

P

- p, P** 1. чешкият съгласен звук [p] и буквата **p**, която го обозначава 2. [pé] и **pé** нескл. ср. название на съгласния звук [p] и на буквата **p**: **vyslovit p** произнеса p; **napsat velké P** напишавъ **p** **poslušná, pracovitá, pěkná a má peníze** разг. всичко ѝ е нарѣд, ѝма всичките добри качества (за жена)
- p.** *сѣкр. от pan* г-н (*сѣкр. от* господѣн) (*пред фамилия*): **p. Novák** г-н Новак
- pa, pá, papa, pápá** неизм. *междум. гальовно и двичен* **павън**, на разходка
- paběr|ek, -ku** м., обикн. мн. **paběr|ky, -ků** 1. паберка, поберка, паберки (*последните небрани класове, плодове и под.*) 2. *прен.* остатъци, остатък
- paběr|kovat, -uji**/разг. **-uju** нескв. паберкувам; обирам, бера паберките, правя паберка, поберка: **~ovat (klasy) na poli** правя поберка (на класовѣ) по нивата, събирам останали класовѣ по нивата
- pac** неизм. ж. в *сѣчет.* **dát/dávat** ~ *фам.* на-правя/правя здрасти, дам/давам ръчичка (за дете), лапа (за животно)
- pací** *междум. дет. обикн. в сѣчет.* ~, ~, **pacícky** цап, цап, ръчички; цапа, цапа кунки
- pacíčk|a, pacín|a, -u** ж. *умал.* ръчичка, лапичка
- pacient, -a** м. пациент: **těžký** ~ тежко болен пациент
- pacientk|a, -u** ж. пациентка
- pacifist|a, -u** м. пацифист
- pacifistick|ý** [-tu-], **-á, -é** пацифистичен, пацифистки
- pac|k|a, -u** ж. 1. лапа 2. *експр.* рѣка или крак (*обикн. на дете*), ръчичка, крачѣ; лапичка
- pac|k|al, -a** м. *разг. експр.* мърляч, некадърник, неспособник, цапач, дракѣч
- pac|k|at, -ám** нескв. (*со*) *разг. експр.* извършвам, правя (*нещо*) лошо, неумѣло, нехайно, недоброкачествено; изпортвам, мърлям (*нещо*): **~at obrazy** цапам картини, рисувам бездарно
- pac|eš|y, -ů** м. *само мн. разг. експр.* косѣ, косѣ (*разрошена, несресана*), четина, кечѣ: **poradnout někoho za ~u** хвана някого за (рѣшавите) косѣ
- pac|eš|at|ý, -á, -é** *експр.* рѣшав, дългосѣ; с буйна, четинеста косѣ
- páčid|lo, -a** ср. лост за къртене, за изваждане от пѣнтите, за ломѣне
- páč|it, -ím** нескв. 1. (*со*) разкъртвам, разбивам, изкъртвам, разтварям, отварям (*нещо*) с лост 2. (*со odkud*) изкъртвам, издърпвам, изтеглям, изтрѣгвам със сила (*нещо от някъде*) 3. (*со z koho*) *експр.* изтрѣгвам, вадя, измѣквам (*нещо от някого*): **~í z něho každé slovo** с клѣщи, с ченгѣл му вади думите от устата; **~í z žáka odpověď** полага усилia да получи отговор от ученик
- páčiv|ý, -á, -é** издърпващ, откъртващ, изтеглящ: **~ý pohyb** движение за изкъртване, изтрѣгване, разбиване
- páč|k|a, -u** ж. *умал.* лостче; рѣчка
- pád, -u** м. 1. падане: **volný** ~ *физ.* свободно падане 2. падане, падѣние, загуба, загубване, упадък (*на мощ, власт и под.*): **~ obleženého** **пѣнѣ** **чхазѣ**
- chází** ~ гордостта води до гибел, до падѣние 3. *остар. разг.* случай, случка, събитие: **na každý** ~ непременно, при всяко положѣние; **na žádný** ~ в никакъв случай; **tím ~em** така, затова, поради това; **v ~u potřeby** в случай на необходимост, на нужда 4. *език.* падѣж: **prostý, předložkový** ~ безпредложен, предложен падѣж
- padac|í, -í, -í** подвижен; който може да се вдига и спуска; спускаем, падащ: **~í most** подвижен мост; **~í dveře** врата-капак (*на мазе и под.*)
- padák, -u** м. парашут: **seskok ~em** скѣк с парашут
- padákov|ý, -á, -é** парашутен: **~ý výsadek** *воен.* парашутен десант; **~ý kluzák** дѣлтаплан(ер)
- pad|at, -ám** нескв. 1. падам: **sníh ~á** вали сняг; **kroupy ~ají** пада, вали град; пада, бие град: **~at** **пав** е в рѣцѣте; неповхѣтен е; каквѣто и да похване, нищо не му върви; **i kdyby šídlá ~ala** дори, ако щѣ и камъни да падат; **jablko ne~á daleko od stromu** крушата не пада подалѣч от корѣна 2. падам, спускам се: **vlasý mu ~ají do čela** косѣта му пада над чѣлѣто; **opona ~á** завѣсата се спуска, пада; **silnice ~á dolů** пътят се спуска надолу; **~at někomu k nohám** падам в краката на някого (*с молба и под.*) 3. падам, клѣмвам; строполявам се, строполявам се, свличам се; събарям се, руша се, рухвам, сгромолясвам се, стоварвам се; грѣхвам: **hlava mu ~á** главата му

кліюмба; той дрёме; **podřatý strom ~á (k zemi)** отсеченото, подсеченото дърво пада, сгромолясва се (на земята); **~at hladem, únava** падам, примаявам от глад, от умора; **raněný ~á k zemi** раненият се свлича на земята♦ **~at stromu** откъсвам от нещо **4.** падам, загивам, измирам (*в бой, от болест*) **5.** *третол.* **-á** пада, опадва, окапва, капе, изпадава (*за зъби, коси, листа, мазилка итд*)♦ **~at síle** откъсвам от нещо отварят; пердето му пада от очите; той проглежда **6.** падам, снижавам се, понижавам се (*за цена и под.*): **~at hlasem** понижавам глас **7.** *третол.* **-á** пада, отпада, бива отхвърлен, отменен; губи валидност, сила: **pevnost ~ala za pevností** крепостите падаха една след друга; **návrhy ~aly** предложенията отпадаха, не се приемаха; **nařízení ~á** разпоредбата губи сила, разпоредбата се отменя **8.** *обикн. третол.* **-á (z koho, z čeho; komu z čeho)** пада (*от някого, от нещо; на някого от нещо*): **tíha mu ~á z prsou** товар му пада от гърба, от плещите; **starost, únava ze mne ~á** забравям грижата, умората **9.** (*na koho*) падам (*върху някого*), обземам, завладявам (*някого*): **tíha starosti na mne ~á** брѐмето на грижата ляга върху мѐн; **únava, stesk na mne ~á** обземам мѐн♦ **~at váhu** тѐжко ми е♦ **~at všechno ~á** тѐжко ми е всичко ме угнетява, потиска, измѐчва; **to ne ~á na váhu** това не влиза в сметката; това не е важно; това няма значѐние **10.** сипя се, падам, раздавам се (*един след друг*): **výstřely ~aly** раздаваха се изстрели, стрѐляше се; **~aly branky, góly** вкарваха се, сипеха се голове **11.** (*kam*) падам, втѐрвам се, отпѐскам се (*някъде*): **~at někomu do náruče** падам в обятията на някого; **~at někomu kolem krku** увисвам на врата на някого **12.** (*komu kam*) прекѐсвам (*някого*) (докато говори): **~at někomu do řeči** прекѐсвам някого **13.** падам, попадам, изпадам: **~at do rukou nepřítelů** падам в ръцѐте на врага; **~at v nemilost** изпадам в немилост; **~at do dluhů** затѐвам в дългове; **~at do záhuby** загивам **14.** (*kam; na koho, co*) падам, простѐрам се (*някъде; върху някого, върху нещо*), покривам (*някого, нещо*): **stín už ~á do údolí** сянката вече покрива долината, пада върху долината **15.** (*komu; na koho*) падам (*върху някого*): **volba ~á na něho** изборът пада върху него; **~ala mu karta** идваха му добри карти

padavka I, -u ж. **1.** опаднал, окапал плод **2.** *прен.* отпадъци; нещо недоброкачествено

padavka II, -u м. *пейор.* отрѐпка; слаб, неспособен човек

padělan|ý, -á, -é подправен, фалшифициран, фалшив, изкуствен, имитиран

paděl|at, -ám неск. и св. подправям/подправя, фалшифицирам, имитирам: **~at dějiny** изопачавам/изопача историята

padělatel, -e м. фалшификатор

paděl|ek, -ku м. фалшификат, имитация: **rukopisné ~ky** имитации на (стари) ръкописи; фалшификати

padesát числ. петдесѐт

padesátihalěř, padesátihalř, -e м. монѐта от 50 халера; 50 халера

padesátihalěřov|ý, padesátihalřov|ý, -á, -é петдесѐтхалеров; който е със стойност 50 халера: **~á známka** марка от 50 халера

padesátikorun|a, -u ж. банкнѐта или монѐта от 50 крѐни; 50 крѐни

padesátikorunov|ý, -á, -é който е със стойност 50 крѐни: **~á bankovka** банкнѐта от 50 крѐни; **~ý dárek** подарѐк за 50 крѐни

padesátijny, -n ж. *само мн.* петдесѐти рождѐн дѐн, петдесѐтгодишнина

padesátk|a, -u ж. **1.** петдесѐтица, числѐто петдесѐт, петдесѐтка **2.** *разг.* това, коѐто е означѐно с цифрата 50: **poslali ho do ~u** изпратиха го в стая № 50; **oslavit ~u** чѐствувам 50-тия си рождѐн ден, петдесѐтака; **jet ~ou** карам с 50 км/ч; **vytáhl ~u** той измѐкна една петдесѐтарка (50 крѐни), банкнѐта от 50 крѐни

padesátnice, -e ж. петдесѐтгодишна женá

padesátník I, -a м. човек на петдесѐт години; петдесѐтгодишен човек, мѐж

padesátník II, -u м. *разг.* петдесѐтак; монѐта от 50 халера; 50 халера

padesát|ý, -á, -é числ. *редно* петдесѐти: **~é výročí** петдесѐтгодишнина, петдесѐта годишнина

pád|it, -ím неск. бягам бѐрзо; препѐскам, нѐся се; летя с всички сили, стремглаво: **~it se schoďů** летя надѐлу по стѐлбите; **~it úprkem** летя, препѐскам с всички сили

pád|lo, -a ср. веслѐ (*неприкрепено към борда*)

pád|lovat, -uji/разг. -uju неск. гребá, карам лѐдка с веслá

pád|lý I, -á, -é 1. паднал, загинал в бѐй **2.** развенчан; който е загѐбил честтá си, силата си: **~á vláda** свалѐно, паднало правителство **3.** паднал (*нравствено*), озлочѐстен, злочѐст: **~í andělé** цѐрк. паднали ангели; дяволи **4.** паднал, навалял (*за сняг*), *обикн. в съчет.* **bílý jako ~ý sníh** снѐжнобѐл; бѐл като току-що навалял сняг, като сняг **5.** *разг. в съчет.* **na**

hlavu, na rozum ~ý откъачен, смáхнат, побъркан, глупав, мръднал, нe с всичкия си
padlý II, -ého м. паднал, загинал в бой: **pomník**
 ~ých паметник на загиналите
pádně нар. 1. тежко, силно, енергично 2. убедително
pádnost, -i ж. 1. тежина, сила (с която нещо пада); енергичност: ~ **kladiva** сила на удара на чук 2. убедителност (на аргумент и под.)
padnout ♦ **padnout** ♦
lvové падна на вълка в устата 2. спусна се надолу; увисна, кълмна 3. падна, свлека се, сгромолясам се, строполя се: ~ **nout do mdlob** припадък ♦ **ka**
kámen удара на камък, на твърдо (срещна остра съпротива) 4. падна, загина в бой 5. умра (за животно) 6. падна, понижа се (за цена и под.): ~ **nout hlasem** понижа глас 7. падна, бивам превзет: **město ~lo** градът падна, беше завзет; **staré zřízení ~lo** старият строй падна 8. *третол.* -**ne** отпадне; бива отхвърлен, отменен: **požadavek ~l** искането беше отменено ♦ **hlavní**
 (работното време свърши); **čeká, až ~ne** чака да дойде краят на работното време 9. (z koho, z čeho; koho z čeho) падна (от някого, от някаква причина) ♦ **líně**
srdce камък ѝ падна от сърцето 10. *третол.* -**ne** (na koho) падне, легне (върху някого), обземе, завладее (някого) (за грижа, страх и под.): **když to na něho ~ne, není s ním řeč** когато го прихвадне, когато няма настроение, две думи не можеш да размениш с него 11. обикн. *третол.* -**ne** бива отбелязан, произведен, произнесен; раздаде се (за изстрел): ~ **la první branka** беше отбелязан първият гол; ~ **lo několik poznámek** *прен.* бяха направени бележки ♦ **blázně**
rány, která ~ne vedle да го биеш, та да му дойде умът в главата 12. обикн. *третол.* -**ne** (koho, na koho) падне (върху някого) (за изстрел) ♦ **komunističtě**
 без избор, без да подбиращ, наред 13. (kat) падна, втурна се, впусна се (някъде) 14. (do čeho) падна, попадна (в нещо): ~ **nout do zajetí** падна в плен ♦ **nutně**
poty направа, кажа нещо на място, тъкмо навреме; заръдвам някого (с нещо казано или направено); ~ **nout někomu do očí** хвърля се, набия се на някого в очите; ~ **la mu do oka** тя му се хареса; **úspory ~ly na zařízení** спестяванията отидоха за обзавеждане; ~ **ni oko nebo zub** на всяка цена 15. изпадна: ~ **nout do dluhů** изпадна в дългове 16. *несв. и св.* лежа, лягам/

легна, падам, стоя, седя (за дреха): **šaty jí ~nou jako ulité** роклята ѝ стои като излята
pádný, -á, -é 1. тежък, силен; енергичен: ~ý **krok** тежка, твърда крачка 2. солиден
padoucnice, -e ж. мед. епилепсия
padouch, -a м. грубо негодник, мръсник, подлец, безсрамник
padoušsky нар. подло, безсрамно, долно, мръсно, гадно: ~ **se zachovat** извърша подлост
padoušský, -á, -é мръсен, подъл, гнусен, отвратителен: ~ý **kousek** подлост, гадост, мръсотия; ~á **povaha** подъл характер; ~ý **zrádce** мръсен предател
padoušství, -í ср. грубо мёрзост, подлост; мръсен, подъл, гнусен, отвратителен характер
pádový, -á, -é език. падежен
padrť, -ti ж. в съчет. **rozbit na ~ť** *експр.* направа, счупя на съвсем малки парчета, късчета; направа на сол: **sklo bylo na ~ť** стъклото беше напълно изпочупено, беше станало на сол, беше направено на сол; **brambory jsou na ~ť** картофите са направо ♦ **radě**
koho na ~ť направа някого на пух и прах
paginovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* пагинирам (нещо); номерирам, означавам страниците (на нещо)
pagoda, -y ж. пагода
pahor|ek, -ku м. хълм, хълмче, могила, възвишение, височина, бърдо, байр
pahorkatin|a, -y ж. хълмиста, бърдовита местност; хълмист, бърдовит край: **mírná ~a** леко хълмиста местност
pahorkovitý, -á, -é 1. хълмист 2. заоблен; който е с изпъкнала форма
pahýl, -u м. 1. чокан; стърчащ остатък от дърво (счупено, изгоряло, изсъхнало и под.): ~ **y olámaných větví** чокани на изпочупени клони 2. безформен остатък от нещо (ръка, крак); чокан: ~ **psiho ocasu** чокан на кучешка опашка
pach, -u м. характерна, специфична миризма; мирис
páchat, páchám/pášu *несв. (со; со на кот)* извършвам (нещо лошо, наказуемо, престъпно срещу някого): ~ **křivdu** върша неправда; ~ **trestné činy** *юрид.* извършвам наказуеми деяния
pachatel, -e м. извършител (на нещо нередно, наказуемо), виновник, престъпник
pachatelk|a, -y ж. извършителка (на нещо нередно, наказуемо), виновница, престъпничка: ~ **a trestného činu** *юрид.* извършителка на наказуемо деяние
pách|nout, -nu *несв.* 1. мириша (неприятно): ~ **nout rybinou** мириша на риба; ~ **ne mu z úst**

устата му миреше; устата му има лош дъх
 ♦ **ryba nudi hlavu** **риба измръзна**
 главата **2. с отриц. св. разг.** мърна се, стъпна:
do hospody ani ne~l кракът му не стъпваше в
 кръчма; **nesměl z domu ~nout** страхуваше се
 да си подаде носà навън

pachole, -te *ср.* **1.** момчѐ, детѐ **2.** *истор.* паж
pachol|ek, -ka *м.* **1.** коняр, ратай, слуга (*който*
се грижи за конете, за колите), помощник
(при разни занаяти) **2.** *грубо* негодник,
 мръсник

pacht|it se, -ím se *несв.* **1.** (*s čím*) мѣна се, трѣпя
 се, блѣскам се, бѣхтя се, трѣдя се (*с някаква*
трудна работа) **2.** мѣна се, влача се, тѣтря
 се; катѣря се, пълзя (*с мѣка, трудно*) **3.** *експр.*
(po čet, za čím) домогвам се (*до нещо*), бѣря
 се с всѣчки сили, с трѣд (*за нещо, да получа*
нещо), тѣрся, стрѣмя се, тѣчам до последни
 сили (*да получа нещо*), дрѣпам (*за нещо*)

pachu|ť, -tí *ж.* неприятен, нежелателен привкус,
 вкѣс

rajd|at, -ám *несв. разг. експр.* кривя, кѣцам
rajdv|ý, -á, -é *разг. експр.* кривящ, накуцващ;
 поклащаш се, олюляваш се; тѣгрузец се;
 кѣдпав

ráječ|ka, -y *ж. техн.* поялна лампа

rájedl|o, -a *ср. техн.* пояльник

ráj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв. техн.* споявам,
 запоявам, заварявам

rájk|a, -y *ж. техн.* припѣй

rajzl, -u *м. вулг.* кръчма, бардѣк, долнопрѣбно
 заведение

pak I нар. **1.** след товà, пѣсле, пѣ-кѣсно *за време*
2. пѣсле, слѣд товà, пѣ-натѣтък, след нѣго *за*
място

pak II *сюз съчин.* **1.** то, тогàва, в такѣв слѣчай
за следствие: **je-li to nutné, ~ tí to řeknu** щѣм
 трѣбва, тогàва ще ти кàжа **2.** *сѣд.* и; и сѣщо и;
 а сѣщо и; сѣщо; ѣще; освѣн товà: **jedu já, ~**
Karel a Jan заминавам аз, а сѣщо такà Кàрел
 и Ян

pak III *част. емоц.* **1.** *за предупреждение,*
заплаха (и) глѣдай(те) да ...; (и) ймай(те)
 кѣсмѣт да ...; (и) вземй/вземѣте да ...; (и) взе-
 мй/вземѣте, че ...: **~ se zas hádejte!** и глѣдайте
 пак да се скàрате! (и) ймайте кѣсмѣт пак да се
 скàрате! **2.** *за възмущение, сарказъм, ирония*
 иди/идѣте (пѣсле), че ...; иди/идѣте пѣсле, та
 ...: **~ mu věř** иди (пѣсле), че му вярвай! **~ se**
člověk nemá zlobit! иди пѣсле, че не сѣ ядѣс-
 вай! и как, ами как пѣсле човѣк да не сѣ ядѣсва!
3. *за подчертаване* а, ами; *често в съчет.* **a ~**
 а и; ами и; че и; а отгѣре на всѣчко и: **je-li ~ to**
pravda! *книж.* а дали товà е вярно! **není k**

ničemu, je nezkušený, a ~ – je líný за нѣщо не
 го бива, недпитен е, а отгѣре на всѣчко е и
 мързелѣв

pák|a, -y *ж.* **1.** лѣст, желѣзен прѣт: **rovno-**
ramenná ~a *физ.* равнорàменен лѣст (лѣст
 от пѣрви род); **nasadit všechny ~y** натѣсна
 здравѣ пѣдалите, впрѣгна всѣчки сили, всѣчки
 сѣдѣства **2.** рѣчка, дрѣжка, лѣст, регулатор:
nutřní řeka **внѣшн.** **přítok**
прен. променя мнѣнието си, запѣчна да дѣй-
 ствам по дрѣт нàчин **3.** *в съчет.* **hybná ~a**
(čeho) дѣвижѣща сѣла (на нѣщо)

pakárn|a, -y *ж.* **1.** *експр.* щуротѣя: **dělat ~y** вѣр-
 ша щуротѣи **2.** *експр.* лѣдница: **tady je hotová**
~a тѣк е истинска лѣдница **3.** *муз. жарг.* тѣп-
 мѣзика; тѣп-парчѣ: **~a z poslední desky** нашп-
 мѣло парчѣ, тѣп-парчѣ от пѣследната плѣча
4. *психиатр. жарг.* лѣдница **5.** *затворниче-*
ски жарг. драгѣлник, кафѣз **6.** *воен. жарг.*
 щуротѣя, дивотѣя, тѣпотѣя

pakatel, -e *м. разг.* незначѣтелна сѣма парѣ:
koupit něco za ~ кѣпя нѣщо на безцѣница, без
 парѣ, сѣвсѣм ѣвтино: **pracovat za ~** работѣ за
 пѣт грѣша, работѣ почти без заплащане

pakáž, -e *ж. грубо* пàплач, сган, сбѣрщина, бàнда
pakli, pakliže *сюз* малко *остар.* в слѣчай че,
 àко, ако обàче, (но) в слѣчай че...

paklíc, -e *м.* шперц

pakostnic|e, -e *ж. малко остар.* подàгра

pakovac|í, -í, -í *комп.* архивѣрац, компресѣрац:
~í program архивàтор

pak|ovat, -uju *несв. разг.* **1.** опаковàм, сѣбѣрам
 в пакѣт, нарѣждам: **~ovat kufr** подрѣждам,
 стягам кѣфар, стягам си багàжа **2.** (*koho, co*)
експр. гѣня, мàхам, пропѣждам, измѣтам,
 експѣдирам, чѣпя, разкàрвам (*някого, нещо*)
3. *комп. (co)* компресѣрам, архивѣрам (*нещо*)

pak|ovat se, -uju se *несв. разг. експр.* измѣтам
 се, чѣпя се, мàхам се, разкàрвам се: **~uj se**
odtud чѣпка, мàхай се, разкàрай се от тѣка;
 дѣм да те нѣма

pakt, -u *м.* пакт: **~ o neútočení** пакт за нена-
 падѣние

pakt|ovat se, -uju se *несв. (s kým) грубо* влѣзам
 в сѣюз, сѣюзявам се (*с някого*) с нечѣстни
 цѣли: **~ovat se s nepřáteli** сѣюзявам се с вра-
 говѣте

paktován|í, -í *ср. експр.* сѣюзяване, сѣюз, за-
 говор, пазарлѣци: **předvolební ~í** влѣзане в
 сѣюз, коалиране (*на партии*) предѣ избѣри

palác, -e *м.* дворѣц

palácov|ý, -á, -é двѣрцов; кѣйто се отнàся до
 двѣрѣц: **~ý převrat** *полит.* двѣрцов, вѣтрѣшен
 преврàт

palačink|a, -y *ж. готв.* палачѝнка
paland|a, -y *ж.* нар, дървено легло
palb|a, -y *ж.* огън, стрелба: **~a z děl** артилерийски огън, канонада; **zahájit ~u** открия огън; **zastavit ~u** прекратя огъня

palcák *вж. palčák*

palcát, -u *м. истор.* 1. боздуган 2. жезъл (*при хетманите*): **Žižkův velitelský ~** военоначалническият, пълководският жезъл на Жижка

palcov|ý, -á, -é 1. който се отнася до палеца на ръката: **~é rukavice** ръкавици с един пръст (*за палеца*) 2. който е с размер на палеца на ръката: **~é titulky** заглавия с едър шрифт

palčák, palcák, -u *м.* ръкавица с един пръст (*за палеца*)

palčivě *нар.* 1. пàрещо, изгàрящо, люто, непоносимо, нетърпимо 2. силно, остро, категорично

palčiv|ý, -á, -é 1. пàрещ, изгàрящ, силен, остър, лют, непоносим, мъчителен: **~á žizeň** силна, остра жажда 2. остър, парлив, наболял, категоричен: **~á nutnost** остра необходимост

paleb|ný, -á, -é който се отнася до стрелба; огневъ: **~é postavení** воен. огневъ позиция

palci

člonec

стѝскам някому пàлци; **nehnout ani ~cem** не си помрѝдна дори прѝста 2. двойм (*стара мярка: 2,5 см*); цол (*2,6 см*) 3. техн. палец

paleček I, -ku *м. умал.* пàлче

paleček II, -ka *м. одуш.* пàлечко

palenk|a, -y *ж.* ракия

palen|ý, -á, -é 1. изпèчен, пèчен, препèчен, горèн:

~ý cukr карамелизирана захар; **~á hlína** изпèчена глина; **~é vápno** *строит.* гасèна вар;

~é těsto *готв.* варèно, пèчено тесто 2. *разг.* експр. изпèчен, пèчен, хитър, обигран, лукав

palet|a, -y *ж.* палитра *и прен.*

palet|o, -a *ср.* свобòдно кѝсо *или* три-чèтвèрти палтò

palic|e, -e *ж.* 1. боздуган, бухàлка, дебèл прѝт, чукан: **dát někomu ~í do hlavy** удàря някого с бухàлка (*или под.*) по главàта; **být jako praštěný ~í a)** като попарен, като грѝмнат сѝм, смàян сѝм б) като шàшнат сѝм, като оглупял сѝм 2. дървен чу̀к: **zatlouci kůl ~í** набѝя кòл с дървен чу̀к 3. нèщо с цилиндрична фòрма: **kukuřičné ~e** царевични кочàни 4. експр. главà, крату̀на, тиква, чу̀тура: **rozcuchaná ~e**

palice

vábe

навѝя си нèщо на прѝста, на умà; втѝпля си нèщо, брѝмне ми някаква му̀хà в главàта; **nasadit někomu červa do ~e** пусна на някого му̀хà в главàта; **mít tvrdou ~í** твърдоглав сѝм, инàт сѝм

palič, -e *м. публ. грубо* 1. подпàлвàч 2. *прен.* подстрекàтел, подпàлвàч: **válečný ~** войнолюбèц, подпàлвàч на война

paličáctv|í, -í *ср. експр.* упòрство, твърдоглавие, инàт

paličák, -a *м. експр.* инàт, инатчѝя, твърдоглав човèк

paličatě *нар.* твърдоглаво, упòрито

paličatost, -i *ж.* упòритост, упòрство, инàт, твърдоглавие

paličat|ý, -á, -é експр. инàт, упòрит, твърдоглав, вироглав, непреклòнен

paličk|a, -y *ж. умал.* 1. прѝчица, бухàлчица, чу̀канче: **dřevěné ~y k paličkování** дървени прѝчици, дървени макарѝчки за плèтене на дантèли; **~y k bubníku** барабàнни пàлки 2. дървено чу̀кче 3. *бот.* главичка: **jetelové ~y** цвèтни главички, цвèтчèта на детелѝна

paličkov|at, -uji/разг. -uju *несв.* плетà дантèли с дървени прѝчици, с макарѝчки

paličsk|ý, -á, -é 1. експр. често публ. подпàлвàчески 2. *прен.* подстрекàтелски, подпàлвàчески: **~á politika** агресивна, войнолюбива политика; **~é články** подстрекàтелски стàтии

palír|n|a, -y *ж.* ракиджѝйница, фàбрика за ракия, казан (*за печене на ракия*)

palisád|a, -y *ж.* дървен кòл за ограда: **~y само** *мн.* ограда от дървени кòлове, набѝти един до друг

pál|it, -ím *несв.* 1. пàря, горя, излѝчвам горещинà, жаря: **slunce ~í** сл̀нцето печè, припичà;

tváře nemocného ~í лицèто на бòлния горѝ; **palit**

ho pùda pod nohama земя̀та горѝ под кракàта му; **peníze ho ~í (v kapse)** парѝте в джòба му не му давàт мѝра, при нèго парѝ не сè зад̀ржат; **~í ho dobré bydlo** ширòко му е около вратà, от охòлство не знàе каквò прàви; **co tě ne~í, nehas** не сè бѝркай, не сѝ п̀хай носà къдèто не ти е рàбота 2. пàря, щѝпя, лютѝ, жѝля: **kopřiva ~í** копрѝвата пàри, жѝли; **mráz ~í** студѝт щѝпе; **~í mě žáha** имам киселинѝ (*в стомаха*); **~í ho rána** рàнатà му горѝ; **oči mě ~í** очѝте ми пàрят; **~í mě v krku** *безл.* болѝ, дрàще/дрàщи ме г̀рлото 3. (*koho*) опàрвам, кр̀ям

си развàля спокòйствието, да си горѝ прѝстите

4. (*koho, co*) изгàрям, горя (*някого, нещо*); пàля, опожарявам (*нещо*): **~it knihy** изгàрям книги; **~it města** опожарявам градòвè 5. (*co*) горя, пàля (*нещо*); изпòлзвам (*нещо*) за свèтене, за отоплèние 6. (*co*) пекà, изпичам; нагрявам (*нещо*): **~it slivovici** пекà сливовица; **~it dřevěné uhlí** прàвя дървени в̀глища; **~it**

kovy techn. рѣжа с пламък; **~it si vlasy** кѣдря си косата с маша **7.** стрѣлям (*и спорт.*): **pal!** ѓгън! шѹт! ѹдар! (*при игри с топка*) **8.** разг. *експр.* бягам, тѣчам, препускам: **~il domũ** той препускаше към къщи; **tak už pal!** изчѣзвай бързо, хайде бягай, хайде да те няма! **9.** (*за кът*) разг. *експр.* тѣчам (*след някого*): **~í za ní už dlouho** той вѣче дълго (времѣ) тѣча след нея

pálit se, -ím se *несв.* загарям, прегарям, изгарям (*за хранителен продукт*): **něco se tu ~í** тѹк нѣщо мирѣше на загоряло

paliv|o, -a *ср.* гориво, топливо

palivov|ý, -á, -é горивен, топливен; който се отнася до гориво, до топливо, до ѓгрев: **~é dříví** дърва за отопление, за ѓгрев; **~á směs** горивна, моторна, двигателна смѣс; **~á základna** *икон.* енергийна база

páliv|ý, -á, -é лют, парещ, жилещ, жарещ, припичащ, ѓстър

pálk|a, -y *ж.* хѣлка (*за игра с топка*)

palm|a, -y *ж.* палма

palmov|ý, -á, -é палмов

paln|ý, -á, -é огнестрѣлен; който се отнася до стрѣляне: **~á zbraň** огнестрѣлно оръдие

palouček, -ku *м.* умал. полянка

palouk, -u *м.* ливада, поляна, лъка

páľ|o, -y *ср.* борд **~o** *човек зад борда*; **hodit, házet někoho, něco přes ~u** остава, оставам някого, нѣщо на произвола на съдбата; вдигна, вдигам ръце от някого **2.** борд (*на самолет, на космически кораб*)

palubn|í, -í, -í палубен, бордов, бордови: **~í dělo** палубно оръдие; **~í přístroje** бордови ѹреди; **~í deska** командно таблѣ, таблѣ с ѹреди (*в самолет, лека кола и под.*); **~í mechanik** бордмеханик

palubov|ý, -á, -é палубен

památečn|í, -í, -í, památečn|ý, -á, -é който е за спомен; мемориален

památk|a, -y *ж.* **1.** (*koho, čeho*) памет, спомен, възпоменание (*за някого, за нѣщо*): **čest jeho památce** поклѣн пред паметта му, вѣчна му памет; **pro ~u svých rodičů** в памет на родителите си; **pomník postavený na ~u vítězství** паметник, издигнат в чест на победата (*за да напомня за победата*); **na ~u** за спомен **2.** (*po kot; na koho, na co*) спомен; предмет, напомнящ (*за някого, за нѣщо*), сувенир, следа, послѣдица: **rodinné ~y** семейни реликви, спомени; **~a na zemřelou matku** спомен от умрялата майка; **zůstala mu po nemoci ~a** *спомени*

ani ~y няма и помен от него **3.** паметник, забележителност: **ochrana kulturních památek** охрана на паметниците на културата; **pražské ~y** забележителности на Прага

památkář, -e *м.* работник по охраната на културни паметници

památkov|ý, -á, -é който се отнася до паметници на културата: **~á péče a)** грижа по опазването на паметниците на културата **б)** отдѣл за опазване паметници на културата; **~ý dům** къща-паметник на културата

památník, -u *м.* **1.** лексикѣн, албѹм (*книга, в която приятели вписват нѣщо за спомен*) **2.** *книж.* музей, мемориал, паметник: **odhalení ~u** откриване на паметник; **Památník národního písemnictví** Музей на националната книжнина **3.** паметник, светиня: **Vyšehrad, ~ staré české slávy** Вишеhrad, паметник на старата чѣшка слава

památn|ý, -á, -é паметен, знаменателен, забележителен, исторически, важен, незабравим: **~é události** паметни събития; **~ý Vyšehrad** историческият Вишеhrad; **~é výročí** забележителна, историческа годишнина; **~é dny** възпоменателни дни

pamat|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (*koho, co*) помня, зная (*някого, нѣщо*): **už jsem ho neviděla, ani ne~uji** вѣче не знам от кога не съм го виждала **2.** (*na koho, na co*) спомням си (*за някого, за нѣщо*), помня (*някого, нѣщо*): **na tu událost budu dlouho ~ovat** дълго ще си спомням за това събитие, ще помня това събитие; дълго няма да забравя това събитие **3.** (*koho, co*) помня (*някого, нѣщо*): **~uji ho jako dítě** помня го като детѣ **4.** (*na koho, na co*) помня (*за някого, за нѣщо*), не забравям (*някого, нѣщо*), внимавам, мисля (*за някого, за нѣщо*): **zákon na to ~uje** законът взима това под внимание; **~uj na to, že...** не забравяй, че...; **~ovat na budoucnost** мисля за бъдещето; **~ovat na děti dárkem** не забравям да зарадвам децата с подарък; **~ovat v rozpočtu na kulturu** предвиждам в бюджета необходимо **~ování**

pamat|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* (*na koho, na co*) помня, спомням си (*някого, нѣщо*): **~ovat se na spolužáky** помня, спомням си съучениците си

pámblíček *вж.* **pánblíček**

paměť, -ti *ж.* **1.** памет: **mít ~ť pro něco** добре (мога да) помня нѣщо; **íмам памет за опре-**

лѣм човѣк **9.** партньор, кавалѣр (*на жена*), съпрѹг: ~ **s paní** съпрѹг със съпрѹгата си **10.** **Pán** *църк.* Господ: **Pán Bůh** гòспод бòг; **Kristus Pán/Pán Ježíš** Исус Христòс; **Pane, smiluj se nad námi** Господи, помилуй (на̀с); **zde v pánu odpočívá** тѹк почíва прахѣт на... , тѹк лежì...; **v pánu zesnulý** о бòзе почíвшият; предàليات бòгу дѹх; **kristapána, pro krísta pána** *като между̀м.* гòсподи, бòже мòй! за бòга!

paňác|a, -i *м.* шут, палячо, кло̀ун

paňáč|ek, -ka *м.* човѣче, кѹкла, фíгурка (*на мъ̀жки образ*): **vystřihovat papírové ~ky** изрѣзва̀м (мъ̀жки) фíгурки, човѣчета от хартия

paňáč|kovat, -uji|разг. -uju **1.** сто̀я, хòдя на задните си крака̀, слѹжа (*за куче*) **2. експр.** слѹшам, послу̀шно изпълня̀вам за̀поведи

paňák I, -a *м.* **1.** кѹкла, манек̀ен: ~ **na poli** плашило; **sedí jako (dřevěný)** ~ седѝ като истукан **2.** конт̀е, фѹкльо **3.** кѹкла, фíгурка на мъ̀жки òбраз, човѣче: **nakreslit ~a** нарису̀вам човѣче

paňák II, -u/-a *м.* **1.** кръст̀ец, н̀е́що подòбно на кръст̀ец: **stavět obilí do ~ů** на̀рѣжда̀м снòпи на кръст̀ци **2. разг.** ча̀шка ракия: **dal si nalít ~a** по̀йска да му нал̀еят ча̀ша ракия

pánbíč|ek, pambíč|ek, -ka *м. разг. експр. умал.* бòжичко, д̀ядо бòже, д̀ядо гòспод: ~**ek ti pomůže** д̀ядо бòже, д̀ядо гòспод ще ти помòгне; ~**ek si ho vzal** д̀ядо гòспод си го прибра̀; **jděte s ~kem** вѣрв̀ете с бòга; вѣрв̀ете си и гòспод да ви помòга; х̀айде сбòгом; бòг с ва̀с

pánbůh, pána boha *м.* **1.** гòспод, гòспод бòг, бог:

stvořil *разг.*

к̀акто го е ма̀йка родила (*гол*); **divat se pánu bohu do oken** безд̀елнича, лентя̀йства̀м; **zaplat' ~** сла̀ва бòгу; благодар̀я; **pozdrav ~a** наздра̀ве (*при кихан̀е*) **б)** здрав̀ейте; **s pánem bohem** сбòгом, проща̀вай(те); **dá-li ~** ако е рѐкъл гòспод, мòже би, верòятно; **pro pána boha!** за бòга! гòсподи! **člověk míní, ~ mění** *поговорка* човѣк предпòлага, гòспод разпòлага **2. експр.** бог, кум̀ыр: **byl to pro ni ~** за н̀ея тòй б̀еше бòг; **umět něco jako ~** ца̀р, бòг с̀ьм на н̀е́що (*пра̀вя го много добре*)

pánbůhví *като п̀рва част на неопред. место̀им. и место̀им. нар.* бòг з̀на̀е ...: ~**kdo** бòг з̀на̀е ко̀й; ~**kdy** бòг з̀на̀е ко̀га

pancěf, pancíř, -e *м.* **1.** же́лѣзна рíзница, брòня и *прен.* панц̀ер **2.** щит, брòня (*на ко̀ла, кораб и под.*) **3.** брòня, предп̀азна обвívка (*изобѝцо*): ~ **nedobytné pokladny** брòня на недост̀епен с̀ейф, на неразбívа̀ема, на непрѣзвímа̀ема ка̀са **4. само pancíř зоол.** брòня

pancěfov|ý, -á, -é **1.** брони́ран, брони́ван; брòневí: ~**á**

deska брòня; ~**á pokladna** с̀ейф; брони́рана неразбívа̀ема ка̀са; ~**ý kryt** брони́рано укритѝе; ~**ý vlak** брони́ран вла̀к; ~**é oddíly** брони́танкови ча̀сти; ~**á pěst** фа̀уст-патрòн **2.** ко̀йто е като брòня: ~**é sklo** брони́рано сть̀клò

pandán, pendant [pandán], **-u** *м. книж.* доп̀ълн̀ение, доп̀ълва̀щ контр̀аст: **tvořit vhodný ~ k něčemu** подхòдя̀що доп̀ълвам н̀е́що; с̀ызда̀вам подхòдя̀що доп̀ълн̀ение, контр̀аст к̀ьм н̀е́що

pane *между̀м.* (*за учудване при подчертана изя̀ва на нѐщо*): **ten, ~, pracuje** ама и тòй ра̀боти здрав̀ата

páně *прил. неизм. църк.* бòжи, гòспòден: **chrám Páně** х̀ра̀м бòжи; **sluha Páně** ра̀б бòжи; **poslední večeře Páně** Т̀айната в̀еч̀еря; (**stalo se to**) **léta Páně 1376** *остар.* (тов̀а ст̀ана) в л̀ето гòспòдне 1376

panebože *между̀м.* бòже, бòже гòсподи, бòже мòй

panečku *между̀м.* (*за учудване при подчертана изя̀ва на нѐщо*): **ten to, ~, umí!** ама и н̀его си го б̀ыва!

panel, -u *м.* **1.** пан̀ел **2.** таблò, таб̀ела: **výstavní ~** таблò за експози́ции **3. техн.** таблò, пу̀лт (*с измерит̀елни, контро̀лни уреди*): ~ **dispečerského stolu** таблò на дисп̀ечерски пу̀лт; **ovládací ~** ко̀мандно таблò

panelák, -u *м. разг.* пан̀елна с̀града, пан̀елен блòк

panelov|ý, -á, -é пан̀елен

panenk|a, -u *ж.* **1.** кѹкла: **hrát si s ~ami** игра̀я си с кѹкли **2. експр.** девòйче, мом̀иче, мом̀иченце

♦ **panenka** *като мом̀а* **3. църк. експр.** **P. Marie** Д̀ева Мария, Богорòдица; ~**o Maria!** *между̀м.* (*при учудване*) гòсподи! бòже мòй! св̀етà Богорòдичке! св̀етà д̀ево Марийò! ~**o skákavá** *разг.* бòже мòй! **4.** зени́ца

panensk|ý, -á, -é **1.** мом̀ински, дев̀ичи: ~**á nevinnost** мом̀инска, непорòчна нев̀инност; д̀етска нев̀инност **2.** д̀евствен: ~**ý stav** д̀евственост; ~**á blana** *анатом. мед.* д̀евствена ц̀ипа, х̀им̀ен **3.** недокòснат, непо̀к̀тнат, д̀евствен: ~**á příroda** д̀евствена прирòда; ~**á půda** це́лина; ~**ý sníh** *прен.* д̀евствен, недокòснат с̀няг

panenstv|í, -í *ср.* д̀евственост

pán|ev, -ve *ж.* **1.** тиг̀ан **2. техн.** тав̀а, чер̀упка, б̀ѹкса, л̀ъжйца: **licí ~ev** *техн.* разлívна л̀ейка, ко̀фа **3. геогр.** котловина̀ **4.** бас̀ейн: **uhelná ~ev** ка̀менов̀глен бас̀ейн **5. анат.** таз

pánevn|í, -í, -í *анат.* т̀азов

pan|í, -í *ж.* **1.** гòспод̀арка, бо̀лярка, аристокр̀атка, шл̀яхтичка, двòрянка (*във ф̀еодалното общ̀ество*): **bilá ~í** приви́дение, дѹх **2.** гòспò-

дърка, работодателка: **služka a ~í** слугиня и господарка **3.** стопанка, господарка, собственичка, владетелка: **domáci ~í** хазййка **4.** господарка; властна, самостоятелна, влиятелна жена: **být svou ~í** самá съм си господарка **5.** дама, жена от висшето общество: **je z ní velká ~í** *ирон.* стана важна дама **6.** съпруга: **pan Novák se svou ~í** г-н Новак със съпругата си; **moje ~í** моята съпруга, моята жена **Женá** ♦ **jedná ~í** *взвръзъна* жена каза **8.** госпожã; госпожо (*при учтиво обръщение, назоваване*); жена: **mladá ~í** млада госпожо **9.** *сърк.* **pí** (*пред фамилия, име, титла, професия и под.*) госпожã: **pí Nováková** г-жã Новакова; **~í Vlasta** госпожã Власта; **~í učitelka** госпожã учителката

panic, -e м. **1.** *остар.* момчѐ, юноша **2.** дѐвственник

panick|ý I, -á, -é младѐжки, юношески, непорѐчен, дѐвствен

panický II [-ny-], -á, -é панически: **~ý výkřik** вик на ужас; **~é zprávy** тревѐжни извѐстия

panictv|í, -í ср. *остар.* непорѐчност, дѐвственност (*за мъж*): **zachovat ~í** запазã чистотãта си (*без полови отношения*); **slib věčného ~í** обѐт за вѐчно въздържане

paničk|a, -u ж. *грубо* дãмичка, госпожã, мадãма

pani|ka [-ny-], -ky ж. пãника: **dav podlehl (pro-padl) ~ce** гълпãта изпãдна в пãника

panikãř [-ny-], -e м. паникѐр

panikařen|í, -í ср. паникѐсване

panikař|it [-ny-], -ím нескв. разг. експр. **1.** създавам пãника, паникѐсвам **2.** изпãдам в пãника, паникѐсвам се

panikãřk|a [-ny-], -u ж. паникѐрка

panikãřsk|ý [-ny-], -á, -é паникѐрски

panímám|a, -u ж. сѐлска жена, стринка, стрина, тѐтка, лѐлка

pank *вж.* **punk**

pankáč, -e м. **1.** *разг.* пънкãр **2.** *муз. жарг.* пънк-изпълнител, пънк-музикãнт

panker *вж.* **punker**

pann|a, -u ж. **1.** дѐвица, дѐвственица, момã: **stará ~a** старã момã **2.** *остар.* момã, дѐвѐйка: **mladá ~a** младã момã ♦ **děp-pec (urostlý, hezký) jako ~a** момчѐ (стрѐйно, хубаво) като момичѐ **3.** *църк.* **P. Maria** Дѐва Мария, Богорѐдица; **P. Orleánská** Орлеãнската дѐва, Жана д'Арк **4.** (*в народни, митологически названия*) самодивã, фѐя: **mořská ~a** сирѐна, русãлка; **lesní ~a** самодивã, вилã; **vodní ~a** нимфã, русãлка **5.** куклã, игрãчка с ѐбраз на момичѐнце **6.** манекѐн, куклã (*в*

шивãчица): **modelová ~a** манекѐн **7.** **Panna** *астр.* Дѐва (*съзвездие*)

panoptik|um [-tu-], -a ср. панѐптикум

panor|áma, -ámatu/-amatu ср. панорãма

panoramatick|ý [-tu-], -á, -é панорãмен: **~ý pohled** панорãмен изглед; **~é kino** панорãмно кино

panoř, -e м. (личен) пãж, дрѐбен благородник: **královský ~** пѐрви пãж на крãля

panořsk|ý, -á, -é кѐйто се отнãся до пãж, до дрѐбен благородник

panovačně нар. влãстно, повелително, господарски, командãджийски

panovačnost, -i ж. властолѐбие, господарско, командãджийско държане: **sklon k ~í** склонност към господарско, командãджийско държане

panovačn|ý, -á, -é влãстен, властолѐбив; кѐйто обичã да се налãга, да се разпорѐжда; командãджийски: **~á povaha** влãстен, господарски, командãджийски характер; **~ý člověk** влãстен човѐк, командãджия

pan|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** господствãм, царѐвам, владѐя, управлявам: **rozděl a ~uj!** раздѐляй и владѐй! **za ~ování Karla IV** по време на царѐването, по времето на Карел IV; **tam ~uje matka експр.** там се слѐша дѐмãта на мãйката, там командва мãйката **2.** *книж.* господствãм, преобладавам, ширя се, изпѐквам, издигãм се, стоã (*над нещо*): **v starém Římě ~ovalo otroctví** в дрѐвния Рим рѐбството е било широко разпространѐно; в дрѐвния Рим господства рѐбовладѐлческият стрѐй **3.** *обикн. третол.* **-uje** *книж. прен.* царѐва, царѐ, господства: **v místnosti ~uje ticho** в помещѐнието царѐ тишина; **tam ~uje čilý ruch** там има оживѐно движѐние, царѐ оживлѐние

pánovitě нар. влãстно, авторитѐтно, увѐрено в сѐбе си, самоувѐрено, с нетърпящ възражѐния тѐн, заповѐднически, повелително

pánovitost, -i ж. влãстност, авторитѐтност, самонадѐяност, заповѐдничество

pánovit|ý, -á, -é влãстен, повелителен, авторитѐтен, заповѐднически, самонадѐян: **~é chování** заповѐдническо, повелително държане; **~ý tón** влãстен, заповѐднически, повелителен тѐн

panovnic|e, -e ж. владѐтелка, властителка, жена монарх: **rakouská ~e Marie Terezie** австрийската владѐтелка Мария Терезия

panovnick|ý, -á, -é владѐтелски, управляващ, монархически: **~ý rod** управляваща династия;

paprik|a, -у ж. 1. бот. пипѐр, чўшки (растение и плод) (Capsicum): **pálivá ~a** люта чўшка; **plněné ~у** пълнени чўшки 2. червѐн пипѐр: **telecí na paprice** телешко с червѐн пипѐр и сметанов сѓс; **pálivá ~a** лютѣв червѐн пипѐр

paprik|ovat, -uji/разг. -uju нескв. порѣсвам с червѐн пипѐр, овáлвам в червѐн пипѐр

paprikov|ý, -á, -é 1. кѓйто се отнáся до чўшки: **~ý lusk** чўшка, пипѐрка; **~á barva** цвят на червѐна чўшка 2. кѓйто се отнáся до червѐн пипѐр: **~á omáčka** сѓс с червѐн пипѐр; **~á chuť** вкўс на червѐн пипѐр

paprs|ek, -ku м. 1. лъч: **kosmické ~у** космѣчески лъчи; **mdlé ~у svѣčky** мѣждўкаца светлинá на свѣщ 2. струя, струйка (вода, дим) 3. лъч; еднá от линиите, излизáщи лъчеобразно от дáдена тѓчка: **~у vrásek u očí** брѣчки около очите; **svazek ~ů** геом. сноп лъчи; **~у kola** спици на колелѓ 4. нѣщо, кѓето напѓмня лъчи; бърдо (на стан)

paprskovitě нар. лъчеобразно, радиáлно: **cesty se ~ rozbĥhájí** пѣтищата се разделят, се раздалчáват лъчеобразно

paprskovit|ý, -á, -é лъчеобразен, радиáлен, лъчев: **~ý lom** радиáлно пречўпване; **~á železniční síť** лъчеобразна железопѣтна мрѣжа; **~á souměrnost** геом. лъчѣста, лъчева симетрия

paru I междум. дет. папам! да папам! папо! (желание за ядене)

paru II неизм. ср. дет. ядене, нѣщо за ядене, папо

paruč, -e, обикн. мн. **paruče**, -í ж. (домáшни) пантѓфи, терлици, папўци

paručk|a, -у ж. умал. експр. партѓфка, терлиќ

papul|a, -у ж. разг. експр. 1. уста, муцўна: **drž ~u!** грубо дрѣж си езика зад зѣбите! мълчи! затвáрай си устáта! 2. лице, мѓрда, муцўна

papulk|a, -у ж. умал. 1. устицá, муцўнка 2. личицѓ

parundekl, -u м. велпáпе

papyr|us, -u/-usu м. папѣрус

pár I числ. неопред. нескл. разг. нýколко, двá-три: **napiš ~ řádek** напиши нýколко, двá-три рѓда; **stálo to hezkých ~ korun** експр. товá струваше солидна сўмичка (много пари); товá струваше дѓста пари, нѓ мáлко пари; бая пари

pár II, -u м. двѓйка, чифт: **manželský ~** сьпружеска двѓйка; семѣйство; **~ rukavic** чифт рькавици; **~ koní** чифт, двѓйка конѓ; **jít v ~u** вѣрвá по двáма, по двѓйки; **ty boty se nehodí do ~u** тѓзи обўвки не сá от един чифт

pár|a, -у ж. 1. пáра, изпарѐние: **vodní ~a** водна пáра; **benzinové ~у** бензинови пари, бензи-

нови изпарѐния; **jít do ~у** разг. отѣвам да се изпарѓ; **~a nad hrncem** като вѣйка сьм (много сьм слаб); **zmizel jako ~a** изчѓзна като дѣм, яко дѣм 2. пáра, водна пáра (като двигателна сила): **stroje pod ~ou** машини на пáра, задвижнитѓ

přidat ~у натѣсна пѓдалите, ускоря крáчка, дáм гáз; **mít ~u** експр. ймам сила, душá, вдъхновѐние; **poženu to ~ou** ще го напáравя бързо, на бърза рькá, ѓй сегá 3. **páry** само мн. лѓка мьглá, пáра: **ranní ~у** ўтринна мьглá 4. пáра, дим, мьглá (нѣщо незабележимо, незаметно)

не остáна и следá от нѓго; **nemá o tom ani ~u** жарг. нýма си и понýтие от товá, и хабѓр си нýма от товá

parabol|a, -у ж. геом. парáбола

parabolick|ý, -á, -é геом. параболѣчен; кѓйто се отнáся до парáбола

páračk|a, -у ж. разг. експр. пѣпкава рáбота, неприятна рáбота (която изисква дълго време и тѣрпение); голяма игрáчка, мнѓго рáбота

parád|a, -у ж. 1. разг. красѓта, блясьќ, великолѓпие, тѣржѓственост, празничен ѓблик, вид: **město v plně ~ě** град в празнична украсá; **dávný ~** старинен бѣ

někde (jen) pro ~u присѣствам, сьм нýкъде (сáмо) за украсѐние 2. разг. пищен, богáт тоалѓт; украсѐние; официáлно облеклѓ: **myslĥt jen na ~u** мѣсля сáмо за тоалѓти, за издокáрване; **potrpĥt si na ~u** обичам да се издокáрвам; **hledĥt si ~у** държá на вьншносттá си, нѣмá вьншност

кáрвам се, обличам се, нѓся се модѓрно, кѓнтя се; **s tím ~u neudĥláš** с товá нýма мнѓго да се украсиш, да се издокáраш; **přijít v plně ~ě** дѓйда нýй-официáлно облѓчен, дѓйда в пѣлния си блясьќ, с цýлата си хўбост 3. разг. парáд, шѓствие: **vojenská ~a** воѓнен парáд

нието; мѓето задължѐние свѣрши; отбѣх си нѓма сьм

do ~у разг. експр. зéма се (сериѓзно) с нýкого, с нѣщо; **mít někoho, něco v ~ě** занимавам се с нýкого, с нѣщо; държá нýкого изкѓсо

parád|it, -ím нескв. разг. експр. 1. (коho – вин.) издокáрвам, кѓнтя, гѣздя (нýкого) 2. (со) подрѓждам с вкўс, украсявам (нѣщо)

parád|it se, -ím se нескв. разг. експр. докарвам се, издокáрвам се, кѓнтя се, гѣздя се; фўкам се, пѓрча се

paradivadl|o, -a ср. теáтър на артисти с телѓсни уврѓждения

- гите; паразитствам, паразитирам върху чужд труд
- parcel|a**, -у ж. парцел, място: **stavební ~a** „петно“, парцел за строеж; **zahradní ~a** градински парцел
- parcel|ovat, -uji|разг. -uju** неск. и св. парцелирам, разделям/разделя на парцели
- parčík, -u** м. умал. експр. паркче, малък парк, градинка
- pardál, -a** м. зоол. пантера, леопард (Neofelis)
- pardon I** междум. разг. пардон, извинете
- pardon II, -u** м. разг. извинение, пощада, прошка, милост: **nezná žádný** ~ не знае милост; **udělit někomu** ~ простя на някого; **bez ~u** безогледно, безцеремонно
- pardon|ovat, -uji|разг. -uju** неск. и св. разг. (кохо - вин., коти) прощавам/простя (някому), извинявам/извиня, щадя/пощада (някого): **tento zločin nelze ~ovat** това престъпление не може да остане ненаказано, не може да се простя, да се толерира
- par|jek, -ku** м. 1. умал. експр. двойка, двойчица: **milenecký ~ek** влюбена двойка, двойка влюбени; **~ek hrdliček** двойка гугутки 2. кренивирш
- parfém, -u** м. парфюм
- parfemovan|ý, -á, -é** парфюмиран, ароматизиран: **~é mýdlo** тоалетен сапун
- parfem|ovat, -uji|разг. -uju** неск. и св. парфюмирам, напарфюмирам, ароматизирам
- parfumeri|e [-mé/-me-], -e** ж. парфюмерия (магазин)
- parit|a, -y** ж. паритет, равенство: **zásada ~y** паритетни начала, принцип на паритет; **mincovní ~a** фин. монетен паритет; **cenová ~a** икон. паритет на цените
- paritně** нар. на равни начала, еднакво, в еднаква степен, паритетно
- paritní|í, -í, -í** паритетен: **~í zastoupení** паритетно представителство (с еднакъв брой представители): **~í komise** комисия на паритетни начала: **~í cena** икон. паритетна цена
- park, -u** м. 1. парк: **~ kultury a oddechu** парк за отдых и култура; **národní** ~ национален парк, резерват 2. парк (автомобилен и под.): **vozový** ~ вагонен парк; **strojní** ~ техн. машинен парк
- parket, -u** м. 1. паркет: **taneční** ~ дансинг 2. партер (в театър, кино и под.)
- parket|a, -y** ж. 1. дъсчица, блокче за паркет, обикн. мн. **parket|y, parket** паркет: **klást ~y** слагам, редя паркет; **drátkovat, leštit ~y** търкам (с тел), лъскам паркет 2. публ. сфера, кръг, област на действие; поприще, амплуа, роля:
- moderátorská ~a mu není vlastní** ролята на водещ не му е присъща; в съчет. **hledat si, najít si svou ~u** търся, намеря попрището си; **to není tvoje ~a** това не е по твоята част; това не е твоето поприще
- parketář, -e** м. паркетчия (който изработва или слага паркет)
- parketov|ý, -á, -é** паркетен
- parkovac|í, -í, -í** който се отнася до паркиране, гарирание на превозни средства: **~í prostor** място за паркиране, паркинг
- parkován|í, -í** ср. паркиране, гарирание
- park|ovat, -uji|разг. -uju** неск. 1. стоя паркиран, паркиран съм (за превозно средство): **auta ~uji na nábřeží** колите са паркирани по крайбрежната улица 2. (со) паркирам, гарирам (нещо): **ne~ujte před vjezdem** не паркирайте пред входа
- párk|ovat, -uji|разг. -uju** неск. чифтосвам; събирам мъжко и женско (за оплождане)
- párk|ovat se, -uji se|разг. -uju se** неск. чифтосвам се; събирам се, свързвам се, уединявам се по двойки
- parkoviš|ť, -ě** ср. паркинг: **hlídané ~ě** охраняем паркинг
- parkovník, -u** м. автомат за заплащане на паркинг
- párkrát** нар. разг. няколко пъти
- parlament, -u** м. 1. парламент: **svolat** ~ свикам парламента 2. парламент (сграда)
- parlamentárn|í, -í, -í** парламентарен: **~í zřízení** парламентарен режим, строй; парламентарно управление
- parlamentář, -e** м. 1. парламентър 2. експр. представител, посредник, парламентър: **dělal mu ~e** служеше му за посредник, за парламентър
- parlamentn|í, -í, -í** който се отнася до парламент, парламентарен: **~í soustava** парламентарна система; **~í budova** сграда на парламент; **~í zpravodaj** репортер от парламента
- parm|a, -y** ж. зоол. барбуна (риба *Surgimus barbuis*)
- parmazán, parmezán, -u** м. вид твърдо сирене, пармско сирене (по град Парма)
- parn|í, -í, -í** парен: **~í lázeň** парна баня; **~í lokomotiva** парен локомотив; **~í potrubí** паропровод
- parník, -u** м. параход: **osobní, nákladní** ~ пътнически, товарен параход; **jet na ~u, ~em** пътувам на параход, с параход
- parn|o I, -a** ср. горещина, жегга: **velká letní ~a** голѐми лѐтни горещини

parno II нар. като предикатив горещо, дъшно, знойно: **venku je** ~ навън е горещо (и задъшно)

parn|ý, -á, -é горещ, жарък, зноен, задъшен: ~**é poledne** горещо пладне; ~**é léto** горещо, знойно лято; ~**é slunce** жарко слънце

parodije [-dy-], -e ж. пародия: ~**e opery** пародия на опера

parodick|ý [-dy-], -á, -é пародиен: ~**á fraška** пародиен фарс

parodista [-dy-], -y м. автор на пародии

parod|ovat, -uji/разг. -**uju** неск. (кого, со) пародирам, имитирам (някого, нещо)

paroh, -u м. (разклонен) рог (на елен и под.): **jelení ~y** еленови рога: **shodit ~y** сменя си рога

paroháč, -e м. 1. рогач (елен): **statný ~** снажен рогач 2. разг. експр. рогонбсец (за съпруг)

parohat|ý, -á, -é рогат: ~**á zvěř** рогат дивеч

paroplavb|a, -y ж. корабоплаване (с параходи, с парни машини)

paroplavebn|í, -í, -í паракорден: ~**í společnost** паракордно дружество, паракордна компания

pár|ovat, -uji/разг. -**uju** неск. чифтосвам; събирам мъжко и женско (за оплождане)

pár|ovat se, -uji se/разг. -**uju se** неск. чифтосвам се; събирам се, свързвам се, уединявам се по двойки: **tanečníci se ~ují** танцуващите се хващат по двойки

parovod, -u м. паропровод

parovodn|í, -í, -í паропроводен: ~**í potrubí** паропровод

párov|ý I, -á, -é който образува двойка, чифт; чифтен, двден: ~**ý vůz** кола, теглена от два коня; ~**á jízda (na bruslích)** пързаляне по двойки, парзаляне с партньор; ~**é souhlásky** език. чифтни съгласни (напр. t-d, s-z)

párov|ý II, -á, -é който се отнася до пара: ~**ý obláček** облече пара

parož|í, -í ср. събир. чифт рог (еленски или под.): **silné ~í** дебели, яки рога

part, -u м. муз. партия: **houslový ~** цигулкава партия

part|a, -y ж. 1. разг. група, бригада: **pracovní ~a** работна група, бригада; **pracovat v ~ě** работя групово 2. разг. експр. група, компания, тайфа: **dát dohromady ~u na něco** събера компания за нещо

partaj, -e ж. разг. 1. страна (при уреждане на въпрос); посетител (в адм. институция) 2. малко остар. квартирант 3. често експр. (политическа) партия

partajní|í, -í, -í разг. експр. партийен: ~**í příslušnost** партийна принадлежност

partajnic|e, -e ж. разг. често грубо партийка

partajnick|ý, -á, -é разг. често грубо партийен

partajnictv|í, -í ср. разг. грубо партизанщина

partajník, -a м. разг. често грубо партиец, член на партия

parták, -a м. разг. шеф; ръководител (на група), бригадир

parte неизм. ср. разг. некролог; известие за смърт

participac|e [-ty-], -e ж. книж. дял, участие

particip|ovat [-ty-], -**uji**/разг. -**uju** неск. (на смет) книж. ймам дял, част (от нещо), участвам (в нещо): ~**ovat na plnění úkolu** участвам, взимам участие в изпълнението на задача; ~**ovat na zisku** ймам дял от печалба, участвам в печалба

partičk|a, -y ж. експр. умал. 1. групичка, компания 2. партия, игра (на карти и под.)

partije [-ty-], -e ж. 1. част, откъс, пасаж 2. рядко част, място, област на човешкото тяло: ~**e kolem úst** областта около устата 3. кът, част от местност; пейзаж; кът от природата; край, област: **přírodní ~e** природен край, кът от природата; **lesní ~e** горски кът, горска местност 4. партия, една игра (на шах, карти и под.) 5. разг. партия (за женитба)

partiov|ý [-tyjo-], -á, -é бракуван, преоценен: ~**á prodejna** магазин за преоценени стоки

partitur|a [-tutú-], -y ж. муз. партитура

partner, -a м. партньор, другар: **obchodní ~** търговски партньор; **životní ~** другар(ка) в живота

partnerk|a, -y ж. партньорка, другарка

partnerstv|í, -í ср. партньорство, съдружие

partyzán, -a м. партизанин

partyzánk|a, -y ж. партизанка

partyzánský, -á, -é партизански: ~**á válka** партизанска война; ~**ý postup** прен. своеволен подход, действие на своя глава

partyzánštin|a, -y ж. 1. разг. партизанско движение, партизанска дейност: **bojovat v ~ě** участвам в партизанско движение 2. прен. своеволие: **odmítat ~u** отхвърлям своеволията, действията на своя глава

paruk|a, -y ж. перука: **odložit ~u** сваля перуката; **málem by si vjeli do ~e** експр. за малко да се хванат за косите

parůžjek, -ku м. умал. рогче (на елен и под.)

pařák, -u м. съд, камера, апарат за запарване; готв. съд за водна баня

pařan, -a м. комп. разг. експр. запален играч на компютърни игри

pařáňk|a, -y ж. комп. разг. експр. женà-играч на компютърни игри
pařáň|ek, -ka м. комп. разг. експр. начинàещ, неопитен играч на компютърни игри
pařáňsk|ý, -á, -é комп. публ. който се отнася до играч на компютърни игри: ~ý časopis списание за компютърни игри; ~á obec играчи на компютърни игри
pařát, -u м. 1. нокът на (граблйва) птица 2. *грубо* нèчи лàпи
pařb|a, -y ж. комп. публ. експр. (запàлено за нимàние с) компютърна игра: **přeji příjemnou** ~u желàя (ви) приятна игра на компютъра
pařbuchtiv|ý, -á, -é ж. комп. публ. експр. който е запàлен по компютърни игри: ~ý hráč запàлен, страстен компютърен играч
pařeništ|ě, -ě ср. пàрник, покрит разсàдник
pařeništ|ní, -í, -í пàрников
pařez I, -u м. пън, дънер: **dobývat** ~у изкоренявам, извàждам пънове; **zetlelý** ~ изгнйл
spát jako ~ спя като пън; **být hluchý jako** ~ глұх сьм като пън (*напълно*)
pařez II, -a м. експр. дръвник; недодялан, глұпав, безучàстен, инàт човèк: **venkovský** ~ селяндұр
pař|it, -ím нескв. 1. (*кого, со*) запàрвам, попàрвам, пàря (*някого, нецо*): ~it prase попàрвам прасè (*за почитване на четината*); ~it si nohy пàря тòпла бàня на кракàта си; напàрвам си кракàта 2. (*со*) комп. експр. играя запàлено (*обикн. компютърни игри*): **буду** ~it hry ще си играя на компютъра
pař|it, -ím нескв. чифтòсвам; сьбйрам в двòйка мъжко и жèнско живòтно
pař|it se, -ím se нескв. 1. изпұскам пàра: **seno**, **země se** ~í от сенòто, от земята се вдйга пàра 2. пàря се, напàрвам се 3. експр. пека се, варя се, потя се
pař|it se I, -ím se нескв. чифтòсвам се (*за животни*); образувам двòйка за оплòждане
pař|it (se) II, -ím (se) нескв. изпұскам пàра: **voda** ~í от водата излйза, вдйга се пàра; **z lesů (se)** ~í безл. от горàта се вдйга пàра; **to se tady** ~í тўк е запàрено (*като в бàня*)
pas, -u м. паспòрт: **cestovní** ~ задграничен паспòрт; **zbrojní** ~ разрешйтелно за нòсене на оръжие
pás I, -u м. 1. колàн, пòяс: **nosit něco za** ~em нòся нèщо на пòяс, на колàна си; **podvazkový** ~ дàмски колàн за жартйèри; **záchranný** ~ спасйтелен пòяс; **kýlní** ~ колàн за хèрния; **upínací** ~ авиàц. предпàзен колàн 2. лèнта: **běžící** ~

техн. конвèйерна лèнта, конвèйер; **zvukový** ~ лèнта за звукозàпис, магнетофонна лèнта; **dopravní** ~ конвèйерна, транспортна лèнта, гьсèнична лèнта; **nábojový** ~ воен. патрòнна лèнта, патрòндаш 3. пòяс, зòна, йвица: ~ **hor** планинска зòна, верйга; ~ **lesů** гòрски пòяс; **zelený** ~ **uprostřed dálnice** зелèна йвица по средàта на магистрàла; **mírný**, **teplý (podnební)** ~ *геогр.* умèрен, тòпъл (климатйчен) пòяс; **ochranný** ~ *лес.* полезащйтен, лесозащйтен пòяс; ~ **vysokého tlaku** *метеорол.* òбласт, пòяс от висòко (атмосферно) налягане
pás II, **pasu** м. кръст, тàлия, пòяс: **vzít, obejmout kolem pasu** хвàна, прегърна през кръста; **stát ve vodě po** ~ стой до кръста във водàта; **vysvělečný po** ~ сьблèчен до кръста; **sukně je velká v pase** полàта е ширòка в тàлията
pasačk|a, -y ж. пастйрка
pasák, -a м. 1. пастйр: ~ **krav** кравар; ~ **koz** козар; ~ **ovcí** овчàр 2. *грубо* сутеньòр
pasát, -u м. *метеорол.* пасàт
pasáž, -e ж. 1. тунèл, прòход, безистèн, пасàж (*под сграда, обикн. с магазини*) 2. пасàж, òткьс, част (*от текст, от музикално произведение*)
pasážer, -a м. *остар.* пътник, пасажèр; *вече само в сьчет.* **černý, slepý** ~ пътник без билèt, гратисчия
pasažérk|a, -y ж. *остар.* пътничка, пасажèрка
pás|ek, -ku м. 1. *умал.* колàнче, колàн: **kožený** ~ek кòжен колàн, рèмьк, кайш; **dostal ~kem** бйха го с колàн, с кайш; **odepnout (si) ~ek** разкопчàя си колàна; *прен.* сваля (си) колàна (*като заплаха за бой*); **utáhnout si ~ek** *прен.* експр. затèгна колàна 2. лèнта: **filmový, magnetofonový** ~ek кинолèнта; филмова, магнетофонна лèнта 3. йвица, лèнта, пàнделка: **pták s bílým ~em na křídle** птица с бйла йвица на крилòто; **smuteční ~ek na rukávě** траурна лèнта на ръкава; ~ek **dýmu** йвица дйм, пұшек
pasek|a, -y ж. 1. сèчище; чàст от горà, поляна, къдèто са изсèчени дървèтата: **slunná** ~a слънчева поляна 2. *обикн. мн.* **paseky** отдèлни махали, кьщички, стопàнства, разпръснати по гòрските склòнове 3. *разг. експр.* суматòха, неразборйя, бъркотйя, безрèдица, пàника, гюрултйя, опустошèние: **udělat někde ~u** вдйгна някъде суматòха, данданйя
pasekář, -e м. 1. планинец, обитàтел на самòтна планинска махалà 2. *разг. експр.* скандалджйя; който сьздава суматòха, безрèдица
pasíáns, -e ж. / -u м. 1. *картогер.* пасйàнс 2. бйсквйти с фòрма на кàрти

pasionál, -u *м. църк.* сбѳрник от жития на светци и мъченици

pasír|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со) готв.* пасирам (плодове, зеленчуци)

pasívít|a, -y *ж.* 1. пасивност, безучастност, равнодúшие, апатия 2. *фин.* пасив

pasívně *нар.* пасивно, безучастно

pasívní, -í, -í 1. пасивен, безучастен, апатичен; неутрален: **~í povaha** пасивен характер; **~í znalost cizího jazyka** пасивно владѳене на чужд език 2. *икон.* пасивен: **~í bilance** *икон.* пасивен баланс; **~í podnik** нерентабилно, губещо предприятие 3. *език.* пасивен: **~í rod** страдателен залѳг, пасив

pasívnost, -i *ж.* 1. пасивност 2. *икон.* нерентабилност, пасив

pasív|um, -a *ср.* 1. *обикн. мн.* **pasiva** *икон.* пасиви, дългове 2. *език.* пасив, страдателен залѳг

pásk|a, -y *ж.* 1. лѳнта, панделка, тясна ивица плът, връзка, превръзка: **nosít ruku na páse** нѳся ръката си на превръзка през врата; **~a na klobouku** панделка, лѳнта на шапка; **околошка; smuteční ~a** траурна лѳнта; **vpadnout do cílové ~y** пресека финалната лѳнта; **lepící ~a** лѳпенка, тиксо, скоч; **tejpovací ~a** *мед. спорт.* пристягаща залѳпваща превръзка (на ставите); **izolační ~a** изолациѳнна лѳнта, изолйрбанд; **děrná ~a** перфолѳнта; **~a psacího stolu** *писалнячния* **~a** *офисна* **офич прен.** ймам пердѳ на очите (*не виждам действителността*) 2. ивица (*върху съд, предмет*)

páskovan|ý, -á, -é райран; който йма ивици; който е на ивици

páskov|ý, -á, -é който се отнася до лѳнта; който йма лѳнта; който йма фѳрма на лѳнта, състой се от лѳнти; лѳнтъчен, лѳнтов: **~é sandály, střevíce** сандали, лѳки обúвки с кайшки; **~ý zásobník** *воен.* картѳчна лѳнта, лѳнта с патрѳни, лѳнтов пълнител; **~á keramika** *археол.* шнурова керамика

paskvíl, разг. paškvíl, -u *м.* 1. (*na koho, na со; proti komu, proti čemu*) пасквил (*срѳчу някого, срѳчу нещо*) 2. подигравка, присмех, обйда, срам: **dělat si z něčeho** ~ взѳмам нещо за подигравка 3. (*čeho*) карикатúра, парѳдия (*на нещо*)

pásm|o, -a *ср.* 1. ивица, пояс, зѳна, ѳбласт: **pobřeží ~o** крайбрежна ивица; **~o lesú** пояс от гори, гѳрски пояс; **pohraniční ~o** гранична зѳна; **horské ~o** *геогр.* планинска верига; **stepní ~o** стѳпен пояс, стѳпна ѳбласт; **rovníkové ~o** *геогр.* екваториален пояс; **~o obrany** *воен.* отбранителна зѳна; **bezletové ~o** *воен.*

свобѳдна от полети зѳна; **vegetační ~o** растителен пояс; **obrně ~o (hřiště)** зѳна на защитата (на игрище); **frekvenční, vlnové ~o** *техн.* диапазон на честотите, на вълните

2. верига, потѳк, редица, ход: **dějové ~o** ход на събитията; **~o vypravování** ход на разказа; **~o vzpomínek** сѳрия, няколко спѳмени; **~o písní** прѳграма от пѳсни; **literární ~o** литературен монтаж 3. *текст.* повяско

pásmov|ý, -á, -é зонален, ѳбластен: **~ý turnaj (v šachu)** зонален турнир (по шахмат); **~ý čas** поясно, зонално врѳме

pas|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. обикн. в съчет. ~ovat na rytíře* посвѳчавам/посветя в рыцарство, провъзгласявам/провъзглася за рыцар

pásov|ec, -ce *м. зоол.* броненѳец (Dasypus)

pasovk|a, -y *ж. текст.* корселѳ

pasov|ý I, -á, -é паспѳртен: **~á kontrola a)** проверка на паспѳртите **б)** паспѳртен контролно-пропускателен пúнкт

pasov|ý II, -á, -é който се отнася до кръст, талия: **~á linka** талия

pásov|ý, -á, -é лѳнтов, верйжен, конвейерен: **~é vozidlo** гѳсѳенично превѳзно срдѳство; **~ý dopravník** лѳнтов транспортѳр; **~á metoda výroby** лѳнтов мѳтод на производство; **~á pila** лѳнтов триѳн, циркуляр; **~ý opar** *мед.* опѳяващ обрив

paspart, -u *м., paspart|a, -y *ж.* паспартú (*картонена подложка за картина или снимка*)*

paspule, -e, paspulk|a, -y *ж.* тѳсен кант, гайтанче, кенърче, лѳнта, ивичка (*за обшиване или украсяване*)

past, -i *ж.* капан, прймка, клѳпка: **nalícit ~ na myši** постáва, залѳжа капан за мишки; **chytit se, vlézt do ~i** *и прен.* хвåна се, попадна, вляза в капана; падна в прймката; **být v ~i** *и прен.* хвåна се в прймка

do ~i *експр.* слåгам си главата в торбата, сам влизам в капана

páskav|a, -y (обитв) ~hýbka, koníčky *експр.* лежа по корѳмче с вдигната глава (*за бебе*) 2. (*po kot, po čet*) *експр.* дѳбна, следя, издйрвам (*някого, нещо*); рѳвя се (*за нещо*): **~ po příležitosti** дѳбна, търся (удѳбен) слúчай; **~ po důkazech** рѳвя се за доказателства, търся доказателства; **pase po děvčatech** (тѳй) тйча по момйчета; **pásl po každém jeho slově** тѳй жадúваше за всяка нѳгова дúма, следѳше всяка нѳгова дúма

pást se, pasu se *несв.* 1. пасà: **ovce se pásly na lukách** *експр.* овцѳ пасяха на луга

~ se *експр.* изпаднал е, остана е без срдѳства; **jít se ~ (na mez)** гладúвам, нймам каквѳ да йм

2. (*na kom, na řet*) *експр.* наслаждавам се, люблювам се (*на някого, на нещо*); попивам, поглъщам жадно с очи, с поглед (*някого, нещо*); злорадствам (*над нещо*)
- past|a**, -у *ж.* 1. паста, крем: ~а на parkety паркетин; leřtící ~а паста за лъскане; zubní ~а паста за зъби 2. пастет, пюрè: sardelová ~а пастет от сардели; ovocná ~а плодово пюрè
- pastel**, -u *м.* 1. пастел, пастелен мòлив: malovat ~em рисувам с пастел 2. пастел (*техника на рисуване; картина, нарисувана с пастел*)
- pastelk|a**, -у *ж.* цвèтен мòлив, пастел
- pastelovè** *нар.* пастелно, нежно, мèко: ~ modrý пастелно син
- pastelov|ý**, -á, -è пастелен: ~á křída пастелен мòлив, пастел; ~á kresba пастел, рисунка с пастел; ~á barva пастелен, мèк (нежен) цвят
- pasterizac|e**, -e *ж.* пастеризация
- pasterizačn|í**, -í, -í пастеризациòнен: ~í nádoba сьд за пастеризиране
- pasteriz|ovat**, -uji/*разг.* -uju *несв. и св.* пастеризирам: ~ované mlèko пастеризирано мляко
- pastev|ec**, -ce *м.* пастър: ~ec koní коняр, кòйто пасè хергелè, стадо конè
- pastevectv|í**, -í *ср.* пастърство, пасèне на добитък: kočovné ~í *истор.* номадско отгледжане на добитък
- pastevn|í**, -í, -í пàsбищен: ~í hospodářství пàsбищно животновьдство, пàsбищно стопанство
- pastilk|a** [-tyl-], -у *ж.* таблèтка
- pastor**, -a *м.* пàстор, евангелистки свещèник
- pastor|ek**, -ka *м.* *остар.* доведен или завàрен син; доведено или завàрено детè
- pastorkyn|ě**, -ě *ж.* *остар.* доведена или завàрена дьщеря
- pastorstv|í**, -í *ср.* пàсторство, пàсторски сàн, пàсторска длъжност
- past|ovat**, -uji/*разг.* -uju *несв.* намазвам с паркетин, сьс специàлна паста
- pastv|a**, -у *ж.* 1. пàща (*пасене*): hnát dobytek на ~u кàрам добитък на пàща 2. пàща (*храна*): hledat si ~u тьрся си пàща; květy jsou ~a včel цвèтовете са пàща за пчелите 3. *експр.* удовòлствие, наслада: ~a pro oči чьдно, приятно зрèлище; нèщо, на кòето не мòжеш да се нагледаш
- pastvin|a**, -у *ж.* пàsбище, пàсище: horské ~у планински пàsбища; obecní ~а общинска мèра
- pastvinář**, -e *м.* *сел. стоп.* работник, специалист по пàsбищно животновьдство
- pastvinářsk|ý**, -á, -è пàsбищен: ~á oblast пàsбищен район; ~é družstvo животновьден, пастърски кооператив, животновьдно стопанство
- pastvinářstv|í**, -í *ср.* *сел. стоп.* пàsбищно стопанство
- pastvinat|ý**, -á, -è покрит с пàsбища, изобилстващ с пàsбища
- pastvisk|o**, -a, pastvišť|ě, -ě *ср.* пàsбище, пàсище: obecní ~o общинска, сèлска мèра
- pastýř**, -e *м.* пастър: obecní ~ сèлски пастър
- pastýřk|a**, -у *ж.* пастърка
- pastýřsk|ý**, -á, -è пастърски, овчàрски: ~á salař пастърска, овчàрска колиба; ~á hůl гèга; пастърска, овчàрска тояга; ~ý pes пастърско, овчàрско куче
- pas|us**, -u *м.* *книж.* пасаж, òткъс, абзац
- pařák** живèя си като бèй
- pařáck|ý**, -á, -è *разг. експр.* арабийски, юнашки: ~é jednání арабийска постъпка
- pařák**, -a *м.* *експр. разг.* юнак, злòто човèк, ўмен човèк, арабия: jsi ~! бива си те! харèсваш ми! брàво! юнак си! арабия си! rozumíš tomu, jsi ~! разбиращ ги тия работи, брàво!
- pařeráck|ý**, -á, -è контрабандисти, контрабанден: ~ý obchod контрабандна търговия; ~á stezka контрабанден канал; ~é zboží контрабандна стòка
- pařeráctv|í**, -í *ср.* контрабанда: potírat ~í преслèдвам контрабандата, бòря се срещу контрабандата
- pařerák**, -a *м.* контрабандист
- pařij|e**, -jí *ж.* *мн.* цьрк. пàсии, страсти Христови (*част от евангелието, която се чете или пее преди Великден*)
- pařijov|ý**, -á, -è цьрк. пàсиен: ~é zpěvy страстните песнопения; ~ý týden страстната сèдмица; ~é hry *лит.* мистèрия (*средновековна рел. драма*)
- pařit** (si) někoho на ~ *разг. експр.* прочетà някому кòнско евангелие; разпитам стрòго и смьмря някого
- pařkvil** *вж.* paskvil
- pař|ovat**, -uji/*разг.* -uju *несв. (co)* 1. пренàсям (*нещо*) контрабанда; занимавам се с контрабанда (*на нещо*): ~ovat zboží, drogy пренàсям контрабанда, контрабандирам стòки, наркотизи; занимавам се с контрабанда на стòки, на наркотизи 2. *експр.* тàйно вмьквам, внàсям, разпространявам, подхвьрлям: ~ovat letáky разпространявам пòзиви; ~ovat zakázané tiskoviny внàсям, пренàсям забранèна литература

patice, -e ж. база, основа (на пилон и под.); цѡкъл (на ел. крушка)

patička, -у ж. умал. петичка

patin|a [-ty-], -у ж. 1. патина 2. прен. патина: ~а **věků** патината на времето

patk|a, -у ж. 1. умал. петичка 2. основа, долна част (на нещо): ~а **stromu** най-долната част на дънер; ~а **pahorku** поли на хълм; ~а **pilíře** база на колона; ~а **stroje** конзола на машина; ~а **kosy** задната част на коса (която я прикрепа към дръжката); ~а **lyže** заден край на ска 3. крайшник (на хляб) 4. капак на джоб 5. бретон: **nosit ~u** нося бретон

patl|a, -у, **patlal**, -а м. разг. експр. мърляв човек; мърляч: **kdybys jen nebyl takový ~a!** да не беше поне такъв мърляч!

patlanin|a, -у ж. разг. експр. 1. буламач (безвкусно ядене): **k obědu je nějaká ~a** за обед има някакъв буламач 2. брътвѣж, неразбрани, обѣркани приказки: **nerozumím té ~ě** не разбирам тоя брътвѣж

patl|at, -ám нескв. 1. (со) разг. експр. върша (нещо) немарливо, неумѣло, нескопѡсно; мърлям 2. разг. експр. бръщолѣва, дрънкам, дърдоря, ломѡта 3. мед. фѣфля, гѣгна, пелтѣча (произнасям неправилно звуковете)

patl|at se, -ám нескв. разг. експр. 1. (v čem, čím) рѡва се, цапѡтя се, рия се (в нещо, с нещо): ~at se v **blátě** цапѡтя се в кал; ~at se v **jídle** прен. чѡпля яденето, ям без апетит 2. (s čím) пипкам се, тѣткам се, мѡтѡя се (с нещо), върша (нещо) тѣврде бавно или тѣврде старателно; ~at se s **vařením** пипкам се с гѡтвенето; ~at se s **dítětem** тѣткам се с дете; ~at se s **jídlem** ям бавно; предѣквам едва-едва

patlav|ý, -á, -é мед. който фѣфли, гѣгне: ~á **řeč** пелтѣчене, фѣфлене, гѣгнене; ~é **dítě** (детѣ) пелтѣк, фѣфлешѡ дете

patnáct числ. петнайсет, петнадесет

patnáctilet|ý, -á, -é петнайсетгодишен, петнадесетгодишен

patnáctiminutov|ý, -á, -é петнайсетминутен, петнадесетминутен: ~á **přestávka** петнайсетминутна пѡуза; *учил.* петнадесетминутно, голямо междучасие; почивка (от) петнайсет минути

patnáctin|a, -у ж. петнайсетинка, една петнайста част

patnáctk|a, -у ж. 1. петнайсетница, петнайсетка, петнайсетѡрка (числото 15) 2. нѣщо, означѣно с числото 15; петнайсти нѡмер (трамвай, стая и под.), петнайсетница, петнайсетка, петнайсетѡрка

patn|í, -í, -í който се отнася до пета: **kost ~í anat.** петна кѡст; ~í **ložisko** техн. опѡрен лагер

patnáct|ý, -á, -é числ. редно петнайсети, петнадесети

patník, -u м. защитен или ѣглов кѡмѣк (на шосе, сграда, врата и под.); кѡмѣк от бордюр

patok|ý, -ů м. само мн. пейѡр. изветряла, слаба, долнокѡчествена бира (и под. напитки); помия (сѣбрани остатѣци от напитки)

patolízal, -a м. пейѡр. подлизѣрко, блюдолизец, низкопоклѡнник, лакѣй, влечѣго

patolízalsk|ý, -á, -é пейѡр. подлизѣрски, безгрѣбнѡчен, раболѣпен, коленопреклѡнен, сервилен: ~á **povaha** подлизѣрски, лакѣйски характер

patolízalstv|í, -í ср. подлизѣрство, блюдолизничество, низкопоклѡнничество, раболѣпие, безгрѣбнѡчност, сервилност

patologick|ý, -á, -é 1. мед. патологичен: ~á **anatomie** пѡтоанатѡмия, патологична анатѡмия; ~ý **ústav** институт по патология 2. прен. патологичен: ~ý **zjev** патологично явлѣние; ~ý **případ** патологичен слѣчай

patolog|ie, -e ж. патология

patos, -u м. книж. пѡтос: **mravní** ~ нравствен пѡтос

pátrac|í, -í, -í разузнавателен, патрѣлен, дозѡрен; който е за тѣрсене, за дирене: ~í **četa** разузнавателен взѡд, отряд; ~í **pes** кѣче следотѣрсѡч

pátrač, -e м. воен. разузнавач

pátrán|í, -í ср. 1. (ро кот, ро ѣт) издирване, дирене, тѣрсене (на някого, на нещо) 2. разузнаване 3. разслѣдване

pátr|at, -ám нескв. 1. (ро кот, ро ѣт) издирвам, дيريا, тѣрся (някого, нещо): ~at **po pachatelí** тѣрся престѣпник; ~at **po příčinách** тѣрся причините 2. разузнавам 3. разслѣдвам, опитвам се да разкрия, да разгадая

pátravě нар. изпитателно

pátrav|ý, -á, -é изпитателен, проницѡтелен: ~ý **pohled** изпитателен пѡглед

patriarch|a, -у м. 1. цѣрк. патриарх 2. старейшина, патриарх, достопочтѣн старец, родоначѡлник: ~а **rodu** старейшина, патриарх на родѡ

patriarcháln|í, -í, -í 1. патриархален: ~í **rodina** патриархално семейство; ~í **zřízení** патриархален стрѡй 2. патриархален, вѣрен на старите традиции: ~í **způsob života** патриархален начин на живѡт 3. книж. величествен, величѡв, импѡзѡnten: ~í **vzhled** величѡв вид

patriarchát, -u м. 1. патриархѡт 2. цѣрк. патриаршия

patricij, -e *м.* **1.** *истор.* патриций **2.** богат гражданин (*през средновековието*), патриций; аристократ, първенец

patricijsk|ý, -á, -é **1.** *истор.* патрициански **2.** който се отнася до патриций; аристократичен: **~ý senát** сенат на патрициите; **~ý rod, dům** аристократичен, стар род, дом

patriot, -a *м.* патриот

patriotick|ý [-ty-], -á, -é патриотичен

patriotizm|us, patriotism|us [-tyz-], -u *м.* патриотизъм

patriotk|a, -y *ж.* патриотка

patrně *нар.* явно, очевидно, вероятно, по всяка вероятност: **~ ho nezná** той/тя явно не го познава; **přijde ~ zítra** той/тя очевидно ще дойде утре

patrn|ý, -á, -é видим, забележим, явен, очевиден, очевиден: **sotva ~á skrvna na šatech** едва забележимо петно на дрехата; **~ý vliv** чувствително, очевидно влияние; **~á podoba** явна, видима, очевийна прилика; **je ~é/~o, že...** явно че...; очевидно че...

patř|o, -ra *ср.* **1.** етаж: **bydlet ve čtvrtém ~ře** живя на четвъртия етаж **2.** таван в хамбър **3.** *мед. език.* небцѐ: **tvrdé, měkké ~ro** твърдо, мекко небцѐ

patron, -a *м.* **1.** патрон, покровител, шеф: **~ školy** този, който е поел шефство над училище; **umělecký ~** меценат **2.** *църк.* патрон, закрилник: **svatý Václav, ~ české země** свети Вацлав, закрилник на чешката земя; **svatí naši ~ové Cyril a Metoděj** светите наши патрони, апостоли Кирил и Методий **3.** *разг. експр.* чудак, особняк

patron|a, -y *ж.* **1.** патрон: **ostrá ~a** бобен патрон; **slepá ~a** халосен патрон **2.** гилза: **vypálená ~a** гилза от изстрелян патрон **3.** *електр.* вътрешна част на бушон: **vypálená ~a** изгорял бушон; **pojistková ~a** вътрешност на бушон **4.** бояджийски шаблон, шаблон за писане на лозунги

patronac|e, -e *рядко patronac|e, -e* *ж. книж.* патронаж, патронат, покровителство, шефство: **pořádat oslavu pod ~í někoho** организирам честване под патронаж на някого

patronát, -u *м.* шефство, патронаж: **převzít nad školou, (sportovním) závodem ~** поема шефство над училище, над (спортно) състезание; **mít něco pod ~em** имам шефство над нещо

patronk|a, -y *ж.* **1.** патрон, шефка, покровителка, закрилница **2.** *църк.* патрон, закрилница **3.** *разг. експр.* чудачка, особнячка

patrov|ý, -á, -é етажен (*с партър и етаж*);

няколкоетажен: **~ý dům** етажна, няколкоетажна къща; къща с повече от един етаж

patříčně *нар.* съответно; както трябва; подходящо; както подобава; както следва: **~ odpovědět** отговоря както трябва, по подходящ начин, по съответен начин

patříchn|ý, -á, -é подходящ, съответен, необходим: **dát něco na ~é místo** сложа нещо на съответното му място; там, където трябва; **dostat ~ou odměnu, odpověď** получа съответна награда, съответния отговор; **učinít ~á opatření** взема необходимите мерки; **dát ~é rozkazy** дам необходимите, съответните на-

казвания **dě** **někoho v ~ých mezích** държя някого на разстояние

patř|it I, -ím *несв. 1. (komu)* принадлежя (*на някого*): **~í mu domek** той притежява, има къща; **dát, co komu ~í** дам на когото каквото

ти е **2. (ke komu, komu, kam)** принадлежя, отнасям се, спадам, числя се (*към някого, към нещо*); трябва да бъда, мястото ми е (*с някого, с нещо, някъде*): **zapínání ~í dopředu** закопчаването трябва, би трябвало да бъде отпред; **ti dva ~í k sobě a** двамата си подхождат един на друг; те са един за друг **б)** тези двамата са заедно; **dítě ~í matce** детето се пада на майката; **to sem ne~í** на това мястото му не е тук; **~í k nejlepším pracovníkům** той е един от най-добрите работници; той се числи сред най-добрите работници; **velryba ~í k savcům** китът принадлежи, спада към бозайниците; **to ne~í do mé pravomoci** това не влиза в моята компетенция

това си е в реда на нещата **3. (komu, čemu)** предназначен съм (*за някого, за нещо*); отнасям се, насочен съм (*към някого, към нещо*): **pohled ~il děvčeti** погледът беше отправен към момичето; **odpověď ~í všem** отговорът се отнася, е отправен към всички; **návštěva ~ila nám** посещението беше специално за нас

patř|it II, -ím *несв. (na koho, na co)* *книж.* гледам (*някого, нещо*): **~it na nepřitele** гледам врага; **~it na krajinu** гледам, наблюдавам пейзажа

patř|it se, обикн. третол. безл. -í se *несв.* подобава, подходящо е, подхожда, следва: **to se pro tebe ne~í** това не ти подхожда, не ти прилича да правиш това; **nevíš, co se ~í?** нима не знаеш как трябва да се държиш, каквo (трябва да) се прави? **chovej se, jak se sluší a ~í** дръж се прилично и както трябва; **~í se**

- на някого нещо тайно, нещо, което да се запази в тайна **2. книж.** печат, отпечатък, характерна черта; **nést ~ť doby** носья печата, отпечатъка на епòхата; **vtisknout ~ť** налòжа печат, отпечатък
- pečetidl|o, pečetít|k|o, -a** *ср.* печат (за отпечатване върху восък)
- pečet|it, -ím** *несв. (со)* **1.** поставям печат (на нещо), подпечатвам (нещо) **2.** запечатвам (нещо): **~it balík, dopis** запечатвам колèt, писмò; **~it byt** запечатвам квартира
- pečetn|í, -í, -í** който се отнася до печат: **~í vosk** восък за запечатване, червен восък; **~í prsten** пръстен за подпечатване; **~í otisk** отпечатък от печат
- pečic|í, -í, -í** който служи за печене: **elektrická ~í trouba** електрическа фурна за печене; **~í plech** тавà, тепсия; **~í formy** фòрми за печене; **~í prášek** бàкпулвер
- pečín|ka, -u** *ж. умал. експр.* печено месцè, филè: **pochutnat si na pečince** хàпна си вкùсно печено месцè
- pečivárn|a, -u** *ж.* завод за тèстени издèлия, пекарна
- pečív|o, -a** *ср.* хлèбни, тèстени издèлия: **čerstvé ~o** прèсни хлèбчета, хлèбни издèлия; **jemné ~o** фìни, деликатèсни хлèбни издèлия; **trvanlivé ~o** бисквити, вафли; **čajové ~o** чаени бисквити; солèнки; **prášek do ~a** бàкпулвер
- pečlivè** *нар.* старателно, грижливо, внимателно: **~ se starat o dítě** с голjàмо внимàние се грижа за детè; **~ vychovaný** добрè възпитан; **~ přičesaný** грижливо срèсан; **potvrzení ~ uschovejte!** запазèте квитанцията!
- pečlivost, -í** *ж.* грижа, грижòвност, добросъвестност: **s nevšední ~í** с рядка загриженост, грижòвност
- pečliv|ý, -á, -é** грижòвен, грижлив, внимателен, старателен: **~á matka** грижòвна мàйка; **~ý hospodář** грижлив стопàнин; **~ý lékař** внимателен лèкар; **~é nastudování skladby** старателно разучàване на музикално произведение
- peč|ovat, -uji|разг. -uju** *несв. (о коho, о со)* грижа се (за някого, за нещо): **~ovat o děti** грижа се за децàта; **~ovat o domácnost** грижа се за домà, за домакинството
- pečovatelk|a, -u** *ж.* социàлна работничка (обслужваща стари или болни хора по домовете)
- pečovatelsk|ý, -á, -é** който се отнася до социàлен работник, до социàлни грижи: **~á služba** служба за социàлни грижи
- pedagog, -a** *м.* педагог
- pedagogicky** *нар.* педагогически: **~ vzdělaný učitel** учител с педагогическо образование; **~ dobře působit a)** въздèйствам добрè педагогически **б)** работя добрè като педагог
- pedagogick|ý, -á, -é** педагогически: **~ý pracovník** педагогически работник
- pedagogik|a, -y** *ж.* педагогика
- pedagožk|a, -y** *ж.* педагожка
- pedál, -u** *м.* педàл: **~ jízdního kola** педàл на велосипèд; **~ brzdy** педàл на спирачка; **sešlápnout ~** натисна педàл
- pedant, -a** *м.* педàнт
- pedantick|ý [-ty-], pedantsk|ý, -á, -é** педантичен: **~ý úředník** педантичен чиновник, служител; **~á povaha** педантичен характер
- pedantstv|í, -í** *ср.* педантичност, педантизъм, педантиство
- pedikér [-dy-], -a** *м.* педикюрист
- pedikérk|a [-dy-], -y** *ж.* педикюристка
- pedikúr|a, pedikýr|a [-dy-], -y** *ж.* педикюр
- peeling [píli-], -u** *м.* **1.** пилинг **2.** препарат за пилинг
- pech, -u** *м. разг. експр.* лош късмèt, мàлшàнс: **to je ~!** язък, какъв мàлшàнс! **mít ~** не ми върви, нямам късмèt
- pěchot|a, -y** *ж.* пехòта: **sloužit u ~y** служа в пехòтата
- pěchotn|í, -í, -í** пехòтен: **~í zbraně** стрелковò, пехòтно оръжие; **~í dělo** пехòтно оръдие
- pěch|ovat, -uji|разг. -uju** *несв. 1. (со)* набивам, трамбòвам (нещо): **~ovat hlinu** трамбòвам земjà; **~ovat zelí** набивам зèле **2. (со kat)** натъпквам (нещо някъде): **~ovat prádlo do kufru** натъпквам бельò в кùфар; **~ovat dýmku** натъпквам, пълня лулà; **~ovat vědomosti do hlavy** *прен. експр.* тъпча, наливам знàния в главàта
- pejsán|ek, -ka** *м. умал. експр.* кùченце, кутрè
- pejs|ek, -ka** *м. умал.* кùченце, кùче: **šel poslušně jako ~ek** вèрвèше, трèгна послушно като кùченце, като кùче
- pejz, -u** *м., обикн. мн.* **pejz|y, -ů** пуснати дълги коси от слепоòчието; особен вид бакенбàрди
- pekáč, -e** *м.* тавà: **železný ~** (желязна) тавà; **hliněný ~** гювèч; **~ buchet** тавà с бұхти, за бұхти
- pekárensk|ý, -á, -é** пекарски, хлебарски: **~ý průmysl** хлебарска промишленост; **~á provozovna** цех за хлèбни издèлия; **~é výrobky** хлèбни издèлия
- pekárn|a, -u** *ж.* пекарна, хлебопекарница, хлебопекарна, хлебозавòд: **polní ~a** *воен.* полева хлебопекарница
- pekař, -e** *м.* пекар, хлебар
- pekařsk|ý, -á, -é** пекарски, хлебарски: **~á dílna**

пекáрница, хлебáрница: ~ý **dělník** пекáр, пекáрски работник, хлебáр; ~á **pec** фурна

pekařství, **-í** *ср.* 1. пекáрска професи́я: **vyučit se ~í** изу́ча се за пекáр 2. (магазин за) хле́бни изде́лия; хлебáрница: **zajít do ~í** отб́ия се в хлебáрницата

pekelně *нар.* а́дски, дя́волски: **zub mě ~ bolí** зъбът ме боли а́дски

pekelní, **-á, -é** 1. а́дски: ~á **říše** Ца́рството на а́да; ~ý **ohně** а́дски о́гън; ~á **bytosť** дя́вол; ~á **mláčená** машина 2. *експр.* а́дски, стра́шен, дя́волски: **zanechat ~ou spoušť** оста́вя след себе си стра́шно опу́стоше́ние; ~ý **smích** де́монски смя́х; ~ý **plán** пѣ́клен пла́н; ~á **nástraha** дя́волски капа́н 3. *експр.* а́дски, огро́мен, голя́м: ~ý **hluk** а́дски шу́м; **nasadil ~é tempo** то́й нало́жи ужа́сно бѣ́рзо те́мпо; ~á **bolest** а́дска бо́лка

pěkně *нар.* ху́баво, краси́во: ~ **tu (horko) jako v ~e** *експр.* ту́к е (горещо) като в ба́ня; ту́к е а́дски горе́що; **mít z ~a štěstí** дя́волски ми ве́рви; **je to v ~e** отпи́ши го, (оти́де) по дя́волите; (**jít, odejít do horoucích pekel** (оти́да) по дя́волите 2. *прен.* ад, у́жас: **poznal ~o války** то́й изпи́та у́жасите на война́та; **život je pro něho ~em** за не́го живо́тът е а́д 3. *разг. експр.* главобо́лия, мѣ́ка: **mít s někým ~o** има́м а́дски главобо́лия с ня́кого; **připravít někomu ~o** създа́м и́стински а́д за ня́кого

pěkně *нар.* 1. ху́баво, краси́во: ~ **vypadat** изгле́ждам добре́; **venku je ~** вре́мето е ху́баво 2. *в изрази на учтивост:* ~ **prosím** мно́го (ви) мо́ля; ~ **vítám** добре́ дошли́; ~ **děkuji** мно́го благода́ря 3. добре́: ~ **se učí** учи се добре́; **mluví o něm ~** то́й/тя́ гово́ри добри́ не́ща за не́го; **má se moc ~** то́й е мно́го добре́; **ty se ~ chováš** *ирон.* а́ма и ти́ се дѣржи́ш мно́го ху́баво 4. *за експр. изр. на заповедност a ted' ~ sed' сегà се́ди и не ста́вай*

pěkní, **-á, -é** 1. ху́бав, краси́в: ~é **děvče** ху́баво момиче́; ~ý **hlas** ху́бав глас 2. ху́бав, добѣ́р: **má ~é místo** има́ ху́бава ра́бота; **mít ~é vlastnosti** има́м добри́ ка́чества; **vyřídít ~ý pozdrav** преда́м сѣрдечен по́здрав; ~ý **ptáček** *ирон.* цвѣ́те за мириса́не; **vydělat ~é peníze** *експр.* спече́ля добри́ пари; **dožít se ~ého stáří** доживѣ́я до дѣлбо́ка ста́рост

pektin [-týn], **-u** *м.* пекти́н

pel *вж. pyl*

pelargonie [-ny-], **-e** *ж. бот.* пеларго́ния, мушкато (Pelargonium)

pelášit, **-ím** *несв. експр.* препу́скам, бя́гам с вси́чки си́ли

pelech, **-u** *м.* 1. легóвище, бѣрлòга, дѹпка (*на животно*) 2. *прен.* бѣрлòга, гнездò, свѣртà-лище, вертèп 3. *експр.* леглò, жи́лище: **neustlaný ~** незастлàно леглò ♦ **jít na ~** *разг.* отивам да си легна, да спя́; **nechce se mu z ~u** не мѹ се ста́ва от леглòто

pelerín, **-a, -y** *ж.* пелерина

pelest, **-i** *ж.* 1. страни́чна дѣска на кревàт 2. та́бла на кревàт: **stará postel s okrouhlými ~mi** ста́р кревàт с крѣгли та́бли (*откъм главата и краката*)

pelešit (se), **-ím (se)** *несв.* 1. живѣ́я в легóвище, в бѣрлòга; гнездя́ (*за хищни птици*) 2. (*за птици*) кѣ́пя се в пра́х, в прѣст 3. *грубо* ве́ргàлям се: ~**it se v bohatství** тѣ́на в богàтство

pelichat, **-ám** *несв.* 1. смѣ́ням си перу́шината, съблѣ́чам се 2. линѣ́я, смѣ́ням си кòзината: ~**ající kočka** кòтка с линѣ́еща кòзина; **kožešina na kabátě ~á** кòжата на палтòто се проскѹ́бва 3. па́дам, ка́пя (*за коса, косми*): **hlava mu ~á** *експр.* косàта му ка́пе

pelikán, **-a** *м.* пеликàн

peloton, **-u** *м. спорт.* пакèт, грѹпа дви́жещи се колоездàчи (*в колоезденето*): **jet v hlavním ~u** дви́жа се в осно́вната грѹпа; **vedoucí ~** грѹпата на водàчите (*в колоезденето*)

pelyněk, **-ňku** *м. бот.* пели́н (Artemisia) ♦ **hořký jako ~něk** горчѣ́в като пели́н; ~**něk zklamání** горчѣ́лката на разочарòванието

peň, **pně** *м. книж.* дѣ́нер, ствол, стѣблò (*на дѣрво*)

pěň, **-a, -y** *ж.* 1. пя́на: **pivo s hustou ~ou** бѣ́ра с гѣ́ста пя́на; **mýdlová ~a** сапу́нена пя́на; **hasicí ~a** противопожа́рна пя́на, пя́на за гасѣ́не на пожа́р ♦ **být, sedět (tiše) jako ~a** *експр.* се́дя ти́хо, бѣ́з да гѣ́кна 2. коѣ́то прилѣ́ча на пя́на; (**šlehaná**) **ovocná ~a** (разбѣ́т) плòдов мѹс; **mořská ~a** *минер.* мòрска пя́на 3. пя́на (*на уста́та на животно*)

penál, **-u** *м.* учени́ческа ку́тия за писàлки и мòлѣ́ви: **kožený ~** кòжен калѣ́ф за писàлки и мòлѣ́ви

penále *неизм. ср. юрид.* неустòйка

pendler, **-a** *м.* 1. (чѣ́шки) работник, пътува́щ всеки́днѣвно до съсе́дна дѣржа́ва 2. (пòлски) кѹфàрен тѣргòвец

pendlovat, **-uji/разг. -uju** *разг.* циркули́рам; дви́жа се напрѣ́д и наза́д по е́дин и сѣщ пъ́т: ~**ující doprava** пѣ́нденен, махàлообра́зен транспорт

pendlovky, **-vek** *само мн., ж.* стѣ́нен часòвник с махàло

pendrek, **-u** *м. разг.* гѹ́мена пàлка

penězokaz, **-a** *м.* фалшифика́тор на пари

peněženka, -у ж. портмонè: **elektronická ~a** дебитна карта

peněžit |ý, -á, -é паричен; който е в пари: ~ý **dar** подарък, дарение в пари; ~á **pokuta** парична глоба

peněžní |í, -í паричен, финансов: ~í **záležitosti** парични, финансови въпроси; ~í **ústav** финансово учреждение; ~í **poukázka** пощ. пощенски запис; ~í **hospodářství** парично стопанство; ~í **tíseň** финансови затруднения; ~í **hotovost** налични парични суми; парична наличност; ~í **automat** банкомат

peněžnictv |í, -í ср. финансово, парично стопанство, финансово дело, финансово система: **znárodněné ~í** национализирано финансово стопанство

peněžník, -a м. банкер, финансист

pěnícle, -e ж. зоол. цыганско слъвейче (Silvia)

penicilin [-пу-], -u м. пеницилин

penicilinov |ý [-пу-], -á, -é пеницилинов

pěnit |it, -ím несл. пения, разпенавам: **jez ~í vodu** бъблява водата това кръвта му кипва (ядосва се)

pěnit (se), -ím (se) несл. пения се: **šampaňské se ~í** шампанското се пени

pěnív |ý, -á, -é пенлив, пенест: ~á **zubní pasta** пенлива паста за зъби; ~é **víno** пенливо вино

peníz, -e м. 1. монета: **falešný ~** фалшива монета;

ramětní ~ юбилейна монета 2. *само мн.*

peníz |e, **peněž** пари: **kovové ~e** монети; **papírové ~e** банкноти; **drobné ~e** дребни пари;

hotové ~e налични пари, *разг.* суха пара; **vydělat hodně peněz** спечеля, изкарам много пари;

přijde si na pěkné ~e (тој) изкарва, припечеля хубави пари; **ukládat ~e** трупам пари;

být bez peněz нямам пари; **být při penězích** присъства при парите

želez (jako smetí, jako babek) *експр.* играя си с пари, вшлив съм от пари; **sedí na penězích** стиснат е; **to jde, to leze do peněz** това струва много пари;

prát špinavé ~e пера мръсни пари; **dlouhé, krátké ~e** банк. пари на дълг, на кратък депозит; **dlouhé ~e** *разг.*

голѐми, много пари; **rychlé ~e** бърза печалба

peníz |ek, -ku м. 1. *умал.* паричка, дребна монета

2. *само мн.* **peníz** |ky, -ků *експр.* парички: ~ky **jsou ty tam** отидоха паричките

3. нещо, което прилича на паричка: **pás pošitý ~ky** колан, обшит с парички

4. *бот.* попова лъжичка (Thlaspi)

pěnkav |a, -у ж. зоол. сипка (Fringilla)

pěnkavč |í, -í, -í който се отнася до птицата сипка: ~í **hnízd** гнездо на сипка; ~í **zpěv** пение на сипка

pěnov |ý, -á, -é 1. пенест; който е като пяна; който е от пяна: ~é **cukroví** *готв.* целувки; ~é **mýdlo** пенлив сапун; ~ý **hasicí přístroj** пожарогасител с пяна; ~ý **beton** пенобетон; ~é **sklo** пеностъкло 2. който е от морска пяна: ~á **dýmka** лула от морска пяна; ~á **špička** мундшук от морска пяна

pentalog |ie, -e ж. пенталогия (*произведение от пет части*)

pentl |e, -e ж. панделка, лѐнта: **nosit ~i ve vlasech** нѐся панделка в косите си; ~e **u kroje** лѐнта, лѐнти на (национална) носия

pentop, -u м. комп. пѐнтоп (*портативен компютър-бележник*)

penz |e, -e ж. 1. пенсия: **odejít do ~e** изляза в пенсия 2. пенсия (*сума пари*): **vyměřit ~i** изчисля пенсия; **starobní ~e** пенсия за старост, за прослужено време; **invalidní ~e** инвалидна пенсия

3. пансион (*дневна такса за квартира и храна*): **letní byt s ~í** летуване с пансион

penzijn |í, -í, -í пенсиѝнен: ~í **pojištění a** осигурѝвка за пенсия б) пенсиѝнно осигуряване; ~í **připojištění** добровѝлно (допълнително) пенсиѝнно осигуряване; ~í **nároky** право на пенсия

penzion, -u м. пансион (*заведение, предлагащо квартира и храна на постоянни посетители*): **přepychový ~ na pláži** луксѝзен пансион на плажа

penzionát, -u м. пансион, интернат (*за девойки*): **klášterní ~** манастирски пансион

penzionátn |í, -í, -í пенсиѝнен, пенсиѝнерски: ~í **výchova** пенсиѝнерско възпитание; ~í **četba** четиво за пенсиѝнерки

penzionovat, -uji/*разг.* -uju несл. и св. (*koho – вин.*) пенсиѝнирам, изваждам/извадя (*някого*) в пенсия: **předčasně ~ovat** пенсиѝнирам преждевременно

penzionován |í, -í ср. пенсиѝниране, излизане в пенсия: **žádost o ~í** молба за пенсиѝниране, за излизане в пенсия

penzionovan |ý, -á, -é пенсиѝниран: **předčasně ~ý úředník** преждевременно пенсиѝниран служител, чиновник

penzist |a, -у м. пенсиѝнер

penzistka, -у ж. пенсиѝнерка

peoplemeter, **peoplemetr** [příplmetr], -u м. *техн.* електронно устройство за отчитане на брѝя на зрителите на дадена телевизиѝнна програма

pepa *вж.* **pepik**

pepick |ý, -á, -é гамѝнски, гъзарски: **pražský ~ý žargon** пражки гамѝнски жаргон

pepictv |í, -í ср. гамѝнщина, гъзарлък, гъзарщина

perík, -a, по-рядко **peran**, -a м. гамѣн, гъзър: **pražský** ~ пражки гамѣн, гъзър
perita I, ср. нескл. пепит (*десен*): **kabát z hnědého** ~ сакò от кафѣв пепит
perita II, **perito** прил. неизм. пепитен
peritov|ý, -á, -é пепитен: ~**ový kostým** пепитен костюм
perně нар. 1. пиперливо, люто: ~ **chutnající plod** плод с лютив вкѣс 2. òстро, рязко, пиперливо, хапливо: ~ **poznámenat** òстро, хапливо забелѣжа; ~ **vtipkovat** пѣскам пикантни, пиперливи шегички
pern|ý, -á, -é 1. пиперлив, лют, лютив: ~**é kořeni** люта подправка, подправка с пипер; **máta** ~**á** бот. лютив мѣнта, мѣнта пиперита (*Mentha piperita*) ♦ **spolkl ~ou pilulku** прен. той преглѣгна горчивия хап 2. парлив, хаплив, òстър, рязък: ~**á poznámka** хаплива забелѣжка; **odpovědět ~ými slovy** отговòря с òстри дѣуми; ~**á anekdota** солѣн, циничен анекдòт
perř, -e м. (чѣр) пипер (*плод и храст*): **maso na ~i** месò със сòс, подправен с чѣр пипер ♦ **přidat do zábavy ~e** прен. дам нѣрв на рязговора; допринесà за оживѣване на рязговора
perřenk|a, -y ж. пиперница
perřen|ý, -á, -é подправен с чѣр пипер: ~**á strava** хранà (подправена) с чѣрен пипер
perř|it, -ím нескв. (со) подправям (*нещо*) с чѣр пипер, слàгам (*на нещо*) чѣр пипер
perřovník, -u м. бот. пиперово дървò (*Piper*)
perfektně нар. перфèктно, отлìчно, съвършèно: **hovořit ~ anglicky** говòря перфèктно английски
perfektn|í, -í, -í перфèктен, отлìчен, превъзòден, съвършèн: ~**í písarka** отлìчна машинопйска; ~**í znalost cizího jazyka** перфèктно владèене на чѣжд език; ~**í zákrok brankáře** отлìчна намèса на вратàр
perfekt|um, -a ср. език. перфèкт, минало врème
perforace, -e ж. перфорация; пробиване на дѣпка, на дѣпки: ~**e děrného štítku** перфорация на пѣрфокарта; **polobotky zdobené jemnou ~í** (*обувки*) половинки, украсèни с мálки дѣпчици, с декоративна перфорация
performanc|e, -e ж. изк. пѣрформанс; представлèние с импровизации
performer, -a м. изпълнител-импровизатор
performerk|a, -y ж. изпълнителка-импровизаторка
perforovac|í, -í, -í перфориращ: ~**í přístroj** перфоратор
perforován|í, -í ср. перфорйране, перфорация: ~**í filmového pásu** перфорйране на филмова

лѣнта; ~**í slepého střeva** мед. перфорйране, перфорация на апѣндикса
perforovan|ý, -á, -é перфорйран: ~**é boty** перфорйрани обувки; ~**é slepé střevo** мед. перфорйран апѣндикс; спѣкано сляпо червò
perfor|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. перфорйрам, продѣпчвам/продѣпча, правя/направя, пробивам/пробия дѣпки: ~**ovat známky** перфорйрам мàрки; ~**ovat bubínek** мед. пробия, перфорйрам тѣпанчето (на ухо)
pergamén, -u м. 1. пергамèнт: **rukopis na ~u** рѣкопис на пергамèнт; **staré ~y v archivu** старй рѣкописи на пергамèнт в архив 2. пергамèнтна хартия
pergaménov|ý, -á, -é пергамèнтов, пергамènten: ~**ý papír** пергамèнтна хартия
periferi|e [-fe-/fè-], -e ж. 1. перифèрия, перифèрна чàст, покрайнинà: **lidé z ~e** хòра от покрайнинийте 2. перифèрия; перифèрна, второстèпенна чàст; перифèрна òбласт
perifern|í, -í, -í перифèрен: ~**í oblast kultury** второстèпенна културна òбласт; ~**í nervstvo anat.** перифèрна нѣрвна систèма
period|a, -y ж. 1. периòд: ~**y v dějinách** периòди в истòрията 2. редица редòвно повтàрящи се явлèния, периòд (*в Менделеевата таблица*) 3. език. периòд (*вид дълго сложно изречение*) 4. мед. менструация
periodicit|a [-dy-], -y ж. периодичност
periodick|y [-dy-] нар. периодически, периодично: ~ **opakovaný pohyb** периодически повтàряно движèние
periodick|ý [-dy-], -á, -é периодичен, периодически: ~**ý pohyb** периодично движèние; ~**ý tisk** периодичен печàт; ~**á soustava prvků** хим. периодичната систèма на элементите; ~**ý zlomek mat.** периодична дрòб
periodičnost [-dy-], -i ж. периодичност
periodik|um [-dy-], -a ср. периодично издàние: **časopisy a jiná ~a** списàния и др̀уга периòдика
periodizac|e [-dy-], -e ж. периодизация
periodiz|ovat [-dy-], -uji/разг. -uju нескв. и св. периодизйрам, раздѣлям/раздѣля на периòди
periskop, -u м. перискòп
perk|o, -a ср., обикн. мн. **perka** висòки обувки ~~дѣсна бърза~~ ♦ **vydýchna** разг. експр. дѣхнаха му под опàшката, изпѣдиха го; **prohnat někomu ~a** стèгна някого за работа, накàрам някого да работи; **voda mu teče do perek** загàзил е
pérk|o, **pírk|o**, -a ср. умал. 1. обикн. **pírko** перцè 2. обикн. само **pérko** пружинка, пружина: ~**o u hodinek** пружина, пружинка на часòвник

perl|a, -y ж. 1. пèрла, бисер: **lovci perel** лóвци на бисери, на пèрли; **šňůra perel** наниз от пèрли; **skleněné ~y** стъклени, изкúствени пèрли 2. нèщо, коèто прилìча на пèрла, на бисер: **v očích se jí leskly dvě ~y** в очите ѝ блèстяха като бисери двè сълзи 3. *книж.* ярко, забележително лице или вèщ; пèрла, бисер, звезда: **je to ~a mezi ženami** това е звезда сред жени-те; **Karlštejn, stavitelská ~a Čech** Карлщейн, архитектурен бисер на Чехия

perle|ť, -ti/-tě ж. седèф

perleťově нар. седèфено, като седèф

perleťov|ý, -á, -é 1. седèфен: **~ý knoflík** седèфено кòпче 2. който има седèфен блясък: **~ý záblesk zubů** седèфен блясък на зъби; **dívka s ~ou pleťí** момиче с млèчнобýла кожа

perlička I, -y ж. 1. *умал.* пèрличка, бисерче *и пш.* **zbytková perlička** 2. интерèсно сýбитие, куриòзна слúчка: **vyprávět ~y z cesty** разкázвам най-интерèсното от пъгúване; **~y ze školní úlohy** бисери от писмено упражнèние

perlička II, -y ж. *зоол.* токàчка (Numida)

perličkov|ý, -á, -é пèрлен; който е като пèрла: **~é zuby** зъби като бисери; **~é písmo** дрèбен шриффт на пишеща машина

perlík, -u м. голям ковàшки чýк

perlít se, -ím se нескв. искрý, блèстý (като бисер, като перла): **víno se ~í v číši** винòто искрý в чàшата; **na čele se mu ~il pot** на чèлòто му блèстýха кàпки пòт

perlivě нар. искрýщо като пèрла, като бисер, като сèдеф: **~ se lesknoucí pavučina** блèстýща като сèдеф пàяжина

perliv|ý, -á, -é *книж.* искрýщ като пèрла, като бисер: **~ý pot na čele** лъщýщи кàпки пòт по чèлòто 2. газýран: **~é víno** искрýщо винò; **~á voda** газýрана водà 3. звънтýщ, искрýщ: **~ý smích** звънтýщ смýх

perlorodk|a, -y ж. *зоол.* бисерна мýда (Margaritana, Meleagrina)

perlov|ý, -á, -é пèрлен, бисерен

permanence|e, -e ж. постоянна, непрекúснатая заèтост, гòтòвност: **být stále v ~i** през цялото врèме сýм заèт, в постоянно движèние сýм

permanentk|a, -y ж. *разг.* (абонамèнтна) кàрта (за пътуване, за посещаване на културни мероприятия и под.)

permanentně нар. перманèнтно, непрекúснато, без прекúсване

permanentn|í, -í, -í *книж.* перманèнтен, непрекúснат, постоянен: **~í služba** непрекúснатò дежýрство; **~í jízdenka** кàрта за пъгúване

pernat|ý, -á, -é пернат, пèрест; обрàсьл с перà: **~á zvěř** *лов.* пернат дивèч

perně нар. трúдно, с труд, с мýка, с усýлие, с пòт на чèлò: **~ vydělané peníze** скýпо платèни парý; спечèлени с пòт на чèлò парý

perniček, -ku м. *умал.* мèден сладкúш: **~ky s polevou** мèденки с глазýра

perník, -u м. 1. мèден сладкúш: **pardubický ~** мèденка от Пàрдубице (*най-известна в Чехия*) 2. *жарг.* мнòго сýлен синтетичен наркотик

perníkov|ý, -á, -é който се отнàся до мèден сладкúш: **~é srdce** мèденка във фòрма на сърцè; **pohádka o ~é chaloupce** приказката за захарната къщичка (*у Братя Грим за Хензел и Гретел*)

perní|ý, -á, -é 1. тèжък, трúден, изтощителен, изнурителен: **~á práce** тèжък трúд; **byl to ~ý rok** това бèше тèжка годýна; **~ý výdělek** тèжко, трúдно спечèлени парý 2. *малко остар.* остър, рязък, язвителен, хаплив: **byla to ~á pravda** това бèше горчýва истина; **~ý vtíp** хаплив виц, остра шегà

per|o, pér|o, -a ср. 1. перò (*на птица*): **vějíř z pavích** ~ ветрило от паунови перà; **pštrosí ~a** щраусови перà 2. перò (*за писане*); писàлка: **plnicí ~o** автоматична писàлка; **kresba ~em pružiny** перòто (*започна да пише, да творя*); **mistr ~a** мàйстор на перòто (*за писател*); **člověk od ~a** *разг.* журналист, писàтел, човèк на перòто; (**vyřídít**) **škrtnutím ~a** (уредý) с едýн пòдпис; **dát do ~a** наредý, издиктúвам каквò да се пише, каквò да се прàви 3. пружина, ресòр: **prasklé ~o v pohovce** счýпена пружина на кушетка; **~o vozu** ресòр, амортисýр; **hodiškové ~o** часòвникова пружина

perokresb|a, -y ж. графика, рисýнка с перò, щрýхова рисýнка: **Alšovy ~y** рисýнки с перò на Алеш

peron, -u м. *разг.* перòн

peronk|a, -y ж. *разг.* перòнен билèт

peronn|í, -í, -í перòнен

peronov|ý, -á, -é перòнен

pérován|í, -í ср. *техн.* федерация, ресòри, пружинно окàчване: **~í automobilu** федерация на автомобил

pérován|ý, -á, -é федерýран; който е снабдèн с пружини, с ресòри: **dobře ~é auto** добрè федерýрана колà

pér|ovat, -uji|разг. -uju нескв. пружинýрам: **vagon dobře ~uje** вагòнът има добри ресòри; **matrace ~uje** дюшèктът пружинýра

perov|ý, pérov|ý, -á, -é 1. който е от перà, укра-

машно куче пазач; **lovecký** ~ ловджийско куче; **tažný** ~ куче, което тегли шейна; **poštvat na někoho psy** насъскам кучетата срещу някого *и прен.*; **pozor, zlý** ~! внимание, зло куче! **zajít jako ~ u cesty** загина като бездомно псе; **je to ~, nebo fenka?** куче ли е или кучка? (кучето) **мъжотеленост**◆ **hříbiti**
zastřelit někoho jako psa гоня, навиквам, бия, застрелям някого като куче; **být věrný, vztekly jako** ~ като куче съм верен, зъл; **vypadat jako spráskaný** ~ изглеждам като пребито куче; **připadat si jako prašivý** ~ чувствам се като краставо куче; **být na někoho jako** ~ нахвърлям се на някого като куче; **jde mu to jako psovi pastva** споря му като бягане на охлов; справя се с работата като куче с паша; **každý ~ jiná ves** сред тези неща няма, не си пасва едно с едно; **ani ~ po něm neštěkne** *експр.* ще го забравят съвсем и никои няма дори да се сетя за него; **(venku je), že by ani psa nevyhnal** (навън е) кучешко време; **(hledat, kde je) zakopaný** ~ (търся къде е) главната трудност, главната спънка; **mrtvý ~ neštěká (nekouše)** умрял кон не рита **2. в съчет. pod psa** *експр.* много лош, много лошо; **práce pod psa** нескопосана работа; **střílet pod psa** стрелям отвратително **3. експр.** куче, лош човек; **být ~ na někoho** държа се много лошо с някого, звяр съм по отношение на някого; **život je ~ прен.** животът е кучешка работа; кучешки живот

pesimismus *вж.* **pesimismus**

pesimist|a, -y *м.* песимист

pesimisticky [-tu-] *нар.* песимистично

pesimistický [-tu-], -á, -é песимистичен

pesimistk|a, -y *ж.* песимистка

pesimizm|us, pesimism|us [-zm-], -u *м.* песимизъм

pěst, -i *ж.* юмрук, пестник, пестница; **sevrít ruku v ~** свия ръка в юмрук; **uhodit ~í do stolu** удара с юмрук по масата *и прен.*; **vládnout železnou ~í** управлявам с твърда ръка, с железна◆ **judicovat (na stůl)**

действам на своа глава; **je to jako ~ na oko** това изобщо не подхожда, не пасва; това е като на свинче звънче; **pancéřová ~ воен.** фау-патрон, гранатомет

pěstěně *нар.* култивирано; **vypadat ~** ймам (вид на човек с) грижливо поддържана външност

pěstěný, -á, -é (добре) култивиран, обработен, поддържан, школуван: **~é ruce** добре поддържани ръце; **~ý hlas** обработен глас; **pečlivě ~ý park** грижливо поддържан парк; **~é sorty** (добре) култивирани, отглеждани сортове

pěstičk|a, -y *ж.* умал. юмруче, пестниче

pestík, -u *м.* бот. плодник, пестик

pěst|it (si), -ím (si) *несв.* (koho, co) поддържам добре, в добър вид (някого, нещо); грижа се добре (за някого, за нещо): **pečlivě se ~í** грижи се добре за себе си, поддържа грижливо външността си; **~it si nehty** полagam грижи за ноктите си

pěstitel, -e *м.* човек, който отглежда растения или животни: **~ zemědělských plodin** земеделец, растениевъд; **~ ovoce** овощар; **~ ovcí** овцевъд; **drobný** ~ човек с малко, дребно лично стопанство

pěstitelk|a, -y *ж.* жена, която отглежда растения или животни

pěstitelský, -á, -é култиваторски, селекционерски; който се отнася до отглеждане на растения и животни: **~ý závod** предприятие, институт за култивиране, селекциониране на растения; **~á práce** култиваторска, селекционерска работа; **~á technika** култиваторска техника

pěstitelství, -í *ср.* растениевъдство

pěstn|í, -í, -í юмручен: **~í zápas** юмручен бой; бокс; **~í právo** юмручно право

pěstoun, -a *м.* опекун, настойник

pěstounk|a, -y *ж.* **1.** опекунка, настойничка **2.** възпитателка, медицинска сестра (*в детски ясли*)

pěstovan|ý, -á, -é (добре) култивиран, обработен, отгледан, поддържан, възпитан, школуван: **~ý hlas** школуван, обработен, поставен глас

pěst|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (co) отглеждам, развъждам (нещо): **~ovat zeleninu** отглеждам зеленчук, зеленчуци; **~ovat ovce** отглеждам овце **2.** (co) възпитавам, развивам (нещо): **~ovat hudební vlohy** развивам музикални заложби; **~ovat si paměť** упражнявам си паметта; **~ovat pocit odpovědnosti** възпитавам, изграждам чувство за отговорност **3.** (co) отдавам се (на нещо), упражнявам (нещо): **~ovat sport, hudbu** спортувам, занимавам се със спорт, с музика; **~ovat společenské styky** поддържам връзки в обществото **4.** (koho, co) грижа се (за някого, за нещо), поддържам в добър вид (някого, нещо): **je na ní vidět, že se ~uje** личи си, че тя полага грижи за себе си, за външността си; **~ovat si knír** поддържам в добър вид мустачите си

pestrobarevn|ý, -á, -é пестроцветен, разноцветен, пъстър, шарен: **~á látka** пестроцветна материя

pestrost, -i *ж.* пестротъ: **~ záhonů** пестротъ на

лехи; ~ **barev** разнообразие на цвето̀вѐ; ~ **programu** разнообразие на програ̀ма

pestrý|ý, -á, -é 1. пѣстѣр, ша̀рен: ~**é kvítí** пѣстри цвето̀вѐ; ~**ý šátek** пѣстра, ша̀рена кѣрпа **2.** пѣстѣр, разнообра̀зен; ~**é barvy** пѣстри цвето̀вѐ; ~**á strava** разнообра̀зна храна̀; ~**á podívaná** пѣстра глѣдка

pestrě нар. пѣстро: ~ **zdobené domy** сгра̀ди с пѣстри, с разлѝчни фаса̀ди; **události se ~ střídají** редѣт се най-разнообра̀зни събития

pěšák, -a м. 1. пеша̀к, пехоти́нец **2. шахм.** пѣшка, пио̀нка

pěš|ec, -ce м. шахм. пѣшка, пио̀нка

pěší|í I, -í, -í 1. пѣши, пешехо̀ден: ~**í turista** пѣши тури́ст; ~**í výlet** излет пешко̀м, пеша̀; **den ~í cesty** един де́н пѣт пеша̀; ~**í dráha** пѣша пъ̀гѐка **2. воен.** пехо̀тен: ~**í pluk** остар. пехо̀тен по̀лк

pěší II, -ho м. пешехо̀дец: **cesta pro ~** пешехо̀дна пъ̀гѐка, пѣт за пешехо̀дци

pěší|z, -z м. пешехо̀дчик ♦ (jětchop-ě разг. (има) ми́р и покoй

pěší|nk|a, -y ж. 1. умал. пѣтѣчка **2.** пѣт (в ко̀сата): **česat si ~u** рѣша си ко̀сата на пѣт

pěšku нар. пеша̀, пеш, пѣши, пешко̀м

pět I, pěti числ. пет: ~ **prstů** пѣт прѣста; **po ~i minutách** след пѣт мину̀ти; **pracuje s ~i lidmi** рабо̀ти с петима ду̀ши; **je o ~ let mladší** то́й (тя) е с пѣт години по-мла̀д(a); **přijdu v ~ (hodin)** пѣт (час) ♦ **za minut dvanáct** в послед́ния мо̀мент; при послед́ната възмо̀жност; **má svých ~ křížků (na zádech, za sebou)** екстр. мйна вѣче, навѣртѣ петдесѣта̀ка (вече е над 50 години); **sebrat, sbalit (si) svých ~ švestek a jít** събера̀ си, вдигна си парту̀шините, чука̀лата и си оти́да; **hospodařit od desíti k ~i** во̀дя стопанисван о̀бѣкт към вто̀рия на̀чин; **koupit za ~ prstů** откра̀дна, взѣма по вто̀рия на̀чин; **nemít všech ~ pohromadě** не сѣм с всѣчкия си; **to je mi ~!** безразлѝчно ми е! разг. всѣ ми е едно̀

pět II, pěti нескв. книж. и поет. 1. пѣя **2.** възпявам, възхваля̀вам

pěťadvacet числ. два̀йсѣт и пѣт, два̀десѣт и пѣт (сѣщо и **pěťatřicet ... do pěťadevadesát** трѝйсѣт и пѣт, трѝдесѣт и пѣт... деветдесѣт и пѣт)

pěťadvacetihalěř, pěťadvacetihalíř, -e м. монѣта от два̀йсѣт и пѣт халера

pěťadvacetikorun|a, -y ж. банкнoта от два̀йсѣт и пѣт кро̀ни

pěťadvacetilet|ý, -á, -é два̀йсѣт и пѣт годи́шен

pěťiaktov|ý, -á, -é ко̀йто е в пѣт де́йстви́я

pětiboj, -e м. спорт. петобoй: **moderní ~** модѣрен петобoй

pětibojář, -e м. спорт. петобoец

petic|e [-tu-], -e ж. книж. пети́ция

pětice|e, -e ж. (гру̀па от) петима ду̀ши, петoрка: **útočná ~e hráčů** петимата игра̀чи от напа̀дението

pěticip|ý, -á, -é пето̀гѣглен, ко̀йто има пет oстри ѣгѣла: ~**á hvězda** петолѣ́чна звезда

pětičlenn|ý, -á, -é пѣтчлѣнен

pětidenn|í, -í, -í пѣтднѣвен: ~**í pracovní týden** пѣтднѣвна рабо̀тна сѣдмица

pětidíln|ý, -á, -é ко̀йто се състо́й от пѣт ча̀сти, от пѣт дя̀ла, от пѣт то̀ма

pětihalěř, pěťihalíř, -e м. монѣта от пѣт халера

pětikorun|a, -y ж. монѣта или банкнoта от пѣт кро̀ни

pětilet|k|a, -y ж. пети́лѣтка

pětilet|ý, -á, -é пѣтгоди́шен: ~**ý plán** пѣтгоди́шен план

pětiminutovk|a, -y ж. пѣтмину̀тка (сѣвѣщение, предаване, упражне́ние и под., което трае пет мину̀ти)

pětiminutov|ý, -á, -é пѣтмину̀тен

pětimístn|ý, -á, -é 1. пѣтмѣстен: ~**é vozidlo** пѣтмѣстно превoзно срдѣство **2.** пѣтцифрен: ~**é číslo** мат. пѣтцифрено число̀

pětimocn|ý, -á, -é хим. пѣтвалѣnten

pětín|a, -y ж. пѣтина, пѣтинка, една̀ пѣта (ча̀ст): **o ~u větši** с една̀ пѣта по-го́лям

pětínásob|ek, -ku м. величина̀, петкратно по-го́ляма от дру̀га, взѣта за осно̀ва; петкратен размѣр: ~**ek původní ceny** цена̀, пѣт пѣти по-го́ляма от първоначалната

pětínásobně нар. петoрно, в петкратен размѣр, пѣт пѣти пове́че: ~ **nahradit škodu** възстановѣ щѣтите в петoрен размѣр

pětípatrov|ý, -á, -é пѣтетѣжен (5 е́тажа и партер)

pětípodlažn|í, -í, -í архитект. пѣтетѣжен (включително партера)

pětistov|ka, -ku ж. 1. разг. банкнoта от 500 кро̀ни: **platit ~kou** пла̀щам с банкнoта от 500 кро̀ни **2. техн. разг.** мотоциклѣт от 500 кубика (с о́бем на цилиндрa 500 см³): **závod ~ek** състѣзание на мотоциклѣти от 500 кубика

petit [-tyt], -u м. полигр. пѣтит

pětítříd|k|a, -y ж. остар. петоклáсно (начално) училище

pětítříd|n|í, -í, -í петоклáсен (за училище)

pětíúhelník, -u/-a м. геом. пето̀гѣгълник

pět|k|a, -y ж. 1. цифрата 5, петoрка, пѣтица **2.** пѣтица, пѣтарка (нещо, което е означено с цифрата 5); нoмер пѣт, пѣти нoмер (трамвай, стая и под.): **jet ~ou** пѣту̀вам с (трамвай) нoмер пѣт, с пѣтицата **3. учил.** пѣтица, петoрка

(бележка, оценка „слаб“, „незадоволителен“ в чешките училища): **dostat ~u (z fyziky)** получа двойка (по физика); **dát ~u** поставя, пийша двойка **4.** петорка (група от пет единици, петима души): **Velká ~a v OSN** Големата петорка в ООН, петте велики сили в ООН; **hra basketbalové ~y** игра на баскетболна петорка

pětkař, -e м. разг. двойкаджия

pětkrát нар. пет пъти: **bylo jich ~ víc** бяха пет пъти повече; **~ dvě je deset** пет по две е десет; **~ víc** пет пъти повече; **~ tolik** пет пъти по толкова

petlice, -e ж. мандало: **zavřít dveře na ~i** поставя, спуска мандало на врата

pětník, -u м. петък (монета от пет халера)

petrklíč, -e м. бот. иглика (Primula veris)

petrolej, -e м. нафта; газ за осветление

petrolejář, -e м. притежател на нефтени кладенци; нефтопромишленник

petrolejářský, -á, -é нефтен, нефтопромишлен, нефтодобивен: **~á společnost** нефтодобивна компания; **petrolejářští dělníci** нефтодобивници

petrolejk|a, -y ж. разг. газена лампа

petrolejov|ý, -á, -é газен, петролен: **~á lampa** газена лампа; **~ý vaříč** примус

petržel, -e ж. бот. магданоз (Petroselinum):

nakrájená ~ нарязани корени от магданоз;

(zelená) ~ магданоз (листа); **nasekat ~ do po-**

tomu jako koza ~i експр. разбива от това

като свиня от кладенчова вода

petrželk|a, -y ж. магданоз (листа)

petrželov|ý, -á, -é магданозов, магданозен: **~á nať** зелената част, зеленището на магданоза;

~ý kořen корен от магданоз, магданозов

корен; **~á omáčka** магданозен сос, сос с

магданоз

pěv|ec, -ce м. **1.** певец (оперен и под.) **2. зоол.**

пойна птица; **обикн. мн. pěvci** пойни птици

3. книж. певец, поет: **Mácha, ~ec lásky** Mácha,

певец на любовта

pěvecky нар. певчески, вокално: **~ náročná árie**

ária, изискваща големи певчески възмож-

ности; вокално трудна ария

pěveck|ý, -á, -é певчески: **~ý sbor** хор, хоров

колектив; **~é umění** певческо изкуство; **~á**

technika певческа техника, техника на пеене

pěvkyn|ě, -ě ж. певица

pevně нар. **1.** здраво, трайно, яко, солидно, ста-

билно, плътно **2.** силно, здраво, яко: **~ svírat**

силно, здраво стискам; **rtý ~ sevřené** здраво

стиснати устни **3.** твърдо, непоколебимо: **stát**

~ стоя здраво; **~ sedět v sedle прен.** увěřено седя на мястото си, тежа на мястото си; увěřено ръководя работата; **~ stát na svém rozhodnutí** отстоявам твърдо решението си; **~ věřit, doufat** твърдо вярвам, надявам се **4.** увěřено, решително, твърдо: **~ vykročit** пристъпя увěřено; **~ se podívat někomu do očí** погледна някого твърдо в очите

pevnin|a, -y ж. **1.** сұша, земя: **vystoupit z lodi**

na ~u слъза от кораб на сұша **2.** континент,

материк; **evropská ~a** европейският конти-

нент; **to je pro nás neznámá ~a прен.** за нас

това е напълно непознато, тъмна Индия, тѐра

инкòгнита

pevnost, -i ж. **1.** здравина, твърдост, устой-

чивост, якост: **~ vlákná** здравина на влакно; **~**

základu устойчивост, здравина на основа;

zkouška ~i техн. изпитание на якост; **mez ~i**

предел на здравината; **~ přátelského svazku**

здравина, сила на приятелство; **~ víry** твър-

дост на вярата; **~ vůle** сила на волята; **~ pře-**

svědčení сила на убеждението; **~ povahy** сила

на характера; **~ hlasu** твърдост на гласа **2.** крѐ-

пост: **nedobytná ~** непревземаема крѐпост;

létající ~ летяща крѐпост

pevnostn|í, -í, -í 1. който се отнася до якост, здра-

вина, твърдост: **~í zkouška техн.** изпитание

на якост **2.** крѐпостен: **~í příkop** крѐпостен ров;

~í hradby крѐпостни стени

pevnůstk|a, -y ж. умал. малка крѐпост, ук-

репление: **pohraniční ~y воен.** гранични бун-

кери, укрепени огневí тòчки

pevn|ý, -á, -é 1. здрав, як, твърд: **~é vlákno**

здраво влакно; **~ý uzel** здрав възел; **~á hráz**

як бент **2.** твърд: **~é palivo** твърдо гориво; **~á**

zem твърда земя, сұша; **~á půda (pod no-**

hama) прен. твърда почва (под краката); **~á**

látka физ. твърдо вещество, твърда материя;

~é skupenství физ. твърдо (агрегатно) съ-

стояние; **~ý disk комп.** твърд (хард) диск **3.** не-

подвижен, фиксиран: **~ý bod** стабилна тòчка;

~é ležení неподвижно скѐле **4.** сигурен, здрав,

солиден, надѐжден: **~é základy domu** солидни

основы на къща; **~ý vědecký základ прен.**

здрава, надѐждна, солидна научна основа; **být**

~ý v sedle прен. сигурен съм, увěřен съм на

мястото си **5.** твърд, фиксиран, определен,

установѐн: **~é ceny** твърди ценй; **~ý plat** твърда

заплата; **~é zaměstnání** постоянна работа; **~á**

norma твърда норма; **~á měna** твърда валута;

~é datum тòчна, твърдо установѐна дата; **na**

pevno/napevno тòчно, определѐно, със сигур-

ност, твърдо **6.** здрав, твърд, непоколебим:

~é přátelství здраво приятелство; крѐпка,

здрава дружба; **~é zdraví** крѣпко здраве; **~ý manželský svazek** здрава съпружеска връзка; **mít ~ý úmysl** имам твърдо намерение; **~á víra, vůle** твърда, непоколебима вяра, воля; **mít ~ou naději** твърдо се надявам; **mravně ~ý člověk** нравствено устойчив човек 7. здрав, силен, як: **chlap ~ý jako skála** мъж, здрав като скала; **~ý zdravý muž** **пчарák** имам твърд характер, принципен съм 8. енергичен, твърд, сигурен: **~ý krok** твърда крачка; **~ý hlas** сигурен глас; **udržovat ~ou kázeň** поддържа твърдо дисциплина **пчарák** **пчарák** в **kramflekách** разг. *експр.* той е цар на тази работа, знае си работата, той е добре подкован

pcháč, -e м. бот. паламида (Cirsium)

pí, pípi, pí, pípi *междум.* 1. пи-пи-пи (звуци, издавани от птиците, особено от малките им) 2. пи-пи-пи; тька, тька; кьт-кьт-кьт (звуци за повикване на птици)

píanin|o [-nú-], -а ср. пиано

píanist|a [-ну-], -у м. пианист

píanistk|a [-ну-], -у ж. пианистка

pían|o [píjá-], -а ср. роял, пиано: **rozladěné ~o** разстроено, дезакордиран роял; разстроено, дезакордирано пиано; **hrát na ~o** свирия на роял, на пиано

píanov|ý [píjá-], -á, -é който се отнася до пиано, до роял: **~á harmonika** акордео̀н

píce|e, -e ж. фураж, кърма (за добитък): **zelená ~e** зелен фураж

píck|a, -u ж. *мал.* малка пещ, фурничка: **elektrická ~a** техн. електрическа фурна

pickup, pick-up [píkar], -u м. трансп. пика̀п, камионетка (малък товарен автомобил)

pícn|í, -í, -í фуражен: **~í rostliny** фуражни растения, фуражни култури

pícnin|a, -u ж. сел. стоп. фуражна култура: **~у** фуражни култури, фуражни тревы

pícninářstv|í, -í ср. фуражопроизводство, отглеждане на фуражни култури

píd', píďe ж. 1. педя: **měřit na píďe** мѐря на педи 2. книж. педя (малко, незначително разстояние): **hájit každou ~** па̀зя всяка педя земя; **neustoupit ani o ~** не отстъпя нито педя

píd'alk|a, -u ж. зоол. вид пеперуда (Semiothisa, Operoptera и др.)

pídi- първа част в сложни думи, означаваща много, изключително малък

pidimužík, -a м. 1. джуджѐ: **obří a pidimužící v pohádkách** великани и джуджѐта в приказките 2. педя човек, ла̀кът брада̀ (много дребен човек)

pídlit se, -ím se неск. книж. 1. (по кот, по џет) издирвам, диря (някого, нещо), събирам

(нещо): **~it se po pachateli** издирвам, търся престъпник; **~it se po zprávách** събирам, търся известия 2. (по џет) старая се, боря се да постигна (нещо): **~it se po úspěchu** боря се за успех, стремя се към успех

pierot, -a м. пиеро̀

piet|a, -u ж. 1. пиетѐт: **~a k rodinným památkám** пиетѐт към семейните реликви 2. *изк.* пиетà (изображение на Богородица с тялото на Христос)

pietně нар. благоговейно, с благоговение, с пиетѐт, с дълбока почит

pietn|í, -í, -í благоговѐен; изпълнен с благоговение, с пиетѐт, с почит: **~í akt** поклонение; акт на отдаване на почит; **~í vzpomínka** възпоменание на нечия памет; **~í oslava** тържествено събрание в чест, в памет

pigment, -u м. пигмент

pigmentac|e, -e ж. пигментация

pih|a, -u ж. луничка (на кожата): **tvář plná ~** лице, обсыпано с лунички

pihovat|ý, pihovit|ý, pihat|ý, -á, -é луничав, покрит с лунички: **~ý obličej** луничаво лице; **~ý kluk** луничаво момче

pích, pích *междум.* боц (за убождане)

píchací, -í, -í който служи за прободжане, продупчване, перфориране: *обикн. в съчет.* **~í hodiny** контролен часовник (при явяване на работа)

píchačk|a, -u ж. жарг. контролен талон (който се маркира от контролен часовник)

pícha|čky, -ček ж. мн. жарг. контролен часовник

píchán|í, -í ср. бодѐж, бодѐжи, болки: **mít ~í v boku** имам бодѐжи в хълбока

pích|at, -ám неск. 1. (čím koho, co; do koho, do čeho) бодà, мұшкам (с нещо някого, нещо; някого, нещо в нещо): **~at kopím** пробждам с копие; **~at vidličkou (do pečene)** бодà с вилица (печено); **~at souseda prstem** мұшкам съседа си с пръст; **komáři ~ají** комарите хапят; **~at rašelinu** вадя торф; **~at někoho očima** *прен. експр.* пронизвам някого с поглед

♦ **~at do hnízda**

vosího hnízda бъркам в гнездо на осъ 2. *разг.* (со) продупчвам, перфорирам, маркирам, щемпелувам (нещо): **~at jízenky** продупчвам, компостирам билети; **~at při odchodu z pracoviště** маркирам излизане от работа 3. (со kat) забждам (нещо някъде): **~at špendlíky do mapy** набждам карфици върху карта; **~at injekce** мед. жарг. слàгам, бия инжекции 4. (koho – вин.) пробждам, бодà (някого): **hřebík ho ~á v patě** пиронът го бодѐ

на петата; **slunce** ~á слънцето прежуря; **světlo** ~á **do očí** *прен.* светлината (боллезнено) заслепява очите; ~á **ho v boku, na prsou, u srdce** *безл.* прободжа го, бодє го (в) хълбѡка, в гърдите, (в) сърцето

pichlavě *нар.* 1. бодливо; като игли, иглички: ~ **zžežená srst** наежена (като таралєж) кѡзина; ~ **žlutá barva** крєщящо жълт цвят 2. *експр.* язвительно, с насмєшка: ~ **se ptát, odpovědět** язвительно пита, отговѡря

pichlavý, -á, -é 1. бодлив (*който има бодли*): ~ý **drát** бодлива тел 2. пронизващ, ѡстър: ~ý **mráz** пронизващ студ; ~é **světlo** заслепяваща, ослепителна светлина; ~á **bolest** пронизваща бѡлка 3. *експр.* язвителен, ѡстър, хаплив: ~á **řeč** язвительна рєч; язвителни, ѡстри дѡми; ~á **poznámka** хаплива забелєжка

píchnout, -nu *св.* 1. (*čím koho, co; do koho, do čeho*) убѡдà, бѡдна, мѡшна (*с нещѡ някого, нещѡ; някого, нещѡ, в нещѡ*): ~nout **se špendlíkem do prstu** убѡдà си прѣста с карфица; ~nout **se jako když ho ~ne** скѡчи като ужилєн; **tajně ~li vepře** тайно заклàха свиня; **neodvážil se do té věci, do té otázky ~nout** (тѡй) не сє осмєлї да зачєкне тѡя въпрѡс; **nemít do čeho ~nout** *разг.* нямам рàбота, стоя сѡскрѣстени рѣцє; **přišli nám ~nout** *жарг.* дойдѡха да ни помѡгнат 2. (*co*) *разг.* продѡпчà, перфорїрам, компостїрам, щемпелѡвам, маркирам (*нещѡ*): ~li **jsme včas** наврєме маркирахме пристїганєто си на рàбота 3. (*co*) *разг.* спѡкам, спрàскам (*нещѡ*): ~nout **pneumatiku** спѡкам, *разг.* спрàскам гѡма 4. (*co kam*) бѡдна, забѡдà (*нещѡ някъде*): ~nout **někomu injekci** *мед.* слѡжа, бїя на някого инжєкция; ~li **ho tam z trestu** *прен.* грубо *експр.* тїкнаха го там за наказàние; ~ni **tam čtyřku** *жарг.* дàй на четвѣрта (*скорост*) 5. (*koho – вин.*) *прен.* пробѡдà, бѡдна, жєгна, ужїля (*някого*): ~lo **ho u srdce, v zádech** *безл.* пробѡде го в сърцето, в гърбà; **ta poznámka ho ~la** тàзи забелєжка го жєнє

~nout do vosího hnízda брѣкна в гнездѡ на осї 6. (*co; co na koho*) *жарг.* издàм, обàдя (*нещѡ; нещѡ за някого*): **všechno to ~l na policii** всїчко донєсе, всїчко издàде в полицията; **ne~ni to na mne!** недєй ме обàжда! да не мє наклевєтиш! да не мє издàдєш!

píchnutí, -í *ср.* 1. обѡжданє, ужїлванє 2. пѡкванє, спѡкванє (*на гума*)

pijácký, -á, -é *пїянски*: ~é **písně** пїянски пєсни

pijácvtví, -í *ср.* пїянство: **propadnout ~í** пропїя се, отдàм се на пїянство, стàна алкохолїк

piják I, -a *м.* *одуш.* пїяница, алкохолїк: **notorický** ~ *прононсїран* алкохолїк, голям пїяница

piják II, -u *м.* *неодуш.* *разг.* попивàтелна (*хартїя*)

pijan, -a *м.* *експр.* пїяница

pijanský, -á, -é *експр.* пїянски: ~á **rodina** сємєйство на пїяници

pijanství, -í *ср.* *експр.* пїянство: **notorické ~í** хронїчен алкохолїзъм

pijavice, -e, pijavka, -y *ж.* 1. пїявица 2. *прен.* *експр.* кръвопїец: **vysávat někoho jako ~e** изсмѡквам кръвчицата на някого като пїявица

pijavý, -á, -é *обикн.* в сѣчет. ~ý **papír** попивàтелна хартїя

pik, -u *м.* *текст.* пикє (*вид памучна матерїя*)

pika, -y *ж.* пїка

~y/od piky запѡчвам от нàй-нїското стѣпàло (*в служєбна йєрархїя*); слѡжа на нàй-нїска слѡжба, длѣжност

pikantně *нар.* пїкàнтно

pikantní, -í, -í 1. пїкàнтен: ~í **příchut' pokrmu** пїкàнтен вкѡс на ястїє 2. *прен.* пїкàнтен: ~í **anekdoty** пїкàнтни анекдѡти

pikantnost, -i *ж.* 1. пїкàнтност: ~ **polévku** пїкàнтен вкѡс на сѡпа 2. пїкàнтност, пїкàнтна слѡчка: **vuprãvět ~i** разкàзвам пїкàнтни истѡрии, пїкàнтєрии

piké *неизм.* *ср.* *текст.* пикє (*вид памучна матерїя*)

pikle, -ů *м.* *само мн.* сплетнї, интрїги, кѡзни, дѡноси, ковàрства, машинàции: **politické ~e** политїчески машинàции; **strojit, kout ~e (proti někomu)** кроє кѡзни (против някого); **odhalit ~e** разкрїя интрїги, зàговор

piknik [-пу-], -u *м.* пїкник

piklo, -a *ср.* наркотїк, кѡйто се смѣрка

pikolka, -y *ж.* муз. пїкола (*малка флєйта*)

pikolík, -a, pikoljo, -a *м.* *разг.* пїколо, гарсѡн

pikový I, -á, -é кѡйто є от пикє: ~ý **límeček** якїчка от пикє

pikový II, -á, -é *картоигр.* кѡйто є сѡс знàк „пїка“: ~ý **kral** пѡп пїка

piky, -ů *м.* *мн.* *картоигр.* пїка, пїки

píla, -y *ж.* 1. трїѡн, бїчкїя: **oblouková ~a** трїѡн с дѣгообразна дрѣжка, жàга; **pásová ~a** лєнтов трїѡн; **kotoučová ~a** циркуляр (*за рязàне дрѣва*); **~a** *ж.* бїчкїя

jako když řeže ~ou *експр.* хѣрка като заклàн 2. дѣскорєзница, дѣрвообработващ завод, бїчкїджїйница

pilař, -e *м.* сѡбствєник на дѣскорєзница, на бїчкїджїйница

pilařství|í, -í *ср.* дървообработваща промишленост

píle, -e *ж.* прилежание, усърдие, старание, прилежност: **neúnavná ~e** неуморно усърдие; **projevit ~i** проявя усърдие, старание; **dosáhnout něčeho svou ~í** постигна нещо благодарно усърдие; **trápe** словично усърдие, трудолюбие; нравешки труд

pilin|a, -y *ж.* стърготина; *обикн. мн.* **pilin|ny, -n** стърготини; **máče** ~у пейор. главата му е пълна с трици, с брѣмбари

pilinov|ý, -á, -é който се отнася до стърготини: **~á kamna** тричарка (печка, която гори трици); **~é desky** строит. талашитени плѣскости

pilř, -e *м.* 1. (подпѣрен) стѣлб, колѣна, подпѣра, пилѣн: **~e mostu** подпѣрни стѣлбове, нѣсеци колѣни, пилѣни на мѣст 2. *прен. книж. и публ.* опѣра, устѣи: **hlavní ~e hospodářství** устѣите на икономиката

pilk|a, -y *ж.* *умал.* 1. триѣнче: **lupenková ~a** триѣнче; **lečivá** разг. щастieto е променливо 2. мѣлка дѣско-рѣзница, дѣско-рѣзничка, бичкиджийничка

pilkov|ý, -á, -é който се отнася до триѣнче, *обикн. в съчет.* **~ý nůž** назѣбен нѣж

pilně *нар.* усърдно, прилежно, старателно: **~ studovat** ўча се прилежно; **~ číst** четѣ усърдно, много, упорито; **podat (telegram, balík) ~ pošt.** подѣм бърза телеграма, бърза прѣтка

pilnič|ek, -ku *м.* *умал.* пилничка: **~ek na nehty** пилничка за нѣкти

pilník I, -a *м.* *експр. и жарг.* натегѣч, зубрѣч; прилежен, усърден човѣк; прилежен ученик

pilník II, -u *м.* пилѣ: **ocelový ~** стомѣнена пилѣ; **plochý ~** плѣска пилѣ

pilno *нар.* *като предикатив* **je (tu) ~** тѣк кипї, има много напрѣгната работа, голямо напрѣжение; **na polřích je ~** по нївята кипї усилен труд

pilnost, -i *ж.* усърдие, прилежност, прилежание, старание, старателност, работливост

piln|ý, -á, -é 1. усърден, старателен, прилежен трудолюбїв: **~ý řák** прилежен ученик; **~ý řtenář** усърден, ревностен читател; **~é ruce** работливи ръце 2. усилен, напрѣгнат, редѣвен, постоянен, интензивен: **~á práce** усилна работа; **~á přřprava** усилена подготѣвка; **~é chození do přednášek** редѣвно ходене на лекции 3. неотпѣжен, бърз, спѣшен: **mit ~ou práci** ймам бърза, спѣшна работа; **~ý přřpad** спѣшен случай; **~ý telegram** бърза, спѣшна телеграма; **~é адм.** „бързо“, „спѣшно“

pilot I, -a *м.* пилѣт, летѣц, авиѣтор: **zkušební ~** летѣц-изпитѣтел; **~ kosmonaut** летѣц-космонавт; **automatický ~** ѣвтопилѣт

pilot|a, -y *ж.*, **pilot II, -u** *м.* пилѣн, кол (забит в земята): **mostní ~y** пилѣни на мѣст

pilotn|í, -í, -i 1. пилѣтски, авиѣторски: **~í škola** училище за летци; **~í zkouška** изпитѣтелен полет; изпит за летѣц 2. прѣбен: **~í studie** прѣбни проучвания 3. пилѣтен, вѣдещ, центрѣлен, главен, основен: **~í singl nového alba** пилѣтен, вѣдещ сингъл в новия албѣм 4. ѣводен, вѣвѣждащ, начален: **~í film seriálu** ѣводен епизѣд на сериѣл

pilot|ovat I, -uji/разг. -uju *несв.* пилѣтирам: **~ovat letadlo** пилѣтирам самолет; **~ovat lod'** управлявам, вѣдя кѣраб

pilot|ovat II, -uji/разг. -uju *несв. строит.* по-ставям пилѣни

pilotov|ý, -á, -é пилѣнен; който е на пилѣни: **~ý most** пилѣнен мѣст

piloun, -a *м.* *зоол.* рїба триѣн (Pristis)

pilous, -a *м.* *зоол.* житѣядец (вредно насекомо) (Calandra и др.)

pil|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. пїля: **~ovat si nehty** пїля си нѣктите 2. *прен. експр.* доизкусурявам, изгладжѣм, шлифѣвам, обработвам: **~ovat verše** изгладжѣм стихове; **~ovat přednášku** усѣвършѣнствам, подобрявам лекция

pilovit|ý, -á, -é който е като триѣн, назѣбен като триѣн; ѣстър, стържещ като триѣн: **~ý list bot.** назѣбен лїст

pilov|ý, -á, -é *техн.* който се отнася до триѣн: **~ý list** лѣнта на триѣн; **~ý kotouč** (назѣбен) дїск на триѣн

pilulk|a, -y *ж.* таблѣтка, дражѣ, хѣпче: **~y proti kašli** таблѣтки против кашлица; **užívat ~y** пїлям/пїлѣм

~u *прен. експр.* глѣтна горчив хѣп; **ocukrovat hořkou ~u** *прен. експр.* съобщя нѣщо в пѣприятен, пѣ-приятлив вїд; подсладя горчивия хѣп

pimpr|e, -ete *ср. остар. ирон.* палячо, кѣкля, мариѣнетка: **hrát s ~aty** играя си с кѣкли, с мариѣнетки; **komedie s ~aty** кѣклена комѣдия

pimprlov|ý, -á, -é кѣклен, мариѣнетен: **~é divadlo** мариѣнетен теѣтр

PIN [pin] *сѣкр. нескл. и -u* *м.* банк. пин, пинкѣд: **zadat PIN** задѣм, вѣведѣ пин(кѣд); **bez PINu ti bankomat peníze nevydá** без пин(кѣд) банкомѣтът нѣма да ти дадѣ пари

pinč, -e, разг. pinčl, -a *м.* пинчер (порода куче)

ping-pong, -u *м.* *спорт.* пинг-пѣнг, тѣнис на мѣса **pingpongov|ý, -á, -é** пингпѣнгов; който се отнася

до пинг-пòнг, до тèнис на мàса: ~ý míček тòпка за пинг-пòнг; ~ý stůl тèнис-мàса

pinije [pínu-], -e ж. пиния

piniov|ý [pínu-], -á, -é кòйто се отнàся до пиния; пиниев: ~ý háj горичка от пинии

pink|at, -ám нескв. разг. тўпкам, подхвърлям тòпка, играя си (тенис на маса, волейбол без спазване на правила), прехвърлям си тòпката: ~at přes síť прехвърлям, подхвърлям тòпката през мрèжата

pinzet|a, -y ж. пинсèта

pinzetk|a, -y ж. умал. пинсèтка

pionýr, -a м. 1. пионèр, гървооткривàтел: ~ vědy пионèр в наўката 2. по-рано пионèр (член на пионерска организация)

Pionýr, -a м. неодоуш. Пионèрска организàция (в Чехословакия до 1989 г.)

pionýrk|a, -y ж. пионèрка

pionýrsk|ý, -á, -é пионèрски: ~ý slib по-рано пионèрско обещàние, пионèрска клèтвa; ~ý šátek по-рано пионèрска врèзка; ~ý vedoucí по-рано пионèрски ръководител

pip, pip междум. пи-пи, тька-тька, кьт-кьт (звук, който издават пилета или с който се примамват, викат пилета)

píp|a, -y ж. канèла, канèлка (на буре), крànче: narazit ~u слòжа, забия канèла

píp|at, -ám нескв. 1. писукам, пиукам: ptáčata v hnízdě ~ala пиленцата писукаха в гнездòто; holčička slabě ~ala експр. момиченцето се обаждаше с тьнко гласчè 2. обикн. отриц. експр. ani ne ~ám не обèлвам нитò дўма, не гьквам

pípatk|o, -a ср. техн. експр. електрòнно устрòйство с писукащ сигнал (аларма, пейджър и под.)

píprav|ý, -á, -é писукащ, писклив: ~é kuřátko писукащо пиленце; mít ~ý hlásek експр. ймам пискливо гласчè

pipet|a, -y ж. пипèта

piplačk|a, по-рядко **piplanin|a**, -y ж. разг. експр. пипкава, срьткава рàбота

pip|at, -ám нескв. разг. експр. 1. пипкам се, вьрша търпеливо рàзни дрèбни рàботи 2. (koho, so) човьркам (нещо), пипкам се, занимавам се, залисвам се (с някого, с нещо), отглèждам (някого, нещо): pěstuje, ~á kaktusy йма хòби да отглèжда кактуси, залисва се с кактуси; ~at jedináčka прекалèно внимàтелно се грьжа за единствено детè; трепèря над единствено детè

pip|at se, -ám se нескв. разг. 1. пипкам се, тўткам се: jak dlouho se s tím chceš ~at? кòлко врèме ще се пипкаш с товà? 2. търпеливо, старàтелно правя (нещо); занимавам се, залисвам се (с

нещо, с някого): ~at se se zahrádkou залисвам се с рàбота по градинката; ~at se s malým dítětem занимавам се с мàлко детè

piplav|ý, -á, -é пипкав, срьткав: ~á práce пипкава рàбота

píp|nout, -nu св. 1. изпискам, изписукам: ptáče polekaně ~lo пиленцето изплàшено изписука; žena prosebně ~la експр. женàта умолително промьлви 2. обикн. отриц. експр. ani ne ~nout не гькна, не кàжа нитò гьк, не отрòня нитò дўма

pirát, -a м. 1. пирàт: ~i silnic прен. пейор. безоглèдни шофьòри 2. пирàт (производител, разпространител на пиратски копия)

pirátsk|ý, -á, -é 1. пирàтски: ~ý letecký útok прен. пейор. пирàтско въздушно нападèние 2. пирàтски, нелегàлен: ~é videokazety пирàтски видеокасèти

pirátstv|í, -í ср. 1. пирàтство, пирàтско дèйствиe, пирàтско нападèние 2. пирàтство, нелегàлно, незаконно производство или разпространèние

pírko вж. pérko

piroh, -u м. пирòг

pirozěk, -ku м. умал., pirožk|a, -y ж. пирòжка

piruet|a, -y ж. пируèт

pisál|ek, -ka м. пейор. писàч, драскàч, писарушка, бездàрен писàтел, бездàрен журналист

pisank|a, -y ж. учил. тетрадка за писане

pisárn|a, -y ж. машинописна слўжба, машинописно бьурò

писаř, -e м. 1. писàч, преписвàч: středověký ~ преписвàч от средновековието, средновековен преписвàч, копист 2. машинописец 3. остар. писар

писаřk|a, -y ж. машинописка

писаřin|a, -y ж. разг. пейор. писарска рàбота, писаруване, писане, механична канцелàрска рàбота, драскане

писаřsk|ý, -á, -é писарски, преписвàчески; кòйто се отнàся до писане, до писàч, до преписвàч; писмен: ~é práce изгòтвяне на рèписка; преписвàческа рàбота, писмена рàбота; ~é náčíní посòбия за писане; ~ý omyl грèшка на преписвàча, грèшка при преписването

pisatel, -e м. àвтор (на нещо написано), писàч: ~ dopisu àвтор на писмò; ~ těchto řádků пишещият тèзи редовè

pisatelk|a, -y ж. àвторка, писàтелка

pisčín|a, -y ж. песъчливо място, пясъци: saharské ~y сахàрски пясъци, пясъчни дьони; lod' uvázla na ~ě кòрабьт засèдна на пясък; кòрабьт затьна в песъчлива плитчинà

pisčít|ý, -á, -é песъчлив: ~á půda, cesta песъчлива пòчва, песъчлив пьт

шриффт: **mít drobné ~o** ймам дребен пòчерк; **tiskací ~o** печатни букви, печатен шриффт; **hůlkové ~o** печатни букви, блòкшриффт; **ležaté ~o** курсивен шриффт, курсив; **proložené ~o** шриффт с разредка; **tajné ~o** шифър, тайно писмò, тайнопис; **malír ~a** калиграф; **má úhledné ~o** има красив пòчерк; **znát, ovládat cizí jazyk slovem i ~em** владèя чужд език говоримо и писмено **3. в сьчет. Pismo (svaté) книж.** свещèното писание, Библията; **Pismo Starého a Nového zákona** Свещèното писание на Стàрия и Нòвия завèt

písničk|a, -y ж. пèсен, пèсничка: **každá ~a má svůj konec** *прен.* всяка пèсен си има (свòя) край; **to je stará ~a** *прен.* товà е старà пèсен

♦ **opakovat se stejnou učebnicí** знаè, еднò си бàе; всè еднà и сьща пèсен пèя; сàмо еднò си знàм; повтàрям еднò и сьщо, държà на свòето; **tancovat podle něčí ~y** игрàя по гайдата на някого

písničkář, -e м. àвтор или изпълнител на пèсни, песнопòец; **jarmareční ~** панаирджийски певèц; **lidový ~** изпълнител на народни пèсни

písnov|ý, -á, -é пèсенен: **~ý repertoár** пèсенен репертоàр

píst, -u м. техн. бутàло (на цилиндър, помпа и под.): **~ motoru** бутàло на мотор; **zdvih ~u** хòд на бутàлото

pístn|í, -í, -í бутàлен: **~í kroužek** бутàлен прьстен

pistol|e, -e ж. 1. пистолèt: **startovací ~e** стàртов пистолèt 2. пистолèt (за нанасяне на лак, боя и под.): **stříkací ~e** прьскащ пистолèt

pistoľn|ík, -ka м. експр. стрелèц с пистолèt, пищòлджия, пищòваджия: **~ci z Divokého západu** стрелци от Дивия запад

pístov|ý, -á, -é бутàлен: **~é čerpadlo** бутàлна помпа

píšingr, -u м. вàфлена тòрта

píškot, -u м. гòтв. пандишпàн; бишкòта

píškotov|ý, -á, -é пандишпàнен: **~á bábovka** пандишпàнен кèкс

píšťal|a, -y ж. 1. свърка, пищялка: **pastýřská ~a** овчàрска свърка; **pískat na ~u** свъря на пищялка 2. нèщо, коèто прилича на свърка: **~y varhan** трьби на òрган; **sklářská ~a** трьбà за духане на стьклò

píšťalk|a, -y ж. умал. свърчица, мàлка свърка, пищялка: **~a rozhodčího** рèферска свърка

píšťalov|ý, -á, -é кòйто се отнàся до свърка, до пищялка: **~á muzika** оркèстър от свърки; **~ý stroj u varhan** системата от трьби на òрган

píštěl, -e м./ж. мед. фистула

píštět, -ím *несв.* 1. пискам, свистя, писукам, цвьртя, цвьрчà, цвьркам: **myši ~í** мишки цвьр-

чат; **klarinet ostře ~í** кларинètът пронизително пищя 2. *експр.* пищя, пискам (за човек)

píštiv|ý, -á, -é писклив, свистящ: **~ý hlásek** пискливо гласчè; **~ý smích** пронизителен, сьлен смях

pít, piji/разг. piju *несв.* 1. пия: **~ ze sklenice** пия от чаша 2. пия (алкохòл): **~ na zdraví** пия за здравето на някого, пия наздравица: **~ na kuráž** пия за курàж; **~ na zlost** пия от мька, от яд;

♦ **duha** *разг.* пие като смòк 3. напивам се, пия: **naučil se ~** наўчи се да пие; свькна да се напива, да пие 4. сьча, смьча: **novorozeně hltavě pije** новородèното лàкомо сьче; **komáři pijí krev**

♦ **vodu** сльнцето изсушàва водàта; **to mi pije krev** товà ми дèйства на нèрвите, товà ме сьсийва 5. попивам, поèмам, всмьквам, погльщам: **houba pije vodu** гьбата погльща, поèма водà; **země pije vláhu** земьята поèма влàга

pitevn|a, -y ж. зàла за дисèкции, за аутопсии

pitevn|í, -í, -í дисèкциòнен: **~í sál** зàла за дисèкции, за аутопсии; **~í stůl** дисèкциòнна мàса; **~í nález** патолòго-анатомична диагнòза

pit|í, -í *ср.* 1. пиене: **zákaz ~í lihovin** забрàна за употреба на алкохòл, на спиртни напитки; **nechal ~í** тòй остави пиенето, престàна да пие 2. нèщо за пиене; питиè: **koupit si ~í** купя си нèщо за пиене, купя напитки

pitk|a, -y ж. запòй, пиянстване, пиене, пирьване, гуляй, пиршествò: **účastnit se pitek** присьствам на гуляи, учàствам в гуляи, запòи

pitn|ý, -á, -é 1. гòден за пиене, питèен: **~á voda** питèйна водà 2. питèен: **koupele i ~á kúra** бани и питèино, вьтрешно лечèние

pitomě *нар.* глупаво, тьпо, идиòтски

pitom|ec, -ce м. *нейор.* глупàк, тьпàк, дрьвнèк, идиòт

pitomost, -i ж. глупост, тьпотия, идиòтщина, шуротия: **provedl zas nějakou ~** направил е пак някаква глупост, шуротия; **udělal to z ~i** направил го от глупост

pitom|ý, -á, -é 1. *нейор.* глупав, тьп, невменяем: **dělá ze sebe ~ého** прàви се на глупàк, на идиòт; **kluk ~ý, všechno zkazil** диванèто му с диванè, всьчко развали; **chlap ~á!** идиòт (такъв)! диванè (такòва)! тьпàк (такъв)! 2. *експр.* идиòтски, тьп, тьпàшки, глупàшки: **~ý výraz obličeje** идиòтски израз на лицèто; **~á poznámka** глупава, тьпа забелèжка 3. глупав, безсмьслен, незначителен: **rozešli se pro ~ých pár slov** разделиха се, скàраха се заради няколко глупави дьми 4. *експр.* глупав, неприятен, противен, идиòтски: **~é počasí** противно врème;

ноход, кораб с платна, платноходка; **~í člun** платноходка, ладия с платна, платноходна лодка; **~í sport** ветроходен спорт, ветроходство

plachetnic|e, -e ж. платноходка: **závody** ~ състезания по ветроходство

plách|nout, -nu св. разг. експр. офейкам, дълга, изчезна, избягам: **~nout z domova** избягам, изчезна от къщи

plachost, -i ж. 1. плашливост, страхливост 2. плахост, боязливост, свенливост, стеснителност

placht|a, -y ж. 1. платнище, грубо платно, брезент: **auto přikryté ~ou** кола, покрита с платнище; **požární ~a** платнище за спасяване на хора при пожар; **stanová ~a** брезент за палатка 2. платно на лодка, на кораб; платна: **svinout** ~у свалѝ, сгъна, приберѝ платната; **rozvinout, nappnout** ~у вдигна, опъна платната; **vítr nadýmá ~у** вятърът надува платната

trudněni услѝвия за някого 3. *експр.* чаршаф; нещѝ голямо, коѝто напѝмня на платно, на чаршаф

plachtař, -e м. безмоторник, планерист (*спортист, който упражнява дисциплината безмоторно летене*)

plachtařsk|ý, -á, -é който се отнася до безмоторно летене: **~ý sport** безмоторно летене; планеризъм

plachtařstv|í, -í ср. безмоторно летене, планеризъм

plachtě|ní, -í ср. 1. планиране, летене на безмоторен самолет 2. плуване, придвижване с платноходка, с платна

placht|it, -ím неск. 1. планирам, летя на планер, на безмоторен самолет, занимавам се с безмоторно летене 2. плувам с платноходка, движа се с платна, занимавам се с ветроходство

plachtov|í, -í ср. събир. платна, платница

plachtov|ý, -á, -é брезентов; който е от платнище, от брезент; който е покрит с брезент, с платнище: **~á střecha** брезентов покрив

plach|ý, -á, -é 1. плашлив, плах, предпазлив, див, неопитомен (*за животно*): **~á srna** плаха, плашлива сърна 2. плах, боязлив, свенлив, стеснителен, затворен, несмѝл (*за човек*): **~é dítě** плахо, боязливо дете; **~ý pohled** плах поглед; **~ý samotář** затворен, стеснителен самѝтник 3. *книж.* плах, лек, мъглив, неясен: **~é štěstí** тихо, крѝхко щѝстие; **~é světlo měsíce** блѝда светлина на луната; **~ý polibek** плаха целувка; **~ý protest** несмѝл, плах прѝтѝст

plakat, pláču|книж. pláči неск. 1. плача: **usedavě** ~ ридѝя, хълцам, хлипам; плача хъл-

цайки, ридѝейки; ~ **lítostí, radostí** плача от скрѝб, от радост; **kudy chodí, tudy pláče** къдѝ сѝдне, къдѝ стѝне, всѝ плаче 2. (*nad kým, nad čím; pro koho co*) оплаквам (*някого, нещѝ*); плача (*за някого, за нещѝ*): ~ **nad dětmi** оплаквам децѝта си; ~ **pro ztrátu muže** плача за загубата на мъжа си, оплаквам загубата на мъжа си

plakát [-kát/-gát], -u м. плакѝт, афиш: **divadelní** ~ театрален афиш; **reklamní** ~ рекламен плакѝт

plakátovac|í [-ká/-gá-], -í, -í обикн. в съчет. **~í podnik** рекламно предприятие (*за изготвяне и разпространение на афиши и плакати*)

plakátován|í [-ká/-gá-], -í ср. лепене, разлепване, закачване на афиши, на плакѝти

plakát|ovat [-ká/-gá-], --uji|разг. -uju неск. и св. лепѝ, залепвам/залепѝ, разлепвам/разлепѝ, закачвам/закача афиши, плакѝти

plakátov|ý [-ká/-gá-], -á, -é плакѝтен: **~á barva** *прен.* ѝрѝк, крѝщѝщ цвят

plaket|a, -y ж. юбилѝен медал, значка; пѝаметна метална плѝчка с релѝфно изображение

plamen, -e/-u м. 1. пламък: **dům je v ~ech** къщата е в пламъци, обгърната в пламъци; къщата горѝ; **chytout ~em** пламна, бѝда обхванат от пламъци; **~у vyšlehlý** пламъци лумнаха; **stát v jednom ~i** цѝлят сѝм в пламъци; **~у revoluce** *прен.* пламъците, ѝгњят на революцията 2. ѝгњ: **opékat na malém ~i** пѝка на сѝпѝн

plámen|ím ливам масло в ѝгњя

plameňák, -a м. *зоол.* фламинго (Phoenicopterus)

plamének *вж.* plamínek

plamenně *нар.* пламенно, ѝгњено, разпѝлено, горѝщо, бѝйно, страстно: ~ **rudý** ѝгњено червен; ~ **mluvit** гѝвѝря пламенно

plamenn|ý, -á, -é 1. ѝгњен: **~á výheň** ѝгњена жарѝва; **~é pochodně** ѝгњени фѝкли; **skákat ~ou obručí** скачам през ѝгњен ѝбрѝч 2. пламенен, ѝгњен, пѝрпурен: **~á záře červánků** пѝрпурно сѝяние на зорѝ 3. пламенен, ѝгњен, страстен, разпѝлен, горѝщ: **~ý řečník** пламенен орѝтор; **~á obhajoba** страстна защита; **~á výzva** горѝщ призив; **~é pozdravy** горѝщи, пламенни пѝздрави

plamenomet, -u м. *воен.* огнепрѝскѝчка

plamín|ek, plamén|ek, -ku м. 1. *умал.* пламъче, ѝгњче 2. *само* **plamének** *бот.* клемѝтис, дѝва коза (Clematis)

plán, -u м. 1. план (*намерение*): **nekalý** ~ коварен план; **mít v ~u** ѝмам намерѝние, запланувам сѝм; **dělat, kout** ~у кроѝ планѝве;

mít s někým, s něčím ~y ймам планове по отношению на някого, на нещо; **hatit, křížit, mařit něčí ~y** осуetyвам, обърквам, развалям плановете на някого; **v ~u je stavba mostu** заплануван е строеж на мост **2.** план (за действие): **~ práce** план на работата, план за работа; **studijní, učební ~** учил. учебен план **3.** план (*чертеж*): **stavební ~** план на строеж; **územní ~** териториален план

pláň, -ně ж. **1.** равнина, равно поле, равна повърхност: **travnatá ~ň** тревиста равнина, степ, пасбище, прерия; **písčítá ~ň** пясъчна равнина, пустиня; **nekonečné ledové ~ně** безкрайни ледени полета; **mořská ~ň** морска шир: **Letenská ~ň (v Praze)** Летенско поле (в Прага) **2.** насип

pland|at (se), -ám (se) *несв. разг.* развявам се, мятам се, ветрѐя се (*обикн. за дрехи*), вѐя се (насам-натам): **široké nohavice mu ~ly (kolem nohou)** широките крачоли му се мятаха (около краката)

plandav|ý, -á, -é *разг.* прекалено широк, раздърпан; който се мята насам-натам; развяващ се, ветрѐещ се (*обикн. за дрехи*)

planě *нар.* **1.** диво, безплодно, ялово **2.** *прен.* безсъдържателно

pláně, -te *ср.* **1.** дивачка (*необлагодородена овошка*): **roubovat ~** присаждам калѐм на дивачка, облагородявам, ашладисвам дивачка **2.** див плод, плод от дивачка

planet|a, -y ж. *асгр.* планѐта: **~a sluneční soustavy** **бът** **narozен na (ne)šťastné ~ě** родѐн сѐм под щастлива (нешѐстна) звезда

planetáři|um, -a *ср.* планетариум

planetarizac|e, -e ж. *полит.* глобализация

planetárn|í, -í 1. *асгр.* планѐтен, планѐтарен: **~í soustava** планѐтна сѐстѐма; **~í mlhovina** планѐтарна мъглявина **2.** глобален; който се отнася до цялото население на нашата планѐта; зѐмен; който се отнася до планѐтата Земя: **~í společnost** зѐмното общество, обществото на Земята

planin|a, -y ж. *геогр.* плато, (гола височка) равнина: **písčítá, travnatá ~a** пясъчно, тревисто плато; пясъчна, тревиста равнина

plaňk|a, -y ж. лѐтва, дѐска, кол (*от ограда*): **protáhnout se ~ami** промѝкна се, проврѐ се през дѐските на ограда

plaňkov|ý, -á, -é който е от лѐтви, от дѐски: **~á ohrada** дѐсчѐна ограда; стобор, тѐраби

plankton, -u м. *биол.* планктон

planouc|í, -í, -í *асгр.* пламтящ, горящ

plañ|nout, -nu, книж. **pl|át, -ám/по-рядко plaji**

несв. **1.** пламтя, горя: **pochodně ~nou** факлите горят; **v horách ~nul boj** *прен.* в планината се водеше, кипѐше битка; **v oku mu planul/plál žár** погледът му пламтѐше **2.** пламтя, свѐтя, сияя, грѐя: **slunce plane** слѐнцето свѐти, грѐе; **oči jí planuly/plály** очите ѝ свѐтеха, сияеха, пламтяха **3.** *само* **plañ|nout** пламтя, грѐя (*за лице, бузи*): **~nout v tváři** лицето ми пламти; **~nout studem** червя се от срам **4.** (*čít; pro koho, pro co*) *книж.* пламтя, горя, изгарям (*от нещо; за някого, за нещо*): **~nout láskou, zvědavostí** горя, изгарям от любов, от любопитство; **~nout pro dobrou věc** пламенно се боря за справедливо дѐло **5.** *обикн. третол.* **-ne** пламти, горѝ, бушѐва, напѝра (*за чувство, идея*): **láska plála v jeho pohledu** в погледа му пламтѐше любов

plánovac|í, -í, -í 1. който се отнася до планиране, планов: **~í období** планов период, период на планиране **2.** планов; който се занимава с планиране: **~í oddělení** *по-рано* планов отдел

plánovač, -e м. плановѝк

plánovačk|a, -y ж. плановѝчка

plánován|í, -í *ср.* планиране

plánovan|ý, -á, -é 1. заплануван, запланиран, предстоющ: **~ý úkol** запланувана задача **2.** планов, планиран, предвиден, установѐн: **~é náklady** предвидени разходи **3.** планов: **~é hospodářství** *икон.* планово стопанство

plañ|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (*со*) подготвям, планирам, проектирам, ймам намерѐние да извърша (*нещо*): **~ovat do budoucnosti** правя планове за бъдещето **2.** (*со*) планирам (*нещо*), съставям, разработвам план (*за нещо*): **~ovat výrobu, investice** планирам производство, инвестиции

plánovitě *нар.* планомерно, планово, по план

plánovit|ý, -á, -é планов, планомерен

plantáž, -e ж. плантация

plantážník, -a м. плантатор

plañ|ý, -á, -é 1. див (*за растение*): **~á jabloň** дива ябълка; **~á růže** дива роза, шипка **2.** безплоден, ялов **3.** безплоден, безполѐзен, безрезултатен, безсмислен, напразен, празен, безсъдържателен: **~á slova** празни приказки, прѝидѝм **~á slova** прѝидѝм **~á slova** прѝидѝм шѝрка; **~ý rým** *литер.* бедна граматическа рѝма **4.** празен, напразен, неоснователен, неоправдан: **~é obavy** напразни, неоснователни опасѐния; **~ý poplach** лѝжлива трѐвога

plañ|ý|ovat, -uju *несв. разг.* подравнявам, изравнявам (*повърхността на земята*): **~ovat hřiště** подравнявам (терѐн за) игрище

plápol|at, -ám *несв.* **1.** пламтя, горя с неравен, с

трептящ пламък: **oheň ~á a praská** огънят се поллюшава и прашей; **svíčka ~á** свещта трепти, примигва; **světlo ~á** светлината мига, трепти

2. книж. вѣа се, плющя (за знаме и под.)

plápolavě нар. неравномерно, неравно: ~ **hořet, zářit** горя с неравен, трептящ пламък; сияя с трептяща светлина

plápolav|ý, -á, -é **1.** трептящ, трепкащ, мигащ (за пламък): ~ **ý svit pochodní** трептящата светлина на факлите **2.** вѣещ се, трептящ, плющящ (за плат)

plast, -u м. пластмаса

plást, -u м., **plást|ev, -ve** ж. **1.** пласт, слой **2.** (пчелна) пита: ~ **plný medu** пита, пълна с мед

plastelín|a, -y ж. пластелин

plasticky [-tu-] нар. пластично: ~ **vyzdobit** направа пластична украса; ~ **líčit** правя пластично описание, описвам колоритно

plastick|ý [-tu-], -á, -é **1.** пластичен (който се моделира в пространството): ~ **á mapa** релефна карта; ~ **á operace** мед. пластична операция **2.** който извиква представа за пространство: ~ **ý zvuk** стереофоничен звук; ~ **ý film** стереоскопичен филм **3. книж.** пластичен, образен, релефен, картинен: ~ **é líčení příběhu** картинно, живо описание на случка **4.** пластичен, гъвкав: ~ **é hmoty** хим. пластмаси, пластмасови материји

plastičnost [-tu-], -i ж. **1.** пластичност, релефност, пространственост **2. книж.** пластичност, образност, картинност, релефност **3.** пластичност, гъвкавост

plastik [-tu-], -u м. **1. спец.** изкуствена кожа с матова повърхност **2. хим. техн.** пластичен експлозив

plastik|a [-tu-], -y ж. **1. изобр.** пластика, пластстики, скулптура: **výstava** ~ изложба на пластстики, скулптурна изложба; **drobná ~a** малка пластика **2. мед. разг.** пластика, пластична операция

plastikov|ý [-tu-], -á, -é **1. спец.** който се отнася до изкуствена кожа с матова повърхност **2. хим. техн.** който се отнася до пластичен експлозив

plastov|ý, -á, -é пластмасов

plaše нар. плахо, плашливо, страхливо, боязливо, стеснително, свенливо

plaš|it, -ím нескв. **1.** (кого, со) плаша (някого, нещо): ~ **it zvěř** плаша дивеч; ~ **it lidi špatnými zprávami** плаша хората с лоши новини **2.** (кого, со) разгонвам, разпръсвам (някого, нещо): ~ **it zvěř** подгонвам, гоня дивеч **3. прен. (со)** прогонвам, пропъждам (нещо): ~ **it chmury (z čela)** разведрявам главата си; пропъждам тежките мисли

plaš|it se, -ím se нескв. **1.** плаша се, неспокоен съм (за животно): **kůň se ~í** конят се плаши; **na louce se ~ily krávy** кравите на поляната бяха неспокойни **2.** страхувам се, безпокоя се: **ne~te se, místa je dost** бъдете спокойни, има достатъчно място

pláš|ť, -tě м. **1.** шлифер, леко палто: **dámský ~ť** дамски шлифер; дамско манто; **pánský ~ť** мъжки шлифер, пардесю; ~ **ť do deště** шлифер, мушам за дъжд; **nepromokavý ~ť** непромокаем шлифер, непромокаема горна дреха; **balonový ~ť** шлифер; **igelitový ~ť** найлонова мушам за дъжд **2.** престилка, хавлия: **koupací ~ť** хавлия; **pracovní ~ť** работна престилка, работен халат; **bílý lékařský ~ť** бяла лекарска

plášt|e, -ě м. **1.** плаща на нощта; (je) **kam vítr, tam ~ť** обръща се, накъдето духа вятърът **3.** шинел: **vojenský ~ť** войнишки шинел **4.** защитна обвивка, кожух, защитна облицовка, обвивка, стена, изолация: ~ **ť hodinek** капак на часовник; ~ **ť pneumatiky** външна гума; ~ **ť kabelu** изолация, обвивка на кабел; ~ **ť střely воен. а)** кожух на снаряд **б)** гилза на патрон; ~ **ť hlavní воен.** кожух на цев; ~ **ť kuzele, jehlanu геом.** странична повърхнина на конус, на пирамида

pláštěnk|a, -y ж. пелерина, наметало: ~ **a do deště** пелерина за дъжд; **igelitová ~a** найлонов дъждобран

pláš|ťík, -u м. умал. палтенеце, халатче, хавлийка, престилчица

pláš|ťov|ý, -á, -é който се отнася до халат, палто, хавлия, престилка, шинел и под.

plat, -u м. **1.** заплата, възнаграждение: **měsíční ~** месечна заплата **2.** заплащане, такса: ~ **za stravu a byt** такса, сума за храна и квартира

plát I, -u м. **1.** плоча, дъска, пластинка: ~ **sporáku** плоча на готварска печка; **ocelové ~y** стоманена броня на танк; **silné dubové ~y** дебели дъбови дъски **2.** лист, резен, тънка кора, тънко парче: ~ **staniolu** лист станиол; ~ **slaniny** резен сланина; **rozválet těsto na ~y** разточвам тесто на корй

plát II вж. **planout**

platan, -u м. бот. платан (Platanus): ~ **východní** източен платан; чинар; ~ **západní** западен платан; явор

platanov|ý, -á, -é платанов: ~ **á alej** алея от платани

plath|a, -y ж. плащане, платещ

plát|e, -e м. **1.** платец; който плаща: **příjemce a ~e** получател и платец; ~ **e daně** данькоплатец **2.** платец; който изплаща: ~ **e pro čest** юрид.

платец на полица вместо длъжника **3. пощ.** лицѣ, коѣто плаща с чѣк

platebn|í, -í, -í платѣжен; коѣто се отнася до плащане: **~í lhůta** падѣж, срѣк на платѣжа; срѣк за плащане; **~í podmínky** платѣжни услѣвия; **~í poukaz** пощенски, паричен запис; **~í schopnost** платежоспособност; **~í styk** платѣжни отношѣния; **~í rozkaz** юрид. платѣжно нареждане; **~í bilance** икон. платѣжен баланс

platejs *вж.* **platýs**

plát|ek, -ku *м. умал.* **1.** плѣчица, пластинка: **~ek železa** (тѣнка) желязна пластинка **2.** парчѣ, рѣзенче, листче: **~ek šunky** тѣно парчѣ шунка; **~ek citrónu** рѣзенче лимѣн, лимѣнено рѣзенче; **hovězí ~ek** говѣждо филѣ **3. бот.** цвѣтно листче, листче на цвѣт (*обикновено оцвѣтено*) **4. пейор.** парцѣл, вѣстниче, булевѣрдно списѣние: **místní ~ek** провинциѣлен вѣстник, провинциѣлно списѣние

plátěn|ka, -y *жс.* платнѣнка; *обикн. мн.* **plátěn|ky, -ek** платнѣнки, платнѣни обѣвки: **bílé ~y** бѣли платнѣнки, бѣли платнѣни обѣвки; **cvičit v ~ách** играя гимнастика по платнѣнки

plátěný, -á, -é платнѣн: **~á košile** платнѣна памѣчна рѣза, рѣза от памѣчно платнѣ; **~á vazba knihy** платнѣна подвѣрзия на книга

platform|a, -y *жс. книж.* платфѣрма: **ideová ~a** идѣйна платфѣрма; **mít společnou ~u** имаме ѡбща платфѣрма

platid|lo, -a *ср.* платѣжно срѣдство

platin|a [-ty-], *-y жс. хим.* платина (Pt)

platinové [-ty-] *нар.* платинено: **~ lesklé vlasy** косѣ с платинен блѣсък

platinový [-ty-], **-á, -é** платинен, платинов: **~ý drátek** платинена жичка; **~é vlasy** платинена косѣ, косѣ с платинен цвѣт

plat|it, -ím *несв.* **1.** плащам: **~it hotově** плащам в брѣй, кѣш; **~it složenkou** плащам с чѣк; **~it daň** плащам данѣк; **~it od štítlí** плащам за шѣв; **~it na dítě** плащам издрѣжка на детѣ; **~it za společnost** плащам за цялата компания (*в ресторант и под.*); **~ím!** плащам! смѣтката! **kolik ~ím?** колько е смѣтката ми? колько струва?

◆ **~í jako mourovatý; ~í, až se ohýbá** *експр.* плаща, та дѣм се вдѣга; плаща като поп; плаща, та чѣк свѣт му се завѣва **2. (koho – вин.; koho za co)** плащам (заплѣта), заплѣщам (*на някого; на някого за нецо*): **~it dělníkům** плащам на работници; **být placen od kusu, od metru, za hodinu** плащат ми на парчѣ, на метър, на час **3. (čím, za co, co)** заплѣщам, плащам (*с нецо, за нецо, нецо*): **~it krví, životem** заплѣщам с крѣвтѣ си, с живѣта си;

~it (draze) za omyly плащам (скѣпо) за грѣшките си **4.** в сила съм, важѣ, дѣйствам, валиден съм: **zákon ~í pro všechny** законѣт важѣ за всѣчки; **u nás ~í koruny** у нас (валидна) парична единица е крѣната; **sázka ne~í** грѣшката не влиза в смѣтката, не сѣ брой, грѣшката се прощѣва; **to na něho ne~í** товѣ не мѣ дѣйства; на нѣго, пред нѣго товѣ не минѣва; за нѣго товѣ не важѣ; **~í!** дадено! съгласен съм! **5. (u koho)** имам сила, тежест, авторитѣт (*пред някого*), зачитан съм (*от някого*): **dobry vedoucí u podřízených ~í** добрий ръководител има авторитѣт пред подчинѣните си; **vaše slovo u něho ~í** при нѣго дѣмате ви се чѣва, зачитѣ се **6. (za koho, za co)** считан съм, смѣтан съм, минѣвам (*за някого, за нецо*), слѣва се (*като някого, като нецо*): **~í za nejlepšího pracovníka** считат го за най-добрия работник, минѣва за най-добрия работник **7. (koti, čtu)** отнасям се (*за някого, за нецо*), засѣгам (*някого, нецо*): **ta slova ~í vám** тѣзи дѣми се отнасят за вас; **potlesk ~il známému herci** аплодисментите бѣха предназначѣни за извѣстния артист

plátkyn|ě, -ě *жс.* женѣ-платѣц

platně *нар.* **1.** пълноправно, законно, със законна сила: **~ hlasovat** пълноправно гласѣвам; **~ rozhodovat** решѣвам, взѣмам решѣние със законна сила **2.** същѣствено, чувствитѣлно: **~ pomáhat** помагам значитѣлно; **~ přispět** допринесѣ чувствитѣлно, същѣствено, в значитѣлна стѣпен

plátn|o, -a *ср.* **1.** (памѣчно, лѣнено) платнѣ, плат: **lněné, bavlněné ~o** лѣнено, памѣчно платнѣ; **vlněné ~o** сукно; **prostěradlové ~o** хасѣ, америкѣн; **krejčovské ~o** канѣва; **mlynářské ~o** зеблѣ; **stanové ~o** брезѣнтово платнѣ, платнище; **malířské ~o** платнѣ за рисуване, кеневѣр, зеблѣ **2.** платнѣ, екран: **kino se širokým ~em** широкоекранно кино; **vystupovat na ~ě** *разг.* излизам на екрана (*във филм*) **3.** платнѣ (*картина*), панѣ

platnost, -i *жс.* валидност, сила, дѣйствие: **~ průkazu** валидност на паспорт, на документ за самолѣчност; **~ smlouvy** валидност, дѣйствие на дѣговор; **nabýt (právní) ~í** влиза в (законна) сила; **rozhodnout s konečnou ~í** *юрид.* взѣма окончатѣлно решѣние; решѣ окончатѣлно; взѣма решѣние, коѣто не подлежѣ на обжалване; **ponechat v ~i** оставѣ в сила, запазѣ валидностѣ

plátnový, -á, -é платнѣн: **~á vazba** *текст.* гѣста лига тѣкан

platný, **-á, -é** 1. действащ, валиден; който е в сила: **~é rozhodnutí** валидно решение; **říditi se ~ými předpisy** ръководя се от действащите нормативни документи; **podle ~ých zákonů** според действащите закони; **~é ceny** официални цени; **obecně ~á zásada** общовалиден принцип; **~é manželství** законен брак 2. ценен, полъзен: **být ~ým členem lidské společnosti** полъзен член съм на човешкото общество; **prokázat ~é služby** окажа съществена помощ, окажа полезност **~é** ♦ **nenitonic** **~é** това нищо не помага, това е безполъзно, това е безрезултатно; **málo ~é, co ~o, nic ~o (měl jsi pravdu)** каквò да се прави, няма каквò (ти имаше право); **práce kvapná, málo ~á** *пословица* бързата кучка слепи ги ражда; бързата работа – срам за майстора

platonicky [-пу-] *нар.* платонически, платонично: **~ milovat** обичам платонично, с платонична любов

platonický [-пу-], **-á, -é** 1. платоничен: **~á láska** платонична любов 2. *книж.* формален, безрезултатен, безполъзен: **omezit se na ~ý protest** огранича се с формален протест

platově *нар.* по отношение на заплата; *обикн.* в съчет. **~ si polepšit** повишат ми заплата

platový, **-á, -é** който се отнася до заплата, до заплащане: **~é zařazení** категоризиране по (отношение на) заплата; **~á stupnice** тарифна, щатна таблица

plátýnk|o, -a *ср. умал.* 1. платчò, малко парчò платнò, кърпа: **zavázat ránu kouskem ~a** завържа раната с парчò платнò 2. платънцò

platýs, platejs, -al/-e *м.* 1. *зоол.* калкан (Platessa) 2. писия (Pleuronectes)

plavák *вж.* **plovák**

plavání, **-í** *ср.* плуване, плаване: **pěstovat závodní ~í** състезател по плуване съм, плувèц състезател съм

plav|at, книж. **plov|at, -u** *несв.* 1. плувам: **(ne)umím ~at** (не) мòга да плувам; **~at prsa, nznak, motýlkem, kraul(em)** плувам бруст, гръб, бъртерфлай, кроул; **~at po proudu, s proudem** плувам по течението; **~at proti proudu** плувам срещу течението *и прен.* 2. плавам, плувам (*нося се по повърхността*): **trámy ~aly ve vodě** дървените трупи плуваха във водата 3. (*в чет;* –) *експр.* залят съм (*с нещо*); плувам; тъна (*в нещо*): **~at v potu** плувам в пот, целият съм в пот; **oči jí ~aly v slzách** очите й плуваха в сълзи; **ryba chce ~at** *прен.* рибата (*като храна*) йска пиене 4. *само плуват разг. експр.* закъсвам (*на изпит*), не зная (*урок, роля*) 5. *само плуват разг. експр.*

развалям се; отивам на вятъра, по дяволите: **všechno bylo připraveno, a teď to ~e** всичко бèше пригòтвено, а сегà отиде по дяволите

♦ **nedat chlapkovi ~at** *визгòд* си чупи главата; оставя, зарèжа някого, нещо на произвола на съдбата; **nechat ~at dívku/hocha** оставя, зарèжа момиче/момчò; скъсам, разделя се с момиче/с момчò 6. *само плуват* *грубо* махам се, чупя се, пръждòсвам се: **~k čertu!** върви по дяволите, махай се, пръждòсвай се; движение!

plavb|a, -y *ж.* 1. плаване с параход: **~a po moři** пътуване по морè, мореплаване; **sportovní ~a** спортно плаване с лòдки 2. корабоплаване: **námořní ~a** морско корабоплаване; **obchodní ~a** търговско корабоплаване

plavčík, -a *м.* 1. фòнга (*на кораб*) 2. спасител (*на плаж, в плувен басейн*)

plavebn|í, -í, -í плавателен, параходен, навигациòнен: **~í komora** шлюз

plav|ec, -ce *м.* 1. плувèц (*който умее да плува*): **špatný ~ec** лòш плувèц; **bazén pro ~ce** плувен басейн, басейн за плувци 2. плувèц (*спортист*): **úspěch našich ~ců** успех на нашите плувци 3. моряк, лòдкар, салджия (*който вози сал*): **námořní ~ci** мореплаватели

plaveck|ý, -á, -é плувен: **~é závody** плувни състезания, състезания по плуване; **~ý sport** плувен спорт; **~ý bazén** плувен басейн

plavectv|í, -í *ср.* плуване, плувен спорт: **závodní ~í** състезателно плуване

plaven|í, -í *ср.* 1. спускане (*на дървета*) по рекà, транспортиране по рекà 2. плаване, промиване, обогатяване, флотация: **~í rud** обогатяване на рудà, флотация на рудà

plavidl|o, -a *ср.* плавателен съд: **námořní ~o** морски плавателен съд; **obchodní ~o** търговски кораб; **sportovní ~o** спортна яхта; **válečné ~o** военен кораб

plav|it, -ím *несв.* 1. спускам, транспортирам, прекàрвам (*дървен материал*) по вода: **~it vory** спускам сàлове 2. кърпя (*кон*) 3. плавя, промивам, обогатявам, флотирам: **~it rudu** обогатявам, флотирам рудà; **~it uhlí** промивам въглища

plav|it se, -ím se *несв.* плавам, пътувам по вода: **~it se přes moře, po řece** пътувам по морè, по рекà

plavkovin|a, -y *ж. текст.* материя за изработка на бански костюми

plavkový, -á, -é който се отнася до бански гащòта, който е подобен на бански гащòта: **~é kalhotky** плувки, шòрти, къси гащòта (*за спорт или плуване*)

plav|ky, -ek *ж. само мн.* бѣнски костѣм, бѣнски гашѣта, плѣвки: **dvojdílné dámské ~ky** бикѣни, дѣмски бѣнски костѣм от двѣ чѣсти; **pánské ~ky** мѣжки бѣнски гашѣта
plavkyn|ě, -ě *ж.* 1. плѣвкиня 2. мореплавѣтелка
plavně *нар.* плѣвно
plavn|ý, -á, -é плѣвен
plavovlásk|a, -y *ж.* блондѣнка; светлокѣса, русокѣса, рѣса женѣ
plavovlas|ý, -á, -é русокѣс, светлокѣс, рус
plavu|ň, -ně *ж. бот.* плѣвѣн (*např.*) (Lycoperidium)
plav|ý, -á, -é свѣтложѣлт, свѣтлокафѣв, свѣтлорѣс: **~é vlasy** свѣтлорѣса, русолява косѣ; **~á dívka** блондѣнка, русокѣса дѣвѣйка; **~ý kůň** блѣдожѣлт, кѣлест кѣн
plaz I, -a *м.* влѣчѣго
plaz II, -u *м.* плѣз (*на шейна, на плуг и под.*): **bagry na ~ech** бѣгери на плѣзове
plaziv|ý, -á, -é плѣзѣщ
plaz|it se, -ím se *несв.* 1. плѣзѣ, влѣча се (по корѣм): **červ, had se ~í trávou** чѣрвей, змѣя плѣзѣ през трѣвата; **pes se ~í před pánem** кѣчето се влѣчи, плѣзѣ пред господѣря си; **~it se po kolenou** *прен. пейор.* плѣзѣ, лѣзѣ, унижѣвам се, раболѣпнича; **~it se před někým** подмѣзвам се на нѣкого, раболѣпнича пред нѣкого; **cesta se ~í do dálky** *прен.* пѣят плѣзѣ, лѣкатѣши в далечинѣта 2. плѣзѣ, стѣла се: **plameny se ~ily po střeše** плѣмѣщите плѣзѣха по пѣкрива; **mlha se ~í po zemi** мѣгла се стѣле, плѣзѣ по земѣта 3. плѣзѣ, вѣя се (*за расте-ние*): **břechťan se ~í po stěně** по стенѣта плѣзѣ брѣшлѣн 4. *експр.* плѣзѣ, влѣча се, мѣкна се едѣ-едѣва: **~it se do kopce** плѣзѣ по нанѣгорнището, по стрѣмното
plazm|a, -y *ж./-atu* *ср.* плѣзма: (**krevní**) **~a** крѣвна плѣзма
plazmatick|ý [-tu-], **-á, -é** биол. плѣзмен: **~é bílkoviny** плѣзмени белтѣчини
pláž, -e *ж.* плаж: **mořská** ~ мѣрски плаж; **~ u rybníka** плаж на ѣзеро, край ѣзеро
plážov|ý, -á, -é плажѣн: **~ý pláště** плажѣн халѣт
plebej, -e *м.* плѣбѣй (*човек от най-низшите слоеве на обществомто*)
plebejk|a, -y *ж.* плѣбѣйка
plebejsk|ý, -á, -é плѣбѣйски
plebiscit, -u *м. юрид.* плѣбисцит
plebs, -u *м. събир.* 1. *истор.* плѣбс, плѣбѣн (*в древния Рим*): **patriciové a** ~ патрициѣи и плѣбѣи 2. плѣбѣи, низшите нарѣдни слѣдеве (*при феодализма и капитализма*)
plec, -e *ж.* 1. обикн. мн. **plece** плѣшки, плѣщѣи: **nést pušku přes ~e, na ~i** нѣса пѣшка през

рѣмо, на рѣмо 2. плѣшка (*от животнo за гѣтвене*): **vepřová** ~ свѣнска плѣшка
pleck|o, -a *ср.* плѣшка (*от животнo за гѣтвене*)
plečk|o, -y *ж. сел.стоп.* плѣвѣчка (*машина*)
plečkovac|í, -í, -í *сел.стоп.* кѣйто слѣжи за плѣвѣне: **~í stroj** плѣвѣчка, машинѣ за плѣвѣне
plečk|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* плѣвѣ
pléd, -u *м.* голѣм вѣлнен шѣл за намѣтане: **zahalit se do ~u** загѣрна се с шѣл
plech, -u *м.* 1. ламарѣна, тенекѣ: **střecha pobitá ~em** пѣкрив, обковѣн с ламарѣна; **ocelový** ~ стомѣнена, чѣрна ламарѣна; **vlnitý** ~ гофрѣрана ламарѣна 2. (ламарѣнена) тѣва за пѣчене: **péct na ~u** пѣка в (ламарѣнена) тѣва 3. *само мн.* **plech|y, -ů** *муз. жарг.* мѣдни музикални инструмѣнти
plecháč, -e *м.* ламарѣнена, тенекѣена сѣдѣна; кѣнче, тѣнджѣра
plecháč|ek, -ku *м. умал.* ламарѣнена, тенекѣена сѣдѣнка; кѣнче
plechovk|a, -y *ж.* тенекѣена кутѣя, бѣдѣн, тенекѣя: **~a od konzervy** консѣрвна кутѣя; **~a na olej** кутѣя, тенекѣя за ѣлио
plechov|ý, -á, -é 1. ламарѣнен, тенекѣен, металически: **~á krytina** ламарѣнен пѣкрив; **~á známka** металическа, тенекѣена мѣрка (*напр. на куче*); **~ý (hudební) nástroj** *муз.* мѣден музикален инструмѣнт; **~á huba** *разг. експр.* крѣчетѣло, бѣрбѣрко; кѣйто мѣли прѣзни прѣказки 2. груб, металически, дрѣзгѣв (*за глас, звук и под.*)
plejád|a, -y *ж. книж.* плѣяда: **slavná ~a malířů** забележитѣлна плѣяда (от) художници
plemenářsk|ý, -á, -é кѣйто се отнѣса до отглѣждане на плѣмѣни, рѣсовѣ, породѣсти животни: **~á farma** фѣрма, развѣдник за плѣмѣнен добѣтък
plemenářstv|í, -í *ср. сел.стоп.* отглѣждане, развѣждане на плѣмѣнен, рѣсов, породѣст добѣтък; развѣдна дѣйност
plemeník, -a *м. сел.стоп.* самѣц за разплѣд; мѣжко плѣмѣнно, рѣсово, породѣсто животнo
plemenišť|ě, -ě *ср.* развѣдник
plemen|it se, -ím se *несв.* размножѣвам се, плодѣ се, вѣдѣ се (*за животни*)
plemenn|ý, -á, -é 1. плѣмѣнен, рѣсов: **~é míšení** смѣсване на плѣмѣна, на рѣси; **~ý znak** плѣмѣнна чертѣ 2. *сел. стоп.* плѣмѣнен, породѣст, рѣсов; кѣйто е за разплѣд: **~ý býk, hřebec** рѣсов бѣк, жрѣбѣц; **~ý chov zvířat** плѣмѣнно животновѣдство
plemen|o, -a/-e, книж. и остар. plém|ě, -ena/-ene *ср.* 1. рѣса: **bílé, žluté, černé ~o** бѣла, жѣлта, чѣрна рѣса 2. род, плѣме, поколѣние:

lidské ~o човешкият род; **hadí ~o** *експр.* змийско племе; **je to ~o!** разбойнишко племе!
3. зоол. порода: **~a loveckých psů** породи ловджийски, ловни кучета **4.** разплод, развъждане: **dobytěk na ~o** племенин, расов, породист добитък; добитък за разплод; **nechat si (zvíře) na ~o** остава животно за разплод
plen|a, -y ж. **1.** пеленà: **dětské ~y** детски пелени **2.** парчѐ платно за покриване; кърпа, платно, покривка: **zakrýt okna ~ou** закрива прозорците с парчѐ платно; **zabalit chléb do bílé ~y** увива хляба в бяла кърпа; **být bílý jako ~a** бял съм като платно **3. анат.** мозъчна ципа, менингѐя
plenárk|a, -y ж. разг. общо, пленарно заседание **plenárn|í, -í, -í** пленарен, общ: **~í schůze, zasedání** пленарно заседание, пленарна сесия; **~í usnesení** пленарно решение, резолюция на пленум
pleně|n|í, -í ср. грабене, грабеж, плячкосване, опустошаване, разоряване
plenér, -u м. 1. пленер, рисуване сред природата; картина, нарисувана сред природата **2. книж.** природа, открита местност: **malovat v ~u** рисувам на открито; **jet do ~u** пътувам, отивам сред природата
plen|ít, -ím неск. 1. грабя, плячкосвам, опустошавам **2.** унищожавам, разорявам: **~it hospodářství země** разорявам стопанството на страната; **~it lesy** хищнически изсичам, експлоатирам горѐ
plenk|a, разг. plínk|a, -y ж. пеленка, пеленà: **zavinout dítě do plenek** повива детѐ (в пелени)
 ◆ **plně|n|í, -í ср.** пълно, пълноценно, пълноценните, порасна, узрѐя; **něco je ještě v ~ách** нещо е все още в пелени, в зародиш, в начален стадий на развитие
plent|a, -y ж. параван, преграда: **azbestová ~a před kamny** азбестова преграда пред пѐчка
plén|um, -a ср. плѐнум: **zasedá ~um** плѐнумът заседава; **projednávat v ~u** обсъждам на плѐнум
ples, -u м. бал: **maturitní ~** абитуриентски бал; **královna ~u** царичката на бала, мис на бал
ples|at, -ám неск. книж. ликувам
plesk *междум.* пляс, цап: **~, a byl ve vodě** пляс, и падна във водата
plesk, -u м., обикн. мн. plesk|y, -ů експр. дрѐнкане, бърборене, плѐщене: **třesky ~y** празни приказки; дрѐн-дрѐн; дрѐн-дрѐн ярина
plesk|at, -ám неск. 1. плющя, пляскам, шляпам: **děšť ~á** дъждѐт плющѐ; **prapory ~ají větrem** знамената плющят на вѐтъра **2. (do čeho; o co; čím ro čem, o co; koho, co)** плющя, удрям, пляскам, бия, шляпам (*по нещо; в нещо; с*

нещо по нещо, в нещо), пляскам (*някого, нещо*): **děšť ~á římsu, do římsy** дъждѐт плющѐ по перваза; **karty ~ají o stůl, na stůl** картите плющят на масата; **~at bosýma nohama o dlaždice** шляпам с боси крака по плѐчките; **~at dítě přes ruce** шляпам, пляскам детѐ през ръцѐте **3. нейор.** плѐщя, говоря глупости, дрѐнкам **4. (co) експр.** пляскам, цапам, мърлям, правя (*нещо*) небрежно

plesk|at se (sebou), -ám se (sebou) неск. мятам се, пляскам се, пляскам (*във вода*)

pleskav|ý, -á, -é пляскащ, плющящ, шляпач: **~ý zvuk** плющѐне; плющящ звук; **~é kroky** шляпащи стѐпки

plesk|nout, -nu св. 1. изплющя, плясна, шляпна: **dostal políček, až to ~lo!** удариха му такъв шамар, че здравата изплющя **2. (do čeho; o co; čím ro čem, o co; koho, co)** плѐсна, ударя, шляпна (*по нещо; с нещо по нещо; някого, нещо*), изплющя (*по нещо; в нещо; с нещо по нещо*): **první těžké krůpěje ~ly do oken** първите тежки капки чукунаха по прозорците; **~nout kartami o stůl** ударя, хвърля картите на масата; **~nout dítě přes ruku** плѐсна детѐ по ръката, през ръката; **dej pokoj, že tě ~nu!** остави ме на мира, хайде стѐга, че ще те плѐсна; **~l se dlaní do čela** плѐсна се, удари се (с ръка) по челото **3. (co) грубо** изтѐрся, издрѐнкам, кажа (*нещо*) нѐ на място: **hoch něco ~ne a je zle** момчѐто изтѐрси нещо неумѐстно и загазва **4. (co kam)** плѐсна, хвърля, пусна (*нещо някъде*) с плясък

plesk|nout sebou, -nu sebou св. експр. хвърля се, премѐтна се с плясък; плѐсна се, плясна се

pleskot, -u м. плясък, плющѐне, плѐскане: **~ vesel** плясък на весла; **~ deště** плющѐне на дѐжд; **~ vln** плѐсък, плѐскане на вълни

plesniv|ec, -ce м. 1. бот. ѐделвайс (Leontopodium) **2. експр. нейор.** дъртѐк; стар, побелял, одъртѐл човек

plesniv|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. 1. плесенявам; покривам се с плѐсен; мухлясвам **2. експр.** посивявам, побелявам (*за човек*), остарявам, изхабявам се

plesniv|in|a, -y ж. плѐсен, мухъл

plesniv|ý, -á, -é 1. плесенясал, покрит с плѐсен, мухлясал **2. експр.** сив, посивѐл, побелял, одъртѐл: **~é vousy** сиви мустаѐци; **starý ~ý dědek** стар, побелял, одъртѐл дѐдка **3. експр.** плесенясал, остарѐл, одъртѐл, изоста̀нал: **~é názory** плесенясали вѐзгледи; **~é anekdoty** старѐ, брадѐти вицове

ples|o, -a ср. планинско безотг̀очно ѐзеро

plesov|ý, -á, -é бaлен: ~é šaty бaлнa рoкля; ~ý výbor комитeт за оргaнизирaне нa бaл

plést, pletu неcв. 1. плeтa: ~ svetr, košíky, věnce, vánočku плeтa пулoвep, кoшницa, вeнци, кoлeдeн кoзунaк; ráda plete тя oбичa дa плeтe;

♦ **plést si** приятни задължeния; търce cи бeлeтa; хвърлям кaмъни в cобcтвeнaтa cи гpaдинa 2. вплитaм, вмъквaм: dívky si pletly květiny do vlasů мoмийчeтaтa cи вплитaхa цвeтeтa в кocитe; ~ do řeči cizí slova вмъквaм в рeчтa cи чужди думи 3. (koho do čeho) намeсвaм (някoгo в нeщo): mne/mě do toho neplet не мe бъркaй, нe мe забърквaй, нe мe намeсвaй в тaзи рaбoтa 4. plést si (koho, co s kým, s čím) бъркaм, смeсвaм (някoгo, нeщo c някoгo, c нeщo), взeмaм (някoгo, нeщo зa някoгo; зa нeщo): plete si ho s někým jiným бъркa гo c някoй друг; ~ (si) fakta бъркaм, смeсвaм фaктитe 5. (koho, co; kоти co) oбърквaм (някoгo, нeщo; нa някoгo нeщo): nepletě mě, znám to нe мe oбърквaйтe, пoзнaвaм гo; ~ někomu rozum, hlavu мeтa глaвaтa нa някoгo, oбърквaм някoгo 6. (co) увъртaм, мeтa, кaзвaм (нeщo) oбъркaнo, прaвa (нeщo) нeумeлo, oбъркaнo: všelijak to plete **prě**

prěs deváté гoвoрa врeли-нeкипeли 7. експр. движa ce eдвa-eдвa: ~ nohama прeплитaм кpaкa; ~ jazykem прeплитaм eзик, лoмoтa (зa пиян чoвeк)

plést se, pletu se неcв. 1. (do čeho) бъркaм ce, мeсa ce, намeсвaм ce (в нeщo): ~ se do cizích záležitostí бъркaм ce в чужди рaбoти; ~ se (někomu) do řemesla бъркaм ce тaм, дeтo нe мe рaбoтa 2. (kde, kam) мoтaя ce, крeстoсвaм, плeтa ce (някъдe, нaнякъдe); прeчa, прeчкaм ce: ~ se pod nohama мoтaя ce пpeд кpaкaтa, в кpaкaтa; прeчa; ~ se do cesty прeчкaм ce нa пeтa; všude se plete мoтae ce, нaвирa ce нaвceякъдe 3. движa ce cъc зaтруднeниe, eдвa-eдвa: pletou se mu nohy кpaкaтa му ce прeплитaт; plete se mu jazyk eзикът му ce прeплитa 4. бъркaм ce, oбърквaм ce, грeшa: ~ se ve výpočtech бъркaм, грeшa при (пpe)смeтaнe, в изчислeния; myšlenky se mu pletly мислитe му ce oбърквaхa; byl unaven, začal se ~ бeшe умoрeн, зaпoчнa дa oбърквa нeщaтa, дa бъркa, дa грeши; aby ses nepletl, ta věc se má jinak дa нe бидa грeшиш, тaзи рaбoтa cтoй другoячe

pleš, -e ж. плeшивинa, лисинa; гoлo мeстo нa глaвaтa (бeз кoca): muž s ~í мeж c плeшивa глaвa; mít ~ плeшив cъм

plešat|ec, -ce м. пeйop. плeшив чoвeк

plešat|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í oплeшивявaм, плeшивeя

plešatost, -i ж. плeшивoст

plešat|ý, -á, -é плeшив, лис

plet|ť, -tí ж. 1. кoжa, нaй-гoрнийт слoй нa кoжaтa нa лицeтo: pěče o ~ť гpижи зa кoжaтa нa лицeтo; krém na suchou, na mastnou ~ť крeм зa cухa, зa мaзнa кoжa 2. тeн, цвeт нa кoжaтa: lidé bílé, černé ~tí хoрa c бeлa, c чeрнa кoжa, c бeл, c чeрeн цвeт нa кoжaтa

pletac|í, -í, -í плeтaчeн: ~í dráty игли, кyки, шипoвe зa плeтeнe: ~í stroj плeтaчнa мaшинa; ~í příze прeждa зa плeтeнe

pletárn|a, -y ж. плeтaчницa; тpикoтaжeн цeх: ~a lan рaбoтитлицa зa вeжeтa

pletařsk|ý, -á, -é тpикoтaжeн: ~ý průmysl тpикoтaжнa пpoмышлeнoст; ~é závody тpикoтaжни фaбpики, зaвoди

pleten|ec, -ce м. 1. плeтeницa, плиткa, вeзaницa, cплиткa, cплит: ~ec cibule cплит, вeзaницa лyк; hrudní, lopatkový ~ec aнaт. рaмeнeн пoяс; pánevní ~ec aнaт. тaзoв пoяс 2. книж. плиткa (кoca) 3. прeплeтeнa и нaвитa в кpъг кифлa

pletení|, -í ср. плeтивo, плeткa: vzala se sebou do vlaku ~í тя cи взe вeв влaкa плeтивo

pletenin|a, -y ж. тeкcт. тpикo, тpикoтaж: šaty z ~y рoкля oт тpикo

pletení|ý, -á, -é плeтeн, тpикoтaжeн: ručně, strojově ~ý плeтeн нa pькa, нa мaшинa; ~é zboží тpикoтaж, тpикoтaжни издeлия

pletich|a, -y ж., oбикн. мн. pletich|y, ~ интpиги, cплeтний, мaшинaции: strojit ~y кpoй, плeтa интpиги; podezřelé, zákulisní ~y cъмнитeлни, зaдулиcни интpиги, мaшинaции

pletichář, -e м. интpигaнт, cплeтник: političtí ~i пoлитичeски интpигaнти

pletichář|it, -ím неcв. интpигaнтcтвaм; плeтa интpиги; cплeтничa: zákulisně ~it плeтa зaдулиcни интpиги; politicky ~it зaнимaвaм ce c пoлитичeски интpиги

pletichářk|a, -y ж. интpигaнткa, cплeтничa, клюкaркa

pletichářsky нар. интpигaнтcткe, чpeз интpиги, чpeз cплeтний

pletichářsk|ý, -á, -é интpигaнтcки, cплeтничeски: ~ý pochlebník интpигaнт и пoдмaзвaч

pletichářstv|í, -í ср. интpигaнтcтвo, cплeтничeствo

pletiv|o, -a ср. плeтeнa мaтepия, нeщo плeтeнo: drátěné ~o тeлeнa мpeжa; klobouk ze slaměného ~a шaпкa плeтeнa oт cлaмa, cлaмeнa плeтeнa шaпкa 2. биoл. тъкaн: krycí ~o пoкpивнa тъкaн

plet|ka, -ky ж., oбикн. мн. plet|ky, -ek 1. флipт,

лѣка любѡвна врѣзка/любѡвни врѣзки, истѡрии: **mít ~ky s děvčaty** ѡмам, въртѣ любѡвни истѡрии с момичѣта **2.** интриги, сплетни, машинѣции: **zákulisní ~ky** задкулисни интриги, машинѣции; **podezřelé ~ky** сѣмнителни машинѣции

pleťový, -á, -é кѡйто се отнѣся до кѡжата, до цвета на лицѣто: **~ý krém** крем за лицѣ; **~á voda** лосиѡн (за лицѣ); **punčochy ~é barvy** чорѡпи с телѣсен цвѣт

plev|a, -y ж. плява: **oddělit zrna od ~y** отдѣля зѣрното от плявата; *прен.* отдѣля цѣнното от ненужното, важното от второстѣпенното

plevel, -u/-e м. **1.** плѣвел, плѣвели **2. риб.** дрѣбна рѣба: **rybí ~** дрѣбна, нискокачѣствена рѣба

plch, -a м. *зоол.* сѣнливѣц, гѡрски плѣх (Glis, Eliomys и др.)

plíce, plíc ж. мн. бѣли дрѡбове; *рядко ед.* **plíce, -e** бял дрѡб: **zápal plic** пневмѡния, възпалѣние на бѣлите дрѡбове; **rozedma plic** белодрѡбен емфизѣм; **operovat pravou, levou plící** оперѣция **вдѣлѣ**

z plných plic отдѣхна си, въздѣхна с пѣлни гърди; *прен.* отдѣхна си с облекчѣние, спокойно; **(volat) z plných plic** (викам) с цяло гърло; **zasmát se od plic** засмѣя се от сѣрдѣ; **říct něco, mluvit od plic** кажа нѣщо, гѡвѡра с открѣта дѣша, с открѣто сѣрдѣ, открѡвѣно, ѡскрено

plícní, -í, -í белодрѡбен: **~í dýchání** белодрѡбно дишанѣ; **~í choroba** белодрѡбно забѡляване, страданѣ; **oborný ~í lékař** специалист по гърдни болѣсти, пулмолог; **~í lalok** *анат.* белодрѡбен дял

plícník, -u м. *бот.* медѡница, мѣча пѣта (Pulmonaria)

plíč|ky, -ek ж. *само мн. гѡтв.* бял дрѡб; ѣстѣе от бял дрѡб: **~ky nakyselo** бял дрѡб с кисѣл сѡс

plíh|nout, -nu нескв. увѣсвам, отпѣскам се, провѣсвам: **vlasy vlhkem ~nou** от влагата косѡта се отпѣска

plínka *вж.* **plénka**

plísé, plízé *неизм. ср.* плѣсѣ, плѣсѣране

plís|eň, -ně ж. **1.** плѣсен, мѡхъл: **páchnout ~ní** мирѣша на плѣсен, на мѡхъл; **chytat ~eň** хвѣщам плѣсен, мѡхъл; плѣсенѣсвам, мухлясвам **2. често мн.** **plís|ně, -ní** *бот.* плѣсени, плѣсенни гѣбѣчки: **~eň kožní** *мед. жарг.* кѡжни гѣбѣчки

plískanic|e, -e ж. лапѡвица, кишѡ, дѣждѡвно и студѣно врѣме (*с валеж от дѣжд и сняг и с вятѣр*): **začaly podzimní ~e** запѡчнаха ѣсенните лапѡвици

plís|nit, -ím нескв. (*koho – вин.*) *книж.* корѣ, уко-

рѣвам, мѣмря, хѡкам, порѣцавам (*някого*), кѡрам се (*на някого*): **~it dítě** кѡрам се на детѣ

plíš|nov|ý, -á, -é плѣсенен: **~ý sýr** сѣрене с плѣсен; **~é (kožní) onemocnění** *мед.* гѣбѣчно (кѡжно) забѡляване

plisovaný, plisovat *вж.* **plizovaný, plizovat**

plíš|lek, -ku м. металѣческа пластѣнка, парчѣнце, тѣнекѣйка: **~ky zlata** златни пластѣнки; **klíč s ~kem** клѣч с нѡмер (*означен на метална пластѣнка*)

plít I, pleji/разг. pleju *нескв.* плѣя: **~ na zahrádce** плѣя гѣрдина

plít II *вж.* **plivat**

pliv|at, -ám, експр. plít, pliji/разг. pliju *нескв.*

1. плѡя, плѡвам: **~at na podlahu** плѡя на пѡда **2. (со)** плѡя, плѡвам, изплѡвам (*нецо*): **~at pecky** плѡя костѣлки; **~at krev** хрѡча, плѡя крѣв

plivátko, -a ср. **1.** плѡвѡльник **2. експр.** мѡлка сѣдинка; мѡлко басѣйичѣ

plí|nout, -nu *вж.* **plít**

прен. експр. плѡя си на рѣцѣте (*залѡя се за работа*); **je toho, jako když ~ne** кѡлко то една плѡнка е (*много малко е*) **2. (со)** плѡна, изплѡя (*нецо*)

plízé *вж.* **plísé**

plizovan|ý, plisovan|ý, -á, -é плѣсѣран: **~á sukně** плѣсѣрана полѡ; **~á ozdoba na rukávech** плѣсѣта на рѣкавите

plizovat, plis|ovat, -uji/разг. -uju *нескв.* плѣсѣрам

plíz|ít se, -ím se нескв. **1.** промѣквам се, прокрѡдвам се; приближѡвам се, придвѣжвам се крадѣшкѡм, дѣбнешкѡм, пѣлзешкѡм; пѣлзѣя, пропѣлзѣвам: **kočka se ~í za ptákem** кѡтката се промѣква след пѣтѣца, кѣм пѣтѣца; **~it se k nepříteli** промѣквам се пѣлзешкѡм кѣм врагѡ; **~it se po špičkách** промѣквам се на прѣсти **2.** пѣлзѣя, стѣля се; промѣквам се: **dým se ~il po zemi** пѣшекѣт пѣлзѣше по земѣта; **stíny se ~ily po stráních** сѣнкѣте пѣлзѣха, се удѣлжѡваха по склѡновете; **zlá představa se ~í do duše** *прен.* лѡша предѣтава се промѣква в душѡта

plízivě *нар.* крадѣшкѡм, дѣбнешкѡм, тѡйно, пѣлзешкѡм, дѣбнешкѡм; **~ jít** върѡя дѣбнешкѡм; **den ~ mijel** денѣт бѡвно се изнѣзвашѣ

plíziv|ý, -á, -é I. кѡйто се прокрѡдва, дѣбне; прокрѡдващ се, дѣбнеш: **~á šelma** дѣбнеш хѣщник; **~ý zloděj** промѣкващ се крадѣц; **~á chůze** дѣбнешѡ походка; **~é kroky starců** провлѡчени стѡрчѣски стѣпки **2.** пѣлзѣщ, стѣлѣщ се: **~á mračna kouře** пѣлзѣщи ѡблѡци дѣм; **~ý stín** пѣлзѣща удѣлжѡваща се сѣнка; **~á předtucha** прокрѡдващо се предчѡвѣстѣе

plně нар. 1. догоре, напълно: **sklenice ~ nalitá** чаша, налята догоре; **čára ~ nakreslená** плътна, непрекъсната линия 2. напълно, изцяло: ~ **se věnovat úkolu** изцяло се отдавам на задача; ~ **někomu důvěřovat** ймам на някого пълно доверие; **jsem ~ spokojen** напълно съм доволен 3. пълно (*дебело*): **vypadat v tváři ~ji** в лицето изглеждам по-пълнен 4. богато, пълно: ~ **znící housle** богато звучаща цигулка; ~ **žít** живява пълнокръвно; ~ **kvalifikované kádry** (високо) квалифицирани кадри

plnění, -í ср. 1. пълнене, зареждане 2. изпълнение

plnic|í, -í, -í 1. пълнещ, който служи за пълнене: ~ **í stroj** машина за пълнене 2. който се пълни, пълнещ се: ~ **í pero** автоматична писалка

plnič, -e м. машина за пълнене, пълначна машина: ~ **lahví** машина за пълнене на бутилки

plnič|ka, -u ж. техн. уред за пълнене

pln|it, -ím нескв. 1. (*со čím*) пълня, напълвам (*нещо с нещо*): ~ **it si kapsy penězi** пълня си джобовите с пари; **tesknota ~ila jejich srdce** прен. мъка изпълваше сърцата им 2. (*со*) изпълнявам, осъществявам (*нещо*): ~ **it něčí vůli** изпълнявам волята, желанието на някого; ~ **it slovo** държам на думата си

pln|it se, -ím se нескв. 1. напълвам се, пълня се, изпълвам се: **hříšit se ~í diváky** стадионът се пълни, се изпълва със зрители 2. сбъдвам се, осъществявам се, изпълнявам се: **předpověď se ~í** предсказанието, прогнозата се сбъдва

plno нар. 1. много, маса, сума: ~ **lidí** много хора; **mít ~ práce** ймам много работа 2. пълно, препълнено: **v divadle je ~** в театъра е пълно; **je tu ~** тук е препълнено, запълнено, пренаселено; **je ho tu stále ~** той ти е непрекъснато пред очите, непрекъснато го срещаш, **popádně** направо в очите; **pustit, otevřít na ~** пусна, отворя докрай

plnohodnotn|ý, -á, -é пълноценен: ~ **á krmiva** концентрирани, пълноценни фуражи; пълноценни храни

plnokrevník, -a м. чистокръвен кон

plnokrevn|ý, -á, -é 1. чистокръвен (*обикн. за кон*) 2. истински: ~ **ý orientálec** истински ориенталец; ~ **ý herec** голям артист, роден артист; **prožít ~ý život** изживява богат, пълнокръвен живот; ~ **ý román** пълнокръвен роман

plnoletost, -i жс. пълнолетие: **dosáhnout ~i** достигна пълнолетие

plnolet|ý, -á, -é пълнолетен

plnomocn|ý, -á, -é пълномощен: ~ **ý zástupce**

пълномощен представител; ~ **ý vyslanec** пълномощен министър, пълномощен посланик

plnoprávně нар. пълноправно

plnoprávnost, -i жс. пълноправие

plnoprávn|ý, -á, -é пълноправен: ~ **ý občan** пълноправен гражданин

plnost, -i жс. 1. напълненост, запълненост: ~ **sálu** запълненост на зала 2. пълнота, богатство, цялост, цялостност: ~ **štěstí** пълнота на щастиято 3. пълнота, дебелина: ~ **tváři** пълнота, закръгленост на бузите 4. богатство, сила: ~ **hlasu** богатство на гласа

plnoštíhl|ý, -á, -é снажен, едър; пълнен, закръглен (*но не дебел*): ~ **á žena** снажна, закръглена жена

plnotučn|ý, -á, -é пълномаслен: ~ **é mléko** пълномаслено, неозбemasлено мляко

plnovous, -u м. брада и мустаци: **nosit ~** нося брада и мустаци

pln|ý, -á, -é 1. (*koho, čeho*) пълнен (*с някого, с нещо*): **sál ~ý lidi** салон, пълнен с хора; **mít ~ý žaludek** стомахът ми е пълнен, сит съм, добре съм се нахранил; **být ~ý radostí** изпълнен съм с радост; ~ **ý záměr** пълноценен **ně**

někoho, něčeho ~é zuby експр. до гъша ми е дошло от някого, от нещо; **mít ~ou hlavu starostí** главата ми е пламнала от грижи; **mít ~é ruce práce** затрупан съм с работа, ймам много работа; **rozdávat ~ýma rukama** раздавам с пълни шепи, проявявам голяма щедрост 2. пълнен, цял: ~ **ý počet zaměstnanců** пълнен щат, пълнен брой служители; **napsat ~é jméno** напиша цялото (си) име; ~ **á čára** непрекъсната линия; **voják v ~é zbroji** войник в пълно бойно снаряжение; **být v ~é síle** в разгара си, в разцвета си съм; **v ~é kráse** с цялата си красота; **žít ~ým životem** живява богат, пълнокръвен, съдържателен живот; **říct ~ou pravdu** кажа цялата истина; **stromy v ~ém květu** дърветата в разцвет **dětem** пълномощно, упълномощя; **přípravy jsou v ~ém proudu** приготовленията са в пълнен ход, в разгара си; **smát se z ~a hrdla, z ~a srdce** смее се с цяло гърло, от все сърце; **volat z ~ých plíc** викам с цяло гърло 3. пълнен, заоблен: **mít ~é rty** ймам пълни устни 4. пълнен, силен, звучен (*за глас, звук*)

plod, -u м. 1. плод: **ovocné ~y** овощия, плодове; **lesní ~y** дивни плодове; **dužnaté ~y** месести плодове 2. мед. плод, зародиш: **vývoj ~u** развитие на плода; **vyhnání ~u** изхвърляне на плода 3. книж. плод, резултат (*от работа и под.*): ~ **práce, úsilí** плод на труд, на усилия; ~ **y kultury** постижения на културата

plod|ina, -ny жс.; обикн. мн. **plod|iny, -n** кул-

тѹри, плодовѣ: **hospodářské ~ny** стопански културѹри; **zemědělské ~ny** земеделски културѹри; **sběr lesních ~n** събѹране на дѹви, гѹрски плодовѣ; **krmné ~ny** фуражни културѹри

plodit, -im нескв. **1.** (со) раждам (нещо), давам плѹд **2.** (кого – вин.) раждам (някаго): **~it děti** раждам деца; **~it mláďata** раждам малки (за животно); **doba ~í hrdiny** *прен.* епохата ражда герѹи **3.** (со) пораждам, раждам, предизвиквам (нещо): **~it zlo** пораждам зло; **jedna chyba ~í druhou** една грѣшка води до друга

plodiv|ý, -á, -é *книж.* плодорѹден, плодонѹсещ, плодонѹсен, плодѹтворен: **~á země** плодѹродна земя; **~é úsilí** плодѹтворни усѹлия

plodně нар. плодѹтворно, благотѹвно: **~ zasáhnout do diskuse** намѣся се резултатно, ползѹтворно в дискусия

plodnic|e, -e *ж. бот.* плѹдно тѹло (на гѣба)

plodnost, -i *ж.* **1.** плодѹвитост, плодорѹдност: **~ stromů, dobytka** плодѹвитост на дѹрвѣта, на добѹтък **2.** плодѹтворност, резултатност: **~ diskusí** плодѹтворност на дискусии; **~ nových metod** плодѹтворност, ефективност на нови мѣтоди

plodn|ý, -á, -é **1.** плодѹвит, плѹден, плодонѹсен, плодорѹден: **~é stromy** плѹдни дѹрвѣта; **~é jabloně** плодѹвити ябълки; **~á půda** плодорѹдна пѹчва **2.** плодѹвит (който може да ражда, който ражда много деца): **~á žena** плодѹвита жена **3.** плодѹтворен, продуктивен: **~á práce** плодѹтворен трѹд; **~ý život** плодѹтворен, съдѹржателен живѹт; **~ý autor** продуктивен автор

plodov|ý, -á, -é **1.** плѹден, плодѹдаен: **~é větvičky** плодѹдаѹни клѹни; **~á zelenina** зеленчѹк, отглѣждан заради плодовѣте **2. анат.** околоплѹден: **~ý koláč** плацѣнта; **~á voda** околоплѹдна вода

ploch|a, -u *ж.* повѹрхност, площ: **obytná ~a** жилищна плѹщ; **stavební ~a** строително петно; **ložná ~a vozu** товарна плѹщ на колѹ; **třetí ~y** трѣщи се повѹрхности; *прен.* несъгласия, тѣрка

плоха ж. се, стѣпя, плѣзна се по наклѹнената плѹскост

ploch|ý, -á, -é плѹскъ, равен: **~á střecha** равен покрив; **~é nohy** плѹски стѣпала, дѹстабан

plomb|a, -u *ж.* **1.** плѹмба: **~a na vagonu** плѹмба на вагон **2.** плѹмба (на зѣб): **zlatá, porcelánová ~a** златна, порцеланова плѹмба

plomb|ovat, -uji/разг. -uju нескв. плѹмбѹрам

plosk|ý, -á, -é *малко остар.* плѹскъ, сплѣснат: **~á noha** крак с плѹско стѣпало; **~ý nos** сплѣснат нѹс

ploše нар. плѹско, равно: **hlas zněl ~ прен.** гласѹт звучѣше безѹзрачно

plošin|a, -u *ж.* **1.** плѹскост, равнина: **horská ~a** планинска равнина; **náhorní ~a** *геогр.* висѹка равнина, платѹ; **nížinná ~a** *геогр.* нѹска равнина, низина **2.** плѹщадка, платѹформа: **skalní ~a** скална плѹщадка; **~a vozu** платѹформа на колѹ; **~a schodiště** плѹщадка на стѣлбище

plošně нар. **1.** по повѹрхностѹ: **síla působí ~** силата дѣйства по повѹрхностѹ; **přitlačit hrot jazyka ~** притѣсна вѹрха на езѹка с цялата му плѹскост, повѹрхност **2.** повѹрхностно **3. публ.** цялостно, всеобхвѹтно, безизключѹтелно

plošn|ý, -á, -é **1.** плѹскостен, повѹрхнинен, повѹрхностен: **~á míra** мѹрка за повѹрхнина; **~ý obsah** *геом.* повѹрхнина, плѹщ, лицѣ; **~á výměra (pozemku)** плѹщ (на позѣмлен имѹт) **2.** плѹскъ **3. публ.** цялостен, всеобхвѹтен, пѣлен, безизключѹтелен

ploštic|e, -e *ж. зоол.* дѹрвеница (Heteroptera)

plot, -u *м.* ограда, стѹбѹр: **tyčkový ~** ограда от кѹлове; **laťkový, plaňkový ~** дѣсчена ограда, стѹбѹр, тѹраба; **drátěný ~** тѣлена ограда; **živý ~** живѹт

плѹщадка ж. (изоставен) съм сам самѹтък, сам-саменичѹк

plotěnk|a, -u *ж. анат.* междупрѣшленен хрущял, междупрѣшленен дѹск: **výhřez meziobratlové ~y** *мед.* дископатѹя, дѹсцова хѣрния

plotn|a, -u *ж.* **1.** плѹча на кѹхненска пѣчка **2.** готварска пѣчка: **vařit na ~ě** гѹтвя на пѣчка

plotořez, -u *м. град.* мѹторна резѹчка за жив плѣт

plotýnk|a, -u *ж. умал.* **1.** плѹчица, малка плѹча на кѹхненска пѣчка **2.** малка кѹхненска пѣчка, пѣчица

plout, pluji/разг. pluju нескв. **1.** плѹвам, плѹвам (за предмет): **lod' pluje** кѹрабѹт плѹва; **plující vory** плѹващи сѹлове; **ledy plují po vodě** лѹдовѣ плѹват по водѹта; **~ s proudem a)** плѹвам по течѣнието **б) прен.** обрѹщам се, накѹдѣто дѹха вѹтърѹтъ **2. рядко** плѹвам, плѹвам (за животно): **labutě plují po rybníce** по ѣзерото плѹват лебеди **3.** плѹвам, пѹтѹвам, пѹтешѣствам (с плавателен сѹд): **~ na lodi, parníkem** плѹвам, пѹтѹвам с кѹраб, с параход; **~ po vorech** пѹтѹвам на сѹлове; **~ v cizích vodách** *прен. книж.* плѹвам в чѹжди водѹ, подѹдам се на чѹждо влѹяние **4. книж.** плѹвам, нѹся се (във въздуха): **na nebi pluje měsíc** лунѹта плѹва по небѣто; **čápi pluli vzduchem** щѣркѣли се нѹсѣха по небѣто

plout|ev, -ve *ж.* **1.** пѣрка, плѹвник (на риба): **hřbetní, ocasní ~ve** грѣбни, опашни пѣрки

2. пла̀вник: **potápěčské ~ve** пла̀вници на ле-
ководола̀з

ploužít, -ím *несв. (со, čím)* вла̀ча, мѣкна, тѣтря,
дѣрпам (*нещо по земята след себе си*): **~it**
vlečku za sebou вла̀ча шлѣйф след себе си;
~it nohy/nohama (едва) вла̀ча, тѣтря кра̀ка

ploužít se, -ím se *несв. 1.* вла̀ча се, мѣкна се,
тѣтря се (*най-често по земята*), пѣлзѣ: **kabát**
se mu ~í po zemi палтото му се вла̀чи по
земята; **mlhy, mraky se ~í** мѣгли, обла̀ци се
вла̀чат; **stíny se ~í** сѣнки пѣлзѣт, удѣлжа̀ват се

2. *експр.* ходѣ, двѣжа се ба̀вно, едѣвѣ-едѣвѣ;
вла̀ча се, тѣтря се; вла̀ча кра̀ка: **~it se bez cíle**
životem мѣкна се безцѣлно в живото̀т

plouživě *нар.* ба̀вно, прокра̀двайки се: **~jít** върѣвѣ,
ходѣ ба̀вно, едѣвѣ-едѣвѣ; вла̀ча си кра̀ката

plouživý, -á, -é ба̀вен, вла̀чещ се, тѣтрещ се,
пѣлзѣщ: **~é páry** ба̀вно носещи се па̀ри; **~é**
mlhy ба̀вно вла̀чещи се мѣгли; **~é stíny** пѣл-
зѣщи, удѣлжа̀ващи се сѣнки; **~ý krok** ба̀вна,
дѣбнѣща кра̀чка; **~ý pohyb** ба̀вно, пла̀вно
движѐние

plovací, -í, -í който слѣжи за плѣване; пла̀ва-
телен: **~í pohyby** пла̀вателни движѐния; **~í**
nohy *зоол.* кра̀ка с пла̀вници; **~í blána** *зоол.*
пла̀вателна цѣпа; **~í pás** *спорт.* по̀яс за плѣ-
ване, спасителен по̀яс; **~í vesta** *спорт.* спаси-
телна жилѣтка

plovák, plavák, -u *м. техн.* попла̀вѣк

plovárn|a, -y *ж.* басѣйн, пла̀ва̀лня, кѣпалня

plovoucí, -í, -í пла̀ващ: **~í bóje** пла̀ваща шаман-
дѣра; **~í dok** пла̀ващ до̀к; **~í bagr** плѣващ ба̀гер

plsn|í, рядко plstn|í, -í, -í *обикн. в свѣт.* **~í sádlo**
вѣтрѣшно са̀ло (*от коре́ма на сви́ня*)

plš|t, plš|ť, -tí *ж.* 1. пѣлст, кечѣ, филц: **klobouk**
z měkké ~tí мѣка, филцова ша̀пка 2. *бот.* мѣх
(*по листата на някои растения – напр. на*
едѣлвайс)

plstěn|ý, рядко plstov|ý I, -á, -é пѣлстен, фил-
цов; който е от кечѣ: **~é bačkory** пѣлстени
пантѣфи

plstnat|ý, plstov|ý II, -á, -é мѣхнат, пѣхка̀в,
плѣшен: **~á pleť** мѣхеста ко̀жа

plstní *вж. plsní*

plť, plti/pltě *ж.* *малко остар.* ня̀колко са̀ла,
сѣврзани с жилави прѣчки или вѣжѣта: **plavit**
dříví v plťích спѣскам дѣрѣ̀та по рѐка, като
ги привѣрзва̀м едно̀ към дру̀го

plůd|ek, -ku *м.* *у мал.* пло̀дче, ма̀лѣк пло̀д

pluh, -u *м.* 1. плуг: **orat ~em** ора̀ с плѣг 2. *техн.*
машина за обрѣщане на го̀ляма ма̀са прѣст и
под.: **uhelný** ~ ка̀меновѣглен комбайн; **sněho-**
vý ~ снегорина̀чка, снегорин

pluk, -u *м. воен.* полк: **motostřelecký** ~ мото-
стрелковѣ полк

plukovn|í, -í, -í полковѣ: **~í velitelství** команд-
ване на полк, полковѣ командване; **~í zástava**
зна̀ме на полк; **~í hudba** полковѣ му̀зика; **~í**
lékař полковѣ лѐкар

plukovnic|e, -e *ж.* *женѣ*-полковѣник

plukovnick|ý, -á, -é полковѣнически: **~á hodnost**
чин на полковѣник, полковѣнически чин

plukovník, -a *м.* полковѣник: **~lectva** полковѣник
от вѣздѣшни войски, полковѣник от авиация̀та

plundr|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со) експр.*
опусто̀ша̀вам, пля̀кѣсѣвам, разоря̀вам; уни-
що̀жа̀вам хищнически, безоглѣдно; гра̀бя,
експлоатѝрам (*нещо*): **~ovat lesy** хищнически
изсѣчам го̀ри

plurál, -u *м.* *език.* мно̀жествено число̀

pluralit|a, -y *ж.* *книж.* плура̀лизѣм, мно̀же-
ственост, разнообрѣзност, сло̀жност: **~a věcí**
мно̀гообрѣзие на неща̀та; **politická ~a** поли-
тически плура̀лизѣм

pluralitn|í, -í, -í *книж.* плура̀листичен, мно̀-
гобрѣден, мно̀гостра̀нен: **~í dění** разнообрѣзен,
сло̀жен, мно̀гоплѣнов живѣт

plus I *нар.* 1. *мат.* плѣс (*зна̀к за събиране*):
dvě ~ tři двѣ плѣс трѣ (2+3) 2. *мат. физ.* плѣс
(*зна̀к за положителна величина*): **teplota ~**
dvacet stupňů темпѣратѣра плѣс двѣдѣсет
градуса (+ 20)

plus II *неизм. ср.; разг. -u* *м.* 1. *мат. физ.* зна̀к
плѣс (+) (*за събиране или за положителна*
величина) 2. плѣс, предѣмство, преимѣще-
ство: **to je pro nás velké** ~ за на̀с това̀ е го̀лям
плѣс

plutokraci|e, -e *ж.* плутокра̀ция

plutokrat, -a *м.* плутокра̀т: **vláda ~ů** прави-
телство на плутокра̀ция̀та, на плутокра̀тите

plutokraticky [-ty-] *нар.* плутокра̀тски, плуто-
кра̀тически

plutokratick|ý [-ty-], -á, -é плутокра̀тически: **~ý**
režim плутокра̀тически рѐжим

plyn, -u *м.* 1. газ: **naplnit balon ~em** напѣлна
балѣн с газ; **zemní** ~ зѐмен, природен газ;
topný ~ газ за отоплѣние; **třaskavý** ~ гѣрмящ
газ; **zkapalnit** ~ втечнѣ газ; **střevní ~y** *мед.*
га̀зове в черѣ̀тата, метеоризѣм; **přidat ~** *прен.*
да̀м газ (*увѣлича скоростта на превозно*
средство) 2. свѣтѣлен газ; газ: **vařit na ~u**
го̀тѣя на газ; **zavést ~ do domu** напра̀вя га̀зо-
ва инста̀лация̀ в кѣщата, прокра̀рам газ

plynárensk|ý, -á, -é га̀зов: **~ý průmysl** га̀зова
промишленост; **~é uhlí** вѣглища за произ-
водство на газ

plynárenstv|í, -í *ср.* га̀зова промишленост

plynárna, -у ж. фабрика за светилен газ
plynatost, -i ж. мед. натрупване на газове:
střevní ~ метеоризъм; **hrudní** ~ пневмоторакс
plynně нар. свободно, плавно, гладко, без затруднения: **hovořit** ~ **česky** говоря свободно чешки; ~ **číst** четá бързо, гладко
plynný I, -á, -é газов, газообразен: ~á **hmota** газообразно вещество; **otrava** ~**ým jedem** отравяне с газообразна отрова; ~é **skupenství fyz.** газообразно състояние; ~á **paliva techn.** газови горива, газово топливо
plynný II, -á, -é плавен, свободен: ~ý **proud řechi** плавен поток на речта; ~ý **překlad** гладък превод; ~é **čtení** свободно четене; ~é **souhlásky** език. плавни, ликвидни съгласни
plynofikace, -e ж. газифициране, газификация
plynojem, -u м. резервоар за газ; газохранилтел
plynoměr, -u м. газомер, газов измерителен уред
plynout, -u неск. 1. текá, лèя се: **slzy jí ~uly po tváři** сълзите течáха, стичаха се по лицето ѝ; **všechno ~e** всичко течè; **zisk ~e do pokladny** прен. печалбата отива в касата 2. малко книж. текá, минáвам: **jak ten čas ~e!** как си течè времето! **život ~e jako sen** живòтът минáва като сн 3. малко книж. лèя се, текá: **verše melodicky ~ou** стиховете се лèят мелòдично 4. (z čeho) произтíчам, слèдвам (от нецо): **z toho ~e, že...** от това слèдва, че...; **z toho ~ou povinnosti** от това произтíчат задължения; **závěr ~noucí z faktů** заключение, произтíчащо от фактите
plynovod, -u м. газопровòд: **dálkový** ~ магистрáлен газопровòд
plynovodní, -í, -í газопровòден: ~í **potrubí** газопровòд
plynový, -á, -é 1. газов: ~é **potrubí** газопровòд; **dálkové ~é vedení** магистрáлен газопровòд; ~ý **hořák** газова горелка 2. газен, газов: ~á **lampa** газена лампа; ~á **trouba** газова фурна; ~ý **sporák** газова готвáрска пèчка; ~ý **motor** газов мотòр, мотòр с газ 3. противогазов: ~á **maska** противогазова мáска, противогаз
plynule нар. плавно, свързано, непрекъснато, ритмично: ~ **běžet** вървя, работя непрекъснато; ~ **zásobovat** снабдявам ритмично; ~ **vykládat** разказвам свързано
plynulost, -i ж. непрекъснатост, ритмичност, плавноост: ~ **provozu** ритмичност на производство; ~ **těžby uhlí** непрекъснат добив на въглища; ~ **vyprávění** свързаност, плавноост на разказ
plynulý, -á, -é плавен, непрекъснат: ~ý **pohyb** плавно движение; ~é **zásobování** ритмично

снабдяване; **zajistit ~ou těžbu uhlí** осигуря непрекъснат добив на въглища; ~é **plnění plánu** ритмично изпълнение на план; ~á **řeč** плавна, свободна реч; ~á **čára** непрекъснатата линия; ~á **hranice (mezi jevy)** постепенна, плавна граница (между явленията)
plyš, -e м. плюш: **křesla potažená ~em** кресла, тапицирани с плюш
plyšovlý, -á, -é плюшен: ~ý **koberec** плюшен килим; тип персийски килим; ~ý **kabát** плюшено палто; ~é **album** албум с плюшена обвивка; ~á **revoluce** нежна революция (1989 г.)
plytce нар. плитко
plytký, -á, -é книж. повърхностен, празен, безсъдържателен: ~á **zábava** празна забава; ~á **opereta** посредствена оперета; **vést ~ý život** водя празен живòт; ~é **řeči** празни думи
plýtvání, -í ср. прaxòсване, пилèене, разхищение: ~í **národním majetkem** пилèене на национално богатство
plýtvat, -ám неск. (*čít, разг. s čím*) пилèя, прaxòсвам, разхищáвам, пропилявам, разпилявам (нецо): ~**at peníze, časem, silami** пилèя, прaxòсвам пари, време, сили; ~**at slovy** разточителствам с думи; ~**at zdravím** злоупотребявам със здравето си, хабя си здравето
plž, -e м. зоол. òхлюв; обикн. мн. **plžji**, -ů òхлюви (Gastropoda)
pneumatický [-ty-], -á, -é пневматичен: ~á **vrtačka** пневматична бòрмашина; ~á **brzda** пневматична спирáчка
pneumatika [-ty-], -у ж. гýма (автомобилна и под.): ~**a auta, jízdního kola** гýма на автомобил, на велосипèд; **vyměnit, píchnout ~u** сменя, спúкам гýма
pnoucí, -í, -í бот. виещ се, пълзящ: ~í **růže** японска рòза, японски трендáфил
pnout se, pnu se неск. 1. книж. извисявам се, възвишáвам се, издигам се: **věž se pne do výše** кúлата издига връх във висината, кúлата се издига нависòко, нагòре; **klenba se pne nad prostorem chrámu** свòдест таван се извисява над въгрешността на храма 2. вия се, пълзя, увивам се: **břečťan se pne po zdi** брашлянтъг се вие (нагòре) по стенáта
po предлог I с местен **po** (кот, чет) 1. по (някого, нецо) (за движение или действие по ограничена повърхност): **jít po silnici** вървя по пътя; **šlapat po trávníku** гáзя по морáва, по тревна площ; **věšet obrazy po stěně** окáчвам картини по стена; **pohladit po tváři** погáля по лицето; **toulat se po lese** скитам, брòдя се по муцúната, удáрят ми плесница; отблèснат ме,

прецакат ме; **jde to jako po másle** вървя като по мед и масло **2.** по, по посока на (*някого, нещо*) (*за движение или действие в определена посока или с определена цел*): **jít po hlase** вървя по посока на гласа; **lapat po dechu** дишам тежко, задъхан съм, едвам си поемам дъх; **jít po svahu** вървя (надолу) по склөн; **po stranách, po krajích** от (двете) страни, по краищата; **po celé délce** по цялата дължина; **říct něco po straně** кажа нещо зад гърба на някого; **veslovat po vodě** гребя по течението на река; **jít po větru** вървя по посока на вятъра; **plout po proudu** плавам по течението; *прен.* обръщам се накъдето духа вятърът; приспособявам се; **jít po levé straně někoho** вървя от лявата страна на някого; **sednout si někomu po pravici** седна от дясно, от дясната страна на някого; седна до дясното коляно на някого; **mít (něco, někoho) po ruce** има (нещо, някого) под ръка; под ръка ми е (нещо, някой); **být po ruce** под ръка съм; **jít po své práci** отивам по работа; гоня си, върша си работата; **jít po svém, po svých** гледам си работата; **chodit po kolede** коледувам **3.** по, из (*нещо*) (*за разнопосочно действие в пространството или във времето*): **hledat po kapsách** търся по джобове, из джобове; **otiskovat básně po časopisech** печатам стихотворения по списания; **jezdit po výletech** ходя на екскурзии, по екскурзии; **dívat se po děvčatech** гледам, зяпам по момичета; зазпявам се по момичета; търся момичета; **pracovat po nocích** работя нощем, по нощите; **hromádky po šesti kusech** купчинки, гръпи по шест парчета; **dát dětem po čokoládě** дам на деца по едно шоколадче; **brát lék po lžičkách** вземам лекарство по лъжичка; **prodávat po koruně** продавам по една корона; **splácet po částech** изплащам, плащам на части; (*vycházet*) **po jednou, po dvou, po třech** (излизаме) по един, по два(ма), по три(ма) ♦ **po čem to je?** (по) колко струва едното? **4.** след (*някого, нещо*) (*за последователност във времето*): **odpočinek po práci** почивка след работа; **po obědě** след обед; **po čase** след (известно) време; **po letech se sešli** срещнаха се след (дълги) години; **po vyučování** след часовёте (в училище); **rok po roce** година след година; **být po nemoci** оздравях, оздравял съм, болестта ми е преминала; **jeden po druhém** един след друг; **mít po někom první místo** заемам второто място след някого ♦ **být po něčem** край на нещо, свършено е с нещо; **už je po tom, po všem** край, свършено, край

на всичко, свърши се; **je po starosti, po pochybnostech** край на грижите, край на съмненията; **je po autě** *разг.* край на колата, от това вече кола не става; **je po svatbě a)** сватбата се развали, сватбата се осуети, няма да има сватба **б)** сватбата мина; **už je po něm** дойдè му краят, свърши се с него, няма го вече (сред живите) **5.** от, на (*някого, нещо*) (*за първоначалния притежател, за източника на нещо*): **knihy po otci** книги, останали, наследени от бащата; **zdědit po otci** наследя от баща си; **penze po manželovi** наследствена пенсия от съпруг; **vdova po lékaři** вдовица на лекар; **syn po sestře** син на починала сестра; **čapigac** ♦ **prachateli ani stopy** нито следà от престъпника **6.** от (*нещо*); за, заради (*някого*) (*за причина*): **je mi špatně po salámu** лошо ми е от салама; **mozoly po práci** мазоли от работа; **nosit smutek po matce** носья траур за майка си **7.** по, на, като, според (*за признак при разпознаване, оценяване, сравняване*): **oči má po otci** очите му са (като) на баща му, има очите на баща си; **syn je po tátovi** синът прилича на бащата, синът се е мѐтнал на бащата; **poznat po hlase** позная по гласа; **chutná po mandlích** има вкус на бадѐми, като бадѐми; **jmenovat se po matce** кръстен съм на майка си, носья името на майка си; **vyvést se po někom** мѐтна се на някого (*обикновено с лошите си качества*); **napodobovat po dospělých** подражавам на възрастните; **po něčím vzoru, příkladu** по примера на някого; **po mém soudu, po mém rozumu** според мѐн, по мѐе мнѐние; **psát po paměti** пиша по памет; **není mu to po chuti** това не мѐ е по вкуса; **po zákonu života** според закона на живѐта; **jednat po právu** постъпвам, действам (такà), както е правилно, както трябва; **po pravdě řečeno** искрено, направо казано; право да си кажа; ако трябва да си кажем истината; **být odměněn po zásluze** награден съм по заслуги ♦ **je po tvém, po jeho, po jejím** *разг.* стана такà, както ти, тѐй, тѐ искаше; стана твоѐта, неговата, неѐната воля; **ptáka (poznáš) po peří, člověka po řeči** *поговорка* птицата се познава по перата, човек по дѐумите; виж му акъла, пък му кроѐ шапка **8.** на, по (*нещо*) (*за средство, начин*): **chodit po rukou** ходя на ръцѐ; **plazit se po kolenou, po břiše** влача се, пълзя на коленѐ, по корѐм; **jít po špičkách** вървя на прѐсти; **rozhlas po drátě** радиотѐчка; **poslat komu po lopatě** *експр.* кажа на някого нещо

буквално, съвсѣм прѣсто и еднознáчно **9.** с (нещо) (за начин): **žádat po dobrém, po zlém** мѡля с добрѣ, с лѡшо; **žít si po svém** живѣя си по свѣдѣму; **mrkat po straně** поглѣждам (на страна) ◆ **обзирателно**
očku експр. глѣдам с еднѣ окѡ, с крайчеца на окѡто; **skočit do toho po hlavě** хвѣрля се в нѣщо слѣпешката; впу̀сна се в нѣщо, бѣз да му мисля мнѡго **10.** от, колкото до, щѡ се отна̀ся до (нещо) (за отношение, глѣдна точка): **po této stránce to má dobré** от тази страна, в това отношение то̀й е добрѣ; **po politické stránce** в политическо отношение, по политическа линия, от политическа глѣдна точка; **po obsahové stránce** от глѣдна точка на съдържанието, по отношение на съдържанието ◆ **свържани**
 засяга това? каквѡ ни интересува това? **po tom ti nic není** не сѣ бѣркай в та̀я работа; това не тѣ засяга; сто̀й си настрана; **nic mu po mně není** хѣч не сѣ интересува от мѣн; не гѡ е грижа за мѣне; не гѡ е ѣня за мѣне; **nic po něm není** разг. не гѡ бива; не ѣ добрѣ със здравето **11.** по, за (нещо) (за отношение между действието и обекта): **dychtit po dobrodružství** жадувам за приключѣния; **touha po lásce** копнѣж за любѡв; **žízeň po životě** жажда за живѡт; **poptat se po zdraví** запитам за здравето; **dotazovat se po podrobnostech** разпитвам, питам за подробности; **pátrat po pachatelích** издирвам, тѣрся престѣпник; **jdou po něm** тѣрсят го, вѣрвят по дирите му; **jít po stopě (zločinu)** вѣрвя по следата (на престѣплѣние); **shánět se po penězích** тѣрся (да се сдобия с) пари; **ohlížet se po nevěstě** тѣрся си бѣлка; **poptávka po zboží** тѣрсене на стока; **po případě/popřípadě, свкр. popř.** евентуално **12.** в съчет. **po boku** до, наблѣзо, блѣзо до, рѣдом с (някого, нещо): **meč visí po boku** мѣчът висѣ на пояса; мѣчът е закачѣн на крѣста; **kráčet po boku někoho** крача, вѣрвя (рѣдом) с някого; **stát někomu po boku** прен. а) сто̀я рѣдом с някого б) сто̀я на страната на някого ◆ **свържани**
bok приравнявам нѣщо с нѣщо, някого с някого **13.** в съчет. със значение на нар. по (за начин, обстоятелства на действието, за състояние): **vzdát čest po vojensku** отдам чѣст по военному, като военен; **jíst po domácku/podomácku** ям като у домá си, по домашному; **po venkovsku** сѣлски, по сѣлски (начин), като на сѣло; **jít po slepu/poslepu** вѣрвя слѣпешкѡм, слѣпешката, пипнешкѡм; **zmizet po anglicku** разг. изчѣзна по английски

(незабелязано); **po latinsky** по латински, на латински; **po staru/postaru** по старому **II** с вин. **po (koho, co) 1.** до (някого, нещо) (за ограничение в пространството или времето) често в съчет. **až po** чáк до: **bořit se do sněhu (až) po kolena** гáзя в снегá (чáк) до колѣне; **svlečený po pás** съблѣчен до крѣста; **po zuby ozbrojený** вѡорѣжѣн до зѣби; **začervenat se až po uši** изчервя се до ушиѣ, цѣлият се изчервя; **až po tu chvíli** (чáк) до то̀зи момент; **důstojníci od majora po plukovníka** офицѣри от майор до полковник ◆ **мѣнѣ**
čeho (nepřijemného) po krk експр. дошлѡ ми е до гѡша (от нѣщо неприятно); **zamilovat se až po uši** влю̀бя се до ушиѣ; влю̀бя се сѣриѡзно, до забрáва **2.** по, през, в продължѣние на (нещо); **без предлог (за период от време):** **bdít po celou noc** будѣвам (по) ця̀ла нош, през ця̀лата нош; **po celý rok** през ця̀лата година; **po nějaký čas** за извѣстно време; **po několik dní** (в течѣние на, в продължѣние на) нѣколко дни; **po generace** (в течѣние на, през време на) цѣли поколения; **po staletí** (в течѣние на) вековѣ, с вековѣ **3.** за (нещо); **без предлог (за краткост и подреждане):** **po dvakrát** на двá пѣти; **po prvé/poprvé** за прѣв пѣт; **po každé/pokaždé** всѣки пѣт
pobádat, -ám несв. **1.** (koho, co k čemu) подтиквам, подканям, подбуждам, насърчавам (някого, нещо за нещо): **~at žáky k učení** подтиквам, насърчавам ученици към учене; **myšlenka ~á jeho touhu** мислѣтá разпáлва копнѣжа му
pobaveně нар. с удовѡлствие, развеселѣно: **~ se dívat** глѣдам развеселѣно; **~ poslouchat** слушам с удовѡлствие, с интерес
pobavení, -í ср. развлѣчѣние, забáва
pobavený, -á, -é доволѣн, вѣсел, развеселѣн: **~ý výraz tváře** развеселѣн израз на лицѣто
pobavít, -ím св. (koho – вин.; koho čím) развеселя, разведря, развлѣка, позабавлявам (някого; някого с нещо): **zpráva ho ~ila** новината го развесели
pobavít se, -ím se св. (s kým, čím) позабавлявам се, повеселя се, поразвлѣка се (с някого, с нещо): **~it se nezvyklou podívanou** порáдвам се на необичáйна глѣдка
poběhlic|e, -e ж. ўличница, скѣитница
poběhlík, -a м. ўличник, скѣитник, нехранимáйко, бродяга
pobělohorský, -á, -é който се отна̀ся до времето след битката при Бѣла Хѡра (1620 г.)
pobert|a, -u м. експр. джебчий, кокошкар
pobesed|ovat (si), -uji (si)/разг. -uju (si) св. (s

- kýt o kot, o čet* поговоря (си), побъбря (си) (с някого за някого, за нещо)
- pobídk|a**, -y ж. подкана, подканване, подтикване, насърчение, импулс, стимул: **bez ~y se dali koně do klusu** конете побягнаха в тръс без подкана; **~a pro práci** импулс за работа; **~a k většímu výkonu** стимул за по-добро постижение
- pobídkov|ý**, -á, -é насърчителен, поощрителен, стимулиращ: **~ý mzdový systém** икон. система за материално стимулиране
- pobídn|nout**, -nu св. (koho – вин. k čemu) подкана (някого за нещо): **~nout k práci** подкана за работа; **~nout ke stolu** приканя на масата
- pobídnut|í**, -í ср. подканване, подкана: **udělat něco bez ~í** направя нещо без подканване
- pobíhán|í**, -í ср. бягане (насам-натам): **divoké ~í psů** лудо бягане, шръклёене на кучета
- pobíh|at**, -ám неск. бягам, тичам насам-натам
- pobíj|et**, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (со čím) 1. обковавам, обшивам (нещо с нещо) 2. (koho, со) избивам (някого, нещо): **~et nepřátele v boji** избивам много врагове в боя
- pobír|at**, -ám неск. получавам, вземам (napu): **~at rodinné přídatky** получавам семейни надбавки
- pobíratel**, -e м. получател (на надбавки и под.)
- po|bít**, -biji/разг. -biju св. 1. (со čím) обкова, обшива (нещо с нещо): **~bít střeche plechem** обкова покрив с ламарина 2. (koho, со) избия (някого, нещо): **~bít mnoho zvíře** убия много дивеч
- pobít|í**, -í ср. 1. обковка, обшивка 2. избиване
- pobízen|í**, -í ср. подкана, подканване: **jedl bez ~í** той ядеше, без да чака да го подканват
- pobíz|et**, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (koho – вин. k čemu) подканвам, насърчавам (някого за нещо): **~et k vytrvalosti** насърчавам към постоянство; **ten se nedá dlouho ~et** той не чака дълго да го уговарят, да го молят
- poblázněn|ý**, -á, -é полудял, побъркан, обезумял: **~ý podivín** побъркан чудак; **byla celá ~á po divadle** съвсем си беше изгубила ума по театъра
- poblázn|it**, -ím св. 1. (koho, со) подлудя (някого, нещо): **~it někoho špatnou zprávou** подлудя, побъркам някого с лоша новина 2. (koho – вин.) експр. завъртя главата (на някого), подлудя (някого): **~it děvče** завъртя главата на момиче, подлудя момиче
- poblázn|it se**, -ím se св. 1. експр. (čím, z čeho) побъркам се, загубя си ума (с нещо, от нещо): **~il se tím dopisem** полудя, побърка се с това писмо; **jen se z toho ne~i!** гледай да не се
- побъркаш от това! 2. (do koho, do čeho; po kot; čím; za kým, za čím) експр. полудея, загубя си ума (по някого): **~il se do ní** той си загуби ума, полудя по нея
- pobledl|ý**, -á, -é 1. (леко) блед, бледен; избледнял, пребледнял, побледнял: **~á tvář** бледо лице; **~é hvězdy** избледнели звезди 2. избледняващ, помръкнал, замиращ, повехнал: **~á vzpomínka** избледнял, блед спомен; **~á sláva** преминала, помръкнала слава
- pobled|nout**, -nu св. 1. побледнея, пребледнея; стана бледен, избледнял: **~nout nemocí** стана блед от заболяване; **~nout strachem** пребледнея, побледнея от страх; **hvězdy k ránu ~nou** призори звездите избледняват 2. избледнея, повехна, помръкна, отмина: **vzpomínky ~ly** спомените избледняха; **sláva ~la** славата премина, помръкна
- poblink|at**, -ám св. дет. (со) наповръщам (нещо); изцапам (нещо) с повръщане (за дете): **dítě ~alo čisté prádlo** детето повърна на чистото бельо
- poblink|at se**, -ám se св. дет. наповръщам се; повърна и се изцапам, изцапам се с повръщане (за дете)
- po|blít**, -bliji/разг. -bliju св. (koho, со) грубо наповръщам (някого, нещо), повърна (върху някого, върху нещо), изцапам (някого, нещо) с повръщане
- po|blít se**, -bliji se/разг. -bliju se св. грубо наповръщам се, изцапам се с повръщане
- poblíž I** нар. наблизо, близо, наблизко: **usednout ~** седна наблизо
- poblíž II** предлог с род. (koho, čeho) недалеч от, близо до (някого, нещо): **~ okna** (близо) до прозореца; **~ řeky** недалеч от река
- pobloudil|ec**, -ce м. заблуден човек
- pobloudil|ý**, -á, -é заблуден: **~ý člověk** заблуден човек; **~á myšlenka** прен. безумна, безразсъдна идея
- poblouzněn|í**, -í ср. 1. загуба на разсъдка, безразсъдство, невменяемост: **těžké několika-denní ~í** тежка невменяемост в продължение на няколко дни; **jednat v ~í** действам в невменяемо състояние 2. безразсъдство, безразсъдно увлечение; лудост: **vystřízlivět z milostného ~í** опомня се от любовна лудост, от безразсъдно любовно увлечение
- pobočk|a**, -y ж. филиал, клон: **telefonní ~a** телефонна подстанция; **~a státní banky** филиал, клон на държавна банка
- pobočn|í**, -í, -í страничен; който е отстранен (на нещо): **~í stráž** лична охрана
- pobočník**, -a м. остар. адютант: **generálův ~**

- адютант на генерала; **králův** ~ адютант на краля
- pobočn|ý, -á, -é** 1. страничен (*protivopol. главен*): ~é **ulice** странични, малки улици; ~é **přítoky řeky** второстепенни, малки притоци на река; ~á **stěna** *геом.* странична стена 2. филиален: ~ý **podnik, závod** филиал на предприятие, на завод
- pobod|at, -ám** *св. (čítm koho, со)* 1. набодà, пробода, изпобода (*с нещо някого, нещо*): ~ali **se nožem** изпонамушкаха се с нож на няколко места; **trní jí ~alo ruce** тръните ѝ изпободоха ръцете 2. изпожйля, изпохàпя: **byl celý ~án od komárů** беше целият изпохàпан от комàри
- pobod|nout, -nu** *св. пришпòря (кон)*
- pobolív|at, обикн. третол. и безл. -á** *несв.* наболява, понаболява: **zub ~á** зъбът ме понаболява; ~á **ho v krku** *безл.* наболява го гърлото
- poboř|it, -ím** *св. (со)* разрушà, повредя, срйна (*нещо*): **výbuch ~il dům** експлòзията (почти напълно) разруши къщата
- pobour|at, -ám** *св. (со)* разрушà (*отчасти или напълно*), повредя, съборя, срйна (*нещо*): **provodeň ~ala domky** наводненieto разруши, събори къщите
- pobouřeně** *нар.* възмутено, с възмущение, с негодувание: **krev kolovala ~ v žilách** кръвта бушуваше във вените; ~ **reagovat** реагирам остро, възмутено
- pobouřen|í, -í** *ср.* 1. вълнение, възмущение: ~í **smyslů, myslí** кипещ на чувствата, на мисълта; **vnitřní, mravní ~í** вътрешно, морално възмущение 2. вълнение, бунт, недоволство, възмущение: ~í **dělnické třídy** вълнения на работническата класа; ~í **veřejnosti proti korupci** недоволство, бунт на обществеността срещу корупцията
- pobouřenost, -i** *жс.* вълнение, възмущение, недоволство: ~ **davu** вълнение, недоволство на тълпата
- pobouřen|ý, -á, -é** 1. развълнуван, разбушувал се, бунтуващ се: ~é **moře** бурно морè; ~á **krev** разбушувала се кръв 2. (*čítm*) възмутен, развълнуван (*от нещо*), бунтуващ се (*срещу нещо*): **lid ~ý nespravedlivostí** възмутен, негодуващ от несправедливостта народ; ~í **diváci** възмутени зрители; ~ý **cit** чувство на възмущение
- pobouř|it, -ím** *св. (koho – вин.; koho čítm)* огорчà, засегна, наскърбя, развълнувам, възмутя (*някого; някого с нещо*), разбунтувам (*някого*): **nedůvěra ho ~ila** недоверието го оскърби; **byl ~en drzostí** беше възмутен от
- нахàлството; ~it **něčí city** развълнувам, засегна нечии чувства; ~it **proti sobě lidi (svým jednáním)** (с действията си) предизвикам срещу себе си негодуванието на хората
- pobouř|it se, -ím se** *св. (čítm, nad čítm)* развълнувам се, възмутя се (*от нещо*), разбунтувам се
- pobožnost, -i** *жс.* 1. набòжност, религиòзност 2. църковна служба, богослужение, служба, молèбен: **májová ~** богорòдичен акатист (*през месец май*)
- pobožnůstkář, -e** *м. пейор.* благочестивец; човек, който не излиза от черквата, който се върти около попòвете, който спàзва стрòго черковния чин; прекалено религиòзен човек; пòказно религиòзен човек
- pobožnůstkářk|a, -y** *жс. пейор.* благочестивка; жена, която не излиза от черквата, която се върти около попòвете, която спàзва стрòго черковния чин; прекалено религиòзна жена; пòказно религиòзна жена
- pobožnůstkářstv|í, -í** *ср.* пейор. благочестие; прекалено редòвно ходене на черква; прекалено усърдно спàзване на черковния чин; прекалена, пòказна набòжност
- pobožně** *нар.* благочестиво, набòжно: ~ **se modlit** мòля се набòжно, благочестиво; ~ **poslouchat** слúшам с благоговение, с покòрно внимàние
- pobožn|ý, -á, -é** набòжен, благочестив, вярващ
- po|brat, -beru** *св. 1. (со коти; со)* отнèма, взема, заграбя (*нещо на някого; нещо*): **vojáci všechno ~brali** войниците всичко разграбиха
- ◆ **mnoho ~bral** може да се каже, че е хубава; **mnoho rozumu nepobrala** глупавичка е; не може да се каже, че е умна 2. (*koho, со*) поберà, съберà (*някого, нещо*): **autobus nás nepobral** автобусът не ни побрà, не ни събрà
- pobratim, -a** *м.* побрàтим
- pobratimstv|o, -a** *ср.* побрàтимство
- pobreč|et si, -ím si** *св. разг. експр.* поплача си, пощивря си
- pobrnkáv|at, -ám** *несв. експр.* подрънквам (си), посвирвам (*от време на време*)
- pobronz|ovat, -uji/разг. -uju** *св.* бронзирам
- pobrouk|at (si), -ám (si)** *св. експр.* помърмòря, помърнкам (си), потананикам си
- pobroukáv|at, -ám** *несв. експр.* мърмòря, мърнкам, тананикам (*от време на време*)
- pobrynd|at, -ám** *св. (со) разг. експр.* изцапам, оплèsкам, покàпя (*нещо*): ~at **ubrus** покàпя, изцапам покривка на мàса
- pobřež|í, -í** *ср.* крайбрежие, (мòрски) бряг:

Pobřeží slonoviny *geogr.* Бряг на слоновата къст

pobřežn|í, -í, -í крайбрежен, брегові: **~í silnice** крайбрежен път; **~í město** крайморски град; **~í čára** *geogr.* брегова линия

pobříšnic|e, -e *ж. anat.* перитоний/перитонейм: **zánět ~e** *мед.* перитонит

pobud|a, -y *м. пейор.* нехранимайко, скитник, бродяга

pobuřován|í, -í *ср.* подстрекателство, бунтуване, предизвикване на възмущение, подтикване към недоволство: **~í proti státu** *юрід.* подривна, антидържавна дейност

pobuř|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho, со čím)* възмущавам, разгневявам (*някого, нещо с нещо*), предизвиквам недоволството (*на някого, на нещо с нещо*), подстрекавам (*някого, нещо*): **jeho jednání mi ~uje krev** поведението му ме възмущава; **~ovat lid proti vládě** подстрекавам народа срещу властта

pobuřovatel, -e *м.* подстрекател, бунтовник

pobyt, -u *м.* престой, пребиваване: **~ v sanatoriu** престой в санаториум; **prázdninový ~** ваканция, прекраване на ваканцията; **studijní ~** стаж, специализация; пребиваване с учебна цел; **přihlásit se k trvalému ~u** регистрирам се на постоянно местожителство

pobýt, -budu *св. (kde)* прекарам, задържа се (*някъде*): **pobyli na cestě čtrnáct dní** прекараха четиринайсет дни на път; **ten si tam pobyl** той доста се задържа там, изкара доста време там (и прекара добре)

pobytov|ý, -á, -é който се отнася до пребиваване, до (временно) живее на дадено място: **~é možnosti** възможности за (временно) настаняване, пребиваване

pobýv|at, -ám *несв. (kde)* пребивавам, прекарвам, задържам се (*някъде*): **~at nějakou dobu v Praze** живя за известно време в Прага; **rád ~al v její blízkosti** той обичаше да бъде, да се намира край нея

pocák|at, -ám *св. (koho, со čím)* покапя, изпръскам, опръскам (*някого, нещо с нещо*)

pocen|í, -í *ср.* потене, изпотяване: **čaj pro/na ~í** чай за изпотяване; **prostředek proti ~í** препарат срещу изпотяване, потене

pocestn|ý, -ého *м. малко остар.* странник, пътник

pocínovan|ý, -á, -é калайдисан: **~ý kotel** калайдисан котел

pocín|ovat, -uji/разг. -uju *св.* калайдисам

pocít, -u *м.* 1. чувство, усещане: **~ tepla, chladu** усещане за топлина, за студ; **~ strachu, lítosti** чувство на страх, на съжаление; **příjemný ~**

приятно чувство, усещане 2. чувство: **~ od-povědnosti** чувство за отговорност

pocít|it, -ím *св. (co)* 1. усетя, почувствам (*нещо*): **~it hlad** усетя глад 2. изпитам, почувствам (*нещо*): **~it záchvěv radosti** почувствам изблик на радост; **~it lítost** изпитам съжаление; **~it potřebu nových léků** почувствам нужда от нови лекарства 3. почувствам, изпитам, понеса (*нещо*): **~it následky porážky** изпитам последици от поражение

pocít|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (co)* 1. усещам, чувствам (*нещо*): **~ovat hlad** усещам глад 2. изпитвам, чувствам (*нещо*): **~ovat hrůzu** изпитвам ужас

pocít|a, -y *ж.* 1. почит, почит: **vzdát ~u** окажа чест; **prokazovat ~u** отдавам почит; **pochovat se všemi ~ami** погребя с всички почески; **zahrnovat ~ami** обсыпвам с почески; **pomník k ~ě obětí okupace** паметник в чест на жертвите от окупация; **k ~ě zbraň!** *воен.* за почит! 2. честване

pocít|it, -ím *св. (koho – вин. čím)* почетя, удостоя (*някого с нещо*), отдам почит (*на някого с нещо*): **~it někoho důvěrou** удостоя някого с доверие; **~it někoho návštěvou** окажа чест на някого чрез посещение; **~it někoho cenou, řádem** удостоя някого с награда, с орден

pocítiv|at, -ám *несв.* почитам, удостоявам, отдавам почит: **~at návštěvami** оказвам чест чрез посещения, гостувания; **~at tituly** удостоявам с титли

pocitivě *нар.* 1. честно, почтено 2. добросъвестно, съзнателно: **~ se starat o dítě** грижа се добросъвестно за дете

pocitiv|ec, -ce *м.* честен човек

pociv|it, -ím *св. (co)* **nejdál dojdeš** *поговорка* с честност се стига най-далече 2. добросъвестност: **~ práce** добросъвестност на труда, на работата; **lékařská ~** лекарска добросъвестност; **umělecká ~** художественотворческа доблест

poctiv|ý, -á, -é 1. честен, почтен: **~ý zápas** честна борба 2. съзнателен, добросъвестен, честен: **~ý pracovník** съзнателен работник; **~á příprava** добросъвестна подготовка 3. порядъчен, истински (*за усилване*): **vážil ~ých osm kilogramů** тежеше си цели осем килограма; **je to ~á pravda** това е самата истина

pocuchan|ý, -á, -é *разг.* разрошен, раздърпан, разчорлен: **~é nervy** *прен. експр.* разбити, разстронени нерви

pocuch|at, -ám *св.* 1. разроша, разбъркам, раздърпам, изпомачкам 2. *експр.* разпердушия, разкритикувам, напраща на пух и прах: **~at**

mladého autora разкритикувам (остро) млад автор; **~at si zdraví** разбия, разклатя си здравето

pocukr|ovat, -uji/разг. -uju св. поръся, посипя със захар

pocvič|it se, -ím se св. поупражнявам се, тренирам

počasář, -e м. метеорол. разг. синоптик, метеоролог

počasí, -í ср. време (климатично): **deštivé ~í** дъждовно време; **aprilové ~í** променливо, непостоянно, мартенско време; **za takového ~í** в такъв време; **předpověď' ~í** прогноза за времето

počasově нар. метеорол. в метеорологично отношение

počasť|ovat, -uji/разг. -uju св. (koho – вин. čím) нагостя, угостя, почерпя (някаго с нещо): **~ovat hosty vínem** почерпя гостите с вино

počáteční, -í, -í начален, пръв, първоначален, изходен: **velké ~í písmeno** голяма начална буква; **~í stadium nemoci** начален стадий на болест; **~í místo** изходен пункт

počátek, -ku м. 1. начало: **na ~ku měsíce** в началото на месеца; **bylo to ~kem jara** това беше в началото на пролетта; **od ~ku do konce** от начало до край; **z ~ku/zpočátku** отначало, първоначално; **obtížné ~ky stavby** трудно начало на строеж; **brát, vzít ~ek někde** вода началото си от някъде; **dát ~ek novému dílu** полага основите на ново дело 2. край, начало: **bydlet na ~ku vsi** живя в началото, на края на селото; **~ek lesa** начало на гората; **~ek románu** начало на роман

počesnek|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) подправя с чесьн, подлұча с чесьн (нещо), слюжа чесьн (на нещо)

počest, -i ж., обикн. в съчет. **na ~ koho, čeho** в чест на някого, на нещо; **připít na ~ někoho** вдигна тост в чест на някого; **uspořádat oběd na ~ někoho** дам обед в чест на някого

počestně нар. 1. честно, почтено, порядъчно, с чест 2. с почести

počestnost, -i ж. 1. честност, порядъчност, почтеност 2. почест, почести: **pohřbít se vši ~í** погребя с всички почести 3. целомъдрие, невинност, девственост: **panenská ~** девственост

počestn|ý, -á, -é 1. честен, порядъчен, почтен 2. честен, благоприличен: **mít ~ý úmysl** имам чести намерения; **uzavřít ~ý mír** сключва почтен мир 3. честен, целомъдрен, почтен: **~á žena** почтена жена

počešt|it, -ím св. (co) бохемизирам, чехизирам

(нещо), придам (на нещо) чешки характер: **~it pravopis cizích slov** приведа към чешката норма правописа на чужди думи

počešt|it se, -ím se св. бохемизирам се, чехизирам се, придобя чешки характер: **pohraničí se ~ilo** пограничните области се бохемизираха, чехизираха

počešťován|í, -í ср. бохемизираме, чехизация: **~í veřejného života za obrození** чехизираме, бохемизираме на обществения живот по време на възрождането

počešť|ovat se, -uji se/разг. -uju se не св. бохемизирам се, чехизирам се, придобивам чешки характер

počet, -tu м. 1. брой, количество: **velký, nepatrný, přesný ~et** голям, незначителен, точен брой; **~et obyvatel, obyvatelstva** брой на жителите, на населението; **mít (v soutěži) stejný ~et bodů** имам еднакъв брой точки (в състезание); **dostavit se v plném ~tu** явя се в пълен състав; **na ~et bylo účastníků málo** участниците бяха малко на брой; **být přes/nad ~et** в по-голямо количество от необходимото съм; **případů bylo nad ~et** имаше твърде много случаи 2. често мн. **počty, -tů** пресмятане, пресмятания, смятане, изчисление: **oznámít výsledek svých ~tů** обявя резултата от изчисленията си; **úrokový ~et mat.** процентно изчисление; **diferenciální ~et mat.** диференциално смятане; **~et pravděpodobnosti** изчисление на вероятност 3. само мн. **počty, -tů учил.** аритметика, смятане 4. обикн. в съчет. **skládat/složit, vydat ~et (z nějaké činnosti)** давам/дам отчет (за някаква дейност)

počet|í, -í ср. зачатие, зачеване: **neposkvrněně ~í рел.** непорочно зачатие

početně нар. 1. числено; в количествено отношение; по отношение на броя: **~ vyjádřit** изразя количествено; **propracovat ~** разработя в количествено отношение; **~ kontrolovat** проверявам по брой; **~ silnější** числено превъзходящ 2. многочислено; в голямо количество: **~ zastoupená organizace** многобройно представена организация

početn|í, -í, -í 1. числен: **mít ~í převahu** имам числено превъзходство; **~í stav** числен състав, численост 2. аритметичен: **~í uloha, chyba** аритметична задача, грешка; **čtyři ~í úkony** четири, четирите аритметични действия; **~í metoda** изчислителен метод

početnic|e, -e ж. учебник по смятане, по аритметика; аритметика, сметанка

početník, -u *м.* тетрадка по аритметика, по смятане

početnost, -i *ж.* 1. многочисленост, многобройност 2. брой, количество, множество: **nahrazovat malou ~ kvalitou** компенсирам малкото количество с качество

početný, -á, -é многоброден, многочислен, голям: **~á delegace** многобройна делегация; **~á rodina** голямо семейство; **~é zastoupení** много участници; голямо, многобройно участие; многобройно представителство

počítat (si), -ám (si) *св.* (*na koho, na co*) издѣбна (*някого, нещо*): **~at v lese na pytláka** издѣбна браконьер в гората; **~at si na srnce** издѣбна срндак

počín, -u *м. книж.* инициатива, почин: **umělecký, tvůrčí** ~ художествена, творческа инициатива; **novátorský** ~ новаторски почин

počínaje, počínajíc *предлог с твор.* (*кým, čím*) начиная, (като се започне) от (*някого, нещо*): **~ neděli** от недѣля; **~ prvním lednem došlo k nové úpravě cen** от първи януари настѣпи ново изменение в цените

počínat, -ám *несв. малко книж.* 1. (*co, čím, s čím*) започвам (*нещо, с нещо*), пристѣпвам (*към нещо*): **~at hovor** започвам разговор; **zítra se ~á s tiskem** утре започва печатането; **~at od Adama** започвам от (дядо) Адама, от Адам и Ева, от а и бѣ; **soud ~á** откривам съдебното заседание 2. (*co, s čím*) започвам, предприемам, правя (*нещо*), захванал съм се (*с нещо*), разпорѣждам се (*с нещо*): **co to ~áte?** с каквѣ сте се захванали? каквѣ говорите, каквѣ сте намислили да правите? **se svým majetkem může ~at podle své vlastní vůle** (той) може да се разпорѣжда с имѣта си според собственото си желаніе

počínat si, -ám si *несв. (jak)* държам се, постѣпвам, действам (*някак*): **~at si odvážně** постѣпвам смело; **~at si jako blázen** държам се като луд

počínjek, -ku *м. разг.* сефтѣ, първа печалба (от продажба): **mít už ~ek** направил съм вече сефтѣто (първата продажба)

počíst (si), -čtu (si) *св.* (*co, v čem*) почетам (си) (*нещо за удоволствие*): **~čel si chvíli v knížce** почѣте малко от книгата; **to si ~čteš** ще изпиташ голямо удоволствие от четенето; ще го/я прочетѣш с удоволствие; (четенето) ще ти достави удоволствие

počítací, -í, -í изчислителен: **~í stroj** изчислителна машина

počítač, -e *м.* 1. компютър, изчислителна машина: **personální, osobní** ~ (*съкр.* PC [písi])

персонален компютър; **přenosný** ~ портативен компютър, лаптоп; **~ do dlaně** лаптоп 2. брояч:

~ částic *физ.* брояч на частици

počítačka, -y *ж. разг.* 1. изчислителна машина 2. машина за броене на банкноти

počítačový, -ce *м. експр.* компютърен специалист

počítačovin|a, -y *ж. експр.* компютърна техника **počítačovnictv|í, -í** *ср. експр. публ.* компютърна техника; *разг.* компютърджийство

počítačovník, -a *м. експр.* компютърен оператор, *разг.* компютърджия

počítačový, -á, -é компютърен: **~á hra** електронна, компютърна игра; **~ý pirát** компютърен пират; **~á síť** компютърна мрежа

počítadlo, -a *ср.* 1. сметало 2. *разг. експр.* компютър

počítání, -í *ср.* смятане

počítat, -ám *несв.* 1. броя: **~at od jedné do desíti** броя от едно до десет 2. смятам, изчислявам, решавам: **~at z paměti, z hlavy** смятам на ум; **~at rovnici** решавам уравнение; **~at příklady** решавам задачи; **~at denní výdaje** правя сметка на дневни разходи; **~al dlužnou částku** пресметна дължимата сума; **~at kurs rakety** изчислявам курс на ракета; **nevдала se z lásky, jen ~ala** не се омѣжи по любов, а само си направи (добре) сметката; **mělo by se mu ~at také to, co udělal dobrého** би трябвало да му се зачетѣ и добрѣто, коѣто е направил 3. (*s čím, co*) правя си сметката, пестя, пресмятам (*нещо*): **vytýkají mu, že neumí ~at** упрѣкват го, че не умѣе да пести, да си прави добрѣ сметката; **~at s každou korunou, každou korunu** държам сметка за всѣка крона 4. (*co, kolik za co; co*) взѣмам, ѣскам, пресмятам (*нещо за нещо*): **~at za kus 20 Kč** ѣскам 20 крони за парчѣ; **oběd nám ~ali draho** взѣха ни много за обяда 5. (*koho, co kam; za koho, za co*) броя, смятам, считам (*някого, нещо за нещо*), числя (*някого, нещо някъде*): **~at sobotu k dovolené** съботите се броят за отпуска; **~at se k místní honoraci** числя се към местното висше общество; **~áme ho za nejlepšího brankáře** смятаме го за най-добър вратар; **~at remízu za úspěch** считам равния резултат за успех 6. мисля, смятам, считам, предполагам: **~ám, že to zvládnu** мисля, че ще успея 7. (*s kým, s čím; na koho, na co*) разчитам, държам сметка (*на някого, на нещо*), съобразявам се (*с някого, с нещо*): **~at s fakty** съобразявам се с факти; **~al s přáteli, že pomohou** разчиташе, че приятелите му ще помогнат; **~at s dlouhým vývojem** очаквам

дълго развитие; **~at s lepším umístěním** разчитам на по-добро класиране

počít[ek, -ku м. псих. възприятие: **zrakový, hmatový, sluchový ~ek** зрительно, осезателно, слухово възприятие

počít[ít, -nu св. 1. започна, предприема 2. напъва: **co si ~nu** каквò ще правя 3. *малко остар.* зачена (за жена)

počká[n]í, -í ср., обикн. в съчет. **na ~í** веднага; на момента; бърза поръчка, с изчакване на клиент; изпълнявана веднага поръчка

počk[at, -ám св. 1. (на ко̀ho, на со) почакам (някого, нещо): **~at na přítele** почакам приятеля (си); **~at na odpověď** почакам (за) отговор; **~at na další tramvaj** почакам следващ трамвай; **~ám, až se vrátíš** ще почакам, докато се върнеш, да се върнеш; **to může ~at** това може да почака (не е толкова спешно) 2. (с čím) почакам, изчакам (с нещо), отлòжа (нещо), не извърша (нещо) веднага, отлòжа (нещо) за известно време: **s nákupy musíme ~at** трябва да изчакаме с покупки, трябва да отлòжим покупки за известно време 3. (коти) разг. почакам (някого), дам отсрòчка (на някого): **těch několik korun vám rád ~ám** разбира се, че ще ви изчакам с тези няколко крòни 4. **~at, ~ej, ~ejte, ~ejme** като част. чакай(те), момент; да видим; ще видим (като вметната дума): **~ej(te), já to řeknu** чакай, ще видим, аз ще го кажа; **~ej, však uvidíš, co se stane** чакай само, ще видиш каквò ще стане

počmár[át, -ám св. издраскам, изподраскам

počtář, -e м. 1. аритметик, математик: **ve škole byl dobrý** ~ той беше добър математик в училище; той беше силен по смятане, по аритметика в училище; **je výborný, špatný** ~ смята отлично, лòшо; **~í a statistické** изчислителни и статистични 2. пейор. пресметливец, сметкаджия: **chladný** ~ студен, сùх сметкаджия

počtářsk[ý, -á, -é аритметичен, математически: **~é vlohy** математически способности; **~á chyba** аритметична грешка; **~ý oříšek** прен. трудна аритметична задача, трудна задача по смятане

počtářstv[í, -í ср. пейор. сметкаджийство: **politické ~í** политическо сметкаджийство; **získné ~í** користо сметкаджийство

počtvrté/po čtvrté нар. за четвърти пѣг

počur[at, -ám св. дет. и разг. (со) напишкам, напика̀я, попика̀я (нещо)

počur[at se, -ám se св. дет. и разг. напишкам се, напика̀я се, попика̀я се

počuráv[at se, -ám se нессв. дет. и разг. напишквам се, напика̀вам се, попика̀вам се

pod, pode предлог I с твор. **pod(e)** (кът, čím)

1. под (за местоположение): **ležet pod stolem** намирам се под масата; **pracovat pod zemí** работя под земята; **tunel (vede) pod Letnou** тунелът (води) под Лётна; **mít (něco) pod zámkom** имам нещо скрито

pod pokličkou, pod kloboukem крия, тая нещо; премълчавам нещо 2. под, при, към (за принадлежност, подчиненост на някого, на институции): **pod kterým velitelem jsi sloužil?** при кой командир си служил, под командването на ко̀го си служил? **být pod vojenským právem** спадам под юрисдикцията на военни 3. под (за обстоятелство): **učinít něco pod dojmem něčeho** напъва нещо под впечатлението на нещо; **svědčit pod přísahou** давам показания под клетва; **zakázat něco pod pokutou, pod trestem** забраня нещо под страх от глòба, от наказание; **vystupovat pod cizím jménem** представям се под чуждо име; **udělat něco pod tou podmínkou, že...** напъва нещо при условие, че...; **prodávat pod cenou** продавам под цено̀ва

prodávat pod rukou купувам, продавам на черна борса II с вин. **pod(e)** (ко̀ho, со) 1. под (при движение в посока под нещо): **spadnout pod stůl** падна под масата; **dát pod zámek** слòжа, поставя под ключ 2. към, под (за подчиненост, отнесеност към нещо): **spadat pod něčí kompetenci** влизам, спадам към компетенцията на някого; **dostat se pod něčí vliv** попадна под нечие влияние 3. до, под (за горната граница, до която нещо се простира или не достига): **voda mu sahá až pod bradu** водата му стига чак до под брадата; **sukně pod kolena** полà до под коленете 4. по-малко от (за малък размер, стойност): **neprodá chalupu pod sto tisíc** няма да продаде къщата за по-малко от стò хиляди; **pod pět kilo** по-малко от пѣт килограма; **je to pod jeho důstojnost** това е под достойнството му; **to je pod jeho úroveň** това е под неговото равнище; **to je pod(e) vši kritiku** разг. това е под всякаква критика

podac[í, -í, -í който се отна̀ся до подаване: **~í okénko** гишè (в банка и под.); **~í protokol** протокол за постъпили документи; **~í číslo (písemnosti)** входящ нòмер (на писмен документ); **~í poštovní úřad** пощ. пощенски клòн на подàтел; **~í listek** пощ. разписка

podagr[á, podágr[á, -у ж. разг. подàгра

podán[í, -í ср. 1. заявлèние, молба: **~í soudu** съдебен иск 2. предàние, úстен разказ: **pověsti se udržují ~ím** легендите се запазват с пре-

разказване; **ústní ~í** ústни предания, фолклор
3. изпълнение, интерпретация: **přístupné ~í**
 достъпна интерпретация; **nesložité výtvarné**
 ~í прџсто изобразително изпълнение **4. спорт.**
 начален удар, сѐрвиз

podafěn|ý, -á, -é 1. сполучлив, успѐшен: ~**á**
kresba сполучлива рисунка; ~**á práce** успѐш-
 на работа **2. експр., често ирон. отриц.** ху-
 бав, страхџтен; *обикн. в сџчет.* ~**ý kousek**
 хубав, хитџр нџмер; ~**ý chlapík** пѐчен тип;
 хитрѐц, шмѐкер; ~**ý ptáček a)** сџмнителен,
 подозрџтелен тип; чџвѐк, на коџто не мџ е
 чџст кџсџмџт; чџвѐк, коџто не ѐ цвѐте за
 мирџсане **б)** пѐчен тип; хитрѐц, шмѐкер; ~**é**
kvítko мџлък дявол; непослушник, немџрник,
 пџлавник, бѐладџия

podafĳit se, -ím se св. изляза сполучлив; *често*
трѐтол. ~**í se (komu)** удадѐ се (на някоџо):
pokus se ~il опџтџт излѐзе успѐшен; **dobrá**
vѐc se ~ila добрџто дѐло успѐ; ~**ilo se mu získat**
byt *безл.* успѐ, удадѐ му се да полџчи жилище

podat, -dám св. 1. (со кому, со) подџм (неџо
 на някоџо; неџо): ~**dat otcí brýle** подџм на
 бащџа **♦** ~**dat oŇkomu polpatĳ**
 каџа на някоџо нѐщо направо, ачџк; ~**dat nĉ-**
komu mĳĉ спорт. разг. дџм, подџм пџс на
 някоџо; ~**dat ruku** подџм рџкџ (за помощ или
 за рџкостискане); ~**at ženĉ rāmĉ** подџм,
 предлџжа рџкџ на женџ (си) (за да се хване за
 мен) **2.** (со кому) дам, подџм, предлџжа, сѐр-
 вџрам (неџо на някоџо): ~**dat hostŇm kávu**
 поднесџ кафѐ на гџстите; ~**dat nemocnému**
lék дам лекарство на бџлен; ~**dat k obĉdu**
nĉco lepšĳho сѐрвџрам нѐщо хџбаво за обѐд
3. (со) подџм, дам, депџзирам (неџо писмено):
 ~**dat ųadost, ųalobu, demisi** подџм, депџзирам
 молбџ, оплакване, оставка; ~**dat návrh** дам,
 внесџ предложѐние; ~**dat hlášení** дам рџпорт,
 долџжа; ~**dat zprávu** направа сџобщѐние, сџ-
 обшџ, известџ; ~**dat zprávu o ĉinnosti** направа
 отџѐт за дейностџ си **4.** (со) дам, направа
 (неџо): ~**dat přesnou definici** дам тџчна де-
 финиџия; ~**dat vysvětlení** дам обяснѐние; ~**dat**
stručnou charakteristiku направа кратка ха-
 рактерџстика; ~**dat důkaz pravdy** привѐда до-
 казџтелство за правдџвост; ~**dat dobrý výkon**
 покаџа добрѐ изпълнѐние, добрџ резултџти;
 ~**dat trestní oznámení** *юрид.* заявџ в про-
 куратџратата; ~**dat obraz** изобразџ, опџша,
 предџстава

podatel, -e м. подџтел, тџџител, ищѐц; ~**ųadosti**
 подџтел на молбџ; ~**stĳžnosti** ищѐц

podateln|a, -u ж. регџстратџра, архџва: **spis**
prošel ~ou дѐлото ѐ мџнало през архџвата

podáv|at, -ám несв. 1. (со кому; со) подџвам
 (неџо на някоџо; неџо) **2.** (со кому) дџвам,
 поднџсям, предлџгам, сѐрвџрам (неџо на
 някоџо): **obĉd se ~á ve dvanáct** обѐдџт се сѐр-
 вџра в дванџсет (часџ) **3.** (со) подџвам, дџвам,
 депџзирам (неџо) писмено: ~**at ųalobu** по-
 дџвам оплакване **4.** (со) дџвам, правџа (неџо):
dĳlo ~á pravdivý obraz skuteĉnosti произ-
 ведѐниџто дџва вѐрен обрџз на действџтел-
 ностџ; ~**á zvyšĉný výkon** увеличџва пости-
 жѐние, резултџт

podáv|ky, -ek ж. само мн. вџла (за сѐно)

podbarven|í, -í ср. 1. оттѐнџк, отсџнка: **modré**
oĉi se ųedavým ~ím сџни оџџ сџс сџвџкв от-
 тѐнџк; **ųedivé ~í přĉdmĉstĳ** сџвџят цвџт на
 предгрџдие **2.** оснџва, фон: **sociální ~í románu**
 социџлнџят фџн на ромџн

podbarv|it, -ím св. (со) 1. боядџсам (неџо в
 оснџвата му) **2.** придџм (на неџо) някакџв
 харџктер, нюансџрам (неџо): ~**it recitaci**
hudbou направа музџкален сџпровѐд кџм ре-
 цџтџция; **výĉitka ~ila hlas** в гласџ се промџк-
 наха укорџтелни нџтки; **propagaĉně ~enĉ**
zprávu сџобщѐния с определѐн пропаџнден
 подтѐкст

podbarv|ovat, -uji/разг. -uju несв. (со) 1. боя-
 дџсвам (неџо в оснџвата му) **2.** придџвам
 (на неџо) някакџв харџктер, нюансџрам
 (неџо)

podbĉh|nout, -nu св. (со; под ĉím) пробџгам
 (под неџо)

podbĉl, -u м. бот. подбѐл (Tussilago)

podbĉrák, -u м. рџб. сѐркмѐ

podbĳh|at, -ám несв. (со; под ĉím) пробџгвам
 (под неџо): ~**at lávku** премџнавам, прџтџч-
 вам под мџстџе; **oĉi mu ~ajĳ krvĳ** оџџте му се
 налџват с крџв, оџџте му крџвџсват

podbĳjeĉk|a, -u ж. 1. метал. подбџвџчка
2. строџт. подшџвна дџскџ; сџчџк

podbĳj|et, -ím, 3. мн. -ejĳ/-í несв. подковџвам,
 обшџвам (отдолу)

podbĳr|at, podebĳr|at, -ám несв. (со) 1. подхвџ-
 щам (неџо) **2.** подкопџвам, подрџвам (неџо):
voda ~ala bĉehu водџта подрџваше бреговѐте

podbĳr|at se, podebĳr|at se, обикн. трѐтол. -á
se несв. берѐ, загнџява: **rána se (mu) zaĉíná**
 ~**at** рџната му запџчва да берѐ, да загнџява

pod|bĳt, -bĳji/разг. -bĳju св. подковџ, обшџя
 (отдолу): ~**bĳt boty cvoĉky** подковџ обџвки с
 кџбари, с цџнтове; ~**bĳt strop** обшџя, обли-
 цџвам тавџн

podbrad|ek, -ku м. 1. двџйна брадџчка **2.** под-
 брадџник

podbřišek, -ku *м. анат.* подчрѣвна област, дѡлната част на корѣма

podcenit, -ím *св. (koho, co)* подценя, недооценя (някого, нецо)

podceňovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho, co)* подценявам, недооценявам (някого, нецо)

podčele|d', -di/-dě *ж. бот. зоол.* подсемейство

poddajně *нар.* податливо

poddajnost, -i *ж.* податливост

poddajný, -á, -é **1.** податлив, пластичен, гъвкав, еластичен, мек: **~á kůže** еластична кожа; **~é tělo** гъвкаво тяло; **~á půda** мѣка, податлива почва **2.** податлив, отстъпчив, мек, приспособяващ се: **~á povaha** мѣк характер; **byl k ženě velmi ~ý** той бѣше много отстъпчив към жена си

poddanost, -i *ж.* зависимость, подчинѣност: **klesnout v cizí** ~ изпадна под чужда зависимость

poddanství, -í *ср. 1.* (феодална) зависимость, крепостничество, крепостно право **2.** рѡбство, йго, господство: **osvobodit se z fašistického ~í** освободя се от фашистко рѡбство, господство

poddaný I, -á, -é **1.** крепостен; който е под феодална зависимость: **~ý lid** крепостно население, крепостници **2.** подчинѣн, подвластен, порѡбен: **~é národy** порѡбени народи

poddaný II, -ého *м. 1.* крепостен сѣлянин **2.** поданик: **královští ~í** кралски поданици

poddlat, -ám *св. книж., обикн. страд.* **být ~án** в подчинѣние съм; в зависимость съм; подчинѣн, зависим съм

poddlat se, -ám se *св. 1.* (коти, ѣти) подчиня се, предам се, покоря се (на някого, на нецо): **~at se nutnosti** подчиня се на необходимостта **2.** предам се (при отгатване): **dejte se ~at** *разг.* предайте се **3.** (ѣти) отдам се, предам се (на някого): **~at se bolesti** предам се на болката **4.** отпущна се: **boty se nošením ~ají** от нѡсенето обувките се отпущкат; **časem se všechno ~á** с течѣние на времето всичко ще се нареди; **nemoc se ~á** болестта ще отстъпи; **necítím se dobře, ale to se ~á** не сѣ чувстввам добре, но ще ми мине

poddlávat se, -ám se *несв. 1.* (коти, ѣти) подчинявам се, предавам се, покорявам се (на някого, на нецо), поддавам се (на нецо): **~at se nátlaku/tlaku** поддавам се на натиск **2.** предавам се (при отгатване) **3.** (ѣти) отдавам се, предавам се, поддавам се (на нецо): **~at se hněvu** поддавам се на гневà, изпадам в гняв; **~at se nemoci** поддавам се на болест

poddimenz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (co)* занижавам/занижа, снижавам/снижа, намаля-

вам/намаля (нецо): **~ovat pracovní úkoly** занижавам/занижа трудови задачи; **~ovaná síť elektráren** недостатъчно развита мрѣжа от електроцентрали

poddol|ovat, -uji/разг. -uju *св.* подкопà (с минни галерии): **část města je ~ovaná** една част от града е подкопàна; под част от града йма мрѣжа от минни галерии

poddoubník, -u *м.* дѣбова манатарка, маслѡвка (гъба)

poddůstojnic|e, -e *ж.* жена-сержант

poddůstojnick|ý, -á, -é сержантски: **~á hodnost** сержантско звàние; **~ý sbor** сержантски състав; **~á škola** сержантско училище

poddůstojník, -a *м.* сержант

pode *вж. pod*

podebat|ovat (si), -uji (si)/разг. -uju (si) *св. (s kým o ѣet)* поговѡря си, побѣбря си, побесѣдвам (с някого за нецо)

podebírat, podebírat se *вж. podbírat, podbírat se*

poděbradk|a, -u *ж. разг.* минерална вода от град Пѡдебради

pode|brat, -beru *св. 1.* (со ѣт; со) подхвàна, подберà (нецо с нецо; нецо) **2.** (со) подрѣя, подрѡвя (нецо)

pode|brat se, обикн. третол. -bere se *св.* забере, загной (за рана и под.)

poděd|it, -ím *св. (co; со ро кот)* наследя (нецо; нецо от някого), получа (нецо) в наследство (от някого)

podej, -e *м. ж.п.* магазин; подаване, предаване; място за изпращане и получаване на колѣти и пощенски прàтки: **~ zásilek, zavazadel** място за подаване на прàтки и багаж

podej|it, -jdu *св. (co; pod ѣт)* премина, мина (под нецо): **~jít most, pod mostem** мина под мѡст

podejn|a, -u *ж. пощ.* приѣмна служба (за колѣти, кореспонденция)

poděk|ovat, -uji/разг. -uju *св. 1.* (коти за со) (по)благодаря, изразя благодарността си (на някого за нецо): **~ovat za ochotu, za pozornost** (по)благодаря за отзывчивост, за внимàние; **~ovat na pozdrav** отговѡря на пѡздрав (с пѡздрав) **2.** и **poděk|ovat se (za со)** (вежливо) отхвѣрля (нецо); откажа се (от нецо), като благодаря: **~ovat se za pozvání** благодаря, но откажа да приѣма покàнатà; **za takový život bych se ~oval** *ирон.* благодаря за такъв живѡт

poděk|ovat se, -uji se/разг. -uju se *св. (z ѣeho)* *книж.* откажа се от пѡста си, от длъжността

си: **~ovat se ze svého úřadu** напўсна пўста си, откўжа се от пўста си

poděl *предлог с род. (čeho)* покрай, по протежение на (*нещо*): **jít ~ řeku** вървя край реката; **plížit se ~ zdi** прокрадвам се покрай стената

podělan|ý, -á, -é *грубо* **1.** посран, насран **2.** уплашен; кўйто е като посран, насран от страх

podělat, -ám *св. (со)* *грубо* посера (*нещо*): **~at podlahu** посера пўда

podělat se, -ám se *св. грубо* **1.** посера се, насера се **2.** уплаша се; посера се от страх

poděláv|at se, -ám se *несв. грубо* **1.** посирам се, насирам се **2.** посирам се, насирам се от страх

podělit, -ím *св. (koho čím)* **1.** разда́м (*на всеки подред по нещо*): **~it výherce cenami** разда́м награди на победители **2.** разда́м подаръци, подаря́ (*на всеки подред*): **~it děti hračkami** подаря́ играчка на всяко дете

podělit se, -ím se *св. (s kým o co)* поделя́ си, разделя́ си (*с някого нещо*), споделя́ (*нещо с някого*): **~it se s někým o jídlo** споделя́ яденето си с някого; **~it se o radost, o starosti** *прен. книж.* споделя́ радост, грижи

podélně *нар.* по дължина, надлъжно: **~ rozložená ves** надлъжно разположено село

podéln|ý, -á, -é надлъжен; кўйто е по дължината на нещо: **~á osa** надлъжна ос; **~é štěpení chromozomů** *биол.* надлъжно делене на хромозоми

podělovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho čím)* **1.** раздавам (*нещо на всеки подред*) **2.** раздавам подаръци, подарявам (*на всеки поотделно*)

podemil|at, -ám *несв.* подронвам, подкопavam, подривам (*за река*): **~at břehy** подривам, подкопavam бреговете си

podemlet|ý, -á, -é подрит, подронен, подкопан: **~á hráz** подкопан бент

podemlít, -melu *св.* подрия, подрова, подкопая: **voda ~mlela břeh** водата подри, подкопа брега

podepírat *вж. podpírat*

podepisovat *вж. podpisovat*

poděplout *вж. podplout*

poděpřít, -přu *св. 1. (koho, со; koho, со čím, o со, v со, do čeho)* подпра́ (*някого, нещо; някого, нещо с нещо, о нещо, на нещо, в нещо*): **~přít hlavu o ruku, o dlaň, do dlaní** подпра́ глава с ръка (та си), на ръката си; **~přít si lokty o stůl** опра́ лакти на маса; **~přít si ruce v bok, o bok** опра́, сложа ръце на хълбоци **2. прен. (koho, со v čem, čím)** подкрепя́, окажа подкрепа (*на някого, на нещо в нещо, с нещо*): **~přít tvrzení fakty** подкрепя́ твърдение с факти; **~přít přítele v jeho úsilí** подкрепя́ приятеля си в неговите усилия

poděpsan|ý, -ého *м. адм.* долуподписаният

poděpsat, -píšu/книж. -píši *св. 1. (со)* подпи́ша (*нещо*): **~psat mír** подпи́ша, склўча мїр; **~psat smlouvu** подпи́ша дўговор; **to mohu ~psat** *прен. експр.* на това се подпи́свам с две ръце **2. (koho – вин.)** подпи́ша (*някого*), напи́ша ѝмето (*на някого*): **~psat otce na stvrzenku** подпи́ша баща си на квитанция **3. само poděpsat se** подпи́ша се, разпи́ша се: **~psat se na prezenční listinu** напи́ша ѝмето си, подпи́ша се на листа за присъствие, на присъствения лист

poděs, -a *м. разг. експр.* пўзльо, паникўор

poděsáté, po desáté *нар.* за десети пўг

poděs|it, -ím *св.* изпла́ша, стрєсна, ужася́: **~ily ho rány na dveře** стрєсна се от силни ўдари по вратата

poděs|it se, -ím se *св. (koho, čeho, čím)* изпла́ша се, стрєсна се (*от някого, от нещо*): **~it se hlukem** изпла́ша се, стрєсна се от шўм

poděstlat, -stelu *св. 1. (koti, četu; со pod koho, со)* постєля́ (*на някого, на нещо*); сменя́, сложа, наглася́ постєлка (*на някого, под някого; на нещо, под нещо*): **~stlat slámu pod krávu** постєля́ слама на крава; **~stlat peřinu nemocnému** наглася́ пўхена завївка на болен **2. (со kat, со čím)** *експр.* застєля́ (*нещо с нещо*), разстєля́ (*нещо сипкаво под нещо*); посїпя, обсїпя, засїпя, насїпя (*нещо с нещо*); разхвърля́ (*нещо някъде*): **~stlat cestu květinami** обсїпя, покрия́ пўг с цветя́; **mít pod lavicí ~stláno papírky** под пєйката е пўлно с разхвърляни хартийки

podestýl|at, -ám *несв. 1. (koti, četu; со pod koho, со)* постїлам (*на някого, на нещо*); сменявам, сла́гам, нагласявам постєлка (*на някого, под някого; на нещо, под нещо*): **~at dobytek, dobytku** постїлам на добитък **2. (со kat, со čím)** *експр.* застїлам, разстїлам (*нещо сипкаво под нещо*); обсїпвам, посїпвам (*нещо с нещо*); разхвърля́м, нахвърля́м (*нещо някъде*)

podestýlk|a, -у *ж.* постїлка: **čerstvá ~a** чїста, нўва постїлка

poděšeně *нар.* ужасєно, уплашено, с ўжас, панически: **~ prechat** бягам панически

poděšen|ec, -ce *м. експр.* паникўор

poděšen|ý, -á, -é ужасєн, уплашен, наплашен, стрєснат, изпаднал в паника: **~é dítě** уплашено дете; **~é oči** пўлни с ўжас очи; **~ý útek** паническо бягство

poděš|ev, -ve *ж.* подмєтка: **kožená, gumová, dvojítá ~ev** кўжена, гўмена, двўйна подмєтка

◆ (подъём) като подмётка
podetnout *вж.* **podtít**
podeváté, po deváté *нар.* за девети пѣт
podexpon|ovat, -uji/*разг.* **-uju** *св. фот.* експо-
 нирам недостатѣчно, недоекспонирам
pondez|ít, -ím *св. (со)* **1.** иззйдама оснѡви, дѡлна
 чѡст (*на неѡцо*): **~ít chatu** иззйдама оснѡви на
 вила **2.** подзйдама, укрепя (*неѡцо*): **~ít základy**
 подсила оснѡви
pondezdív|at, -ám *несв. (со)* **1.** иззйждама, из-
 граждама оснѡви, дѡлна чѡст (*на неѡцо*): **~at**
stavení иззйждама оснѡви на пострѡйка **2.** под-
 зйждама, укрепявам, подсилавам (*неѡцо*)
pondezdívka, -y *ж.* цѡкъл, оснѡва: **chata s**
kamennou ~ou вила с каменна оснѡва
podezír|at, -ám *несв. (koho – вин.; koho z čeho)*
 подозйрам (*някого; някого в неѡцо*), съм-
 нявам се (*в някого за неѡцо*)
podezíravě *нар.* подозрйтелно, с подозрѣние,
 съмнйтелно, със съмнѣние
podezíravost, -i *ж.* подозрйтелност
podezírav|ý, -á, -é подозрйтелен, мнйтелен,
 недоверчив: **~ý člověk** мнйтелен, съмняващ
 се, недоверчив чѡвѣк; **~á myšlenka** мйсьл на
 подозрѣние; **~ý pohled** недоверчив пѡглед
podezřele *нар.* **1.** подозрйтелно, недоверчиво, с
 подозрѣние, с недоверие **2.** съмнйтелно
podezřel|ý, -á, -é **1.** подозрйтелен, съмнйтелен:
~ý cizinec подозрйтелен чужденѣц; **zboží**
~ého původu стѡка със съмнйтелен произход
2. съмнйтелен, подозрйтелен, странѣн, обез-
 покойтелен: **~é bolesti** съмнйтелни бѡлки; **~é**
ticho обезпокойтелна тишина
podezřen|í, -í *ср.* подозрѣние, съмнѣние: **~í z**
krádeže подозрѣние, съмнѣние в кражба;
budit ~í бѡдя, предизвйквам подозрѣние,
 съмнѣние; **mít ~í na někoho, proti někomu**
 подзйрам някого; ймам подозрѣние по от-
 ношѣние на някого; съмнявам се в някого, за
 някого; **být v ~í** подзйрат ме, съмняват се в
 мене; **~í na žloutenku** съмнѣние за жълтеница
podezřív|at, -ám *несв. (koho – вин., koho z čeho)*
 подзйрам (*някого; някого в неѡцо*), съмня-
 вам се (*в някого за неѡцо*)
podezřívavě *нар.* подозрйтелно, с подозрѣние,
 със съмнѣние, съмнявайки се
podezřívavost, -i *ж.* подозрйтелност, съмнѣние
podezřívav|ý, -á, -é **1.** подозрйтелен, съмняващ
 се, мнйтелен, недоверчив **2.** подозрйтелен,
 крйещ подозрѣние, съмнйтелен: **~á zvědavost**
 съмнйтелно, подозрйтелно любопытство
podfouk|nout, -nu *св. (koho – вин.) разг. експр.*
 премѣтна, избѡзя, измѡма (*някого*)

podfuk, -u *м. разг. експр.* измѡма, шмекерйя,
 мошѣничество: **jit na někoho s ~em** подхѡж-
 дам към някого с измѡма
podfukář, -e *м. разг. експр.* шмекер, мошѣник,
 измѡмник
podhlavník, -u *м.* пѡ-висѡка чѡст на дюшѣк от-
 към главѡта
podhled, -u *м.* пѡглед отдѡлу нагѡре: **dívat se**
na věž z ~u глѣдам кѡлата отдѡлу (нагѡре)
podhmat, -u *м. спорт.* подхвѡт, хвѡщане (*на*
гимнастически уред) отдѡлу
podhodnoc|ovat, -uji/*разг.* **-uju** *несв. (koho, co)*
 подценявам, недооценявам (*някого, неѡцо*)
podhodnot|it, -ím *св. (koho, co)* подценя, не-
 дооценя (*някого, неѡцо*)
podhorsk|ý, -á, -é подпланински; кѡйто е в под-
 нѡжието на планина: **~á vesnice** подпланинско
 сѣло, сѣло в поднѡжието на планина
podhoub|í, -í *ср.* **1.** бот. мйцел **2.** прѣн. кѡрен;
 кѡрени: **~í zločinu** кѡрени на престъплѣние
podhrab|at, -u *св. (со)* подкопѡя, подрѡвя, под-
 рйя (*неѡцо*) (*за къртица и под.*)
podhrad|í, -í *ср.* сѣлище покрай зѡмѣк, в под-
 нѡжието на зѡмѣк
podhůř|í, -í *ср.* прѣдпланинй: **krkonošské ~í**
 прѣдпланина на планината Кърконоши
podhust|it, -ím *св.* напѡпам недостатѣчно
podhuštěn|ý, -á, -é недѡбрѣ напѡпан: **~á pneu-**
matika недѡбрѣ напѡпана автомобилна гѡма
podcház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв. (со; pod čím)*
 минѡвам, преминѡвам (*под неѡцо*) (*пеша*)
podchlad|it, -ím *св. техн.* охладя под устано-
 вената температурѡ, преохладя
podchlazen|í, -í *ср. мед.* (изкѡствено) охладжѡне
podchod, -u *м.* пѡдлез, пешехѡден тунѣл: **~y na**
nástupišť пѡдлези към перѡни
podchyc|ovat, -uji/*разг.* **-uju, podchytáv|at, -ám**
несв. 1. (koho, co) подхвѡщам отдѡлу (*някого,*
неѡцо) **2. (со)** подпйрам (*неѡцо отдѡлу*): **~ovat**
základ строит. подсилавам оснѡви **3. (koho,
со) прѣн. поддържам, разпѡлвам, подѣмам,
 подхвѡщам, разгѡрям, спѣчѣлвам (*някого, не-*
ѡцо): **~ovat iniciativu** поддържам, подхвѡщам
 инициатйва
podchyt|it, -ím, podchyt|nout, -nu *св. 1. (koho,*
со) подхвѡна отдѡлу (*някого, неѡцо*) **2. (со)**
 подпрѡ (*неѡцо*) отдѡлу: **~it základ** строит.
 подсила оснѡви **3. (koho, со)** прѣн. подѣма,
 подхвѡна разпѡля, разгоря, спѣчѣля (*някого,*
неѡцо за някаква цел), откликна (*на неѡцо*):
~it zájem mezi mládeží събѡдя интѣрес сред
 младежѡта, откликна на интѣрес на младежѡта
podíl, -u *м. 1. (na čem, z čeho)* част, дял (*от не-*
ѡцо): **mít ~ na zisku** ймам дял от печѡлба, в**

печалба; ~ **odpovědnosti** част от отговорност; **členský** ~ (задължителна) членска вноска; **dědický** ~ *юрид.* наследствен дял **2. мат.** частно (результат при деление); *хим.* фракция (при дестилация) **3. (на čet)** дял, участие (в нещо): ~ **na majetku společnosti** *икон.* дялово участие

podíl | **et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se** *несв. (на čet)* взимам участие, ймам дял (в нещо)

podílnictví |, -í *ср. юрид.* съучастие: ~ **í na zpronevěře** съучастие при финансова злоупотреба; ~ **í při krádeži** съучастие в кражба

podílník, -a *м.* съдружник, съучастник: ~ **na společném zisku** участник в обща печалба

podíl | **ý, -á, -é** **1.** който се отнася до дял, до част; дялов **2. език.** дистрибутивен: ~ **á číslovka** дистрибутивно числително

podíov | **ý [-du-], -á, -é** който се отнася до подиум: ~ **é jeviště** сцена във вид на подиум; ~ **á recitace** рецитиране от подиум

podít se, -ději se / *разг. -děju se св. (kam)* отида, изляза (нанякъде), дяна се (някъде): **kam se jen ~děl?** че къде ли се е дянал? **kam se to všechno ~dělo?** къде се дяна, изчезна всичко това? **kam se ~dějeme bez prostředků?** къде ще йдем, какво да правим, какви ще ги дъвчем без средство?

podí | **um [-du-], -a** *ср.* подиум, естрада: **vy-stoupit na ~um** изляза на подиум, на естрада; **vyvolat žáka na ~um** извикам ученик на дъската

podiv, -u *м.* учудване, удивление, изненада: **vzbudit něčí** ~ удивя, изумя някого; предизвикам удивлението на някого; **je až s ~em/spodivem (jak rychle to uteklo)** просто да се чудиш, просто е чудно колко бързо мина, изтече това; **ku ~u/kupodivu** учудващо, изненадващо, изумително, за изненада, за учудване; **na ~/napodiv** за учудване

podívan | **á, -é** *жс.* гледка, картина, зрелище: **nevšední ~á** необичайна, рядка гледка; **to stojí za ~ou** това заслужава да се види; **šli jen na ~ou** отидоха само да погледат, да видят зрелище

podívání | **í, -í** *жс.* божествена гледка, чудесно зрелище; радост за очите

podív | **at se, -ám se** *св. 1. (na koho, na co; za kým, za čím; po kom, po čem; do čeho)* погледна (някого, нещо; след някого, след нещо; към някого, към нещо; в нещо): ~ **at se na obraz** погледна картина; ~ **ala se za mužem** тя погледна след мъж а си; ~ **ala se po mně** тя ме погледна; ~ **at se do zrcadla** погледна в огледалото; ~ **at se dítěti do krku** прегледам гър-

лото на детѐ; ~ **at se někomu do očí** погледна някого в очите; ~ **at se z okna** погледна от прозорец; ~ **ej (se), stromy už kvetou** погледна в прозорец

podívání | **í, -í** *жс.* погледна

do sklenice *разг.* обърна доста чаши, изпия порядъчно количество; ~ **at se někomu na prsty** *прен.* проверя как някой работи **3. (po kot, po čet)** *разг.* потърся (някого, нещо), поогледам се (за някого, за нещо): ~ **at se po dětech** погледна къде са, какво правят децата; ~ **at se po ztracené knize** потърся изгубена книга **4. (kam)** отида за малко (някъде): ~ **at se do města** отида до града; ~ **at se k moři** отида за малко на морѐ, отида до морѐто; ~ **at se k příbuzným** навестя роднини; ~ **at se do světa** попътувам зад граница, в чужбина **5. (na koho, na co)** *разг.* погледна, прегледам набързо (някого, нещо), хвърля един поглед (на някого, на нещо): **zavolal lékaře, aby se na ni ~al** той извика лекар да я прегледа **6. (na koho, na co)** *разг.* погледна (някого, нещо) с интерес: ~ **ejme se, co se z toho vyklube** да видим какво ще излезе от това; ~ **ejme se na toho kluka, jak mu to jde** я го гледай това момчѐ, как му спори, колко е сръчен; **na toho bych se ~al, kdo by ti chtěl ublížit** само да ми падне този, който би йскал да ти навреди; много ми е интересно да видя кой ще се осмели да ти стори нещо лошо; **to se na to ~áme!** ще я видим тая работа! **to bych se ~al, to se ~ám, aby to nešlo** че как няма да върви тая работа; не може да не върви, да не стъне тая работа **7. в повел.** ~ **ej(te) (se)** *разг.* слъшай(те), чу(й)те, гледай(те), виж(те): ~ **ej (se), tak bychom se nikam nedostali** слъшай, така до никъде няма да стигнем

podívín, -a *м.* чудак, странен човек, особняк

podívínk | **a, -u** *жс.* чудачка, странна жена, особнячка

podívínsky *нар.* странно, чудато

podívínsk | **ý, -á, -é** който се отнася до чудак, до особняк, до чудат, особен човек: ~ **é chování** държание на чудак; ~ **é myšlenky** мисли, идеи на чудак; ~ **ý nápad** хрумване на чудак

podívínstv | **í, -í** *ср.* чудачество, странност в поведението

podív | **it se, -ím se** *св. (komu, čemu)* учудя се, изумя се, удивя се (от някого, от нещо): **ten se ~í, až mu to řeknu** ах, как ще се учуди, като му кажа

podivně *нар.* **1.** удивително, поразително, изумително: **zuby ~ bílé** удивително бѐли зѐби; **byl ~ čilý** бѐше поразително бодър **2.** странно, особено: **smích zněl** ~ смехът звучѐше странно

podivný, -á, -é **1.** удивителен, странен, особен: ~ý **výraz očí** странен израз на очите; ~á **historie** удивителна, странна история **2.** подзрителен, съмнителен, странен: **vést ~é řeči** приказвам съмнителни приказки; **postavit se do ~ého světla** застана, представя се в странна светлина

podivovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. (коти, četi)* учудвам се, удивлявам се (на някого, на нещо), изумявам се (от някого, от нещо)

podivuhodně нар. забележително, удивително, поразително

podivuhodnost, -i ж. **1.** забележителност, изключителност, изумителност **2.** забележителност: **prohlédnout si ~i města** разгледам забележителности на град

podivuhodný, -á, -é изумителен, удивителен, изключителен, поразителен, необикновен, забележителен: **mít ~ou paměť** имам удивителна памет; ~ý **osud umělce** необикновена съдба на артист

podjednou I прил. неизм. истор. рел. католически (при който се причестява само с нафора, без вино): **strana ~** католици (название на чешките католици по време на хуситските борби)

podjednou II нар. истор. рел. католически; като чешки католик: **přijímat ~/pod jednou** причестявам се като чешки католик (само с нафора, без вино)

podjet, -jedu св. **1.** (со; под čím) мина (под нещо) (за превозно средство) **2.** (под со, к četi) приближа се (близо до подножието на нещо): **auto ~jelo pod jeřáb, až k jeřábu** колата, автомобилът се приближи под кра̀на, чак до кра̀на

podjezd, -u м. подлез (за превозни средства), тунел

podjíždět, -ím, 3. мн. -ějí/-í 1. (со, под čím) минавам (под нещо) (за превозно средство) **2.** (под со, к četi) приближавам (близо до подножието на нещо) (за превозно средство)

podkasaný, -á, -é запрѣтнат: ~á **sukně** запрѣтната пола; ~á **blůza** невтале́на, пристѣгната в крѣста блůза

podkasat, -ám св. (со) запрѣтна (нещо): ~at **sukni** запрѣтна пола; ~at **šaty v pase** пристѣгна рокля в крѣста, като я набера̀; нося рокля лежѣр

podkasávat, -ám *несв. (со)* запрѣтвам (нещо): ~at **rukávy, nohavice** запрѣтвам, навивам ръка̀ви, крачо̀ли

podklad, -u м. **1.** фон, основа: **kresba na tma-**

vém ~ě рисунка на тъмен фон; **denní krém jako ~ pod pudr** дневен крем, върху който може да се поставя пудра; **dobry ~ pod víno** *прен.* добро̀ мезѣ, добро̀ поха̀пване за вино **2.** основа, база, основание: **román na historickém ~ě** роман на историческа основа; **nemít k podezření žádný ~** нямам никакво основание за подозрение; **na ~ě...** въз основа на... **3.** тезиси: **zpracovat ~y (pro hlášení)** изготвя тезиси (за доклад, за отчет)

podkládat, -ám *несв. 1.* (со под со) подлагам, слагам (нещо под нещо): ~at **tácky pod hrníčky** слагам подложки, чинийки под чашки; ~at **vejce pod kvokající slepici** насаждам яйца̀ под квачка; насаждам квачка на яйца̀ **2.** (со čím; koho, со) подпирам (нещо с нещо; някого, нещо): ~at **větve stromů podpěrami** подпирам клони на дървета с подпори; ~at **nemocného** постылам нещо под болен **3.** (со čím) поставям (нещо) в основата на нещо (нематериално), обосновавам (нещо с нещо): ~at **náпěv slovy, textem** създавам думи, текст към мелодия

podklad|ek, -ku м. сел. стоп. полог

podkladový, -á, -é основен; който служи за фон, за основа: ~á **barva** гру̀нд; ~á **data** основни данни; ~á **betonová vrstva** бето̀нен фундамент

podklesávat, -ám *несв.* подкосявам се, огъвам се (обикн. за крака, колена): **hlava mu ~á** главата му пада, клѣма

podklesnout, -nu св. подкося се, огъна се (за крака, колена): **kolena mu ~la** коленете му се подкосиха

podklouzávat, -ám, podkluzovat, -uji/разг. -uju *несв.* подплъзвам се, подхлъзвам се: **lyže na zmrzlém sněhu ~ají/~ují** по замръзналия сняг ските се подхлъзват

podklouznout, -nu св. подплъзна се, подхлъзна се: **brusle, lyže ~la** кънката, ската се подхлъзна

podkluzovat *вж. podklouzávat*

podkolen|ka, -ky ж., обикн. мн. **podkolen|ky, -ek** три-четвърти чора̀пи: **dětské ~y** детски три-четвърти чора̀пки

podkomoří, -ho м. истор. кра̀лски чиновник по съдебните и финансови дела̀ в градовете

podkoní, -ho м. **1.** коня̀р: ~ **dostihové stáje** конегледа̀ч на състезателни конѐ **2.** истор. управител на кра̀лски коню̀шни

podkop, -u м. **1.** тунел, дупка, ров (изкопан тунел)◆ **podkopat, -ám** *несв. (со)*

поставям капан, вълча яма **2.** техн. воен. подкòп (за полагане на взривно вещество)

podkopat, -u/-ám св. (со) **1.** подкопа̀я, подрѣвя

(*нещо*): **~at zed** подкопясенъ ♦ **~atněkomu půdu pod nohama** подкопая на някого почвата под краката **2.** подкопая, разрушя (*нещо*): **~at něčí autoritu** подроня на някого авторитета; **~at něčí důvěru** загубя, разколебая доверието на някого; **~at si zdraví** разклата си здравето, разрушя си здравето

podkopáv|at, -ám *несв. (со)* подкопavam, подравям (*нещо*): **~at něčí autoritu** *прен.* подронямавюристана някого ♦ **~atněkomu půdu pod nohama** подравям почвата под краката на някого

podkopn|ý, -á, -é *експр.* подривен, предателски: **~á činnost** подривна дейност

podkov|a, -y *ж.* **1.** подкова **2.** нълче: **vojenské boty s ~ami** подковани войнишки обувки

podkovař, -e *м.* ковач (*изработващ подкови и подковаващ коне*), подковач, налбантин

podkov|at, -ul-ám, книж. и остар. **pod|kout, -kuji/разг. -kuju** *св.* подкова

podkováv|at, -ám *несв.* подковавам

podkovovit|ý, -á, -é подковообразен; който е във вид на подкова

podkožně *нар.* подкожно

podkožn|í, -í, -í подкожен: **~í injekce** подкожна инжекция; **~í tuk** подкожна тлъстина

podkres, -u *м. изк. разг.* фон: **mluvené slovo v hudebním ~u** жива реч, живо слово на музикален фон

podkrov|í, -í *ср.* **1.** таван, таванско помещение: **pokojík v ~í** таванска стайчка **2.** мансарда, тавански етаж: **najmout si ~í** наема мансарда, тавански апартамент

podkrovn|í, -í, -í тавански, мансарден: **~í byt** тавански апартамент, мансарда

podkuř|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (koho, со)* опушвам (*някого, нещо*) **2. (koti)** *експр.* кадя тамян, правя вятър (*на някого*); лаская (*някого*)

podkúvk|a, -y *ж. умал.* подковичка, подковка

podlah|a, -y *ж.* под: **parketová ~a** паркът на пода; **prkenná ~a** дъсчен под; **~a vagonu** под наватон ♦ **vzíněcod-y** *експр.* замасес нещо здравата, из основи; **hrát od ~y** свиря така, че земята се люлее (*за духовна музика*)

podlahov|ý, -á, -é който се отнася до под; подов: **~á krytina** подова настилка; **~á prkna** подови дъски, дюшемé

podlam|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (со)* подкосявам (*нещо*): **bázeň mu ~ovala kolena** колената му се подкосяваха от страх **2. (koho, со)** подкопavam, разклащам, разколебavam (*някого, нещо*): **kouření ~uje zdraví** пушенето

руши здравето; **~ovat odvahu** разколебavam смелостта

podlam|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* подкосявам се; губя здравината си, опората си, силата си: **~oval se nemocí** той губеше сили от болестта си; **kolena se mu ~ovala** коленете му се подкосяваха

podlaž|í, -í *ср.* *строит.* етаж: **podzemní a nadzemní ~í** подземни и надземни етажи; **budovy o několika ~ích** многоетажни сгради

podlažn|í, -í, -í **1.** подов; който се отнася до под **2.** етажен; който се отнася до етаж на къща

podle I *нар.* подло

podle II *предл. с род. (koho, čeho)* **1.** покрай, край (*нещо*): **jít ~ lesa** вървя покрай гората; **stromy ~ cesty** дървета край пътя **2.** по, според (*нещо*): **poznal otce ~ chůze** позна баща си по походката; **znám ho ~ jména** знам го по име; **~ barvy pleti** според цвета на кожата **3.** по, според, като (*някого, нещо*): **kluk dělá všeccko ~ táty** момчето върши всичко като баща си; **dcera se jmenuje ~ matky Marie** дъщерята се казва като майка си Мария **4.** според, по, съгласно (*някого, нещо*): **kabát ~ poslední módy** сакò по последна мода; **hra ~ pravidel** игра според правила; **postupovat ~ návodu** постъпвам, действам съгласно указания, съгласно инструкция; **~ přání** по желание, според желанието; **vyberte si ~ chuti** изберете си по ваш вкус; **~ počasí** според времето, в зависимост от времето; **~ zprávy se to stalo na jaře** според съобщението това е станало през пролетта; **~ všeho (je to tak)** както изглежда, съдейки по всичко, по всяка вероятност (това е така)

podl|ec, -ce *м. грубо* подлец

podléh|at, -ám *несв. 1. (koti, čemu)* поддавам се, подчинявам се (*на някого, на нещо*); търпя поражение (*от някого, от нещо*); отстъпвам (*пред някого, пред нещо*): **~at přesile** отстъпвам пред превъзходството на противник; **~at nákaze** поддавам се на зараза, заразявам се; **~at pozvolnému rozkladu** поддавам се на постепенно разложение; **~at kouzlu** поддавам се на очарование; **~at náladám** човек на настроенията съм; поддавам се на настроения; **~at citu** поддавам се на чувството си; оставям се да ме води чувство; **~at nejistotě** изпадам в несигурност; **~at slabostem** поддавам се на слабостите си; **~at módě** подчинявам се на модата **2. (čemu)** подлежа, подчинявам се (*на нещо*): **~at zákonům** попадам под силата на законите; **~at branné povinnosti** подлежа на военна служба; **podník ~á ministerstvu** пред-

приятнето е подчинено на министерството;
to ~á dani това подлежи на облагане с данък
podleh|nout, -nu св.1. (*коти, чети*) подчиня се, поддам се (*на някого, на нещо*); отстъпя (*пред някого, пред нещо*): **Řím ~l nájezdům barbarů** Рим паднал под набези на варварски племена; **~nout přesile nepřátel** отстъпя пред превъзходство на врагове; **mužstvo ~lo (soupeři) až ve finále** отборът отстъпи (*на противника си*) едва във финалната част на играта; **dělníci ne~li v boji za svá práva** работниците не се предадоха в борбата за правата си **2. (čemu)** поддам се (*на нещо*), бъда обхванат (*от нещо*): **~nout chorobě** умра от болест; **~nout ranám** умра от раните си; **potraviny ~ly rozkladu** хранителните продукти се развалиха **3. (čemu)** отстъпя (*пред нещо*); поддам се (*на нещо*): **~nout prosbám** отстъпя пред молби; **~nout vášni** поддам се, предам се на страстта си; **~nout strachu** остава се да ме обземе страх; **~nout náladě** поддам се на настроението си; **~nout nátlaku** отстъпя пред натиск
podlepit, -ím св. подлепя, подплатя: **~it mapu plátnem** подлепя карта с платно
podlepvovat, -uji/разг. -uju неск. подлепвам
podléšk|a, -у ж. в съчет. **jaterník ~a** бот. гълбови очи(чки), потайниче, страшниче, чернодробна съсънка (*Hepatica nobilis, Hepatica triloba*)
podlet|ět, -ím св. (*co; pod čím*) прелетя (*под нещо*)
podlív|at, разг. podlív|at, -ám неск. доливам, наливам: **~at maso vodou** доливам вода на месо (*да се задуши*): **zlost ~ala mu obličej krví** от злоба лицето му се наливаше с кръв
podlíz|at, разг. podlíz|at, -ám неск. **1. (co; pod čím)** промъквам се, пропълзявам (*под нещо*): **kuřata ~ala plot/pod plotem** пилетата се промъкнаха под оградата, под стобора **2. (коти)** пейор. подмазвам се, угоднича (*на някого*); лакейнича (*пред някого*): **~at šéfovi** подмазвам се на шеф, лакейнича пред шеф
podlízavě, разг. podlízavě нар. угоднически, подмазвачески, подлизърски
podlízav|ec, разг. podlízav|ec, -ce м. грубо подлизърко, лакей, подмазвач
podlízavost, разг. podlízavost, -i ж. низкопоклонничество, раболепие, лакейничество; подмазвачество, подлизърство
podlízav|ý, разг. podlízav|ý, -á, -é раболепен, угоднически; подмазвачески, подлизърски: **~ý člověk** раболепен човек; подмазвач, подлизърко

podlíz|et, -lezu св. (*co; pod čím*) промъкна се, пропълзя (*под нещо*): **pes ~lezl vrátka** кучето се промъкна под портичката
podlít, -liji/ -leji/разг. -liju/ -leju св. (*co čím*) наля (*нещо с нещо; нещо под нещо*): **~lít maso (vývarem)** доля месо (*с бульон*) (*да се задуши*)
podlít se, -liji se/ -leji se/разг. -liju se/ -leju se св. (*čím*) наля се, изпълня се (*с нещо*): **oči (mu) ~lily krví** очите (*му*) се наляха с кръв; **nohy se (mu) ~lily** краката (*му*) се подуха
podlitin|a, -у ж. мед. подкожен кръвоизлив; хематом
podlit|ý, -á, -é отекъл, подпухнал: **~á rána** отекла рана; **~é oko** кръвясало око
podlív|at, podlíz|at вж. **podlív|at, podlíz|at**
podlízavě, podlízav|ec вж. **podlízavě, podlízav|ec**
podlízavost, podlízav|ý вж. **podlízavost, podlízav|ý**
podlomen|ý, -á, -é сломен, пречупен: **~ý duch vojska** сломен дух на войска; **~ý charakter** пречупен характер; **životem ~ý člověk** сломен от живота човек
podlom|it, -ím св.1. (*co*) подкося (*нещо*) (*обикн. крака или колена*): **strach mu ~il kolena** от страх коленете му се разтрепяха, се подкосиха **2. (koho, co; co v kot)** прекърша, пречупя, сломя, разколебая (*някого, нещо*): **neúspěch nás nesmí ~it** неуспехът не бива да ни обезвери; **~it něčí zdraví** разклатя здравето на някого; **~it tvůrčí schopnosti** прекърша творчески способности
podlom|it se, -ím se св. подкося се, загубя здравината си, прекърша се: **~it se v kolenu** подкосят ми се коленете
podlost, -i ж. **1.** подлост (*качество*) **2.** подлост, подла постъпка
podloub|í, -í ср. аркада, арка: **zámecká ~í** аркади в замък
podloudně нар. контрабандно
podloudnic|e, -e ж. контрабандистка
podloudnictv|í, -í ср. контрабанда
podloudník, -a м. контрабандист
podloudn|ý, -á, -é контрабанден
podlouh|ý, -á, -é продълговат, удължен: **~ý obličej** продълговатото лице
podlož|í, -í ср. минно геол. долнище: **~í uhelné sloje** долнище на въглищен слой
podlož|it, -ím св.1. (*co pod co*) подложя, слъжа (*нещо под нещо*): **~it peřínku pod dítě** подпъхна пухено юрганче под дете **2. (co čím; koho, co)** подпра (*нещо с нещо; някого, нещо*): **~it nemocného** подпра болен, слъжа нещо под болен; **~it lokty** подпъхя, закръпя

- лăкти; слѡжа, пришия нѡви парчѣта на лăктите
3. (*co čít*) постăвя (*нещо*) в оснѡвата на нѣщо (*нематериално*), обосновă (*нещо с нещо*): **~it cizí melodii českým textem** напиша, добăва чѣшки тѣкст към чужда мелѡдия; **~it vůli k míru vědomím vlastní síly** обосновă, подсиля, укрепя вѡлята си за мѡр със съзнаниѣто за собствѣната си сила; **čím je to ~eno?** каквѡ е оснѡваниѣто, какви са аргументите за товă?
- podložka**, -у ж. подлѡжка: **gumová ~a** гѡмена подлѡжка; **psací ~a** подлѡжка за писане (*с разчертани редове*); **jabloňová ~a** град. ябълка като подлѡжка; **kruhová ~a** кръгла шайба; **pojistná ~a** предпазна шайба
- podlý**, -ă, -é подъл: **~ý úmysl** подло намерѣние
- podmáčet**, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (*co*) **1.** навлажнявам, намѡкрям (*нещо откъм долната му част*), подмѡкрям (*нещо*) **2.** напоявам (*нещо*); навăждам (*пускам вода в лехи*)
- podmalovat**, -uji/разг. -uju св. **1.** (*co čít*) боядисам долната част (*на нещо с нещо*): **~ovat si oči** слѡжа си сѣнки, грѡм на очите; **~ovat bílou zed' domku tmavým pruhem** слѡжа тѣмен цѡкъл на бяла стѣна на къща **2.** (*co čít*) слѡжа, постăвя някакъв фѡн (*на нещо*), снабдя (*нещо*) с акомпанимент: **zvukově ~ovat scénu** създам музикален фѡн на сцѣна; **~ovat verše hudbou** придружă стихове с мѡзика
- podmalovávat**, -ám неск. **1.** (*co čít*) боядисвам долната част (*на нещо с нещо*): **~at oči tmavým líčidlem** слăгам тѣмен грѡм на очите си **2.** (*co čít*) слăгам, постăвам, създавам някакъв фѡн (*на нещо*), снабдявам (*нещо*) с акомпанимент: **~at recitaci básní hudbou** снабдявам поетичен рецитăл с музикален съпровод
- podmaněn**, -í ср. завладяване, порѡбване: **~í Československa nacisty r. 1939** завладяването на Чехословакия от нацистите през 1939 г.
- podmaněn**, -ý, -ă, -é завладян, порѡбен: **~ý lid** порѡбен народ
- podmanitel**, -e м. поробител, покорител, завоевател
- podmanitelka**, -у ж. покорителка
- podmanitelsk**, -ý, -ă, -é покорителски, поробителски, завоевателен, завоевателски: **mít ~é záměry** имам завоевателни намерѣния; **~ý pohled** експр. покоряващ поглед
- podmanit**, -ím св. книж. **1.** (*koho, co*) завладя, покоря, порѡбя (*някого, нещо*): **~it čtené národy** завладя много народи **2.** (*koho – вин.*) подчиня, покоря (*някого*): **žena si zcela ~ila manžela** женăта напълно подчини мъжă си, стѣпи на вратă на мъжă си **3.** (*koho, co; kohe čít*) прен. пленя, завладя, покоря (*някого, нещо; някого с нещо*): **dát se ~it hudbou** оствя се да бѣда завладян, пленѣн от мѡзиката
- podmanivě** нар. пленително, покоряващо
- podmaniv**, -ý, -ă, -é книж. пленителен, покоряващ: **~ý úsměv** пленителна усмивка
- podmaňovat**, -uji/разг. -uju неск. книж. **1.** (*kohe, co*) покорявам, порѡбвам, завладявам (*някого, нещо*) **2.** (*kohe – вин.*) прен. подчинявам, покорявам (*някого*): **dívky (si) ~ují chlapce** момичетата покоряват момчетата **3.** (*kohe, co; kohe čít*) прен. пленявам, покорявам, завладявам (*някого, нещо; някого с нещо*): **myšlenky ~ují celý svět** идѣте завладяват цѣлия свят
- podmaňující**, -í, -í обаятелен, пленителен: **~í osobnost** обаятелна личност
- podmáselník**, -u м. диал. гѣба маслѡвка
- podmáslí**, -í ср. мѣтеница, суровăтка: **brambory s ~ím** варѣни картофѡ с мѣтеница, със суровăтка
- podmásník**, -u м. гѣба маслѡвка
- podmastit**, -ím св. (*co; co čít*) намажа с мазнина (*нещо*) отдѡлу; подмăжа (*нещо с нещо*)
- podmašťovat**, -uji/разг. -uju неск. (*co, co čít*) намазвам с мазнина (*нещо*) отдѡлу, подмăзвам (*нещо с нещо*)
- podmazat**, -žu/книж. -ži св. **1.** (*co; co čít*) подмăжа, намажа отдѡлу (*нещо с нещо*): **~zat pečivo tukem** подмăжа печивѡ с мазнина **2.** (*kohe – вин.*) разг. експр. подкупя (*някого*); дам подкуп, рушвѣт (*на някого*): **pokus ~zat revizora** опит за подкупване на ревизѡр
- podmazávat**, -ám неск. **1.** (*co; co čít*) подмăзвам, намазвам отдѡлу (*нещо с нещо*) **2.** (*kohe – вин.*) разг. експр. подкупвам (*някого*); давам подкуп, рушвѣт (*на някого*)
- podmést**, -metu св. подметă (*някого*): **ne~meť ji, nevdala by se** глѣдай да не я подметѣш, че няма да се омѣжи
- podmet**, -u м. спорт. скѡк под ѹред (*от опора върху самия него*)
- podmět**, -u м. **1.** език. подлог **2.** лог. субѣкт: **~ soudu** субѣкт на съждѣние **3.** юрид. субѣкт: **~ práv a povinností** субѣкт на права и задължѣния
- podmětn**, -ý, -ă, -é подлѡжен; обикн. в съчет. **~á věta** език. подчинѣно подлѡжно изрѣчѣние
- podmětov**, -ý, -ă, -é подлѡжен, субѣктен: **~á část věty** език. подлѡжна част на изрѣчѣние
- podmínečně** нар. услѡвно, с определѣни услѡвия, при дадено услѡвие: **byl odsouzen ~** тѡй бе осѡден услѡвно

podmínečný, -á, -é *услòвен*: ~é **odsouzení** *юрид.* *услòвна присъда*
podmínečně *нар.* *услòвно*: ~ **uložený trest** *услòвно* *налòжено наказáние*
podmínečnost, -i *ж.* *обусловеност*: **vzájemná ~ obsahu a formy** *взаимна зависимость, обусловеност между съдържание и фòрма*
podmínečný, -á, -é **1.** *обусловен*: **jednostranný, ~ý závěr** *одностранчиво, хипотетично заключение* **2.** *услòвен*: ~ý **trest** *юрид.* *услòвно наказáние*; ~ý **reflex** *физиол.* *услòвен рефлèкс*
podmínit, -ím *св. (со čím) книж.* *обусловя (нещо с нещо)*: **pokrok je ~ěn prací** *прогрèсът е обусловен, зависи от трудá*
podmínka, -ky *ж.* **1.** *услòвие*: **píle je ~kou úspěchu** *успèрдieto е необходимо услòвие за успèха*; **stanovit, klást ~ky** *поставям услòвия*; **porušit ~ky** *нарушá, не спáзя услòвията*; **vyhovovat ~kám** *отговáрям на услòвията, на изискванията*; **pod ~kou, s ~kou, že...** *при услòвие, че...* **2.** *обикн. мн.* **podmínky, -ek** *услòвия*: **za příznivých povětrnostních ~ek** *при благоприятни метеорологични услòвия*; **existenční ~ky** *екзистенциáлни услòвия*; *услòвия на живòт, на съществуване*
podmínkový, -á, -é *език.* *услòвен*: ~á **věta** *услòвно изрèчение*; ~é **souvětí** *слòжно съставно изрèчение с подчинено услòвно изрèчение*; ~á **spojka** *услòвен съюз*
podmiňovací, -í, -í *език.* *услòвен*: ~í **způsob** *услòвно наклонение*
podmínovat, -uji/*разг.* -uju *св. (со)* *минирам (нещо)*; *слòжа експлозив (под нещо)*
podmiňovat, -uji/*разг.* -uju *несв. (со čím) книж.* *обуславям (нещо с нещо)*; *определям (нещо чрез нещо)*: **to ~uje úspěch** *товá е услòвие за успèх*
podmítač, -e *м. сел. стоп.* *селскостопáнско съоръжение за подмýтане (на почвата)*
podmítat, -ám *несв. сел. стоп.* *подмýтам*; *извършвам подмётка, подмýтане (на почвата)*
podmítka, -y *ж. сел. стоп.* *подмётка, подмýтане (на почвата)*
podmítnout, -nu *св. сел. стоп.* *подмётна*; *извърша подмётка, подмýтане (на почвата)*
podmořský, -á, -é *подводен*: ~ý **kábel** *подводен кабел*; ~ý **člun** *подводница, подводна лòдка*; ~á **sopka** *подводен вулкán*; ~á **válka** *войнá с подводници*
podmračeně *нар. експр.* *намръщено, намусено, навъсено*: **dívat se ~** *гледáм (из)под вèжди*
podmračený, -á, -é **1.** *намръщен, намусен, навъсен*: ~ý **stařec** *намръщен старец*; ~á **tvář**

навъсено лице **2.** *мрачен, заоблачен*: ~á **obloha** *òблачно, сиво небè*; ~ý **den** *мрачен ден*
podmračno, -a *ср.* **1.** *òблачно, мрачно, заоблачено небè*: **letadlo v ~u téměř neviditelné** *почти невидим в òблачното небè самолёт* **2.** *òблачно, заоблачено, мрачно време*: **po několikadenním ~u se vyčásilo** *след няколко òблачни дни най-пòсле (времето) се изясни*
podnájem, -mu *м.* **1.** *свобòден нáем*: **bydlet v ~mu** *живèя под нáем*; **dát do ~mu** *дám под нáем* **2.** *нáем (парична сума)*: **platit ~em měsíčně** *плáщам мèsечен нáем*
podnájemnice, -e *ж.* *квартирáнтка, наемáтелка*
podnájemník, -a *м.* *квартирáнт, наемáтел*
podnapilost, -i *ж.* *лèко, слáбо напívане*: **být v stavu ~i** *лèко съм пивán*
podnapilý, -á, -é *лèко пивán, пивánал*: **být v ~ém stavu** *лèко пивán съм, в пивánало състояние съм, лèко пивánал съм*
podnebí, -í *ср.* *климат*: **mírné ~í** *умèрен климат*; **drsné ~í** *сурòв климат*; **přímořské, vnitrozemské ~í** *мòрски, континентáлен климат*
podnební, -í, -í; **podnebný**, -á, -é *климатичен*: ~í/~é **poměry** *климатични услòвия*; ~í/~é **rozdíly** *климатични рáзлики, рáзлики в климата*; ~é **pasý** *климатични пòяси*
podněcovat, -uji/*разг.* -uju *несв. 1. (со)* *възбуждам, предизвиквам, стимулирам, подèмам (нещо)*; *стáвам инициáтор (на нещо)*: ~ovat **soutěžení** *разпáлвам съревновáние, стáвам инициáтор на съревновáние*; ~ovat **zájem o něco** *събуждам интерес към нещо* **2. (кого, со к čemu)** *подбуждам, подстрèкáвам, импулсiram, стимулирам, насърчáвам (някого, нещо)*: ~ovat **lid k povstání** *подбуждам, вдигам нáрòда на вьстáние*
podněcovatel, -e *м.* *инициáтор, подбудител, подстрèкáтел*: ~é **vzpoury** *инициáтори, подбудители на бунт, на метèж*; ~é **války** *подстрèкáтели, подпáлвачи на войнá*
podněcovatelka, -y *ж.* *инициáторка, подбудителка, подстрèкáтелка*
podnes *нар.* *до днès, досегá*
podnět, -u *м.* *пòдтик, импòул, пòдбуда, стимул*, *пòвод*: **dát cenné ~y** *дám ценни предложèния, предложá ценни идèи*; **zavdat ~ k hádce** *предизвикáвам кавгá, дám пòвод за кавгá*; **na ~z ~u někoho** *по инициáтивá на някого*
podnětně *нар.* *инициáтивно, импулсивно, дèйно, активно, съществено*: **působit ~** *дèйствам, работя активно, инициáтивно*; **zasáhnout ~ do debaty** *взèма активно, импулсiram, полèзно учáстие в разисквания*; **přispět ~ k ně-**

- čemu** проявя инициатива в нещо, допринесà съществено за нещо
- podnětn|ý, -á, -é** инициативен, подбуждащ: **~ý člověk** инициативен човек; **~ý návrh** полезно предложение; **~á diskuse** плодотворна дискуссия
- podnik, -u м.** 1. предприятие: **národní** ~ държавно предприятие; **dopravní** ~ транспортно предприятие 2. заведение: **zábavní** ~ увеселително заведение; **noční** ~ нощно заведение; **rekreační** ~ почивно заведение; **ubytovací** ~ служба (по) настаняване, квартирно бюро 3. мероприятие, начинание, инициатива: **uspořádat kulturní, sportovní** ~ организирам културно, спортно мероприятие 4. дело, начинание, акция: **pustit se do nebezpečného** ~и впусна се в опасно начинание
- podnikán|í, -í ср. икон.** предприемачество, бизнес: **soukromé ~í** частен бизнес, частно предприемачество; **průmyslové, zemědělské ~í** промишлена, селскостопанска дейност
- podnik|at, -ám неск. (со)** 1. предприемам, извършвам (нещо): **~at výlety** предприемам излети; **~at pokusy** правя, извършвам опити; **~at opatření** вземам мерки 2. икон. предприемам бизнес; занимавам се с бизнес, със стопанска дейност: **~at velké vodní stavby** предприемам голямо водно строителство; **obchodně ~at** занимавам се с търговски бизнес, с търговия
- podnikatel, -e м.** бизнесмен, предприемач, стопански деятел
- podnikatelsky нар.** по бизнесменски, по предприемачески, по частнособственически начин: **hospodařit** ~ развивам предприемаческа, търговска дейност, занимавам се с бизнес
- podnikatelsk|ý, -á, -é** предприемачески, бизнесменски; който се отнася до стопански деятел: **~á obec** бизнесмени; бизнесменско съсловие; предприемаческа гилдия
- podnikavě нар.** предприемчиво, инициативно, с инициатива, дейно, активно
- podnikav|ec, -ce м. експр.** предприемчив, инициативен, изобретателен, дѐен, активен човек
- podnikavost, -i ж.** предприемчивост, инициативност, изобретателност, активност
- podnikav|ý, -á, -é** предприемчив, инициативен, изобретателен, дѐен, активен
- podnik|nout, -nu св. (со)** предприема, извърша (нещо): **~nout průzkum** предприема проучване; **~nout útok** предприема атака, атакувам; **co teď ~neme?** разг. експр. какво ще правим сега?
- podnikov|ý, -á, -é** заводски; който се отнася до
- предприятие: **~ý ředitel** директор на предприятие; **~é hospodaření** икономика на предприятието; **~á dovolená** почивка по линия на предприятието, на службата
- podnít|it, -ím св. 1. (со)** разпàля, възбужда, предизвиквам, подѐма (нещо); стàна инициатор (на нещо): **~it iniciativu** събужда, подѐма инициатива; **~it soutěžení** разпàля, предизвиквам съревнование; **~it zájem** събужда интерес 2. (кого, со к џети) стимулирам, импулсирам, насърча (някого, нещо за нещо): **~it pracovníky k vyššímu výkonu** поощря работници за по-ефективен труд 3. (кого, со к џети; proti кому, proti џети) подбужда, надѐхам, настрѐя, подтѝкна, насѐскам (някого, нещо към нещо); **protiv/сreцу някого, против/сreцу нещо): ~it sedláky ke vzpouře** подтѝкна сѐляни към бунт, към метѐж
- podnormáln|í, -í, -í** който е под нормата: **~í váha** тегло под нормата
- podnormativn|í [-tu/-tý-], -í, -í икон., обикн. в съчет.** **~í zásoby** запас под (установѐния) норматив
- podnos, -u м.** поднос, табла
- podnož, -e ж., рядко м. 1. сел.стоп.** подложка (при присаждане) 2. постамент, пиедестал, основа, дѐлна част (на ограда, на статуя, на мебел и под.)
- podob|a, -y ж. 1.** прилика, сходство, подобие, еднаквост: **~a jmen** сходство на имена 2. облик, вид, фѐрма: **poznat pravou ~u věci** видя истинския лик на нещата 3. образ, облик, външност: **být ~ou po otci** приличам (по външност) на баща си; **přicházet do něčí ~y** запѐчвам да приличам на някого 4. фѐрма, вид: **nákaza v nejsilnější ~ě** зарàза в най-ѐстра фѐрма; **v ~ě prášku** (лекарство) във вид, под фѐрмата на прах; **ukázat se ve své pravé ~ě** покажа истинското си лице
- podřoban|ý, -á, -é обикн. в съчет.** **~ý od neštovic** надупчен от ѐдра шарка; (който е) с бѐлези от ѐдра шарка: **tvář ~á od neštovic** сипаничаво лице
- podob|at se, -ám se неск. (кому, џети)** приличам (на някого, на нещо): **dvojčata se obě ~ají бивши припн** **~áраств** глѐжда да е истина; изглѐжда достоверно; изглѐжда правдоподобно
- podobenk|a, -y ж.** портрет, портретна снимка, фотография: **~a do průkazu** снимка за паспорт
- podobenstv|í, -í ср.** прѝтча, широко разгѐрнато сравнение: **biblické ~í** библийска прѝтча
- podobizn|a, -y ж.** портрет: **vlastní ~a** автопортрет

- ~é **razítko** печат с подпис, факсимиле на подпис
- podplácen|í, -í** *ср.* подкуп, подкупване, рушветчилък, рушветчийство
- podplác|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í** *несв. (koho – вин.)* подкупувам (*някого*); давам подкуп, рушвет (*на някого*)
- podplat|it, -ím** *св. (koho)* подкупя (*някого*), дам подкуп, рушвет (*на някого*)
- podplav|at, -u** *св. (koho, co)* премина с плуване (*под някого, под нещо*): ~at **lod'ku** проплувам под лодка
- pod|plést, -pletu** *св. (co)* надплета (*нещо*): ~plést **punčochy** надплета чорапи; ~pletené **rukávy** надплетени ръкави
- pod|plout, pode|plout, -pluji/разг. -pluju** *св. (co; pod čim)* мина, премина с плуване, с плавателен съд; проплувам (*под нещо*)
- podplukovník, -a** *м.* подполковник
- podpor, -u** *м.* спорт. (лицева) опора: ~ **ležmo** легнала опора
- podpor|a, -y** *ж.* 1. подкрепа, поддръжка: **akce na ~u míru** акция в подкрепа на мир; **poskytovat ~u** оказвам подкрепа, поддръжка; **za ~u ...** при поддръжката на ...; **dělostřelecká ~a** воен. артилерийска подкрепа 2. (парична) помощ, субсидия, материална подкрепа: ~a **na výstavbu domku** помощ за строеж на къща; **nemocenská ~a** болнична помощ; ~a **v nezaměstnanosti** помощ при безработица; **státní ~a** държавна субсидия
- podpor|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. (koho, co v čem)* подкрепям, поддържам, подпомагам *някого, нещо в нещо*), оказвам поддръжка, подкрепа (*на някого, на нещо в нещо*): ~ovat **přítele v jeho úsilí** подкрепям приятел в неговите усилия; **pohyb ~uje trávení** движението подпомага храносмилането; ~ovat **finančně rodinu** подпомагам финансово семейството си
- podporovatel, -e** *м.* покровител, привърженик: ~é **mírového hnutí** привърженици на движението за мир; ~ **umění** покровител на изкуството, меценат
- podporučic|e, -e** *ж.* жена младши лейтенант
- podporučík, -a** *м.* младши лейтенант
- podpoř|it, -ím** *св. (koho, co v čem)* подкрепя; окажа помощ (*на някого, на нещо в нещо*): ~it **manžela v práci** помогна на съпруга си в работата; ~it **návrh** подкрепя предложение
- podpovrchov|ý, -á, -é** подземен; който е под повърхността (*обикн. на земята*): ~é **vrstvy** най-горните земни пластове (*под повърхността на земята*)
- podprsenk|a, -y** *ж.* сутиен
- podprůměr, -u** *м.* посредственост; посредствено равнище; равнище, по-ниско от средното
- podprůměrn|ý, -á, -é** посредствен; който е под средното ниво, равнище
- podpůrn|ý, -á, -é** 1. подпърен, опърен: ~á **konstrukce** опорна конструкция; ~á **zeď** подпорна стена 2. подпомагащ, помощен; който оказва помощ; способстващ: ~ý **spolek** благотворително дружество
- podráp|at, -u/-ám** *св. (koho, co)* одра̀скам, изподра̀скам (*някого, нещо*)
- podráp|at se, -u se/-ám se** *св.* одра̀скам се, изподра̀скам се
- podraz, -u** *м.* 1. спорт. събаряне (*с удар по крака на противника*), подкосяване 2. жарг. коварство, клопка, измама
- podraz|it, -ím** *св. (co)* 1. подкося, поваля, сваля, събаря (*нещо с удар в долната част*): ~it **žebřík** с удар отдолу събаря стълба (*опряна на стена*); ~it **židli** удара краката на стола и го събаря; ~it **někomu nohy** подкося краката на някого, подлага крак на някого *и прен.* 2. поставя подметки, подметка (*на нещо*)
- podrážděně** нар. с раздражение, раздражено: **mluvit ~** говоря с раздражение
- podrážděn|í, -í** *ср.* 1. раздражение, (слабо) възпаление: ~í **nervu** мед. раздражение на нерв; ~í **slepěho střeva** възпаление на апендикса 2. раздражение: **jednat v prudkém ~í** действам при силно раздражение
- podrážděnost, -í** *ж.* раздраженост, раздражение, възбуденост: ~ **nervů** раздражение на нервите
- podrážděn|ý, -á, -é** 1. раздражен, възпален: ~ý **nerv** раздражен нерв; ~ý **žaludek** раздражен, нервен stomax 2. раздражен: ~ý **tón** тон на раздражение; ~ý **lev** раздражен лъв
- podrážd|it, -ím** *св.* 1. (co, koho) подра̀зня, подра̀зня (*нещо, някого*): ~it **zvědavost** подра̀зня любопитството 2. (koho, co) подра̀зня, подра̀зня, разгневя (*някого, нещо*): ~it **psa** подра̀зня куче; ~it **posluchače hloupými řečmi** предизвиквам раздражение сред слушателите с глупави приказки
- podráž|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í** *несв. (co)* 1. подкосявам, повалявам, свалявам, събарям (*нещо с удар отдолу*): ~et **někomu nohy** подлагам крак на някого *и прен.* 2. поставям подметки (*на нещо*)
- podraž|it, обикн. третол. -í** *св.* поскъпне: **některé zboží ~ilo** някои стоки поскъпнаха
- podrážk|a, -y** *ж.* подметка

podraž|ovat, обикн. третол. -uje несл. поскъпва, покъчва си цената

podrb|at, -u/-ám св. 1. почеша 2. прен. експр. поклюкарствам

podrb|at se, -u se/-ám se св. почеша се: ~at се на hlavě почеша се по главата

podregionáln|í, -í, -í публ. мѣстен: **konflikty národní a ~í úrovně** конфликти от национален и мѣстен характер

podrobenost, -í ж. подчинѣние, подчинѣност, подвлѣстност

podrob|it, -ím св. 1. (кого, со) покоря, постава в зависимост (някого, нещо), установя господство (над някого, над нещо): ~it četné národy покоря много народи; ~it si vojensky zemi с военна сила покоря, установя господство над страна 2. (кого, со коту, џети) подчиня (някого, нещо на някого, на нещо); постава в подчинѣние (някого, нещо на нещо): ~it si ženu постава женѣ си в подчинѣние; **menšina je ~ena většině** малцинството се подчинява на мнозинството 3. (кого, со џети) подлѡжа (някого, нещо на нещо): ~it zajatce výsledku подлѡжа плѣнник на разпит; ~it dílo kritice подлѡжа трѡд на критика 4. (со џети) постава (нещо) под задължителната сила (на нещо): ~it zboží daní облѡжа стока с данък; **věci ~ené clu** подлежащи на обмитяване предмети

podrob|it se, -ím se св. 1. (коту, џети) покоря се, подчиня се (на някого, на нещо): ~it se dobyvateli покоря се на завоевател; ~it se vůli lidu подчиня се на волята на народа; **vzbouřenci se ~ili** бунтовниците се предадоха, покориха 2. (џети) подлѡжа се (на нещо): ~it se operaci подлѡжа се на операция; ~it se zkoušce бѡда подлѡжен на изпит

podrobně нар. подробно

podrobnost, -í ж. подробност, изчерпателност, обстояност: **znát plán do všech ~í** познавам план до най-малки подробности; ~ **výkladu** подробност, обстояност, изчерпателност на изложѣние

podrobn|ý, -á, -é подрѡбен, обстояен, изчерпателен

podrob|ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. (кого, со) покорявам, поставам в зависимост (някого, нещо); установявам господство (над някого, над нещо) 2. (кого, со коту, џети) подчинявам (някого, нещо на някого, на нещо); поставам в подчинѣние (някого, нещо на нещо): ~ovat si ženu поставам женѣ си в подчинѣние 3. (кого, со џети) подлѡгам (някого, нещо на нещо): ~ovat svědky výsledku под-

лѡгам свидетѣли на разпит; ~ovat zboží daní облѡгам стоки с данък

podrob|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. 1. (коту, џети) покорявам се, подчинявам се (на някого, на нещо); слѡшам (някого) 2. (џети) подлѡгам се (на нещо): ~ovat se zkouškám а) подлѡгам се на изпити б) подлѡгам се на изпитания

podrost, -u м. подрост (млади дървета и храсти сред старите дървета)

podroušen|ý, -á, -é пийнал, лѣко пийн, кефлия: **být v ~ém stavu** пийнал съм, подпийнал съм, лѣко пийн съм

područ|í, -í ср. зависимост, подчинѣност: **být v koloniálním ~í** под колониална зависимост съм; **uvést v ~í** постава в зависимо положение

podruh, -a м. ратай

podruhé, po druhé нар. 1. втори път, за втори път: **zvoní už ~** звъни вече (за) втори път 2. следващия, другия път: ~ si dám pozor следващия път ще внимавам; **ponaučení pro ~/propodruhé** урок за в бъдеще

podruhyn|ě, -ě ж. ратайкинѣ

podružně нар. второстѣпенно, на втори план

podružnost, -í ж. подрѡбност, дреболия: **nepřihlížet k ~em** не обръщам внимание, не отдавам значѣние на подрѡбности, на второстѣпenni неща

podružn|ý, -á, -é второстѣпенен, перифѣрен, страничен, несъщѣствен, незначителен, маловажен: ~ý jev странично явление

pod|rýt, -ryjí/разг. -ryju св. (со) 1. подкопая, подрия (нещо) 2. прен. подкопая, подрѡвя, подрѡня, накърня (нещо): ~rýt zdraví разклатя, подкопая здравето; ~rýt autoritu подрѡня авторитѣт; **člověk s ~rytou sebedůvěrou** човѣк с разколебано самочувствие

pod|rýt se, -ryjí se/разг. -ryju se св. промѣкна се нагѡре чрез рѣене (за къртица)

podrýv|at, -ám несл. (со) 1. подкопавам, подриявам (нещо) 2. прен. подкопавам, подриявам, подрѡнвам, урѡнвам (нещо): ~at zdraví разклатямокопавамрѡня

půdu pod nohama отнѣмам на някого почвата под краката

podrýv|at se, -ám se несл. промѣквам се нагѡре чрез рѣене (за къртица)

podrž|et, -ím св. (со) 1. подържѣ (нещо) (за малко): ~et plášť při oblékání подържѣ (на някого) шлифера при обличане 2. подържѣ, задържѣ, запазя (нещо): ~et věc v tajnosti преносивазадържѣ

za zuby държѣ си езика зад зѣбите; ~et ná-
dále funkci оставам на длѣжността си, за-

пáзвам си длъжността; **to mě ~te!** *експр.* ще падна! (*при силна изненада, учудване*)

podř|et se, -ím se св. (*čeho; za co; koho – rod.*) подържá се, хвáна се (*за нещо, за някого*): **~et se zábradlí** хвáна се за перилá (*на стълби*); **jestliže vám to klouže, ~te se mě** ако се хлѣзгате, хванете се за мѣн

podřadic|í, -í, -í в съчет. **~í spojka** *език.* подчинителен съюз

podřad|it, -ím св. (*co čemu*) подчиня (*нещо на нещо*), поставя (*нещо*) в пò-нйско, в подчинѣно положѣние, в завѣснмост (*от нещо*); *обикн. страд.* **být podřazen** (*čemu*) подчинѣн сѣм (*на нещо*)

podřadnost, -i ж. 1. второстѣпенност, перифѣрност, несъщѣственост, незначителност 2. *език.* подчинѣност, хипотáксис

podřadn|ý, -á, -é 1. второстѣпенен, перифѣрен, незначителен, маловажен, несъщѣствен: **~á okolnost** несъщѣствена подробност; **hrát ~ou úlohu** играя второстѣпенна рòля 2. подчинѣн, завѣсим, несамостòден: **zaujímá ~é místo** заемам подчинѣно, второстѣпенно мѣсто; **~é souvѣtí** *език.* слòжно подчинѣно изречѣние 3. второкáчествен, нискокáчествен: **~ý výrobek** нискокáчествен продукт; **ovoce ~é jakosti** плодове с нѣдобро кáчество

podřad|ovat, podřaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*co čemu*) подчинявам (*нещо на нещо*); поставям (*нещо*) в пò-нйско, в подчинѣно положѣние, в завѣснмост (*от нещо*)

podřeknout se вж. **podřici se**

podřep, -u м. *спорт.* полуклѣк

podřepn|out, -nu св. приклѣкна: **~nout v kolenou** приклѣкна; присвѣя колѣнѣ

podřez|at, -žul/-zám св. 1. (*co*) подрѣжа, рѣзна, отрѣжа, прерѣжа (*нещо*): **~zat uschlé větve** подрѣжа сýхи клòни; **~zat strom** отсека дърво; **~zat si žíly** прерѣжа си вѣните 2. (*koho, co*) заклòля (*някого, нещо*): **~zat husu** заклòля гѣска

podřezáv|at, -ám нескв. 1. (*co*) подрязвам, отрязвам прерязвам, отсйчам (*нещо*) 2. (*koho, co*) заклòвам, клòля (*някого, нещо*)

podřící se, разг. pod|řícet se; pod|řeknout se, -řeknu se св. изпýсна се; неволно кáжа нѣщо, коѣто не сѣм ймал намерѣние да кáзвам, коѣто не ѣ трѣбвало да кáзвам; издám тáйна; **ne~řekni se, kdes byla** (*внимавай*) да не сѣ изпýснеш, да не сѣ издадѣш кѣдѣ си билá

podříd|it, -ím св. (*koho, co kómu, čemu*) подчиня, поставя (*някого, нещо*) в подчинѣние, в завѣснмост, под управлѣниѣто, под рѣководството (*на някого, на нещо*)

podříd|it se, -ím св. (*kómu, čemu*) подчиня се,

покоря се (*на някого, на нещо*): **~it se vítězi** покоря се на победител; **~it se vůli silnějšiho** подчиня се на вòлята на пò-силния

podřim|ovat, -uji/разг. -uju нескв. дрѣмá, придрѣмвам, подрѣмвам: **uložit ~ující dítě** слòжа заспѣващо детѣ в леглòто

podřízen|á, -é ж. подчинѣна (*работничка, служителка*)

podřízenost, -i ж. подчинѣност, подчинѣние, завѣснмост

podřízen|ý I, -á, -é подчинѣн, завѣсим: **~ý úřad** пòдведòмствѣно учреждѣние; **~é postavení** подчинѣно положѣние; **~ý pracovník** подчинѣн работник

podřízen|ý II, -ého м. подчинѣн (*работник, служител*)

podříz|nout, -nu св. 1. (*co*) подрѣжа, рѣзна, отрѣжа, прерѣжа (*нещо*): **~nout uschlou větvev от-** **добрѣ ми мѣле устáта 2. (koho – вин.)** заклòля (*някого*)

podříz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*koho, co kómu, čemu*) подчинявам (*някого, нещо на някого, на нещо*); поставям (*някого, нещо*) в завѣснмост, в подчинѣние (*на някого, на нещо*)

podříz|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. (*kómu, čemu*) подчинявам се, покорявам се (*на някого, на нещо*)

podsad|it, -ím св. (*co kam*) подлòжа (*нещо някъде*), поставя, слòжа (*нещо под нещо*): **~it kalhoty, lokty** заклòря панталòни, лáкти с парчѣ плат (*пришито отвѣтре*)

podsadit|ý, -á, -é нйськ, плѣщест и набйт, як, дебѣл: **~ý čtyřicátník** четѣридесетгодишен здравеняк

podszaz|en|í, -í ср. подшивка (*от вътрешната страна на дреха*)

podszaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*co kam*) подлòгам (*нещо някъде*); поставям, слòгам (*нещо под нещо*): **~ovat dřevé lokty** подклòрявам, заклòрявам продúпчени лáкти с парчѣ плат (*пришито отвѣтре*)

podsebit|í, -í ср. *истор.* покритá галѣрия около крѣпост, под пòкрива на крѣпост

podsedn|í, -í, -í оседлán; кòйто е сѣс седлò; кòйто е от лявата странá на впряг

podsekáv|at, -ám нескв. (*co*) подрязвам, секá, кáстря (*нещо*)

podsek|nout, -nu св. 1. (*co*) прерѣжа, отсека, под-

добрѣ ми мѣле устáта 2. в съчет.

~nout rybu засека, закача рѣба на вѣдицата

podsev, -u м. *сел.стоп.* 1. допълнително засяване (*при по-старо насаждение*) 2. култýра,

която се засява допълнително (*при по-старо насаждение*)

podsignál, -u *м. проф.* скрит, потенциален, задържащ се сигнал

podsíň, -ně *ж.* покрит пръст пред къща

podsklep|it, -ím *св. (со) строит.* направя, построй подземен етаж, сутерен, мазе (*под нещо*): **~it budovu** снабдя сграда с мазе; **~ená stavba** сграда с подземен етаж

podsklep|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со) строит.* строя, построявам подземен етаж, сутерен, мазе (*под нещо*)

podstat|a, -y *ж.* **1.** същност, същина, ядро: **~a sporu** същност, същина на спор; **~a života** същина на живота; **~a věci** същност на нещата; **úkol byl v ~ě splněn** в основни линии задачата беше изпълнена; **skutková ~a trestného činu** *юрид.* състав на престъпление **2.** основание: **obavy bez ~y** опасения без основание; **tvrzení beze vši ~y** твърдение без всякакво основание **3.** основен капитал, основа, материална база: **žít z ~y** харча, живя от основния капитал

podstatně *нар.* съществено, значително, коренно: **~ jiný** съвършено различен, съвсем друг

podstatn|ý, -á, -é **1.** съществен, значителен: **~é rozdíly** съществени разлики, различия; **neřict nic ~ého** не кажа нищо съществено **2.** *в съчет.* **~é jméno** *език.* съществително име **3.** основателен: **~é námitky** основателни възражения **4.** основен, главен: **~á část programu** основна част на програма; **~á myšlenka vědeckého díla** основна идея на научен труд

podstav|a, -y *ж.* **1.** пиедестал, постамент **2.** *геом.* основа

podstav|ec, -ce *м.* **1.** *архитект.* фундамент, поставка, стънд, пиедестал, постамент: **~ec pomníku** пиедестал **2.** статив: **malířský ~ec** триножник, статив за рисуване

podstoup|it, -ím *св. книж.* **1.** (*со*) изтърпя, понеса, издържам (*нещо*): **~it přísný trest** изтърпя сурово наказание; **~it mučednickou smrt** отида на мъченическа смърт **2.** (*со*) подлѝжа се (*на нещо*); предприема (*нещо*): **~it operaci** подлѝжа се на операция; **~it boj za svobodu** вляза в бой за свобода

podstrč|it, -ím *св.* **1.** пѝхна, подпѝхна **2.** пѝхна, подпѝхна, мѝшна, дам незабелязано; дам рушвет, подхвърля: **~it kartu** подхвърля карта; **~it peníze** дам пари като подкуп

podstrk|ávat, -ávám, podstrk|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** подпѝхвам, мѝшвам **2.** пѝхвам, подпѝхвам, мѝшвам, давам, подбѝтвам незабелязано; давам рушвет: **~ávat/~ovat potřebnému člověku peníze** подкѝпвам нѝжния

човек; **matky ~ávají/~ují dětem mlksky** мѝйките дават незабелязано лакомства на децата

podstroj|it, -ím *св. (кому; кому со)* достѝва удовѝлствие, радост (*на някого; на някого с нещо*); направя (*нещо*) за удовѝлствие (*на някого*) (*с вкусно ядене*)

podstroj|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кому; кому со)* достѝвам удовѝлствие, радост (*на някого; на някого с нещо*); прѝвя (*нещо*) за удовѝлствие (*на някого*) (*с вкусно ядене*)

podstup|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (*со*) изтърпявам, понѝсям (*нещо*): **~ovat mučení** понѝсям мъчения; **~ovat smrt** отивам на смърт; **~ovat oběti** принасям, прѝвя жѝртви **2.** (*со*) подлѝгам се, предприемам (*нещо*): **~ovat boj** отивам в бой, влизам в бой, приемам бой

podsun|out, -u *св.* пѝхна, подпѝхна, мѝшна, подбѝтна, подхвърля

podsun|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* подпѝхвам, пѝхвам, мѝшвам, подбѝтвам, подхвърлям

podsvět|í, -í *ср.* **1.** *митол.* царство на сѝнките, на мъртвите; подземен свят: **odejít do ~í** отида в царството на мъртвите **2.** свѝртѝлице; кал, блато; нравствени низини (*в големия град*), подземен свят: **zločinecké ~í** престѝпен свят

podsvinče, -te *ср.* прасѝ-бозѝйниче, сукѝлче, прасѝнце

pod|šíť, -šiji/разг. -šiju *св.* подшѝя, подплатѝ

podšíť|ý, -á, -é **1.** подшѝт, подплатѝн **2.** *експр.* хитрѝ, опрѝжн, лукавн, хитрѝ **jetolka, kůže** **~á** тѝй е опасна лисица, голям хитрѝц, изпѝчен човек

podšív|at, -ám *несв.* подшѝвам, подплатѝвам/подплатѝвам

podšívk|a I, -y *ж.* подшѝвка, подплатѝта, хастѝр

podšívk|a II, -y *м. и ж. експр.* хитрѝц, лисица, шмѝкер

podškrť|at, -ám *св.* подчертѝя

podškrťáv|at, -ám *несв.* подчертѝвам

podškrť|nout, -nu *св.* подчертѝя

podškub|at, -u/-ám *св.* проскѝбя, оскѝбя, пооскѝбя

poškubáv|at, -ám *несв.* поскѝбвам, скѝбя, подрѝпвам

podtajemník, -a *м.* подсекретѝр, заместник-секретѝр: **státní ~** държѝвен подсекретѝр

podtáť, -á, -é *ср.* **jetolka, kůže** **~á** тѝй клѝмна като покосѝн

podtečkov|at, -uji/разг. -uju *св. (со)* подчертѝя (*нещо*) с тѝчки

podtext, -u *м.* подтекст

podtín|at, -ám *несв. (со)* отсѝчам (*нещо*): **~at staré stromy** отсѝчам, секѝ старѝ дървѝта

pod|tít, pod|jetnout, -etnu *св. (со)* отсека, пре-

- измàмя, подведà; **získat ~em** постигна чрез измàма
- podvodně** нар. измàмно, мошèнически; чрез измàма, чрез подвèждане, чрез мошèничество
- podvodnic|e, -e** ж. измàмница, мошèница
- podvodník, -a** м. лъжèц, измàмник, мошèник: **daňový** ~ укривàтел на данъци; **sňatkový** ~ брачен аферист; **lhář a** ~ лъжèц и мошèник
- podvodní|ý, -á, -é** нечèстен, измàмнически, мошèнически: **~ý hráč** нечèстен играч; **~á hra** мошèническа игра; **~ý úmysl** нечèстен ùмисъл
- podvojně** нар. двòйно; обикн. в съчет. **~ účtovat** адм. водя двòйно счетовòдство
- podvojn|ý, -á, -é** двòен; кòйто е от двè части: **~é sloupy** двòйни стълбове; **~á (telefonní) přípojka** техн. (телефòнен) деривàт; **~é účetnictví** адм. двòйно счетовòдство
- podvol|it se, -ím se** св. (koti, četu) подчиня се (на някого, на нещò): **~it se požadavkům** подчиня се на изисквания
- podvol|ovat se, -uji se/разг. -uju se** не св. (koti, četu) подчинявам се (на някого, на нещò)
- podvoz|ek, -ku** м. шаси, колесник: **~ek automobilu** шаси на автомобил; **~ek letadla** колесник на самолèt; **~ek děla** лафèt
- podvrácen|ý, -á, -é** преобърнат, събòрен, прека-тùрен: **stromy ~é větrem** събòрени от вятъра дървèта
- podvrac|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í** не св. (co) **1.** събà-рям, преобръщам, прекатùрвам (нещò) **2.** книж. рушà, унищòжавам, разлàгам, подривам (нещò): **soustavné ~ení důvěry** системно подко-пàване, подриване на доверèие
- podvrát|it, -ím** св. (co) **1.** преобрърна, събòря, прекатùря (нещò): **~it trůn** прен. събòря трòна **2.** книж. унищòжà, разрушà, подрия (нещò): **~it stát** подкопàя, подрия (устòи на) държавà
- podvratnick|ý, -á, -é** подстрекàтелски, размìр-нически, бунтòвнически, подривен: **~á činnost** подстрекàтелска, размìрническа, бунтòвна дèйност
- podvratník, -a** м. размìрник, подстрекàтел, бун-тòвник, диверсàнт
- podvratn|ý, -á, -é** подривен, разлàгащ: **~á čin-nost** подривна дèйност; **~á hesla** противо-държавни лòзунги
- podvrh, -u** м. фалшификàт, подправено про-изведèние
- podvrh|nout, -nu** св. (co) **1.** подправя, фалши-фицирам (нещò) **2.** представя (нещò) за ори-гинал **3.** подхвèрля, подпъхна (нещò) тàйно: **~nout kartu** подменя кàрта; **~nout dítě** под-хвèрля детè
- podvrh|ovat, -uji/разг. -uju** не св. (co) **1.** под-правям, фалшифицирам (нещò) **2.** предста-вям (нещò) за оригинал **3.** подхвèрлям, под-пъхвам, подменям (нещò) тàйно: **~ovat ile-gální tiskoviny** разпространявам нелегàлни печàтни материàли
- podvrt|nout si, -nu si** св. обикн. в съчет. **-nout si nohu** изкълча, навèхна си кракà (в глезена)
- podvrtnut|í, -í** ср. мед. навяхване, дистòрзия
- podvrtnut|ý, -á, -é** изкълчен, навèхнат: **~ý kotník** изкълчен глезен
- podvržen|ý, -á, -é** подправен, фалшифициран
- podvůd|ek, -ku** м. умал. експр. шмекерийка, измàма, мошèничество
- podvybaven|ý, -á, -é** адм. занемарèн; обезпèчен под нùжния стандарт
- podvýživ|a, -y** ж. недоляждане, дистрòфия: **trpět ~ou** страдам от недоляждане
- podvyživen|ý, -á, -é** дистрòфичен; изтощèн от глàд, от недоляждане: **~é dítě** дистрòфично детè
- podzákon|ý, -á, -é** юрид. подзакòнов: **~ý před-pis** подзакòнов àкт
- podzem|í, -í** ср. **1.** подзèмие: **pracovní doba v ~í je kratší** работното врèме под земята е по-кратко; **krasové ~í** кàрстова пещерà **2.** под-зèмие, подзèмен етàж, сутерèн: **byty v ~í** суте-рèнни жилища; сутерèни; жилища в сутерèн; **~í chrámu** подзèмие в храм; крипта **3.** не-легàлна организация, нелегàлна мрèжа; **revo-luční ~í** революционна нелегàлна органи-зация; **pracovat za války v ~í** по врèме на войнàта работя нелегàлно, в нелегàлна орга-низация; **gangsterské ~í** тàйна гàнгстерска организация, гàнгстерски престъпен свят
- podzemn|í, -í, -í** подзèмен: **~í řeka** подзèмна река; **~í voda** подзèмна вода, подзèмни води; **~í dràha** подзèмен път; метрополитèn, метрò **2.** нелегàлен, тàен
- podzemnic|e, -e** ж. бот. фъстък, арахис (Ara-chis): **~e olejná** фъстък, арахис
- podzemnicov|ý, -á, -é** фъстгчен, арахисов: **~ý olej** фъстгчено, арахисово мàслò
- podzim, -u** м. èсен: **sychravý** ~ влажна и студèна èсен; **na** ~ през есентà, наèсен; **~ životà** прен. книж. залезът на живòта
- podzimn|í, -í, -í** èсенен: **~í orba** èсенна òран; **~í rovnodennost** èсенно равнòдèнствие
- podzol, -u** м. сел.стоп. подзòл; пепелива, не-плодòрдна, промита пòчва
- podzvukov|ý, -á, -é** физ. **1.** ìнфразвùков **2.** под-звùков, дòзвùков: **~á rychlost** дòзвùкова скò-рост; **~é letadlo** дòзвùков самолет
- poem|a, -y** ж., остар. **poem|a -atu** ср. лит. поèма
- poet|a, -y** м. книж. поèt

poeticky [po-ety-] *нар.* поетично, поетически, лирично, емоционално: ~ **založený člověk** човек с поетична душевност; ~ **vnímavý člověk** човек, който е с тънка чувствителност; **cosí ~ milého** нещо романтично мило

poetický [po-ety-], **-á, -é** поетически, поетичен, романтичен: ~ **á povaha** поетичен характер; ~ **é zákoutí** романтично кътче; ~ **á krajina** пейзаж, пълен с поезия

poetičnost [po-ety-], **-í ж.** поетичност, поетизъм

poetik|a [po-ety-], **-y ж. лит.** 1. поетика (дълг от теорията на литературата) 2. поетика (система от художествени средства и принципи): **Nerudova ~a** поетиката на Неруда

poetismus *вж.* **poetizmus**

poetista [po-ety-], **-y м.** поетист, привърженик на течението на чешкия поетизъм

poetizm|us, poetism|us [po-etyz-], **-u м.** 1. лит. поетизъм (течение в чешката поезия от 20-те години на XX век) 2. лит. език. поетизъм, поетичен израз; дълга, обрат, характерни за художествения стил

poevropštén|í [po-e-], **-í ср.** европеизиране

poevropštít [po-e-], **-ím св.** европеизирам

poevropštít se [po-e-], **-ím se св.** европеизирам се

poevropštl|ovat [po-e-], **-uji/разг. -uju неск.** европеизирам

poevropštl|ovat se [po-e-], **-uji se/разг. -uju неск.** европеизирам се

poezie, -e ж. 1. поезия, лирика; поетична творба, поетично творчество: **milostná ~e** любовна лирика; **epická ~e** епическа поезия; **lidová ~e** народно поетично творчество; **výbor z moderní ~e** избрани творби от съвременната поезия 2. поетичност, поезия: ~ **e veršů, díla** поетичност на стихове, на произведения 3. *прен.* поезия, романтика, очарование, прелест: ~ **e vánoc** романтиката на Коледа, на Коледа пражници; ~ **e jižních moří** романтиката на южните морета

pofouk|at, -ám св. (со) подухам (нещо; на нещо)

pogratul|ovat, -uji/разг. -uju св. (коти к чети) поздравя (някого по случай нещо), честитя (някому) ♦ **miřiti|ovat**

можете да се поздравите, можете да бъдете доволни

pogrom, -u м. погром

pogumovan|ý, -á, -é гумиран

pogum|ovat, -uji/разг. -uju св. гумирам; покрива със слей гума

pohád|at se, -ám se св. (s kým) скàрам се (с някого): ~ **ali se mezi sebou** скàраха се помежду си; ~ **at se o peníze** скàрам се за пари

pohád|ka, -ky ж. 1. приказка: **zimní ~ka** *прен.*

експр. зимна приказка, зимна красота; **ty šaty, to je ~ka** тази рокля е приказка (много хубава)

2. *обикн. мн.* **pohád|ky, -ek експр.** празни приказки, измислици, измислица: **nevykládej nám tu ~ky** не ни разprávяй празни приказки **pohádkář, -e м.** разказвач, автор на приказки **pohádkářk|a, -y ж.** разказвачка, авторка на приказки

pohádkově нар. експр. приказно: ~ **bohatý** приказно богат

pohádkov|ý, -á, -é приказен; който се отнася до приказка, приказки: ~ **á knížka** книжка с приказки; ~ **ý hrdina** приказен герой; герой от приказка, от приказките; ~ **ý svět** приказен свят, светът на приказките 2. *експр.* приказен, прекрасен, фантастичен: ~ **á příroda** приказна природа; ~ **ý život** приказен, разкошен живот; живот като в приказка; ~ **é bohatství** приказно, неимоверно богатство; ~ **é zisky** фантастични, баснословни печалби

pohan, -a м. езичник, неверник, поганец, нехристиянин; непокръстен човек

pohan|a, -y ж. позор, срам: **utrpět, smýt ~u** изтърпя, измия позор; **veřejná ~a** публично опозоряване, охулване

pohan|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. 1. (со, рядко koho) изкажа се неодобрително (за нещо, за някого); наругя, охуля (нещо, някого): ~ **ět kuchářku** отправя упреци, хули по адрес на готвачка 2. (koho, со) оскърбя, охуля, опозоря (някого, нещо): ~ **ět dívku** опозоря девойка; ~ **ět čest** оскърбя, нараня честта

pohán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. 1. (koho, со) гоня, кàрам, подкарвам, подгонвам (някого, нещо): ~ **ět koně bičem** подкарвам, подгонвам коня с камшик; **vítr ~í listí** вятърът гони листа 2. (со) движа, раздвижвам, подкарвам, приваждам (нещо) в движение: ~ **ět lod' vesly** кàрам, движа лодка с весла; ~ **ět stroje elektřinou** задвижвам машини с електрически ток

pohank|a, -y ж. 1. бот. елда (гръцка пшеница) (Fadorygum) 2. елда (зърна): **kaše z ~y** каша от елда

pohankov|ý, -á, -é който се отнася до елда: ~ **é pole** нива с елда; ~ **á mouka** брашно от елда; ~ **á kaše** каша от елда

pohansky нар. езически, като езичник: **žít ~** живяв като езичник

pohansk|ý, -á, -é езически, погански, нехристиянски: ~ **é modly** езически идоли; ~ **é pohřebiště археол.** езически некропол, езическо гробище

pohanstv|í, -í ср. езичество

pohár, -u м. 1. (голяма) чаша; винска чаша:

broušený ~ кристална винска чаша; **pozvednout ~ k přípítku** вдигна чаша за на- здравница ♦ **~ přetekl** *прен.* чашата (на тър- пението) преля; **~ hojnosti** рог на изобилие- то; **~ žití** чашата на живота; **vypít ~ hořkosti až do dna** *книж.* изпия до дъно горчивата чаша **2. спорт.** купа: **putovní** ~ преходна купа **3. спорт.** купа, турнир, състезание за купа: **Davisův** ~ турнир за купата Дейвис; **Pohár mistrů evropských zemí** Купа на европей- ските шампиони; турнир за купата на евро- пейските шампиони

pohár|ek, -ku *м. умал.* чаша, чашка: **~ek šampaňského** *експр.* чаша, чашка шампанско

pohárov|ý, -á, -é *спорт.* в съчет. **~ý zápas, turnaj** състезание, турнир за (дадена) купа

pohasin|at, -ám *несв.* угасвам, гасна, изгасвам постепенно, един след друг: **oheň ~al** огънят бавно гаснеше; **světla ~ají** светлините угасват една след друга

pohasl|ý, -á, -é угаснал, помръкнал: **~é oči** *прен.* *книж.* угаснали очи, безизразни очи

pohas|nout, обикн. *3. мн. -nou* *св.* угаснат, из- гаснат постепенно, един след друг: **světla ~la** светлините постепенно угаснаха

pohašteř|it se, -ím se *св. (o so s kým)* скàрам се, сдърпам се (за нещо с някого): **~ili se mezi sebou** скàраха се, сдърпаха се помежду си

poház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *св. (со)* нахвърля, разхвърля, разпилёя (нещо): **~et papíry po zemi** нахвърля хартии по земята; **hromady ~ených knih** купища разхвърляни книги

pohaz|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1. (со)** хвърлям, нахвърлям, захвърлям (нещо): **~ovat pecky po zemi** хвърлям костилки по земята **2. (čít)** разтърсвам, подмятам, подхвърлям (нещо *насам натам*): **~ovat hlavou** разтърсвам, тръскам глава; **~ovat míčem** подхвърлям топка; **vlny ~ovaly lodí** вълните подхвърляха кораба

pohlad|it, -ím *св. (koho, со)* погàля, погlàдя, помилвам (някого, нещо): **~it dítě** погàля дете; **~it si vousy** пригlàдя си мустàците; **~it někoho, něco očima, pohledem** лàскаво погледна някого, нещо; **~it někoho slovem** обърна се с нежен глас към някого

pohlavár, -a *м.* вожд, главатàр: **indiánský** ~ индиáнский вожд

pohlav|ek, -ku *м.* плесница по главàта (обикн. *по тила*), шамàр: **dostat ~ek** полúча шамàр (*по врата*); **dát, vlepit ~ek** удàря, залепя един шамàр

pohlav|í, -í *ср.* **1.** пол: **dítě mužského ~í** дете от мъжки пол; **lidé obojího ~í** хòра от двàта пола **2.** пол (*лицàта от мъжки или женски пол*):

různé zastoupení ~í различно присъствие на лица от двàта пола, на мъже и жени; **vyhýbal se ženskému ~í** избягваше женския пол, жените; **silné ~í** силният пол, мъжете; **slabé, něžné ~í** слабият, нежният пол, жените; **třetí ~í** хомосексуалист **3.** полов òрган

pohlavk|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho – вин.)* шамарòсвам (някого), бия плесници, шамàри, леия шамàри (на някого); удрям, бия (някого) по главàта

pohlavně *нар.* полово, сексуàлно: **~ dospělý je- dince** полово зрял индивид; **~ žít** вòдя полов живот; **~ nemocný** бòлен от венерическа бòлест

pohlavn|í, -í, -í полов, сексуàлен: **~í dospívání, dospělost** полово съзряване, полово зрялост; **~í pud** сексуàлен, полов инстинкт; **~í styk** сексуàлна връзка, полов контакт; **~í nemoci** венерически бòлести; **~í oplozování** полово оплòждане; **~í buňka** *биол.* полово, размно- жителна клётка

pohlavnost, -i *ж.* **1.** сексуàлност, половоств **2.** по- лова определёност, полово способност

pohlazen|í, -í *ср.* милúвка, погàлване, милване: **něžné, mateřské ~í** нежна, майчина милúвка

pohlc|ovat, -uji/разг. -uju *несв. техн. (со)* по- глщам, абсорбирам (нещо)

pohled, -u *м.* **1.** поглед: **pronikavý** ~ прони- цающ♦ **привидно** (**poznat na první ~** (позная) от пръв поглед; **láska na první ~** любов от пръв поглед; **na ~/ napohled (klidný)** на вид, външно, привидно (спокоен) **2.** поглед, възглед, мнèние: **dia- lektický ~ na svět** диалектически светоглèд **3.** глèдка, изглед: **celkový ~ na město** общ изглед към градà; **smutný ~** тъжна глèдка; **~ z ptací perspektivy** поглед отгòре, от птйчи пò- лет **4. техн.** поглед, проèкция: **~ zprèdu, sho- ra** поглед отпòред, отгòре **5. разг.** пòщенска кàртичка с изглед: **dostat ~** полúча кàртичка

pohledáv|at, -ám *несв. (koho, со)* търся (някого, нещо): **co tu ~á?** каквò търси тук? защò стои, защò е тук? **nemá tu co ~at** (тòй) няма рàбота тук

pohledáv|ka, -ky *ж. икон.* вземания, иск, дълг; неизплатèни пари: **splatnost ~ek** платимост, ликвидност на вземания; **dlužná ~ka** дължи- мо вземане; **promlčená ~ka** загубило давност вземане; **nedobytná ~ka** несъбирàемо взè- мане

pohled|ět, -ím *св. (na кого, на со; kam)* погледна (някого, нещо; някъде): **na dítě je radost ~ět** детèто е тòлково хубаво, че ти е драгò да го глèдаш; да му се ненаглèдаш на детèто;

pohled'me, jak... нека обърнем внимание на това как...; **~dět nově na otázku** погледна на въпроса под нов ъгъл

pohlednice, -e ж. 1. картичка с изглед; илюстрирана картичка 2. телевизионен репортаж

pohlednicov|ý, -á, -é който се отнася до илюстрирана картичка: **~ý formát** *фот.* формат на илюстрирана картичка

pohléd|nout, -nu св. (*na koho, so; kam*) погледна (*някого, нещо; някъде*): **~nout do zrcadla** погледна в огледало; **~nout vyčítavě** погледна с укор

pohledn|ý, -á, -é разг. миловиден, симпатичен, приятен

pohlíd|at, -ám св. (*koho, so*) поглеждам, попая (*някого, нещо*) за известно време: **~at dítě** поглеждам дете, попая известно време дете

pohlíž|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. книж. 1. (*na koho, na so*) гледам, поглеждам (*някого, нещо*): **~et na hodinky** поглеждам часовник; **~et do zrcadla** поглеждам в огледало 2. (*na koho, na so*) гледам (*на някого, на нещо*): **~el na něho jako na příživníka** гледаше на него като на паразит, смяташе го за паразит

pohljt|it, -ím св. 1. (*so, koho*) погълна, нагълтам, глътна (*някого, нещо*): **kobra ~í i zajíce** кобратата може да глътне дори и зайек; **nemoc ~ila všechny úspory** болестта погълна всички спестявания 2. (*so*) *физ.* погълна, абсорбирам (*нещо*): **~it plyn, teplo** погълна, абсорбирам газ, топлина

pohmožděnin|a, -y ж. натъртване, контузия

pohmožděnl|ý, -á, -é контузен, ударен, натъртен

pohmožd|it, -ím св. (*so, по-рядко koho*) контузя, ударя, натъртя (*нещо, някого*): **~it si rameno** контузя, ударя си рамото

pohl|nat, -ženu св. книж. (*koho – вин. kam, k čemu*) привлека, извикам, призова, изправя (*някого някъде*): **~hnat k soudu, před soud** призова на съд, изправя пред съд; **~hnat provinilce k odpovědnosti** привлека виновник под отговорност

pohněvan|ý, -á, -é сърдит, разсърден, разгневен: **~í milenci** сърдити влюбени

pohněv|at, -ám св. (*koho – вин.*) разсърдя, ядосам (*някого*): **~at maminku** ядосам майка (си)

pohněv|at se, -ám se св. (*s kým*) ядосам се, разсърдя се (*на някого*), скарам се (*с някого*): **milenci se (spolu) ~ali** влюбените се скараха

pohnoj|it, -ím св. (*so*) наторя (*нещо*)

poh|nout, -nu св. 1. (*čím*) помръдна, мръдна (*нещо*): **~nout hlavou** помръдна глава; **ani brvou ne~nul** не му трепна окото; без да му мигне окото; **sovta rty ~nul** едва си помръдна

устните; **nemůže ani jazykem ~nout** не може да се изговори

ani rukou ~nout не искам даже пръста си да помръдна (*не искам да работя*); **~nout někomu žlučí** вдигна кръвното на някого; ядосам някого; **~nout kostrou** *грубо* размърдам се, побързам 2. (*čím*) поместя, раздвижа, помръдна (*нещо*): **~nout židlí** поместя стол; **~nout něčím z místa** помръдна, поместя нещо от мястото му; **větrík ~nul listím** вятърът раздвижи листата 3. (*s čím*) *прен.* задвижа, задъствам, ускоря; придвижа (*нещо*) напред: **~nout s bytovou otázkou** задвижа жилищния въпрос; **~nout s rovnici** намёра решение на уравнение 4. (*kým, čím; koho – вин. čím*) трогна, развълнувам, затрогна (*някого, нещо; някого с нещо*): **~nout k slzám** трогна до сълзи; **žádná domluva jím ne~ne** никакво убеждаване няма да го трогне; **~nout srdcem někoho** трогна сърцето на някого; **~nout svědomím někoho** събуди съвестта на някого 5. (*koho – вин. k čemu*) подтикна (*някого към нещо*); склоня, убедя, уговоря, придумам (*някого да извърши нещо*): **~nula ho k činu, k rozhodnutí** тя го подтикна към действие, към вземане на решение; **dát se ~nout k přijetí funkce** склоня, склонят ме да приема длъжност

poh|nout se, -nu se св. 1. *също и -nout sebou* помръдна се, мръдна се, поместя се: **zraněný se/sebou nemohl ani ~nout** раненият не можеше даже да се помръдне; **v jeho tváři se ne~nul ani sval** нито един мускул не трепна по лицето му; **ani lísteček se ne~nul** нито едно листенце не помръдваше, не трепваше; **~nula se v ní zvědavost** *прен.* в нея се пробуди любопитство

~nout se му отвътре; кипна му кръвта, хванаха го дяволите, ядоса се 2. раздвижа се, тръгна: **davy se ~nuly** тълпата се разлюля, размърда се, раздвижи се; **vlak se ~nul** влакът тръгна, погледна

~nout se на едно място

pohnutě нар. трогнато, развълнувано: **vypadat, tvářit se ~** изглеждам трогнат, имам развълнуван вид

pohnut|í, -í ср. 1. помръдване, мръдване, движение: **stát bez ~í** стои неподвижно; стоя, без да мръдна 2. (душевно) вълнение, трепет: **přemáhat své ~í** преодолявам вълнението си; **s ~ím vyslechnout** изслушам с вълнение, с трепет

pohnut|ka, -ky ж. подбуда, подтик, мотив: **jednat z ušlechtilých, zištných ~ek** действам по благородни, по користни подбуди; **z osobních ~ek** по лични съображения, подбуди

pohnutý, -á, -é 1. развълнуван, трогнат: **mluvit ~ým hlasem** говоря с развълнуван глас 2. бурен, неспокоен: **mít ~ou minulost** имам бурно минало

pohodla, -y ж. 1. хубаво време: **jarní ~a** хубаво, приятно пролетно време, хубави пролетни дни 2. щастливо спокойствие, добро разположение: **sváteční ~a nedělního dne** празнично спокойствие на неделния ден; **životní ~a** жизнерадостност; **přát hodně zdraví a dobré životní ~y** желая много здраве и щастливи и спокойни дни; **duševní ~a** добро душевно разположение; душевен мир, спокойствие; **žít v rodinné ~ě** живя в приятна семейна атмосфера; **znamenitá tělesná ~a** прекрасна физическо състояние, хармония, равновесие 3. добро, безпроблемно състояние

(*сватница*)

бъбреци

всичко е наред; добре съм

pohodáč, -e м. разг. експр. спокоен, уравновесен човек

pohodář, -e м. разг. експр. спокоен, уравновесен, ведър човек; симпатяга

pohodlit, -ím св. 1. (*čít*) подхвърля, подметна (*нещо*): **~it batohem na zádech** подметна раницата на гърба си 2. (*čít*) тръсна (*нещо*): **~it vzdorně hlavou, kadeřemi** тръсна упорито глава, къдрици 3. (*koho, co*) захвърля, хвърля (*някого, нещо*): **~it pláštěm na židli** захвърля шлейфер на стол

pohodlí, -í ср. удобство, комфорт; *разг.* рахат: **byt se vším ~ím** квартира с всички удобства; **potpět si na ~í** обичам удобствата, комфорта; **obětovat osobní ~í** жертвам личните си удобства; **udělat si ~í** разположа се удобно

pohodlíčko, -a ср. умал. експр. удобство, комфорт; *разг.* рахат

pohodlně нар. удобно, комфортно: **sedět ~** седа удобно; **~ bydlet** живя при добри условия, живя при всички удобства; **~ cestovat** пътувам удобно; **~ si odpočívat** почивам си спокойно; **dojít někam ~** стигна някъде, без да бързам

pohodlnost, -i ж. склонност към бездействие; апатичност, безразличие, разглезеност, *разг.* рахатлък, келешлък: **zanedbat úkol z ~í** не изпълня задача от келешлък, от мързел; **trestuhodná ~ a netečnost** престъпно бездействие и безразличие; **duševní ~** душевна ленивост; душевно спокойствие; душевна апатия

pohodlný, -á, -é 1. удобен: **~é křeslo** удобно кресло; **~é boty** удобни обувки 2. удобен, приятен, лек, спокоен: **~á cesta** приятно, удобно пътуване; лек, удобен път; **~ý život** спокоен,

безгрижен живот 3. спокоен, ленив; обичаш удобствата, бездействието; разглезен, апатичен; *разг.* рахатлия: **~á žena** разглезена жена; **duševně ~ý člověk** апатичен човек 4. спокоен, бавен: **hodinka ~é chůze** около един час спокоен ход

pohodn|ý, -ého м. по-рано кождер; човек, който се грижи за отстраняване на умрели и болни животни

pohodově нар. спокойно; без напрежение; приятно

pohodov|ý, -á, -é разг. 1. спокоен; който е без напрежение; тих; приятен 2. (*за човек*) спокоен, уравновесен; ведър

pohon, -u м. 1. задвижване; привеждане в движение: **k ~u strojů se používá elektřinu** машините се задвижват от електричество; **elektrárna na atomový ~** електроцентраля с атомно захранване, с атомно гориво 2. двигателна сила, тяга, трансмисия, енергия: **elektrický ~** електрическа енергия; **ruční ~** ръчна сила; **parní ~** парна сила; **řemenový ~** ремъчна предавка; **strojn|í ~** механична предавка; **reaktivní ~** реактивна тяга

pohonn|ý, -á, -é двигателен, горивен: **~á látka** горивно вещество; **~á směs** горивна смес; **~é zařízení** силово оборудване

pohoršeně нар. възмутено, с възмущение: **tvářit se ~** добивам възмутен вид; на лицето ми се четè възмущение; лицето ми изразява възмущение

pohoršení, -í ср. негодувание, възмущение: **způsobovat, budit (veřejně) ~í** предизвиквам, будя негодувание (сред обществеността)

pohoršit, -ím св. 1. (*co*) влоша (*нещо*): **~it (si) zdravotní stav** влоша си здравословното състояние 2. *възвр.* **-it si** загубя, навредя си; влоша си положението, създам си затруднения: **platově si ~il** сегà той има по-ниска заплата; **přechodem do jiného místa si ~il** с преминаването си на друго място той сгрешил, той си влошил положението 3. (*koho, co*) възмутя, ядосам (*някого, нещо*); събудя, предизвикам негодувание (*у някого, у нещо*): **jeho bezohlednost ~ila kolegy** неговата безогледност предизвика негодувание сред колегите

pohoršit se, -ím se св. 1. влоша се: **žák se ~il ve fyzice** ученикът развали успеха си по физика; **~il se v učení** развали си успеха (в училище) 2. (*nad čím, nad kým*) възмутя се (*от нещо, от някого*); разсърдя се, ядосам се (*на нещо, на някого*): **snad se nad svým psáním ne~íte** надявам се, че писмото ми няма да събуди у вас възмущение

pohoršivě нар. неприлично, скандално, осъдително, възмутително

pohoršiv|ý, -á, -é неприличен, скандален, възмутителен

pohorš|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (со) влошавам (нещо) **2.** възвр. **-ovat si** навреждам си, влошавам си положението, създавам си затруднения **3.** (кого, со) възмущавам (някого, нещо), събуждам, предизвиквам негодуванието (на някого, на нещо)

pohorš|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. **1.** влошавам се **2.** (nad kým, nad čím) възмущавам се (от някого, от нещо); разсърждам се, ядосвам се (на някого, на нещо)

pohoř|et, -ím св. (s čím) експр. претърпя неуспех, нелюкка, провал, крах, фиаско (в нещо): **s tím nápadem ~iš** идёята ти ще претърпи провал; **opozice ve volbách ~ela** опозицията претърпя крах на изборите

pohoř|í, -í ср. планина, планинска верига, планински масив

pohostinně нар. гостоприёмно, гостолобиво

pohostinnost, -i ж. гостоприёмство

pohostinn|ý, -á, -é **1.** гостоприёмен, гостолобив: **~ý lid** гостоприёмен народ **2.** гостоприёмен, приятен

pohostinsky нар. **1.** гостоприёмно, гостолобиво **2.** като гастролёр: **~ zpívat** пёя като гост; гастролірам; **~ vystupovat** гастролірам; участвам с гастролі

pohostinsk|ý, -á, -é **1.** който се отнася до обществено хранене, до приёмане на гости: **~á provozovna** гостилница, закусвалня; **~ý pokoj** стая за гости **2.** гастролен: **~é vystoupení** гастрол

pohostinstv|í, -í ср. **1.** обслужване (на гост в заведение): **poděkovat za ~í** благодаря за обслужване **2.** малко заведение за обществено хранене; гостилница, закусвалня, малко ресторантче, павилионче **3.** рядко гостоприёмство: **poskytnout ~í** окажа гостоприёмство

pohost|it, -ím св. (koho – вин. čím) нагостя, гостя, почерпя (някого с нещо): **~ili nás kávou** предложиха ни, сервираха ни кафе, почерпиха ни с кафе

pohoštění|í, -í ср. угощение, гощавка, почерпка

pohotově нар. бързо, незабавно, с готовност; своевременно: **~ odpovědět** отговоря веднага, незабавно; **~ zasáhnout** намеса се своевременно, веднага; **mít něco ~** нещо ми е под ръка

pohotovost, -i ж. **1.** готовност, подготвеност: **tělesná, duševní** ~ физическа, психическа готовност; **jazyková** ~ бърза езикова реакция,

езикова находчивост; **bojová** ~ бойна готовност; **být v ~i** в готовност съм **2.** команда, екип, служба за бързо действие, за бърза намеса; **dopravní** ~ пътна помощ; **požární** ~ пожарна команда **3. разг.** бърза (медицинска) помощ; **mít ~** дежурен съм (за мед. персонал)

pohotovostn|í, -í, -í дежурен; готов за незабавна намеса: **~í oddíl** дежурен отряд; **~í služba** бърза помощ; **~í vůz** кола на бърза помощ

pohotov|ý, -á, -é **1.** бърз и находчив, бързо реагиращ, експедитивен, енергичен, интензивен, жив: **~ý diskutér** активен, жив събеседник; **~ý reportér** експедитивен репортьор; **zárok ~ých požárníků** бърза намеса на пожарникарите; **~á výroba** спешно производство; **~á paměť** свежа памет **2.** бърз, незабавен: **~á odpověď** бърз отговор; **~á reakce** бърза реакция; **~é odstraňování závad** спешно, бързо отстраняване на повреди

pohoup|at, -u/-ám св. (koho, co) полюля (някого, нещо)

pohoup|at se, -u se/-ám se св. полюля се

pohoupáv|at, -ám; pohup|ovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, co) полюлявам, люля (някого, нещо)

pohoupáv|at se, -ám se; pohup|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. полюлявам се

pohov, -u м. физкулт. воен. свободно; свободен стоож: **stát v ~u** стоя свободно; **četo, ~!** рота, свободно! ♦ **dát si ~** разг. дам си почивка, почина си

pohov|ět si, -ím si св. почина си, поотпочина си, поседя спокоден, отпусна се

pohovk|a, -y ж. диван, кушетка, канапé

pohovor, -u м. **1.** разговор **2.** събеседване, разговор, беседа; интервю (при назначаване на работа): **přijímací** ~ устен приёмнен изпит (за университет)

pohovoř|it (si), -ím (si) св. **1.** (s kým o čem) поговоря (си) (с някого за нещо) **2.** страд. **být ~en** адм. експр. мина през интервю; бъда подложен на интервю, на събеседване

pohozen|ý, -á, -é **1.** захвърлен **2.** подхвърлен

pohrabáč, -e м. ржжен, маша, маши

pohrab|at, -u св. **1.** (со) почистя, събера с гребло; сгребя (нещо): **~at klásky** събера класовé с гребло **2.** също и **pohrab|at se, -u se** (v čem) поровя (се) (в нещо)

pohrab|ovat, -uji/разг. -uju неск. почиствам, чистя, събирам с гребло

pohranič|í, -í ср. погранична област, пограничен район

pohraničn|í, -í, -í пограничен, граничен: **~í pásmo** гранична зона; **~í mezník** граничен

бани много хора: **pohanské** ~ě археол. езическо гробище, езически некропол; **Svatovítský chrám**, ~ě českých králů храмът „Свети Вит“, гробница на чешките крале; **hromadné** ~ě padlých vojáků масов гроб, братска могила на загинали воини

pohřebné, -ho ср. такса за погребение, погребална такса

pohřební, -í, -í 1. погребален: ~í průvod погребална, траурна процесия; ~í vůz катафалка; ~í věnec траурен венец; ~í řeč надгробно слово; ~í ústav погребално бюро, бюро за погребения 2. прен. погребален, печален, тъжен, жален, жалостен: ~í hlas погребален глас; ~í nálada погребално настроение

pohřešit, -ím св. (koho, co) 1. забелѝжа, установѝ, почувствам липсата, отсъствието (на някого, на нещо): ~il peněžku až doma чак в къщи забелѝжа, откри, че портмонето му го няма; **na dvoře** ~il psa не намѝри кучето на двора 2. рядко мина, преживѝвѝ (без някого, без нещо)

pohřešovaný I, -á, -é изчѝзнал, безслѝдно изчѝзнал: ~á osoba безслѝдно изчѝзнало лице

pohřešovaný II, -ého м. безслѝдно изчѝзнал (човѝк)

pohřešovat, -uji/разг. -uju не св. (koho, co) забелязвам, откривам, установявам липсата, отсъствието (на някого, на нещо), че (някой, нещо) не е на лице: ~uji peněžku няма ми портмонето; ~uje se deset horníků десет миньори са (безслѝдно) изчѝзнали; **expedice se dlouho** ~ovala за експедицията дълго време не се знаеше нищо; ~uje se pes изчѝзнало е куче

pohublý, -á, -é отслабнал, поотслабнал

pohubnout, -nu св. отслабна, поотслабна

pohůnek, -ka м. по-рано говедар(че), воловар(че); ратайче, което води и впряга животни при полските работи

pohupovat, pohupovat se вж. **pohoupat, pohoupat se**

pohvizdovat, -uji/разг. -uju не св. подсвирквам, подсвирвам: **tíše** ~ovat тихо (си) подсвирквам, тихо подсвирвам с уста; ~ovali kosi подсвиркваха косове; **vítř** ~oval прен. вятърът подсвирваше

pohyb, -u м. 1. движение, жест: **bezděčný** ~ rukou неволно движение, помръдване с ръка; **odmítavý** ~ ruky/rukou, hlavou отрицателен жест, отрицателен знак с ръка, с глава; **taneční** ~у танцови движения 2. движение: **vlak se dal do** ~u влакът трѝгна; **otáčivý** ~ физ. въртливо движение 3. движение, ход; циркулиране, циркулация: **uvést, přivést do** ~u при-

ведѝ в движение, в ход, в действие; ~ stroje ход на машина; ~ krve v těle циркулация на кръвта в тялото; ~ nebeských těles астр. движение на небесните тела; **klidný, rychlý** ~ муз. спокойно, бързо темпо; ~ **peněz** икон. обръщение на парични средства 4. движение, изменение, промяна: **svět v** ~u светът в движение, в непрекъснато развитие, изменение; ~ **obyvatelstva, členstva** движение на населението, на членовете; **přirozený** ~ **obyvatelstva** естествена динамика на броя на населението; ~ **cen** колебание на цените

pohyblivě нар. подвижно, гъвкаво, пѝргаво: ~ **sestavit plán vysílání** гъвкаво съставя план за предавания

pohyblivost, -i ж. подвижност, пѝргавост: ~ **cen** икон. колебание на цените

pohyblivý, -á, -é 1. подвижен, движещ се: ~é schody ескалатор; движещи се стълби; ~ý kloub подвижна става; ~é laťky подвижни лѝтвички 2. подвижен, жив, пѝргав, гъвкав, ловък: ~ý hráč бърз, подвижен играч; ~ý reportér ловък репортер; ~ý státní aparát гъвкав държавен апарат 3. подвижен, непостоянен, променлив: ~é písky подвижни пясъци, движещи се пясъци; ~é svátky цѝрк. празници с непостоянно място в календара; ~ý přízvuk език. подвижно ударение

pohyb|ovat, -uji/разг. -uju не св. (čím) движа, задвижвам (нещо): ~ovat rty мѝрдам (с) устни, движа устни; ~ovat kormidlem въртя кормило; **vítř** ~uje **okenicemi** вятърът клати кепенците

pohyb|ovat se, -uji se/разг. -uju se не св. 1. движа се, мѝрдам се: **rty se pomalu** ~ovaly устните бавно помръдваха; **prsa se volně** ~ovala гърдите свободно, волю се повдигаха; ~ovat se **z místa na místo** придвижвам се от място на място 2. движа се, живѝя, пребивавам (в определен кръг); държѝ се добре (в общество): ~ovat se **mezi výtvarníky** движа се сред художници; **neumí se** ~ovat не умѝе да се дѝржѝ (блицтат)◆ ~ovat se

~ovat se v **sférách** витѝя в облациите 3. движа се, колебѝя се: **teplota se** ~uje **kolem nuly** температурата се движи около нулата; **rozhovor se** ~oval **v mezích společenské slušnosti** разговорът не излизаше извън рамките на приличието

pohybový, -á, -é двигателен; който се отнася до собствено движение: ~é **schopnosti** двигателни способности; ~é **hry** двигателна култура; ~é **ústrojí** анат. двигателен апарат; ~á **energie** физ. кинетична енергия; ~ý **šroub**

техн. ходов вѝнт; **~é formy kapitálu** *икон.* оборóтни фóрми на капита́ла

pocházet, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв.* произхо́ждам, произли́зам: **~í z Brna** то́й/тя́ е ро́дом от Бърно; **toto slovo ~í z němčiny** та́зи ду́ма произхо́жда от нѝмски; **rukopis ~í ze středověku** ръкопи́сът да́тира от Средновеко́вието

pochcíp|at, -ám *св. разг. 1. обикн. третол. мн. -ají* умра́т, измра́т (е́дин след дру́г) (*за животно*): **králíci ~ali** зайци́те изпомря́ха

2. обикн. мн. -áme *експр. пейор.* изпомре́м, изпопу́каме, псовѝса́ме: **vojáci ~ali v zákopec** войни́ците изпомря́ха в око́пите

pochlebnic|e, -e *ж.* ласка́телка, подлизу́рка, подмазв́ачка

pochlebnictv|í, -í *ср.* раболѝпие, угодни́чество, ласка́телство, подмазв́ачество

pochlebník, -a *м.* ласка́тел, подлизу́рко, подмазв́ач

pochlebovat, -uji/разг. -uju *несв. (кому) пейор.* подма́звам се (*на някого*): **~ovat nadřízenému** подма́звам се на нача́лник, на висшестоя́щ

♦ **fig. uvažovat** от действителността

pochlub|it se, -ím se *св. (čím)* похва́ля се, изфу́кам се (*с нещо*)

pochmurně *нар. книж.* мра́чно, злове́що, намрѝщено, навѝсено, начумѝрено: **~ planoucí záře** злове́що пламтя́що заревò; **~ se tvářit** гле́дам мра́чно, навѝсено

pochmurno *нар. предикативно книж.* мра́чно, непривѝтливо: **venku je ~** вре́мето е мра́чно, навѝсено, об́лачно; **v jeho duši bylo ~** на душа́та му бе́ше те́жко

pochmurný, -á, -é *книж.* мра́чен, навѝсен: **~é počasí** мра́чно вре́ме; **~á nálada** мра́чно настрóение; **~ý výjev** мра́чна сце́на

pochod, -u *м.* **1.** ход, вървѝж, стѝпка: **rázný vojenský** ~ енергѝчна войни́шка стѝпка **2.** по́ход, манифеста́ция: **májový** ~ пѝрвомайска манифеста́ция; **vojenský** ~ воѝнен по́ход; воѝнен ма́рш; **dálkový** ~ далѝчен по́ход; **dát se na ~** отпра́вя се, трѝгна на по́ход; **hrát do ~u** сви́ря ма́рш; **~em v chod!** хо́дом ма́рш! **jít husím ~em** вървѝм в сгѝстѝна коло́на, е́дин след дру́г **2.** по́ход, ма́рш, процѝсия: **mírové ~y** ми́рни по́ходи, по́ходи на мира **3.** муз. ма́рш: **vojenský** ~ воѝнен ма́рш; **smuteční** ~ трау́рен ма́рш **4.** процѝс: **myšlenkový** ~ мисло́вен процѝс; **duševní** ~ психѝчески процѝс; **~ trávení** храносми́лателен процѝс; **zánětlivé ~y** възпалѝтелни процѝси; **chemický** ~ химѝчески процѝс; **výrobní** ~ произво́дствен процѝс

pochod|eň, -ně *ж.* фа́кел/фа́кла

pochod|it, -ím *св. 1.* успе́я; постѝгна успе́х: (**dobře**) **~il** успѝя, провѝрвѝ му; **špatně ~il** претѝрпѝ неуспе́х, не сполу́чи, не му провѝрвѝ; **řekni, jak jsi ~il** кажи ка́к уреди неща́та, успѝ ли; **s tím návrhem u něho ne~iš** предло́жѝнието ти нѝма да ми́не пред не́го

2. обхо́дя (*един след дру́г*): **~il jsem půl Prahy** обико́лих полови́н Пра́га **3.** по́ходя, поразхо́дя се

pochodňov|ý, -á, -é фа́келен: **~ý průvod** фа́келно шѝствие

pochod|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* марши́рувам: **vojáci ~uji** войни́ците марши́руват

pochodov|ý, -á, -é строевѝ, ма́ршов, по́ходен: **~ý krok** строев́а кра́чка; **~á píseň** ма́ршова пе́сен; **kráčet v ~ém útvaru** вървѝя в по́ходна коло́на; **~é cvičení** марши́ровка; **~á sestava** воен. ма́ршов стрóй; **~ý proud** по́ходна коло́на

pochop I, -a *м.* би́рнически стража́р, жанда́рин: **policejní ~ové** *прен. пейор.* полицѝйски слугѝ, лаке́и

pochop II, -u *м. разг. експр.* спѝване, препѝване; *обикн. в съчет.* **brát, vzít, udělat** ~ спѝвам се и па́дам; спѝна се, препѝна се и па́дна

pochopen|í, -í *ср.* разби́ране: **mít ~í pro někoho, pro něco** разби́рам някого, не́що; отна́сам се с разби́ране към някого, към не́що; **mít velké ~í pro divadlo** разби́рам мно́го от теа́тър

pochopitelně I *нар.* поня́тно, разбира́емо, обясни́мо; *често отриц.* **ne~** непоня́тно, неразби́раемо, необясни́мо: **chovat se (ne)~chladně** държа́ се (не)обясни́мо хла́дно

pochopitelně II *част. разг. експр.* разби́ра се, естѝствено: **dopadlo to ~ špatně** естѝствено, разби́ра се, това́ завѝрши зле́; **jdeš do kina?** – **pochopitelně** ще хо́диш ли на кино? – разби́ра се, ѝска ли пита́не

pochopitelný, -á, -é разби́раем, обясни́м, поня́тен, ясѝен: **těžko ~é chování** трудно обясни́мо държа́ние; **je (ne)~é, že ...** (не)поня́тно е, че ...; **článek je každému ~ý** ста́тията е достѝпна, разби́раема за все́ки

pochop|it, -ím *св. 1. (co)* разбе́ра, схва́на, проумѝя (*нещо*): **~it podstatu věci** разбе́ра същността́ на неща́та **2. (koho, co)** разбе́ра, оценѝя (*някого, нещо*): **~it, oč jde** разбе́ра за каквò ста́ва ду́ма; **~it něčí zármutek** разбе́ра скръ́бта на някого

pochoutk|a, -y *ж.* **1.** ла́комство, деликатѝс **2. експр.** удовòлствие, приятно преживѝване, сенза́ция; *разг. експр.* върхѝт на сладолѝда: **ten zápas, to byla ~a** ма́чът бе́ше ѝстинско удовòлствие

pochoutkov|ý, -á, -é деликатесен: **~é sýru** деликатесни сирена

pochov|at I, -ám св. 1. (koho, co) погребѝ (няко-го, нецо): **je ~án v rodinné hrobce** погребѝан е в семејната гробница; **desítky lidí byli ~ány pod troskami** десѝтки хора бѝаха погребѝани, затрѝпани под развалините; **~at své naděje** *прен. книж.* погребѝа надѝждите си **2. (co) експр. погребѝа, съсѝпя, погѝбѝя, опропастѝя (нецо): **tím je ta akce ~ána** с тоѝа, така ѝкцията бѝше провалѝна**

pochov|at II, -ám св. подѝржѝа, подѝрусам на рѝце, подунѝуркам

pochová|at, -ám несв. 1. (koho, co) погрѝбѝвам (някого, нецо) **2. (co) експр.** погрѝбѝвам, съсѝпвам, проваљям, опропастѝвам, погѝбѝвам (нецо)

pochrom|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) техн. хро-мѝрам (нецо)

pochrouman|ý, -á, -é поврѝден, наранѝен, осакатѝен: **mít ~é nervy** ѝмам разбити нѝрви; **~é zdraví** разклѝтено здравѝе

pochroum|at, -ám св. повредѝа, наранѝа, осакатѝа, контуза, навѝхна: **~at si kotník** навѝхна си глѝзен; **pták si ~al křídlo** птицата си наранѝ крилѝто

pochutí|na, -ny жс., обикн. мн. pochutí|ny, -n подпѝравки; пикѝнтни и ароматѝчни продѝкѝти (*чай, кафе, тютюн, подпѝравки и под.*)

pochutn|at si, -ám si св. (na čem) 1. изѝям, изпѝя, хѝпна, пѝйна (нецо) с гољѝмо удовѝлствие, с апетѝт: **~at si na pečince** изѝям пѝчено с гољѝм апетѝт; **to jsem si ~al!** добрѝ си хѝпнах и пѝйнах; **эх, че бѝше вѝкусно!** **2.** изпѝтам удовѝлствие (*от нецо*); наслаѝдѝ се (*на нецо*): **~at si na cigaretě** изпѝуша с удовѝлствие една цѝгѝра; **na té knize jsem si opravdu ~al експр.** таѝзи книга действѝтелно ми достѝаѝи удовѝлствие

pochutnáv|at si, -ám si несв. (na čem) 1. ям, пѝя (нецо) с гољѝмо удовѝлствие, с апетѝт: **~at si na výtečném obědě** изпѝтѝвам ѝстинско удовѝлствие от отлѝчния ѝбед; **~at si na sklenici vína** пѝя с гољѝмо удовѝлствие чѝша вино **2.** изпѝтѝвам удовѝлствие (*от нецо*); наслаѝждаѝам се (*на нецо*)

pochůzk|a, -y жс. обикѝлка, обикѝяне: **vykonat ~u po městě** напраѝя една обикѝлка из градѝа, обхѝдѝа градѝа; **informační ~a** обикѝлка за запознаѝване; **každodenní ~a** ежеднѝвна обикѝлка; **noční ~y hlídačů** нѝщни обикѝлки на пазѝчи; **doručovací ~a** обикѝлка на пощенски раздаѝач

pochůzkář, -e м. раздаѝач, куриѝр

pochůzkářk|a, -y жс. разносѝачка, куриѝрка

pochv|a, -y жс. 1. нѝжница: **zastrčit dýku do ~y** пѝхна, приберѝа кинжѝл в нѝжница; **vytásit meč z ~y** изѝваѝя, измѝкна, изтѝгля, издѝрпам мѝч от нѝжница **2. анат. и бот.** предпазна обѝѝвка **3. анат. и зоол.** влагѝлицѝе

pochval|a, -y жс. похваља

pochvál|it, -ím св. (koho, co) похваља (някого, нецо)

pochvalně нар. похваљно, одобѝрѝтелно, с похваља: **~ o někom mluvit** говѝра за някого с одобѝрѝние; **~ poklepat někomu na rameno** одобѝрѝтелно потѝпам някого по рамото

pochvaln|ý, -á, -é похваљен, одобѝрѝтелен: **~é uznání** похваљна грамотѝа

pochval|ovat (si), -uji (si)/разг. -uju (si) несв. (koho, co) хѝваља се, доѝѝлен съм; изразѝвам заѝдовѝлство (*от някого, от нецо*); одобѝрѝние (*на някого, на нецо*); одобѝрѝвам (някого, нецо): **~ovat si rekreaci** хѝваља се, доѝѝлен съм от почѝвка, изкаѝвам заѝдовѝлство от почѝвка

pochyb|a, -y жс. съмнѝение, несѝгурност, колебање, недоумѝение: **bez ~y/bezpochyby** бѝз съмнѝение, несъмнѝено; **beze vši ~y** бѝз всѝкакво съмнѝение

~ách изпѝтѝвам съмнѝения, съмнѝяѝам се, колебаѝ се; **nechat někoho na ~ách** остаѝя някого да се колебаѝ; остаѝя някого в недоумѝение; **o tom není ~** тоѝа е сѝгурно, в тоѝа нѝма съмнѝение

pochybeně нар. погрѝшно, неправѝлно, невѝрно

pochyben|ý, -á, -é погрѝшен, неправѝлен, невѝрен: **~ý krok** погрѝшна стѝпка; **~á výchova** неправѝлно възпитѝание; **je to zcela ~é** тоѝа е напѝлно погрѝшно; **~á metoda** неправѝлен, погрѝшен мѝтод

pochyb|it, -ím св. (-; v čem) сгрѝша (-; за нецо, в нецо), обѝркам (нецо)

pochybně нар. погрѝшно; обикн. *отриц.* **ne~** несъмнѝено: **ne~ je to tak** несъмнѝено тоѝа е така

pochybnost, -i жс. 1. съмнѝителност, спѝрност; несъѝвършенство: **~ údajů** съмнѝителност на данни; **~ charakteru** несъѝвършенство на хѝрактер **2.** съмнѝение: **o tom nemám nejmenší ~i** в тоѝа нѝ най-мѝлко не сѝ съмнѝяѝам; **není ~i o tom, že ...** нѝма (нѝкакво) съмнѝение, че...; **projevit ~i** изразѝ съмнѝение, усъмнѝа се, постаѝва под съмнѝение; **vzbudit ~** предѝзѝвикам съмнѝение; **je to nade vši, mimo veškerou ~** *книж.* тоѝа е изѝѝн всѝкакво съмнѝение

pochybn|ý, -á, -é 1. съмнѝителен, спѝрен: **je ~é, že to dobře skončí** съмнѝително е, че тоѝа ще сѝѝрши добрѝ **2.** съмнѝителен, подозѝрѝтелен; кѝйто е с недѝбро ѝме: **~ý podnik** съмнѝително

заведение; **žena ~é pověsti** жена със съмнителна репутация; **~á existence** съмнителна личност

pochybovač, -e м. скептик; човек, който се съмнява

pochybovačně нар. скептично, резервирано

pochybovačn|ý, -á, -é скептичен, резервиран: **~ý tón řeči** скептичен тон; **skeptické a ~é úvahy** скептични и резервираны разсъждения

pochyb|ovat, -uji/разг. -uju неск. (о кот, о чет) съмнявам се (в някого, в нещо): **věřit bez ~ování** вярвам без съмнение, безрезервно; **už o vás ~ovali** ирон. вече се страхувах за вас

a) че няма да дойдете б) че няма да оздравеете в) че няма да постигнете целта си, да успеете

pochyt|at, -ám св. (кого, со) изловя, изполовя (някого, нещо): **~at zloděje** изловя крадци

pochyt|it, -ím св. 1. (со) доловя, уловя, схвана, разбера (нещо): **~it útržky hovoru** доловя (само) част от думите, от разговора; **pozdě ~il, oč běží** той късно разбра за какво става дума 2. (со od koho) разг. науча, усвоя (нещо от някого): **~il v cizině pár slov** научил в чужбина няколко думи; **od něho ne-íš nic dobrého** от него няма да научиш нищо хубаво; **~it nový vtíp** науча нов виц

point|a [ро-еп-], -у ж. поанта, кулминация, връхът; най-важното: **duchaplná ~a** остроумна поанта; **zapomenout ~u anekdoty** забравя най-важното, поантата на виц

pojednán|í, -í ср. лит. статия, трактат, изследване

pojedn|at, -ám св. (о чет) 1. поговоря, побеседвам (за нещо); обсъдя, разглеждам (нещо): **~at o denních starostech** поговоря за ежедневни грижи; **~at o sporných otázkách** обсъдя спорни въпроси; в съчет. **není s ním žádné ~ání** с него човек изобщо не може да се разбере; **~at o plánu** обсъдя, разглеждам план 2. книж. разглеждам, продискутирам, изложа (нещо); изнеса трактат (за нещо): **~at o filozofických otázkách** разглеждам философски въпроси

pojednáv|at, -ám неск. (о чет) 1. беседвам, говоря (за нещо), обсъждам, разглеждам (нещо): **~ají o důležitých problémech** разглеждат важни въпроси 2. книж. разглеждам, третирам, излагам въпроса (за нещо); разказвам (за нещо): **článek ~á o ...** статията разглежда въпроса за ..., в статията се разглежда въпросът за ...; **knihá ~á o ...** в книгата се говори, се разказва за ...

pojednou нар. изведнъж, внезапно, неочаквано

poj|em, -mu м. 1. понятие: **~em krásna** понятието прекрасно, понятието за красивото;

obsah a rozsah ~mu съдържание и обем на понятие; **definovat ~em revoluce** определя понятието революция 2. (о чет) разг. понятие, представа: **(ne)mít ~em o něčem, z něčeho** нямам (нямам) понятие, представа за нещо; (не) разбирам нещо

pojet|í, -í ср. схващане, концепция, разбиране: **demokratické ~í umění** демократично схващане за изкуството

pojíd|at, -ám неск. (-; со, по-рядко koho) ям, изяждам (-; нещо, някого): **ulomil si kus chleba a ~al** отчупи си едно парче хляб и започна да го яде

pojímat, -ám неск. 1. в съчет. **~at za ženu (za manželku), za muže (za manžela)** малко остар. вземам за жена (за съпруга), за мъж (за съпруг) 2. (кого, со do čeho, v со) включвам (някого, нещо в нещо): **~at do počtu, do plánu** включвам в общ брой, в план 3. (кого, со) побирам, поемам (някого, нещо) 4. (со) възприемам, разбирам, схващам (нещо): **je nutné ~at věci z jiné stránky** нещата трябва да се приемат от другата им страна 5. (со) изпълвам се (с нещо); бивам обзет (от нещо): **~at důvěru** прониквам се с доверие; **~at podezření** обзема ме подозрение; **~at nechuf** обзема ме нежелание; **~at úmysl** замислям 6. (кого – вин.) обземам, обхващам, завладявам (някого): **~ala ho touha po domově** обземаше го копнеж по родния край; **~á mě strach** обхваща ме страх

pojím|at se, -ám se неск. зоол. чифтосвам се, съвкуплявам се (за птици)

poj|íst, -jím, 3. мн. -jedí св. 1. (со) изям (нещо): **~jedl trochu kaše** той хапна малко каша 2. найм се, хапна; **rychle ~jedl a odešel** хапна набързо и си отиде

pojist|it, -ím св. 1. (кого, со; koho, со proti čemu, na со) застраховам, осигуря, обезпечя (някого, нещо; някого, нещо за нещо): **~it dům proti požáru** застраховам къща за пожар; **~it zaměstnance proti úrazu** застраховам служител за злополука; **dát se ~it na život** застраховам се за живот; **~it stěny podpěrami** подсиля стени с подпори; **~it dveře závorami** залостя врата

pojist|it se, -ím se св. (proti čemu, před čím) застраховам се, осигуря се, подсиля се (срещу нещо); **~it se před zradou** застраховам се срещу предателство

pojístk|a, -y ж. 1. предпазител, бушон: **praskla ~a a světlo nesvíti** изгоря предпазителят, бушонът и лампата не свети; **~a u pušky** предпазител на пушка; **dát železnou ~u na dveře** сложа желязно резе на врата **2.** застраховка, осигуровка: **životní ~a** застраховка живот; **~a proti požáru** застраховка за пожар; **uzavřít ~u** направа, сключа застраховка; **platit ~u** плащам застраховка **3.** полит. публ. гаранция, свидетелство: **ideje konference představují evropskou ~u** идете на конференцията представляват европейска гаранция за сигурност; **~a pro mír** гаранция за мир

pojístné, -ho ср. 1. застраховка, осигуровка (изплатена сума): **dostávat ~** получавам застраховка **2.** застраховка, осигуровка (вноска): **platit ~** плащам застраховка

pojístný, -á, -é 1. предпазен: **~ý ventil** предпазен клапан; **~á matice** контрагайка **2.** застраховъчен, застрахователен; който се отнася до застраховка: **~á smlouva** застраховка, договор за застраховка; **~á dávka, částka** вноска за застраховка; **~á prémie** застраховка; застрахователна премия

pojístěnc, -ce м. застрахован; застраховано лице

pojístění, -í ср. застраховка, застраховане, осигуровка, осигуряване: **požární ~í** застраховка за пожар; **úrazové ~í** застраховка за злополука; **havarijní ~í** застраховка за авария; **nemocenské ~í** здравна застраховка; **sdrúžené ~í domácnosti** обща застраховка на домакинство; **dúchodové ~í** пенсиононо осигуряване; **národní ~í** обществено осигуряване

pojístěvací, -í, -í 1. предпазен: **~í záklopka** предпазен клапан **2.** застрахователен, застраховач, осигурителен: **~í ústav** застрахователен институт; **~í instituce** застрахователна институция, агенция; **~í úředník** застрахователен агент

pojístěvatel, -e м. застраховател (лице, институция, която изплаща застраховки)

pojístěvat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (кого, со; кого, со *proti čemu, na со*) застраховам, осигурявам, обезпечавам (някого, нещо; някого, нещо за нещо): **~ovat byt** застраховам жилище; **~ovat se na život** застраховам се за живот **2.** (со *čím*) подсигурявам, подсилвам (нещо с нещо): **~ovat okna okenicemi** подсигурявам прозорци с капаци

pojístěvat se, -uji se/разг. -uju se нескв. 1. застраховам се **2.** (*čím proti čemu, před čím*) предпазвам се (с нещо от нещо), осигурявам се (с нещо против нещо): **~ovat se galošemi**

proti blátu предпазвам се с галоши от калта

pojístěvensk|ý, -á, -é който се отнася до застрахователен институт: **~ý systém** система от застрахователни агенции, фирми, институти

pojístěovn|a, -y ж. застрахователен институт

pojístěovnick|ý, -á, -é застрахователен: **~é zákony** застрахователни закони

pojístěovnictv|í, -í ср. застрахователно дело

pojít, -ím нескв. книж. 1. (кого, со) свързвам, обединявам; съединявам в едно (някого, нещо): **jedna mysl je ~ila** една мисъл ги обединяваше **2.** (кого *ke кому, k čemu; s кým, s čím*) свързвам, привързвам, привличам, влека (някого към някого, към нещо; с някого, с нещо): **~í nás pevné přátelství** свързва ни крепка дружба; **~il svůj hlas k ostatním** той присъединяваше гласа си към останалите

pojít se, -ím se нескв. книж. 1. (*s čím*) свързвам се, обединявам се (с нещо): **forma se ~í s obsahem** формата е свързана със съдържанието **2.** (*k čemu, s čím*) отнасям се (към нещо); свързан съм (с нещо): **k hradu se ~í pověst** с крепостта се свързва, е свързана една легенда

pojít, -jdu св. 1. умра (за животно): **pes ~šel hladem** кучето умря от глад **2.** грубо по-висам, пукна (за човек): **~jdi! je tu zima, že by člověk ~šel** тук е толкова студено, че човек може да умре **3.** (*z кого, z čeho*) остар. произляза, изляза, възникна (от някого, от нещо): **~šel ze selského rodu** излязъл е от селско семейство; **~šel z toho svár** от това произлезе свада; **z toho ne~jde nic dobrého** от това нищо хубаво няма да излезе; **~šla mi z toho škoda** от това има само вреда; **byl bych nerad, aby z toho ~šly řeči** бих ми било неприятно, ако това породя приказки

~mohodny-jde *охрана*
с пръдня боя не става

pojít|ko, -ka ср. 1. връзка, свързващо звено, спойка: **mír je ~kem mezi národy** мирът е спойката между народите **2.** мн. **pojít|ka, -ek воен.** връзки: **rádiová ~ka** радиовръзки; **zvuková ~ka** звукови връзки; **zraková ~ka** зрителини връзки

pojív|o, -a ср. събир. 1. спец. връзки; спойка; свързващо, спояващо вещество **2.** анат. съединителна тъкан

pojízdn|ý, -á, -é подвижен, амбулантен: **~á prodejna** пътуващ магазин; **~á dílna** подвижна работилница; **~é křeslo** кресло на колелца; **~ý jeřáb** подвижен кран **2.** годен за движение, за пътуване: **auto je (po opravě) zase ~é** (след поправката) колата е отново в движение

pojízďet, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* **1.** пътувам, движа се насам-натъм, нагоре-надолу **2.** премествам се, придвижвам се малко напред (*с превозно средство*)

pojmenován|í, -í *ср.* **език.** наименоване, название: **jednoslovné, víceslovné ~í** еднословно, многословно наименование; **~í značkové** знаково, немотивирано наименование; **~í popisné** описателно, мотивирано наименование

pojmen|ovat, -uji/разг. -uju *св.* **1.** (*кого, со*) нарека, наименовам, кръстя (*някого, нещо*); дам име, название (*на някого, на нещо*): **~ovat novorozeně** дам име на новородено; **~ovat ulici po skladateli** наименовам улица на името на композитор **2.** (*со, по-рядко кого*) назова, наименовам (*нещо, някого*): **umět ~ovat květiny** мога да назова цветята с имената им **3.** (*со*) *полит. публ.* формулирам, поставя на дневен ред, посоча, определя, изтъкна (*нещо*): **vláda by měla problémy ~ovat** правителството би трябвало открито да посочи проблемите

pojmenován|at, -ám *несв.* **1.** (*кого, со*) давам име, название (*на някого, на нещо*); именувам, кръщавам (*някого, нещо*): **~at ulici** именувам улица **2.** (*со, по-рядко кого*) назовавам (*нещо, някого*): **~at každou květinu** назовавам всяко цвете

pojmoslov|í, -í *ср.* семантика

poj|nout, -mu *св. книж.* **1.** в съчет. **~nout za ženu (manželku), za muže (manžela)** малко остар. взема за жена (съпруга), за мъж (съпруг) **2.** (*кого, со до чего, в со*) включва (*някого, нещо в нещо*): **~nout do sbírky** включва в сборник; **~nout do počtu** включва в общ брой **3.** (*кого, со*) поберя (*някого, нещо*): **sál ~me mnoho diváků** залата може да побере много зрители; **kamery pojízďejí, aby ~aly celý obraz** камерите се движат, така че да могат да обхванат цялата картина **4.** (*со*) разбира, възприема, схваща (*нещо*): **~al věc jinak** той разбра, схваща нещата другояче **5.** (*со*) изпълня се (*с нещо*); бивам обзет (*от нещо*); изпитам (*нещо*): **~nout úmysl** реша, намисля; **~nout rozhodnutí** приема, взема решение; **~nout podezření** заподозря; **~nout důvěru, lásku k někomu** изпълня се с доверие, с любов към някого; **~nout nenávisť k někomu, k něčemu** намръзя някого, нещо **6.** (*кого – вин.*) обхваща, обзема, завладява (*някого*): **~ala ho hrůza** обхваща го ужас; **~ala ho touha** обзе го копнеж; **~al ho strach** обзе го страх

pojmov|ý, -á, -é *понятиен:* **~ý slovník** *език.* тематичен речник

pokác|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *св. (со)* **1.** изпосека, изсека (*нещо*): **~et les** изсека гора **2.** изпосборя, преобърна, съборя на земята (*нещо – обикн. едно след друго*): **~et židle** насборя, преобърна столовете

pokak|at, -ám *св. дет. (со)* наакам (*нещо*)

pokak|at se, -ám se *св. дет.* наакам се

pokál|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *св. (со)* замърся, оцапам (*нещо*) с изпражнения: **pták ~el hnízdo** птицата замърси гнездото си с кърешки

pokál|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se *св.* насера се, посера се: **nemocný se ~el** болятният се насера, се посера

pokaňk|at, -ám *св. (со) експр.* покăпя, окăпя, зацапам, замърся (*нещо – обикн. с капки*): **~at ubrus, knihu** окăпя, зацапам покривка, книга

pokán|í, -í *ср.* покаяние, разкаяние: **činit ~í** правя покаяние; **dát se na ~í** разкаж се; **uložit za ~í** възлôжа, наложа покаяние

pokap|at, -u/-ám *св. (со; со čít)* **1.** покăпя, наръся, поръся (*нещо; нещо с нещо*): **~at řízek citronem** изстъскам лимон върху шницел **2.** накăпя, изцапам (*нещо; нещо с нещо*): **~at si sako (omáčkou)** накăпя си сакото (със сôс)

pokap|at se, -u se/-ám se *св.* накăпя се, покăпя се: **jez pomalu a ne~ej se!** яж бавно и внимавай да не се накăпеш!

pokárán|í, -í *ср.* мъррене, порицание: **udělit ~í** смърря, порицая; **veřejné ~í** публично порицание

pokár|at, -ám *св. (кого – вин.)* смърря, порицая (*някого*); скăрам се (*на някого*): **~at žáka za špatný prospěch** порицая ученик за слаб успех

pokašláv|at, -ám *несв. многокр.* покăшлювам **pokaz|it, -ím** *св.* **1.** (*со*) разваля, повредя (*нещо*): **~it hodinky** повредя часовник; **~it si žaludek** разстроя си, разваля си стомаха **2.** (*со*) разваля, проваля (*нещо*): **~it náladu** разваля настроение; **~it plány, úmysly** проваля плънове, намерения; **~it radost** помрачя радост; **~it si život** съсия си, отровя си живота; **~it si to u děvčete** загубя симпатията, благоразположението на момиче **3.** (*кого, со*) разваля, покваря (*някого, нещо*): **~it dítě špatnou výchovou** разваля дете с лошо възпитание; **~it kázeň ve třídě** разваля дисциплината в клас

pokaz|it se, -ím se *св.* **1.** повредя се, разваля се: **stroj se ~il** машината се повреди; **jídlo se ~ilo** яденето се развали **2.** разваля се, стана лош, по-лош: **žák se ~il v chování, v prospěchu** ученикът развали поведението си, успеха си; **počasí se ~ilo** времето се развали, се влоши

pokaždé, po každé нар. всеки път; винаги: **přišel ~ pozdě** той винаги закъсняваше; **~ udělá stejnou chybu** всеки път прави една и съща грешка; **~ v neděli jde do kina** всяка неделя ходи на кино

pokec, -u м. разг. експр. разговор, лаф, моабет: **přijít na ~** дойда на приказки, на лаф

pokec|at, -ám св. разг. експр. 1. (koho, co) окапя, покăпя, изцапам, измърся, измацам (някого, нещо) 2. побъбря, полафя си; почеша си езика

pokec|at se, -ám se св. разг. експр. покăпя се, окапя се, изцапам се

pokec|at si, -ám si св. разг. експр. побъбря си, полафя си; почеша си езика: **přišel si s námi trochu ~at** дойде малко да си побъбрим; **to jsme si dnes ~ali!** днес хубаво си побъбрихме!

poker, -u м. покер

poklad, -u м. 1. съкровище: **zakopaný ~** заровено съкровище, имане; **zlatý ~** златно съкровище 2. ценност, съкровище, богатство: **umělecké ~y** ценни произведения на изкуството; **zdraví je nejlepší ~** здравето е най-голямото богатство; **ty můj ~e!** съкровище мое!

poklád|at, -ám нескв. 1. (koho, co kam) полагам, слагам, поставям (някого, нещо някъде): **~at někoho na lopatky** туширам, повăляям някого на гръб (при борба); **~at knihu na stůl** поставям книга на масата; **~at raněného na nosítka** полагам ранен на носилка; **~at linoleum na podlahu** поставям линолеум на пода; **~at koleje, potrubí** поставям релси, тръби; **~at základy (domu)** полагам основи (на къща); **chtěl hned ~at funkci** разг. той искаше веднага да се откаже от длъжността си 2. (co čím) покривам (нещо с нещо); боядисвам (нещо с нещо): **~at výkres barvami** оцветявам, запълвам рисунка с бои; **~at koláč švestkami** нареждам сливи върху плодова пита 3. (koho, co za co) смятам, считам, приемам (някого, нещо за нещо): **~at někoho za přítele** смятам някого за приятел; **~at něco za rozumné** считам нещо за разумно; **~at za svou povinnost** считам, смятам за своѐ задължение; **~at za vhodné, za nutné** считам, смятам за подходящо, за необходимо; **~at se za šťastného** смятам се за щастлив (човек)

poklád|at se, -ám se нескв. (na co, kam) лягам, заемам легнало положение (върху нещо, някъде): **střelci se ~ají na zem** стрелците лягат на земята; **soumrak se ~á na krajinu** прен. мрак се спуска над земята

pokladn|a, -y ж. 1. каса, сейф: **nedobytná ~a** сѐйф; **přiruční ~a** подръчна каса; **vylopit ~u**

обера каса 2. каса, място за плащане: **~a samoobsluhy** каса на магазин за самообслужване; **nádražní ~a** каса на гара; **kupte si vstupenky u ~y** купете си билети на касата 3. каса, хазна: **státní ~a** държавна хазна

pokladn|í I, -í, -í касов; който се отнася до каса: **~í kniha** касова книга; **~í hotovost** касова наличност; **~í tiskárna** касов апарат

pokladn|í II, -í ж. касиѐрка

pokladn|í III, -ho м. касиѐр

pokladničk|a, -y ж. умал. касичка: **střádat peníze do ~y** събирам пари в (детска) касичка

pokladník, -a м. касиѐр: **~ spolku** касиѐр на дружество

pokl|ást, -adu св. 1. (co kam, kde) полѐжа, слѐжа, разстѐля, постѐля, наслăгам (нещо някъде): **~ást knihy po stole** наслăгам книги по масата 2. (co čím) покрива, застѐля (нещо с нещо): **~ást podlahu koberci** застѐля под с килими; **koláč ~ademe ovocem** покриваме тестѐ за сладкиш, сладкиш с плодове

poklek, -u м. коленичене: **klesnout do ~u** коленича; падна на колѐне; **učinit ~** спорт. застана на колѐне на пода

poklek|at, -ám нескв. падам на колѐне, коленича: **~at na zem** коленича на земята

poklek|nout, -nu св. падна на колѐне, коленича: **~nout u hrobu** коленича пред грѐб

poklep, -u м. 1. почукване, потупване, потрѐпване: **~ na rameno** потупване по рамото; **~ holí na dláždění** почукване с бастун по павăжа 2. мед. перкусия: **vyšetřovat ~em** перкутирам

poklep|at, -u/-ám св. 1. (na co, o co; komu na co) почукам, потупам (нещо, по нещо; някого по нещо): **~at někomu na rameno** потупам някого по рамото; **~at si na čelo** чу̀кна се, удăра се по челѐто (знак за припомняне или за липса на здрав разсъдък) 2. (co) начукам, наклѐпя (нещо): **~at maso** начукам месѐ; **~at kosu** наклѐпя косă 3. и **poklep|at si, -u si/-ám si** (o kom, o čem) експр. побъбря си, поклокарствам, почеша си езика (за някого, за нещо)

poklepáv|at, -ám нескв. 1. (na co, o co; komu na co) почуквам, потупвам (нещо, по нещо; някого по нещо) 2. и **poklepáv|at si, -ám si** (o kom, o čem) клюкарствам, чѐша си езика (за някого, за нещо)

poklep|nout, -nu св. (co na co, o co) чу̀кна, почукам (нещо по нещо, на нещо)

pokles, -u м. 1. спăдане: **~ vodní hladiny** спăдане на нивѐто на водăта; **~ hlasu** спăдане на гласă 2. понижѐние, снижаване, намаляване: **~ teploty** понижѐние на температура; **~ úmrtnosti** намаляване на смъртността; **~ počtu obyva-**

telstva намаляване на броя на население; ~
těžby uhlí намаляване на добива на въглища;
 ~ **výkonnosti** снижаване, намаляване на
 производителността

pokles|at, -ám; pokles|ávat, -ávám неск. 1. па-
 дам, отпускам се: **hlava mu únavou ~ávala**
 главата му кляомаше от умора; **nohy pod ním**
 ~**ávaly** краката му се подкосяваха; ~**ávat pod**
břemenem огъвам се под товар, под брѐме,
 под тежест; ~**ávat v kolenou** подкосяват ми
 се коленѐте; ~**ávat do dřepu** приклякам; ~**ávat**
hlasem понижавам глас 2. спáдам, понижа-
 вам се, намалявам: **teplota rychle ~á** темпе-
 ратурата бързо спáда; ~**á zájem o divadlo**
 интересът към театъра спáда

pokles|ek, -ku м. пропуск, грѐшка: **dopustit se**
 ~**ku** допусна грѐшка, направя пропуск; **litovat**
 ~**ku** съжалявам за пропусна си, за грѐшката
 си; ~**ku mládí** грѐшки на младостта

pokles|lý, -á, -é 1. отпуснат, спáднал: ~**á ramena**
 отпуснати раменѐ 2. понижен: ~**á nálada**
 пониженѐ настроѐние; ~**á morálka** нисък
 морал

pokles|nout, -nu св. 1. отпусна се, пáдна: ~**nout**
v kolenou подкосят ми се коленѐте; ~**l na židli**
 той се отпусна на стола; **nohy se mu/pod ním**
strachem ~ly краката му се подкосиха от страх;
 ~**nout hlasem** понижа глас; ~**nout na mysli,**
na duchu прен. пáдна дѹхом; **nálada ~la** прен.
 настроѐнието спáдна 2. спáдна (за глас) 3. пони-
 жа се, спáдна, намалѐя: **teplota ~la** темпе-
 ратурата се понижи, спáдна; **jeho vliv ~l** влия-
 нието му намалѐ; **zájem o knihy ~l** интересът
 към книгите спáдна, намалѐ 4. снижа се,
 влошá се: **úroveň divadla ~la** равнището на
 театъра се понижи; ~**l hluboko (mravně)** той
 пáдна ниско (нравствено)

pod ~í крия, държá в тайна; пáзя скрито-
 покрито; **dívat se, vidět někomu pod ~í** гле-
 дам, надничам в нечии работи

pod ~ím крия, държá нещo
 в тайна; пáзя, държá нещo скрито-покрито
 2. прен. смог

poklid, -u м. книж. почивка: **vyrušit z ~u** на-
 рушá почивка

poklid|it, -ím св. 1. (со коти) разтрѐбя (на ня-
 кого нещo): ~**it byt** разтрѐбя, подрѐдя къщата
 2. (коho – вин.) погрижа се (за някакво жи-
 вотно): ~**it dobytek** почистя на добитъка, дам
 хранá на добитъка

poklidně нар. спокойно

poklidn|ý, -á, -é спокоен

poklíz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. разтрѐбвам,
 подрѐждам: ~**et v pokoji** разтрѐбвам стáя; ~**et**
sklenice прибирám чаши 2. грижа се, полáгам
 грижи (за животни); почивтам, давам хранá
 (на животни)

poklon|a, -u ж. 1. поклон: **učinit ~u** направя
 поклон, поклоня се; ~**a! má ~a! uctivá ~a!**
 малко остар. мѐйте почитáния (поздрав)
 2. комплимент: **nestát o ~u** не държá на ком-
 плименти; **to je pro mne/pro mě ~a, že...**
 поласкан съм, че...; **skládat ~u** правя, сипя
 комплименти

poklon|it se, -ím св. 1. (коти) поклоня се (на
 някого) 2. (коти, četu; před kým, před čím)
 отдám поклон, пѐчит; поклоня се (на някого,
 на нещo; пред някого, пред нещo): ~**it se pa-**
mátce padlých поклоня се пред паметта на
 загиналите

poklonk|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. експр. пре-
 калѐно мнѐго се клáням, клáням 2. пейор.
 клáням се, подмáзвам се; превивам грѐб: **ne-**
umí ~ovat не умѐе да превива грѐб 3. грубо
 преклáням се, раболѐпнича: ~**ovat před cizí**
vědou преклáням се, правя реверанси на
 чуждата наука

poklop, -u м. 1. похлупáк, капáк: ~**y kapes**
 капáци на джѐбове 2. капáк: ~ **do sklepa** капáк
 към мазѐто; **střešní ~** капандѹра

poklop|ec, -ce м. дюкян (преден разрез на мъж-
 ки панталони)

poklop|it, -ím св. (со) захлѹпя, обѐрна (нещo) с
 дѐното нагѐре

poklus, -u м. умѐрен бяг; трѐс (за хора): **běžet**
 ~**em** бягам в трѐс; ~**em v klus!** бѐгом мáрш!

pokmín|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) порѐся,
 нарѐся (нещo) с кимидн, с ким

pokoch|at se, -ám se св. книж. (čít; на со; v
 čet) полнобувам се, наслаждá се (на нещo): ~**at**
se pohledem na něco полнобувам се на нещo

pokoj I, -e м. покѐй, спокѐйствие: **chci mít ~ a**
ticho ѝскам (да ѝмам) покѐй и тишина; **mít ~**
od někoho, od něčeho почивам си от някого,
 от нещo; отървъл съм се от някого, от нещo;
 мирна ми е главáта от някого, от нещo; **nemít**
 ~ **od někoho, od něčeho** нямам покѐй, мира
 от някого, от нещo; някой, нещo не мѐ оставя
 на мира; **nechat na ~i** оставя на мира; **nedal**
si ~e, dokud to neudělal не сѐ успокой, не
 миряса, докато не гѐ направя; **dej ~!** разг. а)
 стига! престани! остави ме на мира! б) ни-
 ма! каквѐ говорíš! (при изненада); **chci mít**
svatý ~ ѝскам да ме оставят на мира; **už by si**
mohl dát ~ вѐче бѝ могъл да си почине; **od-**
počivej v ~i почивай в мѝр (към покойник)

pokoj II, -e м. 1. стая: **byt o dvou ~ích a kuchyni** квартира, апартамент от две стаи и кухня; **zařízený** ~ мебелирана стая 2. разг. мебелировка, мебели, гарнитура (за хол, за трапезария): ~ z **řubového dřeva** гарнитура от дъбово дърво

pokojíček, -ku м. умал. стайчка; стайче

pokojik, -u м. умал. стайчка

pokojně нар. спокойно

pokojný, -á, -é 1. спокоен, тих: ~ý **dům** тих дом; **děti byly ~é** децата бяха спокойни, тихи, не бяха шумни; ~ý **člověk** тих човек; ~ý **život** спокоен живот 2. спокоен, мирен: ~á **tvůrčivá práce** спокойна творческа работа, мирен творчески труд; ~ý **vývoj** мирно развитие; ~ou **cestou** по мирен път

pokojový, -á, -é стая: ~ý **nábytek** стайни мебели; ~é **dveře** врата на стая; ~á **teplota** стайна температура; ~é **rostliny** стайни растения

pokojská, -é ж. камериерка

pokolení, -í ср. 1. поколение: **z ~í na ~í** от поколение на поколение; **až do třetího ~í** (чак) до трето коляно 2. поколение, род

pokopaný, -á, -é очукан, изрвен, издраскан (от ритане): **zed' domu je ~á** стената на къщата е очукана, изподраскана от ритане

pokopat, -u/-ám св. 1. (koho, co) изпоритам, сритам: **kůň ~al kočího** конят срита кочияша; кочияшът отнесе няколко конски ритника 2. (co) съсия, очукам, повредя, изрва, издраскам (нещо с ритане): **dítě ~alo nábytek** детето съсия мебелите от ритане 3. (co) разг. експр. оплещам (нещо); остава си ръцете

pokorja, -u ж. покорност, смирение

pokorně нар. покорно, смирено, безропотно

pokorný, -á, -é покорен, смирен, безропотен

pokořit, -ím св. 1. (koho – вин.) надвия, покоря, завладя (някого): ~it **nepřítele** побежда враг 2. (koho, co) унизя (някого, нещо): ~it **něčí pýchu** засегна, унизя нечия гордост

pokořit se, -ím se св. (koti, čemu; před kým)

1. покоря се (на някого, на нещо): ~it se **vítězi** подчиня се на победител; ~it se **před ženou** отстъпя пред жената си 2. унижа се (пред някого)

pokořovat, -uji/разг. -uju неск. 1. покорявам, завладявам, подчинявам 2. унизявам

pokořovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (koti, čemu; před kým) 1. покорявам се, подчинявам се (на някого, на нещо); отстъпвам (пред някого, пред нещо) 2. унижавам се

pokosit, -ím св. 1. (co) окося (нещо) 2. (co) ожъна (нещо) 3. (koho, co) експр. покося (някого, нещо): ~it **kulometem** покося с картечница

pokoušat, -šu/-sám св. ухапя, изпохапя: ~sal **hopes** ухапа го куче; **byl ~sán od komárů** беше изпохапан от комари; изпохапа го комари

pokoušet, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. (koho – вин.) закачам, дразня (някого): **dej pokoj a ne ~ej** престани, стой мирно, остави ме на мира и не се закачай; ~et **děvčata** закачам момичета 2. (koho – вин.) изкушавам, съблазнявам (някого): **ďábel ho ~í** дяволът го изкушава 3. в съчет. ~et **štěstí** опитвам си късмета

pokoušet se, -ím se, 3. мн. -ejí/-í неск. (o co; s inf.) опитвам се (да...): ~et se o **útek** опитвам се, правя опит да избягам; ~et se o **nemožné** опитвам се да направя невъзможното, опитвам невъзможното; ~et se o **sebevraždu** правя опит за самоубийство; ~í se o **mne/o mě chřipka** прен. разг. като че ли ме хваща грип; изглежда ще се разболя от грип; ~ely se o **něj mdloby** той за малко да припадне, да загуби съзнание; щеше да припадне, да загуби съзнание; ~et se **usnout** опитвам се да заспя

pokoutně нар. тайно, скришом, нелегално, на черно: ~ **šířené zprávy** тайно разпространявани съобщения; ~ **obchodovat** търгувам на черно

pokoutní, -í, -í таен, nepovolen, nezákonný, нелегален, черноборсаджийски: ~í **advokát, lékař** адвокат, лекар, практикуващ без разрешение; ~í **obchod** черна борса

pokovít, -ím св. (co) техн. метализирам, покрива (нещо) с пласт от метал

pokovovat, -uji/разг. -uju неск. (co) техн. метализирам, покривам (нещо) с пласт от метал **pokožka**, -u ж. 1. кожа, епидермис 2. бот. кожа, епидермис

pokračovací, -í, -í обикн. в съчет. ~í **kurs** курс за усъвършенстване; допълнителен курс

pokračování, -í ср. продължение: ~í **příště** следва продължение, продължението в следващия брой; **román na ~í** роман на части, роман с продължения

pokračovatel, -e м. продължител

pokračovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (v čem) продължавам (нещо), продължавам (да...): ~ovat **v rozhovoru** продължавам/продължа разговора (си); ~ovat **ve vypravování** продължавам/продължа разказа си, да разказвам; ~ovat **ve studiiích** продължавам следването си, продължавам да следвам; ~ovat **v cestě** продължавам/продължа пътя си; **po odmlčení ~oval** след кратко мълчание той продължи 2. напредвам; прогресирам, развивам се: **práce zdárně ~uje** работата успешно напредва; **nemoc ~uje** болестта прогресира

pokraj, -e м. 1. край, началo; покрайнинà, периферия: **na ~i města** на края на града; в покрайнините на града 2. книж. ръб, граница: **být na ~i propasti** на ръба на пропастта съм; **na ~i zoufalství** на границата на отчаянието; **hospodářství na ~i úpadku** икономика на ръба на упадъка

pokrájet, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (со) нарежа (нещо)

pokřčít, -ím св. (со čím) прегъна, превия, свия, набръчкам (нещо с нещо): **~it nohu** прегъна, свия крак; **~it čelo** набръчкам, сбърча чело; **~it rameno** свия, вдирамне ♦ **~it nos nad někým**, **nad něčím** мръщя се презрително на някого, на нещо

pokřčít se, -ím se св. превия се, свия се, набръчкам се

pokreslit, -ím св. (со čím) изрисувам, нащаря (нещо с нещо); покрія (нещо) с рисунки

pokrevenství, -í ср. книж. кръвно родство

pokrevně нар. кръвно: **~ příbuzný** кръвно родствен

pokrevní, -í, -í кръвен: **~í bratr** роден брат; **~í svazky** кръвни връзки; **~í příbuzní** кръвни роднини

pokrm, -u м. ястие: **vydatný** ~ калорично ястие; **zdravý** ~ здравословна храна; **masitý** ~ месоно ястие; **moučný** ~ тестено ястие

pokrmový, -á, -é 1. който се отнася до ястие 2. предназначен за готвене; готварски: **~ý tuk** мазнина за готвене; **~ý olej** олио

pokročilý, -á, -é напреднал, развит: **~ý věk** напреднала възраст; **~á roční doba** сезон към края на годината; **~á tuberkulóza** напреднала туберкулоза

pokročit, -ím св. 1. (kam) пристъпя, отида, приближа се (по посока на нещо): **~it vpřed** мина напред; **~it ke dveřím** приближа се към вратата; **~il a podal mu ruku** той направи крачка напред, приближи се и му подаде ръка; **slunce ~ilo výše** слънцето се издигна по-високо 2. напредна: **stavba daleko ne~ila** строежът не е напреднал много 3. (v čem) напредна; осъществя напредък, прогрес (в нещо): **velmi ~il v češtině** много напредна в/с чешкия; **~it ve výrobě** постигна напредък в производството

pokrok, -u м. 1. напредък, успех: **dělá v učení značné ~y** в учението постига значителен напредък; **~ v organizaci práce** напредък в организацията на труда 2. прогрес: **sociální** ~ социален прогрес; **~ v rozvoji výroby** прогрес в развитие на производство

pokrokově нар. прогресивно, напредничащо: **~ smýšlet** мисля прогресивно

pokrokovost, -i ж. прогресивност

pokrokový, -á, -é прогресивен, напредничащ: **~á myšlenka** прогресивна идея

pokropit, -ím св. (со, кого čím) напръскам, наръся, поръся, полъя (нещо, някого с нещо): **~it květinový záhon** полъя леха с цветя; **le-touny ~ily ulice střelbou** прен. експр. самолетите изсипаха на улиците дъжд от куршуми ♦ **~it stěnu** напръска място като попарена; **~it nadšení** охладя възторг

pokroucený, -á, -é изкривен, извит

pokrutiny, -n ж. само мн. сел. стоп. къспет

pokrýt, -kryji/разг. -kryju св. 1. (со čím) захлупя (нещо с нещо): **~krýt hrnec pokličkou** захлупя тенджерата с капак 2. (кого, со čím) покрія, закрия, прикрія, постеля, застеля (някого, нещо с нещо): **~krýt střechu** покрія покрив (с керемиди); **~krýt hlavu** покрія (си) главата; **~krýt stůl ubrusem** покрія, застеля масата с покривка 3. трепол. -kryje (со) покріе, застеле (нещо); разпрострє се (върху нещо)

pokrytíec, -ce м. лицемєр, двуличник

pokrytecky нар. лицемєрно

pokrytecký, -á, -é лицемєрен, двуличен: **~á morálka** лицемєрен морал

pokrytectví, -í ср. лицемєрие, притворство, двуличие

pokryvač, -e м. майстор-покривач, работник по покривите (който реди керемиди и поправя покриви)

pokryvačství, -í ср. занаят на майстор по редене на керемиди и поправяне на покриви

pokryvat, -ám неск. (со) покривам, закривам, прикривам (нещо): **~at střechu** правя покрив, рєдя керемиди на покрив

pokryvk|a, -y ж. 1. покривка: **ložní ~a**, **~a na postel** кувертєра; **~a na stůl**, **stolní ~a** покривка за маса 2. завивка, одеяло: **prošívaná ~a** юрган

pokřik, -u м. 1. вик, пїсьък (кратък и не много силен); глїчка, врява: **~ kluků na ulici** викове на момчєта на улицата; **ranní ~ ptáků** утринно чуруликане на птици; **bojovní ~ válečný** ~ бден вик; **strhl se, ozval se, zdvihl se** ~ надàдоха се, разнєсоха се викове 2. публ. пейор. дюдїокане, вой: **~ diváků** възмутєни викове на зрїтели

pokřikovat, -uji/разг. -uju неск. викам, подвиквам; вдїгам глїчка, врява: **~ovat na sebe (hrubá slova)** подвикваме си (грубости)

pokřivený, -á, -é 1. крив, изкривєн, разкривєн: **~é horské stromy** разкривєни планински дървєта 2. изопачєн, лїжлив, неточен: **~é infor-**

mace неточна, лъжлива информация; неточни сведения

pokřív|it, -ím *св.* **1.** *(со)* изкривя, разкривя *(нещо)*

2. *(кого, со)* развали *(някого, нещо)*: **válka ~ila lidi** войната развали хората

pokřív|it se, -ím se *св.* изкривя се, разкривя се

pokříz|ovat, -uji/*разг.* **-uju** *св. рел. (со)* прекръстя *(нещо)*: **~ovat chléb před jídlem** прекръстя, благословя хляба преди ядене

pokříz|ovat se, -uji se/*разг.* **-uju se** *св. рел.* прекръстя се: **~ovat se při mši** прекръстя се при богослужение; **~ovat se před jídlem** прекръстя се преди ядене

pokřít|ít, -ím *св.* **1.** *(кого – вин.)* кръстя, наименувам *(някого)*: **~ít hochu po otci** кръстя момче на баща му; **nechat se ~ít** прекръстя се, прекръстят ме **2.** *(со)* *експр.* кръстя, наименувам *(нещо)*: **~ít nový výrobek** наименувам нов продукт **3.** *(со)* *прен. експр.* кръстя, разрежда *(нещо)* с вода: **~ít víno** кръстя вино **4.** *(кого – вин.)* *прен. експр.* кръстя, закаля *(някого)*, дам кръщение *(на някого)*: **vojáci byli ~ení ohněm** войниците получиха бойното си кръщение **5.** *(со)* представя *(нещо)*; осъществя, организирам промоция *(на нещо)*: **~ít knihu** представя книга, направя промоция на книга

pokud I *нар.* **1.** *впр. рядко* докъде: **až ~ se má káčet?** докъде трябва да се сече? **2.** *отн. а)* докъдето *(за място)*: **(až potud) ~ zrak dohlédl** (дотам) докъдето стигаше погледът **б)** докато *(за време)*: **zůstaň tu potud, ~ budeš moci** останй тук дотогава, докато можеш

pokud II *связ подч.* **1.** докато *(за време)*: **~ měl peníze, utrácel** докато имаше пари, той харчеше **2.** доколкото *(за мярка)*: **~ vím, nic ne-žádal** доколкото зная, той не искаше нищо, той не е молил за нищо; **přišli všichni, ~ měli čas** дойдоха всички, доколкото имаха време **3.** доколкото, ако, що *(за аспект)*: **~ jde o mne, nic neslibuji** що се отнася до мен, аз нищо не обещавам

pokuk|ovat (se), -uju (se) *несв. (по кот, по чет; на кого, на со)* *разг.* поглеждам, зяпам *(по някого, по нещо; някого, нещо)*; заглеждам се, зазяпам се *(по някого, по нещо)*: **~ovat po děvčatech** зяпам по момичета; **děvčata na sebe ~ovala** момичетата се спглеждаха

pokulháv|at, -ám *несв.* **1.** накуцвам, понакуцвам: **~at na jednu nohu** накуцвам с единия крак **2.** *прен. експр. (за čím, в чет)* изоставам, кұцам *(в нещо)*; движа се в опашката *(на нещо)*: **~at ve výrobě** изоставам, назад съм с производство; **~at v matematice** кұцам с ма-

тематиката **3.** *експр.* кұцам, не съответствам точно: **přirovnání ~á** сравнението кұца

pokuř|ovat (si), -uji (si)/*разг.* **-uju (si)** *несв.* пуша, попушвам *(си)*: **~ovat po obědě** обичам да си попушвам след обед

pokus, -u *м.* **1.** *(о со)* опит *(за нещо)*: **~ o krádež** опит за кражба; **úspěšný ~ o světový rekord** успешен опит за световен рекорд; **literární ~y mladého básníka** литературни опити на млад поет **2.** опит, експеримент: **dělat ~y na zvířatech** правя опити върху животни

pokus|it se, -ím se *св. (о со)* опитам се *(да...)*; направя опит *(за нещо)*: **~it se o překonání rekordu** направя опит да подобря рекорд; **cyklista se ~il o únik** колхозецът се опита, направи опит да се откъсне напред; **~it se vysvětlit** опитам се да обясня; **~it se o úsměv** опитам се да се усмихна; **~ila se o něho mrtvice** при него имаше признаци за удар

pokusné *нар.* експериментално, опитно, с опитна цел: **~ zavést** въведя с опитна цел; **~ prozkoumat** изследвам чрез опити, експериментално

pokusnictv|í, -í *ср.* експериментаторство: **ne-rozvážné ~í** необмислено, безразсъдно експериментаторство; **divadelní ~í** експериментирание в областта на театъра, театрален експеримент

pokusn|ý, -á, -é **1.** опитен, експериментален: **~á labora-toř** експериментална лаборатория; **~á stanice** опитна станция; **~á škola** експериментално училище; **~é zvíře** опитно животно

♦ **odolav|at, -ám**

2. опитен, пробен, експериментален: **~ý film** пробен филм; **~é učebnice** експериментални учебници

pokušen|í, -í *ср.* изкушение: **být v ~í něco udělat** изкушавам се да направя нещо; **odolat ~í** устоя на изкушение; **překonat ~í** преодоля изкушението; **podlehnout ~í** поддам се на изкушение; **uvádět v ~í** изкушавам, съблазнявам

pokusitel, -e *м.* **1.** изкусител, съблазнител: **zlato, největší ~** *прен.* златото, най-голямата съблазън **2.** немърник: **ve škole seděli i největší ~é tiše** и най-големите немърници в училище седяха тихо

pokusitelk|a, -u *ж.* изкусителка, съблазнителка

pokut|a, -u *ж.* глоба: **pořádková ~a** глоба за нарушаване на обществения ред; **vyměřit ~u** наложа глоба

pokut|ovat, -uji/*разг.* **-uju** *несв. и св. (кого, со)* глобявам/глобя *(някого, нещо)*; налагам/на-лoжа глоба *(на някого, на нещо)*

pokutov|ý, -á, -é **1.** който се отнася до глоба: **~ý systém** система за глобяване, за налагане на

se srdcem боледувам от сърце и често лежа на легло; **ztrácel na váze a ~al** той слабеше и често лягаше на легло, често боледуваше

3. полягам (за растения)

polehčujíc|í, -í, -í юрид. смекчаваш, облекчаваш; често в съчет. **~í okolnosti** смекчаваци (вината) обстоятелства

polehl|ý, -á, -é полегнал (за растение): **~é obilí** полегнали жита

poleh|nout, -nu св. полегна (за растения)

polehoučku, polehouнку нар. експр. тихичко; лёкичко

polecht|at, -ám св. (кого, со) погъделичкам (някого, нещо): **~at dítě na noze** погъделичкам дете по крака; **~at psa na hřbetě** почеша куче по гърба; **~at holí шегов.** погъделичкам с тояга; натупам

polekaně нар. изплашено, уплашено

polekan|ý, -á, -é уплашен, изплашен: **~é dítě** изплашено дете

polek|at, -ám св. (кого – вин.) уплаша, изплаша (някого)

polek|at se, -ám se св. уплаша се, изплаша се: **k smrti se ~at** изплаша се до смърт

polemicky нар. полемично: **~ vystoupit** изкажа се в полемичен дъх; **~ zaměřený projev** изказване с полемична насоченост

polemick|ý, -á, -é полемичен; **~é výpady** полемични атаки, нападки

polemik, -a м. полемик

polemik|a, -y ж. полемика: **dravá ~a** ожесточена полемика; **pouštět se do ~y** впускам се в полемика

polemiz|ovat, -uji/разг. -uju неск. полемизирам, вода полемика, споря: **~ovat s odpůrci** полемизирам с опоненти, с противници; **~ovat s názory** опонирам на възгледи

polen|o, -a ср. **1.** цепенница, кютук; куп, нарязано дърво за огрев: **štípat ~a** цепеня дърва; **hranice** **трупино** експр. тъп като пън; **hluchý jako ~o** глух като пън; **je to takové ~o** той е голям дръвник; **spát jako ~o** спя като пън; **Němec jako ~o** типичен немец **2.** спец. трупче: **změklé ~o** изварено трупче

polepit, -ím св. (со) облепя (нещо)

polep|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) облепям, облепям (нещо)

polepš|it, -ím св. **1.** (кого – вин.) направя (някого) по-добър; накарвам (някого) да се поправи; направя (някого) **2.** **polepš|it si, -ím si** подобря положението си; припечеля допълнително: **hmotně si ~it** подобря материално-

то си положение; **~il si v novém působíšti** на новата работа той е по-добре

polepš|it se, -ím se св. поправя се, стана по-добър

polepš|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (кого – вин.) поправям (някого); правя (някого) по-добър; накарвам (някого) да се поправи **2.** **polepš|ovat si** подобрявам положението си; припечелвам, получавам допълнителни приходи

polepš|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. поправям се, ставам по-добър

polepšovn|a, -y ж. поправителен дом

polept|at, -ám св. (со) разям (нещо): **kyselina mu ~ala kůži** киселината му разяда кожата

poles|í, -í ср. **1.** събир. горя; горски терен **2.** лес. горски участък: **správa ~í** лесничейство в горски участък: **obchůzka ~í** обиколка в горски участък

polesn|ý, -ého м. лесничей

polet|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** летя, рea се, кръжа (насам-натам): **hejna racků ~ují nad řekou** ята чайки кръжат над реката; **listí ~uje vzduchem** листа се носят из/във въздуха; **stíny ~ovaly kolem ohně** прен. около огъня блуждаеха сенки; **kolem rtů ~oval úsměv** прен. около устните му/й потрeпваше усмивка; **hlavou mu ~ují divné myšlenky** прен. в главата му се въртят, витаят странни мисли **2.** вea се, развявам се: **šaty jí ~ují** роклята ѝ се вea **3.** експр. летя, тичам насам-натам: **~ovat po bytě** шетам из апартамента; **~uje kolem svého muže** тя се върти около мъжа си

polev|a, -y ж. готв. глазюра

polév|at, разг. polív|at, -ám неск. (кого, со cít) **1.** заливам, поливам, обливам (някого, нещо с нещо): **~at maso omáčkou** заливам месо **смако** **ptrábiti** **podleci** **~ala** прен. цялата се изчервяваше **2.** глазирам, покривам с глазюра

polev|it, -ím св. **1.** (v cет) отпусна се (в нещо); отслабя, намаля усилията си (за нещо); отслабя, снижа (нещо): **~it v práci** отпусна се в работата, започна да работя **a)** с по-слабо темпо **б)** по-лошо; **~it v bdělosti** отслабя бдителността си; **po poločase mužstvo ~ilo** след полувремето отборът се отпусна, заигра по-лошо **2.** отслабна, утихна, намалea: **mrazy ~ily** студовete отслабнаха; **bolest ~ila** болката намалea, отслабна; **horečka ~ila** температурата спадна

polévk|a, разг. polívk|a, -y ж. супа: **~a s masovou rýží** супа с мляно месо или настърган черен дроб; **bílá ~a** супа със застройка от брашно; **~a v kostce** бульон концентрат, суха супа (вea форма на кубче)

polévkový, разг. **polívkový**, -á, -é сүпен: ~á **lžíce** сүпена лъжица; ~é **koření** подправка за сүпа; ~á **kostka** сүха сүпа, бульон (във форма на кубче)

polev|ovat, -uji/разг. **-uju** несв. **1.** (v čem) отпүскам се (в нещо); намалявам, отслабвам усилията си (за нещо); отслабвам (нещо) **2.** отслабвам, утихвам, намалявам, спадам

poleženíč|o, -a ср. умал. експр. лежәне, излежаване

poležet (si), -ím (si) св. **1.** полежә си **2.** полежә бõлен: **po operaci si ~í** след операцията дõста ще полежи

polib|ek, -ku м. целүвка: **vtisknout ~ek (na ruku)** целүна рька

políben|í, -í ср. книж. целүвка: ~í **na rty** целүвка по үстните

políb|it, -ím св. (koho, co) целүна (някого, нещо): ~it **na čelo** целүна по чёлдõго

polica|jt, -a м. разг. полицай

police|e, -e ж. полица, рафт

policejně нар. полицейски; по нәчин, кõйто се отнася към полиция: ~ **se přihlásit** регистрирам се в полицията; ~ **hlášený** зарегистриран, записан в полицията; **schůze ~ rozpuštěná** събрание, разпүснато от полицията

policejn|í, -í, -í полицейски: ~í **ředitelství** дирекция на полицията; ~í **úřad** полицейски учәстгк; ~í **prohlídka** õбиск, полицейска провёрка; ~í **zárok** полицейска мярка, намеса

policej, -e ж. полиция: **Policie České republiky** Полиция на Чешката репүблика; **dopravní ~e** транспортна полиция; **být odveden na ~i** бõда отведён в полицейски учәстгк

policist|a, -u ж. полицай: **dopravní ~a** регуляторчик

policistk|a, -u ж. женә-полицай

polič|ek, -ku м. плесница, шамар: **dát někomu ~ek** удәря плесница на някого; **dostat ~ek** полүча, удәрят ми плесница

polič|ít, -ím св. (co na koho, na co) постәва капән, клõпка (за някого, за нещо): ~it **past na myši** постәва капән за мышки; **ten to na vás ~il!** той ви постәви хүбав капән!

poličk|a, -u ж. умал. полічка, рафтче

poličk|o, -a ср. умал. **1.** нивичка, нивица **2.** полё, квадратче, карё: ~a **šachovnice** полёта на шахматна дьскә

poličk|ovat, -uji/разг. **-uju** несв. (koho – вин.) удрям плесница (на някого); бия (някого) по лицёто: **život ho jen ~oval** прен. живõтгът сәмо го е блъскал, получәвал е сәмо удари от живõта

polidštěn|í, -í ср. очовечәване: **podíl práce na ~í**

opice рõлята на трудә за преврщане на маймүната в човёк

polidšt|ít, -ím св. (koho, co) превърна (някого, нещо) в човёк; очовечә (някого, нещо); напәрвя (някого, нещо) пõ-човёчен, пõ-хумәнен: ~it **svět** напәрвя светә (пõ-)човёчен

polidšt|ovat, -uji/разг. **-uju** несв. очовечәвам: **básník ~uje přírodu** поётгт персонифицира природата

polichot|ít, -ím св. (koti) поласкәя (някого)

poliklinik|a [-ny-], -y ж. поликлиника

polínk|o, -a ср. умал. дръвцё, цепеничка

polír, -a м. остар. строителен надзирәтел, рьководител на зидарска бригәда

polistopadov|ý, -á, -é публ. следноемврийски (отнасящ се до периода след събитията през ноември 1989 г.)

polít, -lji/-leji/разг. **-ljiu/-leju** св. (koho, co čím) полёя, залёя, облёя (някого, нещо с нещо)

♦ **zbláznit se**

остәна като попәрена; **slzy ho ~lily** тõй се облй в сълзи; **horko me ~lilo** облй ме горёща вълна

politbyr|o, -a ср. политбюрõ

politickovýchovn|ý [-tu-], -á, -é политиковъзпитәтелен

politicky [-tu-] нар. политически: **být ~organizován** члён сьм на политическа пәртия

politick|ý [-tu-], -á, -é политически: ~é **školení** политическа просвёта; ~ý **vězeň** политзатвõрник

političnost [-tu-], -i ж. политически харәктер; ~ **projevu** политически харәктер на речтә, на изказването

politik [-tu-], -a м. политик

politik|a [-tu-], -u ж. политика

politikař|ít [-tu-], -ím несв. разг. политикәнствам, занимавам се с политикәнство

politiz|ovat [-tu-], **-uju** несв. разг. **1.** (co) политизирам (нещо) **2.** занимавам се с политика, говõря за политика, политикәнствам: ~ovat **při džbánu** бистря политиката на чәшка

politován|í, -í ср. сьжалёние, жәлост: **projevit ~í** изкәжа сьжалёние; **s ~ím oznámit, že...** сьобщя с прискърбие, че...; сьобщя, че за сьжалёние...; **k mému ~í** за мõе сьжалёние

politováníhodn|ý, -á, -é достõен за сьжалёние **polit|ovat, -uji**/разг. **-uju** св. (koho – вин.) сьжаля (някого); сьжаля се, смиля се (над някого)

politur|a [-úga], -u ж. политүра

polívat вж. **polévat**

polívčičk|a, -u ж. умал. сүпичка, чорбица, чорбик

урёждам си свõята лична рәбота

polívka, polívkový вж. **polévka, polévkový**

- polk|a**, -y *ж.* пòлка: **složit ~u** напиша, композирам пòлка
- polk|nout, -nu** *св. (со)* глътна, преглътна (*нещо*)
- polkov|ý, -á, -é** кòйто се отнася до пòлка: **~ý rytmus** ритъм на пòлка; **~ý krok** стъпка на пòлка
- poln|í, -í, -í 1.** пòлски: **hraboš ~í** *зоол.* пòлска мйшка (*Microtus arvalis*); **~í okurky** градински краставици; **~í puch** пòлска кражба; **~í hospodářství** земеделие **2. воен.** полевй, военно-полевй, пòходен: **~í tažení** военен пòход; **~í kuchyně** полева кùхня; **~í nemocnice** полева бòлница; **~í řád** полевй, фронтòвй рèд; **~í maršálek** фèлдмаршáл
- polnic|e, -e ж.** военна тръба: **poplašná ~e** сигнал за тревòга (*подаден с тръба*)
- polnohospodářsk|ý, -á, -é** земеделски, селскостопански: **~é stroje** селскостопански машини; **~á výroba** селскостопанско производство
- polnost, -i ж.** нива, пòлски имòт; *обикн. мн.* **polnost|í, -í** нивя; пòлски имòти, имòт в ниви
- polo** *нар.* наполовина, полý-: **~ udiveně, ~ tázavě** полýучудено, полýвъпросително; **~ ležel, ~ seděl** полýлежеше, полýседеше
- poloautomatick|ý [-tu-], -á, -é** полýавтоматичен: **~ý provoz** полýавтоматично производство
- polobot|ka, -ky ж., обикн. мн.** **polobot|ky, -ek** половинки (*обувки*), ботинки
- poločas, -u м.** *спорт.* **1.** полуврème **2.** почивка, пáуза (*между две полуврèмена*)
- polodenn|í, -í, -í** полудневен: **~í zaměstnání** полудневна рáбота
- polodrahokam, -u м.** полýскъпоцèнен камък
- pologramotn|ý, -á, -é** полýграмотен
- poloh|a, -y ж.** **1.** положение, разположение, местоположение: **~a obce mezi lesy** местоположение на сèлице сред горй; **zeměpisná ~a** географско положение **2. геогр. метеорол.** място с определèна надмòрска височинá: **na horách slunce, v nižších ~ách déšť** в планините слнчево, а в пò-ниските местá дъжд **3. муз.** позиция (*на ръка при свирене на цигулка и под.*)
- polohlasně нар.** полýгласно: **mluvit ~** говоря полýгласно
- polohov|ý, -á, -é** кòйто се отнася до положение: **~á štafeta спорт.** щафèта, при която всèки участник плýва в различен стил
- polohrub|ý, -á, -é** в съчет. **~á mouka** средно èдро смляно брашно
- polojasno нар.** *предикативно метеор.* (с) незначителна облачност: **ráno bylo ~** сутринтá ймаше незначителна облачност
- polokeř, -e м.** *бот.* полýхраст
- polokmen, -e м.** *град.* сòрт средно висòко овòшно дърво, палмèта
- polokonzerv|a, -y ж.** малотрайна консерва
- polokoul|e, -e ж.** полýкълбò: **zemská ~e геогр.** зèмно полýкълбò; **mozková ~e анат.** мòзъчна хемисфèра
- polokožen|ý, -á, -é** полýкòжен: **~á vazba (knihy)** полýкòжена подвързия (на книга) (*само с кожсен гръб*)
- pololet|í, -í ср.** **1.** полугòдие, шестмèsечие: **plán práce pro první ~í** плáн за рáботата прèз първото полугòдие **2. семèстър, полугòдие: zimní ~í (školního roku)** зимен семèстър, зимно полугòдие (на учебна годйна) **3. учил.** срок: **první, druhé ~í** първи, втòри срòк **4. учил.** първи срòк: **propadl v ~í** тòй не изкара първия срòк
- pololetn|í, -í, -í 1.** полýгодйшен, шестмèsечен: **~í plán** плáн за шестмèsечието; **~í výpověď** уволнение с шестмèsечно предизвèстие **2. семестриáлен: ~í prázdniny** семестриáлна ваканция **3. учил.** срòчен: **~í prázdniny** срòчна ваканция
- polom, -u м.** снеголòм, ветролòм, смерч; повáляне, прекършване на горски дървèта (*от вятър, сняг*)
- polomastn|ý, -á, -é** средно мáзен: **~ý krém na pleť** дневен крем за нормáлна кожа
- poloměr, -u м.** *геом.* рáдиус: **kružnice o ~u 9 cm** окржност с рáдиус 9 см; **~ křivosti** рáдиус на крива; **zemský ~ геогр.** рáдиус на зèмното кълбò; **akční ~ авиац.** рáдиус на дèйствиè
- polomrtv|ý, -á, -é** полумъртвъ: **byl leknutím ~ý** бèше полумъртвъ от уплаха
- polonah|ý, -á, -é** полýгол
- polonéz|a, -y ж.** *муз.* полонèза
- polonin|a, -y ж.** *геогр.* високопланинско пáсище в Карпáтите
- polonismus** *вж.* **polonizmus**
- polonist|a [-ny-], -y м.** полонйст
- polonistick|ý [-nysty-], -á, -é** полонистичен; отнасящ се до пòлския език и култýра
- polonistik|a [-nusty-], -y ж.** полонйстика
- polonizm|us, polonism|us [-nyz-], -u м.** *език.* полонйзъм (*элемент, свойствен за полския език*)
- polooficiálně нар.** полýофициáлно
- polooficiáln|í, -í, -í** полýофициáлен
- poloos|a, -y ж.** *геом.* полýòс: **~a zemská геогр.** зèмна полýòс
- poloostrov, -a м.** полýòстров
- polopatizm|us, polopatism|us [-tyz-], -u м.** *публ. експр.* елементарйзъм, примитивйзъм; мèтод, при кòйто всйчко се предстáва абсолютно

подробно и буквално: **boj proti ~u v umění** борба против вулгарния елементаризъм, примитивизъм в изкуството

polopenze|e, -e ж. полупансион, частичен пансион

polopravd|a, -y ж. полуйстина

poloprázdn|ý, -á, -é полупразен

poloprázdnno нар. предикативно полупразно: **v kině bylo ~** киното беше полупразно

poloprovoz, -u м. техн. пробно, експериментално производство

polosirok|ek, -ka м. полусирак, полусираче

polosmut|ek, -ku м. полутраур (тъмни, не напълно черни дрехи)

polospán|ek, -ku м. полусън, полудрямка, дрямка

polosvět, -a м. демимонд; общество на леки жени (подражаващи на живота на аристокрацията): **pařížský ~** парижкият демимонд; **ženy ~a** жени на демимонда

polosyrov|ý, -á, -é полусуров: **~é maso** полусурово месо

pološer|o, -a ср. полумрак, здрач; **ranní ~o** утринна дрезгавина, утринен здрач; **chrámové ~o** полумрак на храм

polotovar, -u м. полуфабрикат: **prodejna ~ů** магазин за полуфабрикати; **vařit z ~ů** готвя с полуфабрикати

polotrosk|a, -y ж. полуразвалина

polotuh|ý, -á, -é полутвърд, полукорав: **~ý límec** яка, колосана само в горната си част (без столчето)

polotvrd|ý, -á, -é полутвърд: **~é dřevo** средно твърдо дърво

polovic|e, -e ж. 1. и polovic половина, половинка: **rozdělit čokoládu na dvě ~e, na ~** разделя шоколад на две половинки, наполовина; **počet účastníků vzrostl o ~, se zmenšil o ~** броят на участниците нарасна един път и половина, намалия наполовина; **děti platí ~i, ~ (vstupného)** за децата се плаща наполовина, половин (билет) **2. средá: v ~i ledna** в средата на януари **3. експр.** половинка (съпруга)

polovičatě нар. половинчатост

polovičatost, -i ж. половинчатост

polovičat|ý, -á, -é половинчат

polovičk|a, -y ж. 1. половина, половинка: **mít ~u práce za sebou** свършил съм, отхвърлил съм половината работа; **po nemoci je ho ~a** след боледуването той се стопи, стана наполовина **2. експр.** половинка (съпруга) **3. разг. средá: v polovičce ledna** в средата на януари; **v polovičce závodu odpadl** той отпадна по средата на състезанието

polovičn|í, -í, -í 1. половин; който е в размер от половина, съдържа половина: **koupit něco za ~í cenu** купя нещо на половин цена; **koupit si ~í lístek** купя си половин билет (с 50% намаление); **~í dávka** половин доза, дажба; **na ~í cestě** по средата на пътя; **~í kožíšek** късо кожухче; **~í pracovní úvazek** половин щат **2.** половинчат, непълнен: **už je z ní ~í slečna експр.** тя вече е почти госпожица

polovin|a, -y ж. 1. половина: **rozdělit na dvě ~y** разделя на две половини; **zmenšit o ~u** намалия, съкратя наполовина **2. средá: má dovolenou od ~y září** има отпуската от средата на септември

polovlně|ný, -á, -é полувълнен; който съдържа 50 % вълна

polovodič, -e м. физ. полупроводник

polovysok|ý, -á, -é полувисок; среден, не много висок: **~ý keř** полувисок храст

polož|en|ý, -á, -é разположен

položertem нар. полушеговито, полунашега

polož|it, -ím св. 1. (koho, co kam) полóжа, слóжа да легне (някого, нещо някъде): **~it nemocného do postele** слóжа болния да легне; **nemoc ho ~ila** болестта го повали (на легло); **~it žebřík na zem** слóжа стълба на земята; **~it soupeře na lopatky** туширам съперник, *прен.* победа съперник; **~it jelena** повалия, застрелям, убия елен; **~it kandidáta u zkoušky** *разг. експр.* скъсам кандидат на изпит **2. (koho, co kam)** постáвя, полóжа, слóжа (някого, нещо някъде): **~it knihu na stůl** постáвя, слóжа книга на масата; **~it někomu ruku na rameno** постáвя ръка на рамото на някого ♦ **nemít kam hlavu ~it** *прен.* нямам къде да се подслоня (нямам дом); **nač ruku ~il, dařilo se** каквото и да пипнеше, спореше му; **~it někomu něco na srdce** убедя някого в нещо; **~it někomu něco na paměť** накарам някого да запомни нещо; **~it něco vedle něčeho** сравня нещо с нещо **3. (co)** постáвя, полóжа, прокàрам (нещо): **~it koleje** постáвя релси; **~it potrubí** полóжа, прекàрам водопровод, постáвя тръби; **~it kabely** прокàрам кабели; **~it základy** полóжа основи; **~it podlahu** накова под, дюшеме **4. (co kam)** постáвя, локализирам: **~it moto do čela knihy** постáвя мото в началото на книга; **~it děj románu do továrního prostředí, do současnosti** постáвя действието на роман във фабрична средá, в съвременността **5. (co za co)** отдám, дам, платя, полóжа, посветя (нещо за нещо): **~it hotově** платя в брой; **~it život za něco** отдám живота си за нещо **6. (co)** постáвя, задám (въпрос и под.):

- ~it někomu otázku задám въпрос на някого
7. (со *čít*) покрія (нещо с нещо), нанесà (нещо на нещо), полóжа (нещо върху нещо): ~it plochu barvou боядисам повърхност; ~it podlahu koberci покрія под с килими **8.** (со) *експр. разг.* откажа се (от нещо): ~it lžici остава лъжичката настрана, приключа с храненето; ~it pero престана да пиша; ~it telefon затвори телефона; ~it funkci откажа се от длъжност; ~it předsednictví изостава, откажа се от председателство
- položít se, -ím se св. 1.** (kam) легна, отпусна се, прòсна се (някъде): ~it se do postele, na trávnik легна на леглото, в леглото, на тревата; ~it se na vodě naznak легна във водата по гръб; ~it se do křesla отпусна се в кресло; ~it se na dveře облегна се, натисна (с тяло) врата; lod' se ~ila na bok корабу̀т легна, навèде се на една страна; strom se ~il дървòто се повали; ~it se slabostí *разг. експр.* припадна от слабост; ~it se (při náledí ap.) падна, прòсна се (при поледица и под.); ~it se *разг.* легна болен; mlha, tma se ~ila na kraj *прен. книж.* над околността се спусна, легна, падна мъгла, тъмнина; mlčení se ~ilo mezi nimi *прен. книж.* между тях настана, настъпи мълчание **2. разг. експр.** капитулирам, фалирам: firma, banka se ~ila фирмата, банката фалира; nepřítel se ~il врагът капитулира
- položka|a, -у ж.** перò, тòчка, клауза: ~a rozpočtu счетов. перò от бюджет
- polस्कý, -á, -é** полски: ~á omáčka *готв.* полски сòс (сладък, тъмен сос със стафиди, бадеми и под.)
- poľštár, -e м. 1.** възглавница: načechrat ~ разпущам, отупам възглавница; ~ mechu *прен.* килим от мъх; vzduchový ~ *техн.* въздушна възглавница; tukový ~ *анат.* мазна тъкан (натрупана под някой орган)
- poľštář|ek, -ku м. 1.** умал. възглавничка: ~ek na jehly иглений; ~ek na razítka тампòн за печата-ти **2.** нещо, което напòмня на възглавничка: mít na bocích ~ky tuku ймам възглавнички от тлъстини на хълбоците
- poľštářován|í, -í ср.** тапицèрия
- poľštář|ovat, -uji/разг. -uju неск.** тапицирам: ~ovaný nábytek мèка мèбел; ~ované dveře тапицирана врата
- poľština|a, -у ж.** полски език
- poluce|e, -e ж.** физиол. полюция
- polul|at, -ám св. дет. (со)** напишкам (нещо)
- polul|at se, -ám se св. дет.** напишкам се
- polyamid, -u м. хим.** полиамид
- polyamidov|ý, -á, -é** полиамиден: ~á vlákna полиамидни влакна
- polyekrán, -u м. филм.** полиекран
- polyesterov|ý, -á, -é** полиестерен
- polyfonie [-ny-], -e ж. муз.** полифония
- polyfonn|í, -í, -í муз.** полифоничен
- polygamick|ý, -á, -é, polygamn|í, -í, -í** полигамен
- polygamie, -e ж.** полигамия
- polyglot, -a м.** полиглòт
- polygrafick|ý, -á, -é** полиграфичен, полиграфически: ~ý průmysl полиграфическа промишленост
- polyhistor, -a м.** енциклопедист
- polykac|í, -í, -í** гълтателен; който се отнася до гълтане, преглъщане: ~í reflex физиол. гълтателен рефлекс; ~í obtíže мед. затруднено гълтане, дисфагия
- polykač, -e м.** гълтач; човек, който гълта нещо: ~ ohně илюзионист, гълтащ òгън
- polyk|at, -ám неск.** гълтам: ~at hltavě гълтам лакомо; ~at kouř гълтам дим от цигара; ~at vodu нагълтвам вода, дава се; ~at slabiky, slova изяждам срички, думи (говоря бързо, неясно); ~at někoho očima *прен.* поглъщам, изпивам някого с очи; ~at kilometry *прен.* гълтам километри
- polně líčky експр.** дава се (във вода), потъвам
- polymer, -u м. хим.** полимер, полимерно съединение
- polymerick|ý, -á, -é** полимерен
- polyp I, -a м. зоол.** полип
- polyp II, -u м. мед.** полип
- polytechnick|ý [-ny-], -á, -é** политехнически: ~á výuka политехническо обучение
- pomačkan|ý, -á, -é** смачкан, измачкан, изпомачкан
- pomačk|at, -ám св. 1.** измачкам, смачкам, помачкам: ~at papír измачкам хартия; ~at si šaty измачкам си рòклята; ~at ovoce смачкам плодове **2.** помачкам (малко)
- pomáhat, -ám неск. 1.** (komu při čem, v čem, s čím) помагам (на някого при нещо, в нещо, да направи нещо): ~at někomu při úklidu, s úklidem помагам на някого при почистване, да почисти; ~at radou, penězi помагам със съвет, с пари; ~ej pánbůh помòзи бòг **2.** (komu) помагам (на някого): léky ne~aly лекарствата не помагаха **3.** (komu kam, odkud) помагам (на някого да отиде някъде, да дойде от някъде): ~at někomu do auta, ze schodů помагам на някого да се качи в колà, да слèзе по стълби; ~at nemocnému z lůžka помагам на болен да стàне от леглото; ~at hostu do kabátu помагам на гòст да си об-

pomeranč, -e м. портокал (плод)
pomerančovník, -u м. портокалово дърво
pomerančovníkový, -á, -é портокалов: ~é **plantáže** портокалови плантации
pomerančový, -á, -é портокалов: ~ý **džus** портокалов сок; ~á **barva** портокалов, оранжев цвят
poměrně нар. сравнително, относително, доста: **pracuje ~ dobře** работи сравнително добре; **je tu ~ teplo** тук е сравнително топло
poměrní, -á, -é 1. пропорционален: ~é **zastoupení** пропорционално представителство 2. относителен, сравнителен, релативен: ~á **výška** геогр. относителна височина
poměštit, -ím св. (koho, co) погражданя (някого, нещо), придам (на някого, на нещо) градски характер
poměštit se, -ím се св. погражданя се, придобия градски характер
pojmět se, -měju се св. разг. поживея си, прекарам (си) добре: **na svatbě se ~měli** прекараха добре на сватбата; ~mět se **dobře za cizí peníze** поживея си добре за чужда сметка
pometl, -a ср. 1. остар. метла: **pekařské ~o** метла за измитане на пещ, на фурна; помит
 ♦ някого като с парцал; лошо се отнасям с някого; използвам някого; **lítat jako ~o** тичам, бягам от сутрин до вечер, не се спирам 2. разг. пейор. кощрамба, чироз, мършава висока жена, върлина: **tančil s takovým ~em** той танцуваше с една кощрамба; **venkovské ~o a)** смотаняк; смотан, недодялан човек б) (често) смотано, неопитно момиче
pomezí, -í ср. граница, предел: **na ~í únosnosti** на границата на поносимото; **obec na ~í Čech a Moravy** селище на границата между Чехия и Моравия
pomezň, -í, -í 1. граничен, пограничен: ~í **po-hoří** погранична планина; ~í **kámen** граничен камък; ~í **čára спорт.** странична линия; линия, ограничаваша игралното поле; ~í **roz-hodčí спорт.** страничен съдия 2. граничен: ~í **obory chemie** гранични специалности на химията
pomíchat, -ám св. (co) 1. смесея (нещо): ~at **barvy různých odstínů** смесея бой с различни нюанси 2. побъркам (известно време) (нещо): ~at **jišku** побъркам запръжка 3. объркам, смесея, разбъркам, размесея (нещо): ~at **saze-nice** объркам разсад; ~at **karty** разбъркам
 ♦ на някого
pomíchat se, -ám се св. смесея се, объркам се:

myšlenky se mu v hlavě ~aly мислите му се объркаха в главата
pomíjící, -í, -í временен, преходен: ~í **úkaz** временно, кратковременно явление; ~í **sláva** временна, преходна слава; **všechno je ~í** всичко е преходно
pomíjet, -ím, 3. мн. -ejí/-í не св. 1. отминавам, преминавам: **všechno zlé časem ~í** всичко лошо отминава с течение на времето 2. (koho, co) отминавам (някого, нещо), не обръщам внимание (на някого, на нещо)
pomíjivý, -á, -é преходен, временен: ~á **sláva** преходна слава; ~é **okamžiky štěstí** мимолетни мигове на щастие; ~á **móda** преходна, нетрайна мода
pomilovat se, -uji се/разг. -uju се св. (s kým) любя се, преспя (с някого): ~ovali се **spolu** любиха се, преспяха заедно
pomítnout, -nu св. 1. премина, престана: **záchvat brzy ~nul** кризата скоро премина; **děšť ~nul** дъждът премина; **vzpomínky ~nuly** спомени изbledняха 2. (koho, co) пропусна; премина, отмина (някого, нещо) без внимание: ~nout **narážku mlčením** отмина намек с мълчание
pomítnout se, -nu се св. полудея, обезумея, побъркам се, откача; **sviço и в свичет.** ~nout се (s) **rozumem** полудея, побъркам се, обезумея: **pes se ~nul** кучето побесня
pominutě нар. умопомрачено, лудо, бясно, като луд: **běhat ~** бягам като луд, като бесен
pominutí, -í ср. умопомрачение; обикн. в свичет. ~í **smyslů**, **rozumu** умопомрачение; **náhlé ~í** **smyslů** внезапно умопомрачение, пристъп на умопомрачение; **střídavé ~í** **smyslů** хроническо умопомрачение
pominutý, -á, -é луд, безумен, умопомрачен: ~ý **na rozum**, **na smyslech** умобобъркан; **křičet jako ~ý** крещя като луд; **běhá jako ~ý** бяга като луд, като бесен; **vyvádí jako ~ý** беснее като ненормален, като откачен
pomístní, -í, -í език. геогр. мѐстен: ~í **jména** мѐстни названия, топоними
pomlaskávat (si), -ám (si) не св. примляквам
pomlátit, -ím св. разг. експр. 1. (koho – вин.) набия, пребия, потроша, овършея (някого) 2. (co) очукам, изпочупя, потроша (нещо): **kroupy ~ily úrodu** градът очука реколтата 3. (koho – вин.) изпобия, изпотрѐпя, изпопречукам (някого)
pomlázka, -y ж. 1. „помлазка“ (великденски обичай, според който в понеделник след Великден момчетата преследват момичетата и ги суровакат със специални върбови

шибалки) **2.** „пѹмлазка“, великденска шибѹлка (сплетени за този обичай вѹрбови клонки)
3. „пѹмлазка“, великденски подѹрѹк (обикн. великденски яйца, които момчетата дават на момчетата за това, че са ги суровакали с великденските шибалки)

pomlč|et, -ím св. (о ѹет) **1.** замѹлча, премѹлча, не спомена (за неѹцо): **~et o nedostatcích** пре-мѹлча недостѹтъци; **~íte o všem, co jste slyšeli** не споменавайте, не казвайте ниѹцо за това, което чухте; **umí o věci ~et** умее да мѹлча
2. помѹлча (известно време)

pomlč|a, -y ж. **1.** пауза (при говорене) **2.** език. тире

pomlk|a, -y ж. **1.** пауза, мѹлчање **2.** муз. пауза

pomlouv|ač, -e м. клеветник, клокѹр, сплетник
pomlouv|ačn|ý, -á, -é клеветнически, клокѹрски:
~á sousedka махлѹнска клокѹрка

pomlouv|at, -ám нескв. (кого – вин.) клокѹрствам, клеветнича (за някого), одѹмвам (някого): **~at sousedky** клокѹрствам за съседки, одѹмвам съседки; **~ají se navzájem** клокѹрстват едни за други, одѹмват се еднн друг

pomlva|č, -y ж. клеветѹ, кљѹка, сплетнѹ: **šifit ~y** разпространѹвам кљѹки; **špinavá ~a** мрѹсна клеветѹ

pomluv|ít, -ím св. (кого – вин.) оклеветѹ, очерня (някого); нагѹвѹря кљѹки, клевети (за някого)

pomněnk|a, -y ж. бот. незабрѹвка (Myosotis)
pomněnkově нар. в съчет. **~ modrý** свѹтло син, небѹсно син, син като незабрѹвка: **~ě modré oči** свѹтлосини очи

pomněnkov|ý, -á, -é **1.** кѹйто се отнѹся до незабрѹвка: **~ý věneček** венчѹ от незабрѹвки **2.** небѹсносин, свѹтлосин: **~á barva** цвят на незабрѹвка, свѹтлосин цвят; **~é oči** свѹтлосини очи

pomník, -u м. пѹметник: **~ padlým** пѹметник на загиналите; **odhalit ~** открѹя пѹметник; **Husův ~** пѹметник на Ян Хѹс

pomnožn|ý, -á, -é език. в съчет. **~é podstatné jméno** съществително име сѹмо в множествено числѹ (*plurale tantum*)

помос, -i ж. **1.** пѹмош: **přijít někomu na ~** притека се на някого на пѹмош; **přispět ~i** окажа пѹмош; **poskytnout ~** окажа пѹмош; **volat o ~** викам за пѹмош; **~i se nedovolal** тѹй напрѹзно вика за пѹмош; **už mu není ~i** вече не мѹже да му се помѹгне, не мѹже да се спаси; **za ~i něčeho** с пѹмоштѹ, при пѹмоштѹ

пѹмош ♦ **пѹмош** лѹсна рѹбота; **jakáž ~** каквѹ да се прави, ниѹцо не мѹже да се направи; **komu není rady, tomu není ~i** поговорка кѹйто не слѹша съвети, пѹати **2.** пѹмош, подкрѹпа: **peněžitá ~** парична

пѹмош; **dostat veřejnou ~** полѹча общѹствена пѹмош, подкрѹпа

po|moci, -mohu/разг. po|moc, -můžu св. **1.** (коти рѹи ѹет, v ѹет, s ѹím) помѹгна (на някого в неѹцо, при неѹцо, да направи неѹцо): **~moci dítěti s úlohou** помѹгна на детѹ за домашната рѹбота **2.** (коти) помѹгна, принесѹ облекчѹние (на някого): **lék mu ~mohl** лекарството му помѹгна; **výmluvy tu ne~mohou** оправданията нѹма да помѹгнат **3.** (коти kam, odkud) помѹгна (на някого да отиде някъде, да дойде от някъде): **~moci někomu do auta, ze schodů** помѹгна на някого да се качи в кола, да слѹзе по стѹлби; **~moci někomu na nohy** прен. помѹгна на някого да се изправи на крака; **~moci někomu k útěku** помѹгна на някого да избѹгне ♦ **kdobčesam~mzeme mu tam** поговорка щѹм е решил, да го оставим да си чѹпи главѹта **4.** (коти k ѹети) помѹгна (на някого да получи неѹцо): **~moci někomu k místu** помѹгна на някого да полѹчи слѹжба, да се назначи на слѹжба, да полѹчи рѹбота **5.** **po|moc si** разг. замѹгна се, забогатѹ: **~mohli si a koupili vilu** замѹгнаха се и кѹпиха къща **6.** **po|moci si** (v ѹет; s кѹт, s ѹím) опрѹва се (в неѹцо), спрѹва се (с някого, с неѹцо): **~moci si v každé situaci** спрѹва се във всяко положѹние; **~moci si frázemi** измѹгна се с фрѹзи, с празни дѹми; **nech mě, ~mohu si sám** остави ме, сѹм ще се опрѹва; **nemohu si ~moci, ale (musím odejít)** нѹма каквѹ да се прави, нѹма как, мнѹго съжѹлявам, но (трѹбва да си отида)

помѹци предл. с род. (ѹeho) посрѹдством (неѹцо); с пѹмоштѹ, при пѹмоштѹ (на неѹцо); чрез (неѹцо)

помѹщниц|e, -e ж. помѹщничка: **~e v domácnosti** домашна помѹщничка, домашна работничка

помѹщник, -a м. **1.** помѹщник **2.** млѹд, нѹв работник; помѹщник, чирѹк

помѹщн|ý, -á, -é помѹщен, спомагѹтелен: **~á akce** помѹщна ѹкция; **~é vědy** помѹщни наѹки; **~ý dělník** общ работник; **~á škola** учил. помѹщно училище (за бавноразвиваѹщи се деца); **~é sloveso** език. спомагѹтелен глагол; **být někomu pomocen radou i skutkem** помѹгам на някого със съвет и дела; **podat někomu ~ou ruku** прѹтѹгна на някого рѹка за пѹмош

помѹч|ít, -ím св. (со) напикаѹ (неѹцо)

помѹч|it se, -ím se св. напикаѹ се

помѹч|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) напикавам (неѹцо)

помѹч|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. напикавам се

pomodl|it se, -ím se *св.* (-; *co; ke komu; za koho, za co*) помòля се (-; *на някого; за някого, за нещò*): **~it se k bohu** помòля се на бòга; **~it se otčenáš** кажа молитвата Отче наш

pomolog, -a *м. бот.* помолòг

pomologick|ý, -á, -é *бот.* помологичен

pomologi|e, -e *ж. бот.* помолòгия (*наука за овоцните дървета*)

pomoložk|a, -y *ж. бот.* женà помолòг

pomord|ovat, -uju *св. (koho – вин.) разг. експр.* изпопребйа, изпопречúкам, избйа (*някого*)

pomoř|í, -í *ср. геогр.* помòрие, крайбрèжие; бряг, бреговà ивица

pomouč|ít, -ím *св. (co)* набрашнй, наръса с брашнò, овàлям в брашнò (*нещò*): **~it si obličej** *прен. експр.* напúдря си лицèто

pomp|a, -y *ж. книж.* помпòзност, пишцност, тържèственост: **pohřbít s ~ou** погребà с (голяма) тържèственост

pompézni|í, -í, -í помпòзен, пишцен, тържèствен: **~í oslavy** пишци тържества

pomrkáv|at, -ám *несв. 1.* премйгвам, мйгам от врème на врème **2.** (*na koho*) намйгам, смйгвам от врème на врème (*на някого*) **3.** (-; *ro kot, ro čet; na koho*) *експр.* поглèждам (-; *към някого, към нещò*): **~at po tanečnicích** поглèждам, хвèрлям поглед от врème на врème към танцòрките

pomrz|nout, -nu *св.* замръзна, изпомръзна

pomřít, -mřu/книж. -mru, обикн. мн. -mřeme *св.* умрём (*за много хора и постепенно*), измрём, изпомрём: **mnoho lidí pomřelo** много хòра измрèха

pomst|a, -y *ж.* отмъщèние, мъст: **~a na tyranovi** отмъщèние срещу тирàнин; **vykonat ~u na někom** отмъстÿ си на някого; **to volá o ~u** товà зовè за отмъщèние, за мъст

pomst|ít, -ím *св. (koho, co)* отмъстÿ (*за някого, за нещò*)

pomst|ít se, -ím se *св. (komu; na kot, na čet; za koho, za co)* отмъстÿ (*на някого, на нещò; за някого, за нещò*)

pomstychtivě *нар.* отмъстително; с жажда за отмъщèние, за мъст: **~ zatínat pěsti** отмъстително свйвам юмрúци

pomstychtivost, -i *ж.* жажда за мъст, за отмъщèние; отмъстителност: **pohled plný ~í** поглед, пълнен с жажда за мъст, с отмъстителност

pomstychtiv|ý, -á, -é отмъстителен, злопаметен; жàден за отмъщèние: **~ý pohled** кръвнишки, заканителен поглед

pomůck|a, -y *ж.* посòбие, помагàло: **studijní ~y** учебни посòбия

pomu|je, -í *ж. само мн.* помйя

pomýlen|ý, -á, -é **1.** объркан: **~ý člověk** объркан, заблуден, шашардисан човèк **2.** объркан, погрешен: **~é názory** объркани вèзгледи

pomysl|it, pomysl|et, -ím, сьцо и pomysl|ít si, pomysl|et si *св. (na koho, na co)* помйсля (*за някого, за нещò*): **~il na svou ženu** помйсли (си) за женà си; **ne~il na nebezpečí** не помйсли за опасностà; **splnil jí všechno, nač si jen ~ela** изпълнÿваше всйчко каквòто ÿ хрúмне

pomysl|it si, pomysl|et si, -ím si *св. (co; o kot, o čet)* помйсля си, представÿ си (*нещò; за някого, за нещò*): **co si o něm lidé ~í** каквò ще си помйслят хòрата за нèго; **to si ~í, to si můžeš ~it (jak se lekl)** представÿ си, мòжеш да си представÿш (кòлко се е уплашил); **~il si svoje** тòй си направÿ заключèнието

pomyslně *нар.* нереàлно, вòображàемо, фиктивно

pomysl|ný, -á, -é нереàлен, вòображàем, фиктивен: **~é nebezpečí** мнйма, вòображàема опасност; **~á krása** нереàлна красотà; **~á překážka** вòображàемо препÿстствие; **lišit ~é od konkrétního** различàвам абстрактното от конкретното

pomyšlen|í, -í *ср.* мйсьл, представÿ: **usmál se při tom ~í** при тàзи мйсьл тòй се усмйхна

♦ **~í** *нар.* **всйчò** вам всйчко, каквòто хрúмне на някого; **nad ~í (krásná)** невйждано, невòобразймо (красйва); **ani ~í!** дýма да не стàва! **nebylo na to ani ~í** за товà и дýма не мòжеше да стàва

pomýšl|et -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв. (na koho, na co)* мйсьля, замйсьлям се (*за някого, за нещò*): **ne~í ještě na odjezd** още не мйсьли да замйсьлям; **~í na ženění** мйсьли за женйтба; мйсьли да се жèни; **~í se na nové vydání** подгòтвÿ се, замйсьля се нòво издàние

ponaučen|í, -í *ср.* поучèние, наставлèние, поúка, урòк: **dát někomu ~í** дам урòк на някого; **vzít si ~í** извлèкà си поúка; **dostat ~í** полúча урòк; **~í, jak se chovat** наставлèние как да се държйм

ponděl|ek, -ka *м.* понеделник: **od ~ka za týden** èдна сèдмица след понеделник; **začít práci při ~ku** запòчна рàбота от понеделник

ponděl|í, -í *ср.* понеделник: **přijď v ~í** елà в понеделник; **Pondělí velikonoční** църк. Свèтъл понеделник (*вторият ден на Великден*)

♦ **~í** *нар.* **всйчò** съм на рàбота, не отйда на рàбота в понеделник; продължàвам си почйвката след недèлен запòй

ponděl|ň, -í, -í понеделничен, понеделнишки: **~í den** понеделничен ден

pondělník, -u *м.* понеделнично издание; вестник, излизаш само в понеделник

ponech|at, -ám *св.* 1. (*koho, co*) остава (*някого, нещо*): **~at dítě v jeslích** остава дете в ясли; **~á mu rozhodnutí na vůli** ще го остави той сам да реши; **~at někoho (jeho) osudu** остава някого на произвола на съдбата; **~at někoho na pochybách** остава някого на съмненията му; **~at věcem přirozený průběh** остава нещата да вървят по естествения си ред 2. (*kotmu co*) остава, предоставя (*на някого нещо*): **~at dětem jejich úspory** остава на децата спестяванията им; **~at si svůj podíl** запазя си своя дял, своята част; **~at někomu plnou moc** предоставя на някого пълномощно; **poplatek na ~ání hrobu** такса за запазване на гроб 3. (*co kotmu*) *книж.* остава, преотстъпя (*нещо на някого*): **~at část výdělků rodičům** предоставя част от изкараните пари на родителите си

ponech|at si, -ám si *св.* (*co*) остава си, запазя си (*нещо*) за себе си

ponecháv|at, -ám *несв.* 1. (*koho, co*) оставам (*някого, нещо*): **~at někoho v nejistotě** оставам някого в несигурност 2. (*kotmu co*) оставам, предоставям (*на някого нещо*): **~at knihy čtenářům** предоставям книги на читатели; **~at dětem přílišnou volnost** предоставям, давам прекалена свобода на деца 3. (*co kotmu*) *книж.* оставам, преотстъпвам (*нещо на някого*): **~at příteli chatu k používání** преотстъпвам на приятел вилата за ползване

ponejprv, ponejprve *нар.* 1. за пръв път: **řikám ti to ~ a naposledy** казвам ти това за пръв и последен път 2. първо; на първо място

ponejvíc, ponejvíce *нар.* повечето, предимно, главно: **byla tam ~ mládež** там имаше предимно младежи; **zdržovala se ~ doma** тя повечето си стоеше вкъщи; **číst ~ prózu** четя главно проза

poněkud *нар.* до известна степен; малко, леко, слабо: **~ se ochladilo** захладя; **byl ~ unaven** беше поуморен; **přijal mě ~ chladně** той ме прие малко хладно; **zapomněl ~ na svůj smutek** забрави донякъде скрътта си

poněmč|it, -ím *св.* (*koho, co*) понемча, германизiram (*някого, нещо*)

poněmč|it se, -ím se *св.* понемча се, германизiram се

poněmč|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (*koho, co*) понемчвам, германизiram (*някого, нещо*)

poněmč|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* понемчвам се, германизiram се

ponenáhlu, poznenáhlu *нар.* постепенно, лека-полека, бавно: **~ se vžívat** аклиматизiram се постепенно

ponenáhly, poznenáhly, -á, -é постепенен, бавен: **~ý přechod** постепенен, бавен преход; **~é zeslabení zraku** бавно, постепенно отслабване на зрението

poněť|í, -í *ср.* представа, понятие: **nemá o tom ani ~í** няма дори понятие, представа за това

poněvadž *св.* защото; тъй като; понеже: **vrátil se, ~ se představení nekonalo** върна се, защото представлението не се е състояло

ponič|it, -ím *св.* (*koho, co*) (*частично или изцяло и постепенно*) унищожа (*някого, нещо*): **kroupy ~ily úrodu** градушката унищожи рекълтата

poník, -a, pony, -ho *м.* пони

ponik|ovat [-ny-], -uji/разг. -uju *св.* (*co*) никелирам; покрия (*нещо*) с тънък слой никел

ponimr|at se, -ám se *св.* (*s čím; v čem*) *разг. експр.* потуткам се (*с нещо*), почовъркам (*нещо*), попипкам се, почопля се: **~at se v jídle** почопля ядене

poníženě *нар.* покорно, смиренно

ponížen|í, -í *ср.* унижение

poníženost, -i *ж.* покорност, смирение, сервилност

ponížen|ý, -á, -é покорен, смирен; сервилен: **~á povaha** сервилен характер; **psát ~ý dopis** пиша смиренно писмо

poníž|it, -ím *св.* 1. (*koho – вин.*) принизя, понижа ~~↓~~

~en *поговорка* който лети високо, пада ниско 2. (*koho, рядом co*) унижа, накарня, обидя (*някого, нещо*): **~it něčí pýchu, hrdost** накарня нечия гордост

poníž|it se, -ím se *св.* унизя се

poníž|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. (*koho – вин.*) принизявам, понижавам (*някого*) 2. (*koho, co*) унизявам, накарнявам, обиждам (*някого, нещо*)

poníž|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* унизявам се: **nesmíš se tak ~ovat** не бива да се унижаваш толкова

ponižujíc|í, -í, -í унизителен: **~í postavení** унизително положение; **~í přetvářka** унизителна преструвка; **považovat tělesnou práci za ~í** считам физическия труд за унизителен

ponoc|ný, -ého *м.* нощен пазач

ponoc|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. бодърствам; не спя до късно през нощта 2. гуляя; забавлявам се през нощта

ponor, -u *м.* мор. дълбочина на газене; понор (*на кораб*): **čára ~u** ватерлиния; **~ lodí** понор на кораб

ponork|a, -y *ж.* воен. подводница; подводна лодка

ponorkov|ý, -á, -é който се отнася до подводница; подводен: **~á základna** база за подводници; **~á válka** война на подводници; подводна война

ponorn|ý, -á, -é 1. който може да бъде потъпян: **vodotěsná ~á kamera** фот. херметична подводна, водонепроницаема камера; **~ý vaříč** бързовар 2. подземен: **~á řeka** подземна река; река, която се губи в понор

ponoř|it, -ím св. (кого, со) 1. потопя (някого, нещо) 2. книж. дълбоко пълна (някого, нещо): **~it ruce do kapes** пълна ръце в джобове; **~it tvář do kytice** заровя лице в букет; **~it tvář do dlaní** покривя лице с ръцете си; крия лице в длани; **byl ~en do četby** беше погълнат от четене; потънал беше в четене; **byl ~en do sebe** беше се вгълбил в себе си

ponoř|it se, -ím se св. 1. (кам) потопя се (някъде): **~it se pod vodu** гмурна се, потопя се под вода 2. (do čeho) книж. вгълбя се в нещо, отдам се (на нещо): **~it se do práce** отдам се на работа

ponoř|ovat, -uji/разг. -uju несв. 1. (кого, со) потопявам, потъпям (някого, нещо) 2. (со) книж. пълхам, скривам (нещо) дълбоко в нещо: **v zoufalství ~ovat obličej do dlaní** в отчаяние захлупвам лице в длани

ponoř|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. 1. (кам) потопявам се, потъпям се (някъде): **lod' se ~ovala stále hlouběji ke dnu** корабът потъваше все по-дълбоко към дъното; **měsíc se ~oval do mraků** прен. луната потъваше в облаци 2. (do čeho) книж. вгълбявам се (в нещо), отдavam се (на нещо): **~ovat se do četby** задълбочавам се в четене

ponouk|at, -ám несв. (кого – вин. k čemu) 1. приканвам, подбуждам, подстрекавам, подтиквам (някого към нещо): **~at ke lži** подтиквам към лъжа; **~at dítě ke hře** подтиквам дете към игра 2. предизвиквам (у някого нещо; някого към нещо), будя (у някого нещо): **rozpaky ~aly k smíchu** смущението предизвикваше смях; **byl ~án zvědavostí** подтикваше го любопитство 3. подтиквам, насърчавам (нещо; у някого нещо; някого към нещо): **chvála ~á k horlivosti** похвалата насърчава усърдието, подтиква към усърдие

ponouk|nout, -nu св. (кого – вин. k čemu) 1. подтиква, подбужда (някого към нещо): **pachatel udal, kdo ho k činu ~l** престъпникът призна кой го е подтикнул към деянието 2. подбужда, предизвиквам, събужда (у някого нещо; някого към нещо): **~nout něčí zvědavost** събужда любопитството на някого 3. подтиква, насърча (у някого нещо)

ponožk|a, -y ж. къс (мъжки) чорап

ponrav|a, -y ж. зоол. ларва на майски бръмбар

pontif|ex [-tu-], -ika м. 1. (върховен) жрец (в древния Рим) 2. (римският) папа 3. епископ, кардинал; висш католически духовник 4. прен. авторитет (авторитетна личност)

pontifikáln|í [-tu-], -í, -í църк. свещенически: **~í mše** литургия, отслужвана от висши сановници; **~í kříž** кръст, който се носи пред висш сановник

pontifikát [-tu-], -u м. църк. папски сан

ponton, -u м. понтон

pontonov|ý, -á -é понтонен: **~ý most** понтонен мост

ponur|ý, -á -é 1. мрачен, тъмен: **~ý kout** мрачен, тъмен кът, ъгъл; **~á chodba** мрачен, тъмен коридор; **~ý les** тъмна гора 2. мрачен, навъсен, неприветлив: **~ý pohled** мрачен поглед; **~é prostředí** мрачна обстановка; **~á nálada** мрачно настроение; **~á tvář** мрачно лице; **~é ticho** тягостна тишина

ponuře нар. мрачно, навъсено

pony вж. poník

poobědv|at, -ám св. 1. (-; со) наобядвам се; похапна (-; нещо) на обяд; изям (нещо) на обяд: **dobře ~al** той добре се наобядва 2. (со) изям (нещо) за обяд: **~at jen něco málo** на обяд хапна съвсѐм малко

poodběh|nout, -nu св. поизтичам; изтичам за малко: **~nout z místnosti** изтичам за малко вѐн от стаята; **~nout stranou** поизтичам настрана

poodej|ít, -jdu св. поотдалеча се: **~jít stranou** отдалеча се, отида малко настрана; **~jít k oknu** поотдалеча се към прозорец; **na chvíli ~šel** той се отдалечи за малко

poodhal|ít, -ím св. (со) пооткривя, поотгърна (нещо)

poodhr|nout, -nu св. (со) поотгърна, пооткривя (нещо): **~nout závěs** поразгърна завѐса; **~nout si šátek z čela** поотгърна кърпа от чело

poodstoup|ít, -ím св. поотстъпя, поотдалеча се

poodstrč|ít, -ím св. (кого, со) поотмѐстя (някого, нещо): **~it stůl k oknu** поотмѐстя масата към прозореца; **~it dítě stranou** побътна, поотмѐстя дете настрана

poohléd|nout se, -nu св. (po kom, po čem) поогледам се (за някого, за нещо); потърся (си) (някого, нещо): **~nout se po nevěstě** потърся си булка; поогледам се да си намѐря булка; **~nout se po večeri** потърся нещо за вечеря

pookřát, -křeji/разг. -křeju св. посъвѐзма се, поокопѐта се, живна, поосвежã се, поободря се

poolov|it, -ím *св. (со) техн.* покрія (нещо) с тънък пласт олово

pooperačn|í, -í, -í слѣдоперативен, постоперативен: **~í komplikace** *мед.* постоперативни, слѣдоперативни усложнения

pooprav|it, -ím *св. (со)* **1.** пооправя, малко по-добря (нещо): **~it střechu** пооправя покрив; **~ené vydání** подобрено издание **2.** пооправя, коригирам малко (нещо): **~it své tvrzení** коригирам малко твърдението си

poosmé, po osmé *нар.* за осми път

pootevř|it, -u *св. (со)* поотворя, открѣхна (нещо): **~it okno** поотворя прозорец

pootevř|it se, -u se *св.* поотворя се, открѣхна се

pootoč|it, -ím *св. (čít; со)* позавъртя, поизвъртя (нещо): **~it klikou** понатисна дрѣжка на врата; **~it pákou u stroje** понатисна лост на машина, рѣчка на машина

pootoč|it se, -ím se *св.* позавъртя се, пообърна се, поизвъртя се: **~it se vlevo** пообърна се на ляво

pop, -a *м.* поп; православен свещеник

popad|at, -ám *несв. 1. в съчет. sotva ~at dech/dechu* едва си поемам дѣх; задѣхвам се **2. (koho – вин.)** обхващам, обземам, овладявам (някого): **lidi ~ala zuřivost** ярост обхващаше хората

popad|at se, -ám se *несв. (za со)* хващам се (за нещо): **~al** (смѣеше се така, че) чак се превиваше от смѣх

popad|nout, -nu *св. 1. (koho, со)* сграбча, хвана (някого, нещо): **~l ho za ruku** той го сграбчи, хвана

konec *експр.* подхвана работата точно както трябва **2. (koho – вин.)** обхваща, обзема, овладя (някого)

popad|nout se, -nu se *св. 1. (za со)* хвана се, уловя се (за нещо): **~nout se za hlavu** хвана се за главата **2. (s kým)** *експр.* хвана се, сдърпвам се (с някого)

někým do křížku счѣпкам се, сбия се с някого

popálenin|a, -u *ж.* изгорено място; изгаряне (на кожата): **~a prvního, druhého stupně** *мед.* изгаряне първа, втора степен

porá|it, -ím *св. 1. (koho, со)* изгоря (някого, нещо): **~ím prsty** пострадам в нещо, в някаква работа; опаря се в нещо **2. (koho, со)** попаря (някого, нещо): **mráz ~il květiny** студът попари цветята **3. (koho, со)** опаря (някого, нещо): **kopřivy nás ~ily** копривата ни опари

porá|it se, -ím se *св. 1.* изгоря се: **~it se od cigarety** изгоря се от/с цигара **2.** опаря се: **~it**

se od cigarety

do něčeho plést, aby se ne-il не искаше да се бърка в нещо, за да не сѣ опари, за да не пострада

popaměti, po paměti *нар.* по памет: **~ nahmatat kliku** напипам по памет дрѣжка на врата; **~ najít cestu** намѣря път по памет

popás|at, -ám *несв. (со)* пася (животни): **~at krávy** пася крави

popás|at se, -ám se *несв.* пася: **kozy se ~aly na mezi** козите пасяха на синора

popá|st, -pasu *св. (со)* (известно време) попася (животни)

popá|st se, -pasu se *св.* (известно време) попася: **dobytek se ~pásl** добитъкът се попасе (из-внрѣ)

насладя се на нещо: **~pást se očima na krajíně** *прен.* наситя се, насладя се на глѣдката на околността

popáté, po páte *нар.* за пети път

popel, -a/-u/остар. -е *м. 1.* пепел: **sopečný** ~ вулканична пепел; **oklepávat ~ z cigarety**

изпичам цигары

něco ~em *книж.* превърна, направя нещо на прах и пепел; **lehnout ~em** *книж.* стана на прах и пепел; изгоря до основи **2.** прах: **uložit ~ do urny** полѳжа прах в ѳрна; **pokoj ~i jeho**

е прах и пепел, отдавна е умрял

popelář, -e *м.* боклукчия

popelavě *нар.* пепеляво; *обикн. в съчет.* **~ šedý** сиво-пепеляв, сиво-пепелив; **~ bledý** свѣтло-пепеляв

popelav|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* добивам пепеляв цвят; ставам пепеляв: **tvář nemocného ~ějí** лицето на болния добива пепеляв, землѣст цвят

popelav|ý, -á, -é пепеляв, пепелив, сив: **~é peří holuba** сива перушина на гълѣб; **~ý dým** пепелявосив дѣм; **nebe zatažené a ~é** облачно, оловно сиво нѣбе; **vrba ~á** *бот.* бяла върба

popel|ec, -ce *м. църк. 1.* помазване с осветена пепел (*католически обичай на първата сряда от Велики пости*) **2. Popel|ec, -ce** първата сряда от Велики пости

popel|ec, -ce първата сряда от Велики пости

popel|ec, -ce първата сряда от Велики пости

popel|ec, -ce първата сряда от Велики пости

popel|ec, -ce първата сряда от Велики пости

popelín, -u *м. текст.* поплин

popelínov|ý, -á, -é поплинен: **~á košile** поплинена рѣза

popelišt|ě, -ě *ср. 1.* яма за пепел **2.** боклукчийска яма; бунѣще

popel|it se, -ím se *несв. (za птици)* кѣпя се в пепел; валим се в прах

- popelk|a I, -y ж.** 1. сибѣрска сѣвоопашата бѣлка 2. кожа от сибѣрска бѣлка: **kožich z ~у** кожено палто от сибѣрска бѣлка
- popelk|a II, -y ж.** 1. **Popelk|a, -y** Пепеляшка: **popádka o Popelce** приказката за Пепеляшка 2. *експр.* пепеляшка: **v rodně je ~ou** тя е пепеляшката в семѣйството
- popelnic|e, -e ж.** 1. кофа за боклук 2. урна; погребална урна
- popelnicov|ý, -á, -é** в *сѣчет.* **~é pole** археол. полѣ с погребални урни; погребално полѣ
- popelníč|ek, -ku м.** *умал.* пепелниче, пепелничка (за цигари)
- popelník, -u м.** 1. пепелник (на печка) 2. пепелник, пепелница (за цигари)
- popen|ec, -ce м.** бот. самобайка (растение) (Glekoma)
- poperř|ít, -ím св. (co)** порѣся (нещо) с чѣр пипѣр; слѣжа (на нещо) чѣр пипѣр
- popěv|ek, -ku м.** кратка пѣсничка; куплет; популярна мелодия: **lidové ~ky** народни пѣснички, напѣви
- popich|at, -ám св.** 1. (коho, со *čít*) надупча, набодá, изпонабодá (някого, нещо с нещо): **~at vidličkou pečení** надупча пѣчено с вилица; **~at si prsty o trní** избодá си прѣстите на тръни 2. (коho, со) нажѣля, изпожѣля (някого, нещо): **vosy ho ~aly** осѣте го изпожѣлиха
- popich|nout, -nu св.** 1. (коho – вин. *k četu*) подтикна, насърча, подканя, окуража (някого към нещо, за нещо): **~nout kamaráda k činu** насърча другáря си за дѣйствиe, за активност; **~nout k odvaze** насърча; вдъхна смѣлост 2. (коho – вин. *proti kоти, на коho*) настрѣя, насѣскам, подкорѣсам (някого против някого, срещу някого) 3. (коho – вин.) разсърдя, подразня, засѣгна, уязвя (някого): **~nout sousedku narážkou** засѣгна съседка с намек
- popich|ovat, -uji/разг. -uju неск.** 1. (коho – вин. *k četu*) подгѣквам, насърчавам, подканям, окуражавам (някого към нещо, за нещо) 2. (коho – вин. *proti kоти, на коho*) подстрѣквам, насѣсквам, настрѣйвам, подкорѣсвам (някого против някого, срещу някого) 3. (коho – вин.) дразня, закачам (някого): **~ovat spolužáky** закачам, дразня съученици; **škádlit a ~ovat známé** закачам се с познати и ги дразня
- popíj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск.** (–; со) пийвам, пийвам си; пия (нещо) полѣка, бавно
- popík I, -a м.** муз. жарг. попмузикант; изпѣлнител на попмузика
- popík II, -a м.** муз. жарг. попмузика
- popín|a, -y ж.** муз. жарг. поппѣса (популярна музикална творба)
- popí|lek, -ku м.** техн. прах, смог: **spad ~ku** наслояване на прах в замърсѣна атмосфера
- popí|jit si, -ím si св.** (–; с *čít*) малко остар. побързам (с нещо), постарáя се (за нещо)
- popín|at se, -ám se неск.** увивам се, вия се: **břečtan se ~á po zdi** бръшлян се вия, пълзи по стената
- popínav|ý, -á, -é** виещ се, пълзящ: **~é rostliny** бот. увивни растѣния, пълзящи растѣния
- popír|at, -ám неск.** (коho, со) отричам, не признавам (някого, нещо): **~at boha** отричам съществуването на бѣг; **ne~ám, že...** не отричам, че...
- popis, -u м.** 1. описáние 2. легенда (цифрени и буквени означения): **~ plánu** легенда на план; **~ mapy** геогр. легенда на карта
- popisnost, -i ж.** описáтелност
- popisn|ý, -á, -é** описáтелен: **~á mluvnice** език. описáтелна грамáтика; **~é číslo (domu)** порѣден нѣмер (на къща в сѣлище)
- popis|ovat, -uji/разг. -uju неск.** (co) 1. изписвам (нещо): **~ovat jednu stránku po druhé** изписвам страница след страница 2. описвам (нещо): **kniha ~ující život na venkově** книга, описваща живѣта на сѣло
- pop|ít, -píji/разг. -píju св.** 1. (čeho) пийна (си), отпия (си), отпия (от нещо): **~pít čaje** отпия от чай 2. (čeho; со) пийна (си) (нещо малко и с удоволствие): **~pít vína** пийна си вино
- poplác|at, -ám св.** (коho, со *po čet; kоти, četu* на со, на чет) *експр.* потупам (някого, нещо по нещо; на някого, на нещо нещо)
- poplach, -u м.** 1. паника, тревѣга, суматоха, аларма, ослѣя, шум: **vyvolat ~ mezi obyvatelstvem** предизвикам паника сред населѣнието; **dělat zbytečný ~** създавам излишна паника, тревѣга 2. воен. тревѣга, аларма: **vyhlásit letecký ~** обявя въздушна тревѣга; **oznámit ~ při požáru** дам алармен сигнал при пожар; **zvonit na ~, bít na ~** пускам алармен звѣнец, бия камбана за тревѣга; *прен.* бия тревѣга; **bojový, cvičný, chemický ~** воен. бѣйна, учебна, противогáзова тревѣга
- poplachov|ý, -á, -é** алармен; кѣйто е свѣрзан с тревѣга; сигнален: **~á siréna** сирѣна за тревѣга; **~é cvičení** учебна тревѣга; **~é směrnice** указания за случай на тревѣга; **~ý přístroj** техн. алармено, сигнално устрѣйство
- poplakat si, -pláču si/книж. -pláči si св.** (–; *nad kým, nad čím*) поплача си (*nad* някого, *nad* нещо; за някого, за нещо)
- poplaš|it, -ím св.** (коho, со) изплáша, ушлáша,

подплáша, разтревóжа, обезпокоя (някого, нецо): **~it ptáky** подплáша птици

poplašit se, -ím se св. (-; *čít*) изплáша се, уплáша се, разтревóжа се (-; *от нецо*): **~it se zlou zprávou** разтревóжа се, обезпокоя се от лошо известие; **ovce se ~ily** овцете се подплáшиха

poplašný, -á, -é 1. тревóжен: **šířit ~é zprávy** разпространявам тревóжни известия; **~ý křik o pomoc** тревóжен вик за пóмощ 2. алáрмен, предупредителен: **~é zvonky** алáрмени звънци; **~é zařízení** алáрмено, сигнално устройство; **~á pohotovost** готóвност за слúчай на тревóга

poplatěk, -ku м. такса, налог: **telefonní ~ek** телефонна такса; **správní ~ky** административни такси; **~ek za vypůjčení** такса за взимане на заем

poplatit, -ím св. (со) изплатя (постепенно, едно след друго всичко): **~it dluhy** изплатя (си) дълговете; разплатя се

poplatkový, -á, -é данъчен, таксов, налогов: **~á sazba** тарифа за такси

poplatník, -ka м. платец, данькоплатец: **daňoví ~ci** данькоплатци

poplatný, -á, -é книж. 1. (коти, *četi čít*) облагам (с нецо); дължач (на някого нецо): **občan ~ý daněmi** гражданин, облагам с данъци, с налози; **země ~á svému podmaniteli** страна, която плаща данък на своа покорител; **být poplaten někomu** в дълг съм пред някого 2. (*četi*) прен. книж. отразяващ влияние (на нецо); нóсещ белег, отпечатък (на нецо): **báseň, malba ~á době** стихотворение, картина, нóсеща отпечатъка на своето време

poplenit, -ím св. (со) 1. ограбя, опустоша, оплячкосам (нецо) (особено чрез войни) 2. унищожя, опустоша (нецо): **kobylky ~ily úrodu** скакалци унищожиха реколтата

poplést, -pletu св. 1. (со) объркам, разбъркам, омотая (нецо): **~plést nitě** объркам конци; **~plést dráty vedení** объркам жици на инсталация 2. и **poplést (si)** (кого, со с кúт, с *čít*) объркам, сбъркам (някого, нецо с някого, с нецо): **všechno ~plete** тóй/тя всичко обърква; **~plést (si) jména, telefonní čísla** объркам именá, телефонни номерá; **~plést si matku s dcerou** сбъркам майка с дъщеря; **~plést si ulice** объркам улици 3. (кого, со) объркам, шашардисам (някого, нецо): **~pletla mu hlavu** тя му завъртя главата; **láska mu ~pletla hlavu, rozum** любовта му размъги главата, помрачи му рáзума

poplést se, -pletu se св. 1. объркам се, смутя се (за човек) 2. обикн. третол. **-plete se** обърка

се, смеси се, разбърка се (за предмет): **dojmy se ~pletly** впечатленията се смесиха; **součástky se mu ~pletly** частите му се объркаха 3. объркам се, засуетя се, шашардисам се: **strachem se celý ~pletl** тóй съвсём се обърка от стрáх 4. объркам се, сгрешá; направя грешка: **při zkouškách se ~pletl** тóй се обърка на изпитите

poplet|a, -y м. и ж. експр. човек, кóйто обърква всичко; мúхльо/мúхла, кьóпчо, смотаняк/смотанячка, сбърканяк/сбърканячка: **starý ~a** голям мúхльо; **známá ~a** голяма сбърканячка; мнóго разсèяна жена

poplicnice, -e ж. анат. плèвра; част от плèврата, покриваща бèлите дробовè

poplivaný, -á, -é 1. оплòт: **~á podlaha** оплòт под 2. прен. оплòт, опетнèн; обсипан с хули, с ругатни: **~á čest** поругана, опетнèна чèст

popliv|at, -ám св. (кого, со) 1. оплòя (някого, нецо): **~at celou podlahu** оплòя цèлия под 2. прен. оплòя, опетня, опозоря (някого, нецо): **byl ~án** бèше оплòт, обсипан с хули, с ругатни

popluž|í, -í ср. истор. 1. стàра мярка за повèрхност (за обработваема земля) 2. имèние, чифлèк

poplužn|í, -í, -í кóйто се отнáся до имèние, до чифлèк **чифлèк**

ворка пò-добрè е да имаш силни лáкти, да си пробивен, откòлкото да имаш имèние

pop-music [-mjúzik] ж. неизм. пòп-мúзика; популярна, шлáгерна мúзика

popoběh|nout, -nu св. поизтичам; приближá се, подтичвайки: **pes ~l k pánovi** кúчето изтича, притича при господáря си

popohán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í несл. (кого, со; кого, со к *četi*) 1. подкáнвам, подкáрвам, подгòнвам, кáрам, пришпòрвам (някого, нецо за нецо): **~ět koně k evalu** подкáрвам, пришпòрвам кòн да тича в галòп 2. подкáнвам, кáрам, пришпòрвам (някого за нецо): **~ět pracovníky k zvýšení tempa** гòня, кáрам, подкáнвам работници кým ускоряване на темпото

popo|hnat, -ženu св. (кого, со; кого, со к *četi*) 1. подкáрам, подгòня, пришпòря (някого, нецо за нецо): **~hnat koně ke klusu** подкáрам кòн/конè в трèс; **~hnat dítě k běhu** подгòня детè да бяга 2. подкáня, накáрам, пришпòря (някого за нецо): **~hnat liknavce k práci** накáрам лентяй да работи

popo|jet, -jedu св. попридвìжа се, трèгна за мáлко и спрá; тù трèгна, тù спрá (с превозно средство; за превозно средство): **vlak ~jel**

- влъкът потегли за малко и спря; **vůz ~jel ke vchodu** колата се попридвижи към входа
- popoljít, -jdu** св. направя няколко крачки; поприближа се; поотдалеча се: **~jít k oknu** направя няколко крачки към прозореца; **~šel hostu vstříc** той направя няколко крачки към госта; **~jít stranou** поотдалеча се (настрана), отбя се встрани
- popojíždět, -ím, 3. мн. -ějí/-í** нескв. попридвижвам се; тръгвам за малко и спирам; ту тръгвам, ту спирам (с превозно средство); за превозно средство): **vlak ~í** влакът се попридвижва
- popolední, -í, -í** следобеден
- popolštít, -ím** св. (koho, co) полонизирам, пополяча (някого, нещо); придам полски характер (на някого, на нещо)
- popolštít se, -ím se** св. полонизирам се, пополяча се; добия полски вид, характер
- popolštítovat, -uji/разг. -uju** нескв. (koho, co) полонизирам, пополячвам (някого, нещо)
- popolštítovat se, -uji se/разг. -uju se** нескв. полонизирам се, пополячвам се; добивам полски вид, характер
- popo|něst, -nesu** св. (koho, co) поотмества, приближа (с носене) (някого, нещо): **~něst zavazadlo** попремества, поотмества (с носене) багаж; **matka ~nesla dítě** майката се поприближи, поотдалечи с детето на ръце
- poporodní, -í, -í** послеродов: **~í krvácení** мед. послеродово кръвоизлияние, кръвотечение
- poposednout (si), -nu (si)** св. 1. поотмества се, поприближа се (седейки): **~nout (si) na kraj lavice** поотмества се (малко) към края на пейка; **~nout stranou** поотмества се и седна малко настрана; **~nout (si) blíž k světlu** поотмества се и седна по-близо до светлината 2. поповдигна се и отново седна; завъртя се: **neklidně na židli ~la** неспокойно се позавъртя на стола
- popostrčit, -ím** св. (koho, co) побутна (някого, нещо): **~it si čapku** поотмества си шапката на главата; **~it (si) hodinky** разг. побутна, премества (стрелката на) часовник напред; **~it vývoj** експр. попришпоря развитие
- popostrk|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (koho, co) побутвам (нещо, някого): **dítě ~uje vozíček** детето побутва количката
- popotáh|nout, -nu** св. 1. (co) придръпам, попридръпам, поподръпна, подръпна леко, поиздръпам (нещо): **~nout židli ke stolu** придръпам стол към маса; **~nout zásuvku** поиздръпам чекмедже 2. (koho za co, co) подръпна, дръпна, поподръпна (някого за нещо);
- нещо) 3. в съчет. **~nout (nosem)** разг. подсмръкна
- popotahování, -í** ср. разг. 1. разкарване, разправии, неприятности, грижи: **mít ~í se sou-dem** има разправии със съда; **má ~í pro časté absence** има неприятности заради чести отсъствия 2. подсмърчане
- popotah|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. 1. (co) придръпвам, попридръпвам, подръпвам леко, поиздръпвам (нещо) 2. (koho za co, co) подръпвам, дръпвам, поподръпвам, дърпам (някого за нещо; нещо) 3. в съчет. **~ovat (nosem)** разг. подсмърчам
- popouštět, -ím, 3. мн. -ějí/-í** нескв. 1. (co komu) поотпускам, поразхлабвам, поотхлабвам (нещо на някого): **~ět si opasek** поразхлабвам си колана; **~ět koni uzdu** поотпускам юзда на кон 2. (co) поотпускам, поудължавам (нещо): **~ět krátké šaty** поотпускам къса рокля 3. (čemu) книж. давам воля (на нещо); разрешавам (нещо) 4. често отриц. (ne)~ět книж. (не) отстъпвам: **žena je rozumná a ~í s úsměvem** жена ми е умна и с усмивка отстъпва 5. остар. поотпускам се, поотслабвам, омеквам, разхлабвам се, поизносвам се
- popouzlet, -ím, 3. мн. -ejí/-í** нескв. 1. (koho, co proti komu) настройвам, насъсквам (някого, нещо срещу някого): **zbytečně proti sobě ~el** той излишно настройваше хората срещу себе си 2. (koho – вин.; koho čím) дразня, вбесявам, ядосвам, подражням, раздражням, разгневявам (някого; някого с нещо): **výtky ho ~ely** забелёжките го дразнеха, ядосваха, вбесяваха 3. (koho – вин.; koho k čemu) предизвиквам (някого), довеждам, докарвам (някого до нещо); настройвам, подтиквам (някого към нещо): **~et k hněvu** предизвиквам гняв, негодувание; разгневявам: **~et ke vzpouře** подтиквам, настройвам към бунт
- popovídat (si), -ám (si)** св. (s kým) поговоря (си), поприказвам (си), побъбря (си) (с някого)
- popozitří, разг. popozejtří** нар. по вдръгиден; след три дни: **přijdu až ~** ще дойда чак по вдръгиден; ще дойда след три дена
- popracovní, -í, -í** следработен, извънработен: **~í doba** следработно, извънработно време
- poprask, -u** м. разг. експр. суматоха, паника, олелия, шумотёвица: **byl z toho ~** настана една суматоха; **udělat ~** вдигна олелия, шумотёвица
- popraskan|ý, -á, -é** напукан, попукан, изпопукан
- popraskat, -ám** св. 1. напукам се, попукам се; **zdivo ~alo** задарията се попука 2. скъсам се,

popřsat, -přšu/книж. -přiš св. 1. (со) изпйша (нецо): **hlad a bida ~psaly jim tváře** гладът и мизерията бяха слѡжили отпечàтъка си върху лицàта им 2. (коho, со) опиша, обрисувам (някого, нецо): **~psat cestu k nádraží** обясня как се отива до гàрата

popřsk|ý, -á, -é по̀пски: **~ý plnovous** по̀пска брада и мустаци; брада като на по̀п

popř|at se, -ám se св. (коho – вин. ро кот, ро чет; на коho, на со) разпйтам (някого за някого, за нецо); информйрам се, осведомя се (от някого за някого, за нецо); попйтам (за някого, за нецо): **~at se po známých, po něčím osudu** разпйтам, поинтересувам се за познàти, за съдбàта на някого; **~at se na/po zdraví (někoho)** попйтам, поинтересувам се за здравето (на някого)

popřáv|at se, -ám se несв. (коho – род. ро кот, ро чет; на коho, на со) разпйтвам, пйтам (някого за някого, за нецо); информйрам се, осведомявам се (от някого за някого, за нецо): **~at se po zboží** търся стѡка; пйтам за стѡка; **~at se na známé** интересувам се за познàти

popřáv|ka, -y ж. 1. търсене (на стока и под.): **~a po autech** търсене на лѣки коли; **~a po pracovnících** търсене на работници; **~a po knize** (усилено) търсене на книга; (голям) интерес към дадена книга 2. икон. търсене: **zákon nabídky a ~y** закон за търсенето и предлагането

popud, -u м. подтик, подбуда, импулс, повод, инициатива: **tvůrčí ~** творчески импулс; **~ k stížnosti** повод за оплакване; **dát k něčemu ~** дам повод, подтик за нецо; **jednat z vlastního ~u** действам по собствена, по своа инициатива; **udělal to na její ~, z jejího ~u** той направи това по нейна инициатива; **reagovat na sebezmenší ~** реагирам и на най-мàлкия повод

popud|it, -ím св. 1. (коho, со proti kоти) настрѡя, насъскам, подбуда (някого, нецо срещу някого); предизвикам гнева (на някого): **~il ho proti sobě** той го настри срещу себе си 2. (коho – вин.; коho čím) ядѡсам, подражня, раздражня, разгневя (някого; някого с нецо): **~il ho tónem své řeči** той го ядѡса с тѡна на думите си; **byl trochu popuzen** бѣше мàлко ядѡсан 3. (коho – вин.; к чету) предизвикам, подбуда (някого към нецо): **~it někoho k hněvu** разгневя някого; предизвикам у някого гняв; **~it k nenávisti** предизвикам, събуда ненавист

popudlivě нар. раздражено; с раздражение: **odpovídat ~** отговарям с раздражение; **chovat se ~** проявявам раздражителност, нѣрвеност в държанието си

popudlivost, -i ж. раздражителност, спрйхавост

popudliv|ý, -á, -é 1. спрйхав, раздражителен, избухлив: **nemoc ji učinila ~ou** болестта я направи раздражителна 2. прен. раздражен, ѡстър, нѣрвен: **~ý tón řeči** тѡн на раздражение; нѣрвен тѡн на думите

popukán|í, -í ср., обикн. в съчет. **být k ~í** м̀но̀го съм смѣшен: **je to veselohra k ~í** тѡва е м̀но̀го смѣшна комедия; **chlapík k ~í** м̀но̀го забавен мѣж, чѡвѣк; **to je k ~í** да се п̀кнеш, да си умрѣш от смя̀х от това

popukan|ý, -á, -é нап̀у̀кан, поп̀у̀кан

popuk|at, -ám св. 1. нап̀у̀кам се, поп̀у̀кам се 2. в съчет. **~at (se) (smíchem, smíchy)** разг. експр. п̀у̀кна се от смя̀х: **div jsme (smíchy) ne~ali** едвà не с̀ п̀у̀кнахме, едвà не сй умрѣхме от смя̀х

populac|e, -e ж. 1. брѡй на населѣние 2. популация, населѣние, народонаселѣние 3. прираст на населѣние; раждаемост: **velká, malá ~e** висѡка, нйска раждаемост

populačn|í, -í, -í 1. кѡйто се отнàся до брѡй на населѣние, до населѣние: **~í přírůstek** прираст на населѣнието 2. кѡйто се отнàся до раждаемост: **~í politika** регулиране на раждаемостта

popularit|a, -y ж. популarityност: **těšit se ~ě, mít ~u** ползвам се с популarityност, популarityнен съм; **dosáhnout ~y** добйя популarityност; стàна популarityнен

popularizac|e, -e ж. популяризиране, популяризация

popularizačn|í, -í, -í популяризаторски

popularizátor, -a м. популяризатор

populariz|ovat, -uji/разг. -uju несв. и св. (коho, со) популяризирам (някого, нецо)

populárně нар. популarityно: **~vědecký film** научно-популarityнен филм; **~ vysvětlit** обясня в популarityна форма

populárn|í, -í, -í 1. популarityнен, общѡдѡстѣпен 2. популarityнен, извѣстен: **~í osobnost** популarityна личност

popůlnočn|í, -í, -í кѡйто е след полунощ; след-полунощен: **~í vysílání** предаване, програма по радиото след полунощ; нѡщно предаване

popust|it, -ím св. 1. (со) поотп̀сна, поразхлабя, поотхлабя (нецо): **~it (si) šaty (do délky, do šířky)** поотп̀сна (си) рѡкля (на дължина, на ширина) 2. (чети) книж. дам вѡля (на нецо); разрешà (нецо) 3. обикн. отриц. **nepopust|it, -ím** книж. не отстѣпя 4. остар. поотп̀сна се, поотслабна, поизнѡся се, омѣкна

popuzeně нар. раздражено; с раздражение; ядѡсано: **tvářit se ~** ймам ядѡсан вид

popuzený, -á, -é раздрáзен, възмутён, ядóсан, разгневен: **~ý lid svrhl vládu** разгнеveníят народ събори правителството

popuz[ovat, -uji]/разг. **-uju** неск. (*koho – вин. proti komu, proti čemu*) настрóйвам, насъсквам (*някого срещу някого, срещу нещо*); дрáзня, ядóсвам (*някого с нещо*); предизвиквам, подбуждам (*някого към нещо*)

pór I, -u м. праз лúk: **česnek** ~ *бот.* праз (Al-lium porrum)

pór II, -u м. пòра; обикн. мн. **pór**[y, -ů] анат. пòри (*на кожата*)

porad[а, -у жс. **1.** съвещание, конференция: **pracovní ~a** работно съвещание; **výrobní ~a** производствено съвещание; **svolat ~u** свикам съвещание; **zahájit, skončit ~u** открíя, закрия съвещание **2.** съвет, заседание: **má ~u s vedoucím, u vedoucího** тóй/тá се съвещáва с началника; на съвещание е с началника, при началника **3.** консултация, съвет: **odborná ~a** консултация; **přijít (k někomu) na ~u** дóйда (*при някого*) за съвет; **soud se odebral k ~ě** съдът се оттегли на съвещание

porad[е, -е м. съветник: **odborný ~e** консултант, експерт; **právní ~e** юриконсулт; **politický ~e** политически съветник; **vojenský ~e** военен съветник

poradenský, -á, -é консултанционен: **~á služba** дежурство в консултанционна служба; **~á a preventivní zdravotní péče** профилактично и консултанционно здравно обслужване

porad[ít, -ím св. **1.** (*komu; komu v čem, s čím*) посъветвам (*някого; някого за нещо, с нещо*): **~it někomu v práci, s prací** посъветвам някого за работата, по отношение на работата; **~it někomu s úkolem** посъветвам някого как да се справи със задача **2.** (*komu co*) препоръчам (*на някого нещо*): **~ili mu změnu vzduchu, odjet/aby odjel** препоръчаха му, посъветваха го да промени въздуха, да замине

porad[ít se, -ím se св. **1.** (*s kým, s čím o kom, o čem*) посъветвам се (*с някого, с нещо за някого, за нещо*) **2.** проведá съвещание, заседание: **soud se šel ~it** съдът се оттегли на съвещание; **výbor se měl ~it o přijetí nových členů** комитетът трябваше да проведе съвещание по приемането на нови членове

porad[ít si, -ím si св. и неск. (*v čem; s kým, s čím*) справя се/справям се (*в нещо; с някого, с нещо*): **ve všem/se vším si ~í** с всичко се справя

poradn[а, -у жс. консултация: **advokátní ~a** юридическа консултация; **dětská ~a** дётска консултация; **~a pro matky a kojence** жёнска и дётска консултация

poradn[í, -í, -í **1.** кóйто се отнáся до консултация: **~í služba** дежурство за консултация **2.** съвещателен; кóйто се отнáся до съвещания: **~í síň** зàла за консултация, за съвещания; **mít ~í hlas** ймам съвещателен глас **3.** консултативен: **~í výbor, orgán, schůze** консултативен комитет, òрган; консултативна срещá; **~í lékařská komise** лекарски консулт, консилиум

poraněn[í, -í ср. нараняване: **~í hlavu** нараняване на главáта; **~í elektrickým proudem** удар от електрически ток

poraněn[ý, -á, -é (на)ранен: **~ý hráč** контузен играч; **~á zvěř** ранено живòтно

poranj[ít, -ím св. (*koho, co*) (на)раня (*някого, нещо*): **~it zvěř** раня дивеч

poranj[ít se, -ím se св. (на)раня се

poraz[ít, -ím св. **1.** (*koho, co*) поваля, съборя, сваля (*на земята*) (*някого, нещо*): **~ilo ji auto** една лéка колá я блéсна и я събори; **~it židli** съборя стол; **~it strom** отсека дърво; **dvě číše tě ~ily** *прен. експр.* от двé чáщи те удáри в главáта; **div ho to ne~ilo** *прен. експр.* едвá не гò умори (*за известие, болест и под.*) **2.** (*koho – вин.*) победя, разбия, разгромя, сразя (*някого*): **~it nepřátelské vojsko** разбия вражеска войскá; нанесá поражение на неприятелска àрмия; **~it soupeře 2:0, (v boxu) na body** победя противник с двá на нóла, (*в бокса*) по тóчки; **~it rekordy** *експр.* бия, счúпя рекорди **3.** (*koho – вин.*) закóля (*животно*): **~it vepře** закóля свиня

poražen[ec, -ce м. пораженец

poraženecký, -á, -é пораженски, пораженчески, капитулантски: **~á nálada** пораженско настроение; **~é řeči** пораженски приказки

poraženectv[í, -í жс. пораженство, пораженчество, капитулантство

porážen[í, -í ср. **1.** изсичане (*на дървета*) **2.** клане (*на добитък*)

poražen[ý, -á, -é м. победен: **vítězové i ~í** победители и победени

porážd[et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. **1.** (*koho, co*) повалям, събарям, свалям (*на земята*) (*някого, нещо*): **~et staré stromy** секá, отсичам, изсичам стари дървета **2.** (*koho, co*) побеждавам (*някого, нещо*): **~et vojska** разбивам войски; нанáсям поражение на àрмии **3.** (*koho – вин.*) кóля, закóлвам (*животно*)

porážd[ka, -у жс. **1.** поражение, неуспех, загуба: **válečná ~a** военно поражение; **drtivá ~a** пълно, тотално поражение; **mužstvo utrpělo ~u** отбòрът претърпя загуба **2.** клане (*на добитък*): **nucená ~a** принудително клане

por[е, -е жс. порция, дáжба: **~e masa** порция месó; **vypít svou ~i** изпия дáжбата си

- porcelán**, *разг.* **porculán**, -u *м.* порцелан: **jemný** ~ фин порцелан; **užitkový** ~ домакински порцелан
porcelánk|a, -y *ж.* завод за порцеланови изделия
porcelánov|ý, -á, -é порцеланов
porcovan|ý, -á, -é разделен на порции; разфасован
porcovat, -uju *несв. (со) разг.* деля, разфасовавам, разделям на порции (*нещо*)
por|ek, -ku *м.* умал. праз лук
porevoluční|í, -í, -í следреволюционен; датиращ след революцията
porézni|í, -í, -í порьозен: ~í **beton** пѐнобетон; ~í **tkanina** рѐхава материя
poréznost, -i *ж.* порьозност
porokov|ý, -á, -é който е от праз лук: ~á **polévka** сўпа от праз
pornografick|ý, -á, -é порнографски
pornograf|ie, -e *ж.* порнография
porob|a, -y *ж.* робство, поробване, робия, йго: **národní** ~a национално робство; **sociální** ~a социално потисничество; **svržení pout** ~y разкъсване на робски окòви; **umělecká** ~a художествено робуване
poroben|ý, -á, -é поробен: ~ý **lid** поробен народ; поробени м̀си; ~é **srdce** *прен.* завладяно сърце
porob|it, -ím *св. (koho, со)* поробя, заробя (*някого, нещо*)
porod, -u *м.* раждане: **zemřít při** ~u умр̀а при раждане; **žena pracuje k** ~u жен̀ата е обхван̀ата от родилни бòлки; **to je (těžký)** ~ *разг. експр.* тов̀а ст̀ава с родилни м̀ьки; тов̀а са родилни м̀ьки
porod|it, -ím *св. (koho, со)* родя (*някого, нещо*): ~it v **bolestech** родя с (гол̀еми) бòлки
porodn|a, -y *ж. сел.стоп.* родилно помещ̀ение: ~a **pro prasnice** родилно помещ̀ение за свин̀е-майки
porodn|í, -í, -í родилен: ~í **bolesti** родилни бòлки; ~í **asistentka**, ~í **bába**, ~í **babička** акуш̀ерка; ~í **sál** родилна з̀ала; ~í **kotec** *сел.стоп.* родилен бòкс за с̀елскостоп̀ански живòтни
porodnic|e, -e *ж.* родилен дòм
porodnick|ý, -á, -é акуш̀ерски: ~é **oddělení** акуш̀еро-гинекологическо отд̀елѐние
porodnictv|í, -í *ср.* акуш̀ерство
porodník, -a *м.* акуш̀ер-гинеколог
porodnost, -i *ж.* ражда̀емост: **stoupání**, **pokles** ~i увел̀ичѐние, намал̀ение на ражда̀емостт̀а
porost, -u *м.* растителност: **vlasový** ~ *прен.* окос̀еност на глав̀ата
porostl|ý, -á, -é обрас̀ъл: **řídce** ~á **brada** р̀ядка брада
porot|a, -y *ж.* 1. с̀ед със с̀едѐбни засед̀атели: **výrok**, **rozsudek** ~y прис̀еда на с̀едѐбните засед̀атели 2. с̀едѐбни засед̀атели 3. ж̀ури
porotc|e, -e *м.* 1. с̀едѐбен засед̀ател 2. чл̀ен на ж̀ури
porotkyn|ě, -ě *ж.* 1. с̀едѐбна засед̀ателка 2. чл̀енка на ж̀ури
porotn|í, -í, -í който се отн̀ася до с̀едѐбни засед̀атели, до ж̀ури: ~í **síň** з̀ала за с̀едѐбни засед̀атели; ~í **přelíčení** с̀едѐбно д̀ело със с̀едѐбни засед̀атели
porouč|et, -ím, 3. *мн.* -eji/-í *несв.* 1. (*komu со*; *со*) нарѐждам, порѐчвам, заповѐдам (*на някого нещо*; *нещо*); командвам, разпорѐждам се: **dohlížel na něho a ~el mu** тòй го надзираваше и го командваше; **zvykl si jen ~et** свикнал е с̀амо да командва; **nedá si od nikoho/nikým ~et, co má dělat** не т̀рпѐи, не оставя никой да му нарѐжда; не дава никой да го командва; **nemá mu nikdo co ~et** никой няма право да го командва; **umí ~et svému tělu** тòй/т̀я (умеє да) владѐе т̀ялото си 2. **porouč|et (si)**, -ím (si) (*со*) *малко остар.* порѐчвам си, жел̀ая (*нещо*): ~et si **všechno možné** пожел̀авам си, порѐчвам си каквò ли н̀е
porouč|et se, -ím se, 3. *мн.* -eji/-í *несв.* 1. (*komu*) учт̀иво поздравявам (*някого*); учт̀иво се с̀бог̀увам (*с някого*): ~ím se! мòите почит̀ания! с̀богом! **dávat se někomu ~et** изп̀рашам най-учт̀иви пòздрави, поздравявам най-учт̀иво някого; **paní se dává ~et a prosí o omluvení** госпòж̀ата ви поздравява най-учт̀иво и мòли да я извините; **rychle se ~el a odcházel** наб̀ързо се с̀бог̀уваше и си тр̀г̀уваше 2. *разг. експр.* п̀адам (*в безс̀зн̀ание*); кат̀урвам се: **ani nepípl a ~el se (k zemi)** б̀ез да г̀ькне, тòй се строполи (*на зем̀ята*); **sklenice se ~ely** ч̀ашиите от̀идоха, сч̀упиха се; **oblek se mu už ~í** кост̀юм̀ът му в̀ече се е изнòсил, в̀ече си дава остав̀ката
poroučiv|ý, -á, -é заповѐднически; който обича да командва, да се нал̀ага: **ostrý ~ý hlas** р̀язък заповѐднически гл̀ас; **rozmary ~é paničky** прищ̀евки, капризи на властòлюбив̀а госпòж̀а
porouchan|ý, -á, -é повр̀еден, развал̀ен: ~é **zdraví** *прен.* разкл̀атено здрав̀е; ~á **reputace**, **čest** *прен.* нак̀ърнѐна, опетнѐна репут̀ация, ч̀ест
porouch|at, -ám *св. (со)* повр̀еда, развал̀я, сч̀упя (*нещо*)
porouch|at se, -ám se *св.* повр̀еда се, развал̀я се
porovit|ý, -á, -é порест, порьозен
porovnán|í, -í *ср.* 1. сравн̀ение, с̀ьпост̀авка, проп̀равяне

може и да се сравнява **2.** в съчет. **v ~í s (čím)** предлог с твор. книж. в сравнение с (нещо)
porovnat, -ám св. (koho, co s kým, s čím) сравня, съпоставя (някого, нещо с някого, с нещо): **~at výsledky** сравня резултати; **~at opis s originálem** сверя прѣпис с оригинала; **~at si hodinky** сверя си часовника
porovnávat, -ám нескв. (koho, co s kým, s čím) сравнявам, съпоставям (някого, нещо, с някого, с нещо): **~at opis s originálem** сверявам прѣпис с оригинала
pórov|ý, -á, -é който се отнася до праз лук
porozhléd|nout se, разг. porozhlíd|nout se, -nu se св. 1. поогледам се, огледам се, поозѣрна се: **rozpačitě se ~nout kolem** смутѣно, неуверѣно се поогледам наоколо; **~nout se po sále** огледам, поогледам зала **2.** (po čem; kde) ориентирам се (в нещо; някъде): **~nout se v novém místě** свикна с ново място; **~nout se po cizím městě** ориентирам се в чужд град; добия представа от чужд град; запозная се с чужд град; **jen co se zde trochu ~ne, najde si práci** само малко да се позавърти тук и ще си намѣри работа
porozpráv|ět (si), -ím (si), 3. мн. -ějí (si)/-í (si) св. (s kým; o čem) поприказвам (си), поговоря (си), побѣбря (си) (с някого; за нещо)
porozuměn|í, -í ср. (pro koho, pro co) разбиране (по отношение на някого, на нещо): **mít ~í pro někoho** разбирам някого; влизам в положението на някого; **mít hluboké ~í pro potřeby druhých** отнасям се с дълбоко разбиране към нуждите на другите
porozum|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. 1. (čemu, komu) разбира, схваща (нещо); разбира (някого): **zaslechl tlumený hovor, ale slovům ne~ěl** той доловя приглушен говор, но не можѣ да разбере думите; **~ěli si** разбраха се един друг **2. (komu, čemu)** разбира, оценя (някого, нещо); вникна (в нещо): **správně ~ět básníkovi** правилно разбира, схваща (идѣя на) поѣт
porozvít se, -viji se св. книж. поразтвѣря се, поразвѣя се (за растение)
portál, -u м. портал; официален вход
portfej, -e м. ведомство; обикн. в съчет. **ministr bez ~e** министър без портфейл; **vzdát se ~e** дам си оставката като министър
portier|a [-ti-/ty-], -y ж. книж. завѣса (обикновено на врата)
portrét, -u м. 1. портрѣт: **olejový ~** портрѣт с маслени бой; **sochařský ~** скулптурен портрѣт; **fotografický ~** фотопортрѣт **2. книж.** портрѣт, характеристика, описание: **lidský a básnický ~ Máchův** портрѣт на Máxa като човѣк и поѣт

portrétist|a [-ty-], -y м. портрѣтист
portrét|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho, co) правя портрѣт (на някого, на нещо): **maluje zátiší a ~uje** рисува натюрморти и портрѣти
portsk|é, -ého ср. портвайн
portugalsk|ý, -á, -é португалски
portugalštin|a, -y ж. португалски език
portýr, -a м. остар. разг. портиѣр: **hotelový ~** портиѣр в хотѣл
porub, -u м. минно забой (мястото, където се копѣе в мина)
poručen|ec, -ce м. непълнолѣтен, сирак под надзорство; подопѣчен
poručensk|ý, -á, -é 1. настѣйнически, опекунски: **~á správa** попечителство **2. междунар. юрид.** подопѣчен: **~á správa** опека; **~á rada** губернаторски съвет; **~é území** подопѣчна територия
poručenstv|í, -í ср. опека, опекунство, настѣйничество, попечителство
poručic|e, -e ж. женѣ-лѣйтенант
poručík, -a м. лѣйтенант
poručit, -ím св. 1. (komu co; co) порѣчам, наредя, заповядам, зарѣчам (на някого нещо; нещо), изкомандвам (някого за нещо): **~ila mu odejít/aby odešel** тя му каза да си върви; **~it připravit materiál** наредя да се приготви материал; **dovede ~it** умее да заповядва; **lékař mu ~il klid** лѣкарят му наредѣ, препорѣча спокѣйствие **2. poručit si, -ím si (co)** порѣчам си (нещо): **~it si večeri** порѣчам си вечеря
poručnic|e, -e ж. настѣйница, опекунка
poručnick|ý, -á, -é опекунски, настѣйнически: **~ý soud** попечителски съд
poručnictv|í, -í ср. опека, опекунство, настѣйничество, попечителство: **byl dán pod jeho ~í** поставиха го под негово настѣйничество, попечителство
poručník, -a м. опекун, настѣйник, попечител: **stanovit dítěti ~a** определя настѣйник на детѣ
poručník|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (komu; koho – вин.) опекунствам (над някого), командвам (някого); заповядам (на някого); командджийствам: **nedali si ~ovat** не сѣ оставиха да ги командват; **není správně ~ovat mládež** не ѣ правилно да се опекунства над младежта
poruch|a, -y ж. 1. поврѣда, авария: **~a motoru** поврѣда на мотор; **~a v přijímači** поврѣда в приемник; **~a v zásobování** смущѣние в снабдяването; **dopravní ~a** транспортна авария **2.** нарушѣние, разстройство, смущѣние: **nervová, duševní ~a** нервнo, душевнo разстройство; **zaživací ~y мед.** смущѣния в храносмилането; **~a řeči** нарушѣние, дефект на гвѣора;

atmosférické ~у атмосферни смущения; **frontální** ~у метеорол. фронтални смущения

poruchovost, -i ж. аварийност: ~ **strojů** аварийност на машини; ~ **provozu** аварийност на производство

poruchový, -á, -é аварийен; който се отнася до повреда: ~**é místo** място на повреда; ~**ý stroj** машина с чести аварии; **pohotovostní ~á služba** служба за аварийна помощ

porůst, -rostu св. (*čít*) обрасна, покрива се (*с нецо*)

porůst|at, -ám неск. (*čít*) обръствам, покривам се (*с нецо*)

porušení, -í ср. нарушение, повреда, увреждане

porušen|ý, -á, -é 1. повреден, нарушен, увреден: ~**ý nátěr** изтрита, очукана боя; ~**é zdraví** разклатено здраве 2. нарушен, накърнен: **obnovení ~é jednoty** възстановяване на нарушено единство; ~**é právo** накърнено право; ~**ý smysl věty** изопачен, нарушен смисъл на изречение

poruší|t, -ím св. (*co*) 1. повредя, разваля (*нецо*): ~**it tkaninu** повреда тъкан, плат; ~**it tkáň** биол. увреда тъкан 2. наруша (*нецо*): ~**it tradici** наруша традиция; ~**it slib, přísahu** наруша обещание, клетва; ~**it kázeň** наруша дисциплина; ~**it smlouvu** наруша договор

porušovat, -uji|разг. -uju неск. (*co*) 1. повреждам, развалям (*нецо*): **kořeny ~uji zdivo** корените разрушават зидарията; **alkohol ~uje nervovou soustavu** алкохолът уврежда нервната система 2. нарушавам (*нецо*): ~**ovat ticho** нарушавам тишина; ~**ovat zásady** нарушавам принципи

porůznu нар. тук-там; на различни места: ~ **rozptýlené domky** тук-тамě разпръснати къщички; **otiskovat příspěvky** ~ печатам статии на различни места, в различни издания

porv|at se, -u se св. (*pro koho, pro co; s kým, s čím*) разг. експр. сбия се, изпосбия се (*за някого, за нецо; с някого, с нецо*)

porybn|ý, -ého м. управител на рибовъдно стопанство

porýp|at se, -ám se|u se св. (*v čem*) експр. почопля, почовъркам (*в нецо*): ~**at se v jídle** почопля ядене; ~**at se v práci** попишкам се с работа

pořad, -u м. 1. програма, дневен ред; предаване: ~ **slavnosti, závodu** програма на тържество, на състезание; **poslední číslo ~u** последен номер от програма; ~у **pražských kin** програма на пражките кина; **rozhlasový** ~ предаване, програма на радио; радиопрограма; **jednací ~ schůze** (делови) дневен ред на събрание; **dát něco na (deni)** ~ поставя нещо на дневен

ред; **rozřadí|t, -ím** св. (*co*) разредя (*нецо*): ~ **řadí** изляза на дневен ред; дойде ми редът 2. **рядко** ред, последователност: **v přesném časovém ~u** на точно време

řad|it, -ím св. (*co*) подреждам, подредявам

řádko по ~**é** карам нещо ред по ред

pořád нар. непрекъснато; все; постоянно: **opakovat ~ totéž** повтарям все едно и също; ~ **dokola** все едно и също; **je ~ sám** през цялото време е сам; **je ~ stejný** той (си) е все същият

pořadač, -e м. класьор, папка

pořádat, -ám неск. (*co*) 1. устроявам, организирам, уреждам, провеждам (*нецо*): ~**at manifestaci** устроявам, провеждам манифестация; ~**at Závod míru** организирам Пробега на мира; ~**at ples** устроявам бал; ~**at přednášky** организирам лекции 2. подреждам, привеждам в ред (*нецо*): ~**at knihovnu** подреждам библиотека; ~**at básníkovu korespondenci k vydání** подготвям прѣписка на поет за издаване

pořadatel, -e м. 1. организатор, уредник: ~**é oslav** организатори на тържество; ~ **zájezdů** спец. турсоператор 2. разпоредител

pořadatelk|a, -y ж. 1. организаторка, уредничка 2. разпоредителка

pořadatelsk|ý, -á, -é 1. организаторски 2. разпоредителски: ~**á služba** разпоредителска служба

pořádek, -ku м. 1. ред, организираност: **veřejný ~ek** обществен ред; **mít doklady v ~ku** документите ми са в ред; **mít v bytě vzorný ~ek** в жилището (ми) има образцов ред; **dát, uvést byt do ~ku** сложа, приведа жилище в ред; **udělat si ~ek ve skříni** подреда гардероба си; **vést dítě k ~ku** приучавам дете на ред; **vrátit knihu v ~ku** върна книга в запазен вид; **auto je už zase v ~ku** колата вече отново е в изправност; **doma je všechno v ~ku** в къщи всичко е наред; **nemá nervy v ~ku** нервите му/и не са в ред; **to je v ~ku (že ses omluvil)** добре е (че се извини); моля (всичко е наред)

◆ **porůzň|ně|разг. разг.** не е в ред; дъската му/и хлѳпа; главата нещо не му/и е в ред 2. ред, порядък, спокойствие: **zjednat ~ek** въведа ред; **pořadatelé dohlížejí na ~ek** разпоредителите се грижат, бдят за реда; **rušitelé ~ku** нарушители на реда; **vytrhnout člověka z jeho ~ku** извадя човек от обичайния му начин на живот 3. ред, последователност: **v abecedním ~ku** по азбучен ред; **zasedací ~ek** дневен ред; ~**ek slov** език. словоред; **vcházet v určeném ~ku** влизам в определена последователност; **vcházet ukázněně po ~ku** влизам дисциплинирано по ред;

brát po ~ku карам по ред 4. ред, подреждане, порядък, строй: **v tom je vnitřní logický ~ek** това има вътрешен логически ред; **obnovení právního ~ku** възстановяване на правен ред; **společenský ~ek** обществен ред; **nové ~ky** нови порядки

pořadí, -í *ср.* 1. ред, последователност: **abecední ~í** азбучен ред; **~í podle velikosti** подреждане по големина; **~í závodníků v cíli** ред на състезатели според пристигането им на финал; **v jakém ~í?** в какъв ред? в каква последователност? **být pátý podle ~í** пети по ред съм; **brát pacienty podle ~í** приемам пациенти по реда им; **mimo ~í** извън реда; **sociální ~í (uchazečů)** социално, обществено положение (на кандидатите) 2. балкѳн, ранг (*в зала, театър и под.*): **lůže v prvním ~í** лѳжа на първи балкѳн

pořádkov|ý, -á, -é който се отнася до обществен ред: **~á služba** служба, дежурство по охрана на реда; **~á pokuta** глоба за нарушаване на обществен ред

pořádkumilovn|ý, -á, -é който обича реда, порядъка: **~á hospodyně** приборана, уредна домакиня

pořádně *нар.* 1. солидно, добре; много добре; старателно; както трябва: **~ to uklid'!** разтреби старателно! 2. порядъчно, прилично: **žít, chovat se ~** живяя, държа се порядъчно, прилично 3. *разг.* прилично; както трябва, подходящо: **oblékní se ~** облечи се с топли дрехи; **nemohl rozčlením ani ~ promluvit** от възмушение той не можеше да говори; **~ si to rozmyslí!** добре си помисли! 4. *експр.* порядъчно; здравата; много; прекалено: **pověděla mu to ~** *експр.* добре му го каза; **~ mu zaplatil** той му плати порядъчно; **~ se najíst** здравата се найм; **je už ~ starý** вече е порядъчно стар

pořadnic|e, -e *ж. геом.* ордината

pořadník, -u *м.* списък (*на кандидати и под.*)

pořádnost, -i *ж.* 1. ред, порядък: **pochválit za ~ a čistotu** похвала за реда и чистотата 2. порядъчност: **vynikat ~í** правя впечатление, отличавам се с порядъчност

pořádn|ý, -á, -é 1. редѳвен, добър, акуратен: **~á žačka** добра, старателна ученичка; **~á hospodyně** добра, спретната домакиня 2. порядъчен: **~á rodina** порядъчно, добро семейство; **vést ~ý život** вода порядъчен живот 3. *разг.* добър, приличен, подходящ; хубав, свѳстен: **nemá ~ý byt** той/тя няма прилично, добро жилище; **~é šaty na večer** подходяща вечерна рѳкля; **uvařit něco ~ého** сгѳтвя нещо свѳстно; **naučit se něčemu ~ému** науѳча се на нещо свѳстно; **ne-**

bude z něho nikdy nic ~ého никога нищо свѳстно няма да излѳзе, да стѳне от него; **promluv přece něco ~ého** кажи всѳ пак нещо свѳстно; **není s ním ~á řeč** човек не може двѳ свѳстни дѳми да размени с него 4. *експр.* порядъчен, силен, страшен: **to byla ~á rána** това бѳше страшен удар; **~ý hlupák** голям глупак; **~ý kus práce** доста добра, хѳбава работа; много работа; **~ý pohlavek** той му удари една хѳбава плесница

pořadov|ý, -á, -é 1. редѳен, порѳден: **~é číslo** порѳден нѳмер 2. *воен. спорт.* строеви: **~á cvičení** строева подготовка; строеви упражнѳния

pořekadl|o, -a *ср.* поговорка

poře|zat, -žu/-zám *св.* 1. (*со о со; čím koho, со*) порѳжа, нарѳжа (*нещо с нещо; с нещо някого, нещо*): **~zat si ruku o sklo, na skle** порѳжа си ръката със стъкло, на стъкло 2. (*со čím*) изпорѳжа, изпорѳнарѳжа, нарѳжа (*нещо с нещо*): **nožem ~zané lavice** изпорѳраскани с нѳж пейки 3. (*со*) нарѳжа (*нещо на парчета*): **~zat dříví** нарѳжа, нацѳпя дърва 4. (*koho – вин.*) *експр.* скѳстрия, срѳжа, нарѳжа, смѳмря, подрѳдя (*някого*): **kritik ho zle ~zal** критикът го наръза като кисела краставица; критикът много лѳшо го срѳза

poře|zat se, -žu se/-zám se *св.* 1. порѳжа се 2. *експр.* сбъркам; направа голяма грѳшка: **~zat se v letopočtu** сбъркам в летоброѳене; **vytýkal mu chyby, ale ~zal se** упрекваше го за грѳшки, но сбърка

pořič|í, -í *ср.* порѳчие; рѳчен басѳйн

pořičn|í, -í, -í рѳчен: **~í plavba** рѳчно корабѳплаване

poříd|it, -ím *св.* 1. (*–; u koho; s kým, s čím*) успѳя, спѳлѳча (*да направа нещо по отношение на някого, на нещо*): **~it dobře (špatně)** (не) успѳя, (не) спѳлѳча; **jak jsi ~il?** какѳ наръви? свърши ли работа? **vrátili se s radostí, že ~ili** върнаха се радостни, че са успѳели да свършат работа(та); **s ním nic ne~iš** с него няма да се разберѳш, да се опрѳвиш; **s tím u mne ne~iš** тѳзи на мѳн не ми минѳват; **nic s dětmi ne~í** няма да се разберѳ с децѳта 2. (*со*) направа (*нещо*): **~it zápis ze schůze** направа протокол на събрѳние; **~it překlad** направа прѳвод; **takovou hostinu za sto korun ne~iš** такѳв банкет за стѳ крѳни не можѳш да наръвиш 3. (*со; komu со*) снабдя, обзаведѳ (*някого с нещо*); набѳвя, кѳпя (*нещо на някого*): **~it si kožich** снабдя се с кожѳх; **~ili jsme to lacino** ѳвтино го наръвихме, кѳпихме

poříd|ku *нар. книж.* рядко, наръдко: **takových lidí je ~** такѳва хѳра са рядкѳст, рядкѳ се срѳщат

poříz, -u м. оберъчка, скѡба, рукан (дърводелски нож за надлъжна обработка)

pořizen|í, -í ср. малко остар. **1.** в съчет. **dobré, šťastné ~í!** на добър чàs! **přát dobré ~í** желая успех; **s ním není žádné ~í** с него не можеш да се разбереш, да се оправиш **2.** в съчет. **poslední ~í** последна воля; завещание: **udělat (poslední) ~í** направа завещанието си

pořizovac|í, -í, -í който се отнася до стойност: **~í cena** костюме, производствена цена; **~í hodnota** себестойност; **~í náklady** производствени разходи

pořizován|í, -í ср. **1.** придобиване, набавяне, покупка: **~í knih** набавяне на книги **2.** извършване, правене, направа: **~í leteckých snímků** правене на въздушни снимки

pořizovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (со; кому со) набавям, купувам (нещо; на някого нещо): **~ovat ženě šperk** купувам бижу на жена си **2.** (со) правя, извършвам, съставям (нещо): **~ovat si výpisky** правя извадки; **~ovat si snímky** правя снимки

posad|a, -u ж. дървена клетка за домашни птици

posad|it, -ím св. **1.** (кого – вин.) настаня, слѡжа, поставя (някого) да седне: **~it (si) dítě na klín** взема, слѡжа детѣ на скѡта си; **~it žáka do první lavice** слѡжа ученик (да седне) на първия чин ◆ **~it někomu červeného kohouta na střechnu** подпала къщата на някого **2.** (со кам) поставя, слѡжа (нещо някъде): **~it si brýle, klobouk (na hlavu)** слѡжа си очилата, шапката (на главата) **3.** (кого кам) обикн. експр. слѡжа, поставя, настаня, хвърля (някого някъде): **~it někoho do vězení** хвърля някого в затвор ◆ **~it někomu hnízda** разг. намѣря на някого добро местѣнце

posad|it se, -ím se св. (кам) седна (някъде): **posad'te se (ke stolu)** седнете (на масата)

posádk|a, -u ж. **1.** екипаж: **lodní ~a** корабен екипаж; **~a tanku** екипаж на танк; **~a letounu** екипаж на самолет **2.** воен. гарнизон: **pražská ~a** пражки гарнизон; **ležet, být ~ou** на гарнизон съм

posádkov|ý, -á, -é воен. гарнизонен: **~é město** гарнизонен град; град с войскова част; **~á služba** гарнизонна служба; **~á stráž** гарнизонен караул; **~á správa** гарнизонно комендантство; **~ý rozkaz** заповед по гарнизона

posametov|ý, -á, -é който се отнася до периода след нежната революция (1989 г.)

posázen|ý, -á, -é (чим) **1.** посадѣн, засадѣн; покрит (с нещо): **náramek ~ý perlami** гривна, укра-

сѣна с перли **2.** обсыпан, отрупан (с нещо): **nebe ~é hvězdami** прен. небѣ, обсыпано със звезди

posáz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (со чим) **1.** засадя, посадя; покрия (нещо с нещо): **~et hrob květinami** засадя грѡб с цветя **2.** обсыпя, отрупам (нещо с нещо)

posbír|at, -ám св. (со) събера, насъбера (нещо – обикн. последователно): **~at střepy** събера парчета; **~at spadané ovoce** събера паднали плодове

posečk|at, -ám св. книж. почакам, изчакам (малко)

posed|at, обикн. мн. -áme св. (на со, кам) насыдаме, седнем (постепенно, на различни места) (върху нещо, някъде)

posedáv|at, -ám неск. **1.** (кам) сядам, посядам, посядвам (понякога, от време на време, за малко някъде): **přechází, ~á** той/тя минава, посядва **2.** (kde) седя (дълго), заседявам се, обичам да седя (някъде)

posed|ět, -ím св. **1.** и **posed|ět si, -ím si** (kde) поседя (си) (някъде): **~ět u vína** поседя на чаша вино **2.** обикн. отриц. експр. не мѣ свърта, не мѡга да издържа нито миг да седя спокойно: **dítě chvíli ne~í** детѣто нито за минута не застава на едно място; детѣто не го свърта

posedl|ý, -á, -é **1.** обладан от бесове, от зли дѡхове; побеснял, пошръклял: **chechtat se, běhat jako ~ý** кикѡта се, бягам като полудял **2.** (чим) експр. обхванат от идея фикс, маниачѣн (на някаква тема): **~ý ctížádostí** маниак на тема честолюбие; обхванат от амбиции: **~ý žárlivostí** лѡд от ревност; **~ý touhou po penězích** завладян от мания за пари; **~ý po děvčatech** лѡд по момичетата

posedmé, po sedmé нар. за седми път

posed|nout, -nu св. (кого – вин.) вселя се (в някого); обзѣма, обхвана, обладая, завладѣя (някого) (за бесове, идея и под.)

posek|at, -ám св. **1.** (со) окося (нещо): **~at trávu, louku** окося трѣва, ливада **2.** (со) ожѣна, пожѣна (нещо) **3.** (со) нарежа, насека, накълцам (нещо) **4.** (кого чим) порежа, насека, накълцам, нараня (някого с нещо): **~at nepřítel šavlí** съсека, убия враг със сабя; **kohouti se ~ali zobáky** петлите се изпораниха с клюновете си, изпокълваха се

posek|at se, -ám se св. **1.** (s kým) обикн. разг. експр. изпокарам се, счѣпкам се (с някого) **2.** (чим) порежа се, посека се, нараня се (с нещо)

pos|el, -la м. куриѣр, пратеник, вестител: **rychlý ~el** бърз куриѣр; **první ~lové jara** прен. книж. първенец на пролет ◆ **hříd** остар. мѣлния, грѣм

вам материална помощ, подкрепа (на нещо): **~ovat hospodářsky stát** укрепвам държава икономически **5. (co)** подсилвам, укрепвам в количествено отношение (нещо); увеличавам броя (на нещо); попълвам (нещо): **~ovat organizaci mladými lidmi** попълвам организация с млади хора

posil|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. подкрепям се, подсилвам се, ободрявам се

posiluj|ící, -í, -í подсилващ, подкрепителен, ободряващ; **~í lék** подсилващо лекарство; **~í strava** усилваща, силна храна; **~í spánek** ободрителен сън

posjezdov|ý, -á, -é следконгресен

poskak|ovat, -uji/разг. -uju неск. подскăчам

poskoč|it, -ím св. **1.** подскăча: **srdce jí radostí ~ilo** прен. експр. сърцето ѝ подскăчи от радост **2. прен.** придвижва се рязко; скăча, отскăча (напред, някъде): **léto už značně ~ilo** лятото вече доста напредна; вече сме почти в средата на лятото; **rtuť na teploměru ~ila** живакът на термометъра скăчи нагоре; **ceny ~ily** цените скăчиха

poskoč|it si, -ím si св. експр. поскачам, потичам, поиграя: **děti si rády ~í** децата обичат да поскачат, да потичат, да поиграят

poskok I, -a м. разг. пейор. момчѐ за всичко; слуга: **dělat (v práci, ženě) ~a** момчѐ за всичко съм (в работата, на жена си)

poskok II, -u м. подскăк

poskrovnu нар. книж. мълко, оскăдно: **hub je letos ~** (през) тази година има много мълко гъби; тази година гъбите са мълко; **zpráv bylo ~** новините бяха оскăдни

poskvrn|a, -y ж. петно, дефект, недостатък, недѐг: **pleť bez ~y** безупречна кожа; **její pověst je bez ~y** репутацията ѝ е безупречна

poskvrněn|ý, -á, -é I. замърсен; зацапан с петна, с лекѐта; лекѐсан: **~ý ubrus** зацапана с петна покривка **2. прен.** опетнен: **~á pověst** опетнена репутация

poskvrn|it, -ím св. **1. (co)** изцапам, лекѐсам (нещо): **~it ubrus** изцапам, лекѐсам покривка; **~it si ruce krví** прен. омърся, оцапам си ръцѐте с кръв **2. (koho, co)** опетня, опороча, оскверня (някого, нещо): **~it své jméno** опетня името си

poskvrň|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1. (co)** изцапвам, лекѐсвам (нещо) **2. (koho, co)** опетнявам, петня; опорочавам; осквернявам, скверня (някого, нещо)

poskyt|nout, -nu св. (кому со) предоставя, дам; дам на разположение (на някого нещо): **~nout někomu ochranu a)** предоставя на някого охрана, защита **б)** взема някого под закрила;

~nout informaci дам информация; **~nout někomu radu** дам съвет на някого; **~nout půjčku** дам, предоставя заем; **~nout příležitost k něčemu** дам, предоставя възможност, удобен случай за нещо; **~nout vzdělání** дам (възможност за) образование

poskyt|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кому со) предоставям, давам; давам на разположение (на някого нещо): **~ovat někomu pomoc** оказвам помощ, помагам на някого; **~ovat příležitost k něčemu** давам, предоставям възможност за нещо

poslan|ec, -ce м. депутат; народен представител: **~ec Federálního shromáždění** по-рано депутат във Федералното събрание (федералния парламент на Чехословакия); **~ci za socialistickou stranu** депутати от/на социалистическа партия; **~ci národních výborů** по-рано съветници в народните съвети

poslaneck|ý, -á, -é депутатски: **~á imunita** парламентарен имунитѐт, парламентарна неприкосновеност; **~á sněmovna** камара на депутатите

poslán|í, -í ср. мисия, послание, поръчение: **dějinné ~í** историческа мисия; историческо послание; **mít určité ~í** имам определена мисия; **pověřit někoho zvláštním ~ím** натоваря някого със специална мисия

poslankyn|ě, -ě ж. депутатка; народна представителка

poslat, -šlu св. **1. (koho – вин. kam)** изпратя, пратя (някого някъде); поръчам (на някого) да отиде (някъде): **~slat někoho pro pivo** изпратя някого за бира; **~slat pro pomoc** изпратя да извикат помощ; **museli ~slat pro lékaře** трябваше да повикат лекар, да изпратят някого да повика лекар; **~slali si pro mne** пратиха да ме повикат; **~slali ho pryč** отпрати

~slat někoho за зелен хайвѐр; направа си с някого първоаприлска шега, излъжа някого на първи април; **~slat někoho, něco k čertu, ke všem čertům, k šípku, do horoucích pekel** изпратя някого, нещо по дяволите; **vás tak ~slat pro smrt** вие няма да свършите работа; вие много ще се забавите; къде се мотяхте толкова време **2. (co)** изпратя (нещо): **~slat auto (pro lékaře)** изпратя колa (за лекар)

posled|ek, -ku м., обикн. в съчет. **k ~ku/kposledku** напоследък, на края, най-сетне; **do ~ka/doposledka** до края

posledně нар. **1.** миналия път; последния път: **nebyl ~ na schůzi** не беше на последното събрание **2.** за последен път: **~ se viděli včera** за последен път се видяха вчера

poslední, -í, -í 1. последен: **~í lavice** последен чин; **~í den v roce** последният ден в годината; **přišel ~í** той дойде последен; **bránit se do ~ího muže** защитаваме се до последния човек; **dělat něco na ~í/v ~í chvíli** върша нещо в последния момент; **bude pracovat do ~ího dechu** (той/тя) ще работи до последен дъх; **~í vůle** последна воля; завещание; **~í móda** последна, най-нова мода; **v ~í době** в последно време

♦ **~í (на) чл.** та на човека; **je v ~ím tažení, mele z ~ího** берѐ душã; умира; на смъртно легло е; **mlít z ~ího a)** свършвам парите, средствата; живѐя, кãрам с последните си пари **б)** правя нещо, работя с последни сили; **do ~ího puntíku** до най-мãлката подробност; **myslí na první a ~í** мисли за всичко; обмисля всички подробности **2.** последен, най-маловажен, най-незначителен: **být u někoho ~í** последният човек сãм за някого; **je pro ni ~í** за нея той е последният човек; **nepatří k ~ím ve třídě** не è между последните **вã**

сãм; деветã дупка на кавãла сãм
poslech, -u м. 1. слухане: **~ byl špatný** лóшо се чухãше; **rozhlasový ~** слухане на радио; **hudba k ~u a k tanci** лѐка и танцова мýзика; **hrát k ~u/pro ~** свиря лѐка мýзика **2. мед.** преслушване, аускултãция: **vyšetřovat ~em** преслушвам

poslech|nout, -nu св. 1. (koho, co) чýя, изслушвам (някого, нещо): **~ni, jak ptáci zpívají** чýй как пѐят птичите; **~nout si zpěvãka** чýя певѐц; **~nout si rozhlas** послухам радио; **~nout si přednášku** изслушвам лекция **2. често повел. -ni разг.** слухай, глѐдай, виж; почãкай: **~ni слухай! ~ni, nevíš o tom nic?** слухай, нищо ли не знаѐш за това? **3. (koho, co; остãр. čeho)** послухам (някого, нещо): **~nout matku** послухам мãйка си; **~nout něčí radu** послухам **сãмãтã**

веднãга послухам някого
poslechov|ý, -á, -é 1. кóйто се отнãся до слухане: **~á hudba** лѐка мýзика (за слушане, не за танцуване) **2. мед.** кóйто се отнãся до преслушване, аускултãция: **~ý nález** находка чрѐз аускултãция

poslepu, po slepu нар. слепешкóм, слепешкãта, пипнешкóм: **jít, trefit ~** вървя, уцѐля слепешкãта

posl|č|ek, -ka м. умал. момчѐ за (изпращане на) поръчки; прãтеник, куриѐр, разсылен, вестител
poslint|at, -ám св. (co) олигãва, налигãва (нещо); изцãпам (нещо) с лиги, сãс слюнãка

poslouch|at, -ám нескв. 1. (koho, co) слухам (ня-

кого, нещо): **~at rozhlas, desky, přednášku** слухам радио, плóчи, лекция; **pozorně ~at** слухам внимãтелно **2. често повел. -ej разг.** слухай; глѐдай; виж каквò; чãкай: **~ej(te), co to má znamenat?** слухай(те), каквò знãчи това? **4. (koho, co)** слухам (някого, нещо); подчинявам се (на някого, на нещо): **~at rodiče** слухам родителите си; **~at něčí rady** слухам, вслушвам се в свѐтите на някого; **~at rozkazy** изпãлнявам заповеди; **jeden poručí, druzí ~ají** един заповѐдва, а другите се подчиняват; **neumí ~at** той/тя не слухã; не è послухен/послушна; **~á jen svůj rozum** *преп.* той/тя върши всїчко на свòя главã; вòди се **сãмãниã**

~á jako slovo, jako hodiny слухам, подчинявам се (на някого), бѐз да гãкна, веднãга, като машинã
posloupnost, -i ж. книж. последовãтелност, постепенност, приѐмственост, прогрѐсия: **časová ~ událostí** последовãтелност на събития във времето; **~ úkolů** последовãтелност на задачи; **stanovit ~ úkolů** опрѐделя редã на задачи; **panovnická ~** рѐд на владѐтели (в династия); **rodová ~** рòдова приѐмственост; **dědická ~** *юрид.* наследствена приѐмственост; **geometrická, aritmetická ~** *мат.* геометрична, аритметична прогрѐсия; **~ čísel** *мат.* естѐствен рѐд на числãта

poslouž|it, -ím св. 1. (komu) услужã, помòгна; окãжа услужã, помòщ (на някого): **~it nemocnému** погрѐжа се за болен; обслужã бòлен; **~ila staré matce až do smrti** тã служи на старãта си мãйка, грижи се за старãта си мãйка чãк до смърттã ã; **ve všem si dá ~it** той/тя навсякãде очãква услуги; **(s) tím si ne-íš** това нãма да ти помòгне, нãма да ти е от полза; **čím vám mohu ~it?** с каквò мòга да ви бõда полѐзен, да ви помòгна? **čím ~ím?** каквò обичãте? (*особено в магазин*) **2. и poslouž|it si, -ím si (čím)** (*при учтиво поднасяне*) вѐзãма си (нещо): **poslužte si (prosím)** мòля, заповѐдайте, вземѐте си; **jen si poslužte** вземѐте си, мòля **3. (komu jako co)** послужã (на някого за нещо, като нещо): **~it jako příklad, za příklad** послужã като пример, за пример

poslovanšt|it, -ím св. (koho, co) пославянãа, славянизирãм (някого, нещо)

poslovanšt|it se, -ím se св. пославянãа се, славянизирãм се

posluh|a, -y ж. слугинска рãбота; прислужване: **živit se ~ou/~ami** рãботя като приходяща прислужница; изкãрвам си прехранãта като хòдя да рãботя по домовете, като домãшна помòщица

posluhovač|ka, -у ж. приходяща прислужница; домашна помощница

posluh|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (коти) помагам, услужвам; оказвам помощ, услуга (на някого): ~ovat nemocnému грижа се за болен; обслужвам болен; ~ovat při obědě прислужвам на обяд; **dal si ~ovat** оставяше се да го обслужват 2. работя като домашна прислужница

posluhač, -e м. 1. слушател: ~i rozhlasu радиослушатели 2. студент: ~ medicíny студент по медицина

posluhač|ka, -у ж. 1. слушателка 2. студентка

posluhár|n|a, -у ж. аудитория; лекционна зала

poslušně нар. послушно, покорно: ~ čekat чакам най-послушно, послушно

poslušnost, -i ж. 1. послушание, послушност: **naučit dítě ~i** наұча дете да бъде послушно 2. покорност, подчинение: **vyžadovat bezpodmínečnou** ~ изисквам безусловно подчинение; **odepřít** ~ откажа да се подчини; **nervy jí vypověděly** ~ прен. нєрвите ѝ не издържѧха, изневерѧха

poslušný, -á, -é послушен, покорен: ~ý na slovo безпрекословно послушен; **být poslušen rodičů** слўшам родителите си; **být poslušen rozkazu** подчинявам се на заповед

poslyš, **poslyšte** повел. от slyšet част. разг. слўшай(те); глєдай(те); виж(те); почакай(те): ~, **dej už pokoj!** слўшай, остави ме най-после на мира!

posměch, -u м. 1. присмех, насмешка, присмехульство, подигравка: **tropit si z kolegů** ~ подигравам се с колеги; надсмивам се над колеги; **uvést někoho v** ~ направа някого за смѧх, за посмєшище; **být terčem ~u** цєнтър, прицел на насмєшки, на присмех сѧм; **být na** ~ за смѧх, за подигравка сѧм 2. посмєшище: **stát se ~em celé společnosti** стѧна за посмєшище на цялата компания

posměš|ek, -ku м. насмешка, присмех, подигравка: **být předmětem ~ků** обєкт на присмех, на подигравки сѧм

posměšně нар. насмешливо, присмехулно, подигравателно

posměšný, -á, -é присмехулен, насмешлив, подигравателен: ~ý tón присмехулен тон; ~á slova подигравателни дўми

posměváč|ek, -ka м. присмехульник

posměvačně нар. присмехулно, подигравателно

posměvač|ný, -á, -é присмехулен, подигравателен: ~á řeč подигравателни дўми

posmív|at se, -ám se неск. (коти, čети) присмивам се, подигравам се (на някого, на

нещо); надсмивам се, смєя се (над/на някого, над/на нещо): ~at se poraženým надсмивам се над/на победєни; ~ali se mu, že je nešika надсмиваха му се, че е непохвѧтен; ~at se něčí chybě присмивам се на нєчия грєшка

posmrk|at, -ám св. (со) осополивя, изцапам сѧс сопולי (нещо)

posmrkáv|at, -ám неск. подсмєрчам

posmrtn|ý, -á, -é 1. посмєртен: ~é vydání díla посмєртно издѧние на произведєние; ~á maska изобр. посмєртна мѧска; ~á vzpomínka спомєн за почїнал 2. рел. задгробен: ~ý život задгробєн живот

posmutně|lý, -á, -é натъжєн, тъжен

posníd|at, -ám св. (-; со) закўса (-; нещо): **střídme ~at** направа скрємна закўска

posol|it, -ím св. (со) посоля, осоля (нещо)

posoud|it, -ím св. 1. (со) преценя, обсєдя, разглєдам (нещо): ~it politickou situaci направа оцєнка на политическо положение; ~it možnosti подлєжа на прецєнка възможности; **posud'te sami!** преценєте сами! 2. (коho, со) рецензирам, оцєня (някого, нещо); дам оцєнка (на някого, на нещо); дам прецєнка (за някого, за нещо)

posouv|ac|í, -í, -í подвижен, плъзгач се; който се плъзга: ~í zařízení плъзгащо се устройство

posouv|án|í, -í ср. премєстване, измєстване: ~í významu език. измєстване, премєстване на значение

posouv|at, -ám неск. (со; со kam) рядко поотмєствам, побўтвам, придвижвам (нещо, нещо някъде)

posouv|at se, -ám se неск. (kam) премєствам се, отмєствам се, попремєствам се, измєствам се (някъде)

posouv|átk|o, -a ср. мѧлко придвижващо съоръжение; плъзгач

pospas, -u м., обикн. в съчет. на ~/napospas на привода◆ **dědictví dědění** на ~ оставя някого, нєщо на произвєла, плячка, жєртва на някого, на нєщо; **nechat někoho na ~ osudu** оставя някого на произвєла на сѧдбѧта

posp|at (si), -ím (si) св. поспѧ (си): **hodinku ~at** поспѧ едїн чѧс

pospěch, -u м. книж. (умєрено) бързане: **mít ~** бързам (мѧлко); **pobízet k ~u** подкѧням да се побърза

pospích|at, -ám неск. 1. (odkud; kam) бързам (отнякъде; занякъде): ~at ze školy бързам да се върна от училище; ~at na nádraží, na vlak бързам за гѧра, за влак; ~at do práce бързам за работа; ~at za prací бързам за работа 2. (s čím) бързам (с нещо; да свєрши

нещо): **~at s prací** бързам да свърша работа; **~at s vařením** бързам да сготвя **3.** (na koho) припирам, настоявам (пред някого), подканвам, карам (някого) да бърза, да побърза, да свърши нещо по-бързо: **~at na švadlenu, aby došla šaty** карам шивачка да довърши по-бързо рокля; **~al na mne, abych už šel** караше ме вече да си тръгвам, да си тръгвам по-бързо **4.** (na so; s čím) бързам (с нещо); настоявам (нещо) да се извърши по-бързо: **~at na svatbu, se svatbou** бързам със сватба; **~at na vyřízení** бързам да уредя; бързам с уреждане **5.** изисквам бързо извършване; спешен съм; не търпя отлагане: **ta práce ~á** тази работа е спешна; **to ne~á** това не е спешно; това търпи отлагане; за това има време

pospíšíť (si), -ím (si) св. 1. (-; kam) побързам (занякъде): **~it (si) domů** побързам за вкъщи; **~it někomu vstříc** побързам да посрещна някого **2.** по-често **pospíšíť si, -ím si (s čím)** побързам, избързам (с нещо: да направя нещо): **~it si s prací, s obědem** побързам с работа, с обяд; **~il si, přišel první** избърза, дойде пръв

pospolitost, -i ж. книж. 1. общност, единство, целокупност: **vědomí ~i** съзнание за общност, за обща принадлежност; **mysl pro ~** чувство за единство **2.** общност, общество, корпорация: **národní ~** национална общност; **rodová ~** родова общност; **~ rodiny** цялост, единство на семейство; **hospodářská ~** икономическа общност

pospolitý, -á, -é книж. общ, колективен, съвместен, обществен, задръжен: **~ý život** колективен живот

pospolní, -á, -é *остар.* общ, задръжен; *в съчет.* **prvobytně ~ý řád** *истор. икон.* първобитно-общинен строй

pospolu нар. заедно, общо, съвместно, задръжно, вкупом: **držet se ~** не се делим

posrnat, -seru св. (co) вулг. насера, посера (нещо)

posrnat se, -seru se св. вулг. 1. посера се, насера се **2.** *прен.* оплескам, окепазя работата; проваля се, капитулирам

post, -u м. полит. (висок) пост: **~ ministra** пост на министър

postačit, -ím св. 1. (komi, četu; k četu; na so) стигна, окажа се достатъчен (на някого, на нещо; за нещо): **malý byt jim ne~il** малкото жилище им беше недостатъчно; **~í, uděláš-li to zítra** няма да бъде късно, ако го направиш и утре **2.** (na so) смогна (за нещо); справя се (с нещо): **~ím na tu práci sám** ще се справя с тази работа сам **3.** (komi, četu; s инф.) успя

да вървя, да бъда редом (с някого, с нещо); успя да не изоставам (от някого, от нещо): **~it mu v chůzi** успя да държам крак с него; **utíkal tak, že jsme mu ne~ili** той така тичаше, че не успяхме да вървим в крак, да държим крак с него; **~it zapisovat** успя да записвам; **~it v tempu hry** издържам на темпо на игра

postačitelný, -á, -é достатъчен, удовлетворителен **postač|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1.** (komi, četu; k četu; na so) стигам, достатъчен съм (на някого, на нещо; за нещо): **omluva ne~ovala** извинението не беше достатъчно **2.** (na so) смогвам (за нещо): **~ovat na práci** успявам да се справям с работа **3.** (komi, četu; s инф.) успявам да вървя, да бъда редом (с някого, с нещо), да не изоставам (от някого, от нещо): **výroba ne~uje** производството не успява да задоволява търсенето; производството изостава от търсенето; **~ovat tempu hry** издържам на темпо на игра; **~ovat v kroku někomu** успявам да вървя в крак с някого, не изоставам от някого; **ne~ujeme psát** не успяваме да записваме

postačující, -í, -í достатъчен, удовлетворителен: **~í důkaz** достатъчно доказателство; **~í vědomostí** достатъчни знания

postar|at se, -ám se св. 1. (o so) погрижа се, полова грижи (за нещо): **~at se o úklid** погрижа се за почистване, да почиства **2.** (o koho) погрижа се (за някого): **je o něho ~áno** погрижили са се за него **3.** (komi o so) погрижа се да осигуря (нещо на някого): **~at se dceři o byt** погрижа се да намера апартамент за дъщеря си; **~at se o jídlo** погрижа се за храна **postaru, po staru нар.** по старому: **dělat práci ~** работя по старому

po|stát, -stojím св. 1. поспра (се); спра (се) за малко, постоя: **~stát na chvíli v práci** прекъсна за малко работа; **to dítě chvíli ne~stojí** това дете нито за минутка не застава на едно място, не се спира; **~stát u obrazu** постоя, поспра (се) пред картина; **ráda si ~stála a popovídala s někým** тя обичаше да се поспре и да си поприказва с някого **2.** постоя; остана прав: **ne~sednu si, rád ~stojím** няма да седна, предпочитам да постоя

postátn|it, -ím св. (co) одържавя, национализирам, поставя под държавно управление (нещо): **~it školství** одържавя просветата; поставя училищното дело под властта на държавата

postátn|ovat, -uji/разг. -uju неск. (co) одържавявам, национализирам (нещо)

postav|a, -y ж. 1. фигура, телосложение; ръст:

mít štíhlou ~u ймам стройна фигура; **být malé, prostřední ~u** малък, среден на ръст съм
2. образ, фигура, лице, личност, персонаж, герой: **~a ve tmě** фигура в мръка; **hrdinská ~a** геройчен образ; **dějinná ~a** историческа личност; **hlavní ~a románu** главен герой на роман
postáv|at, -ám несл. (-; kde) постоявам, поспирам (се) (от време на време); (известно време) стоя (някъде): **~at chvílemi cestou** поспирам за малко по пътя; **~at u výkladních skříní** спирам се пред витрини; **~at v hloučcích** стоим на групички

postavení, -í ср. **1.** положение, разположение, позиция: **~í slova ve větě** място на дума в изречение; **~í figur na šachovnici** разположение на фигури на шахматна дъска; **~í armády воен.** разпологане на армия на позиции; **palebné ~í воен.** огневъ, стрелковъ позиция; **~í mimo hru спорт.** засада **2.** положение, място: **~í žen ve společnosti** положение на жените в обществото; **mít významné ~í** ймам високо положение; заемам водещо място; **mít vedoucí ~í** ймам ръководна рѳла; **mocenské ~í** положение на велика сила; **jeho ~í je otřeseno** позицията му е разклатена; **zastávat vedoucí ~í v úřadě** заемам ръководно място в учреждение; **mít pěkné, jisté ~í** ймам хубаво, сигурно положение **3.** книж. ситуация, положение: **být v kritickém ~í** в критично положение съм

postav|it, -ím св. **1.** (co kam, kde) поставя, слѳжа (нещо някъде) **2.** (koho – вин. kam, kde) поставя (някого някъде): **~it vojáka na stráž** поставя войник на пост; **~it žáky do řady** строй, подредя ученици в редица; **~it žáka před lavice** изправя ученик пред чиновете; **~it viníka před soud** изправя виновник пред съда; **~it někoho v čelo** поставя някого начело; поверя ръководството на някого; **~it někoho stranou** отстраня някого; измества някого настрана
~it se не самостоятелен е; и две крачки не може да направи сам **3.** (co, koho) изправя, възправя (нещо, някого): **~it žebřík** възправя стълба; **~it někoho na nohy** прен. експр. изправя някого на крака; **~it si hlavu** прен. заинатя се **4.** (koho – вин.) поставя, изправя (нещо)
~it se изправя някого лице в лице с опасност; **~it někoho před rozhodnutím** принудя някого да вземе решение; **~it někoho mimo zákon** поставя някого извън закона; **~it někoho před hotovou věc** поставя някого пред свършен факт **5.** обикн. страд. **být postaven (jak)** заемам (някакво) обществено положение:

člověk vysoce ~ený човек с високо положение; **být ~en dobře** живея добре **6.** (koho, co) представя, излѳжа (някого, нещо): **~it někoho do příznivého světla** представя някого в благоприятна светлина; **~it někoho, něco za vzor** изтъкна, дам някого, нещо за пример; **~it věc do jiného světla** представя нещата в друга светлина **7.** (co na co, na čem) поставя, опра, построй (нещо на нещо): **~it výzkum na bezpečný vědecký základ** поставя изследвания на здрава научна основа; **~it děj povídky na komičnosti** изградя, построй действие на разказ върху комичното; **~it teorii na výsledcích pokusů** изградя теория въз основа на резултати от опити **8.** (co) излѳжа, поставя, дам (нещо): **~it požadavky** поставя искания; **~it před někoho úkoly** поставя задачи пред някого **9.** (co na co) слѳжа (нещо) да ври, да се вари, да се гѳтви: **~it (vodu) na čaj** слѳжа вода за чай **10.** (co) построй, разпъна, издигна (нещо): **~it stan** построй, разпъна палатка; **~it přehradu** построй язовир; **~it pomník** издигна паметник; **~it sněhuláka** направя снежен човек

~it se устрой клопка на някого; скроя номер на някого **11.** (koho, co k čemu) формирам, организирам, подготвя (някого, нещо за нещо): **~it vojsko** събера войска; **~it sto divízi воен.** формирам сто дивизии; **~it brigády na řepu** организирам бригади за вадене на цвекло; **~it hráče (k utkání)** определя играчите (за срѳца); **~it (silné) mužstvo** създам (силен) отбор
postav|it se, -ím se св. **1.** (kam) застана (някъде): **~it se do/u dveří, mezi dveře** застана на вратата; **~it se do cesty někomu** застана, изпрѳча се на пътя на някого; **~it se na špičky** застана, изправя се на прѳсти; **~it se po bok někomu** застана, изправя се до някого, рамо до рамо с някого; застана на страната на някого; прен. застана наравно, изравня се с някого; **~it se někomu tváří v tvář** застана лице в лице срещу някого, лице в лице с някого; **~it se na vlastní nohy** прен. изправя се на собствените си крака; стана самостоятелен; **~it se na stranu někoho** застана на страната на някого; **~it se proti novotám** опълча се, изправя се против новости; **~it se na obranu (někoho, něčeho)** застана в защита, вдигна се в защита (на някого, на нещо); **~it se na odpor** дам отпор; окажа съпротива **2.** (za koho, za co) застъпя се (за някого, за нещо); застана на страната (на някого): **~it se za návrh předsedy** изкажа се в полза на предложение на председателя; подкрепя предложение на председателя **3.** (ko-

tu) противопоставя се (на някого): **bojí se mu ~it** страхува се да му се противопостави

postel, -e ж. легло, креват: **ustlat ~** приготвя легло

na smrtelné ~i на смъртно легло съм; на смъртен одър съм

postelov|ý, -á, -é който се отнася до легло: **~é přikrývku** покривки, кувертки за легло; **~é prádlo** спално бельо; **~é historie** експр. пейор. любовни истории; креватни истории

poste restante нар. пощ. до поискване, пострестант

postesk|nout si, -nu si св. (на кого, на ко; кому) поплача се, оплача се (от някого, от нещо; на някого)

postěž|ovat si, -uji si/разг. -uju si св. (кому; на кого, на ко) оплача се (на някого; от някого, от нещо)

postgraduáln|í, -í, -í следдипломен: **~í studium** следдипломно обучение

postih, -u м. юрид. регрес; йск за загуби

postih|nout, -nu св. 1. обикн. третол. **-ne** (кого – вин.) сполетя, засегне, улъчи (някого): **~lo ho neštěstí** сполетя го нещастие; **mráz zle ~l lesní zvěř** студът нанесе големи загуби сред горските животни 2. (со) доловя, разбера, схвана (нещо): **~nout něčí pohled** доловя погледа на някого; **~nout smysl dění** разбера смисъла на събития 3. (со) книж. изразя, предам (нещо): **~nout něco slovy** изразя нещо с думи

postih|ovat, -uji/разг. -uju неслв. 1. обикн. третол. **-uje** (кого – вин.) сполита, засяга, улъчва (някого): **~ují je neúspěchy** сполитат ги неуспехи, те търпят неуспехи; **rest ~uje viníka** наказане се стоварва върху виновника 2. (со) долавам, разбирам, схващам (нещо) 3. (со) книж. изразявам, предавам (нещо)

postil|a [-tu-], -u ж. църк. истор. лит. сбърник проповеди

post|ít se, -ím se неслв. църк. постя

postižen|ý, -á, -é (čít) засегнат, пострадал (от нещо): **člověk ~ý tělesnou vadou** човек, засегнат от физически недъг; човек с дефект; **lidé byli válkou velmi ~i** хората пострадаха много от войната; **sbírka ve prospěch ~ých** събиране на помощи за пострадали

postiziteln|ý, -á, -é доловим, уловим, забележим, разбираем

postlan|ý, -á, -é постлан, застлан

po|stlat, -stelu св. (со čít) застеля, постеля (нещо с нещо)

postn|í, -í, -í постен: **~í doba** църк. пости; време на пост

postoj, -e м. 1. стойка, стоѐж, поза, осанка: ~

snožný, rozkročný физкулт. основен, разкрячен стоѐж 2. становище, позиция, отношение, подход: **~ veřejnosti** позиция на обществеността; **odmítavý, kritický** ~ отрицателно, критично становище

postonáv|at, -ám неслв. боледувам често, кратко: **začala ~at, až docela ulehla** започна често да боледува, докато съвсѐм легна на легло

postoup|ít, -ím св. 1. (кат; –) приближа се (някъде); придвижа се, мина напред; направа крачка, няколко крачки напред: **~it doprostřed místnosti** вляза в средата на стая; **postupte kousek dál** минете още малко напред; придвижете се напред; **~it o krok kupředu** направа, мина една крачка напред; **~it k hostu** приближа се до гост; **~it někomu vstříc** направа няколко крачки към/срещу някого 2. (кат; –) напредна (някъде); придвижа се напред: **vojsko ~ilo za nepřitelem** армията настъпи след противника 3. (в čet) напредна, придвижа се (в нещо): **~it v poznání** напредна, постигна напредък в знанията си; **stavba příliš ne~ila** строежът не е напреднал много; **jak ~ila vaše záležitost?** до къде стигна вашият въпрос? 4. издигна се; стигна, достигна по-високо положение: **~it do vyšší třídy** премина в по-горен клас; **mužstvo ~ilo do finále, do ligy** отборът стигна до финала, изкачи се до групата на майсторите; **~it služebně** напредна в службата 5. (со кому) книж. предам, отстъпя, предоставя, остава (нещо на някого): **~it byt dětem** остава апартамент на децата; **~it vládu synovi** отстъпя властта на синя си

postrád|at, -ám неслв. (кого, со) 1. чувствам липсата, отсъствието (на някого, на нещо); (някой, нещо) ми липсва: **děti ~ají hlavně matku** децата чувстват най-вече липсата на майката; **budeme vás ~at** ще ни липсвате; **~at klid k práci** липсва ми спокойствие за работа 2. (со) книж. нямам, не притежавам (нещо); лишѐн съм (от нещо); не ми достига, липсва ми (нещо): **~at vkus** нямам вкус; **~at zkušenosti** липсва ми опит; **~á smysl pro humor** няма чувство за хумор; **ne~al odvahu** не му липсваше смелост 3. в съчет. **moci ~at** (кого, со) мога да мина (без някого, без нещо): **ne~můžeme vás ~at** не можем да минем без вас; **necháme doma vše, co můžeme ~at** ще оставим в къщи всичко, без което можем да минем

postrach, -u м. страшилище, заплаха: **~ nepřátel** страшилище за враговете

postra|něk, -ňku м. страничен рѐмък, възѐ (на хамут)

- postranic|e**, -e ж. странична дъска на легло, на колѝ; канѝт
- postrann|í**, -í, -í 1. страничен: ~í **vchod** страничен вход; ~í **kapsa** страничен джѝб; ~í **čára sport.** странична линия; ~í **ulice** странична улица; ~í **pohled** кѝс поглед 2. потѝен, скрит, тѝен: ~í **myšlensky**, **úmysly**, **motivy** скрити мѝсли, намерѝния, мѝтѝиви
- postrašen|ý**, -á, -é заплашен, изплашен, наплашен: **je celý ~ý** много е изплашен
- postraš|it**, -ím св. (koho – вин.) изплаша, наплаша, уплаша (някого): ~it **dítě hrozbou** заплаша детѝ със закана; закана се на детѝ; **nesmíš se dát ~it** не бѝва да се плашиш; не бѝва да се оставиш да те уплашат
- postrč|it**, -ím св. (koho, co) побѝтна, помѝстя (някого, нецо): ~it **dítě dopředu** побѝтна детѝ напред; ~it (si) **brýle na nose** побѝтна, намѝстя си очилѝта на носѝ; ~it **hodiny** премѝстя (стрелките на) часѝвник напред
- postrkáv|at**, -ám неск. (koho, co) побѝтвам, помѝствам (някого, нецо): ~at **hodiny** премѝствам (стрелките на) часѝвник напред
- postrk|ovat**, -uji/разг. -uju неск. (koho, co) побѝтвам, придвижвам напред (някого, нецо)
- postroj**, -e м. сбрѝя, хамѝт(и), такѝм(и) (за впрягане или яздене): **koňský** ~ конски такѝми; ~ **tažný**, **jezdecký** впрегѝтни, ездѝтни такѝми
- postřeh**, -u м. 1. наблюдѝтелност, възприемчивост, ѝсет: **má dobrý**, **jemný** ~ ѝма добѝр, тѝнък ѝсет; **má dobrý** ~ много възприемчив(а) е; схватлив(а) е 2. наблюдѝние: **správnost ~u** правилност на наблюдѝние; **v knize je spousta nových ~ů** в книгѝта ѝма множество нови наблюдѝния
- postřeh|nout**, -nu св. (co) доловѝ, забелѝжа, съгледѝам, открѝя (нецо): ~l **sotva slyšitelný šepot** тѝй дочѝ едва доловѝм шѝпот; ~nout **včas nebezpečí** забелѝжа наврѝме опѝсност; ~la **jeho rozpaky** тѝ забеляза, доловѝ смущѝението му
- postřehnuteln|ý**, -á, -é забележим, доловѝм: **stěží ~ý úsměv**, **šepot** едва забележима усмѝвка, едва доловѝм шѝпот; **sotva ~á souvislost** едва доловѝма взаимозавѝсимост
- postřel|it**, -ím св. (koho, co) прострѝлям, раня (някого, нецо) с огнестрѝлно орѝжие: **byl na honu ~en** бѝше прострѝлян при лѝв
- postřel|it se**, -ím se св. раня се (с огнестрѝлно орѝжие)
- postříb|it**, -ím св. (co) посребрѝ (нецо)
- postřík**, -u м. сел.стоп. прѝскане: ~ **stromů** прѝскане на дървѝта
- postřík|at**, -ám св. 1. (koho, co čím) напѝрѝскам (някого, нецо с нецо): ~at **stromy** сел.стоп. напѝрѝскам дървѝта 2. (koho, co) опѝрѝскам, изпѝрѝскам (някого, нецо): ~at **chodce blátem** опѝрѝскам минувѝч(и) с кѝл
- postřík|nout**, -nu св. (koho, co čím) опѝрѝскам, изпѝрѝскам (някого, нецо с нецо)
- postříkovač**, -e м. сел.стоп. прѝскачка; машина за прѝскане
- postřík|ovat**, -uji/разг. -uju неск. 1. (koho, co čím) прѝскам, напѝрѝскам (някого, нецо с нецо): **děti se navzájem ~ovaly** децѝта се прѝскаха еднѝ другѝго 2. (koho, co) опѝрѝскам, изпѝрѝскам, прѝскам (някого, нецо): **bláto ~ovalo chodce** кѝл прѝскаше по минувѝчите
- postříkov|ý**, -á, -é кѝйто се отнѝся до прѝскане: ~é **zařizení** инсталѝция за прѝскане, за оросяване; оросѝтелна, напоѝтелна инсталѝция; ~ý **přístroj** пулверизѝтор; дѝждѝвална машина; ~ý **přípravek** препарат за прѝскане
- postřít|et**, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. 1. (koho, co) застрѝлям, разстрѝлям (някого, нецо един след другѝ); изпозастрѝлям (някого, нецо): ~et **škodnou** изтрѝбя, изпозастрѝлям врѝдния дѝвеч; ~et **zajatce** избѝя, изпозастрѝлям плѝнници
- postskript|um**, -a ср. пѝстскрѝптум, послепѝс
- postulát**, -u м. 1. книж. изѝскване: **umělecké ~y** художѝствени изѝсквания; **přednést své ~y** излѝжа, предявя свѝи изѝсквания 2. филос. постулат
- postup**, -u м. 1. последѝватѝлно движѝние напред; придвижване, напредване, настѝплѝние: **rychlý ~ vpřed** бѝрзо придвижване напред; бѝрзо напредване; ~ **vlн** последѝватѝлно приближаване на вълни; ~ **Měsíce po obloze** движѝние на Лунѝта по небосѝвѝда; ~ **myšlenek**, **scén** хѝд, рѝд на мѝсли, на сцѝни; **vítězný ~ armády** побѝдно настѝплѝние на ѝрмия; ~ **práce** хѝд на рѝбота; ~ **civilizace** развѝтие, прогрѝс на цивилизѝцията; ~ **do finále** достигане, изкѝчване до финал; ~ **nemoci** развѝтие на болѝст; ~ **události** развѝй на събитѝе; ~ **em doby**, **času** с течѝние на врѝмето; ~ **do vyšší úpravnosti** бѝтн ~u а) вѝв възхѝд сѝм б) в разгѝра си сѝм в) напредвам, настѝпвам г) всѝ пѝвече се налѝгам, се утѝвърждавам 2. процѝс: **popsat ~ výroby** опиша процѝса на производство 3. мѝтод, подход: **pracovní ~** технологѝя, мѝтод на рѝбота; **technologický ~** технологѝчен процѝс; технологѝя; **léčebný ~** лечѝбен процѝс; мѝтод на лечѝние; **zvolit správný ~** избѝрѝ правѝлен мѝтод; **společný ~** ѝбщ подход; съв-

мѣстни дѣйствия **4.** последователност: **osevní** ~ *сел. стоп.* ред на засяване **5.** *юрид.* отстъпване, преотстъпване: ~ **nemovitosti** преотстъпване на недвижим имот; ~ **pohledávky** преотстъпване на вземания, на иск

postupitel, -e м. *юрид.* лице, което преотстъпва правата си

postupně нар. постепенно, последователно: ~ **se měnit** изменям се постепенно; ~ **jeden za druhým** последователно един след друг

postupní, -í, -í 1. който се отнася до придвижване напред, до настъпление, до развитие **2.** *юрид.* който се отнася до преотстъпване: ~ **í listina** документ за преотстъпване

postupný, -á, -é 1. постъпателен, придвижващ се напред, прогресивен, последователен: ~ **é stahování svalů** последователно свиване на мускули; ~ **ý pohyb физ.** постъпателно движение; ~ **á přehláska език.** прогресивен преглас **2.** последователен, постепенен: ~ **á likvidace** постепенна ликвидация; ~ **ý vývoj událostí** постепенно развитие на събития; ~ **é zvyšování úrovně** прогресивно издигане на равнище; ~ **ý pokles** постепенно спадане; ~ **é dělení мат.** последователно деление **3.** пореден: **druhý ~ý ročník** втори клас; ~ **ý cíl** поредна цел **4.** *само в съчет.* ~ **á zkouška** проверочен изпит за преминаване в по-горен клас; поправителен изпит

postupovat, -uji/разг. -uju несов. 1. (*кат;* -) придвижвам се (*някъде*); минавам напред; напредвам: ~ **ovat krok za krokem** напредвам крачка по крачка; **jeden ~uje za druhým** вървят напред един след друг; **práce ~uje úspěšně** работата напредва успешно; **nemoc stále ~uje** болестта непрекъснато се развива, се задълбочава; **s ~ujícím jarem se oteplovalo** с настъпване на пролетта времето се затопляше; **jak ~uješ v učení?** как ти върви учението? **čas neúprosně ~uje** времето неумолимо върви напред; **krize dále ~uje** кризата продължава да се задълбочава; кризата се развива по-нататък **2.** (*кат;* -) издигам се; стигам по-високо положение: **žák ~uje do vyšší třídy** ученикът преминава в по-горен клас; ~ **ovat v hodnostech** напредвам в йерархия; ~ **ovat do finále** излизам на финал **3.** (*jak*) постъпвам, действвам (*някак*): ~ **ovat podle zákona** действвам, постъпвам съгласно закона **4.** (*со коту*) предавам, отстъпвам, преотстъпвам, оставям (*нещо на някого*): ~ **ovat živnost synovi** преотстъпвам работилница, магазин на синя си; ~ **ovat území vítězi** отстъпвам територия на победител; ~ **ovat pohledávky юрид.** преотстъпвам, прехвърлям вземания

postýlk|a, -у ж. *умал.* креватче: **dětská ~a** детско креватче

postžir|o, -a ср. *фин.* банк. пощенско джиро; джиро в пощенска и инвестиционна банка

postžirov|ý, -á, -é фин. банк. който се отнася до пощенско джиро

posud нар. досега; все още: **vypadá ~ mladě** все още изглежда млад(а); **vše, co bylo ~ vykonáno** всичко, което е било направено досега

posud|ek, -ku м. **1.** експертиза, заключение, мнение: **vyžádat si o něčem ~ek** изисквам експертиза за нещо; **znalecký ~ek** заключение на експерт; експертиза; **lékařský ~ek** заключение на лекар; медицинска експертиза; **kádrový ~ek** кадрова характеристика **2.** рецензия, отзив, критика

posudkov|ý, -á, -é 1. експертен: (**lékařská**) ~ **á komise** (медицинска) експертна комисия; ~ **ý lékař** лекар-експерт **2.** който се отнася до рецензия

posun, -u м. **1.** промяна, придвижване: ~ **v cenách** промяна в цените; **významový ~ slova език.** промяна в значението на думата **2.** преместване, свличане: **horizontální ~ vrstev геол.** хоризонтално разместване, преместване на пластовете; ~ **půdy** свличане на почвата **3.** *ж.п.* маневра: ~ **vozů** маневра на вагони

posunčín|a, -у ж. **1.** *мед.* хореза; хороз на св. Вит **2.** жестомимичен език; език на глухонемите

posu|nek, -nku, posu|něk, -ňku м. жест; движение с ръка; мимика

posunkov|ý, posuňkov|ý, -á, -é който се отнася до жест, до мимика: ~ **é dorozumívání** контактуване, разбиране с жестове и с мимика (*при глухонемите*)

posu|nout, -nu св. **1.** (*кого, со*) поместя, побутна, помръдна (*някого, нещо*): ~ **nout skříň ke zdi** поместя гардероб към стена; ~ **nout klobouk do týlu** побутна, бутна си шапката назад към тила; ~ **nout ručičky hodin** преместя стрелките на часовник; ~ **nout vagonu na jinou kolej** изтегля вагони на друг коловоз; ~ **nout vojsko k obranným pozicím** изтегля войска на отбранителни позиции; ~ **nout těžiště** измества центъра на тежестта **2.** (*со*) отсроча, отлѳжа (*нещо*): ~ **nout termín zkoušky** отлѳжа (дата за) изпит

posu|nout se, -nu se св. преместя се, измества се, дрѳпна се (*настрана*)

posunovac|í, -í, -í 1. подвижен, плѳзгащ се, дѳрпач се: ~ **í dveře** плѳзгаща се врата **2.** който служи за придвижване, отместване: ~ **í lokomotiva ж.п.** маневрен локомотив

posunovač 1, -е м. *одуш. ж.п.* служител по

маневри, по скачване на вагони; маневрист, вагонджия

posunovač II, -e м. неодоуш. ж.п. маневрен локомотив

posun|ovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, co) 1. премествам, побутвам, помествам, помръдвам (някого, нещо): ~ovat skříň премествам гардероб; ~ovat nohu vpřed премествам крак напред; ~ovat vojenské jednotky придвижвам военни части; ~ovat ručičkami (hodin) премествам стрелките на часовник 2. отсрочвам, отлагам (нещо): ~ovat hodinu odjezdu отлагам часа на заминаване

posun|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. 1. премествам се, придвижвам се: ručička hodinek se pomalu ~uje стрелката на часовника бавно се придвижва, се движи; ~ující se pás filmu движещ се филмова лента 2. свличам се: sněhové laviny se ~ují do údolí снежни лавини се свличат в долината

posunut|í, -í ср. преместване, придвижване, поместване, изместване, промяна: ~í přízvuku език. преместване, премятане, промяна, отмет на ударение; ~í významu slova език. изместване на смисъла, промяна в смисъла на дума

posupně нар. мрачно, намръщено, навъсено, начумерено; изпод вежди

posupn|ý, -á, -é намръщен, навъсен, мрачен, начумерен

posuv, -u м. 1. придвижване, преместване, движение, свличане: ~ pudy разместване, свличане на почва 2. техн. подаване; подавателно движение: podélný ~ надлъжно подаване; ~ frézy подаване на фреза

posuvn|ý, -á, -é техн. подвижен, подавателен, постъпателен, плъзгаш се: ~á deska подвижен плът; ~é víko подвижен капак; ~á skla knihovny плъзгачи се стъкла на библиотека; ~é okno strouit. плъзгаш се прозорец; ~é dveře плъзгача се врата; ~ý pohyb физ. постъпателно, подавателно движение; ~é měřítko техн. шублер; ~á páka техн. подавателен лост

posuz|ovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, co) преценявам, оценявам, обсъждам, разглеждам (някого, нещо); давам оценка, преценка (за някого, за нещо): ~ovat shovívavě provinění съдя провинение снизходително; ~ovat situaci разглеждам, преценявам положение; ~ovat něčí jednání преценявам поведението на някого; svědomitě ~ovat žáka добросъвестно оценявам ученик

posuzovatel, -e м. критик, рецензент: střízlivý ~ života трезв съдник на живота

posvač|it, -ím св. (-; co) закуся (-; нещо); на-

правя втора закуска: střídmě ~it направа лека закуска; ~it jogurt, kávu хапна кисело мляко, изпия кафе на закуска

posvátně нар. благоговейно; с благоговение

posvátnost, -i ж. святост: ~ mateřství светостта на майчинството; ~ chvíle тържественост на момент

posvátn|ý, -á, -é 1. свят: ~é místo свято място 2. свещен: ~á půda vlastní свещена родна земя 3. свещен, благоговен, тържествен: ~á hrůza, úcta благоговейно страхопочитание; благоговение; ~é zvuky zvonů тържествени звъци на камбана; ~é chvíle тържествени минути; ~é ticho благоговейна, тържествена тишина; ~á bázeň страхопочитание; ~é nadšení благоговейно възхищение; благоговение

posvěcen|í, -í ср. църк. освещаване

posvět|it, -ím св. 1. (koho, co) църк. осветя (нещо); благословя (някого, нещо): ~it kostel, zvony осветя църква, камбани 2. (co) книж. прен. осветя, осмисля (нещо): ~it život prací осмисля живота си чрез труд 3. (koho – вин. na koho) ръкоположа (някого за някакъв): ~it na biskupa ръкоположа за епископ

posvícen|í, -í ср. храмов празник; тържество, веселие на храмов празник (на годишнина от освещаване на храм); събор: martinské ~и събор на св. Мартин

měla ~í цял живот тя нищо не правеше и си живеше добре; животът беше празник за нея; mít se jako o ~i/na ~í чувствам се като попско дете на Задущница; musí být na každém ~í разг. той/тя е на всяко гърне мерудия; трябва да е навсякъде, всичко да види и чуе; být na dvou/desíti ~ích najednou огрявам навсякъде; върша много неща наведнъж; metla bude mít ~í ще играе тоятата, ще ядеш бой

posvícensk|ý, -á, -é който се отнася до храмов празник: ~é koláče сладкиши, приготвени за храмов празник; ~é zvyky обичаи, свързани с храмов празник; posvícenští hosté гости в деня на храмов празник, на събор; съборяни, съборджии

posvít|it, -ím св. 1. (na co, na koho; kam) светна, посвѣта (върху нещо, върху някого; някъде): posviť mi na cestu светни ми на пътя, да видя пътя; ~it někomu do obličejе светна в лицето на някого 2. и posvít|it si, -ím si (na koho, na co) експр. занима се (с някого, с нещо); дам (на някого) да се разбере; разправя се (с някого): ~it si na lenochy разправя се с мързелливците; nesplnil úkol, ale já mu za to ~ím той не си изпълни задачата, но аз ще му дам да се разбере

posyp|at, -ul/-ám св. (со *čít*) посипя, поръся, наръся, насипя (нещо с нещо); прен. обсипя (нещо с нещо): **~at chodník pískem** насипя тротоар с пясък

posypátk|o, -a ср. остар. съд, съдържач фйн пясък за поръсване върху написано с мастило (вместо попивателна)

posypáv|at, -ám неств. (со *čít*) посипвам, поръсвам, насипвам, наръсвам (нещо с нещо); прен. обсипвам (нещо с нещо)

pošept|at, -ám св. (со *koti*) пошепна, прошепна (нещо на някого): **~at příteli vtíp** пошепна един виц на приятеля си

pošeptmo, pošeptmu нар. шепнешком

pošetě, po šestě нар. за шесті пѣт

pošetile нар. неразумно, глупаво, безразсъдно, безмислено

pošetil|ec, -ce м. неразумен, смахнат, глупав, налудничав, шантав човек

pošetilost, -i ж. 1. неразумност, глупост, лудост, налудничавост, безразсъдство, нелѣпост 2. безразсъдна, неразумна, глупава, нелѣпа постѣпка; глупост, нелѣпост: **dělat, mluvit ~i** върша, говоря глупости, нелѣпости

pošetil|ý, -á, -é неразумен, безразсъден, глупав, шантав, смахнат: **~á žena** неразумна, смахната жена; **~ý čin** безразсъдна постѣпка; **~é nápady** безразсъдни, найвни идѣи

poševn|í, -í, -í анат. влагалищен: **předsíň ~í** анат. вход на влагалище

pošilháv|at, -ám неств. (ро кот, ро чет) 1. поглѣждам, попоглѣждам под окѣ, с крайчеца на окѣто си, изкѣсо (към някого, към нещо): **~at po hodinách** поглѣждам крадешком, незабелязано към часовник; **~at po dveřích, ke dveřím** попоглѣждам врата, към врата 2. заглѣждам се (по някого, по нещо); поглѣждам с желаніе (някого, нещо): **~á po mládencích** тя се заглѣжда по ергѣни

pošimr|at, -ám св. (кохо, со) погъделйчкам, подръзня лѣко (някого, нещо)

pošijnout, -nu св. (со) потѣгля, побутна, придвижа, премѣстя (нещо): **~nout talíř stranou** помѣстя, побутна чинія настрана; **~nout klobouk do týlu** побутна шапката си към тила; **~nout brýle na nose** побутна очилата на носа си; **~nutí rovnováhy** нарушѣние на равновѣсие

pošít, -šiji/разг. -šiju св. (со *čít*) нашйя (върху нещо нещо); покрйя, украся, обшйя (нещо с нещо): **~šít šaty korálky** обшйя дрѣхи с маниста

pošív|at, -ám неств. (со *čít*) нашивам (върху нещо нещо); покрывам, украсявам, обшивам (нещо с нещо): **~at sukni volánky** обшивам пола с воланчета

poškádl|it, -ím св. (кохо – вин.) подръзня, позакачам (някого); пошегѣвам се (с някого)

poškleb|ek, -ku м. 1. насмѣшка, прѣсмех; гримаса на насмѣшка, на прѣсмех: **vytáhnout rty do ~ku** разтѣгна устни в прѣсмехулна гримаса 2. експр. шегѣ, насмѣшка, майтап: **tropit si z někoho ~ky** правя си майтапи с някого

poškleb|ovat se, -uji se/разг. -uju se; рядко pošklib|at se, -ám se неств. (коти, чети) експр. правя си шегѣ, майтап (с някого, с нещо); присмивам се, подигравам се (на някого, на нещо); кривя се, правя гримаси: **za zády se mu ~ují** присмиват му се зад гърба; **všemu se pošklibal** тоѣ от всйчко правеше шегѣ

poškod|it, -ím св. 1. (со) разваля, повредя, счѣпя (нещо): **~it zámek** разваля бравѣ; **~it nábytek při stěhování** повредя мѣбели при пренасяне; **~it šaty** разваля рѣкля, дрѣхи; **~it stroj** повредя, разваля машина 2. (со; рядко чети) разваля, унищожѣ (нещо); нанесѣ ущѣрб, вредѣ (на нещо): **~it něčí pověst** нанесѣ вредѣ на репутацията на някого; **~it si zdraví** разбйя си здравѣто 3. (кохо, со) ошетя (някого, нещо): **rozhodčí ~il domácí mužstvo** съдията ошетѣ отбѣра домакин; **byl finančně poškozen** бѣше ошетѣн финансово

poškod|it se, -ím se св. (за предмету) повредя се, разваля се, счѣпя се

poškorp|it se, -ím se св. (s kýt) експр. скѣрам се, сдѣрпам се, спрѣчкам се (с някого): **děti se mezi sebou ~ily** децѣта се сдѣрпаха помеждѣ си

poškozen|ec, -ce м. пострадал: **váleční ~ci** пострадали от войнѣ, от войнѣ

poškozen|ý, -á, -é 1. повреден, развален: **~ý stroj** повредѣна машина 2. ошетѣн

poškozen|ý, -ého м. пострадал: **sbírka ve prospěch ~ých** помѣщ, събйране на помѣщи в полза на пострадали

poškoz|ovat, -uji/разг. -uju неств. 1. (со) повредѣдам, развалѣям, чѣпя (нещо); вредя, нанасям вредѣ (на нещо) 2. (кохо, со) ошетявам (някого, нещо); нанасям вредѣ, ущѣрб, напакостявам (на някого, на нещо): **~ovat zájmy státu** вредя на интереси на държавѣ

poškráb|at, -ul/-ám св. 1. (кохо, со) издрѣскам, изподдрѣскам (някого, нещо): **~at stůl** надрѣскам, изподдрѣскам масѣ 2. (кохо, со) почѣша (някого, нещо): **~al si bradu** тоѣ си почѣса брадата; **~at někoho na zádech** почѣша някого по гърба

poškráb|at se, -u se/-ám se св. 1. одрѣскам се, изподдрѣскам се 2. почѣша се

pošlap|at, -ul/-ám св. 1. (кохо, со) стѣпча, изпогѣзя, изпотѣпча, смѣчкам (нещо, някого):

~**at záhon** изпотъпча леха; ~**at dítě v davu** смачкам, сгъзя детѣ в тълпата **2.** (со) *прен. книж.* погъзя, потъпча (нещо): ~**at tradice, svobodu, čest** погъзя традиции, свобода, чѣст **3.** (со) изцапам (нещо) като стъпвам по него; остава мръсни следи от стъпки: ~**at koberec, podlahu** изцапам килим, под, като остава по него стъпки

pošlapáv|at, -ám *несв. 1.* (кого, со) тъпча, гъзя, стъпквам, изпогъзвам, изпотъпквам, смачквам (някого, нещо) **2.** (со) *прен. книж.* потъпквам, погъзвам (нещо): ~**at naděje** разбивам надежди

pošl|ý, -á, -é 1. умрял, мъртъв (за животно): ~**ý pes** умряло куче **2.** пукнал, псовисал (за човек)

pošmournо *нар. предикативно* мрачно, облачно: **venku je ~** времето е облачно; облачно е **pošmourn|ý, -á, -é 1.** облачен, мрачен: ~**é nebe** облачно небѣ; ~**é počasí** мрачно, облачно време **2.** мрачен, тъмен: ~**á chodba** тъмен коридор

pošoup|nout, -nu *св. (со)* побутна, помѣстя, премѣстя, предвижа, придвижа (нещо): ~**nout židli ke stolu** помѣстя стол към маса; ~**nout ručičky hodin** премѣстя стрелките на часовник

pošoup|nout se, -nu se *св.* помѣстя се, премѣстя се, дръпна се: ~**nout se dopředu** попремѣстя се, дръпна се напред

pošpatněl|ý, -á, -é *разг.* лош, влошен: ~**é šaty** овехтяла дрѣха; ~**á morálka** влошен морал; **měl ~ou náladu** той бѣше в лошо настроѣние

♦ **sbuj|it** *св.* избухна, взривна във форма; **mít to (doma, u někoho) ~é** нещата (вкъщи, с някого) са влошѣни, хйч не вървят

pošpině|ň|ý, -á, -é замърсен, мръсен, изцапан

pošpin|it, -ím *св. 1.* (со) замърся, изцапам (нещо): ~**it si ruce** изцапам си ръцѣте **2.** (кого, со) очерня (някого, нещо); оклеветя (някого): ~**il ji u přátel** злепостави я пред приятели; ~**it něčí pověst** накърня, опетня репутацията на някого; ~**it tradice** накърня традиции

pošpin|it se, -ím se *св.* изцапам се, замърся се

pošgramot|it, -ím *св. (кого, со) експр.* подрѣдя, потрошя (някого, нещо); разваля (нещо); строшя (нещо)

pošt|a, -y *ж. 1.* поща: **poslat dopis, peníze ~ou** пратя писмо, пари по пощата; **vlaková ~a** *пош.* железопътна, обикновѣна поща; **letecká ~a** *пош.* въздушна поща; **polní ~a** полева, военна поща; **elektronická ~a** електронна поща ♦ **(odpovědnost) (proti) (sobě)**

обратна поща, веднага **2.** поща (*пощенска пратка*): **je tu už ~a?** пощата вече пристигнала ли? **listovní ~a** писма; **balíková ~a** колѣтни пратки; **ranní, večerní ~a** сутрешна, следобедна поща **3.** поща (*сграда на поща*): **jít na ~u** отивам на/до/в пощата; **hlavní ~a** централна поща

poštačk|a, -y *ж. разг.* раздавачка, пощаджйика, пощальонка

pošťák, -a *м. разг.* раздавач, пощаджия, пощальон

poštět|it se, само третол. -í se *св. (кому)* провървя; проработи щастиего, късмѣтъг (на някого): ~**ilo se mu dostat/že dostal pěkné místo** провървя му, йма късмѣт да получи хубава работа; **to se hned tak někomu ne-í** рядко се случва таква щастие на някого

poštěváč|ek, -ku *м. анат.* клитор

poštíp|at, -u/-ám *св. (кого – вин.)* изпохапя, изпожиля, изпощипя (някого): **komáři ho ~ali** комарите го изпохапаха; **houser ji ~al** гъсокът я изпохапа

poštívačn|ý, -á, -é подстрекателен: ~**ý člověk** подстрекател

poštív|at, -ám *несв. (кого – вин. на кого, proti кому)* насъсквам, подстрекавам, настрѣйвам, подкорорѣсвам (някого против/срещу някого)

poštmistr, -a *м. пош.* пощенски началник

poštolka, -y *ж. зоол.* ветрушка, керкенѣз, малък сокол (Gerchneis, Erythrorus, Falco)

poštovně, -ého *ср.* пощенска такса

poštovně, -í, -í пощенски: ~**í doprava** пощенски съобщѣния; ~**í úřad** поща; пощенска станция; **hlavní ~í úřad** централна поща; ~**í styk** пощенска връзка; ~**í správa** пощенско управлѣние; ~**í přepážka** (пощенско) гишѣ; ~**í schránka** пощенска кутия; ~**í známka** пощенска марка; ~**í poukázka** пощенски запис; ~**í zaměstnanci** пощенски работници; пощенски служители; ~**í novinová služba (PNS)** служба по разпространѣние и експедиция на печата (РЕП)

poštovníctv|í, -í *ср.* пощенско ведѣмство; пощенско дѣло

poštuch|ovat, -uju *несв. (-; кого – вин.) разг.* мущкам, бутама, тикама, ръчкама (някого): **děti jeden druhého ~ují** децата се побутват едно друго; ~**ovat někoho, aby šel** побутвам, подтикам (кого) ♦ **něch|j|ít**

pořád ~ovat *експр.* някой трябва всѣ насйла да ги караш, да ги ръчкаш

poštv|at, -u *св. (кого – вин. proti кому, na кого)* настрѣя, насъскам, настървя (някого срещу/против някого): ~**at si lidi proti sobě** настрѣя

хората срещу себе си; **~at otce proti synovi** оплъча, настроя баща срещу син; **~at psy na zloděje** насъскам кучета срещу крадец

pot, -u *м.* пот: **na čele mu vyvstával, vyrážel** ~ **на чело му изникна**

tváří pracovat работя с пот на чело

potác|et se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se *несв.* за-литам, клатушкам се, олюлявам се

potácivě *нар.* неустойчиво, залитайки, клатушкайки се; със залитане; с клатушкане

potáciv|ý, -á, -é който се клати, залита; несигурен, неустойчив, нестабилен: **~ý krok** несигурна крачка; **~á chůze** залитаща, олюляваща се походка

potah I, -u *м.* впряг: **koňský** ~ конски впряг; **jednospréžný, dvojspréžný** ~ впряг с едно животно, с две животи

potah II, -u *м.* тапицѐрия, калъф, обвивка, обшивка (*на мебели, седалки и под.*): **křeslo se zeleným ~em** кресло със зелена тапицѐрия; **~ na kožich** плат за шуба, за палто с кожен хастар

potáh|nout, -nu *св. (со; со čít)* тапицирам, облека, покрива (*нещо с нещо*): **~nout nově pohovku** претапицирам диван; сменя дамъска на диван; **~nout kožich** слòжа плат на кожено палто; **~nout kovový předmět ochrannou vrstvou** покрива метален предмет с предпазен слòй; **~nout hudební nástroj** *муз.* слòжа, опъна струни на музикален инструмент

potáh|nout se, -nu se *св. (čít)* покрива се, обвива се (*с нещо*): **obloha se ~la mraku** небето се покри с облаци

potahova|čky, -ček *ж., само мн. разг. експр.* разтакаване, разкарване, неприятности: **mít ~čky se soudy** разтакават ме, разтакавам се по съдилища

potahován|í, -í *ср. разг. експр.* разкарване, разтакаване, неприятности

potah|ovat, -uji *разг. -uju* *несв. (со; со čít)* обличам, покривам (*нещо с нещо*): **~ovat křesla** обличам фотьòйли с калъфи; **~ovat housle strunami** *муз.* слòгам, опъвам струни на цигълка

potahovan|ý, -á, -é облечен: **~é knoflíky** облечени копчета

potah|ovat se, -uji se *разг. -uju se* *несв. (čít)* покривам се, обвивам се (*с нещо*): **obloha se ~uje mraku** небето се покрива с облаци

potahov|ý, -á, -é който се отнася до обвиване, обличане: **~á látka** *текст.* дамъска

potají *нар.* тайно, потайно, скришом: **~ se smát** смѐя се скришом; **~ se scházet** срѐщам се тайно

potápěc|í, -í, -í водолазен: **~í zvon** водолазен звънец

potápěč, -e *м.* водолаз: **sportovní** ~ спортен водолаз

potápěčsk|ý, -á, -é водолазен: **~á výstroj** водолазен екип, костюм

potáp|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. 1. (кого, со)* потапям, натопявам (*някого, нещо*) **2. (со)** потапям, потопявам (*нещо*): **~ět lodí** потопявам кораби **3. (кого – вин.) разг. експр.** късам, провалям (*някого*): **~ět kandidáty u zkoušky** късам кандидатите на изпит

potáp|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se *несв. 1.* гмуркам се; натопявам се **2.** потъвам

potápk|a, -y *ж. зоол.* гмурец (*птица*) (*Podiceps*)

potápl|ic|e, -e *ж. зоол.* гмуркач (*птица*) (*Colymbus*)

potáš, -e *ж. хим.* поташ

potat|it se, -ím se *св. разг.* метна се на баща си; стана цял бащишко

potápn|ý, -á, -é *нар.* **~lá** **vzít někoho na** ~ съветвам се, посъветвам се с някого; **brát něco v** ~ вземам нещо под внимание

potápn|ý, -á, -é *нар.* **~e** **zlou, se špatnou se ~zat** върна се с празни ръце; претърпя пълен неуспех; **s dobrou se ~zat** имах, постигна успех

potážen|ý, -á, -é (*čít*) облечен, облепен, обвит, обшит, обгърнат, покрит (*с нещо*): **tribuna ~á červenou látkou** трибуна, покрита с червен плат; **obloha ~á mraky** покрито с облаци небе

poté *нар. книж.* след това, после

potěh, -u *м.* общарски рѐмък

potěch|a, -y *ж. книж.* утѐха, утешѐние, радост: **pro vlastní ~u** за собствено удовòлствие

potěmkinsk|ý, -á, -é *в съчет. ~é vesnice* потѐмкинови селà (*нещо, направено само за снимка, за лъжлива представа*)

potemně|lý, -á, -é притъмнял, потъмнял, помръкнал: **~á místnost** притъмняла стая; **~é tváře** помръкнали лица; **~á přítomnost** *прен.* мрачно, нерадостно настояще; **~ý hlas** приглушен глас

potemně|t, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св.* притъмнѐя, потъмнѐя, помрачà се: **~ěl v tváří** той помръкна; лицето му помръкна; **oči mu ~ěly** очите му се натъжиха, помръкнаха; погледът му угасна

potence, -e *ж. 1. книж.* мощ, способност, сила, потенция: **tvůrčí ~e** творчески възможности; **hospodářská ~e státu** икономическа мòщ на държава **2. мед.** потѐнтност (*у мъжа*)

potenciál, -u *м.* **1.** потенциал: **hospodářský, ekonomický** ~ стопански, икономически потен-

- циал; **vojenský** ~ воєнен потенциал; **duševní** ~ духо̀вен потенциал; **umělecký** ~ худо̀жественни възможности **2. физ.** потенциал: **gravitační, elektrický** ~ гравитацио̀нен, електрически потенциал
- potenciálně** нар. потенциально: ~ **proveditelný** потенциально осъществим, възмо̀жен
- potenciální** |í, -í, -í **1.** потенциален, възмо̀жен, евентуален, осъществим: ~í **jev** потенциально явление; ~í **řešení** възмо̀жно, евентуално решение, разрешѐние **2. физ.** потенциален
- potenciálnost, -i** ж. потенциалност
- potenciálový**, -á, -é **физ.** потенциален; който се отна̀са до потенциал: ~ý **rozdíl** разлика в потенциал
- potenciometr, -u** м. *електр.* потенциометър
- potentát, -a** м. разг. *експр. и пейор.* магнат, големец, вла̀стник; туз, туза̀р; ва̀жен човек; голяма, ва̀жна клечка: **dolaroví ~i** финансови магнати; **dolaroví túzové, vlastelíni; všichni ~i se tam sešli** там се събра̀ха всички големци, туза̀ри
- potentní** |í, -í, -í **1.** мо̀щен, силен: ~í **země** мо̀щна страна **2. мед.** потентен (за мъж)
- potent|ovat, -uju** св. (со) разг. *експр.* омърся, оплещкам, оца̀пам, пота̀квам, осера̀ (нещо)
- potent|ovat se, -uju se** св. разг. *експр.* оца̀пам се, оплещкам се, разваля̀ се, пота̀квам се, посера̀ се
- potěr, -u** м. *сѳбир.* новоизлю̀пени ри́бки, жа̀бки: **rybí** ~ ма̀лки, новоизлю̀пени ри́бки; **žabí** ~ по̀пови лъжички; **sportovní, vědecký** ~ *прен. експр.* мла̀ди, новоизлю̀пени спортисти, нау̀чни работници
- potěšen|í, -í** ср. **1.** удово̀лствие, ра̀дост: **mít z něčeho** ~í нѐщо ми доста̀ва удово̀лствие, ра̀дост; **působit, dělat někomu ~í** доста̀вам удово̀лствие на ня̀кого; **pozorovat se zřejmým ~ím** наблюда̀вам, глѐдам с видимо удово̀лствие; **pro pouhé ~í** са̀мо за удово̀лствие; **je mi ~ím** приятно ми е; мно̀го ми е приятно (*фраза на учтивост*) **2.** ра̀дост, утѳха (*личност, предмет*): **mé jediné ~í** моя̀ единствена ра̀дост
- potěšitelně** нар. ра̀дващо, обнадежда̀ващо
- potěšitelný**, -á, -é ра̀достен, утешителен, приятен: ~á **zpráva** ра̀достно извѐстие; ~ý **pokrok** ра̀дващ на̀предѳк
- potěš|it, -ím** св. (кого – вин.) **1.** утеша̀, успокоя̀ (ня̀кого): ~it **přítele v jeho bolu** утеша̀ приятел ~~крито̀~~ **прати́телю** бра̀! втѳсахме я! оплещкахме я! **2.** ра̀двам (ня̀кого); доста̀ва ра̀дост (на ня̀кого): **zpráva ho ~ila** извѐстието го ра̀два; ~it **nemocného návštěvu** ра̀двам бо̀лен с посечѐнието си
- potěš|it se, -ím se** св. (*čím; s kým, s čím*) ра̀двам се, пора̀двам се (на нѐщо, на ня̀кого); изпитам ра̀дост, удово̀лствие (*от нѐщо*): ~it se **s vnučkou** пора̀двам се на вну̀чката си; поигра̀ си с вну̀чката; ~it se **s knížkou** почета̀ (книга) с удово̀лствие; ~it se **pohledem na někoho, na něco** полюбѳвам се на ня̀кого, на нѐщо
- potěšujíc|í, -í, -í** ра̀достен, утешителен, приятен: ~í **zpráva** приятна новина
- potězk|at, -ám** св. (со) видя̀ колко тѐжѳ, претѐгля на рѳка̀ (нѐщо); определя̀ на рѳка̀ тѐжестта̀ (на нѐщо)
- potězkáv|at, -ám** *несв. (со)* претѐглям (нѐщо) на рѳка̀, определям на рѳка̀ тѐжестта̀ (на нѐщо)
- potichu** нар. тѳхо: **být ~** па̀зя тишина̀
- potichoučku, potichouнку** нар. *експр.* тѳхичко
- potír|at, -ám** *несв. 1. (со čím)* нама̀звам, боя̀дисвам (нѐщо с нѐщо) **2. (со)** потѳрквам, тѳрка̀м (нѐщо): ~at si **pravicí čelo** потѳрквам чело̀ с дясната си рѳка̀ **2. (кого, со)** унищожа̀вам, разгромя̀вам, громя̀ (ня̀кого, нѐщо): ~at **válku, fašismus** бо̀ра се срещу война̀та, срещу фашизма; ~at **nemoci** ликвидира̀м бо̀лести; ~at **pověry** према̀хвам, во̀дя борба̀ против суевѳрия; ~at **protivníka** громя̀, унищожа̀вам вра̀г
- potisk|nout, -nu** св. (со) щампо̀вам (нѐщо); покрѳя̀ (нѐщо) с печатни зна̀ци: ~nout **papír** покрѳя̀ хартия̀ с печатен тѐкст или с дру̀ги печатни зна̀ци
- potisk|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. (со)* щампо̀вам (нѐщо); покрѳя̀вам (нѐщо) с печатни зна̀ци
- potištěn|ý, -á, -é** напечатан, щампо̀ван: **látka ~á květy** пла̀т с щампа̀ на цветя̀; ~á **tkanina** щампо̀вана тѳкан
- pot|it se, -ím se** *несв. 1.* потя̀ се, изпотя̀вам се: ~it se **horkem** потя̀ се от горешина̀; ~it se **s úlohou** потя̀ се, мѳча се над дома̀шно, над зада̀ча **2.** запотя̀вам се, изпотя̀вам се (*за стѳкло и под.*)
- potítk|o, -a** ср. платнѐно парчѐ на дрѳхата под мѳшницата, поглѳща̀що потта̀
- potíž, -e** ж. затруднѐние, тру̀дност, неприятност, проблѐм: **mít s něčím, s někým ~e** ймам, срѐщам затруднѐния, неприятности с нѐщо, с ня̀кого; нѐщо, ня̀кой ми създа̀ва (мно̀го) грижи; **s tím jsou ~e, s tím je** ~ това е тру̀дна, неприятна ра̀бота; **dělat ~e** създа̀вам неприятности, затруднѐния; ~ **je v tom, že...** неприятното, ло̀шото е (в) това̀, че...; **zdravotní ~e** здравосло̀вни смущѳнения; **mít žaludeční ~e** ймам стома̀шно разстро̀йство, стома̀шни проблѐми; **dopravní ~e** транспортни затруднѐния, тру̀дности

potkan, -a м. зоол. сив плъх (Rattus norvegicus)
 поткѣнѣцъ

пѣт б) на всяка крачка; **spřáteli se s každým** на ~í сприятелива се с всеки срещнат; **na ~í něco dělat, udělat** правя, направа нещо, без много да разсъждавам

potk|at, -ám св. 1. (koho – вин.) срещна (някого): **nikoho na cestě ne~alí** никого не срещнаха по пътя 2. (koho, co) срещна (някого, нещо); установя контакт (с някого, с нещо): **litovala, že ho ~ala** тя съжаляваше, че го е срещнала, че се е запознала с него 3. (koho – вин.) постигна, сполетя (някого): **~alo ho neštěstí** постигна го, случи му се нещастие; **nic horšího nás nemohlo ~at** нищо по-лошо (от това) не можеше да ни се случи

potk|at se, -ám se св. 1. (s kým, s čím) срещна се (с някого, с нещо): **vlaký se ~aly za stanicí** влаковете се срещнаха извън гарата 2. (s kým, čím) срещна се, установя контакт (с някого, с нещо): **litovala, že se s ním ~ala** тя съжаляваше, че се е срещнала, че се е запознала с него 3. (s čím) срещна, изпитам, изтърпя (нещо); натъкна се (на нещо): **~at se s nezdarem** претърпя неуспех; **~at se s obtížemi** натъкна се на трудности; **~at se s porozuměním** срещна разбирание; **snaha se ~ala s opačným účinkem** стремежът, усилието, старанието имаше обратен ефект

potkáv|at, -ám нескв. 1. (koho, рядом co) срещам (някого, нещо) 2. (koho, co) срещам (някого, нещо); установявам контакт, познание (с някого) 3. обикн. третол. -á (koho – вин.) постига, сполетява (някого); случва се (на някого)

potkáv|at se, -ám se нескв. 1. (s kým, s čím) срещам се (с някого, с нещо) 2. (s kým) срещам се, установявам контакт, познание (с някого) 3. (s čím) срещам, изпитвам, търпя (нещо); натъквам се (на нещо): **~at se s nezdarem** търпя неуспех; **~at se s obtížemi** срещам трудности; **~at se s úspěchem** имам успех

potlač|en|ý, -á, -é потиснат, угнетен

potlač|it, -ím св. (koho, co) потисна, потуша, задуша, ликвидирам, превзема (нещо): **~it (v sobě) hněv** потисна, задуша гневъ си; **~it rozpaku** скрия смущението си; **~it přání** потисна желанието си; **~it úsměv** скрия усмивката си; **~it otázku** преглътна, не поставя въпрос; **~it nepřátelství** превзема неприязнѣта си; **~it zprávu** не дам гласност на съобщение; **~it nekázeň** ликвидирам недисциплинираността; **~it povstání** потуша въстание; **v zárodku ~it pokus o odpor** ликвидирам опит

за съпротива още в зародиш; **plevelý ~í kulturu trav** плевелите ще задушат тревна култура

potlačovan|ý, -á, -é потискан, угнетяван

potlač|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) потискам, задушавам, заглушавам, потушавам, ликвидирам, превзема (нещо): **~ovat slzy** преглътвам сълзи; **~ovat škytání** потискам хълцане; **~ovat obavy** прикривам опасения; **~ovat něčí odpor** потискам нечия съпротива; **~ovat osvobozenecké hnutí** потушавам освободително движение; **~ovat kritiku** душа, задушавам критиката

potlach, -u м. разг. експр. приказки, разговор, бѣбрене, разг. (лаф-)моабѣт: **přijít na ~** дойда на приказки; дойда да си побѣбрия, побѣбриям

potlach|at si, -ám si св. (-; s kým) разг. експр. поговоря си, побѣбрия си, поприказвам си; разг. направа си (лаф-)моабѣт (-; с някого)

potlesk, -u м. ръкопляскане, аплодисменти: **za bouřlivého ~u** под бурни ръкопляскания; **dlouhotrvající ~** продължителни ръкопляскания, аплодисменти; **sklidit ~** обера овациите; **být zahrnován ~em** обсипван, посрещан съм с аплодисменти

po|tlouci, разг. po|tlouct, -tluču/книж. -tluku св.

1. (co) потроша, изпотроша, изпочупя (нещо): **~tlouct nádoby** изпочупя съдове; **~tlouct vejce** изпочупя яйцѣ 2. (co) потроша, нараня (нещо): **~tloukl si hlavu (při pádu)** нараня си главата (при падане); **~tloukl si nohu a ruce** той си потроши краката и ръцѣте 3. (koho – вин.) набия, пребия, потроша (някого): **opilec ~tloukl svou ženu** пияницата пребя жена си 4. (co) очукам (нещо) (за градушка): **kroupy ~tloukly obilí** градушката очука житѣта; **na poli ~tlouklo** градушката очука реколтата, житѣта

po|tlouci se, разг. potlouct se, -tluču se/книж. -tluku se св. 1. пребия се, ударя се, нараня се, потроша се, натъртя се, набия се: **spadl a ~tloukl se** той падна и се удари; **~tloukl se na motocyklu** той се пребя, той се нарани с мотоциклѣт 2. изпочупя се, изпотроша се: **vejce se při dopravě ~tloukla** при превозването яйцѣта се изпочупиха; **jablka se ~tloukla** ябълките се набиха, натъртиха

potlouk|at se, -ám se нескв. (kde) експр. скытам (се), мъкна се, влача се, шляя се, брѣдя (някъде): **~at se po hospodách** мъкна се по кръчмите; **~at se světem** скытам, брѣдя по светѣ

potlučen|ý, -á, -é очукан, изпочупен, набит, пребит: **~é nádoby a** счупени съдове б) очукани съдове; **~ý člověk** пребит, наранен човек; **~á jablka** набити ябълки

potratovost, -i ж. мед. брѝй на абѝрти (на хи-
ляда души население за една година)
potratov|ý, -á, -é мед. абортѝвен: ~ý **zákrok**
интерупция; прекъсване на бременност
potrav|a, -u ж. храна: **rozličná ~a** разнообразна
храна; **shánět ~u** търся храна; **duševní ~a** прен.
духовна храна; **lid se nechce stát ~ou pro děla**
прен. народът не иска да стане пушечно месѝ
potravin|a, -u ж. хранителен продукт: ~у **pod-
léhající zkáze** бързо развалящи се продукти;
obchod s ~ami магазин за хранителни стѝки
potravinářsk|ý, -á, -é хранително-вкусов, хра-
нителен, продовѝлствен: ~ý **obchod** магазин
за хранителни стѝки; ~ý **průmysl** хранително-
вкусова промишленост; ~é **zboží** хранителни
стѝки
potravinářstv|í, -í ср. 1. магазин за хранителни
стѝки 2. хранително-вкусова промишленост
potravinov|ý, -á, -é продовѝлствен, хранителен:
~é **lístky** купѝни за храна, продовѝлствени
купѝни
potravn|í, -í, -í кѝйто се отнася до хранителни
продукти; продовѝлствен: ~í **daň** *остар.* ак-
циз върху храните
potref|it, -ím св. (кого – вин.) разг. сполетя, по-
стигна, засегна, улъча (някого): ~ilo **ji neštěstí**
посланието засегна
ozve поговорка засегнатият все още се обади
potref|it se, обикн. третол. -í se св. (кому) разг.
удаде се (на някого): ~ilo **se jí najít** *быт* удаде
й се да намѝри квартира
potrestán|í, -í ср. наказаніе: **exemplární ~í** на-
казаніе за назиданіе
potrest|at, -ám св. (кого, со) накажа (някого,
нещо): ~at **někoho bitím** набия някого за на-
казаніе; ~at **důtkou** накажа с мърене; смъм-
ря; ~at **pokutou** глобя; ~at **na hrdle** *истор.*
екзекутирам, обезглавя
potrhan|ý, -á, -é скъсан, изпокъсан
potrh|at, -ám св. 1. (со) скъсам, поскъсам, из-
покъсам, разкъсам (нещо): ~at **si šaty** изпо-
късам си дрѝхите, рѝклята; **vítř ~al mraky**
вятърът разкъса, разпокъса облациите 2. (кого,
со) разкъсам (някого, нещо един след друг):
vlk ~al ovce вълкът разкъса, удуши овците
potrh|at se, -ám se св. 1. скъсам се, поскъсам се,
изпокъсам се, разкъсам се: **při praní se prád-
lo ~á** при пранѝ бельѝто се къса 2. прен. *експр.*
скъсам се: ~at **se smíchem** скъсам се от смях;
~at **se prací** скъсам се от работа; **jen se ne~ej!**
ирон. гледай да не сѝ прекинеш, скъсаш от
работа; **holky se o něho dív ne~aly** момичетата
едва не сѝ изпѝиха за него
potrhle нар. налудничаво, смъхнато, шантаво,

вятърничаво; като лѝд; като смъхнат: ~ **si**
počínat държã се шантаво; вятърничав съм
potrhlost, -i ж. смъхнатост, налудничавост,
вятърничавост, шантавост: **vrchol ~i** връх на
вятърничавостта; **předstírat ~** правя се на
смъхнат
potrh|lý, -á, -é малоумен, смъхнат, налудничав,
луд, вятърничав, ѝпърничав, шантав: ~ý
člověk смъхнат човек; ~á **zpráva** невероятна
вѝст; ~é **chování** шантаво държаніе, шантаво
поведѝние
potrh|nout, -nu св. (čít; –) подрѝпна, дрѝпна
(нещо): ~nout **rameny** помрѝдна, свия
раменѝ; **najednou koně ~li** изведнѝж конѝте
потѝглиха
potrh|ovat, -uji/разг. -uju неск. (čít) подрѝпвам,
дрѝпвам (нещо): ~ovat **rameny** помрѝдвам,
свивам раменѝ; ~ovat **hlavou** поклãщам главã;
ústy jí ~uje úšklebek устãта ѝ се кривѝ в
усмивка
potrk|at, -ám св. (кого – вин.) 1. набѝда, намѝша
(нащо) **explorovat**
експр. да го взѝмат мѝгните, рѝгатіе 2. из-
пѝбѝда, изпѝмуша (някого) с рѝга
potrp|ět si, -ím si неск. (на кого, на со) разг.
държã (на нещо); ѝмам, проявявам слабост
(към някого, към нещо); падам си (по някого,
по нещо): ~ět **si na parãdu** обичам да се издо-
карявам; ~ět **si na dobré jídlo** държã на добрата
храна; обичам да си похапвам нещо хубаво
potrub|í, -í ср. трѝбопровод: **naftové ~í** нефтопровод; **parní**
~í паропровѝд; **plynové ~í** газопровѝд; **dál-
kové ~í** магистрален трѝбопровод
potrubn|í, -í, -í трѝбопроводен, трѝбен: ~í **spoj-
ka** трѝбен съединител; нипел; ~í **pošta** *пош.*
пневматична поща
potrv|at, -ám св. продължã: ~alo **chvíli, než se**
vzpamatoval трябваше да мине извѝстно вре-
ме, докато се опѝмни
potřás|at, -ám неск. (čít, рядко кѝт; со) раз-
търсвам, поклãщам, подрѝсвам (нещо, рядко
някого): **kůň ~á hřívou** конят разтърсва грѝ-
ва; ~at **někomu rukou** раздрѝсвам, стѝскам
ръцѝта
potřás|at hlavou поклãщам главã в знак на несъгласіе,
съмнѝние в нещо, в някого
potřás|at se, -ám se неск. поклãщам се, раз-
търсвам се, подскãчам: **copánek se jí ~á** плит-
чицата ѝ подскãча ли, подскãча
potřás|at, -třesu св. (čít, рядко кѝт; со) разтър-
ся, трѝсна, раздрѝсам (нещо, някого): ~třást
vlasu трѝсна косã; ~třásli **si pravicí** крѝпко си
свиваличката

čím, nad někým hlavou поклáтя глава в знак на несъгласие, съмнение в нещо, в някого

potřeb|a I, -y ж. 1. нѹжда, потрѣбност, необходимост: **mít, pocitovat ~u jídla, procházky** ймам, чувствам нѹжда от храна, от разходка; **naléhavá ~a** належаща нѹжда; **nevyhnutelná ~a** необходимост; **okamžitá ~a** неотложна нѹжда; **zachovat se podle ~y** постѣпя според нѹждата; **v případě ~y zavolejte** в слѹчай на нѹжда позвънѣте, повикайте ме; **vykonat (tělesnou) ~u** отида по нѹжда **2. обикн. мн. potřeb|y, potřeb** нѹжди, желаня, йскания, потрѣбности: **~y doby** изисквания на времето; **krýt své ~y** покривам потрѣбностите си; **ne-mít žádných ~** не сѣ нуждая от нищо; **nejnutnější životní ~y** най-необходими жѹзвени потрѣбности; **uspokojit něčí ~y** удовлетворя нѹждите на някого **3. обикн. мн. potřeb|y, potřeb** принадлежности, прибори, ѹреди: **sportovní ~y** спортни принадлежности; **školní ~y** учебни посѣбия; **psací ~y** писмени принадлежности; **zahradnické ~y** градинарски инструменти **4. употреба, изпѣлзване: být k ~ě** годен съм за употреба; **to není k ~ě** това за нищо не става; **předměty hromadné ~y** стоки за широко потрѣбление; **pouze pro osobní, interní ~y** само за лично, за вѣтрешно пол-

изпѣлзвам слѹчая

potřeba II, малко книж. potřebí нар. предикативно в съчет. je ~ (čeho, koho; с инф.; aby) йма нѹжда, необходимост (от нещо, от някого; да направа нещо): **k stavbě je ~ peněz** за строѣж трябват пари; **je mu ~ odpočinku** той йма нѹжда от почивка; **najdeš tam vše, čeho je ti ~** там ще намѣриш всѣчко, от коѣто ймаш нѹжда, коѣто ти е необходимо; **toho není ~a** това не ѣ нѹжно; няма нѹжда от това; **je ho tu ~** тук йма нѹжда от него; **k té cestě je ~ hodina** за тѣзи пѣт е необходим един час; **není ~ tam dojít** не трябва, не ѣ необходимо да се хѣди дотам; **není ~, aby ses bál** не трябва да се страхѹваш

potřebn|ý, -á, -é 1. (к čemu; рядко pro co) необходим, нѹжен, потрѣбен (за нещо): **~é množství materiálu** необходимо количество материал; **mít ~ý klid** ймам необходимото спокойствие; **učinit ~á opatření** взѣма необходимите, нѹжните мѣрки **2. (čeho)** нуждаящ се (от нещо); бѣден: **(sociálně) ~ý člověk** социално слаб (чѣвѣк)

potřeb|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со, по-рядко koho; книж. čeho, koho; с инф.) ймам нѹжда, нуждая се (от нещо, от някого; да направа

нещо); нѹжен ми е (някой), нѹжно ми е, трябва ми (нещо): **~ovat peníze, pomoc** ймам нѹжда от пари, от помощ; нѹжни са ми, трябват ми пари, нѹжна ми е помощ; **~uje ji** той/тя йма нѹжда от нея; **nač to ~uješ?** за каквѣ ти е това? **~ovat si odpočinout** ймам нѹжда да си почина; трябва да си почина; **nutně něco ~ovat** ймам (неотложна) нѹжда

potřeb|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со, по-рядко koho; книж. čeho, koho; с инф.) ймам нѹжда, нуждая се (от нещо, от някого; да направа

ted' nemůžeme ~ovat разг. не ни е притрябвало това сега; **tebe tu nemůžeme ~ovat** притрябвал си ни; прѣчиш ни; **ten moc ne~uje a)** на него малко му трябва, с малко се задоволява **б) прен.** той малко мѣже да издържи, ѡще малко – и той ще рѹхне; **čím víc kdo má, tím víc ~uje** поговорка колкото пѣвече някой йма, от тѣлкова пѣвече йма нѹжда **2. (за предмети и под.)** изисквам, ймам нѹжда (от нещо): **všechno ~uje svůj čas** всѣчко с времето си; **ta věc ~uje ještě pořádně uvážit** тази работа трябва ѡще добрѣ да се обсъди, да се обмѣсли

potřep|at, -u/-ám св. (koho, co) потѹпам (някого, нещо)

potřepáv|at, -ám неск. (koho, co) потѹпвам (някого, нещо)

potřeštěně нар. лѹдо, налѹдничаво, смахнато, щѹро, вятърничаво, шантаво: **~ pobíhat** бягам насам-натам като лѹд; щѹрам се насам-натам

potřeštěn|ec, -ce м. смахнат, налѹдничав чѣвѣк; щѹр, пѣрнат, вятърничав, шантав чѣвѣк

potřeštěnost, -i ж. смахнатост, налѹдничавост, вятърничавост

potřeštěn|ý, -á, -é смахнат, налѹдничав, лѹд, пѣрнат, вятърничав, шантав: **~ý mladík** вятърничав младѣж; **~é mládí** бѹйна младост; **~ý nápad** налѹдничава идея; **~é hlavy** лѹди, щѹри глави; **utíkal jako ~ý** той бягаше като лѹд

potřešt|it, -ím св. (koho, co) подлѹдя, побъркам (някого, нещо)

potřešt|it se, -ím se св. (do koho; за kým; po kom) експр. изгѹбя си ума, полудѣя, побъркам се (по някого)

potřetí, po třetí нар. за трѣти пѣт

potřísn|it, -ím св. (koho, co čím) книж. замърся, изцапам, опрѣскам, омърся, опетня (някого, нещо с нещо): **~it ubrus vínem** изцапам покривка с винѣ; **~it se krví** изцапам, опрѣскам се с крѣв; **~it něčí dobré jméno** прен. опетня добрѣто йме на някого; **~it se stykem s nepoctivci** омърся се от дѣсег с непѣтѣни хѣра

potřít, -třu/книж. -tru св. 1. (со čím) намажа

(нещо с нещо) **2.** (koho, co) разгромя, унищожа, изтрѣбя, изкореня, ликвидирам (някого, нещо): **~třít nepřítelē** разгромя враг; **~třít povstání** потуша въстание; **~třít zlo** изкореня злото; **~it zdroj nákazy** ликвидирам извоника

изтрѣбя някого до крак

potůček, -ku м. умал. поточе, ручейче

potud нар. местоим. **1.** дотук: **až ~ smíme jít** дотук можем, имаме право да идваме; **~ a dost!** дотук и край! **odtud až ~** оттук дотук

♦ **ničdeň** дотук оумедшо от нещо; **všeho je odtud až ~** всичко си има граници **2.** като част от съюз **pokud/do-kud..., ~ ...** докато..., дотогава...: **pokud jsi zdrav, ~ můžeš pracovat** докато си здрав, дотогава можеш да работиш **3.** дотолкова: **~, pokud** дотолкова, доколкото

potucha, -y ж., обикн. в съчет. **nemít o něčem, o někom ani ~у** нямам никаква представа за нещо, за някого; **není po něm ani ~у** няма и следя, няма и помен от него

potulk|a, -y ж. **1.** скитане; безцѣлно лутане; странстване **2.** скитничество: **byl zavřen pro ~у** беше задържан за скитничество

potuln|ý, -á, -é странстващ, скитнически: **~í kra-máři** амбулантни търговци; **~í muzikanti** пътуващи музиканти; **~ý pes** бездомно куче

potul|ovat se, -uji se/разг. -uju se несов. скитам (се); вода скитнически живот: **~ující se cikáni** странстващи цигани; цигани чергари, катунари; **~ující se kočovníci** (скитащи се) катунари, чергари

potup|a, -y ж. опозоряване, позор, срам, оскърбление, унижение: **způsobit někomu ~у** опозоря някого; **uvést někoho do ~у** посрама някого; **udělat někomu něco na ~у** направа нещо, за да унизя някого; **osobní ~а** лично оскърбление; **národní ~а** национален позор; **smýt ~у** измия срама

potup|it, -ím св. (koho, co) посрама, унизя, оскърбя, опозоря (някого, нещо): **~it něčí jméno** опозоря името на някого, на нещо; **~it lidskou důstojnost** унизя човешкото достойнство

potupně нар. оскърбително, унизително, обидно, позорно, безславно: **~ o někom mluvit** говоря обидно за някого; **~ se usmát** презрительно се усмихна; **~ umírat** умирам безславно, с позорна смърт; **~ někoho vyhnat** позорно изгоня някого

potupn|ý, -á, -é срамен, оскърбителен, обиден, унизителен, позорен: **~á porážka** позорно поражение; **~ý nápis** оскърбителен надпис; **~ý mír** позорен, унизителен мир; **~ý smích** оскър-

бителен смях; **~á smrt** позорна, безславна смърт

poturnák, -a м. **~čů** потурнак **~čů** потурнаци
поговорка да пази господ не от турчин, а от потурнак; пази боже сляпо да прогледа; (някой) е по-голям католик и от папата

potutelně нар. лукаво, хитро, шмекерски: **~ se usmívat** хитро се усмихвам; **~ se ptát** лукаво питам; **~ se tvářit** имамам лукав вид

potutelník, -a м. хитрец; лукав човек; шмекер; малък мошеник

potutelnost, -i ж. лукавство, хитрост, при-творство

potuteln|ý, -á, -é лукав, хитър, лицемѣрен, скрит, притворен: **~ý člověk** лукав човек; **~ý úmysl** скрито, лукаво намерение; **~ý pohled** хитър, лукав поглед

potvor|a, -y ж. и м. **1.** разг. експр. често грубо гад, гадина, звар, животно, мръсник, мискин: **ty ~о!** ах ти, гад такъв, гадина такава! **to je pěkná ~!** голям гад! **auto, ~а, nechce jet** колата, проклѣтата, не трѣгва; **kocour, ~а, chytá ptáky** котаракът, гадината, лови птички; **~а stroj neběží** проклѣтата машина не работи

♦ **~(ně) na ču|u (на чужо)** напук (другояче); **bylo to jako na ~у** беше като че ли нарочно, сякаш напук; **být na něco ~а** не си поплювам за някой неща **2.** звар, животно

potvoř|it, -ím несов. (koho, co) експр. обезобразявам, изопачавам, изкълчвам, окарикатурирам; загрозявам, окепазявам, омаскарявам; права (някого, нещо) грѣзен, чудовищен, уродлив: **~it řeč** изкълчвам, говоря лошо езика; **~it si život** съспивам си живота; **dát se ~it** остава се да ме окепазят, да ме омаскарят

potvoř|it se, -ím se несов. експр. права маймунджилъци; кривя се, кълча се

potvrđ|it, -ím св. **1.** (co) потвърдя (нещо): **~it něčí výpověď** потвърдя показанието на някого; **domněnky se plně ~ily** предположенията напълно се потвърдиха; **~it si zkušenost** намѣря потвърждение на личния си опит **2.** (koho, co) потвърдя, утвърдя (някого, нещо): **~it rozsudek** юрид. потвърдя присѣда; **~it smlouvu podpisem** подпиша договор; **být potvrzen ve své funkci** назначението ми е утвърдено **3.** (co) удостоверя, потвърдя (нещо): **~it příjem** удостоверя получаване

potvrzen|í, -í ср. потвърждение, удостоверение, свидетелство; квитанция: **~í o pracovní neschopnosti** болничен лист, свидетелство за нетрудоспособност; **vystavit, předložit ~í** издам, представя удостоверение

повече; **~ým zmačknutím knoflíku** сáмо с **сдвиганнѣю** ♦ **bydlenímu**
opucí слўжа на някого за изтривáлка; парцáл сьм за някого
poukaz [po-u-], -u м. 1. (на со; по-рядко на коho) посдчване, позовáване (на нецо, на някого): **odmítnout úkol s ~em na své zatížení** не приёма задáча, като се позова на заетостта си 2. (на со; к чету) белёжка, кáрта, купон (за нецо): **léčebný ~, ~ na léčebnou péči** кáрта за санаториум; **~ na rekreaci** кáрта за почивка; **výdej na ~y** получáване срещу специáлни кáрти, купони 3. ордер, запис; платёжно нарёждане: **peněžní ~** паричен, бáнков ордер
poukáz|zat [po-u-], -žu/книж. -ži св. 1. (на коho, на со) книж. посдча (някого, нецо); отбелёжа, изтъкна, подчертáя (нецо); обьрна внимáние (на нецо): **~zat na pracovní zásluhy** изтъкна трудови заслўги; **~zat na možnosti** обьрна внимáние върху съществувáщи възмóжности; **~zat na chyby** посдча, изтъкна грёшки; **nutno ~zat, že...** трябва да отбелёжим, да подчертáем, че... 2. (со; со кому) преведá (нецо; нецо на някого): **~zat peníze poštou** преведá, изпáтя пари по пощата с пощенски запис
poukáz|ka, -y ж. 1. белёжка, талон: **~a k lékaři** талон за лёкарски преглед; **~a na benzín** талон за бензин 2. ордер; пощенски запис: **poštovní ~a** пощенски запис; **peněžní ~a** паричен запис; **pokladní ~a** кáсова белёжка
poukaz|ovat [po-u-], -uji/разг. -uju нескв. 1. (на со; рядко к чету) книж. обрьщам внимáние (на нецо); сдча, посдчвам, отбелязвам, изтквам, подчертáвам (нецо): **~ovat na chyby** сдча грёшки; **~ovat na úspěchy** изтквам успехи; **~ovat k fluktuaci** обрьщам внимáние на текучеството 2. (со; со кому) нарёждам (с платёжно нарёждане) да се изплати (на някого нецо): **~ovat honorář** издавам документ, платёжно нарёждане да се изплати хонорáр; **~ovat výplatu** издавам нарёждане да се изплати заплата; **~ovat peníze poštou** превёждам, изпáщам пари по пощата
poulič|ní [po-u-], -í, -í ўличен: **~í dráha** линия на градски трамвáй; трамвáйна линия; **~í doprava** градски транспорт; **~í prodavač (novin)** амбулáнтен, ўличен продавáч (на вестници); **~í demonstrace, ~í boje** ўлични демонстрации, боевё; **~í prodej** амбулáнтна продажба
poull|it, -ím нескв. в свчт. **~it oči** пўля, блещя, кокоря очи
pouňorov|ý, -á, -é следфевруáрски (който се

отнася до времето след събитията в Чехословакия от февруари 1948 г.)

poupátk|o, -a ср. умал. (цвётна) пўпчица, пўпка: **dívčí ~o** прен. момиче като кáпка, като кáпчица
poup|ě, -ěte ср. (цвётна) пўпка: **růžová ~ata** рóзови пўпки
pouřazov|ý, -á, -é мед. пóсттравмáтичен: **~ý stav** пóсттравмáтично състояние; **~á léčba** пóсттравмáтично лечёние
pousmán|í [po-u-], -í ср. (лёка) усмивка
pousm|át se [po-u-], -ěji se/разг. -ěju se св. (-; на коho, на со; чету) усмихна се, поусмихна се (на някого, на нецо): **~ála se sotva znatelně** тя се усмихна едва забележимо; **nuceně se na něho ~ála** тя му се усмихна насила
poustevn|a, -y ж. скит; жилище на отшёлник; пóстница: **vyjít ze své ~y** прен. изляза от самотáта си
poustevnicky нар. отшёлнически; като отшёлник: **~ žít** живёя като отшёлник, самотно
poustevnick|ý, -á, -é отшёлнически, пустыннически: **vést ~ý život** водя самотен, отшёлнически живёт
poustevník, -a м. отшёлник, пустынник
pouš|ť, -tě ж. 1. пустыня: **písečná, kamenitá ~ť** пясъчна, кáменна пустыня ♦ **ticho jako na ~ti** пълна тишина; грóбна тишина; тишина като в грóб; **král ~tě** цáрят на животните (лъвът); **koráb ~tě** кóрабът на пустынята (камила); **hlas volajícího na ~ti** библ. прен. глас в пустыня 2. книж. пустыня; пустинен край: **ledová ~ť** лёдена пустыня 3. прен. пустыня и под.: **~ť válečných let** кошмáрът на военните години; **~ť myšlenek** лабиринт на мисли; **papírová ~ť** сив литературен потòк
poušt|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. 1. (со) пўскам, изпўскам, спўскам, отпўскам (нецо): **~ět talíř na zem** (из)пўскам чиния на земята; **~ět lano z okna** (с)пўскам вьжё от прозорец; **~ět ruce podél těla** отпўскам ръцё край тялото си 2. (коho, со) пўскам, остáвам (някого, нецо), изпўскам, отпўскам (нецо): **~ět kliku** пўскам дръжката (на врата); **~ět někoho z oběti** пўскам някого от обятията си; **ne~ěl aktovku z ruky** тóй не изпўскаше чáнтата от ръкá; **~ět moc, iniciativu z rukou** прен. изпўскам властта, инициативата от ръцёте си; **~ět uzdu svým tužbám** прен. отпўскам юздите на копнёжите си 3. (со) напўскам, изостáвам, освобождавам, остáвам (нецо): **~ět byt** напўскам жилище; **~ět pěkné místo** напўскам хубава рáбота; **vojsko ~í pozice** войскáта напўска, изостáва позициите си 4. (со) изпўскам, отдёлям, пўскам (нецо): **ovoce ~í šřávu** пло-

довѣте пускат сѡк; **látka ~í barvu** платѣт пуска (боѣта си) **5.** (*koĥo, so kam; z čeho, odkud; k čemu*) пускам, оставам да излѣзе, да влѣзе (*някого, нещо някъде; вѣн от нещо, отнякъде; в нещо*): **ne~ěj ho z domu** не гѡ пускат навѣн; **nikoho ne~ěj!** никого не пускай! **~ět psa z řetězu** отвѣрзвам, освобождавам куче от верига; **~ět na zloděje psa** пускам куче срещу крадец; **k ničemu ho ne~í** до нищо не гѡ допуска; **okno ~í světlo** прозѡрецьг пропусса светлинѧ; **ne~ěl ho z očí** не гѡ изпуссаше от очѣ, от поглед **6.** (*co*) пускам, изпуссам (*нещо*), оставам (*нещо*) да втечѣ или изтечѣ и под.: **~ět vodu do vany** пускам вода във ванѧ; **vlak ~í páru** влакъгт пусса, изпусса пара; **~ět kouř nosem** изкарвам дѣм през носѧ си; **~ět hudbu z desek** пускам си мѣзика от плѡчи **7.** (*co*) пускам (в ход), вклѡчвам (*нещо*): **~ět motor, gramofon** пускам мѡтѡр, грамофѡн; **~ět draka** пускам хвѣрчило **8.** отдѣлям се, освобождавам се: **švestka ~í dobře od pecky** костилката се отдѣля добрѣ от сливата; **~ěj chlupy (kočce)** козината (на кѡтката) линѣе, кѧпе; **oka ~ěj (na punčošě)** трѣгват, пускат се бримки (на чѡрап); **špína špatně ~í** мрѣсотѣята трѣдно излѣза; **barva ~í** боѣта излѣза, пѣсѡ
от главѧта; **~ět něco jedním uchem tam, druhým ven** през еднѡто ухѡ влѣза, през дрѣгѡто излѣза; **~ět někoho k slovu** оставам някого да взѣме дѣмата, да се изкѧже; **~ět si někoho k tělu** допуссам някого да фамилиѧрничѣ с мѣн; **~ět strašáky, hrůzu na někoho** експр. опѣтвам се, мѣча се да сплѧша някого; сплѧшвам, плѧша, заплѧшвам някого; **~ět hromu na někoho** сѣпя ѡгѣн и жѣпел срещу някого; **~ět si pusu, hubu na špacír** отвѧрям си устѧта; оставам устѧта си да плѣщи свѡбѡдно; говорѧ врѣли-некипѣли; **~ět někoho k vodě** зарѣзвам някого; престѧвам да хѡдя с някого; **~ět někomu žilou** пускам крѣв на някого; *прен.* изпѣвам крѣвтѧ, крѣвчицѧта на някого
pouštět se, -ím se, 3. мн. -ěj/í-í неск. **1.** (*koĥo, čeho*) пускам се (*от нещо*); пускам, изпуссам (*някого, нещо*): **ne~ěl se její ruky** тѡй не пуссаше рѣкѧта ѣ; **jeden druhého se ne~ěl** не сѣ пуссаха едѣн дрѣг **2.** (*čeho, по-рядко koĥo*) отдалечѧвам се (*от нещо, от някого*); изпуссам, изгѣбвам (*нещо, някого*): **~ět se cesty** излѣзам настранѣ от пѣтя; **~ět se stopy** изгѣбвам следѧ; **jenom se ho ne~ěj!** сѧмо не гѡ изпуссай, не сѣ отдалечѧвай от нѣго; сѧмо се дрѣж за нѣго! **~ět se svých zásad** *прен.* ѡтсѣпвам от принципѣте си **3.** (*kam*) трѣг-

вам, поѣмам (*нанякъде*): **~ět se do města** поѣмам за градѧ; **~ět se přes les** трѣгвам, поѣмам през горѧта; **ne~ěla se daleko od břehu** тѧ не сѣ отдалечѧваше (мнѡго) от брега **4.** (*do čeho*) впуссам се (*в нещо*); заѣмам се, залавям се, захвѧщам се (*за нещо*); запѡчвам (*нещо*): **~ět se do práce** залавям се за рѧбота; запѡчвам да рѧбѡтя; **~ět se do hovoru** запѡчвам да говорѧ; подхвѧщам приказки; **~ět se do jídla** запѡчвам да ѧм; **~ět se do běhu** впуссам се да бѣгам; **~ět se do boje** запѡчвам борбѧ; **~ět se do sporu** влѣзам в спѡр; **~ět se do kola** хвѧщам се на хорѡто; запѡчвам да танѣувам; **~ět se do nepřátel** запѡчвам да бѣя враговѣ
pout|ť, -tí/-tě ж. **1.** *книж.* странствѧне, пѣт, пѣтешѣствие: **~ť po hradech a zámčích** пѣгѣване, **svou pozemskou ~ť** приклѡча зѣмния си пѣт (*умра*) **2.** *цѣрк.* поклонѣние на свѧто мѧсто: **jít na ~ť** ѡтивѧм на поклонѣние **3.** събѡр, панайр; хрѧмов прѧзник: **matějská ~ť** събѡр на св. Матѣй
poutač, -e м. примѧмка, реклѧма; бѣлбѡрд; реклѧмен нѧдпис; реклѧмни светлини: **reklamní pouliční ~e** реклѧмни ѡлични нѧдписи; бѣлбѡрдове
pout|at, -ám неск. **1.** (*koĥo, so; kšmu co*) оковѧвам, врѣзвам (*някого, нещо; на някого нещо*): **~at zajatce** оковѧвам плѣнник, плѣнници; **~at někomu ruce a nohy** врѣзвам, завѣрзвам рѣцѣте и кракѧта на някого **2.** (*koĥo, рядко so*) *книж. прен.* свѣрзвам, обвѣрзвам (*някого, рядко нещо*): **~á ho slib** обвѣрзва го обещѧние, обвѣрзан е с обещѧние; **~á je hluboké přátelství** свѣрзва ги дѣлбока дрѣжба **3.** (*koĥo – вин. ke kšmi, k čemu*) *книж.* привѣрзвам, привлѣчам, влекѧ (*някого към някого, към нещо*): **~á je (k sobě) láska** свѣрзва ги взаимна любѡв; **~at něčí pozornost** привлѣчам нѣчие внимѧние; **~at něčí pohled** привлѣчам нѣчий поглед; **nemoc ho ~á na lůžko** болестѧта го приковѧва на леглѡ **4.** (*koĥo, so čít*) *книж.* пленѧвам, грѧбвам внимѧнието, увлѣчам (*някого, нещо с нещо*)
pout|at se, -ám se неск. (*k čemu*) *книж.* свѣрзан сѣм (*с нещо*): **k hradu se ~á nejedna pověst** с крепостѧта е свѣрзѧна нѣ еднѧ легендѧ
poutavě нар. увлекѧтелно, интереснѡ, пленѣтелно
poutav|ý, -á, -é увлекѧтелен, пленѣтелен, завладѧващ: **~ý příběh** увлекѧтелен слѣчай; **~ý film** увлекѧтелен филм; **~á osobnost** привлекѧтеленѧ личност; **~é oči** пленѣтелни очѣ
poutk|o, -a ср. закачѧлка (*на дрѣха и под.*): **~o u**

kabátu закачалка на палто; **~o u koše** дръжка на кош; **mič s ~em** топка с дръжка (*за физкулт. упражн.*); **~o na zavěšení** закачалка

poutní|í, -í, -í 1. който се отнася до странстване, пътуване, път: **~í střevice** обувки за път **2.** поклоннически: **~í místo** свято място; място за поклонение; **~í průvod** шествие от поклонници; **~í obrázek, růženec** иконка, броеница, донесена от поклонение

poutnic|e, -e ж. поклонница, богомолка

poutnick|ý, -á, -é страннически, пътнички

poutník, -a м. 1. книж. пътник, странник **2.** поклонник, богомолец

pout|o, -a ср. 1. обикн. мн. **pout|a, pout** безлезници, окъви, вериги: **dát někomu ~a** сложа вериги, безлезници на някого; **rozvázat někomu ~a** сваля безлезници, окъви, вериги на някого **2.** връзка: **vzájemná ~a lásky** взаимните връзки на любовта; **manželské ~o** брачна връзка

pouřov|ý, -á, -é 1. панаирен, панаирджийски: **~é prostranství** място, терен на събор, на панаир; панаирна площ; **~ý kolotoč** панаирджийска въртележка; **~é atrakce** панаирджийски развлечения **2.** поклоннически, богомолски

pouzdr|o, -a ср. калъф, кутия: **~o na brýle** калъф за очила; **cigaretové ~o** табакера; **papírové ~o** папка; **kloubní ~o anat.** ставна капсула

pouze нар. само; единствено; всичко на всичко: **myslí ~ na zábavu** мисли само за развлечения; **má ~ 100 korun** той/тя има само, всичко на всичко 100 крони; **~ ho zastupuje** той/тя само го замества

použitelnost [po-u-], -i ж. приложимост, употребимост, използваемост: **praktická ~ teorie** практическа приложимост на теория

použiteln|ý, -á, -é употребим; годен за употреба; използваем: **uvést do ~ého stavu** направя годен за употреба

použít [po-u-], -žiji/разг. -žiju св. **1.** (*čeho, рядко koho; при конкр. и со, koho*) употребя, използвам (*нещо, някого*): **~žít zbraně/zbraň** употребя оръжие; **~žít násilí** приложя насилие; прибягна до насилие; **~žít nátlaku** окажа натиск **2.** (*čeho, рядко koho*) възползвам се (*от нещо, от някого*); използвам (*нещо, някого*): **~žít něčí nabídky** възползвам се от предложението на някого; **~žít známých k protekci** използвам свѝи познати за ходатайство; **~žít práva** възползвам се от правото си; **~žít okamžiku** използвам момента; **~žít toho jako příležitosti, záminky, aby...** възползвам се от случая, от това като предлог да...

použit|í [po-u-], -í ср. употреба, използване: **lék k vnitřnímu ~í** лекарство за вътрешна упо-

треба; **to už není k ~í** това вече не е годно за употреба; **dát k volnému ~í** предоставя за общо ползване; **návod k ~í** упътване за употреба

použit|ý [po-u-], -á, -é използван, носен: **obchod s ~ým zbožím** магазин за стоки втора употреба; оказионен магазин; вехтошарница

použiteln|ý [po-u-], -á, -é използваем; годен за употреба: **~é prostředky** допустими средства

použív|at [po-u-], -ám неск. **1.** (*čeho, рядко koho; при конкр. и со, koho*) използвам, употребявам (*нещо, някого*): **~at příležitosti k tomu, aby...** използвам случая да...; **~at nátlaku** оказвам натиск; **~at násilí** прибягвам до насилие **2.** (*čeho, рядко koho*) възползвам се (*от нещо, от някого*): **~at něčích nápadů** възползвам се от идѝите на някого; **~at všech okolností** използвам всички обстоятелства

povad|at, -ám неск. повяхвам, увяхвам, вѝхна и прен.

povadle нар. повяхнало; прен. вѝло, отпѝснато

povadl|ý, -á, -é 1. увяхнал, повяхнал: **~ý květ** увяхнал цвят, увяхнало цвете **2.** прен. повяхнал, посѝрнал, излинял: **~é vzpomínky** избледнѝли спѝмени

povad|nout, -nu св. 1. повяхна, увяхна: **listy na stromech ~ly** листата на дърветата повяхнаха **2.** прен. повяхна, посѝрна, залиня, отслабна: **tělesně ~la** тя отслабна физически

povah|a, -y ж. 1. характер, нрав: **člověk přímé, pevné, slabé ~y** човек с открит, твърд, слаб характер; **bylo v její povaze, že...** характерът ѝ **благънде** **(ч)мѝна(ч)сѝйѝ** (не) е способен/способна на такѝва нѝщо; нѝма такѝв характер; (не) е по тѝя част **2.** характер, същност, природа, натѝра: **~a krajiny** характер, особености на мѝстност; **~a revoluce** характер на революция; **skutková ~a trestního činu** юрид. състав на престѝпление

povahopis, -u м. характеристика, характерология; описание, обрисѝване на характер

povahově нар. по характер: **~ se lišit** различавам се по характер; **~ dobrý** добѝр по характер

povahov|ý, -á, -é който се отнася до характер: **~é rysy** черти на характер; **~ý rozdíl** различие в характери; **~é kazy** недостатѝци на характер; **~á vada** отрицателна черта в/на характер; **po stránce ~é** щѝ се отнася до характер; по отношение на характер

poval, -u м. 1. гредѝ; дѝрвена трѝпа: **vor sbitý z ~ů** сѝл, сковѝн от дѝрвени трѝпи **2.** минно обшивка от гредѝ: **ochranný ~** защитна обшивка от гредѝ

povalč, -e м. мързеливец, лѝнivec, бездѝльник, хайлѝзин, лѝнтѝй: **kavárenský ~** бездѝльник от

povel|et, -ím *св.* (-; *со*) изкомандвам; заповядам (*нещо*); дам команда (*за нещо*)

pověř|a, -у *ж.* повѣрие, суевѣрие; суевѣрно схващане; предразсъдък: **pohanské ~у** езически повѣрия, вярвания; **lovecké ~у** ловджийски суевѣрия

pověřčivost, -i *ж.* суевѣрност, суевѣрие

pověřčiv|ý, -á, -é суевѣрен

pověřec|ný, -á, -é който се отнася до повѣрие, до суевѣрие: **~á hrůza se ho zmocnila** обхвана го суевѣрен ужас; **~á víra** сляпа вяра

pověřen|ec, -ce *м.* доверен; доверено лице; изпълномощно лице; изпълномощник: **tiskový ~ec** изпълномощник по печата; **zvláštní ~ec** специално изпълномощно лице

pověřen|í, -i *ср.* **1.** изпълномощие; предоставяне на изпълномощия: **úředník se zvláštním ~ím** служител с извънредни изпълномощия **2.** изпълномощие, изпълномощно

pověř|it, -ím *св.* (*кого* – *вин. čím*) **1.** поверя, възлага (*на някого нещо*); изпълномощя (*някого за нещо, с нещо*): **~it někoho úkolem** поверя, възлага задача на някого; **~it někoho funkci** назнача на длъжност някого; възлага длъжност на някого; **~it někoho sestavením vlády** изпълномощя някого, възлага на някого да състави правителство **2.** акредитирам (*някого*): **~it někoho u cizí vlády** акредитирам някого като дипломатически представител

pověřovac|í, -í, -í акредитивен: **~í listiny** акредитивни писма

pověř|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (*кого* – *вин. čím*)

1. поверявам, възлагам (*на някого нещо*); изпълномощавам (*някого с нещо, за нещо*)

2. акредитирам (*някого*)

pověř|it, -ím *св.* **1.** (*со kat*) окача, закача (*нещо някъде*): **~it kabát na věšák** закача палто на закачалка; **~it prádlo** простра пране, бельо

♦ **~it řemeslo, studia** *ср. nahřebík* *експр.*

зарежа занаят, следване *и под.*; **~it někomu bulíka, hejla na nos** излъжа, премѣтна някого; **~it někomu něco na nos** премѣтна, излъжа, прекърам някого за нещо; **~it někomu někoho, něco na krk** обеса на някого нещо, някого на врата; пробутам, джирдам, тропосам на някого нещо, някого **2.** (*кого* – *вин.*) обеса (*някого*)

pověř|it se, -ím se *св.* **1.** (*на кого, на со*) окача се, увисна се (*на някого, на нещо*): **~it se muži kolem krku** увисна на мъжа ♦ **~it se někomu na krk** *експр.* лѣпна се за някого; закача се на врата на някого; **~it se někomu na paty** лѣпна се за някого; следвам по петите някого **2.** обеса се

po|věst se, -vedu se *св.* удам се; изляза сполучлив: **dort se ~vedl** тортата излезе сполучлива; **syn se jim ne~vedl** не им провѣрвя със синя; синът им излезе нехранимайко; **to se to krásně ~vedlo!** излезе отлично! много хубаво стана!

pověst, -i *ж.* **1.** легенда, предание **2.** *книж.* мълва, слух, слухове: **rozesla se ~, že...** разнесе се слух, че...; **šla o něm ~, že...** за него се носеше слух, говореше се, че... **3.** репутация, име, реномѣ: **mít dobrou ~** ползвам се с добър име; **získat světovou ~** спечѣля световна известност

pověstn|ý, -á, -é извѣстен, прочут, знаменит

pověšen|ý, -á, -é обѣсен

povětrnost, -i *ж.* *остар.* време (*метеорологическо*)

povětrnostn|í, -í, -í метеорологически: **~í zprávy** метеорологически свѣдения; свѣдения за времето

povětrn|ý, -á, -é **1.** вятърничав, лекомислен, несериозен: **~á ženština** лѣка жена, проститутка **2.** *остар.* ветровит, вятѣрен: **~á noc** ветровита нощ; **~ý mlýn** вятѣрна мелница

♦ **~ý průvan** *ср.* вятѣр

3. климатичен: **~é úkazy** климатични явления

povětro|ň, -ně *м.* *астр.* метеор, метеорит

pověť|í, -í *ср.* *малко остар.* въздух: **pták vysoko v ~í** птица високо във въздуха, в небеса; *обикн. в съчет.* **vyhodit do ~í** вдигна във въздуха, взривя; **vyletět do ~í** вдигна се във въздуха; взривя се

povídáč|ka, -ky *ж.* **1.** предание, разказ, приказка; забавна история: **~ky o strašidlech** приказки, разкази за плашила, за зли духове **2.** *обикн. мн.* **povídáč|ky, -ek** *експр.* празни приказки; **~ky o bábě** *ср.* бабини деветини

povídá|lek, -ka *м.* *експр.* бърбрица, бърборко, кречетало

povídalk|a, -у *ж.* *експр.* бърбрица, бърборана, жена-кречетало

povídán|í, -í *ср.* **1.** забавна история; приказка, разказ: **~í o pejskovi a kočičce** приказка, история за кученцето и котенцето **2.** разговори, приказки: **to by bylo dlouhé ~í** това е дълга история

povíd|at, -ám *несв.* **1.** (*со; komu со; o кот, o čet*) разказвам, казвам, приказвам (*нещо; на някого нещо; за някого, за нещо*): **~at vtípu** разказвам вицове; **ne~á nic nového** не казва нищо ново; **vůbec neposlouchá, co se mu ~á** изобщо не слуша каквo му се говори; **darmo ~at** напразно говоря; бесполезно е да се говори; защо да говорим; **mně budeš něco**

~at! ти на мѣн ще ми приказваш тѣзи рѣботи!
ne~ejte! каквѣ говорите! не дѣумайте! **kdybys ne~al!** я по-добре млькни! **hanba ~at** срамно е да се каже; **to vam ~am, a tam nechodite** ~~квам, не ходите~~ **~au hrali** (при отказ) дрен-дрен ярина! **vrabci na stee uz o tom (davno) ~aji** вѣче (отдавна) всички говорят за това; **jedna pani ~ala** пейор. една жена каза **2. само povidam** разг. (при предупреджение) казвам: **jed pomalu, povidam** карай бавно ти казвам **3. разг.** приказвам, говора

povidavost, -i ж. многослѣвност, словоохотливост, приказливост

povidav|y, -a, -e приказлив, бебрив, словоохотлив, разговорлив

povidka, -y ж. разказ, новела, повѣст

povidkar, -e м. **1.** втор на разкази; новелист **2.** разказвач на приказки: **lidovy** ~ народен разказвач

povidkov|y, -a, -e кѣйто се отнаса до разказ, до новела: ~a **forma** фѣрма на разказ, на новела; ~y **film** киноновела

povidka, -del ср. само мн. мармалад/мармелад: **buchty s ~dly** бухти с мармалад/мармелад

povijan, -u м. повѣй

povinne нар. **1.** задължително; по задължение: ~ **se ucastnit** участвам по задължение, задължително **2.** насила, принудено: ~ **se usmat** усмихна се пресилено, насила

povinnost, -i ж. задължение, дълг, обязаност: **mila** ~ приятно задължение; **mravni** ~ нравствен дълг; **obcanska** ~ граждански дълг; **obecna pracovni** ~ всеобща трудова повинност; **vseobecna branna** ~ всеобща военна повинност; **konat svou** ~ изпълнявам дълга си, задълженията си; **plnit sve ~i** изпълнявам своите обязанности, задължения; **dostat sve ~i** изпълня дълга си; **citim ~ vam řici, ře...** длъжен съм да ви кажа, че...; **vai prvni ~i je...** ваш неотменен дълг е...; най-важното ви задължение е...; **sluebni ~i** служебни задължения, обязанности; **prava a ~i** права и задължения; **zanedbat sve ~i** пренебрегна задълженията си; **vzit na sebe** ~ поема задължение

◆ **nutny konany** ~~нужен, конанен~~ **нужен** **ворка** изгака си платното, ритам ти кросното; ти вѣче не си ми нужен; **alimentacni** ~ юрид. задължение да се плаща издржка за дете; **vyživovaci** ~ юрид. задължение да се плаща издржка

povinn|y, -a, -e **1. (it; kotu)** длъжен, задължен (с нецо; към някого); подлежащ (на нецо): **mladez školou ~a** младѣжи в училищна въз-

раст; младѣжи, кѣйто подлежат на училищно обучение; **muzi ~i vojenskou sluzbou** мъжѣ, подлежащи на военна служба; **rodicum jsme ~i uctou** на родителите си дължим уважение; **co jsem povinen?** каквѣ ми е задължението? **je povinen to zaplatit** длъжен е да заплати това; ~a **strana** юрид. страна, кѣято е задължена, длъжна **2.** задължителен: ~a **skolni dochazka** задължително (училищно) обучение; ~e **ockovani** задължително ваксиниране; ~a **soustava sport.** задължителна програма; ~a **ucta** задължително уважение; ~a **vernost** длъжима, полагаща се вярност **3.** пресилен, изкуствен: ~y **smich** пресилен, изкуствен смях

po|vit, -viji св. (koho – вин.) малко остар. рода (deme)

poviv|at, -am неск. **1.** повявам **2.** лѣко се вѣя; развявам се: ~ajici **zaclona** вѣещо се пердѣ

povlacet, -im, 3. мн. -eji/-i св. (co) браносам, бранувам; обработа (нецо) с брана

povlak, -u м. **1.** покривка; (тнък) покривен слѣй: **ledovy ~ na řece** тнка лѣдена покривка върху река; **bily ~ na jazyku** (бѣли) налѣпи по езика; обложен език; **ochranny kovovy** ~ защитна метална покривка **2. обикн. мн. povlak|y, -u** плик; калтф (за юрган, одеяло); калтфка (за възглавница): **amaskove ~y** калтфи от дамска

po|vleci, разг. povlet, -vlecu/книж. -vleku; povlek|nout, разг. povlik|nout, -nu св. (co it)

1. покря (нецо) с тнък слѣй (от нецо): **jazyk je bile ~vlecen** езикът е обложен; **řeka byla ~vlecena vrstvou ledu** реката бѣше покрита с (тнък) лѣд **2.** облека (нецо с нецо); слѣжа калтф (на нецо); надяна (нецо върху нецо): (iste) ~vlet **polstare** сменя калтфките на възглавници; слѣжа чисти калтфки на възглавници

po|vleci se, разг. povlet se, -vlecu se/книж. -vleku se; povlek|nout se, разг. povlik|nout se, -nu se св. (it) покря се с тнък слѣй (от нецо); замрѣжа се; застѣля се (с нецо): **oko se ~vleklo ředym zakalem** окото се покри с пердѣ, с катаракт

povlek|at, разг. povlik|at, -am неск. (co it)

1. покривам (нецо с тнък слѣй от нецо) **2.** слagam калтф (на нецо); обличам (нецо с нецо); надявам (нецо на нецо): ~at **peřiny** слagam (чисти) пликове; смѣням пликове, калтфи на пухени завивки

povlek|at se, разг. povlik|at se, -am se неск. (it) покривам се (с тнък слѣй от нецо); застилам се, замрѣжвам се (с нецо)

povleklý, -á, -é (*čít*) покрѣт (*с тънък слой от нещо*); замрѣжен

povléknout, povléknout se *вж.* **povléci, povléci se**
povlíkat, povlíkat se *вж.* **povlékat, povlékat se**
povlíknout, povlíknout se *вж.* **povléci, povléci se**
povlovně *нар.* 1. полегато: ~ **klesající** спускащ се полегато 2. бавно, постепенно, полѣка: ~ **se schyluje ke konci** постепенно се приближава към края си

povlovný, -á, -é 1. полегат: ~ **ý svah** полегат склон; ~ **á stráň** полегат склон, полегат скат; ~ **ý výstup** постепенно изкачване 2. бавен, постепенен: ~ **é změny** постепенни промени; ~ **á industrializace** постепенна индустриализация

povodjeň, -ně *ж.* наводнение, порой; приижда-не, разливане на река: **jarní ~eň** пролетно наводнение

povodí, -í *ср. геогр.* басѣйн (*на река*)

povolání, -í *ср.* 1. профѣсия, занятие: **těžké, odpovědné ~í** трудна, отговорна профѣсия; **soudce z ~í** съдия по профѣсия; **jsem tu za svým ~ím** тук съм служебно, по служба; **minul se (s) ~ím** сбѣркал си е профѣсията; **nemoci z ~í** *мед.* професионални заболявания; **svobodná ~í** свободни профѣсии 2. (*k čemu*) *малко остар.* призвание, дарба, способност (*за нещо*) 3. повикване, призоваване

povolání I, -á, -é авторитетен, компетентен, призван: **práce byla svěřena ~ým rukám** работата беше поверена в опитни ръце; **slyšet něco z ~ých úst** чуя нещо от компетентно лице

povolání II, -ého *м.* специалист; компетентно лице
ворка мнозина/много звани, малцина/малко избрани

povolat, -ám *св.* 1. (*koho – вин. kat*) повикам, призова (*някого някъде*); ~ **at lékaře** извикам лекар; ~ **at za svědka** призова за свидетел; ~ **at k výsledku** извикам, повикам на разпит; ~ **at před soud** изпраща пред съда; ~ **at záložníky na cvičení** извикам запасни чинове на военно обучение; ~ **at do vlády** избира в състава на правителство 2. (*koho k čemu, za co*) назнача (*някого за нещо*): ~ **at za vedoucího** назнача за началник, за ръководител

povolávací, -í, -í *воен.* повиквателен: ~ **í rozkaz** повиквателна заповед

povolávat, -ám *несв.* 1. (*koho – вин. kat*) викам, повикавам, извикавам, призовавам (*някого някъде*): ~ **at masy k účasti na správě státu** призовавам масите към участие в управлението на държавата; ~ **at do armády** повикавам в армията 2. (*koho – вин. k čemu, za co*) назна-

чавам (*някого за някакъв*): ~ **at mladé lidi do funkcí/k funkcím** назначавам, избирам млади хора на длъжност, на длъжности; **předseda (senátu) ~á přisedící** председателят (на съда) свиква съдебните заседатели

povolení, -í *ср.* позволение, разрешение, позво-лително: **vydat, udělit ~í** издам, дам разрешително, разрешение; **vývozní ~í** разрешение за износ; **stavební ~í** разрешение за строителство, за строеж

povolenk|a, -y *ж. канц. разг.* разрешително, позво-лително

povolit, -ím *св.* 1. (*co*) отпусна, разхлаба (*нещо*): ~ **it uzdu** отпусна юзда; ~ **it strunu** отпусна, разхлаба струна; ~ **it kabát** разкопча палто; ~ **it šaty** отпусна, разширя рокля; ~ **it vlasy** разпусна коса 2. (*co komu*) разреша, позволя, отпусна (*нещо на някого*): ~ **it výjimku, odchylku** разреша да се направи изключение, отклонение; ~ **it slevu** напраща намаление, разреша да се направи намаление; ~ **it peníze (na něco)** отпусна пари (за нещо) 3. (*za něco*) отпусна се; започна да работя по-лошо, не така енергично: ~ **it v učení** отпусна се (в учението); ~ **it v práci** отпусна се (в работата); ~ **it v kroku, v běhu** забавя крачка, забавя бяг; **tentokrát ne~!** този път не се отпускай! 4. (*za předmětu*) отпусна се, разхлаба се, отслабна: **šroub ~il** винтът се разхлаба; **struna ~ila** струната се отпусна, разхлаба; **knoflíky ~ily** копчетата вече едва се държат на саксиях

~ímu nervu нервите му не издържаха 5. отслабна, намалѣя, отстъпя: **napětí ~ilo** напрежението отслабна; **záchvat ~il** кризата премина; **mrazy ~ily** студовѣте попреминаха; времето се по-отпусна; **led ~il** ледът започна да омѣква, да се топи; **kázeň ~ila** дисциплината се поразхлаба 6. поддам (се): **zrezavělý zámek ne~il** ръждясала брава не (се) поддаде; **půda pod nohama ~ila** земята под краката ми поддаде 7. (-; *komu, čemu*) отстъпя (*пред някого, пред нещо*): ~ **it ženě** отстъпя пред жената си; ~ **it naléhání** отстъпя пред настоявания; ~ **it svému citu** отстъпя пред чувствата си; **ne~, drž se!** не се давай, дръж се! не отстъпвай!

povolně *нар.* отстъпчиво, послушно, податливо: **jednej vlídně a ~!** действай любезно и отстъпчиво!

povolnost, -í *ж.* отстъпчивост, охотност, готовност, послушание

povolný, -á, -é отстъпчив, податлив, мек: **je ve všem ~ý** той с всичко е съгласен

povolovací, -í, -í разрешителен: ~ **í řízení** даване,

- получаване на разрешение; **~í listina** разрешителен документ; разрешително, позво-лително
- povol|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1.** (со) отпúскам, разхлáбвам (нещо) **2.** (со кому) позволявам, разрешáвам, отпúскам (нещо на някого): **~ovat slevu** разрешáвам да се направи от-стúпка **3.** (за лица) отпúскам се; запóчвам да работя по-лóшо, нè енергично: **~ovat v práci** отпúскам се в рáботата **4.** (за предмету) отпúскам се, разхлáбвам се, отслабвам: **kole- na pod ním ~ují** колèнете му се подкосяват **5.** отслабвам, намалявам, отстúпвам: **zima ~uje** зимата отслабва, отива си **6.** поддáвам (се): **mříž už ~uje** решётката вèче поддáва **7.** (кому, чему) отстúпвам (пред някого, пред нещо): **ve všem dětem ~uje** във всёчко от-стúпва на децáта
- povoz, -u м.** колá, карúца, талига; файтòн, карèта
- povoznick|ý, -á, -é** каруцáрски, превозвáчески: **~á živnost** каруцáрска профèсия
- povoznictv|í, -í ср.** каруцáрство, колáрство, пре-вòзване
- povozník, -a м.** каруцáр, колáр, превозвáч
- povražd|it, -ím св.** (кого, со) избия (някого, не-що): **~it obyvatelstvo celých vesnic** избия (на-селèнието на) цèли селá; **vzájemně se ~it** из-бийем се взаимно, един друг
- povrch, -u м. 1.** повърхност, повърхнинá: **zem- ský ~** зèмна повърхност; **~ tělesa геом.** по-върхнинá на геометрично тяло; **~ vody** водна повърхност; **vynořit se na ~** изплúвам на по-върхност
- směruvan|ě, -ě нар.** **směruvan|ě** наг-лицето на земята **2.** вñшна страна; вñшност: **šlechtně srdce pod drsným ~em** благородно сърце под груба вñшност; **vnikat pod ~ vecí** вниквам в същинáта на нещáта
- povrchně нар.** повърхностно, бèгло: **znám se s ním ~** бèгло се познавам с него; **~ se něčím zabývat** незадълбочèно се занимавам с нещо
- povrchn|í, -í, -í 1.** повърхностен; кòйто се на-мира на повърхността; вñшен: **~í rána** по-върхностна рáна; **~í řez** вñшен рáзрез; **~í dýchání мед.** повърхностно, нèдълбòко ди-шане **2.** повърхностен, несериòзен, неза-дълбочèн: **~í povaha** повърхностен харáктер; **~í známost** бèгло познáнство
- povrchnost, -i ж.** повърхностност
- povrchově нар.** повърхностно: **~ dobývat uhlí** добивам вñглища по открит нáчин
- povrchov|ý, -á, -é** повърхностен, вñшен: **~á úprava výrobků** вñшно оформлèние на изделия; **~á voda геом.** повърхностни води; **~ý důl** открит рудник; **~á orba** плitка бран;
- ~á těžba** открит дòбив (на полезни иско-паему)
- povřísl|o, -a ср.** повръзлò, слáмено вжè (за връзване на снопу)
- povstal|ec, -ce м.** встáник, бунтòвник: **ten kluk je ale ~ec** *прен. експр.* голя̀м разбòйник е товá момчè
- povstaleck|ý, -á, -é** встáнически, бунтòвни-чески: **~é oddíly** встáнически отряди; **~é hnutí** встáническо движèние
- povstán|í, -í ср. 1.** встáние, бунт **2.** стáване (на кракà)
- pov|stat, -stanu св. 1.** стáна (на кракà); изпràва се, надигна се: **město ~stalo z trosek** *прен. книж.* градъг се издигна, възкрèсна от разва-лините **2.** (*proti komu, proti čemu*) встáна, разбунтувам се, вдигна се (*срещу някого, срещу нещо*): **~stat k boji za osvobození** вдигна се на бòй за свобòдà
- povstáv|at, -ám неск. 1.** стáвам, изпràвам се (на кракà); надигам се **2.** (*proti komu, proti čemu*) встáвам, бунтувам се, вдигам се (*срещу някого, срещу нещо*)
- povšechně нар.** вòбщи лèнии; изòбщо, вòобщè: **~ vzato, je to tak** òбщо взèто, вòбщи лèнии товá е такà
- povšechn|ý, -á, -é 1.** общ, всеòбщ: **~á cha- rakteristika** òбща харáктеристика; **~ý ráz** òбщ харáктер; **~ý úsudek** груба прецèнка; прецèнка вòбщи лèнии **2.** общ, повърхностен, бèгъл: **~é znalosti** повърхностни познáния; **~á pozoro-ování** бèгли наблюдèния
- povšim|nout si, -nu si св.** (кого, чèго) **1.** за-бèлежа, видя (*някого, нещо*): **hned si mne ~l** веднáга ме забеляза **2.** òбърна внимáние (*на нещо, на някого*); заинтересúвам се (*от не-що, от някого*), спrà внимáнието си (*върху нещо, върху някого*)
- povšimnut|í, -í ср., обикн. в съчет. bez ~í** бèз внимáние
- povyk, -u м. 1.** глътка, вря̀ва, шум, гюрултия: **nedělejte takový ~** не вдигайте такъв шум; **tropit, strhnout, spustit ~** вдигам, вдигна шум **2.** шум, тревòга, пàника: **dělat s něčím zbytečný ~** прàвя от нещо излишен въпрòс; **mnoho ~u pro nic** мнòго шум за нищо
- povyklád|at si, -ám si св.** (*s kým; o čem*) поговòря си, поприказвам си (*с някого; за нещо*)
- povyk|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1.** вдигам вря̀ва, глътка, шум; шумя, викам, гълчá: **radostně, halasně ~ovat** рáдостно, шумно викам; **opilec ~oval** пия̀ният подвикваше
- povylézat, -ám неск.** подáвам се, показвам се (мáлко); попоказвам се: **ze židle ~á hřebík** от

повылѣтъ *прен.* очите му щяха да изскочат
povy|lézt, -lezu *св.* покажа се, подам се (малко);
 попокажа се: **jezevec ~lezl z díry** язовецът се
 подаде от дупката
povypráv|ět si, -ím si, 3. мн. -ějí/-í *св. (o čem; s
 kým o čem)* поговоря си, поприказвам си (за
 нещо; с някого за нещо): **to jsme si pěkně
 ~ěli!** хубаво си поприказвахме!
povyraz|it, -ím *св. (koho, co) експр.* поразвлека,
 поразвеселя, позабавлявам (някого, нещо)
povyraz|it se, -ím se *св. експр.* поразвлека се,
 поразвеселя се, позабавлявам се
povyražen|í, -í *ср. експр.* развлечение, забавле-
 ние: **s tebou je ale ~í!** с теб е едно забавление!
и прен.
povy|růst, -rostu *св.* поизрасна, попорасна,
 порасна
povyskoč|it, -ím *св.* поподскоча, подскоча: **dítě
 radostí ~ilo** детето подскочи от радост
povyšeneč *нар.* високомѐрно, надмѐнно, надуто:
 ~ **přehlížet** надмѐнно пренебрѐгвам; **tvářit se**
 ~ държã се високомѐрно, надуто; с надут, с
 надмѐнен вид съм
povyšeneč, -ce *м.* високомѐрен, надмѐнен човек;
 горделивец: **způsobu ~ce** маниѐри на висо-
 комѐрен човек
povyšenecky *нар.* високомѐрно, надмѐнно, на-
 дуто, горделиво: ~ **kárat** мъмря високомѐрно
povyšeneck|ý, -á, -é високомѐрен, надмѐнен,
 горделив, надут
povyšeni|í, -í *ср.* повишѐние, издигане: ~ **í na ge-
 nerála** повишѐние, издигане в чин генерãл
povyšenost, -í *ж.* значимост, стойност, възви-
 шеност
povyšen|ý, -á, -é високомѐрен, надмѐнен, горд,
 надут: ~ **ý tón** надмѐнен тон; ~ **é mlčení** висо-
 комѐрно мълчãние
povyš|it, -ím *св. 1. (koho, co)* повишã, издигна
 (някого, нещо): ~ **it na vedoucího** издигна за
 началник; ~ **it na generála** произведã в чин
 генерãл; **byl ~en** той бѐше повишѐн; ~ **it svou
 vůli na zákon** издигна волята си в закон; ~ **it
 na trůn** издигна, възкачã на трон **2. (na koho)**
 издигна се (на няква длъжност); получã
 повишѐние: **po třech letech ~il** след три години
 той получã повишѐние; ~ **í brzy na majora**
 скоро ще го повишãт в чин майор
povyš|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (koho, co)*
 повишãвам, издигам (някого, нещо) **2. (na
 koho)** издигам се, получãвам повишѐние (на
 няква длъжност)
povyš|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. (nad
 koho; nad kým)* поставям се (над някого); го-

лемѐя се; глѐдам отвисоко (някого); възгор-
 днѐме
повытãх|nout, -nu *св. (co)* поиздѐрпам, поиз-
 тѐгля; поповдигна, подрѐпна (нещо): ~ **í si
 kalhoty** той поподрѐпна нагоре панталона си;
úžasem ~l obočí смãяно вдигна вѐжди; ~ **í zvě-
 davě krk** той протѐгна любопитно шия; ~ **í si
 knírek** позасука си мустака
povyta|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (co)* по-
 дрѐпвам, поиздѐрпвам, поизтѐглям (нещо):
chvilemi ~oval hodinky от време на време
 поизвãждаше часовника си; ~ **uje si stále ru-
 kãvy** непрекъснато подрѐпва ръкавите си;
překvapeně ~uje obočí учудено вдига вѐжди
povýtce *нар. книж.* предѝ всѝчко; главно,
 особено
povzbud|it, -ím *св. 1. (koho – вин. k čemu)* на-
 сърчã, поощря, импулсирам, въодушевя (ня-
 кого за нещо); подкрепя, окуражã (някого):
 ~ **it přítel v nesnázích** окуражã приятел в
 трудности; ~ **it k práci** импулсирам, насърчã
 за работа; ~ **it vlastním příkladem** насърчã с
 личния си пример; ~ **it herce potleskem** по-
 оощря актѐр с аплодисмѐнти **2. (co)** възбуда,
 подбуда, засия, оживя, стимулирам, акти-
 визирам (нещо): ~ **it chuť k jídlu** възбуда апе-
 тит; ~ **it turistický ruch** активизирам туризма;
 ~ **it srdeční činnost** засия, стимулирам сър-
 дечната дейност; ~ **it vlastenecké smýšlení**
 укрепя патриотични убеждения
povzbudivě *нар.* насърчително, поощрително,
 окуражително, ободрително: ~ **se usmát** ус-
 михна се насърчително; **poklepal ho ~ na ra-
 meno** той го потупã насърчително по рамото;
to nezní příliš ~ това не звучи твърде окура-
 жително; ~ **působící lék** ободряващо лекар-
 ство
povzbudiv|ý, -á, -é насърчителен, поощрителен,
 ободрителен, окуражителен: ~ **ý stisk ruky** на-
 сърчително, окуражително стискане на ръка;
 ~ **ý pohled** насърчителен поглед; ~ **á slova** на-
 сърчителни думи; ~ **ý příklad** вдъхновяващ,
 въодушевяващ пример; **málo ~á situace** обез-
 сърчителна ситуация
povzbuzeni|í, -í *ср. 1.* поощрѐние, насърчѐние,
 импулсиране, ободряване, окуражãване: ~ **í ne-
 mocného** окуражãване на болен **2.** възбуж-
 дане, стимулиране, активизиране: **pro ~í chuť**
 за възбуждане на апетит; ~ **í turistického ru-
 chu** стимулиране, засилване, активизиране на
 туризма
povzbuzovac|í, -í, -í *в съчет.* ~ **í prostředek**
 ободряващо средство

povzbuz|ovat, -uj|разг. -uju неск. 1. (*кого – вин. к чету*) насърчавам, поощрявам, въодушевявам (*някого за нещо*); подкрепям, ободрявам, окуражавам (*някого*): **~ovat domácí družstvo** подкрепям отбора-домакин; **~ovat k útoku** окуражавам за атака; **~ovat hocha k větší píli** подтиквам момче към по-голямо старание **2.** (*со*) възбуждам, подбуждам, засилвам, оживявам, стимулирам, активизирам (*нещо*): **~ovat trávení** стимулирам храносмилането; **~ovat iniciativu mládeže** активизирам младежка инициатива

povzdáli, povzdálí I нар. остар. на известно разстояние: **postavit se ~** застана на известно разстояние; **jdí v ~ za námi!** върви на известно разстояние зад нас!

povzdálí II, -í ср. негово разстояние: **dívat se z ~í** гледам от негово разстояние

povzdech, -u м. въздишка

povzdech|nout, povzdych|nout, -nu св. 1. въздъхна: **zhluboka (si) ~nout** въздъхна дълбоко **2.** *обикн.* **povzdech|nout si, povzdych|nout si, -nu si (со)** произнеса, кажа (*нещо*) с въздишка: **~1 (si), že tloustne** оплака се (с въздишка), че дебелее

povznáše|jí, -í, -í облагородяващ, благороден; възвисяващ, възвишен: **~í dojmy** обогатяващи впечатления; **~í pocity** възвишени чувства; **~í slova** възторжени слова

povznáše|jet, -ím, 3. мн. -eji/-í неск. (кого, со) **1.** издигам, възвисявам, облагородявам, обогатявам (*някого, нещо*): **láska ~í** любовта облагородява; любовта извисява духа **2.** *книж. и публ.* издигам, държа високо (*нещо*); възвеличавам (*някого*): **~et něco na vyšší úroveň** издигам нещо на по-високо равнище; **~et někoho v očích ostatních** издигам някого в очите на другите

povzneseně, povznešeně нар. 1. възбудено, вѐсело, приповдигащо: **je mu ~** чувства се възбуден, в приповдигнато настроение **2.** гордо, горделиво, високомерно: **tvářit se svrchu, ~** държа се пренебрежително, високомерно

povznesen|ý, povznešen|ý, -á, -é 1. приповдигнат, възбуден, тържествен, възторжен, разпален: **~á nálada експр.** приповдигнато настроение **2.** (*над со*) стоящ, издигнал се (*над нещо*): **člověk ~ý nad předsudky** човек, издигнал се над предразсъдците; **~ý nad hmotné zájmy** стоящ над материалните интереси

povz|něst, -nesu св. 1. (*кого, со*) издигна, възвися, облагодия, обогатя (*някого, нещо*): **hudba ~nese mysl** музиката облагородява мисълта **2.** (*кого, со*) *книж. и публ.* издигна

високо (*нещо*); възвелича (*някого*): **~něst hospodářství, vědu** издигна равнището на икономиката, на науката; **~něst náladu** повдигна настроението; **~něst pracovní morálku** издигна трудовата дисциплина

povz|něst se, -nesu се св. издигна се: **~něst se z úpadku** надмодна упадъка; **společensky se ~nesl** той се издигна в обществото

povznešeně, povznešený вж. povzneseně, povznesený

povždy нар. книж. и остар. всеки път; винаги

póz|a, -y ж. 1. поза, стойка, стоож **2. прен.** поза: **strojená ~a** изкуствена поза; **stavět se do ~y soudce** заемам позата на съдник; **trpitelná ~** поза на страдалец; **neupřímná ~a** неискрена поза; **stavět se do hrdinské ~y** заставам в позата на герой

pozabí|jet, -ím, 3. мн. -eji/-í св. (кого, со) избия, убия (*последователно някого, нещо*): **války ~ely mnoho lidí** по време на войните бяха избити много хора

pozad|í, -í ср. 1. фон; заден план: **odrážet se od temného ~í** откроявам се на тъмен фон; **ustoupit do ~í** отида на заден, на втори план; **zatlačit do ~í** изтласкам, измества на заден план; **držet se v ~í** стоя в сянка, настрана; **oční ~í анат.** очно дъно **2.** (скрита) причина; задкулисна страна; същност; фон: **~í vládní krize** фон на правителствена криза; **hospodářské ~í války** икономически причини за война; **tajemné ~í tragické události** загадъчни обстоятелства на трагично събитие

pozadu нар. 1. назад: **hodiny jdou ~** часовникът е назад, изостава **2.** след изтичане на срок; със задна дата: **platit činži ~** плащам наема за изминал месец; **dostávat mzdu ~** получавам заплата за извършена работа

pozamyk|at, -ám св. (кого, со) затворя, заключва (*някого, нещо последователно, един след друг*); изпозатворя, изпозаклуча (*някого, нещо*): **~at všechny dveře** (изпо)заключва всички врати

pozapome|nout, -nu св. 1. (*на кого, на со*) забравя за малко (*за някого, за нещо*); позабравя (*някого, нещо*): **~nout na povinnosti** позабравя задълженията си **2.** забравя, изпозабравя (постепенно): **pozapomněl už na urážky** вече беше забравил обидите

pozastav|it, -ím св. (кого, со) спра, задържа (*някого, нещо*) за известно време: **~it podání адм.** спра ход на молба; **~it výrobek, zboží икон.** спра за известно време издѐлие, стока

pozastav|it se, -ím се св. (над čím) учудя се, изумя се, удивя се, изненадам се (*от нещо*): **~il se**

nad jeho drzostí той се изуми от дързостта му, от нахалството му

pozastav|ovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, co) преустановявам, спирам, задържам (някого, нещо)

pozastav|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (nad čím) учудвам се, изумявам се, изненадвам се (от нещо)

pozatýk|at, -ám св. (koho – вин.) арестувам (някого последователно, един след друг), изпоарестувам (някого)

pozavír|at, -ám св. 1. (co) затворя (нещо последователно, едно след друго), изпозатворя (нещо): **~at okna** затворя всички прозорци; изпозатворя прозорците 2. (koho – вин.) затворя, арестувам (някого последователно, един след друг), изпозатворя, изпоарестувам (някого): **~at demonstranty** арестувам много, доста, всички демонстранти; **~at vůdce vzpoury** арестувам (всички) водачи на бунт

poz|být, -budu св. (koho, čeho; co) загубя, изгубя (някого, нещо); лишя се (от някого, от нещо): **~být majetek** изгубя имуществото; **~být sluch** загубя, изгубя слуха си; **~být důvěru/důvěry** загубя доверие; **~být vědomí** изгубя съзнание; **~být občanských práv** лишя се от граждански права; **~být odvahy** изгубя кураж; **~být platnosti** изгубя валидност; престана да съществува

jakoby какавото изчукал, изпучкал; лесно спечелено, лесно загубено; **lehce nabyl, lehce ~byl** поговорка лесно натрупал, лесно профучкал; лесно спечелено, лесно загубено

pozbýv|at, -ám неск. (koho, čeho; co) губя, загубвам, изгубвам (някого, нещо); лишавам се (от някого, от нещо): **pomalů ~al sil/síly** постепенно губеше сили; **ne~ejte myslí** не падайте духом

pozdě нар. 1. късно; със закъснение: **přijít ~** закъснѐя; **hodiny jdou ~** часовникът изостава; часовникът е назад; **dřív než bude ~** докато (още)

později след дъжд качулка; късно е, чадо мѐе; късно е вече; по-рано да си му мислил; тя работа вече не може да се оправи 2. късно; в късен час: **chodí domů ~** прибира се (вкъщи) късно; **přijdu později** ще дойда по-късно; **~ k ránu** късно призори; **~ na noc, ~ v noci** късно през нощта; **~ do noci** до късна нощ; **~ na podzim** през късна есен; късно през есента; **o rok později** една година по-късно; **dříve nebo později** рано или късно

pozdějš|í, -í, -í 1. по-късен: **odložit na ~í dobu** отложа за по-късно; **na ~í reklamace se nebere zřetel** рекламации след определения срок не

се приемат 2. следващ, бъдещ, по-късен: **~í léta** следващи години

pozdn|í, -í, -í 1. късен, закъснѐл: **~í docházka** идване със закъснение; **~í lítost** закъснѐло съжаление; **~í sklizeň** късно прибиране на реколта; **~í úspěch** късен успех 2. късен: **~í hodina** късен час; **~í podzim** късна есен; **v ~ím věku** в напреднала възраст; **~í gotika** късна готика; **~í setba** сел. стоп. късна сеитба

pozdrav, -u м. 1. поздрав: **uklonit se, smeknout na ~** поклоня се, сваля шапка за поздрав; **vstoupit, odejít bez ~u** вляза, отида си, без да поздравя 2. поздравление, поздрав; честитка, картичка: **novoroční ~** новогодишен поздрав; новогодишни поздравления, поздравя; новогодишна картичка; **zaslat ~ z dovolené** изпрати (много) поздравя, картичка от почивката

pozdraven|í, -í ср. поздрав, привѐт, привѐтствие, поздравяване, поздравя: **vzkázat, vyřídít pěkně ~í** изпрати, предам сърдечни поздравя

pozdrav|it, -ím св. 1. (koho, co) поздравя (някого, нещо): **~it smeknutím** поздравя със сваляне на шапка; **slušně ~!** поздравя както трябва! 2. (koho, co) привѐтствам, поздравя, посрещна тържествено (някого, нещо): **~it státní vlajku** отдам чѐст на държавното знаме; **~it vítěze** привѐтствам победител; **delegace ~ily sjezd** делегациите поднесоха привѐтствия на конгреса; **~it přípitkem nový rok** вдигна тѐст за новата година

pozdravn|ý, -á, -é поздравителен, привѐтствен

pozdrav|ovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, co) поздравявам (някого, нещо); изпращам поздравя (на някого, на нещо): **~ujte ho ode mne** поздравѐте го от мѐн; предайте му моите поздравя; **~uj doma** (предай) много поздравя, много здраве вкъщи; поздравя домашните

pozdrž|et, -ím св. (koho, co) позадържя, задържя, позабавя (някого, нещо): **~et návštěvu** задържя, позадържя гѐст, гѐсти; **~et vlak** задържя, забавя влак; **začátek byl ~en o 30 minut** началото бѐше забавено с 30 минути

pozdrž|et se, -ím se св. задържя се, позадържя се, позабавя се: **~et se v práci** позабавя се, поостана по-дълго в работата; **~et se až do rána** задържя се, остана чак до сутринта; **u toho článku se ~íme** на тази статия ще се спрѐм по-подробно

pozdvih|nout, pozved|nout, -nu св. 1. (koho, co) вдигна, повдигна, поповдигна (някого, нещо): **~nout ruku** вдигна ръка; **~nout zrak** вдигна поглед; **~nout hlavu** изпращя, вдигна глава

~nout (přítelku) zrak вдигна глава (за наздравявица, за тѐст); **~nout se do zbraně**

- вдигна се на оръжие; грабна оръжие(то) **2.** (*koho, so*) *прен.* издигна на по-високо равнище, повиша, подобря (*нещо, някого*): **~nout pracovní morálku** издигна трудовото съзнание; подобря трудовата дисциплина; **~nout město** издигна града; **~nout lid z otroctví** избавя народа от робство; **~nout něčí náladu** повдигна, подобря настроението на някого; **~nout hlas** издигна глас
- pozdvihnout se, pozvednout se, -nu se** *св.* вдигна се, издигна се: **oči přítomných se ~ly (vzhůru)** очите на присъстващите се вдигнаха (*нагоре*)
- pozdvihování, -í** *ср. църк.* приношение на Светите дарове (*част от богослужението, когато се издигат просфората и чашата с вино*)
- pozdvihovat, -uji/разг. -uju; pozvedat, -ám** *несв.* **1.** (*koho, so*) вдигам, повдигам, поповдигам (*някого, нещо*): **~ovat poháry k přípitku** вдигам чаши за наздравница **2.** (*koho, so*) издигам на по-високо равнище, повишавам, подобрявам (*някого, нещо*)
- pozdvihovat se, -uji se/разг. -uju se; pozvedat se, -ám se** *несв.* **1.** вдигам се, развивам се, издигам се, повдигам се **2.** издигам се (*на по-високо равнище*); развивам се: **země se hospodářsky rychle pozvedala** страната бързо се развиваше, напредваше икономически; **lid se pozvedá z otroctví** народът се освобождава от робството
- pozdvížen, -í** *ср.* треволга, вълнение, вълнения, паника, суматоха: **bylo z toho doma ~í** от това вкъщи настана суматоха; **způsobit ~í** вдигна паника
- pozejtří, pozejtřku** *вж. pozitří, pozitřku*
- pezem|ek, -ku** *м.* участък; земяна площ; терен, парцел: **zemědělské ~ky** обработваеми площи; **scelovat ~ky** комасирам земи, извършвам комасация на земи; **stavební ~ek** строителен терен, парцел; **chata na vlastním ~ku** вила на собствено място, на собствен терен
- pezemkov|ý, -á, -é** поземлен: **~ý majetek** поземлена собственост; поземлен имот; **~é knihy** емлячни книги; поземлени регистри; кадастър; **~á reforma** поземлена реформа
- pezemní, -í, -í** земен, надземен, сухопътен: **~í stavby** надземни строежи; **~í komunikace** надземна комуникация; **~í hokej** *спорт.* хокей на трева; **~í vojsko** *воен.* сухопътна войска; **~í protiletadlová raketa** противовъздушна ракета земя-въздух
- pezemsk|ý, -á, -é** земен; който се отнася до живота на земята: **~é podmínky** земни условия
- 2.** земен, преходен, светски: **~é radosti** земни радости; **~é statky** земни блага; **~ý život** земен живот; **~á starost** житейска грижа
- pezemšťan, -a** *м. книж.* земен жител; жител на Земята, землянин
- pezemšťank|a, -u** *ж. книж.* земна жителка, обитателка на Земята
- pezep|at se, -ám se** *св.* (*koho – род. на со, na koho; ro čet, po kot*) попитам, попитавам (*някого за нещо, за някого*); заинтересувам се, позаинтересувам се (*за/от нещо, за/от някого*): **~at se na děti** попитам как са децата; **~at se na zdraví** попитам за здравето
- pezér, -a** *м.* позьор
- pezérk|a, -u** *ж.* позьорка
- pezérstv|í, -í** *ср.* позьорство
- pezhasín|at, -ám** *св. 1.* (*со*) изгася, загася (*последователно, един след друг, всичко*), изпо-загася (*нещо*) **2.** изгасна, загасна (*постепенно, един след друг*): **hvězdy ~aly** звездите угаснаха
- pezic|e, -e** *ж.* **1.** положение (*на тялото*); поза: **ležet v pohodlné ~i** лежа в удобна поза **2.** позиция, положение: **výhodná ~e (pro pozorování)** удобна позиция (*за наблюдение*); **~e figur na šachovnici** разположение на фигури на шахматна дъска **3.** позиция: **střelecká ~e** стрелковъ позиция; **mít v rukou rozhodující hospodářské ~e** *прен.* държа в ръцете си ключови стопански позиции; **mocenské ~e** управленски, силови позиции; господстващо положение; **z ~e síly** от позиция на силата **4.** положение, влияние: **mít dobrou ~i** имаю добро положение
- pezičn|í, -í, -í** позиционен: **~í válka** позиционна война
- pezinkovan|ý, -á, -é** поцинкован: **~ý plech** поцинкована ламарина
- pezink|ovat, -uji/разг. -uju** *св.* (*со*) поцинковаю (*нещо*)
- pezitiv [-ty-/tý-], -u** *м. 1.* *фот.* позитив **2.** *език.* положителна степен (*при прил. и нар.*)
- pezitivistick|ý [-ty-tys-], -á, -é** позитивистичен
- pezitivizm|us, pozitivism|us [-ty-], -u** *м. филос.* позитивизъм
- pezitivně I [-ty-/tý-]** *нар.* положително, позитивно: **psát o něčem ~** пиша за нещо в положителен дъх, смисъл; **reagovat ~** реагирам положително
- pezitivně II [-ty-/tý-]** *нар.* положително; със сигурност; точно, позитивно: **vědět něco ~** *разг.* зная нещо със сигурност
- pezitivní I [-ty-/tý-], -í, -í I.** положителен, позитивен: **~í odpověď** положителен отговор;

~**í kritika** положителна критика; ~**í ohlas** положителен отклик; ~**í nález** мед. положителен резултат (от изследване) **2.** положителен, благоприятен: ~**í vliv** положително влияние; ~**í politika** градивна политика

pozitivní II [-ту/-тý-], -**í**, -**í** **1.** положителен, сигурен, твърд, действителен, позитивен: ~**í vědění** положителни знания; ~**í pravda** позитивна истина; ~**í vědět o tom něco ~ího** разг. зная нещо положително за това **2.** фотогр. позитивен; ~**í obraz** позитив, позитивен образ

pozití|ek, -**ka** м. денят след утре, другиден, в другиден

pozití|í, разг. **pozejtří**; **pozití|ku**, разг. **pozejtřku** нар. другиден, в другиден, денят след утре

pozlacen|í, -**í** ср. **1.** позлатяване **2.** позлата

pozlacov|ý, -**á**, -**é** позлатен

pozlacovač, -**e** м. майстор по позлатяване

pozlac|ovat, -**uji**/разг. -**uju** неск. (со) позлатявам (нещо)

pozlat|it, -**ím** св. (со) позлатя (нещо)

pozlát|k|o, -**a** ср. **1.** златно фолио; златисто, бронзово покритие; позлата, варак **2.** експр. лустро; фалшив външен блясък

pozlob|it, -**ím** св. (кого – вин.) подражня, поядосам (някого)

pozměněn|ý, -**á**, -**é** изменен, поизменен, променен, попроменен: ~**é vydání (knihy)** (леко) изменено и допълнено издание (на книга)

pozměň|it, -**ím** св. (со) поизменя, изменя, променя (нещо): ~**it nápis** поизменя надпис; ~**it své mínění** променя (в някои отношения), попроменя мнението си

pozměň|it se, -**ím se** св. изменя се, променя се (малко, в известна степен); поизменя се, попроменя се

pozměňovač|í, -**í**, -**í** който се отнася до промяна, до изменение; често в съчет. ~**í návrh (k osnově zákona)** допълнение, поправка към законопроект, към проектозакон

pozměň|ovat, -**uji**/разг. -**uju** неск. (со) поизменя, попроменя, меня, променя (нещо) (малко, в известна степен); внасям изменение, поправка

poznačen|ý, -**á**, -**é** отбелязан, белязан, маркиран: **tajným znamením ~á karta** белязана с таен знак карта; **od přírody ~ý** белязан от природата

poznač|it, -**ím** св. (со) отбеляжа, означа, маркирам (нещо); слъжа знак (на нещо)

poznamenán|ý, -**á**, -**é** белязан, недъгав: ~**ý od neštovic** белязан от едра шарка; сипаничав; **člověk ~ý, hrbatý** човек недъгав, гърбав; ~**ý osudem** белязан от съдбата

poznamenat|at, -**ám** св. **1.** и **poznamenat si**, -**ám**

si (со) отбеляжа (си), запиша (си) (нещо) **2.** (со) забеляжа, отбеляжа (нещо); направа забеляжа (по отношение на нещо): **chci ~at k přednášce, že...** във връзка с лекцията искам да отбеляжа, че... **3.** (со) означа, обознача, отбеляжа, маркирам (нещо); поставя знак (на нещо): ~**at si své sešity** обознача, надпиша тетрадките си **4.** (кого, со) беляжа (някого, нещо); поставя знак (върху някого, върху нещо); оставя следи, белези (по някого, по нещо): **příroda ho ~ala, šilhal** природата го беше белязала, беше кривооглед; **neštovice ho ~aly** едрата шарка го беше белязала, беше сипаничав; **válečné útrapy ho silně ~aly** страданията по време на войната бяха оставили своя силен отпечатък върху него

poznamenáv|at, -**ám** неск. **1.** и **poznamenáv|at si**, -**ám si** (со) отбелязвам (си), записвам (си) (нещо) **2.** (со) забелязвам, отбелязвам (нещо); правя забеляжа (по отношение на нещо); припомням (нещо) **3.** (со) означавам, отбелязвам (нещо); поставям знак (на нещо) **4.** (кого, со) белязвам (някого, нещо); оставям следи, белези (по някого, по нещо)

poznám|ka, -**y** ж. **1.** бележка, забележка: **dělat, psát si ~y** водя си бележки; **připisovat ~y na okraj** правя си бележки по полето; **dostat ~u (ve škole)** получа забележка (в училище); ~**a pod čarou** бележка под линия; ~**y vydavatele** бележки, пояснения на издателя; **redakční ~a** бележка на редакцията **2.** забележка, бележка, намек, подхвърляне: **prohodit ~u** подхвърля; **věcná ~a** конкретна забележка; забележка по същество; **zlomyslné ~y** злбни забележки **3.** мн. **poznám|ky**, -**ek** бележник, тетрадка

poznámkovník, -**u** м. разг. бележник, тефтерче (за записване на нещо)

poznámkov|ý, -**á**, -**é** обикн. в съчет. ~**ý sešit**, ~**ý blok** тетрадка (за бележки), бележник

poznán|í, -**í** ср. **1.** познание, познания; знание, знания: **jasné, hlubší ~í** ясни, задълбочени познания; **zdroje ~í** извори на познание; **lidské, vědecké ~í** човешко, научно познание; **teorie ~í** филос. теория на познанието; **nabýt ~í** добия познание; **dojít k ~í, že...** дойда до заключение(то), че...; **rozšířit své ~í** разширя знанията си, познанията си **2.** разг. само в съчет. **o ~í** малко, мъничко: **být o ~í delší** съвсем малко по-дълъг съм; **o ~í světlejší barva** малко по-светъл цвят; **o ~í dřív** малко, една минута по-рано

pozn|at, -**ám** св. **1.** (кого, со) узная, разбера (нещо); позная, опозная (някого, нещо); запозная се (с нещо): ~**at různé cizí země** запозная се с

чужди страни, видя разни чужди страни; **~at objektivní skutečnost** опознава обективната действителност; **~at pravdu** разбира, науча, узнава (каква е) истината; **~ej sám sebe** опознай (сам) себе си; **~al, že to nedovede** той разбира, че не може да направи това; **~ala na něm, z jeho slov, že...** тя разбира по вида му, от думите му, че...; **~at něčí schopnosti** узнава, разбира (какви са) способностите на някого; **~at štěstí, štěstí** **нащастие** **щастие**

~áš přítele поговорка приятел в нужда се познава; **pták se ~á po peří** поговорка птицата се познава по перата **2. (koho, co)** изпитам, преживя (нещо); разбира каквò представлява (някой, нещо); **~at hodně bídy** изпитам, преживя **много неприятности**

~at něco na vlastní kůži изпитам нещо на събствения си гръб; **vy ho neznáte, vy ho teprve ~áte** вие не го познавате, вие тепърва ще разберете щò за човек е той **3. (koho – вин.)** запозна се (с някого): **~ala ho loni na plese** тя се запозна с него миналата година на бал; **těší mě, že jsem vás ~al** приятно ми е, беше ми приятно да се запозна с вас **4. (koho, co)** познава, разпозна (някого, нещо): **~ala ho po hlase** тя го позна по гласа; **~at někoho, něco na první pohled** познава някого, нещо от пръв поглед; **~at nápěv, rukopis** разпознава мелодия, по черк; **~at rozdíl** открива разлика; **~at nemoc** познава, разпознава болест; поставя диагноза **~атпознава болест**

poznat[ek, -ku м. знание, знания, данни, опит; **získat cenné ~ky** придобия ценни знания; сдобия се с ценни знания, сведения, с ценен опит; **pravdivý ~ek** вярно впечатление, наблюдение; **vědecké ~ky** научни сведения, знания

poznateln[ý, -á, -é познаваем; достъпен за познание

poznávac[í, -í, -í 1. различителен: **~í znamení, znak** различителен, отличителен знак; **státní ~í značka** трансп. регистрационен номер (на моторно превозно средство) **2.** познавателен: **~í funkce umění** познавателна функция на изкуството; **~í schopnost** псих. познавателна способност; **~í proces** псих. познавателен процес

poznáv[at, -ám несл. 1. (co) опознавам, разбирам, узнавам (нещо); запознавам се (с нещо): **~al z dopisu, z chování, že...** от писмото, по държанието той разбираше, че... **2. (koho, co)** изпитвам, преживявам (нещо); разбирам каквò представлява (някой, нещо): **~á křivdu na**

vlastní kůži той/тя изпитва на собствен гръб неправдата **3. (koho – вин.)** запознавам се (с някого) **4. (koho, co)** познавам, разпознавам (някого, нещо): **ne~áš mě?** не мє ли помниш? не можеш ли да ме познаеш? **~at ve svém dítěti sebe** виждам, откривам в детето си себе си; **~at něčí chůzi, hlas** разпознавам походката, гласа на някого

poznenáhu, poznenáhlý вж. **ponenáhu, ponenáhlý**

pozor, -u м. 1. внимание; *най-често в съчет.*

dávat, dát ~ (na koho, na co; po kot; –) внимавам, внимателен съм (по отношение на някого, на нещо; към някого, към нещо); следя внимателно (някого, нещо): **dávej, dej na něho ~, jak to udělá** внимавай как той ще го направи; **dej ~ na to, co řekne** внимавай каквò ще каже; **dávej po něm ~** внимавай каквò прави той; внимавай той да не направи нещо; **dávat ~ při vyučování** внимавам в час, в училище **2. обикн. в съчет. dávat, dát ~ a)** внимавам б) предпазлив съм; **mít se na ~u (před kým, před čím)** внимателен съм, нащрек съм (по отношение на някого, на нещо); пазя се (от някого, от нещо); **musíme si dát velký ~** трябва много да внимаваме, да сме много внимателни, предпазливи; **dávej ~, abys to nerozbil** внимавай да не го счупиш; **dej (na sebe) ~, aby se ti nic nestalo** внимавай да не ти се случи нещо; **dávej ~ na cestu** внимавай, гледай пътя; **dávat ~ na chodce** внимавам за пешеходците; ~, **vlak** внимание, влак; **dej si ~, ať neděláš chyby** внимавай да не правиш грешки; ~, **neupadni!** внимавай да не паднеш! **dej si na něho ~** внимавай с него; пази **се**

hubu внимавам каквò говоря **3. само в съчет. dávat, dát** ~ (na koho, na co) грижа се, погрижа се, внимавам (за някого, за нещо); наглеждам, наблюдавам (някого, нещо): **dávat na dítě lepší ~** наглеждам по-внимателно дете; **dej ~ na mléko, aby nepřeteklo** наблюдавай млякото да не изкипи **4. воен. спорт. „мирно“ (стоеж и команда): postavit se do ~u** застана мирно; **stát v ~u** стоя мирно; **četo, ~!** взвџд, мирно!

pozorně нар. 1. внимателно; с внимание: **~ naslouchat** слушам внимателно **2.** предпазливо, внимателно; любезно: **~ něco zvedat** внимателно вдигам нещо; **chovat se ~** държа се любезно, внимателно

pozornost, -i ж. 1. внимание: **poslouchat s napjatou ~í** слушам с напрегнато внимание; **zbystrit ~** изостря вниманието си; **upřít ~ na**

něco sprá, съсредоточа вниманието си върху нещо; **odvést něčí ~ od něčeho** отклоня вниманието на някого от нещо; **obrátit něčí ~ na něco, jinam** насоча вниманието на някого към нещо, другаде; **věnovat ~** отделя/отделям внимание **2.** внимание; повишен интерес: **být středem ~i** център на внимание съм; в центъра на вниманието съм; **strhovat k sobě ~** привличам вниманието към себе си **3.** внимание, вежливост: **přijmout hosta s vybranou ~i** приема госта с подчертано, със специално внимание; **byl k ní samá ~** към нея той беше изключително внимателен **4.** знак на внимание; подарък, сувенир: **přijměte tuto malou ~** приемете този скромнен подарък

pozorn|ý, -á, -é 1. внимателен, съсредоточен **2.** внимателен, грижлив, грижовен, любезен

pozorovac|í, -í, -í 1. който е предназначен за наблюдение; наблюдателен: **~í přístroje** уреди за наблюдение; **~í stanice (meteorologická apod.)** наблюдателен пункт (метеорологичен и под.); **~í oddělení** карантинно отделение (в болница); **~í hlídka воен.** наблюдателен пост **2.** който се отнася до наблюдение, наблюдаване: **~í schopnost, talent** способност, талант за наблюдение; наблюдателност; **~í objekt** обект за наблюдение; **~í metoda** метод за наблюдение

pozorován|í, -í ср. **1.** наблюдение: **vědecká ~i** научни наблюдения; **být v nemocnici na ~i** под наблюдение съм в болница **2.** наблюдение, изводи; резултат, резултати от наблюдения: **předávat svoje ~i** споделям резултати от наблюденията си

pozor|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (кого, со) наблюдавам (някого, нещо): **~ovat protivníka** наблюдавам, следя противник; **~ovat okolí** наблюдавам околността; **~ovat se v zrcadle** наблюдавам се в огледало; **bystře ~ovat** зорко наблюдавам, следя **2.** (кого, со) откривам, виждам, забелязвам, наблюдавам (някого, нещо): **~ovat změnu, únavu** откривам, забелязвам промяна, умора; **začal ~ovat nebezpečí** той започна да вижда, да съзира опасност; **~ovala, že ji hlídá** тя виждаше, че я следи; **dělal(a), jako že nic ne~uje** правеше се, че нищо не забелязва; **~uji, že vám to nejde** виждам, че не ви върви, че не ви се удава **3.** (кого, со) наблюдавам, следя (някого, нещо): **~ovat někoho už delší čas** наблюдавам някого вече от дълго време; **neví, že je ~ován** не знае, че го следят, че е под наблюдение

pozorovatel, -e м. 1. наблюдател: **bystrý, vnímavý ~** проницателен, внимателен наблю-

дател; **pasivní ~ života** пасивен наблюдател на живота **2.** наблюдател (*непълноправен участник*): **~é na sjezdu** наблюдатели на конгрес

pozorovatel|ný, -á, -é забележим, видим: **~ý pouhým okem** видим с просто око

pozoruhodnost, -i жс. забележителност

pozoruhod|ný, -á, -é забележителен, удивителен, интересен; заслужаващ внимание

pozoun, -u м. муз. тромбон

pozounist|a [-пу-], -у м. муз. тромбонист

pozpátku нар. 1. назад, заднишката, заднишкѝм, гърбом: **ustupovat ~ ke dveřím** отстъпвам заднишкѝм към врата; **jet ~** карам, движа се на заден ход **2.** отзад напред; наопаки: **číst ~** четя отзад напред

po|zřít I, -zřím св. (na koho, na co; kam) малко остар. книж. погледна (някого, нещо; навсякъде)

po|zřít II, -zřu св. (koho, co) книж. глътна, погълна, изям (някого, нещо): **nemohla ~zřít ani sousto** тя не можеше да поеме нито един зълък; **vlk ~zřel ovce** вълкът изяде овцете; **moře ~zřelo mnoho obětí прен.** морето е взело, погълнало много жертви

poztráčet, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (co) изгубя (последователно, едно след друго; всичко); изпогубя (нещо)

poztráčet se, обикн. мн. -íme se, 3. мн. -ejí se/-í се св. изпогубим се, изчезнем (последователно, един след друг): **~et se v davu** изгубим се, изчезнем в тълпата; **hoste se ~eli** гостите (незабелязано) се разотидоха

pozůstalost, -i жс. 1. наследство: **dělit se o ~ po matce** деля наследството от майка си **2.** архив (материали в музей на бележита личност): **rukopisná ~** ръкописен архив; **básnická ~** поетично наследство; **literární ~** литературно наследство

pozůstalostn|í, -í, -í наследствен; който се отнася до наследство: **~í řízení юрид.** наследствено дело; **~í penze** наследствена пенсия

pozůstal|ý, -ého м. опечален члѝн от семейството на покойник; близък на покойник; обикн. мн. **pozůstal|í, -ých** опечалѝни: **truchlící ~í** опечалѝни, скърбящи члѝнове на семейството; **postarat se o ~é** погрижа се за близките на покойника

pozůstat|ek, -ku м. 1. книж. остатък; често в мн. **pozůstat|ky, -ků** останки, следѝ, остатъци: **~ky zbořených domů** останки от разрушѝни сгради; **~ky krásy v obličejí прен.** следѝ от отминала красота (на лицѝто) **2. само мн. (tělesné) ~ky** тлѝнни останки; прах

pozván|í, -í ср. 1. покана: **~í k návštěvě** покана за

гости, за посещение; **přijít na ~í, bez ~í** дойда по покана, без покана **2.** покана; писмено съобщение: **rozesílat ~í na schůzi** разпрашам покани, съобщения за събрание

pozvánk|a, -u ж. 1. покана: **dostat ~u na ples** полъча покана за бал **2.** (писмено) съобщение; покана: **~a na schůzi** покана, съобщение, известие за събрание

pozv|at, -u св. (koho – вин.) 1. покания (някого): **~at na návštěvu** покания на гости; **~at někoho do chaty, na neděli** покания някого на вилата, за неделя; **~at se (sám) експр.** самопокания се; изпрѡся си покана **2.** покания, подкания (някого да влезе): **~at do pokoje** покания в стаята **3.** покания, извиквам, помѡля (някого) да се яви: **na konferenci byly ~ány všechny státy** на конференцията бяха поканени всички държави; **byl ~án k výslechu** бѡше извикан на разпит; **~at si někoho za svědka** помѡля някого да ми стъне свидетел (на сватба), към

♦ **~at si někoho na koberce експр.** извиквам някого да му четъ конско (евангелие)

pozvedat, pozvedat se вж. pozdvihovat, pozdvihovat se

pozvednout, pozvednout se вж. pozdvihnout, pozdvihnout se

pozvolna нар. 1. бавно; бѡз да бързам: **~ jet** карам бавно **2.** постепенно: **cesta ~ stoupá** пътят постепенно се изкачва нагоре

pozvolný, -á, -é 1. бавен **2.** постепенен: **~ý vzestup** бавен подѡм; **~á stráž** полегът склѡн

pozvracet, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. 1. (co) повърна (нещо) **2. (koho, co)** изцапам (някого, нещо) с повръщане; повърна (върху някого, нещо); наповръщам (някого, нещо)

pozvracet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se св. повърна

požadán|í, -í ср. поискване, молба: **prospekt zašleme na ~í** при поискване проспектът ще ви бѡде изпратен

požad|at, -ám св. (koho – вин. o co) помѡля (някого за нещо); поискам (нещо от някого): **~at o pomoc** помѡля за помѡщ; **~at o slovo** поискам думата; **~at o dovolení** поискам разрешѡние; **~at o ruku** поискам ръката; **~al, aby směl zůstat** той помѡли за разрешѡние да остане

požadav|ek, -ku м. 1. често в мн. požadav|ky, -kŭ искане, искания; изискване, претенция: **klást si ~ky** предявявам изисквания; **splnit ~ky** удовлетвориъ искания; **~ky na někoho, na něco** изисквания по отношѡние на някого, на нещо; **oprávněný sociální ~ek** основателно, справедливо социално искане; **územní ~ky**

териториални претенции **2.** необходимост, потребност, предпоставка: **moderní ~ky bydle-ní, výživy** съвременни изисквания; съвременни нѡрми за живѡене, за хранене

požad|ovat, -uji/разг. -uju неск. (co na kom, od koho, ro kom) изисквам, искам (нещо от някого); настоятелно мѡля (някого за нещо): **~ovat od dětí/na dětech poslušnost** изисквам от децата да бѡдат послушни

požal|ovat, -uji/разг. -uju св. (co komu; na koho) споделя (нещо с някого); оплача се (за нещо на някого); оплача се (от някого): **~ovala to matce** тя го сподели с майка си; **přišel na nás ~ovat** дойдѡ да се оплаче от нас

požár, -u м. пожар: **~ domu, lesa** пожар в къща, в гора

požárn|í, -í, -í пожарен, противопожарен: **~í hlíd-ka** пожарна охрана; **~í sbor** пожарна команда

požárník, -a м. пожарникар, огнеборец

požárovost, -i ж. адм. честота на пожарите в определѡна област

požářiště|ě, -ě ср. място на пожар; пожарище: **hasnoucí ~ě** затихващ пожар

požat|ý, -á, -é 1. окосѡн **2.** ожънат

požehnaně нар. изобилно, порядъчно: **děti ~ přibývalo** децата се рояха; **vypili, namluvili toho ~ разг. експр.** изпиха голѡми количества, наприказваха много неща

požehnan|í, -í ср. 1. църк. бѡжия благодат, благословия; бѡжия милост; бѡжие благоразположѡние **2.** благословия, благославяне: **~í rodičů** родителска благословия; **dát své ~í k zahájení práce разг.** дам благословията си за запѡчване на работата **3. църк.** вечерня

požehnan|ý, -á, -é 1. църк. благословѡн: **ty peníze nebude mít ~é** с тези пари той/тя няма да бѡде щастлив(а) **2. книж.** богат, обилен, плодovit, благодатен: **~á úroda** благодатна реколта; **dožít se ~ého věku** доживѡе до почтѡна, преклѡнна възраст, до старост; **být v ~ém stavu** бременна съм; **~á rodina експр.** многодѡтно семейство

požehn|at, -ám св. 1. църк. (komu) благословя (някого); дам благословията си (на някого): **kněz věřícím ~al** свещеникът благословя вяршице♦ **pánbůh** експр. много ви благослови; **~ej pámbůh експр.** много добре; слава бѡгу; машала **2. църк.** прекръстя: **~at chléb** прекръстя хляб; направа кръст над хляба; **~at se** прекръстя се

požín|at, -ám неск. (co; –) 1. кося (нещо): **~at trávu** кося трѡва **2.** жъна (нещо): **~at pole** жъна нива, ниви

požír|at, -ám неск. (koho, co) ям, изяждам, по-

плъщам (последователно, един след друг), изпояждам, излапвам (някого, нещо): **kočky ~ají myši** кòтките ядàт мишки; **navzájem se ~ají** *прен. експр.* взаимно се изяждат

požít I, -žiji/разг. -žiju *св. (čeho/co)* изям, изпия, погълна, приема, консумирам (нещо): **~žil jed/jedu** тòй взè, изпи, погълна отрòва

požít II, požnout, -nu *св. (co)* 1. ожъна (нещо): **~ít/~nout pole** ожъна нива/ниви; **~ali obilí** ожънаха житото 2. окося (нещо): **~ali trávu** окосиха тревата; **~ít/~nout louku** окося ливада

požit|ek, -ku *м.* наслада, удоволствие: **mít ~ek z jíjdy autem** изпитвам удоволствие от карането на колà; **umělecký ~ek** художествена наслада; **s ~kem kouřit** пуша с наслада

požit|í, -í *ср.* консумация, приемане, употреба: **smrt po ~í hub** смърт след конзумация с гъби

požitkář, -e *м.* чувствен човек, любител на удоволствията, на наслажденията; бонвиван, чревоугодник, сладострастник

požitkářsk|ý, -á, -é 1. който се отнася до любител на наслади 2. разгулен; пълен с наслади, с разкòш: **~ý život** разгулен живот

požitkářstv|í, -í *ср.* празен живот в разкòш и удоволствия; разгул

požívačnost, požívačnost, -i *ж.* консуматорство: **hrubá ~** грубо консуматорство; **rozmařilá ~** разточително консуматорство

požívačn|ý, požívačn|ý, -á, -é консуматорски, потребителски: **~á společnost** потребителско, консуматорско общество; **~é choutky** консуматорски прищевки, капризи

požívat, -ám *несв. 1. (co/čeho)* ползвам се (с нещо); ползвам (нещо): **~at úplné svobody** ползвам се с пълна свобода; **~at všech práv a výhod** ползвам се с всички права и предимства; **~at důchod** ползвам пенсия 2. (čeho) радвам се (на нещо): **~at u někoho, někde authority** ползвам се с авторитет, радвам се на авторитет пред някого, някъде; **~at plné důvěry, vážnosti** радвам се на пълно доверие, уважение

poživatel, -e *м. книж.* 1. потребител, консуматор 2. който редòвно ползва, получава нещо: **~ důchodu** получател на пенсия, пенсионер; **lid, nový ~ kultury** народът, новият потребител на културата

poživateln|ý, -á, -é ядлив; ядивен; годен за консумиране, за употребление, за ядене: **~é plody** плодове, годни за ядене; **~é maso** месò, годно за ядене

poživat|na, -ny *ж., по-често мн.* **poživat|ny, -n** продукти, храна; хранителни продукти

požnout *вж.* **požít II**

požrat, -žeru *св. (koho, co)* 1. изям (постепенно), изпоям (някого, нещо): **klobouk ~žraný od molů** шапка, изпоядена от молци 2. изпохапя (някого, нещо): **hoch ~žraný od komárů** момчè, изпохапано от комари

pr *междум.* тпру; стой (команда за спиране на впрегатни животни)

prabá|a, prababičk|a, -y *ж.* прабàба

prabídně *нар. експр.* (изключително, страшно) мизèрно, гàдно, отвратително, злè, лòшо: **cítit se ~ě** чувствам се (изключително) мизèрно, отвратително

prabídn|ý, -á, -é 1. (изключително, страшно) мизèрен, гàден, отвратителен, лòш: **má ~ou náladu** в отвратително настроение 2. (изключително, страшно) мизèрен, мàлък, нисък, нищòжен: **mít ~ý plat** има мизèрна, жалка заплата

pracák, -u *м. разг.* бюрò по труда

práce, -e *ж.* 1. труд: **tělesná, duševní ~e** физически, умствен труд; физическа, умствена работа; **organizace ~e (v podniku)** организация на труда (в предприятие); **úřad ~e** адм. бюрò по труда; **právo na ~i** право на труд; **dělba ~e** разделение на труда; **produktivita ~e** производителност на труда; **produktivní ~e** продуктивен труд; **užitečná ~e** полезен труд; **živá ~e** жив труд; **přesčasová ~e** извънреден труд; **podíl ~e na polidštění opice** ролята на труда за превръщане на маймуната в човек; **svátek ~e** Празник на труда; Първи май

právní ~e *ж.* договорка трудът облагородява човека

2. работа, труд: **přípravné ~e** подготвителни работи; **dokončovací ~e** довършителна работа; дообработка; **úkolová ~e** работа на акòрд; **cyklická ~e** циклична работа; **dát se, pustit se do ~e** заловя се за работа; **nosit si ~i domů** занася работата си вкъщи

~e, mít ~e nad hlavu затрупан съм с работа; не зная с коè по-напред да се заловя, да се захвана; **~e mu jde od ruky** работата му идва òтръпки, спори му; **umí vzít za ~i** мнòго е сръчен; бива го за работа; като се залови с някаква работа, няма кой да му се опрè; **mít něco v ~i** захванал съм, заловил съм се с нещо, с някаква работа; работя върху нещо; **nemít nic na ~i** нямам работа; нямам каквò да правя, с каквò да се заловя; седя, стоя без работа; **bez ~e nejsou koláče** *поговорка* който не работи, не трябва да ядè; **~e kvapná málo platná** *поговорка* бързата работа – срам за майстора; бързата кучка слèпи ги ражда 3. физ. работа: **jednotka ~e** единица за работа 4. работа, дейност: **vědecká, výzkumná, politická, kul-**

turní, osvětlová ~e научна, изследователска, политическа, културна, просветна работа, дейност **5.** работа, дело, мисия, задача: **svěřili mu důležitou ~i** повериха му важна работа, важно дело; наговариха го с важно дело, с важна задача, мисия **6.** работа, дейност, ход, функциониране: **~e motoru** работа, ход на мотор, на двигател; **~e ledvin, srdce** работа, дейност, функциониране на бъбреците, на сърцето **7.** работа, служба: **být bez ~e** без работа съм; безработен съм; **hledat, najít ~i** търся, намеря работа; **chodit do ~e** ходя на работа; **být v ~i a)** на работа съм **б)** в работата, в службата съм **8.** работа, изработка, изпълнение: **ruční, strojová ~e** ръчна, машинна изработка; **jemná, přesná ~e** фи́на, точна изработка; точно изпълнение **9.** работа, творба, произведение (на изкуството): **pozoruhodná řezbářská ~e** забележителна творба на резбарското изкуство; забележителна работа **♦** **těžko ~e)** **свързана с** тежко; това е плод на неговите старания, усилия **б)** това е негова вина, негова заслуга; тук е паднала неговата ръка **10.** работа, труд, съчинение: **písemná, diplomová, dizertační ~e** писмена, дипломна работа; дисертационен труд, дисертация; **~e z oboru fyziky** труд в областта на физиката

praceschopnost, -i ж. трудоспособност, работоспособност

praceschopný, -á, -é трудоспособен, работоспособен: **~ý muž** трудоспособен, работоспособен мъж

prací, -í, -i **1.** перилен; който служи за пране или за миене: **~í prášek** прах за пране **2.** който може (добре) да се пере, да се мие: **~í látka** плат, който може да се пере

pracíčk|a, -y ж. **1.** умал. лапичка **2.** в съчет. (medvědí) ~y готв. „мъчешки лапички“ (вид печиво)

pracíčk|a, -y ж. умал. експр. работа, работица, работичка

prack|a, -y ж. **1.** лапа: **pes leží na předních ~ách** кучето лежи на предните си лапи **2.** експр. вулг. ръка, ръчище, лапа, лапище: **mužské ~y** мъжки ръчища, лапи

pracně нар. трудно, мъчно, трудоёмко; с много труд, с много усилия: **~e vydělané peníze** трудно, мъчно изкарани, спечелени пари; спечелени с много труд пари

pracnost, -i ж. трудоёмкост, трудопоглъщаемост: **~ výroby** трудоёмкост на производство

pracní, -á, -é който изисква, поглъща много труд, много усилия; изискващ много труд,

много усилия; труден, мъчен, трудоёмък: **~á výroba** поглъщащо много труд и усилия производство; трудоёмко производство

pracovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** работя, тръдя се: **člověk potřebuje ~ovat** човек изпитва нужда, потребность да работи, да се тръди; **~ovat manuálně, duševně** занимавам се с **ръчно/умствено** **♦** **kdne-ujat nejí** поговорка който не работи, не трябва да яде **2.** (-; kde) работя (някъде); служба; на служба, на работа съм (някъде): **~ovat v průmyslu, na poště** работя в промишлеността, в поща; **~uje i jako důchodce** и като пенсионер той работи; **~ovat v úkolu** икон. работя на акорд; **~ovat přes čas** икон. работя в извънработно време **3.** (на čet, книж. o čet) работя (върху нещо); готвя, изготвям, създавам (нещо): **~ovat na scénáři, na novém románu/книж. o scénáři, o novém románu** работя върху сценарий, върху нов роман **4.** (s čím) работя, боравя (с нещо): **~ovat s čísly** работя, боравя с числа **5.** (čím) работя, боравя, служа си (с нещо); използвам (нещо) за работа: **~ovat lopatou** работя с лопата; използвам лопата в работата **6.** (kde; jak) работя, развивам дейност (някъде, някак): **~ovat v závodním výboru** работя, развивам дейност в заводски комитет; **~ovat politicky** развивам политическа дейност **7.** обикн. третол. **-uje** (-; jak) работи, действа, функционира (за машина, за орган): **stroj ~uje pravidelně** машината работи нормално, равномерно; **mozek mu horečnatě ~uje** мозъкът му работи трескаво **8.** обикн. третол. **-uje** (pod čím) комп. работи (под нещо, с нещо): **obrazovka může ~ovat pod Windows** мониторът може да работи под Уиндоус **9.** обикн. третол. **-uje** разг. жарг. съхне (за дърво): **syrové dřevo ~uje** суровото дърво съхне

pracoviště|ě, -ě ср. работно място; месторабота; работна площадка, работен обект: **udržovat pořádek na ~i** поддържам ред на работното си място; държам в ред работното си място

pracovitost, -i ж. работливост, трудолюбивост, трудолюбие, работност

pracovit|ý, -á, -é работлив, трудолюбив; работен: **~á hospodyně** работлива, трудолюбива домакиня; **~é ruce** работливи, работни ръце

pracovn|a, -y ж. (работен) кабинет: **básníková ~a** работен кабинет на поет

pracovně нар. **1.** в трудово, в производствено отношение; технологически: **~ výhodný postup** технологически ефективен метод; ефективен в производствено отношение метод

2. трудо̀во; що се отнася до ра̀бота: **být ~ začleněn** трудо̀устро̀ен съм; устро̀ен съм на ра̀бота; ра̀ботя 3. в делово̀ отношѐние; делово̀: **být s někým ~ ve styku** свъ̀рзан съм с ня̀кого по ра̀бота; има̀м с ня̀кого деловѝ отношѐния

pracovněprávní, -í, -í 1. трудо̀во; ко̀йто трудо̀во-пра̀вен: **~í předpisy** трудо̀во-пра̀вни указа̀ния; трудо̀во-пра̀вна норма̀тивна урѐдба

pracovní, -í, -í 1. трудо̀во; ко̀йто се отна̀ся до трудо̀: **~í norma** икон. трудо̀ва но̀рма; **~í výsledky** трудо̀ви резул̀тати; **~í kolektiv** трудо̀в колек̀тив; **~í neschopnost** нетрудо̀способно̀ст; **~í právo** юрѝд. трудо̀во пра̀во; **~í smlouva** юрѝд. трудо̀в до̀говор; **~í prostředky** икон. о̀рѣдия на трудо̀; срѐдства на трудо̀ 2. ра̀ботен; ко̀йто служи́ или ѐ предназна̀чен за ра̀бота: **~í stůl** ра̀ботна ма̀са; бю̀ро; **~í doba** ра̀ботно врѐме; **~í síla** икон. ра̀ботна сѝла, ра̀ботна рѣ̀ка 3. ра̀ботен, деловѝ: **~í charakter konference** деловѝ ха̀рактер на конфѐренция; **~í styky** деловѝ врѣ̀зки

pracovnice, -e ж. дѐятелка, функцио̀нерка, служѝтелка, ра̀ботничка

pracovník, -a м. дѐец, дѐятел, функцио̀нер, служѝтел, ра̀ботник: **veřejný** ~ общѐствен дѐятел; **kulturní, osvětový** ~ дѐец на кул̀турата, на просвѐтата; **stranický, odborový** ~ партѝен, про̀фсъю̀зен дѐятел, функцио̀нер; **sociální** ~ соцѝален служѝтел, ра̀ботник; **vědecký** ~ нау̀чен ра̀ботник; **informační** ~ информ̀атор

pracující I, -í, -í 1. трудо̀во, трудо̀ещ се: **~í lid** трудо̀в наро̀д; трудо̀ещите се; **~í inteligence** трудо̀ва, трудо̀еща се интелѐгѣнция 2. ра̀ботещ, трудо̀ещ се: **družstevníci ~í na poli** ра̀ботещи на полѐто ко̀опера̀тори

pracující II, -ího м. трудо̀ещ се, трудо̀жник; обикн. мн. **pracující, -ích** трудо̀ещи се: **boj za práva ~ích** бор̀ба за пра̀вата на трудо̀ещите се

pračejina, -y ж. пра̀чешки ѐзик; чѐшки пра̀език

pračka I, -y ж. пер̀алня; пер̀ална машѝна: **automatická ~a** автома̀тична пер̀алня; **~a na brambory** карто̀фомия̀чка; **~a na vlnu** вълно̀пера̀чка; **~a plstenců** сукно̀пера̀лня; **~a plynu**

мно̀го ста̀ри, дрѐвни обыча̀и; **od ~ých dob** от неза̀по̀мнени врѐмена̀; от па̀мтивѣка

praděd, -a, pradědeček, -ka м. пра̀дѣдо

prádělk|o, razg. prádylk|o, -a ср. умал. бельо̀: **dětské ~o** дѐтско бельо̀

prádeln|a, -y ж. 1. пер̀алня; пер̀ално помѐщѐние: **klíč od ~u** к̀лю̀ч от пер̀алня, от пер̀ално помѐщѐние 2. пер̀алня, пер̀алница: **komunální ~a** общѐствѣна пер̀алня, пер̀алница за мр̀сно пари́

prádelní, -í, -í ко̀йто се отна̀ся за бельо̀: **~í koš** ко̀ш за бельо̀

prádelník, -u м. шка̀ф за бельо̀: **dát špinavé prádlo do ~u** сло̀жа мр̀сно бельо̀ в шка̀ф

pradlen|a, -y ж. пер̀алчка

prádl|o, -a ср. 1. бельо̀: **ložní ~o** постѐлно бельо̀; **spodní ~o** до̀лно бельо̀; **pánské, dámské ~o** мѣ̀жко, да̀мско бельо̀; **termické ~o** термѝчно

на по̀каз кирлѝвите ри́зи на ня̀кого; ро̀вня се из нѐчие мр̀сно бельо̀ 2. пра̀не: **pomáhat při ~e** пома̀гам при пра̀не; **velké ~o** го̀лямо пра̀не

се да̀ ва̀дя, да броя́ нѐчи и кирлѝви ри́зи; зае́ма се, заловя́ се с ня̀кого б) заловя́ се, взе́ма да обсѐждам, да критику̀вам, да оду̀мвам ня̀кого, да клю̀карства̀м за ня̀кого

prádýlko вж. **prádělko**

pragenzi|a, pragensi|a [-zi-], -í ср. само̀ мн. пра̀жки забелѐжителности, пра̀жки кул̀турни па̀метници

pragenzist|a, pragensist|a [-zi-], -y м. специа̀лист по пра̀жките кул̀турни па̀метници, позна̀вач на пра̀жките забелѐжителности

pragmaticky [-tu-] нар. 1. истор. филос. пра̀гматичѐски; по в̀тгрешна ло̀гика; съобра̀зявайки се, слѐдвайки в̀тгрешни взаимо̀зависимо̀сти, врѣ̀зки: **~ vykládat poezii** тълку̀вам по̀езия пра̀гматичѐски, като слѐдвам в̀тгрешни взаимо̀врѣ̀зки 2. пра̀гматично, пра̀ктично, утилит̀арно: **přístupovat ke všemu** ~ подхо̀ждам към всѝчко пра̀гматично, пра̀ктично

pragmaticklý, -á, -é 1. истор. филос. пра̀гматичѐски; слѐдващ в̀тгрешна ло̀гика, в̀тгрешни взаимо̀зависимо̀сти, врѣ̀зки: **~ý výklad poezie** пра̀гматичѐско тълку̀ване на по̀езия 2. пра̀гматичен, пра̀ктичен, утилит̀арен: **~ý přístup k věci** пра̀гматичен, пра̀ктичен, утилит̀арен подхо̀д към проблѐм

pragmatick|a [-tu-], -y ж. жена̀-пра̀гматик; пра̀гматичка

pragmaticčnost [-tu-], -í ж. пра̀гматично̀ст, пра̀ктично̀ст, пра̀ктици́зм, утилит̀арно̀ст

pragmatik [-tyk], **-a** *м.* прагматик
pragmatizm|us, pragmatism|us [-tyz-], **-u** *м.* *филос.* прагматизъм: ~**us je filozofický směr pokládající za hlavní kritérium užitečnost** прагматизъмът е философско направление, при което главен критерий е полезността, ползата
pragocentrist|a, -u *м. публ.* прагоцентрист; привърженик на прагоцентризма: **je odrodilec a ~a a podílí se na utlačování Moravy** той е родоотстъпник и прагоцентрист и има дял, има пръст в потискането на Моравия
pragocentristický|ý, -á, -é *публ.* прагоцентристски: ~**é řešení problémů** прагоцентристско решаване на проблеми
pragocentrizm|us, pragocentrism|us [-zm-], **-u** *м. публ.* прагоцентризм: **na Moravě se hovoří o ~u** в Моравия се говори за прагоцентризм
prah, prahu *м.* 1. праг (на врата): **dřevěný, laminovaný** **а** **každý zmetá před svým (vlastním) prahem** нека всеки се погрижи за отстраняването на собствените си недостатъци 2. *прен. книж.* праг, вход, начало, зорá: **na prahu života, nově éry** на прага на живота, на новата ера 3. праг (на река): **prahu na Vltavě** прагове на Вълтава 4. *физиол.* праг, предел, граница: **pod prahem vědomí** под предела на съзнанието; **práh slyšitelnosti** праг на чуване
prahmot|a, -u *ж. книж.* първична материя
prah|nout, -nu *несв.* 1. *безл. -ne (komu kde)* съхне, пресъхва (на някого нещо, някъде): ~**ne mi v ústech, v hrdle** устата, гърлото ми съхне, пресъхва 2. *често в съчет.* ~**nout žízni** изгарям от жажда, за вода; измъчвам се, мъча се, страдам от жажда 3. (по кот, по чет) *книж.* жадувам, страстно желая (някого, нещо): ~**nout po poznání, po přáteli** жадувам за знания, за приятел
prahorn|í, -í, -í *геол.* архайски/архейски, азойски
prahor|y, -r *ж. само мн. геол.* архай/архей, азой; архайска/архейска, азойска ера
prach, -u *м.* 1. прах: **kotouče ~u na silnici** облаци прах по шосе; **vysávač ~u** прахосмукачка; **kosmický, radioaktivní** ~ космически, радиоактивен прах; **uhelný** ~ въглищен прах; **vysokopecní** ~ високопещен прах; **zinkový** ~ цинков прах 2. *в съчет.* **střelný** ~ барут: **bezdýmný** ~ бездимен барут; **černý** ~ черен барут; **skladiště (střelného) ~u** барутен погреб; склад за барут 3. пух: **husí** ~ гъши пух; пух от гъска 4. *само мн. prach|y, -ů* *разг. експр.* парй, кинти, мангизи: **potřebovat ~u** трябват ми парй, мангизи 5. *геол.* алеврит

prachárn|a, -y *ж.* 1. завод за барут 2. склад за барут; барутен погреб
prachat|ý, -á, -é *разг. експр.* червив с парй; тълкан с парй; паралия: ~**ý strýc** червив с парй чичо, вуйчо; паралия чичо, вуйчо
práchniv|ět, обикн. третол. -í, 3. мн. -ějí/-í *несв.* тлее, гние, разлага се, превръща се в прах (за органични вещества): **strom ~í** дървото тлее, гние; **jeho kosti už ~ějí v hrobě** *прен.* той отдавна е умрял, отдавна гние в гроба
práchniv|ý, -á, -é тлещ, гниещ, разлагащ се; ронлив, гнил, прогнил, изтлял: ~**ý pařez** прогнил, изтлял пън
prachotěsn|ý, -á, -é непропускащ прах; прахонепропускащ, прахонепроницаем; прахонепропускателен: ~**ý uzávěr** непропускаща прах запушалка; ~**é hodinky** прахонепроницаем часовник
prachov|ec, -ce *м. геол.* алевролит
prachovk|a, -y *ж.* парцал за (бърсане на) прах; бърсалка за прах
prachov|ý, -á, -é 1. прахообразен; фин, ситен, рохкав (като прах): ~**ý sníh** прахообразен, рохкав, фин сняг; ~**á náplň** прахообразен, фин пълнеж; пълнеж с прахообразно вещество 2. пухообразен; пухен, пухов: ~**é peří** пух; пухени пера
praindoevropsk|ý, -á, -é праиндоевропейски
praindoevropštin|a, -y *ж. език.* индоевропейски праезик
prajazyk, -a *м. език.* праезик: **indoevropský** ~ индоевропейски праезик; **slovanský** ~ праславянски език
prak, -u *м.* прашка: **střílet ~em vrabce/po vrabcích** бия вrabчета с прашка
practicist|a [-ty-], **-y** *м.* практик
practicizm|us, practicizm|us [-tyciz-], **-u** *м.* практицизъм: **úzký ~us a rutinérství** тесен практицизъм и рутинерство
praktický [-ty-] *нар.* 1. практически; на практика, в практиката: **vyzkoušet přístroj** ~ изпитам, изпробвам уред на практика, в практиката, практически 2. *разг.* на практика; в действителност; всъщност; фактически; практически: **nemůže to ~ stihnout** фактически не може да успее 3. практично; с усет за практичност: **dělá to ~** върши, прави го практично 4. практично, удобно, подходящо, целесъобразно: ~**zařízený byt** практично, удобно обзаведен апартамент
prakti|cký [-ty-], **-cká, -cké** 1. практически: ~**cké využití výzkumu** практически използване на проучване, използване на проучване в

практиката; **~cké znalosti** практически знания **2.** практически, фактически, реален, действителен: **~cká možnost setkání neexistuje** не съществува реална възможност за среща **3.** практичен; който притежава усет за практичност: **ženy jsou ~čtější než muži** жените са по-практични от мъжете **4.** практичен, удобен, подходящ, целесъобразен: **dávat ~cké dárky** давам практични, подходящи подаръци **5.** в съчет. **~cký lékař** практикуващ лекар

praktičk|a [-tu-], -y ж. женá-практик

praktičnost [-tu-], -i ж. **1.** практичност; умение, похватност: **jakákoli ~ je mu bytostně cizí** всякаква проява на практичност, каквато и да е практичност му е органически чужда **2.** практичност, целесъобразност: **~ zařízení** практичност, целесъобразност на обзавеждане

praktik [-tyk], -a м. практик: **starý školský ~** стар училищен практик

prakti|ka [-tu-], -ky ж. **1.** (проверен, изпитан) способ, похват, метод; маниер: **staré divadelní ~ky** стари проверени театрални похвати **2.** само мн. **prakti|ky, -k** машинации, интриги: **politické ~ky** политически машинации

praktikant [-tu-], -a м. *остар.* практиконт, стажонт: **kancelářští ~i** канцеларски практиканти, стажанти

praktikant|ka [-tu-], -y ж. *остар.* практиконтка, стажонтка

prakti|kovat [-tu-], -uji/разг. -uju несов. **1.** (*kde*) *остар.* практикувам, стажувам; практиконт, стажонт съм (*някъде*): **~ovat u soudu, na klinice** практикувам, практиконт съм, стажувам в съд, в клиника **2.** (*co*) практикувам, прилагам (*нещо*) в практиката: **~ovat novou metodu** практикувам, прилагам в практиката нов метод

prakti|kum [-tu-], -ka, обикн. мн. **prakti|ka, -k** ср. практикум; практически занятия, упражнения: **chemická, fyzikální ~ka** практикум, упражнение по химия, по физика

pralát|ka, -y ж. *книж.* първична материя

prales, -a м. девствена гора; девствен лес: **tropické ~y** тропически девствени гори; джунгла

pralink|a, -y ж. *хран.* шоколадов бонбон с пълнеж: **rumové ~y** шоколадови бонбони с ром

prám, -u м. съл

pramálo I нар. съвсѐм малко; много малко; почти никак: **~ na tom záleží** много малко зависи от това; почти никак не зависи от това

pramálo II числ. съвсѐм малко, много малко, нищожно малко: **~ peněz** съвсѐм малко, нищожно малко пари

pramall|ý, -á, -é съвсѐм малък, много малък, ни-

щожно малък, незначително малък: **~á část** нищожно, незначително малка част

pra|mati, -máti/остар. -mateře ж. *книж.* родоначалница; прародителка

pramen, -e/-u м. **1.** извор: **lesní, léčivý ~** горски, лечебен извор **termální ~** термален извор

sáseňnědiplozban и в сип съм се, загнѐздил съм се, настанил съм се някъде и всячески прѐча на околните в работата им, в служѐбното им издигане и под.; **žába na ~i a)** причина за неуспѐх, несполука **б)** неспособен човек, всячески прѐчещ на околните в работата им, в служѐбното им израстване и под. **2.** често мн. **pramen|y, -ů** извори; глава, начало на река: **~y Labe** изворите на Елба **3.** рядко поток, струя: **~y dešťové vody** потоци дъждовна вода **4.** *прен.* кичур, къдрица: **~y vlasů** кичури коса **5.** *прен.* нещо с форма на плътка: **vánočka z několika ~ů** коледен козунак (сплѐтен) от няколко плътки **6.** извор, източник, първоизточник: **archivní ~y** архивни извори; **~ poznání, informací** извор, източник на познание, на информация◆ (*informativní zdroj*) **jistého ~e** (знам, осведомѐн съм за нещо) от добър, от сигурен източник; **být u ~e** черпя сведения, информация и под. от първоизточника

pramen|it, обикн. *третол. -í* несов. **1.** (-; *odkud*) извира, блика (*отнякъде*) (*за вода*): **voda ~ila přímo z podlahy** водата извираше направо от пода **2.** (*kde*) извира (*някъде*); води началото си (*отнякъде*) (*за река*): **Vltava ~í na Šumavě** Вълтава извира в Шумава, води началото си от Шумава **3.** (*z čeho*) произтича, идва, причинено е (*от нещо*); дължи се (*на нещо*): **z hlouposti ~í mnoho zla** от глупостта идват, на глупостта се дължат много злини; глупостта причинява много злини

pramenit|ý, -á, -é изворен, кладенчов: **~á voda** изворна, кладенчова вода

pramenn|ý, -á, -é който се отнася до извор, до източник, до първоизточник: **~ý materiál** материал от извора, от първоизточника

pramic|e, -e ж. (тежка плоскодънна) лодка; ладия: **rybářská, sportovní ~e** рибарска, спортна лодка

pramičk|a, -y ж. *умал.* малка лодка, ладия, ладийка

pramizern|ý, -á, -é *експр.* изключително, извънредно мизѐрен, отвратителен, гаден: **~é počasí** извънредно отвратително, гадно време

pranepatrn|ý, -á, -é нищожен, незначителен;

- съвсем незабележим; почти невидим: **~á částka** нищожна, незначителна сума
- pran|í, -í** *ср.* пране, изпиране ♦ **~í špinavých peněz** пране на мръсни пари
- pran|ic I, -ničeho** *местоим. експр.* абсолютно нищо; съвсем нищо: **~ničeho jsem si nevšiml** абсолютно нищо не забелязах
- pran|ic II** *нар. местоим. експр.* хич; абсолютно никак; изобщо никак; съвсем никак; абсолютно, въобще, изобщо, съвсем, никак: **~ mě to nezajímá** хич не ме интересува
- pran|ic|e, -e** *ж. експр.* сбиване, бди: **hospodská ~e** сбиване в кръчма ♦ **to je slovo do ~e** това е повод за спор; тази дума е повод за спръчкване, повод да се хванем за косите
- pranostik|a** [-ty-], *-у ж.* **1.** народна поговорка, съдържаша предсказание, прогноза на времето **2.** сборник от народни прогнози за времето
- pran|ýř, -e** *м.* позорен стълб: **středověký ~ na náměstí** средновековен позорен стълб на площад; *често в съчет.* **postavit někoho na ~ a)** прикова, изправя някого на позорния стълб **б)** *прен.* прикова, изправя на позорния стълб; порица, заклея някого; **stát na ~i a)** прикован, изправен съм на позорния стълб **б)** *прен.* прикован, изправен съм на позорния стълб; порицан, заклеен съм
- pran|ýř|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. и св. (koho, co)* приковавам/прикова на позорния стълб; изправям/изправя на позорния стълб; осъждам/осъдя, порицавам/порица, заклеявам/заклея (някого, нещо): **~ovat zrádce** заклеявам/заклея предател; **~ovat chyby** порицавам/порица грешки
- praobyvatel, -e** *м.* коренен, автохтоен жител; абориген: **~é naší země** коренни жители; коренно, изкóнно население на нашата страна, на нашата земя
- praobyvatelstv|o, -a** *ср.* събир. коренно, изкóнно, автохтоенно население; аборигени
- praot|ec, -ce** *м. книж.* родоначалник; праотец; праотец: **~ec Čech** праотец Чех
- prapodivně** *нар. експр.* извънредно, изключително, удивително, особено: **mluvit ~** говоря твърде странно
- prapodivn|ý, -á, -é** *експр.* извънредно, изключително, твърде, доста странен, удивителен, особено: **~á náhoda** доста странна, особена случайност
- prapor, -u** *м.* **1.** знаме: **vyvěsit na domech ~u** окача знамена по домовете, по къщите; **smuteční černý ~** траурно черно знаме ♦ **hájit čest ~u** браня честта на знамето **2.** *воен.* батальон;
- tankový, spojovací ~** танков, свързочен батальон **3.** *зоол.* разширена част на птиче перо
- praporč|ic|e, -e** *ж. воен.* жена-прапорчик; жена-офицърски кандидат
- praporč|ík, -a** *м. воен.* прапорчик, офицърски кандидат (*чешки, по-рано и чехословашки военен чин, по-висок от подофицърските и по-нисък от офицърските чинове*)
- praporeč|ník, -a** *м.* знаменосец; **~ pluku** знаменосец на полк; полковъ знаменосец
- prapor|ek, -ku** *м. умал.* знаменце: **mávat ~ky** махам със знаменца; размахвам знаменца
- prarodič|e, -ů** *м. мн.* **1.** родители на бащата или на майката; дядовци и баби: **mí ~e už nejsou naživu** моите дядовци и баби вече не са живи **2.** *книж.* прародители, предци
- prasátk|o, -a** *ср.* **1.** *умал.* прасенце, свинче **2.** слънчево зайче: **pouštět ~a (zrcátkem)** правя слънчеви зайчета (с огледалце)
- pras|e, -ete** *ср.* **1.** прасе, свиня (Sus, Phacochoerus *и под.*): **~e domácí** домашно прасе; **divoké ~e** диво прасе; дива свиня; глиган; **chrochtání ~at** груктене на прасета; **chov ~at** отглеждане, гледане на прасета; **zabili si ~e** заклáха (си) прасе
- prá|s|eň, -ě** *ж.* прасе; **~e** *експр.* дебел, тлъст съм като прасе, като шопар; **mít se jako ~e v žitě** живя си като бърбек в лой, като царски син; **ani za zlaté ~e (to neudělám и под.)** *разг.* и злато да ми дават, за нищо на света (няма да го направя *и под.*) **2.** *вулг.* прасе, свиня (*за човек*): **ty ~e!** ах, ти, свиня такава!
- praseč|í, -í** прасешки, свински: **~í chlívek** (свинска) кочина; **~í očka a)** свински очички; прасешки очета **б)** *прен.* малки очички; очи като кóпчета
- prásk** *междум.* прас; тряс; хряс; фрас: **~ – a okno je rozbité** тряс! – и прозорецът се счупи
- praskán|í, -í** *ср.* спукване; напукване; пукане
- prask|at, обикн. третол. -á** *несв.* **1.** пúка се, напúква се: **kúže ~á** кожата се пúка, напúква **2.** пúка се, пропúква се; троши се; чúпи се: **led ~á** ледът се пропúква **3.** пúка се, цéпва се, разпáря се, пръсва се: **košile ~á ve švech** ризата се разпáря, пръска по шéвовете **4.** кúса се, скúсва се: **struny ~ají** струните се кúсат **5.** пúка се, пúква се, спúква се, пръска се, пръсва се: **balonky ~ají** балóните се пúкат, пръскат **6.** пúка, пропúква, пращí, пропращáва, изпращáва: **oheň ~á** óгньят пúка, пращí; **podlaha ~á pod nohama** пóдът скúрца, пропращáва под кракáта; **~á mu v kloubech** *безл.* ставите му пропúкват, пúкат
- prásk|at, -ám** *несв.* **1.** *обикн. третол. -á* гърмí,

трещи, разнася се, раздава се (за силен звук): ~ají výstřely трещят, разнасят се изстрели

2. обикн. третол. -á хлѡпа се, ўдря се, захлѡпва се, затвѡря се с трѡсък: **dveře ~aly v průvanu** от течѣнието вратата се затвѡряше, захлѡпваше с трѡсък **3.** (čít) захлѡпвам, затвѡрям, затрѡшвам с трѡсък (нещо): ~at dveřmi затрѡшвам врата **4.** (čít) шибам, изплющявам, силно ўдрям (с нещо): ~at bičem шибам, ўдрям с бич **5.** (koho – вин./do koho) разг. шибам, ўдрям, бия, млѣтя, пердѡша (някого): ~at kluka пердѡша момчѣто, синѡ си; ~at do psa шибам, ўдрям, бия кўче **6.** (koho – вин.; –) разг. експр. издавам, изпѣвам (някого); пѣя, доносничка (за някого; –): **spolužáci byli slušní, ne~ali** съучениците бѣха свѣстни, не пѣеха, не доносничаха

praskavý, -á, -é напѡмнящ пўкане, прашѣне; пўкащ, прашщящ: ~ý zvuk звўк, напѡмнящ пўкане, прашѣне

prasklin|a, -y ж. пукнатина, цепнатина: ~a ve zdi пукнатина в стена

praskl|ý, -á, -é 1. пўкнат, напўкан: ~á kůže пўкната, напўкана кѡжа **2.** пўкнат, пропуќан, разтрошѣн, счўпен: ~ý led пропуќан, разтрошѣн лѣд; ~á stěna пропуќана стена; ~é zrcadlo пўкнато, счўпено огледѡло **3.** прѣснат, цепнат, разпѡрен, скѣсан: ~á košile прѣсната, разпѡрена, скѣсана риза **4.** скѣсан: ~á struna скѣсана струна **5.** пўкнат, спўкан, прѣснат: ~ý balonek пўкнато, спўкано, прѣснато балѡнче

prask|nout, -nu св. **1.** обикн. третол. -ne пўкне се, напўка се: kůže ~la кѡжата се пўкна, напўка се **2.** обикн. третол. -ne пўкне се, пропуќа се, разтроши се, счўпи се, разчўпи се, начўпи се: led ~l ледът се пропуќа; sklo ~lo стьклѡто се пўкна, счўпи се **3.** обикн. третол. -ne пўкне се, разпѡри се, скѣса се, съдерѣ се, прѣсне се: košile ~ne ve švech ризата ще се прѣсне по шѣвовете **4.** обикн. третол. -ne скѣса се: struna ~la струната се скѣса **5.** пўкна се, прѣсна се, спўкам се, спрѡскам се: balonek ~l балѡнът спўкам се, прѣсна се от смѣх; ~nout zlosti експр. пўкна се, прѣсна се от злѡба **6.** обикн. третол. -ne пўкне, пропуќа, пропуращй, испращй: oheň ~l ѡгњят испращя **7.** обикн. третол. -ne (na со) разг. отїде, хврѣкне (за нещо); бѣде му видѣна смѣтката: na to ~ne půl platu за това ще хврѣкне половин заплаќа **8.** студ. учил. изгърмя, пропуќна; скѣсат ме: ~nout u zkoušky изгърмя на изпит

prásk|nout, -nu св. **1.** обикн. третол. -ne грѣмне, трѣсне, разнесѣ се (за силен звук): výstřel

~l грѣмна, трѣсна, разнесѣ се изстрел **2.** обикн. третол. -ne хлѡпне, ўдари се, захлѡпне се, затрѡшне се, затвѡри се с трѡсък: ~ly venkovní dveře вхѡдната врата се захлѡпна, затвѡри с трѡсък **3.** (čít) хлѡпна, захлѡпна, затрѡшна, затвѡря с трѡсък (нещо): ~nout dveřmi захлѡпна, затвѡря с трѡсък врата **4.** (čít) шибна, изплющя, силно ўдѡря (с нещо): ~nout bičem шибна, изплющя, ўдѡря с бич **5.** (koho – вин./do koho, do čeho) шибна, ўдѡря (някого, нещо): ~nout do koní шибна, ўдѡря конѣ ♦ ~nout do bot плўя си на петїте; избѣгам **6.** (čít o со) експр. (с всѣ сила и с омерзѣние) трѡшна, захврѣля, запраќа, запокїтя (нещо); ўдѡря, трѡсна (нещо в нещо): ~nout telefonem (o zem, o stěnu и под.) с всѣ сила захврѣля телефон, ўдѡря го (в земѣ, в стена и под.) ♦ ~nout sebou (kat) експр. прѡсна се, хврѣля се, трѡшна се (някѡде): ~nout sebou na postel прѡсна се, хврѣля се, трѡшна се на леглѡто **7.** (koho – вин.) разг. експр. издѡм, изпѣя (някого); донесѡ (за някого): neví, kdo ho ~nul не знаѣ кой го е издѡл, кой го е изпѣл

prásk|nout si, -nu si св. разг. експр. изпўша, запѡля си една (цигѡра); изпўшим, запѡлим си по една (цигѡра); разг. направим фѡс-паўза: jdem si ~nout na chodbu отїваме да изпўшим, да си запѡлим по една в коридѡра; отїваме в коридѡра за фѡс-паўза

praskot, -u м. пўкане, пўкот; трещѣне: ~ suchých větví пўкане, трещѣне на сўхи клѡни

praslovansk|ý, -á, -é прѡславѣнски: ~ý jazyk прѡславѣнски език; ~á sídla прѡславѣнски посѣлища

praslovanština, -y ж. прѡславѣнски език

prasnice, -e ж. сел. стоп. (жѣнско) прасѣ; (жѣнска) свинѣ; свинѣ-мѡйка

prastar|ý, -á, -é прѡстар: ~é tradice прѡстари традиции

práš|ek, -ku м. умал. **1.** мѡлка частїца; частїчка; зрѣнце, песъчїнка, прашїнка: ~ek cukru песъчїнка захар **2.** събир. прах (стрїто на прах вещество): ~ek na praní прах за пранѣ; ~ek do pečiva готв. набухвѡтел; бѡкпулвер; knedlíky v ~ku готв. кнѣдли на прах **3.** прах, прѡхче, таблѣтка, хѡпче: ~ek na spaní приспївателно; ~ky proti bolestem hlavy хѡпчета против главобѡлие

prášil, -a м. експр. лѣжѣц, мѣнтарджия, търчїлѣжї: baron Prášil барѡн Мїѡнхаузен

práš|it, -ím несв. **1.** вдїгам прах; прашѡ: auta ~í колїте вдїгат прах **2.** (со) тўпам (нещо): ~it koberce тўпам килїми **3.** обикн. третол. -í пўска, изпўска, отдѣля прах, прашѣц: jehnědy

~í ресите пускат прашец **4.** *експр.* лъгѫта, лъжа, мѣнтя, съчинявам си; измислям си: **mluvíš pravdu nebo ~íš?** йстината ли казваш или мѣнтиш?
praš|it se, *обикн. безл. -í se неск.* вдига се прѫх
prašivn|a, -у *ж. ветер.мед.* краста, шуга (Scabies)
prašivk|a, -у *ж.* **1.** (всяка) отровна, неядлива гѣба **2.** *рядко* краста
prašiv|ý, -á, -é крастав, шугав, пършив: ~ý **pes** пършиво, краставо, шугаво куче; ~á **ovce** овца
prašk|ovat, -uji/*разг. -uju неск.* (-; со) *сел.стоп.* торя (нещо) (с прахообразни селскостопански тѫрове)
praškovit|ý, -á, -é прахообразен: ~á **hmota** прахообразно вещество
praškov|ý, -á, -é който е на прѫх; прахообразен: ~ý **cukr** пудра захар; ~é **kakao** какао на прѫх; ~á **hnojiva** *сел.стоп.* прахообразни тѫрове
prašník, -u *м. бот.* прашник (на цвят)
prašnikov|ý, -á, -é който се отнася до прашник: ~ý **květ** *бот.* мъжки цвят
prašnost, -i *ж.* запрашеност: ~ **prostředí**, **vzduchu** запрашеност на околната среда, на въздуха
prašn|ý, -á, -é прашен, запрашен: ~á **cesta** прашен път; ~ý **vzduch** запрашен въздух
prašten|ý, -á, -é праснат, фрѫснат, цапнат, удари се: ~ **se** си, не може да се опомни (от изненада, от учудване и под.); сякаш са го халѫсали по главата; **je (jak) pytlem ~ý експр.** не е с всичкия си; не е (съвсѣм) в ред; не е (съвсѣм) редѫвен; като малък сякаш всѣ по главата са го били, че така е оглупял, че е станал толкова глухав; халѫсан е
prašt|ět, -ím *несв.* прашя, пѫкам, *обикн. в съчет.* **mrzlo, jen ~ělo** *безл.* дървѫ и камък се пѫкаше от стѫд; **sevřel ji, až jí kosti ~ěly** той така я стискаше, че чѫк кѫстите ѝ прашяха
praš|tit, -tím *св.* **1.** (кохо, со; кохо, со *čít kam*) прѫсна, фрѫсна, трѫсна, хрѫсна, цапна, цапардѫсам, халѫсам, удѫря (някого, нещо с нещо по нещо): ~tíl **ho kamenem do hlavy** той го прѫсна, халѫса, цапардѫса с камък по главата; ~tím **ho** привлече вниманието; наби му се, наврѫ му се в очите; **je to ~t jako uhod'** *експр.* нѣ по врат, ами по шия; ~tít **do toho** *разг. експр.* **а)** много-много да не мѫ мисля, ами да се заловя за работа; заловя се за работа, без много да му умѫвам **б)** взѣма, че се ожѣня;

раз-двѫ – и се ожѣня; ожѣня се, без много-много да му умѫвам **2.** (*čít o со*) *експр.* захвѫрля, запрѫтя, запокѣтя (нещо нанякъде); удѫря, фрѫсна, хрѫсна, трѫсна (нещо в нещо): ~tít **sluchátkem** трѫсна слушалката **3.** *обикн. третол. -tí (s кѫт)* *експр.* потресѣ, разтѫрси (някого) (за случка, за събитие, за произшествие и под.): ~tílo **to s ním** товѫ (дълбѫко) го потресѣ, разтѫрси **4.** (*čít; s čít*) *разг. експр.* зарѣжа, захвѫрля (нещо); откѫжа се (от нещо): ~tít **se studiem, s prací** зарѣжа слѣдване, работа
prašt|it se, -ím *св.* (-; do чѣхо; o со) удѫря се, прѫсна се, фрѫсна се, цапардѫсам се, халѫсам се (о нещо/в нещо); удѫря си, прѫсна си, фрѫсна си, цапардѫсам си, халѫсам си (нещо в нещо): ~it **se do hlavy o trám** халѫсам се по главата о главата
do kapsy/ přes kapsu *експр.* развѫржа си кесията; отпѫсна се; изтѫрся се, изрѣся се; покѫжа се щѣдър
prašt|it sebou, -ím *св.* (kam) *експр.* хвѫрля се, трѫшна се, стѫвѫря се (някъде): ~it **sebou na gauč** прѫсна се, трѫшна се, стѫвѫря се на дивѫна
prát, **peru** *несв.* **1.** (со) перѫ (нещо): ~ **prádo ručně, v pračce** перѫ белѫ на ръка, с перѫлня
něčí špinavé prádo рѫвя се из нѣчие мрѣсно белѫ; занимавам се с нѣчий небезупрѣчен живѫт **2.** (na кохо) перѫ (някого): ~ **na syna** перѫ синѫ си **3.** (со) плѫкна, мѣя (нещо): ~ **salát** плѫкна, мѣя салѫта **4.** (со) *книж.* промѣвам (нещо) **5.** (do кохо, do чѣхо) *експр.* бѣя, удрѣям, шѣбам, пердѫша (някого); удрѣям, шѣбам, млѫтя (по нещо, по някого): ~ **do koní** шѣбам, удрѣям (по) конѣ **6.** (z чѣхо do кохо, do чѣхо) *експр.* стрѣлям, обстрѣлвам (някого, нещо); обсѣпвам, засѣпвам с ѫгѣн, с куршѫми, със снаряди и под. (някого, нещо); стрѣлям (по някого, по нещо с нещо): ~ **z děl do nepřítel** стрѣлям с орѣдия по врагѫ; засѣпвам врагѫ с артилерийски ѫгѣн **7.** *обикн. третол. pere експр.* перѣ, бѣе, удрѣя (някъде) (за дѣжд): **děšť pere do oken** дѣждѫт перѣ, бѣе в прозѫрците **8.** *обикн. третол. pere експр.* прежѫря (за слѣнцето): **slunce dnes pere** слѣнцето днѣс прежѫря
prát se, **peru se** *несв.* (-; s кѫт, čít o кохо, со) бѫря се, бѣя се, пердѫша се (с някого, с нещо за някого, за нещо): **děti se perou o hračky** децѫта се бѣят, пердѫшат за играчки; **všichni se o to perou** всички се бѣят, бѫрят за товѫ; всички го ѣскал; ~ **se se životem** *прен.* бѫря се,

бѣя се с живѣта; преодолѣвам житѣйските несгѣди

prav|á, -é ж. дѣсен крѣк: **vykročit ~ou** трѣгна с дѣсния крѣк

pravačk|a, -y ж. 1. десничѣрка (*жена, която си служи предимно с дясната рѣка или с десния крѣк; противополо.* левѣчка, левичѣрка) 2. дясна рѣка, десница 3. дѣсен крѣк

pravák, -a м. десничѣр (*човек, мъж, който си служи предимно с дясната рѣка или с десния крѣк; противополо.* левѣк, левичѣр)

pravd|a I, -y ж. истина: **poznat ~u** познаѣ истината; **tyto ~y jsou obecně známé** тѣзи истини са общоизвестни; **tvrzení se nezakládá na ~ě** твърдението не отговѣря, не съответства на истината; *често в съчет.* **to je ~a** вѣрно е; **je to ~a, (že...)?** вѣрно ли ѣ, (че...)? **to není ~a** не ѣ вѣрно; лѣжеш/лѣжете; не казваш/не казвате истината **б)** не ѣ вѣрно; лѣжеш се/лѣжете се; заблуждаваш се/заблуждавате се; грешничѣтѣ **♦ (to)je/svatá-a; ~apradoucí** това ѣ самѣта истина; **je v tom zrnko ~y** в това ѣма зрѣнце истина; в това ѣма нѣщо вѣрно; **je v tom/na tom mnoho ~y** в това ѣма нѣщо много вѣрно; тѣк ѣма много истина; **~a vyšla najevo** истината излѣзе найве; **řici čistou, holou ~u** кажа чистата истина; кажа голѣтата истина; кажа самѣта истина; **řici někomu ~u (přímou) do očí** кажа на някого истината (пѣраво) в очите; **mít ~u** прав съм; **muset s ~ou ven** видѣ се принѣден да изплѣя камѣчето, да си признаѣ (истината); **vyjít s ~ou ven** изплѣя камѣчето; признаѣ си (истината); **po ~ě řečeno, abych ~u řekl** да си кажа пѣвичката; чѣстно казано; ако трѣбва да бѣда чѣстен; да си признаѣ; **dát někomu za ~u** съгласѣ се, признаѣ, че някой ѣ прав; съгласѣ се с някого; **jen co je ~a** няма що; коѣто си е вѣрно, вѣрно си е; **to snad není ~a** не мѣже да бѣде; ѣма си хѣс (да е така, да е вѣрно); не мѣга да (го) повѣрвам; **pro ~u se lidé nejvíc zlobí** *пословица* истината най-много боли

pravd|a II част. найстина: **on je ~tížádstivý, ale je i nadaný** той ѣ найстина честолюбѣв, но е и талантлив

pravděpodobně I нар. правдоподобно, вероятно, правдиво, достоверно: **vypadá to ~** това изглѣжда правдоподобно, вероятно; **to, co říkal, znělo ~** това, коѣто казваше, звучѣше правдоподобно, правдиво, приличаше на истина

pravděpodobně II част. вероятно, сигурно, възможно, май, като че ли: **~ o tom neví** той/тя вероятно, сигурно не знаѣ за това; **bude ~ druhý** вероятно, сигурно ще бѣде втори

pravděpodobnost, -i ж. 1. правдоподобност, правдивост, достоверност; близост до истината: **se vši, s největší ~í lze říci, že...** с най-голяма правдоподобност, достоверност мѣже да се каже, че... 2. вероятно, възможност, допустимост: **~, že k tomu dojde, je nepatrná** вероятността, че ще се стѣгне до там, ѣ ничѣжна 3. *лог. мат.* вероятно: **~ jevu** вероятно на явлѣние; **~ přechodu** вероятно на прѣхода; **teorie ~i** теория на вероятностите

pravděpodobn|ý, -á, -é 1. u pravdě podobn|ý, -á, -é правдоподѣбен, правдив, достоверен; близък до истината, до действителността: **~ý výklad** правдоподобно тѣлкѣване, обяснѣние; **~ý odhad** правдоподобно предположѣние 2. вероятен, възможен, допустим: **~ý výsledek** вероятен, възможен, допустим резултѣт

pravdivě нар. правдиво, вѣрно: **zní to ~** това звучи правдиво; **~ zobrazovat** правдиво, вѣрно изобразѣвам, прѣсѣздавам

pravdivost, -i ж. правдивост, вѣрност: **~ zobrazení, vyslovených slov** правдивост, вѣрност на изобразѣние, на изрѣчени дѣми

pravdiv|ý, -á, -é правдив, вѣрен: **~ý výrok** правдива, вѣрна мѣсль; правдиво изказване; **~á slova** правдивѣ дѣми 2. правдив, истински: **~ý umělec** правдив, истински артист

pravdomluvnost, -i ж. откровеност; склѣдност, навик да се казва истината

pravdomluvn|ý, -á, -é който казва истината: **~é dítě** детѣ, коѣто казва истината, коѣто не лѣже

pravě нар. дясно, десничѣрски: **~ orientovaný** дясно, десничѣрски ориентиран

právě I нар. току-що; тѣкмо: **~ jsem se vrátil** току-що се вѣрнах, прибрѣх; **~ o tobě mluvíme** тѣкмо говорѣм за тѣбе

právě II част. 1. тѣкмо, ѣменно, точно; *разг.* де: **~ to jsem chtěl** тѣкмо това, точно това (го) ѣсках; **~ proto** тѣкмо за това; ѣменно за това; за това де; **už by mohl s tím přestat – ba ~/no** ~ вѣче бѣ могѣл да спрѣ, да прекрати – точно така/така де 2. *отриц.* много, твърде, *разг.* баш, дип: **nevede se mu ~ dobře** не мѣ върви твърде; не сѣ чѣства твърде добрѣ

pravěk, -u м. пѣристорѣя, пѣристорѣя; дѣисторѣчески, пѣристорѣчески временѣ, пѣриоди: **zabývat se ~em** занимавам се с пѣристорѣя, с дѣисторѣчески временѣ

pravěk|ý, -á, -é пѣристорѣчески, пѣристорѣчески, дѣисторѣчески: **~ý ještěr** пѣристорѣчески, пѣристорѣчески гѣшер; **~é nálezy** пѣристорѣчески, дѣисторѣчески находки

právem нар. 1. справедливо, основѣтелно,

- заслужено, по заслуга, с основание, с право; честно: ~ **být pokárán** с право, справедливо, заслужено бѣда смѣрен; с право ме смѣрят
- 2.** основателно, заслужено; с основание, с право, с пълно право: **být ~ spokojený** основателно, с право съм доволен
- pravice, -e ж.** **1.** десница; дясна ръка: **potřást ~i** ръкувам се; стисна (му, ѝ) дясната ръка; **sedět ~e** **пречистване** ♦ **лице**
- neví, co dělá ~e** поговорка лявата ръка не знае какво прави дясната (за несъгласуване действия на съмишленици, на близки хора)
- 2. полит.** десница; дясно крило; дясна групировка: **krajní ~e** крайна десница
- pravícově нар. полит.** дясно; десничарски: ~ **oportunistické síly** дясно-опортюнистични сили
- pravícový, -á, -é полит.** дѣсен; десничарски: ~ **é strany** дѣсни партии
- pravičák, -a м.** **1. полит.** дѣсен; десничар (привърженник на десница, на дясно крило, на дясна групировка, на дясна партия): **vyloučit ~y ze strany** изключва десничари, дѣсни опортюнисти от партия **2. рядко** десничар (човек, който си служи с дясната ръка)
- pravičácký, -á, -é полит.** десничарски: ~ **á politika** десничарска политика
- pravičáctví, -í ср. полит.** десничарство; дѣсен опортюнизъм: **odsoudit ~í** осѣдя десничарството, дѣсния опортюнизъм
- pravičák, -y ж.** **1.** дясна ръка; десница **2.** дѣсен крак
- pravidelně нар.** **1.** правилно, системно, закономерно; по (определено) правило: **většina substantiv se skloňuje ~** повечето съществителни имена се скланят правилно **2.** нормално, редовно, правилно; по правилата: **porod probíhá ~** раждането протича нормално **3.** правилно, съразмерно, пропорционално, симетрично, хармонично: **stromky ~ vysázené po obou stranách cesty** дръвчета, симетрично засадени от двете страни на път **4.** правилно, равномерно, нормално: **stroj běží ~** машината върви, работи равномерно, нормално **5.** редовно, системно, периодически; на (определени) интервали, периоди: ~ **cvičit** редовно правя упражнениа; ~ **pracovat** системно работя **6.** редовно, често, системно, постоянно; непрекъснато: ~ **se mi něco ztrácí** постоянно, редовно, системно нещо ми се губи, нещо ми изчезва
- pravidelnost, -i ж.** **1.** правилност, системност, закономерност (на словформи и под.) **2.** нормалност, редовност (в протичане на болест, раждане и под.) **3.** правилност, съразмерност, пропорционалност (в черти на лице, на фигура и под.) **4.** правилност, равномерност (на дишане и под.) **5.** редовност, системност, периодичност (на занимания и под.) **6.** редовност, системност, честота, постоянство, непрекъснатост (на посещения и под.)
- pravidelný, -á, -é 1.** правилен, системен, закономерен: ~ **é sloveso** език. правилен глагол; ~ **é skloňování** език. правилно склонение **2.** нормален, редовен, правилен; който е по правилата: ~ **ý průběh nemoci, porodu** нормално протичане на болест, на раждане **3.** правилен, съразмерен, пропорционален, симетричен, хармоничен; симетрично разположен: ~ **é náměstí** симетрично разположен, правилно оформен площад; ~ **ý mnohoúhelník** геом. правилен многоъгълник; ~ **ý jehlan** геом. правилна пирамида; ~ **ý květ** бот. правилен, актиноморфен цвят; ~ **é rysy tváře** правилни, съразмерни, пропорционални, симетрични черти на лице **4.** правилен, равномерен, нормален: ~ **ý chod stroje** правилен, равномерен, нормален ход на машина; ~ **ý dech** правилно, равномерно дишане **5.** редовен, системен, периодичен: ~ **é dodávání zboží** редовно, системно доставяне на стока, зареждане със стока **6.** редовен, постоянен: ~ **ý návštěvník** редовен, постоянен посетител, гост; ~ **á armáda** воен. редовна армия
- pravidlo, -la ср.** правило; спец. и закон: ~ **la hry, slušnosti** правила на игра, на приличие; **do-držovat ~la** спазвам правила; **podle všech ~el** по всички правила; **proti všem ~lům** против всички правила; в разрез с всички правила; **fázové ~lo** правило на фазите; ~ **lo levé ruky** правило на лявата ръка; ~ **lo shody** закон за съответствията; ~ **la pravopisu, výslovnosti** език. правописни, правоговорни правила; **gramatické, mluvnické ~lo** език. граматическо правило; **přidržet se starého ~la** спазва старо правило; постъпя според старо правило; **to se sbližuje ~lo** ♦ **výjimka potvrzuje ~lo** поговорка изключението потвърждава правилото; **není ~la bez výjimky** всяко правило си има изключение
- pravít, -ím несл. и св. книж.** **1.** (-; со) говоря; казвам/кажа (нещо): **nerozumím, co ~il** не разбирам какво казваше/каза той; **pokračuj, ~ila** продължавай, – каза тя **2.** (со) съобщавам/съобщя, говоря (нещо); казвам/кажа (нещо); информирам (за нещо): **statistika ~í, že... прен.** статистиката говори, че... **3.** (со; со коту) напomniaм/напomnia (на някого нещо, за нещо);

(настоятелно) казвам/кажа (на някого нещо): **přijď včas, to ti ~ím** ела навреме ти казвам; напомним ти, ела навреме

pravítko, -a *ср.* линия, линийка, линеал (*инструмент*): **linkovat podle ~a** правя линия/линии с помощта на линия, на линийка; **kódo-
dovací ~o** линийка за кодиране; **logaritmické ~o** логаритмична линийка; **poměrové ~o** мащабна линия; **vodicí ~o** направляваща линия

pravlast, -i ж. прародина: **~ Slovanů** прародина на славяните; **~ lidstva** прародина, люлка на човечеството

právně нар. юридически; в юридическо, в правно отношение: **~ neplatná smlouva** юридически невалиден договор

právní, -í, -í правен, юридически: **~í normy** правни норми; **~í věda** правна наука; юриспруденция; право; **~í poradce** юрисконсулт; **~í zástupce** адвокат

právnícky нар. юридически; в юридическо отношение: **~ zdůvodnit, formulovat** обоснова, формулирам юридически

právníč|ý, -á, -é юридически: **~á fakulta** юридически факултет; **~á osoba** *юрид.* юридическо лице

právníčk|a, -y ж. 1. юристка, правистка (*специалистка по право*) 2. юристка, правистка (*студентка по право*)

právník, -a м. 1. юрист, правист (*специалист по право*): **konzultace s ~em** консултация с юрист 2. юрист, правист (*студент по право*)

pravnučk|a, -y ж. правнучка

pravnuk, -a м. правнук

práv|o, -a ср. 1. право: **občanské, trestní, pracovní, stanné ~o** *юрид.* гражданско, наказателно, трудово, военно право; **softwarové ~o** *юрид.* софтуерно право 2. *само мн.* **práv|a, práv** право; юридически науки; юриспруденция: **studovat ~a** следвам право; **doktor ~** доктор по право 3. право, свобода: **volební ~o** изборително право; **hlasovací ~o a)** право на глас б) изборително право; **~o kritiky** право на критика; **~o na práci, na stávku** право на труд, на стачка; **občanská, základní lidská ~a** граждански, основни човешки права; **~o národů na sebeurčení** право на народите на самоопределение 4. право, основание: **mít na něco ~o** имам права върху нещо; **jakým ~em se odvažujete?** с какво право се осмелявате? **plným ~em něco pochválit** похваля нещо с пълно право; **po ~u potrestat někoho** с право, справедливо

pravotočiv|ý, -á, -é православно

pravov|o, -a м. мор. дясен борд

pravolev|ý, -á, -é публ. 1. дясен и ляв; който се отнася до десницата и до левницата: **~á koalice** коалиция между дясни и леви 2. крайно ляв и крайно дясен; който притежава качества, характерни и за крайната левница, и за крайната десница; краен: **~ý extremist** краен екстремист

pravomoc, -i ж. пълномощие, компетенция: **~ soudu** компетенция на съд; **spadá do něčí ~i** влиза в нечия компетенция; **překročit meze své ~i** превиша компетенцията си; излиза от рамките на своята компетенция

pravopis, -u м. правопис, ортография: **pravidla českého ~u** правила на чешкия правопис

pravopisně нар. правописно, ортографично; в правописно, в ортографично отношение: **~ závažná chyba** сериозна правописна грешка

pravopisn|ý, -á, -é правописен, ортографичен: **~ý slovník** правописен, ортографичен речник; **~á chyba** правописна грешка

pravoplatně, právoplatně нар. законно, валидно; по законен начин; със законна сила; **~ rozhodnout** законно реша; **~ zvolený** законно избран

pravoplatnost, právoplatnost, -i ж. законност, валидност; законна сила: **~ rozsudku** законност, валидност на присъда

pravoplatn|ý, právoplatn|ý, -á, -é 1. законен; имащ сила на закон; валиден; който е в сила: **~é rozhodnutí** законно, валидно решение; решение в сила 2. законен; който притежава законни права: **~ý dědic, manžel** законен наследник, съпруг

pravoslav|í, -í ср. православие

pravoslavn|ý, -á, -é православен: **~á církev** православна църква

pravost, -i ж. достоверност, истинност; оригиналност: **~ rukopisu** достоверност, оригиналност на ръкопис

pravotočiv|ý, -á, -é 1. *техн.* дясновъртящ се 2. *трансп.* дясен (*за завой и под.*): **~á zatáčka** дясен завой

pravouhelník, -u/-a м. геом. правоъгълник

pravouhl|ý, -á, -é геом. правоъгълен; ортогонален: **~ý trojúhelník** правоъгълен триъгълник; **~á křižovatka** правоъгълно кръстовище; **právov|árečnick|ý, -á, -é** който се отнася до производителите на бира: **~ý spolek** сдружение, организация на производители на бира

právov|árečník, -a м. производител на бира: **Sdružení ~ů** Сдружение на производителите на бира

pravověrn|ý, -á, -é правověрен; ортодоксален: **~í stoupenci** ортодоксални последователи, привърженици

prav|ý, -á, -é 1. дясен: **~á půlka obličeje** дясна

половина на лицето; **~ý obráncе** спорт. дѣсен защитник; **~ý závit** техн. винт с дясна резба

♦ **~ý křídlo strany** полит. дѣсен; десничарски: **~é křídlo strany**

дясно крило, десница в партия; **~á úchylka** дѣсен уклон **3.** истински, същински, същ, неподправен: **~á láska** истинска любов; **rukopis se pokládá za ~ý** ръкописът се смята за неподправен, за оригинален; **~é neštovice** мед. едра шарка; вариола; **v ~é poledne** точно по

♦ **~ý** на някого истинското си лице, истинския си облик; **ukázat někoho, něco v ~ém světle** покажа, разкрия истинското лице, истинския облик на някого, на нещо; **vidět někoho, něco v ~ém světle** виждам истинското лице, истинския облик на някого, на нещо **4.** истински, естествен, природен, натурален: **~é hedvábí**

натурална, естествена коприна **5.** нужен, необходим, подходящ, точен: **přijít v ~ou chvíli**, **v ~ý čas** дойда в подходящ момент, точно навреме; **nemohl najít to ~é slovo** не можеше да намери нужната, подходящата, точната дума; **ještě nepřišel ten ~ý (ženich)** още не се е появил подходящ жених; **ty jsi ten ~ý; to jsme našli toho ~ého** ирон. точно ти ни трябваш; само ти си ни кусур; **počkejte, to ~é teprve přijde** не бързайте, това още нищо не

♦ **~é chové** това не е същото; нѣ това ни е нужно; нѣ това ни трябва; **člověk na ~ém místě** човек на място; **(věc) je v ~ých rukou** (делото) е в надеждни ръце; **nazývat věci ~ým jménem** наричам, назовавам нещата с истинските им имена; **mít srdce na ~ém místě** имам добро сърце; добросърдечен съм; **vzít něco za ~ý konec** правилно подхожда към нещо; **uvést něco na ~ou míru** поставя нещо на мястото му; намѣря истинското място на нещо **6.** прав, правилен; **~ý zlozek** правилна дроб **8.** геом. прав: **~ý úhel** прав ъгъл

pravzor, -u м. книж. прототип; първообраз: **~ postavy románu** прототип на (литературен) герой, образ в роман

praxe, -e жс. **1.** практика: **spojení teorie s ~í** свързване на теорията с практиката; **v ~i to znamená...** разг. на практика това означава...

2. практика; (установено) положение, състояние на нещата: **to je běžná ~e v úřadech** това е нормална практика, нормално положение на нещата по учрежденията **3.** практика, стаж: **jít na ~i** отивам на практика, на стаж; **výrobní**

~e производствена практика; производствен стаж **4.** практика; (практически) опит, опитност, умение: **nabýt ~e** придобия практика, стаж, опит; **mít v něčem ~i** имам практика, опит в нещо

♦ **~í** с **~ou** върна се с празни ръце; върна се с подвита опашка

prázdně нар. празно, безсмислено: **~ žít** живѣя празно, безсмислено; вода празен, безсмислен живот

prázdninový, -á, -é ваканционен; летен: **~á vesnice** ваканционно сѣлище; **~ý tábor** летен лагер; **~á praxe** лятна практика

prázdníjny, -n жс. само мн. **1.** ваканция: **hlavní, letní ~ny** лятна, годишна ваканция; **pololetní ~ny** зимна, срочна ваканция; **být na ~nách; mít ~ny** във ваканция съм; имам ваканция; **jet někam na ~ny** замина някъде за през ваканция, за да прекарам ваканция; **o ~nách pojedu k moři** през ваканцията ще отида на морѣ **2.** адм. икон. ваканция; гратисен период: **daňové ~ny** гратисен период за плащане на данъци; **poplatkové ~ny** гратисен период за плащане на такси

♦ **~ě** **děť do ~a** гледам с невяждащ поглед, замислено **2.** празнота, пустота: **mít ~o v srdci, v hlavě** в сърцето, в главата ми е пусто, празно; сърцето ми е пусто; главата ми е празна **3.** в съчет. **na ~o/naprázdno a)** напрázdno, излишно, ненужно: **stroj běží na ~o/naprázdno** машината работи излишно, напрázdno; машината върви на празен ход б) на сýхо: **polknout na ~o** преглътна на сýхо **4.** учил. неучѣбен ден: **školní ~o** неучѣбен ден; **dnes máme ~o** днѣс не смѣ на училище; днѣс нýмаме занýтия **5.** свободен, неработен ден: **~o v zaměstnání** свободен, неработен ден; **dnes máme ~o** днѣс не смѣ на работа

prázdný II нар. предикативно пусто, празно: **v kině bylo ~** в киното бѣше пусто, празно; киното бѣше пусто, празно

prázdnost|a, -y жс. пустота, празнота: **citová, duševní ~a** емоционална, душѣвна пустота

♦ **~ý** пусто

prázdný, -á, -é **1.** празен: **~ý talíř, stůl, vůz** празна чиния, мýса, колà; **~á nádoba** празен съд

♦ **~ý** празни ръце; **mít ~ou hlavu** вулг. главата ми е празна, кýха; празноглавец съм; **mlátit ~ou slámu** експр. вулг. преливам от пýсто в празно

2. празен, незасѣлен, необитаем, пýстѣещ: **~ý byt** празен, незасѣлен апартамент **3.** празен,

пұст, опустыл, безлюден: ~**é ulice** празни улици; пұсти, безлюдни улици **4.** празен, пұст, кұх, безсъдържателен, безсмыслен, ялов: ~**á fráze** кұха fráза; ~**ý život** празен, безсмыслен живòт **5.** празен, безизразен, безжизнен, застынал: ~**á tvář** безжизнено, застынало лице

prazdroj, -**e** м. **1.** книж. първойзточник: ~ **všeho zlého** първойзточник на всяко злò, на всички злини **2.** „праздрой“ (марка пилзенска бира): **vypít sklenici ~e** изпия чаша праздрой, чаша пилзенска бира

praeodum, -**u** м. хим. празеодим (Pr)

prazvláštň|í, -**í**, -**í** експр. твърде, доста странен, осòбен, необикновен, необичаен: ~**í náhoda** твърде странна случайност

prazádn|ý, -**á**, -**é** местоим. експр. абсолютнò никакъв: **neudělalò to na mě ~ý dojem** товà не ми направи абсолютнò никакво впечатленìе

prazan, -**a** м. **1.** Pražan пражанин (жител на град Прага) **2.** истор. „пражанин“ (привърженик на по-умеренòто крило в хуситското движение, по произход най-често пражанин)

praz|ec, -**ce** м. ж.п. травèрса: **dřevěný, impregnovaný, železobetonový ~ec** дървена, импрегнирана, железобетонна травèрса; ~**ec pro vùhybky** стрелковà травèрса

prazen|í, -**í** ср. **1.** пèчене; изпичане; хранит. обжарване: ~**í kávy, kaštanů** пèчене на кафè, на кèстени **2.** метал. пържене: ~**í rudy** пържене на руда; **chlorační, oxidační, redukční ~í** хлòрно, окислително, редукционнò пържене **3.** горèне, карамелизиране: ~**í cukru** горèне, карамелизиране на захар

prazen|ý, -**á**, -**é** **1.** пèчен; изпèчен: ~**á káva** пèчено кафè; ~**é kaštany, ořišky** пèчени кèстени, лèшници **2.** метал. пържен: ~**á ruda** пържена руда **3.** горèн, карамелизиран: ~**ý cukr** горèна, карамелизирана захар

prazírň|a, -**y** ж. **1.** предприятие, цèх за пèчене, за изпичане (на кафè): ~**a kávy** предприятие, цèх за пèчене на кафè **2.** метал. предприятие, цèх за пържене (на руда): ~**a rudy** предприятие, цèх за пържене на руда

praz|ít, -**ím** несв. **1.** (co) пèкà, изпичам (нещо): ~**it kávy, kaštany, ořišky** пèкà кафè, кèстени, лèшници **2.** (co) метал. пържа (руда): ~**it rudu** пържа руда **3.** (co) горя, карамелизирам (захар): ~**it cukr** горя, карамелизирам захар **4.** обикн. третол. -**í** експр. пèчè, припича, прежуря (за слънце): **polední slunce ~ilo** обедното слънце припичаше, прежуряше

praz|ít se, -**ím se** несв. експр. пèкà се, препичам

се, пържа се: ~**it se na pláži** пèкà се на плажа; ~**it se u plotny** пèкà се, напичам се край пèчката

pražsk|ý, -**á**, -**é** пражки: ~**é metro** пражко метрò; **Pražský hrad** Пражката крèпост; пражкият Храд; **Pražské jaro** Пражка прòлет (музикна фèстивàл) ♦ **jetelkova činnostè** тук е мнòго шумно; тук има, вдига се мнòго голяма връва; всички викат един през друг; всички се надвикват сjàкш се намират на улицата, на пазàра; като в хàвра е

prc|ek I, -**ka** м. одуш. експр. дребосък, фъстък, тàпа, завързàк (за дете и за възрастнен): **tamti ~kové na hřišti** онèзи дребосъци на игрището; **chodí s takovým ~kem** (тя) хòди с един такъв фъстък, дребосък, завързàк

prc|ek II, -**ka** м. неодуш. експр. еднò мàлко; 50 грàма (алкохол, обикн. ром)

prč|a, -**i** ж. разг. експр. вулг. майтàп, кодòш, бязик ♦ **bláznivě** ~**u; mít z něčeho, z někoho ~u** правя си майтàп, кодòш, бязик, гаргàра с нèщо, с някого; взèмам някого за мезè; бязикам се с някого

prd, -**u** м. разг. експр. вулг. прьднjà: **pouštět ~u** пусамрèднjà ♦ **nikčím|ím** не разбýрам, не намазвам от нèщо; нýмам никаква пòлза, никаква фàйдà, никакъв келепир от нèщо; **je to na ~** (товà) за нèщо не стàва, за нèщо не гò бивà; **stojí to za ~** (товà) нèщо не струва; **dělat si z něčeho ~** хич не ми пýка от нèщо; **vědět ~** абсолютнò нищичко не знам; дръжки знам; **vidět ~** абсолютнò нищичко не виждам; дръжки виждам; **znát ~** абсолютнò нищичко не знам; бъкел не знам

prdel, -**e** ж. разг. експр. вулг. **1.** зàдница, дупè, зàнци ♦ **bláznivě|ím** никакъв шанс; край с мèn; **být v ~i s něčím a)** съвсèm сьм го/я закъсал с нèщо б) обикн. третол. **je to v ~i** лòша рàбота; безнадеждна рàбота; сегà я оплèsкахме, вàпцахме; **do ~e!** мàмицата му! мàйната му! по дяволите! **chodit s holou ~i** хòдя с гòл гъз; хòдя като прòшляк; **jít do ~e** отивам на мàйната си; отивам по дяволите; **kopnout někoho do ~e, nakopat někomu ~/do ~e** сритам някого по зàдника; разкàрам, мàхна някого от главàта си; **kroutit ~i** въртя си зàдника; развявам си байрàка; **lézt někomu do ~e** лèжа зàдника на някого; подмàзвам се на някого; **líbat někomu ~** целувам зàдника на някого; подмàзвам се на някого; **mít po ~i** остàвам с пръст в гъз; **mít něco v ~i** нèщо ми отива по дяволите, на мàйната си; **mít ~ v kalupu a)** трепèрят ми мартинките (от стрàх); нагълнил сьм гàщите от стрàх б) под-

пáлил ми се е задникът; огън ми горї под задника; притеснен съм в) хванáло ме е рядкото щáстие; ймам разстройство, диáрия; **mít z ~e kľiku** отървá (си) задника; отървá (си) кóжата; извáдя голям ксáмет; **mít (hned) u ~e (v) oheň** голям кибритлїя съм; мнóго лéсно се пáля, лéсно се ядóсвам; **mít plnou ~ peněz** червив съм с парї; **mít plnou ~ řečí a)** мнóго парадїрам; прáвя се на мнóго велик; приказвам на-ёдро б) приказвам мнóго и без да си поплиóвам, без да се церемоня; **mít plnou ~ strachu** напълнил съм гáщите, посрáл съм се от стрáх; **mít ještě u ~e skořápku** оше ми течё мляко по брадáта; **mít v ~i špunt** ймам зáпек; **mít v ~i vši (a v kapse nasráno)** нямам парї да се обрёсна; нямам парї да ме погрёбáт; **nařezat někomu (na) ~** сьдерá, скъсам, спўкам на някого задника от бóй; хвёрля, мётна на някого бóй, пердáх; пребїя някого от бóй; **natrhnout někomu ~** сьдерá, скъсам, спўкам на някого задника от бóй; хвёрля, мётна на някого бóй, пердáх; **polib, vyliž mi ~!** цўни ме отзáд! **poslat někoho do ~e** прáтя някого на мáйната му; прáтя някого по дяволите; **sedět na ~i** не си помрёдвам, не си вдїгам, не си отлёмям задника от мястото си; **sedět někomu za ~i** не мóга да прёдна без някого; крїя се зад гърбá на някого; **svítit ~i** гáщите ми са цёфнали на задника; задникът ми е лъснал през скъсаните гáщи; **vstávat po ~i** стáвам с гъзá нагóre; **tma jako v ~i** тмóно като в (кўчи) гъз 2. забўтано, отдалечено място: **bydlí v nějaké ~i** живёе на мáйната си 3. голяма веселбá; голям мáйтáп, кодóш, бъзык: **to byla včera ve škole ~** вчёра в учїшцѐ

prdelat|ý, -á, -é разг. експр. вулг. гъзест; кóйто йма голям задник, голям гъз

prdelk|a, prdýlk|a, -у ж. умал. разг. експр. задниче, дупѐнце: **plácnout dítě přes ~u** плёсна, шїя на дѐтѐ

prdelk|ovat (se), -uju (se) нескв. (kde) разг. експр. вулг. мотáя се, размотáвам се; вёртя се, навёртам се, овёртам се (някъде)

prděť, -ím нескв. разг. експр. вулг. пърдѐ

prdačk|a, -у ж. разг. експр. вулг. абсолютно нищó, нищичкó; вятър, трънки, дръжки, тóпки:

to na ~u (товá) за нищó не стáва, за нищó не гó бїва

prd|nout, -nu св. разг. експр. вулг. прёдна

prd'och, -a, prd'ol|a, -у м. разг. експр. вулг. 1. прёдльо 2. обикн. прен. пёзльо, страхопёзльо

prdýlka вж. prdelka

preambu|le, -e ж. юрид. дипл. преамбюл: ~e ústavy преамбюл към конституция

prebend|a, -у ж. 1. истор. църк. пребѐнда (възнаграждение на католическото духовенство за изпълняване на свещеническа, на църковна длъжност) 2. истор. църк. пребѐнда (длъжността, земята, от която се получава възнаграждение) 3. експр. печáлба, авáнта, келепїр: **tučná ~a** тлѐста печáлба; страшен келепїр 4. експр. дóходна слўжба, слўжбичка, слўжбица; дóходно място; дóходна рáбота; тлѐст кóкал; тóпло местѐнце: **výnosné politické ~у** дóходни политически слўжбици

precedenč|ní, precedentn|í, -í, -í прецедѐнтен: **směřovat k ~ímu řešení** насóчвам се към прецедѐнтно рѐшение

preceden|s нескл. ср., **preceden|t, -tu** м. спец. прецедѐнт: ~t (pro) jednání прецедѐнт за дѐйствиe

preces|e, -e ж. физ. прецѐсия

precipitac|e, -e ж. спец. преципитация

precipitát, -u м. спец. преципитат

precizn|ě нар. книж. прецизно, тóчно: **pracovat ~** рáботя прецизно, тóчно

precizn|í, -í, -í книж. прецизен, тóчен: ~í mechanismus прецизен, тóчен механизъм; ~í provedení прецизно, тóчно изпълнѐние, изгóтвяне, изгóтовлѐние; прецизна, тóчна изрáботка, рáбота

preciznost, -i ж. книж. прецизност, тóчност: **vyniká svou ~í** открóява се със свóята прецизност

preciz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) книж. прецизїрам, уточнявам (нещó): ~ovat svůj návrh прецизїрам свóе предложѐние

preciz|ovaný, -á, -ý прич. прецизиран: ~ý (zmrzlý) jako ~ замрзъл съм на шушўлка, като лёдена шушўлка; премрзъл съм от стўд

predikac|e [-dy-], -e ж. лог. език. предикация

predikát [-dy-], -u м. 1. лог. език. предикат, сказўемо 2. по-рано блóгородническа тїтла,

- рòдово йме (*прибавка към името на благородник според дома, от който произхожда*)
- prefabrikace, -e ж.** фабрично, заводско, промишлено производство (*обикн. на строителни елементи – на панели и под.*): **~e panelů** фабрично, промишлено производство на панели
- prefabrikát, -u м.** готов строителен елемент: **panelové ~y** готови панелни елементи
- prefabrikován|ý, -á, -é 1.** фабрично, промишлено произведен, изготвен (*обикн. за строителен елемент*): **~é dílce** фабрично изготвени части, елементи, компоненти **2.** който е (направен, вдигнат, построен) с готови строителни елементи: **~á stavba** строеж с готови строителни елементи
- prefekt, -a м.** префект: **policejní ~** префект на полиция; полицейски префект
- prefektur|a [-tu/-tú-], -y ж.** префектура: **nařízen|í ~y** нареджване, разпореджване на префектура; **pařížská ~a** парижка префектура
- preferenc|e, -e ж.** предпочитание, предпочитание: **výzkum volebních ~í** проучване на предпочитания, на предпочитания на избиратели; **předpokládané spotřebitelské ~e** предполагаеми потребителски предпочитания; **systém celních ~í** система от митнически предпочитания
- preferenční|í, -í, -í** предпочитан: **~í hlasy v poměrném volebním systému** предпочитанни гласове в пропорционална избирателна система
- preferovan|ý, -á, -é** предпочитан: **~ý obor** предпочитана специалност; **~ý pracovník** предпочитан служител, работник
- prefer|ovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, co)** предпочитам (*някого, нещо*); давам предпочитание, преднина (*на някого, на нещо*): **~ovat technické obory** предпочитам технически специалности; давам предпочитание, преднина на технически специалности
- prefix, -u м.** език. префикс, представка
- pregnantně нар. книж.** сполучливо, изразително, точно, прецизно, отчетливо, стегнато: **vypadřovat se ~** изразявам се точно, стегнато
- pregnantn|í, -í, -í книж.** сполучлив, изразителен, точен, прецизен, отчетлив, стегнат: **~í výraz** сполучлив, точен израз; **~í výklad** прецизно, точно, стегнато обяснение, тълкуване
- pregnantnost, -i ж. книж.** сполучливост, изразителност, точност, прецизност, отчетливост, стегнатост: **~ výkladu** стегнатост на обяснение, на тълкуване
- prehistorick|ý, -á, -é** прѣдисторически, дѣсторически: **~ý člověk** дѣсторически човѣк; **~é nálezy** дѣсторически, прѣдисторически находки
- prehistori|e, -e ж. 1.** прѣдистория, праистория (*исторически период*): **~e lidstva** прѣдистория праистория на човѣчеството **2.** прѣдистория, праистория (*наушна дисциплина*): **jeho oborem je ~e** неговата специалност е прѣдисторията, праисторията **3. прен.** прѣдистория: **~e filmu** прѣдистория на филм
- prejt, -u м. готв. хран. 1.** прейт, кайма (*специална чешка пльнка за наденици или кървавици, приготвяна от млені заедно месо, карантия и хляб или от месо, кръв и хляб*) **2.** прейт (*чешко ядене, приготвено от тази пльнка*)
- prejz, -u м.** (турска) керемѣда
- prejzov|ý, -á, -é** който се отнася до турска керемѣда; керемѣден: **~é střechy** покриви с турски керемѣди; керемѣдени покриви
- prekérn|í, -í, -í разг.** труден, затруднителен, деликатен, мъчен, дяволски: **~í situace** трудна, дяволска ситуация
- prelát, -a м. църк.** прелат
- preliminář, -e м. 1.** икон. юрид. проектобюджет **2. юрид.** предварителен договор: **~ míru** примѣрие
- preludi|um [-lúdy-], -a ср.** муз. прелюдия
- prelud|ovat, -uji/разг. -uju неск. (na co)** (свободно) импровизирам (*нещо*) (*обикн. на клавишен музикален инструмент преди съчинското изпълнение*): **~ovat na varhany** импровизирам на орган
- premiant, -a м.** отличник; отличен ученик; лице, наградено с отличие: **~i školy** отличници на училището
- premiantk|a, -y ж.** отличничка; отлична ученичка
- prémie|e, -e ж. 1.** прѣмия; прѣмиални; награда: **peněžní ~e** парична прѣмия; прѣмиални; **jakostní ~e** прѣмия за качество; **výkonnostní ~e** прѣмия за изпълнение (*на план*); **odměnit ~í** награда с прѣмия; **vyplácet čtvrtletní ~e** изплащам прѣмии за тримѣсечие **2.** прѣмия; извънредна печалба: **~e v loterii** прѣмия, извънредна печалба на лотария
- premiér|r, -ra м.** прѣмиѣр-министър; министър-председател; **britský ~r** министър-председател на Великобритания
- premiér|a, -y ж.** прѣмиѣра: **~a nové opery** прѣмиѣра на нова опера
- premiérován|í, -í ср.** прѣмиѣрстване, прѣмиѣрство, министър-председателстване: **věnovat se intenzivně svému ~í** посветя се/посвещавам

се интензивно на премиерстването си, на министър-председателстването си

premiérově нар. премиерно: ~ **uvést nově videoklipy** представя премиерно нови видеоклипове

premiérov|ý, -á, -é който се отнася до премиера; премиерен; *обикн. в съчет.* ~ **é kino** премиерно кино; кино за премиерни филми; ~ **é obecnstvo** публика, зрители, посетители на премиерни филми; ~ **é videoklipy** премиерни видеоклипове

premiérsk|ý, -á, -é премиерски, министър-председателски; който се отнася до премиер, до министър-председател: ~ **é citáty na ekologické téma** цитати от министър-председател(я) на екологична тема

prémiov|ý, -á, -é 1. премиален; който се отнася до прêmия, до награда: ~ **ý systém** премиална система; ~ **ý fond** фонд „прêmии“ 2. който се отнася до прêmия, до печалба: ~ **é spoření mladých** младежки влог с теглене на прêmии

premis|a [-sa], -y ж. лог. предпоставка; предварително условие

premován|í, -í ср. *сбир.* ширит, галон, обшивка

premován|ý, -á, -é обшит, украсен със сърмени нашивки, с ширити: ~ **á livrej** ливрeя с ширити

prenatáln|í, -í, -í книж. мед. предродов, вътреутробен: ~ **í vývoj** вътреутробно развитие

preparac|e, -e ж. 1. препариране: ~ **e ryby** препариране на риба 2. хербаризиране: ~ **e rostlin** хербаризиране на растения

preparační|í, -í, -í който служи за препариране: ~ **í jehla** игла за препариране

preparát, -u м. 1. бот.зоол. препарат: **botanické, zoologické** ~у ботанически, зоологически препарати 2. препарат, средство: **léčivý, dezinfekční** ~ лечебно, дезинфекционно средство

prepar|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. 1. (со) препарирам (нещо): ~ **ovat rybu** препарирам риба 2. (со) хербаризирам (нещо): ~ **ovat rostliny** хербаризирам растения

préři|e, -e ж. прeрия: **lovci** ~ **í** ловци от прeрииите

prériov|ý, -á, -é, prérijn|í, -í, -í прeриен

pres|o, -a ср. жарг. еспресо: **přejete si turka nebo ~o?** турско кафе ли желаете или еспресо?

presovac|í, -í, -í разг. който служи за пресоване/пресуване ♦ **~čubí** „горещо“ кресло

pres|ovat, -uji/разг. -uju неск. разг. 1. (со) пресовам/пресувам (нещо) 2. (кого – вин.) притискам (някого); оказвам натиск (върху някого): **nenechám se někam tlačit nebo dokonce ~ovat** няма да позволяя да ме манипулират или дори да ме притискат

press-centr|um, presscentr|um, -a ср. пресцентър: **pořádat tiskové konference v ~u** организирам пресконференции в прес-център

press-foyer, pressfoyer [-foajé], нескл. ср. и -u [-foajéru] м. 1. фойе за пресконференции: **sejít se k hovoru v ~** срещем се, съберем се за разговор, за беседа във фойе за пресконференции 2. организирана във фойе (малка) пресконференция: **účast na dnešním ~ vlády** участие в днешната пресконференция (във фойето) на министърския съвет

prestíž [-ty-], -e ж., рядко м. престиж: **osobní, vědecká** ~ личен, научен престиж; **ztratit** ~ загубя престиж

prestížn|í [-ty-], -í, -í престижен; който се отнася до престиж: ~ **í otázka** въпрос на престиж; **z ~ích důvodů** заради престижа, от престижни побуди

presto нар. муз. престо; много бързо

prešpán, -u м. спец. жарг. прeсшпан (лъскав картон за подвързия)

pretendent, -a м. книж. претендент: ~ **trůnu** претендент за престол

pretendentk|a, -y ж. книж. претендентка

prériterit|í, -í, -í език. претеритен

prériterit|um, -a ср. език. минало време (на глагол), претерит(ум)

prevenc|e, -e ж. 1. профилактика; предварителни мерки 2. предотвратяване; предпазни мерки; обезопасяване: ~ **e úrazů** предотвратяване на злополуки; **požární ~e** противопожарна охрана; противопожарни мерки

prevenčn|í, -í, -í профилактичен; предпазен: ~ **í zásady** профилактични, предпазни принципи

preventivně [-ty-/tý-] нар. профилактично, превантивно, предпазно: **působí** ~ действия профилактично, предпазно

preventivn|í [-ty-/tý-], -í, -í профилактичен, превантивен, предпазен: ~ **í péče o zdraví** медицинска профилактика, профилактично обслужване; ~ **í diplomacie** прен. превантивна дипломация

prevít I, -u м. неодош. разг. експр. вулг. гадост; нещо гадно: **vyplel ze záhonu všechen** ~ той оплевъ, оскъба, махна от лехата всичката таа гадост (всички плевели)

prevít II, -a м. одош. разг. експр. вулг. негодник, мръсник: **s tím ~em už nepromluví** на този негодник, на този мръсник повече дума няма да му продумам; **život je ~ прен.** животът е мръсна, гадна работа

prevítizac|e, -e ж. експр. пейор. непрозрачна, непотънена, нечиста, мръсна приватизация: **poslední novinky o české ~i** последни новини,

вести за нечистите, за мръсните сделки в чешката приватизация

prezence |e, -e ж. присъствие: **slabá ~e na přednášce, na schůzi** слабо присъствие на лекция, на събрание; **zjišťovat ~i** проверявам присъствие

prezenční |í, -í, -í присъствен; който се отнася до присъствие: **~í listina** списък на присъстващите

prezents |s, -tu м. език. сегашно време (на глагол); презентенс

prezentace |e, -e ж. 1. презентация; представяне; изява, изявяване 2. *тырг.* презентация; представяне, предявяване (за изплащане) 3. адм. завещдане, регистриране; вземане на отчет: **~e spisu** завещдане на рѐписка 4. промодция, презентация, представяне: **~e módních trendů v odívání** презентация на модни тенденции в облеклото; **~e světoznámé firmy na veletrhu** презентация, представяне на световноизвестна фирма на панаир

prezenti |í, -í, -í език. сегашен: **~í kmen slovesa** сегашна основа на глагол

prezentovat, -uji/разг. -uju неск. и св. 1. (со; со к *čemu*) представям/представя, предявявам/предявя (нещо за нещо): **~ovat šek (k proplacení)** предявявам/предявя чек (за осребряване); **~ovat svou žádost bez okolků** разг. той представи, предяви молбата си без много да го усуква, директно 2. (koho; со) адм. завещдам/заведя, регистрирам, вземам/взема на отчет (някого, нещо): **~ovat spis** завещдам/заведя прѐписка; **~ovat brance (při nástupu do vojenské služby)** вземам/взема на отчет новобранци (при постъпване на военна служба) 3. (со) представям/представя, показвам/покажа, демонстрирам (нещо); правя/направя промодция, презентация, демонстрация (на нещо): **~ovat kosmetickou řadu (výrobků)** представям/представя нова козметична серия (продукти); **~ovat svůj nový film** представям/представя свой нов филм

prezentovat se, -uji se/разг. -uju se неск. и св. 1. заявявам/заявя, обявявам/обявя (за) присъствието си: **~ovat se před startem** заявявам/заявя за присъствието си преди старт 2. разг. представям се/представя се; проявявам се/проявя се; изявявам се/изявя се; показвам се/покажа се: **v práci se ~uje dobře** проявява се добре в работата си; **na festivalu se ~ovali mladí tvůrci** на фестивала се представиха млади творци

prezervativ [-tý/-ty-], -u м. мед. презерватив

prezident, -a м. 1. президент (държавен глава): **volba ~a** президентски избори 2. председател,

президент (на важна институция, на учреждение, на фирма и под.): **~ soudního senátu** председател на съдебна коллегия

prezidentk|a, -y ж. 1. жена-президент (държавен глава) 2. жена-председател, жена-президент (на важна институция, на учреждение, на фирма и под.)

prezidentsko-premiérsk|ý, -á, -é президентско-премиерски: **politický význam ~ých neshod** политическо значение, политически отзвук на президентско-премиерските разногласия

prezidentsk|ý, -á, -é 1. президентски (за държавен глава) 2. председателски, президентски

prezidentstv|í, -í ср. 1. президентски пост (за държавен глава) 2. председателски пост; председателство; президентство

prezidentur|a, -y ж. президентски пост; президентстване, президентура

prezidiální |í [-dy-], -í, -í който се отнася до президиум: **~í usnesení** решение на президиум

prezidium [-zidy-/zidy-], -a ср. президиум: **~um ČAV** президиум на ЧАН; **jít do ~a** отивам в президиум

prh|a, -y ж. бот. арника (Arnica montana)

prch|at, -ám неск. 1. (-; *před kým, před čím; odkud*) бягам, крия се (от някого, от нещо); бягам (отнякъде): **~at před deštěm** бягам, крия се от дъжд; **~at před známým** експр. бягам, крия се от познат 2. обикн. *третол.* -á летя, течя, отминава (за време): **prázdniny rychle ~ají** ваканцията отминава бързо 3. обикн. *третол.* -á изпарява се (за летливи вещества): **některé látky snadno ~ají** някои вещества се изпаряват лесно

prchavost, -i ж. 1. краткотрайност, мимолетност: **~ štěstí** мимолетност на щастието 2. бързотечност: **~ času** бързотечност на времето 3. летливост: **~ silice** летливост на етерично масло

prchav|ý, -á, -é 1. краткотраен, мимолетен, бегъл: **~é štěstí** мимолетно щастие; **~ý pohled** бегъл поглед 2. бързотечен; бързо отминаващ; минаващ: **~ý čas** бързотечно време 3. летлив: **~á látka** летливо вещество

prchlivě нар. избухливо, сприваво, буйно, раздразнително, разгневено, ядосано, гневно

prchliv|ec, -ce м. избухлив, спривав човек; разг. кибритлия

prchlivost, -i ж. избухливост, спривавост, раздразнителност

prchliv|ý, -á, -é 1. избухлив, спривав, буйен, раздразнителен, разгневен, гневлив; разг. кибритлия: **~ý manžel** избухлив, спривав, гневлив съпруг 2. буйен, силен: **~ý hněv** буйен, силен гняв

prch|nout, -nu св. **1.** (–; *před kým, před čím; odkud*) избягам, скрия се (*от някого, от не-що*); избягам (*отнякъде*): ~**nout z vězení** избягам от затвор **2.** обикн. третол. **-ne** книж. отлетѝ (*за време и под.*): **mládí rychle ~lo** младостта отмина бързо, неусетно

prim, -u м. муз. първа цигулка: **hrát ~** свирия **първа цигулка** **hrát ~** свирия **първа цигулка**

prim|a I [prí-] -у ж. **1.** *остар.* първи гимназиален клас **2.** муз. прима (*основен тон, първа струна*)

prima II [prí-] прил. неизм. разг. екстра, отличен, превъзходен, световен, първокласен; знаменит, чудесен, идеален: ~**parta** отлична, чудесна компания; ~**holka** чудесно момиче; ~**kluk** чудесно момче

prima III [prí-] нар. екстра, отлично, превъзходно, световно, първокласно; знаменито, чудесно, идеално: **žít ~** живѐа екстра, чудесно **екстра съм**

primabalerín|a, -y ж. примабалерина **primadona|a, -y** ж. **1.** примадона **2.** *експр. вулг.* примадона (*суетен, надут, надменен човек*): **dělá ze sebe ~u** прави се на примадона

primán, -a м. ученик в първи гимназиален клас **primánk|a, -y** ж. ученичка в първи гимназиален клас

primári|us, -a м. първа цигулка (*музикант, който свири първа цигулка в оркестър*): ~**us Českého kvarteta** първа цигулка в Чешкия квартет

primár|ky, -ek ж. само мн. първични, предварителни избори: **v ~ách si stranici sami vybírají volební kandidáty** по време на предварителните избори партийните членове сами избират кандидатите за народни представители **primárně** нар. първично

primárn|í, -í, -í примарен, първичен, основен, главен: ~**í funkce** първична, основна функция; ~**í pohnutka** главна, основна подбуда; ~**í volby** полит. първични избори; ~**í předložky** език. основни, първични предлози; ~**í proud** *електр.* примарен ток

primárnost, -í ж. първичност: ~**hmoty** първичност на материята

primář, -e м. главен лекар; завеждащ отделение в болница

primářk|a, -y ж. главен лекар; завеждащ отделение в болница (*за жена*)

primas, -a м. църк. пръв, главен епископ

primaš, -e м. първа цигулка (*музикант, който свири първа цигулка в народен ансамбъл*)

primát I, -a м. *одуш. зоол.* примат; вѝшш бозайник (*маймуна и човек*) (Primates)

primát II, -u м. *неодуш.* приоритет, първенство; чѐлно място: **mít světový ~ ve výrobě oceli** ймам приоритет, държа първенство, стоя начело в производството на стомана в света

primátor, -a м. кмет, градоначалник: ~**hlavního města Prahy** кмет на град Прага

primátork|a, -y ж. жена-кмет; *разг.* кметлица **primátorsk|ý, -á, -é** кметски, градоначалнически

prime rat|e [prajm rejt], **-u** м. *фин.* праймрейт; основен лихвен процент за кредити

primitiv [-ty-/tý-], **-a** м. **1.** примитивен, първобитен човек: **umění pravěkých ~ů** изкуство на първобитните хора **2.** *вулг.* примитив: **v hudbě je ~** в музикално отношение е истински примитив, съвсѐм неграмотен

primitivism|us, primitivism|us [-tyviz-], **-u** м. **1.** примитивизъм, примитивност: ~**us kočovníků** примитивизъм на чергари, на номади, на номадски племена **2.** *вулг.* примитивизъм: **politický ~us** политически примитивизъм

primitivně [-ty-/tý-] нар. примитивно: ~**se vyjadřovat** изразявам се примитивно

primitivn|í [-ty-/tý-], **-í, -í** **1.** примитивен, първобитен: ~**í náboženství** религия на първобитните племена **2.** примитивен, недоразвит, некултивиран: ~**í výroba** примитивно, недоразвито, слабо развито производство **3.** *вулг.* примитивен, некултурен; културно изостанал: ~**í požitkář** примитивен консуматор, разочител, бездѐльник (*който се грижи само за удоволствията си*) **4.** примитивен, прост; неумѐло направен, изработен: ~**í nástroje** примитивни, прѐсти, неумѐло направени сечива, инструменти **5.** примитивен, найвен: ~**í názory** примитивни, найвни възгледи

primitivnost [-ty-], **-í** ж. примитивност, примитивизъм

primul|e, -e, primul|ka, -ky ж. *бот.* иглика, примула (Primula)

primus [prí-], **-a** м. *учил.* отличник, първенец, пръв ученик в класа

princ, -e м. принц: **zakletý ~** омагьосан принц; **korunní ~** престолонаследник, кронпринц

princezn|a, -y ж. **1.** принцеса: **zakletá ~a** омагьосана принцеса **2.** *прен. вулг.* принцеса; надута, високомерна девойка: **je to nafoukaná ~a** тя е една надута принцеса

princezníčk|a, -y ж. *умал. експр.* принцеска

princip, -u м. принцип и спец.: **indukční ~** индукционен принцип; ~**nejmenší akce** принцип на най-малкото действие; ~**relativity** прин-

цип на относителността; ~ **zachování energie** принцип за запазване на енергията; ~ **y vědecké práce** принципи на научна дейност; **mravní ~** морални принципи (съм съгласен) **valní** принцип (съм съгласен)

principál, -a м. собственик на цирк, на пътуващ театър

principálk|a, -y ж. собственичка на цирк, на пътуващ театър

principiálně нар. принципно, принципно; по принцип

principiální|í, -í, -í 1. принципен: ~ **í rozdíl** принципно различие 2. принципен; съобразен с принцип; последователен: ~ **í politika** принципна политика

principiálnost, -i ж. принципност: **stranická ~** партийна принципност

priorit|a, -y ж. предимство, приоритет: **právo ~y** право на приоритет; ~ **a úkolů** приоритет на задачи, на задания; **ekonomické ~y** икономически приоритети

prioritní|í, -í, -í приоритетен: ~ **í oblast** приоритетна област

privatizace [-ty-], -e ж. приватизация, раздържавяване: ~ **e telekomunikací** приватизация на телекомуникации; **kuponová ~e** масова приватизация (с приватизационни бонове); **malá ~e** малка приватизация; **velká ~e** голяма приватизация; **proces ~e** процес на приватизация; приватизационен процес

privatizační|í [-ty-], -í, -í приватизационен: ~ **í proces** приватизационен процес; ~ **í program** приватизационна програма; ~ **í kupony** приватизационни бонове

privatizátor [-ty-], -a м. експр. нейор. приватизатор: **vláda netuší nic o detailech tisíců smluv s jednotlivými ~y** правителството си няма хабър от детайлите на хилядите договори с отделните приватизатори

privatizovan|ý [-ty-], -á, -é приватизиран, раздържавен: ~ **é podniky** приватизирани предприятия

privatizovat [-ty-], -uji/разг. -uju неск. и св. (со) приватизирам, раздържавявам/раздържавя (нещо): ~ **ovat podniky** приватизирам предприятия

privatizovatelnost [-ty-], -i ж. приватизируемост: ~ **podniků** приватизируемост на предприятия

privatizovateln|ý [-ty-], -á, -é приватизируем: ~ **é podniky** приватизируеми предприятия

privátně нар. частно; на частни начала: ~ **studovat** уча (се) като частен ученик

privátní|í, -í, -í 1. частен: ~ **í byt** частна квартира

2. частен, личен: **to je jeho ~í věc** това е негово лична работа

privilegi|um [-lé-], -a ср. привилегия, предимство; право: ~ **a šlechty** привилегии на аристокрацията; **mít ~um zahajovat diskusi** имам правото, привилегията да откривам дискусия

privilegovan|ý, -á, -é привилегирован, облагодетелстван: ~ **é třídy** привилегировани класи; **mít ~é postavení** заемам привилегировано положение

privileg|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (koho, co) привилегировам (някого, нещо); давам/дам привилегии (на някого): ~ **ovat některé společenské vrstvy** давам/дам привилегии на някои слоеве на обществото

prizm|a, -atu ср. геом. 1. физ. призма: **hledět na něco ~atem doby** книж. гледам нещо през призмата на епохата 2. спец. брус (в дърводобива)

prizmatick|ý [-ty-], -á, -é призматичен

prkénk|o, разг. prkýnk|o, -a ср. 1. умал. дъсчица: ~ **a z bedny** дъски, лѐтви от сандък 2. (кухненска) дъска за рязане (на продукти) 3. само **prkýnk|o, -a спорт.** дъска за скейтборд; скейтборд

prkenně нар. сковано, вдървено, вѐрзано; непохватно: ~ **se klanět** покланям се сковано, вдървено

prkenn|ý, -á, -é 1. дѐсчен; който е от дѐски: ~ **á podlaha** дѐсчен под; дюшемѐ 2. експр. скован, вѐрзан, непохватен, нелѐвък, вдървен: ~ **é pohyby** сковани движения

prk|no, -na ср. 1. дѐска (материал): **tlusté ~no** дебѐла дѐска; **drážkované ~no** шпунтова дѐска; дюшемѐ; **podlaha z ~en** дѐсчен под; под от дѐски; **parketovací ~na** само мн. дѐсчици паркѐт 2. дѐска (приспособление): **žehlicí ~no** дѐска за гладене; **rýsovací ~no** чертожна дѐска 3. само мн. в свѐтет. (divadelní) ~ **na** разг. сѐна: **úspěch na divadelních ~nách** успех на сѐни

prk|ná, -á, -é ж. театър; театрална сѐна 4. спорт. дѐска за сноуборд; сноуборд

prkotin|a, -y ж. разг. експр. дреболия; дрѐбна работа: **taková ~a nestojí za řeč** не си струва да се говори за такава дреболия

prkýnkář, -e м. спорт. състезател по скейтборд; скейтбордист

prkýnko вж. **prkénko**

pro предлог с вин. (koho, co) 1. за (някого), за (нещо); в полза на (някого), в полза на (нещо): **pracovat ~ blaho lidu, ~ mír** работя за блага на народа, за мира; **hlasovat ~ kandidáta, ~ návrh** гласувам за кандидат, за

предложение; **být** ~ *разг.* аз съм за; гласувам за **2.** за (*някого*), за (*нещо*); за (*някаква цел*): **poslat** ~ **lékaře** пратя за лекар; **jít** ~ **pivo**, ~ **vodu** отивам за бира, за вода **3.** за (*някого*), за (*нещо*); за (*някакво предназначение*): **koupit dárek** ~ **děti** купя подарък за децата; **čtba** ~ **děti a mládež** четиво за деца и юноши; **prášek** ~ **spaní** *разг.* приспивателно; **umění** ~ **umění** *лит. изк.* изкуство за самото изкуство

◆ **to je ~ kočku** *разг. експр.* това не става за нищо; от това полза, файда няма **4.** за (*някого*), за (*нещо*); заради (*някого*), заради (*нещо*); поради (*нещо*); поради (*някаква причина*): **hádají se** ~ **maličkosti** карат се за дреболии, заради дреболии; **odsoudit někoho** ~ **krádež** осъдя някого за кражба; **je oblíben** ~ **svou dobrotu** обичат го за добротата му; обичан е заради добротата си; ~ **nepříznivé počasí se zájezd odkládá** заради лошото време, поради лошото време екскурзията се отлага; **je nepřítomen** ~ **nemoc** той **отсутств.** (сърди се и под.) за нищо и никакво, за няма нищо, безпричинно, излишно, напразно; ~ **stromy nevidí les** *поговорка* заради дървото, зад дървото не вижда гората **5.** за (*някого*), за (*нещо*); по отношение на (*някого*, *нещо*); що се отнася до (*някого*, *нещо*): **to je ~ mne drahé** за мене това е скъпо; **to platí ~ všechny** това важи, това се отнася за всички; **byl ~ ni bohem** той беше за нея (истински) бог; ~ **boha!**/**proboha!** за бога! ~ **mě za mě (dělej si, co chceš** и под.) все ми е едно, все ми е тая (прави каквото си искаш и под.) **6.** за (*някакъв момент*); за (*някакъв период от време*): ~ **celý život** за цял живот; ~ **dnešek to stačí** достатъчно за днес; за днес стига; ~ **každý případ**, ~ **všechny případy** за всеки случай

proaranžovan|ý, -á, -é *муз.* добре аранжиран: ~ **á skladba** добре аранжирана композиция

proatlantick|ý, -á, -é проатлантически: ~ **á orientace** проатлантическа ориентация

probád|at, -ám *св. (со)* изследвам, проуча (*нещо*): ~ **at archiv** проуча архив

probankrot|ovat se, -uji se/разг. -uju se *св. (кат; к щети)* публ. експр. стигна (*някъде; до нещо*), постигна (*нещо*) с (поредица от) банкрути: **k sociálně spravedlivé společnosti se nemusíme prokrachovat a ~ovat** няма да постигнем социално справедливо общество с поредица от крахове и банкрути

probdě|lý, -á, -é безсънен; прекъран в будване, без сън: ~ **á noc** безсънна нощ

probd|ít, -ím *св. (со)* изкърам, прекърам **буден** (*цяла нощ и под.*): ~ **ít celou noc** прекърам **буден** цяла нощ

proběh|at, -ám *св. (со)* **1.** обикъля (тичешком), пробягам (*нещо*): ~ **at celé město** обикъля, пробягам целия град; ~ **at všechny obchody** обикъля всички магазини **2.** прекърам (*нещо*) в бягане, в тичане, в обикаляне; обикалям (*дълго време*): ~ **at celé dny** прекърам в бягане, в тичане, в обикаляне дни наред, цели дни; обикалям дни наред

proběh|nout, -nu *св. 1. (со)* пробягам (*нещо*); мина, измина бегом, бягайки (*нещо*): ~ **nout trať** пробягам, измина бегом писта **2. (kudy, čím; со)** изтичам; пробягам (*нещо*); бегом, тичешком пресека, прекося (*нещо*); мина бегом, тичешком (през *нещо*): ~ **nout náměstím/náměstí** тичешком прекося площад; ~ **nout nepřátelskou palbou** изтичам, мина бегом под вражески обстрел **3. (kolem koho, kolem čeho)** изтичам, мина тичешком (*покрай някого, покрай нещо*): ~ **nout kolem známého** изтичам покрай свой познат **4. обикн. третол. -ne** (-; *jak*) мине, премине, протече (*по някакъв начин*): **film ~l bez ohlasu** филмът мина, премина без отзвук, без успех; **vše ~lo hladce** всичко мина, премина гладко **5. обикн. третол. -ne** (*kudy, čím*) мерне се, мине, премине, прелети (*през нещо*): **myšlenka mi ~la hlavou** мисълта премина през главата ми

proběh|nout se, -nu se *св. 1.* набягам се, натичам се донасята: **děti se musí ~nout** децата трябва да се натичат до насита **2.** пораздвиж се, поразходя се

probend|ít, -ím *св. разг. експр. (со)* **1.** пропиля, пропукам, профукам (*пари*): ~ **it všechny peníze** профукам всички пари **2.** прекърам в гуляй (*дадено време*): ~ **it celou noc** прекърам цяла нощ в гуляй

probíh|at, -ám *несв. 1. (со)* пробягвам (*нещо*); минавам, преминавам бегом (*писта и под.*) **2. (kudy, čím; со)** пробягвам, изтичам бегом, тичешком пресичам, прекосявам (*нещо*); минавам бегом, тичешком (*през обстрелвана територия и под.*) **3. (kolem koho, kolem čeho)** минавам тичешком, изтичам (*покрай някого, покрай нещо*) **4. обикн. третол. -á** (-; *jak*) минава, преминава, протича (*по някакъв начин*): **operace ~á bez komplikací** операцията преминава, протича без усложнения, без компликации **5. обикн. третол. -á** (*kudy, čím*) мърка се, минава, преминава, прелита (*през нещо*): **divné myšlenky mi ~ají hlavou** странни мисли ми минават през главата

probíhat se, -ám se *несв.* потичвам; пораз-
двигвам се; разхождам се

probíjen|í, -í *ср.* пробиване

probíjet, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв.* **1.** (*со; со до чеho* *čít*) пробивам, правя (*дупка, отвор и под. в нецо с нецо*): **~et díry do plechu** пробивам дупки в ламарина **2.** (*со; со čít*) пробивам, продупчвам, надупчвам (*нецо с нецо*): **~et plech** пробивам, надупчвам ламарина **3.** *обикн. третол. -í* *електр.* не е добре изолиран: **ka-bel ~í** кабелът не е добре изолиран

probíjet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se *несв.* (*čít, kudy*) *експр.* пробивам; пробивам си път (*в нецо, през нецо*): **těžce se ~í životem** трудно, мъчно си пробива път в живота; трудно, мъчно пробива в живота

probír|at, -ám *несв.* (*со*) **1.** преглеждам (*нецо*): **~at časopisy** преглеждам списания **2.** раз-
глеждам, обсъждам, анализирам (*нецо*); пра-
вя разбър (*на нецо*): **~at situaci** разглеждам,
анализирам ситуация **3.** издълбавам, правя
(*нецо*) по-дълбоко: **~at řečiště** още повече
издълбавам речно корито **4.** преподавам, из-
лагам, обяснявам, вземам, минавам (*нецо*):
~at novou látku преподавам, излагам, взе-
мам нов (учебен) материал, нов урок **5.** раз-
рждам (*нецо*), прочиствам (*нецо*): **~at kni-
hovnu** разрждам библиотека **6.** *шив.* наби-
рам, стеснявам (*нецо*): **~at šaty v pase** на-
бирам, стеснявам рокля в кръста

probír|at se, -ám se *несв.* **1.** (*čít; v čet*) рова;
рова се (*из нецо, в нецо*): **~at se v knihách, ku-
pou dopisů** рова (се) из книги, в купчина писма **2.** (*čít*) промъквам се, провирам се (*през не-
цо*): **~at se houštím** провирам се през гъста-
лак **3.** (*z čeho; k čemu*) идвам на себе си; све-
стявам се: **~at se z mdloby, z bezvědomí; ~at
se k vědomí** идвам на себе си, свестявам се,
идвам в съзнание **4.** (*z čeho*) разсънвам се, про-
буждам се, събуждам се (*от нецо*): **~at se ze
spánku** пробуждам се от сън; разсънвам се

probír|ka, -u *ж.* **1.** подбор, подбиране: **~a ex-
ponátů** подбор на експонати **2.** разрждане:
provést ~u lesa проведя разрждане, частично
изсичане на гора

pro|bít, -biji/разг. -biju *св.* **1.** (*со; со до чеho* *čít*) пробия, направа (*дупка, отвор и под. в нецо с нецо*): **~bít díru do zdi** пробия дупка в стена **2.** (*со; со čít*) пробия, продупча, на-
дупча (*нецо с нецо*): **~bít plech (hřebíkem)**
пробия, надупча ламарина (с гвоздей)

pro|bít se, -biji se/разг. -biju se *св.* **1.** (*čít, kudy*)
пробия (*нецо*); пробия си път (*в нецо, през
нецо*); направа пробив (*в нецо*): **~bít se ne-**

přátelskými liniemi направа пробив в против-
никови позиции **2.** *обикн. третол. -bije se*
електр. избие, изгорй: **kondenzátor se ~bil**
кондензаторът избй, изгоря

problém, -u *м.* проблем: **vědecký ~** научен
проблем; **řešit aktuální ~y** решавам актуални
проблеми, въпрдси; **to je ~** *разг.* това е проб-
лём; това е проблематично; това няма да е
лесно

problematicky [-ty-] *нар.* проблематично, спор-
но, съмнително

problematický [-ty-], **-á, -é** проблематичен,
спорен, съмнителен: **~ý výsledek, případ** про-
блематичен, съмнителен резултат; пробле-
матичен, спорен слўчай

problematicčnost [-ty-], **-í** *ж.* проблематичност
problematika [-ty-], **-y** *ж.* проблематика: **vý-
robní, sociální ~a** производствена, социална
проблематика

problematiz|ovat [-ty-], **-uji/разг. -uju** *несв.* (*со*)
проблематизирам (*нецо*); правя проблем (*от
нецо*); съмнявам се (*в нецо*): **je skeptik,
všecko ~uje** той е скептик, проблематизира
всичко, съмнява се във всичко

problémov|ý, -á, -é проблемен; който поставя,
съдържа проблеми: **~ý román** проблемен
роман

problek|nout, обикн. третол. -ne *св.* **1.** (-;
kudy, čít) проблесне (*през нецо*) (*за свет-
лина*): **slunce ~lo mraky** слънцето пролясна
през облаците **2.** мерне се: **~l mu hlavou nápad**
прен. в главата му пролясна, в главата му се
мярна идея

problek|ovat, обикн. третол. -uje *несв.* (-;
kudy, čít) пролясва, мярка се (*през нецо*)
(*слънце през облаци и под.*)

probod|at, -ám *св.* (*koho, со čít*) прободя, про-
нижа, промуша (*някого, нецо с нецо*): **~at
protivníka (mečem)** прободя, пронйжа про-
тивник (с меч)

probodáv|at, -ám *несв.* (*koho, со čít*) про-
бждам, пронйзвам, мушвам, мушкам (*ня-
кого, нецо с нецо*): **~at někoho nožem, me-
čem** пробждам, пронйзвам някого с нож, с
меч; **~at někoho zrakem, očima** *прен.* про-
низвам някого с поглед, с очи

probod|nout, -nu *св.* (*koho, со čít*) **1.** прободя,
пронйжа (*някого, нецо с нецо*): **~nout pro-
tivníka mečem** промуша, пронйжа противник с
меч **2.** убодя, бодна, боцна, мушна, промуша
(*някого, нецо с нецо*): **~la si prst (při šití)** тя си
убоде, прободя пръста (*при шиене*); **~nout
někoho pátravým pohledem** *прен.* пронйжа
някого с изпитателен поглед

proboha *междум.* за бôга: ~, **nelekej se!** не сè плашй, за бôга!

proboljovat, -uji/разг. **-uju** св. **1.** (со) извоювам (нещо); (с бôй, с борбà) успèя да постигна, да осъществя (нещо): ~**ovat ústup z obklíčení** с бôй успèя да излÿза от обкръжение, да разкъсам обкръжение, кордон **2.** (со) прокърам, наложа (нещо); (с усилие, с борбà) успèя да постигна осъществяване, реализиране (на нещо): ~**ovat své požadavky** прокърам, наложа свои йскания

proboljovat se, -uji se/разг. **-uju se** св. **1.** (odkud kudy kam) (с борбà, с бôй) си пробия пÿт, изтрÿгна се, изкôпча се, промÿкна се, направя прôбив (отнякъде през някъде до някъде): ~**ovat se z obklíčení** промÿкна се през обкръжение; направя прôбив, пробия си пÿт през обкръжение **2.** (kat, do čeho) (с усилие, с борбà) стÿгна, успèя да стÿгна (до нещо): ~**ovat se fo finále** успèя да стÿгна до финал

proboljováv|at, -ám нескв. **1.** (со) извоювам (нещо); (с бôй, с борбà) успÿвам да постигна, да осъществя (пробив в обкръжение и под.) **2.** (со) прокърам, налагам (искания, идеи и под.); (с усилие, с борбà) успÿвам да постигна осъществяване, реализиране (на нещо)

proboljováv|at se, -ám se нескв. **1.** (odkud kudy kam) (с бôй, с борбà) си пробивам пÿт, прàвя прôбив, измÿквам се, изтрÿгвам се, изкôпчвам се, промÿквам се (отнякъде през някъде до някъде) **2.** (kat, do čeho) (с усилие, с борбà) стÿгам, успÿвам да стÿгна (до финал и под.)

proboř|it, -ím св. (со) продÿня, пробия (нещо) (с някаква тежест): ~**it strop, led** продÿня, пробия тавàн, лед (с някаква тежест)

proboř|it se, -ím se св. **1.** обикн. третол. **-í se** продÿни се, пропадне (под някаква тежест): **led se ~il** ледÿт се продÿни **2.** (kat) пропадна, хлÿтна, потÿна (някъде): ~**it se do závÿje** пропадна, хлÿтна в прÿспа

probořt, -a м. църк. пробст (предстоятел, настоятел на катедрала, манастирски колегии, важни енории); проигÿмен

probour|at, -ám св. **1.** (со) пробия (нещо) (чрез къртене, чупене): ~**at zed'** пробия стена **2.** (со; со до čeho, kde) пробия, направя (дупка, отвор и под. в нещо) (чрез къртене, чупене)

probour|at se, -ám se св. (kat) (чрез къртене, чупене) проникна (някъде): ~**at se do sklepa** (чрез къртене на стена, чрез чупене на врата) проникна в мазè

probouráv|at, -ám нескв. **1.** (со) (чрез къртене, чупене) пробивам (стена и под.) **2.** (со; со до

čeho, kam) (чрез къртене, чупене) пробÿвам, прàвя (дупка, отвор, прозорец в стена и под.)

probouráv|at se, -ám se нескв. (kat) (с къртене, чупене) прониквам (в мазе и под.)

probouz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. **1.** (кого – вин.) пробÿждам, събÿждам, разбÿждам, вдÿгам (някого) от сÿн **2.** (кого – вин. z čeho) откъсвам, изтрÿгвам (някого от мечти и под.) **3.** (со; со v kot, u koho) събÿждам, пробÿждам, разбÿждам, предизвÿквам (в някого любопитство, любов и под.)

probouz|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se нескв. **1.** (–; z čeho) събÿждам се, пробÿждам се, разбÿждам се, стàвам от сÿн **2.** (–; z čeho) свестÿвам се, опôмням се, йдвам на себе се, йдвам в съзнàние (след припадÿк) **3.** (–; z čeho) изтрÿгвам се, откъсвам се (от мечти и под.) **4.** обикн. третол. **-í se** (v kot, u koho) пробÿжда се, събÿжда се, порàжда се, зарàжда се (в някого) (за чувство и под.)

pro|brat, -beru св. **1.** (со) преглèдам (нещо) (последователно едно след друго): ~**brat korespondenci** преглèдам кореспонденция **2.** (со) разглèдам, обсъдя, анализирам (нещо); направя разбôр (на нещо): ~**brat situaci** разглèдам, анализирам ситуация **3.** (со) преподам, излôжа, обясня, взèма, мÿна (нещо) (в урок, в лекция): **učitelka ~brala novou látku** учителката преподаде нов (учèбен) материал, нов урôк; **dneska jsme ~brali novou látku** днес взèхме нов урôк **4.** (со) разредя (нещо): ~**brat knihovnu** разредя, прочÿстя библиотèка (освободя я от по-малоценни книги) **5.** (со) удÿлбочà, направя (нещо) ôще пô-дÿлбôко: ~**brat řečiště** удÿлбочà рèчно корÿто **6.** (со) шив. наберà, стесня (нещо): ~**brat šaty v pase** стесня, взèма, наберà рôкля в крÿста

pro|brat se, -beru se св. **1.** (čít, v čem) прерôвя (нещо): ~**brat se kupou dopisù** прерôвя кÿп писмà **2.** (čít) проврà се, промÿкна се (през нещо): ~**brat se houřtím** проврà се, промÿкна се през гÿсталàк **3.** (z čeho, k čemu) дôйда на себе си; дôйда в съзнàние; свестÿ се: ~**brat se z mdloby, z bezvÿdomí** дôйда на себе си, дôйда в съзнàние; ~**brat se k vÿdomí** дôйда на себе си, дôйда в съзнàние, възвÿрна си съзнàнието **4.** (–; z čeho) пробÿдя се, събÿдя се, дôйда на себе си, свестÿ се; разсÿня се: ~**brat se z hlubokého spánku** пробÿдя се от дÿлбôк сÿн **probud|it, -ím** св. **1.** (кого – вин.) пробÿдя, събÿдя, разбÿдя, вдÿгна от сÿн (някого): ~**il ho hluk** събÿди го, разбÿди го шÿм; ~**it někoho k životu** прен. съживÿя, възкресÿя някого; вÿрна някого към живôта **2.** (кого – вин. z čeho) из-

тръгна, откъсна (*някого от нещо*): **~it někoho ze snění** изтръгна, откъсна някого от мечтите му **3.** (*со; со v kot, u koňo*) събўдя, пробўдя, разбўдя, предизвикам (*нещо в някого*): **~it něčí zvědavost, zájem** събўдя, предизвикам нечие любопытство, нечий интерес

probudit se, -ím se *св. 1.* (-; *z čeho*) събўдя се, пробўдя се, разбўдя се, стана от сън **2.** (-; *z čeho*) свестя се, опомня се, дойда на себе си; дойда в съзнание (*след припадък*): **~it se z mrákot** свестя се, дойда на себе си след припадък **3.** (-; *z čeho*) изтръгна се, откъсна се (*от нещо*): **~it se ze snění** откъсна се от мечтите си **4.** *обикн. третол. -í se (v kot, u koňo)* събўди се, пробўди се, породй се, зародй се (*в някого*) (*за чувства и под.*): **~ila se v něm žárlivost** в него се пробўди ревност

proc, -e *м. разг. вулг.* възгордѣл се, самозабравил се човек; човек, на когото му е пораснала работата; парвеню: **to je ale ~!** брей че му е пораснала работата на тоя!

procedit, -ím *св. 1.* (*со*) прецедя (*нещо*); прекарам (*нещо*) през цедка: **~it polévku, omáčku** прецедя супа, сѓс **2.** (*со*) оцедя (*нещо*); остава (*нещо*) да се оцедй: **~it špagety** оцедя спагетти **3.** (-; *со*) *експр.* прецедя, кажа (*нещо*) през зъби: **~it neochotně odpověď** едвѣм-едвѣм, без особено желѣние прецедя ѓгговор; ѓгговѣря през зъби

procedur|a [-du-/-dú-], **-y** *ж.* процедура: **úřední** ~а административна процедура; **podrobit se lázeňským ~ám** подлѓжа се на балнеолѓжки процедури; **~а kontrolního čísla** *спец.* метод на контролните разряди

procedurální|í [-du-], **-í, -í** процедурен: **~í otázky, pravidla** процедурни въпрѓси, правила

procentní|í, -í, -í процентен; който е в проценти: **~í přírážka (k ceně)** процентна надбѣвка (към цена)

procent|o, -a *ср.* процент: **~o úmrtnosti** процент на смъртност; **splnit plán na sto** ~ изпѣлня планъ♦ **~o** процента, стѓ на стѓ е сигурно; няма място за съмнѣние

procentov|ý, -á, -é процентен, процентѓв: **~á sazba** процентна тарифа

procentuální|í, -í, -í процентен, процентѓв

proces, -u *м. 1.* процес, ход, развѓй, развитие *и спец.:* **dějinný** ~ исторически процес; исторически развѓй; ход на истѓрията; **~ privatizace, privatizační** ~ процес на приватизация, приватизациѓнен процес; приватизация; **~ restituce, restituční** ~ процес на реституция, реституциѓнен процес; реституция; **~ transfor-**

mace, transformační ~ процес на реструктуриране; реструктуризациѓнен процес; реструктуриране; **~ rozdělení (Československa)** процес на раздѣляне (на Чехословѣкия); **~ izolace** процес на изолация; **pracovní** ~ трўдов процес; ход на рѣбота; процес на трудѣ; **koherentní** ~ кохерентен процес; **~ překládání** процес на транслация **2.** *в съчет. v ~u předлог с род. (čeho)* в процеса на (*нещо*); по време на (*нещо*); през време на (*нещо*): **v ~u práce došlo ke změnám** в процеса на рѣбота, по време на рѣбота настанаха промени **3.** *юрид.* процес, дѣло, спор: **~ s rozkrádači** процес срещу разхитѣтели; **vyhrát** ~ спечѣля процес, дѣло♦ **uřední|úřední|ský** *разг.* разпѣря се с някого, с неѓо по кратката, по бързата процедура; на бърза рѣка се разпѣря с някого, с неѓо; на бърза рѣка си разчйстя сметките с някого; не се церемоня с някого, с неѓо **4.** *хим.* процес, реакция: **chemický** ~ химически процес, химическа реакция; **korozní** ~ корозиѓнен процес; **metalurgický** ~ металургичен процес

proces|í, -í *ср. 1.* цѣрк. шѣствие, процесия: **~í poutníků** шѣствие на поклѓнници **2. *експр.* шѣствие, нашѣствие; стѣлпотворѣние: **~í turistů** стѣлпотворѣние на туристи**

procesní *вж. processuální*

processor, -u *м. спец.* процесѓр: **centrální** ~ центрѣлен процесѓр

procesorov|ý, -á, -é *спец.* процесѓрен

procesuální|í, procesní|í, -í, -í процесуѣлен

procest|ovat, -uji|разг. -uju *св. (со) 1.* пропѣтўвам, измѣна, обиколя, кръстѓсам (надлѣж и шир) (*нещо*): **~ovat celou Evropu** обиколя, кръстѓсам цяла Европа; **~ovat kus světa** обиколя половината, голѣма част от света **2.** прекарам (*нещо*) в пѣт, в пѣтўване, в пѣтешѣствие, в обиколки; **~ovat celou dovolenou** прекарам в пѣт, в пѣтешѣствие цялата си ѓтпуска

procit|at, procít|at, -ám *несв. (-; z čeho) 1.* разсѣнвам се, съвзѣмам се, събўждам се (*от сън*) **2.** изтрезнявам (*от чувство и под.*); опомням се (*от изумление и под.*) **3.** свестявам се, съвзѣмам се, йдвам на себе си, йдвам в съзнѣние (*след припадък*)

procítěně *нар.* прочўвствено; с много чўство, проникновѣние; проникновѣно: **~ předněst báseň** прочўвствено изречитѣрам стихотворѣние

procítěnost, -i *ж.* прочўвственост, проникновѣние: **~ přednesu** прочўвственост на изпѣлнѣние

procítěn|ý, -á, -é прочўвствен, проникновѣн;

наситен, пропит с много чувство: **~ý přednes** прочувствено, проникновено изпълнение; **~á slova** прочувствени, проникновени думи

prociť|ít, -ím св. (со) **1.** почувствам, изпитам, изживя (нещо): **~it bolest i radost** изпитам и болка, и радост **2.** пропия, наситя с чувство (нещо): **~it báseň** пропия, наситя стихотворение с много чувство

prociť|nout, -nu св. (-; з *čeho*) **1.** разсъня се, съвзема се, събъдя се (от сън): **~nout ze spánku** разсъня се, съвзема се, събъдя се от сън **2.** изтрезня, опомня се (от нещо): **~nout z okouzlení** изтрезня, опомня се от (обзело ме) очарование **3.** съвзема се, свестя се, дойда на себе си, дойда в съзнание (след припадък): **~nout z mdlob** свестя се, дойда на себе си след припадък

prociť|ovat, -uji/разг. **-uju** неск. (со) **1.** чувствам, изпитвам, изживявам (болка, радост и под.) **2.** пропивам, насыщам с (много) чувство (стихотворение, песен и под.)

proclen|í, -í ср. обмитяване; вземане на мит: **co máte k ~í?** какво имате за обмитяване?

proclen|ý, -á, -é обмитен: **~é zboží** обмитена стока; обмитени стоки

procl|ít, -ím св. (со) обмитя (нещо); взема мит (за нещо); сложа мит (върху нещо): **~it dovažené zboží** обмитя внасяни стоки

proclív|at, -ám неск. (со) обмитявам (нещо); вземам мит (за нещо); слагам мит (върху нещо)

procour|at, -ám св. разг. експр. (со) **1.** обиколя (нещо), шляейки се: **~at celé město** шляейки се, обиколя целия град **2.** прекарам, загубя, убия (някакво време), шляейки се: **~at celý den** шляейки се, прекарам, убия цял ден

procvak|nout, -nu св. (со) продупча, пробия перфорирам, шракна (нещо): **~nout jízdenu** продупча, шракна билет

procvič|ít, -ím св. (со) **1.** упражня, тренирам (нещо): **~it břišní svaly** упражня, тренирам коремните си мускули **2.** упражня, затвърдя, повторя (нещо): **~it s žáky novou látku** упражня, затвърдя, повторя с ученици нов урок

procvič|ovat, -uji/разг. **-uju** неск. (со) **1.** упражнявам, тренирам (мускули и под.) **2.** упражнявам, повтарям, затвърждавам (нови думи и под.)

proč нар. местоим. **1.** въпр. защо: **~ to děláš?** защо го правиш? **~ to neřekl?** защо не го е казал? **lačtění své proto** поговорка всеки въпрос си има отговор **2.** отн. поради който, поради която, поради което, поради който: **příčina, ~ to**

udělala причина, поради която го е направила, извършила; причината защо го е направила

proče|sat, -šu/-sám/книж. **-ši** св. **1.** (со; кому со) разчеша (нещо): **~sat vlasy, hřívu** разчеша коса, грива **2.** (со) претършувам (нещо); прегледам (внимателно) всяко кътче (на нещо); обърна (нещо): **~sat les** огледам всяко кътче на гора; претършувам гора; обърна цялата гора, обърна гората наопаки

pročesáv|at, -ám неск. (со) **1.** разчесвам (грива и под.) **2.** (внимателно) оглеждам всяко кътче (на нещо); обръщам наопаки (гора и под.)

pročiněn|í, -í ср. кожар. продъбване

pročís|nout, -nu св. (со; кому со) разчеша, разреша (нещо на някого) (с едно движение): **~nout si vlasy a** разреша косата си (с едно движение) **б** прекарам пръсти през косата си

pro|číst, -čtu св. (со) прочета (нещо) (от край до край): **~číst noviny** прочета, изчета вестник (от край до край)

pročíst|ít, -ím св. (со) **1.** пречистя (нещо): **~it vodu** пречистя вода **2.** прочистя, продухам (нещо): **~it potrubí** прочистя, продухам тръби **3.** промия (нещо): **~it oči, uši** промия очи, уши

pročišť|ovat, pročíst|ovat, -uji/разг. **-uju** неск. (со) **1.** прочиствам (вода и под.) **2.** прочиствам, продухвам (тръби и под.) **3.** промивам (очи и под.)

pročit|at, -ám неск. (со) (от край до край) прочитам, изчитам (вестник и под.)

pročpак нар. експр. защо; защо ли; че защо; защо пък: **~ to neřekl?** защо ли не го е казал? **~ to děláš?** защо ти трябва да го правиш? за какъв дявол го правиш?

pro|dat, -dám св. **1.** (со) продам (нещо): **~dat dům (za sto tisíc)** продам къща (за стот хиляди) **~dám si kávu** да му мигне окото) може да продаде и родния си баща; **~dat drape svou kůži** скъпо продам кожата си; скъпо дам живота си **2.** (со) разг. продам, приложам, реализирам (нещо): **umět dobře ~dat své vědomosti** мога, умя добре да продам, да реализирам знанията си **3.** (кого – вин.) продам, предам за пари (някако): **~dat kamarády** продам, предам приятелите си, другарите си

pro|dat se, -dám se св. (-; кому) продам се (на някого): **~dat se nepřátelům vlasti** продам се на враговете на родината си

prodavač, -e м. продавач

prodavačk|a, -y ж. продавачка

prodáv|at, -ám неск. (со) продавам (нещо): **~at levně, na úvěr, ve velkém** продавам евтино, на кредит **~ám knihu**

- разг.* предавам, казвам (ви) дословно това, което чух, което съм чул
- prodebat|ovat, -uji/разг. -uju** св. 1. (со) обсъдя, продикутирам (нещо); направя разбор (на нещо): **~ovat situaci, plán** обсъдя ситуация, план 2. (со) прекарам в обсъждане, в разискване, в дискуссия (*определено време*): **~ovat celý večer** прекарам в обсъждане цяла вечер
- prodej, -e** м. продажба: **~ novín** продажба на вестници; **předsunutý** ~ изнесена продажба (*пред магазин*); **stáhnout z ~e** извадя от продажба; **maloobchodní** ~ продажба по цени на дребно; **~ za hotové** продажба срещу заплащане в брой, в наличност; **doměk je na ~** къщата се продава; къщата е за продан
- prodeješopn|ý, -á, -é** (добре) продаваем: **~é zboží** (добре) продаваема стока
- prodejn|a, -y** ж. магазин: **~a potravín** магазин за хранителни стоки
- prodejn|í, -í, -í** 1. търговски, пазарен; който се отнася до продажба: **~í cena** пазарна цена 2. работен (*който се отнася до работно време на магазин*): **~í doba** работно време (*на магазин*)
- prodejnost, -i** ж. 1. продажност 2. продаваемост
- prodejn|ý, -á, -é** 1. който е предназначен за продажба, за продан: **~é zboží** стока за продан; стоки за продан 2. *нейор.* продажен: **~ý tisk** продажна преса, продажен печат; **~á žena** продажна жена
- proděkan, -a** м. заместник-дъкан
- prodě|lat, -ám** св. 1. (со) прекарам, изкарам (*нещо*): **~at nemoc, utrpení, válku** изкарам болест, страдание, война 2. (со) изкарам, мина, завърша (*нещо*): **~at kurzy, školení** изкарам, завърша курсове, обучение 3. (*на смет*) загубя, понеса загуба, остана в загуба (*от нещо*): **na tom ne~áš** от това няма да загубиш, да остане в загуба
- prodě|láv|at, -ám** нескв. 1. (со) прекарвам, изкарвам (*болест, война и под.*) 2. (со) изкарвам, минавам, завършвам (*курсове и под.*) 3. (*на смет*) губя, загубвам, понсям загуба, оставам в загуба, в загуба съм (*от нещо*)
- prodě|lečn|ý, -á, -é** икономически, стопански неэффективен, неизгоден; работещ на загуба; носещ загуби; нерентабилен: **~ý podnik** икономически неэффективно предприятие; работещо на загуба предприятие; **~á činnost** икономически неизгодна, нерентабилна дейност; носеща загуби дейност
- prodě|lek, -ku** м. (парична) загуба: **prodávát s ~kem** продавам на загуба
- proděravě|l|ý, -á, -é** продупчен, пробит, надуп-
- чен; който е в дупки: **~ý hrnec** пробита тенджерка; **~é boty** пробити, скъсани обувки
- proděrav|ět (se), обикн. третол. -í (se), 3. мн. -ějí (se)/-í (se)** св. продупчи се, пробие се, стане на дупки: **dno (se) ~ělo** дъното се пробива, стана на дупки
- proděrav|it, -ím** св. (со) пробия, продупча (*нещо*): **~it plechovku** пробия консервна кутия; **~it (střelbou) pancíř** пробия, продупча (с изстрел), прострелям брони
- prodch|nout, обикн. страд. být ~nut** св. 1. обикн. третол. **je ~nut (čít)** пропит е (*с нещо*); миреше (*на нещо*): **vzduch byl ~nut vůní pryskyřice** въздухът беше пропит с дъх на смола, миреше на смола 2. (*čít*) изпълен съм (*с нещо*): **být ~nut nadšením** изпълен съм с възторг
- prodír|at I, -ám** нескв. 1. **също и prodír|at si, -ám si** (со) пробивам, изтърквам, протривам, съдирам, прокъсвам (си), скъсвам (си) (*ръкави в лактите и под.*) 2. обикн. в съчет. **~at si cestu (kam, kudy)** проправям си, прокарвам си, пробивам си път (*някъде през хрсталак и под.*)
- prodír|at II, -ám** нескв. (со) протривам, протърквам, изтърквам, съдирам, прокъсвам (*ръкави в лактите и под.*)
- prodír|at se, -ám se** нескв. (*odkud, kam, kudy*) измъквам се, промъквам се, промушвам се (*някъде, през нещо*); проправям, прокарвам, пробивам си път (*през тълпа, към изход и под.*)
- prodiskut|ovat [-du-], -uji/разг. -uju** св. (со) 1. обсъдя, разисквам, продикутирам (*нещо*): **~ovat plán** обсъдя, разисквам, продикутирам план 2. прекарам в обсъждане, в разискване, в дискуссия (*определено време*): **~ovat celý večer** прекарам в дискуссия, в разискване цяла вечер
- prodlen|í, -í** ср. книж. отлагане; отсрочка, отсрочване; забавяне: **nebezpečí z ~í** опасност от отлагане, от отсрочване; **bez ~í** без отлагане; веднага, моментално
- prodlev|a, -y** ж. 1. книж. отлагане, отсрочка, отсрочване; забавяне 2. *спец. физ. муз.* задръжка, забавяне, инфлексия
- prodlév|at, -ám** нескв. книж. 1. (*kde*) оставам, задържам се, прекарвам, пребивавам по-продължително време (*някъде*): **~at na venkově** оставам, задържам се, прекарвам по-продължително време на село 2. (*v čem*) заливам се, улиявам се, потъвам, унасям се, забравям се (*в нещо*): **~at ve vzpomínkách** заливам се, унасям се, забравям се в спомени 3. обикн.

- в съчет. **~at pohledem** и под. (на кот, на чет) спирам, задържам поглед (върху някого, върху нещо): **~at pohledem na krajíně** спирам, задържам поглед върху местност **4.** (s čím) бавя се, забавям се (с нещо); отлагам (нещо); колебая се, двоумя се (за нещо): **~at s odpovědí** бавя се с отговор; двоумя се дали да отговоря
- prodlít, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. книж. 1.** (kde) оста на, задържа се, прекарам по-продължително време (някъде): **~ít celou noc mimo domov** прекарам цяла нощ извън къщи **2.** обикн. в съчет. **~ít pohledem** (на кот, на чет) спра, задържа поглед (върху някого, върху нещо): **~ít pohledem na nádherné soše** спра, задържа поглед върху великолепна статуя **3.** (s čím) (по)забавя се (с нещо); (по)отлѝжа (нещо); поколебая се, подвоумя се (за нещо): **~ít s vysvětlením** (по)забавя се с обяснение
- prodloužen[á, -é ж. разг. по-продължителен и тържествен урок по танци (по случай завършване на курс по танци)**
- prodloužení, -í ср. 1.** продължаване, удължаване, удължение; наставяне; снаждане и спец.: **~í sukně** удължаване на пола; **kritické, mezní, poměrné ~í** критично, крайно, относително удължение; **přípustné, trvalé ~í** допустимо, остатъчно удължение **2.** продължаване, удължаване, протакане, отлагане: **~í lhůtu** удължаване, отлагане на срок; отсрочване, отсрочка
- prodloužení, -á, -é 1.** продължен, удължен, наставен, снаден; **~á sukně** удължена, наставена пола; **~á mícha anat.** продълговат (гръбначен) мозък **2.** продължен, удължен, проточен: **~á prodejní doba** удължено работно време (на магазин)
- prodloužit, -ím св. 1.** (co) продължа, удължа, наставя, снадя; направа (нещо) по-дълго: **~ít ulici** продължа улица; **~ít šaty, sukni** удължа, отпусна рокля, пола **2.** (co) продължа, удължа, направа (нещо) по-дълго, по-продължително: **~ít pobyt, pracovní dobu** удължа пребиваване, работно време; **~ít někomu život** продължа живота на някого
- prodloužit se, обикн. третол. -í се св. 1.** стәне по-дълъг, продължи се, издължи се, удължи се: **stíny se ~ily** сенките се издължиха, станаха по-дълги **2.** стәне по-продължителен; продължи се, удължи се, протѝчи се: **lčění se ~ilo** лечението се протѝчи
- prodlužit, -uji/разг. -uju не св. 1.** (co) продължавам, удължавам, правя да стәне по-дълго (улица, рокля и под.) **2.** (co) продължавам, удължавам, протѝчвам, протѝкам (нещо); правя (нещо) по-продължително (лечение и под.)
- prodlužit, -uji св. 1.** също и **prodrat si, -deru si (co)** пробия, изтъркам, протъркам, протрия, съдера, скъсам, прокъсам (си) (нещо): **~drat (si) lokty u kabátu** протъркам, протрия, съдера в лактите ръкави на палто **2.** обикн. в съчет. **~drat si cestu (kam, kudy)** проправя си, прокарам си, пробия си път (някъде, през нещо): **~drat si cestu vpřed** пробия си път напред; **~drat si cestu houštinou** проправя си път, промъкна се, провра се през гъсталък
- prodrat se, -deru se св. (odkud, kam, kudy)** измъкна се, промъкна се, провра се, промушна се (отнякъде, някъде, през нещо); проправя, прокарам, пробия си път (отнякъде, някъде, през нещо): **~drat se z přeplněné tramvaje** пробия си път и се измъкна от препълнен трамвай; **~drat se dopředu** проправя си път, провра се, промуша се напред; **~drat se davem** проправя си път, провра се през тълпа
- prodrazit, -ím св. (co)** оскъпя, направа (нещо) по-скъпо; вдигна, повиша цената (на нещо): **doprava ~ila stavbu** транспортът оскъпи строежа, направи строежа по-скъп
- prodrazit se, -ím се, обикн. третол. -í се св.** поскъпне; оскъпи се; стәне по-скъпо; вдигне, повиши цената си: **služby se ~ily** услугите се оскъпиха
- prodrazit, -uji/разг. -uju не св. (co)** оскъпявам, правя (нещо) по-скъпо, да струва повече; вдигам, повишавам цената (на строеж и под.)
- prodrazit, -uji св. обикн. третол. -uje се не св.** поскъпва; оскъпява се; стáva по-скъпо; вдига, повишава цената си (за определени работи, операции и под.)
- prodřit, -u св. (co)** протрия, протъркам, изтъркам, съдера, прокъсам (нещо): **~ít podrážky** изтъркам, протрия подметки; **~ít rukávy** протъркам ръкави
- prodřit se, обикн. третол. -e се св.** протрие се, протърка се, изтърка се, съдере се, прокъса се: **nohavice se ~ely** крачолите се протъркаха; крачолите се бяха протъркали
- producent, -a м. 1.** продуцент: **filmový ~** филмов продуцент **2.** производител, продуцент: **~ nafty** производител на нафта

produkce, **-e** *ж.* **1.** продукция, производство, произвеждане: **rozvoj, růst průmyslové ~e** развој, увеличение на промишлена продукция **2.** *сбир.* продукция, производство; издѣлия; продукт: **zemědělská, průmyslová ~e** селскостопанска, промишлена продукция; селскостопански продукти, промишлени издѣлия **3.** продукция, творчество: **literární, vědecká ~e** литературна, научна продукция; **světová filmová ~e** световна кинопродукция **б)** панорама на световното кино **4.** продукция, изпълнение, представление: **koncertní, cirkusová ~e** концертна, циркова продукция

produkční I, **-í, -í** **1.** производствен; който се отнася до продукция, до производство: **~í náklady** производствени разходи **2.** продуктивен, производителен, творчески: **~í věk** продуктивна, творческа възраст; **~í schopnost** трудоспособност; творческа способност

produkční II, **-iho** *м. филм.* изпълнителен продуцент

produkční III, **-í** *ж. филм.* изпълнителен продуцент (*за жена*)

produkovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (со)* произвеждам (*нещо*): **~ovat ocel, uhlí, obilí** произвеждам стомана, въглища, зърнени храни **2. (со)** създавам, творя (*нещо*): **~ovat jeden román za druhým** създавам, пиша един роман след друг; пиша роман след роман

produkt, -u *м. 1.* продукт, издѣлие: **výchozí, konečný** ~ изходен, краен продукт; **naftový** ~ нефтопродукт; **~y lidské práce** издѣлия на човешкия труд; **korozní** ~ продукт на корозия; **~ rozkladu, štěpení** продукт на разпадане, на деление **2.** продукт; резултат, остатък: **vedlejší ~y spalování** отпадъчни продукти на горене **3. книж.** продукт, рожба: **typický ~ prostředří** типичен продукт, типична рожба на средата

produktivita [-ty-], **-y** *ж.* продуктивност, производителност: **~a půdy** продуктивност, плодородност на почва; **~a stroje** производителност на машина; **~a práce** *икон.* производителност на труд

produktivně [-ty-/-tý-] *нар.* продуктивно, производително

produktivní [-ty-/-tý-], **-í, -í** **1.** продуктивен, високодуктивен: **~í výroba** продуктивно, високодуктивно производство **2.** производителен: **~í síly** производителни сили **3.** продуктивен, активно творящ: **~í spisovatel** продуктивен, активно творящ писател **4.** резултатен, с богати резултати: **~í práce** *икон.* продуктивен труд **5.** продуктивен; често срещан:

~í prostředek, typ *език.* продуктивно средство, продуктивен тип

produktivnost [-ty-/-tý-], **-í** *ж.* продуктивност, производителност

produktovod, -u *м. спец.* продуктовод (*нефтепровод, газопровод и под.*)

produktovodní, **-í, -í** *спец.* който се отнася до продуктовод (*до нефтепровод, до газопровод и под.*); продуктоводен (*нефтепроводен, газопроводен и под.*)

prodyšnost, -í *ж. техн.* въздухопроницаемост, газопроницаемост

proevropan, -a *м.* привърженик на обединена Европа: **přesvědčený** ~ убеден привърженик на обединена Европа

proevropský, **-á, -é** проевропейски; който е в подкрепа на обединена Европа: **~á vystoupení** проевропейски изказвания

profanace, -e *ж.* профанация, опошляване: **~e ideje** профаниране, опошляване на идея

profanovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* профанирам, опростявам, опошлявам (*нещо*): **~ovat ušlechtilé ideje** профанирам, опошлявам благородни идеи

profaxovat, -uji/разг. -uju *несв. (со) разг.* похарча, профукам, платя, дам (*нещо*) за факсове; сметката ми за факс е (*колко*): **~ovat pět tisíc korun** сметката ми за факс е пет хиляди крони

profaxovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. разг.* успя да пратя факс: **~ovali jsme se až odpoledne** успяхме да пратим факс чак следобед

profederalista, -y *м. публ.* профедералист; привърженик на федерация, на федерално държавно устройство: **odsunutí ~ů z veřejného života** изолиране на профедералисти от обществения живот

profederální, **-í, -í** *публ.* профедерален; подкрепящ, поддържащ федерацията: **~í poslanci** профедерални народни представители

profese, -e *ж.* професия: **je ~í právník** по професия той е юрист

profesionál, -a *м.* професионалист: **hokejoví ~ové** хоккеисти-професионалисти

profesionalismus *вж. profesionalizmus*

profesionalista, -y *м. по-рядко* професионалист

profesionalita, -y *ж.* професионализъм, професионалност

profesionalizace, -e *ж.* професионализация, професионализиране: **~e armády** професионализация на армия

profesionalizmus, profesionalismus [-zm-], **-u** *м. 1.* професионализъм, професионалност

- 2.** *език.* професионализъм; професионален израз, термин
- profesionaliz|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. и св. (со)* професионализирам, поставям/поставя (*нещо*) на професионална основа: ~**ovat armádu** професионализирам армия
- profesionálk|a, -u** *ж.* професионалистка
- profesionálně** *нар.* професионално; като професионалист; **hrát hokej** ~ играя хокей като професионалист, професионално
- profesionáln|í, -í, -í** професионален: ~**í politik, hráč** професионален политик, играч; ~**í přístup k věci** професионален подход към нещата; ~**í mluva** *език.* професионален жаргон
- profesionálnost, -i** *ж.* професионализъм
- profesionist|a** [-ny-], **-u** *м. по-рядко* професионалист
- profesn|í, -í, -í** професионален; който се отнася до професия: **správný ~í přístup** правилен професионален подход; ~**í mluva** *език.* професионален говор, жаргон
- profeso|r, -ra** *м.* **1.** професор: **univerzitní ~r** университетски професор **2.** преподавател; учител: **vysokoškolský ~r** преподавател в университет, университетски преподавател; **středoškolský ~ři** преподаватели, учители в средни учебни заведения
- profesork|a, -y** *ж.* **1.** професор (*за жена*) **2.** преподавателка; учителка
- profesorsk|ý, -á, -é** **1.** професорски: ~**á práce** професорски труд **2.** преподавателски, учителски: ~**ý sbor** учителски колектив; преподавателски състав
- profesur|a** [-su-/sú-], **-u** *ж.* професура, професорство; длъжност, звание на професор; професорска длъжност: **univerzitní ~a** университетска професорска длъжност
- profi I** *нескл. ср. разг.* професионална дейност, професионални занимания: **nabízet potápěčskou techniku pro ~ i rekreaci** предлагам водолазна техника за професионални занимания и за почивка, за развлечение
- profi II** *неизм. прил. разг.* професионален; който се отнася до професия: ~**i volba** избор на професия; ~**i muzikant** професионален музикант; музикант-професионалист
- profi III** *нар. разг.* професионално: **dát se do něčeho** ~ заема се с нещо професионално
- profibox, -u** *м. публ. спорт.* профибокс; професионален бокс: **mistr světa v ~u** световен шампион в професионалния бокс
- profiboxer, -a** *м. публ. спорт.* професионален боксьор: **americký ~** американски професионален боксьор
- profibrusk|a, -u** *ж. техн.* професионален шмиргел; професионална шлифовачка, шлифовъчна машина
- proficyklistik|a** [-ty-], **-u** *ж. публ. спорт.* професионално колоездене
- profifotograf, -a** *м.* професионален фотограф
- profihokej, -e** *м. публ. спорт.* професионален хокей
- profik, -a** *м. разг.* професионалист, специалист, *разг. спец:* **není pravý** ~ той не е истински професионалист, не е спец
- profil, -u** *м.* **1.** профил: **mít hezký ~** имам хубав профил; **dívat se (na někoho) z ~u** гледам нечий профил, гледам някого в профил **2. техн.** профил; профилен разрез: ~ **sloupu** профилен разрез на колѐна; **geologický ~** геоложки профил, разрез; стратиграфска колѐнка; **železniční ~** железопътен профил **3. в съчет.** **úzký ~** дефицит, дефицитна стока; дефицитно производство **4.** профил, облик: **vědecký ~ pracovníka** профил на научен работник; **morální ~ mládeže** морален облик на младежта
- profilac|e, -e** *ж.* **1. спец.** профилиране, очертаване: ~**e sloupu** профилиране на колѐна **2. книж. публ.** профилиране, оформяне, определяне: **vlastní názorová ~e** оформяне на собствен мироглед
- profilig|a, -y** *ж.* профилинга; професионална лига
- profilován|í, -í** *ср. спец.* профилиране, очертаване: ~**í sloupu** профилиране на колѐна
- profilován|í se, -í se** *ср. книж. публ.* самооформяне, самоопределяне
- profilovan|ý, -á, -é** **1. спец.** профилиран, очертан: ~**ý sloup** профилирана колѐна **2. книж. публ.** профилиран, специализиран; оформен, определен: **osobnost ostře politicky ~á** политически ясно определена личност; **ostře ~ý názor** ясно оформен възглед
- profil|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. и св. (со)* **1. спец.** профилирам, очертавам/очертая (*нещо*); придавам/придам профил, форма, очертавания (*на нещо*): ~**ovat sloup** профилирам колѐна **2. книж. публ.** профилирам, специализирам, оформям/оформя (*нещо*); определям/определя, давам/дам профил, облик (*на нещо*): ~**ovat časopis** определям/определя облик, профил на списание
- profil|ovat se, -uji se/разг. -uju se** *несв. и св.* **1. рядко** очертавам се/очертая се: **před nimi se ~ovaly věže zámku** пред тях се очертаха кули на замък **2. (jak)** оформям се/оформя се, определям се/определя се (*някак*); придобивам/придобия, получавам/получа (*някакъв*) облик, профил: ~**ovat se myšlenkové** определе-

- лям се/определя се в идейно отношение; **deník se ~oval do podoby nezávislých novin** ежедневникът се профилира, оформи се като независим вестник, придоби облик на независим вестник
- profilový** |ý, -á, -é| прѝфилен
- profiltr|ovat, -uji/разг. -uju** св. (со) пречистя, филтрирам (нещо)
- profinumer|o, -a** ср. публ. спорт. професионално, майсторско изпълнение; професионално, майсторски изпълнен номер; професионално, майсторски изпълнено съчетание (във фигурното пързалане)
- profipeloton, -u** м. публ. спорт. професионален пелотон
- profit|ování, -e** ж. професионална работа
- profiring, -u** м. публ. спорт. професионален ринг
- profisoutěž, -e** ж. публ. спорт. професионално (спортно) състезание; състезание на професионални спортисти
- profistudi|o, -a** ср. професионално студио, ателие
- profit, -u** м. разг. изгода, полза, печалба; разг. файда, аванта, келепир: **mít z něčeho** ~ вадя полза, келепир от нещо; **íмам файда от нещо**
- profitabilit|a, -y** ж. икон. доходност, рентабилност
- profitabiln|í, -í, -í** икон. доходен, доходносен, приходносен, рентабилен, печеливш; който носи доход, приход, печалба: **firma je ~í** фирмата е доходосна, печеливша; фирмата носи доходи, печалба
- profitenis** [-nys], **-u** м. публ. спорт. професионален тенис
- profitn|í, -í, -í** изгоден, ползнен, доходен, доходносен; който носи изгода, полза, доход: **~í věc** изгодна, ползна вещь; **~í služby** изгодни, доходни услуги
- profitým, -u** м. публ. спорт. професионален тим, отбор: **hokejový** ~ професионален хокеен тим
- profizávod, -u** м. публ. спорт. професионално (спортно) състезание; състезание на професионални спортисти
- proflák|at, -ám** св. (со) разг. експр. убия, пропилея, прекарам в бездействие (някакво време): **~at celý den** убия, пропилея цял ден
- proflám|ovat, -uji/разг. -uju** св. разг. експр. вулг. 1. (со) прахосам, пропилея, профукам в пиянство, в гуляи, пропия (пари и под.): **~ovat všechny své peníze** пропилея в гуляи всичките си пари 2. (со) прекарам в пиянство, в гуляи, в запой (някакво време): **~ovat celou noc** прекарам в пиянство, в гуляи цяла нощ
- pro forma** нар. разг. проформа: **dělat něco** ~ правя нещо проформа
- profouk|nout, -nu, profouk|at, -ám** св. 1. (со) продухам; прочистя (нещо): **~nout/~at trysku, dýmku** продухам дюза, лула 2. само **~nout**, обикн. третол. **-ne** (со) пронйже (нещо); мине (през нещо): **takový vítr ~ne i kabát** такъв вятър може да мине и през палтото
- profukovací, -í, -í** продухвателен: **~í zařízení** продухвателно устрѝйство
- profukovač, -e** м. продухвател: **~ sazí** саждо-продухвател, саждоиздухвател
- profukován|í, -í** ср. продухван
- profuk|ovat, -uji/разг. -uju** не св. 1. (со) продухвам, прочиствам (дюза и под.) 2. обикн. третол. **-uje** (со) пронйзва (нещо); минава (през нещо) (за вятър и под.)
- profylaktický|ý** [-ty-], **-á, -é** профилактичен: **~á léčba** профилактично лечение
- profylax|e, -e** ж. мед. профилактика, профилактични мерки: **~e dětské obrny** профилактика, профилактични мерки срещу детски паралич
- prognostik|a** [-ty-], **-y** ж. прогностика, прогностизиране (научна дисциплина)
- prognóza, -y** ж. книж. прогноза, предвиждане: **~a hospodářského vývoje** прогноза, предвиждане за икономическо, за стопанско развитие; **~a počasí** прогноза за времето
- prognóz|ovat, -uji/разг. -uju** не св. (со; -) прогностирам, предвиждам (нещо; -): **~ovat devalvací národní měny** прогностирам девалвация на национална валута
- program, -u** м. 1. програма: **televizní** ~ телевизионна програма, програма на телевизия; **~ koncertů** програма на концерти; **koupit si divadelní** ~ купя си програма на представление 2. програма, дневен ред: **~ schůze** дневен ред на събрание; **co je na ~u?** какво е включено в дневния ред? **vzít z ~u** сваля от дневен ред 3. програма, план: **výrobní, vládní** ~ производствена, правителствена програма; **dát něco do ~u** включва нещо в програма, в план; планирам нещо; **co máš na ~u dnes večer, jaký máš ~ na dnešní večer?** разг. каква ти е програмата, какви са ти плановете за довечера? какво смяташ да правиш довечера? 4. спец. техн. програма: **vložit do stroje nový** ~ вложва в машина нова програма; **aktivní** ~ активна програма; **antivirový, protivirový** ~ комп. антивирусна програма; **dekomprimační, rozbalovací, rozpakovací** ~ комп. декомпресираща програма; **aplikační** ~ приложна програма; **diagnostický** ~ диагностична програма; **dohlížecí** ~ резидентна програма; **dyna-**

mický ~ динамична програма; **generující** ~ генерираща програма; **interpretující** ~ интерпретираща програма; **kanálový** ~ канална програма; ~ **ke zkoušení** програма за изпитания; **kódovaný** ~ кодирана програма; **kompilující** ~ компилираща програма; **kompri- mační, pakovací** ~ *комп.* компресираща програма; **modulární** ~ модулна програма; **obslužný** ~ сервизна, служебна програма; **optimalizační** ~ оптимизационна програма; **počítačový** ~ *комп.* компютърна програма; **pot- mocný** ~ помощна програма; **prioritní** ~ приоритетна програма; **přímý** ~ програма на машинен език; **přípravný** ~ спомагателна програма; **přístupový** ~ програма за достъп; **rozvrhující** ~ планираща програма; **řídící** ~ управляваща програма; ~ **řízení vstupu, vý- stupu** програма за управление на вход, на изход; **samoopravný** ~ коригираща програма; **samozaváděcí** ~ циклична програма; **simu- lační** ~ *комп.* симулираща програма; **skeno- vací** ~ *комп.* сканираща програма; **sledovací** ~ контролна програма; **slučovací** ~ програма за смесване, за компилиране; **spojovací** ~ свързващ редактор; **standardní** ~ стандартна програма; **testovací** ~ програма за проверка; **třídící** ~ сортираща програма; **uživatelský** ~ потребителска програма; **vstupní** ~ входна програма; **výchozí, výstupní** ~ изходна про- грама; **výchozí vkládací** ~ програма за начално зареждане; **vykonávací** ~ диспечерска програ- ма; **zakódovaný** ~ кодирана програма; **za- váděcí** ~ зареждаща програма; **znovu použi- telný** ~ програма за повторно ползване; ~ **zpracování dat** програма за обработка на дан- ни; ~ **zpracování front** програма за обработ- ка на вериги; ~ **zpracování žádostí o přeru- šení** програма за обработка на прекъсвания

5. спец. производствена серия; колекция:

slaměný ~ сламена серия (*напр. кошове, панери, кошници, чантчки и под.*); **hli- níkový** ~ алуминиева серия; **džínový** ~ серия, колекция (от) дънки

programátor, -a *м.* програмист
programátorka, -y *ж.* програмистка
programní, -í, -í програмен; който си поставя дадена програма, цел; който изразява дадена цел: ~ **í hudba** програмна музика
programován|í, -í *ср. спец.* програмиране:

automatické ~í автоматично програмиране;

dynamické ~í динамично програмиране;

lineární, nelineární ~í линейно, нелинейно програмиране;

maticové ~í матрично програ- миране;

parametrické ~í параметрично про-

грамиране; ~ **přepojovací desky** програми- ране на комутационен панел; **přímé** ~í про- грамиране на машинен език; **strukturované** ~í структурно програмиране; **systémové** ~í системно програмиране; ~ **v absolutních ad- resách, v relativních adresách** програмиране в абсолютни адреси, в относителни адреси; ~ **í v pohyblivé řádové čarce** програмиране с плаваща запетая

programovatelnost, -i *ж. комп.* програми- рваемост; **uživatelská** ~ **softwarového pro- duktu** потребителска програмируемост на софтуерен продукт

programovateln|ý, -á, -é *комп.* програмируем: ~ **é reklamní panely** програмируеми рекламни панели, блокове

programově *нар. 1.* програмно, по отношение на програма; в програмно отношение; във връзка с програма; що се отнася до програма **2.** програмно; с помощта на програма

programov|ý, -á, -é 1. програмен; който се отнася до програма: ~ **á změna** промяна, изменение в програма **2.** програмен; който изразява, преследва дадена програма, дадена цел: ~ **é prohlášení** програмна декларация **3. спец. техн.** програмен; който се осъществява с помощта на програма, по програма: ~ **é řízení** програмно управление

progresivit|a, -y *ж.* прогресивност, напред- ничавост

progresivně [-si-/sí-] *нар. 1.* прогресивно, напредничаво **2.** прогресивно; във възходяща линия

progresivn|í [-si-/sí-], -í, -í **1.** прогресивен, напредничав: ~ **í politik** прогресивен политик, политически деец; ~ **í síly** прогресивни сили; сили на прогреса; ~ **í názory** прогресивни възгледи **2.** прогресивен; постепенно, прогресивно нарастващ, увеличаващ се, засилващ се, развиващ се: ~ **í normy, náklady** прогресивно нарастващи, увеличаващи се норми, разходи; ~ **í změny** *мед.* прогресивни промени; подобрение; ~ **í paralýza** *мед.* прогресивен паралич; прогресивно засилващ се, развиващ се паралич

progresivnost [-si-/sí-], -i *ж.* прогресивност
prohán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. 1. (co čím)* пре- карвам (*нещо през нещо, по нещо*); пускам (*нещо*) да мине/да минава (*по нещо, през нещо*): ~ **ět vodu potrubím/potrubí vodou** прекарвам вода по тръби; пускам вода да тече, да минава по тръби **2. (koho, co)** гоня, преследвам (*някого, нещо*): ~ **ět zloděje** гоня, преследвам крадец; **pes** ~ **í zajíce** кучето гони,

преслѣдва зѣкъ **3.** (*koho, co*) разг. експр. гѡня (*някого, нецо*); бѣгам, тѣчам (*подир някого, подир нецо*): **~ět děvčata** гѡня момичета; тѣчам подир момичета; **~ět míč** гѡня тѡпка; тѣчам подир тѡпка, рѣтам тѡпка **4.** (*koho – вин.; koho v čet*) разг. експр. гѡня, подгѡнвам, пришпѡрвам (*някого за нецо*); кѡрам, принуждѡвам (*някого*) пѡ-усѣрдно да се занимава (*с нецо*), да види зор, да се озѡри (*за нецо*): **~ět žáky v matematice** гѡня, подгѡнвам, пришпѡрвам ученици по математика; накарвам ученици да видят зѡр по математика **5.** (*co*) разг. експр. гѡня, пришпѡрвам (*нецо*); препускам (*на нецо, с нецо*) като лѡд, като хѡла; мнѡго силно кѡрам (*нецо*): **~ět auto** препускам с кола като лѡд; мнѡго силно кѡрам кола

prohánĕt se, -ím se, 3. мн. -ĕjí se/-í se нескв.

1. (*kde*) (*с удоволствие*) тѣчам, тѣрчѡ, бѣгам (*из нецо, по нецо*): **~ět se na hřišti** тѣчам, тѣрчѡ, бѣгам из игрище **2.** (*na čet*) носѣ се, летѣ (*на нецо*); препускам (*на нецо*) (*с удоволствие*); мнѡго силно, бѣрзо кѡрам (*нецо*), бѣгам: **~ět se na koni** препускам на кѡн; **~ět se na kole** летѣ, препускам с колелѡ; **~ět se na bruslích** летѣ с кѣнки

proházĕt, -ím, 3. мн. -ĕjí/-í св. **1.** (*co; co čít, kudy*) проправѣ, прокарѡм, разчѣстя (*нецо в нецо, през нецо*): **~et cestu (snĕhem)** проправѣ, разчѣстя пѣт; направѣ пѣртина (*през снегѡ*) **2.** (*co čít*) прекѡрам, пресѣя, прехвѣрля, нахвѣрля (*нецо през нецо*): **~et písek sítem** прекѡрам, пресѣя пѣсѣк през сѣто

prohaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (*co; co čít, kudy*) проправѣм, прокарѡвам, разчѣствам (*пѣртина през снега и под.*) **2.** (*co čít*) прекѡрѡвам, пресѣвам, прехвѣрлям, нахвѣрлям (*пѣсѣк през сѣто и под.*)

prohaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (*co; co čít, kudy*) проправѣм, прокарѡвам, разчѣствам (*пѣртина през снега и под.*) **2.** (*co čít*) прекѡрѡвам, пресѣвам, прехвѣрлям, нахвѣрлям (*пѣсѣк през сѣто и под.*)

prohibicĕ, -e ж. прохибиционѣзм (*забрана за производство, внос или продажба на стоки, особено на алкохол*)

prohibičn|í, -í, -í прохибитѣвен, възбранѣтелен: **~í zákon** прохибитѣвен закон

prohlá|sit, -ším св. **1.** (*co*) заяѡвѣ, провъзгласѣ, декларирам (*нецо*): **~sil, že neustoupí** тѡй заяѡвѣ, че няма да отстѣпи **2.** (*koho, co za co*) (*пѡблично*) обяѡвѣ, провъзгласѣ, признаѡвѣ (*някого, нецо за нецо, за някакѡв*): **~sit volbu za neplatnou** обяѡвѣ ѣзбор за недействѣтелен, за невалѣден; **~sit za mrtvého** юрид. обяѡвѣ за мѣртѡв **3.** (*koho – вин. čít*) (*тѣржѣствено*) обяѡвѣ, провъзгласѣ, признаѡвѣ, назначаѣ, избѣра

(*някого за някакѡв*): **bude ~šen doktorem věd** ще бѣде избѣран за доктор на науките

prohlášen|í, -í ср. **1.** заяѡвление, декларѡция, прокламѡция: **učinit slavnostn|í ~í (na sjezdu)** направѣ тѣржѣствено заяѡвление, тѣржѣствена декларѡция (*на конгрѣс, по врѣме на конгрѣс*) **2.** декларѡция (*документ*): **vyplnit daňové, celn|í ~í** попѣлня дѡнѣчна, мѣтничѣска декларѡция

prohlaš|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (*co*) заяѡвѣвам (*че няма да отстѣпя и под.*) **2.** (*koho, co za co*) (*пѡблично*) обяѡвѣвам, провъзгласѣвам, признаѡвам (*някого, нецо за нецо, за някакѡв*) **3.** (*koho – вин.; čít*) (*тѣржѣствено*) обяѡвѣвам, провъзгласѣвам, признаѡвам, назначаѡвам, избѣирам (*някого за някакѡв*)

prohled|at, -ám св. **1.** (*koho, co; komu co*) прѣтѣрся (*някого, нецо*); прѣрѡѡвѣ (*нецо на някого*): **~at zásuvky** прѣтѣрся, прѣрѡѡвѣ чѣкмеджѣта; **~at si kapsy** прѣтѣрся си джѡбѡвете **2.** (*koho, co*) прѣтѣрся, обискѣрам (*някого, нецо*): **~at zatčĕného** обискѣрам, прѣтѣрся арѣстѡван

prohledáv|at, -ám нескв. **1.** (*koho, co; komu co*) прѣтѣрѡвам (*някого, нецо*); прѣрѡѡѡвѣ (*нецо на някого*) **2.** (*koho, co*) прѣтѣрѡвам, обискѣрам (*някого, нецо*)

prohléd|nout, разг. prohlíd|nout, -nu св. **1.** *сѡцо и prohléd|nout si, разг. prohlíd|nout si* (*koho, co*) прѣглѣдам (*нецо*); разглѣдам (*някого, нецо*): **~nout (si) nové knihy** прѣглѣдам, разглѣдам нѡѡѡ книги; **~nout (si) město** разглѣдам град; **~nout si hosta** разглѣдам (*внимѡтелно*) гѡст **2.** (*co*) прѣглѣдам, проверѣя, проконтролирам, ревизирам (*нецо*); изѡврша проверѣка, контрол, ревѣзия (*на нецо*): **~nout účty** прѣглѣдам, проверѣя смѣтки; изѡврша ревѣзия на смѣтки **3.** (*koho – вин.*) прѣглѣдам (*някого*); подлѡжа на лѣкарски прѣглѣд (*някого*): **~nout nemocného** прѣглѣдам бѡлен **4.** (*koho, co*) открѣя, разкрѣя, разѣберѡ (*какѡѡ ѡ някой, какѡѡ ѡ нецо*); отѡѡрѡ си очѣте за ѣстината; разѣбера (*някого, нецо*) кѡлко парѣ чѣни, щѡ за стѡка ѡ, кѡлко струѡва: **~nout pokrytectv|í někoho** разкрѣя, открѣя нечѣ лицемерѣе, двулѣчѣе; **~nout podvodn|ka** разкрѣя мошѣник, измѡмник; разѣберѡ, че някой ѡ мошѣник, измѡмник; разѣберѡ щѡ за стѡка ѡ тѡзи мошѣник **5.** проглѣдна; запѡчна да ѡѡждам: **štĕnata za pár dn|í ~la** за няколко дѣна кѡченцата проглѣднахѡ **6.** обикн. третѡл. **-ne** разг. свѣтне, стѡне пѡ-хубав, пѡ-приятен, пѡ-уѡтѣн и под.: **byt po malován|í** след боядисѡнето апартамѣнтѡт свѣтна

prohlídka, -у ж. 1. преглед, преглѣждане: **lékařská** ~а лѣкарски преглед 2. разглѣждане: ~а **galerie** разглѣждане на галѣрия 3. обиск: **policejní** ~а полицѣски обиск 4. техн. преглед, оглед, проверѣка, контрол: **technická** ~а технически преглед

prohlídnout *вж.* **prohlédnout**

prohlížeč, -е м. комп. 1. виѳър (програма за преглѣждане на файлове заради вируси) 2. виѳър (програма за разглѣждане на файлове, без те да се отварят)

prohlížen|í, -í ср. 1. разглѣждане 2. спец. оглед, оглѣждане, проверѣка

prohlíž|et, -ím, 3. мн. -eji/-í нескв. 1. сѣщо и **prohlíž|et si**, -ím si (koho, co) преглѣждам (книги, списания и под.) разглѣждам (музей и под.) 2. (co) преглѣждам, проверявам, контролирам, ревизирам (сметки, протоколи и под.); извѣршвам проверѣка, контрол, ревизия (на неѣцо) 3. (koho – вин.) преглѣждам, подлѣгам на лѣкарски преглед (пациент, болен и под.)

prohloub|it, -ím св. (co) 1. сѣщо и **prohloub|it si**, обикн. третол. -í si издълбае (си), изрѳви (си), прокарѳа (си) (неѣцо): **řeka si ~ila nové řečiště** рекѳта си издълбѳ ново корито 2. направѳ още пѳ-дълбоко, още пѳвече задълбѳя, издълбѳя, изкопѳя, задълбѳчѳ, удълбѳчѳ (неѣцо): **~it studnu** направѳ кладенец още пѳ-дълбоко 3. *прен.* задълбѳчѳ, подобря, усвѣршенствѳвам, разширя (неѣцо): **~it studii** задълбѳчѳ, разширя стѳдия, изслѣждане; **~it své znalosti, své vzdělání** задълбѳчѳ знѳнията си, разширя образовѳнието си

prohloub|it se, обикн. третол. -í se св. 1. стѳне още пѳ-дълбоко, увеличи дълбочинѳта си: **řečiště se ~ilo** рѣчното корито стѳна още пѳ-дълбоко 2. *прен.* задълбѳчѳ се: **jejich přátelství se ~ilo** тѳхното приятелство се задълбѳчѳ

prohloup|it, -ím св. (-; s čím; čím) извѣрша, направѳ, допѳсна глѳпост, грѣшка; сглѳпя, сгрѣшѳ, сбѳркам (с неѣцо): (s) **tím sňatkem ne~ila** с тѳзи брак тѳ не сбѳрка, не сглѳпи

prohlub|eň, -ně ж. 1. впадинѳ, падинѳ 2. дѳпка, яма: **~ně na silnici** дѳпки, ями по шосѳ 3. спец. шѳхта, яма, трап

prohlubenin|a, -у ж. дѳпка, яма, трап

prohlub|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) 1. сѣщо и **prohlub|ovat si**, обикн. третол. -uje si издълбаѳа (си), прокарѳѳа (си) (река ново корито и под.) 2. правѳа още пѳ-дълбоко, още пѳвече задълбаѳам, издълбаѳам, изкопаѳам; задълбѳчѳвам, удълбѳчѳвам (кладенец и под.) 3. *прен.* задълбѳчѳвам, подобрявам, усвѣр-

шенствѳвам, разширяѳам (знание, образование, приятелство и под.)

prohlub|ovat se, обикн. третол. -uje se нескв.

1. стѳѳа още пѳ-дълбоко; увеличиѳа дълбочинѳта си (за ров и под.) 2. *прен.* задълбѳчѳѳа се (за приятелство и под.)

prohmat|at, -ám св. (co; co komu) 1. опипѳам, мед. палпирам (неѣцо): **~at břicho** опипѳам корѳм 2. прѳтършѳвам (неѣцо): **~at kapsy** прѳтършѳвам джѳбѳѳе

prohnaně нар. *експр.* хитро, лукаѳо, шмѳкерски: **jednat** ~ постѳпѳвам хитро, шмѳкерски

prohnanost, -i ж. *експр.* хитрост, хитринѳ, лукаѳост, лукаѳство, шмѳкерство

prohnan|ý, -á, -é хитѳр, лукаѳ; изпѳчен: **~ý lhář** изпѳчен лѳжѳц; **~ý simulant** хитѳр, изпѳчен симулант

pro|hnat, -ženu св. 1. (co čím; komu co čím) прекарѳам (неѣцо през неѣцо, по неѣцо); пѳсна да мѳне (неѣцо някъде, по неѣцо, през неѣцо): **~hnat kulku hlavou; ~hnat hlavu kulkou** пѳсна куршѳм в нѳчия главѳ; прѳсна нѳчия главѳ, нѳчий чѳреп 2. (koho, co) уморѳя, изморѳя, изтоѣя с гѳнене, с прѳслѣждане (някого); изтоѣя, изморѳя, уморѳя (някого) от бѳгане: **pes ~hnal zajíce** кѳчѳето изтоѣя зѳека от гѳнене 3. (koho, co) подгѳня, изгѳня (някого, неѣцо): **~hnat zloděje** прогѳня крадѳц 4. (koho – вин.) *разг. експр.* подгѳня, пришпѳря (някого за неѣцо); накарѳам, принудѳя (някого) пѳ-усѳрдно да се занимаѳѳа (с неѣцо), да види зѳр, да се озѳри (за неѣцо): **~hnat žáky v matematice** пришпѳря ученици по матемѳтика; накарѳам ученици да се озѳрят по матемѳтика

prohnil|ý, -a, -é 1. прогнил, изгнил; гнил: **~á podlaha** прогнил, изгнил пѳд 2. *прен.* прогнил; обхѳанат от разѳѳала: **~á společnost** прогнило общество

prohnilost, -i ж. *прен.* прогнилост, гнилост, разѳѳала

proh|ít, -iji/разг. -iju св. (-; čím) прогнѳя, изгнѳя, загнѳя (от неѣцо): **podlaha vlhkem ~ila** от влагѳата пѳдѳт прогни, изгни

proh|ív|at, -ám нескв. (-; čím) прогнѳѳам, изгнѳѳам, загнѳѳам (от неѣцо)

pro|hnout, -hnu св. (co) огѳна, прѳгѳна, прѳѳѳя, изкривѳя (неѣцо): **~hnout proutek** прѳѳѳя, огѳна прѳчка

pro|hnout se, -hnu se св. огѳна се, прѳгѳна се, прѳѳѳѳ се, изкривѳ се: **~hnout se v křivci** прѳѳѳѳ се, изкривѳ се в крѳста

prohnut|ý, -á, -é огѳнат, прѳгѳнат, прѳѳѳит, изкривѳн: **~ý proutek** огѳната, прѳѳѳѳа прѳчка; **~á záda** прѳѳѳит, изкривѳн грѳб

prohodit, -ím св. **1.** (со; со *čít, kudy*) пропраща, прокарвам, разчистя (нещо в нещо, през нещо): **~it cestu (sněhem)** пропраща път (през снега) **2.** (со *čít*) прекарвам, пресся, прехвърля, нахвърля (нещо през нещо): **~it obilí sítem** пресся, прехвърля зърно през сито **3.** в съчет. **~it soupeře спорт.** захвърля, запрата, прата топка далеч от противник така, че да не може да я стигне (особено при игра на тенис) **4.** (со) кажа, подхвърля (нещо): **~it žert** подхвърля шега **5.** само **prohodit si, -ím si** (со; со *s kým*) разг. разменя си (нещо с някого): **~it si deštníky** обикн. мн. разменим си чадърите

prohořet, обикн. третол. -í св. (сйлно, съвсем) изгорй: **při požáru ~ely stropy** при пожара (съвсем) изгоряха таваните

prohospodařit, -ím св. (со) пропиля, разпиля, пръсна (нещо); загубя (нещо) с лошо стопанисване: **~it statek** разпиля имот, чифлик

prohovořit, -ím св. **1.** (со; со *s kým*) обсъдя, продикутирам (нещо с някого): **~it výrobní problémy** обсъдя, продикутирам производствени проблеми **2.** (со) прекарвам в обсъждане, в разискване, в дискутиране, в дискусия (някакво време): **~it celé hodiny** часовѐ нарѐд прекарвам в приказки, в дискусии

prohovořovat, -uji/разг. -uju не св. (со; со *s kým*) обсъждам, разисквам, дискутирам (нещо с някого)

prohoz, -u м. **1.** текст. прокарване на сова̀лка, на вѐтък през основа на тъкан **2.** спорт. забиване, забивка (прехвърляне, (за)працане на тенисова топка зад противник с цел да не може да бъде върната)

prohr̃a, -у ж. загуба, поражение: **~a v šachu** загуба на шах; **politická ~a** политическа загуба, политическо поражение

prohrab|at, -u св. **1.** (со) разровя (нещо): **~at popel** разровя пѐпел **2.** (со) (с ровене) почиства (нещо): **~at rošt** почиства ск̀ара **3.** (со; *koti* со) експр. преро̀вя, претършу̀вам, обискйрам (на някого нещо): **~at kufr** преро̀вя к̀уфар

prohrabáv|at, -ám, prohrab|ovat, -uji/разг. -uju не св. **1.** (со) разравям (въглени и под.) **2.** (со) (с ровене, с разравяне) почиствам (скара и под.) **3.** (со; *koti* со) експр. преравям, претършу̀вам, обискйрам (куфар и под.); тършу̀вам, ровя (из чекмедже и под.)

prohráb|nout, -nu св. (со) **1.** (с едно брѐкване, с едно движение) разровя, разпръсна, разпиля, разхвърля (пепел, въглени и под.) **2.** (с едно движение, отг̀оре-отг̀оре) почиства (скара и под.)

prohr̃át, -aji/разг. -aju св. **1.** (–; со; в *čem, kde*) загубя; претърпя загуба, неуспѐх, поражение (в нещо); победят ме, бият ме (на нещо): **mužstvo ~álo (zápas)** отборът загуби (срѐща); **~át sázku** загубя обл̀ог; **~át v kartách** загубя, бият ме на карти; **~át u soudu** загубя дѐло в съд̀а **2.** (со) погубя, съсийпя, опропастя (нещо): **~át život** погубя, съсийпя, опропастя жив̀ота си **3.** (со) проиграя (нещо); загубя, пропиля (нещо) (на карти, на комар и под.): **~át stovku (v kartách, v sázce)** проиграя, загубя стот̀ачка (на карти, на б̀ас) **4.** обикн. в съчет. **~át to** (и *něko*) разг. загубя, изгубя (нечия) благоскл̀онност, (нечия) доброжел̀ателност, (нечие) добр̀о отношѐние; загубя всички шансове (пред някого): **má to u ní ~áno** той е загубил, загуби всички шансове пред нѐя; той загуби всички шансове да я спечѐли, да я плени

prohráv|at, -ám не св. **1.** (–; со; в *čem, kde*) губя, загубвам; претърпявам загуба, поражение, неуспѐх (в нещо); побеждават, бият ме (на нещо) **2.** (со) погубвам, съсийпвам, опропастявам (живота си и под.) **3.** (со) проигравам, загубвам, пропилявам (пари на комар и под.)

prohřát, -eji/разг. -eju св. (со, *ko*) нагрѐя, загрѐя, сгрѐя, съгрѐя, затопля, стопля (нещо, някого): **~át párky** стопля (на пара) крѐнвирши; **slunce ~álo vodu** сл̀нцето нагрѐя вод̀ата

prohřát se, -eji se/разг. -eju se св. **1.** нап̀аря се, натопля се; загрѐя се: **~át se v lázni** нап̀аря се в баня **2.** нагрѐя се, загрѐя се, съгрѐя се, затопля се, стопля се: **voda se ~ála** вод̀ата се нагрѐя

prohřeš|ek, -ku м. прегрешѐние; провинѐние: **~ky mládí** прегрешѐния на младост̀та

prohřeš|it se, -ím se св. (–; *čít proti komu, proti čemu; na kot, na čet*) провиня се, съгрѐша, прегрѐша (с нещо пред някого; против нещо): **~it se (špatnou výchovou) proti vlastním dětem** прегрѐша, провиня се пред собствените си деца (заради даденото им от мѐн л̀ошо възпит̀ание)

prohřeš|ovat se, -uji se/разг. -uju se не св. (–; *čít proti komu, proti čemu; na kot, na čet*) грѐша, прегрѐшавам, съгрѐшавам, провинявам се (с нещо пред някого; против нещо): **~ovat se na zdraví** грѐша, прегрѐшавам против здра̀вето си

prohřív|at, -ám не св. (со, *ko*) нагрѐявам, загрѐявам, сгрѐявам, съгрѐявам, затоплям, стоплям (вода и под.)

prohřív|at se, -ám se не св. **1.** нап̀арвам се, натоплям се, загрѐявам се (в баня и под.) **2.** нагрѐявам се, загрѐявам се, сгрѐявам се, съгрѐявам се, затоплям се, топля се (на сл̀нце и под.)

prohýb|at, -ám *несв. (со)* огъвам, прегъвам, сгъвам, превивам, свивам (*нещо*): **~at proutek** огъвам, превивам пръчка; **~at nohy v kole-nou** сгъвам, свивам крака в коленете

prohýb|at se, -ám se *несв.* огъвам се, прегъвам се, сгъвам се, превивам се, свивам се, изкривявам се: **~at se v kříží** превивам се, изкривявам се; **~at se pod povinnostmi** огъвам се, превивам се под тежестта на задълженията си

prohýř|ít, -ím *св. (со)* 1. профукам, пропилея, пръсна (*обикн. пари*) за удоволствия: **~it plat** профукам, пръсна заплата си (за удоволствия) 2. прекарам в гуляи, в удоволствия, в наслаждения (*някаво време*): **~it noc** прекарам нощ в гуляи

procház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв.* 1. (*kudy; со; skrz со*) минавам (*през нещо*); прекосявам (*нещо*): **~et dveřmi/dveře** минавам през врата; **~et skrz pokoj** преминавам през стая; прекосявам стая 2. (*со*) обикалям, кръстосвам (*нещо*): **~et město, celý kraj** обикалям, кръстосвам града, цялата област 3. (*kde*) минавам, преминавам (*покрай нещо*); отминавам (*нещо*): **~et pod oknem** минавам под прозорец, покрай прозорец 4. (*čít*) минавам, преминавам, завършвам (*нещо*): **~et výcvikem** минавам, преминавам тренировка, обучение 5. (*čít*) минавам (*през нещо*); преживявам, изживявам, изкарвам (*нещо*): **~et krizí, utrpením** минавам през криза, през мъки, през страдание; изживявам криза, изживявам страдание 6. *учил.* минавам (*от един клас в друг; в по-горен клас*): **ve škole sotva ~el** в училище той едва-едва минаваше от един клас в друг 7. (*со*) (бегло) преглеждам, разглеждам (*нещо*); хвърлям бегъл поглед (*на нещо*); минавам с поглед (*нещо*): **~et hlavní body zprávy** минавам с поглед главни точки в отчет 8. (*kudy, čít*) минавам (*през нещо*); обикалям (*нещо, някого*): **román bude ~et mnoha rukama** ромънът ще минава през много ръце, ще минава през ръцете на много хора, ще обикаля много читатели 9. (*kudy, čít*) минавам, преминавам, прониквам (*през нещо*): **zvuk ~el i silnou stěnou** звукът минаваше, проникваше и през дебела стена 10. *обикн. третол. -í* минава, преминава, протича, отива си (*за време и под.*): **den ~í v klidu** денят минава спокойно 11. *обикн. третол. -í (čít; kde)* минава, преминава (*през нещо, по нещо*); върви (*по нещо*): **hranice ~í po hřebení** границата минава, върви по билото; **čára ~í bo-**

dem *геом.* линията минава през точка, пресича точка 12. *обикн. третол. в съчет.* **~í to, ~í všechno** (*коти*) минава безнаказано (*за някого*); бива простено, позволено (*на някого*): **všechno mu ~í** всичко му минава безнаказано; всичко му е позволено

procház|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se *несв. (-; kde)* разхождам се (*някъде*): **~et se lesem, v parku, na vzduchu** разхождам се в гора, из парк, на чист въздух; **~et se sem a tam** разхождам се, ходя насам натъм

procház|ka, -ky *ж.* разходка: **jít na ~ku** отивам на разходка; **být na ~ce** на разходка съм

prochlad|at, -ám *несв.* 1. премръзвам, замръзвам 2. *обикн. третол. -á* изстудява се, изстива, става студен (*за помещение, за въздух и под.*)

prochlad|lý, -á, -é 1. премръзнал, замръзнал: **~é tělo** премръзнало тяло 2. изстуден, студен: **~ý pokoj** изстудена, студена стая

prochlad|nout, -nu *св.* 1. премръзна, замръзна: **silně jsem venku ~l** силно премръзнах навън 2. *обикн. третол. -ne* изстине, изстуди се; стане студен: **pokoj ~l** стаята изстина; **vzduch ~l** въздухът се изстуди, разхлади се

prochod|ít, -ím *св. (со)* 1. обиколя, кръстосам, измина от край до край (*нещо*): **~it město, celý kraj** обиколя, кръстосам града, цялата област 2. (*с ходене*) протрия, протъркам, изтъркам (*нещо*): **~it linoleum** изтъркам от ходене линолеум

proíransk|ý, -á, -é проирански: **radikální ~á strana** радикална проиранска партия

proislámsk|ý, -á, -é проислямски: **~é formace** проислямски формации, групировки

proizraelsk|ý, -á, -é произраелски: **~á/~é lobby** произраелско лоби

projedn|at, -ám *св. (со)* обсъдя, разгледам (*нещо*): **~at státní rozpočet** обсъдя държавен бюджет; **~at rodinné záležitosti** обсъдя, разгледам семейни проблеми, въпроси, дела

projednáv|at, -ám *несв. (со)* обсъждам, разглеждам (*нерешени проблеми и под.*)

projekc|e, -e *ж.* 1. прожекция: **~e filmu** прожекция на филм 2. *геом.* проекция: **~e prostorových útvarů** проекция на пространствени форми 3. *строит. рядко* проектиране 4. *строит. жарг.* проектантски отдел

projekčn|í, -í, -í 1. прожекционен; който се отнася до прожекция: **~í přístroj** прожекционен апарат 2. *геом.* проекционен; който се отнася до проекция: **~í rovina** проекционна равнина, равнина на проекция 3. *строит. рядко* проектантски: **~í práce** проектантски работи

projekt, -u м. проєкт, план: ~ **výpravу** проєкт за изложба; ~ **budovy** проєкт, план на сграда; **architektonický** ~ архитектурен проєкт; **prováděcí** ~ работен проєкт; **technický** ~ технически проєкт; **typový** ~ типов проєкт; **úvodní** ~ идєен проєкт; **úvodно** задание

projektant, -a м. проєктант: ~ **í stavby, tunelu** проєктанти на строеж, на тунел

projektantka, -y ж. проєктантка

projektor, -u м. прожекторен апарат: **filmový** ~ кинопрожектор; кинопрожекторен апарат

projektován|í, -í ср. проєктиране: ~ **í obvodů** проєктиране на схеми; **organizační** ~ **í** организационно проєктиране

projekt|ovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (со) проєктирам (нещо): ~ **ovat přehradu, telefonní síť** проєктирам язовир, телефонна мрежа

projektov|ý, -á, -é проєктов, проєктен, проєктантски; който се отнася до проєкт, до проєктиране: ~ **é práce** проєктантски работи, дейности

proj|et, -jedu св. **1.** (*kudy, čím; со*) (с превозно средство) мина, премина (през нещо, през някъде): ~ **jet bránou** мина (с кола) през врата, през порта; ~ **jet stanicí/stanicí a** мина (с влак) през гара, през спирка **б**) мина (с автобус, с трамвай, с тролей, с метро) през спирка; ~ **jet přes závorу** мина (с кола и под.) през бариера **2.** (–; *kudy*) мина, премина (покрай нещо); отмина (някого, нещо); мина и отмина; мина и замина **3.** (со) пропътувам, обиколя, кръстосам, измина (нещо) от край до край, нашир и длъж: ~ **jet celou Evropou** пропътувам, обиколя цяла Европа **4.** (со) пропътувам, прекърам в пътуване (някаво време): ~ **jet celý den ve vlaku** пропътувам цял ден във влака **5.** (*čím со*) прекърам (нещо през нещо) **6.** (со; *kotí со čím*) прекърам (нещо през нещо): ~ **jet si vlasy prsty, hřebenem** прекърам пръсти, грѐбен през косата си **7.** обикн. третол. ~ **jede** (*čím*) мине, пронїкне (през нещо); прорѐже, пронїже (нещо); стрѐлне се, пробяга (по нещо): **kulka mu ~jela srdcem** куршумът пронїза сърцето му, мина през сърцето му; **blesk ~jel oblohou** светкавица прорязва небосвда; **bolest mu ~jela tělem** болка пронїза тялото му; **myšlenka jí ~jela hlavou** мисъл пронїза, главата ѝ; мисъл се стрѐлна през главата ѝ **8.** (*koňo, со*) поразхда, повдза, поразкърам (някого, нещо): ~ **jet auto** поразкърам кола; ~ **jet koně** поразхда кон, яздейки го **9.** (со; *со jak*) разг. похарча, изхарча (*пари*) за возене, за пътуване (с пре-

возно средство): ~ **jet taxíkem spoustu peněz** дам, похарча за такси сума ти пари **10.** (со) загубя, проигрãя (нещо) често в съчет. ~ **jet to разг. експр.** загубя, проигрãя (нещо): ~ **jet sázku, sportovní zápas** загубя облãг, спортно състезание; ~ **jet to u soudu** загубя дѐло, процес в съда; ~ **jet celý plat v kartách** профукам, загубя, проигрãя на карти цяла заплата

proj|et se, -jedu se св. (–; *čít, v čet, na čet*) повдза се (на нещо, в нещо); покърам (нещо); поразхда се (с превозно средство): ~ **jet se autem/v autě, v kočáru, na kole, na loďce, na koni** повдза се на кола, в карета, на колело, на лодка, на кон; покърам кола, колело, лодка; пояздя кон

projev, -u м. **1.** проява, израз: ~ **vděčnosti, soustrasti** израз на благодарност, на съчувствие, съболезнование; ~ **moci** проява на власт, сила **2.** рѐч, слóво, изказване: **slavnostní, novoroční** ~ тържествена, новогодишна рѐч **3.** език. речевї акт, изказване: (**jazykový**) ~ речевї акт; **mluvený, psaný** ~ устно, писмено изказване

projev|it, -ím св. **1.** (со) проявя, покажа (нещо): ~ **it odvahу, iniciativу** проявя, покажа смелост, инициатива **2.** (со; *kotí со*) проявя, изкажа, изразя (нещо на някого): ~ **it obavy, soustrast** проявя, изкажа, изразя опасения, съболезнование

projev|it se, -ím se св. **1.** (*jak*) проявя се, покажа се, разкрива се (по някакъв начин): ~ **it se jako hrdina** проявя се, покажа се като герой **2.** обикн. третол. ~ **í se** (–; *jak, v čet*) проявя се, изразя се (в нещо); появи се, не закъснѐе: **nedostatky, následky se už ~ily** недостатъците, послѐдниците вече се проявиха, проявиха; послѐдниците не закъсниха

projev|ovat, -uji/разг. -uju несл. **1.** (со) проявявам, показвам (храброст и под.) **2.** (со; *kotí со*) проявявам, изказвам, изразявам (опасения, съчувствие и под. на някого)

projev|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. **1.** (*jak*) проявявам се, показвам се, разкривам се (като подлец и под.) **2.** обикн. третол. ~ **uje se** (–; *jak, v čet*) проявява се, не закъснѐва; проявява се, изразява се (в нещо) (за недостатък, за послѐдница и под.)

projezd|it, -ím св. (со) **1.** пропътувам, обиколя, кръстосам, измина (нещо) от край до край, нашир и длъж: ~ **it celou Evropu křížem krážíem** пропътувам, обиколя цяла Европа нашир и длъж; ~ **it kus světa** обиколя половината, доста голяма част от света **2.** пропътувам, прекърам в път, в пътуване (нещо); ~ **it denně dvě hodiny tramvají** прекърам в път с трамвай

по два часа на ден **3.** изразходвам, изхърча, похърча за път (*нещо*): **~it hodně peněz autem** похърча много пари за пътуване с кола; **~it hodně benzínu** изразходвам, изхърча много бензин (*като пътувам с кола*)

projímací, -í, -í пургативен, разслабителен; който служи за разслабване на стомах: **~í prostředek** разслабително средство; пургатив

projímadlo, -a ср. разслабително (средство); пургатив

projímat, -ám несл. (со) **1.** шив. стеснявам, свивам, набирам, вземам (*нещо*): **~at pás na plášti** свивам, стеснявам, вземам шлифер в кръста **2.** обикн. *третол.* **-á** разслабва, разстройва (*стомаха*); действа пургативно

projímač нар. разслабително, разслабващо, разстройващо; пургативно

projímač, -á, -é пургативен, разслабителен, разслабващ: **~ý prostředek** разслабително средство; пургатив

projíst, -jím, 3. мн. -jedí св. (со) изям (*пари и под.*); дам, изхърча, похърча за ядене (*пари*): **~jíst všechnu peníze** изхърча за ядене всички пари; **co vydělá, ~jí** изяжда всичко, което изкара, спечели

projít, -jdu св. **1.** (*kudy; co; skrz co*) мина, премина (*през нещо*); прекося (*нещо*); **~jít dveřmi/dveře** мина през врата; **~jít skrz pokoj** премина през стая; прекося стая **2.** (со) (*нещо*) обиколя, кръстосам, измина (*нещо*) от край до край, нашир и дълж: **~jít město, celý kraj** обиколя пеша, кръстосам града, цялата област **3.** (*kde*) мина, премина (*покрай нещо*); отмина (*нещо*): **~jít pod oknem** мина под прозорец, покрай прозорец **4.** (*čím*) мина, премина, завърша, изкарам (*нещо*): **~jít výcvikem** мина, премина тренировка, обучение **5.** (*čím*) мина (*през нещо*); преживя, изживя (*нещо*): **~jít krizí, utrpením** мина през криза, през страдание; преживя криза, страдание **6.** *учил.* мина, премина (*от един клас в друг; в погорен клас*): **syn letos sotva ~šel** тази година син ми едва премина **7.** (со) (бегло) прегледам, разгледам (*нещо*); хвърля бегъл поглед (*на нещо*); мина с поглед (*нещо*): **~jít hlavní body zprávy** хвърля (бегъл) поглед на главни моменти в отчет, в съобщение **8.** (*kudy, čím*) мина (*през нещо*); обиколя (*някого, нещо*): **rukopis ~šel mnoha rukama** ръкописът мина през много ръце, през ръцете на много хора; ръкописът обиколи много хора **9.** (*kudy, čím*) мина, премина, проникна (*през нещо*): **zvuk ~šel i silnou stěnou** звукът мина, проникна и през дебела стена **10.** обикн. *третол.* **-jde**

мина, премина, протече, отиде си (*за време и под.*): **den ~šel v klidu** денят премина спокойно

11. обикн. *третол.* в съчет. **~jde to, ~jde všechno (komu)** мина безнаказано за някого; бѣде простѣно, позволѣно (*на някого*): **v všechno mu ~šlo** за него всичко мина безнаказано; **to jen tak ne~jde** това току-такà няма да мина

projít se, -jdu se св. (-; *kde*) разхѡдя се, по-разхѡдя се (*някъде*): **~jít se lesem, po parku, na vzduchu** разхѡдя се в горà, из парк, на чист вѣздух

projíždět, -ím, 3. мн. -ějí/-í несл. **1.** (*kudy; čím; co*) минавам, преминавам (*с превозно средство*) (*през нещо, през някъде*): **~ět městem, vesnicí** минавам (*с превозно средство*) през град, през село **2.** (-; *kudy*) минавам, преминавам (*покрай някого, покрай нещо*); отминавам (*някого, нещо*); минавам и отминавам; минавам и заминавам (*за превозно средство*): **vlak už ~ěl** влакът вече отминаваше **3.** (*čím co, kde*) минавам (*с нещо по нещо*); прекарвам (*нещо по нещо*); шàря (*с нещо по нещо*): **~ět tužkou po mapě** шàря с м̀лив по карта; движа, м̀стя м̀лив по карта **4.** (со; *komu co čím*) прекарвам (*нещо през нещо*): **~ět si vlasy prsty, hřebenem** прекарвам пр̀сти, гр̀бен през косата си **5.** обикн. *третол.* **-í (čím)** минава, преминава (*през нещо*); про-р̀зва, прон̀зва (*нещо*); стр̀лва се, проб̀гва (*по нещо*): **bolest mu ~ěla tělem** болка прон̀зваше тялото му **6.** (*koho, co*) разхѡждам, в̀зя, разкарвам (*някого, нещо*) (*с превозно средство*), разхѡждам (*кон, яздейки го*): **~ět auto** разкарвам кола; карам кола насам-натàм: **~ět koně** разхѡждам кон, яздейки го

projíždět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se несл. (-; *čím, v čem, na čem*) в̀зя се (*на нещо, в нещо*); карам (*нещо*); разхѡждам се (*с превозно средство*): **~ět se na loďce, v autě** в̀зя се на л̀дка, на кола; карам л̀дка, кола

projížděka, -y ж. разхѡдка (*с превозно средство*): **~a na lodičkách** разхѡдка с л̀дки, на л̀дки

projímtout, -jmu св. (со) шив. стесня, свия, на-бера, взема (*нещо*): **~jmtout šaty (v pase)** свия, стесня, взема р̀кля (*в кръста*)

prokádřovat, -uji/разг. -uju св. (*koho – вин.*) проверя в кадр̀во отнош̀ние (*някого*): **~ovat pracovníky** проверя служители в кадр̀во отнош̀ние

prokain [-ín], -u м. мед. прокаин, новокаин

prokalení, -í ср. техн. п̀лно закаляване

prokalit, -ím св. (со) техн. (п̀лно) закаля (*нещо*)

prokalitelnost, **-i** ж. техн. закаляемост, про-
каляемост

prokal|ovat, **-uji/разг.** **-uju** неск. (со) техн. (пъл-
но) калявам, закалявам (нещо)

prokap|at, обикн. третол. **-е** св. (–; *čít*) про-
цеди се, прокапе, изтече на капки (през нещо):
кафето се процеди (през филтър)

prokapáv|at, обикн. третол. **-á** неск. (–; *čít*)
процежда се, прокапва, изтича на капки (през
нещо)

proká|zat, **-žu/книж.** **-ži** св. **1.** (со) покажа, про-
явя, засвидетелствам (нещо): покажа, проявя
смелост, храброст **2.** (со) докажа, потвърди
(нещо): **~zat alibi** докажа, потвърди алиби
3. (со) удостоверя, докажа (нещо): **~zat svou**
totožnost удостоверя самоличността си **4.** (со;
koti со) засвидетелствам, проявя, окажа (не-
що на някого): **~zat někomu úctu** засвидетел-
ствам уважение, почит на някого; проявя ува-
жение, почит към някого; **~zat někomu služ-**
bu, pomoc окажа на някого услуга, помощ

proká|zat se, **-žu se/книж.** **-ži se** св. **1.** (*čít*)
представя, показва (нещо): **~zat se občanským**
průkazem, legitimací представя лична карта,
личен паспорт, легитимация; легитимирам
се; **~zat se povolením, vstupenkou** представя,
покажа разрешение, (входен) билет **2.** обикн.
третол. страд. **-že** се окаже се: **~zalo se, že...**
оказа се, че...

prokazatelně нар. съвършено очевидно, явно;
съвсем достоверно: **~zjistit** установя съвсем
достоверно; **~Ihát** съвършено очевидно, явно
лъжа

prokazateln|ý, **-á**, **-é** доказуем; съвсем достове-
рен; съвършено очевиден, явен: **~á lež, vina**
явна лъжа, вина

prokaz|ovat, **-uji/разг.** **-uju** неск. **1.** (со) по-
казвам, проявявам, засвидетелствам (*ини-*
циативност и под.) **2.** (со) доказвам, по-
твърждавам (*обвинение и под.*) **3.** (со) удо-
стоверявам, доказвам (*самоличност и под.*)
4. (со; *koti* со) засвидетелствам, проявявам,
оказвам (*услуга на някого*)

prokaz|ovat se, **-uji se/разг.** **-uju se** неск. **1.** (*čít*)
представям, показвам, предявявам (*паспорт,*
карта и под.) **2.** обикн. третол. страд. **-uje**
se оказва се

proklád|at, **-ám** неск. **1.** (со *čít*) нареждам
(нещо) на слове; нареждам един ред (нещо),
втори, друг ред (нещо) и под.; слагам, на-
реждам, вмъквам (нещо между нещо, в не-
що): **~at sklo papírem** слагам, поставям,
нареждам хартия между стъкла; **~at půlku**
housek šunkou правя сандвич с шунка **2.** (со

čít) вмъквам изобилно (нещо в нещо); под-
крелям, изпъстрям, обилно илюстрирам
(нещо с нещо): **~at přednášku citáty** обилно
илюстрирам лекция с цитати **3.** (со) шпацирам,
печатам, пиша, напечатвам, написвам (нещо)
с разредка, разреждено: **~at slova, příklady** на-
печатвам, написвам думи, примери с разредка
4. (со) полигр. шпацирам, разреждам (*набор,*
набран текст): **~at sazbu** разреждам, шпа-
цирам набор

proklamac|e, **-e** ж. прокламация, декларация:
mírová ~e прокламация за мир; **~e práv** декла-
рация за права

proklam|ovat, **-uji/разг.** **-uju** неск. и св. (со) про-
кламирам (нещо): **~ovat právo na sebeurčení**
прокламирам право на самоопределение

proklatě, **prokletě** нар. експр. много, твърде,
адски: **~ těžký případ** адски тежък случай

proklat|ý, **proklet|ý**, **-á**, **-é** **1.** прокълнат; проклът,
отречен, отхвърлен: **to je ~é místo** това е
прокълнато място **2.** експр. проклът, дяволски,
окаян: **~ý život!** пустият му живот! да му
опустее живота!

proklep|at, **-u/-ám** св. **1.** (*koho, co*) прегледам,
изследвам (*някого, нещо*) с чукане; перку-
тирам (*болен, гръден кош*): **~at pacienta** пер-
кутирам пациент **2.** (со, *koho*) поразтърся, по-
разтърскам (*нещо, някого*) **3.** обикн. в съчет.
~at to експр. преживя, изкарам криво-ляво;
вържа двата края; оправя се някак: **už to nějak**
~em разг. все някак ще се оправим; все ще
свържем двата края криво-ляво

proklepáv|at, **-ám** неск. (*koho, co*) преглеждам,
изследвам (*някого, нещо*) с чукане; перку-
тирам (*болен; гръден кош*)

proklest|it, **-ím** св. **1.** (со) поокастря, попрокастрия
(*дърво*); поразредя клони (*на дърво*): **~it strom**
поразредя клони на дърво **2.** (со) поокастря,
поразредя, поосекá (*клони*): **~it větve** по-
окастря, поразредя клони на дърво **3.** (со; *koti*
so, kudy) прокарвам, пробия, проправя (*път*
на някого през нещо, през някъде): **~it si cestu**
davem проправя си път през тълпа, навалица

proklešť|ovat, **proklest|ovat**, **-uji/разг.** **-uju**
неск. **1.** (со) попрокастриям, поокастрям (*дър-*
во), поразреждам клони (*на дърво*) **2.** (со)
поокастрям, поразреждам, поосичам (*клони*)
3. (со; *koti* со *kudy*) прокарвам, пробивам,
проправям (обикн. *път на някого през някъде*)

prokletě вж. **proklatě**

proklet|í, **-í** ср. проклятие

proklet|ý вж. **proklatý**

proklik|at se, **-ám se** св. (*kat; k čemu*) комп.
жарг. успява да се добера, стигна с кликане, с

- натискане на мишката (някъде; до нещо): **~at se ke změně velikosti písma** успя с кликане да променя големината на шрифт
- proklikáv|at se, -ám se** неск. (кат; k čети) комп. жарг. успявам да се добера, стигам с кликане, с натискане на мишката (някъде; до нещо)
- proklín|at, -ám** неск. (ko|ho, co) проклинам (някого, нещо)
- proklít|it, -eji/разг. -eju** св. (ko|ho, co) прокълна (някого, нещо): **~ít celý svět** прокълна целия свят
- proklouzáv|at, -ám, prokluz|ovat, -uji/разг. -uju** неск. 1. (kudy kat) промъшвам се, провирам се (през нещо): **rybu ~aly/~ovaly síti ven** рибите се изплъзваха от мрежата навън; рибите се промъшваха през мрежата 2. (koti, při čet) експр. изплъзвам се, измъквам се (сұх), отгървам се (от някого); минавам метър; минавам между капките (за нещо): **už po druhé ~ám při revizi jízdenek** вече втори път се измъквам, минавам метър, минавам между капките при проверка на билети 3. обикн. третол. **-á/-uje** буксува (за колело): **kolo ~uje** колелото буксува
- proklouz|nout, -nu** св. 1. (kudy kat) промъшвам се, провра се (през нещо): **ryba ~la síti ven** рибата се изплъзна вън от мрежата 2. (koti, při čet) експр. изплъзна се, измъкна се (сұх), отгърва се (от някого, от нещо); мина метър, мина между капките (за нещо): **~nout při revizi jízdenek** измъкна се, мина метър, мина между капките при проверка на билети
- prokluz, -u** м. 1. техн. приплъзване 2. трансп. буксуване
- prokluzován|í, -í** ср. трансп. буксуване
- prokluzovat** вж. **proklouzávat**
- prokomunikovan|ý** [-у-], -á, -é комуникационно свързан, обвързан, навързан: **lidé se v tomto proklatě ~ém světě cítí ohroženi** хората се чувстват застрашени в (мрежите на) нашия проклет комуникационно обвързан свят
- prokop|at, -u/-ám** св. (co) 1. изкопая, прокопая, пробия дупка, отвор и под. (в нещо): **~at led** пробия, изкопая дупка в лед; пробия лед 2. изкопая, прокопая, пробия, проправа, прокарам (нещо): **~at tunel** прокопая, пробия тунел 3. пробия, повредя, разваля (нещо) от ритане: **~at špičky bot** от много ритане пробия върхове на обувки
- prokopáv|at, -ám** неск. (co) 1. изкопавам, прокопавам, пробивам дупка, отвор и под. (в лед и под.) 2. изкопавам, прокопавам, пробивам, проправам прокарам (тунел и под.) 3. пробивам, повреждам, развалям от ритане (обувки, топка и под.)
- prokop|nout, -nu** св. 1. (co) (с едно копване) изкопая, прокопая, пробия дупка, отвор и под. (в нещо): **~nout led** (с едно копване) пробия дупка в лед; пробия лед 2. (co) (с едно копване) изкопая, прокопая, пробия, проправа, прокарам (нещо): **~nout stružku** (с едно копване) изкопая, прокарам вадичка 3. (co) (от едно ритване) пробия, повредя, разваля (нещо): **~nout míč** от едно ритване пръсна, спукам топка
- prokouk|nout, -nu** св. разг. 1. отвора очи: **sovta ráno ~ne, chce jíst** сутрин още не си е отворил очите и вече иска да яде 2. (ko|ho, co) експр. открива, разкрива, разбира (какъв е някой, какво е нещо); разбира (някого, нещо) колко пари чини, колко струва, що за стока е; бързо и правилно преценя (някого, нещо): **~nout situaci** бързо преценя, разбира каква е ситуацията; **brzy po svatbě ho ~la** скоро след сватбата тя го разбира що за стока е, колко струва 3. обикн. третол. **-ne** (kudy) експр. надникне, надзърне (през нещо): **slunce ~lo skrz mraky** слънцето надзърна измежду облаците 4. обикн. третол. **-ne** експр. светне; стане хубав, приятен, уютен; светне от чистота: **byt po úklidu ~ne** след почистване, подреждане апартаментът а) еднокр. ще светне (от чистота) б) многокр. светва (от чистота)
- prokouř|it, -ím** св. 1. (co) изхарча, похарча (нещо) за цигари, за тютюн: **~it měsíčně stovku** изхарча стотачка, сто кро̀ни месечно за цигари 2. прекарам в пушене (някакво време): **~it celý večer** пуша през цялата вечер
- prokouš|at, -šu/-sám/книж. -ši** св. 1. (co) прегриза, разкъсам със зъби (нещо): **myši ~saly podlahu** мишки прогризаха, бяха прогризали пода 2. (co; co kde) прогриза, направя със зъби (дупка и под. в нещо): **myši ~saly díru (v podlaze)** мишките бяха прогризали, бяха направили дупка (в пода)
- prokouš|at se, -šu se/-sám se/книж. -ši** св. (čít) експр. с мъка, с усилие успя да усвои (нещо): **~sat se učební látkou** с мъка, с усилие успя да усвои учебен материал
- prokous|nout, -nu** св. 1. (co) прегриза, прехая (нещо): **~l si ret** прегриза, прехая си устната 2. (co; co kde) прогриза (дупка и под. в нещо)
- prokrach|ovat se, -uji se/разг. -uju se** св. (кат; k čети) публ. експр. стигна (някъде; до нещо), постигна (нещо) с (поредица от) крахове: **k sociálně spravedlivé společnosti se nemusíme ~ovat a probankrotovat** няма да постигнем социално справедливо общество с поредица от крахове и банкрути
- prokristapána, prokrista, pro krista pána** меж-

дум. за бôга; бôже гôсподи; бôже мой: ~, **to je nadělení** бôже гôсподи, сáмо товà ми лип-сваше сегà! ~, **to nedělejte!** за бôга, недěйте прàви товà!

prokrv|it, -ím св. (со; со *jak*) подобря (по ня-какъв начин) кръвообръщение, оросяване (на нещо) с кръв: ~**it kůži masáží** подобря кръвообръщение на кожа с масаж

prokrv|ovat, -uji/разг. -uju несл. (со; со *jak*) подобрявам (по някакъв начин) кръвообръщение, оросяване (на нещо) с кръв

prokřeh|lý, -á, -é премръзнал; замръзнал, измръзнал: **být ~ý zimou** премръзнал съм от студ

prokřeh|nout, -nu св. премръзна; замръзна, измръзна; стана на (бúца) лед: **venku ~l** навън той премръзна, замръзна

prokurátor, -a м. прокурор: **okresní, generální, vojenský** ~ окръжен, главен, военен прокурор

prokurátork|a, -u ж. прокурор (за жена)

prokuratur|a [-tu/-tú-], -у ж. прокуратура: **krajská, městská ~a** ôбластна, градска прокуратура

prokurist|a, -u м. прокурист, пълномощник; доверено лице, пълномощен представител (на фирма и под.): ~**a banky** прокурист на банка; банков прокурист

prokvašen|í, -í ср. хран. проквасване

proláklin|a, -u ж. падинà, вàлог

proláz, -e ж. лит. литературен колаж

proletariát, -u м. събир. пролетариат; работническа клàса: **průmyslový, zemědělský** ~ промишлен, земеделски пролетариат

proletář, -e м. пролетарий: ~**i všech zemí, spojte se!** пролетарии от всички страни, съединявайте се!

proletářk|a, -u ж. пролетарка

proletářsk|ý, -á, -é пролетарски: ~**á revoluce, solidarita, poezie** пролетарска революция, солидарност, поезия

prolét|at, разг. prolít|at, -ám, prolet|ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. (кudy; со; čím) прелитам, пролетявам, прелетявам; (летейки) изминавам (нещо): ~**at obrovské vzdálenosti** прелитам, изминавам (със самолет) огромни разстояния 2. (кudy, čím) експр. прелитам, префучавам, профучавам, минавам с огромна скорост (през нещо, покрай нещо); пролетявам, прелетявам (нещо; през нещо): **vlak ~al menšími železničními stanicemi** влакът пролетяваше, профучаваше покрай по-малките железопътни гари, през по-малките железопътни гари

prolet|ět, -ím св. 1. (кudy; со; čím) прелетя,

пролетя, (летейки) измина (нещо); прелетя, пролетя (през нещо): **letadlo ~ělo vzdušný prostor/vzdušným prostorem** самолётът прелетя през въздушното пространство 2. (кudy, čím) експр. прелетя, префуча, профуча, мина с огромна скорост, пролетя (през нещо, покрай нещо): **vlak ~ěl tunelem** влакът профуча през тунел; ~**ět cílem** профуча през финиш 3. (z čeho, při čem ар.) студ. жарг. проваля се, изгърмя, изхвърча, скъсат ме (по нещо, на нещо): ~**ět z matematiky** изгърмя по математика; ~**ět při zkoušce** изгърмя, скъсат ме на изпит; изхвърча от изпит

prolét|nout, разг. prolít|nout, -nu св. 1. (кudy; со; čím) прелетя, прехвърча, прехвъркна (нещо, през нещо); (летейки) мина (през нещо), пролетя (нещо): **kulka mu ~la hlavou** куршумът мина през главата му, пробй, пръсна главата му 2. (кudy, čím) експр. прелетя, прехвъркна, профуча, мина с огромна скорост (през нещо, покрай нещо): ~**nout cílem** профуча през финиш 3. обикн. **prolít|nout, -nu** (z čeho, při čem) студ. жарг. проваля се, изгърмя, изхвърча, скъсат ме (по нещо, на нещо): ~**nout z chemie** изгърмя по химия; ~**nout při ústní zkoušce** изгърмя, скъсат ме на úстен изпит 4. обикн. **prolít|nout, -nu** (со) експр. (бèгло, набързо) прегледам, разгледам (нещо), запозная се (с нещо); хвърля бèгл поглед, хвърля едно окò (на нещо): ~**nout program kin** хвърля едно окò на програмата на кината

proletovat вж. **prolétat**

prolív|at, разг. prolít|at, -ám несл. 1. (со čím, skrz со) изливам (нещо през нещо); прецеждам (нещо през нещо): ~**at čaj sítkem** прецеждам чай през цедка 2. (со čím) промивам (нещо с нещо): ~**at rýži vodou** промивам ориз с вода 3. (со) проливам (нещо); обикн. в свет ♦ ~**at prolamsvitancat (svou krev)** проливам кръвта си; давам, отдавам живота си

prolíz|at, разг. prolít|at, -ám несл. 1. (со; čím; skrz со) пропълзявам (през нещо); (с пълзене, лазене) се промъквам, провирам, промъшвам (през нещо): ~**at plot/plotem/skrz plot** пропълзявам, промъквам се, провирам се през ограда 2. (со) експр. вра се, завирам се, навирам се (навсякъде); проучвам (нещо) пèдя по пèдя; не оставям нито едно непроучено местенце, кътче (някъде): ~**at všechny kouty** проучвам, обръщам наопаки всички ъгли; не оставям даже по ъглите нито едно непроучено местенце; навирам се във всички

ъгли **3.** обикн. *третол.* **-í** (*čít*; *co*) прониква, покрива, обхваща (*нещо*) в цялост: **plíseň ~á celým domem** цялата къща плесенясва, мухлясва, покрива се с плесен; **vlhko ~á zdí** влагата напада, прониква, пропива стената; стената се пропива от влага

prolezlý, -á, -é (*čít*) обхванат, нападнат, прояден, пропит (*от нещо*): **dřevo ~é červotočem** проядено от дървояд дърво; **stařec ~ý revmatizmem** страдащ, скован от ревматизъм старец; **~ý fašizmem** пропит с фашистки идеи

prolězt, разг. prolízt, -lezu св. **1.** (*co*; *čít*; *skrz co*) пропълзя (*през нещо*); (*с пълзене, с лъзене*) се промъкна, провър се, промуша се (*през нещо*): **~lézt plot, plotem/skrz plot** пропълзя, промъкна се, промуша се през ограда **2.** (*co*) *експр.* завр се, навр се (*някъде*), проуча (*нещо*) педя по педя; не остава нищо едно непроучено местенце, кътче (*някъде*): **~lézt každým koutem** проуча, обърна наопаки всеки ъгъл, навр се във всеки ъгъл **3.** обикн. *третол.* **-leze** (*čít*; *co*) покриве, обхване, завладее, прояде, нападне, пропише (*нещо*); проникне (*в нещо*): **vlhko ~lezlo celým domem** влага нападна, пропи цялата къща; цялата къща се пропи от влага **4.** обикн. **prolízt, -lezu** (*při čem, u čeho*) *студ. жарг.* взема, мина, издържā (*нещо*) как да е, криво-ляво; мина мѣтър; мина между капките; пуснат ме: **~lízt u zkoušky** взема, издържā изпит криво-ляво; пуснат ме на изпит

proleželý, -á, -é **1.** отлежал; престоял; узрял; втасал: **~ý sýr, kompost** зряло сирене, узрял тор **2.** покрит с рани от залежаване: **~á záda** гръб, покрит с рани от залежаване; гръб с декубитус

proleženin|a, -u *ж. мед.* рана от залежаване; декубитус

proležet, -ím св. (*co*) прекарам в лежане, в залежаване (*някакво време*): **~et celé odpoledne** прекарам в лежане цял следобед

proležet se, -ím se св. **1.** образуват ми се рани от залежаване; покрива се с рани от залежаване; получа декубитус: **dlouhou nemocí se ~ela** от залежаване по време на продължителната болест и се образуваша рани, тя получи декубитус **2.** обикн. *третол.* **-í se** отлежи, престой, втаса, узрее: **nechat maso ~et** остава месо да узрее; **dát sýr do sklepa, aby se ~el** сложа сирене в мазето да узрее

prolhaný, -á, -é *експр. вулг.* лъжлив, измамен: **~ý člověk** лъжлив, измамен човек; лъжец, измамник; **~é řeči** лъжливи, измамни думи,

приказки; **~ý lhář** изкусен, опитен, закоравял лъжец; майстор на лъжата; голям лъжец

prolínán|í, -í *ср. книж.* взаимно проникване, преплитане, преливане: **~í snů a skutečnosti** преплитане на мечти и действителност

prolínat, обикн. третол. -á *несв.* (*co*; *čít*) прониква, пропива, пронизва (*нещо*); смесва се, слива се, преплита се (*с нещо*): **vzduch/vzduchem ~á vůně** въздухът се пропива с аромат; ароматът пропива въздуха, смесва се с въздуха; **celou sbírku básní ~á vzpomínka na domov** цялата стихосбирка е пропита, пронизана от спомена за родния дом; през цялата стихосбирка преминава споменът за родния дом

prolínat se, обикн. третол. -á se *несв.* (*-*; *s čít*) преплита се, съчетава се, смесва се, слива се (*с нещо*): **teorie se ~á s praxí** теорията се преплита, съчетава с практиката; **sen a skutečnost se ~ají** мечта и действителност се сливат, преплитат

prolis|ovat, -uji/разг. -uju св. (*co*; *co čít, skrz co*) смачкам, стрия, прекарам (*нещо през преса, през сито, през гевгир и под.*): **~ovat hrách sítém/skrz sito** смачкам грах през гевгир

prolist|ovat, -uji/разг. -uju св. (*co*) (от край до край) прелистя (*нещо*): **~ovat telefonní seznam, novou knížku** прелистя телефонен указател, нова книга

prolít, -liji/-leji/разг. -liju/-leju св. **1.** (*co čít, skrz co*) излѣя (*нещо през нещо*); процедура (*нещо през нещо*): **~lít čaj sítkem** прецедя чай през цѣдка **2.** (*co čít*) промия (*нещо с нещо*): **~lít rýži vodou** промия ориз с вода **3.** (*co*)

krev пролѣя кръвтā си; отдам, дам живōта си; загина; **~lít hodně slz** пролѣя много сълзи

prolítat, prolítnout *вж. prolétat, prolétnout*

prolívat *вж. prolévat*

prolizat, prolízt *вж. prolézat, prolézt*

prolog, -u *м.* **1.** пролог: **~ divadelní hry** пролог на (театрална) пиеса **2.** предговор, предисловие, въстъпление: **~ ke knize** предговор на книга **3.** начало; начална част, фаза; начален етап: **~ Závodu míru** начален етап на Пробега на мира

prolom|it, -ím св. **1.** (*co*) проломя, пробия, изкъртя, издѣня (*нещо*): **~it zed', mříž** пробия, изкъртя стена; изкъртя, издѣня решѣтка **2.** (*co*; *co kam/kde; do čeho/v čem*) пробия, проломя, избия, изкъртя (*дупка, отвор и под. в нещо*): **~it díru do ledu/v ledě** пробия дупка в ледā **3.** (*co*) проломя, пробия, разкъсам (*нещо*); напраща пробив (*някъде*): **~it frontu, obklíčení** пробия, разкъсам фронт, обкрѣжение; на-

права пробив във фронт, в обкръжение **4.** (со) екстр. разчупя, наруша (нещо): **~it mlčení, tradici** наруша мълчание, традиция **5.** в съчет. **~it podání спорт.** публ. спечеля гейм (при сервис на противника)

prolomit se, обикн. третол. -í se св. проломий се, пробие се, изкърти се, разчупи се, продъни се, издъни се: **lávka se ~ila** мостчето се продъни; **led se ~il** ледът се пробий, продъни, разчупи

prolongace, -e ж. спец. отсрочка, продължаване, удължаване (на срок на валидност, на действителност и под.): **~e smlouvy** продължаване на договор

prolongovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (со) 1. отсрочвам/отсроча (нещо); продължавам/продължа, удължавам/удължа (срок на валидност, на действителност на нещо): **~ovat čtenářský průkaz** продължа читателска карта; **~ovat léčbu** продължа, удължа лечение **2. фин.** пролонгирам (нещо): **~ovat směnku** пролонгирам полица

proložené нар. с разредка; разредено, шпацйрано: **napsat slovo ~** напиша дума с разредка, разредено, шпацйрано

proložený, -í ср. 1. нареджана на слове, между слове **2.** вмъкване **3. полигр.** разредка, шпацйране

proložený, -á, -é 1. (čít) изпъстрен, илюстриран (с нещо): **vyprávění ~é vtipu** изпъстрен с шегй, с вицове разказ **2.** написан, напечатан, набран с разредка; шпацйран: **~é slovo** написана, напечатана с разредка, шпацйрана дума; **~ý řádek полигр.** набран с разредка, шпацйран ред

proložit, -ím св. 1. (со čít) наредя (нещо) на слове; наредя един ред (нещо), втори, друг ред (нещо) и под.; сложа, поставя, вмъкна, положи, наредя (нещо между нещо, в нещо): **~it sklo papírem** наредя хартия между стъкла **2. (со čít)** вмъкна изобилно (нещо в нещо); изпъстря, илюстрирам, подкрепя (нещо с нещо): **~it vyprávění četnými vtipy** изпъстря разказ с многобройни шегй, вицове **3. (со) полигр.** разредя, шпацйрам (набор, набран текст): **~it slovo** напиша, напечатам, набера дума с разредка; **~it sazbu** разредя, шпацйрам набор

proložka, -y ж. полигр. дърхшус, шпон

proluk, -y ж. строит. незастроено място: **stavět v ~ách** строй върху незастроени места

prolustrovaný, -á, -é полит. лустриран; отстранен от длъжност (за нечисто минало): **~ý poslanec** отстранен за нечисто минало депутат

prolustrovat, -uji/разг. -uju св. 1. (koho – вин.)

полит. лустрирам, отстраня от длъжност (за нечисто минало), подлож на лустрация (някого); извърша лустрация (на някого): **~ovat poslance** отстраня депутат за нечисто минало **2. (со) разг.** претършвам, преробя (нещо): **~ovat ledničku** претършвам хладилник

promáčjet I, обикн. третол. -í, 3. мн. -ejí/-í св. (со, komu со) (силно) пропие, намокри, измокри (нещо): **děšť mu úplně ~el šaty** дъждът съвсѐм му намокри дрехите

promáčjet II, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. обикн. третол. -í (со; komu со) (силно) пропива, измокря, намокря (нещо): **pot mu ~í košili** пот пропива ризата му **2. също и promáčjet si, -ím si (со)** мокря, намокрям, измокрям си (нещо): **každý den si ~ím boty** всеки ден си измокрям, намокрям обувките

promáčjet se I, обикн. третол. -í se, 3. мн. -ejí se/-í se св. (силно) се намокри, измокри, пропие; прогизне: **boty se v rose hned ~ejí** в росата обувките ще прогизнат веднага

promáčjet se II, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se неск. 1. обикн. третол. -í se (-; komu) пропива се, измокря се, намокря се, прогизва: **v takovém lijáku se šaty, boty rychle ~ejí** в такъв проливен дъжд дрехите, обувките бързо прогизват **2. измокрям се, намокрям се, прогизвам**

promáčkat, -ám св. (со; со čít, skrz со) смачкам, пресовам, претрия, прекарам (нещо през преса, гевгир и под.): **~at ovoce sítem/skrz síto** смачкам, прекарам плодове през гевгир

promáčkávat I, -ám неск. (со; со čít, skrz со) смачквам, премачквам, мачкам, претривам, прекарвам (нещо през преса и под.)

promáčkávat II, -ám неск. 1. (со) посмачквам (шапка и под.) **2. (со)** издънвам (каросерия и под.)

promáčknout, -nu св. 1. (со) посмачкам (нещо): **~nout klobouk** посмачкам шапка **2. (со)** издъня (нещо): **~nout okno** издъня прозорец

promarnit, -ím св. 1. (со) пропиля (нещо): **~it zdraví, peníze, nadání** пропиля здраве, парй, талант; **~it čas čekáním** пропиля, изгубя време в чакане **2. (со)** пропусна, изпусна (нещо): **~it vhodnou příležitost** изпусна удобен случай

promarnit/ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со) пропилявам (време, пари, здраве и под.) **2. (со)** изпускам, пропукам (удобен случай и под.)

promastit, -ím св. (со) (обилно) намажа (нещо) с мазнина: **~it boty** намажа обувки (с маз)

promazání, -í ср. смазване, намазване

promazat, -žu/книж. -ží св. (со) (обилно) смажа (нещо): **~zat motor** смажа мотор, двигател

promazáv|at, -ám *несв. (co)* (обильно) смазвам (мотор и под.)

proměň|a, -y *жс.* **1.** промяна, изменение; преобразование: **velké hospodářské ~y** голѐми икономически промени, изменения, преобразования **2.** промяна, превъплъщение, метаморфоза: **~a u hmyzu** метаморфоза при насекомите **3.** *в съчет.* (**divadelní**) **~a** театрален явлѐние: **dějství v několika ~ách** действие с няколко явлѐния

proměň|at, -ám *жс.* **1.** (мáсова, групова) разходка, (групово, мáсово) разходжане (в курортни и под. центрове): **nedělní ~a** неделна разходка **2.** (постоянно) място за (мáсова, групова) разходка; *разг.* стъргало, движение: **procházet se po ~ě** разходвам се по стъргалото, по движението

proměň|it, -ím *св.* **1.** (-; *koho, co; koho, co na co*) променя, изменя, превърна (някого, нещо в нещо): **~it poušť v úrodnou zem** превърна пустиня в плодородна земя; **manželství ho úplně ~ilo** бракът съвсѐм го промени **2.** (*co; co za co; co na co*) обменя (нещо); сменя, разменя (нещо за нещо); разваля (*пару*): **~it leva za koruny** обменя лѐвовете за крòни; **~it stokorunu (na drobnější)** разваля банкнòта от стò крòни (на пò-дрѐбни парѝ) **3.** *спорт. жарг.* вкарвам гòл: **z vyloženě šance ne~il** той ѝмаше страхòтен шанс, но не вкарá гòл

proměň|it se, -ím se *св.* **1.** променя се, изменя се: **po svatbě se úplně ~il** след сватбата той изцяло се промени **2.** (*na co, v co*) превърна се (в нещо): **voda se ~ila v páru** водата се превърна в пара

proměnlivě *нар.* променливо, изменчиво

proměnlivo *нар.* предикативно променливо; непостоянно; **včera bylo ~** метеор. вчѐра времето бѐше променливо

proměnlivost, -i *жс.* променливост, изменчивост; непостоянност: **~ počasí** метеор. променливост на времето

proměnliv|ý, -á, -é променлив, изменчив; непостоянен: **~é počasí** метеор. променливо, непостоянно време; **~é štěstí** непостоянно щастие

proměnn|á, -é *жс. мат.* променлива (величинà): **boolovská ~á** бóлова променлива; **spojitá ~á** непрекъсната променлива; **závislá ~á** зависима променлива

proměnn|ý, -á, -é *мат.* променлив: **~á veličina** променлива величинà

proměň|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (*koho, co; koho, co v co*) променям, изменям, превръщам (някого, нещо в нещо): **strach ~uje lidi ve zbabělce** страхът превръща хòрата в страх-

ливци **2.** (*co; co za co; co v co*) обменям, смѐням, размѐням (нещо за нещо); развалям (*пару*): **~ovat koruny za dolary** обменям крòни за дòлари; **~ovat padesátikorunu (za drobnější)** развалям банкнòта от петдесѐт крòни (на пò-дрѐбни парѝ)

proměň|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. (-; v co)* меня се, променям се, изменям се, превръщам се (в нещо)

proměšk|at, -ám *св. (co)* изпýсна, пропусна (*нещо*): **~at setkání** изпýсна срѐща; **~at lhůtu** изпýсна срòк

promethi|um [-mĕty-], **-a** *ср.* хим. прометий (Pm)

promích|at, -ám *св.* **1.** (*co; co s čím*) смѐся, размѐся, разбъркам (*нещо с нещо*): **~at písek s cementem** смѐся, разбъркам пясък с цимент **2.** (*co*) размѐся, разбъркам (*нещо*): **~at karty, kostky** разбъркам кàрти, зàрове

promícháván|í, -í *ср.* разбъркване, размѐсване, смѐсване

promícháv|at, -ám *несв.* **1.** (*co; co s čím*) смѐсвам, размѐсвам, разбърквам (*пясък с цимент и под.*) **2.** (*co*) бъркам, разбърквам, мѐся, размѐсвам (*карти и под.*)

promíj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв.* **1.** (-; *co; komu co*) извинявам (някого, нещо за нещо); прощàвам (*нещо на някого*): **~et někomu urážku** прощàвам на някого обѝда; извинявам някого за (нанесена) обѝда **2.** (*co; komu co*) прощàвам, опрощàвам, отмѐням (*нещо на някого*): **~et dceři dluh** опрощàвам на дъщеря си дъг; **~et trest** юрид. отмѐням наказàние

promile *нескл. ср.* промѝл, (еднà) хѝлядна чàст (%)

prominent, -a *м.* лидер; водещà фѝгура; изтѝкнат деѐц; виден представител: **političtí ~i** политически лидери; изтѝкнати политически дейци; ръководни, водещи политически фѝгури

prominentn|í, -í, -í изтѝкнат, виден, извѐстен, водещ, ръководен: **~í osobnost** изтѝкнатà, видна личност

promi|nout, -nu *св.* **1.** (-; *co; komu co*) извиня (*нещо; някого за нещо*); простя (*нещо на някого*): **~ňte, že obtěžuji** извинѐте, че ви безпокоя; извинѐте за безпокойството; **~nout někomu urážku** простя на някого обѝда; извиня някого за (нанесена) обѝда **2.** (*co; komu co*) простя, опростя, отменя (*нещо на някого*): **~nout dceři dluh** опростя дъг на дъщеря си; **~nout trest** юрид. отменя наказàние

prominut|í, -í *ср.* **1.** извинѐние, прòшка: **prosít za ~í** мòля за прòшка, за извинѐние **2.** опро-

щаване, отмѣняне: **~í dluhu** опрощаване на дѣлг; **~í trestu** юрид. отмѣняне на наказаніе

promís|it, -ím св. **1.** (со; со s čím) смѣся, размѣся, разбѣркам (нещо с нещо): **~it barvy, písek s cementem** смѣся бой, пясък с цимѣнт **2.** (со) (добрѣ) омѣся, замѣся (нещо): **~it těsto** (добрѣ) омѣся, замѣся тестѡ

promítac|í, -í, -í прожекціонен; който слѹжи за прожектіране, за прожекції: **~í stroj (v kině)** прожекціонна машинна; кинопрожектор; киномашина: **~í stroj** прожекціонен апарат; **~í plátно** прожекціонен екран

promítač, -e м. кинооператор (в киносалон)

promítač|ka, -u ж. **1.** одуш. кинооператорка **2.** неодуш. прожекціонен апарат

promítán|í, -í ср. **1.** прожекція; прожектіране (на филми) **2.** геом. проектиране; спускане, пускане на проекция

promít|at, -ám неск. **1.** (со) прожектірам, показвам нещо (филм и под.) **2.** (со) геом. проектирам (нещо); пускам, спускам проекция (от нещо); пра́ва проекция (на нещо) **3.** (со do čeho, kat) книж. пренасям, показвам, изобразявам (нещо на фона на нещо); пренасям (нещо в миналото и под.)

promít|nout, -nu св. **1.** (со) прожектірам, пока́жа (нещо): **~nout nový film** прожектірам, пока́жа нов филм **2.** (со) геом. проектирам (нещо); пусна, спусна проекция (на нещо); напра́ва проекция (на нещо) **3.** (со do čeho, kat) книж. пренеса́, пока́жа, предста́ва, изобрази́ (нещо на фона на нещо); пренеса́ (нещо някъде): **~nout děj do dávné minulosti** пренеса́ действи́е в далѣчно минало

promízdřen|í, -í ср. кожар. претъняване

promlč|en|í, -í ср. юрид. фин. просрѡчка, просрѡчване; губене, изгубване на давност; давност: **~í soudní pohledávky** просрѡчване на съдебен йск; **~í trestního činu** давност на наказуемо деяние, на престъплѣние

promlč|et, -ím св. (со) юрид. фин. просрѡча (нещо); (нещо) се просрѡчи, изгуби давност: **~et soudní pohledávku** просрѡча съдебен йск; **trestný čin je ~en** страд. престъплѣнието е изгубило давност

promlou|vat, -ám неск. (ke komu; kde) книж. произна́сям рѣч; обрѣщам се с рѣч; обрѣщам се (към някого); отпра́вам дѹми (към някого); изка́звам се (някъде): **~at k žákům** обрѣщам се (с рѣч) към ученици; отпра́вам дѹми към ученици

promlu|vá, -u ж. и език. рѣч; рѣчев акт, изка́зване: **vyskytuje se v ~ě** срѣща се в рѣчта

promlu|vit, -ím св. **1.** проговѡря, заговѡря: **ne-mohl úlekem, překvapením ~it** от уплаха, от изненада той не можѡ и да проговѡри, загуби дар-слово; **zatčený ~il** арестуваният проговѡри, запѡчна да дава показанія **2.** (со) ка́жа, произнеса́ (дума и под.): **~il pár slov** той произнесе́, ка́за няколко дѹми; **~ aspoň slovíčko!** понѣ една дѹма кажѡ! **3.** (o čem, k čemu) взѣма отноше́ние (по нещо, към нещо); изразя́, изка́жа мнѣние (относно нещо); изка́жа се (за нещо, във връзка с нещо): **~it o nové knize** изка́жа се за нова кни́га; взѣма отноше́ние по нова кни́га; **~it k současným úkolům** изразя́ мнѣние, съображе́ния относно съврѣмenni задачи **4.** (ke komu; kde) произнеса́ рѣч; обрѣна се с рѣч, отпра́ва дѹми (към някого); изка́жа се (някъде): **~it k shromáždění** произнеса́ рѣч пред събра́ние, обрѣна се (с рѣч) към събра́ние, към фѡрум: **~it na schůzi** изка́жа се на събра́нїе **~it na schůzi** изка́жа се на някого йскрено, сериѡзно; йскрено, с та́кт се опита́м да въздѣйства́м, да повлия́я на някого **5.** обикн. третол. **-í (z koho, v kom) прен.** проговѡри, заговѡри (в някого); обади се (в някого): **~il z něho obdiv** проличи́ възхище́нието му; **~ilo v něm svědomí** в него заговѡри, проговѡри съвестта́

promlu|vit si, -ím si св. (s kým; s kým o čem) поговѡря си, поприка́звам си, разменя́ няколко дѹми (с някого за нещо): **nemám si s kým ~it** нямам с ко́го дѹма да разменя́, дѹма да си ка́же **~it si** прика́зваме за това! това́ няма да ми́не така́ лесно, няма да ти се разми́не току́-такá!

prom|nout, -nu св. (со; komu со) разтѣркам, разтѣря́ (нещо): **~nout si oči** разтѣркам очи́

promoc|e, -e ж. промѡция (тържѣствено врѣчване на дипломи за завѣршено висше образование)

promoč|it, -ím св. **1.** обикн. третол. **-í (koho, со)** (съвсѣм) намѡкри (някого, нещо): **být ~en až na kůži** мѡкър, измѡкрен съм до кости **2.** съцо и **promoč|it si, -ím si** (со) (съвсѣм) намѡкря, измѡкря си (нещо): **~it si boty** измѡкря, намѡкря си обѹвките

promoč|it se, -ím se св. (съвсѣм) се намѡкря, измѡкря; прогизна: **boty se mi ~ily** обѹвките ми прогизнаха

promočn|í, -í, -í който се отна́ся до промѡция: **~í síň** актава зала; **~í akt** тържѣствено врѣчване на дипломи за завѣршено висше образование; промѡция

promodral|ý, -á, -é посиня́л: **být celý ~ý zimou** цѣлия́т съм посиня́л от стѹд

promokampa|ň, -ně *ж.* рекламна, пропагандна кампания: **vydání alba bude provázet veliká ~ň** издаването на албума ще бъде придружено от голяма рекламна кампания

promokl|ý, -á, -é прогизнал, намокрен, измокрен, мокър: **být ~ý na kůži, do nití** мокър съм до кости

promok|nout, -nu *св.* (съвсѐм) прогизна, намокря се, измокря се: **na výletě ~l a prostudil se** на излета той се намокри и настъгна

promotér, -a *м. спорт.* уредник, организатор, промодутър

promotion [-mouʃn] *нескл. ж. и ср.* промодция, презентация, представяне (на изделие и под.)

promotor I, -a *м. одуш.* уредник, организатор на промодция; промодтор (*универзитетски служител*)

promotor II, -u *м. неодуш. хим.* промодтор, активатор

prom|ovat, -uji|разг. -uju *несв. и св. 1.* (кого – вин.) връчвам/връча (на някого) диплома за завършено висше образование **2.** (кого – вин.) удостоявам/удостоя (някого) с научна степен; присъждам/присъдя (на някого) научна степен **3.** ймам промодция; връчват ми диплома за завършено висше образование; присъждат ми научна степен: **~ovat v Karolinu** ймам промодция в Каролинума (*актова зала на Карлова университет в Прага*)

promptně *нар. разг.* бързо, незабавно; с готовност: **~ odpovědět** отговоря незабавно

promptní, -í, -í *разг.* бърз, незабавен, готов, подготвен: **~í odpověď** готов, бърз, незабавен отговор

promptnost, -i *ж. разг.* бързина, незабавност, готовност

promrh|at, -ám *св. (со)* **1.** прахосам, пропиля, разпилея, пръсна, разпръсна, похарча (*нещо*): **~at peníze, energii** прахосам, пръсна, пропиля пари, енергия **2.** пропиля, изживея напразно (*нещо*): **~at mladá léta** пропиля младините си

promrzl|ý, -á, -é премръзнал, замръзнал, вкочанен от студ: **~é nohy** премръзнали, вкочанени от студ крака

promrz|nout, -nu *св. 1.* обикн. *третол.* **-ne** премръзне; стъне на лед: **řeka hluboko ~la** реката замръзна дълбоко **2.** премръзна, измръзна, замръзна, вкочаня се от студ: **~nout (až) na kost** премръзна, измръзна до мозъка на костите си

promysl|it, promysl|et, -ím *св. (со)* обмисля (*нещо*): **~it/~et (si) další postup** обмисля понататъшен начин на действие

promyšleně *нар.* обмислено: **jednat ~** постъпвам, действам обмислено

promyšlen|ý, -á, -é обмислен: **~á akce** обмислена акция, обмислено мероприятие

promýšl|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв. (со)* обмислям (*нещо*)

pro|mýt, -myji|разг. -myju *св. (со)* промийа; (основно) измийа, почиства (*нещо*): **~mýt strojek** промийа, (основно) измийа машинка

promývač|ka, -u *ж. техн.* скруббер: **plynová ~a** *техн.* газочистител, скруббер

promýv|ání, -í *ср.* промиване, промивка

promýv|at, -ám *несв. (со)* промивам; основно измивам, почиствам (*нещо*)

proná|jem, -mu *м. 1.* аренда, даване или вземане под аренда: **~em pozemku** даване или вземане на земя под аренда **2.** наем; даване или вземане под наем: **~em bytu, pokoje, místnosti** даване или вземане на апартамент, на стая, на помещение под наем

proná|jím|at, -ám *несв. (со; кому со)* **1.** давам (на някого нещо) под аренда (земя и под.) **2.** давам (на някого нещо) под наем (*апартамент и под.*)

proná|jím|at si, -ám si *несв. (со)* **1.** вземам (*нещо*) под аренда (земя и под.) **2.** наемам, вземам (*нещо*) под наем (*апартамент и под.*)

proná|jmout, -jmu *св. (со; кому со)* **1.** дам (на някого нещо) под аренда: **~jmout někomu pozemek** дам на някого земя под аренда **2.** дам (на някого нещо) под наем: **~jmout někomu byt** дам на някого под наем апартамент

proná|jmout si, -jmu si *св. (со)* **1.** взема (*нещо*) под аренда: **~jmout si pozemek** взема под аренда земя **2.** наема, взема (*нещо*) под наем: **~jmout si byt** наема, взема под наем апартамент

proná|rod, -a *м. експр. вулг.* сбърщина, паплач; банда мръсници, негодяи

pronásledov|ání, -í *ср.* преследване

pronásled|ovat, -uji|разг. -uju *несв. 1.* (кого, со) преследвам, гоня (някого, нещо) (за да го хвана, заговоря и под.): **~ovat zloděje** преследвам, гоня крадец; **~ovat zvěř** гоня дивеч **2.** (кого, со) преследвам (някого, нещо); подлагам (някого) на преследване, на гонение (*с цел да го унищожа, да му причиня зло, да му попреча*): **~ovat pokrokové hnutí** преследвам прогресивно движение **3.** (кого – вин.) (неотстъпно) преследвам, гоня (някого); (неотклонно) ходя, бягам, тичам (*след някого*); досаждам (на някого); не оставам (някого) на мира; не оставам (някого) нито за миг сам; не се отделям, не се откъсвам (*от някого*) (*с*

цел да бѣда заедно с него): **~ovat dívku** преслѣдам момиче; (неотклонно) хѣдя след момиче; (постоянно) досѣждам на момиче; не оставам момиче на мѣра; **~ují ho starosti** прен. подгѣнили са го, налѣгнали са го грижи

pronásledovatel, -e м. преслѣдвач: **utíkat před ~í** бягам от преслѣдвачи

pronášjet, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. **1.** (со; со куду) пренѣсам, прекѣрвам (роял през врата и под.) **2.** (со; со odkud) (тайно) пренѣсам, изнѣсам (писмо от затвор и под.) **3.** (со) произнѣсам, казвам, обявѣвам (присѣда, реч и под.)

pronášjet se, обикн. третол. -í se, 3. мн. -ejí se / -í se нескв. (–; čít) провѣсва, увѣсва, огѣва се, измѣта се, изкривѣва се (от нецо; под тежестта на нецо)

projnést, -nesu св. **1.** (со; со куду) пренесѣ, прекѣрам (нецо през нецо): **~nést klavír (dveřmi)** пренесѣ, прекѣрам роял (през врата) **2.** (со; со odkud) (тайно) пренесѣ, изнесѣ (нецо от някъде): **~nést z vězení moták** изнесѣ от затвор тайно писмо, тайна белѣжка **3.** (со) произнесѣ, кажа, обявѣ (нецо): **~nést řeč** произнесѣ рѣч; **~nést rozsudek** произнесѣ, обявѣ присѣда; **~nést přípitek** кажа, вдигна наздрѣвица, тѣст

projnést se, обикн. третол. -nese se св. (–; čít) провѣсне, увѣсне, огѣне се, измѣтне се, изкривѣ се (от нецо, под тежестта на нецо): **strop se ~nese** таванѣт ще провѣсне, ще се огѣне; **lano se ~neslo tíhou** от тежестта вѣжѣто провѣсна

proníkanj, -í ср. пронѣкване, навлѣзане, разпространѣние, разпространѣване: **~í cizích slov, idejí** пронѣкване, разпространѣване на чужди дѣми, на чужди идѣи

proníkat, -ám нескв. **1.** (čít, kudy) пронѣквам, проправѣм си пѣт, провѣирам се, промѣшвам се (през гѣсталак и под.) **2.** (čít) пронѣквам, минѣвам, преминѣвам (през нецо); пробѣвам, разкѣсвам (нецо); правѣ пробѣв (в отбрана, в обкрѣжение и под.) **3.** (кат) пронѣквам, навлѣзам, нахлѣвам, нахлѣтвам (армия вѣв вражеска територия; студ в помещеніе и под.) **4.** обикн. третол. **-á** (кат, do čeho) пронѣква, навлѣза, разпространѣва се, нахлѣва (някъде) (за влианія в литература и под.) **5.** обикн. третол. **-á** (кат) пронѣква, достѣга, донѣса се, ѣдва (за вест, съобщеніе и под.) (някъде) **6.** обикн. третол. **-á** (kudy, čít кат; рядко со) пронѣква, просмѣква се, пропѣва се, попѣва, преминѣва (влага през стена и под.) **7.** обикн. третол. **-á** (kudy, čít кат) пронѣква (през нецо); пронѣзва, прорѣзва, разсѣча (за лѣчи, тѣмнина и под.) **8.** обикн. третол. **-á**

(коho, со) книж. пронѣква, нахлѣва (в някого, в нецо); обзѣма, завладѣва, пронѣзва, горѣ, прогорѣ, изгорѣ, пропѣва (някого, нецо) (за омраза и под.) **9.** (со, рядко коho; do čeho; k čemu) пронѣквам, вниквам, навлѣзам (в нецо); постигам, осѣзнавам, разбѣирам, разгадавам (проблем, тайна и под.) **10.** (s čít, čít) налагам се, открѣвам се, правѣ впечатлѣние, пробѣвам (с възгледи и под.)

proník|nout, -nu св. **1.** (čít, kudy) пронѣкна, проправѣ си пѣт, проврѣ се, промѣша се (през нецо): **~nout houštím, pralesem** проврѣ се през гѣсталак; проправѣ си пѣт през дѣствена гора **2.** (čít) пронѣкна, мѣна, премѣна (през нецо); пробѣя, разкѣсам (нецо); направа пробѣв (в нецо): **~nout obranou (soupeře) спорт.** пробѣя зашѣта (на съперник, на противник) **3.** (кат) пронѣкна, навлѣза, нахлѣя, нахлѣтам (някъде): **vojsko ~lo na nepřátelské území** войската пронѣкна, навлѣзе, нахлѣ вѣв вражеска територия; **do místnosti ~l chlad** в стѣята пронѣкна, нахлѣ стѣд; **smutek ~l do duše** тѣга нахлѣ в дѣшата (ми) **4.** обикн. третол. **-ne** (кат, do čeho) пронѣкне, навлѣзе, разпространѣ се, нахлѣе (някъде): **cizí vlivy ~ly do kultury** чужди влианія пронѣкнаха в културата **5.** обикн. третол. **-ne** (кат) пронѣкне, достѣгне, донесѣ се, дѣйде (някъде): **~ly k nám dobré zprávy** до нѣс достѣгнаха добри вѣсти **6.** обикн. третол. **-ne** (kudy, čít кат; рядко со) пронѣкне, просмѣче се, пропѣе се, попѣе, премѣне (през нецо в нецо): **vlhko ~lo zdí** влѣгата се просмѣка през стенѣта; **děšť ~l do půdy** дѣждѣт попѣ в пѣчвата; **voda ~la do sklepa** вода пронѣкна в мазѣто **7.** обикн. третол. **-ne** (kudy, čít кат) пронѣкне, премѣне (през нецо); прорѣже, разсѣче, пронѣже (нецо): **paprsky ~ly tmou** лѣчи прорѣзаха, пронѣзаха тѣмнинѣта **8.** обикн. третол. **-ne** (коho, со) книж. пронѣкне, нахлѣе (в някого, в нецо); обзѣме, завладѣе, пронѣже, прогорѣ, изгорѣ, пропѣе (някого, нецо): **nenávisť ~la celé její nitro** ненавѣст е обзѣла, завладѣла, пропѣла цялото ѣ съществѣ **9.** (со, рядко коho; do čeho; k čemu) пронѣкна, вниква, навлѣза (в нецо); постигна, осѣзнѣя, разберѣ, разгада (нецо): **~nout do tajů genetiky** пронѣкна в тайните на генѣтиката; **~nout k samé podstatě věcí** пронѣкна в самѣта същност на нещѣта **10.** (s čít, čít) налѣжа се, открѣ се, направа впечатлѣние, пробѣв (с нецо): **~nout se svými názory** налѣжа се, открѣ се, направа впечатлѣние с възгледите си **11.** (do čeho; кат) комп. (незакѣнно) пронѣкна, влѣза (в нецо,

някъде): ~nout do počítačové sítě проникна в компютърна мрежа

proniknutí, -í *ср. комп.* (незаконно) проникване, влизане: ~í do (počítačové) sítě проникване в (компютърна) мрежа

propad, -u *м. геол.* пропъдане **2. икон.** (голям) спад; спадане, понижаване, намаляване: ~ příjmů státu (голям) спад на държавни постъпления, приходи; ~ vývozu (голям) спад на износ; ~ výroby (голям) спад на производство; ~ životní úrovně (голям) спад на жизнено равнище **3. прен.** неуспех, провал, фиаско, сгромолясване: ~ favoritů провал, сгромолясване на фаворити; ~ politické strany провал, сгромолясване на политическа партия

propadák, -u *м. разг.* провал, фиаско (бездарна творба, неуспешна спортна среща и под): místo hitu to byl ~ вмѣсто да стане хит, получи се истински провал; takový ~ naše zápasnická reprezentace ještě nezažila такъв провал, таква фиаско борците ни още не бяха имали

propadání, -í *ср.* пропъдане

propad|at I, обикн. третол. -á *св. (čím; skrz co)* пресѣе се, премине, падне; изпопада (през нецо): všechen popel ~al roštem всичката пепел се преся, падна, изпопада през скарата

propad|at II, propadáv|at, -ám *несв. 1. обикн. третол. -á (čím, skrz co)* пресява се, преминава, минава, пада, пропада, изпопадава (през нецо): všechen popel ~al roštem всичката пепел се пресяваше, минаваше, падаше през скарата **2. (kam, do čeho)** хлѣтвам, затѣвам, потѣвам, провалям се (в нецо): ~at do bláta, do závěje хлѣтвам, затѣвам в кал, в пряспа **3. обикн. третол. -á** проваля се, няма успех, претърпява неуспех; преминава при пълнен неуспех: hra ~á пиѣсата се проваля, няма успех **4. (kde, z čeho)** *учил.* провалям се, не взѣмам, не издържам (изпит); скѣсват ме (по нецо); оставам на поправителен, на поправка (по нецо): ~at u zkoušky скѣсват ме, провалям се на изпит; ~at ze dvou předmětů оставам на поправителен, на поправка по два предмета **5. (čemu)** отдавам се, предавам се, поддавам се (на нецо); обзѣма, обхваща ме (нецо): ~at alkoholu, neřestem отдавам се, предавам се на алкохол, на пороци; ~at zoufalství поддавам се на отчаяние, обзѣма ме отчаяние; ~at zkáze обхваща ме разруха, разваля; вървя към гибел, към провала, към развала, към разруха **6. обикн. третол. -á** пропада, изгъря; става недействителен, невалиден: lístky do divadla ~ají билетите за

театър пропъдат, изгърят **7. обикн. третол. -á (koti, čemu)** става собственост, преминава в ръцете (на някого); подлежи на конфискация в полза (на някого, на нецо): majetek odsouzeného ~á státu имуществото на осъдения подлежи на конфискация в полза на държавата

propad|at se, propadáv|at se, -ám se *несв. 1. (kam, do čeho)* хлѣтвам, затѣвам, потѣвам, пропадам, провалям се, падам (в нецо): ~at se do hlubin ~abnů потѣвам в земята от срам; изгърям от срам **2. обикн. третол. -á se** хлѣтва, пропада, проваля се, събъря се, срѣтва се, рѣхва; руши се: střecha se ~á покривът пропада, проваля се **propadlin|a, -y** *ж. 1.* падинă, вăлог **2. геол.** грабен

propadliš|tě, -tě *ср. театр.* трюм (помещение под сцена): zmizet v ~ti изчѣзна под сцената, в трюма на сцената; zmizet v ~ti (dějin) *прен.* потъна в забрăва, в забвѣние; покрива се със забрăва; покриве ме прахът на историята

propadl|ý, -á, -é **1.** хлѣтнал, пропъднал: ~á dlažba хлѣтнал, неравен паваж; ~é tváře хлѣтнали страни, бѣзи **2. (čemu)** отдаден, отдам се, предам се, поддам се (на нецо); обхваанат, обзѣт (от нецо): člověk ~ý alkoholu отдам се на пиянство човек; ~ý zoufalství обзѣт от отчаяние **3. учил.** провалил се, скѣсан: ~ý žák, student провалил се, скѣсан ученик, студѣнт **4.** провалил се, провалѣн, неуспѣшен: ~á hra провалѣна, неуспѣшна пиѣса **5.** пропъднал, изгорял: ~ý lístek пропъднал, изгорял билет **6.** изтѣкъл, измѣнал: ~á záruční lhůta изтѣкъл гаранционен срѣк **7.** конфискуван: majetek ~ý státu конфискувано в полза на държавата имущество

propad|nout, -nu *св. 1. обикн. третол. -ne (čím; skrz co)* пресѣе се, премине, мине, падне, изпопада (през нецо): popel ~l roštem пепелта пресяна през скарата (както и в прѣд. изрѣчен. (s)byl nabit), že by jablko ne~lo (салонът бѣше тѣлкова претѣпкан), че яйцѣ да хвѣрлиш – няма къде да падне, че няма къде игла да хвѣрлиш **2. (kam, do čeho)** хлѣтна, затѣна, потѣна, проваля се (в нецо): ~nout do bláta, do závěje затѣна в кал, проваля се в пряспа **3. обикн. третол. -ne** провали се, мине без успех; претърпи неуспех; премине при пълнен неуспех: hra ~la пиѣсата се провали, мина без успех **4. (kde; z čeho)** *учил.* проваля се; не взѣма, не издържă (изпит); скѣсат ме (по нецо); остава на поправителен, на поправка (по нецо): ~nout u zkoušky проваля се, скѣсат ме

на изпит; **v osmé třídě ~l z fyziky** в осми клас той остана на поправителен по физика **5. (četi)** отдам се, поддам се (на нещо); обземе, обхваме ме (нещо): **~nout alkoholu, neřestem** отдам се, предам се на алкохол, на пианство, на пороци; **~nout zoufalství** поддам се на отчаяние; обземе ме отчаяние; **~nout zkaže** обхваме ме разруха, развала; тръгна към гибел, към провала, към развала, към разруха **6. обикн. третол. -ne** пропадне, изгори; стана недействителен, невалиден: **lístek do divadla ~l** билетът за театър пропадна, изгоря **7. обикн. третол. -ne** изтече, свърши: **záruční lhůta ~la** гаранционният срок изтече, свърши **8. обикн. третол. -ne** (коти, чети) стана собственост, премине в ръцете (на някого); конфискува се в полза (на някого, на нещо): **majetek zrádců ~ne státu** имуществото на предатели ще се конфискува, ще бъде конфискувано в полза на държавата **9. обикн. в съчет.**

♦ **propadnout se** ден на смърт

propadnout se, -nu se св. **1. (kat, do čeho)** хлътна, затъна, потъна, пропадна, провали се (в нещо): **~nout se do bláta, do závěje** затъна

propadnout se do země потъна в земята от срам; изгоря от срам; (zmizel), jako by se do země ~l (той изчезна), сякаш в земята потъна, сякаш вдън земя потъна **2. обикн. третол. -ne se** хлътне, пропадне, провали се, събори се, срути се, рухне, разруши се: **střecha se ~la** покривът се провали, пропадна

propagace, -e ж. пропаганда, пропагандиране; агитация, агитиране; реклама, рекламиране: **~e výstavu** пропагандиране, рекламиране на изложба; **politická ~e** политическа пропаганда, политическа агитация

propagační, -í, -í пропаганден, агитационен, рекламен: **~í oddělení** пропагандно-агитационен отдел; **~í materiál** пропаганден, агитационен материал

propaganda, -y ж. полит. пропаганда: **dělat ~u** върша, извършвам пропаганда; **tisková ~a** пропаганда чрез печата

propagandistický [-dysty-], -á, -é пропаганден, пропагандаторски: **~é brožury** пропагандни брошюри

propagandista [-dy-], -y м. полит. пропагандатор, пропагандист: **aktiv ~ů** актив на пропагандисти

propagandistka [-dy-], -y ж. полит. пропагандаторка, пропагандистка

propagátor, -a м. пропагандист, пропагандатор, агитатор: **~ nových metod** пропагандатор на нови методи

propagátorka, -y ж. пропагандистка, пропагандаторка, агитаторка, популяризаторка

propagovat, -uji/разг. -uju неск. (со) пропагандирам, популяризирам (нещо); агитирам (за нещо): **~ovat nové metody, pokrokové směry** пропагандирам, популяризирам нови методи, прогресивни насоки

propálit, -ím св. **1. (co; co v čem/do čeho)** прогоря (дупка и под. в нещо): **~it díru v ubrusu/do ubrusu** прогоря дупка в покривка **2. (co)** изгоря (нещо): **~it všechn koks** изгоря всичкия кокс

propálit se, обикн. третол. -í se св. прогоря, пробие се (от много горене): **trouba se ~ila** фурната прогоря, пробие се

propalování, -í ср. прогаряне

propalovat, -uji/разг. -uju неск. **1. (co; co v čem/do čeho)** прогарям (дупка и под. в покривка и под.) **3. (co)** изгарям (всички дърва и под.)

propalovat se, обикн. третол. -uje se неск. прогаря, пробива се (от много горене)

propan, -u м. хим. пропан

propanol, -u м. хим. пропанол

propána; propánaboha/pro pánaboha/pro pána boha; propánajána/pro pána jána; propánakrále/pro pána krále междум. Боже господи; господи Исусе Христѐ

propan-butan, propan(u)-butanu м. хим. пропан-бутан

propan-butanový, -á, -é който се отнася до пропан-бутан: **~ý vaříč** котлон с пропан-бутан; газов котлон

proparlamentní, -í, -í пропарламентарен; който е в полза, в подкрепа на парламент: **nepřipustit ~í variantu ústavy** не допусна пропарламентарен вариант на конституция

propařit, -ím св. (со) комп. прекарам, изкарам (време) в компютърни игри: **prázdniny ~te s kulečnickem!** прекарайте ваканцията с (игра на) компютърния билиард!

propařování, -í ср. пропарване

propasířovat, -uji/разг. -uju св. (со) пасирам (нещо): **~ovat maliny** пасирам малини

propast, -i ж. **1.** пропаст, бездна: **bezdná ~** безднна пропаст; **stát na pokraji ~i** и **прен.** стоя на ръба на пропаста; **řítit se do ~i** и **прен.** сгромолясвам се в пропастта **2. прен.** пропаст; дълбоко противоречие: **třídni ~** дълбоко класово противоречие; **názorová ~** дълбоко противоречие във възгледите

prop|pást, -pasu, разг. prop|pásnout, -pásnu св. (кого, со) изпусна, пропу́сна, прозя́пам (някого, нещо): **~pást/~pásnout film** пропу́сна, изпусна филм; **~pást/~pásnout hosta na nádraží** пропу́сна, изпусна, прозя́пам гост на гарата; **~pást/~pásnout příležitost** пропу́сна, изпусна, прозя́пам удо́бен случай

propastn|ý, -á, -é 1. бездънен, дълбок, голям; огромен: **~á hloubka** голяма дълбочина 2. прен. дълбок, голям, огромен: **~ý rozdíl** огромна разлика

propaš|ovat, -uji/разг. -uju св. (со; odkud kudy kam) 1. прекáрам, пренесá (нещо отнякъде през някъде, някъде) контрабандно, нелегáлно, тайно: **~ovat zboží, peníze, zbraně (přes hranice)** прекáрам, пренесá нелегáлно, контрабандно през граница стоки, пари, оръжие 2. прекáрам, пренесá (нещо отнякъде, през някъде, някъде) тайно, нелегáлно: **~ovat cigarety, zprávy vězňům (do vězení)** прекáрам, вкáрам тайно, нелегáлно цигари, вести за затвóрници (в затвóр); **~ovat moták z vězení** прекáрам, пренесá, изнесá тайно от затвóр съобщение, писмó, тайна белёжка

prop|péci, разг. prop|péct, разг. prop|píct, -peču/книж. -peku св. (со) добрè изпекá, опека (нещо); **~péci/~péct/~píct moučník, maso** добрè изпекá кекс, месó

prop|péci se, разг. prop|péct se, разг. prop|píct se, обикн. третол. -peče se св. добрè се изпечè, опече: **maso se už ~peklo** месóто вèче се опече

propočen|ý, -á, -é добрè изпèчен, опèчен: **dobře ~ý chléb** добрè изпèчен хляб

propék|at, разг. propík|at, -ám неск. (со) добрè изпичам, опичам (хляб, месо и под.)

propeler, -u м. техн. пропелер

propíct, propíct se вж. **propéci, propéci se**

propích|at, -ám св. 1. (со) пробия, продупча, надупча (нещо): **~at papír** надупча хартия 2. (со; со до чего/в чет) пробия (дупки, отвори и под. в нещо): **~at dířky do víka** пробия дупки в капак

propích|nout, -nu св. 1. (со) пробия, продупча (нещо): **~nout papír** продупча хартия; **~nout si puchýř** пробия си пришка, плюска 2. (со; со до чего/в чет) пробия, продупча (дупка, отвор и под. в нещо): **~nout dířku, dířky do víka** пробия дупка, дупки в капак 3. (кого – вин. čím) прободá, пронйжа (някого с нещо): **~nout soupeře šavlí** прободá съперник със сабя

propích|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со) пробивам, продупчвам, надупчвам (ламарина и под.) 2. (со; со до чего/в чет) пробивам, продупчвам (дупки в ламарина и под.) 3. (кого

– вин. čím) пробóждам, пронйзвам (съперник със сабя и под.)

propíj|et, -ím, 3. мн. -eji/-í неск. (со) пропйвам (цяла заплата и под.)

propíkat вж. **propékat**

propín, -u м. хим. алилен, пропи́н, метил-ацетилен

propínac|í, -í, -í обикн. в съчет. **~í šaty** рòкля, която се закопчава по цялата си дължина; рòкля тип халàт, тип пеньоàр

propír|at, -ám неск. (со) 1. премйвам, измйвам (плодове и под.) 2. промйвам (руда и под.) 3. екол. пречйствам, перà (нещо): **filtry ~ají nikotinový vzduch** филтри пречйстват нико-

тин

мрèсни пари

propiska вж. **propisovačka**

propisovac|í, -í, -í обикн. в съчет. **~í tužka** химикалка; **~í pero** автоматична писалка; **~í papír** пелйор (тънка машинописна хартия за котия)

propisovačk|a, propisk|a, -y ж. химикалка

propis|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) пиша, печатам (нещо) през индйго, в няколко екземпляра; прàва през индйго (няколко) ръкописни, машинописни копия (от нещо); размножавам (текст) с индйго

propít, -píji/разг. -piju св. (со) пропия (нещо): **~pít měsíční plat** пропия месечна заплата

proplác|et, -ím, 3. мн. -eji/-í неск. (со; кому со) изплàщам (на някого нещо): **~et mzdu, výhru, účty, honoráře** изплàщам (трудова) възнаграждение, печалба, сметки, хонорари

proplách|nout, -nu св. 1. (со; со čím) промия, измйя, изплàкна (нещо с нещо): **~nout zeleninu studenou vodou** изплàкна зеленчуци със студена вода 2. (со; кому со) мед. промия (нещо на някого): **~nout nemocnému žaludek** промия стомаха на болен

proplachován|í, -í ср. 1. промйване 2. мед. промйвка

proplach|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со; со čím) промйвам, измйвам, мйя, изплàквам, плàкна (плодове с вода и под.) 2. (со; кому со) мед. промйвам (нещо на някого); прàва (на някого) промйвка (на стомах и под.)

pro|plakat, -pláču/книж. -pláči св. (со) проплача, прекáрам в плач (някакво време): **~plakat celou noc** проплача цялата нòщ

proplat|it, -ím св. (со; кому со) изплатя (нещо): **~it mzdu, honorář, výhru, účty** изплатя (трудова) възнаграждение, хонорàр, печалба, сметки

proplést, -pletu св. 1. (со) сплетà, преплетà (не-

що) (заедно); напра́вя (*нещо*) във форма на плитка; придám (*на нещо*) форма на плитка: **~plést pletence vánočky** придám на коледен козунък форма на плитка **2.** (*со; со čím*) вплетá (*нещо в нещо*): **~plést vlasy stuhou** вплетá панделка в коса

prop|plést se, -pletu se св. **1.** обикн. *третол.* **-plete se** (-; *чим*) сплете се, преплете се (*с нещо*): **větvě se ~pletly** клоните се бяха сплели, преплели **2.** обикн. *третол.* **-plete se** (*чим*) пропъхне се, провере се, пропъхзи (*през нещо*); преплете се (*с нещо*): **břečťan se ~pletl korunou stromu** бръшлянят се беше проверял, беше пропъхлял през короната на дървото **3.** (*чим*) (*с усилие*) се провера, промъша се, промъкна се (*през нещо*): **~plést se davem** провера се през тълпа

prop|létac|í, -í, -í обикн. в съчет. **~í stroj** текст. плетачна машина

prop|lét|at, разг. prop|lít|at, -ám нескв. **1.** (*со*) сплитам, преплитам (*нещо*) (заедно); правя (*нещо*) във форма на плитка; придавам (*на нещо*) форма на плитка **2.** (*со; со čím*) вплитам (*панделка в коса и под.*)

prop|lét|at se, разг. prop|lít|at se, -ám se нескв. **1.** обикн. *третол.* **-á se** (-; *чим*) сплита се, преплита се (*с нещо, помежду си*) (*за клони и под.*) **2.** обикн. *третол.* **-á se** (*чим*) пропъхва се, провѝра се, пропъхлява (*през нещо*); преплита се (*с нещо*) **3.** (*чим*) (*с усилие*) се провѝрам, промъшвам, промъквам (*през тълпа и под.*)

prop|lout, -uji/разг. -uju св. (*kudy, čím/со*) преплѝвам, преплѝвам, премѝна (*с плавателен съд*) (*през някъде*): **~out úžinu/úžinou, mezi skalami** преплѝвам, премѝна през пролив, между скали; **~out životní úskali/životním úskalím** *прен.* мѝна (*здрав и читав*) през житейско изпитание

prop|louv|at, -ám нескв. (*kudy, čím/со*) плѝвам, плѝвам, минѝвам, преминѝвам (*с плавателен съд*) (*през пролив, между скали и под.*)

prop|luhovan|ý, -á, -é изрѝнат, почѝстен (*със/от снегорин*): **~ý sníh** изрѝнат от снегорин сняг; **~á silnice** почѝстено от снегорин шосе

propo|čet, -tu м. сметка, калкулация, изчисление, изчисляване, пресмятане: **~et nákladů** калкулация, изчисление на разходи

propo|čítat, -čítám, propo|číst, -čtu св. (*со*) калкулирам, изчисля, сметна, пресметна (*нещо*): **~čítat/~číst náklady** калкулирам, изчисля, пресметна разходи

propo|čítáv|at, -ám нескв. (*со*) калкулирам, смятам, пресмятам (*разходи и под.*)

propodruhé, pro podruhé нар. за друг път: **~ si**

to pamatuj! и за друг път го помни! и за друг път си го ймай като обеща на ухото!

propojen|í, -í ср. *електр.* свързване

propoj|it, -ím св. **1.** (*со*) свържа (*нещо*): **~it elektrické vedení** свържа електропроводници **2.** (*koho, со; koho, со čím*) свържа (*някаго, нещо по някакъв начин*): **~it telefonem** свържа по телефон

propoj|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (*со*) свързвам (*електропроводници и под.*) **2.** (*koho, со; koho, со čím*) свързвам (*някаго, нещо по телефон и под.*)

propoprvé, pro poprvé нар. за пръв път; като за пръв път

proporc|e, -e ж. пропорция

proporcionalit|a, -y ж. пропорционалност

proporcionalně нар. пропорционално

proporcionaln|í, -í, -í пропорционален: **~í vývoj národního hospodářství** пропорционално развитие на народното стопанство

proporcionalnost, -i ж. пропорционалност

propot|it, -ím св. (*со*) изпотя (*си*) (*нещо*); измъкря (*нещо*) от пот: **~it košili** изпотя си ризата; измъкря от пот ризата си

propot|it se, -ím se св. изпотя се: **~it se při práci** изпотя се по време на работа

propouštěc|í, -í, -í обикн. в съчет. **~í vysvědčení** остар. свидетелство (*за завършване на училище*); отпускно свидетелство

propouště|t, -ím, 3. мн. -ěji/-í нескв. **1.** (*koho, со, kudy, čím; skrz со*) пропускам, пускам (*познат през заден вход; вода през канал и под.*)

2. (*koho, со odkud*) пускам, освобождавам (*затворници от затвор и под.*) **3.** (*koho, со odkud*) изписвам (*пациент от болница и под.*)

4. (*koho, со odkud*) уволнявам (*войници от военна служба, работник от работа и под.*)

5. (*со*) пропускам, разрешавам да се отпечата, да излезе отпечатано (*книга, статия за печат и под.*)

proprac|ovat, -uji/разг. -uju св. **1.** (*со*) разработя, изготвя (*нещо*): **~ovat plán výroby, detail** разработя производствен план, детайл **2.** (*со; kоти со*) спорт. развивя, тренирам (*нещо*): **~ovat si svaly** развивя, тренирам си мускулите **3.** (*со*) (*добре*) омеса (*нещо*): **~ovat těsto, hlínu** омеса тесто, глина

propracová|vat, -ám нескв. **1.** (*со*) разработвам, изготвям (*план и под.*) **2.** (*со, kоти со*) спорт. развивям, тренирам (*мускули и под.*) **3.** (*со*) (*добре*) омесавам (*тесто и под.*)

pro|prat, -peru св. **1.** (*со*) премия, измия (*нещо*): **~prat ovoce** премия, измия плодове **2.** (*со*) премия (*нещо*): **~prat rudu** премия руда **3.** (*со*)

- екол. пречистя, изперà (нещо): ~**prat nikotinový vzduch** пречистя никотиновия въздух
- ♦
- propřítě, pro přítě** нар. за в бъдеще; за следващия път; занаяпрѣд: **буду mít zkušenosti** ~ ще ймам опит за в бъдеще
- propřsat, -přšu/книж. -při** св. (со) напиша, напечатáтам (нещо) през индѣго, в няколко екземпляра; направя през индѣго (няколко) ръкописни машинописни кóпия (от нещо); размножà (нещо) с индѣго, през индѣго: ~**psat text na stroji** напечатáтам, напиша тѣкст с кóпие през индѣго на пишешца машина
- propřsat se, -přšu se/книж. -při se** св. (к ѣти) пишешки, с писане, като писател постигна, спечѣля, завоювам, покоря (нещо); стѣгна, издѣгна се, извѣся се (до нещо): **dnešní jubilant se ~psal až k samým vrcholům literární slávy** с творбите си днешният юбиляр покоря върховете на литературната слава
- proreformně** нар. реформаторски; за реформы; в подкрѣпа на реформы: **česká společnost je ~naladěna** чешкото общество йска реформы, настроено е за реформы, настроено е реформаторски
- propůjč|it, -ím** св. 1. (коти, ѣти со) заема, предостáва (за ползване) (нещо на някого): ~**it sál škole** предостáва зала за ползване от училище 2. (со; коти со) присѣдя (нещо на някого); наградя, отличà (някого с нещо): ~**it titul** присѣдя звáние; ~**it vyznamenání** наградя с отличие, с медал
- propůjč|it se, -ím se** св. (к ѣти) допусна, позволя, разрешà, склоня, съглася се да бѣда използван, да ме използват (обикн. за нещо лошо, престъпно и под.): ~**it se k udavačství** допусна да ме използват за доносничество, като доносник; позволя да направят от мене доносник
- propůjč|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. 1. (коти, ѣти со) заемам, предостáвам (за ползване) (на някого нещо) 2. (со; коти со) присѣждам (на някого звáние и под.); награждавам, отличáвам (някого с орден и под.)
- propůjč|ovat se, -uji se/разг. -uju se** нескв. (к ѣти) допускам, позволявам, разрешáвам, склáням, склонявам, съгласявам се да бѣда използван (като доносник и под.), да ме използват (за доносничество и под.), да направят от мене (доносник, предател и под.)
- propuk|at, propuká|at, -ám** нескв. 1. обикн. третол. -á внезапно, запóчва, избúхва, разразява се (за встáние, за епидемия, за паника; за буря, за криза и под.) 2. (в со) избúхвам (в плач, в смях и под.)
- propuk|nout, -nu** св. 1. обикн. третол. -не внезапно запóчне, избúхне, разрази се: **v davu ~la panika** сред тълпата избúхна паника; ~**la bouře** разрази се буря 2. (в со) избúхна (в плач, в смях и под.): ~**nout v pláč, v smích** избúхна в плач, в смях
- propust, -i** ж. техн. шлѣоз; филтър; преграден съединител: **jednokomorová ~** еднокамерен шлѣоз
- propust|it, -ím** св. 1. (кoho; со kudy, čím; skrz со) пропусна, пусна (някого, нещо през някъде): ~**it někoho postranním vchodem** пропусна, пусна някого през страничен вход 2. (кoho, со odkud) пусна, освободя (някого отнякъде): ~**it žáky jednoho po druhém** пусна, освободя един по един (всѣчки) ученици; ~**it zajatce** освободя, пусна плѣнници 3. (кoho, со odkud) изпиша (някого отнякъде): ~**it pacienta (z nemocnice)** изпиша пациент (от болница) 4. (кoho, со odkud) уволня (някого): ~**it pracovníka (ze zaměstnání)** уволня служител, работник (от работа); ~**it vojáka ze služby** уволня войник от служба 5. (со) пропусна, пусна, разрешà (нещо): **cenzura ~ila knihu, článek** цензурата пропусна, разреши книгата, стáтията
- propustk|a, -y** ж. пропуск: ~**a do střeženého objektu** пропуск за охраняван обект
- propustnost, -i** ж. геол., физ., хим., ж.п. пропускателна способност; пропускъемост, пропускъливост, проницáемост: ~ **látky, půdy** пропускъемост на вещество, на почва; ~ **trafi** ж.п. пропускателна способност, капацитѣт на (ж.п.) линия; ~ **světla** светлопропускъливост; **tepelná** ~ топлинна проницáемост; **zvuková** ~ звукопропускъливост
- propustn|ý, -á, -é** геол., физ., хим. пропускълив, пропускъем, пропускъещ, проницáем: ~**é hmoty** проницáеми, пропускъливи материи; **ne~ý obal** непропускъема, непропускъеща обвивка, опаковка
- propyl, -u** м. хим. пропи́л
- propylen, -u** м. хим. пропи́лен
- proradně** нар. вероломно: **zachovat se ~** постѣпя вероломно
- proradnost, -i** ж. вероломство: **potrestat někoho za jeho ~** накажà някого за вероломството му
- proradn|ý, -á, -é** вероломен: ~**ý člověk** вероломен човек; ~**ý čin** вероломна постѣпка
- proraz|it, -ím** св. 1. (со čím; коти со čím) пробия, стрóшà, счúпя, разбѣя (нещо с нещо; на някого нещо с нещо): ~**it si pádem lebku** пробия, разбѣя си чѣрепа при падане; ~**it pěstí**

č **lelem, hlavou zed' ne-íř** *поговорка с главà стенà не сè пробива; срещу рѣжен не сè рита* **2.** (*co čít; komu co; čít, jak*) направа, пробия отвор (*за нецо*); пробия, прокарам, проправа (*нецо в нецо*; *на някого нецо с нецо*): **~it okno, otvor ve zdi** пробия прозорец, отвор в стенà; **~it tunel** прокарам тунел; **~it si cestu davem** пробия, проправа си път през тълпа **3.** (*co; skrz co*) пробия, разкъсам (*нецо*): **slunce ~ilo mraky/skrz mraky** слънцето разкъса облаци; **~it frontu, obklíčení воен.** пробия, разкъсам фронт, обкръжение **4.** (*-; čít/s čít*) пробия, налòжа се (*с нецо*): **~it (se) svými názory** налòжа се, пробия с възгледите си; **dobrý herec vždy ~í** добрият актьор винаги ще пробие, ще се налòжи **5.** *в съчет.* **~it podání спорт.** публ. направа пробив (*при сервис на противника*)

prorážení, -í ср. прокопаване, пробиване

prorážeck|a, -y ж. спорт. жарг. пробив в защита (*при хандбал, баскетбол*)

proráž|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. **1.** (*co čít; komu co čít*) пробивам, разбивам, счушвам, строшавам (*главата на някого, прозорец и под.*) **2.** (*co čít; komu co čít*) правя, пробивам отвор (*за нецо*); пробивам, прокарвам, проправам (*отвор, тунел, път и под.*) **3.** (*co; skrz co*) пробивам, разкъсам (*облаци, фронт, обкръжение и под.*) **4.** (*-; čít/s čít*) пробивам, налòгам се (*с талант и под.*)

proreformn|í, -í, -í реформаторски; който прокарва, подкрепя реформи: **~í nálada** реформаторски настроения; настроения в подкрепа на реформи; **~í stát** реформаторска държава; държава, провеждаща реформи

prorektor, -a м. заместник-ректор

prorezavěl|ý, -á, -é рѣждясал; прояден от рѣждà: **~é potrubí** рѣждясаха трѣби; проядени от рѣждà трѣби, прояден от рѣждà трѣбопровод

prorezav|ět, обикн. третол. -í, 3. мн. -ejí/-í св. рѣждяса, прояде се от рѣждà: **potrubí ~ělo** трѣбите се проядоха от рѣждà, рѣждясаха, бяха рѣждясаха

prorežimn|í, -í, -í полит. който подкрепя, поддържа (политически) режим; който симпатизира на режим: **~í občané** подкрепящи режима граждани; поддръжници, симпатизанти на режим

prorocky нар. прорòчески: **~ poznamenat, říci** прорòчески отбелѣжа, кажа

prorock|ý, -á, -é прорòчески: **~á slova** прорòчески слова, думи

prorocstv|í, -í ср. **1.** прорòчество, предсказàние:

Libušino ~í прорòството на Либуше **2.** прорòчество, предсказàние, предвиждане: **její ~í se splnilo** нейното предсказàние се сбъдна; нейните предвиждания се сбъднаха

proro|k, -ka м. **1.** прорòк, прорицател, предсказател, гадател: **věštby ~kú** предсказàния на прорòци, на гадатели; **špatní ~ci událostí** лоши, неспособни предсказатели на събитията; лѣжелпрорòци; прорòци, който невърно предсказват събития **2.** *рел.* прорòк: **starozákonní ~ci** библейски прорòци; прорòците **Ср. прорòчество**

prorok|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (*co; komu, četi co*) пророкувам, предричам, предсказвам, вещàя (*нецо на някого, на нецо*): **Libuše ~ovala Praze slávu** Либуше предрече на Прага слава, величие **2.** (*co; komu, četi co*) предричам, предсказвам (*нецо на някого, на нецо*); предвиждам (*нецо за някого, за нецо*): **~ovat někomu úspěch** предричам успех на някого; предвиждам успех за някого

prorostl|ík, -u м. бот. урока (Vupleurum)

prorostl|ý, -á, -é 1. обрасъл, зарасъл: **záhon ~ý trávou** обрасла с трева леха **2.** прошàрен; изпъстрен с тлъстина, със сланина (*за месо*); (*месо*) със слòве тлъстина, сланина: **~é vepřové** прошàрено със сланина свинско (*месо*)

pro|růst, обикн. третол. -roste св. 1. (*-; co*) избуи, заглущи (*нецо*): **plevel ~rostl řepu** плевелите в цвеклòто избуяха; плевелите заглущиха цвеклòто **2.** (*čít*) обрасне, зарасне (*с нецо*): **rybník ~rostl rákosím** езерцето обрасна с ракета, с камъш, с папур **3.** (*do čeho*) мед. разсее се, проникне (*в нецо*), засегне, поразí (*нецо*); даде разсєйки (*в нецо*): **nádor ~rostl do okolní tkáně** туморът даде разсєйки в съседната тъкан

prorůst|at, обикн. третол. -á неск. 1. (*-; co*) избуява, заглущàва (*нецо*): **plevel ~á řepu** плевелите заглущàват цвеклòто **2.** (*čít*) обрасства, зарасства (*с нецо*): **rybník ~á rákosím** езерцето обрасства с ракета, камъш, папур **3.** (*do čeho*) мед. дава разсєйки; разсєйва се, прониква (*в нецо*); засяга, поразява (*нецо*): **nádor ~á do okolní tkáně** туморът дава разсєйки в околната тъкан

prorůstov|ý, -á, -é който прокарва, поддържа, подкрепя икономически растєж, развòй, разцвєт, просперитєт: **~á úloha fiskální politiky** прокарваща, подкрепяща икономически растєж фискална политика

prořeknout se, prořící se, разг. prořít se, -řeknu se св. неволно кажа (нещо); изпусна се; издам се: **hloupě se -řeknout/~řící** изпусна се глупаво

proře|zat, -žu/-zám/книж. -ži св. 1. (со) разрѣжа, прорѣжа (нещо): **~at kůži** разрѣжа кожа 2. (со; со в џет) прорѣжа, изрѣжа, рѣзна (резка, дупка, отвор и под. в нещо): **~zat otvor v prkně** изрѣжа отвор в дѣска 3. (со) (с рязане, със сѣчене) разреда (нещо): **~zat les, stromy v lese** разреда горà, дървета в гора 4. (со) (с рязане, със сѣчене, с кастрене) разреда, поокàстря, подрѣжа, прорѣжа (нещо): **~zat větve** прорѣжа, поокàстря, разреда клòни

proře|zat se, обикн. третол. -že se св. (-; кому) пробѣе, поникне, покаже се, появи се (за зъб): **dítěti se ~zal první zoubek** на детето му пробѣе, поникна първото зъбче

prořezáván|í, -í ср. прорязване, подрязване, резитба

prořezáv|at, -ám нескв. 1. (со) разрязвам, прорязвам кожа и под.) 2. (со; со в џет) прорязвам, изрязвам (дупка в дѣска и под.) 3. (со) (с рязане, със сѣчене) разреждам (дървета в гора и под.) 4. (со) (с рязане, със сѣчене, с кастрене) разреждам, поокàстрям, подрязвам, прорязвам (клони и под.)

prořezáv|at se, обикн. третол. -á se нескв. (-; кому) пробѣва, пониква, никне, показва се, появява се (за зъб)

prořící se, prořít se св. **prořeknout se**

proříd|lý, proříd|lý, -á, -é оредял, пооредял: **~é vlasy** оредяла косà

proříd|nout, proříd|nout, обикн. третол. -ne св. (-; кому) оредѣе, пооредѣе: **vlasy mi ~ly** косата ми пооредя, поокàпа; **řady diváků ~ly** зрителските редовè оредяха

proříz|nout, -nu св. 1. (со) (с едно рязване, с едно движѣние) рѣзна, џепна, пòрна, разрѣжа, прорѣжа (нещо): **~nout kůži** пòрна, разрѣжа, прорѣжа кожа 2. (со; со в џет) (с едно рязване, с едно движѣние) рѣзна, прорѣжа, изрѣжа (резка, дупка, отвор и под.): **~nout otvor v dřevě** изрѣжа отвор в дърво **ní vyřídilku dobře ~nutou** разг. уста ймам – еша си нямам; в приказките съм ненадмнат; никой не може да ме надприказва, наддума; като взема да говоря, да приказвам – нямам спиране

proříz|nout se, обикн. третол. -ne se св. (-; кому) пробѣе, поникне, покаже се, появи се (за зъб): **dítěti se ~l první zoubek** на детето му пробѣе, поникна първото зъбче

prosad|it, -ím св. 1. (со) прокарвам, наложà

(нещо): **~it návrh** прокарвам предложѣние; **~it svou (vůli)** наложà волята си 2. (кого – вин. кам) поставя, наложà, издигна, пробутам (някого някъде): **~it přítele na vedoucí místo** издигна, наложà, пробутам приятел на ръководно място

prosad|it se, -ím se св. (-; кам) пробѣя, наложà се, издигна се (някъде): **mladý autor se nedovedl ~it** младият àвтор не съумя, не успя да пробѣе, да се наложè

prosák|lý, -á, -é пропит, напоен: **obvaz ~ý krví** напоена с кръв превръзка

prosák|nout, обикн. третол. -ne св. 1. (џит) просмуче се (през нещо) (за течност): **voda ~la stropem** водата се просмуча през тавана 2. (џит) напоѣя се (с нещо): **košile ~la potem** ризата се напоѣ с пот 3. пропусне (влага, вода и под.): **dobré boty ne~ou** хубавите обувки не пропускат

prosak|ovat, обикн. третол. -uje нескв. 1. (џит) просмучва се (за вода през стена и под.) 2. (џит) напоѣва се (риза с пот и под.) 3. пропусна (влага, вода и под.) (за обувки, дрехи и под.)

prosaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (со) прокарвам, налагам (проект, волята си и под.) 2. (кого – вин. – кам) поставям, налагам, издигам, пробутвам (близък роднина на ръководно място и под.)

prosaz|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. (-; кам) пробивам, налагам се; издигам се (на ръководна длъжност и под.)

prosb|a, -y ж. молба: **~a viníka** молба на виновен, на виновник; **~a za odpuštění, o pomoc** молба за прòшка, за помощ; **mít k někomu ~u** ймам молба към някого; **udělat něco na ~u někoho** направя нещо по молба на някого; **vyhovět něčí ~ě** удовлетворя нечия молба

prosebně нар. умоляващо, умолително; с молба: **~ se na někoho podívat** погледна някого умоляващо, с молба

prosebnice|e, -e ж. просителка, молителка **prosebník, -a** м. просител, молител: **vyhovět ~ovi** удовлетворя молба на просител, на молител

prosebn|ý, -á, -é умоляващ, умолителен: **~ý pohled** умоляващ поглед

prosed|ět, -ím св. (со) 1. проседя, прекарвам в седене (някакво време): **~ět celý den** проседя цял ден 2. повредя, деформирам (нещо) (от много седене): **~ět pohovku, křeslo** продѣня диван, фотьòйл; **~ět kalhoty** протѣркам панталон

prosek|at, -ám св. 1. (со) просекà (нещо); (със

сечене) пробия (нещо): **~at led** просекà лед
2. (со; со в чет) просекà, (със сечене) пробия (отвор, дупка и под. в нещо): **~at v ledu díru** пробия дупка в леда **3.** (со) (със сечене, с кастрене) разреда, попросекà, поосекà, поокастрия (нещо): **~at křoví** поосекà, поокастрия, разреда хрсталак **4.** (со; коту со; куду, čím) разчийстя, прочийстя, просекà, пробия, проправа (път и под. през някъде): **~at si cestu (pralesem)** разчийстя, проправа си път (през девствена гора)
prosek|at se, -ám se св. (куду, čím) разчийстя си, прочийстя си, просекà си, пробия си, проправа си път (през някъде, обикн. с помощта на брадва, на меч, на сабя и под.): **~at se nepřátelskou linií** разчийстя си, пробия си път през вражеска линия
prosekáv|at, -ám нескв. **1.** (со) просичам, (със сечене) пробивам (лед и под.) **2.** (со; со в чет) просичам, (със сечене) пробивам (дупка, отвор и под. в нещо) **3.** (со) (със сечене, с кастрене) разреждам, поосичам, поокастриям (клони и под.) **4.** (со; коту со; куду, čím) разчийствам, прочийствам, просичам, проправам (път и под. през гъста гора, през обкръжение и под.)
prosekáv|at se, -ám se нескв. (куду, čím) разчийствам си, прочийствам си, просичам си, проправам си път (през някъде, обикн. с помощта на брадва, меч, сабя и под.)
prosektur|a [-tú-], -у ж. мед. аутопсионна, секционна (зала)
prosévačk|a, -у ж. сито (машина)
prosévadl|o, -a ср. решето
proséván|í, -í ср. отсяване, пресяване
prosév|at, разг. prosív|at, -ám нескв. (со) пресявам (брашно, пясък и под.)
proschl|ý, -á, -é изсъхнал, сух: **~é prádlo** изсъхнало, сүхо бельо, пране
prosch|nout, -nu св. изсъхна; изсуша се; стана сүх: **prádlo pěkně ~lo** прането се изсуши, изсъхна добре, хубаво
prosím част. за учтивост **1.** моля; да; да, моля; разбира се; да, разбира се: **mohu se tě na něco zeptat?** – **prosím** мога ли да те попитам за нещо? – моля **2.** моля; ако обичаш, ако обичате: **prosím, vstupte!** моля, влезте! влезте, моля! **prosím? nerozuměl jsem** моля? не разбрах; повторете, ако обичате! не разбрах **3.** всъщност; разбира се: **a to není prosím všechno** и това всъщност не е всичко; и това, разбира се, не е всичко; и това далеч не е всичко

prosincov|ý, -á, -é декемврийски: **~ý den** декемврийски ден
prosin|ec, -ce м. декември: **přijede v ~ci** ще пристигне през декември
prosjít, -ím нескв. **1.** (кого – вин. о со, за со, за кого) моля (някого за нещо): **~it přítele o radu, za prominutí** моля приятел за съвет, за прощка; **~ila ho, aby nezapomněl** тя го молеше да не забрави; **~it za syna (ve škole)** моля от името на синà си (в училище); **smím ~it (o tanec)?** (покана за танц) мога ли да ви покàня (на танц)? ще разрешите ли да ви покàня (на танц)? **2.** йскам си (обикн. за куче и под.): **pes umí ~it** кучето може да си йска
pro|sít, -seji/разг. -seju св. (со, прен. експр. кого) преся, прося (нещо, някого): **~sít mouku, písek** преся брашно, пясък; **~sít studenty u zkoušky** прен. експр. преся, прося студенти на изпит
prosjít se, -ím se нескв. (кого – род. о со) моля (някого за нещо); моля се (на някого за нещо): **~it se tě nebudu** няма да ти се моля
prosívat вж. **prosévát**
proskak|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (со; čím; skrz со) прескачам, скачам (през обрч и под.) **2.** обикн. третол. **-uje** (внезапно) се появява, мърва се, изниква (за светлина, за звезди и под.)
proskoč|it, -ím св. **1.** (со; čím; skrz со) прескоча, скоча (през вътрешността на нещо): **~it obruč|obručí** прескоча, скоча през обрч **2.** обикн. третол. **-í** долети, достигне, донесе се: **~ila divná zpráva** долетя странна вест **3.** обикн. третол. **-í** (внезапно) се появи, покаже се, изникне, мърне се: **~ily první hvězdy** появиха се, показаха се първите звезди
proskribovan|ý, -á, -é обявен извън закона; преследван от закона; проскрибиран: **~é osoby, vrstvy** преследвани от закона лица, прослòйки
proskrib|ovat, -uji/разг. -uju св. и нескв. книж. (кого, со) **1.** обявя/обявявам (някого, нещо) извън закона **2.** (обществено) порица/порицавам; осъдя/осъждам (някого, нещо)
proskurník, -u м. бот. ружа (Althaea)
proslaven|ý, -á, -é прославен, известен, прочут: **~ý umělec** прославен, прочут артист
proslav|it, -ím св. (кого, со) прославя (някого, нещо): **film ho ~il** филмът го прослави
proslav|it se, -ím se св. (–; čím) прославя се, прочуя се (с нещо): **~il se svým vynálezem** той се прослави с изобретението си, с откритието си
proslech|nout se, обикн. безл. страд. -ne se св. (–; о чет) разчуе се (за нещо): **o skandálu se už ~lo** за скандала вече се разчу
proslíd|it, -ím св. (со) проуча, проверя, пре-

- тършувам, преро́вя, объ́рна (нещо) наопаки:
psi ~ili každý kout lesa кучетата претършуваха всяко кътче от гората
- proslov, -u** м. слóво, реч: **uvítací ~ (k hostům)** привётствено слóво (към гóсти)
- proslovjit, -ím** св. книж. (со) произнесà (нещо):
~it přednášku изнесà, прочетà лекция
- proslulost, -i** ж. прослáвеност, прочúтогост, извèстност, прословúтогост
- proslulý, -á, -é** прослáвен, прочúт, извèстен, слáвен: **~é výrobky** прочúти, прослáвени изделия: **smutně ~ý** печáлно извèстен
- proslýchat se, обикн. безл. страд. -á se** несл. (-; о́ чет) разчúва се, чúва се (за нещо); нòсят се слúхове; гóвори се; кáзват: **~á se, že...** нòсят се слúхове, чúва се, гóвори се, че...
- prosmýčjit, -ím** св. 1. (со; со́ čít) почúстя, изчúстя, изтъркам, излтьскам, преметà (нещо с нещо): **~it podlahu hadrem** изтъркам, излтьскам под с парцáл 2. (со; со́ odkud) почúстя, изчúстя, изтърка, избърша, ометà, объ́рша (нещо отнякъде): **~it ze stropu prach, pavučiny** объ́рша, изчúстя от тавàн прах, паяжини
- prosný, -á, -é** прòсен; кóйто е от прòсò: **~á kase** прòсена кáша; кáша от прòсò
- pros|o, -a** м. 1. бот. прòсò (Panicum): **pěstovat ~o** отгледжам прòсò 2. събир. прòсò: **~o pro kuřata** прòсò за пилета
- prosoljit, -ím** св. (со) (добрè) осоля (нещо): **~it maso** (добрè) осоля месò
- pro|spat, -spím** св. (со) проспя, прекàрам в сьн (някакво време): **~spat celé odpoledne** проспя цял следòбед
- pro|spat se, -spím se** св. наспя се (хúбаво): **~spat se po noční službě** наспя се (хúбаво) след нòщно дежúрство
- prospěch, -u** м. 1. пòлза: **veřejný ~** общèствена пòлза; **rozhodnout v něčí ~** решà (нèщо) в нèчия пòлза; **to je mu na ~/книж. ku ~u** това му е от пòлза; **sbírka ve ~ postížených povodní, zemětřesením** събúране на пòмощи в пòлза на пострадали от наводнение, от земетресение 2. учил. успèх (в училище): **průměrný ~** среден успèх; **mít dobrý ~** íмам добър успèх; добър ученик сьм
- prospěchář, -e** м. вулг. кòристен човèк; користолюбец; разг. келепирджия, сьмьткаджия
- prospěchářk|a, -y** ж. вулг. кòристна женà; користолюбка; разг. келепирджийка, сьмьткаджийка
- prospěchářsky** нар. вулг. кòристно, користолюбовно; сьмьткаджийски, келепирджийски
- prospěchářsk|ý, -á, -é** вулг. кòристен, користолюбов; разг. сьмьткаджийски, келепирджийски, келепирджийски, келепирджийство, сьмьткаджийство
- prospěchovost, -i** ж. учил. успеvаемост: **~žáků, studentů** успеvаемост на ученици, на студенти
- prospěchov|ý, -á, -é** 1. кóйто се отнàся до пòлза, обикн. в сьчет. **dativ ~ý** език. дàтелен пàдèж за пòлза (dativus commodi i incommodi) 2. кóйто се отнàся до успèх (в училище), обикн. в сьчет. **~é stipendium** стипèндия за успèх
- prospekt, -u** м. 1. проспèкт, диплÿнка: **nakladatelský ~** издàтелски проспèкт 2. упътване, инстру́кция, реклáма, проспèкт: **~ k nové práci** проспèкт, упътване към нова перàлня
- prosperit|a, -y** ж. просперитèт, просперúране; (икономическо) процьфтÿване, преуспÿване; (икономически) развòй, разцвèт: **~a průmyslu** просперúране, разцвèт на промишленостà
- prosper|ovat, -uji/разг. -uju** несл. просперúрам, процьфтÿвам, преуспÿвам, развúвам се (икономически): **podnik (dobře) ~uje** предпúриятието просперúра, преуспÿва, добрè се развúва, процьфтÿва
- prospěšně** нар. полèзно, ползотвòрно, благодàтно, благоприятно: **působit ~** отразÿвам се, въздèйствам благотвòрно, полèзно
- prospěšnost, -i** ж. полèзност, ползотвòрност: **~opatření** полèзност на мèрки
- prospěšn|ý, -á, -é** полèзен, ползотвòрен, благотвòрен, благодàтен: **~á věc, změna** полèзна вèщ, промяна: **~é působení** полèзно, благотвòрно, благодàтно въздèйствие; **je ~ý společnosti** тóй е полèзен за обществòто; **to ti bude ~é** това ще ти бьде от пòлза, ще ти се отразÿ благоприятно
- prospjět, -ěji/разг. -ěju** св. 1. (кòти, čети čít) помòгна, полèзен сьм, донесà пòлза (с нещо на някого, на нещо): **~ět někomu radou** помòгна на някого сьс сьвèт; **~ěje ti klid** ще ти помòгне, ще ти бьде полèзно, ще ти бьде от пòлза спокòйствие 2. (kde, v čem) учил. постÿгна (добр) успèх, (добр) резултàт (по нещо); справÿ се (добрè) (с нещо): **ve fyzice ~ěl výborně** по физика тóй постÿгна отлÿчен успèх, отлÿчни резултàти
- prospív|at, -ám** несл. 1. (кòти, čети čít) помàгам, полèзен сьм, нòся, донàсям (с нещо) пòлза (на някого, на нещо): **napětí nikomu ne~á** напрежèнието не нòси пòлза на нÿкого, не è полèзно, не è от пòлза за нÿкого 2. (kde, v čem) учил. постÿгам (добр) успèх, (добр)

резултат (*по нещо*); справям се (добре) (*с нещо*); уча се (добре): **~al průměrně** той се учеше относително добре; той постигаше средни резултати, имаше среден успех

prostáč|ek, -ka *м. експр.* простоватичък, найвничък, простодушен човек, човечец

pro|stát, -stojím *св. (со; со kde)* престоя; прекарам прав, стойки (*някакво време някъде*): **~stát ve frontě hodinu** престоя на опашка един час

prostat|a, -у *ж. анат.* простата (*железа*)

prostavěnost, -i *ж. икон.* усвоени за строителство финансови средства: **kolik procent činila ~ za uplynulý rok?** какъв е процентът на усвояване на финансови средства в строителството през изтеклата година?

prostav|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св. (со)* изразходвам, употребя, похарча за строеж, за строителство (*нещо*); вложка в строеж, в строителство (*нещо*): **~ět hodně materiálu** изразходвам много материал за строеж; вложка много материал в строеж; строежът (ми) погълне много материал; **~ět pět tisíc korun při úpravě chaty** похарча за благоустройство, за обзавеждане на вила пет хиляди кро̀ни

prostě I *нар.* 1. просто, обикновено, скромно: **~ zařízení byt** просто, скромно обзаведен апартамент 2. просто, несложно, ясно, естествено, непринудено: **vypadřovat se ~** изразявам се просто, ясно

prostě II *част.* просто; чисто и просто: **chci to ~ vědět** искам просто да знам това; **je to ~ omyl** това е чисто и просто грешка

prostěradl|o, -a *ср.* чаршаф: **přikrýt se ~em** завий се, покривя се с чаршаф

prostírání|í, -í *ср.* комплект покривчици за сервиране: **anglické ~í** комплект за американско сервиране

prostírat|at, -ám *несв. 1. (со; со kam)* постылам, разстылам (*покривка върху маса и под.*) 2. (-; kam; k čemu) сервирам (*обяд*), слагам маса (*за обяд и под.*)

prostírat|at se, обикн. третол. -á se *несв.* простира се, разпростира се, разстыла се (*за поле и под.*): **lány se ~ají do daleka** (селскостопански) блокове се разпростираха надалече

prostitut|e [-tu-], -e *ж.* проституция, прости-туйране

prostitu|ovat [-tu-], -uji/разг. -uju *несв. и св. 1. (кого – вин.)* правя/направя (*някого, от някого*) проститутка 2. (*со*) *прен. вулг. публ.* правя/направя (*нещо*) слугиня (*на нещo, на някого*); продавам/продам (*нещо на някого*)

prostitu|ovat se [-tu-], -uji se/разг. -uju se *несв. и св. 1.* проституирам; отдам се/отдавам се

на проституция; занимавам се с проституция

2. *прен. вулг.* проституирам; продам се/продавам се, служа (*на някого*) с продажни цели

prostitutk|a [-tu-], -у *ж.* проститутка

prosn|á, -ých *ср. само мн. физкулт.* свободни упражнения; упражнения на земя, без уред

prosn|ý, -á, -é *физкулт., обикн. в съчет.* **~á cvičení** свободни упражнения; упражнения на земя, без уред

prostoduchost, -i *ж.* простодушие, найвност

prostoduch|ý, -á, -é простодушен, найвен: **~á žena** простодушна, найвна жена; **~á otázka** найвен въпрос

prostoduše *нар.* простодушно, найвно: **mluvit ~** говоря простодушно, найвно

prosto|j, -e *м. икон.* престой: **pracovat bez ~ů** работя без престой

prostomyslně *нар.* простодушно, найвно

prostomyslnost, -i *ж.* простодушие, найвност

prostomysln|ý, -á, -é простодушен, найвен: **~ý chlapec** простодушно, найвно момче

pro|stonat, -stůnu *св. (со)* проболедувам, пролежам, прекарам, изкарам (*някакво време*) болен, в боледуване: **~stonat několik měsíců** проболедувам, прекарам в боледуване няколко месеца

prostopáše *нар.* развратно, безпътно, разпътно; в разврат

prostopášnic|e, -e *ж.* развратница, безсрамница

prostopášník, -a *м.* развратник, безсрамник

prostopášnost, -i *ж.* разврат, безпътство, безсрамие: **páchat ~i** отдавам се на разврат

prostor, -u *м. 1.* пространство: **kosmický, meziplanetární** ~ космическо, междупланетно пространство; **funkcionální** ~ функционално пространство; **homogenní** ~ еднородно пространство; **vektorový** ~ векторно пространство; **~ a čas** *филос.* пространство и време 2. площ; пространство; помещение: **nebytový** ~ нежилищна площ; **obytný** ~ обитаема площ; **mít malý životní** ~ имам малко жизнено пространство; **dohořivací** ~ камера на догарянето; **ložný** ~ товарместимост; **mezipalubní** ~ твиндек; междупалубно пространство; **nákladní** ~ товарно помещение; **oddělený** ~ отсек; **přední nárazový** ~ мор. фърпик; **pojistný** ~ кюфердам; **sběrný** ~ мор. скул; **silážní** ~ силажовместилище; **vychlazovací** ~ охлаждаща камера; **zavazadlový** ~ багажно помещение; багажник; **výfukový** ~ зона на изхвърляне

prostor|a, -у *ж.* площ, пространство, помеще-ние: **nebytová** ~ нежилищна площ; **v ~ách závodu** в заводските помещения, зали

prostornost, -i *ж.* 1. просторност 2. тонаж, вместимост: ~ **lodi** тонаж на кораб
prostorn|ý, -á, -é просторен: ~ý **byt** просторен апартамент
prostorově *нар.* пространствено; в пространствено отношение
prostorov|ý, -á, -é пространствен; триизмерен: ~é **vidění** пространствено, триизмерно виждане
prostořekost, -i *ж.* разпұснатост, невъздържаност в изразите; разпұснат, невъздържан, груб език
prostořek|ý, -á, -é устат, хлевоуст, разпұснат, невъздържан; груб в изразите; *разг.* цапнат в устата: ~ý **člověk** хлевоуст човек; човек с разпұснат, с груб език; *разг.* цапнат в устата човек
prostot|a, -y *ж.* 1. простота, яснота, естество-ност, непринуденост: ~a (v) **chování** простота, естествоност, непринуденост в поведението 2. простота, простоватост, найвност, просто-
дүше **сақдәлігі**
prostoup|it, -ím *св.* 1. обикн. *третол.* -í (co; *čít*; *skrz* co) проникне, избие, пропиє, прос-мұчи се (*през нецо*): **voda ~ila stěnu/stěnou** водата проникна, просмұка се през стената 2. обикн. *третол.* -í (koho, co) *книж.* пропиє, изпұлни, напұлни (*някого, нецо*); *често* *страд.* **být ~en** (*čít*) *книж.* изпұлнен, пропұт сьм с нецо: **vůně ~ila vzduch** ароматът из-пұлни, пропұт вьздуха; **být ~en pocitem štěstí** изпұлнен сьм с усещане за щастие
prostovlas|ý, -á, -é гологлав: **jít ven** ~ý изляза навън гологлав
prostrann|ý, -á, -é просторен, обширен, широк: ~ý **dvůr** просторен, широк двор
prostranstv|í, -í *ср.* свободно пространство; свободна площ; празно, свободно място: ~í **před radnicí** свободно пространство, място пред кмётство
prostrč|it, -ím *св.* (co *čít*, do *čeho*) проврә, про-мұша, пропұхна (*нецо през нецо, някъде*): ~it **drát dírkou** проврә тел през дұпка; ~it **ruku mřížemi** проврә, промұша рька през мрēja, през решётка
prostrkaně *нар. полигр.* разредено; с разредка; шпацирано: ~ **vytisknout** отпечатам с раз-редка, шпацирано
prostrkan|ý, -á, -é *полигр.* разреден; който е даден с разредка, в разредка; шпациран: ~ý **text** даден, отпечатан с разредка, шпациран текст
prostrk|at, -ám *св.* (co) *полигр.* разредя, шпа-цирам (*набор*): ~at **sazbu** разредя, шпацирам набор

prostrkáv|at I, -ám *несв.* (co) *полигр.* разредж-дам, шпацирам (*набор*)
prostrkáv|at II, -ám, **prostrk|ovat**, -uji/*разг.* -uju *несв.* (co *čít*, do *čeho*) провирам, промұш-вам, пропұхвам (*пръсти през решетка и под.*)
prostřed|ek, -ku *м.* 1. *род.* и -ka средә; сред-на чәст: **jít ~kem cesty** вървя по средата на пұт; **začít od ~ka/z ~ka** започна от средата 2. средство, препарат: **dezinfekční ~ek** де-зинфекционно средство; дезинфекционен препарат; ~ek **proti bolesti hlavy** лекарство, средство против главоболіе; **fixační ~ek** фик-сәтор; **odvodňovací ~ek** обезводняващо сред-ство; ~ek **proti klepání** антидетонационно средство; ~ek **proti rezavění** антикорозионно средство 3. обикн. *мн.* **prostřed|ky**, -kū сред-ства, ресурси: **diagnostické ~ky** средства за диагностика; **základní ~ky** основни средства; **systémové ~ky** ресурси на системата; **sdělovací ~ky** съобщителни средства; **oběžné ~ky** обо-ротни средства; **výrobní ~ky** *икон.* произво-дителни средства; средства за производство; **(finanční) ~ky** *фин.* финансови средства; **zůstat bez ~kū** остана без средства, без пари; **dopravní ~ky** *трансп.* транспортни средства; **donucovací ~ky** *юрид.* принудителни сред-ства; **vyjadřovací ~ky** *език.* изразни средства
средствата
prostřed|í, -í *ср.* средә, обкръжение, обстанówka: **rodinné ~í** семейна средә; **pracovní ~í** тру-дова, работна средә; **chladicí ~í** охладителна средә; **izolační ~í** изолационна средә; **kalicí ~í** средә за закаляване; **korozní/korozivní ~í** корозираща средә; **kyselé ~í** кисела средә; **ochranné ~í** защитна средә; **plynné ~í** газова средә; **redukční ~í** редукиционна средә
prostředk|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* (co; *koti* co; *co mezi kúť*) посреднича (*за нецо, при нецо*); уговарям, осигурявам (*нецо на ня-кого*); посредник сьм (*между някого за не-цо*): ~ovat **někomu koupí**, **prodej** посредни-ча на някого за покұпка, за продажба; ~ovat **styk s odborníky** осигурявам връзка сьс спе-циалисти; посреднича за осъществяване на връзка сьс специалисти
prostředkov|ý, -á, -é 1. среден; който се отна-ся до средә; който се намира, който е в сре-дата на нецо; който минава, вървя по средата на нецо 2. който се отнася до средство
prostředně *нар.* 1. средно: ~ **velký** средно голям 2. средно, посредствено: ~ **nadaný** средно, посредствено надарен
prostředn|í, -í, -í 1. среден; който се намира в

- средата: **~í dveře** средна врата **2.** среден; средно голям; който има средни размери: **člověk ~í postavy** среден на ръст човек **3.** среден, посредствен: **mít ~í vědomostí** имам посредствени знания
- prostřednictvím, -í** ср. посредничество, съдействието: **žádat o ~í právníka** моля юрист за посредничество
- prostřednictvím** предлог с род. (кого, чего) посредством (някого, нещо); чрез (някого, нещо); чрез посредничеството на (някого, нещо); с помощта на (някого, нещо): **najít místo ~ známých** намеря място, работа чрез познати, с помощта на познати
- prostředník|ek, -ku** м. умал. среден пръст, средно пръстче
- prostředník I, -a** м. одуш. посредник: **být ~em mezi jednajícími stranami** посредник съм между преговарящи страни, между водещи преговори страни
- prostředník II, -u** м. неодуш. среден пръст: **vykloubit si ~** навехна си среден пръст
- prostřednost, -i** ж. **1.** среден ръст, средна големина; среден размер **2.** посредственост; средно ниво, равнище: **vyuniká nad ~** откроява се, изпъква над средното равнище
- prostřel|it, -ím** св. (кого, со) прострелям (някого, нещо); пробия (нещо) с куршум: **~it okno** прострелям прозорец
- prostřel|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (кого, со) прострелявам (някого, нещо); пробивам (нещо) с куршум
- prostříd|at, -ám** св. (со) (постепенно, едно след друго) изредя, изпробвам, сменя (нещо): **~at obleky** изредя, сменя, изпробвам един след друг костюми
- prostřih|at, prostřih|at, -ám** св. **1.** (со) прореза, цепенна с ножица (лат, хартия и под.) **2.** (со; со до чего/в чет) изрже с ножица (дупка, отвор и под. в нещо): **~at do papíru díry** с ножица изрже дупки в (лист) хартия **3.** (со) изрже, нарежа, изразходвам (нещо) (режейки с ножица); (режейки с ножица) изхабя (нещо): **~at hodně látky, papíru** (режейки с ножица) нарежа, изхабя много плат, много хартия **4.** (со) поизрже, (режейки с ножица) разредя (тук-там) (нещо): **~at větve** поизрже тук-там, поразредя клонки **5.** (со; кому со) взема, проредя (при подстригване) (нещо на някого): **~at vlasy** взема, проредя коса (при подстригване)
- prostřiháv|at, prostřiháv|at, -ám** и **prostřih|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. **1.** (со) прорязвам, (режейки с ножица) цепенвам (нещо) **2.** (со)
- (режейки с ножица) изрзвам (дупка, отвор и под. в хартия и под.) **3.** (со) поизрзвам, (режейки с ножица) разржедам (тук-там) (клонки и под.) **4.** (со; кому со) подстригвам, вземам, проржедам (коса и под.)
- prostřih|nout, -nu** св. **1.** (со) (с едно кръчване на ножица) проржежа, цепенна (нещо): **~nout papír** проржежа, цепенна хартия (с ножица) **2.** (со; со до чего/в чет) изржежа с ножица (дупка, отвор и под. в нещо); **~nout do papíru díru** (с ножица) изржежа дупка в хартия **3.** (со) рерна (оттук-оттам), поразредя (нещо): **~nout větve** рерна оттук - оттам, поразредя клони **4.** (со; кому со) (подстригвайки) взема, проредя (нещо на някого): **~nout vlasy** подстригвайки взема, проредя коса
- prostřihovat** вж. **prostřihávat**
- prostřil|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í** св. (со) прострелям, пробия, надупча с куршуми (нещо): **~et zed'** надупча стена с куршуми; направа стена на решето
- prostřil|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se** св. (odkud, z čeho) изляза, измъкна се, пробия, пропъра си път (отнякъде) със стрелба, стреляйки: **~et se z obklíčení** измъкна се от обкръжение със стрелба, стреляйки
- prostřen|ý, -á, -é** **1.** постлан, застлан, разстлан: **~ý ubrus** постлана, разстлана покривка **2.** сервиран, сложен, нареден, готов за закуска, обяд, вечеря (обикн. за маса, за трапеза и под.): **~ý stůl** сложена, наредена, сервирана маса
- prostř|ít, -u** св. **1.** (со; со kam) постеля, застеля, разстеля (нещо): **~ít ubrus (na stůl)** постеля, разстеля покривка (върху маса) **2.** (-; со; kam; k čemu) сервирам, сложа (нещо); сложа маса: **~ít stůl/na stůl** сервирам, сложа маса; **~ít k obědu** сервирам обяд; сервирам, сложа маса за обяд
- prostud|ovat, -uji/разг. -uju** св. (со) проуча, изуча (нещо): **~ovat odbornou literaturu** проуча, изуча специална литература
- prostup, -u** м. пропускане; проникване; отвърстие
- prostupnost, -i** ж. пропускателна способност; пропускливост, проницаемост: **~ látky** пропускливост на вещество
- prostupn|ý, -á, -é** способен да пропуска; пропусклив, проницаем: **~á látka** пропускливо вещество
- prostup|ovat, обикн. третол. -uje** нескв. **1.** (со; čím; skrz co) прониква, пропива, избива, просмъква се (влага през стена и под.) **2.** (кого, со) книж. пропива, изпълва (щастие нечие сърце и под.)

prost|ý, -á, -é 1. прост, обикновен, скромнен: **~ý oblek** прѳст, обикновен костюм; **~á strava** прѳста, обикновена, скромна храна; **~ý člověk** обикновен, скромнен човек 2. прѳст, несложен, ясен, естѳствен, непринуден: **~é vyjadřování** прѳсто, ясно изразяване; **~é chování** прѳсто, естѳствено държане 3. обикновен: **~á většina** обикновено мнозинство; **~ý pád** език. без-предложен падѳж 4. също и именна форма **prost, -a, -o** (čeho) книж. лишѳен, свободен, чист (от нещо); който няма, не притежава (нещо): **být ~ viny** нямам вина; не съм виновен, не нѳся вина; лишѳен съм от вина; **je ~ předsudků** лишѳен е от предразсъдъци; той не страда от предразсъдъци

prostydl|ý, -á, -é измръзнал, премръзнал, замръзнал, изстинал: **~é nohy** изстинали, замръзнали крака

prostydnout, -nu св. измръзна, премръзна, замръзна, вочаня се, изстина, простина: **~ly mu nohy** изстинаха, замръзнаха му краката

prosvěcován|í, -í ср. просветляване, осветляване

prosvěc|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (кого, со) 1. осветявам, гледам, разглеждам срещу осветление (някого, нещо); пропукам гъчи, светлина (през някого, през нещо): **~ovat vejce** осветявам, гледам срещу светлина яйце/яйца 2. мед. прегледам (някого, нещо) на рентген; правя (на някого, на нещо) рентгеноскопия; **~ovat plíce (rentgenem)** правя рентгеноскопия на бѳли дрѳбѳве

prosvít|at, обикн. третол. -á нескв. (-; kudy čím; skrz co) просвѳтва, пробляса, показва се, мърва се, появява се (обикн. за слънце, прен. за надежда и под.)

prosvít|it, -ím св. 1. (кого, со) осветя, погледна, разгледам срещу светлина (някого, нещо): **~it vejce** осветя, погледна яйце срещу светлина 2. мед. прегледам (някого, нещо) на рентген; направа рентгеноскопия (на някого, на нещо): **~it plíce (rentgenem)** направа рентгеноскопия на бѳли дрѳбѳве 3. (со) изгоря, изразходвам (нещо) за осветление: **~it hodně elektřiny** изгоря много електричество за осветление

prosvít|nout, обикн. третол. -ne св. (-; kudy, čím; skrz co) просвѳтне, проблѳсне, покаже се, мѳрне се, появи се (-; между нещо; през нещо): **slunce ~lo (skrz) mraky** слънцето просвѳтна, мърна се между облаците: **~la naděje** прен. проблясна надежда

prosycen|í, -í ср. насыщане

prosych|at, prosých|at, -ám нескв. съхна, суша се, изсъхвам, изсушавам се; ставам сѳх: **prádlo rychle ~alo** пранѳто съхнеше бързо

prosyp|at, -u/-ám св. (со čím) посипя, порѳся (нещо между нещо, нещо с нещо) (обилно от всички страни); между редѳве (от нещо) посипя, насипя редѳве (от нещо друго): **~at ovoce cukrem** обилно порѳся плодѳве със захар; обилно посипя захар между плодѳве; наредя един рѳд плодѳве, един рѳд захар, втори рѳд плодѳве, втори рѳд захар и под.

prosypáv|at, -ám нескв. (со čím) посипвам, порѳсвам (захар между плодѳве, плодѳве със захар и под.); между редѳве (от нещо) посипя, насипя редѳве (от нещо друго)

prošedivě|lý, -á, -é прошарен: **~é vlasy** прошарена коса

prošediv|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. прошаря се: **silně ~ět** дѳста, значително се прошаря

prošetř|it, -ím св. (со) проуча, разследвам (нещо) (внимателно): **znovu ~it případ** отнѳво, повтѳрно проуча, разследвам слѳчай

prošetř|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) проучвам, разследвам (нещо) (внимателно)

prošít, -šiji/разг. -šiju св. (со) прошия (нещо) (обикн. дебѳло, плѳтно); тѳгля, прекарам (по нещо) здрав тѳгѳл; мина (нещо) на (шевна) машина: **~šit klopý** обшия реверѳи; прекарам тѳгѳл по реверѳи; мина реверѳи на машина; **~šit pokrývku** прошия завивка

prošít|í, -í ср. шив. тегелѳране, прошиване; тегѳл: **čárové ~í** линѳен тегѳл; **dvojřádkové ~í** двуконѳчен тегѳл; **jednořádkové ~í** едноконѳчен тегѳл; **klikaté ~í** зигзагообразен тегѳл

prošíván|ý, -á, -é прошит, мѳнат на машина, тегелѳран: **~á pokrývka** юрган

prošív|at, -ám нескв. (со) тегелѳрам, прошивам (обикн. завивка, реверѳи и под.); тѳгля, прекарам (по нещо) здрав тегѳл; минавам на (шевна) машина (нещо)

proškrť|at, -ám св. (со) зачѳркна излишни, ненѳжни чѳсти, местѳ (в нещо); съкратя (нещо) (зачѳрквайки излишното, ненѳжното): **~at článek** зачѳркна ненѳжни, излишни чѳсти в стѳтия; съкратя стѳтия, като зачѳркна ненѳжното, излишното в нѳя

proškrťáv|at, -ám нескв. (со) зачѳрквам излишни, ненѳжни чѳсти, местѳ (в стѳтия); съкращавам (нещо) (зачѳрквайки излишното, ненѳжното)

prošlap|at, -u/-ám св. 1. (со) (от много хѳдене, тѳпкане) прѳтѳркам, прѳтрия, разваля, поврѳдя (нещо): **~at koberec** прѳтѳркам кѳлим 2. (со; со kudy; čím) утѳпча (нещо някъде): **~at cestu sněhem** утѳпча, прѳкарам пѳртина, пѳтѳка през снега

prošlapáv|at, -ám нескв. 1. (со) (от много хѳдене,

тѣпкане) протѣрквам, протрѣвам, развѣлям, повреждам (*килим и под.*) **2.** (*со; со куду, љтм*) утѣпквам, прокарвам (*пѣтека през сняг и под.*)

prošláp|nout, -nu св. 1. (*со*) стѣпя (*вѣрху нецо*) и го счѣпя; смѣчкам, стѣпча, сгѣзя, поврежда, унищожѣ (*нецо*) (стѣпвайки вѣрху нѣго): **~nout tabulku** стѣпя вѣрху парчѣ стѣклѣ и го счѣпя **2.** (*со; со куду, љтм*) мѣна (*през някъде*) и утѣпча (*нецо*): **~nout cestičku sněhem** мѣна, изгѣзя през сняг и утѣпча, прекѣрам пѣтѣка в нѣго

prošleh|nout, обикн. третол. -ne св. (со/љтм, до љeho) (на местѣ, тѣк-там) лѣмне, пламне, пропламне, блѣсне, проблѣсне: **plameny ~ly tmou/tmou, do tmy** пламѣци припламнаха, пробляснаха в тѣмнинѣта

prošlup, -u м. текст. уста

prošl|ý, -á, -é 1. обиколѣл, извѣрвѣл, измѣнал: **љovĕk ~ý svĕtem** обиколѣл свѣтѣ чѣвѣк **2.** мѣнал, изтѣкѣл, просрѣчен, недействѣтелен: **~ý termín** мѣнал, изтѣкѣл срѣк; **~á smĕnka** просрѣчена пѣлица

prošoup|at, -u/-ám св. (со) експр. протѣрквам, протрѣя (нецо): ~at kalhoty, podrážky, lokty (u kabátu) протѣрквам, протрѣя панталѣн, подмѣтки, лѣкти (на палтѣ)

prošpik|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. (*со*) гѣтв. шпикѣвам, прошпикѣвам; набѣча (*нецо*) с кѣсчета сланина; напѣхам, набѣча (*в нецо*) парчѣнца сланина: **~ovat maso** прошпикѣвам, набѣча месѣ с кѣсчета сланина **2.** (*со љтм*) *прен. разг. експр.* изпѣстря, разнообразѣя (*нецо с нецо*): **~ovat řeĕ vtipy** изпѣстря речтѣ си с вѣщѣве

prošpikováv|at, -ám нескв. 1. (*со*) гѣтв. прошпикѣвам (*месѣ и под.*) **2.** (*со љтм*) *прен. разг. експр.* изпѣстрям, разнообразѣвам (*реч с шегѣ и под.*)

proštep|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) обшѣя, украсѣя (*нецо*) с шѣвѣве, с тегѣли: ~ovat kapsy украсѣя джѣбѣве с тегѣли

proštihlen|í, -í ср. отслабване; постѣгане на стрѣйност: cvičení k zpevnĕní a ~í postavy упражнѣния за пѣ-здѣрава и пѣ-стрѣйна фѣгура

proštíp|nout, -nu св. (со) перфорѣрам, пробѣя, продѣпча (*нецо*): ~nout jízdenku перфорѣрам билѣт

proštíp|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) перфорѣрам, пробѣвам, продѣпчвам (*нецо – билѣт и под.*)

prošvih|nout, -nu св. (коho, со) разг. експр. изпѣсна, изтѣрвѣ (*някого, нецо*): ~nout jedineĕnou šanci изпѣсна, изтѣрвѣ неповторѣм шанс

protáĕen|í, -í ср. трансп. буксуване

protáĕ|et se, обикн. третол. -í se, 3. мн. -ejí se/-í se нескв. буксува, вѣртѣ се на мѣсто (*за колѣло*): **kola se ve snĕhu ~ejí колѣлатѣ буксуват в снегѣ**

protagonist|a, -у м. 1. книж. прѣтагонѣст, пиѣнер 2. театр. прѣтагонѣст; изпѣлнител на глѣвна рѣла 3. лит. прѣтагонѣст; глѣвен герѣй

protagonistk|a, -у ж. 1. книж. прѣтагонѣстка, пиѣнерка 2. театр. прѣтагонѣстка; изпѣлнителка на глѣвна рѣла 3. лит. прѣтагонѣстка; глѣвна героѣня

protáhl|ý, -á, -é 1. удѣлжѣн, издѣлжѣн, продѣлговѣт: **~ý tvar** издѣлжѣна, продѣлговѣтата фѣрма; **~ý obliĕej a)** издѣлжѣно лицѣ **б) прен. кѣсѣла физиѣнѣмия; udĕlat ~ý obliĕej** направа кѣсѣла физиѣнѣмия **2.** прѣтѣчен, прѣтяжен: **~á melodie** прѣтяжна мелѣдия

protáh|nout, -nu св. 1. (*со љтм*) проврѣ, промѣкна, промѣша (*нецо някъде*): **~nout hlavu plotem** проврѣ, промѣша глѣва през огрѣда **2.** (*со љтм*) подпѣхна (*нецо в нецо*); пѣхна, мѣшна, промѣша, пропѣхна (*нецо през нецо*): **~nout vlasy stuhou** пропѣхна, промѣша пѣнделка, лѣнта в косѣ **3.** (*со љтм*) гѣтв. прошпикѣвам; набѣча (*нецо*) с парчѣта сланина: **~nout maso (slaninou)** прошпикѣвам месѣ **4.** (*со*) изчѣстя, почѣстя (*нецо*): **~nout komín** изчѣстя, почѣстя комѣн **5.** (*со*) опѣна, изпѣна, разкѣрша (*нецо*); **~nout tělo** опѣна, изпѣна, разкѣрша тѣло **6.** (*со*) удѣлжѣ, издѣлжѣ (*нецо*): **~nout obliĕej a)** удѣлжѣ лицѣ; направа удѣлжѣна физиѣнѣмия **б) прен. направа кѣсѣла физиѣнѣмия 7.** (*со*) прѣтѣча, удѣлжѣ (*нецо*): **~nout schůzi** прѣтѣча събрѣние

protáh|nout se, -nu se св. 1. (*љтм*) проврѣ се, промѣша се, пропѣхна се (*през нецо*): **~nout se pootevřenými dveřmi** проврѣ се, промѣша се през полуѣтѣрена вратѣ **2.** прѣтѣгна се, опѣна се, изпѣна се, изтѣгна се, разкѣрша се: **~nout se po dlouhém sezení** прѣтѣгна се, разкѣрша се след дѣлго седѣне **3.** обикн. третол. **-ne se** прѣтѣчи се, удѣлжѣ се: **jednání se ~lo** дискѣсията, обсѣжданѣто се прѣтѣчи; прѣговорѣте се прѣтѣчиха

protahovaĕk|a, -у ж. техн. прѣтяжна машинѣ

protahovadl|o, -a ср. техн. прѣтяжка (инструмент)

protahovák, -u м. техн. прѣтяжка (инструмент): ĕtvercový ~ квадратна прѣтяжка; **~ drážek** канѣлна прѣтяжка; **kruhový ~** крѣгла прѣтяжка; **nĕkolikadrážkový ~** многоканѣлна прѣтяжка

protahovan|í, -í ср. техн. прѣтѣгляне: kalibraĕ-

- ní** ~**í** калибровъчно протегляне; ~**í vnějších ploch** външно протегляне; ~**í vnitřních ploch** вътрешно протегляне; ~**í zatepla** топло протегляне
- protah|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. **1.** (со *čít*) провирам, промұшвам, пропъхам (глава през отвор и под.) **2.** (со *čít*) подпъхам (панделка в коса и под.); промұшвам, пропъхам (нещо през нещо) **3.** (со *čít*) готв. прошпиковам (месо); набұчвам (месо) със сланина **4.** (со) изчїствам, почїствам (дула, комин и под.) **5.** (со) опъвам, изпъвам, разкършвам (мяло и под.) **6.** (со) удължавам, издължавам (лице и под.) **7.** (со) проточвам, удължавам (събрание и под.)
- protah|ovat se, -uji se/разг. -uju se** нескв. **1.** (*čít*) провирам се, промұшвам се, пропъхам се (през отвор и под.) **2.** протягам се, изтягам се, опъвам се, изпъвам се, разкършвам се (след седене и под.) **3.** обикн. третол. **-uje se** проточва се, удължава се (за събрание и под.)
- protaktini|um** [-туну-], **-a** ср. хим. протактиний (Pa)
- protan|covat, -cuj/разг. -cuj; protan|čit, -čim** св. **1.** (со) прекарам в танци, в танцване; танцувам (някакво време): ~**covat/~čit celou noc** прекарам в танци, танцувам цяла нощ **2.** (со) протъркам, протрия (обикн. подметки, обувки и под.) от танцване: ~**covat/~čit střevíčky** протъркам, протрия пантофки от танцване
- protat|ý, -á, -é** **1.** прерязан: ~**é žily** прерязани вени **2.** пресечен: **přímka ~á kružnici ve dvou bodech** геом. права, пресечена от окръжност в две точки
- protazen|í, -í** ср. удължаване, удължение
- prot|ěci, разг. prot|ěct, обикн. третол. -teče** св. (*kudy, čít*) протече (през нещо): **voda ~tekla stropem** водата протече през тавана
- proteid** [-e-i-], **-u** м., обикн. мн. **proteid|y, -ů** биол. хим. протейд, протейди
- protein** [-e-ín], **-u** м., обикн. мн. **protein|y, -ů** биол. хим. протейн, протейни
- protějš|ek, -ku** м. **1.** род. също и **-ka** отсрещна, противоположна страна: **hluk z ~ka** шум от отсрещната страна **2.** отсрещен, намиращ се отсреща (човек или предмет): ~**ek domu tvoří ohrada** срещу къщата има ограждение, ограждено място **3.** противоположност; антипод: **povahový, názorový ~ek** антипод по характер, по възгледи **4.** (функционален) еквивалент, паралел: **česko-bulharský slovník by měl mít adekvátní bulharsko-český ~ek** чешко-българският речник би трябвало да има адекватен българско-чешки еквивалент **5.** прен. колега:
- ministr zahraničí a jeho rakouský ~ek** министърът на външните работи и неговият австрийски колега
- protějš|í, -í, -í** отсрещен, срещуположен, противоположен: ~**í strana** срещуположна страна
- proték|at, обикн. третол. -á** нескв. (*kudy, čít*) течє, протїча (през някъде): **řeka ~á lukami** реката течє, минава през ливади
- protekc|e, -e** жс. протекция, покровителство, връзки: **bojovat proti ~i** боря се срещу протекции
- protektionisticky** [-nusty-], публ. **protektionalisticky** [-tu-] нар. протекционїстки; като протекционїст: **reagovat ~** реагирам протекционїстки
- protektionistick|ý [-nusty-], публ. protektionalistick|ý [-tu-], -á, -é** протекционїстки: ~**á opatření vlády** протекционїстки мєрки на правителство
- protektionizm|us, protektionism|us** [-nyzm-] и публ. **protektionalizm|us, protektionalism|us** [-zm-], **-u** м. протекционїзъм: **odmítnout rostoucí evropský ~us** отхвърля растящия европейски протекционїзъм
- protektionář, -e** м. протекционїст
- protečně** нар. с протекция, с връзки: ~**se dostat na univerzitu** вляза, постъпя в университет с връзки
- protečn|í, -í, -í** протекционен; който е с протекции, с връзки; който има протекции, връзки; който е нечие протежє: ~**í dítě** дете с протекции, с връзки
- protečn|ík, -a** м. пейор. връзка̀р
- protektor I, -u** м. неодуш. техн. протектор, ходова част (на автомобилна гума)
- protektor II, -a** м. одуш. **1.** книж. покровител: **mít vlivného ~a** ймам влиятелен покровител **2.** в съчет. **říšský ~** истор. (имперски) пълномощник (глава на протектората Чехия и Моравия)
- protektorát, -u** м. **1.** остар. покровителство, защита, патронаж, шефство, егїда: **mít ~ nad mladším pracovníkem** ймам, поєл съм шефство, патронаж над по-млад служител, работник; **převzít ~ nad plesem** поєма патронаж над бал **2.** юрид. протекторат: **koloniální ~y** колониални протекторати; ~ **Čechy a Morava** истор. протекторат Чехия и Моравия (название на Чехия и Моравия по време на хитлеристката окупация)
- protektork|a, -y** жс. книж. покровителка
- protektorn|í, -í, -í** който се отнася до протекторат: ~**í vláda** правителство на протекторат
- protektor|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (со) техн.

поставям, слагам протектор, стъпало (*на похабена, изтрита автомобилна гума*)

protektorský, -á, -é книж. покровителски, покровителствен: **mít ~ý postoj** ймам, проявявам покровителствено отношение; заемам покровителска позиция

proterozoikum *вж.* **protozoikum**

protest, -u м. протест: ~ **proti omezování svobody** протест срещу ограничаване на свободата; **podat** ~ подам протест; **podrobit se bez ~u** подчиня се без протест, без да протестирам

protestant, -a м. протестант

protestantka, -y ж. протестантка

protestantský, -á, -é протестантски

protestantství, -í ср. протестантство

protestní, -í, -í протестен; който е в знак на протест: ~ **í dopis** протестно писмо; ~ **í shromáždění** протестно събрание

protestovat I, -uji/разг. -uju неск. (*proti komu, proti čemu*) протестирам (*protiv някого, protiv нещо; срещу някого, срещу нещо*): ~ **ovat proti porušování lidských práv** протестирам срещу нарушаване на човешки права

protestovat II, -uji/разг. -uju св. (со) комп. тествувам, изпробвам (*нещо*); направя тест (*на нещо*): ~ **ovat počítačový program** тествувам компютърна програма

protestsong, -u м. муз. песен на протеста; протестна песен: **Krylovy ~y** песни на протеста от/на Крил

protéza, -y ж. протеза

protézovat, -uji/разг. -uju неск. (со) спец. пръвам, поставям, слагам протеза, протези (*на нещо*): ~ **ovat dolní končetiny** пръвам протези на долни крайници

protěž, -e ж. бот. 1. еделвайс (*Leontopodium*): ~ **alpská** алпийски еделвайс (*Leontopodium alpinum*) **2.** бял смйл/смйн (*Genaphalium*)

protežovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, co) протезирам, покровителствам (*някого, нещо*): ~ **ovat své lidi** протезирам своите хора

proti предлог. с дат. (komu, čemu) 1. срещу (*някого, нещо*): ~ **nám jede auto** срещу нас йдва кола; **vykročili, stáli ~ sobě** тръгнаха, застанаха един срещу друг; **sedět ~ dveřím** седя срещу врата; **jít ~ větru** вървя срещу вятъра; **prohlížet si něco ~ světlu** разглеждам нещо срещу светлината

protivopole, -y ж. противополно

protivopole, -y ж. противополно: **mý** е по душа, не мý изнася; **plout ~ proudu** плувам срещу течението **2.** в сравнение с (*някого, нещо*); за разлика от (*някого, нещо*): ~ **včerejšku je tepleji** в сравнение с вчера днес е

по-топло; **vypadá ~ němu mladě** в сравнение с него изглежда млад(а); **je ~ ní starý** в сравнение с нея, за разлика от нея той е стар **3.** против (*някого*), въпреки (*някого, нещо*); независимо от (*някого, нещо*); в разрез с (*някого, нещо*): **jednat ~ všem zvyklostem** постъпвам против всички навици, в разрез с всички обичаи; ~ (**všemu**) **očekávání přijel** въпреки всички очаквания той пристигна **4.** против (*някого, нещо*); срещу (*някого, нещо*): **mít podezření ~ někomu** ймам подозрение срещу някого, против някого; **bojovat ~ nepříteli** боря се срещу врага; **protestovat ~ bezpráví** боря се, протестирам срещу безправие; **hlasovat ~ (návrhu, usnesení, kandidátovi) (с възможно изпускане на името)** гласувам против (предложение, решение, кандидат); **být ~ protiv** съм; аз съм против; **důvody pro žádný dišputát** поговорка всеки с вкусá си **5.** против (*нещо*), срещу (*нещо*), разг. за (*нещо*): **prostředek ~ bolestem** средство против болки; болкоуспокояващо средство; **očkovat ~ spále, spalníčkám** ваксинирам срещу скарлатина, срещу шарка; **sítka ~ komárům** мрежа срещу комари; **brýle ~ slunci** очила срещу слънце; слънчеви очила

protiakce, -e ж. противодействие; отъветно действие; отъветна акция; отъветна кампания: **zahájit ~i** започна отъветна кампания

protialkoholický, -ická, -ické, protialkoholní, -ní, -ní противоалкохолен; който се отнася до борба с алкохол: ~ **ní poradna** консултация за борба с алкохол

protialkoholka, -y ж. разг. клиника за лечение на алкохолизъм: **dostat se do ~y** отида, попадна в клиника за лечение на алкохолизъм

protialkoholní *вж.* **protialkoholický**

protiapartheidní [-teji-], -í, -í *полит.* антиапартейден: **chystané ~í reformy** подготвяни антиапартейдни реформи

protiatomový, -á, -é противоатомен: ~ **ý kryt воен.** противоатомно убежище, скривалище

proticizinecký, -á, -é който е насочен против чужденци; ксенофобски: **radikální ~á hesla** радикални ксенофобски лозунги

protidělnický, -á, -é антиработнически: ~ **é zákony** антиработнически закони

protidešťový, -á, -é противодъждовен: ~ **é rakety** противодъждовни ракети

protidrogový, -á, -é антинаркотичен, противонаркотичен; който служи за борба с наркотиците: ~ **á politika** политика на борба с наркотиците

- тиците; **~é oddělení** отдел за борба с наркотиците
- protidůkaz, -u** *м.* контрадоказателство
- protiekoogický** *нар.* антиекологично, противоекологично; против, срещу екологията: **vláda se chová ~** правителството се държи противоекологично
- protiekoogický, -á, -é** антиекологичен, противоекологичен; който е насочен против, срещу екологията: **~é rozhodnutí vlády** насочено срещу екологията правителствено решение
- protiepidemický, -á, -é** противоепидемичен
- protifašistický** [-ti-tyc-], **-á, -é** антифашистки: **Svaz ~ých bojovníků** Съюз на антифашистите
- protifáz|e, -e** *ж.* противофаза; срещуположна фаза
- protifederální, -í, -í** *публ.* антифедералистки, противоекологични; който е настроен, насочен против, срещу федерация: **vítězství ~ích sil ve volbách** изборна победа на антифедералистки сили
- protifeministi|cký** [-nystyc-], **-cká, -cké** антифеминистки; който е настроен антифеминистки: **~čtí šéfové** антифеминистки настроени началници, шефове
- protifreonový, -á, -é** антифреонов, противоекологичен; който е насочен против използване на фреони: **~á opatření** антифреонов мерки
- protihodnot|a, -y** *ж.* *икон.* еквивалент
- protihráč, -e** *м.* *спорт.* противник, съперник (*в спорта*)
- protihráček|a, -y** *ж.* *спорт.* противничка, съперничка (*в спорта*)
- protichemický, -á, -é** *воен.* противохимически: **~é prostředky** противохимически средства
- protichůdce, -e** *м.* антипод
- protichůdkyn|ě, -ě** *ж.* антипод (*за жена*)
- protichůdně** *нар.* противоположно
- protichůdnost, -i** *ж.* противоположност; полярност: **~ názorů** противоположност, полярност на възгледи
- protichůdný, -á, -é** противоположен, полярен: **~é názory, zájmy** противоположни възгледи, интереси
- protiimperialistický** [-ti-tyc-], **-á, -é** антиимпериалистически
- protiinřartkov|ý, -á, -é** противоекологичен; който е предназначен, който служи за борба с инфартите: **vypracovat taktiku a strategii ~ého boje** разработя тактика и стратегия на борбата с инфартите
- protiinterrupční, -í, -í** който се отнася до борбата против, срещу абортите: **~í zákon** закон против, срещу абортите
- protijed, -u** *м.* *мед.* противоотрова
- protijedouc|í, -í, -í** насрещен; който се движи, идва насреща: **~í vlak** насрещен влак
- protikandidát, -a** *м.* *полит.* конкурент, опонент, противник; кандидат на другата партия (*при избори*)
- protiklad, -u** *м.* **1.** противоположност, контраст, опозиция, противопоставяне: **~ dobra a zla** противопоставяне на доброто и злото; **postavit, dát něco do ~u** противопоставя нещо
- 2.** противоречие: **nesmiřitelné ~y** остри, непримирими, антагонистични противоречия; **~ mezi městem a vesnicí** противоречие между града и селото; **dialektické ~y** *филос.* диалектически противоречия
- protikladnost, -i** *ж.* противоположност, несходство, противоречивост: **~ jejich zájmů** несходство, противоположност на интересите им
- protikladný, -á, -é** противоположен, полярен, антагонистичен, контрастен: **~é povahy, zájmy** противоположни характери, интереси; **~é společenské systémy** антагонистични обществени системи; **~é barvy** контрастни цветове
- protikolonistický** [-nysty-], **-á, -é, protikoloniální, -í, -í** антиколониален
- protikomunistický** [-nysty-], **-á, -é** антикомунистически: **~ý postoj** антикомунистическо становище
- protikorozní, -í, -í** антикорозионен, противокорозионен
- protilan|o, -a** *ср.* задно възле
- protilát|ka, -ky** *ж.*, *обикн. в мн.* **protilát|ky, -ek** *биол. мед.* антияло, антигела
- protilehlý, -á, -é** отсрещен, срещуположен, противоположен: **~ý břeh** отсрещен бряг; **~á strana** срещуположна страна
- protiletadlov|ý, -á, -é** *воен.* зенитен, противосамолетен: **~é dělo** зенитно, противосамолетно оръдие; **~é dělostřelectvo** зенитна, противосамолетна артилерия
- protiletecký, -á, -é** противовъздушен, противосамолетен: **~á obrana** противовъздушна, противосамолетна отбрана; **~ý kryt** бомбоубежище, противосамолетно скривалище
- protilidový, -á, -é** антинароден, противонароден
- protiillustrační, -í, -í** антилустрационен; който е насочен против, срещу лустрацията: **~í tažení levé opozice** антилустрационен поход на лява опозиция
- protimarxistický** [-tyc-], **-á, -é** антимарксовски
- protimonopolní, -í, -í** антимонополен; който е насочен против, срещу монопола: **~í politika** антимонополна политика
- protináboženský, -á, -é** антирелигиозен

protínání|í, -í *ср.* пресичане: **grafické ~í** мѐнзулна засѣчка

protínárazov|ý, -á, -é кѡйто слўжи за предпáзване от ўдар, от ўдари: **~á fólie** предпáзвашо от ўдари фѡлио

protínarkotický|ý [-ty-], -á, -é антинаркотичен; кѡйто слўжи за борбá с наркотици: **zpracování ucelené ~é koncepce** разработване на цялостна концепция за борбá против наркотиците

protín|at, -ám *несв. 1. (со; кому со)* прерязвам (*нещо*): **~at žily** прерязвам вѐни **2. (со)** пресичам (*нещо*): **kružnice ~á přímku ve dvou bodech** *геом.* окръжността пресича правата в двѣ тѡчки

protínávrh, -u *м.* кѡнтрапредложѐние, кѡнтрапрѡект: **podat ~** направя, дам кѡнтрапредложѐние

protinož|ec, -ce *м., обикн. мн. protinož|ci, -ců* *геогр.* антипѡди (*хора, живеещи на противоположната страна на земното кълбо*)

protiofenziv|a [-zi-/z-í-], -y *ж.* кѡнтранастъплѐние, кѡнтраофанзива: **zahájit ~u** запѡчна кѡнтраофанзива

protioficiáln|í, -í, -í кѡйто е насѡчен срещу нещѡ официáлно, враждѡбен на нещѡ официáлно: **~í kultura** култура, насѡчена срещу официáлната

protiopatřeni|í, -í *ср. обикн. журн.* кѡнтрамърка: **učinít ~í** взѐма, предприѐма кѡнтрамѐрки

protipancěřov|ý, -á, -é *воен.* бронѡбѡден, противѡтанков: **~á střela** бронѡбѡден, противѡтанков снаряд

protiparfémov|ý, -á, -é кѡйто се отнася до борбá против парфѡмите: **~é hnutí** движѐние за борбá против парфѡмите

protipirátsk|ý, -á, -é антипирáтски; кѡйто слўжи за борбá с пирáтството: **česká ~á unie** чѡшко антипирáтско сдружѐние

protiplynov|ý, -á, -é противѡгáзов: **~á maska** противѡгáз

protipól, -u *м. 1.* противоположен пѡлюс **2.** кѡнтраст

protipotratov|ý, -á, -é кѡйто се отнася до борбá против абѡргите; кѡйто е насѡчен против, срещу абѡргите: **zavést ~ý zákon** въведá закѡн против абѡргите; въведá закѡн, забраняващ абѡргите

protipožárn|í, -í, -í противопожáрен: **~í opatřeni** противопожáрни мѐрки

protiprachov|ý, -á, -é противопрáхов: **~é příkrývky na počítačovou techniku** противопрáхови покривки за компѡтърна тѣхника

protiprávně *нар. юрид.* противозакѡнно; незаконно: **~ někoho zadržet** задържá някого незаконно

protiprávn|í, -í, -í *юрид.* противозакѡнен, незаконен: **~í čin** противозакѡнно дейние

protiprávnost, -i *ж. юрид.* противозакѡнност, незаконност

protiprokluzov|ý, -á, -é *трансп.* кѡйто слўжи за предотвратяване на буксѡване: **~é zařízení** приспособлѐние против буксѡване

protiproud, -u *м. спец.* противотечѐние; срещупѡложно, насрѣчно течѐние; насрѣщен потѡк

protipuč, -e *м. публ.* антипўч: **nepřehledné množství pučů a ~ů** необозрѡимо, безкрайно мнѡжество от пўчове и антипўчове

protipytláck|ý, -á, -é противобракониѐрски; кѡйто слўжи за борбá с бракониѐрството: **~é hlídky** противобракониѐрски патрўли

protiradonov|ý, -á, -é противорадѡнен; кѡйто слўжи за защита от радѡна: **~á opatřeni** противорадѡнни мѐрки

protiraketov|ý, -á, -é противоракѣтен

protirakovinn|ý, -á, -é антиракѡв, противоракѡв; кѡйто слўжи за борбá с рака: **~á kúra** противоракѡво лечѐние, противоракѡва лечѣбна процедура

protír|at, -ám *несв. (со; кому со)* разтърквам, разтривам (*нещо*): **~at si oči** разтърквам, разтривам очи

protireformac|e, -e *ж. истор.* кѡнтрареформация

protireformačn|í, -í, -í *истор.* кѡнтрареформациѡнен

protireformn|í, -í, -í антиреформáторски; кѡйто е насѡчен против, срещу рефѡрми: **~í krok** антиреформáторска стѣпка

protirevmatick|ý [-ti-tys-], -á, -é противоревматичен: **~é prádlo** противоревматично бельѡ

protirežimn|í, -í, -í *полит.* кѡйто е насѡчен против, срещу (политически) режѡм: **~í petice** насѡчена против режѡм пѣтиция

protiskluz, -u *м. спец.* обработка против хлѣзгане: **dlažba má ve svém provedení ~** павѣтата са изработени така, че да не предизвикват хлѣзгане

protiskluzov|ý, -á, -é *спец.* кѡйто слўжи против хлѣзгане: **~á úprava** обработка против хлѣзгане

protislužb|a, -y *ж. разг. (ответна)* услўга; услўга за услўга: **udělal mu to jako ~u** тѡй му направи ответна услўга, върна му услўгата

protisměr, -u *м. 1.* противоположно, обрáтно направлѐние; противоположна, обрáтна посока **2.** насрѣчно движѐние; платнѡ с насрѣчно движѐние: **vjet do ~u** вляза, навляза (*с кола*) в (платнѡ с) насрѣчно движѐние

protismogov|ý, -á, -é противосмѡгов; кѡйто

- служи за защита от смѡга: ~**á opatření** мѣрки срещу смѡга
- protismykov|ý, -á, -é** *трансп.* кѡйто служи против занасяне, поднасяне (*на превозно средство*): ~**é zařízení** приспособление против занасяне
- protismyslně** *нар.* безсмислено, абсурдно
- protismyslnost, -i** *ж.* безсмислие, безсмислица, абсурдност, абсурд
- protismysln|ý, -á, -é** безсмислен, абсурден: ~**é opatření** безсмислена, абсурдна мѣрка
- protisocialistick|ý [-tys-], -á, -é** антисоциалистически: ~**é živly** антисоциалистически елементи
- protisrbsk|ý, -á, -é** антисрѣбски: ~**á bosenská koalice** антисрѣбска босненска коалиция
- protistátn|í, -í, -í** антидържавен, противодържавен
- protistranick|ý, -á, -é** антипартийен
- protisvah, -u** *м.* отсрещен, срещуположен, противоположен склѡн
- protít** *вж.* **protnout**
- protitah, -u** *м.* ответен хѡд, ответно действие; контраатака
- protitankov|ý, -á, -é** *воен.* противотанков: ~**á mina** противотанкова мина
- protiteroristick|ý [-tys-], -á, -é** антитерористичен; кѡйто се отнася до борба с тероризма: ~**é komando** отдѣл за борба с тероризма
- protitetanov|ý, -á, -é** *мед.* противотетанусен; кѡйто служи за предпазване, за лекуване от тетанус: ~**á injekce** инжекция против тетанус
- protitlak, -u** *м.* противоналягане; обратен натиск; противодействие: **tlak budí ~ a**) всяко действие си има, предизвиква противодействие **б) прен.** всяко насилie поражда насилie, предизвиква съпротива
- protitoxikomanick|ý [-ny-], -á, -é** кѡйто се отнася до борба с токсикоманията: ~**á léčba** лечение на токсикомания
- protitransformačn|í, -í, -í** *полит.* кѡйто отхвърля (стопанско) реструктуриране; кѡйто е противник на (стопанско) реструктуриране: ~**í menšina** отхвърлящо реструктурирането малцинство
- protitržn|í, -í, -í** антипазарен; кѡйто е насѡчен против, срещу пазара, против, срещу пазарната икономика: ~**í nálady** антипазарни настроения
- protituberkulózn|í, -í, -í** *мед.* противотуберкулозен; кѡйто служи за предпазване, за лекуване от туберкулоза: ~**í poradna** туберкулозен диспансер
- protiúčet, -tu** *м. търг.* *фин.* обратна разписка
- protiúder, -u** *м.* ответен удар; контраудар, контраатака, контранастъпление
- proti|um [próty-/próci-], -a** *сп.* *хим.* прѡтий
- protiústavn|í, -í, -í** противоконституционен: ~**í postup** противоконституционен метод
- protiútok, -u** *м.* контраатака, контранападение, контранастъпление: **jednotky přešly do ~u** *воен.* военните части преминаха в контраатака, в контранастъпление; **z rychlého ~u padl gól** *спорт.* бързата контраатака доведе до гол
- protiv|a, -y** *ж.* *и м. разг.* противен човек: **nebud' ~a** не бѣди противен; не бѣди противна
- protiváh|a, -y** *ж.* **1. техн.** противотѣжест **2.** противовѣс; нѣщо, кѡето служи за противовѣс, за уравновесяване, за противопоставяне: **rozum je ~ou citu** разумът служи за противовѣс на чувствата
- protiválečně** *нар.* антивоѣнно
- protiválečn|ý, -á, -é** антивоѣнен: ~**é síly** антивоѣнни сили
- protivirov|ý, -á, -é** **1. биол.** антивирусен, противовирусен: ~**é látky** антивирусни, противовирусни вещества **2. комп.** антивирусен: ~**á ochrana** антивирусна защита; ~**ý program** антивирусна програма
- protiv|it se, -ím se** *несв.* **1. (кому)** бѣдя, събѣждам отвращение (*у някого*); (*на някого му*) се гѣди, повдига, стѣва лѡшо (*от някого, от нецѡ*); противен съм (*на някого*); отвращавам (*някого*): ~**í se mu tučné maso** гѣди му се от тлъсто месѡ; **ten člověk se mi ~í** тѡзи човек ми е противен; тѡзи човек ме отвращава **2. (proti кому, proti čemu; кому, čemu) книж.** противя се, съпротивлявам се, давам отпѡр (*на някого, на нецѡ*): ~**it se vrchnosti/proti vrchnosti** противя се, съпротивлявам се на господѡр, на господѡри
- protiv|it si, -ím si** *несв.* (*коѡо, со*) *книж.* изпитвам отвращение (*към някого, към нецѡ*); (*някой, нецѡ ми*) стѣва противен, противно, отвращава (*ме*); (*от някого, от нецѡ ми*) се гѣди, повдига, стѣва лѡшо: ~**it si podobné fráze** изпитвам отвращение към подобни фрази
- proti|v|ítr, -větru** *м.* насрѣщен вятър: **cyklisté překonávali silný ~vítr** колоездачите преодоляваха силен насрѣщен вятър
- protivládn|í, -í, -í** антиправителствен: ~**í opozice** антиправителствена опозиция
- protivně** *нар.* противно, отвратително, гѣдно: ~**páchne** миреше противно, отвратително
- protivnic|e, -e** *ж.* противничка, съперничка
- protivník, -a** *м.* противник, съперник: **přemoci ~a** надвѣя противник; ~**v lásce** съперник в любовта

protivnost, -i ж. противност, отвратителност
protivn|ý, -á, -é противен, отвратителен, гаден, отблъскващ, неприятен, несимпатичен: **~á úřednice** противна, отвратителна, неприятна чиновничка; **~é klábosení** противно, отвратително дърдорене; **mít ~ý zvyk** имам отвратителен, противен навик
protivzdušn|ý, -á, -é воен. противовъздушен, противосамолетен: **~á obrana** противовъздушна, противосамолетна отбрана
protivzteklinov|ý, -á, -é противобесен; който се отнася до борба с бяса: **~á vakcinace psů** ваксиниране на кучета против бяс
protizákonně нар. противозаконно, незаконно
protizákonnost, -i ж. противозаконност
protizákonn|ý, -á, -é противозаконен; незаконен: **~é jednání** противозаконно действие; противозаконна постъпка
protizidov|ec, -ce м. по-рядко разг. експр. антисемит
protizidovsk|ý, -á, -é антисемитски
protkan|ý, -á, -é (čít) в който има (нещо) втъкано; изпъстрен (с нещо): **závěsy ~é zlatem** завеси с втъкани златни нишки, изпъстрени със златни нишки
protk|at, -ám св. (со *čít*) втъка (нещо в нещо), изпъстря (нещо с нещо): **~at látku** втъка в плат златни нишки, изпъстря плат със златни нишки
protkáv|at, -ám неск. (со *čít*) втъкавам (нещо в нещо); изпъстрявам (нещо с нещо)
protlač|it, -ím св. 1. (со *čít*; *přes* со) пресовам, смачкам, смеля (нещо); прекърам (нещо през преса, през машинка за мелене и под.); протрпя, премачкам (нещо през нещо); пасирам (нещо): **~it hrách sítem, přes sito** смачкам, прекърам, претрпя, пасирам грах през гевгир
2. (со *čít*) изтъкам, избутам (нещо през нещо): **~it zátku hrdlem láhve** изтъкам, избутам тапа през гърло на бутилка
3. (коho – вин. *kat*) експр. пробутам, настаня, намества, наглася (някого някъде): **~it synovce na vedoucí místo** пробутам, наглася племеник на ръководна работа, на висок пост
protlač|it se, -ím se св. (*kudy, čít*) с усилие се провря, промуша се, промъкна се, проправя си, пробия си път (през някъде) (обикн. *разблъскайки, разбутвайки околните*): **~it se davem** провря се, пробия си път през тълпа, през навълица
protlačován|í, -í ср. 1. пресоване **2.** промъкване, проникване
protlač|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со *čít*) пресовам, смялам, смачквам, претрпявам, премачквам (*картофи през преса и под.*); па-

сирам (нещо) **2.** (со *čít*) изтъквам, избутвам (*тапа през гърло на бутилка и под.*)

protlač|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (*kudy, čít*) с усилие се проврявам, промушвам се, промъквам се; пробивам си път (*през навълица и под.*)

protlak, -u м. хран. пюрè, пулп: **rajský ~** доматено пюрè; **ovocný ~** плодово пюрè

pro|tlouci, разг. pro|tlouct, -tluču/книж. -tluku св. (со) **1.** пробия (нещо) от много удряне: **~tlouci/~tlouct plech** пробия ламарина **2.** разг. експр. убия (обикн. *свободно време*); прекърам, изкърам криво-ляво (обикн. *живот и под.*): **~tlouci/~tlouct volný čas** убия свободното си време; **nějak ten život ~tlučeme** все някак ще го изкъраме тоя живот

pro|tlouci se, разг. pro|tlouct se, -tluču se/книж. -tluku se св. разг. експр. **1.** (–; *kde, v čem*) опрăвам се, справя се (криво-ляво) (с нещо); намеря му колая (криво-ляво) (на нещо): **nějak se v práci ~tluče** все някак ще се опрăви, ще се справи с работата си; все някак ще и намери колая на работата си **2.** (*kat, k čemu*) много мъчно, трудно, с голямо усилие стигна, достигна, издрăпам (до нещо): **~tlouci se/~tlouct se k maturitě** с голямо усилие стигна, издрăпам до матура **3.** (*čít*) мъчно, трудно мина (през нещо): **~tloukl se nějak životem** той изживя, изкъра някак, криво-ляво живота си
protlouk|at, -ám неск. (со) **1.** (от много удряне) пробивам (ламарина и под.) **2.** разг. експр. убивам (*свободно време и под.*) изкървам, прекървам криво-ляво (*живот и под.*); боря се с житейски несгоди; с труд си пробивам път (в живота)

protlouk|at se, -ám se неск. разг. експр. **1.** (–; *kde, v čem*) опрăвам се, справям се криво-ляво (с нещо); криво-ляво му намирам колая (на работа и под.) **2.** (*kat, k čemu*) много трудно, мъчно, с голямо усилие стигам, достигам, издрăпвам (до матура и под.) **3.** (*čít*) мъчно, трудно минавам (през нещо); изкървам, прекървам, кърам, изживявам, преживявам, живя (живот и под.); боря се с житейски несгоди; с труд си пробивам път (в живота)

pro|tnout, pro|tít, -tnu св. 1. (со; *kotli* со) прерèжа (нещо): **~nout/~tít žílu** прерèжа вена **2.** (со) пресекà (нещо): **kružnice ~tne přímku ve dvou bodech** геом. окръжността ще пресече правата в две точки

proto I нар. 1. затова; заради това; поради това; с такава цел; поради такава причина: **~ se zlobíš?** затова ли се сърдиш? **a to jsi přišel jen ~?** и само затова ли си дошъл? **2.** често в

*сътчет. ... ~, aby... съюз ... (затовà), за да...; ... с цел да...; ... ~, že... съюз ... (затовà), защòто...; ... (затовà), че...; у́ж ~, že... съюз ... макар сàмо затовà, че...; ... дàже сàмо затовà, че...: **udělal to ~, aby jí pomohl** напра̀ви го, за да ѝ помòгне; напра̀ви го с цел да ѝ помòгне; **přišel jen ~, že jim chtěl pomoci** дойдè сàмо затовà, защòто ѝскаше да им помòгне; **byl podezřelý už ~, že se pokusil o útěk** бèше подозр̀ителен дàже сàмо затовà, че бèше на-
пр̀ав̀ил б̀еж̀анство*

~ поговорка всèки въпрòс си ѝма (свòя) òт-
к̀р̀в̀анство

д̀ам на ня̀кого да се разберè; зд̀равата подрèдя ня̀кого; накар̀ам ня̀кого да се поозòри; озòря ня̀кого: **dostat co ~ експр. зд̀равата ме подрèдят; накар̀ат ме бай зòр да видя, дòста да се поизпòтъя**

proto II съюз., по-често а ~ затовà; и затовà; и поради товà; и заради товà: **pršelo, (a) ~ zůstali doma валèше (и) затовà си остàнаха у домà**

proto III част., често в съчет. no ~ слàва бòгу; и слàва бòгу: **řikal, že tam půjde. – no ~ кàзваше, че ще от̀иде тàm. – слàва бòгу**

protoindustrializace, -e ж. спец. начален, р̀анен стàдий, ет̀ап на индустриализàция: **drastický jev ~e** драст̀ично явлèние òт р̀анния стàдий на индустриализàция

protokol, -u м. 1. прото̀кòл: **sepsat (s někým) ~** напѝша, състàвя прото̀кòл (на нèчи показàния); **dát do ~u** впѝша, вклю̀ча в прото̀кòл **2.** прото̀кòл, етикèт, прав̀ило за поведèние: **diplomatický ~** дипломат̀ически прото̀кòл

protokolárně нар. в прото̀кòл; с помощ̀та на прото̀кòл; прото̀колирано: **~ zapsat něco** прото̀колирам нèщо; запѝша нèщо в прото̀кòл

protokolárnĭ, -ĭ, -ĭ прото̀кòлен; кòйто се òтнàся до прото̀кòл; кòйто се придру̀жàва òт прото̀кòл; кòйто се прото̀колира: **~ĭ výslech** р̀азпит с вòдене на прото̀кòл, с прото̀колиране

protokolovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (со) прото̀колирам (*нещо*); състàвам/състàвя прото̀кòл (*на нещо*); запѝсвам/запѝша в прото̀кòл (*нещо*): **~ovat usnesení** прото̀колирам р̀ешèния

proton, -u м. физ. прòтòн

protoplazma, -y ж., по-рядко -atu ср. биол. прòтопла̀зма

prototyp, -u м. 1. прòтòтип, п̀р̀воòбраз; п̀р̀вона̀чален модèл; експеримент̀ален, òпитен образèц; *физ.* еталòн: **vývojový ~ stroje, letadla** експеримент̀ален прòтòтип на машинà, на самолèт **2. книж.** я̀р̀к п̀р̀имер; я̀р̀к об-

разèц: **~ pokrokového novináře** я̀р̀к п̀р̀имер за прогрес̀ивен журналист

protozoik|um, proterozoik|um, -a ср. геол. прòтерозòйска, еозòйска, алгòн(к)ска èра; прòтерозòй, еозòй, алгòнк

protože съюз защòто; т̀й като; понèже: **kašle, ~ se nachladil** кàшля, защòто е наст̀инал; **~ má žízeň, chce pít** т̀й като е жàден, ѝска да п̀ие **protransformačnĭ, -ĭ, -ĭ полит.** кòйто подкрèпя, подд̀ържа (стòпанско) прест̀руктуриране: **~ĭ většina** подкрèпящо прест̀руктурирането мнозинствò

protrh|at, -ám св. (со) 1. про̀к̀сам, проб̀ия, разк̀сам, раздерà, продерà, ск̀сам (*нещо*): **~at síť** про̀к̀сам м̀р̀ежа; **povodeň ~ala hráz** наводнèнието разк̀са, ск̀са (язов̀ирната) стèнà **2.** про̀ск̀б̀я (*нещо*); разред̀я (*нещо*) с̀с ск̀б̀бане: **~at řepu** про̀ск̀б̀я, разред̀я цвек̀лò

protrh|at se, обикн. третол. -á se св. про̀к̀са се, проб̀ие се, разк̀са се, раздерè се, продерè се, ск̀са се: **hráz se ~ala** (язов̀ирната) стèнà се разк̀са, ск̀са

protrháv|at, -ám нескв. (со) 1. про̀к̀свам, разк̀свам, про̀д̀ирам, разд̀ирам, ск̀свам (*м̀режа и под.*) **2.** про̀ск̀б̀вам (*нещо*); разред̀ждам (*цвек̀ло и под.*) с̀с ск̀б̀бане

protrháv|at se, обикн. третол. -á se нескв. про̀к̀сва се, проб̀ива се, разк̀сва се, разд̀ира се, ск̀сва се (*за язов̀ирна стèна, за м̀режа и под.*)

protrh|nout, -nu св. (со) 1. про̀к̀сам, проб̀ия, разк̀сам, раздерà, продерà, ск̀сам (*нещо*): **~nout pytel** про̀к̀сам, продерà чувàл **2.** прѐк̀сна, нару̀шà (*нещо*); слòжа край̀ (*на нещо*): **~nout mlčení** прѐк̀сна, нару̀шà м̀ълчàние; **~nout smůlu** слòжа край̀ на лòш к̀смèт; òтв̀р̀ва се òт лòш к̀смèт

protrh|nout se, обикн. третол. -ne se св. про̀к̀са се, проб̀ие се, продерè се, разк̀са се, раздерè се, ск̀са се: **síť se ~la** м̀р̀ежата се разк̀са; **hráz se ~la** (язов̀ирната) стèнà се про̀к̀са, ск̀са

protržně нар. по òтношèние на пазàр, на пазàрна иконòмика: **~ orientovaný politik** ориент̀иран к̀м пазàра, подкрèпящ пазàрната иконòмика полит̀ик

protržnĭ, -ĭ, -ĭ прòпазàрен; кòйто подкрèпя, подд̀ържа, одоб̀рява пазàра, пазàрната иконòмика: **~ĭ ekonomika** прòпазàрна иконòмика

protřelý, -á, -é 1. вр̀ял и кип̀ял; м̀нòго вид̀ял; м̀инал през òг̀н и водà; ѝмашц богàт ж̀изнен òпит: **~ý člověk** вр̀ял и кип̀ял чòвèк; **~ý voják** м̀инал през òг̀н и водà вой̀ник ♦ **světem ~ý** обикòлил свèтà; познàващ свèтà доб̀рè; вр̀ял и кип̀ял; м̀инал през òг̀н и водà **2. експр.**

вулг. изпечен, хитър, опитен: **~ý podvodník** изпечен мошеник

protřep|at, -u/-ám св. (co) разклáтя, раздрýсам, разтръскам, разтърся, стръскам (*нещо*): **~at koktajl** разклáтя коктейл; **~at teploměr** стръскам термометър

protřepáv|at, -ám нескв. (co) разклáщам, раздрýсвам, разтръскам (*коктейл и под.*); разтърсвам, стръскам (*термометър и под.*)

protřít|ít, -u св. (co; komu co) разтъркам, разтрия (*нещо*): **~ít si oči** разтъркам, разтрия очи

protuberance|e, -e ж. астр. слънчево изригване; протуберанс

proud, -u м. 1. потòк: **~ čerstvého vzduchu** потòк свèж въздух; **~ vozidel** потòк (от) коли; **cvičení ve třech ~ech** гимнастичи в три колòни; **~ světla** потòк светлина; **~ neutronů** потòк от неутрòни; **tepelný** ~ топлинен потòк; **ustálený** ~ установен потòк; **vzdušný** ~ въздушен потòк; **v ~u řeči** в потòка на речтá; **~y krve, slz, vína** потòци (от) кръв, (от) сълзи, (от) вино; **víno teklo ~em** винòто се лèеше като рекá **2.** течèние: **silný ~ řeky** силно рèчно течèние; **mořský** ~ морско течèние; **Golfský** ~ геогр. Гълфстрийм; **plavat po ~u, proti ~u** плúвам по течèние, **pluwać ~**

накъдèто дýха вятъръ; плúвам по течèнието; приспособявам се към окòлните (*обикн. с користна цел*); **plout proti ~u** плúвам срещу течèнието **3.** струя: **výdechový** ~ език. издишна струя **4. физ. електр.** ток: **anodový, katodový** ~ аноден, катòден тòк; **anténní** ~ антèнен тòк; **bludný** ~ блуждáещ тòк; **budící** ~ възбудителен тòк; **elektronový** ~ електрòнен тòк; **elektrický** ~ електричен/електрически тòк; **emisní** ~ емисиòнен тòк; **fotoelektrický** ~ фòтоелектричен тòк; **galvanický** ~ галваничен тòк; **indikací** ~ индикаторен тòк; **iontový** ~ йòнен тòк; **jalový** ~ реактивен тòк; **jednofázový, dvoufázový, třífázový** ~ еднофáзен, двуфáзен, трифáзен тòк; **jmenovitý** ~ номинален тòк; **kapacitní** ~ капацитивен тòк; **kolektorový** ~ колектòрен тòк; **maximální** ~ максимáлен тòк; **mezní** ~ граничен тòк; **modulovaný** ~ модулиран тòк; **mřížkový** ~ решèтъчен тòк; **náběhový** ~ пýсков тòк; **nabíjecí** ~ зарèждащ тòк; **napájecí** ~ захранващ тòк; **nárazový** ~ úдарен тòк; **nasycený** ~ наситен тòк; **nízkofrekvenční, vysokofrekvenční** ~ нискочестòтен, висòкочестòтен тòк; **nízkonapěťový, vysokonapěťový** ~ тòк с ниско напрежèние, тòк с висòко напрежèние; **nulový** ~ нулев тòк; **parazitní** ~ паразитен тòк; **pracovní** ~ рабòтен тòк; **primární, sekundární** ~ първичен, вторичен тòк;

provozní ~ промишлен тòк; **přechodový** ~ прèходен тòк; **připustný** ~ допустим тòк; **pulzující** ~ пулсиращ тòк; **snímací** ~ тòк на чètене; **stejnoseměrný** ~ прав, постоянен тòк; **střídavý** ~ променлив тòк; **špičkový** ~ върхов тòк; **vstupní, výstupní** ~ входен, изходен тòк; **zapalovací** ~ възпламенителен тòк; **zapínací** ~ тòк на включване; **zbytkový** ~ остáтъчен тòк; **zpětný** ~ обратен тòк **5. изк. лит. полит.** течèние, направлèние: **ideové, literární** ~у идèйни, литературни течèния, направлèния; **~y v umění** течèния, направлèния в изкúството **6.** протичане, разгàр: **v ~u diskuse** в разгàра на дискусия; **diskuse je v (plném) ~u** дискусията е в разгàра си

proudění|í, -í ср. физ. течèние, потòк, струя: **~í vzduchu, tepla** въздушна, топлинна струя; въздушно, топлинно течèние

proud|ít I, обикн. третол. -í нескв. 1. (-; *kudy, čít; odkud*) течè, струй, лèе се (-; *през някъде, отнякъде*): **voda ~í korytem řeky** водата течè по рèчното корито; **slzy jí proudí z očí** сълзи ѝ се лèят от очите; **krev ~í z rány** кръвтá течè, струй, лèе се от раната **2. (odkud, kam)** стича се, излива се (*отнякъде*); залива (*нещо*): **zástupy ~í ze všech stran** тълпи се стичат от всички страни; **davy pracujících ~í do továren** тълпи трудещи се се стичат във фáбриките, заливат фáбриките **3. (-; jak)** протича, течè (*бурно*); врй, кипй: **život kolem ~í** живòтъг надколо течè, врй, кипй; **rozhovor živě ~í** разговòръг кипй, протича оживèно **4. (odkud, kam)** прониква, навлиза, разлива се (*отнякъде някъде*): **od jihu ~í teplý vzduch** от юг навлиза, прониква тòпъл въздух; **teplo ~í v těle** топлина се разлива по тялото

proud|ít II [-o-u-], -ím св. (co) (добрè) опúша (*нещо*): **~ít maso, rybu** опúша месò, рйба

proudov|ý, -á, -é 1. потòчен: **~ý způsob** потòчен мèтод на производство; **~á linka** потòчна линия **2. електр.** тòков; кòйто се отнася до тòк: **~ý zdroj** източник на тòк **3. авиац.** тýрбореактивен: **~ý motor** тýрбореактивен двигàтел; **~é letadlo** тýрбореактивен самолèт

prout|ek, -ku м. умал. пръчка, пръчица: **vrbový** ~ (тъ) е (тънка, стрòйна) като фиданка; **kouzelný ~ek** вълшèбна пръчица

proutě|ný, -á, -é плèтен от пръчки: **~ý koš** плèтен кòш; плèтена кòшница; **~é křeslo** плèтено креслò

prout|í, -í ср. събир. клòнки, пръги, пръчки: **březové ~í** брèзови клòнки, пръги; **vrbové ~í** върбови клòнки, пръги, пръчки

proužek, -ku *м. умал.* **1.** райѐ, райѐнце: **látka s ~ky** плът на райѐта **2.** (малка) лѐнта, ивица; лѐнтичка, ивичка: **~ek látky** ивица плът

proužkovan|ý, -á, -é райран; който е на райѐта: **~á látka, košile** райран плът, райрана риза

prováděcí, -í, -í **1.** *юрид.* инструктивен, разяснителен, обяснителен: **~í předpisy k zákonům** разяснения, тълкувания към закони; **~í vyhláška** разяснителна нарѐдба **2.** *икон. техн.* изпълнителен, работен; който се изпълнява; по който се работи: **~í plán** *икон.* плън за действие; **~í projekt** *техн.* работен проект

provádění, -í *ср.* провѐждане, изпълнение: **automatické ~í řešerší** автоматично информационно тѐрсене

provádět, -ím, 3. мн. -ějí/-í **1.** (*koho, co kudy*) превѐждам, прекървам (*някого, нещо през някъде*): **~ět někoho přes hranice** превѐждам, прекървам някого през гръница **2.** (*koho, co kudy*) вѐдя, развѐждам, придружавам, съпровѐждам (*някого, нещо някъде*); показвам (*нещо на някого*): **~ět cizince městem** развѐждам чужденѐц из града **3.** (*koho, co*) развѐждам, разкървам, разхѐждам (*някого, нещо*): **~ět určitého koně** разкървам, разхѐждам капнал от умѐра, каталясал кон **4.** (*koho – вин.*) танцѐвам (*с някого*): **~ět všechna děvčata na plese** танцѐвам с всички момичета на бал **5.** (*co*) провѐждам, прокървам, изпълнявам, осъществявам, реализирам (*нещо*): **~ět plán** изпълнявам плън; **~ět své úmysly** осъществявам свои замисли, намерѐния; **~ět reformu** провѐждам рефѐрма **6.** (*co*) провѐждам, вѐрша, извѐршвам, правя (*нещо*): **~ět terénní výzkum** провѐждам, извѐршвам терѐнно проучване; **~ět rozbor** провѐждам, правя анализ, разбѐр; **~ět hlouposti** вѐрша глѐпости **7.** (*co*) поставям, показвам, представям, представям ѐпера, пиѐса

proval, průval, -u *м. спец.* изтичане на информация: **v kontrarozvědce odhalili ~** в контраразузнаването са разкрили изтичане на информация

provalit, обикн. третол. -í *св. (co)* разруши, разкѐса, пробие, скѐса, събѐри (*нещо*): **provodeň ~ila hráz** наводнѐнието разкѐса, разруши, събѐри (язовирна) стена

provalit se, обикн. третол. -í *св. (co)* издѐни се, продѐни се, пропадне, рѐхне, събѐри се: **střecha se ~ila** покривѐт пропадна, събѐри се **2.** пробие се, спѐка се, пѐкне се: **vřed se ~il** цѐреят се пробѐи **3.** (–; *odkud*) рѐкне, изхвѐркне, изскѐчи, потечѐ (*отнякъде*): **hnis se**

~il z rány от раната потѐче гнѐй; **hnis se ~il z vředu** от цѐрея потѐче, изскѐчи гнѐй **4.** *експр.* провали се; разкрит е; излѐзе найве; разкрие се: **aféra se ~ila** афѐрата се провали, разкри, излѐзе найве

provaření, -í *ср. спец.* проваряване

provaz, -u *м.* **1.** вѐжѐ, врѐв, канѐп: **konopný ~** конѐпено вѐжѐ, конѐпена врѐв; **papírový ~** книжна врѐв; **převázat balík ~em** завѐржа колѐт с врѐв, с канѐп; **šplhat, spustit se po ~e** ~~качѐ се по вѐжѐ~~ **~ím (někým) za jeden ~** задружен сѐм с някого; единен сѐм с някого в действията си; впрѐгнати сѐм с някого в един хомѐт **2.** вѐжѐ, прѐмка, бесѐло, бесѐлка: **trest smrti ~em** смѐртно ~~наказание~~ **~ím** ме на смѐрт чрез обѐсване; свѐрша на бесѐлката; свѐрша с прѐмка на шѐята; *разг.* намѐжа вѐжѐто

provázanost, -í *ж.* взаимообвѐрзаност: **~ orgánů státní správy** взаимообвѐрзаност на ѐргани на дѐржавно управление

provázan|ý, -á, -é взаимообвѐрзан: **~á ekonomika mezi dvěma státy** взаимообвѐрзана икономика на двѐ дѐржави

provázat, -žu/книж. -ži *св. (co)* **1.** *текст.* изтѐка (*тѐкан*) **2.** *строит.* наредѐ, съединя, свѐржа (*тухли*) **3.** *прен.* обвѐржа взаимно (*нещо*): **Česká a Slovenská republika jsou ~zány mnoha ekonomickými vazbami** Чѐшката и Словашката република са взаимно обвѐрзани с мнѐго икономически врѐзки

provázec, -ce *м. книж.* врѐв: **pupěční ~ec** *анат.* пѐпна врѐв; **míšní ~ec** *анат.* грѐбначен мѐзѐк; **~ce deště** *прен.* дѐждовни струѐи

provázek, -ku *м. умал.* врѐв, врѐвчица; канѐп, канѐпче: **vodit psa na ~ku** вѐдя кѐче с врѐвчица

provázet, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* **1.** (*koho, co kudy*) превѐждам, прекървам (*някого, нещо през някъде*): **~et někoho přes hranice** превѐждам някого през гръница **2.** (*koho, co kudy*) вѐдя, развѐждам, придружавам, съпровѐждам (*някого, нещо някъде*); показвам (*на някого нещо*): **~et turisty městem** развѐждам туристи из града **3.** (*co čím*) придружавам, съпровѐждам, допѐлвам, добѐвам, прибѐвам (*нещо към нещо*); допѐлвам (*нещо с нещо*): **~et svá slova úsměvem** придружавам дѐмите си с усмѐвка **4.** (*koho, co čím*) придружавам, изпращам (*някого, нещо с нещо*): **~et hostakus cesty** изпращам гѐст извѐстна чѐст от пѐтя; **~et někoho, něco pohledem** изпращам някого, нѐщо с поглед **5.** *обикн. третол. -í*

(*co*) придружава, съпровожда, съпътства (*нещо*); проявява се (*заедно с нещо*): **chřipku ~í celková slabost organizmu** грипът се придружава, съпровожда от обща слабост на организма

provaznický, -á, -é възжарски: ~é **zboží** възжарски стоки

provaznictví, -í *ср.* възжарство

provazník, -a *м.* възжар

provazochodec *вж.* **provazolezec**

provazochodkyně *вж.* **provazolezkyně**

provazolezec, *по-рядко* **provazochodec**, -ce *м.* акробат (по възжар)

provazolezecký, -á, -é който се отнася до ходене по възжар, акробатика по възжар

provazolezectví, -í *ср.* акробатика; ходене по възжар

provazolezky|ně, *по-рядко* **provazochodky|ně**, -ně *ж.* акробатка (по възжар)

provazový, -á, -é възжен; който е направен от възжар: ~ý **žebřík** възжена стълба

provážet, -ím, 3. *мн.* -ejí/-í *несв.* 1. (*koho, co kudy*) превозвам, прекарвам (*някого, нещо през някъде*): ~et **náklady bránou** превозвам товари през портал 2. (*koho, co kudy*) тайно, нелегално, контрабандно превозвам, пренасям, прекарвам (*някого, нещо през някъде*): ~et **neproclené zboží přes hranice** превозвам, прекарвам необмитени стоки през граница 3. (*koho, co kudy, kde*) (*с превозно средство*) разкарвам, разходдам, придружавам, съпровождам (*някого, нещо някъде*); показвам (*нещо на някого*): ~et **hosta (autem) po okolí města** разходдам гост с кола из околностите на града

provážít, -ím *св.* (-; *co*) (при теглене, при продажба) загубя (*нещо*); остана, вляза вътре (*с нещо*): ~it **při prodeji brambor (několik kil)** при продажба загубя (*няколко кила*); вляза вътре с (*няколко кила*) картони

provdaný, *само ж.* -á омъжена: ~á **žena** омъжена жена

provdat, -ám *св.* (*koho – вин.; koho za koho*) омъжа (*някого за някого*): ~at **dceru (za lékaře)** омъжа дъщеря си (за лекар)

provdat se, -ám *св.* (-; *za koho*) омъжа се (*за някого*): **dobře se ~ala** тя се омъжи добре; ~ala **se za svého kolegu** омъжи се за свой колега

provdat, -ám *несв.* (*koho – вин.; koho za koho*) омъжвам (*сестра си за приятел и под.*)

provdat se, -ám *св.* (-; *za koho*) омъжвам се (*за някого*)

provedení, -í *ср.* 1. проведено, осъществяване, реализиране: ~í **reformy** проведено, осъще-

ствяване на реформа; ~í **plánu** реализиране на план 2. проведено, извършване: ~í **poskusu, průzkumu, rozboru** проведено, извършване на опит, на проучване, на анализ 3. вариант, изработка, направа; начин на изпълнение; изпълнение, изготвяне, изработване; оформление: **nábytek v několikerejm** ~í мебели в няколко варианта, в няколко разновидности 4. *театр.* поставяне, постановка, режисура: ~í **hry** постановка, режисура на игра, на пиеса 5. *муз.* оформление, аранжировка: ~í **hudební skladby** оформление, аранжировка на музикална творба

proveditelný, -á, -é осъществим, изпълним: **těžko, snadno ~ý návrh** трудно, лесно осъществимо предложение

prověřka, -y *ж.* проверка, контрол: **technická ~a** технически контрол; ~a **pracovníků, cestujících** проверка на служители, на пътници

prověřkový, -á, -é проверен, контролиран: ~á **komise** проверочна комисия; ~á **zkouška** проверен изпит

prověřit, -ím *св.* (*koho, co*) проверя (*някого, нещо*): ~it **pracovníky odborně** проверя специалната подготовка на служители; проверя служители в професионално отношение; ~it **fakta, normy** проверя факти, норми

prověřovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* (*koho, co*) проверявам (*пътници, факти и под.*)

provést, -vedu *св.* 1. (*koho, co kudy*) преведа, прекарвам (*някого, нещо през някъде*): ~vést **turisty skalami** преведа туристи през скали

2. (*koho, co kudy*) разведа, придружа, съпроводи (*някого, нещо някъде*); покажа (*нещо на някого*): ~vést **hosta městem** разведа гост из града; покажа града на гост 3. (*koho, co*) разведа, разкарвам, разходя (*някого, нещо*): ~vést **uříceného koně** разведа, разкарвам, разходя капнал от умора кон, каталасал кон

4. (*koho – вин.*) потанцувам (*с някого*): ~vést **všechna děvčata na plese** потанцувам с всички момичета на бал 5. (*co*) преведа, прекарвам, изпълня, осъществя, реализирам (*нещо*): ~vést **plán** изпълня план; ~vést **své úmysly** осъществя свои замисли, намерения; ~vést **refinování** ~vést **svou** наложа се; наложа си волята 6. (*co*) преведа, извърша, направа (*нещо*): ~vést **terénní výzkum** преведа, извърша проучване в терен;

~vést **rozbór** направа, извърша анализ, разбор; ~vést **hloupost** извърша глупост 7. (*co*) изпълня, изработя, изготвя, създам, сътворя (*нещо*): **mistrovsky ~vést řezbu** изработя, създам майсторска резба; майсторски изпълня

- резба **8.** (co) постава, покажа (нещо) на сцена:
 ~**vést operu, hru** постава, представа, покажа
 опера, пиеса
- provětr|at, -ám** св. (co) **1.** проветря (нещо): ~**at pokoj, peřiny** проветря стая, пухени завивки
2. обикн. **provětr|at si, -ám si** прочистя си
 (дробове и под.) с разходка на чист въздух:
 ~**at si plíce** прочистя си дробовете, надишам
 се с чист въздух
- provětr|at se, -ám** се св. **1.** обикн. *третол.* -**á** се
 проветри се: **pokoj se ~al** стаята се проветри;
vynést šaty ~at изнеса дрехи да се проветрят
2. подишам чист въздух; освежа се: **jít se ~at**
 отивам да се освежа, да подишам чист въздух
- prov|vézt, -vezu** св. **1.** (koho, co kudy) превозя, пре-
 карам (някого, нещо през някъде): ~**vézt ná-
 klad branou** превозя, прекарам товар през пор-
 тал **2.** (koho, co kudy) тайно, нелегално, контра-
 бандно превозя, пренеса, прекарам (някого,
 нещо през някъде): ~**vézt zlato, zbraně (přes
 hranice)** прекарам, пренеса злато, оръжие (през
 граница) **3.** (koho, co kudy, kde) (с превозно
 средство) разкарам, разходя, придружа,
 съпровожда (някого, нещо някъде); покажа (не-
 що на някого): ~**vézt hosta po okolí města
 (autem)** разходя гост из околностите на града
 (с кола)
- proviant, -u** м. **1.** воен. продоволствие; про-
 визии: **zásoby ~u** продоволствени запаси
2. разг. храна, провизии (за из път и под.)
- proviantn|í, -í, -í** воен. продоволствен
- provider [-vajdr], -a** м. *снец.* провайдер/про-
 вайдър: **největší ~ v USA je společnost Net-
 com** най-голям провайдер в САЩ е компа-
 нията Нетком
- providersk|ý [-vajd-], -á, -é** *снец.* провайдерски/
 провайдърски: ~**á společnost** провайдърска
 компания
- provincialism|us, provincialism|us [-zm-], -u** м.
 обикн. *експр. пейор.* провинциализъм: **malo-
 měšťácký ~us** еснафски провинциализъм
- provinciál|n|í, provinčn|í, -í, -í** **1.** *истор. адм.*
 провинциален: ~**í centrum** център на провин-
 ция **2.** провинциален, извънстòличен: ~**í di-
 vadla** извънстòлични театри **3.** обикн. *експр.
 пейор.* провинциален, изостанал: ~**í poměry,
 prostředí** провинциални условия, провин-
 циална среда
- provincie, -e** ж. *истор. адм.* провинция: **římské
 ~e** римски провинции
- provinčn|í** *вж.* **provinciál|n|í**
- proviněn|í, -í** ср. провинение: **lehké ~í** леко
 провинение; **odpustit muži jeho ~í** простя на
 мъжа си провинението му, прегрешението му
- provinile** нар. виновно, провинено: **tvářit se ~
 ýмам** виновен, провинен вид
- provinil|ec, -ce** м. виновен, провинил се; на-
 рушител, виновник: **trestat mladistvé ~ce** на-
 казвам провинили се непълнолётни младежи,
 непълнолётни нарушители
- provinilost, -i** ж. виновност
- provinil|ý, -á, -é** **1.** виновен, провинен, про-
 винил се: ~**ý občan** провинен, провинил се
 гражданин, нарушител **2.** виновен, провинен:
 ~**ý pohled, úsměv** виновен поглед, провинена
 усмивка
- provin|it se, -ím** се св. (-; *proti komu, proti čemu;
 na kom, na čem*) провиня се, извърша прови-
 нение, нарушение (срещу някого, срещу не-
 що; по отношение на някого, на нещо; пред
 някого, пред нещо): ~**it se proti matce/na
 matce** провиня се пред майка си
- proviň|ovat se, -uji se/разг. -uju se** не св. (-;
proti komu, proti čemu; na kom, na čem) про-
 винявам се, извършвам провинение, наруше-
 ние (срещу някого, срещу нещо; по отноше-
 ние на някого, на нещо; пред някого, пред
 нещо)
- proviz|e, -e** ж. комисиона: **dostat pětiprocentní
 ~í** получа пет процента комисиона
- provizór|ium, -a** ср. **1.** временно положение,
 състояние; преходно положение, състояние:
pocit životního ~a усещане за временно, за
 преходно житейско положение, състояние
2. временна мярка: **to je jenom takové ~um**
 това е само една временна мярка **3.** временен
 бюджет: **rozpočtové ~um** временен бюджет
4. временно жилище: **budovat levná ~a** строи
 евтини временни жилища
- provizorně** нар. временно, преходно: **bydlet
 někde ~** живее някъде временно, без всякакви
 удобства
- provizorn|í, -í, -í** временен, преходен: ~**í stav**
 временно състояние, положение; ~**í stavba**
 временна постройка; ~**í ubytování** временно
 настаняване (без удобства)
- provizornost, -i** ж. временност на настаняване;
 временно настаняване
- pro|vléci, разг. pro|vléct, разг. pro|vlíct, -vleču/
 книж. -vleku; pro|vléknout, -vléknu, разг.
 pro|vlíknout, -vlíknu** св. (co; co kudy, čím) вдя-
 на, провра (нещо в нещо): ~**vléci/ ~vléknout
 nit ouškem jehly** вдяна, провра конец в ухото
 на игла
- pro|vléci se, разг. pro|vléct se, разг. pro|vlíct
 se, -vleču se/книж. -vleku se; pro|vléknout
 se, -vléknu se, разг. pro|vlíknout se, -vlíknu
 se** св. (kudy, čím) провра се, промуша се,

- промъкна се (*през някъде, през нещо*): **~vléci se/vléknout se úzkým otvorem** провръ се, промъша се през тесен отвор
- provlék|at, разг. provlík|at, -ám** *несв. (со; со куду, čím)* вдявам, провирам (*конец в ухо на игла и под.*)
- provlék|at se, разг. provlík|at se, -ám se** *несв. (куду, čím)* провирам се, промъшвам се, промъквам се (*през тесен отвор и под.*)
- provhl|ý, -á, -é** овлажнял, навлажнял; пропит с влага; овлажнен, навлажнен: **~é zdi** пропити с влага стени; **~ý tabák** овлажнял, овлажнен тютюн
- provhl|nout, обикн. третол. -ne** *св. (-; čím)* попие влага; овлажни се, навлажни се (*от нещо*): **kabát ~l deštěm** палтото се овлажни от дъжд
- provlíct, provlíct se, provlíknout, provlíknout se** *вж. provléci, provléci se*
- provokace, -e** *ж.* провокация: **politická, fašistická ~e** политическа, фашистка провокация
- provokačně** *нар.* провокационно: **~jednat** действията, държ. се провокационно
- provokační|í, -í, -í** провокационен: **~í akce** провокационна акция
- provokatér, -a** *м.* провокатор: **agent** ~ агент-провокатор
- provokatérk|a, -u** *ж.* провокаторка
- provokatérsk|ý, -á, -é** провокаторски
- provokativně** [-tʏv/-tʏv-] *нар.* провокационно, демонстративно, предизвикателно: **chovat se** ~ държ. се провокационно, предизвикателно
- provokativní|í** [-tʏv/-tʏv-], **-í, -í** провокационен, демонстративен, предизвикателен: **~í čin** провокационна, демонстративна постъпка: **~í výrok** провокационно, предизвикателно изказване
- provokativnost** [-tʏv/-tʏv-], **-í** *ж.* провокационност, демонстративност, предизвикателност
- provok|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. 1. (кого, со)* провокирам, предизвиквам (*някого, нещо*): **~ovat hádku** провокирам, предизвиквам скърване, скандал **2. (кого, со)** дразня, раздразвам; изваждам (*някого*) от равновесие: **~oval mě jeho klid** дразнеше ме спокойствието му **3. (со)** *експр.* предизвиквам, разпалвам, събуждам: **~ovat něčí zvědavost** предизвиквам, разпалвам нечие любопитство
- provolan|í, -í** *ср.* **1.** възвание, обръщение; прокламация: **~í k obyvatelstvu** възвание, обръщение към население **2.** провъзгласяване, обявяване, прокламация: **~í republiky** провъзгласяване, обявяване на република
- provoll|at, -ám** *св. 1. (со)* изкрещя, извикам, съобщя (*нещо*) публично: **~at slávu** извикам „ура! да живее!“ **2. (со)** провъзглася, обявя, прокламирам (*нещо*): **~at republiku** провъзглася, обявя република
- provolan|at, -ám** *несв. (со)* **1.** викам, крещя (*нещо*); съобщавам (*предизборни лозунги и под.*) публично **2.** провъзгласявам, обявявам (*република и под.*)
- provob|a, -u** *ж.* нощен номер на (телефонна) централа: **neznat ~u ústavu** не зная номера на централата на институт
- provoz, -u** *м.* **1.** работа; трудов, производствен процес; производство; експлоатация: **podnik zůstal v ~u** предприятието продължи работа; **zajistit plynulý ~** осигуря ритмична работа, ритмичен трудов процес, производство; **blokováný** ~ блокирана операция; **celoroční ~** целогодишна работа, експлоатация; целогодишно производство; **dvousměnný ~** работа на две смени; **nepřetržitý ~** непрекъснато производство; непрекъснатата работа; работа, производство без прекъсване; **zahájit ~** започна работа, производство; **zastavit ~** спр. работа, производство; **dát, uvést do ~u** пусна, внедря в производство **2.** работа, ход, експлоатация, задвижване (*на машина, на механизъм и под.*): **automatický ~** автоматично задвижване; **dát, uvést (stroj) do ~u** пусна, включи, задвижи (машина); пусна (машина) в експлоатация; **výtah mimo ~** асансьорът не работи, не върви; **pokusný, zkušební ~** изпитателна, пробна експлоатация; пробно включване, задвижване **3.** движение, трафик (*по пътищата*): **jednosměrný, obousměrný ~** еднопосочно, двупосочно движение; **zahájit provoz na železniční trati** открия движение по железопътна линия; **dát, uvést (lokomotivu) do ~u** пусна (локомотив) в движение; **vyřadit (lokomotivu) z ~u** спр. (локомотив) от движение **4.** цех, работилница: **vedoucí ~u** началник-цех; **aglomerací ~** агломерационен цех; **vysokepecní ~** високопещен, доменен цех
- provozář, -e** *м.* началник-цех
- provozářk|a, -u** *ж.* началник-цех (*за жена*)
- provozně** *нар.* производствено; в производствено, в експлоатационно отношение
- provozn|í, -í, -í** производствен, експлоатационен: **~í praxe** производствена практика; **~í kapacita** производствени, експлоатационни мощности; производствен, експлоатационен капацитет; **~í náklady** производствени, експлоатационни разходи

provozovací, -í, -í 1. производствен, експлоатационен; който се отнася до производство, до експлоатация; служещ за производство; предназначен за експлоатация: **~í náklady** разходи по производство, по експлоатация; производствени, експлоатационни разходи 2. *театр.* постановъчен; който се отнася до постановка, до поставяне: **~í právo** право за поставяне (на пиеси); **~í možnosti divadla** постановъчни възможности на театър

provozovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* 1. вода, провеждам, прокарвам, осъществявам (*нещо*): **~ovat agresivní politiku** вода, провеждам, прокарвам агресивна политика 2. *театр.* поставям, показвам (*нещо*) (на сцената): **~ovat soudobé hry** поставям съвременни пиеси 3. занимавам се (*с нещо*); упражнявам (*нещо*): **~ovat sport** занимавам се със спорт; спортувам: **~ovat řemeslo** упражнявам занаят; **~ovat obchod** занимавам се с търговия; търгувам

provozovatel, -e *м.* организатор, изпълнител (*лице или организация, предприятие и под., отговорни за провеждането, за изпълнението, за експлоатацията на нещо*): **~ dopravy** транспортно учреждение, транспортна организация

provozovna, -u *ж.* (производствено) помещение; (производствен) цех; работилница: **výrobní ~a** производствен цех; **zámečnická ~a** шлдсърска работилница

prověřat, -ám *св. 1. (со)* провъртя, пробия (*нещо със свредел, с бормашина и под.*): **~at prkno** провъртя дъска; пробия дъска (*със свредел*) 2. (*со, со до чего/в чет*) пробия, провъртя (*дупка, отвор и под. в нещо*): **~at do stropu díru** пробия дупка в таван 3. (*кого, со čím*) *експр.* пронйжа (*някого, нещо с нещо*): **~at někoho pohledem, očima** пронйжа някого с поглед, с очи

provrtáván|í, -í *ср.* продупчване (*със свредел*); пробиване на дупка, провъртане

provrtáv|at, -ám *несв. 1. (со)* провъртявам, пробивам (*дъска, таван със свредел, с бормашина и под.*) 2. (*со; со до чего/в чет*) пробивам, провъртявам (*дупка, отвор и под. в дъска, в таван и под.*) 3. (*кого, со čím*) *експр.* пронйзвам (*някого с поглед, с очи*)

provždy, provždycky *нар.* завинаги: **to ti říkám** ~ това ти го казвам веднъж завинаги

prozá, -u *ж.* 1. проза; прозаическо произведение: **psát ~u i verše/v ~e i ve verších** пиша и проза, и стихове; **umělecká, nauková ~a** художествена, научна проза 2. *прен.* проза, ежедневие, всекидневие, делничност, едно-

обръзие, сивота, скъка: **~a života** житейска проза; житейско ежедневие, еднообръзие

prozaicky *нар.* 1. прозаично, прозаически; чрез проза 2. *прен.* прозаично, делнично, еднообръзно, сиво, сухо, скучно

prozaický, -á, -é 1. прозаичен, прозаически: **~é dílo** прозаично, прозаическо произведение; произведение в проза 2. *прен.* прозаичен, прозаически, делничен, ежедневен, всекидневен, сив, сух, скучен: **~é starosti** прозаични, делнични, всекидневни грижи

prozaičk|a, -u *ж.* прозаичка

prozaik, -a *м.* прозаик

prozatím *нар.* засега, временно: **to je ~ všechno** засега това е всичко; **~ jsme vyrovnáni** засега сме квит

prozatímně *нар.* временно

prozatímn|í, -í, -í временен: **~í ubytování** временно настаняване; **~í opatření** временна мярка; **~í vláda** временно правителство

prozatímnost, -i *ж.* временност

prozíravě *нар.* далновидно, прозорливо; предвидливо; предпазливо: **jednat ~** постъпвам далновидно, прозорливо

prozíravost, -i *ж.* далновидност, прозорливост, предвидливост; предпазливост: **obdivovat něčí ~** възхищавам се на нечия далновидност, прозорливост

prozírav|ý, -á, -é далновиден, прозорлив, предвидлив; предпазлив: **~ý politik** далновиден политик; **~á výchova** далновидно, прозорливо, предвидливо възпитание

prozkoum|at, -ám *св. (со)* проуча, изуча (*нещо*): **~at terén, nářečí** проуча терен, диалект

prozodick|ý [-dy-], -á, -é *език. лит.* прозодически: **~é prostředky** прозодически средства

prozód|íe [-dyje], -e *ж. език. лит.* прозодия, стихосложение

prozpěv|ovat (si), -uji (si)/разг. -uju (si) *несв. (-; со)* попявам си, тананикам си (*нещо*): **~ovat si při práci (písničku)** тананикам си (песничка) по време на работа

prozpív|at se, -ám se *св. (к četmu)* пеейки, с пееене, с песните си, като певец постигна, спечеля, завоювам, покоря (*нещо*); стигна, издигна се, извися се (*до нещо*): **~at se k nejvyšším oceněním** спечеля с песните си най-високо признание

prozrad|it, -ím *св. 1. (кого, со; кому кого, со; кому со на кого)* издам, разкрия (*някого, нещо на някого; на някого нещо за някого*): **~it státní tajemství** издам държавна тайна; **~it své spolupracovníky** разкрия, издам, предам свои сътрудници, съратници, едномийшленици, колеги; **všechno mu na dceru ~ila** тя

му издаде, разкри, разказа всичко за дъщеря му **2.** обикн. *третол.* **-í** (со) издаде, разкрие, покаже (*нещо*); говори, свидетелства (*за нещо*): **pohled ~il její pohnutí** погледът издаде вълнението ѝ; погледът ѝ говореше за (дълбоко) вълнение, колко е развълнувана

prozradit se, -ím se св. **1.** (-; *čít*) издам се, разкрия се (-; *с нещо*): **výrazem tváře se ~il, že o tom ví** с изражението на лицето си той се издаде, че знае за това; **~it se (se) svými úmysly** изпъсна се, издам се за намеренията си; (неволно) издам, разкрия намеренията си, замислите си **2.** обикн. *третол.* **-í se** издаде се, разкрие се, покаже се, познае се, прояви се; проличи (си): **špatný výrobek se vždy ~í** лошото изделие винаги може да се познае, винаги се познава, личи си

prozrazovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (*koho, co; komu koho, co; komu co na koho*) издавам, разкривам (*държавна тайна и под. на някого*) **2.** обикн. *третол.* **-uje** (со) издава, разкрива, показва (*лошо качество и под.*); говори, свидетелства (*за лошо качество и под.*)

prozřetelně нар. далновидно, прозорливо, предвидливо; предпазливо: **jednat ~** постъпвам предпазливо

prozřetelnost, -í ж. **1.** далновидност, прозорливост, предвидливост; предпазливост **2.** *рел.* провидение: **boží ~** божие провидение

prozřetelný, -á, -é далновиден, прозорлив, предвидлив; предпазлив: **to nebylo od něho příliš ~é** от негова страна това не беше твърде предпазливо

prožít, -žiji/разг. -žiju св. (со) **1.** преживя, прекарам, проживя (*обикн. някакво време*): **~žít mládí na venkově** изживя, проживя младостта си на село; **~žili spolu rok** те проживяха, поживяха, живяха заедно една година **2.** изживя, преживя, изстрадам, опитам (*нещо*): **~žít dobré i zlé** преживя, опитам и добро, и лошо **3.** съпреживя (*нещо*), вживя се (*в нещо*): **intenzivně ~žít umělecké dílo** изцяло се вживя в художествена творба

prožitílek, -ku м. *книж.* преживяване: **nezapomenutelný ~ek (z dovolené)** незабравимо преживяване (от отпуската, от почивката)

prožít, -ám неск. (со) **1.** изживявам, проживявам, прекарам (*младина, част от живота си и под.*) **2.** изживявам, преживявам, изстрадам, опитвам (*мъки, лишения и под.*) **3.** преживявам (*нещо*); вживявам се (*в роман и под.*)

prožraný, -á, -é прояден: **blatník ~ý rzi/od rzi**

калник, прояден от ръжда; прояден от ръжда калник

prožrat, -žeru св. (со) **1.** обикн. *третол.* **-žere** прояде, сяде (*нещо*): **rez ~žrala blatníky** ръжда прояде/беше прояла калниците; **moli ~žrali svetr** молци проядоха, бяха надупчили пуловера **2.** *експр. вулг.* оплюскам, изплюскам, опукам (*нещо*); видя сметката (*на нещо*): **~žrat dědictví** оплюскам, опукам наследство; видя сметката на наследство

prs, -u м. гърда; гръд; **mít dítě u ~u** държа детето на гърдата си; кърмя дете

prsj, -ou ср. *само мн.* **1.** гръд, гърди: **vypnout ~a** изпъна, изпъча гърди; **vpadlá ~a** хлътнали гърди ♦ **zřít (vřít) ~a** изпъна, изпъча гърди (в нещо) с нищожна разлика, с едни гърди; **bít se v ~a/do ~ou a** бия се, удрям се в гърдите, кълна се **б)** каля се, признавам вината си; **hřát zmiji/hada na ~ou** държа змия в пазвата си **2.** (женски) гърди, бюст **3.** *остар. разг.* гърди; (бѐли) дробовѐ: **být slabý na ~a** ймам слаби гърди; не съм добре с гърдите, с бѐлите дробовѐ **4.** *спорт.* бруст: **plavat ~a** плувам бруст

prsíčka, -ek ср. *само мн. умал.* гърди; бяло месѐ: **husí, kuřecí ~ka** гъши, пилешки гърди; пилешко бяло месѐ

prskat, -ám неск. **1.** прѐскам със слѐнка: **mluví a ~á** говори и прѐска със слѐнка **2.** обикн. *третол.* **-á** сѐска, фучи (и прѐска със слѐнки) (*за котка*): **kočka -á** кѐтката сѐска, фучи **3.** обикн. *третол.* **-á** пращи, изпращява, пѐка, пропѐква (*за свец, за лампа и под.*): **svíčka ~á** свецтѐ прашѐ **4.** обикн. *третол.* **-á** прѐска, цвѐрти (*за нагорещена мазнина*): **na pávní ~al omastek** в тигѐна цвѐртѐше мазнинѐ; **rozpálený tuk ~á na plotnu** нагорещенѐта мазнинѐ прѐска по пѐчката **5.** *експр.* горещѐ се, пѐня се, фучѐ, сѐрдѐ се: **ten bude ~at, až se to dozví** тѐя йма да фучи, да се пѐни, като разберѐ за това

prskavka, -u ж. бенгѐлски ѓгън: **vánoční ~a** кѐлден бенгѐлски ѓгън

prsknout, -nu ср. **1.** изпрѐскам, прѐсна със слѐнка **2.** обикн. *третол.* **-ne** изсѐска, изфучи (и прѐсне със слѐнка) (*за котка*): **kočka ~la** кѐтката изсѐска, изфучѐ **3.** обикн. *третол.* **-ne** изпращи, изпѐка, пропѐкне, пѐкне (*за свец, за лампа и под.*): **svíčka ~la a zhasla** свецтѐ изпращи и изгѐсна **4.** обикн. *третол.* **-ne** изцвѐрти, прѐсне (*за нагорещена мазнина*): **rozpálený tuk ~l na plotnu** нагорещенѐта мазнинѐ прѐсна на пѐчката **5.** *в съчет.* **~nout smíchem** прихна от смѐх

prsní, -í, -í грѐден: **~í bradavka** *анат.* грѐдно

зърно; зърно на гърда; **~í sval** *анат.* гръден мускул; **~í hlas** гръден, дълбок глас; **~í katar** *мед.* бронхит; **~í čaj** гръден чай, чай против кашлица

prsník, -u *м. текст.* гръдница

prst, -u *м.* пръст: **~y ruky, nohy** пръсти на ръка, на крак; **~y rukavice** пръсти на ръкавица; **mnout mezi ~y** трия, стривам между пръстите; **hrozit někomu ~em** заплашвам някого с пръст; **luskat ~y** щракам с пръсти; **šlapat někomu na ~y a)** настъпвам някого по пръстите **б) прен.** следя, държа някого изкъсо; **dívat se na někoho skrz ~y a)** гледам някого през пръсти **б) прен.** гледам на някого от високо; гледам на някого с пренебрежение, с презрение; **dívat se někomu na ~y a)** гледам ръцете на някого **б) прен.** гледам някого в ръцете, следя всяко негово движение: **klepnout někoho přes ~y a)** плесна някого през пръстите, ударя някого през пръстите **б) прен.** ударя някого през пръстите; скастрия, смърря, сходам някого; скарам се на някого; **spočítat si něco na ~ech a)** преброя, пресметна нещо на пръсти **б) прен.** бързо, лесно се досетя; загрея нещо; светне

мащра ♦ **kurjkozprčozrčn**

свѣя, задѣгна, гѣпя нѣщо; **mít dlouhé ~y a)** крада; пръстите ми много пипат, шарят, не стоят мирни **б)** имам дълга ръка; имам влияние; имам свди хора навсякъде; **mít v něčem ~y** имам пръст в нещо; замесен съм в нещо; **můžeš si všech pět/deset ~ů olíznout** пръстите си да облизеш; **nehnout pro někoho ani ~em** и пръста си няма да мръдна за някого; **nechtít si pálit ~y pro někoho, pro něco** не искам да рискувам заради някого, заради нещо; не искам да вадя кестените от огъня заради някого; **otočit si někoho kolem ~u** водя някого за нос; въртя някого на пръста си; **podej mu prst a on chytí celou ruku** *поговорка* подай му пръст и ще ти отхапе ръката; пусни го под одъра, а той ще се качи на одъра; **spálit si (při něčem) ~y** опаря, изгоря си пръстите (като правя нещо); **strkat do něčeho ~y** меса се, пъхам се някъде; пъхам си гагата някъде; **vidět v něčem ~boží** *остар.* виждам в нещо пръст божи; виждам в нещо божията промисъл, воля; **vyucat si něco z ~u** изсмуча нещо от пръстите си

prstí, -ti *ж. книж.* пръст, почва; земя: **úrodná ~ť** плодородна пръст, почва, земя; **~ť z bojiště** пръст от бойно поле

prsten, -u *м.* 1. пръстен, халка: **zlatý, snubní** ~ златен, годещен пръстен 2. *техн.* пръстен, гривна: **těsnicí** ~ уплътняващ пръстен, уплътняваща гривна

prstenec, -ce *м.* 1. бѣкла: **~ce vlasů** бѣкли на коса 2. пръстен (*нещо с форма на пръстен*): **Saturnův ~ec** *астр.* пръстенът на Сатурн; **kolektorový ~ec** *техн.* колѣкторен пръстен **prsteníček, -ku** *м. умал.* безименен пръст

prsteník, -u *м.* безименен пръст: **prsten se nosívá na ~u** пръстен се носи на безименния пръст

prstíček, -ku *м. умал.* пръстче, пръстченце: **dětské ~ky** дѣтски пръстчета, пръстченца

prstík, -u *м. умал.* пръстче: **dětské ~ky** дѣтски пръстчета

prstoklad, -u *м.* начин на разполагане на пръстите (*при свирене на музикален инструмент; при писане на пишеща машина, на компютър*)

prstoví, -á, -é който се отнася до пръст: **~á cvičení** упражнѣния за пръсти; **~á technika** техника на пръстите; **~é rukavice** ръкавици с пръсти

prstýnec, -ku *м. умал.* 1. пръстенче 2. бѣкличка, кѣдричка

pršák, -u *м.* дѣждобран, шушляк; мушамъ за дѣжд

pršet, безл. и третол. -í *несв.* 1. само безл. -í вали (*за дѣжд*): **drobně ~elo** валѣше сѣтен дѣждец; **~í, jen se lije** вали силно (като из ведро) и

прѣсно ♦ **тѣжно**

нос е; носѣт му е чип; **z toho mračna/mraku/mráčku ~et nebude** нищо няма да излѣзе от тѣя работа; тѣя няма да я бѣде 2. само третол. -í вали, сѣпе се, пада: **listí ~í ze stromů** листѣта валият, сѣпят се от дѣрвѣтата; **střely ~í na nepřítele** стрелѣте валият, сѣпят се върху неприятели като градушка; **otázky jen ~ely** *прен.* въпросите направо се сѣпеха, валияха

pršiplášť, -tě *м.* дѣждобран (*дреха*)

pršívát, само безл. -á *несв.* (чѣсто, периодически, от време на време) вали (*за дѣжд*)

pršaví, -á, -é *експр.* мѣрляв, дрѣбен

prtí, -ěte *ср. експр.* дребосѣче, мѣнѣче, запъртък, завързѣк, фърфалѣк

průběh, -u *м.* 1. протичане; преминѣване, развитие, развѣй: **dramatický ~ zápasu** драматично протичане, развитие на борба; **neočekávaný ~ schůze** неочѣквано протичане на събрѣние; **nebezpečný ~ událostí** опасен развѣй на събития; **v ~u (čeho) předlog s rod.** в течѣние на (*нещо*); по време на (*нещо*): **akce uspořádaná v ~u tohoto roku** мероприятие, организирано в течѣние на тѣзи година; **v ~u jednání** по време на прѣговори 2. прѣбег, прѣбѣгване: **~ závodní tratí** прѣбег на състѣтелна пѣста

průběžně нар. редовно, системно, систематически; периодически; ритмично: ~ **plnit plán** ритмично, редовно изпълнявам план; ~ **informovat** редовно, периодически информирам

průběžný, -á, -é редовен, системен, систематически, периодически: ~ **á kontrola výroby** системен контрол на производство

průboj, -e м. *експр.* пробив

průbojné нар. пробивно, напористо, енергично, делово

průbojník, -u м. *техн.* пробод (инструмент за пробиване на дупки)

průbojnost, -i ж. пробивност, енергичност, деловитост

průbojný, -á, -é 1. прогресивен, напредничав, новаторски, авангарден: ~ **é umění** прогресивно, авангардно изкуство 2. пробивен, енергичен, напорист, деловит: ~ **ý pracovník** енергичен, деловит служител, работник

průčelí, -í ср. фасада: ~ **í domu, paláce** фасада на къща, на дворец

průčelní, -í, -í фасаден; който се отнася до фасада: ~ **í vchod** вход откъм фасада; параден, централен вход

průdce нар. 1. рязко, бързо, внезапно, стремително: ~ **se otočit** рязко се обърна, извърна; ~ **zabrzdit** рязко спра, удара спиралка 2. на силен огън: ~ **peci** пека на силен огън 3. рязко, силно, стръмно (нагоре); отвесно: **cesta stoupá** ~ пътят се изкачва рязко, стръмно; **výroba klesá** ~ производството спада рязко 4. силно, много: ~ **nakažlivý** силно заразен; ~ **bolí** силно боли

prudkost, -i ж. 1. стремителност, бързина, внезапност, рязкост: ~ **pohybů** стремителност, бързина, рязкост на движения 2. рязкост, острота, сила: ~ **světla, bolesti** рязкост, острота, сила на светлина, на болка 3. сила, напрегнатост, ожесточеност, нейстовост: ~ **boje, hněvu** сила, ожесточеност, нейстовост на борба, на гняв 4. сила: ~ **ohně, náказы** сила на огън, на зараза 5. стръмност; отвесност: ~ **svahu** стръмност на склон 6. избухливост, сприхавост, буйност, невъздържаност: ~ **rovahu** избухливост, буйност, невъздържаност на характер 7. буйност, разгорещеност, острота: ~ **sporu** острота на спор

prudký, -á, -é 1. рязък, бърз, внезапен, стремителен: ~ **ý pohyb** рязко, бързо движение 2. рязък, остър, силен, пронизващ: ~ **é světlo** рязка, остра светлина; ~ **a bolest** рязка, остра, силна болка 3. силен, ожесточен, нейстов; буйн: ~ **ý hněv** силен, буйн, нейстов гняв 4. силен: ~ **ý oheň** силен огън; ~ **á náказа** силна

зараза; ~ **ý jed** силна отрова 5. стръмен; рязко изкачващ се; рязко спускащ се; отвесен: ~ **ý svah** стръмен склон 6. избухлив, сприхав, невъздържан, рязък, *разг.* кибритлия: ~ **ý člověk** избухлив, кибритлия човек; ~ **á povaha** избухлив, сприхав характер 7. буйн, разгорещен, остър: ~ **ý spor** остър спор

průdch, -u м. отдушник: **větrací** ~ вентилационен отвор

průdušínka, -ky ж., обикн. мн. **průdušínky, -ek** анат. бронхиола, разклонение на бронха

průduška, -ky ж. анат. бронха: **zánět** ~ ек възпаление на бронхите; бронхит

průduškový, -á -é анат. бронхиален: ~ **é astma** бронхиална астма

průdušnice, -e ж. анат. трахея

průdušník, -u м. *техн.* вентилационен шиш

pruh, -u м. 1. линия, черта; ивица: **bílý** ~ **uprostřed silnice** бяла линия по средата на шосе 2. рай: **látka s** ~ у плат на райета 3. лента, ивица: **rozstříhat látku na** ~ у нарежа плат на ивици; ~ **papíru** лента (от) хартия, хартиена лента; **plstěný** ~ ивица кече 4. ивица, пояс, зона: **lesní** ~ горска полезащитна ивица

průhled, -u м. 1. пролука: ~ **v ohradě, mezi stromy** пролука в ограда, между дървета 2. (ограничен) изглед; (ограничена) гледка; (ограничена) видимост: ~ **lesem na silnici, k moři** (ограничен) изглед през гора към шосе, към море

průhledně нар. 1. прозрачно: ~ **čistá tekutina** прозрачно чиста течност 2. прозрачно, ясно, разбираемо, достъпно; на ясен, на достъпен, на разбираем език: ~ **se ptát** питам ясно, разбираемо, на ясен, разбираем език 3. прозрачно, очевидно, явно: ~ **lhát** лъжа явно, очевидно, плитко

průhlednost, -i ж. 1. прозрачност: ~ **tekutiny** прозрачност на течност 2. прозрачност, яснота, разбираемост, достъпност: ~ **autorova slohu** разбираемост, яснота, достъпност на стил на автор 3. прозрачност, яснота, явност, очевидност: ~ **lži, záminky** прозрачност на лъжа, на предлог, предтекст

průhledný, -á, -é 1. прозрачен: ~ **á tekutina** прозрачна течност; ~ **é sklo** прозрачно стъкло 2. прозрачен, ясен, разбираем, достъпен: ~ **ý sloh** прозрачен, ясен, разбираем, достъпен стил 3. плитък, прозрачен, ясен, явен, очевиден: ~ **á lež** плитка, прозрачна, явна, ясна лъжа; ~ **á záminka** прозрачен, ясен предлог, предтекст

pruhovaný, -á, -é райран: ~ **é tričko** райрана фланелка; моряшка фланелка

pruhov|ý, -á, -é който се отнася до линия, до черта, до лента, до ивица

průhyb, -u *м. техн.* провисване, провис, огъване, поддаване

průhyboměr, -u *м. техн.* провисометр, флексометър

průchod, -u *м.* 1. преминаване (*neua*): ~ **vojsk (městem)** преминаване на войски (през град) 2. минаване (*neua*); място за минаване: ~ **(domem) zakázán!** минаването (през къщата) забранено! 3. пасаж с кино и магазини 4. *в съчет.* **dát ~ (něčemu)** дам израз, воля (*на нецо*): **dát ~ radosti** дам израз, воля на радостта си

průchodn|í, -í, -í преходен, проходим; през който се минава: ~ **í pokoj** преходна стая

průchodnost, -i *ж.* 1. проходимост (*за пешеходци*) 2. проходимост, приемливост, осъществимост: ~ **zákona** проходимост, приемливост на закон

průchodn|ý, -á, -é 1. проходим; по който може да се минава (*neua*): ~ **é chodby** проходими галерии в пещери 2. проходим, приемлив, осъществим; който може да мине, да бъде приет, гласуван: ~ **ý návrh zákona** приемлив проектозакон

průj|em, -mu *м.* разстройство, диария: **mít ~** имам разстройство

průjmov|ý, -á, -é който се отнася до разстройство: ~ **é onemocnění** заболяване, придружено от разстройство

průjezd, -u *м.* 1. преминаване (*с превозно средство*): ~ **cyklistů městem** преминаване на колездачи през град 2. проход, тунел (*за превозни средства*): **úzký ~ mezi domy** тесен проход, тунел между къщи; **zajet do ~u** вляза с кола в тунел 3. влязане (*с превозно средство*): ~ **zakázán!** влязането забранено!

průjezdn|í, -í, -í 1. предназначен за преминаване (*с превозни средства*); съобщителен, транзитен: ~ **í cesta** транзитен път 2. транзитен: ~ **í vízum** транзитна виза

průjezdnost, -i *ж.* проходимост (*за превозни средства*): ~ **silnic** проходимост на пътища

průjezdn|ý, -á, -é проходим; по който може да се мине, да се минава (*с превозно средство*): ~ **á ulice** проходима за превозни средства улица

průkaz, -u *м.* документ за самоличност; паспорт, книжка, карта, легитимация, удостоверение *и под.*: ~ **totožnosti** документ за самоличност; **občanský** ~ лична карта, личен паспорт; **řidičský** ~ шофьорска книжка; **čtenářský** ~ читателска карта; **studentský** ~ студентска лична карта; **stranický** ~ партийен билет

průkazk|a, -y *ж.* карта, удостоверение: ~ **a na slevu jízdného** карта, удостоверение за пътуване с намаление

průkazně *нар.* доказателствено; по доказателствен път; с помощта на доказателство, на документи; документално, убедително

průkaznost, -i *ж.* доказателственост, убедителност, документалност: ~ **materiálu, listiny** доказателственост, убедителност на материал, на документ

průkazn|ý, -á, -é доказателствен, убедителен, документален: **málo ~ý materiál, fakt** недостатъчно убедителен, слабо доказателствен материал, факт; ~ **ý materiál** доказателствен, документален материал; веществен доказателства

průklep, -u *м.* (машинописно) копие: **napsat něco s ~em** напечатам нещо в два екземпляра *или* с копие

průklepov|ý, -á, -é който се отнася, който е предназначен за (машинописно) копие: ~ **ý papír** пелор

průkopnic|e, -e *ж.* пионерка, новаторка, инициаторка

průkopnicku *нар.* пионерски, новаторски, инициаторски; по новаторски

průkopnick|ý, -á, -é пионерски, новаторски; инициаторски: ~ **ý čin** пионерска, новаторска постъпка

průkopn|ík, -ka *м.* пионер, новатор, първопроходец; инициатор: ~ **ci dělnického hnutí** пионери на работническото движение; ~ **k nových forem práce** пионер, новатор, първопроходец, инициатор на нови форми на труд

průlez, -u *м.* 1. отвор, лок, дупка, пролука за пропъзляване 2. *техн.* лок

průlinčit|ý, -á, -é порест, шуплест: ~ **á hmota** поресто, шуплесто вещество

průliv, -u *м. геогр.* прелив, проток: **Gibraltar-ský** ~ Гибралтар; Гибралтарски прелив

průlom -u *м.* 1. пробив, прелом; (пробит) отвор, (пробита) дупка; пробито място: ~ **do zdi/ve zdi** дупка в стена 2. *воен.* пробив: ~ **v obraně** пробив в отбрана

průměr, -u *м.* 1. диаметър: **jmenovitý** ~ номинален диаметър; **roztečný** ~ делителен диаметър; ~ **závitu** диаметър на резба; ~ **kruhu** диаметър на кръг; ~ **trubice, drátu** диаметър, дебелина на тръба, на тел, жица; **sloup o ~u jeden metr** колѝна с дебелина, с диаметър един метър 2. средна величина, средна стойност: ~ **prospěchu (ve škole)** среден успех (в училище); ~ **roční výroby** средно годишно производство; **aritmetický** ~ *мат.* средно

аритметично число; **vážený** ~ *mat.* средна претеглена величина; **vydělat (si) v ~u...** спечеля, заработа, изкарвам средно...; **vyčníká nad běžný** ~ *прен.* надхвърля средното равнище; откроява се, изпква над средното равнище; **žijí nad** ~ *прен.* жизненият им стандарт е по-висок от средния

průměrně *нар.* **1.** средно: **na jednoho obyvatele připadá ~...** на глава от населението се пада средно...; **vydělavat (si) ~...** печеля, работвам, изкарвам средно... **2.** посредствено, средно: **učit se ~ ýча (се)** посредствено, средно; ~ **nadaný** средно надарен, талантлив

průměrnost, -i *жс.* посредственост: ~ **žáка** посредственост на ученик; ~ **výkonu** посредственост на изпълнение

průměrn|ý, -á, -é **1.** среден: ~**á rychlost letadla** средна скорост на самолёт **2.** посредствен, среден: ~**ý student** посредствен, среден студент; ~**ý výkon** посредствено, средно постижение

průmět, -u *м. геом.* проекция: **středový** ~ централна проекция

průmětn|a, -y *жс. геом.* проекционна равнина, равнина на проекция

průmysl, -u **1.** промишленост, индустрия: ~ **a zemědělství** промишленост и селско стопанство; **lehký, těžký** ~ лека, тежка промишленост; **automobilový** ~ автомобилна промишленост; **báňský** ~ мина промишленост; **dřevobráběcí** ~ дървообработваща, дървопреработвателна промишленост; **gumárenský** ~ каучукова промишленост; **hutní** ~ металургична промишленост; **chemický** ~ химична промишленост; **konzervárenský** ~ консервна промишленост; **koželužský** ~ кожарска (кожобработваща) промишленост; **kožišnický** ~ кожарска (кожухарска) промишленост; **lesní** ~ горска промишленост; **letecký** ~ самолётна промишленост; **nábytkářský** ~ мебелна промишленост; **papírenský** ~ целулозно-хартиена промишленост; **polygrafický** ~ полиграфична промишленост; **potravinářský** ~ хранително-вкусова, хранителна промишленост; **ropný** ~ нефтена промишленост; **stavební** ~ строителна промишленост; **strojírenský** ~ машиностроителна промишленост; **textilní** ~ текстилна промишленост; **uhelný** ~ въгледобивна промишленост **2.** работа, занаят; производство (*предимно на стоки за бита*): **domácký** ~ надомно производство; **lidový, umělecký** ~ народни, художествени занаяти

průmyslnick|ý, -á, -é който се отнася до индустриалец, до фабрикант; фабрикантски: ~

kruhy фабрикантски среди; среди на фабриканти, на индустриалци

průmyslník, -a *м.* индустриалец, фабрикант; **sdužení ~ů** сдружение на индустриалци

průmyslovák, -a *м. разг.* ученик, випускник на професионално-техническо училище или на техникум

průmyslově *нар.* промишлено, индустриално; в промишлено, в индустриално отношение: ~ **vyspělý stát** промишлено развита държава; развита в промишлено отношение държава

průmyslověprávní|í, -í, -í *юрид.* промишлено-правен: ~**í prvky u registrace patentové přihlášky** промишлено-правни елементи при подаване на молба за патент

průmyslovk|a, -y *жс. разг.* професионално-техническо училище; техникум

průmyslov|ý, -á, -é промишлен, индустриален: ~**ý stát** промишлена, индустриална държава; ~**á revoluce** индустриална революция; ~**é město** промишлен, индустриален град; ~**é dělnictvo** промишлен пролетариат; ~**á výroba** промишлено производство; ~**ý výrobek** промишлено изделие; **střední ~á škola stavební** строителен техникум; **střední ~á škola strojní** механотехникум; ~**é plodiny** *сел. стоп.* технически култури

průnik, -u **1.** *мат. геом.* сечение **2.** *комп.* (незаконно) проникване, влизане: ~**y do (počítačové) sítě** прониквания в (компютърна) мрежа

průnikář, -e *м. комп.* хакер: **pro ~e je vniknutí do počítačového systému intelektuální zábavou** за хакерите проникването в компютърна система представлява интелектуално развлечение

průnikářstv|í, -í *ср. комп.* хакерство: **psychologie ~í** психология на хакерството

průpis, -u *м.* (машинописно) копие: **žádost s dvěma ~y** молба в три екземпляра; молба с две копия

průplav, -u *м.* (плавателен) канал: **Suezský ~** *геогр.* Суецки канал

průpo|věd', -vědi, průpo|vídka, -vídky *жс.* поговорка, сентенция: **lidová ~věd'/~vídka** народна поговорка; народна мъдрост

průprav|a, -y *жс.* подготовка: **vědecká ~a** научна подготовка; **odborná, školská ~a** специална, училища подготовка; **všeobecná tělesná ~a** обща физическа подготовка

průpravn|ý, -á, -é подготвителен: ~**é cvičení** подготвително упражнение; ~**é kurzy** подготвителни курсове

průram|ek, -ku *м. шив.* отвор в дреха за ръката,

- за ръкав: **kabát škrtí v ~cích** сакото, палтото стяга в подмишниците
- průraz, -u м.** 1. *електр.* пробив: **elektrický** ~ електричен пробив; **proudový** ~ токов пробив 2. *воен.* пробой, пробойна
- průrazný|ý, -á, -é** пробивен: **~á střela** пробивен снаряд
- průrazuvzdorný|ý, -á, -é** неразбиваем, блиндиран: **~é dveře** неразбиваема, блиндирана врата
- průrv|a, -y ж.** процеп, прѳлом; дълбока пукнатина; ѳрва; овраг: **skalní ~a** скалист прѳлом; скалиста ѳрва; **~a v hrázi** дълбока пукнатина, процеп, прѳлом в (язовирна) стена
- průřez, -u м.** 1. напречен рѳрез; напречно сечѳние: **účinný** ~ активно сечѳние; ~ **vodiče** сечѳние на проводник; **letokruhy na ~u kmene** годишни кръгове по напречен рѳрез на стѳбл; ~ **operou** *прен.* кратко съдържание на опера 2. напречно сечѳние, диаметър: **rourka o ~u 1 cm** трѳбичка с диаметър 1 см
- průsečík, -u м.** *геом.* пресѳчна тѳчка; тѳчка на пресичане: ~ **výšek trojúhelníku** пресѳчна тѳчка на височини в триъгълник; ~ **zájmů, vlivů** *прен.* пресѳчна тѳчка на интереси, на влияния
- průsečnic|e, -e ж.** *геом.* права, линия на пресичане (на две равнини)
- průsek, -u м.** прѳсека: **~em vede lanovka** над прѳсеката минава, върви вѳжена линия
- prusk|ý, -á, -é** прѳски
- průsmyk, -u м.** прѳход, превал: **vysokohorský** ~ високопланински прѳход
- prustk|a, -y ж.** *бот.* хипѳрис (Hippuris)
- průstřel, -u м.** 1. прострѳлване; пробиване, продѳпчване с куршѳм: **dveře poškozené ~em** продѳпчана от куршѳм врата 2. пробой; пробойна дѳпка (от *куруцум, от снаряд и под.*): **~y v hradbách** пробой, пробойни в крепѳстни стѳни 3. рана от куршѳм; огнестрѳлна рана: ~ **plic** рана от куршѳм в дрѳбовѳте, в гърдите
- průsvítka, -y ж.** вѳден знак: **známka, papír s ~ou** марка, хартия с вѳден знак
- průsvitně** *нар.* полѳпрозрачно, прозѳрно
- průsvitnost, -i ж.** полѳпрозрачност, прозѳрност: ~ **papíru** прозѳрност на хартия
- průsvitný|ý, -á, -é** полѳпрозрачен, прозѳрен: ~ **ý papír** прозѳрна хартия
- průšvih, -u м.** *екстр.* провал, белѳ, издѳнка: **velký** ~ голяма белѳ, голям провал, голяма издѳнка
- prut, -u м.** 1. прѳт, прѳчка: **vrbový** ~ вѳрбова тояга, прѳчка ♦ **je (štíhlá) jako** ~ тя е (слаба, стройна) като фиданка 2. *в съчет.* **rybářský** ~ (рибарска) вѳдица 3. отливка с фѳрма на прѳт, на прѳчка: **ocelové ~y** стоманени прѳчки; ~ **zлата** кѳлчета златѳ
- průtah, -u м.** 1. бавене, отлагане, прѳтѳкане, разтакѳване, увѳртане: **byrokratické ~y** бюрократически прѳтѳкания, увѳртания; **udělat něco bez ~ů** направя нещо незабѳвно, без отлагане, без прѳтѳкане, без разтакѳване; **dělat ~y** прѳтѳкам, отлагам, разигравам, бѳва 2. *трансп.* (оснѳвна) пѳтна артерия (*пресичаща населено място*)
- průtahoměr, -u м.** *техн.* екстензомѳтър
- průtažnost, -i ж.** разтегливост
- průtisk, -u м.** *техн.* циклостилѳен печѳт
- průtočnost, -i ж.** пропускателност; пропускателна способност
- průtok, -u м.** 1. прѳтѳчане: ~ **řeky městem** прѳтѳчане на река през град; ~ **krve tkání** прѳтѳчане на кръв през тѳкан; оросяване на тѳкан с кръв 2. дебит, рѳзход (*количество прѳтекла, преминала вода и под.*): **průměrný roční ~ řeky, vody v řece** срѳден годишен дебит на река, на вода в река; **maximální, minimální, ovlivněný** ~ максимален, минимален, регулиран рѳзход
- průtokoměr, -u м.** *техн.* разходомѳр; **indukční** ~ индукциѳнен разходомѳр; **tepelný** ~ топлинен разходомѳр; топломѳр; **turbínový** ~ турбиѳнен разходомѳр
- průtokov|ý, -á, -é** кѳйто се отнѳся до прѳтѳчане, до нещо течѳщо: ~ **ý ohřívач vody** *техн.* нагрѳвател за течѳща вода
- prutov|ý, -á, -é** кѳйто се отнѳся до прѳт, до прѳчка: ~ **é železo** арматурно желязо; ~ **á výstuž** *строи.* желязна арматура
- průtrž, -e ж., обикн. в съчет.** ~ **mračen** проливен дѳжд
- průval** *вж.* **proval**
- průvan, -u м.** течѳние: **zavři okno, je ~** затвори прозѳрѳца, стѳва течѳние
- průvěs, -u м.** *техн.* провѳс, провѳсване
- průvlak, -u м.** 1. пролѳка 2. *техн.* изтеглячка, изтеглячна дѳжа 3. *строи.* главна гредѳ; подстропилна фѳрма
- průvlečk|a, -y ж.** *техн.* гѳйка
- průvod, -u м.** 1. шѳствие, процѳсия, колѳна, демонстрация, манифѳстация: **karnevalový** ~ карнавално шѳствие; **pochodňový** ~ фѳкелно шѳствие; **májový** ~ пѳрвомѳйска манифѳстация; **protestní** ~ прѳтѳстна демонстрация; **po-hřební, smuteční** ~ погребѳлна процѳсия; погребѳлно, траурно шѳствие; **svatební** ~ свѳтбено шѳствие; свѳтбен кортѳж 2. свѳта, съпровѳд; придружѳване, съпровѳждане: **být v něčím ~u** съпровѳждам, придружѳвам някого
- průvodc|e I, -e м.** *одуш.* 1. придружител; съ-

проводител **2.** екскурзовод, гид: **~e cizinců, turistů** екскурзовод на чужденци, на туристи
průvodce II, -e *м. одуш./неодуш.* наръчник, пътеводител: **~e Prahou** пътеводител за Прага; **technický ~e** технически наръчник
průvodčí I, -iho *м.* кондуктор: **~í autobusu, vlaku** кондуктор в автобус, във влак
průvodčí II, -í *ж.* кондукторка
průvodk|a, -y *ж.* (придружаваща) пощенска бланка; (придружаващ) формуляр (*за колет и под.*); товарителница: **vyplnit ~u (na balík)** попълня бланка (за колет)
průvodkyn|ě, -ě *ж.* **1.** придружителка, съпроводителка **2.** екскурзоводка
průvodní, -í, -í **1.** съпътстващ: **~í okolnosti** съпътстващи обстоятелства; **~í známky nemoci** съпътстващи симптоми на болест **2.** съпроводителен, придружителен: **~í list** придружително писмо **3.** пояснителен: **~í slovo (k filmu, k hudebnímu pořadu)** пояснителен текст (към филм, към музикално предаване)
průzkum, -u *м.* **1.** проучване, изследване: **vědecký, geologický** ~ научно, геолошко проучване; ~ **věřejného mínění** проучване на общественото мнение **2. воен.** разузнаване, рекогносцировка: ~ **terénu** разузнаване, рекогносцировка на терен
průzkumník|ý, -á, -é *рядко* проучвателски, изследователски; проучвателен: **~á činnost** проучвателска дейност
průzkumník, -a *м.* **1. воен.** разузнавач **2. рядко** проучвател: **geolog-průzkumník** геолог-проучвател
průzkumn|ý, -á, -é **1.** проучвателски; изследователски: **~é práce** проучвателски работи **2. воен.** разузнавателски, разузнавателен: **~ý letoun** разузнавателен самолет
průzor, -u *м.* **1.** пролука **2. техн.** водомерно стъкло **3. техн. воен.** мерник, визьор **4. геод.** визьор, визирка
průzračně *нар.* прозрачно, кристално: ~ **čistý** прозрачно, кристално чист
průzračnost, -i *ж.* прозрачност, кристална чистота: ~ **vody** прозрачност, кристална чистота на вода
průzrační|ý, -á, -é прозрачен, кристален; прозрачно, кристално чист: **studánka s ~ou vodou** кладенче, изворче с кристално чиста вода
pružen|í, -í *ср.* пружиниране
pružin|a, zpružin|a, -y *ж.* пружина, ресор: **spirálová ~a pohovky** спираловидна пружина на диван; **listová ~a** листовая пружина; **šroubovitá ~a** винтова пружина; **vozová ~a** ва-

гонен ресор; **nárazníková ~a** буферен ресор; **talířová ~a** пружинен диск
pružink|a, -y *ж. умал.* пружинка
pružinov|ý, -á, -é пружинен
pružně *нар.* **1.** гъвкаво, подвижно, живо, чевръсто, пъргаво: ~ **kráčet, poskakovat** крача, подскочам гъвкаво, подвижно, пъргаво **2.** гъвкаво, оперативно; съобразително: ~ **řídít hospodářství, řešit nedostatky** гъвкаво, оперативно ръководя, управлявам икономика, отстранявам недостатъци
pružnic|e, -e *ж. техн.* ресор; ресорна скоба
pružnost, -i *ж.* **1.** гъвкавост, еластичност: ~ **ocelového pera** гъвкавост, еластичност на стоманена пружина **2.** гъвкавост, гъвкавина, подвижност, пъргавост: ~ **těla, chůze** гъвкавост, подвижност, пъргавост на тяло, на походка **3.** гъвкавост, оперативност, съобразителност: ~ **politiky** гъвкавост на политика
pružn|ý, -á, -é **1.** гъвкав, еластичен: **~é ocelové pero** гъвкава, еластична стоманена пружина **2.** гъвкав, подвижен, жив, пъргав: **mít ~é tělo** ймам гъвкаво тяло; **~ý krok** жива, чевръста крачка **3.** гъвкав, оперативен; съобразителен: **~á politika** гъвкава политика
prv|ek, -ku *м.* **1.** елемент, компонент; елементарна съставна част, частица: **stavební ~ky** строителни елементи; панели; **blokovací ~ek** блокиращ елемент, орган; **bolometrický ~ek** болометричен елемент; **citlivý ~ek** чувствителен елемент; **diskrétní ~ek** дискретен елемент; **elektrický reléový ~ek** електричен релеев елемент; **elektrooptický ~ek** електрооптичен елемент; **feromagnetický ~ek** ферромагнитен елемент; **filtrační ~ek** филтриращ елемент; **fotoelektrický ~ek** фотоелемент, фотоелектричен елемент; **hnací ~ek** водещ елемент; **hydraulický ~ek** хидравличен елемент; **inverzní ~ek** обратен елемент; **konstruktivní ~ek** конструктивен елемент; **legující ~ek** легиращ елемент; **logický ~ek** логически елемент; **mechanický ~ek** механичен елемент; **obvodový ~ek** звено; **optický ~ek** оптичен елемент; **paměťový ~ek** запомнящ елемент; **regulační ~ek** регулиращ елемент; **řídící ~ek** управляващ елемент; **spojovací ~ek** свързващ елемент; **udržovací ~ek** задържащ елемент; **unifikovaný ~ek** унифициран елемент; **výsledný ~ek** резултатен елемент; **základní ~ek** основен елемент; **zesilovací ~ek** усилващ елемент; **montážní ~ky** сглобяеми, крепёжни елементи; **orientační ~ky** ориентиращи елементи; ~ **ky souměrnosti** симетрични елементи; **spojovací ~ky** свързващи

елементи; **stopové ~ky** разсѣяни елементи; **nářeční ~ky v románu** диалектни елементи в роман; **~ky množiny** *мат.* елементи, членове на множество **2. хим.** елемент: **aktivní** ~ активен елемент; **chemický** ~ химически елемент; **radioaktivní** ~ радиоактивен елемент; **reaktivní** ~ реактивен елемент; **vzácný** ~ рядък елемент; **jednomocný, dvojmocný ~ek** едновалентен, двувалентен елемент

prvenství|í, -í *ср.* **1.** първенство; първо място: **získat světové ~í v hokeji** спечѣля световно първенство, първо място в света по хокей **2.** първенство, приоритѣт (*при откриване и под.*): **přiznat ~í vynálezu** признава първенство, приоритѣт на изобретѣние

prvníáč|ek, -ka *м. умал.* първокласниче, първолаче

prvníák, -a *м.* първокласник, първолак

prvně *нар.* за пръв път: **je ~ v Praze** за пръв път е в Прага

první, -ní, -ní, книж. **prv|ý, -á, -é** *числ.* пръв/първи: **~ní písmeno (slova, abecedy)** първа буква (от дѹма, от азбука); **~ní poschodí** първи етаж; **byl v cíli ~ní** той бѣше пръв на финала; **~ní ročník časopisu** първа годишнина на списание; **~ní ročník (na univerzitě)** първи курс (в университет); **~ní jakost** първо качество; **~ní vozová třída (ve vlaku)** първа класа (във влак); **poskytnout ~ní pomoc** окажа първа помощ; **~ní láska** първа любов; **děti z ~ního manželství** деца от първи брак; **~ní náměstek** първи заместник; **~ní světová válka** Първа световна война; **~ní republika** *истор.* Първата чехословашка република (1918–1938 г.); **První máj** Първи май; **za ~é, za druhé, ...** първо, второ, ... (*при изброяване*); **po ~é/proprvé** за пръв път; **~ní housle** първа цигѹлка; **~ní pád** *език.* именителен падеж; **~ní osoba** *език.* първо лице; **~ní stupeň** *език.* положителна степен; **~ní rychlostní stupeň** *техн.* първа скорост; **~ní liga a)** *спорт.* А-група; група на майсторите; първа лига; първа дивизия **б)** *прен.* А-група; чѣлна група; група на най-добрите (*в някаква област*); **heavy metal ~ní** *музика* **а)**

~ního do posledního от първия до последния; всички; **po ~é a naposled** за пръв и последен път; **pro ~ní čas (to stačí)** на първо време, като за начало (е достатъчно, стига); **v ~ní řadě (se dobře uč)** преди всичко, на първо място (учи добре); **(poznat) na ~ní pohled** (разбера) от пръв поглед, моментално, веднага; **láska na ~ní pohled** любов от пръв поглед; **(dozvědět se něco) z ~ní ruky** (науча нещо,

получа сведения за нещо) от първа ръка; **být ~ní na ráně** първо аз опирам пешкира, аз съм на топа на уста; първо на мене ще ми видят сметката; **(obstarat) ~ní poslední** (осигуря, доставя, набавя) абсолютно всичко, и най-дребното нещо; **mít něco hotovo jen z ~ní vody** приготвил съм нещо в първоначален вариант, в суров вид, на чернова

prvobytně *нар.* първобитно: **~ pospolný řád** първобитнообщинен строй

prvobytn|ý, -á, -é първобитен: **~á společnost** първобитно общество

prvočinitel, -e *м. мат.* прѣст множител: **rozkládat na ~e** разлагам на прѣсти множители

prvočís|l|o, -a *ср. мат.* прѣсто число

prvohorn|í, -í, -í *геол.* палеозойски

prvohor|y, -r *ж. само мн. геол.* палеозой; палеозойска ера

prvo|k, -ka *м., обикн. мн.* **prvo|ci, -kū** *зоол.* първак, първачи (Protozoa)

prvokonzument, -a *м. адм.* лице, употребило за пръв път наркотици; начинател наркоман: **počet policejně zjištěných ~ů tvrdé drogy stoupl** броят на регистрираните от полицията лица, употребили за пръв път силни наркотици, е нараснал

prvoligov|ý, -á, -é *спорт.* който е от „А“ група, от висшата лига: **~ý hráč** играч от „А“ група, от висшата лига, от групата на майсторите

prvomájov|ý, -á, -é първомайски: **~ý průvod** първомайска манифестация

prvopis, -u *м.* оригинал, протограф (*на ръкопис*): **srovnat opis s ~em** сравня прѣпис с оригинал

prvoplánově *нар. снец.* на първи план: **~ působit komicky** на първи план въздейства комично

prvoplánov|ý, -á, -é *снец.* който се отнася до първи план; първопланов: **~á rovina uměleckého díla** първопланово равнище на художествено произведение

prvopočátečn|ý, -á, -é *книж.* първоначален

prvopočát|ek, -ku *м. книж.* (абсолютно) начало; самото начало: **~ek krize** самото начало на криза; **od ~ku** от самото начало

prvorozen|ec, -ce *м.* първенѣц, първа мъжка рѣжба; първороден син

prvorozen|ý, -á, -é първороден: **~ý syn** първороден син; **~á dcera** първородна дъщеря

prvořad|ý, -á, -é **1.** първостепенен, най-важен, главен, основен: **~ý úkol** първостепенна задача **2.** първокласен, знаменит, виден: **~ý houslista** първокласен цигѹлар

prvosenk|a, -y *ж. бот.* иглика (Primula)

prvosjezd, -u *м. спорт.* първо спускане (*no visco-*

pryskyřník, -u м. бот. лютиче (Ranunculus)
prýšec, -ce м. бот. млечка (Euphorbia)
prýštit, обикн. третол. -í неск. книж. извивра, изтича, блика: **voda ~í ze skály** водата извивра, блика от скалата; **~ila z něho jistota** той излъчваше увěřеност; от него бликаше увěřеност
prýť, -u м. фиданка, филиз, издѣнка, бот. надземна част на растѣние заедно с листата
prýž, -e ж. книж. гўма, вулканизирован каучук: **tvrdá ~** ебонит; **stěrací ~** гўма за изтриване
prýžovan|ý, -á, -é гумиран, покрит с гўма
prýžov|ý, -á, -é гўмен
przn|it, -ím неск. пейор. (koho, co) опетнявам, опозорявам, обезчестявам, скверня (някого, нецо): **~it něčí památku** опетнявам паметта на някого
prác|í, -í, -í език. желателен, пожелателен: **~í věta** желателно изречѣние
přádeln|a, -u ж. предѣчница
přádeln|í, -í, -í предѣлен; който се отнася към предене
přáden|o, -a ср. чилѣ, кълбѣ, вретѣно, повесмѣ (прежда): **~o vlny** вретѣно, чилѣ вълнена прежда
přádenk|o, -a ср. умал. чилѣнце, вретѣнце, кълбѣнце (прежда)
přádlák|ý, -á, -é предѣлен; който се отнася към предене, към предѣч
přádlák, -a м. предѣч
přáden|a, -u ж. предѣчка
přádn|ý, -á, -é в съчет. **~é rostliny** сел. стоп. текст. влакнодајни растѣния
přán|í, -í ср. 1. желѣние, копнѣж; мечта: **mít tajné ~í** имам тайно желѣние; **uhodnout něčí ~í** отгатна нечие желѣние; **vyhovět něčímu ~í** изпълня нечие желѣние; **kniha ~í a stížností** книга за похвали и оплаквания 2. благопожелѣние, честитка, поздрав: **novoroční ~í** новогодишни благопожелѣния; **poslat ~í k narozeninám** изпратя честитка за рождѣн ден; **vešel s ~ím dobrého rána** той влѣзе като поздравил с добро ўтро
přástevníce, -e ж. предѣчка
přástevník, -a м. 1. предѣч 2. зоол. копринена пеперўда (Arctia)
přášt|ky, -ek ж. мн. седянка за предене на лѣн
přát, přeji/разг. přeju неск. 1. (komu co) желѣя, пожелавам (нецо на някого) (обикн. добро, благоприятно за него): **~ někomu dobré místo/aby dostal dobré místo** пожелавам, желѣя на някого да си намѣри добра работа; **~ někomu úspěch** пожелавам успѣх на някого; **~ někomu dobrou noc** пожелавам на някого лѣка ноц; **~ si dobrou chuť** пожелаваме си

(един на друг) добър апетит; **to bych ti přál vidět** експр. ѣх, да мѣжеше да видиш това
2. (komu k čemu) честитя (на някого нецо, за нецо, по случай нецо); пожелавам, изпращам благопожелѣния (на някого по някакъв случай): **~ někomu k narozeninám** честитя на някого рождѣн ден; **~ někomu k Novému roku** честитя, изпращам на някого благопожелѣния за Нова година 3. (komu co) не завийждам (на някого за нецо направено); радвам се, удовлетворѣн съм (от случило се): **~ někomu dosažený úspěch** не завийждам на някого за постигнат успѣх, радвам се за нечий постигнат успѣх; **~ někomu zasloužený trest** удовлетворѣн съм, че някой получава заслужено наказание
радвай се на чуждия успѣх, за да не завийждат на твоя, за да се радват и на твоя 4. (komu co; komu; co) допўскам, позволявам (на някого нецо); давам възможност (на някого за нецо): **~ dětem volnost** давам свобода на деца; **přejte nám klid** дайте ни спокойствие, оставете ни на мѣра; **přeje si** експр. добре се глѣда, добре се грижи за себе си; повечко си позво
aby ještě jednou spatřil otce не мў билѣ съдено, не мў билѣ писано да види още веднѣж баща си 5. (komu) благоразположен съм (към някого); имам слабост (към някого): **učitel mu přeje** учителят има слабост към него; **počasí nám přálo** времето беше благоприятно за нас; **šťastná náhoda jim přála** щастливата случ
щастнето, късмѣтъг е на страната на смѣлите
přát si, přeji si/разг. přeju si неск. 1. (co/čeho) йскам, желѣя, йска ми се (нецо): **přál bych si trochu klidu** йска ми се малко спокойствие; **~ si k Vánocům kolo** за Коледа йскам (да ми подарят) колелѣ; **co si přejete, prosím?** каквѣ обичате, мѣля? **jak si přejete** както обичате 2. в съчет. с подч. изречѣние със съюз **aby** и под. йскам да..., желѣя да..., йска ми се да...; данѣ... **přeji si jen aby se uzdravil** само данѣ той оздравѣе; **ničeho si tak nepřála jako...** тя нищо не йскаше повече от...; **přeji si, abys to řekla přímo** йска ми се да го кажеш направо
експр. (такѣва безрѣдие), не ти е работа; nepřej si mne! ще видиш ти! ще ти дам да разберѣш!
přátel|it se, -ím se неск. (s kým; -) другарўвам, дружа, сприятелявам се, приятел съм (с някого): **s nikým se ne~í** той/тя с никого не дружи
přátelsky нар. приятелски, дружески
přátelsk|ý, -á, -é 1. приятелски, дружески: **~á**

smlouva дoгoвop зa дpужбa; **~é utkáni** *спорт.* пpиятeлски мaч, пpиятeлскa срeщa; **~é prostředí** пpиятeлскa, дpужeскa срeдa; **~á pomoc** пpиятeлскa, дpугapскa пoмoщ; **~a beseda** пpиятeлскa, дpужeскa бeсeдa **2.** блaгoпpиятeн, бeзвpeдeн: **ekologicky ~ý** eкoлoгичнo блaгoпpиятeн

přátelství|í, -í *ср.* пpиятeлствo, дpужбa, дpугapствo; **věrné ~í** вяpнo пpиятeлствo, вяpнa дpужбa; **Svaz česko-bulharského ~í** Дpужeствo зa чeшкo-бeлгapскa дpужбa; **smlouva o ~í a spolupráci** дoгoвop зa дpужбa и cъгpудничeствo

pře, pře *ж. книж.* **1.** cъдeбeн cпop, cъдeбeн иcк; дeлo: **vedli spolu dlouholetou při** вoдeхa дългoгoдишнo cъдeбнo дeлo eдiн cpeщy дpуг; **rozvodová pře** дeлo зa paзвoд; бpaкopaзвoднo дeлo **2.** пpeниe, cпpeчквaнe, cпop, кapaницa: **vyvolat při** пpeдизвикам cпpeчквaнe

přebal, -u *м.* oблoжкa нa кнйгa: **záložka ~u** cгънaтa нaвeгpe чacтa нa oблoжкa нa кнйгa

přebal|it, -ím *св.* **1.** (co) пpeoпaкoвaм (нeщo): **~it zásilku** пpeoпaкoвaм пpaткa **2.** (koho – вин.) пpeпoвйa (някoгo): **~it dítě** пpeпoвйa дeтe

přebal|ovat, -uji/разг. -uju *нecв.* **1.** (co) пpeoпaкoвaм (нeщo): **~ovat zásoby zboží** пpeoпaкoвaм cтoки нa cклaд **2.** (koho – вин.) пpeпoвйaм (някoгo): **~ovat mimino** пpeпoвйaм бeбe

přebarv|it, -ím *св.* (koho, co) пpeбoядйcaм (някoгo, нeщo): **~it sukni na modro** пpeбoядйcaм пoлa в cйньo

přebarv|ovat, -uji/разг. -uju *нecв.* (koho, co) пpeбoядйcaм (някoгo, нeщo): **~ovat dřevo** бoядйcaм, пpeбoядйcaм дepвo

přebásn|it, -ím *св.* (co) пpeтвopя (нeщo) пoeтичнo, в cтixoвe; пpeвeдa (нeщo) в cтixoвe: **~it poezii staré Číny** пpeвeдa пoeзиятa нa дpeвнйa Китaй; **drama je ~ená skutečnost** дpaмaтa e пoeтичнo пpeтвopявaнe нa дeйcтвитeлнocтa

přebásň|ovat, -uji/разг. -uju *нecв.* (co) пpeтвopявaм (нeщo) пoeтичнo, в cтixoвe; пpeвeждaм (нeщo) в cтixoвe: **~ovat lidové motivy** пoeтичнo пpeтвopявaм нapoднй мoтивй

přeběhlík, -ka *м.* **1.** бeглeц, peнeгaт, дeзepтop: **~ci na frontě** дeзepтopи нa фpoнтa; **političtí ~ci** пoлитичeски peнeгaтй **2.** бeглeц пpeз гpaницa, нapyшитeл нa гpaницa

přeběh|nout, -nu *св.* **1.** (co; kudy; kam) пpeбягaм, пpeceka, пpeкocя тичeшкoм (нeщo; пpeз нeщo); измйнa (нeщo): **~nout (přes) dvůr** пpeбягaм, изтйчaм (пpeз) двopa; **~nout na druhou stranu** пpeбягaм, изтйчaм нa дpугaтa cтpaнa; **zajíc ~l přes cestu** зaек пpeбягa, пpeтичa пpeз пeгя, пpeкocй пeгя **2.** (ke komu, k

četu) пpeмйнa, oтйдa (нa нeчйa cтpaнa); **~nout k partyzánům** пpeмйнa нa cтpaнaтa нa пapтизaнитe, oтйдa пpи пapтизaнитe; **~nout k jiné politické straně** пpeмйнa нa cтpaнaтa нa дpугa пoлитичeскa пapтия **3.** (koho, co, kudy) oтмйнa c тйчaнe (пoкpaй някoгo, пoкpaй нeщo): **~l (kolem) nás bez povšimnutí** тoй изтйчa пoкpaй нaс, бeз дa нй зaбeлeжй, бeз дa нй oбъpнe внимaниe; **~li orientační značku** изтйчaчa пoкpaй пeгeн знaк, oтмйнaчa c тйчaнe пeгeн знaк **4.** (po čem; kudy; кого, со) мнoгo бъpзo извъpшa (нeщo); мйнa бъpзo, пpeмйнa (пo нeщo): **~nout text (očíma)** пpeглeдaм нaбъpзo тeкcт; **vlny ~ly po hladině** вълнй ce плъзнaчa пo пoвepхнocтa; **po tváři jí ~l úsměv** пo лицeтo й пpeмйнa, мяpнa ce ycмйвкa; **~nout rukou klávesy** плъзнa, пpeкapaм пpaткaвишй

mámu|pádkh мpaвкй, тpъпкй пoлaзйчa пo гъpбa мy; **~lo mu myslí, hlavou** xpъмнa мy, мйнa мy пpeз умa

přebíh|at, -ám *нecв.* **1.** (co; kudy; kam) пpeбягвaм, пpeкocявaм, пpeмйнaвaм c тйчaнe (нeщo, пpeз нeщo): **~at přes koleje** бъpзo пpeкocявaм pелcй **2.** (ke komu, k čemu) пpeмйнaвaм, oтйвaм (нa cтpaнaтa нa някoгo, нa нeщo): **slovenští vojáci ~ali k Rusům** cлoвaшкитe вoйнйци пpeмйнaвaчa нa cтpaнaтa нa pycнaцитe **3.** (po čem; kudy; кого, со) пpeмйнaвaм бъpзo, плъзгaм ce, мяpкaм ce (пo нeщo, oтнякeдe): **prsty klavíristy neklidně ~ají** пpъcтитe нa пиaниcтa нecпoкoйнo игpaят **4.** (нecпoкoйнo) хoдя нacaмнaтaм, нaпpeд-нaзaд: **~at rozčileně po místnosti** нepвнo хoдя нaпpeд-нaзaд из cтaятa

přebíj|et, -jím, 3. мн. -její/-jí *нecв.* **1.** (koho, co) *eксп.* нaдмйнaвaм, пoбeждaвaм (някoгo, нeщo): **~jet protivníky argumenty** пoбeждaвaм пpoтивнйци c apгyмeнтй **2.** (co) *картoигp.* взeмaм (нeщo) c пo-cйлнa кapтa; цaкaм, нaдцaквaм (c нeщo): **~jet eso trumfem** цaкaм aco c koz **3.** (co) *eлeктp.* зapeждaм пpeкoмepнo (нeщo): **~jet akumulátor** пpeкoмepнo зapeждaм aкyмyлaтop **4.** (co) пpeзapeждaм (нeщo)

přebír|at, -ám *нecв.* **1.** (co) пoчйcтвaм зpънцe пo зpънцe, пpoбйpaм (нeщo): **~at čochku** чйcтя лeщa **2.** (co) пpoбйpaм, пpepеждaм (нeщo): **~ala zboží, aby si vybrala** тя пpepеждaшe cтoкaтa, зa дa cй избepe **3.** (co; na co) дoкoсвaм пocлeдoвaтeлнo (нeщo): **~at struny kytary** дoкoсвaм cтpуни нa китapa, плъзгaм пpъcтй пo cтpуни нa китapa **4.** (co) пpйeмaм, пoeмaм (*рaбoтa, зaдължeниe, имoт, oтгoвopнocт*): **~at moc** пoeмaм влacтa **5.** (koho komu) oтнeмaм, пpeвзeмaм (някoгo нa някoгo, oт някoгo): **~at konkurenci zákazníkы** oтнeмaм клийeнтй нa

конкуренцията **6.** (со; –) вземам, поемам прекалено голямо количество (от нещо); преппивам: **cítíl, že ~rá** той чувстваше, че препива

přebír|at se, -ám se неск. (v čem; čím) ровя се, търся, задълбочавам се (в нещо)

přebít, -bijí/разг. -biju св. **1.** (кого, со) експр. победя, надмина, изпреваря, превзъмгна, преодоля (някого, нещо): **~bít něčí námitky** преодоля нечий възражения; **~bít někoho vtípem** надмина някого с остроумие **2.** (со) картоугр. взема (нещо) с по-силна карта; цакам, надцакам (нещо): **~bít trumfem** цакам; **~bít krále esem** взема поп с асд **3.** (со) заредя прекомерно (нещо): **~bít akumulátor** прекомерно заредя акумулатор **4.** (со) презаредя (нещо): **~bít kazetu** презаредя касета

přebogat|ý, -á, -é пребогат, твърде богат: **~á rodina** твърде богато семейство; **~é zkušenosti** пребогат опит

přebol|et, обикн. третол. -í, 3. мн. -ejí/-í св. преболит, престане да боли, мине: **rána ~ela** раната престана да боли; **urážka ho už ~ela** обидата престана да го мъчи, мина му

přeboot|ovat [-but/-bút-], -uji/разг. -uju св. комп. (со) разблокирам, включва отново, наново задействам основната операционна система: **~ovat počítač po uvážnutí běžícího programu** разблокирам, задействам компютър след блокиране на действащата програма

přebor, -u м. спорт. първенство, шампионат, състезание

přebornice, -e ж. шампионка

přeborník, -a м. шампион, първенец

přebran|ý, -á, -é пробран, останал накрая, бракуван

přeb|rat, -beru св. **1.** (со) пробера, прочистя (нещо): **~brat čočku** отрѐбя, очисти лѐща; **sazeníčky je třeba ~brat** разсадът трябва да се проберѐ, да се сортира; **~brat akta** класифицирам, подрѐдя архиви **2.** (со ро кот) поѐма, взѐма, приѐма (нещо от някого, след някого): **~brat práci po otcí** приѐма, поѐма работата от баща си; **~brat štafetu** поѐма шафѐта; **~odpovědnost** поѐма отговорност; **národ ~bral vládu** народът взѐ властта, управлѐнието **3.** (кого коту) отнѐма, превзѐма, привлѐка на свѐя страна (някого на някого, от някого): **~brat kamarádovi děvče** отнѐма момичѐ на приятеля си; **~brat někomu zákazníkы** отнѐма на някого клиент **4.** (со; –) прекаля (с нещо); поѐма прекалено мнѐго (от нещо); препия: **spí, včera ~bral** той спи, вчѐра прѐи

преи♦ **tak dlouho bral ~bral** много избѐрано взѐ най-лошото

přebrod|it, -ím св. (со) прѐгѐзя, премѐна (нещо)

през брѐд: **~it řeku** прѐгѐзя река през брѐд

přebrod|it se, -ím se св. (kudy) прѐгѐзя, пребрѐдя (нещо); премѐна на другия бряг (на нещо):

~it se potokem, přes potok прѐгѐзя (през) потѐк

přebroust|it, -ím св. (со) прѐтѐча, натѐча отново (острие и под.)

přebud|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) **1.** прѐстроѐ, преустроѐ, преправя, построѐ (нещо) нанѐво:

~ovat obec преустроѐ, променя ѐблика на населѐно мѐсто, на сѐло **2.** преустроѐ, преправя, реформирам, обновя, изградя отново, реорганизирам (нещо): **~ovat výrobu** преустроѐ, обновя производство

přebujelost, -i ж. прекомерно разрастване, развитиѐ, изявяване; прекомерност

přebujel|ý, -á, -é прекалено, прекомерно избуял; прекалено бѐен, разраснал се: **~á vegetace v džungli** твърде буйна вегетация в джунгла; **~ý byrokratický aparát** прекалено разраснал се бюрократичен апарат

přebujet, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. **1.** израствам твърде буйно, неограничѐно: **plevel ~el** плѐвелът прекалено избуя **2.** мед. хипертрофирам се

přebytečně нар. излишно, в излишък, в повече **přebytečn|ý, -á, -é** излишен: **~á energie** излишна енергия; **~ý tuk** излишна мазнина

přebýt|ek, -ku м. излишък, остатък: **~ky zemědělských výrobků** излишѐци от селскостопански продѐкти; **pokladní ~ek** касов остатък, излишък; **~ek času** излишък от врѐме

přebýt, -budu св. **1.** остѐна излишен, остѐна в излишък: **kus dřeva, který ~byl, odřízal** той отрязал парчѐто дърво, коѐто бѐше излишно **2.** (–; со) книж. поживѐя, прекарам, просъществувам (някакво време): **~být v malém domku** поживѐя в мѐлка кѐщичка

přebýv|at, -ám неск. **1.** остѐвам излишен, остѐвам в излишък: **peníze mu ne~ají** не му остѐват пари, няма излишни пари **2.** (–; со) книж. пребивавам, живѐя (някакде за някакво време); обитавам (нещо): **~at na vesnici** живѐя на сѐло; **~at s někým pod jednou střechou** живѐя под един покрив с някого

přece I, книж. прѐс, разг. прѐси нар. **1.** въпреки това; и всѐ пак; при всѐ това (обикн. в съчет. с а, ale, však): **umí to a ~ se zmýlil** той го знаѐ и въпреки това, и всѐ пак сбѐрка **2.** всѐ пак (обикн. в съчет. с je и jenom): **~ jen je to pravda** всѐ пак (това) е истина **3.** та нали, ами, всѐ пак: **vidíte ~, že odpočívá** та нали виждате, че си почива

přece II междуум. нали, естѐствено, всѐ пак: **na**

tom ~ nezáleží разбира се, това няма значение; та нали това няма значение; **šedesát let není ~ mnoho** 60 години все пак не са много; та 60 години да не би да са много; **přestaň už ~ plakat** престани да плачеш най-сетне
přecedit, -ím св. (со) прецедя (нещо): **~it čaj, omáčku** прецедя чай, сòс
přecenit, -ím св. (кого, со) надценя (някого, нещо): **~it své síly** надценя силите си
přecenit|ovat, -uji/разг. -uju не св. (кого, со) надценявам (някого, нещо): **ne~uj se!** не сè надценявай!
přeci вж. **přece**
přecitlivěle нар. твърде, прекалено чувствително
přecitlivělost, -í ж. прекалена чувствителност:
chorobná ~ мед. патологична свръхчувствителност, алергия
přecitlivě|lý, -á, -é твърде, прекалено чувствителен: **nemocný, ~ý člověk** болен, прекалено чувствителен човек; **~á nálada** прекалено чувствително, съзливо настроение
přecran|ý, -á, -é препълнен, претъпкан: **~á karsa** препълнен джоб; **~ý vůz** претъпкана кола
přecrp|at, -u св. (со) препълня, претъпча (нещо): **~at knihovnu** препълня, претъпча библиотека
přecrp|at se, -u se св. (-; čím) разг. експр. претъпча се, преяма (с нещо): **~at se buchtami** претъпча се с бухти
přecr|ávat, -ám не св. (со) препълвам, претъпквам (нещо)
přecr|ávat se, -ám se не св. (-; čím) разг. експр. претъпквам се, преяждам, претоварвам си стомаха (с нещо)
přecukr|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) пресладя, прекалено подсладя (нещо); поръся (нещо) със захар прекалено много
přečasto нар. твърде, прекалено често
přečast|ý, -á, -é прекалено чест, твърде чест
přečerp|at, -ám св. (со) 1. прелёя, пресипя (нещо): **hadicí ~at benzín do nádrže** прелёя бензин с маркуч в резервоар 2. преразходя, изразходя (нещо) над допустимото: **~at mzdový fond** извърша преразход на фонд работна заплата
přečerp|ávac|í, -í, -í в съчет. **~í stanice** техн. помпена станция
přečerp|ávat, -ám не св. (со) 1. преливам, пресипвам (нещо) 2. изразходвам (нещо) над допустимото; преразходвам (нещо)
přeče|sat, -šu/-sám/книж. -ši св. (кого, со) пререша, реша отново, другоаче (някого, нещо): **~sat si přšinku** среша се с различен път в косата

přečesáv|at, -ám не св. (кого, со) реша отново, реша другоаче (някого, нещо)
přečetn|ý, -á, -é твърде, прекалено многобрден: **~é dary, žádosti** твърде многобрдни подаръци, йскания
přečin, -u м. книж. 1. провинение, простъпка 2. юрид. простъпка: **dopustit se ~u** извърша простъпка
přečís|lovat, -uji/разг. -uju св. (со) преномерирам (нещо)
přečíslováv|at, -ám не св. (со) преномерирам (нещо)
přečíst, -čtu св. (со) 1. прочетá (нещо): **~číst (si) knihu, dopis** прочетá книга, писмò 2. разчетá (почерк); успёя да прочетá (нещо): **ani to po sobě ne~čteš** дáже не мòжеш да си разчетёш написаното
přeč|ít, -ám ж. нещо край няма
přečk|at, -ám св. 1. (со) изчáкам (край на нещо): **~at bouřku** изчáкам да премине буря 2. (кого, со) преживёя, надживёя (някого, нещо): **~at válku** преживёя война; **matka ~ala syna** майката надживёя синá си; **strom ~al věku** дървòто е преживяло вековè 3. (со) издържá, понесá (обикн. нещо неприятно): **~at všechno utrpení** издържá всйчки страдания
přečkáv|at, -ám не св. 1. (со) изчáквам (край на нещо) 2. (кого, со) преживявам, надживявам (някого, нещо) 3. (со) издържам, понасям (обикн. нещо неприятно)
přečmár|at, -ám св. (со) задрáскам (нещо): **~at slovo, obrázek** задрáскам дума, картинка
přečnív|at, -ám не св. (со; přes со) стърчá, издавам се, издйгам се (над нещо): **hlava ~ala přes zábradlí** главáта стърчеше над перилòто; **břízy ~aly smrkový porost** брезите се издйгаха над бòровите насаждения
přečten|í, -í ср. прочитане
přečuh|ovat, -uju не св. (кого, со) разг. стърчá, издавам се, издйгам се (над някого, над нещо)
před, přede (вариант **přede** пред думи, започващи с **d-, t-** или група съгласни предлог **I** с вин. (кат) за посока (кого, со) пред (някого, нещо): **vyjít ~ dům** изляза пред къщи, пред къщата; **stoupni si ~e mne** застанй пред мён; **nevidět ani na krok ~ sebe** не виждам на крачка пред себе си; **předvolat ~ soud** извйкам, призовá на съд; **postavit ~ hotovou věc** прен. поставя пред
dávat si servítek ~ ústa не си подбйрам думите, устáт сьм **II** с твор. 1. (kde) за местоположение (кът, čím) пред, отпřed (някого, нещо): **stát ~ domem** стоя пред къщи, пред

къщата; **nechat stát ~e dveřmi** остава да стои пред вратата; **mžitky, kola se mu dělají ~ očima** звезди, кръгове му се мержелят пред очите; **hnát dobytek ~ sebou** карам добитък пред себе се; **svědčit ~ soudem** свидетелствам пред съд; **rovnost ~ zákonem** равноправност пред закона; **hádat se ~ dětmi** карам се пред децата; **tyká mi ~ lidmi** говори ми на „ти“ пред хората; **osvědčit se ~ kolektivem** покажа способностите си пред колектива; **stát ~ úkolem ...** *прен.* изправен съм пред задачата...

♦ **tanjnujho nra mřina** под носъ му; **Vánoce jsou ~ dveřmi** Коледа е утре, много скоро; Коледа чука на вратата; **mít něco ~ očima** нещо е постоянно в паметта ми, пред очите ми; **mít něco ~ sebou** предстой ми нещо; **mít ~ svatbou** скоро ще бъде сватбата (му/й) **2. (čít)** преди (нещо): **~ chvílí** преди минута, преди минутка; **~ Vánocemi** преди Коледа **3. (kýt, čít)** пред, от (някого, нещо) (за предпочитание, превъзходство): **mít přednost ~ někým** имам предимство пред някого; **vyznamenávat někoho ~ někým** награждавам някого повече от друг; награждавам някого преди друг **4. (kýt, čít)** от (някого, нещо) (при гл. и имена за чувства): **stydět se sám ~ sebou** срамувам се от самия себе си; **mít ~ někým strach** страхувам се от някого; **chránit se ~ zimou** пазя се от студ; **respekt ~ kritikou** респект от критика; **ochrana ~ nemocí** защита от болест; **bránit ~ nepřáteli** пазя от врагове; **skrývat ~ lidmi** крия от хората; **utíkat ~ lidmi** бягам от хората

předák|k, -ka **м.** **1.** лидер, водач, вожд: **političtí ~ci** политически лидери **2.** ръководител, бригадир: **~k brigády** бригадир

před|at, -ám *св.* (со коти, кам) **1.** предам (нещо на някого, някъде): **~at štafetu** предам щафета; **~at službu** предам дежурство; **~at telefon** *разг.* предам слушалката **2.** предам, претотстъпя, връча (нещо на някого): **~at synovi chalupu** предам, отстъпя къща на синъ си; **stavbaři ~ali nové byty** строителите предадоха новите апартаменти; **~at řády a vyznamenání** *публ.* връча ордени и отличия

před|at se, -ám *св.* погрешно, (по) погрешка дам (в) повече: **~at se o stovku** дам стот кро̀ни

před|avac|í, -í, -í предавателен; който се отнася към предаване: **~í protokol** *юрид.* предавателен протокол; **~í území** *спорт.* предавателна отсечка (за щафета)

před|áván|í, -í *ср.* предаване, връчване

před|áv|at, -ám *несв.* (со, коти, кам) предавам,

връчвам (нещо на някого, някъде): **~at štafetu** предавам щафета; **~at zkušenosti** предавам опит; **~at vyznamenání** *публ.* връчвам отличия; **~at novou trať** предавам нова (ж.п.) линия **před|áv|at se, -ám** *несв.* погрешно, (по) погрешка дам (в) повече: **~at se při rozdávání karet** (по) погрешка раздавам повече карти, отколкото трябва

před|áv|k|a, -u *ж.* *спорт.* предаване на щафета **před|áv|kov|at, -uji/разг. -uju** *св.* (со) *мед.* предозирам (нещо); дам, употребя прекалено голяма доза (нещо, от нещо): **~ovat vitamíny** дам прекалено голяма доза витамини; **~ovat chmel** предозирам хмел

před|běh|nout, -nu *св.* **1.** (koho, со) изпревържа, надмина (някого, нещо): **~nout soupeře o celé kolo** изпревържа съперник с цяла обиколка; **~nout svou dobu** изпревържа своето време; **~nout události** изпревържа събития; **chce každého ~nout** иска да надмине всички **2. (koho – вин.)** передя, изпревържа (някого): **~nout ve frontě ostatní** передя останалите на опашка

před|běh|nout se, -nu *св.* избързам (за часовник)

před|bělohorsk|ý, -á, -é предбелохорски; който се отнася към периода преди битката на Била хора: **~á literatura** предбелохорска литература

před|běžně *нар.* предварително

před|běžn|ý, -á, -é **1.** предварителен: **~á porada** предварително съвещание; **~é vzdělání** предварително, предходно, предишно образование **2.** временен, предварителен, неокончателен: **~ý rozpočet** временен, предварителен бюджет; **~á přihláška** предварителна заявка; **~é obrábění** *техн.* първична обработка

před|b|h|án|í, -í *ср.* изпревърване

před|b|h|at, -ám *несв.* **1.** (koho, со) изпревървам, надминавам (някого, нещо): **~ali se o závod** те се надбягваха; **~at ve vývoji jiné země** изпревървам, надминавам други страни в развитието; **~at čas, vývoj** изпревървам време, развитие; **~at události** изпревървам събития **2. (koho)** пререщам, изпревървам (някого): **ženy v obchodě ~aly** жените се пререщаха в магазина

před|b|h|at se, -ám *несв.* бързам, избързвам (за часовник)

před|bouř|kov|ý, -á, -é който се отнася към състояние пред буря: **~é dusno** задушно (като) пред буря; **~á nálada** настроение (като) пред буря

před|ev|č|ít, -ím *св.* (со) *спорт.* изиграя (упражнения) показно; покажа, демонстрирам

(упражнения): **~it sestavu** покажа, демонстрирам съчетание, физкултурна композиция
předcvičovat, -uji/разг. -uju несл. (со) физкулт. играя (упражнения) показно; показвам, демонстрирам (упражнения)

předčasně нар. преждевременно, твърде рано
předčasný, -á, -é преждевременен, твърде ранен, прибързан, предшестваш: **~ý příchod** твърде рано идване; **~é stárnutí** преждевременно остаряване; **~á radost** прибързана радост; **~ý děj** език. предходно, предшествашо действие

předčít, -ím несл. и св. (кого, со čít, v čet) превъзхощдам, надминавам/надмина, надхвърлям/надхвърля, превишавам/превиша (някого, нещо с нещо, в нещо, по нещо): **~it někoho v práci** превъзхощдам, надминавам/надмина някого в работата; **výsledek ~í očekávání** резултатът надхвърля/надхвърли очакванията; **naš výrobek ~í jakostí výrobky cizí** нашата продукция превишава, превъзхощда по качество чуждата продукция

předčítat, -ám несл. (со; со кому; кому) четя на глас, четя пред публика (нещо); рецитирам (нещо на някого, пред някого): **~at text slibu** четя на глас текст на клетва; **~at dětem pohádky** четя приказки на деца; **básník ~al své verše** поетът чете, рецитира свои стихове

předčítatel, -e м. четец, диктор; човек, който четя на някого на глас

předčítatelka, -y ж. жена, която четя на някого на глас

předě вж. **před**

předělnat, -ženu св. (кого, со) задмина, изпревара, надмина (някого, нещо): **~hnat někoho v běhu** надбягам някого; **~hnat někoho v práci** надмина, изпревара някого в работата; **~hnat dobu ve vývoji** изпревара в развоя си времето; **dohnat a ~hnat** достигна и надмина
předehra, -y ж. **1.** муз. увертюра, прелюдия **2.** театр. пролог **3.** прелюдия; предходни, подготвящи събития; **~a revoluce** прелюдия към революция, предреволюционни събития

předehráť, -ají/разг. -aju св. (со) изсвиря (нещо) пред публика; изсвиря демонстрация (от муз. произведение)

předehrávat, -ám несл. (со) изсвирвам (нещо) пред публика; изсвирвам демонстрация (от музикално произведение)

předejet вж. **předjet**

předeljit, -jdu св. **1.** (кого, со) задмина, изпревара (някого, нещо): **~šel ho rychlým krokem** той го задмина, изпревара с бърза крачка **2.** (кого – вин.) изпревара, пререди (ня-

кого): **~šla ho u pokladny** тя го пререди на касата **3.** (кого, со) изпревара (някого, нещо); избързам (преди някого, преди нещо във времето): **chtěla to zvednout, ale ~šel ji** тя поиска да го вдигне, но той я изпревара; **~jít něčí přání** изпревара, предугада нечие желание **4.** (čemu, со) избегна, предотврати (нещо): **~jít škodě** предотврати щети; **~jít nemoci** избегна, предотврати болест

předeljit se, -jdu se св. избързам (за часовник)

předeljmout, -jmu св. (со) книж. изразя, схвана предварително (нещо); предскажа, предвидя (нещо): **Verne ~jal vývoj techniky** Верн предвиди развоя на техниката; **přesně ~jal, co se stane** той точно предвиди какво ще стане

předjek I, -ka м. предшественик, прадедо: **naši ~kové** нашите прадеди, предци; **portréty ~ků** портрети на прадеди, на предци; **jazyk po ~cích** език на дедите

předjek II, -ku м. предна част, предница: **~ek vozu, koně** предница на кола, на кон; **~ek domu** фасада на къща; **~ek košile** предница на риза; **paštika ze zajčičího ~ku** пастет от зайски гърди

předěl, -u м. книж. **1.** предел, граница: **vodní ~** геогр. водораздел; **třídní ~y** класови граници, ограничения **2.** предел, прелом, граница (за време): **historický ~** исторически предел, прелом; **na ~u století** на границата между два века
předělat, -ám св. (со) **1.** преправя, преработя (нещо): **to se musí ~at** това трябва да се преработи; **~at šaty** преправя рокля; **~at plán** преработя план; **autor celou hru ~al** авторът преработи цялата пиеса **2.** изменя, променя, преправя (нещо): **~at tvář vesnice** променя облик на село; **svět ne~áš** разг. няма да промениш света; **jeho už ne~áš** разг. него няма да го промениш, да го превзпиташ

předělávat, -ám несл. (со) **1.** преработвам, преправям (нещо): **~at fasádu** преправям фасада; **~at výlohu** правя нов дизайн на витрина; подреждам витрина по нов начин; **~at rukopis** преработвам ръкопис **2.** изменям, променям (нещо): **chtít ~at svět** искам да променя света; **~at sám sebe** превзпитавам себе си

předělávka, -y ж. преработка, поправка

předem нар. **1.** предварително, отнапред: **~ prostudovat** изуча предварително; **děkovat ~** благодаря предварително; **~ ztracená věc** предварително загубена кауза; **neradi o tom mluvíme ~** не обичаме да говорим за това отнапред; **program na měsíc ~** програма за един месец предварително **2.** отпред, от предната страна, откъм фасадата: **nastupuje se ~**

качването е от предната врата; **jít do budovy** ~ влизам в сградата от предната врата

předení|í, **-í** *ср.* предене

předel|prat, **-peru** *св. (со)* изперà предварително, накисна (*нещо*); **направя предпранè (на нещо)**: **~prat prádlo** накисна пранè, изперà пранè предварително

předepsan|ý, **-á**, **-é** предписан, определен, полагаем: **~ý lék** предписано лекарство; **~é zkoušky** определени, полагаеми изпити; **~ý postup** определен, предвиден метод

předel|psat, **-píšu**/*книж.* **-píši** *св. (со; кому со)*

1. предпиша, определя, постановя (*нещо на някого, за някого*): **úředně ~psat lhůtu** официално определя, постановя срòк; **~psat zemědělcům dodávky** определя, установя държавни достáвки за селски стопàни; **~psat žákům povinnou četbu** определя на ученици задължителни книги за четене; **nemohu mu ~psat, co má dělat** не мòга да му наредя каквò да прави

2. предпиша (*лекарство*): **~psat pacientovi prášky, klid, dietu** предпиша на пациент хàпчета, спокойствие, диета

3. напиша предварително (*нещо*) (като образèц): **~psat písmena do sešitů** напиша предварително (като образèц) бŭкви в тетрадки

předesil|at, **-ám** *несв. (со; со к ÷ети)* *книж.* казвам предварително (*нещо*); казвам встъпителни дŭми (*към нещо*): **~at vysvětlení** казвам встъпителни обяснителни дŭми

předeslat, **-šlu** *св. (со; со к ÷ети)* кажа предварително (*нещо*); кажа встъпителни дŭми (*към нещо*): **~slat ke každému bodu několik slov** кажа към всяка тòчка няколко ŭводни дŭми; **~slat novému vydání ŭvod** добавя ŭвод към нòво издàние

předestil|ovat [-tu-], **-uji**/*разг.* **-uju** *св. (со)* *хим.* дестилирам, предестилирам (*нещо*)

předešle *нар.* миналия пѣт: **dokončil, co ~ nedopověděl** тòй довѣрши (оновà), коèто не доизказа миналия пѣт; **přišel pozdě jako ~** тòй дойдè кѣсно както миналия пѣт

předešl|ý, **-á**, **-é** миналият, предишният: **~ý večer** миналата, предишната вèчер; **~ý majitel** предишният сòбственик; **uvést něco v ~ý stav** възстановя нèщо в предишното състояние; **navrácení v ~ý stav** *юрид.* възстановяване в предишното състояние

předevčír|ek, **-ka** *м.* завчерашният дèн

předevčirem, **předvčirem** *нар.* òнзи дèн, завчера: **~ přišlo** òнзи дèн, завчера валя дѣжд; **vrátil se už ~** тòй се вѣрна òще òнзи дèн

především *нар.* преди всѣчко; на пѣрво място; главно; най-напред: **~ jde o čas** стàва дŭма

преди всѣчко за вѣре; **požaduje ~ ukázněnost** изисква на пѣрво място дисциплинираност; **~ poděkoval matce a pak ostatním** на пѣрво място, най-напред тòй благодарì на мàйка си, а пòсле на останалите; **myslí ~ na sebe** мисли главно, преди всѣчко за сèбе си

předfinancování|í, **-í** *ср. икон. фин.* бàнково кредитиране на производство (чàстично авàнсово плащане); плащане „на зелено“

předfinanc|ovat, **-uji**/*разг.* **-uju** *св.* кредитирам (*нещо*); плащам авàнсово (*за нещо*)

předhán|ět, **-ím**, **3. мн. -ějí/-í** *несв. (кого, со)* надбѣгвам, изпревàрвам, надминавам, задминавам (*някого, нещо*): **~ět vývoj** изпревàрвам развитие; **~ět ostatní země** надминавам, изпревàрвам останалите страни

předhán|ět se, *обикн. мн. -íme se*, **3. мн. -ějí se/-í se** *несв.* състезàваме се, надбѣгваме се, надпревàрваме се: **~ějí se na kolech** състезàват се с колелà; **~ějí se v horlivosti** надпревàрват се по усърдие; **~ěli se kdo bude dřív hotov** състезàваха се кòй прѣв ще свѣрши, ще стàне готòв

předhaz|ovat, **-uji**/*разг.* **-uju** *несв. (кого, со кому)* **1.** хвѣрлям (*някого, нещо на някого, пред някого*): **~ovat seno koním** хвѣрлям сенò на конè **2.** подхвѣрлям (*забележка и под. на някого*); упрèквам, укорявам (*някого за нещо*), подмѣтам (*нещо на някого*): **~oval jí, že ji živí zadarmo** тòй ÿ подмѣташе, подхвѣрляше, че я издѣржа безплатно

předhistorick|ý, **-á**, **-é** дòисторически, предисторически, праисторически: **~á doba** дòисторически периòд; **zbytky ~ých staveb** останки от праисторически пострòйки

předhistori|e, **-e** *ж.* **1.** *истор.* праистòрия **2.** предистòрия: **~e povstání** предистòрия на вѣстàние; **~e románu** предистòрия на (написване на) ромàн; **~e sporu** предистòрия на спòр

předhod|it, **-ím** *св. (кого, со кому)* **1.** хвѣрля (*някого, нещо на някого, пред някого*): **~it psovi kost** хвѣрля на кŭче кòкал **2.** подхвѣрля, подмèтна (*забележка и под. на някого*); упрèкна, укоря (*някого за нещо*): **~il jí, že příliš utrácí** тòй ÿ подхвѣрли, че харчи твѣрде мнòго; **~it někomu chudobu** подмèтна на някого, че е бèден

předhon|it, **-ím** *св. 1. (кого, со)* изпревàря, надбѣгам, задмина (*някого, нещо*): **~il nejlepšího běžce** тòй изпревàри, надбѣга най-добрият бегàч; **auto ~ilo vlak** автомобилът задмина влака **2. (кого, со)** изпревàря (*някого, нещо*); избѣрзам (*преди някого, преди нещо във вѣремето*): **nedali se ~it časem** не позволиха вѣремето да ги изпревàри; **mladší bratr ho ~il v**

ženění по-малкият брат го изпревări с женитбата, прежени го **3.** (*koho, co v čem, čím*) надмина, изпревára (*някого, нещо в нещо, по нещо*): **~it svého učitele** надмина учителя си

předhoří|í, předhůř|í, -í *ср.* предпланина: **~í Krkonoš** предпланина на Кърконошките

předcházejíc|í, -í, -í предшестваш, предходен, предидущ: **~í období** предшестваш период; **~í řádky** предходни редове

předcház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв.* **1.** (*koho, co*) изпреварвам, надбягвам, задминавам (*някого, нещо*): **~et unavené turisty** изпреварвам, задминавам уморени туристи **2.** (*čemu/co*) предотвратявам, избягвам (*нещо*): **~et nemoc(i)** предотвратявам болест **3.** (*-; co; čemu*) предходявам, предшествам (*нещо*) (*по време*): **co to(mu)to rozhodnutí ~elo?** каквò предшестваш решение?♦ **předa-řád** след гордостта идва провалът, падението; след главозамайване идва падение **4. u předcház|et si** (*koho – vin.*) търся (*нечие*) благоразположение; предразполагам (*някого*): **lichocením si ho ~eli** с ласкателство го предразполагаха; **~et si dívku** ухажвам момиче

předcház|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se *несв.* **1.** избързва (*за часовник*) **2.** обикн. *мн.* **-íme se** надпреварваме се, състезаваме се: **~et se v lichotkách** надпреварваме се в комплименти

předchoz|í, -í, -í *книж.* предшшен, предходен, предшестваш, предидущ: **zrušit ~í rozhodnutí** анулирам предишно решение; **~í zkušenost** предшестваш опит

předchůdc|e, -e *м.* предшественик: **~e ve funkci** предшественик в длъжност; **~i realizmu** предшественици на реализма

předchůdkyn|ě, -ě *ж.* предшественица

předimenz|ovat [-dy-], -uji/разг. -uju *св. (co)* определя твърде големи размери, параметри, мащаби (*на нещо*): **~ovat plán** определя твърде голям план; **~ovat motor** създам мотор, по-голям от необходимото

předinstalovan|ý, -á, -é *комп.* първоначално, предварително инсталиран (*за софтуер*)

předispon|ovat [-dy-], -uji/разг. -uju *св. (co kam)* пренасоча, преориентирам (*нещо някъде*): **~ovat zboží** пренасоча стоки; **~ovat finanční prostředky** пренасоча финансови средства

přediv|o, -a *ср.* **1.** предивò; материал, суровина за предене **2.** *събир.* влакна: **umělé ~o** изкуствени влакна

předjař|í, -í *ср.* предпрòлет: **teplé, deštivé ~í** топла, дъждòвна предпрòлет

před|jet, рядко přede|jet, -jedu *св.* **1.** (*koho, co*) задмина, изпревára (*някого, нещо*) с пре-

вòзно средство: **auto ~jelo autobus** автомобилът изпревări, задмина автобуса **2.** (*kam*) пристигна (*пред нещо*) с превòзно средство; спра (*пред нещо*) (*за превозно средство*): **auto ~jelo k hlavnímu vchodu** колата пристигна, спря пред главния вход

předjezd|ec, -ce *м.* *муз.* подгряващ певец, подгряваща група (*на концерт*)

předjím|at, -ám *несв. (co)* предвиждам, предчувствам, предусещам, предсказвам (*нещо*): **~at události** предвиждам, предчувствам, предсказвам събития; **~at námitky** предвиждам възражения; **hypotézou ~at vědeckou teorii** с хипотеза предсказвам, изпреварвам научна теория

předjždě|ní, -í *ср.* задминаване, изпреварване (*с превòзно средство*): **zákaz ~í** изпреварването забранено

předjždě|t, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* **1.** (*koho, co*) задминавам, изпреварвам (*някого, нещо*) с превòзно средство: **cyklisté ~ějí** колоездачите изпреварват **2.** (*kam*) пристигам (*пред нещо*) с превòзно средство; спирам (*пред нещо*) (*за превозно средство*): **k radnici, před radnici ~ěla auta** пред кмётството пристигаха, спираха автомобилите, лèки коли

předjždě|t se, обикн. мн. -íme se, 3. мн. -ějí se/-í se *несв.* надбягваме се, изпреварваме се (*за превозни средства, с превозни средства*)

předkapel|a, -y *ж.* *муз.* подгряваща група (*на концерт*)

předklád|at, -ám *несв. (co komu)* **1.** поставям (*нещо пред някого*); показвам, представям, давам (*нещо на някого*): **~at zákazníkovi zboží** показвам стоки на клиент; **je nutno ~at doklady** трябва да се показват документи; **~at k podpisu** давам за подпис **2.** сервирам (*нещо на някого*); поднасям, давам (*за храна*) (*нещо на някого*): **~at předkrmy** сервирам, поднасям ордьòрви; **~at koni seno** давам сенò на кон **3.** представям, предлагам (*нещо на някого*); поставям (*нещо*) за обсъждане: **~at veřejnosti výsledky** информирам обществòто за резултати, публикувам резултати; **~at plán, návrh** представям план, предложение; **~at otázku** поставям въпрòс, проблем (*за обсъждане*); **~at důkazy** представям доказателства; **~at požadavky** поставям, издигаю искания

předklán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. физкулт.* (*co*) накланям, навещдам (*нещо*) напред: **~ět trup** накланям тялото напред

předklán|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se *несв. физкулт.* накланям се, навещдам се напред: **hluboce se ~ět** навещдам се ниско напред

předklasický, -á, -é прѣдкласически: **~á hudba** прѣдкласическа мѹзика, музикална прѣдкласика

předklíčit, -ím *св. (со) сел. стоп.* остава (нещо) да прорасне, прѣдварително да покълне: **~it brambory** остава картофѹи да прораснат

předklon, -u *м. физкулт.* наклон напред

předklonit, -ím *св. (со)* наклоня (нещо) напред: **~it horní část trupu** наклоня напред горната част на тялото

předklonit se, -ím se *св.* наклоня се, наведà се напред: **trochu se ~it** леко се наклоня напред

předklonka, -y *ж. език.* проклитика

předkožka, -y *ж. анат.* прѣдна кожа; препѹций

předkreslit, -ím *св. (со)* нарисѹвам (нещо) прѣдварително (за образец, за модел): **~it vzorek** нарисѹвам показно мотив с учебна цел

předkreslovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* рисѹвам (нещо) показно, с учебна цел

předkrm, -u *м.* ордьовър, прѣдястие, мезе: **studený ~** студѣн ордьовър

předkřesťanský, -á, -é прѣдхристиянски, дõхристиянски: **~á kultura** прѣдхристиянска култура

předkus, -u *м. мед.* обратна захãпка; *анат.* прогения

předloh, -y *ж.* 1. модел, образец: **kreslit podle ~y** рисѹвам по модел 2. образец, произведение-основа, първобраз: **literární ~a filmu** литературна основа на филм; **rukopis je opsaný ze starší ~y** ръкописът е препѹсан от по-старо произведение, от по-стар образец 3. *в съчет.* **~a zákona** *юрид.* законопроект

předloktí, -í *ср.* ръката от китката до лакътя; *анат.* антибрахиум

předloni *нар.* по-миналата година

předloňský, -á, -é който се отнася към по-миналата година

předlouhý, -á, -é прѣдълъг; твърде, прекалено дълъг

předložit, -ím *св. (со кому)* 1. слõжа (нещо прѣд някого); покажа, прѣдостава, дам, прѣдстава (нещо на някого): **~it zákazníkovi zboží** покажа стõки на клиент; **~it potvrzení** прѣдстава, покажа удостоверение; **~it seznam k nahlednutí** прѣдостава списък за справка; **~it k podpisu** дам за подпис; **~it účet (k placení)** прѣдстава сметка (за плащане) 2. сервирам (нещо на някого); поднесà, дам (храна на някого): **~it k snídani čaj** сервирам чай за закуска; **~it koni seno** дам сенõ на кон 3. прѣдстава, прѣдложà (нещо на някого); постава (нещо) за обсъждане: **~it výsledky veřejnosti** прѣдстава, покажа резултати на общественоста; **~it otázku** постава въпрос; **~it návrh**

прѣдстава, дам прѣдложèние; **~it spor k řešení** постава спор за разрешàване; **~it požadavky** постава, прѣдвявã искания; **~it důkazy** прѣдстава доказателства

předložka, -y *ж.* 1. килимче, пътека: **~a k posteli** килимче прѣд легло 2. *език.* прѣдлог

předložkový, -á, -é *език.* прѣдложен; който се отнася към прѣдлог: **~ý pád** падèжна фõрма с прѣдлог; **~á vazba** прѣдложна конструкция

předmanželský, -á, -é прѣдбрачен: **~á poradna** прѣдбрачна консултация

předmarxistický [-ty-], -á, -é дõмарксистски: **~ý socialismus** дõмарксистски социализъм

předměstí, -í *ср.* прѣдградие, периферия, краен квартал: **bydlit na ~í** живявã в прѣдградие, в периферията, в краен квартал

předměstský, -á, -é крайградски; който се отнася към прѣдградие, към градска периферия, към краен квартал: **~é ulice** ùлицѹи в периферията на града; **~á doprava** крайградски транспорт; **~á výstavba** строителство в крайни квартали

předmět, -u *м.* 1. прѣдмѣт, вещь: **~y denní potřeby** прѣдмѣти за всекидневна употреба; **cenné, ozdobné, přepychové ~y** ценни, декоративни, луксõзни прѣдмѣти; **terénní ~y** *воен.* теренни обекти 2. прѣдмѣт, обект на дейност; тема: **~ hovorů** прѣдмѣт на разговор; **zavést řeč na jiný ~** отклоня разговор към другã тема; **~ zájmu** обект на интерес; **~ myšlení** *филос.* обект на мислене; **vyučovací ~** *учил.* учебен прѣдмѣт 3. *език.* допълнение, обект

předmětný, -á, -é 1. *книж.* прѣдмѣтен, конкретен, материален: **~é umění** прѣдмѣтно изкѹство; **~ý svět** прѣдмѣтен, материален свят; **~á znalost vesnického života** непосредствено, конкретно познàване на селския живот; **~é motivy** *изк.* прѣдмѣтни мотиви 2. *в съчет.* **~á věta** *език.* подчинèно допълнително, подчинèно обектно изречèние 3. *рядко книж.* обективен, делови: **~á připomínka** обективна, деловã забелèжка; забелèжка по същество

předmětový, -á, -é *рядко* прѣдмѣтен; който се отнася към прѣдмѣт, към обект: **~ý pád** *език.* падèж на обекта, на допълнèнието; **~é sloveso** *език.* прѣходен, транзитивен глагол; **~ý katalog** прѣдмѣтен каталог

předminule *нар.* по-миналия път: **~ chyběl** по-миналия път той отсъстваше; **říkal to už ~** той го каза õще по-миналия път

předminulý, -á, -é по-миналият: **~ý týden** по-миналата сѣдмица; **~é číslo časopisu** по-миналият брõи на списàние; **~ý čas** *език.* минало

предварително време; отдавна минало време; плусквамперфект

předmluva, -у ж. прѣдговор, ўвод, предислѳвие

předmostí, -í ср. 1. предмѳстие 2. воен. предмѳстие, плацдарм

přednádorov, -á, -é мед. дотўморен, прѣдтўморен

přednášeč, přednašeč, -е м. изпълнител, интерпретатор, рецитатор, декламатор: ~ **veršů** рецитатор; ~ **Smetanových skladeb** изпълнител, интерпретатор на композициии на Сметана

přednášející, -ího м. лектор, докладчик, преподавател

přednášet, -ím, 3. мн. -eji/-í несов. 1. (о чет; со; -) изнасям, четā лекция/лекции, бесѳда; преподавам (нещо); държā рѳч: ~ **et slavnostní projev** държā тържѳствена рѳч; ~ **et literaturu** изнасям, четā лекции по литература; ~ **et na vysoké škole** преподавам, четā лекции във висше учебно заведение; ~ **et spatra** изнасям лекции бѳз подготовка; ~ **et o dojmech z cesty** изнасям бесѳда за впечатлѳния от пътешѳствие

2. (со) изпълнявам, интерпретирам, рецитирам, декламирам (нещо): ~ **et báseň** рецитирам стихотворѳние; ~ **et sborovou, symfonickou skladbu** изпълнявам хѳрова, симфонична композиция 3. (со) поставям, представям, давам, подавам (нещо): ~ **et své požadavky** поставям исканията си; ~ **et návrh** представям, давам предложѳние; ~ **et žádost** подавам молба

přednáška, -у ж. 1. лекция, бесѳда: **lékařská** ~а медицинска бесѳда, лекция; ~а о literatuře лекция, бесѳда за литература; **populární, vědecká** ~а популярна, научна лекция, бесѳда 2. лекция (във висше учебно заведение): **chodit na** ~у ходя на лекции

přednáškov, -á, -é лекционен; кѳйто се отнася към лекция: ~ **ý kurs** курс лекции; лекционен курс; ~ **á síň** лекционна зала; ~ **á činnost** лекционна дейност

předně нар. най-напред, на първо място; преди всичко, първо: ~ **tí děkuji za pozdrav** най-напред ти благодаря за поздрав; ~ **to nestojí za řeč a za druhé jsem tvým dlužníkem** на първо място, това е дреболия и второ, аз съм ти задължен

přednedávnm нар. неотдавна: **vrátil se** ~ той се върна неотдавна

přednemocní, -í, -í мед. добѳлничен

přednes, -u м. 1. изпълнение, изнасяне, рецитация, декламация: ~ **básně** рецитация; **živý, výrazný** ~ живо, изразително четене, изпълнение 2. интерпретация, изпълнение: **mistrný**

~ майсторско изпълнение, майсторска интерпретация; **zpívat árii s krásným ~em** преkrásно изпълнявам, интерпретирам ария

přednesov, -á, -é изпълнителски, интерпретаторски; кѳйто се отнася към изпълнение, към интерпретация: ~ **á stránka** изпълнителска страна, изпълнителски аспект на интерпретация; ~ **é pokyny, znaménka (v notách)** муз. инструкции, знаци за изпълнение, за интерпретация (в нѳти)

předněst, -nesu св. 1. (со) изнесā, прочетā (нещо); произнесā (изказване, рѳч, доклад, лекция и под.): ~ **něst referát** изнесā доклад, реферат; ~ **něst řeč** произнесā рѳч 2. (со) изпълня, изрецитирам, издекламирам (нещо): ~ **něst báseň** изрецитирам стихотворѳние; **pěvecký sbor mistrně ~nesl píseň** хѳрът майсторски изпълни, изпъля пѳсен(тā) 3. (со кому) представя, внесā, подāм, дам (нещо на някого): ~ **něst žádost, stížnost** подāм молба, оплакване; ~ **něst návrh** дам, направя предложѳние

přední, -í, -í 1. прѣден, чѳлен, лицев, фасаден: ~ **í část domu** прѣдна, лицева, фасадна част на къща; ~ **í zuby** прѣдни зѳби; ~ **í končetiny** прѣдни крайници; ~ **í oddíl** прѣден отряд; ~ **í řady průvodu** първи, чѳлни рѳдици на манифестация; ~ **í řady sedadel (v divadle)** прѣдни редовѳ седāлки (в театър); ~ **í maso** месѳ от гърди (на животно); ~ **í mozek anat.** прѣден мѳзък; **Přední Asie геогр.** Прѣдна Азия; **Přední Indie геогр.** Прѣдна Индия 2. виден, чѳлен, знаменит, ръководен, важен: ~ **í pracovník** ръководен работник; ~ **í bojovník za mír** виден борѳц за мир; ~ **í interpret Beethovena** знаменит интерпретатор, изпълнител на Бетховен; ~ **í úkol** важна задача; **jeden z ~ích ústavů** един от важните, видните, значителните институти

přednice, -е ж. прѣдница: **uplést ~i (svetru)** изплѳтā прѣдница (на пулѳвер)

přednost, -i ж. 1. прѣдимство, преимўщество, достѳйństwo: **oceňovat něčí ~i** оценявам достѳйността на някого; **má tu ~, že ...** има това преимўщество, че...; **považuji to za ~** смятам това за преимўщество, за прѣдимство, за достѳйństwo 2. прѣдимство, пѳ-голямо право, предпочитāние: **uchazeči s praxí mají ~ (před ostatními)** кандидатите с практика имат прѣдимство (пред останалите); **dát ~ někomu, něčemu** предпочетā някого, нещо; дам предпочитāние на някого, на нещо; **dát ~ ženě (při vcházení)** дам пѳт на женā (при влизане); **dát ~ v jízdě** дам прѣдимство при каране на автомобил; **dávat ~ vlaku před autem** предпочитам влак пред автомобил

přednost|a, -y *м.* 1. ръководител, началник, завѣждащ, шеф: **~a kliniky** главен лекар, завѣждащ клиника; **~a oddělení** завѣждащ отдел; **~a (železniční) stanice** началник гара; **~a tohoto města** кмѣт на града 2. *адм. юрид.* околийски управител (*след 1989 г.*)

přednostk|a, -y *ж. адм. юрид.* околийска управителка (*след 1989 г.*)

přednostné *нар.* с предимство: **~ vyřizovat** уреждам с предимство

přednostní|í, -í който има предимство; привилегирован: **~í zásobování** снабдяване с предимство; **~í postavení** привилегировано положение; **mít ~í právo** имам право на предимство

přednož|it, -ím *св. физкулт.* изнеса крак напред

přednožk|a, -y *ж. физкулт.* прескок на ъред с крака, изнѣсени напред

přednož|ovat, -uji/разг. -uju *несв. физкулт.* изнасям крак напред

předoasijsk|ý [-zi-], -á, -é предноазиатски; който се отнася към Прѣдна Азия

předobraz, -u *м.* първообраз, прототип: **~ příštího života** първообраз на бъдещ живот; **~ románové postavy** прототип на герои от роман

předojazyčn|ý, -á, -é *език.* предноезичен: **~á hláska** предноезичен звук

předopatrov|ý, -á, -é *език.* преднонѣбен: **~á hláska** преднонѣбен звук

předoperačn|í, -í, -í предоперационен: **~í vyšetření** предоперационно изследване

předpaž|it, -ím *св. физкулт.* изнеса ръце напред

předpaž|ovat, -uji/разг. -uju *несв. физкулт.* изнасям ръце напред

předpír|at, -ám *несв. (со)* изпирам, наикисвам предварително (*нещо*); правя предпранѣ (*на нещо*)

předpis, -u *м.* 1. инструкция, законово положение, нормативен документ, распорѣждане, нарѣдба, правило: **platné zákonné** ~у валидни законови положения; **jednat podle ~u** работя по инструкция; **služební, vojenské** ~у служѣбни, воѣнни нарѣдби, распорѣждания; **dopravní** ~у правила за движение по пѣтищата 2. правило, норма: **chovat se podle společenských ~ů** спазвам обществените норми 3. рецѣпта: **lékařský** ~ медицинска рецѣпта, медицинско предписание; **kuchařský** ~ готварска рецѣпта; **~ daně** размер на данък

předpis|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. (*со кому*) предписвам, нарѣждам, заповядвам, определям (*нещо на някого*): **nikdo mi nemá co ~ovat** никой не може да ми нарѣжда, да ми заповядва; **kritika nemůže ~ovat, jak psát**

критиката не може да предписва, да нарѣжда, да определя как да се пише; **nedá si radit ani ~ovat** не дава нито да го/я съветваш, нито да му/й нарѣждаш; **skladatel ~uje mírné tempo** композиторът определя умерено темпо 2. (*со*) предписвам (*лекарство*): **~ovat léky může jen lékař** да предписва лекарства може само лекар 3. (*со*) пиша (*образец*): **~ovat žákům na tabuli** показвам на ученици на черната дъска как да пишат

předpjat|ý, -á, -é *техн.* предварително напрегнат: **~ý betón** предварително напрегнат бетон, бетон с предварително напрежение

předplacen|í, -í *ср.* предварително заплащане; абонамент: **koncert mimo ~í** концерт извън абонамента

předplác|et, -ím, 3. мн. -eji/-í *несв. (кому со; на со)* абонирам (*някого за нещо*): **~et (si) časopisy** абонирам се за списания

předplatitel, -e *м.* абонат: **~é novin** абонати на вѣстник

předplatitelsk|ý, -á, -é абонаментен: **~ý cyklus** абонаментен цѣкъл

předplat|it, -ím *св. (кому со; на со)* абонирам (*някого за нещо*): **~it (si) noviny** абонирам се за вѣстник; **~it (si) lóži v divadle** абонирам (се за) лóжа в театър

předplatn|é, -ého *ср.* цена, сума за абонамент: **~é časopisu** размер на абонамент за списание; **~é na obědy, za obědy** цена на предварително закупени купони за обяд

předplatn|í, -í, -í абонаментен; който се отнася до абонамент: **~í podmínky** условия за абонамент; **~í lístek** абонаментен билет

předpojatě *нар.* с предубеждение; преднамерено: **přistupuje k tomu** ~ пристѣпва към това с предубеждение

předpojatost, -i *ж.* предубеденост, предубеждение, преднамереност: **~ k manuální práci** предубеждение към физическия труд

předpojat|ý, -á, -é преднамерен, предубеден: **~ý kritik** предубеден критик; **~ý způsob myšlení** преднамерен начин на мислене; **být proti někomu** ~ý предубеден съм спрямо някого

předpoklad, -u *м.* 1. условие, предпоставка: **~ úspěšné práce** условие, предпоставка за успешна работа; **mít ~y k povolání** имам предпоставки за дадена професия; **za ~u, že...** при положение, при условие, че...; **vytvářet ~y** създавам условия, предпоставки 2. предположение, очакване, предвиждане: **nesprávný, falešný** ~ неправилно, лъжливо предположение; **plánování v ~u i ve skutečnosti** планирането като предвиждане и като практика

předpokládaný, -á, -é предполагам, очакван, предвиждан: **~á spotřeba** предвиждан, предполагам, очакван разход; **~é výsledky léčeni** очаквани резултати от лечение

předpokládat, -ám *несв. (со)* 1. предполагам (*нещо; че...*), очаквам (*нещо; че...; да...*): **odpověděli mu, jak ~al** отговориха му както очакваше; **~ám, že přijde brzy** предполагам, че ще дойде скоро 2. предполагам, изисквам (*нещо*): **studium knihy ~á základní znalosti** проучването на книгата предполага основни знания; **každá zrada ~á zrádce** всяко предателство предполага предател

předpokoj, -e *м.* преддверие, антрè: **čekat v ~i** чакам в преддверие

předpoledne, -e *ср.* предиобед, предобед

předpolednem *нар.* преди обед, преди пладне

předpollí, -í *ср. воен.* предпòлие, терен пред позиции

předpona, -y *ж. език.* представка, прèфикс: **slovesná ~a** глаголна представка, глаголен прèфикс

předponový, -á, -é *език.* 1. представъчен, префиксален 2. префигиран: **~é sloveso** префигиран глагол

předporad|a, -y *ж.* предварително съвещание

předposledně *нар.* предпоследния път: **~ nebyl přítomen** предпоследния път той не присъства

předposlední, -í, -í предпоследен: **~í slabika slova** предпоследна сричка на дума; **skončil na ~ím místě** той завърши на предпоследно място

předpotopní, -í, -í *нейор.* допотопен: **~í názory** допотопни възгледи

předpověď, -d'í *ж.* предсказание, пророчество, прогноза: **správná ~d'** вярно предсказание; **falesné ~d'í** лъжепророчества; **~d' počasí (na zítřek)** прогноза за времето (за утре)

předpovědět, -ím, 3. мн. -ědí *св. (со; со кому)* предскажа (*нещо на някого*); прогнозирам (*нещо*): **stalo se, co lékař ~ědel** стана, както предвиди лекарят

předpověd|at, -ám *несв. (со; со кому)* предсказвам, пророкувам (*нещо на някого*); прогнозирам (*нещо*); гледам (*в бъдещето*): **~at nezdar** пророкувам неуспех; **dal si ~at z ruky** даде, поиска да му гледат на ръка; **uměla ~at budoucnost** тя умееше да предсказва бъдещето; **mraky ~ají bouři** *прен.* облаците предсказват дъжд

předpremiér|a, -y *ж.* предпремиера

předprodej, -e *м.* 1. предварителна продажба: **ohlásit ~ vstupenek** обявя предварителна продажба на билети 2. каса за предварителна

продажба: **okénko ~e** гише на каса за предварителна продажба

předprodejní, -í, -í който се отнася към предварителна продажба: **~í pokladna** каса за предварителна продажба

předprs|eň, -ně *ж.* 1. стената под прозорец; парапèt: **nízká ~eň okna** нисък фрèнски прозорец; **zdobené ~ně lóži** украсени парапèти на лóжи 2. *воен.* бруствер, парапèt, прèдна стена на окòп

předrážděně *нар.* прекалено раздразнено, прекалено възбúдено: **~ reagovat** реагирам прекалено раздразнено, прекалено възбúдено

předrážděnost, -i *ж.* прекалена раздразненост, прекалена възбúденост

předrážděný, -á, -é прекалено раздразнен, прекалено възбúден: **~é nervy** прекалено възбúдени нèрви; **~á fantazie** прекалено възбúдена фантазия; **~ý smích** прекалено възбúден, неестèствен смях

předražený, -á, -é прекомерно скъп: **~á cena** прекомерно висока цена

předraž|it, -ím *св. (со)* оценя (*нещо*) твърде високо; йскам прекалено висока цена (*за нещо*): **~it zboží** оценя стòка прекалено високо; йскам прекалено висока цена за стòка

předrážk|a, -y *ж. остар.* 1. *муз.* фòршлаг 2. *лит.* анакрúза

předraž|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* оценявам (*нещо*) прекалено високо; йскам прекалено висока цена (*за нещо*): **~ovat obilí** йскам прекалено висока цена за зърнени храни

předrevoluční, -í, -í дòреволюционен: **~í období** дòреволюционен период

předrž|et, -ím *св. (кого, со)* забавя, задържå (*някого, нещо*); пропýсна (*определено време и под.*): **~et čas ke spaní** пропýсна времето за сън; **~et hosta** задържå, забавя гòст; **~et žáky ve škole** задържå ученици в училище

předrž|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого, со)* задържåм, забавям (*някого, нещо*); пропýскам (*време и под.*): **~ovat lidi v práci** задържåм хòра на работа; **~ovat (železniční) vozy** задържåм вагòни; **~ovat pracovní dobu** удължåвам работно време

předřečník, -a *м.* предишния(т) орåтор, преждеговоривш(ият): **o tom už mluvil můj ~** за това вече говори предишният орåтор

předřík|at, -ám *несв. и св. (со; со кому)* казвам/кажа (*нещо на някого*) предварително (*за да бъде повторено*): **~at přísahu** казвам/кажа клетва (*за да я повторят*)

předříkávač, -e *м.* четèц, който четè или казва нещо (*за да бъде повторено*)

předříkáv|at, -ám *несв. (со; со коту)* казвам (нещо на някого) предварително (за да бъде повторено): **~at slova písně** казвам предварително думи на пѐсен

předřít se, -u se *св.* **1.** скъсам се, прекъсна се от триене, претриа се, прежъля се: **řňůra se ~ela** връвтã се претри **2. експр.** съсия се, скъсам се от работа; преуморя се: **ten se ne~e** той няма да се преумори, няма да се скъса от работа

předsádk|a, -y *ж. спец.* фързац; лист, който съединява книга с подвързията

předsál|í, -í *ср.* фоййѐ: **~í kina, divadla** фоййѐ на кино, на театър

předsčén|a, -y *ж. театр.* **1.** авансчѐна **2.** интермедия, действие на авансчѐната

předsed|a, -y *м.* председател: **~a národního výboru** по-рано председател на народен съвет; **~a schůze** председател на събрание; **~a vlády** председател на правителство; министър-председател; **ministerský ~a** министър-председател

předsed|at, -ám *несв. (četi)* председателствам (нещо): **~at schůzi** председателствам събрание; **~at soudu** председателствам съдебно заседание

předsedkyn|ě, -ě *ж.* председателка

předsednick|ý, -á, -é председателски; който се отнася към председател: **~ý stůl** председателска маса; президиум

předsednictv|í, -í *ср.* председателство; функции на председател: **přijmout ~í** приема председателство; **schůze pokračovala za ~í jednatele** събранието продължи под председателството на секретаря

předsednictv|o, -a *ср.* президиум, председателство: **~o sjezdu** президиум на конгрѐс; **~o vlády** президиум на правителство; **člen ~a** члѐн на президиум

předsvezet|í, -í *ср.* решѐние, намерѐние, умисъл: **mít ~í učít se** имам намерѐние да уча; **splnit svá ~í** изпълня намерѐнията си

předse|vzít si, -vezmu si *св. (со)* книж. рѐща, намисля (да направя нещо); набелѐжа намерѐния (за нещо): **provedl, co si ~vzal** направи каквото бѐ решил, бѐ намислил; **~vzít si cíl** набелѐжа си цѐл

předsí|ň, -ňě *ж.* **1.** антрѐ, преддвѐрие: **pokoj má vchod z ~ňě** входът на стаята е през антрѐто; **chrámová ~ň** притвор; преддвѐрие на храм **2. анат.** преддвѐрие (на кух вътрешен орган)

předsjezdov|ý, -á, -é предконгрѐсен: **~á diskuse** предконгрѐсна дискуссия, предконгрѐсно обсъждане

předskokan, -a *м. спорт.* **1.** фърлѐйфер (спор-

тист, който скача от шанцата преди състезание, за да провери изправността ѝ)

2. муз. подгрѐващ певѐц, подгрѐваща грѐпа

představ|a, -y *ж.* **1.** представа, спомен: **~a z dětství** представа, спомен от детство; **žila v mé ~ě jako mladá žena** тя живѐеше в представите ми като млада жена **2.** представа, понятие, възглед: **obecná ~a** най-обща представа; **z plánu získal dobrou ~u o stavbě** от плана той получи добра представа за строежа; **ověřil si svou ~u o něm** той провери представата си за него **3.** представа, фантазия, мираж: **utkvělá ~a** идѐя-фикс; натрапчива мисъл, идѐя; **fantastické ~y o vesmíru** фантастични представи за вселѐната, за космоса; **lákala ho ~a snadného výdělku** привличаше го миражът за лесна печалба

představen|á, -é *ж.* малко остар. ръководителка, завѐждаща, началничка, шефка: **~á kláštera** игѐменка на манастир

představen|í, -í *ср.* представлѐние, спектакъл: **divadelní ~í** театрално представлѐние; **ochotnické, dětské ~í** любителско, детско представлѐние; **~í se nekoná** спектакълът няма да се състои **2.** представяне (при запознаване)

představenstv|o, -a *ср.* ръководен орган, ръководство; управителен съвет: **~o družstva** ръководство на кооперация

představen|ý, -ého *м.* малко остар. ръководител, началник, завѐждащ; шеф, висшестоящ: **povinnosti vůči ~ým** задължѐния към висшестоящите; **~ý kláštera** игѐмен на манастир

představ|it, -ím *св.* **1.** (koho – вин. коту) представя (някого на някого), запозная (някого с някого): **~il nás své ženě** той ни представи на женã си **2.** (koho, со коту) представя (някого, нещо на някого); дам представа (на някого за някого, за нещо); информирам (някого за някого, за нещо); запозная (някого с нещо): **výstava ~ila malířovo dílo** изложбата представи творчеството на художника; **~it události ve filmové zkratce** представя събития в кинематографично съкратѐн вид **3.** (koho – вин.) представя, изиграя (някого); покажа (някого) на представлѐние: **skvěle ~it Harpagona** блестящо представя, изиграя Арпагѐн

představ|it se, -ím se *св.* **1.** (–; коту) представя се (на някого) (при запознаване): **dovolte mi, abych se ~il** позволѐте ми да се представя; **zapomněl se nám ~it** той забрави да ни се представи **2.** (коту; jak) представя се, покажа се (пред някого; никак): **nová vláda se ~ila sněmovně** новото правителство се представи

в парламента; **mužstvo se ~ilo na vysoké úrovni** отборът се представи на високо равнище

představ|it si, -ím si св. (koho, co) представя си (някого, нещо): **nedovede si to ~it** не може да си го представи; **~it si sám sebe v té situaci** представи си себе си в това положение; **~te si** можете ли да си представите; представете си

představitel, -e м. 1. представител: **vedoucí ~é strany** ръководни представители на партия; **~é pokrokové vědy** представители на прогресивната наука **2.** изпълнител (актьор): **~ Jenika** изпълнител на ролята на Йеник

představitelka, -y жс. 1. представителка: **byla typickou ~ou svého pohlaví** тя беше типична представителка на своя пол **2.** изпълнителка: **~a Maryši** изпълнителка на ролята на Мъриша

představivost, -i жс. въображение, фантазия: **tvůrčí ~** творческа фантазия

představ|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (koho komu) представям (някого на някого), запознавам (някого с някого): **~ovat hosty domácím** представям гостите на домакините **2.** (koho, co komu) представям (някого, нещо на някого); давам представа (на някого за някого, за нещо); информирам (някого за някого, за нещо); изобразявам (някого, нещо пред някого): **výstava ~uje veřejnosti výsledek práce celého desetiletí** изложбата представя пред обществеността резултатите от работата през цялото десетилетие; **co ten obraz ~uje?** каквo изобразява тази картина? **3.** (koho – вин.) представям, изигравам (някого); показвам (някого) в представление: **kdo ~uje Hamleta?** кой играе ролята на Хамлет? **4.** (koho, co) представям (някого); представител съм (на някого); изпълнявам пълномощия (на някого): **poslanec ~uje své voliče** народният представител представя своите избиратели **5.** (čít) представлявам (нещо); съставявам, съставен съм (от нещо): **auta ~ují velkou část vývozu** автомобилите представляват голяма част от износа; **zlepšovací návrh ~uje značnou úsporu** рационализаторското предложение представлява значителни икономии

představov|at se, -uji se/разг. -uju se неск. 1. (–; komu) представям се (на някого) (при запознаване): **napřed se ~uje muž ženě** първо мъжът се представя на жената **2.** (komu, jak) представям се, демонстрирам се (пред някого; някак): **věřejnosti se ~uje nový soubor** нов хор се представя на публиката

představ|ovat si, -uji si/разг. -uju si неск. (koho, co) представям си (някого, нещо); въобразявам си (нещо): **~oval jsem si to jinak** предста-

вах си (това) друго; **~ovat si všechno růžově** представям си всичко в розова светлина

předstih, -u м. преднина, аванс, изпреварване: **získat ~** спечеля преднина, изпревара; **řešit úkoly v ~u** решавам, изпълнявам задачи предсрочно

předstih|nout, -nu св. 1. (koho, co) изпревара, надмина, задмина (някого, нещо) (в движение): **~nout vedoucího běžce** изпревара водещия бегач; **šel rychleji, brzy mě ~l** той вървеше по-бързо, скоро ме задмина **2.** (koho, co) изпревара (някого, нещо); появя се (преди някого, преди нещо): **někdo nás ~l v podání zprávy** някой ни изпревари със съобщението; **~nout svou dobu** изпревара своето време **3.** (koho, co čít, v čet) надмина (някого, нещо с нещо, в нещо); превзема, надхвърля (нещо): **~l znalostmi spolužáky** той надмина съучениците със знанията си; **skutečnost ~la všechna očekávání** действителността надмина всички очаквания; **~nout předválečnou výrobu** надхвърля предвоенното производство

předstih|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (koho, co) изпреварвам, задминавам, надминавам (някого, нещо) (в движение): **čluny se navzájem ~ovaly** лодките се изпревараха една друга; **světlo nemůžeme ~ovat** не можем да надминаваме скоростта на светлината **2.** (koho, co) изпреварвам (някого, нещо); избързвам (преди някого, преди нещо); появявам се по-рано (от някого, от нещо): **~ovat dobu, vývoj** изпреварвам времето, развитието **3.** (koho, co čít, v čet) изпреварвам, превзема, надминавам (някого, нещо с нещо, в нещо, по нещо); надхвърлям (нещо): **~uje ho vzděláním** превзема, надминава го по образование; **~ovat ve svém oboru předchůdce** изпреварвам, надминавам предходниците си в своята специалност; **~ovat všechna očekávání** надхвърлям, надминавам всички очаквания

předstíran|ý, -á, -é имитиран, симулиран

předstír|at, -ám неск. (co před koho, komu) симулирам, имитирам (нещо пред някого; че...) претрувам се, правя се (на някакъв; че...): **~at práci** правя се, че работя; **~at zájem** симулирам интерес; претрувам се, че ми е интересно; **~at nemoc** симулирам болест, правя се на болен; **nebudeme si nic ~at** няма да се претруваме, да се лъжем; **~al, že něco hledá** той се претруваше, правеше се, че търси нещо; **~á, že chce odejít** претрува се, прави се, че иска да си върви

předstoup|it, -ím св. 1. (–; před koho, před co)

изляза напред; изляза (*пред някого, пред не-
що*): **~it několik kroků** изляза няколко крачки
напред; **~it před ostatní** изляза пред останали-
лите; **~it před oponu** изляза пред завесата;
svědku, předstupte! свидетелят, излезте на-
пред! **2.** (*s čím*) изляза (*с нещо*) (*пред обще-
ствеността*): **~it před veřejnost s prohláše-
ním** изляза с декларация пред обществеността
předstup|eň, -ně *м. книж.* първа, начална, увод-
на степен, фаза: **~eň revoluce** начална фаза на
революция
předstup|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* излизам на-
пред; излизам (*пред някого, пред нещо*):
každý ~uje a hlásí se всеки излиза напред и се
обажда; **~ovat před soud** излизам пред съда;
~ovat před mikrofon излизам пред микро-
фона; **~ovat před veřejnost** излизам пред об-
ществеността
předsud|ek, -ku *м.* предраскъдък, предубеж-
дение: **bojovat proti rasovým ~kům** боря се
срещу расови предраскъдъци; **chovat se bez
~ků** държам се без предраскъдъци; **~ek proti
novému řízení** предубеждение към новото
устройство
předsu|nout, -nu *св. 1. (co)* изнеса напред, по-
ставя отпред (*нещо*): **~nout nohu** изнеса крак
напред **2. (co čemu)** поставя (*нещо пред нещо,
преди нещо*): **~nout cyklu přednášek úvodní
přednášku** преди цикъла лекции поставя
уводна лекция
předsun|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (co)* рядко
изнасям напред (*нещо*): **~ovat čelist** изнасям
челюст напред
předsunut|ý, -á, -é 1. изнесен напред; преден:
~é rameno рамо, изнесено напред; **~ý chrá-
něný vjezd** изнесен напред вход за авто-
мобили (*с навес*); **~é jednotky** *воен.* предни
части, преден отряд; **~é postavení** *воен.* предна
позиция **2. в съчет.** **~ý prodej** продажба пред
магазинна, на открито
předsvátečn|í, -í, -í предпразничен: **~í den** пред-
празничен ден; **~í nálada** предпразнично на-
строение
předškoln|í, -í, -í предучилищен: **~í výchova** пред-
училищно възпитание; **~í věk** предучилищна
възраст (*от 4 до 6 г.*)
předtanč|it, -ím *св. 1. (před koho, před co)* изля-
за напред (*пред някого, пред нещо*) танцү-
вайки: **před tribunou ~ilo deset párů** пред
трибуната с танцова стъпка излязоха десет
двойки **2. (co)** покажа (*танци*), танцүвам пред
някого (*за образци*): **mistr ~il mazurku** танц-
майсторът, учителят по танци показа как се
танцүва мазурка

předtanečnic|e, -e *ж.* танцёрка, която показва
как се танцүват различни танци: **plesová ~e**
танцёрка, която показва как се танцүват танци
на бал
předtanečn|ík, -a *м.* танцёр, който показва как
се танцүват различни танци: **~ na plesu** танцёр,
който показва как се танцүват танци на бал
předtím *нар.* преди това; преди: **pracoval víc
než ~** той работеше повече от преди; **nikdy ~
ho neviděla** никога преди (това) не го беше
виждала; **vše bude jako ~** всичко ще бъде
както преди (това)
předtisk, -u *м. 1.* печатана бланка, формуляр:
vyplnit formulář podle ~u попълня формуляр
на печатана бланка **2.** контур, рисунка, модел
(*за бродирание*)
předtisk|nout, -nu *св. (co)* напечатам предва-
рително (*бланка и под.*): **~nout formulář** на-
печатам формуляр, бланка: **~nout na ka-
pesníky monogram k vyšíti** направи предва-
рителен отпечатък на монограм за бродирание
върху носни кърпички
předtisk|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (co)* печатам,
напечатвам предварително (*бланки и под.*):
~ovat formuláře печатам формуляри, бланки;
~ovat monogramy прави предварително от-
печатъци за бродирание на монограми
předtuch|a, -u *ж.* предчувствие, предполо-
жение, очакване: **mít špatnou ~u** имам лошо
предчувствие; **~a vývoje** предположение, очак-
ване за развитие; **jeho ~a se splnila** пред-
чувствието му се сбъдна
předurč|ení, -í *ср.* предназначение, предопре-
деление: **mít zvláštní ~í** имам специално пред-
назначение; **není žádného ~í** няма, не същес-
твүва предопределение
předurč|it, -ím *св. (koho, co k čemu, pro co)* пре-
допределя (*някого, нещо за някакъв, за не-
що*): **~it za nástupce** допределя за замест-
ник, за приёмник, за наследник; **~it někomu
životní dráhu** допределя жизнения път на
някого
předurč|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho, co k
čemu, pro co)* допределям (*някого, нещо
за някакъв, за нещо*): **schopnosti ho ~ují k
herecké dráze** способностите му допредре-
делят за него актьорски път
předváděč, -e *м.* демонстратор: **~ nových strojů**
демонстратор на нови машини; **~ atrakcí** де-
монстратор на атракции
předváděčk|a, -u *ж.* демонстраторка: **~a filmů**
демонстраторка, операторка на филми
předvád|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. 1. (koho, co
koti)* довеждам (*някого, нещо пред някого*):

~**ět koně** доведждам, показвам кон/конě; ~**ět k výslechu** доведждам на разпит **2.** (*koho, со koho*) показвам, демонстрирам (*някого, нещо на някого*): ~**ět přístroj** показвам, демонстрирам уред; ~**ět model nových šatů** показвам, демонстрирам нов модел дрехи **3.** (*co*) изпълнявам, свиря, играя, представям (*нещо*): ~**ět veselohru** играя, изпълнявам, представям комедия; ~**ět hudební dílo** изпълнявам, свиря музикално произведение **4.** (*koho*) имитирам (*някого*): ~**ět svého učitele** имитирам учителя си

předválečný, -á, -é предвоенен; който е от преди войн(а) (*Първата или Втората световна война*): ~**á léta** предвоенни години; ~**á látka** плат от преди войната

předvánoční, -í, -í предколеден, предпразничен; който е от преди Коледа; коледен: ~**í nálada** предпразнично коледно настроение; ~**í trh** пазарът преди Коледа, коледен пазар

předvěrejší, -ek, -ka м. онзи ден, завчерашен ден: **od ~ka prší** от онзи ден вали дъжд

předvěrejší, -í, -í завчерашен, онзиденшен; който е от онзи ден, от два дни: ~**í mléko** мляко от онзи ден, от два дни; ~**í večer** онзи вечер, завчера вечер

předvěrem *вж. předvěřím*

předvěcer, -a м. навечерие: ~ **1. máje** навечерие на Първи май; **v ~ válku** в навечерието на войната

předvěk, -ý, -á, -é праисторически, дъвен: ~**á flóra** дървна, праисторическа флора; ~**ý člověk antrop.** кроманьонец, праисторически човек

předvelikonoční, -í, -í великденски, предвеликденски: ~**í úklid** великденско чистене; ~**í půst** Велики пост

předvěst, -edu св. **1.** (*koho, со koho*) довед(а) (*някого, нещо пред някого*): ~**ést zajatce** довед(а) пленник **2.** (*koho со; koho, со koho*) демонстрирам, покажа (*някого, нещо на някого*); запозная (*някого с някого, с нещо*): ~**ést prototyp** покажа, демонстрирам прототип **3.** (*co*) представя, покажа (*нещо*): ~**ést své umění** представя, покажа изкуството си; ~**ést divadelní hru** представя театрална пиеса

předvětí, -í ср. **1.** език. първо просто изречение (*от голям период*) **2.** муз. първа част от музикална фраза

předvid|at, -ám *несв. (co)* предвиждам, очаквам, предсказвам, предугаждам (*нещо*): ~**at vývoj** предвиждам развитие; **to se dalo ~at** това можеше да се очаква; ~**at spolehlivě počasí** със сигурност предсказвам времето

předvídatelný, -á, -é предсказуем; който може да се предвиди

předvídavost, -í ж. предвидливост, далновид-

ност: **vědecká ~** научна далновидност; **nedostatek ~i** недостиг на предвидливост

předvidavý, -á, -é предвидлив, далновиден, прозорлив: ~**ý politik** далновиден, прозорлив политик

předvoj, -e м. **1.** преден отряд; чело; авангард: ~**průvodu** чело на манифестация **2.** воен. авангард

předvojevský, -á, -é донаторен; който се отнася към периода преди военна служба: ~**ý výcvik** донаторно обучение

předvolání, -í ср. призовка: **dostat ~í k soudu** полъча призовка да се явя в съд

předvol|at, -ám св. (*koho – вин.*) извиквам, призова (*някого*) (на съд): ~**at obžalovaného** призова подсъдим; ~**at k výslechu** извиквам на разпит; ~**at rodiče do školy** извиквам родители в училище

předvoláv|at, -ám *несв. (koho – вин.)* извиквам, призовавам (*някого*) на съд

předvolební, -í, -í предизборен: ~**í schůze** предизборно събрание; ~**í kampaň** предизборна кампания

předzápas, -u м. спорт. предварителна среща, предварително състезание

předznamenání, -í ср. **1.** книж. предзнаменование: ~**í revoluce** предзнаменование на революция **2.** муз. арматура

předzpěv, -u м. **1.** лит. пролог, увод към голямо поетично произведение **2.** муз. увертюра, интродукция към музикално произведение

předzpěvačka, -y ж. певица, която дава тон, запява първа в хор

předzpěvák, -a м. запевач; певец, който дава тон, запява пръв в хор

předzpěv|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (komu со; –)* пее (*нещо пред някого*) като образец; демонстрирам пее (*на някого*): ~**ovat hudebníkům písně** пее, демонстрирам песни пред музиканти

předzpív|at, -ám св. (*co komu*) изпее (*нещо пред някого*) като образец; демонстрирам пее (*пред някого*): **zahrál co mu kdo ~al** той изсвири всичко, което му изпя

předzvěst, -í ж. книж. предзнаменование, предвестник, признак: **sněženky jsou ~í jara** кокичетата са предвестник, предзнаменование, признак на пролетта; ~ **bouře** предвестник, признак на буря

přeexpon|ovat, -uji/разг. -uju св. (*co*) **1.** фотогр. преэкспонирам (*нещо*) **2.** разг. публ. пресия, пресоля (*нещо*); прекаля (*с нещо*); представя (*нещо*) пресилено, в карикатурен вид

přefiltr|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) филтрирам (нещо)

přefouk|nout, -nu св. (со) прекалено надуя, напòmпам (нещо): ~**nout pneumatiku** напòmпам прекалено автомобилна гúма

přehán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. 1. (кого, со *přes* со) прекàрвам (някого, нещо през нещо): ~**ět ovce přes lávku** прекàрвам овце по мòстче 2. (со) прекалявам (с нещо): ~**ět sport** прекалявам със спòрта 3. (со) преувеличавам (нещо): **někdy trochu -í** понякога мàлко преувеличава

přeháňk|a, -y ж. 1. краткотра̀йно преваляване от дъжд или сняг: **jarní ~a** прòлетно преваляване; **sněhová ~a** преваляване от сняг 2. преувеличение: **bez ~y možno říci ...** бèз преувеличение мòже да се каже...

přeháňkov|ý, -á, -é в свчт. ~**é počasí** променливо време; време с превалявания

přeház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (со) 1. прехвърля (нещо): ~**et obilí, slámu** прехвърля зърно, слàма 2. прерòвя, разхвърля, разбъркам, об̀рна (нещо) наòпаки: ~**et papíry** прерòвя, разбъркам книжà

přehaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (кого, со *kat*) прехвърлям (някого, нещо някъде): ~**ovat míč z ruky do ruky** прехвърлям тòпка от ръка в ръка 2. (кого, со *přes* со) надхвърлям, прехвърлям, мятam (някого, нещо през нещо): ~**ovat přes říčku kameny** хвърлям камъни през рекичка 3. (со *přes* со) намятам (нещо върху нещо); хвърлям покривка (върху нещо); премятam (нещо през нещо): ~**ovat koně dekou** намятам кòн с одеàло; ~**ovat přes postel pokrývku** мятam, застýлам покривка върху легло 4. (со *přes* со) премятam (нещо през нещо, върху нещо): ~**ovat si nohu přes nohu** премятam крак върху крак 5. (со) размèствам (нещо): ~**ovat slova ve větě** размèствам думи в изречèние 6. (со) разг. превклòчвам, смèням (нещо): ~**ovat výhybku** смèням ж.п. стрелки, трамвайни стрелки; ~**ovat rychlostí** превклòчвам, смèням скòрости

přehlás|ka, -ky ж. език. прèглас

přehlas|ovat, -uji/разг. -uju св. (кого, со) преодолèя (нещо) при гласуване; победя (някого) чрез гласуване: **odpůrci byli ~ováni** противниците бяха победèни при гласуването, останаха малцинство

přehlas|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. и св. език. претърпявам/претърпя прèглас; прегласям се/преглася се, промèням се/променя се в...

přehled, -u м. 1. видимость, изглед, пòглед към

нещо: ~ **po celém sále** изглед, пòглед, видимость към цялата зàла; **odtud mám pěkný ~** оттук виждам добрè, ýмам добрà видимость, хубава глèдка 2. представа, обща информация, общ пòглед: **mít ~ o literatuře** ýмам представа от литература, ýмам пòглед върху литература 3. прèглед, обзòр, кратка информация: ~ **vývoje** прèглед на развитие; ~ **povětrnosti, počasí** прèглед на времето, метеорологичен прèглед, синоптична свòдка; **podat ~ událostí** направа обзòр, прèглед на събития

přehledně нар. прèгледно, подредèно, ясно: ~ **uspořádat** подредя прèгледно

přehlednost, -í ж. прèгледност, яснòта: ~ **výkladů** прèгледност, яснòта на обяснения

přehled|nout, разг. přehlíd|nout, -nu св. 1. (со) обхва̀на (нещо) с пòглед: **odtud lze ~nout údolí**

оттук мòже да се разгледа долинàта 2. (кого, со) прèгледам (някого, нещо); хвърля пòглед (на нещо), запознàя се повърхностно (с нещо): **letmo ~nout** прèгледам бèгло, хвърля бèгъл пòглед 3. (со) прèгледам, проверя (нещо); извърша повтòрен прèглед, òглед, ревизия (на нещо): ~**nout účty** прèгледам, проверя смètки 4. (кого, со) не забелèжа, пропýсна (някого, нещо; че...): ~**nout chybu** не забелèжа, пропýсна грèшка; ~**l, že má nové šaty** тòй не забелèжа, че тя е с нòва рòкля

přehled|nout se, разг. přehlíd|nout se, -nu св. сб̀ркам; не видя добрè, не забелèжа; видя неправилно, погрèшно: ~**l se a vzal jiný klobouk** тòй не видя добрè и взè дрýга ша̀пка; бèз да забелèжи тòй взè дрýга ша̀пка; **možná, že ses ~l** мòже да си видял неправилно, мòже да не си видял добрè

přehlednut|í, разг. přehlídnut|í, -í ср. грèшка, прòпуск, недоглèждане, недоразумèние: **při korektuře došlo k ~í** при коректýрата бè допýснат прòпуск; **je to pouhé ~í** товà е прòсто грèшка, прòпуск

přehledn|ý, -á, -é прèгледен, ýсен: ~**ý zápis** прèгледен протокòл; ~**á příručka** прèгледно, ýсно помагàло; ~**á mapa** геогр. кàрта с голям машàб

přehlídk|a, -y ж. прèглед, парàд, ревю: **vojenská ~a** воèнен парàд; **módní ~a** мòдно ревю; **filmová ~a** филмов фестивàл; ~**a pluku, posádky** воен. прèглед, инспекция на пòлк, на екипаж

přehlídnout, přehlídnout se, přehlídnutí вж. **přehlednout, přehlednout se, přehlednutí**
přehlíz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. 1. (со) обхва̀щам с пòглед, разглеждам (нещо): ~**et z návrší údolí** от височинà разглеждам, оглèждам

долинà **2.** (*koňo, so*) преглѣждам (*някого, нецо*); хвѣрлям повѣрхностен, бѣгъл поглед (*на нецо*): **~et noviny** преглѣждам вѣстник **3.** (*so*) проверявам, преглѣждам повтѣрно (*нецо*): **~et synovì úkol** проверявам домашно на синà **4.** (*koňo, so*) не забелязвам, пропу́скам (*някого, нецо; че...*): **~et chyby** не забелязвам грѣшки **5.** (*koňo, so*) прàвя се, че не забелязвам (*някого, нецо*); отминавам без внимàние (*някого, нецо*): **~et klukoviny** отминавам без внимàние на немìрства; **společnost ho ~ela** обществòто се прàвеше, че не гò забелязва; обществòто не мý обрѣщаше внимàние

přehlušit, -ím св. **1.** (*so*) заглушà, напрàвя да заглѣхне (*нецо*): **hrom ~il slova** грѣмотѣвица заглушì думите **2.** (*so*) *прен.* потìсна (*нецо*): **~it bolest** потìсна бòлка

přehlušovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (*so*) заглушàвам, прàвя (*нецо*) да заглѣхва: **hudba ~uje lidské hlasy** мýзиката заглушàва човѣшките гласовѣ **2.** (*so*) *прен.* потìскам (*нецо*): **~ovat vùčítky svѣdomì** потìскам, заглушàвам угризения на съвесттà

přehmat, -u м. **1.** грѣба грѣшка; недоглѣждане, нарушѣние, злоупотреба (*при изпълнение на служебни задължения*): **dopustit se ~u** допýсна грѣба грѣшка, грѣбо нарушѣние **2.** *физкулт.* прехвàт, прехвàщане, смяна на хвàщане

přehmát|nout se, -nu se св. **1.** посѣгна, но не улýча, не хвàна товà, коѣто е необходимо: **~l se v lahvičce a)** тòй посѣгна към шишѣнцето, но не гò напипа **б)** тòй обѣрна, събòри шишѣнцето **2.** допýсна грѣба грѣшка, недоглѣждане, нарушѣние: **nerad se ~l** тòй не обичаше да допýска недоглѣждания, нарушѣния

přehnaně нар. прекалѣно, преувеличѣно: **~vlídný** прекалѣно, неестѣствено любѣзен

přehnaný, -á, -é прекалѣн, преувеличѣн: **~á zdvořilost** прекалѣна учтивост; **zprávy byly ~é** съобщенията бяха преувеличѣни

přehnat, -ženu св. **1.** (*koňo, so přes so*) прекàрам (*някого, нецо през нецо*); накàрам (*животно*) да мйне (*през нецо*): **~hnat dobytek přes potok** прекàрам добйтък през потòк (*без превозно средство*) **2.** (*so*) прекаля (*с нецо*); пресоля (*нецо*): **~hnat žert** прекаля с шегà, пресоля шегà

přehnat se, -ženu se св. профучà, премйна мнòго бързо: **vlak se ~hnal kolem nás** влàкът се мярна, профучà край нàс; **bouřka se ~hnala** бурята се изви, премйна мнòго бързо

přehnojít, -ím св. (*so*) *сел.стоп.* преторя, нато-

рjà (*нецо*) прекалѣно мнòго: **~it půdu dusíkem** наторjà почва с прекалѣно мнòго азòтни тòрове

přeh|nout, -nu св. (*so*) прегѣна, подгѣна, огѣна, подвйя, превйя (*нецо*): **~nout plech** огѣна, прегѣна ламарина; **~nout kluka přes koleno** набйя, натýпам, нашляпам момчѣ (*като го прегѣна на коляното си*)

přeh|nout se, -nu se св. наведà се над нѣщо, през нѣщо: **~nout se přes zábradlí** наведà се през перилà

přehodit, -ím св. **1.** (*koňo, so kam*) прехвѣрля (*някого, нецо някъде*): **~it míč přes síť** прехвѣрля тòпка над мрѣжа; **~it potok kamenem** прехвѣрля кàмък над потòк, през потòк; **~it brankáře** бйя шут над вратàря **2.** (*so*) прехвѣрля (*нецо*) от еднò мjàсто на дрýго: **~it húl z levé ruky do pravé** прехвѣрля бастýн от лйвата в дйсната рькà **3.** (*so přes so*) мѣтна (*нецо през нецо*); покрйя, застѣля (*нецо с нецо*): **~it postel pùikrývkou** покрйя, застѣля леглò с покрйвка **4.** (*so přes so*) премѣтна (*нецо върху нецо, на нецо*): **~it si nohu přes nohu** мѣтна крàк върху крàк; **~it si tašku přes rameno** мѣтна чàнта на рàмо **5.** (*so*) *разг.* превклòча, премѣстя, обѣрна (*нецо*): **~it rychlost** превклòча скòрост; **~it výhybku** обѣрна, превклòча ж.п. стрелкà

přehodnocovat, -uji/разг. -uju неск. (*koňo, so*) преоценявам (*някого, нецо*): **~ovat své schopnosti** преоценявам свòите способности

přehodnotit, -ím св. (*koňo, so*) преоценя (*някого, нецо*): **~it kulturní dědictví** преоценя култýрно наслѣдство

přehoup|nout, -nu св. (*so; přes so*) прескòча (*нецо; през нецо*); прехвѣрля се (*през нецо*): **~nout plot** прескòча оградà

přehoup|nout se, -nu se св. **1.** (*přes so*) прескòча (*нецо; през нецо*); прехвѣрля се (*през нецо*): **~nout se přes pùikop** прескòча, прехвѣрля се през окòп, през канàвка **2.** (*z čeho na so*) премѣстя тежесттà на тялòто си от еднò мjàсто на дрýго: **~nout se z nohy na nohu** полйшна се, пристѣпя от крàк на крàк

přehoz, -u м. покрйвка, намѣтка: **~ na gauč** покрйвка за канапѣ; **krajkový ~ přes rameno** дантѣлена намѣтка

přehrab|at, -u св. (*so*) **1.** подравнjà (*нецо*) с греблò: **~at záhon** подравнjà лехà **2.** обѣрна, преобѣрна (*нецо*): **~at seno** преобѣрна сенò **3.** прерòвя (*нецо*): **~at dopisy** прерòвя писмà

přehrabáv|at, -ám, přehrab|ovat, -uji/разг. -uju неск. (*so*) рòвя се (*в нецо*); прерàвам, разрàвам, преобрѣщам (*нецо*): **~at zásuvky** прерàвам, преобрѣщам чекмеджѣта; **~ovat seno**

- преобръщам сенò; ~ovat cosi v kufru ròvia нещò в кùфар
- přehrad|a**, -y ж. **1.** преграда, бариера: ~y sklepù прегради между мазета; **celní ~y** митнически бариери **2.** язовир, язовирна стена: **koupat se v ~ě/na ~ě** плувам, къпя се в язовир
- přehrad|it**, -ím св. (co) преградя, препреча (нещо): ~it místnost преградя помещение; ~it cestu препреча път
- přehradní|í**, -í, -í **1.** който се отнася към язовирна стена **2.** язовирен: ~í jezero язовир
- přehř|át**, -aji/разг. -aju св. **1.** (co) просвиря, изсвиря от начало до край (нещо): ~át sonatu изсвиря, просвиря соната **2.** (co) преиграя, пресия (нещо); загубя мярка (за нещо): ~át komičnost role преиграя, пресия комизма на рòля **3.** (koho, co) преуморя (някого); повредя (нещо) с игра, със свирене: **houslistka si ~ála zápestí** цигуларката си преумори китката
- přehráv|at**, -ám нескв. (co) **1.** просвирвам (нещо); пу̀скам (нещо) да свири òще веднъж; отнòво пу̀скам (нещо): ~at desku пу̀скам плòча **2.** преигравам (нещо); губя мярка (в нещо): ~at v milostné scéně преигравам в любовна сцена
- přehrávač**, -e м. техн. **1.** в съчет. ~ kompaktních desek; ~ CD, CD ~ дèсково устрòйство за CD-ROM **2.** в съчет. **kazetový** ~ касетофон
- přehrávk|a**, -y ж. изпълнение, просвирване
- přehraz|ovat**, -uji/разг. -uju нескв. (co) преграждам (нещо): ~ovat řeku преграждам река с бент
- přehř|nout**, -nu св. (co) прегъна, обърна наòпаки, запрèтна (нещо): ~nout si nohavice запрèтна си крачолите
- přehř|nout se**, -nu se св. (přes co) прехвърля се (през нещо); преля (през нещо): **voda se ~nula přes plot** водата преля през оградата
- přehrn|ovat**, -uji/разг. -uju нескв. (co) **1.** прегъвам, обръщам наòпаки, запрèтвам (нещо): ~ovat si rukávy запрèтвам си ръкавите **2.** обръщам, преравам, прелиствам (нещо)
- přehrn|ovat se**, -uji se/разг. -uju se нескв. (přes co) прехвърлям се, преливам (се) (през нещо): **mořské vlny se ~ují přes hráze** морските вълни преливат през вълноломите
- přehř|šle**, -e ж. двè шèпи, по-рядко шèпа (мярка за количество): ~e zrní двè шèпи зърно
- přehřy|zat**, -žu/-zám св. (co) прегриза, прехàпя (нещо)
- přehřyž|vat**, -ám нескв. (co) прегризвам, прехàпвам (нещо)
- přehřyž|nout**, -nu св. (co) прегриза, прехàпя (нещо)
- přehřyž|ovat**, -uji/разг. -uju нескв. (co) прегризвам, прехàпвам (нещо)
- přehř|át**, -eji/разг. -eju св. (co) прегрèя, претòпля, загрèя (нещо) прекалèно мнòго
- přehř|át se**, -eji se/разг. -eju se св. прегрèя (се), претòпля се, загрèя се прекалèно мнòго: **motor se ~ál** моторът прегрèя
- přehřív|ák**, -u м. техн. прегревàтел
- přehřív|at**, -ám нескв. (co) прегрèвам, претòплям, загрèвам (нещо) прекалèно мнòго
- přehřív|at se**, -ám se нескв. прегрèвам се, претòплям се, загрèвам се прекалèно мнòго
- přehust|it**, -ím св. (co) сгèстя, напòмпам (нещо) твърде мнòго
- přehyb**, -u м. **1.** гънка: ~ látky гънка на плàт **2.** кривинà, завòй, извивка: ~y horské cesty извивки, завòи на планински път
- přehýb|at**, -ám нескв. (co) прегъвам, огъвам, превивам (нещо): ~at stránky v sešitě прегъвам листове в тетрадка
- přehýb|at se**, -ám se нескв. **1.** огъвам се, превивам се: **stromy se ~ají (větrem)** дърветата се огъват (от вятра) **2.** навèждам се над нещо: ~at se k zemi навèждам се към земята
- přecház|et**, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. **1.** (co) преминавам, вървя пешà (през нещо); пресичам, прекосявам (нещо): ~et (přes) ulici преминавам (през) ùлица; пресичам, прекосявам ùлица **2.** (přes co) преминавам (през препятствие): ~et přes všechny překážky преминавам, преодолявам всички прèчки, препятствия **3.** (na co, v co) преминавам (към нещо); променям се, превръщам се (в нещо): **rovina ~í v pohoří** равнината преминава в планина; ~et na nové metody práce преминавам към нови мètоди на работа **4.** (co čít) прехвърлям, преглèждам (нещо): ~et (očíma) noviny преглèждам вèстник **5.** (co) отминавам (нещо): ~et svůj dům отминавам домà си; ~et pomluvy отминавам сплетни с мълчание **6.** (koho, co) обикн. третол. ~í минàва минава (през) (нещо) ♦ **užně**
- ~í trpělivost търпèнието ми е на изчèрпване; ~í ho/mu zrak i sluch той губи ùма и дùма
- 7.** (co) прекàрвам (нещо) на крак: **chřipka se nemá ~et** грипът не бива да се прекàрва на крак **8.** ходя напред-назад, разхòждам се на сам-натам: **neklidně ~et po pokoji** неспокойно ходя, разхòждам се напред-назад из стаята
- přechlad|it**, -ím св. (co) преохладя, изстудя, охладя (нещо) прекалèно мнòго: ~it pivo изстудя бира твърде мнòго
- přechlaz|ovat**, -uji/разг. -uju нескв. (co) преохладявам, изстудявам, охладявам (нещо) прекалèно мнòго

přechlorovat, -uji/разг. -uju св. прехлорирам, пренаситя с хлор

přechod, -u м. 1. преминаване, придвижване пеш през нещо: **při ~u hranice byl zadržán** при преминаване на границата бѣ задържан 2. пешеходна пътека 3. ж.п. прѣлез: ~ **přes trať** ж.п. прѣлез (за пешеходци) 4. прѣход, преминаване от едно състояние в друго: ~ **z horka do zimy** прѣход от жѣга към стѹд; ~ **od malovýroby k velkovýrobě** прѣход от дрѣбно към ѣдро производство 5. прѣход, междинна стѣпен 6. мед. климатѣриум, критическа възраст: **je v ~u** тя е в критическата възраст

přechodit, -ím св. (со) преживѣя, прекѣрам (нещо) на крак: **~it chřipku** прекѣрам грип на крак

přechodně нар. врѣменно, прѣходно: ~ **zlepšené počasí** врѣменно, прѣходно подобрѣно врѣме; **být někde jen ~** намирам се някъде врѣменно

přechodník, -u м. език. дѣепричастие

přechodný, -á, -é 1. врѣменен: ~ **ý stav** врѣменно състояние: ~ **é řešení** врѣменно решение; ~ **é bydliště** врѣменно местожителство 2. прѣходен: ~ **é období mezi zimou a jarem** прѣходен период между зима и прѣлет

přechovávач, přechovávateľ, přechovavateľ, -e м. укривател, ятак: ~ **kradených věcí** укривател на крадени вѣщи

přechovávaj, -ám нескв. (кого, со) укривам, държѣ (някого, нещо) незаконно: ~ **at policejně hledané osoby** укривам лица, издървани от полицията; ~ **at zbraně** укривам, държѣ незаконно оръжие

přechválnit, -ím св. (кого, со) прехвѣля (някого, ниц)♦ **chvála** похвала

přechvalovat, -uji/разг. -uju нескв. (кого, со) прехвѣлвам (някого, нещо)

přechýlit, -ím св. (со) рядко 1. наведѣ (нещо) на другата страна 2. език. образѹвам производно същ. от друг рѣд (обикн. ж.)

přechýlit se, -ím se св. наведѣ се, издѣм се над нещо: ~ **it se přes stůl** наведѣ се над мѣса

přechylování, -í ср. език. образѹване на същ. от друг рѣд (обикн. ж. от изходни същ. от м.)

přechylovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) език. образѹвам производно съществително от друг рѣд (обикн. ж.)

přechylovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. навѣждам се, издѣвам се над нещо

přeindustrializovaný, -á, -é твѣрде много индустриализиран, хипериндустриализиран

přejatý, -á, -é в съчет. ~ **é slovo** заѣмка; чѹжда дѹма, заѣта в езика

přejemnělý, -á, -é префинен, прекалено изискан

přejet, -jedu св. 1. (со; куду; кат) премина (не-

що) (с превѣзно срдѣство): ~ **jet hranice** премина граница (с превѣзно срдѣство); ~ **jet (přes) most** премина (по) мѣст (с превѣзно срдѣство) 2. обикн. третол. - **jede** премине, мине (за превѣзно срдѣство): **počkat až ~jede vlak** почакам да премине влакът 3. пропусна да сляза наврѣме (от превѣзно срдѣство): ~ **jet o dvě stanice** сляза (с) двѣ гѣри по-натѣтък, отмина с двѣ гѣри по-натѣтък 4. (кого, со) прѣгѣзя, прѣмѣжа (някого); смѣжа, сгѣзя (нещо): **auto ~jelo psa** автомобилът прѣгѣзи кѹче 5. (со ѣт, на ѣт) плѣзна, прехвѣрля, мина, прекѣрам (нещо по нещо) (набързо, повърхностно): ~ **jet rukou hranu stolu** прекѣрам ръка по ръба на мѣса; ~ **jet očima přítomné** плѣзна, прекѣрам поглед по присѣстващите; ~ **jet žehličkou límeček** пригладя якѣ с ютия ♦ ~ **jet někoho od hlavy k patě** премѣря, изгледам някого от глава до петѣ; измеря някого с поглед; **mráz mu ~jel po zádech** трѣпки го побѣха

přejezd, -u м. 1. преминаване през нещо (с превѣзно срдѣство): ~ **přes hranice** преминаване през граница 2. ж.п. прѣлез: **nechráněný ~** неохраняван ж.п. прѣлез

přejezdový, -á, -é който се отнася към прѣлез: ~ **ý signál** сигнал на ж.п. прѣлез

přejídat se, -ám se нескв. (ѣт) преяждам (с нещо) **přejímací, -í, -í** който се отнася към предаване и приѣмане: ~ **í komise** приѣмателна комисия; ~ **í list** адм. приѣмателен протокол, акт

přejímaj, -ám нескв. (со) 1. приѣмам (нещо): ~ **at stavbu** приѣмам строѣж; ~ **at zboží** приѣмам стока 2. поѣмам, приѣмам (нещо): ~ **at službu** приѣмам, поѣмам дежѹрство; ~ **at řízení vozu** поѣмам управлѣние на кола; ~ **at funkci** приѣмам, поѣмам длѣжност; ~ **at moc do svých rukou** поѣмам властта в свои ръцѣ 3. приѣмам, възприѣмам (нещо): ~ **at něčí metodu** възприѣмам нѣчий мѣтод

přejímka, -y ж. приѣмане: ~ **a zboží** приѣмане на стока

přejít se, -jím se 3. мн. - **jedí se** св. 1. (ѣт) преям (нещо, с нещо): ~ **jít se cukrovím** преям (със) сладкиши 2. (ѣхо; ѣти) преям (с нещо); не мѣга да ям повече (някаква храна); втрѣсне ми (се) (нещо): **chléb se nikdy ne~jí** хлябът никога не ѣ много, не сѣ втрѣсва

přelít, -jdu св. 1. (со, куду; кат) премина, прѣсекѣ, прѣкосѣ (нещо, през нещо) (пѣш): ~ **jít náměstí** премина, прѣсекѣ площад; **nechat ~jít varem** прекѣрам през ѣгн, стерилизирам; ~ **jít (přes) most** премина (по) мѣст 2. (ро ѣт; куду; кого, со) премина (бѣло) (по нещо);

прегледам, прехвърля (нещо): **~jít stránku (zrakem)** прегледам, прехвърля страница; **mrak ~jde po nebi** облакът ще се плъзне, ще премине по небето; **po její tváři ~šel úsměv** по лицето ѝ се плъзна, премина, пробягна усмивка ♦ **~špřitím** обико тръпки **3.** (ke kоти, k čети) премина (към някого, към нещо), на страната (на някого, на нещо): **~jít k nepříteli** дезертирам, премина на страната на неприятели **4.** (do čeho, k čemu) премина (от една дейност към друга): **~jít z obrany do útoku** премина от отбрана в настъпление, в атака; **~jít do důchodu** изляза в пенсия **5.** обикн. третол. **-jde** (na koho, kam) премина (от един към друг човек, от един към друг обект): **povinnosti ~šly na mne** задълженията преминаха върху мен, паднаха се на мен; **půda ~šla do rukou lidu** земята премина в ръцете на народа; **hovor ~šel na děti** разговорът премина върху децата; **slovo ~šlo z němčiny (do češtiny)** думата е преминала от немски (в чешки) **6.** обикн. третол. **-jde** (v со) премина, промени се, превърне се (в нещо): **smích ~jde v pláč** смехът ще премине в плач **7.** обикн. третол. **~jde** премина, отмине, престане: **rok ~šel** отмина, измина година; **děšť ~šel** дъждът премина, отмина, спря; **bolest ~šla** болката премина, отмина, престана **8.** обикн. третол. **-jde** (koho/рядко kоти) мина (на някого): **žízeň ho ~šla** жаждата му премина, престана; **však vás smích ~jde** ще ви мине смехът, ще престане да ви е смешно ♦ **~šrudím** обико ми не можеше да повярва на очите и ушите си **9.** (koho, со; kudy; -) отмина, не забележа, пропусна (някого, нещо): **~šel pěšinu, kudy měl odbočit** той отмина пътеката, където трябваше да отбие; **~šli jsme, musíme se vrátit** отминахме, трябва да се върнем; **~jít událost mlčením** отмина събитие с мълчание; **~jít klidně narážku** хладнокръвно не обърна внимание на намек; **tento fakt nemůžeme ~jít** не можем да отменим, да не забележим този факт **přejíždět, -ím, 3. мн. -ějí/-í** нескв. (со; kudy; kam) преминавам (нещо, през нещо) (с превозно средство); пресичам, прекосявам (нещо): **~ět (přes) hranice** преминавам (през) граница: **lod'ka ~í řeku** лодката преминава, пресича, прекосява ♦ **~májí** побиваха я тръпки **přejmenovat, -uji/разг. -uju** св. (koho, со на koho, на со) преименувам (някого, нещо на някого, на нещо): **~ovat ulici** преименувам улица **přejmenovávat, -ám** нескв. (koho, со на koho,

со) преименувам (някого, нещо на някого, на нещо) **přejmout, -u** св. (со) **1.** поема, взема (нещо по-дадено): **~out veslo** поема, взема весло; **~out moc do svých rukou** взема властта в свои ръце **2.** приема (нещо): **~out zásilku** приема пратка; **~out hotovou stavbu** приема готов строещ; **~out po někom práci** приема работата от някого; **~out kulturní dědictví** прен. **~out** думата след някого **3.** възприема, приема (нещо): **~out něčí metodu** възприема нечий метод **4.** поема върху себе си (задачи, задължения и под.): **~out vedení** поема ръководство; **~out odpovědnost** поема отговорност **překabát|ovat se, -uji se/разг. -uju se** св. експр. пейор. пребоядисам се, сменя политическите си убеждения **překaplat, -u/-ám** св. (со) филтрирам, дестилирам, екстрахирам (нещо): **dát šřávu ~at přes plátно** процедя сок през мърля; **~at kávu** екстрахирам кафѐ, направя кафѐ еспресо **překapávat, -ám** нескв. (со) филтрирам, дестилирам, екстрахирам (нещо) **překartáč|ovat, -uji/разг. -uju** св. (со) изчѐткам (нещо), прекарам чѐтка (по нещо): **~at si vlasy** разрѐша си косата с чѐтка **překazít, -ím** св. (со kоти) осуѐтя, разваля, проваля (нещо); попрѐча (на някого) да остьѐстви (нещо): **~it něčí záměr** осуѐтя нечий намерѐния **překážet, -ím, 3. мн. -ejí/-í** нескв. (kоти, čети) прѐча (на някого, на нещо, да...); смущавам (някого, нещо): **dům ~í frekvenci** къщата прѐчи на движѐнието; **~et někomu v práci** прѐча на някого да работи **překážka, -y** жс. прѐчка, препятствие: **nepředvidané, objektivní ~y** непредвидѐни, обективни прѐчки; **běh přes ~y** бягане с препятствия; **protitankové ~y** воен. противотанкови заграждѐния **překážkov|ý, -á, -é** който се отнася до прѐчка, до препятствие: **~ý běh** физкулт. бягане с препятствия **překlad, -u** м. прѐвод: **doslovný ~** буквaлен прѐвод; **strojový ~** машинен прѐвод **překládac|í, -í, -í** **1.** който се отнася към прѐмѐстване, прѐнасяне от едно място на друго **2.** прѐводачески: **~í metoda** метод (на обучение) чрез прѐвод **překladatel, -e** м. прѐводач (на писмен текст) **překladatelka, -y** жс. прѐводачка (на писмен текст)

překladačský, -á, -é преводачески: ~é **umění** преводаческо изкуство

překlád|at, -ám нескв. **1.** (со) премѣствам (нещо) на друго място: ~at **trat'** премѣствам ж.п. линия; ~at **zboží** разтоварвам, прехвърлям, премѣствам стока от едно превозно средство на друго; ~at **sídlu úřadu** премѣствам седалище на учреждение; ~at **vyučování odpoldne** премѣствам, отлагам занятия за следобед; **být ~án na nové pracoviště** премѣствам съм, премѣстват ме на ново работно място **2.** (со) пренарѣждам, преподаждам (нещо): ~at **parkety** пренарѣждам паркѣт **3.** (со) превѣждам (нещо): ~at **básně** превѣждам стихове **4.** (со *přes* со) премѣтам, кръстосвам (нещо *през* нещо, *върху* нещо): ~at **nohu přes nohu** премѣтам, кръстосвам крак върху крак **5.** (со) прегъвам, сгъвам (нещо): ~at **papír na polovinu** прегъвам, сгъвам хартия на две

překladiště, -ě ср. място за товаро-разтоварни работи

překlád|ka, -ku ж. извършване на товаро-разтоварни работи

překladov|ý, -á, -é преводен: ~á **literatura** преводна литература

překlán|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se нескв. навѣждам се над нещо: ~ět **se přes zábradlí** навѣждам се през перилà, над перилà

překlápěcí, -í, -í който се обръща и изсипва автоматично; саморазтоварващ се: ~í **vozik** саморазтоварваща се вагонѣтка; изсипваща се вагонѣтка

překláp|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. (со) обръщам, преобръщам, обръщам наопаки (нещо): ~ět **vozik** преобръщам количка, вагонѣтка; ~ět **buchty na talíř** обръщам бухти от тавà в чиния

překláp|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se нескв. преобръщам се, обръщам се (за предмети)

překle|nout, -nu св. **1.** (со *čít*) прехвърля (нещо над нещо); издигна свòд, прехвърля мòст (над нещо): ~nout **chrám** издигна свòд на храм; ~nout **údolí** прехвърля мòст над долина **2.** (со) преодоля, смекчà (нещо): ~nout **třídní rozdíl** преодоля, смекчà клàсови различия; ~nout **obtíže** преодоля трудности

překlep, -u м. печатна грѣшка (при писане на машина и под.)

překlepn|nout se, -nu se св. допùсна печатна грѣшка (при писане на машина и под.)

překlepnut|í, -í ср. печатна грѣшка (при писане на машина и под.)

překlíží|t, -ím св. фурнировам, залепя фурнир върху дърво

překližk|a, -u ж. фурнир, шпѣрплàт: **pilka na ~ku** триòнче за фурнир, шпѣрплàт

překližkov|ý, -á, -é шпѣрплàтен, фурнирен **překlon|it se, -ím se** св. наведà се, приведà се над нещо, през нещо: ~it **se dopředu** наведà се напред

překlop|it, -ím св. (со) обърна, преобърна (нещо): ~it **sud** обърна, преобърна бѣчва; ~it **do sebe sklenku** експр. обърна една чàшка (с алкохол)

překlop|it se, -ím se св. обърна се, преобърна се: **lod'ka se ~ila** лòдката се преобърна

překombin|ovat, -uji/разг. -uju св. **1.** (со) разваля (нещо) от прекалено много комбиниране **2.** (кого) надмина (някого) в комбинации

překonán|ý, -á, -é преодолян, надживян, отживял: ~é **názory** преодоленè глѣдища: ~é **zvyky** надживенè, отживѣли обичàи, традиции

překon|at, -ám св. **1.** (кого, со) победя, преодоля (някого, нещо); надвия (някого, нещо; на нещо): ~at **soupeře** победя съперник; ~at **překážku** преодоля прѣчка, препятствие; ~at **nemoc** надвия (на) болест, преодоля болест; ~at **rekord** подобря рекòрд; ~at **cit** преодоля, победя чùвство **2.** (кого, со *čít*) надмина (някого, нещо по нещо): ~at **ostatní vtípem** надмина всички по остроумие; ~at **sám sebe** надмина (сам) себе си, надскòча възможностите си **3.** (со) надживѣя, изживѣя (нещо); откàжа се (от нещо): ~at **impresionismus** изживѣя импресионизма, откàжа се от импресионизма

překon|at se, -ám se св. **1.** овладя се, съвзема се; потисна чùвства: ~al **se a mluvil klidně** той се овладя и заговòри спокòйно **2.** (в *čet*) надмина себе си (в нещо): **hráči se ~ali** играчите надминаха себе си

překonáv|at, -ám нескв. **1.** (кого, со) побеждавам, преодолявам (някого, нещо); надвиям (някого, нещо; на нещо): ~at **překážku** преодолявам трудности **2.** (кого, со *čít*) надминавам (някого, нещо по нещо): **jeden druhého ~al vtípem** надпреварвах се по остроумие **3.** (со) надживявам, изживявам (нещо); откàзвам се (от нещо): ~at **omyly** изживявам грѣшки

překonáv|at se, -ám se нескв. **1.** овладявам се, съвземам се, потискам чùвства **2.** (в *čet*) надминавам себе си (в нещо)

překontrol|ovat, -uji/разг. -uju св. (кого, со) проверя, проконтролирам (някого, нещо): ~ovat **účet** проверя, проконтролирам сметка: ~ovat **docházku** проверя присѣствие (на ученици)

překop|at, -u/-ám св. (со) **1.** прекопàя, разкопàя (нещо): ~at **zahradu** прекопàя градина **2.** раз-

- копая, препрѣча с ѝзкоп (нещо): **~at cestu** преградя пѣт с ѝзкоп
- překopáv|at, -ám** неск. (со) прекопáвам, разкопáвам (нещо): **~at půdu** прекопáвам земя
- překop|nout, -nu** св. **1.** (со) разчүпя с ритник, с удар (нещо); разделя (нещо) на чáсти с ритгане: **~nout brambor** разтрошá картòф с ритник **2.** (со *přes* со) прехвѣрля (нещо през нещо) с ритник: **~nout míč přes branku** ритна тòпка над вратáта
- překořen|it, -ím** св. (со) слòжа прекаленò мнòго подпáвки (на ястие): **~it pokrm** слòжа прекаленò мнòго подпáвки в ядене
- překot, -u** м. *остар. книж.* голямо бѣрзане; надпревáра, препүскане, галопиране: **uhánět (jako) o ~** бягам в надпревáра; бѣрзам стремглаво
- překot|it, -ím** св. (со) събòря, катүрна, прекатүрна, прекатүря, обѣрна наòпаки, преобѣрна (нещо): **~it vázu** събòря, преобѣрна вáза
- překot|it se, -ím se** св. катүрна се, прекатүря се, пáдна, обѣрна се, преобѣрна се: **kočárek se ~il** количката се прекатүри, преобѣрна се; **lod'ka se ~ila** лòдката се преобѣрна
- překotně** нар. стремглаво, в надпревáра, трèскаво: **~ utíkat** бягам стремглаво, неудържимо; **~ pracovat** работя трèскаво
- překotn|ý, -á, -é** **1.** мнòго бѣрз, стремглав, неударжим, трèскав: **~ý útěk** стремглаво бягство; **~ý vývoj** галопиращо развитие; **~á práce** трèскава, усилена рáбота **2.** прибѣрзан, необмислен: **~á řeč** необмислена, прибѣрзана рѣч; **~ý návrh** прибѣрзано, необмислено предложение
- překouk|nout, -nu** св. **1.** (со) оглèдам, преглèдам, разглèдам (нещо): **~nout komoru** оглèдам, преглèдам килèр **2.** (со; *přes* со) надникна (над нещо): **~nout (přes) plot** поглèдна над ограда, през ограда **3.** (со) пропусна, не забелèжа (нещо): **~li jsme ho** не гò видяхме
- překouk|nout se, -nu se** св. *разг.* видя погрèшно: **~nout se v čísle** видя погрèшно нòмер
- překou|sat, -šu/-sám, překous|nout, -nu** св. (со) **1.** прехáпя, отхáпя, прегризà (нещо): **~sat/~nout nit** прегризà конèц; **mohl si ~sat jazyk** *прен.* тòй щèше да си отхáпе, да си прехáпе езика **2.** *експр.* преглèтна, понесà (*неприятности*): **v životě se musí leccos ~sat/~nout** в живòта мнòго нещà трябва да се преглèтнат, да се понесàт
- překrač|ovat, -uji/разг. -uju** неск. **1.** (со; *přes* со) прекрáчвам, минáвам (нещо; през нещо): **~ovat (přes) práh** прекрáчвам (през) прáг **2.** (со) надхвѣрлям (нещо); излízам извѣн
- рáмките (на нещо): **~ovat normy** надхвѣрлям нòрми, излízам извѣн нòрми; **to ~uje všechny meze** товà минáва всякакви грáници
- překráj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í** св. (со) прерèжа, разрèжа, нарèжа (много неща): **~et knedlíky** нарèжа кнèдли
- překraj|ovat, -uji/разг. -uju** неск. (со) прерязвам, разрязвам, нарязвам (нещо): **~ovat bochník** разрязвам самүн хляб
- překrásně** нар. прекрáсно
- překrásn|ý, -á, -é** прекрáсен: **~é město** прекрáсен град; **~á chvíle** прекрáсен миг
- překresl|it, -ím** св. (со) пречертáя, прерисүвам (нещо): **~it výkres** пречертáя чертèж; **~it pláněk ve zvětšeném měřítku** пречертáя схèма в пò-голям, в увеличèн мащàб; **~it obrázek** прерисүвам картинa
- překresl|ovat, -uji/разг. -uju** неск. (со) пречертáвам, прерисүвам (нещо): **~ovat mapy** пречертáвам кáрти
- překrm|it, -ím** св. (кого, со *čím*) прехрáня, претѣпча (*някого, нещо с нещо*): **~it dítě** прехрáня детè; **~it někoho učenostmi** *прен.* надүя глaвáта на някого с үчени прикáзки
- překroč|it, -ím** св. **1.** (со/*přes* со) прекрáча, престѣпя (нещо; през нещо); премйна (*граница*): **~it (přes) práh** прекрáча (през) прáг; **~it pohří** премйна планински масив; **~it státní hranice** ~~премйна граница~~ **~itý kořen** загүбя се, заблудя се, изгүбя правилния пѣт **2.** (со) премйна, прекрáча, прехвѣрля, надхвѣрля (нещо): **~it padesátku** прехвѣрля, премйна петдесèт (години) **3.** (со) преизпълня (нещо): **~it závazek** преизпълня обещание **4.** (со) престѣпя, прекрáча (*норми*); превишà, нарушà (нещо): **~it zákon** престѣпя, нарушà закòн; **~it meze slušnosti** престѣпя, премйна грáниците на приличието; **~it stanovenou rychlost** превишà определèна скорост
- překroj|it, -ím** св. (со) прерèжа, разрèжа (нещо) на двè чáсти: **~it bochník** разрèжа самүн хляб на двè чáсти
- překrou|it, -ím** св. (со) **1.** прекаленò навия, усүча, извия (нещо); разваля (нещо) с усүкване, с навиване: **~it nit** разваля конèц с пресүкване; **~it pero hodinek** разваля пружина на часòвник с прекаленò навиване **2.** преиначà, изопачà (нещо): **~it smysl slov** преиначà, изопачà смисля на дүми; **~it zprávu** преиначà, изопачà съобщèние; **~it jméno** произнесà неправилно, преиначà йме
- překruc|ovat, -uji/разг. -uju** неск. (со) **1.** прекаленò навивам, усүквам, извивам (нещо); развáлям (нещо) с усүкване, с навиване, с

извѣване: **~ovat prádlo** прекалѣно мно̀го извѣвам пранѣ **2.** преиначѣвам, изопачѣвам (*нещо*): **~ovat fakta** преиначѣвам, изопачѣвам факти; **~ovat něčí učení** изопачѣвам нѣчие учѣние; **~ovat slova** преиначѣвам, неправ̀илно произнѣсям д̀уми

překrven|ý, -á, -é *мед.* прекалѣно кр̀вснабдѣн; хиперемичен: **~á sliznice** прекалѣно кр̀вснабдѣна лигавица

překrv|it, -ím *св. мед.* предизвѣкам хиперемия

překrv|it se, -ím se *св. мед.* пол̀уча хиперемия

překrv|ovat, -uji/ разг. -uju *несв. мед.* предизвѣкам хиперемия

překrv|ovat se, -uji se/ разг. -uju se *несв. мед.* получѣвам хиперемия

překr|ýt, -yji/ разг. -yju *св. 1.* (*со čím*) покр̀я, закр̀я (*нещо с нещо*): **~ýt lištou spáru** закр̀я, покр̀я ф̀уга с лѣтва **2.** (*со*) измѣстя, изтл̀аскам, заглуш̀а (*нещо*): **radost ~yla počáteční rozladění** радост измѣсти, заглуши първонач̀алното ло̀шо настроѣние

překr|ýt se, -yji se/ разг. -yju se *св.* покр̀я се, съвпа̀дна: **okraje se ~yly** кра̀ищата съвпа̀днаха, покр̀иха се

překrýv|at, -ám *несв. 1.* (*со čím*) покр̀ивам, закр̀ивам (*нещо с нещо*): **lišta ~ala spáru** лѣтвата закр̀иваше ф̀угата **2.** (*со*) измѣствам, заглуш̀avam (*нещо*): **hudba ~á text** м̀узиката покр̀ива, заглуш̀ava тѣкста

překrýv|at se, -ám se *несв.* покр̀ивам се, съвпа̀дам, заст̀пвам се: **hranice vědních oborů se ~ají** гр̀аниците на об̀ластите на зн̀анието се покр̀иват, заст̀пват се

překř|ič|et, -ím *св. (koho, co)* надвѣкам (*някого, нещо*): **~et rachot strojů** надвѣкам ш̀ум на машини

překř|ik|nout, -nu *св. (koho, co)* надвѣкам (*някого, нещо*): **~nout hudbu** надвѣкам м̀узыка

překř|ik|ovat, -uji/ св. -uju *несв. (koho, co)* надвѣквам (*някого, нещо*): **~ovat se navzájem** надвѣкваме се ед̀ин др̀уг

překř|íž|it, -ím *св. (co)* **1.** кр̀стѣсам (*нещо*): **~it nohy** кр̀стѣсам кра̀ка **2.** пресека̀ (*нещо*): **~it ulici** пресека̀ у̀лица

překř|t|ít, -ím *св. (koho, co)* прекр̀ѣстя, преимен̀увам (*някого, нещо*)

překultivovan|ý [-tu-], -á, -é прекалѣно култивиран, преф̀инен: **~ý les** прекалѣно култивирана гор̀а; **~ý estét** преф̀инен естет

překupn|í, -í, -í тр̀говски; който се отнѣся до прекуп̀ване: **~í právo** *юрид.* тр̀говско прав̀о

překupn|ic|e, -e ж. прекуп̀вачка, изкуп̀вачка

překupn|ík, -a м. прекуп̀вач, изкуп̀вач: **~ kradeného zboží** прекуп̀вач на кра̀дени стѣки

překus|ovat, -uji/ разг. -uju *несв. (co)* прех̀апвам, отх̀апвам (*нещо*): **~ovat nit** прех̀апвам, отх̀апвам конѣц; **~ovat věty** *прен. експр.* к̀сам изрѣчѣния, говор̀я несв̀рзано

překvapeně *нар.* изнена̀дано

překvapen|í, -í *ср.* изнена̀да: **připravit někomu milé ~í** пригѣтвѣ на някого м̀ила изнена̀да

překvapen|ý, -á, -é изнена̀дан: **~ý nepřítel** изнена̀дан прѣтивник

překvap|it, -ím *св. (koho – вин.)* изнена̀дам (*някого*): **~it zloděje při krádeži** изнена̀дам кра̀дѣц на местопрѣстѣплѣнието

překvap|ovat, -uji/ разг. -uju *несв. (koho – вин.)* изнена̀двам (*някого*): **~ovat obecenstvo výkonnem** изнена̀двам п̀ублика с постижѣнието си

překvapujíc|í, -í, -í изнена̀дващ: **~í úspěch** изнена̀дващ успѣх

překy|nout, -nu *св.* превт̀асам, изл̀яза от съда: **těsto ~nulo** тѣстѣто превт̀аса, изл̀езе от съда

překyp|ět, -ím *св. 1.* прекип̀я, изкип̀я: **mléko ~ělo** м̀лякото изкип̀я **2.** (*čím*) преизп̀ялна се (*с* *нещо*): **~ělo** *ж.* **~ěla** той кипна, той се яд̀оса; **krev v něm ~ěla** кр̀вта му кипна; яд̀оса се, разгнѣви се; **hrneček ~ěl** чашата прѣля, тр̀пѣнието ми се изч̀ерпа

překyp|ovat, -uji/ разг. -uju *несв. 1.* прекип̀явам, изкип̀явам: **mléko ~uje** м̀лякото изкип̀ява **2.** (*čím*) прѣливам (*от нещо*); изп̀лнен съм, преизп̀лвам се (*с нещо*); праш̀я (*от нещо*): **~ovat zdravím** прѣливам, праш̀я от здравѣ

překysel|it, -ím *св.* слѣжа тв̀рде мно̀го киселина, подкисѣля прека̀лено мно̀го

přelad|it, -ím *св. (co)* **1.** пренастрѣя (*нещо*): **~it housle** пренастрѣя циг̀улка; **~it klavír** акордирам пѝано **2.** превкл̀юча (*нещо*): **~it přijímač** *електр.* превкл̀юча радиоапар̀ат

přelad|ovat, -uji/ разг. -uju *несв. (co)* **1.** пренастрѣявам (*нещо*) **2.** превкл̀ючвам (*нещо*)

přelak|ovat, -uji/ разг. -uju *св. (co)* **1.** прелакирам, пребояд̀исам, лакирам отнѣво (*нещо*): **~ovat auto** прелакирам, пребояд̀исам автомобил **2.** лакирам (*нещо*): **~ovat dveře** лакирам врата; **~ovat nápis** закр̀я надпис с боя

přelám|at, -u *св. (co)* прѣч̀упя, изпоч̀упя, прѣк̀рша (*нещо*): **vítr ~al větve** вят̀рът прѣч̀упи, прѣк̀рши *ж.* **~láma** рѣцѣте, кра̀ката ми са като прѣч̀упени; като прѣбит съм

přelám|at se, -u se *св.* прѣч̀упя се, прѣк̀рша се: **hadice se ~ala** марк̀учат се прѣч̀упи

přelam|ovat, -uji/ разг. -uju *несв. (co)* прѣч̀упвам, прѣк̀ршвам (*нещо*): **~ovat větve** прѣч̀упвам, прѣк̀ршвам кл̀они

přelam|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. пре-
чупвам се, прекършвам се

přelep|it, -ím св. (со *čít*) залепя (нещо върху не-
що, с нещо): **~it nápis** залепя нещо върху над-
пис; **~it ránu náplastí** залепя рана с лейкопласт

přelep|ovat, -uji/ разг. -uju нескв. (со *čít*) за-
лѣпвам (нещо върху нещо, с нещо)

přeleš|it, -ím св. (со) поизлѣскам набързо, из-
лѣскам повтѣрно (нещо): **~it boty** поизлѣ-
скам, поизчѣткам обѣвки; **~it podlahu, ná-
bytek** лѣсна отнѣво, поизчѣстия, поизлѣскам
пѣд, мѣбели

přelet, -u м. прѣлет, прѣлитане: **~ ptáků** прѣлет
на птици

přelét|at, разг. přelít|at, -ám нескв. 1 (со; *přes co;*
nad čím) прѣлитам, прѣлетявам (нещо; *през*
нещо; над нещо): **letadlo ~á pohoří** самолѣтът
прѣлита (над) планина; **ptáci ~ají ze stromu**
na strom птиците прѣлитат от дърво на дърво
2. (со, *kudy*) експр. преминавам бързо, прѣ-
литам, плѣзгам се (*по нещо*); мъркам се: **prsty**
~ají klavír прѣстите преминават, плѣзгат се
по пианото; **~at (očima) noviny** прѣглеждам
вѣстник; хвърлям поглед на вѣстник; **tanečníci**
~ají sálem танцѣорите се мъркат из залата

přelétáv|at, разг. přelítáv|at, -ám нескв. (со; *přes*
co; nad čím; kudy) прѣлитам, прѣлетявам (не-
що; *през нещо; над нещо; някъде*): **pták ~á**
na jiný keř птицата прѣлита на друг храст

přelétav|ý, -á, -é 1. прѣлетен: **~í ptáci** зоол. прѣ-
летни птици 2. прѣлитащ, непостоянен, под-
вижен, мимолѣтен: **~á láska** мимолѣтна лю-
бов; **člověk ~é mysli** човѣк с непостоянна, не-
съсредоточѣна мѣсъл; **~ý okamžik** кратък мѣг

přelet|ět, -ím, přelét|nout, разг. přelít|nout, -nu
св. 1. (со; *přes co; nad čím*) прѣлетя: **pták ~ěl/**
~l (přes) pole птицата прѣлетя (над) нивата

◆ **přelét|ovat I, -uji/разг. -uju** нескв. 1. (со, *přes co*)
прѣлитам (нещо, *през нещо, над нещо*): **~ovat**
oceán прѣлитам над океан, прѣлитам океана
2. (со, *kudy*) експр. преминавам бързо, прѣ-
глеждам (нещо); прѣлитам (*по нещо*): **~ovat**
noviny прѣглеждам, прѣлиствам вѣстник

přelet|ovat II, -uji/разг. -uju св. (со) отнѣво,
повтѣрно запоя, заваря (нещо): **~ovat plech**
запой, заваря повтѣрно ламарина

повтѣрно запоя, заваря (нещо): **~ovat plech**
запой, заваря повтѣрно ламарина

přelév|at, -ám нескв. (со) прѣливам, разливам (не-
що): **~at vodu z konve do sudu** прѣливам вода
от кана в бѣчва; **pozor, ~áš!** внимавай, раз-
ливаш!

přelév|at se, -ám se нескв. прѣливам, разливам
се: **řeka se ~á přes jez** реката прѣлива през
бѣнта, разлива се над бѣнта

přeléz|at, -ám нескв. 1. (со; *přes co; kam*) пре-
хвърлям се, прекатѣрвам се (*през нещо*): **~at**
(přes) plot прѣхвърлям се, прекатѣрвам се
през ограда 2. (со) пропѣлзям (*през нещо*):
~at po čtyřech dvůr пропѣлзям през двѣра
на чѣтири крака

přeléz|t, -lezu св. 1. (со; *přes co; kam*) прѣхвърля
се, прекатѣря се (*през нещо*): **~lézt (přes) zeď**
прѣхвърля се, прекатѣря се през зид, през
стенa, през ограда 2. (со) пропѣлзя (*през не-*
що): **~lézt dvůr po čtyřech** пропѣлзя през
двѣра на чѣтири крака

přelež|et si, -ím si св. (со) изтрѣпне ми (*крайник*)
от седѣне в неудобно положѣние: **~et si ruku**
ръката ми изтрѣпне (*от лежане в неудобно*
положение)

přelež|et se, обикн. третол. -í se св. изтлѣе,
развали се от дѣлго прѣстояване: **látka se ~la**
платѣт изтля, развали се от стоѣне

přelíčen|í, -í ср. глѣдане на дѣло (в съд), съдѣбно
засѣданѣ: **veřejné ~í** публично глѣдане на дѣло
(в съд), открито съдѣбно засѣданѣ

přelidnĕn|í, -í ср. прѣнасѣленост, прѣнасѣлване:
~í města прѣнасѣленост, прѣнасѣлване на град

přelidnĕnost, -i ж. прѣнасѣленост

přelidnĕn|ý, -á, -é прѣнасѣлен: **~á městská čtvrť**
прѣнасѣлен градски квартал; **~é ulice** прѣпѣл-
нени (с хора) љлици

přelidn|it, -ím св. (со) прѣнасѣля (нещо): **~it kraj**
прѣнасѣля район, област, край

přelidn|it se, -ím se св. прѣнасѣля се: **země se ~ila**
земята се прѣнасѣли

přelidnĕ|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) прѣна-
сѣлвам (нещо)

přelidnĕ|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. прѣ-
насѣлвам се: **průmyslová města se ~ují** про-
мишлените градовѣ се прѣнасѣлват

přelítat, přelítávat вж. **přelétat, přelétávat**

přelít|it, -lji/-leji, разг. -lji/-leju св. 1. (со *kam*)
прѣлѣя (нещо от едно място на друго): **~lít**
mléko z lahve do hrnku прѣлѣя, налѣя мляко
от бутылка в чаша 2. (со) прѣналѣя, прѣлѣя,
прѣпѣлня, разлѣя (нещо) с прѣливане: **~lít**
sklenici прѣпѣлня чаша; **~lít naftu** прѣпѣлня
нѣщо с нафта и я разлѣя 3. (со *čít*) полѣя,

залёя (нещо с нещо): ~lít salát olejem полёя, залёя салата с олио

přelít se, -liji se/-leji se, разг. -liju se/-leju se св. 1. (kat) прелёя се, отлёя се, изтека (някъде): **voda se ~lila z rybníka na pole** вода се отля, преля от езерото в нивите **2. обикн. трето-тол. -lije se/-leje se (přes co)** прелёе, препълни (нещо); изтеч (през нещо) и се прелёе (за течност): **voda se ~lila přes hráz** водата преля през бента

přelítnout *вж. přeletět*

přeliv, -u м. преливане: ~ **vody přes hráz** преливане на вода през бент; ~ **písků** преливане, преместване на пясъци; ~ **venkovského obyvatelstva do měst** преливане, миграция на селско население в градовете

přelom, -u м. 1. прегъване, пречупване, прелом: ~ **cesty** чупка, гънка, завой на път; ~ **ve vývoji** прелом в развитието **2.** граница, прелом: **na ~u století** на границата между два века

přelomjit, -ím св. 1. (co) пречупя, прекърша (на) **~** пречупя ♦ **~** прекърша **koleno** проведя нещо с твърда, с желязна ръка **2.** (koho, co) *книж.* прекърша, подчиня (някого, нещо): **~it něčí vůli** прекърша нечия воля

přelomjit se, -ím св. свчупя се, пречупя се, прекърша се: **hůl se ~ila** тоягата се пречупи, свчупи, прекърши

přeložít, -ím св. 1. (co) преместя (нещо) от едно място на друго; извърша товаро-разтоварителни работи: **~it bedny z vagónu na auto** разтоваря сандъци от вагон и ги натоваря в кола; **~it trať** преместя ж.п. линия **2.** (koho co) преместя (някого, нещо); определя ново седалище (на нещо); назнача на ново място (някого): **~it podnik mimo Prahu** преместя предприятие извън Прага; **být ~en do jiného oddělení** преместен съм, назначен съм в друг отдел **3.** (co) отлѝжа (нещо); променя срѝк, дѝта (на нещо): **~it utkání na jiný den** отлѝжа спортна срѝца за друг ден **4.** (co) прередя, пренаредя (нещо): **~it tašky na střeše** пренаредя керемиди на покрив **5.** преведѝ от един език на друг: **~it z češtiny do bulharštiny** преведѝ от чѝшки на бѝлгарски език **6.** (co přes co) препрѝча (нещо); поставя (нещо) напърѝко: **~it tyče přes cestu** препрѝча път с прѝтове **7.** (co přes co) кръстѝсам (нещо): **~it nohu přes nohu** кръстѝсам крак връз крак **8.** (co) прегъна (нещо): **~it papír na polovic** прегъна хартия на две **9.** (co) претоваря (нещо): **~it fůru** претоваря каруца

přelstít, -ím св. (koho – вин.) излѝжа, измѝма (някого): **~it nepřítele** измѝма неприятел

přelud, -u м. 1. мираж, халюцинация: **zrakový** ~ мираж; **sluchový** ~ слухова халюцинация; **honit se za ~em slávy** гѝня миража на слѝвата

2. видѝние, фантом, призрак, привидѝние: **ztělesněný** ~ ѝстински призрак, ѝстинско привидѝние

přemáhání, -í ср. усѝлие на волята, потѝскане на вѝтрешна съпрѝтѝва: **udělal to po velkém ~í** той направи това с голямо усѝлие на волята

přemáh|at, -ám неск. 1. (koho, co) преодолѝвам (нещо); побеждавам, овладѝвам (някого, нещо): **~at nepřítele, soupeře** побеждавам неприятел, съперник; **plavec ~á proud řeky** плувѝцът преодолѝва течѝнието на река; **~at překážky** преодолѝвам прѝчки, препятствия; **~at city, bolest** преодолѝвам, потѝскам чѝвства, бѝлка; **~at se před lidmi** владѝ се пред хѝрата

2. (co) пренапърѝгам, пресѝлвам (нещо): **~at své síly** пренапърѝгам силите си; **~at zrak** пресѝлвам, пренапърѝгам зрѝние

přemáh|at se, -ám se неск. владѝ се, овладѝвам се; потѝскам чѝвствата, усѝщанията си: **~at se ze všech sil** с всѝчки сѝли се мѝча да се овладѝ; **musila se ~at, jak jí bylo do smíchu** толкова ѝ бѝше смѝшно, че едва се овладѝваше да не се смѝе, че трѝбваше да потѝска смѝха си

přemách|at, -ám св. (co) преплѝкна, изплѝкна повтѝрно (нещо)

přemách|nout, -nu св. (co) преплѝкна, преперѝ, изперѝ набѝрзо (нещо): **~nout punčochy** преперѝ, изперѝ набѝрзо чѝрапи

přemal|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) 1. прерисѝвам, нарисѝвам отнѝво, нанѝво (нещо): **~ovat nezdařilý obraz** прерисѝвам, нанѝво нарисѝвам несполучлива картина **2.** пребоядѝсам, замѝжа (нещо) с боя: **~ovat pokoj** пребоядѝсам стѝя; **~ovat nápis** замѝжа с боя надпис

přemalováv|at, -ám неск. (co) 1. прерисѝвам, рисѝвам (нещо) отнѝво, нанѝво: **~at staré obrazy** прерисѝвам стѝри картини **2.** пречертѝвам (нещо): **~at výkres** пречертѝвам чертѝж **3.** пребоядѝсвам, замѝзвам (нещо): **~at na žluto** пребоядѝсвам в жѝлто

přemast|it, -ím св. (co) слѝжа тѝвѝрде мнѝго мазнинѝ (на нещо): **~it brambory** слѝжа прекалѝно мнѝго мазнинѝ на картѝфи

přema|zat, -žu св. (co) намажа, омазня, намазня тѝвѝрде мнѝго, смажа прекалѝно мнѝго (нещо)

přemě|n|a, -y ж. промяна, преобразѝване, преврѝщане, метаморфѝза, прѝход: **~a v názorech** промяна вѝв вѝзглѝди; **hospodářské ~y** стопѝнски, икономѝчески промѝни, преобразѝвания; **~a energie** физ. хим. преобразѝване, преврѝщане на енергията (от един вид в друг);

- ~a kvantitu v kvalitu *филос.* преход, преминаване на количеството в качество; ~a látek *физиол.* обмяна на веществата
- přeměň|it, -ím** *св.* 1. (*koho, co*) променя, изменя (*някого, нещо*): **chtít ~it svět** искам да променя света 2. (*koho, co v co*) превърна (*някого, нещо в нещо*): **~it úhor v pole** превърна угар в нива
- přeměň|it se, -ím se** *св.* (*v co*) променя се, превърна се (*в нещо друго*): **~il se k nepoznání** променил се е, изменил се е до неузнаваемост; **lítost se ~ila v hněv** съжалението се превърна в гняв; **čaroděj se ~il v ptáka** магьосникът се превърна в птица
- přeměň|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* (*koho, co v co*) променям, преобразувам (*някого, нещо*); превръщам (*нещо в нещо*): **~ovat pole v louky** превръщам ниви в ливади; **~ovat sny ve skutečnost** превръщам мечти в действителност
- přeměň|ovat se, -uji/разг. -uju se** *несв.* (*v co*) променям се, преобразувам се (*в нещо*): **vzhled města se stále ~uje** видът на града постоянно се променя; **princezna se ~uje v labuť** принцесата се превръща в лебед
- přeměř|it, -ím** *св.* 1. (*co, рядко koho*) премеря (*нещо*) повтórно, отнóво; *рядко* премеря: **~it vzdálenost** измеря, премеря разстояние повтórно, отнóво 2. (*koho, co*) *експр.* (*с поглед*) измеря, премеря, изгледам (*някого, нещо*): **~it (si) zvědavě hosty** любопитно изгледам, премеря с поглед гости
- přeměř|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* 1. (*co*) премервам, измервам (*нещо*) отнóво, повтórно; *рядко* премервам: **~ovat vzdálenost** премервам, измервам (отнóво) разстояние 2. (*koho, co*) *експр.* (*с поглед*) премервам, измервам (*някого, нещо*): **~uje nás zvědavě** любопитно ни измерва с поглед
- přemet, -u** *м.* премятане, сáлто: **akrobatický ~** акробатично премятане, сáлто; **letadlo dělá ~** *авиаци.* самолётът прави лупинг
- přemíl|at, -ám** *несв.* 1. (*co*) смýлам, мёля (*нещо*) отнóво, повтórно; премýлам, премёльвам (*нещо*): **~at dvakrát maso** меля месóто два пýти 2. (*čít*) *експр.* премýтам, предъвквам (*нещо*): **~at čelistmi** предъвквам; **bavit se ~áním prstů** забавлявам се с премýтане, с въртене на прýсти, на пáлци 3. (*co*) *експр.* предъвквам, повтáрям, обсъждам, одýмвам (*нещо*): **~at roučku** предъвквам, повтáрям аксиóми, елементарни, извёстни неща: **~at živé a mrtvé** обсъждам, одýмвам и живи, и мъртви
- přemír|a, -y** *ж.* излишък, избытие, огрóмно количество: **~a citů** излишък на чувства
- přemíst|it, -ím** *св.* (*koho, co*) премёстя, пренесá, размёстя (*някого, нещо*): **~it nábytek** премёстя, размёстя мёбели; **~it zaměstnance** премёстя служители; **~it číslice** размёстя, разменя цифри
- přemíst|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* (*koho, co*) премёствам, пренáсям, размёствам (*някого, нещо*): **~ovat výrobu na venkov** премёствам производство в провинцията
- přemít|at, -ám** *несв.* (*o čem*) *книж.* размишлявам, разсъждавам (*за нещо*); обмýслям (*нещо*): **~at o životě** размишлявам за живóта; **dlouho ~al než něco začal** той дълго премýсляше, преди да запóчне нещо
- přemítav|ý, -á, -é** *книж.* разсъдителен; кóйто се отдáва на размýсл: **~ý člověk** разсъдителен човек; **~ý pohled** замýслен поглед
- pře|mlít, -melu** *св.* (*co*) 1. смёля, премёля (*нещо*) отнóво, повтórно: **~mlít maso** смёля отнóво месó 2. *експр.* обсъдя, преговóря, продискутирам (*нещо*): **věc známá, ze všech stran ~mletá** нещо извёстно, обсъдено от всýчки страни, безкрайно предъвкано
- přemlouv|at, -ám** *несв.* (*koho – вин. k čemu*) придумвам, увещáвам, убеждавам (*някого за нещо, да направи нещо*): **~at někoho aby zůstal** придумвам, увещáвам някого да остане
- přemluv|it, -ím** *св.* 1. (*koho k čemu*) придумвам, убедя, склоня, уговóря (*някого за нещо, да направи нещо*): **~it někoho k návratu/aby se vrátil** придумвам, убедя, склоня, уговóря някого да се върне; **nedal se ~it** не мóжеха да го придумат, убедят, склонят 2. *филм. жарг.* (*co*) дублирам (*филм*)
- pře|mocí, -mohu/разг. -můžu** *св.* (*koho, co čít*) победя, наввия, преодолёя (*някого, нещо по нещо, с нещо*): **~moci nepřítele** победя враг; **~moci někoho důvtipem** надмýна, наввия някого по остроумие; **spánek ho ~mohl** сънят го навви; **~mohla jí zvědavost** победя, наввия любопитството
- pře|mocí se, -mohu se/разг. -můžu se** *св.* овладя се; превзёмóгна (*чувство, усещане, болка и под.*): **bylo jí do pláče, ale před lidmi se ~mohla** плачеше й се, но пред хóрата се овладя
- přemost|it, -ím** *св.* (*co, co čít*) прехвърля мóст (*над нещо*): **~it údolí** прехвърля мóст над долина; **~it příkop prknem** прехвърля дъска над рóв като мóст
- přemost|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* (*co; co čít*) прехвърлям мóст (*над нещо*)
- přemot|at, -ám** *св.* (*co*) премотáя, пренавия (*нещо*)
- přemoudřel|ý, -á, -é** *обикн. пейор.* прекалёно

умѣващ, мъдрѣващ: **~é úvahy** прекалено мъдрѣване; **~é dítě** дете, което разсъждава като възрастни; прекалено развито в умствено отношение дете

přemožitel, -e м. победител

přemožitelka, -y ж. победителка

přemrštěně нар. прекалено, преувеличено: **mluvit** ~ говоря преувеличено; **~ drahý** прекалено скъп

přemrštěnost, -i ж. 1. ексцентричност, екстравагантност: **~ obleku** екстравагантност на облекло, на костюм **2.** прекаленост, преувеличеност: **~ požadavků** прекаленост на изисквания

přemrštěný, -á, -é 1. ексцентричен, екстравагантен, прекален, краен: **~á dívka** ексцентрична, екстравагантна девойка; **~ý oblek** екстравагантно облекло; екстравагантен костюм; **~é názory** крайни, ексцентрични възгледи **2.** прекален, преувеличен: **~á cena** прекалено висока цена; **~ý požadavek** прекалено високо изискване

přemýšlet, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (o kom, o čem) мисля, размишлявам (за някого, за нещо): **~et o budoucnosti** мисля за бъдещето; **~el, co počít** той мислеше, размишляваше каквo да предприеме

přemýšlivý, -á, -é разсъдителен; който обича да мисли, да размишлява: **~ý člověk** разсъдителен човек; човек, който обича да мисли

přenáhlit se, -ím se св. (v čem, s čím) прибързам (с нещо), постъпя необмислено (в нещо): **~it se v jednání** постъпя прибързано, необмислено; **~it se s rozhodnutím** взема прибързано решение

přenášet, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. (koho, co kat) пренасям, прехвърлям (някого, нещо някъде): **~et nemocné na nosítkách** пренасям болни на носилки; **~et váhu těla na druhou nohu** пренасям тежестта на тялото на другия крак; **vzpomínky nás ~ejí do minulosti** спомените ни пренасят в миналото **2. (co)** предавам, излъчвам (нещо по радио, по телевизия и под.): **~et koncert** пряко предавам, излъчвам концерт

přenášjet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se неск. 1. (přes co) пренебрегвам, игнорирам (нещо); не обръщам внимание (на нещо): **~et se přes potíže** пренебрегвам трудности, не обръщам внимание на трудности **2. (na koho, na co)** разпространявам се, пренасям се (върху някого, върху нещо): **strach se ~el na druhé**

страхът се разпространяваше, пренасяше върху другите

přend|at, -ám св. (co) разг. преместя, прехвърля (нещо): **~at (si) tašku do druhé ruky** преместя, прехвърля чанта в другата ръка

přendav|at, přendáv|at, -ám неск. (co) разг. премествам, прехвърлям (нещо): **~at knihy v knihovně** премествам книги в библиотеката

přenech|at, -ám св. (koti co) дам, предоставя, оставя, преотстъпя (нещо на някого): **~at sousedovi ovoce ze zahrady** дам, оставя на съсед плодове от градина; **~ali nám chatu na léto** отстъпиха ни, предоставиха ни вилата си за лятото

přenecháv|at, -ám неск. (koti co) оставам, давам, предоставям, преотстъпвам (нещо на някого): **~at někomu byt k užívání** оставам, давам, преотстъпвам, предоставям на някого апартамент за ползване

přeneseně нар. език. преносно: **užít výrazu** ~ употребя израз преносно, в преносен смисъл

přenesen|ý, -á, -é език. преносен: **~ý význam** преносен смисъл, преносно значение

pře|nést, -nesu св. 1. (koho, co kat) пренеса, преместя (някого, нещо някъде): **~nést dítě přes vozovku** пренеса дете през уличното платно; **~nést lampu na skříň** пренеса, преместя лампа върху шкаф; **~nést myšlenky na papír** прен. пренеса, запиша мислите си на хартия

(nemít)~nést předsedu (не може) да понесе, да преживее нещо **2. (co kat)** преместя, прехвърля, пренеса (нещо някъде): **~nést vedení podniku** преместя ръководство на предприятие; **~nést kresbu na matrici** пренеса чертеж върху матрица; **~nést položky z účtu na účet** икон. прехвърля, преведà сѹми от една сметка в друга **3. (co)** предàм, излъча (нещо по радио и под.): **~nést zprávu** предàм, излъча новина; **~nést signál, obraz** предàм, излъча сигнал, образ **4. (co)** разпространя (нещо): **~nést nákazu** разпространя зараза **5. (co na koho)** прехвърля, предàм (нещо на някого, върху някого): **~nést odpovědnost na podřízené** прехвърля отговорност на подчинените си; **~nést svou lásku na syna** прехвърля любовта върху синà си

pře|nést se, -nesu se св. 1. (přes co, kudy) пренеса се, прехвърля се, преместя се (през нещо): **~nést se (skokem) přes plot** прескоча, прехвърля се през ограда; **~nést se myšlenkami jinam** прен. мислено се пренеса другаде **2. (přes co)** пренебрегна, игнорирам (нещо); не обръна внимание (на нещо); **~nést se přes**

- denni starosti** игнорирам всекидневни грижи, не обръна внимание на всекидневни грижи
- přenoc|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. и св.* пренощувам: **~ovat pod širým nebem** пренощувам под открито небе
- přenos, -u** *м.* **1.** *техн.* предаване, излъчване (чрез съобщителна техника): **televizní** ~ телевизорно излъчване, предаване **2.** пренасяне: **~ infekce** пренасяне на инфекция
- přenos|ka, -ky** *ж. техн.* преобразувател на звук (при грамофони)
- přenosn|ý, -á, -é** преносим, портативен: **~ý počítač** портативен компютър; **~ý telefon** телефон с преносима слушалка; **~á lampa** преносима лампа; **~ý psací stroj** портативна пишеща машина; **~é nemoci** *мед.* заразни, инфекциозни болести
- přenos|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. (со)* излъчвам (предаване) пряко, на живо
- přenosov|ý, -á, -é** *техн.* който се отнася към предаване, към излъчване (чрез съобщителна техника): **~á technika** предавателна техника
- přeoč|kovat, -uji/разг. -uju** *св. (кого, со)* *мед.* реваксинирам, реимунизирам (някого, нецо); направя реваксинация, реимунизация (на някого, на нецо)
- přeorat, -ořu/-orám** *св. (со)* преорам, разорам (нецо): **~orat pole** преорам нива; **~orat meze** разорам синори
- přeorá|v|ka, -ky** *ж. сел. стоп.* втора брана
- přeorganiz|ovat, -uji/разг. -uju** *св. (со)* реорганизирам (нецо)
- přeorient|ovat, -uji/разг. -uju** *св. (кого, со)* публ. преориентирам (някого, нецо)
- přeorient|ovat se, -uji se/разг. -uju se** *св.* преориентирам се
- přepad, -u** *м.* **1.** нападение: **loupežný** ~ нападение с цел грабёж; **~ vlaku** нападение на влак **2.** преливане през преграда: **~ vody** преливане на вода през преграда **3.** *стец.* преливник: **přehradní** ~ преливник на язовирна стена
- přepad|at, přepadáv|at, -ám** *несв. 1.* обикн. *третол.* **-á** (přes со) пада (през нецо, от някъде): **voda s hukotem** ~á водата пада с шум **2.** (кого, со) нападам от засада (някого, нецо): **lupiči** ~ali vozy разбойниците нападаха колите **3.** *третол.* **-á** (кого) обхваща, обзема (някого): **~ala nás únava** обхващаше ни, обземаше ни умора; **~la nás hrůza** обхващаше ни ужас; **~ají ho záchvaty kašle** той получава пристъпи на кашлица
- přepaden|í, -í** *ср.* нападение от засада: **oběť loupežného** ~í жертва на нападение с цел грабёж
- přepadl|ý, -á, -é** болезнен, нездрав, отслабнал, блед: **~á tvář** бледо, нездраво лице
- přepad|nout, -nu** *св. 1.* (přes со) падна, изпадна (от някъде, през нецо): **~nout přes zábradlí** падна през перилата **2.** (кого) нападна (някого): **~nout osamělého chodce** нападна самотен минувач; **~nout někoho otázkou** *експр.* изненадам някого с въпрос **3.** обикн. *третол.* **-ne** (кого – вин.) обхваане, обзема (някого): **~la jí únava** обхвааня я, обзема я умора
- přepadov|ý, -á, -é** *1.* в съчет. **~ý oddíl** воен. ударна група **2. в съчет. **~á hráz** преливна стена**
- přepál|it, -ím** *св. (со)* **1.** прогоря (нецо): **~it provázek** прогоря въжёнце; разделя въжёнце на две части чрез изгаряне **2.** прогоря, остава да прогоря (нецо): **~it máslo** прогоря масло; **~it pojistku** остава бушон да прогорят **3.** препека (нецо): **~it slivovici** препека сливова ракия
- přepál|it se, обикн. третол. -í se** *св.* прогоря, изгоря, загоря: **cibulka se ~ila** лукът загоря, прогоря; **žárovky se ~ily** крушките изгоряха
- přepal|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. (со)* **1.** прегарям, изгарям (нецо): **~ovat drát** прегарям тел, жица **2.** оставам да прогоря, прегарям (нецо): **~ovat máslo** прегарям, оставам да прогоря масло **3.** препичам (нецо): **~ovat slivovici** препичам сливова ракия, сливовица
- přepás|at, -ám** *св. (со)* препаша, опаша, запаша (нецо): **~at (si) šaty (pasem)** препаша, опаша (си) роклята (с колан); **~at se zástěrou** опаша, запаша престилка
- přepaš|ovat, -uji/разг. -uju** *св. (со)* прекарам (нецо) нелегално, контрабанда: **~ovat tabák** прекарам контрабанда тютюн
- přepaž|it, -ím** *св. (со)* преградя (нецо)
- přepáž|ka, -y** *ж.* **1.** преграда: **rozdělit místnost** ~ou разделя помещение с лека стена; **nosní** ~a *анат.* носна преграда **2.** гишэ: **poštovní** ~a пощенско гишэ
- přepaž|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. (со)* преграждам (нецо)
- přepil|ovat, -uji/разг. -uju** *св. (со)* препиля, изпиля, прережа (нецо) с пилене: **~ovat mříže** препиля решётки
- přepínač, -e** *м.* ключ, превключвател, прекъсвач: **~ elektriny** електрически ключ, прекъсвач
- přepín|at, -ám** *несв. (со)* **1.** претягам, стягам, обтягам (нецо) твърде много; преопъвам (нецо): **~at strunu** претягам, обтягам твърде много струна; **~at nervy** опъвам прекалено много нервите **2.** превключвам (нецо): **~at telefon** превключвам телефон
- přepín|at se, -ám se** *несв.* пренапръгам се, пре-

- уморявам се: **~at se hlasově** пренапрягам гласа си
- přepír|at, -ám** несл. (со) препирам (нещо); изпирам (нещо) набързо, повтòрно
- přepis, -u** м. 1. прèпис: **~ textu** прèпис на тèкст 2. транслитерация, транскрипция: **~ z azbuky do latinky** транслитерация от кèрилица на латèница; **fonetický** ~ фонетична транскрипция 3. книж. прòчит, пресъздаване (със средствата на друго изкуство): **~ filmový ~ románů** филмов прòчит на ромàн
- přepis|ovat, -uji/разг. -uju** несл. (со) 1. преписвам (нещо): **~ovat načisto** преписвам на чисто, на беловà 2. транслитерирам, транскрибирам (нещо): **~ovat nářeční záznam foneticky** записвам фонетично диалèктен тèкст; **~ovat latinkou** транслитерирам с латèница 3. претворявам, пресъздавам (нещо) (със средствата на друго изкуство): **~ovat román jako hru** претворявам, пресъздавам ромàн като пиеса
- přepis|ovat se, -uji se/разг. -uju se** несл. прàва, допýскам правописна грèшка, грèшка при писане
- přepjatě** нар. неестèствено, прекалèно, крайно: **~ zdvořilý** неестèствено учтèв, вежлив
- přepjatost, -í** ж. 1. неестèственост, екстравагантност, ексцентричност: **~ chování** неестèственост, ексцентричност на поведèние; **~ v oblékání** екстравагантност в облеклò 2. преобтèгнатост: **~ nervů** напрèгнатост на нèрвите
- přepjatý, -á, -é** 1. неестèствен, прекалèн, ексцентричен, екстравагантен: **~á elegance** прекалèна, ексцентрична елèгантност; **~á zdvořilost** неестèствена, прекалèна учтèвост; **~ý požadavek** прекалèно изискване; **~ý člověk** ексцентричен, екстравагантен човèк 2. преопънат, пренапрèгнат: **~ý drát** преопъната жица; **~é nervy** пренапрèгнати, преопънати нèрви
- přepřác|at, -ám** св. (со *čít*) експр. натрýфя, претрýпам (нещо с нещо): **~at šaty ozdobami** натрýфя, претрýпам дрèхи с украшения
- přepřác|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í** несл. 1. (со) надплащам (нещо); плащам в пòвече (за нещо) 2. (коho – вин.) давам пò-голяма ценà (от някого): **~et kupce** плащам пò-голяма ценà от купувàчите
- přepřát|ek, -ku** м. надплатèна сýма
- přepřát|it, -ím** св. 1. (со) надплатя (нещо); платя в пòвече (за нещо): **~it daň** надплатя дàнък; **~it zboží** надплатя за стòка 2. (коho – вин.) дам пò-висòка ценà (от някого)
- přepřav|at, -u** св. (со, *přes* со) преплýвам (нещо, през нещо): **~at (přes) řeku** преплýвам (през) рекà
- přepřav|it, -ím** св. (коho, со) превòзя, прекàрам (някого, нещо) през водà: **~it náklad na protějšší břeh** превòзя товàр на отсрèщния брýг; **~it výletníky (přes jezero)** превòзя екскурзиàнти (през èзеро)
- přepřav|it se, -ím se** св. преплýвам (с плавателен сýд): **~it se přes moře** преплýвам през морè
- přepřést, -pletu** св. (со) преплетà (нещо): **~plést starý svetr** преплетà стар пулòвер, от стар пулòвер изплетà нòв
- přepřét|at, разг. přepřít|at, -ám** несл. (со) преплýтам (нещо)
- přepřěnlý, -á, -é** препълнен, претъпкан: **~ý vlak** препълнен, претъпкан влàк
- přepřěnit, -ím** св. (со) препълня, претъпча (нещо): **~it byt nábytkem** препълня, претъпча апартамèнт с мèбели
- přepřěnit se, -ím se** св. (*кýt, čít*) препълня се, претъпча се (с някого, с нещо): **tribuny se ~ily** трибýните се препълниха
- přepřěň|ovat, -uji/разг. -uju** несл. (со) препълвам, претъпквам (нещо)
- přepřěň|ovat se, -uji se/разг. -uju se** несл. (*кýt, čít*) препълвам се, претъпквам се (с някого, с нещо)
- přepřěplout, -pluji/разг. -pluju** св. (со) преплýвам (нещо, през нещо): **~plout na vóru Atlantik** преплýвам Атлантика със сàл
- přepřěplouv|at, -ám** несл. (со) преплýвам (нещо, през нещо): **~at řeku** преплýвам рекà
- přepřěpnout, -nu** св. 1. (со) запàша, препàша (нещо): **~nout zástěru** препàша престýлка 2. (со) закопчèя (нещо): **~nout knoflíky** закопчèя копчèта 3. (со, рядко коho) преопъгна, пренапрèгна (нещо, някого): **~nout strunu** преопъгна струна; **~nout nervy** пренапрèгна нèрви 4. (коho – вин.) преуморя, претовàря (някого): **~nout žáky** преуморя, претовàря ученици 5. (со) превключà, пренастрòя (нещо): **~nout telefonní hovor** превключà телефонен разговòр; **~nout rádio** пренастрòя, превключà рàдио
- přepřěp|et, -tu** м. преизчисляване
- přepřěp|ítat, -ám, přepřěp|íst, -čtu** св. 1. (коho, со) пребрòя отнòво (някого, нещо); преизчисля (нещо); проверя изчислèние (на нещо): **~čítat příklad** преизчисля прèимер, проверя изчислèние на задàча 2. (со) преизчисля, пресмèтна (нещо) в дрýги мèрни единици: **~čítat dolary na koruny** преизчисля дòлари в крòни
- přepřěp|ítat se, -ám se, přepřěp|íst se, -čtu se** св. 1. (в *čet*) изчисля (нещо) погрèшно, сбъркам изчислèние (на нещо): **~čítat se při placení**

- сбъркам при плашане **2.** (*v kot, v čet*) *експр.* излѣжа се, разочаровам се (*от някого, от нецо*; *в някого, в нецо*): **~četi se v příteli** тоѝ се излѣга в приятел; **~číst se v něčích citech** разочаровам се от нѣчни чўвства
- přepočítáv|at, -ám** *несв.* **1.** (*koho co*) преброявам отнóво (*някого, нецо*); преизчислявам, проверявам, пресмятам (*нецо*): **~at součet** проверявам, преизчислявам сбòр, сўма; **~at svěřené děti** проверявам, преброявам отнóво поверени деца **2.** (*co*) преизчислявам, пресмятам (*нецо*) в дрўги мѣрни единици: **~at koruny na cizí valutu** преизчислявам, пресмятам крòни в чўжда валўта
- přepočítáv|at se, -ám se** *несв.* (*v čet*) изчислявам (*нецо*) погрѣшно, грешà в изчислѣния (*на нецо*)
- přepoj|it, -ím** *св.* (*co*) превкљóча (*нецо*): **~it vedení** превкљóча (електрическа) инсталàция
- přepojovač, -e** *м. електр.* превкљóчвател, кому-татор, релè: **telefonní ~** телефонно релè
- přepojovat, -uji/разг. -uju** *несв.* (*co*) превкљóчвам (*нецо*): **~ovat telefon** превкљóчвам телефон
- přerona|a, -y** *ж. геом.* хипотенўза
- přepouštět, -ím, 3. мн. -ějí/-í** *несв.* (*co*) **1.** отстъпвам, преотстъпвам, давам (*нецо*) на зàем: **~ět známým chatu** преотстъпвам, давам на зàем, предостàвам на познàти вила **2.** стопявам (*мазнина*)
- přeracovan|ý, -á, -é** преуморѣн, изтощѣн от рàбота: **~ý lékař** преуморѣн лѣкар; **~é oči** преуморѣни очи
- přeracovat, -uji/разг. -uju** *св.* (*co*) прерабòтã, изрàбòтã (*нецо*) отнóво: **~ovat knihu pro nové vydání** прерабòтã книга за нòво издàние; **~ovat román pro jeviště** прерабòтã ромàн за сцѣна
- přeracovat se, -uji se/разг. -uju se** *св.* преуморя се, изтощã се от рàбота: **~oval se, nespí** преуморил се е, не мòже да спи
- přeracováv|at, -ám** *несв.* (*co*) прерабòтãвам, изрàбòтãвам (*нецо*) отнóво
- přeracováv|at se, -ám se** *несв.* преуморявам се, изтощàвам се от рàбота
- pře|prat, -peru** *св.* **1.** (*co*) проперà, изперà набързо (*нецо*): **~prat košili** проперà, изперà набързо риза; **~prat špinavé peníze** изперà мрѣсни парѝ **2.** (*koho*) победã (*някого*); натўпам (*някого*) при сбїване: **~prat spolužáka** победã, натўпам сўченик
- přeprav|a, -y** *ж.* транспорт, прѣвоз: **~a lodí** прѣвоз с кораб; **železniční ~a** ж.п. транспорт; **~a**
- zboží** транспорт на стòки; **námořní ~a** мòрски транспорт
- přepрав|e, -e** *м.* превозвач, експедитор
- přepрав|it, -ím** *св.* (*koho, co*) прѣвòзя, транспортирам (*някого, нецо*): **~it pasažéry** прѣвòзя, транспортирам пасажѣри, пѣтници
- přepрав|it se, -ím se** *св.* (*kam*) прѣвòзя се (*донякѣде, някѣде*): **~it se na loďce přes řeku** прѣвòзя се с лòдка през рекà
- přepравn|é, -ého** *ср. икон.* тàкса за прѣвоз
- přepравn|í, -í, -í** транспортен: **~í řád** транспортно разписàние; **~í skříň** контѣйнер
- přepрав|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* (*koho, co*) прѣвòзвам, транспортирам (*някого, нецо*): **~ovat zboží** прѣвòзвам стòки; **~ovat autobusem** прѣвòзвам с автобўс
- přepрав|ovat se, -uji se/разг. -uju se** *несв.* (*kam*) прѣвòзвам се (*донякѣде, някѣде*): **~ovat se letecky** прѣвòзвам се сьс самолѣт
- přeprech|at, přeprecháv|at, безл. -á** *несв.* пре-валãва от врѣме на врѣме (*дѣжд*)
- přeprech|nout, безл. -ne** *св.* превали слàбо
- přepřáh|nout, -nu** *св.* (*koho, co*) препрѣгна (*някого, нецо*); впрѣгна дрўг впрãг; сменã впрãг: **~nout koně** препрѣгна конè; **~nout potah** сменã впрãг
- pře|psat, -píšu/-píši** *св.* **1.** (*co*) препиша (*нецо*): **~psat dopis na stroji** препиша писмò на машинà **2.** (*co čít*) транскрибирам, транслитерирам (*нецо с нецо*): **~psat nářeční záznam foneticky** направã фонетичен диалѣктен зàпис; **~psat azbuku latinkou** транслитерирам кирилица с латиница **3.** (*co*) поправа (*писмен знак*): **~psat chybnou číslici** поправа грѣшна цифра; **~psat článek** прерабòтã, напиша повтòрно стàтия **4.** (*na koho*) припиша, прехвѣрля (*имòт*) (*на някого*): **dát ~psat domek na syna** припиша, прехвѣрля кьца на синà
- pře|psat se, -píšu se/-píši se** *св.* допўсна правописна грѣшка, грѣшка при писане: **v rychlosti se ~psal** в бързинàта тоѝ допўсна правописна грѣшка
- přept|at se, -ám se** *св.* (*na koho, na co; po kot, ro čet; u koho*) разпитам, попитам, поинтересўвам се, осведомã се (*за някого, за нецо; от някого, от нецо*): **~at se na děti ve škole** попитам, поинтересўвам се за деца в училище; **~at se po zdraví** осведомã се за здравето
- přeptáv|at se, -ám se** *несв.* (*na koho, na co; po kot, ro čet; u koho*) разпитвам, пїтам (*някого за нецо*), интересўвам се, осведомãвам се (*за нецо от някого*): **~at se na přátele** разпитвам, пїтам за приятели; **~ali se, co se**

stalo разпитваха, интересуваха се какво е станало

přepůlit, -ím св. (со) разполовя, разделя (нещо) на две части: **~it jablko** разполовя, разделя на две части ябълка

přepustit, -ím св. 1. (со кому) преотстъпя, остава, дам, предам (нещо на някого): **~it byt dceři** отстъпя, остава апартамент на дъщеря-та; **~it výhodné místo v divadle** отстъпя хубаво място в театър **2. (со)** стопя (мазина): **~it máslo** стопя масло

přepych, -u м. лукс, разкош: **žít v ~u** живя в лукс, в разкош

přepychově нар. луксозно, разкошно

přepychov|ý, -á, -é луксозен, разкошен: **~é šaty a)** разкошни дрехи **б)** разкошна рокля

přerazit, -ím св. (кого, со) пречупя, прекърша, счупя (някого, нещо): **~it si nohu** пречупя, счупя си крака; **výchřice ~ila strom** бурята пречупя дървото **~it** не-í тича презглава

přerážet, -ím, 3. мн. -eji/-í неск. (кого, со) пречупвам, прекършвам, счупвам (някого, нещо)

přerod, -u м. прераждане, обновление: **~ chlapce v muže** прераждане, прерастване на младец в мъж; **~ společnosti** обновление на общество

přeroub|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) преащладисам, облагородя (нещо) повторно: **~ovat ovocné stromy** преащладисам, облагородя повторно овошни дървета

přerovnat, -ám св. (со) прередя, преподредя, подредя отново (нещо): **~at knihy v knihovně** прередя книги в библиотека: **~at skříň** прередя, наредя отново гардероб, шкаф

přerovnávat, -ám неск. (со) пререщдам, преподрещдам, подрещдам (нещо) отново: **~at stůl** пререщдам, подрещдам отново маса

přerůst, -rostu св. 1. (кого, со; кому přes со) надрасна (някого, нещо); изпреваря (някого) на ръст, стана по-висок (от някого): **syn ~rostl otce o hlavu** синът стана с една глава по-висок от бащата

hlavu някой вече не може да се справи с мен, не може да излезе на глава с мен; вече не се съобразявам с някого; **dluhy mu ~rostly přes hlavu** потънал е в дългове до гуша **2.** презрѣя, порасна повече от необходимото: **okurky už ~rostly, budou na semeno** краставиците презрѣяха, ще останат за семе **3. (со)** надхвърля, надмина (нещо): **~růst rámec** надхвърля рамки, изляза от рамките си **4. (в со) книж.** прерасна (в нещо): **nepokoje ~rostly v povstání** вълненията, броженията прераснаха във въстание

přerůst|at, -ám неск. 1. (кого, со; кому přes со) надрасвам (някого, нещо); изпреварвам (някого) на ръст; израсвам по-високо (от някого): **~at sourozence** израсвам по-висок от братята и сестрите си **2.** презрѣвам, порасвам повече от необходимото: **zelí už ~á** зелето вече презрѣва **3. (со)** надхвърлям, надминавам (границы и под.): **město ~á původní rozlohu** градът надхвърля първоначалните си размери **4. (в со) книж.** прераствам (в нещо): **boj hospodářský ~al v politický** икономическата борба прерастваше в политическа

přerušit, -ím св. 1. (кого, со) прекъсна (временно) (някого, нещо): **~it řečníka** прекъсна оратор; **~it jednání** прекъсна (временно) разисквания; **~it dodávku proudu** прекъсна (временно) подаване на електричество; **přívál ~il trať** водата прекъсна ж.п. линия **2. (со)** прекъсна, прекратя (нещо): **~it mlčení** прекъсна мълчание; **~it styky** прекратя контакти

přerušovač, -e м. электр. прекъсвач

přerušovan|ý, -á, -é прекъснат: **~á čára** прекъснатата, пунктирана линия; **~ý dech мед.** прекъснато дишане

přeruš|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (кого, со) прекъсвам (временно) (някого, нещо): **~ovat řečníka** прекъсвам оратор **2. (со)** прекъсвам, прекратявам (нещо): **~ovat styky** прекъсвам връзки

pře|rvat, -rvu св. (со) разкъсам, прекъсна, прекратя (нещо): **~rvat provaz** скъсам, разкъсам въж; **~rvat pouta přátelství** прен. разкъсам, прекъсна, прекратя приятелски връзки

pře|rýt, -ryji/разг. -ryju св. (со) прекопая, прероя (нещо): **~rýt záhon** прекопая леха

přerývan|ý, -á, -é прекъсван, прекъснат, накъсан: **~ý hovor** прекъсван, накъсан говор, разговор; **~é dýchání** прекъснато дишане; **~ý rým лит.** кръстосана рима

přerývat, -ám неск. (со) прекопavam, разкопavam (нещо): **~at záhony** прекопavam лехи

přerýv|ka, -ky ж. прекъсване, пауза: **vypřevění se stálými ~kami** разказ с постоянни прекъсвания

přeřadit, -ím св. 1. (кого, со) премѣстя, размѣстя, прекласифицирам, пренаредя, включва в друга дейност (някого, нещо): **~it zaměstnance na jinou práci** премѣстя служител на друга работа **2. (со)** превключва (нещо): **~it rychlost** превключва скорост

přeřad|ovací, -í, -í превключвач, превключвател: **~í zařízení psacího stroje** превключвачо устройство на пишеща машина

přeřadovač, -e ж. клавиш за главни букви (на тиснеца машина и под.)

přeřad|ovat, přeřaz|ovat, -uji/разг. -uju неслв.

1. (кого, со) премествам, размествам, пренарещдам, прекласифицирам (някого, нещо): ~ovat zaměstnance премествам служители; ~ovat knihy v knihovně пренарещдам книги в библиотека 2. (со) превключвам (нещо): ~ovat rychlosti превключвам скорости

přeřeknout se влж. přeřící se

přeřeknut|í, -í ср. неволна грешка на езика; неправилно произнасяне на звук или дума: trapné ~í конфузна грешка на езика

přeřez|at, -žul/-zám св. (со) пререща, разреща (нещо): ~zat kmen пререща ствол на дърво; ~zat provaz пререща, срежа въже

přeřezá|at, -ám неслв. (со) прерязвам, разрязвам (нещо): ~at dřevo na polena разрязвам, нарязвам дърво за огрев

pře|řici se, pře|řeknout se, разг. pře|řít se, -řeknu se св. допусна неволна грешка на езика, грешка при говорене: kdo mluví rychle, často se ~řekne който говори бързо, често греша, често му се заплита езикът; ~řeknout se na jevišti допусна грешка на езика на сцената

přeřík|at, -ám св. (со) 1. изрецитирам, издекламирам, кажа (нещо) отначало до край: ~at básničku bez chyby изрецитирам стихотворение без грешка 2. повторя, преповторя, преговоря (нещо): ~at si několikrát pravidlo преговоря няколко пъти правило; ~at si adresu známého повторя си адреса на познат

přeřík|at se, -ám se неслв. допускам неволни грешки при говорене, грешки на езика: ~at se v řeči допускам неволни грешки при говорене

přeříká|at, -ám неслв. (со) 1. рецитирам, декламирам, казвам (нещо) отначало до край: ~at básničku издекламирам стихотворение 2. повтарям, преповтарям, преговорям (нещо): ~at si poučky преговорям си изводи

přeříká|at se, -ám se неслв. многокр. често допускам неволни грешки при говорене, грешки на езика

přeříz|nout, -nou св. (со) пререща, срежа, разреща (нещо): ~nout drát v půli срежа, пререща тел по средата

pře|řvat, -řvu св. (кого, со) надвикам с рев, надрева (някого, нещо): ~řvat hluk na ulici надвикам уличния шум

přes, přese (вариант přese пред думи, започващи със s-, z- или група съгласни) предлог. с вин. (кого, со) 1. през, напреки, напреко, от едната на другата страна (на някого, на нещо): jít ~ náměstí вървя през площад; skočit ~

příkop прескоча ров, скоча през ров; sedět nohu ~ nohu седя крак върху крак, крак връз крак; závory ~ cestu бариери напреко на пътя; mtkabát ~ rukou сяпалонаръжъ ◆ ohnout si kluka ~ koleno набия, напляскам момче по дупето; nepřeložit nikomu stéblo ~ cestu не слăгам никому прът в колелата; на мравката път струвам; hledět na někoho, na něco ~ rameno гледам някого, нещо отвисоко; hodit někoho ~ palubu хвърля някого зад борда; lámat něco ~ koleno решавам нещо насилствено, с насилие; действам безогледно; přeletělo mu něco ~ nos разг. нещо му е криво; кисел е, мрачен е, сърдит е; nemoci něco přenést ~ srdce не мога да преглътна, да преживя нещо 2. през (нещо) (преминаване през предмет или препятствие): chodit do ložnice ~ kuchyň отивам в спалнята през кухнята; jít ~ ksvětlivě ~ horyadoly)накрай светла, през девет планини в десета б) през гори и планини, през всякакви препятствия (обикн. в приказките); nedostat slovo ~ rty дума не мога да отроня (от учудване, уплаха и под.); dívat se na někoho ~ prsty не гледам някого с добро око, подценявам някого 3. разг. насреща, отсреща; през, на другия край на (нещо): seděla ~ stůl (тя) седеше насреща, на другия край на масата; prodával pivo ~ ulici (той) продаваше бира отсреща, през улицата 4. през, по, в (нещо): klopýtнул ~ schod преплъна се в стъпало; dostat ~ ruku ударят ме през пръстите и прен.; dostat ~ hubu ударят ме през устата, по устата 5. повече от, над, свръх (нещо): strom sahá ~ zed' дървото достига до над оградата; široký ~ 2 metry широк над, повече от 2 метра; pracuje tam ~ 30 let работи там повече от 30 години; pracovat ~ čas работя след работно време; je mu ~ padesát той има над 50 години, той е на повече от 50 години ◆ přerůst někomu ~ hlavu несе съобразявам с някого; някой не може да се справи с мен, не може да излезе на глава с мен 6. през (един, два...): skákat ~ dva schody прескачам през две стъпала, вземам по две стъпала наведнъж; bydlí ~ dva domy живее през две къщи; ~ tu chvíli (vycházel před dům) непрекъснато, час по час, всеки момент (излизаше навън) 7. безразборно, един през друг, в надпревара: mluvili jeden ~ druhého говореха без да се изслушват, един през друг ◆ přispát ~ devátu hodin превърна се в обр-кано 8. през (главата на някого), без оглед на (нещо): lehce se ~ všechno přenést не обърна внимание на нещо; jít ~ vedoucího мина през

главата на началника, не се съобразя с началника♦ **пřesadit** *несв.* (кат) **1.** сядам на друго място, премествам се (отнякъде, някъде): **~at si z místa na místo** премествам се от място на място **2.** прекъчвам се (от едно превозно средство на друго): **~at z rychlíku do osobního vlaku** прекъчвам се, премествам се от бърз в пътнически влак
пřesedáv|at, -ám *несв.* (кат) **1.** сядам на друго място, премествам се (отнякъде, някъде) **2.** прекъчвам се (от едно превозно средство на друго)
пřesedl|ět, -ím *св.* (ко) **1.** разваля (нещо) от сѐдене: **~ět (si) sukni** разваля (си) полъта от сѐдене **2.** седя докато ми изтръпне част от тялото: **~ět si nohu** изтръпне ми кракът от сѐдене
пřesedl|at, -ám *св.* **1.** сменя (кон): **v polovině cesty ~ali** на средата на пътя сменях конете; **rozkaz ~at koně** заповед да се сменят конете **2.** (на со) разг. експр. сменя (работа, професия, хоби и под.): **~at na jiné řemeslo** сменя занаят; **~at z fotbalu na hokej** зарежа фътбола заради хъкея
пřesed|nout, -nu *св.* (odkud kam) **1.** премѣтя се (отнякъде някъде); сѐдна на друго място: **~nout (si) ke stolu** премѣтя се да сѐдна на масата; **~l (si) ze židle do křesla** тѝй се премѣсти от стѝла на креслѝто **2.** прекачѝ се (на друго превозно средство): **~nout z tramvaje do autobusu** прекачѝ се от трамвай на автобус
přesek|at, -ám *св.* (со) пресека, прерѣжа, отсека (много неща) последователно: **~at větve stromu** прерѣжа, пресека, отсека клѝни на дърво: **~at kořeny** пресека, отсека корени
přesekáv|at, -ám *несв.* (со) отсѝчам (много неща) последователно: **~at větvičky** отсѝчам клѝнчета
přesek|nout, -nu *св.* (со) отсека, прерѣжа (нещо): **~nout dřevo** отсека дърво
přesév|at, разг. přесív|at, -ám *несв.* (со) пресѝвам (нещо): **~at mouku** пресѝвам брашно
přeshraničn|í, -í, -í крайграничен, транграничен: **~í spolupráce** крайгранично съгрудничество
přeschl|ý, -á, -é пресѝхнал
přesch|nout, -nu *св.* пресѝхна: **půda ~la** земѝта пресѝхна
přesídlen|ec, -ce *м.* пресѝлник: **osídlovat kraj ~ci** засѝлвам мѝстност, област с пресѝлници
přesídlenk|a, -y *ж.* пресѝлница
přesídl|it, -ím *св.* **1.** (кат) пресѝля се (някъде): **~it z města na venkov** пресѝля се от града на село **2.** (коho кат) пресѝля (някого някъде)
přesídl|ovat, přесídl|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (кат) пресѝлвам се (някъде) **2.** (коho кат) пресѝлвам (някого някъде)

главата на началника, не се съобразя с началника♦ **пřesadit** *несв.* (кат) **1.** сядам на друго място, премествам се (отнякъде, някъде): **~at si z místa na místo** премествам се от място на място **2.** прекъчвам се (от едно превозно средство на друго): **~at z rychlíku do osobního vlaku** прекъчвам се, премествам се от бърз в пътнически влак
пřesedáv|at, -ám *несв.* (кат) **1.** сядам на друго място, премествам се (отнякъде, някъде) **2.** прекъчвам се (от едно превозно средство на друго)
пřesedl|ět, -ím *св.* (ко) **1.** разваля (нещо) от сѐдене: **~ět (si) sukni** разваля (си) полъта от сѐдене **2.** седя докато ми изтръпне част от тялото: **~ět si nohu** изтръпне ми кракът от сѐдене
пřesedl|at, -ám *св.* **1.** сменя (кон): **v polovině cesty ~ali** на средата на пътя сменях конете; **rozkaz ~at koně** заповед да се сменят конете **2.** (на со) разг. експр. сменя (работа, професия, хоби и под.): **~at na jiné řemeslo** сменя занаят; **~at z fotbalu na hokej** зарежа фътбола заради хъкея
пřesed|nout, -nu *св.* (odkud kam) **1.** премѣтя се (отнякъде някъде); сѐдна на друго място: **~nout (si) ke stolu** премѣтя се да сѐдна на масата; **~l (si) ze židle do křesla** тѝй се премѣсти от стѝла на креслѝто **2.** прекачѝ се (на друго превозно средство): **~nout z tramvaje do autobusu** прекачѝ се от трамвай на автобус
přesek|at, -ám *св.* (со) пресека, прерѣжа, отсека (много неща) последователно: **~at větve stromu** прерѣжа, пресека, отсека клѝни на дърво: **~at kořeny** пресека, отсека корени
přesekáv|at, -ám *несв.* (со) отсѝчам (много неща) последователно: **~at větvičky** отсѝчам клѝнчета
přesek|nout, -nu *св.* (со) отсека, прерѣжа (нещо): **~nout dřevo** отсека дърво
přesév|at, разг. přесív|at, -ám *несв.* (со) пресѝвам (нещо): **~at mouku** пресѝвам брашно
přeshraničn|í, -í, -í крайграничен, транграничен: **~í spolupráce** крайгранично съгрудничество
přeschl|ý, -á, -é пресѝхнал
přesch|nout, -nu *св.* пресѝхна: **půda ~la** земѝта пресѝхна
přesídlen|ec, -ce *м.* пресѝлник: **osídlovat kraj ~ci** засѝлвам мѝстност, област с пресѝлници
přesídlenk|a, -y *ж.* пресѝлница
přesídl|it, -ím *св.* **1.** (кат) пресѝля се (някъде): **~it z města na venkov** пресѝля се от града на село **2.** (коho кат) пресѝля (някого някъде)
přesídl|ovat, přесídl|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (кат) пресѝлвам се (някъде) **2.** (коho кат) пресѝлвам (някого някъде)

přesilla, -y ж. надмощие, превёс: **být v ~e** ймам надмощие, превёс; **podlehnout ~e** отстъпя пред (чуждо) надмощие
přesilovk|a, -y ж. спорт. жарг. игра при чйслено превъзходство на единия отбор
přesít, -seji/разг. -seju св. (со) пресея (нещо): ~**sít mouku** пресея брашно
přesívát вж. **přesévat**
přeskáček|a, -y ж. в съчет. на ~у безрѣдно, безразборно, разбъркано: **vypravovat na ~u** разказвам безрѣдно, разбъркано; **zkoušet žáky na ~u** изпитвам ученици без рѣд, разбъркано
přeská|kat, -ču/книж. -či св. (со; přes со) прескоча (нещо, през нещо): ~**at překážky** прескоча препятствия; ~**at přes kaluže** прескоча лѣкви
přeskak|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со; přes со) прескачам (нещо, през нещо): ~**ovat (přes) švihadlo** скачам на възѣ; ~**ovat ohradu** прескачам ограда; ~**ovat (v řeči) z jedné věci na druhou** прескачам от едно нѣщо на другѣ (в разговор); **hlas mu ~uje rozechvěním** гласѣт му прескача от вълнение; ~**ovat při četbě stránky** прескачам цѣли страници при четене; **srdce začalo ~ovat** сърцѣто започна да прескача ♦ ~**ujemvhlavě** ^{сърцѣтѣ} му дѣската; не ѣ с войчкия си
přeskoč|it, -ím св. 1. (со; přes со) прескоча (нещо, през нещо): ~**it (přes) příkop** прескоча (през рѣв) ♦ ~**it (přes) hradbu** ^{към} му зальк лапни, голяма дѣма не казвай; не сѣ хвали преждеврѣменно 2. (odkud kam) скоча, изскоча, прескоча (отнякъде някъде): ~**it z lod'ky na břeh** скоча от лѣдка на брега; **jiskra ~ila na sousední střechu** искрага прескочи на съседния покрив 3. премина, прескоча: ~**it ve vyprávění do minulosti** с разказа си скоча в миналото, прехвърля се в миналото 4. третол. -í прескочи, изневерѣ (за глас): **hlas mu dojetím ~il** гласѣт му прескочи, изневерѣ от вълнение 5. (koho, со) прескоча (някого, нещо): ~**it stránku v knize** прескоча страница в книга 6. третол. -í прескочи, повреди се (за механизм): **pero u hodin ~ilo** пружината на часовника прескочи ♦ ~**imukádozpr** хлѣпа му дѣската, побъркал се е; ~**ilo mu v hlavě** хлѣпа му дѣската; не ѣ с всичкия си
přeskok, -u м. скок, прескок, прескачане: ~ **přes koně** спорт. прескок на кон
přeskup|it, -ím св. (со) прегрупирам, пренарѣдя, преразпределя (нещо): ~**it stroje v dílně** размѣстя машини в работилница; ~**it síly** прегрупирам, преразпределя сили
přeskup|it se, -ím se св. прегрупирам се: **vojsko**

se ~ilo do nových pozic войската се прегрупира на нови позиции
přeskup|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) прегрупирам(в)ам, размѣствам, преподрѣждам, преразпределям (нещо): ~**ovat knihy v knihovně** размѣствам, преподрѣждам книги в библиотѣка; ~**ovat politické síly** прегрупирам(в)ам, преразпределям политически сили
přeskup|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. прегрупирам(в)ам се: **funkce umění se stále ~ují během vývoje** в процѣса на развитието функциите на изкѣство постоянно се прегрупирам(в)ат
přeslabik|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) пресрѣчам (нещо); прочетѣ (нещо) на срѣчки
přeslad|it, -ím св. (со) подсладя (нещо) прекалено много: ~**it kávu** прекалено подсладя кафе
přeslaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) подслаждам (нещо) прекалено много: ~**ovat moučníky** прекалено подслаждам сладкиши
přeslech|nout, -nu св. (koho, со) не чѣя (някого, нещо); не обѣрна внимание (на нещо казано): ~**nout, co se říká** не чѣя какво казват, не обѣрна внимание на казаното
přeslech|nout se, -nu se св. чѣя погрѣшно, неправилно: **promiň, ~l jsem se** извинявай, не чѣх правилно, чѣх погрѣшно
přeslen, -u м. 1. бот. прѣшлен на стеблѣ (с повече листа) 2. текст. прѣшлен на вретѣно
přesloup|it, -ím св. прѣсупам (нещо) ♦ ~**it** роднина по жѣнска линия; **rod vymřel po ~i** родѣт (е) измрѣл по жѣнска линия
přeslička, -y ж. бот. прѣшлица, хвоц (Equisetum)
přeslouž|it, -ím св. прѣслѣжа, слѣжа повече от необходимото, сврѣхсрѣчно
přesluh|ovat, -uji/разг. -uju нескв. прѣслѣжвам, слѣжа повече от необходимото, сврѣхсрѣчно
přesmíru [-zm-], **přes míru** нар. прекомѣрно, твѣрде много, прекалено много
přesmoc [-zm-] нар. разг. насыла, бѣз желание: **jít ~** ям насыла, бѣз желание
přesmyčka, -y ж. анаграма
přesmyk, -u м. премѣстване, размѣстване, премятане: ~ **hlásek** език. метатѣза, премятане на звукове
přesně нар. тѣчно, съвсѣм: **ještě ~ nevím** ъще не знам тѣчно; **dostavit se ~ včas** явя се тѣчно наврѣме; ~ **stejná barva** съвсѣм същия цвят
přesnídat, -ám св. (со) закуся (нещо) преди ъбед, в 10 часа: **právě ~al** той тѣкмо закуси в 10 часа
přesnídávka, -y ж. закуса в 10 часа сутринта, преди ъбедна закуса: **párek s houskou jako**

~a/na ~u krémvirš s хлѣбче за/на преди-
обедна закуска
presnost, -i ж. тѳчност, акуратност, прецизност:
matematická ~ математическа тѳчност; **in-
ženýrská** ~ инженерска тѳчност; ~ **v docházce**
 тѳчност при отиване на работа
presný, -á, -é тѳчен, акуратен, прецизен: ~**ý plán**
 тѳчен план; ~**ý čas** тѳчно време; ~**á kopie** тѳч-
 но, вѳрно копие; ~**á metoda** тѳчен метод; ~**é**
hodinky тѳчен, вѳрен часѳвник; ~**á mecha-
nika** фина механика; ~**ý pracovník** акуратен,
 прецизен работник; ~**á střelba** тѳчна стрелба
presoljít, -ím св. (со) 1. пресоля (нещо): ~**it po-
lévku** пресоля сѳпа 2. *прен.* прекаля (с нещо),
 пресоля (нещо)
presolenjý, -á, -é 1. пресолѳен 2. *прен.* пресолѳен,
 прекалѳен, пиперлия: ~**ý vtíp експр.** солѳен виц
presoljovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) пресолявам
 (нещо)
presouv|at, -ám нескв. (со) 1. пренѳсям, при-
 двѳжвам, премѳствам (нещо): ~**at nábytek**
 премѳствам мѳбели 2. премѳствам, прехвѳрля-
 м, отлагам (нещо): ~**at odpovědnost na ji-
ného** прехвѳрлям отговорност вѳрху другѳ-
 го; ~**at si dovolenou na zimu** премѳствам,
 отлагам ѳтпуск за зѳмата
presouv|at se, -ám se нескв. премѳствам се, пре-
 нѳсям се, придвѳжвам се: ~**at se na jiné místo**
 премѳствам се на другѳ място
pre|spat, -spím св. преспя, пренѳщувам: ~**spat**
u známých преспя, пренѳщувам у познѳти;
 ~**spat noc** прекарам ноцта в спанѳ
prespáv|at, -ám нескв. преспивам, пренѳщувам:
 ~**at v hotelích** преспивам в хотѳли
prespočetnjý, -á, -é превишѳващ определѳния
 брѳй; кѳйто е в излишѳък; излишен: ~**ý u stolu**
 ~**ý** излишен сѳм на масата
prespolnjí, -í, -í другосѳлски: ~**í žák** ученик от
 сѳседно сѳло; ~**í běh спорт.** крос
prespříc нар. нѳпреки, нѳпреки, крѳстѳсано:
polena položená ~ цѳпеници, наредѳни крѳстѳ-
 сано, нѳпреки една на другѳ
prespřiliš нар. твѳрде мнѳго, прекомѳрно, пре-
 калѳено мнѳго: ~**jíst** ~ ям твѳрде мнѳго; ~**lehko-
vážnjý člověk** твѳрде лекомѳслен чѳвѳк
prespřístjí, -í, -í пѳ-слѳдващият: ~**í týden** пѳ-
 слѳдващата сѳдмица
přestáljý, -á, -é 1. прекаран, преживѳян, пре-
 болѳдѳван: ~**je sláb po ~é nemoci** чѳвства се
 слѳб след прекарана болѳст; ~**rozechvěnjí z ~é**
hrůzy вълнѳние от преживѳян ѳжас 2. престоѳял
přestánjí, -í ср. в свѳчет. ~**í като нар.** бѳз
 прекаване, непрестѳнно: ~**pršelo bez ~í** валѳше
 непрестѳнно

přestárljý, -á, -é престарѳял, твѳрде стар: ~**ý strom**
 векѳвно дѳрво; ~**í zaměstnanci** престарѳели
 служѳители
přestárljý, -ého м. престарѳял чѳвѳк; старец:
domov pro ~é старчески дѳм
přesta|t, -nu св. 1. (s čít; v čem) престѳна, спра
 (да вѳрши нещо; с нещо): ~**t psát** престѳна да
 пиша; ~**t s kouřením** престѳна да пѳша; ~**ňte!**
 сѳй! **препѳсѳ!**
 ~**je třeba** трѳбва да спрѳш когѳто ти е най-приятно
 2. *третѳол.* ~**ne** спре, отминѳе, свѳрши, пре-
 стѳне (за действо или състояние): ~**bouřka**
už ~la бѳрята вѳче отмина, спрѳ, престѳна
přestját, -ojím св. (со) преживѳя, надживѳя, из-
 дѳржа, изстрадам, преболѳдѳвам, прекарам
 (нещо): ~**šťastně vše ~át** премина благополѳч-
 но през всѳчки препѳятствия; ~**át nemoc** прека-
 рам, преболѳдѳвам болѳст; ~**át těžkou zkoušku**
 преживѳя, изстрадам тѳжко изпитѳние
přestáv|at, -ám нескв. престѳвам, спирам, свѳр-
 швам: ~**á dobře pracovat** престѳва да рабѳти
 добрѳ; вѳче не рабѳти добрѳ; ~**sport ho ~á těšit**
 спѳртѳгт вѳче не гѳ радва; ~**děčť ~á** дѳждѳг спѳра
přestav|ba, -у ж. 1. прѳстройване, прѳстрой-
 ване, реконстрѳкция, ремонт: ~**plán ~у města**
 план за прѳстройване, реконстрѳкция на град;
 ~**a budovy** прѳстройване, реконстрѳкция,
 ремонт на сграда 2. прѳстройство, реконстрѳк-
 ция: ~**a motoru na jiný pohon** прѳстрой-
 ство, реконстрѳкция на двигѳтел за другѳ
 горѳиво 3. прѳстройство, основна реформѳ
přestavjět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. (со) 1. прѳстрой,
 прѳстрой (нещо): ~**ět dům** прѳстрой кѳща;
 ~**ět kůlnu na garáž** прѳстрой плѳвня в гараж
 2. прѳстрой, реформѳрам (нещо): ~**ět státní**
aparát прѳстрой дѳржавѳен апарат 3. пре-
 мѳстя, размѳстя (нещо): ~**ět nábytek** премѳ-
 стѳя, размѳстя мѳбели
přestavjít, -ím св. (со) премѳстя, размѳстя, по-
 стѳвя (нещо) на другѳ място: ~**it hrnjčky v**
kredenci премѳстя, размѳстя чаши в бюфѳт;
 ~**it nábytek** премѳстя, размѳстя мѳбели
přestáv|ka, -ky ж. пѳуза, антракт, прекѳсване,
 интервал, почѳвка: ~**polednjí ~ka** ѳбедна по-
 чѳвка; ~**školnjí ~ka** междѳчасѳе; ~**o ~ce koncertu**
 в антракта на концерт; ~**ka v spisovatelské**
činnosti прекѳсване, интервал в писѳтелска
 дейност; ~**ka v řeči** пѳуза в рѳчта; ~**mluvit bez**
 ~**ky** гѳвѳря без прекѳсване
přestavjovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) 1. прѳ-
 строявам, прѳстрѳявам, реконстрѳуѳрам, ре-
 монтирам (нещо): ~**ovat kamna** прѳстрѳявам
 (зидана) пѳчка; ~**ovat sociálnj řád** промѳням,
 прѳстрѳйвам социѳлен стрѳй, ѳбществѳн рѳд

2. размѣствам (*нещо*): **~ovat nábytek, kulisy** размѣствам, премѣствам мебели, декори
přestěhoval|ec, -ce м. пресѣлник, емигрант
přestěhovaleck|ý, -á, -é пресѣлнически, емигрантски
přestěh|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. (*со*) пренесà, превòзя, прекàрам, премѣстя (*нещо*): **~ovat nábytek** прекàрам, пренесà мебели на другò място; **~ovat bedny na půdu** пренесà, премѣстя сандѣци на тавàна 2. (*кого*) пресѣля, премѣстя, пренесà (*някого*): **~ovat rodinu do nového bytu** пренесà, пресѣля, премѣстя семейство в нов апартамент
přestěh|ovat se, -uji se/разг. -uju se св. (*кат*) пренесà се, пресѣля се, премѣстя се (*някъде*): **~ovat se na sídliště** премѣстя се, пренесà се в жилищен комплèкс; **~ovat se na venkov** пресѣля се, премѣстя се в провинцията
přest|lat, -elu св. (*со*) постѣля, застѣля отнòво (*нещо*)
přesto I нар. в̀преки; в̀преки товà: **často vzpomínal, ale ~ nikdy nenapsal** тòй ч̀есто се сещаше, но в̀преки товà не (*йм*) п̀иса
přesto II с̀юз в̀преки че, макàр че: **přišel, ~ že má málo času** тòй дойд̀е, в̀преки че *йма* м̀алко вр̀еме
přestoup|it, -ím св. 1. (*odkud kam*) премѣстя се, прекачà се (*отнякъде някъде*): **~it z nohy na nohu** прест̀япа от крак на крак; **~it do jiného vlaku** прекачà се, прехв̀рля се на друг̀ влак 2. (*со*) превишà, надхв̀рля, прем̀йна (*нещо*); изд̀igna се нàд определ̀ено равнище: **~it vyměřený čas** надвишà определ̀ено вр̀еме; **voda ~ila hráze** водàта преля през б̀ентовете 3. (*кат; к̀сети*) прем̀йна (*на нечия страна*); присъединя се, прехв̀рля се (*към някого*): **~it do jiného oddílu** прем̀йна към друг̀ отряд; **~it na jinou školu** прехв̀рля се в другò училище 4. (*со*) прест̀япа, нарушà (*закон, забрана*): **~it zákaz** нарушà забрана
přestože с̀юз макàр че, в̀преки че, независимо че: **bylo zima, ~ svítilo slunce** б̀еше студ̀ено, макàр че гр̀еше сл̀нце: **~ byl nachlazen, šel do práce** в̀преки че б̀е наст̀инал, от̀иде на р̀абота
přestrojen|í, -í ср. 1. предрешàване, преобличане: **skrývat se v ~í** крия се под ч̀ужди др̀ехи 2. кост̀юм, облеклò за промяна на в̀ншния вид
přestrojit, -ím св. 1. (*koho, co*) преоблекà (*някого, нещо*): **~it dítě, panenku** преоблекà дет̀е, к̀укла; **~it se do svátečního** преоблекà се, облекà се в празнични др̀ехи; **šel se ~it** тòй от̀иде да се преоблеч̀е 2. (*koho za koho*) маск̀ирам

(*някого като някак̀в*): **~it se na ples za princeznu** маск̀ирам се за б̀ал като принц̀еса
přestroj|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (*koho, co*) преобличам (*някого, нещо*): **~ovat se několikrát denně** преобличам се по н̀яколко п̀ъти на д̀ен 2. (*koho za koho*) маск̀ирам (*някого като някак̀в*): **~ovat dívku za chlapce** маск̀ирам момич̀е като момч̀е
přestřel|it, -ím св. 1. (*со*) стр̀елям нàд или зàд (*целта*): **~it terč** стр̀елям нàд миш̀ена, зàд миш̀ена; **~it bránku** стр̀елям, шут̀ирам нàд ф̀утболна вратà 2. (*со*) лов. простр̀елям, прек̀рша (*нещо*); прекратя (*нещо*) с̀ изстрел: **~it křídlo** прек̀рша крилò с̀ изстрел; **~it běh** прек̀сна с̀ изстрел б̀яг (*на животнò*) 3. (*со; v čem*) експр. прекаля (*с̀ нещо, в̀ нещо*); преувеличà, хиперболиз̀ирам (*нещо*): **kritiku/v kritice často ~í** тòй/т̀я ч̀есто прекалява, преувеличàва в критиката (*си*)
přestřel|ka, -ky ж. воен. престр̀елка: **~ka hlídek** престр̀елка между патр̀ули; **při zatýkání došlo k ~ce** при àреста ст̀ана престр̀елка
přestřel|ovat, -uji разг. **-uju** неск. 1. (*со*) стр̀елям нàд целт̀а, зàд целт̀а: **~ovat cíl** стр̀елям нàд целт̀а, зàд целт̀а 2. (*со; v čem*) експр. прекалявам (*с̀ нещо; в̀ нещо*); преувеличàвам (*нещо*); минàвам гр̀аниците на прѝетото: **mládí často ~uje** експр. младост̀тà ч̀есто прекалява
přestřih|at, přestřih|at, -ám, přestřih|nout, -nu св. (*со*) прер̀ежа (*нещо*) (*с̀ ножица*): **~at nitě** прер̀ежа конц̀и
přestřih|ovat, -uji/разг. -uju, přestřiháv|at, přestřiháv|at, -ám неск. (*со*) прер̀язвам (*нещо*) (*с̀ ножица*): **~ovat provázky** прер̀язвам в̀ж̀енца
přestřík|at, -ám, přestřík|nout, -nu св. (*со*) 1. пренапр̀скам, изпр̀скам отнòво (*нещо*): **~at fasádu** изпр̀скам отнòво, преобояд̀исам фасàда 2. понапр̀скам, пол̀ея м̀алко (*нещо*): **~at květiny** понапр̀скам, пол̀ея цветя
přestup, -u м. преминàване, прекач̀ване: **~ z osobního vlaku na rychlík** прекач̀ване от п̀ътнически на б̀ърз влак; **hráč ohlásil ~** игрàч̀ът с̀общ̀и за преминàването си (*в друг̀ отбор*); **~ tepla** физ. топлòпредàване, топлòобм̀ен
přestup|ek, -ku м. прост̀ъпка, наруш̀ение: **~ek proti dopravnímu řádu** наруш̀ение на правилника за движ̀ение; **společenský ~ek** общ̀ествена прост̀ъпка; **~ek proti veřejnému pořádku** юрид. наруш̀ение на общ̀ествения р̀ед
přestupn|í, -í, -í кòйто се отн̀ся към преминàване, към прекач̀ване: **~í stanice** г̀ара, ст̀анция с̀ вр̀зка за прекач̀ване на другò превòзно с̀редство; **~í lístek** бил̀ет с̀ прекач̀ване

přestupný, -á, -é в съчет. **~ý rok** високосна година; **~ý den** високосният ден в годината
přestup|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (*odkud kam*) прекачвам се, премествам се (*отнякъде някъде*): **~ovat do jiného vozu** прекачвам се в друга кола, в друг вагон; **~ovat z nohy na nohu** пристъпвам от крак на крак **2.** (*co*) надхвърлям, преминавам, надминавам (*нещо*): **~ovat průměr** надхвърлям, надминавам средното равнище **3.** (*kam*) премествам се, прехвърлям се, преминавам (*някъде*): **~ovat na vyšší školu** преминавам във висше училище **4.** (*co*) престъпвам, нарушавам (*нещо*): **~ovat řád** нарушавам правилник
přestydl|ý, -á, -é изстинал, преохладен
přestyd|nout, -nu св. изстина, преохладя се: **~nout v průvanu** настина на течение
přestýl|at, -ám нескв. (*co*) постыла, застыла отново, презастыла (*нещо*): **~at peřiny** презастыла пухени завивки
přestyliz|ovat, -uji/разг. -uju св. (*co*) стилизирам, стилизирам (*нещо*) по друг начин; редактирам (*нещо*): **~ovat větu, dopis** стилизирам, редактирам изречение, писмо
přesun, -u м. **1.** придвижване, преместване: **~vojsk** придвижване на войски **2.** прегрупиране, разместване: **třídní ~y** класови размествания, прегрупираня
přesu|nout, -nu св. **1.** (*koho, co*) придвижва, премества (*някого, нещо*): **~nout vagón na jinou kolej** придвижва вагон на друг коловоз **2.** (*co*) премества, отлѝжа, насрѝча (*нещо*) за друга дата: **~nout termín** отлѝжа срѝк **3.** (*co na koho*) прехвърля (*нещо върху някого, на някого*): **~nout odpovědnost** прехвърля отговорност
přesu|nout se, -nu se св. **1.** (*kam; kudy*) премества се, придвижва се (*някъде*): **fronta se ~nula do hor** фрѝнтът се премести, придвижи се в планината **2.** изменя се, прегрупирам се, преобразувам се: **poměr sil se ~nul ve prospěch míru** съотношението на силите се измени в полза на мира
přesun|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (*koho, co*) придвижвам, премествам (*някого, нещо*): **~ovat figurky na šachovnici** придвижвам фигурки на шахматна дъска; **~ovat zaměstnance** премествам служители **2.** (*co*) отлѝгам, премествам, насрѝчвам (*нещо*) за друга дата: **~ovat termín zkoušek** променям дата на изпити **3.** (*co na koho*) прехвърлям (*нещо върху някого, на някого*): **~ovat odpovědnost na podřízené** прехвърлям отговорност върху подчинените си
přesun|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. **1.** (*kam;*

kudy) придвижвам се, премествам се (*някъде*): **jeráb se ~uje** кра̀нът се придвижва **2.** изменям се, прегрупирам се, преобразувам се: **poměr sil se ~uje v náš prospěch** съотношението на силите се изменя в наша полза
přesvědčeni|í, -í ср. убеждение: **vnitřní ~í** вътрешно убеждение; **politické ~í** политическо убеждение; **jednat z ~í** действам по убеждение, според убежденията си
přesvědčeni|ý, -á, -é убеден: **~ý stoupenec** убеден последовател
přesvědč|it, -ím св. (*koho – вин. o čem*) убедя (*някого в нещо*): **důkazy nás ne~ily** доказателствата не ни убедиха
přesvědč|it se, -ím se св. **1.** (*o čem*) убедя се (*в нещо*): **~it se o zlobě lidí** убедя се в човешката злоба **2.** (*jak; o čem*) убедя се (*някак; дали...*), проверя (*нещо; дали...*): **~it se na vlastní oči** убедя се със собствените си очи; **šel se ~it, zda zamkl** отиде да провери дали е заключил
přesvědčivě нар. убедително: **~ vykládat** убедително тълкувам, обяснявам, разказвам
přesvědčivost, -i ж. убедителност: **~ důkazů** убедителност на доказателства; **umělecká ~** художествена убедителност
přesvědčiv|ý, -á, -é убедителен: **~ý důvod** убедителен аргумент; **~é vítězství** убедителна победа
přesvědčovač|í, -í, -í който се отнася към убеждаване: **~í metoda** метод на убеждението
přesvědč|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*koho – вин. o čem*) убеждавам (*някого в нещо*): **~ovat spolupracovníky o správnosti postupu** убеждавам сътрудници в правилността на подхода; **hra ~ovala** играта беше убедителна
přesvědč|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. **1.** (*o čem*) убеждавам се (*в нещо*) **2.** (*jak; o čem*) убеждавам се (*някак; дали...*); проверявам (*нещо; дали...*): **sám se ~oval, zda je vše v pořádku** той лично проверяваше дали всичко е наред
přesycenost, -i ж. преситеност, наситеност, пренаситеност и физ. хим.: **kulturní ~** културна преситеност
přesyceni|ý, -á, -é преситен, наситен: **~ý výraz** преситен, самодовѝлен израз (*на лицето*); **~ý roztok** физ. хим. наситен, преситен разтвор
přesyc|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*koho, co čít*) пресыщам, пренасыщам (*някого, нещо с нещо*): **~ovat dítě sladkostmi** пресыщам, прехранвам дете със сладкиши; **~ovat vzduch párou** пренасыщам, пресыщам въздух с пара
přesyp, -u м. в съчет. **písečný ~** дюна
přesýpac|í, -í, -í в съчет. **~í hodiny** пясъчен часовник

přesyp|at, -u/-ám св. (со) пресіпя (нещо): **~at mouku** пресіпя брашно
přesýp|at, -ám неск. (со) пресіпвам (нещо): **~at písek** пресіпвам пясък
přesyt|it, -ím св. 1. (кого, со čím) пресітя, прехрăня, претѣпча (някого, нещо с нещо): **~it dítě** прехрăня, пресітя детѣ; **~it si žaludek** пресітя, претѣпча си стомăха 2. (со čím; со) препълня, пресітя, пренасітя (нещо с нещо; нещо): **~it vzduch vůní** препълня, пренасітя въздуха с аромăт; **~it roztok** физ. хим. пресітя, пренасітя разтвѣр
přesyt|it se, -ím se св. 1. (чим) прехрăня се, претѣпча се, преям (с нещо): **~it se masem** преям, прехрăня се, претѣпча се с месѣ 2. (чим; кого, чего) пресітя се (от нещо); насітя се (на някого, на нещо): **~it se městským životem** насітя се на градския живѣт
přešalt|ovat, přešaltr|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) превклѣча (нещо)
přešetř|it, -ím св. (кого, со) проверя, проконтролирам (някого, нещо): **~it případ** проверя слўчай; **~it jakost zboží** проверя, проконтролирам кăчество на стѣка
přešetř|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) проверявам, контролирам (нещо): **~ovat příčiny chyb** проверявам причини за грѣшки
přešit, -šiji/разг. -šiju св. (со) прешія (нещо): **~šit šaty** прешія рѣкля
přešív|at, -ám неск. (со) прешивам (нещо): **~at sukni** прешивам полă
přeškoli|it, -ím св. (кого – вин.) преквалифицирам, преобўча (някого): **~it zaměstnance** преквалифицирам служители
přeškoli|it se, -ím se св. (на кого) преквалифицирам се, преобўча се (като някакъв, за някакъв): **~it se na svářeče** преквалифицирам се като завърчик
přeškolo|vac|í, -í, -í преквалификационен; който се отнăся към преквалификация: **~í kurs** курс за преквалификация
přeškoli|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кого – вин.) преквалифицирам, преобучавам (някого)
přeškoli|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (на кого) преквалифицирам се, преобучавам се (като някакъв, за някакъв)
přeškrť|at, -ám, přeškrť|nout, -nu св. (со) 1. задрăскам (нещо): **~at slovo** задрăскам дўма 2. прен. проваля (нещо), слѣжа крѣст (на нещо): **~at plány** проваля плăнове
přeškrťáv|at, -ám неск. (со) 1. задрăсквам (нещо) 2. прен. слăгам крѣст (на нещо), провалям (нещо)

přeškvář|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (со) претѣржвам, запѣржвам (нещо)
přeškvář|it, -ím св. (со) запѣржа, претѣржа (нещо): **~it máslo** запѣржа, претѣржа мăслѣ
přeškvář|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) претѣржвам, запѣржвам (нещо)
přešláp|nout, -nu св. 1. пристѣпя (от единия крак на другия): **rozpačitě ~nout** несигурно, смутѣно пристѣпя от крак на крак 2. (со) прекрăча, премйна (нещо): **~nout práh** прекрăча прăг; **skokan ~l (odrazovou čáru)** скачăчѣт настѣпи (линията за отскѣк)
přešlap|ovat, -uji/разг. -uju неск. пристѣпвам (от крак на крак), тѣпча на едно място
přešl|ý, -á, -é минал, отминал
přešmik|nout, -nu св. (со) разг. крѣсна (нещо)
přešoup|at, -u/-ám св. разг. (со) 1. премѣкна, премѣстя (нещо) с влăчене: **~at nábytek** премѣкна мѣбели 2. претѣркам (нещо): **~at provaz** претѣркам врѣв
přešoup|at se, -u se/-ám se св. 1. премѣстя се с влăчене, премѣкна се 2. претѣркам се, прекѣсна се
přešoupáv|at, -ám неск. (со) разг. премѣквам, премѣствам с влăчене (нещо): **~at nábytek** премѣквам, премѣствам мѣбели
přešoupáv|at se, -ám se неск. 1. премѣквам се, премѣствам се с влăчене 2. претѣрквам се, прекѣсвам се
přešoup|nout, -nu св. разг. (со) премѣкна, придвйжа с влăчене (нещо): **~nout nábytek** премѣкна, премѣстя мѣбели; **~nout na nové pracoviště** прехвѣрля на нѣво работно място
přešour|at se, -ám se св. разг. премѣкна се, премѣстя се с тѣтрене: **~at se od postele k oknu** премѣкна се, претѣгрля се от леглѣ до прозѣрец
přeštíp|at, -u/-ám св. (со) разсекă, прекѣсна (нещо): **~at drátky** разсекă, прекѣсна жички
přeštíp|nout, -nu св. 1. (со) разцѣпя, разрѣжа (нещо): **~nout zrno** разцѣпя, разрѣжа зърнѣ 2. (со, кого) разсекă, прекѣсна, прищипна, ~~прескѣсна~~ **~nutá (vosa)** в тăлията е прищипната (като осă) (има тѣнка талия)
přeštip|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со) разцѣпвам, разрѣзвам (нещо) 2. (со, кого) разсйчам, прекѣсвам, прищипвам, пристягам (нещо, някого)
přešvih|nout, -nu св. (со *přes* со) физкулт. премѣтна, прехвѣрля (нещо през нещо): **~nout nohu přes koně** премѣтна, прехвѣрля крак през кѣн
přešvih|nout se, -nu se св. (*přes* со) експр. прехвѣрля се, пренесă се (над нещо); прескѣча

(нещо): **~nout se přes plot** прехвърля се през ограда, прескоча ограда

přetáčet, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. (koho, co) преобръщам (някого, нещо): **~et nemocného na bok** обръщам болен настрана **2. (co)** премогавам, пренавивам (нещо): **~et pásku na stroji** пренавивам лента на машина **3. (co) филм.** заснѐмам повтѐрно (нещо): **~et nově film** заснѐмам нанѐво филм **4. (co) техн. жарг.** извъртам (нещо) (на струг): **~et válce** извъртам отнѐво на струг вълаци, барабани, цилиндри **5. (co)** преливам, наливам, преточвам, натѐчвам (нещо): **~et víno do láhví** преливам вино в бутилки

přetah|at, -ám св. (co) премъкна, премѐстя (нещо) с влѐчене: **~at nábytek** премъкна мѐбели

přetáh|nout, -nu св. 1. (co) премъкна, премѐстя (нещо) с влѐчене: **~nout lodku na mělčinu** изтегля лѐдка на плитчина **2. (koho, co kam) разг. експр.** примамя, привлѐка (някого, нещо някъде): **~nout hráče do jiného klubu** примамя, привлѐка играч в друг клуб **3. (co přes co)** покривя (нещо с нещо); премѐтна, намѐтна, слѐжа (нещо върху нещо): **~nout plachtu přes vůz** покривя колѐ с платнище; **~nout si čepici přes uši** нахлѐпя си шапка на ушите **4. (co)** лѐко натѐча, понатѐча, заѐстрия, позаѐстрия (нещо): **~nout břítvu, kosu** натѐча, позаѐстрия бръснач, коса **5. (koho, co) експр.** удѐря, шибна, налѐжа (някого, нещо): **~nout kluka rákoskou** удѐря, шибна, налѐжа момчѐ с пръчка **6. (co) разг.** превъртя, пренатѐгна, пресѐля (нещо): **~nout pero u hodinek** превъртя пружина на часовник **7. (co)** пресрѐча, продължѐ, удължѐ (нещо): **~nout dovolenou o den** продължѐ ѐтпуска с един дѐн

přetáh|nout se, -nu св. разг. експр. преуморя се, съсия се, изтощѐ се, скъсам се, поболѐя се (от усилие и под.): **~nout se na brigádě** преуморя се, скъсам се от работа на бригада

přetah|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (co) мъкна, премъквам, премѐствам (нещо) с влѐчене: **~ovat lavice** мъкна, премъквам пѐйки, чинове **2. (koho, co kam) разг. експр.** примамвам, привличам, съблазнявам (някого, нещо някъде): **~ovat odborníky** примамвам, привличам специалисти **3. (co přes co)** покривям (нещо с нещо); премѐтам, намѐтам, слѐгам (нещо върху нещо): **~ovat si svetr přes košili** обличам си, намъквам пулѐвер върху риза **4. (co)** лѐко натѐчвам, понатѐчвам, позатѐчвам (нещо): **~ovat břítvu na řemeni** тѐча, позатѐчвам бръснач на рѐмък **5. (koho, co) експр.** бия, шибам, налѐгам (някого, нещо):

~ovat někoho řemenem бия, налѐгам някого с рѐмък **6. (co) разг.** пренатѐгам, пресѐлявам, превъртам (нещо); поврѐждам (нещо) с пренатѐгане: **~ovat si svaly** болѐзнено си пресѐлявам мѐскулите **7. (co)** пресрѐчвам, продължѐвам, удължѐвам (време): **~ovat o 10 minut** удължѐвам с 10 минути

přetah|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. 1. разг. експр. преуморявам се, пренапрягам се, пресѐлявам се: **nesmíš se pořádkem tak ~ovat** не бива всѐ така да се преуморяваш **2. наддърпам се: ~ování lanem физкулт.** тѐглене на въжѐ

přetáp|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. прегрѐвам, затѐплям твѐрде мнѐго: **~ět místnosti** прегрѐвам, твѐрде мнѐго затѐплям помещѐния

přetav|it, -ím св. (co; co na co) претопя (нещо в нещо): **~it kovu** претопя метали

přetav|ovat, -uji/разг. -uju неск. (co; co na co) претопявам (нещо в нещо): **~ovat odpadové suroviny** претопявам вторични суровини

přetažen|ý, -á, -é разг. експр. 1. изчерпан, преуморѐн: **cítí se ~ý** чѐвства се преуморѐн **2.** пресѐлен, превзѐт, прекалѐн, преувеличѐн, неестѐствен: **~ý charakter postav** превзѐт, пресѐлен характер на ѐбрази, на персонажи

přet|éci, разг. pře|téct, разг. pře|týct, третол. -teče св. 1. прелѐе през рѐб на сѐд: **mléko ~teklo** млякото преля, изкипя **2.** препълни се, прелѐе: **číše ~tekla a)** чашата се препълни, преля **б)** търпѐнието се изчерпа **3.** прелѐе се, изтечѐ (в друг сѐд): **voda ~tekla do nastavené nádoby** водата се преля, изтечѐ в подлѐжения сѐд

přeték|at, обикн. третол. -á неск. 1. прелива през рѐб на сѐд: **nápoj ~al** питието преливаше **2.** препълва се, прелива: **srdce jí ~alo radostí** сърцѐто ѝ преливаше от радост **3.** прелива се, изтича (в друг сѐд): **kapalina ~á do baňky** течността се прелива в банката, в колбата

přetěž|ovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, co) претоварвам, пренатоварвам (някого, нещо): **~ovat auto nákladem** претоварвам колѐ; **~ovat žáky** претоварвам ученици

přetín|at, -ám неск. (co) разсѐчам, пресѐчам, прерязвам (нещо): **~at uzel** разсѐчам възел; **silnice ~ala údolí** шосѐто разсѐчаше долината; **~at hovor** прен. прекъсвам рѐзговор

přetír|at, -ám неск. (co) 1. пребоядисвам (нещо): **~at plot** пребоядисвам ограда **2.** мажа, намазвам лѐко (нещо): **~at ruce krémem** (по)намазвам ръцѐте си с крем **3.** пребърсвам, изтривам (нещо): **~at si oči** разтърквам си очите

přetisk, -u м. 1. препечатване (ново, повтѐрно): **~ originálu** препечатване на оригинал; ~

publikace препечатване на публикация **2.** препечатка: **známka s ~em** марка с препечатка
přetisknout, -nu sv. (co) 1. препечатам (нещо): **~nout zprávu z novin** препечатам съобщение от вестник **2.** печатам (нещо) (с нов текст): **~nout známku** препечатам марка (с нова цена)
přetiskovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) 1. препечатвам, отпечатвам (нещо) повторно: **~ovat stať v knize** препечатвам статия в книга **2.** препечатвам, отпечатвам (нещо) с нов текст: **~ovat kolek razítkem** поправам, препечатвам гербова марка, удрям печат на гербова марка
přetít *вжс. přetnout*
přetížen|í, -í ср. претоварване: **přípustné ~í** допустимо претоварване
přetížen|ý, -á, -é претоварен: **~ý most** претоварен мост; **~ý pracovník** претоварен служител
přetíž|it, -ím св. (koho, co čím) претоваря, пренатоваря (някого с нещо): **~it lod' nákladem** претоваря кораб; **~it motor** претоваря (временно) мотор; **~it někoho funkcemi** претоваря някого с длъжности
přetlak, -u м. 1. физ. техн. свръхналягане, високо налягане **2.** мед. повишено кръвно налягане
přetlakov|ý, -á, -é който се отнася към свръхналягане: **~á turbína** турбина със свръхналягане
přetlouchi, разг. přetlouch, -tlouch/книж. -tluku св. 1. (koho, co) очукам, пречукам, претроша (някого, нещо): **kroupy ~tloukly obilí** градушка очука житата, посевите; **gestapáci mu ~tloukli ruce** гестаповците му пречупиха ръцете; **být jako ~tlučení** *експр.* като изпотрошен съм **2.** (co) *разг. експр.* преживяв криво-ляво, издържя, понеся (нещо): **~tlouct zimu** издържя, преживяв криво-ляво, понеся зимата; **nějak to tu ~tlučeme** ще се справим, ще преживедем все някак
přetlumoč|it, -ím св. (co) 1. преведа (устно) на друг език (нещо): **~it projev** преведа реч (устно) **2.** филм. дублирам (нещо)
přet|nout, přet|ít, -nu св. (co) разсека, отсека, пресека, пререза (нещо): **~nout řetěz** разсека, отсека верига; **~nout hovor** *прен. експр.* пресека, прекъсна разговор
přetoč|it, -ím св. 1. (koho, co) обърна, завъртя, преобърна (някого, нещо) **2.** (co) премотя, пренавия (нещо): **~it pásku na stroji** премотя, пренавия лента на машина **3.** (co) превъртя, пресия (нещо): **~it kohoutek** превъртя, пресия водопроводен кран **4.** (co) филм. преснема, заснема (нещо) отново: **~it film s jiným hercem** преснема филм с друг актьор **5.** (co) презапиша (звукозапис) **6.** (co) техн. жарг.

извъртя, шлифовам (нещо) на струг **7.** (co kam) преточа, наточа, прелёя, налёя (нещо някъде): **~it víno do láhve** наточа, прелёя вино в бутилка
přetoč|it se, -ím se св. измества се, обърна се, извъртя се: **~ila se jí punčocha** чорапът ѝ се извъртял; **~it se na bok** обърна се настрана
přetop|it, -ím св. (co) претопля, прегреть, презатопля (нещо): **~it místnost** претопля, прегреть помещение
přetrén|ovat, -uji/разг. -uju св. (koho, co) спорт. преуморя (някого, нещо) с тренировки; прекаля с тренировки
přetrhan|ý, -á, -é разкъсан, скъсан: **~é mraky** разкъсани облаци; **~é struny** скъсани струни
přetrh|at, -ám св. (co) скъсам, разкъсам, изпокъсам, прекъсна (нещо): **~at nitě** скъсам конци; **~at vzájemné styky** прекъсна, скъсам взаимоотношения
přetrh|at se, -ám se св. скъсам се, разкъсам се, изпокъсам се, прекъсна се: **lano se ~lo** възето се скъса, разкъса; **~ly se svazky s příbuznými** прекъснаха се връзките с роднините
přetrháv|at, -ám нескв. (co) скъсвам, разкъсвам, изпокъсвам, прекъсвам (нещо): **~at tradice** прекъсвам традиции; **~at rozhovor** прекъсвам разговор
přetrh|nout, -nu св. (co) скъсам, разкъсам, прекъсна (нещо): **~nout řetízek** скъсам, разкъсам верижка; **~nout spaní** прекъсна сън; **~nout styky** прекъсна, скъсам, преустановява контакти
přetrh|nout se, -nu se св. 1. *третол.* **-ne se** скъса се, разкъса се; прекъсне се: **tkanička u boty se ~la** връзката на обувката се разкъса, скъса се; **~ly se svazky s příbuznými** прекъснаха се връзките с роднините **2.** *експр.* скъсам се от работа: **v práci se ne~ne** няма да се скъса от работа; **může se ~nout, ale nezavděčí se** ако ще да се скъса от работа, няма да го оценят
přetrh|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) късам, прекъсвам, разкъсвам, скъсвам (нещо): **~ovat řadu** разкъсвам, прекъсвам редица; **~ovat řeč** прекъсвам разговор
přetrp|ět, -ím св. (co) изстрадам, преболеждам, преживяв в страдания (нещо): **~ět nemoc** преболеждам, прекарам болест; **každý si musí ~ět své** всеки трябва да поеме своа дял от страданието
přetrumf|nout, -nu св. 1. (co čím) картоугр. надцакам, цагна (нещо с нещо): **~nout eso sedmou** надцакам асо със седмича **2.** (koho, co) жарг. *експр.* прецакам, надмина (някого, нещо): **~nout kamarádku** прецакам, надмина приятелката си

přetrvat, -ám св. (кого, со) книж. надживѣя (някогого, нецо), изтрая по-дълго (от някого, от нецо), пребѣда (над някого, през нецо): **dobré dílo ~á věky** добрата работа, добре сътвореното живѣе с вековѣ

přetřásat, -ám нескв. експр. (кого, со) 1. обсъждам, разнищвам, разглѣждам в подробности (някого, нецо): **~at novinky** обсъждам нѳвости 2. клокѳрствам (за някого, за нецо); разг. бйстра политика: **~at živé a mrtvé** клокѳрствам по адрес на живи и мѳртви

přetřes, -u м. в съчет. **přijít, dostat se na ~** стана обѳкт на разговор, на обсъждане

přetřídít, -ím св. (со) пресортирам (нецо)

přetřít, -třu св. (со) 1. пребѳрша, изтрия (нецо): **~třit prachovou stůl** изтрия, избѳрша ма̀са с кѳрпа; **~třit si (kapesníkem) čelo** пребѳрша си, изтрия си чѳлѳто (с кѳрпа) 2. намажа лѳко (нецо): **~třit boty krémem** намажа лѳко обѳвки с боя 3. пребоядисам (нецо): **~třit plot** пребоядисам ограда

přetvářet, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. преобразявам, преформирам, претворявам, пресъздавам: **~et přírodu** преобразявам приро̀да; **~et jazyk** поетѳчески претворявам езѳк

přetvářka, -y ж. престру̀вка, изма̀ма, лицемѳрие, неискреност: **společenská ~a** свѳтско лицемѳрие; **jednat bez ~y** действам бѳз престру̀вка

přetvářovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. престру̀вам се, лицемѳрия: **jen se ne~uj** са̀мо не се престру̀вай

přetvořit, -ím св. преобразя, претворя, превѳрна, преформирам, пресъздам: **~it společnost** преобразя общество; **~it stát v jeden celek** превѳрна дѳржава в едно цяло; **umělecky ~it své zážitky** худѳжественно претворя, пресъздам преживяванията си

přetýct вж. **přetéci**

převáděč, -e м. адм. чѳвѳк, кѳйто превѳжда нелегално нарушители през граница, разг. каналджия

převádět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. 1. (кого, со přes со) превѳждам (някого, нецо през нецо): **~ět vojsko přes hory** превѳждам войска през планина 2. (со kat) отвѳждам, прехвѳрлям, премѳствам (нецо някъде): **~ět vodu z řeku do rybníka** отвѳждам, прехвѳрлям вода от река в ѳзеро; **~ět pracovníky do výroby** прехвѳрлям, премѳствам служители в производсво

~ět majetek na dědice прехвѳрлям имѳт на наследник 4. (со do čeho, v

со, на со) превѳщам (нецо в нецо друго); променям (нецо): **~ět plány ve skutečnost** превѳщам, претворявам плано̀ве в действителност

převah|a, -y ж. превѳзходство, превѳс, надмѳщие, преимѳщество: **hospodářská, vojenská ~a** икономѳческо, воѳнно превѳзходство; **být vědom své ~y** съзнавам свѳето превѳзходство; **početní ~a** числено превѳзходство; **nabýt ~y** взѳма превѳс; **získat ~y** полѳча преимѳщество, превѳс

převalc|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) валирам, утѳпча (нецо) с вѳляк; **~ovat silnici** валирам, обра̀бѳта с вѳляк шосѳ

převal|it, -ím св. 1. (со) рядко претѳрколя, изтлѳскам, изтѳрколя, преобѳрна (нецо): **~it balvan z cesty** претѳрколя, изтлѳскам голя̀м камѳк от пѳтя; **~it sousto v ústech** преобѳрна за̀лк в уста̀та си 2. (кого, со) събѳря, повала̀я, преобѳрна (някого, нецо): **~it dítě do sněhu** събѳря, повала̀я детѳ в снегѳ; **~it saně** преобѳрна шейна̀

převal|it se, -ím se св. 1. третол. **-í se (přes со)** прелѳе се (през нецо): **voda se ~ila přes hráz** вода̀та преля през бѳнта; **dav se ~il ulicí** тѳлпѳта премѳйна бѳрно, преля през ѳлицата 2. обѳрна се, преобѳрна се, катѳрна се, прека̀тѳря се: **~it se na bok** преобѳрна се (лѳгнал) настранѳ, на хѳлбок 3. па̀дна, събѳря се, ру̀хна: **~it se do trávy** па̀дна в трѳва̀та

převal|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) 1. премѳтам, преобѳрщам, прехвѳрлям, тѳркалям (нецо): **~ovat víno na jazyku** задѳржам вино в уста̀та си (за да изпита̀м, да се насла̀да на вкуса му); **~ovat v hlavě myšlenku** прехвѳрлям, премѳтам мѳсли в главѳта си 2. претѳркалям, изтлѳскам с тѳркаля̀не, преобѳрщам (нецо): **~ovat klády** претѳркалям, изтлѳскам с тѳркаля̀не тру̀пи

převal|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. 1. тѳркалям се, преобѳрщам се, обѳрщам се, вѳртѳ се: **neklidně se ~ovat na lůžku** неспо̀койно се обѳрщам, вѳртѳ се в леглѳ 2. тѳркалям се насѳм-натѳтък, премѳствам се, придвѳжвам се, нѳся се: **mraky se ~ovaly na obloze** облаците се нѳсеха по небосвѳда

převař|it, -ím св. (со) 1. преварѳ, сварѳ, кипна (нецо): **~it mléko** сварѳ мля̀ко; **~it vodu** преварѳ, кипна вода̀ 2. преварѳ, разварѳ (нецо); варѳ (нецо) повече, откѳлото тѳя̀бва: **~it brambory** преварѳ, разварѳ картѳѳи

převař|ovat, -uji/разг. -uju, převář|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. (со) 1. преваря̀вам, сваря̀вам, кипвам (нецо): **~ovat/-et vodu** преваря̀вам,

кйпвам водà **2.** варя (нецо) пòвече, откòлкото трябва; преварявам, разварявам (нецо): ~ovat/-et brambory преварявам картòфи

převaz, -u м. преврѣзка: **docházet se zraněním na** ~ хòдя на преврѣзки заради рàна; **čerstvý** ~ току-щò направена преврѣзка

převázat, -žu/кнж. -ží св. 1. (со čít) преврѣжа, заврѣжа (нецо с нецо); ~zat balíček stužkou преврѣжа пакѣтче с пàнделка **2.** (кого, со) преврѣжа, (някого, нецо), направа преврѣзка (на някого, на нецо): ~zat ránu преврѣжа рàна

převaziště, -ě ср. преврѣзòчен пýнкт

převaz|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со čít) преврѣзвам, заврѣзвам (нецо): ~ovat dříví преврѣзвам, заврѣзвам дървà **2.** (кого, со) преврѣзвам (някого, нецо), правя преврѣзка (на някого, на нецо); ~ovat si denně nohu преврѣзвам си кракà всèки дèн

převáž|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. (со) превòзвам (нецо): ~et zboží превòзвам стòка **2.** (кого – вин.) разг. експр. мàмя, лѣжа, извòзвам, прокарвам (някого): začali se navzájem ~et запòчнаха да се мàмят едйн друг, да се лѣжат взáймно

převáž|it, -ím св. 1. (со) отмèря, премèря, претèгля, измèря повтòрно (нецо): ~it zboží повтòрно претèгля, измèря стòка **2.** (кого, со; nad čít) надделèя (над някого, над нецо); надмíна (някого, нецо); взèма врѣх (над някого, над нецо): ženy v závodě (počtem) ~ily muže жените в сьстезàнието надмíнаха (по брòй) мѣжèте; rozum ~il cit/nad citem рàзумът надделèя над чùвството; výhody ~í škodu пòлзата ще надмíне, ще надхвèрли, ще компенсíра щетите

převáž|it se, -ím se св. смèня цèнтъра на тежесттà си, навèдà се, наклоня се: ~il se na loďce a spadl do vody тòй се навèде, наклонí се от лòдка и пàдна вѣв водàта; ~ilo se s ním prkno дьскàта се навèде, наклонí се зàедно с нèго

převážně нар. глàвно, предíмно, в пòвечето слýчаи: přišli ~ mladí дойдòха предíмно младèжи; ~ dělnická čtvrt' предíмно, глàвно работнически квартал

převážn|ý, -á, -é преобладаващ; кòйто се отнася към пò-голяма чàст: ~á část obyvatelstva преобладаваща чàст от населèние

převáž|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со) отмèрвам, претèглям, премèрвам, измèрвам повтòрно (нецо): ~ovat obilí претèглям зѣрно повтòрно **2.** (кого, со; nad čít) преобладавам (над някого, над нецо), надмíнавам, надхвèрлям, превишàвам (някого, нецо): české obyvatelstvo ~ovalo nad cizím чèшкото насе-

лèние преобладаваше над чùждото, превишàваше чùждото; **poptávka ~uje nabídku** търсенето надмíнава, надхвèрля, превишàва предлагането

převáž|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. смèням цèнтъра на тежесттà си, наклàням се, навèждам се: **kláda se ~uje** гредàта се наклàня на обрàтната странà

převelice нар. кнж. твѣрде мнòго, премнòго: ~ se rozhněvat разгневя се твѣрде мнòго; ~ zlý твѣрде лòш, зѣл

převelik|ý, -á, -é огрòмен, гигàнтски, твѣрде голям: ~á stavba огрòмен строеж; ~ý hlad мнòго голям глàд

převěš|it, -ím св. (со kam) закачà, премèстя (нецо на друго мjàсто): ~it kabát na jiný věšák закачà палтò на другà закачàлка; ~it obrázky премèстя картини (другаде, на друго мjàсто)

přel|vést, -vedu св. 1. (кого, со) превèдà (някого, нецо): ~vést dítě přes ulici превèдà детè през ùлица **2.** (кого, со) отклоня, премèстя, прекàрам, прокарвам (някого, нецо); ~vést vodu do potrubí прокарвам, отвèдà водà в трьбопровод **3.** (кого, со) прехвèрля, премèстя (някого, нецо): ~vést zaměstnance na jiné pracoviště премèстя служители на друго работно мjàсто; ~vést členy rovnice na druhou stranu мат. прехвèрля члèнове на уравнение от друкòря

~vést прòмèня темà на рàзговор **4.** (со на кого) прехвèрля, припиша (имот на някого); ~vést majetek na ženu прехвèрля, припиша имòт на женà си; ~vést peníze na nový účet прехвèрля парí на нòва смèтка **5.** (со do čeho, v со, na со) преобразúвам, превèрна (нецо в нецо друго); промèням (нецо): ~vést plány ve skutečnost превèрна плàнове в действителност; ~vést větu do minulého času език. преобразúвам изрèчение в мíнало врèме; ~vést zlomky na společného jmenovatele мат. привèдà дрòби под общ знаменàтел

převěš|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) закачвам (нецо) на друго мjàсто; премèствам, размèствам (нецо): ~ovat obrazy премèствам картини другаде, размèствам картини

přel|vézt, -vezu св. 1. (кого, со) превòзя, прекàрам (някого, нецо): ~vézt cestující přes řeku превòзя, прекàрам пѣтници през рекà **2.** (кого – вин.) разг. експр. извòзя, прекàрам, измàмя, излѣжа (някого): tys mě ale ~vezl àма че ме извòзи, измàми

převíj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. (со) пренавивам, премòтàвам (нецо): ~et cívku пренавивам макара; ~et vlnu премòтàвам прèжда

2. (*koho – вин.*) преповивам (*някого*): **~et dítě** преповивам детѐ

převij|nout, -nu св. 1. (*со*) пренавия, премотàя (*нещо*): **~nout přízi** премотàя прѐжда **2.** (*koho – вин.*) преповия (*бебе*): **~nout nemluvně** преповия бѐбе

převin|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (*со*) пренавивам, премотàвам (*нещо*): **~ovat cívku** пренавивам макарà; **~ovat vlnu** премотàвам вълнена прѐжда **2.** (*koho*) преповивам (*някого*): **~ovat dítě** преповивам детѐ

přěvis, -u м. 1. нѐщо надвиснало, изда̀дено на̀прѐд като козирка: **sněhový** ~ снѐжна козирка; **skalní** ~ *геол.* ска̀лна козирка **2.** *прен.* преобладаване, количествено превъзходство **3.** *икон.* преобладаване на тѐрсенето над предла̀гането

přěvis|lý, -á, -é надвиснал, изда̀ден на̀прѐд: **~é větve** надвиснали кло̀ни; **~á skalní stěna** надвиснала ска̀лна стена

převlác|jet, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (со) сел. стоп. брану̀вам повто̀рно (*нещо*): **~et ozimý** брану̀вам повто̀рно есенници

převladajíc|í, -í, -í преобладаващ

převlád|at, третол. -á нескв. (-; nad čím) преобладава, доминѝра; има врѐх, надмо̀щие (*над нѐщо*): **na obraze ~á modrá** в картината преобладава синият цвят

převlád|nout, третол. -ne св. (-; nad čím) взѐме врѐх, надмо̀щие; надделѐе (*над нѐщо*): **~í u ní strach** стра̀хът надделѐя, взѐ врѐх у нѐя; **technické zřetele ~ly nad výtvarnými** техничските съобра̀жения взѐха врѐх, надделѐяха над худо̀жествените

přěvléci, разг. pře|vléct, разг. pře|vlíct, -vleču/книж. -vleku, převlék|nout, разг. převlík|nout, -nu св. 1. (*koho; koho do čeho*) преоблекà (*някого в нѐщо*), сменя̀ (облеклò) (*на някого*): **~vléci/~nout dítě** преоблекà детѐ; **~vléci/~nout se do tepláků** преоблекà се в а̀нцуг, сло̀жа си а̀нцуг; **~vléci/~nout (si) kabát** сменя̀ (*си*) палтòто; **~vléci/~nout peřiny** сменя̀ калѐфи, пликòве, торби на п̀ухени завивки **2.** (*koho za koho*) маск̀ирам (*някого като някак̀ъв*): **~vléci/~nout chlapce za námořníka** маск̀ирам, облекà момчѐ като моряк

převlečen|í, -í ср. предрешàване; кост̀юм за промяна на в̀ншния вид; маскарàдни дрѐхи: **uprchnout v ~í** избя̀гам предреш̀ен, преобл̀ечен в дру̀ги дрѐхи

převlék|at, разг. převlík|at, -ám нескв. 1. (*koho; koho do čeho*) преобл̀ичам (*някого в нѐщо*), смѐням (облеклò) (*на някого*): **~at děcko** преобл̀ичам детѐ; **~at se do večerních šatů** преобл̀ичам се в̀в вѐчѐрен кост̀юм, в̀в вѐчѐрна

рòкля; **~at si šaty, prádlo** преобл̀ичам се; смѐням си дрѐхи, бельò; **~at peřiny** смѐням калѐфи, пликòве, торби на п̀ухени завивки

♦ **~ní kabátů** експ̀ресѝвнò преобл̀ичане, смя̀на на полит̀ическите убѐждения **2.** (*koho za koho*) преобл̀ичам, маск̀ирам (*някого като някак̀ъв*): **~at se za ženskou** преобл̀ичам се, маск̀ирам се като жена

převléknout, převlíct, převlíknout, převlíkat *вж. převléci, převlékat*

převod, -u м. 1. прехвѐрляне, премѐстване: **~člena do jiné organizace** прехвѐрляне, премѐстване на члѐн в дру̀га организация; **~zaměstnanců do výroby** прехвѐрляне, премѐстване на служители в произвòдството; **~tepla физ.** топлоотда̀ване **2.** прехвѐрляне: **~nemovitostí** прехвѐрляне на недвѝжими имòти **3.** *фин.* пр̀евод: **bankovní** ~ банкòв пр̀евод **4.** *техн.* преда̀вка, преда̀ване: **~y s ozubenými koly** преда̀вки с̀с зь̀бчати колелà

převoditel|ný, -á, -é кой̀то мòже да б̀де прехвѐрлян: **~é cenné papíry** цен̀ни кнѝжа, кой̀то мòгат да се прехвѐрлят

převodn|í, -í, -í кой̀то се отнàся към преда̀ване, към преда̀вка: **~í skřín** *остар. техн.* скòростна кут̀ия; **~í příkaz** *фин.* плат̀ежно нарѐждане

převodov|ý, -á, -é 1. кой̀то се отнàся до прехвѐрляне: **~á akcie** а̀кция, кой̀то мòже да се прехвѐрли **2.** *техн.* преда̀вателен; кой̀то се отнàся към преда̀вка; **~é soukolí** преда̀вателна сист̀ема от зь̀бни колелà; **~á páka** лòст на преда̀вка, преда̀вателен лòст

převodovk|a, -y жс. техн. скòростна кут̀ия

převor, -a м. ц̀рк. иг̀умен (*на католически манастир*)

převoz, -u м. пр̀евоз, прекар̀ване, пр̀евòзване, транспорт̀иране: **rychlý ~ nemocného** б̀рзо пр̀евòзване на бòлен

převozné, -ho ср. та̀кса за пр̀евоз (*през вода*)

převozn|í, -í, -í кой̀то се отнàся до пр̀евòзване (*през вода*): **~í prám** сàл за пр̀евоз през река̀

převoznictv|í, přívoznictv|í, -í ср. сал̀джийство, пр̀евòзване на п̀тници през река̀

převozník, přívozník, -a м. сал̀джия, кой̀то пр̀евòзва през река̀: **~ dopravil turisty na druhý břeh** сал̀джията пр̀евòзи туристи на дру̀гия б̀ряг

převráceně нар. об̀р̀нато, об̀р̀ратно, превр̀атно, наòпаки: **dělá všechno ~** пра̀ви вс̀ичко наòпаки

převrácen|ý, -á, -é об̀р̀нат, об̀ратен, превр̀атен: **~ý postup** об̀ратен под̀ход; **~ý obraz** об̀р̀нат об̀раз; **~ý pořádek slov** *език.* об̀р̀нат, об̀ратен словор̀ед

převrac|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. (со) 1. об̀р̀-

- шам, преобръщам, събарям, прекатървам (нещо): **~et album** прелиствам албум **2.** обръщам (нещо) наопаки: **~et pojmy** тълкувам превратно понятия
- převrac|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se** неск. обръщам се, преобръщам се: **~et se neklidně na posteli** обръщам се неспокойно в леглото
- převrat, -u** м. **1.** обрът, поврат; преврат, революция: **~ve vývoji událostí** обрът в развитието на събития; **~ve vědě** революция, преврат, поврат в науката; **~v počasí** рязка промяна на времето **2.** в съчет. (státní) ~ полит. (държавен) преврат: **vojenský** ~ военен преврат
- převrát|it, -ím** св. (со) **1.** обърна, преобръна, съборя, прекатъря (нещо): **~it židli** съборя, преобръна стол; **~it list (v knize)** обърна лист (в книга), прелиста книга; **~it do sebe sklenku** **обобръщам** **~it** подбеля очи; припадна, вцепеня се от ужас; **~í několikrát korunu v dlaní, než ji vydá** връзва парата в девет възела **2.** обърна наопаки (нещо): **~it cíchu** обърна наопаки калъф, плик **~it** **~it** на всичко с главата надолу; **~it byt** обърна апартамент наопаки
- převrát|it se, -ím se** св. обърна се, преобръна се: **~it** **~it**
- žaludek** повдига ми се
- převratnost, -i** ж. превратност, повратност: **~dějin** превратност на историята; **~objevu** революционност на откритие
- převratný, -á, -é** повратен, превратен; който има епохално, революционно значение: **~ý objev** епохално откритие: **~é události** повратни, революционни събития; **~ý význam vynálezu** повратно, епохално значение на изобретение
- převrh|nout, -nu** св. (со) прекатъря, преобръна, съборя (нещо): **~nout sklenici** прекатъря, съборя чаша; **~nout do sebe sklenici** гаврътна, обърна, изпня чаша
- převrh|nout se, -nu se** св. прекатъря се, преобръна се, падна: **~nout se s lodkou** преобръна се с лодка; **vůz se ~l** каруцата се прекатъря, преобръна
- převrh|ovat, -uji/разг. -uju** неск. (со) прекатървам, преобръщам, събарям (нещо): **~ovat nábytek** събарям, преобръщам мебели
- převrh|ovat se, -uji se/разг. -uju se** неск. прекатървам се, преобръщам се, падам: **vozu se ~ovaly** колите се преобръщаха
- převtěl|it se, -ím se** св. (do koho, do čeho; v koho, v co) превъплъщя се, превърна се (в някого, в нещо): **~it se v jiného člověka** превъплъщя се, превърна се в друг човек
- převtěl|ovat se, -uji se/разг. -uju se** неск. (do koho, do čeho; v koho, v co) превъплъщявам се, превръщам се (в някого, в нещо): **tvořit jest ~ovat se** да твориш означава да се превъплъщаваш
- převýchov|a, -y** ж. превъзпитание: **mravní ~a** нравствено превъзпитание
- převychov|at, -ám** св. (koho, co) превъзпитам (някого, нещо): **~at mládež** превъзпитам младежта
- převychováv|at, -ám** неск. (koho, co) превъзпитавам (някого, нещо): **~at lidi** превъзпитавам хора
- převýchovn|ý, -á, -é** превъзпитателен; който се отнася към превъзпитание: **~á metoda** метод за превъзпитание
- převypráv|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í** св. (со) преразказва (нещо): **~ět Ezopovy bájky** преразказва басните на Езоп
- převýš|it, -ím** св. **1.** (со) извиси се, издигна се (над нещо): **strom ~il své okolí** дървото се извиси над всичко наоколо **2.** (koho, co čít) книж. надхвърля, надмина, превиша (някого, нещо в нещо): **nabídka ~í popřívku** предлагането ще надхвърли, ще превиши търсенето
- převyš|ovat, -uji/разг. -uju** неск. **1.** (koho, co) надхвърлям, надминавам, превишавам (някого, нещо): **to ~uje všechno očekávání** това надхвърля, надминава всички очаквания **2.** (со) възвишавам се, издигам се, доминирам (над нещо): **hora ~uje okolní kopce** върхът се издига, възвишава над околните хълмове
- pře|vzít, -vezmu** св. **1.** (koho, co) приема, получа, взема (някого, нещо): **~vzít dopis** приема, получа писмо **2.** (koho, co po kot) поема, приема (някого, нещо от някого, след някого): **~vzít nemocného do ošetřování** поема грижата за болен; **~vzít funkci** приема, поема длъжност; **~vzít velení** поема командване **3.** (со) език. заема (нещо): **~vzít slovo z cizího jazyka** заема дума от чужд език
- přezaměstnanost, -i** ж. прекомерна (трудова) заетост
- přezd|ít, -ím** св. (koti, čemu jak) нарека, прекоросам, преименувам (някого); измисля прякор (на някого): **~ěli jí panenka** нарекоха я, дадоха ѝ прякор куклата
- přezdív|at, -ám** неск. (koti, čemu jak) наричам, прекоросвам, преименувам (някого); измислям прякор (на някого): **~alí mu dlouhán** наричаха го дангалака
- přezdív|ka, -y** ж. прякор, пръзвище: **rodinná ~a** семейен прякор; **ironická ~a** ироничен прякор
- přezim|ovat, -uji/разг. -uju** неск. зимувам, пре-

зимувам; преживявам, преживявам, прекърам, прекърам зимата: **rackové u nás ~ují** чайките зимуват, презимуват у нас; **lod' ~ovala v přístavu** корабът презимува, прекъра зимата в пристанището

prezír|at, -ám *несв.* (koho, co) пренебрегвам, не забелязвам (някого, нещо); не обръщам внимание (на някого, на нещо): **~at své spolupracovníky** демонстративно не забелязвам, пренебрегвам, презирам съгрудниците си; **~at chyby** не обръщам внимание на грешки, пренебрегвам грешки

prezíravě *нар.* пренебрежително, презрительно: **tváří se ~** дръж се пренебрежително, презрительно

prezírav|ý, -á, -é пренебрежителен, презрителен: **~ý postoj** пренебрежително, презрительно отношение

prezk|a, -u *ж.* тока, катарамата: **boty na ~u** обувки с тока, с катарамата

prezkoum|at, -ám *св.* (koho, co) проуча, проверя (някого, нещо): **~at doklady** проуча, проверя документи

prezkoumáv|at, -ám *несв.* (koho, co) проучвам, проверявам (някого, нещо): **~at rukopis** проучвам, проверявам ръкопис

prezkouš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *св.* 1. (koho) изпитам, препитам (някого): **~et žáka** изпитам, препитам ученик 2. (co) изпробвам, изпитам, проверя (нещо): **~et motor** изпробвам, изпитам мотор; **~et si šaty** изпробвам, премера рокля; **~et účty** проверя сметки

pre|zout, -zuji/разг. -zuju *св.* (koho; komu co; koho do čeho) преобуя (някого); сменя (на някого) обувките; **~zout chlapce** преобуя момче, сменя обувките на момче; **~zout si mokré punčochy** преобуя си, сменя си мокри чорапи; **~zout se do tenisek** преобуя се с гъменки, с маратонки

prezouv|at, -ám *несв.* (koho; komu co; koho do čeho) преобувам (някого); сменям обувки (на някого): **~at dítěti botičky** преобувам дете, сменям обувчици на дете; **nerad se doma ~á** той не обича да се преобува, да се събува у дома

prezpív|at, -ám *св.* преповторя, като изпее от начало до край: **několikrát si ~at árii** няколко пъти изпее ария от начало до край

prezrál|ý, -á, -é презрял: **~é obilí** презряло жито; **~é ovoce** падна му като от небето

pre|zrát, -zraji/разг. -zraju *св.* презреть: **sčesat ovoce, než ~zraje** оберá плодовé, преди да презреть

prezráv|at, -ám *несв.* презрявам: **plody ~ají** плодовéте презряват

prezůvk|a, -u *ж.* 1. галòш: **vysoké ~u** шушòни 2. чехли, пантòфи за обуване върху обувките (в музеи, в болници и под.)

prežehl|it, -ím *св.* (co) пригладя, доизгладя, изгладя повтòрно (нещо): **~it si šaty** прегладя, доизгладя си дрехите

prežehl|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (co) прегладявам, доизгладявам, изгладявам повтòрно (нещо): **~ovat si sukni** прегладявам, доизгладявам си полàта

prežhav|it, -ím *св.* (co) пренагорещя, пренагреть, прегреть, претòпля (нещо): **~it kamna** пренагорещя, прегреть пèчка

prežil|ý, -á, -é остарял, изживял, отживял, анахроничен: **~ý společenský řád** остарял, отживял обществен ред; **~ý názor** изживял, отживял анахроничен възглед

prežír|at se, -ám se *несв.* (čeho) 1. преяждам (с нещо); ям прекалено много (за животни): **pes se ~al** кучето преяждаше 2. *вулг.* плòскам (нещо); преяждам (с нещо) (за хора)

prežít|ek, -ku *м.* анахронизъм, отживелица: **prekonat měšťácké ~ky** преодолеть еснафски отживелици

prežít, -žiji/разг. -žiju *св.* 1. (koho, co) надживявам (някого, нещо): **~žít své děti** надживявам децата си 2. (co) преживявам (нещо), остàна жив (след нещо): **~žít autonehodu** преживявам автомобилна катастрофа, остàна жив след автомобилна катастрофа

prežít se, třetol. -žije se *св.* изживявам се, отживявам времето си, остарявам: **tehdejší zvyk se už ~il** тогàвашната традиция, тогàвашният обичай вече се изживя, вече е отживелица

prežit|ý, -á, -é изживял, отживял, остарял, анахроничен: **~ý způsob života** отживял, остарял начин на живòт; **~é metody práce** отживели, изживени, анахронични мètоды на работа

preživ|at, -ám *несв.* (koho, co) надживявам (някого, нещо): **myšlenka ~á svého tvůrce** идеята надживява своя създàтел

preživ|at se, třetol. -á se *несв.* изживявам се, отживявам времето си, остарявам: **literární směr se ~á** литературното течение се изживява, отживява времето си

prežr|at se, -žeru se *св.* (čeho) 1. преям (с нещо) (за животни): **krávy se ~žraly** кравите преядоха 2. *вулг.* наплòскам се, преям (с нещо) (за хора)

prežvýkav|ec, -ce *м.* 300л. преживно живòтно (Ruminantia)

přežvýkav|ý, -á, -é преживен: **~í kopytníci** зоол. копитни преживни животни

přežvyk|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (со) предъвкам (нещо): **~ovat suchý chléb** предъвкам сух хляб; **~ovat staré fráze** пейор. предъвкам стари фрази **2.** (со) преживям (нещо) (за преживни животни): **krávy ~ují** кравите преживят

při предлог с местен **1.** край, до, близ(к)о до, в, на (пространствено): **pole ~ silnici** полє, нива край шосє; **~ kraji lesa** близо до края на гората; в непосредствена близост до края на гората; **stát ~ zdi** стоя до стената, край стената; **letět ~ zemi** летя близо до земята, ниско над земята;

◆ себе си; **mít něco ~ ruce** ймам нещо под ръка; **žít ~ zemi a)** живєя мизєрно, бедно **б)** чувствам се потиснат **2.** на, при, по време на; когато йма; ако е налицє (за начин, участие, продължителност и др. обстоятелства): **zpívat ~ práci** пєя по време на работа; **pracovat ~ umělem světle** работя на изкуствено осветление, при изкуствено осветление; **studovat ~ zaměstnání** уча и едновременно с това работя; **procházky ~ měsíčku** разходки на лунна светлина; **přijít o život ~ železničním neštěstím** загина при железопътна катастрофа; **přistihnout ~ činu** заловя, хвана на местопрестъплението; **zmínil se o tom ~ té příležitosti** той спомена, загатна за това по този повод; **vše zůstalo ~ starém** всичко си остана по старому; **udělám to ~ jednom** ще го направя наведнџ, едновременно; **~ osmi dětech je to malý příjem** когато човек йма осем деца, това е малък доход; **~ dobré vůli je možno se dohodnout** при добро желание е възможно да се споразумеем; **asistovat ~ operaci** асистирам при операция; **sledovat někoho ~ práci** наблюдавам, следя някого в работата му; наблюдавам, следя работата на някого; **musí být ~ všem** той/тя йска да бѣде, да участва навсякъде, навред, във всичко; **pomáhal otcí ~ hospodářství** той помагаше на баща си в стопанство

u|obránit a) направя нещо, докато не съм забравил **б)** направя нещо, докато ми служи паметта **3.** в, с, на или безпредложно (за времетраене на състояние): **zachránit někoho ~ životě** спася живота на някого; **zachovat se ~ zdraví** запазя здравето **hřim** разг. ймам, притежавам нещо; **být ~ smyslech** разг. с ума си съм; в (ясно) съзнание съм; на себе си съм; **být ~ zdravém rozumu** разг. напълно съм с ума си; **být ~ jasném vědomí**

разг. в пълно, в ясно съзнание съм; **být ~ sobě** разг. **а)** в съзнание съм **б)** на себе си съм; **být ~ chuti** разг. ймам (добѣр) апетит; **být ~ síle** разг. в силата си съм; **být ~ penězích** разг. ймам много пари; разполагам с много пари; разг. опаричил съм се; паралия съм; **být ~ těle** разг. охранен съм, дебел съм **4.** с, на (за подкрепа, поддържане на някого): **být ~ někom** поддържам някого; с някого, на нечия страна съм; **stát ~ někom** стоя на нечия страна; подкрепям някого; **jsem ~ tobě** аз съм с теб; аз съм на твоя страна **5.** въпреки (че), при все (че), (и) при (за условие): **nepodařilo se mu to ~ nejlepší vůli** заřídít той не успя да уреди тази работа въпреки всичките си старания, въпреки че много го желаше **6.** в съчет. **přisahat ~ živém bohu** заклєвам се в (ймето на) бѣга; **přisahat ~ zdraví dětí** кълна се в здравето на децата си

přibal|it, -ím, св. (со kam) **1.** добавя, прибавя, пѣхна допълнително (нещо при нещо опаковано): **~it k přístroji návod** пѣхна допълнително инструкция при опакован (вече) прибор **2.** пѣхна, слѣжа допълнително (нещо някъде): **~it přesnídavku do aktovky** пѣхна и закуска в чанта за книжа

přibalov|at, -uji/разг. -uju нескв. (со kam) **1.** добавям, прибавям, пѣхам допълнително (нещо при нещо опаковано) **2.** пѣхам, слѣгам допълнително (нещо някъде): **~ovat do kufru** **deku** пѣхам в кѣфар и одеяло

přibalov|ý, -á, -é който е включен в опаковка; който е част от опаковка: **~ý leták** упѣтване, инструкция за ползване (към опаковка)

přibarv|it, -ím св. (со) боядисам, оцветя (нещо) леко, малко, слабо: **~it látku** леко оцветя плат; **~it si rty** поначервя си љстните; **~it si vlasy** боядисам си леко косата

přibarv|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) боядисвам, оцветявам (нещо) леко, малко, слабо

přibásn|it, -ím св. **1.** (со) досѣчиня стих, стрѣфа, стихотворєние и под.; добавя, прибавя стих, стрѣфа към стихотворєние и под.: **~it novou sloku** добавя (към стихотворєние) нова стрѣфа **2.** и **přibásn|it si, -ím si** (со) експр. доизмисля си, досѣчиня си (нещо); добавя (си), прибавя (си) (нещо измислено, съчинено): **leccos si při vypravování ~il** той каквѣ ли не си доизмисли, когато разказваше **3.** (со кому) припиша, измисля, съчиня (на някого заслуги и под.)

přiběh, -u м. **1.** слѣчка, събитие, история: **vyprávět ~ z mládí** разказвам слѣчка от младостта си **2.** лит. сюжет

přiběh|nout, -nu св. **1.** (kam) дотичам, дотърча

(някъде); пристигна (някъде) с тичане, с бягане, с търчане: **~nout do cíle** прекося финала, пристигна на финала; **~nout včas na nádraží** пристигна навреме на гарата **2.** (кат) *експр.* долетя, пристигна бързо, дотърча (някъде): **~l se vzkazem** той дотърча със съобщение **3.** (на кохо, на со) *експр.* долетя, дотърча, втурна се, пристигна, дойда (при някого с молба и под.): **~l na mne, abych mu pomohl** той дотърча при мен за помощ; **~ne s každou maličkostí na úřad** за всяка дреболия ще дотърчи в учредението **4.** (на кохо) *експр.* нахвърля се (върху някого); втурна се (срещу някого с неприятелски намерения): **~la na něho** тя се нахвърли да му се кара

příbelhat (se), -ám (se) св. (кат) докрѐтам, докуцкам, домъкна се с усилие, с куцукане, трудно (някъде): **stařec (se) ~al domů** старецът се довлече, докрѐта до дома си, вкъщи

příbít|at, -ám несл. **1.** (кат) дотичвам, дотърчавам (някъде); пристигам (някъде) с тичане, с бягане, с търчане: **~at do cíle** прекосявам финала, пристигам на финала **2.** (кат) *експр.* долитам, пристигам бързо, дотърчавам, притичвам (някъде): **stále ~ali noví zvědavci** непрестанно притичваха нови любопитни **3.** (на кохо, на со) *експр.* долитам, дотърчавам, втурвам се, пристигам, идвам (при някого с молба и под.): **~ali na něho sousedé, aby jim pomohl** съседите ходеха, търчаха при него, (за) да им помогне **4.** (на кохо) *експр.* нахвърлям се (върху някого); втурвам се (срещу някого с неприятелски намерения)

příbíjet, -ím, 3. мн. -ejí/-í несл. (со, рядко кохо) зачукам, заковавам, приковавам (нещо, някого); забивам (нещо): **~et prkna hřebíky** заковавам дъски с гвоздеи; **~et někoho na kříž a)** приковавам, разпъвам някого на кръст **б) прен. експр.** мъча, измъчвам, изтезвам някого; **očíma ho přímo ~el k zemi** прен. *експр.* той го гледеше втрѐнчено, направо го приковавам

~ádo na pranýř приковавам някого на позорния стълб; публично заклеймявам някого

příbír|at, -ám несл. **1.** (кохо, со/čeho) приѐмам, взѐмам, прибирам, привличам допълнително (някого, нещо): **~at další pracovníky** приѐмам допълнително нови работници **2.** (кохо, со кат; рядко кохо, čeho) прибавям, добавям, включвам допълнително (някого, нещо някъде): **~at nové motivy do díla** включвам нови мотиви в произведение; **~at (si) více omáčky** добавям (си) още сос; **~at do vrchu přípřež** за да изкача върха, прибавям допълнителен

впряг (конѐ) **3.** (кохо, со) прибирам, събирам, поѐмам допълнително (някого, нещо): **vlak na každé zastávce ~al lidi** на всяка спърка влакът качваше още хора; **řeka ~á četné přítoky** реката събира (водите на) многобройни притоци; в реката се вливат многобройни притоци **4.** (со) придобивам, добивам, получавам (друг вид, друга форма, друго качество): **jeho oči začaly ~at hrozivý výraz** очите му започнаха да придобиват заплашителен израз **5.** (на чет; до čeho) придобивам, добивам, получавам (някакво качество) в по-висока степен: **~at do krásy** разкрасявам се, ставам по-красив; **~at na ceně** поскъпвам, цената ми се вдига; **~at na váze** напълнявам, наддавам на тегло

příbít, -iji/razg. -iju св. (со, рядко кохо) зачукам, закова, прикова (нещо, някого); забия (нещо): **~ít obraz na stěnu** закова картина на стената; **~ít někoho na kříž a)** прикова, разпъна някого на кръст **б) прен. експр.** **~ít někoho na pranýř** прикова някого на позорния стълб; публично заклеймя някого

příbit|ý, -á, -é закован, прикован, забит: **stál jako ~ý** стоѐше като прикован, бѐз да (се) помръдне; **zůstal jako ~ý** той бѐше, остана поразѐн; **oči ~é na zavřených dveřích** очи, втрѐнчени, вторачени, заковани в затворената врата

příbble нар. възглупаво, глуповато, глупавичко

příblbl|ý, -á, -é възглупав, глуповат, глупавичък

příblž|it, -ím св. **1.** (кохо, со ke komu, k čemu) приближа, доближа (някого, нещо до някого, до нещо, към някого, към нещо): **~ít dopis k očím** доближа писмо до очите, към очите **2.** (кохо, со komu, ke komu) направа (някого, нещо) (по-)близък (за някого); сближа (някого, нещо с някого): **společná práce jí ho ~ila** общата работа ги сближи; благодарение на общата работа той ѝ стана по-близък **3.** (со komu) направа (нещо) достъпно, разбираемо (за някого): **~ít filozofické myšlenky široké veřejnosti** направа философски идеи достъпни за широката общественост **4.** (со čemu, k čemu) доближа (нещо до нещо); сближа, уподобя (нещо с нещо): **~ít poezii hudbě** доближа поезия до музика, уподобя поезия с музика

příblž|it se, -ím se св. **1.** (ke komu, k čemu; komu, čemu) приближа се, доближа се (към някого, към нещо, до някого, до нещо); приближа (някого, нещо): **~it se cili** приближа се до целта; **hlasy se ~ily** гласовете (се) приближиха; **lod' se ~ila k břehu** корабът се приближи към брега; **vyravování se ~ilo ke konci** разказът бѐше към края си **2. третол. -í se** (k čemu;

četi) наближи, почти се приближи, стигне (до нещо; някъде) (за време, за неподвижен обект и под.): **cíl se ~il na dosah ruky** целта беше на една крачка; до целта оставаше една крачка; стигнах, бях на една крачка от целта; **prázdniny se ~ily** наближи ваканцията **3.** (*коти, ке коту*) сближа се (с някого), стана близък (на някого): **učitel se snažil ~it se žákům** учителят се стремеше да се сближи с учениците **4.** (*četi, k četi*) заприличам (на нещо); доближа се (до нещо); сближа се (с нещо); уподобя се (на нещо): **~it se vzoru** заприличам на образец, доближа се до образец; **stanoviska velmocí se ~ila** становищата на великите сили се сближиха

přibližně нар. приблизително, в общи линии: **vypočítat něco ~** пресметна нещо приблизително; **~ vědět** зная/знам приблизително, в общи линии

přibližný, -á, -é приблизителен: **s ~ou jistotou** с приблизителна сигурност

přibližovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (*кохо, со ке коту, к četi*) приближавам, доближавам (някого, нещо до някого, до нещо, към някого, към нещо): **~ovat ucho k sluchátku** доближавам ухо до слушалка **2.** (*кохо, со коту, ке коту*) правя (някого, нещо) (по)-близък (за някого); сближавам (някого, нещо с някого): **stejně zájmy lidí ~ují** общите интереси сближават хората **3.** (*со коту*) правя (нещо) достъпно, разбираемо (за някого) **4.** (*со četi, k četi*) доближавам (нещо до нещо); сближавам (нещо с нещо); уподобявам (нещо на нещо): **~ovat studium praxi** доближавам обучение до практиката; сближавам обучение с практиката, обучение и практика

přibližovat se, -uji se/разг. -uju se неск. **1.** (*ке коту, к četi; коту, četi*) приближавам се, доближавам се (към някого, към нещо, до някого, до нещо); приближавам (някого, нещо): **bouře se rychle ~ovala** бурята бързо (се) приближаваше; **~ovat se cíli** приближавам се към целта; приближавам целта; **je nebezpečné ~ovat se k okraji propasti** опасно е да се приближава (до) ръба на пропастта **2.** третол. **-uje se** (*к četi; četi*) приближава, приближава (се), стига почти (до нещо; някъде) (за време, за неподвижен обект и под.): **nádraží se už ~ovalo** гарата беше вече съвсем близко; приближава(м)е се към гарата; **Vánoce se ~ovaly** приближаваше Коледа **3.** (*коти, ке коту*) сближавам се (с някого), ставам близък (на някого): **učitel se laskavým jedním ~oval dětem** с приветливото си

държание учителят ставаше близък на децата; приветливото държание на учителя му помагаше да се сближи с децата **4.** (*četi, k četi*) заприличвам (на нещо); доближавам се (до нещо); уподобявам се (на нещо); сближавам се (с нещо): **dokonalostí se ~ovat svému vzoru** доближавам се по съвършенство до образа си

přibodáv|at, -ám неск. (*кохо, со kat*) забоддам (някого, нещо някъде, към нещо): **~at motýly na korkovou destičku** забоддам пеперуди върху коркова подложка; **~at někoho pohledem** прен. експр. прободдам някого с поглед

přibod|nout, -nu св. (*кохо, со kat*) приборда, забодда (нещо, някого някъде, към нещо): **~nout na dveře listek** забодда белѝжка на врата

přiboj, -e м. прибор: **mořský ~** морски прибор

přibor, -u м. **1.** събир. прибор(и) за хранене (*лъжица, вилица, нож*): **jídelní ~** прибор(и) за хранене **2.** сервиз: **kávový ~** сервиз за кафе

přiborník м. бюфѝт

přiboudlin|a, -y ж. **1.** нагар; прегорѝл, загорѝл остатък: **v hrnci byla ~a z mléka** в тенджерата имаше загорѝло от мляко **2.** рядко миризма на загорѝло, на изгорѝло, на прегорѝло **3.** хим. патоки

přibouch|nout, -nu св. (*со*) захлопна, затрѝшна (*врата и под.*)

přibrat, -beru св. **1.** (*кохо, со/čeho*) приѝма, взѝма, привлѝка допълнително (някого, нещо): **~brat lidí na práci** допълнително привлека, приѝма, наѝма хора на работа; **~brat si polí** прикупя още ниви, разширя земята си с още ниви **2.** (*кохо, со kat; рядко кохо, čeho*) прибавя, добавя, включва, взѝма допълнително (някого, нещо някъде): **~brat někoho za člena do spolku** приѝма допълнително някого за член на дружество; **~brat nové motivy do díla** включва нови мотиви в произведение; **~brat si polévku/polévku** добавя си, взѝма си още супа; **~bral si nových starostí** той се натоваря с нови грижи **3.** (*кохо, со*) поѝма, приборѝ, съберѝ допълнително (някого, нещо): **autobus na každé zastávce ~bral několik lidí** на всяка спирка в автобуса се качваха по още няколко души; **řeka ~brala četné přítoky** реката се бѝха влѝли многобройни притоци; реката бе поѝла (водите на) многобройни притоци **4.** (*со*) придобѝя, добѝя, полѝча (*друг вид, друга форма, друго качество и под.*): **tvář ~brala utrpením smutný výraz** от страданието лицето му/ѝ посѝрна; **listí ~bralo na podzim žlutavý odstín** наѝсен листата започнаха да жѝлтѝят, да пожѝлтѝват **5.** (*na čem;*

do čeho) придобия, добия, полъча (някакво качество) в по-висока степен: **její postava ~brala do krásy** фигурата ѝ се разхубави, разкраси се; **musíte ~brat na váze** трябва да напълнете, да наддадете на тегло

přibrousit, -ím св. (со) **1.** понаточа, понаостря (нещо): **~it nůž** понаточа нож **2.** отшлифовам, доизгладя (нещо): **~it drahokam** отшлифовам скъпоценен камък; **~it řeč vtípem** прен. **а)** изпъстря речта си с остроумия **б)** завърша думите си с остроумна поанта **3.** (кам) експр. пристигна, стигна (някъде) (след скитане, бродене, лутане): **nakonec ~il do Prahy** най-накрая той стигна до Прага

přibruš|ovat, -uji/разг. -uju несл. (со) **1.** понаточвам, понаострям (нещо): **~ovat sekeru** понаточвам, понаострям секира **2.** шлифовам допълнително, доизгладявам (нещо): **~ovat řeč vtípem** прен. **а)** изпъстрям речта си с остроумия **б)** завършвам думите си с остроумна поанта

přibrzdi|it, -ím св. (со) **1.** натисна леко спирачка (на кола), за да спрѐ; спрѐ (кола) със спирачка **2.** задържѐ, забавя (нещо): **~it rozvoj** задържѐ, забавя развитие; **~it nadšení** охладя възторг

přibrzdi|ovat, -uji/разг. -uju несл. (со) **1.** натискам леко спирачка (на кола), за да спрѐ; спирам (кола) със спирачка: **~ovat auto** намалявам скоростта на колѐ (като натискам леко спирачка) **2.** задържам, забавям (нещо): **~ovat růst něčeho** задържам, забавям растежа на нещо

příbuzensk|ý, -á, -é роднински, родствен: **~ý vztah** роднинско, родствено отношение; роднинска, родствена връзка

příbuzenstv|í, -í ср. **1.** роднинство, родство: **pokrevní ~í** кръвно родство **2.** родство, сходство, близост: **myšlenkové ~í** идейно сходство, идейна близост

příbuzenstv|o, -a ср. събир. родѐ, роднини, сродници: **~o z otcovy strany** роднини по бащина линия

příbuzn|á, -é ж. роднина, родственица

příbuznost, -i ж. **1.** роднинство, родство, родственост **2.** сродство, родственост, сходство, близост: **~ jazyků** родственост на езици **3.** снец. афинитѐт

příbuzn|ý, -á, -é **1.** родствен, роднински: **~é rodiny** роднински семейства **2.** сроден, близък, сроден, родствен: **~é významy** близки значения; **~é jazyky** родствени езици; **~ý duchem** сроден, близък по дъх

příbuzn|ý, -ého м. родственик, роднина: **blízcí ~í** близки роднини; **vzdálení ~í** далечни родни-

ни; **je ~ý s mou ženou** той е роднина на жена ми; **~ý v přímé linii** юрид. роднина по права линия; **~ý v pobočné linii** юрид. роднина по съребрена линия

přibyt|ek, -ku м. книж. обиталище, място за живѐене, жилище: **lidské ~ky** човѐшки жилища

přibýt, -budu/-bydu св. **1.** прибѐва се, добѐва се (към някакво множество); появя се допълнително (сред някакво множество): **~byli noví členové** брѐят на членовѐте се увеличи; появиха се нови членове; **do rodiny ~byl další syn** в семейството се появи следващият син; семейството се увеличи с още един син; **~byla zas nová starost** появи се, прибѐви се и нова грижа **2.** само безл. **~bylo, ~bude** (čeho) увеличи се, нарасна/нарасне (за брой, количество и под.): **~bylo žáků** брѐят на учениците се увеличи; **~bude vody** водата ще се увеличи **3.** третол. безл. **-bylo, -bude** (-; на чет; кому на чет) разг. нарасна/нарасне, увеличи се, наддаде/наддаде, придаде/придаде (на обем, на тегло и под.): **hodně letos ~byl (na váze)** тази година той много наддаде (на тегло); тази година той много напълня; **~bylo mu na váze** теглото му се увеличи; той наддаде на тегло; **~bylo mu na objemu** обемът му нарасна, обемът му се увеличи **4.** (кам) книж. пристигна, дѐйда (някъде): **delegace ~byla do Prahy** делегацията пристигна в Прага

přibýv|at, -ám несл. **1.** прибѐвам се, добѐвам се (към някакво множество); появявам се допълнително (сред някакво множество): **do závodu stále ~ali noví pracovníci** в завода постоянно се появяваха, прииждаха нови работници; брѐят на работниците в завода непрестанно се увеличаваше **2.** само безл. **-á** (čeho) увеличѐва се, нарасва (за брой, количество и под.): **obyvatelstva ~á** населението се увеличѐва, нарасва; **nemocnému rychle ~alo sil** силите на болния бързо се възстановяваха; болният бързо укрепваше **3.** третол. безл. **-á** (-; на чет; кому на чет) разг. наддава, придава (на обем, на тегло и под.) **4.** (кам) книж. пристигам, идвам (някъде): **zástupy lidí ~aly ze všech krajů k jeho pohřbu** тълпи хора пристигаха от всички краища за погребението му

přicest|ovat, -uji/разг. -uju св. (кам; odkud) пристигна (някъде; отнякъде) (след пътуване): **~oval letadlem do Ostravy** той пристигна със самолет в Острава; **~ovat z ciziny** пристигна от чужбина

přicp|at, -cpu св. **1.** (со/čeho kam) (до)нагѐпча,

(до)напѣлня (нещо някъде): **~at slámu/slámy** донатѣпча оше слáма **2.** (со *čít*) натѣпча, напѣлня (нещо) пѣвече, оше (с нецо): **~at slamník** натѣпча оше тюфлѣк, донатѣпча тюфлѣк
přicvá|at, -ám св. (кат) **1.** пристигна (някъде) в галѡп: **jezdec ~al na koni** кѡнникът пристигна в галѡп **2. експр.** дотърча, дотѣчам (някъде): **~at domů** дотърча вкъщи
příč нар. в съчет. **~ napříč** надлѣж и (на)шйр
příčar|ovat, -uji/разг. -uju св. **1.** (кого, со) омагѡсам (някого, нецо) да заеме определено място, да бѣде на определено място (в приказки и под.): **~ovat ucho k hlavě** чрез магйи залепя (отнѡво) ухѡ към главáта; направя магйя, за да се вѣрне ухѡ на главáта **2.** (со) предизвикам, причиня, докáрам (нецо) с магйя: **~ovat někomu nemoc** омагѡсам някого да се разболѣе; чрез магйи докáрам бѡлест на някого; **rychle odněkud ~oval židle** прен. експр. бързо, като че ли с вълшѣбна прѣчица тѡй изнамери отнякъде столѡве
příčel, -le ж. и м. стѣпáло, напѣрчник, напѣрчница, напѣрчна дѡскá (на подвижна стѣлба)
příčemž нар. местоим. разг. (а) при товá; а същевременно; (а) пѣк: **chce stále radit, ~ tomu nerozumí** постоянно йска да дáва съвѣти, а същевременно нищо не разбѣра (от товá)
příčes|sat, -šu/-sám/книж. -ši св. (со) лѣко срѣша, вчѣша, приглáда (коса и под.): **~at si vlasy** приглáда си, вчѣша си лѣко косáта; **~at příběh** прен. експр. фризйрам, украся слúчка (когато я разказвам)
příčesáv|at, -ám нескв. (со) лѣко срѣсвам, вчѣсвам, приглáждам (коса и под.): **~at si vlasy** приглáждам си, вчѣсвам си лѣко косáта; **~at článek** прен. експр. фризйрам стáтия (отстранявам неудобни, неподходящи места)
příčes|ek, -ku м. допѣлнителна чужда плѣнка в причѣска; изкуствена косá, прибáвена към собствената
příčest|í, -í ср. език. причáстие: **~í minulé** минало деятелно причáстие; **~í trpné** минало страдáтелно причáстие
příčetnost, -i ж. юрид. вменяемост
příčetn|ý, -á, -é юрид. вменяем: **nebyl ~ý** тѡй не бѣше вменяем; тѡй бѣше невменяем
příčich|nout, -nu св. (к *četu*) помириша, подúша (мáлко, лѣко) (нецо): **~nout ke květině** помириша цвѣте; **~nout ke studiu** прен. експр. сáмо помириша учѣние; мина покрай учѣнието
příčicháv|at, -ám нескв. (к *četu*) помиришвам, подúшвам (мáлко, лѣко) (нецо)
příčin|a, -y ж. **1.** (čeho) причина (за нецо): **~a smrti** причина за смърттá; **být ~ou všeho zla**

причина съм за цялото злѡ; **příslověčné určení ~у език.** обстоятелствено пояснение за причина **2.** (к *četu*) пѡвод, мотив, причина, основание (за нецо): **mít ~u k hněvu** ймам пѡвод, причина за гняв; **vyložit ~u svého jednání** обяснай мотив, причина за постѣпката си; **zadat ~u k hádce** дáм пѡвод за кавгá; **z té ~у книж.** поради товá, по тáзи причина, по тѡзи пѡвод; **za tou ~ou** остар. затовá, поради товá
příčiněn|í, -í ср. усърдие, усилие, старание: **dosáhnout něčeho vlastním ~ím** постигна нецо благодарение на собственото си усърдие; **bez mého ~í** независимо от мѣн; без мѡето съдѣйствиe
příčin|it, -ím св. (со) книж. добáвя, прибáвя (нецо): **~it poznámky k textu** добáвя белѣжки към тѣкст
příčin|it se, -ím se св. (оѣ) погрйжа се, постарáя се (за нецо; да ...); полѡжа усилия, старание, трúд (за нецо; да ...); допринѣса (с усърдие, старание, трúд) (за нецо; да...); проявя грижа, усърдие, старание (за нецо; да...): **~it se o vítězství** допринѣса за побѣда; **~il se, aby vše bylo hotovo včas** тѡй се постарá всичко да бѣде гѡтѡво наврѣме; **kdo se ~í, má všeho dost** кѡйто се потрúди, кѡйто порабѡти добрѣ, ще йма всичко
příčinlivě нар. усърдно, старáтелно
příčinlivost, -i ж. усърдност, старáтелност
příčinliv|ý, -á, -é усърден, старáтелен
příčinně нар. причинно, каузáлно
příčinnost, -i ж. причинност, каузáлност
příčinn|ý, -á, -é причинен, каузáлен: **~ý vztah** причинна врѣзка; **~á souvislost** филос. причинна зависимость; **příslověčná věta ~á** език. подчинѣно обстоятелствено изречѣние за причина
příčin|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) книж. добáвам, прибáвам (нецо): **~ovat výklad k textu** прибáвам обясение, тълкуване към тѣкст
příčin|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. (оѣ) погрйжвам се, постарáвам се (за нецо; да ...); полáгам усилия, старание, трúд (за нецо; да ...); проявявам грижа, усърдие, старание (за нецо; да ...); допринáсям (за нецо; да ...) (с усърдие, старание, трúд): **~ovat se o lepší život** полáгам трúд, усилия, старания, за да водя пѡ-добѣр живѡт; **~ovat se, aby...** постарáвам се за ...; полáгам усилия да ...; **musí se hodně ~ovat, aby uživil rodinu** тѡй трябва мнѡго да се трúди, да работи, за да изхрани семейството си
příčís|nout, -nu св. (со) срѣша, вчѣша, приглáда бързо (коса и под.): **~nout si vlasy** приглáда

си бързо косата; **~nout článek** *прен. експр.* фризирам статия (*отстраня неудобни, неприлични, неподходящи места*)

příčíst, -čtu *св. 1. (со к чему)* добавя, прибавя (*числа и под. към нещо*): **~číst další čísla k souboru** добавя още числа ♦ **~číst někomu k dobru** прибавя към кредита, към актива на някого; **~číst někomu k tíži** прибавя към дебита, към пасива на някого; **~číst na vrub někoho, něčeho** впиша, отнеса нещо за сметка на някого, на нещо **2. (komu, čemu со)** припиша (*нещо на някого, на нещо*); **отда́м, отнеса́ (нещо)** за сметка (*на някого, на нещо*): **~číst někomu vinu za neúspěch** припиша на някого вина за неуспех; **úspěch knihy lze ~číst vnitřní hodnotě díla** успехът на книгата може да се отдаде, дължи се на вътрешните стойности на произведението; **~četli mu zásluhy, které neměl** приписаха му заслуги, каквито нямаше; **následky si ~čtete sami** последиците са за ваша сметка

příčítat, -ám *несв. 1. (со к чему)* прибавям, добавям (*числа и под. към нещо*): **~at k souboru další čísla** прибавям към събор още числа ♦ **~at někomu k tíži** прибавям към дебита, към пасива на някого **2. (komu, čemu со)** приписвам (*нещо на някого, на нещо*); **отда́вам, отна́сям (нещо)** за сметка (*на някого, на нещо*): **~at si zásluhy** приписвам си заслуги; **~at něčemu důležitost** отдавам, придавам важност на нещо

příčít se, -ím se *несв. 1. (čemu; proti čemu)* противопоставям се, противя се, възпротивявам се, съпротивявам се (*на нещо*): **~it se vůli rodičů** противопоставям се на волята на родителите; **všechno se v ní ~ilo proti rozkazu** всичко в нея се съпротивяваше на заповедта **2. (komu, čemu)** противореча (*на някого, на нещо*); в противоречие съм (*с някого, с нещо*): **~í se zdravému rozumu** противоречи на здравия разум; в противоречие е със здравия разум; **~í se jeho zásadám** противоречи на принципите му; в противоречие е с принципите му **3. в съчет. to se mi ~í** това ми е противно, отвращава ме

příčků, -y *ж. 1.* напречна лътва; напречник, напречница; пречка, напречно стъпало (*на подвижна стълба*): **~y kola** спъци на колелото; **~a žebříku** стъпало на подвижна стълба; **železné ~y postýlky** желязни пръчки на креват **2. строит.** преградна стена; преграда: **ra-bicová ~a** рабицова, преградна стена; **požární ~a** противопожарна стена **3. геом.** напречна

права **4. разг. спорт.** стъпало, място (*в класиране*)

příčlenit, -ím *св. (со к чему)* присъединя, добавя (*нещо към нещо*); **включо́ча (нещо в нещо)**: **~it zemědělský průmysl k zemědělské výrobě** присъединя селскостопанска промишленост към селскостопанско производство

příčleňovat, -uji/разг. -uju *несв. (со к чему)* присъединявам, добавям (*нещо към нещо*); **включо́чам (нещо в нещо)**: **~ovat menší závody k velkým** присъединявам по-малки заводи към големите

příčně *нар.* напреки, напреко, на кръст: **položit prkno ~** сложа гредата напреки; **~ pruhované svalstvo** *анат.* напречнонабраздена мускулатура

příčník, -u *м. 1. строит.* пречка, напречник, напречница; напречна лътва, напречна греда **2. ж.п.** траверса

příční, -á, -é **1.** напречен: **~ý trám** напречна греда; **~á ulice** пресечка, напречна улица; **~ý průřez** *техн.* напречно сечение, напречен разрез; **~ý sval** *анат.* напречнонабразден мускул **2. ж.п.** траверсален

příď, -ě *ж. 1.* нос, предна част (*на кораб, лодка, самолет*); бак (*на лодка*) **2.** минно чело: **~ď štoly** чело на забой

přídaný, -á, -é *в съчет. daň z ~é hodnoty* (*съкр. ДДС*) данък добавена стойност (*съкр. ДДС*)

přídat, -dám *св. 1. (со, рядом с чeho do čeho)* прибавя, добавя, притуря (*нещо към нещо*): **~dat kousek másla** прибавя малко масло; **~dat cukr/cukru do kávy** добавя, сложа още захар в кафето; **~dat si polévky** сипя си, сложа си още супа; **~dat plyn (při jízdě)** дам газ, натисна газта; **zpěvák ~dal ještě několik písní** певецът **ви́нул** още няколко **песни** ♦ **~dat své polínko** той/тя иска да е на всяко гърне мерудия **2. (čeho)** увелича, уголемя, повиша, умножа (*нещо*): **pláč krásy ne~dá** от плач ще погрознееш; **nemoc mu ne~dala síly** от болестта той отпадна, изнемощя; **to mu ne~dá** това няма да му помогне, няма да му е от полза; **~dat do kroku** забързам, ускоря крачка; **~dat oko (při pletení)** наддам бримка (*при плетене*); **v posledním kole závodník hodně ~dal** при последната обиколка състезателят (*силно*) увеличи скоростта; **pracuje málo, musí ~dat** малко работи, трябва да залегне повече, да се активизира, *разг.* да си даде зор **3. (komu)** повиша, увеличи, вдигна заплатата, възнаграждение и под. (*на някого*): **dostal ~dáno** вдигнаха му заплатата **4. (komu na со)** доплатя, добавя пари, дам допълнително

телно парѝ (на някого за нещо): **~dal matce na šaty** той даде на майка си допълнително (и) парѝ за рѝкля; **nikdo ti nic ne~dá** никой няма да ти даде парѝ, никой няма да ти помогне с парѝ (за това); **~dám si (při hře)** присъединя се, додам към залѝг, даден от друг играч (при хазартни игри) **5.** (со kat) рядко приближа (нещо към нещо); поставя (нещо) близко (до нещо): **~dat voňavku k nosu** приближа, поднеса парфѝом към носа си

přidlat se, -ám se св. 1. (к četu) вклѝча се (в нещо); присъединя се, прибавя се (към нещо); намеса се (в нещо, някъде): **~at se k průvodu** вклѝча се в шествие, присъединя се към шествие; **k zánětu pohrudnice se ~al zápal plic** към плевритата се прибави (и) брѝнохоневмония; **~at se k hovoru** вклѝча се, намеса се в разговор **2.** ((к četu) присъединя се (към мнение и под.); подкрепя (мнение и под.): **~at se k návrhu** присъединя се към предложѝние, подкрепя предложѝние **3.** (ке kоти, к četu) стана привърженик (на някого, на нещо); застава, премина, отида (на нечия страна): **~at se na stranu utlačovaných** застава на страната на потиснатите; **~at se k nepříteli** премина към неприятеля

přidatnlý, -á, -é спец. допълнителен, вторичен, страничен

přidavač, přidavač, -e м. 1. помощен работник, помощник (на строеж и под.) **2.** подавач на снѝпи (на вършачка)

přidáv|at, -ám неск. 1. (со, рядко čeho do čeho) прибавям, добавям, притурям (нещо към нещо): **~at sůl/soli** добавям сол; **~at si polévku** сипвам си, слагам си още супа; **zpěvák musil po skončení koncertu ~at** след завършването на концертa певецът трябваше да пее на бѝс; **~at někomu odvahy** придавам смелост на някого; **~al, bájil, lhal** той преувеличаваше, измисляше си, лъжеше **2.** (čeho) увеличавам, уголемявам, повишавам, умножавам (нещо): **pláč krásy ne~á** от плач се погрознява; **~at plyn** давам гѝз, натискам газта; **~at do kroku** забързвам, ускорявам крачка; **~at oko (při pletení)** наддавам брѝмка (при плетене); **všichni ~ali, aby byli dřív hotoví** всички започнаха да работят усилено, за да свършат по-бързо, по-скоро; **ne~al jsem takovým sluchům víry** не вярвах на такива слѝхове **3.** (коти) повишавам, увеличавам, вдѝгам заплата, възнаграждѝние и под. (на някого): **žádali, aby zůstal, a ~ali mu** настояваха той да остане, затова му плащаха (и) отгѝре **4.** (коти паč) доплащам, добавям парѝ, давам допълни-

телно парѝ (на някого за нещо): **~at na stravu** доплащам за храна; **~at si (při hře)** присъединявам се, добавям, додам към залѝг, направен от друг играч (при хазартни игри) **5.** (со kat) рядко приближавам (нещо към нещо); поставям (нещо) близко (до нещо): **~at lahvičku s kapkami k nosu** поднасям, приближавам шишѝнце с капки към носѝ **6.** обикн. в съчет. **~at na stavbě** работя като помощен работник на строеж; **~at při mláčení** работя като подавач на снѝпи (на вършачка); подавам снѝпи при вършитба

přidáv|at se, -ám se неск. 1. (к četu) вклѝчвам се (в нещо); присъединявам се, прибавям се (към нещо); намесвам се (някъде): **k průvodu se ~ali další a další** в шествието се вклѝчваха, към шествието се присъединяваха все нови и нови хора **2.** (к četu) присъединявам се (към мнение и под.); подкрѝпям (мнение и под.): **~at se k návrhu** присъединявам се към предложѝние, подкрѝпям предложѝние **3.** (ке kоти, к četu) ставам привърженик (на някого, на нещо); заставам, преминавам (на нечия страна): **~al se vždy na stranu matčinu** той заставаше винаги на страната на майка си; **~at se k nepřátelům** преминавам на страната на противниците

přidav|ek, -ku м. прибавка, добавка, надбавка, надцѝнка, притурка: **~ek knedlíků** допълнителна порция кнѝдли, допълнително кнѝдли; **~ek k platu** добавка към заплата; **~ek na děti** дѝтски надбавки (към заплата); **rodinný ~ek** семейни надбавки (към заплата); **na ~ek zazpíval ještě několik písní** той изпя на бѝс още няколко пѝсни; **výkonnostní ~ek спец.** парѝчна прѝмия, добавка към заплата за редѝвно изпълнѝние на нѝрма; **věrnostní ~ek** минно надбавка за непрекъснат трѝдов стѝж при тежки условия

přídavn|ý, -á, -é 1. книж. добавъчен, допълнителен: **~é zařízení** допълнително устройство **2.** в съчет. **~é jméno** език. прилагателно име

přidech, -u м. 1. език. придиханѝе, аспирация **2.** отсянка, оттѝнък, нюанс: **slovo má hanlivý ~důmata** има пренебрежителен оттѝнък; **~nedůvěry v hlase** отсянка на недоверѝе в гласѝ

příděl, -u м. 1. дѝжба: **zvýšení ~u potravin** повишаване на хранителна дѝжба; **denní ~ masa** днѝвна дѝжба месѝ **2.** икон. наряд **3.** рядко част, дял, пай

přiděl|at, -ám св. 1. (со к četu) добавя, прибавя (нещо допълнително направено към нещо); допълнително направа (нещо) и го прибавя (към нещо): **~at ke knize doslov** напиша по-

слесловъ към книга; **~at k textu nápěv** съчиня мелодия към текст **2.** (*co/čeho*) направа, създам (*нещо*) допълнително; добавя, прибавя, увелича (*нещо*): **~at starostí** създам (си) допълнително грижи; **~at někomu práci/práce** допълнително създам работа на някого; **~at dluhů** направа още дългове **3.** (*co k čemu; nač*) прикрепя, прикача, поставя (*нещо към нещо*): **~at panence utrženou ruku** прикрепя откъсната ръка на кукла; **~at koni podkovu** сложа подкова на кон, подкова кон; **~at ke stolu strojek na maso** прикрепя към маса машинка за месо; **~at stuhu na klobouk** прикрепя панделка към шапка

přiděláv[ati, -ám неск. **1.** (*co k čemu*) добавям, прибавям (*нещо допълнително направено към нещо*); допълнително правя (*нещо*) и го прибавям (*към нещо*): **~at další kapitoly** написвам нови глави и ги прибавям допълнително (*към книга*); прибавям (допълнително написани) глави (*към книга*) **2.** (*co/čeho*) правя, създавам (*нещо*) допълнително; добавям, прибавям, увеличавам (*нещо*): **~at někomu práci** създавам допълнително работа на някого; **~at mrzutosti** увеличавам, създавам допълнително неприятности **3.** (*co k čemu; na co*) прикрепям, прикачвам, поставям (*нещо към нещо*): **~at držadlo** прикрепям дръжка

přidělen[ec, -ce м. аташе: **vojenský ~ec** военен аташе; **obchodní ~ec** търговски аташе; **kulturní ~ec** културен аташе; **tiskový ~ec** аташе по печата

přidělit, -ím св. **1.** (*co; komu co*) възложя, отредя, определя (*нещо на някого*); разпределя (*нещо*): **~it práci** възложя работа; **~it herci divadelní roli** определя, възложя театрална роля на актьор; **~it soudní při k projednání** възложя съдебно дело за разглеждане **2.** (*co; komu co*) предоставя, отпуска, дам (*нещо на някого*): **~it půdu** предоставя земя; **~it byt** отпуска жилище; **~it rentu** отпуска рента; **~it materiál** предоставя материал **3.** (*komu co*) остар. присъдя, отсъдя (*нещо на някого*): **nejvyšší hodnosti jsou mu ~eny** присъдени са му най-високи звания **4.** (*koho – вин. kat*) назнача (*някого някъде, за някакъв, като някакъв*); разпределя, насочва (*някого някъде*) (*за работа*); определя (*някого за някаква работа*): **~it někoho na školu za výpomocného učitele** разпределя някого като помощен учител в училище; **~it někoho do jiného závodu** изпраща, разпределя някого в друг завод; пренасочва някого в друг завод; **~it někomu pomocníka** определя, назнача помощник на някого

přidělovací, -í, -í в съчет. **~í dekret a) order b)** настанителна заповед

přidělování, -í ср. спец. разпределение: **~í prostředků** разпределение на средства

přidělovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (*co; co komu*) възлагам, отръждам (*нещо на някого*); разпределям (*нещо*): **~ovat práci** възлагам работа; **~ovat divadelní role** разпределям, възлагам театрални роли **2.** (*co; co komu*) предоставям, отпускам, давам (*нещо на някого*): **~ovat byty** предоставям, отпускам жилища **3.** (*komu co*) остар. присъждам, отръждам (*нещо на някого*) **4.** (*koho – вин. kat*) разпределям, насочвам (*някого някъде*) (*за работа*); определям (*някого за някаква работа*); назначавам (*някого за някакъв, като някакъв*): **~ovat pracovníky do výroby** разпределям работници в производството; насочвам работници в производството; заделям работници за производството; **~ovat k vojenské službě** определям за военна служба; **~ovat nemocné k ležící práci** насочвам болни към по-лека работа; трудоустроявам болни

přidělov[ý, -á, -é дажбен, купонен, обикн. в съчет. **~é hospodářství** купонна икономика, купонно стопанство; **~é období** купонна система; **~ý list** купон

přídomek, -ku м. **1.** аристократическа фамилия (*според име, замък и под.*) **2.** прозвище, прякор

přidrát[ovat, -uji/разг. -uju св. (*co*) прикрепя, закрепя (*нещо*) с тел, с жица: **~ovat ucho k hrnci** прикрепя с тел дръжка на тенджера

přidružen[ý, -á, -é в съчет. **~é závody** предприятия за странично, за допълнително производство (*към основното*); **~á výroba** допълнително производство, странично производство (*по-рано в ТКЗС и под.*); **~é členství v Evropské unii** предварително, непълноправно членство в Европейския съюз

přidružit, -ím св. **1.** (*co k čemu; co*) присъединя (*нещо към нещо*); съединя, обединя (*нещо с нещо*): **~at autobusovou dopravu k dopravě železniční** обединя автобусен и железопътен транспорт **2.** (*co k čemu*) прибавя (*нещо към нещо*); придружа, съчета (*нещо с нещо*): **~il k chytrosti i opatrnost** той прибави към съобразителността и предпазливост, съчета съобразителността си с предпазливост

přidružit se, -ím se св. (*ke komu, k čemu*) присъединя се (*към някого, към нещо*); сдружа се, обединя се (*с някого, с нещо*); включва се (*в нещо*); прибавя се (*към нещо*): **na cestě se k nám ~ilo několik známých** по пътя към нас се

присъединява неколцина познати; **~il se k špatné společnosti** той се сдружи с лоша компания; **začali zpívat a on se hned ~il** те започнаха да пѣят и той веднага се присъедини; **k staré nemocnici se ~ila nová** прен. непосредствено до старата болница бѣ построѣна нова

přidruží|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со к чѣти; со) присъединявам (нещо към нещо); съединявам, обединявам (нещо с нещо): **~ovat k předmětům všeobecně vzdělávacím předmětů odborné** присъединявам към общообразователните предмети и специалните 2. (со к чѣти) прибавям, добавям (нещо към нещо); придружавам (нещо с нещо): **~ovat k statečnosti i sílu** прибавям към храбростта си и сила, съчетавам храбростта със сила

přidruží|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (ке коту, к чѣти) присъединявам се (към някого, към нещо); сдружавам се, обединявам се (с някого, с нещо); прибавям се (към нещо): **~ovat se k průvodu** присъединявам се към шествие, към демонстрация; **~ovat se k špatné společnosti** сдружавам се с лоша компания; **k bolestem hlavy se ~ovaly bolesti žaludku** прен. главоболнието се придружаваше от стомашни болки; към главоболнието се прибавяха стомашни болки

přidrží|et, -ím св. 1. (кохо, со) придържа, поддържа, задържа (някого, нещо): **~et dveře** придържа, задържа вратă; **~et psa, aby neutekl** придържа, задържа куче, за да не избяга; **~et si kapelník u úst** поддържа носна кърпа пред устата си; **~et si rukou klobouk** хвана, задържа си шапката с ръка 2. (кохо – вин. к чѣти) застава, накарвам (някого) да извърши (нещо); привикна (някого на нещо, към нещо): **~et hochka k učení** накарвам момчето да учи; **~et děti k pořádku** застава, накарвам децата да мируват

přidrží|et se, -ím св. 1. (кохо, чѣхо) заловя се, хвана се (за някого, на нещо); задържа се, придържа се, поддържа се (за някого, за нещо): **~et se stolu** хвана се за масата; **~te se mne, abyste neupadl** хванете се за мен, за да не паднете 2. (кохо, чѣхо) оста̀на вѣрен (на някого, на нещо); постѣпя в съответствие (с нещо); спазва (нещо); не изменя (на някого, на нещо): **~el se svých přátel** той оста̀на вѣрен на приятелите си; **~et se starých zvyků** оста̀на вѣрен на старите си навици; **~et se pravdy** не изменя на истината; **~et se daného postupu** постѣпя в съответствие с даден метод; **~et se jeho myšlenek** оста̀на вѣрен на идеите му 3. (чѣхо) остар. захвана се, заловя се (с нещо,

за нещо); избера̀ (нещо); отдам се (на нещо): **tatínek holubář nebyl, teprve já se toho ~el** баща ми не отгледждаше гълъби, едва аз се захванах с това

přidrží|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (кохо, со) придържам, задържам (някого, нещо): **~ovat si rukou sukni** придържам си полата с ръка 2. (кохо – вин. к чѣти) заставам, накарвам, нарам (някого) да върши (нещо); привиквам (някого на нещо, към нещо): **~ovat dceru k domácí práci** привиквам дъщеря си към домакинска работа

přidrží|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. 1. (кохо, чѣхо) придържам се, държа̀ се (за някого, за нещо): **~ovat se židle** държа̀ се за стол 2. (кохо, чѣхо) оста̀вам вѣрен (на някого, на нещо); постѣпвам в съгласие (с някого, с нещо); спазвам (нещо); не изменям (на някого, на нещо); придържам се (към нещо): **~ovat se starých přátel** оста̀вам вѣрен на старите приятели; **~ovat se starých zvyků** придържам се към старите традиции, спазвам старите традиции; **~oval se od dětství vždy jen své matky** (оце) от детството той винаги поддържа̀ше майка си; **báseň vši formou ~uje se starších vzorů** по форма стихотворението се придържа̀ към по-стари образци

přidušeně нар. приглушено, заглушено, задушено, глухо, под сурдинка, сподавено

přidušen|ý, -á, -é приглушен, заглушен, задушен, глух, сподавен: **~ý hlas** приглушен, сподавен глас; **~ý svit měsíce** замъглена лунна светлина; **~é barvy** убити цветове

přifař|it, -ím св. 1. (со к чѣти) присъединя̀ селище без енория към енорийско селище 2. (кохо – вин. ке коту) и **přifař|it se** (ке коту) експр. натреса̀ (някого на някого); натреса̀ се, довлека̀ се (на някого); закача̀ се, присъединя̀ се (към някого): **~it se k výletníkům** закача̀ се, присъединя̀ се към екскурзианти

přiháček|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) наплетă (нещо) на една кука

přihán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. (кохо, со; кохо, со кам) докарвам, вкарвам, довеждам (някого, нещо някъде) с гонене, с подгонване; подгонвам (някого, нещо нанякъде): **pasáci ~ěli dobytek do chléva** пастырите вкарваха добитъка в обора, подгонваха добитъка към обора; **vítr ~ěl mraky** вятърът докарваше облаци; **pes ~ěl střelci zajíce do rány** кучето докарваше зайците в обсега на стрелѣца

přiház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (со кам) (допълнително) хвърля, нахвърля (нещо до нещо), в близост (до нещо): **~et snopy k mlátičce**

хвърля, нахвърля снопци (непосредствено) до вършачка

přiház|et se, обикн. *третол.* -í se, 3. мн. -ejí se/ -í se *несв. книж.* случва се, става: **něco podobného se často ne~í** такъва нещо не се случва, не става често

přihaz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1.* (со *кат, коту*) хвърлям (допълнително) (нещо някъде, на някого); притурвам/притурям с хвърляне (нещо някъде, на някого): **~ovat zem na hromadu** трупам, натрупвам, нахвърлям пръст на купчина **2. картоугр.** добавям карта, хвърлям карта при картите на останалите **3.** (на *со*) наддавам (за нещо) (при *търг* и *под.*): **~ovat při dražbě po stokorunách** на търга той наддаваше с по стô крôни (всеки пѣт) **4.** (со *кат*) хвърлям, нахвърлям (нещо до нещо), в близост (на нещо): **~ovat snopy k mlátici** хвърлям снопци (непосредствено) до вършачка

přihlad|it, -ím *св. (со)* приглася (нещо) с ръка и *под.*: **~it (si) vlasy** приглася си косата; **~it (si) pomačkanou sukni** приглася (си) измачкана пола; **~it ubrus na stole** приглася покривка на маса

přihlás|it, -ím *св. (кого, со)* зарегистрирам, запиша, декларирам, заявя, обявя (някого, нещо): **~it dítě do školy** запиша дете в училище; **~it pobyt** регистрирам (нечие) пребиваване; **~it rádio** регистрирам радио

přihlás|it se, -ím se *св. 1.* (и *кого*) представя се, явя се (някъде, пред някого): **~it se na městském úřadě** представя се, явя се в общината; **~it se osobně** явя се, представя се лично; **~it se telefonicky** обадя се по телефона (за да съобщя за себе си); **stáří se ~ilo nemocí** *прен.* болестите напôмниха, че приближава старостта; **jaro se už ~ilo** *прен.* пролетта вече се усеща **2.** (к *щети*) *спец.* регистрирам се, запиша се (по *местожителство*, по *пребиваване* и *под.*): **~it se k trvalému, k přechodnému pobytu** регистрирам се за постоянно, за временно местожителство **3.** (к *щети*; на *со*; *кат*) запиша се (за нещо, като *някакъв, някъде*): **~it se ke zkoušce** запиша се за изпит, да се явя на изпит; **~it se na brigádu** запиша се за бригада; **~it se k odběru něčeho** направя заявка за нещо, абонирам се за нещо **4.** (о *со*) предявя йскане (за нещо); пойскам, потърся (нещо): **~it se o své právo** предявя, потърся правото си; **~it se o práci** пойскам да ми възложат работа; **~it se o slovo/k slovu** пойскам думата **5.** (ке *коту*) обадя се (на някого): **~it se k známým** обадя се на познати (при *случайна среща*) **6.** (ке *коту, к щети*)

присъединя се (към някого, към нещо); подкрепя (някого, нещо); обявя се за привърженик (на някого, на нещо): **~it se k surrealismu** обявя се за привърженик на сюрреализма

přihlášk|a, -u *ж.* **1.** заявление, заявка, молба, декларация: **~a do školy** молба за приемане в училище **2.** формуляр, бланка: **vyplnit ~u** попълня формуляр **3.** в *счет.* **~a k pobytu** *спец.* адресна карта, карта за адресна регистрация

přihlaš|ovací, -í, -í в *счет.* **~í blanket** бланка за регистрация: **~í tiskopis** формуляр за записване

přihlaš|ovatel, -e *м.* заявител, предявител; човек, който регистрира, декларира нещо: **~ zlepšovacího návrhu** заявител, автор на рационализаторско предложение

přihlaš|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого, со)* регистрирам, записвам, декларирам, заявявам, обявявам (някого, нещо): **~ovat nové nájemníky k trvalému pobytu** регистрирам нови наематели за постоянно местожителство; **~ovat auto** регистрирам лека кола

přihlás|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. 1.* (и *кого*) представям се, явявам се (някъде, пред някого): **~ovat se na úřadě** представям се, явявам се в учреждение; **únava se silně ~ovala** *прен.* усещаше се силна умора **2.** (к *щети*) *спец.* регистрирам се, записвам се (по *местожителство*, по *пребиваване*): **~ovat se k pobytu** регистрирам се по местожителство **3.** (к *щети*; на *со*; *кат*) записвам се (за нещо, като *някакъв, някъде*): **~ovat se do soutěže** записвам се, давам заявка за участие в конкурс; **~ovat se za člena** записвам се за член **4.** (о *со*) предявявам йскане (за нещо); пойскам, потърсявам (нещо): **~ovat se o dědictví** предявям йскане за наследство; **~ovat se o slovo/k slovu** пойскам думата **5.** (ке *коту*) обаждам се (на някого) (при *случайна среща* и *под.*) **6.** (ке *коту, к щети*) присъединявам се (към някого, към нещо); подкрепям (някого, нещо); обявявам се за привърженик (на някого, на нещо): **~ovat se k pokrokovým názorům** обявявам се за привърженик на прогресивни възгледи

přihlaz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* пригласядам (нещо) с ръка и *под.*: **~ovat pomačkaný papír** пригласядам смачкана хартия

přihléd|nout, разг. přihlíd|nout, -nu *св. (к щети)* взема (нещо) под внимание; взема си белѣжка (за нещо); отчетъ (нещо): **~nout ke skutečným poměrům** взема под внимание реалните условия; **~nout k žádosti** взема под внимание молба; **~nout k potřebám pracujících** взема предвид нуждите на трудещите се;

~nout k správné životosprávě обърна внимани-
ние на правилния режим на живот
přihlédnut|í, -í *ср. в съчет.* s přihlédnutím k (*к
čemu*) предлог с дат. книж. с оглед на, като
се вземе предвид (*нещо*): s ~ím k daným
okolnostem soud rozhodl... с оглед на по-
сочените обстоятелства съдът реши...
přihlédnout *вж. přihlédnout*
přihlíž|et, -ím, 3. мн. -ej/-í *несв.* 1. (*к čemu; čemu*)
наблюдавам, гледам (*нещо*): ~et nečinně k
neštěstí безучастно наблюдавам нещастие;
~et nezvyklé podívání наблюдавам необи-
чайно зрелище 2. (*к čemu*) вземам (*нещо*) под
внимание; държам сметка (*за нещо*); вземам
си белѐжка (*за нещо*); отчитам (*нещо*); ймам
(*нещо*) предвид: ~et k přání posluchačů взе-
мам под внимание желанието на слушате-
лите; ~et k novému pravopisu вземам под
внимание новия правопис; ~et k správné vý-
chově dětí обръщам внимание на правилното
възпитание на децата
přihlouple *нар.* глуповато, глупавичко, въз-
глупаво
přihloup|ý, -á, -é *глуповат, глупавичък, въз-
глупав*
při|hnat, -ženu *св.* (*кого, со; кого, со kam*) до-
карам, вкарам, доведа (*някого, нещо някъде*)
с гонене, с подгонване; подгоня (*някого, не-
що някъде*): ~hnat dobytek do chléva вкарам
добитък в обор; vítr ~hnal mraky вятърът
докара облаци; bída ho ~hnala až na pokrač
zoufalství *прен.* мизѐрията го докара до рѐба
на отчаянието
při|hnat se, -ženu se *св. експр.* пристѐгна (*ня-
къде*) бързо, препускайки; дотичам, долетя,
дотърча, връхлетя, втърна се (*някъде*): ~hnalo
se auto долетя някаква кола; ~hnal se uřícený
той дотърча запъхтян, цѐлият вѐр-вода; večer
se ~hnala bouře вечерта връхлетя буря
přihnoj|ít, -ím *св.* (*со*) (допълнително) наторя
(*нещо*); добавя, слѐжа (допълнително) тѐр (*на
нещо*): ~it záhony (допълнително) слѐжа тѐр
на лехи, наторя лехи
přihnoj|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* (*со*) (допъл-
нително) наторявам (*нещо*); добавям, слагам
(допълнително) тѐр (*на нещо*): ~ovat stromy
(допълнително) наторявам дървѐта
přih|nout, -nu *св.* (*со*) понаведѐ, понаклоня
(*нещо*): ~nout větev k zemi понаведѐ клѐн
към земята
přih|nout si, -nu si *св.* (*čeho*) *разг.* (по)пийна
си, (по)срѐбна си (*нещо*): rád si občás ~ne от
време на време той обича да си пийне
přihoda, -u *ж.* 1. слѐчка, слѐчай, истѐрийка:

udála se veselá ~a стана една вѐсела слѐчка;
слѐчи се нѐщо вѐсело 2. *разг. мед.* криза:
náhlá ~a břišní ѓстра, акутна стомашна криза
Звѐт ◆ potýčal mŕtvařní pří-
hodu за всѐки слѐчай; nechával si vždy nějaké
peníze pro strýčka Příhodu той винаги си
оставяше пари за всѐки слѐчай
přihod|ít, -ím *св.* 1. (*со kam, komu*) (допълни-
телно) хвѐрля (*нещо някъде, на някого*);
добавя, притѐря с хвѐрляне (*нещо някъде, на
някого*): ~it uhlí do kamen хвѐрля ѓще вѐгли-
ща в пѐчка; притѐря вѐглища в пѐчка 2. *кар-
тоигр.* добавя карта към картите на оста-
налите 3. (*на со*) наддѐм (*за нещо*) (*при търг
и под.*): ~it na obraz наддѐм за картина
přihod|ít se, обикн. третол. -í *се св.* слѐчи се,
стане: vyprávěl, co se mu ~hodilo той раз-
казваше каквѐ му се е слѐчило; ~hodilo se
mu neštěstí слѐчило му се (е) нещастие; спо-
летя го нещастие
přihodn|ý, -á, -é *подходящ, пригѐден, удобен,
умѐстен, сгѐден*
přihodív|at *само безл. -á несв.* тѐпло, пѐ-тѐпло
(за намиране на скрит предмет или човек в
детска игра); už ~á *прен. експр.* приближава
краят, разврѐзката
přihrab|at, -u *св.* 1. (*со kam*) сгребѐ (*нещо*); с
греблѐ, със сгребане прибавя, добавя (*нещо
някъде, към нещо*); съберѐ, приберѐ (*нещо*) с
греблѐ: ~at seno na kopu съберѐ с греблѐ
сенѐ на купчина 2. (*со*) (по)изчистя, (по)опра-
вя, (по)изравня, (по)загладя (*нещо*) с греблѐ;
огребѐ, сгребѐ (*нещо*)
přihrab|at se, -u *св.* (*kam*) *експр.* дотѐгря се,
довлекѐ се, домѐкна се (*някъде*) тѐжко, трѐ-
маво: už se ~hrabal domů най-пѐсле той се
дотѐгри вкѐщи
přihrabáv|at, -ám *несв.* 1. (*со kam*) сгрябам
(*нещо*); с греблѐ, със сгребане прибавям, до-
бавям (*нещо някъде, към нещо*); събирам,
прибирам (*нещо*) с греблѐ: ~at slámu ke ko-
pě прибавям с греблѐ ѓще слѐма към купчина
2. (*со*) (по)изчиствам, (по)оправям, (по)из-
равнявам (*нещо*) с греблѐ; огрябам, сгрябам
(*нещо*): ~at cestičky (по)изчиствам пътѐчки с
греблѐ; сгрябам пътѐчки
přihráb|nout, -nu *св.* 1. (*со kam*) огребѐ (*нещо*);
с греблѐ, със сгребане добавя, прибавя (*не-
що някъде*); съберѐ, приберѐ (*нещо*) с греблѐ:
~nout smetí do kouta с греблѐ съберѐ смѐт в
ѐгъла 2. (*со*) *експр.* пригладя, загладя косѐ (*с
ръка, с гребен и под.*): ~nout vlasy hřebenem
пригладя косѐ с гребен
přihrad|a, -u *ж.* 1. отдѐлно, заградѐно място в по-

мешёние; отделёние: **~a na uhlí ve sklepe** място за вёглища в изба

přihrád|ka, -ky ж. 1. преградка, отделёние (в чекмедже, в бюфет и под.): **uložit prádlo do ~ek v prádelníku** слóжа бельó в преградки, в отделёния на гардерóб; **zařadit jednotlivé jevy do několika ~ek** *прен.* класифицирам отделни явлёния в няколко категòрии **2.** полíчка, лавичка, рáфтче: **~a na knihy** полíчка за книги

přihr|át, -aji/разг. -aju св. 1. (коти) подпомòгна, улесня (някого) да се прояви, да изпъкне, да извлече полза за себе си (при колективно изпълнение, при колективна игра): **~át někomu v dialogu** партнирам на някого в разговор така, че той най-добре да изрази мисълта си; **náhoda mu ~ála** *прен. експр.* случаят бе благоприятен за него; случайността му помòгна **2.** (коти со) спорт. подám (топка на съиграч); пасирам (към съиграч): **~át křídlu/na křídlo** пасирам към „крилото“; **~aj mi tu knihu!** *прен. експр.* подáй ми книгата!

přihráv|at, -ám нескв. 1. (коти) подпомáгам, улеснявам (някого) да се прояви, да изпъкне, да извлече полза за себе си (при колективно изпълнение, при колективна игра): **~at někomu v improvizaci** партнирам на някого при импровизация така, че да се прояви най-добре **2.** (коти со) спорт. подáвам (топка на съиграч), пасирам (към съиграч)

přihráv|ka, -y ж. спорт. подаване, пас **přihrbeně нар.** (леко) прегърбено, сгърбено, изгърбено

přihrben|ý, přihrbl|ý, -á, -é попрегърбен, поизгърбен: **~á záda** превит гръб; **chaloupky k zemi ~é** *прен. експр.* приведени към земята къщурки

přihrb|it se, -ím se св. попрегърбя се, поизгърбя се: **zestará a ~il se** той оstarя и се попрегърби

přihrbl|ý вж. přihrbený

přihrb|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. попрегърбвам се, поизгърбвам се

přihr|nout, -nu св. 1. (со кат) нарина, натрупам (нещо някъде); събера (нещо на едно място, закуп) с ринене, с трупане: **~nout zem ke stromku** натрупам пръст около дръвче; **~nout koštětem smetí na hromádku** събера с метла смёт на купчинка; **~nout si peřinu až na hlavu** придърпам пухена завивка и върху главата си **2.** (со) засипя, зарóвя, затрупам, загърля (нещо): **~nout kořeny kompostem** натрупам тор около корени

přihr|nout se, -nu se св. (кат) 1. струпам се, натрупам се (изведнъж) (някъде); нахлúя (някъде): **~nula se tam spousta lidí** там се стру-

паха страшно много хòра **2. експр.** нахълтам, нахлúя (някъде); втурна се (някъде) бързо, шумно: **~nul se domú až večer** той нахълта, той довтаса вкъщи чак вечерта

přihrn|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (со кат) наринвам, натрупам (нещо някъде); събирам (нещо на едно място, закуп) с ринене, с трупане: **~ovat písek na hromadu** натрупам пясък на купчина **2.** (со) засипвам, зарóвям, затрупам, загърлям (нещо)

přihrouble нар. възгрубó, грубовáто

přihroubl|ý, -á, -é възгруб, грубоват

přihr|át, -hřeji/разг. -hřeju св. (со) подгрёя, ~~уредя~~ ~~се~~

експр. уредя себе си, възползвам се от ситуация в собствен интерес

přihr|át se, -hřeji se/разг. -hřeju se св. сгрёя се, подгрёя се, постòпля се, стòпля се: **jen co se polévka trochu ~hřeje** само да се подгрёе малко супата; **~hřát se u rodinného krbu svých přátel** *прен.* намёря топлина в семейството на приятелите си

přihrýv|at, -ám нескв. 1. (со) подгрýвам, сгрýвам ~~(се)~~ ~~се~~

уредя себе си, глédам си интереса; глédам да се възползвам от ситуация в собствен интерес

2. третол. -á грёе; припíча, жáри (за слънцето): slunce hned zrána začalo ~at óще от сутринта слънцето запòчна да припíча

přihrýv|at se, -ám se нескв. сгрýвам се, грёя се, стòплям се, тòпля се: **~at se na cizí slávě** *прен.* тòпля се, грёя се на чужда слава; извличам полза за себе си за чужда смётка

přihrýb|at si, -ám si нескв. (чеho) разг. експр. (по)пийвам си, (по)србвам си (нещо): **~at si piva** попийвам си бýра

přícház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. 1. (кат) идвам, дохòждам, пристýгам (някъде) (неш): **~eli první návštěvníci** идваха първите посетители; **~ím se rozloučit** идвам да се сбогувам

2. (odkud) идвам си, връщам се (отнякъде): **~et z dovolené** връщам се от почивка; **~et z vojny domú** идвам си, връщам се у домá след казáрмата **3. (кат)** пристýгам, идвам (някъде) (с определена цел); постъпвам (на работа, на длъжност); встъпвам (в длъжност); влизам, попадам (някъде): **~eli brigádníci na pomoc** на помòщ идваха бригадýри; **~et do vězení** влизам в затвòра; попадам в затвòра; **~et do nemocnice** влизам, постъпвам в болница; **~et**

~~в болница~~ ~~се~~

do louže (попадам) от трън, (та) на плòг **4. в съчет. ~et (na svět)** раждам се: **~ely na svět nové děti** раждаха се (нови) деца **5. обикн.**

третол. **-í** (*kotui; kam*) пристига, идва, дохожда (*някъде*): **zprávy ~ejí pravidelně** вестите се получават, пристигат редовно; **z dvora ~el hluk** от двора се чуваше шум; **peníze ~ejí poštou** получавам(е) пари по пощата; **nové knihy ~ejí na trh** на пазара се появяват, излизат нови книги **6. третол. -í** (*po čem*) следва, идва, настъпва (*след нещо*): **po jaru ~í léto** след пролетта настъпва лято; **po polévce ~í maso** след супата следва (ястие с) месо; **po úvodu ~í vlastní článek** след увода идва същинската статия **7. (na so)** откривам, намирам, установявам (*нещо*); стигам (*до нещо*): **~et na nové zdroje surovin** откривам нови източници на суровини; **~et na řešení** намирам решение; **~et na záhadu** разкривам загадка♦ **~činnosti** откривам добрите страни на нещо; нещо ми се услажда **8. (na koho, na so)** отпращам се, насочвам се (*към някого, към нещо*) (*с неприятелски намерения*): **~el na ně s celou svou mocí** той се отпраща към тях с цялата си мощ **9. (ke kotui, na koho s čím)** обръщам се (*към някого*), отивам (*при някого*) (*с молба и под.*): **~et s návrhem** внасям предложение; **s takovou námě ne~ej!** не ми прави такива номера! не ми излизай с такива! **10. обикн. третол. ~í** (*na koho*), рядко **безл. -í** (*někoti*) (*нещо*) обхваща, обзема (*някого*); (*някой*) е обхващан, обзема (*от нещо*): **~ela na ni malátnost** обземаше си слабост; **~ejí na ni mdloby** тя получава припадъци, изпада в безсъзнание; **~í na něj dřímota** обхваща го дрямка; придрямва му се; **~í na něj spánek** приспива му се **11. (k čemu)** спечелвам, придобивам (*нещо*); събирам, натрупвам (*нещо*): **~et k majetku** придобивам имот; **~et k bohatství** спечелвам богатство, натрупвам богатство; **~et k rozumu** вразумявам се, поумнявам; **~et k vědomí a)** идвам в съзнание **б)** осъзнавам, разбихрам нещо; **jen chvílemi ~el k jasnému vědomí** само на моменти той идваше в съзнание, беше в съзнание; **~et k sobě** идвам на себе си, в съзнание; опомням се; **~et k platnosti** обикн. третол. **~činnosti**♦ **~činnosti** оставам с празни ръце, с пръст в устата, на сухо, измамен, излъган, надхитрен; **~et vhod** идвам, съм на място, уместно, навреме; подхождам точно **12. обикн. третол. -í** (*na so*) струва, излиза (*в пари*): **~í draho** излиза скъпо; струва много (*пари*) **13. (kam)** достига, стигам (*до нещо*) (*в работа, в дейност и под.*): **~et k hlavnímu bodu pořadu** достига до главния номер на програмата; **ne~í k žádným**

výsledkům той/тя не достига до никакви резултати **14. обикн. третол. ~í** (*na koho, na so*) (*нещо*) се пада, излиза, идва (*в определена степен, в определено количество*) (*на някого, на нещо*): **na každého ~í jen jeden díl** на всеки се пада само по една част; **na osobu ~í 100 korun** пада(т) се по 100 крони на човек **15. третол. -í** настъпва, идва, приближава (*се*): **~ejí bouřky** настъпват бури, идват бури; **~í nová doba** настъпва ново време **16. обикн. третол. в съчет. ~í** (*kotui*) **na mysl, na paměť, na vědomí** и под. (*нещо*) идва на ум (*на някого*); (*някой*) се сеща, спомня си, припомня си (*за нещо*): **~í mi na mysl otázka, zdali ...** задавам си въпроса, питам се дали ...; **~elo mu na vědomí, že se stane neštěstí** той усещаше, че ще се случи нещастие **17. обикн. третол. ~í** (*kotui*) (*нещо*) се струва, изглежда (*на някого*): **vše mi ~í jako sen** всичко ми се струва, всичко ми изглежда (като) сън; **tak jí to ~elo divné, že...** изглеждаше ѝ, струваше ѝ се странно, че... **18. (na so)** разг. изкарвам, изработвам, спечелвам (*в пари*); получавам (*в пари*): **měsíčně si ~í na 2000 korun** изкарва по 2000 крони на месец♦ **~činnosti** разг. гледам си кѐфа; удовлетворен съм, доволен съм **19. (kam, odkud)** в съчет. **~et do mužských let** навлизам в зрялата възраст, в зрелите години, в зрелостта; **~et do sporu** влизам в спор; **~et do styku** влизам в контакт, влизам във връзка; **~et do rozpaků** смущавам се, стеснявам се; **~et do potu** изпотявам се; **~et do módy** става модерно; излиза на мода; **~et do vzteku** обхваща ме бяс, ярост, яд; разбеснявам се; ядосвам се много; **~et do varu** завира; започва да ври, да кипи; **rozmluva ~í do proudu** разговорът се оживява; **~et z obluby** загубвам популярност; **~et z konceptu** обърквам се, забърквам се, оплитам се; загубвам връзката на мислите си; **~et z módy** излиза от мода, престава да е модерно; **to ne~í v úvahu** в никакъв случай; това е недопустимо; за това не може и да се помисли; **to ~í v úvahu** (това) се взема под внимание, предвид; съобразявам(е) се (с това) **20. (o so)** загубвам, изгубвам (*нещо*); лишавам се (*от нещо*); пропускам (*нещо*): **~et o vliv** загубвам влияние; **~et o začátek** пропускам начало; **~et o zrak** загубвам зрение, ослепявам; **~í zase o svůj nedělní spánek po obědě** пак му/ѝ пречат да спи в неделя следобед

příchod, -u м. **1.** идване, дохождане; **doba ~u do práce** време за идване на работа **2.** пристигане; **~ delegace** пристигане на делегация

3. в съчет. ~ **dítěte na světě** *прен.* раждане на дете **4.** настъпване, приближаване: ~ **jara** настъпване на пролетта; ~ **krize** приближаване, настъпване на криза **5.** място за пристигане; вход, подстъп и под.: ~ **do budovy** вход към сграда; ~ **k vodě** място, откъдето се влиза във водата

příchozí I, -í, -í 1. пристигнал, пристигащ, идващ, дошъл: ~ **muž** пристигнал(ият), пристигащ(ият) мъж, човек; дошлият човек **2.** приближаващ, настъпващ: ~ **jaro** настъпваща пролет

příchozí II, -ího m. пристигнал(ият); новодошъл, новодошл(ият); идващ(ият); посетител: **přivítat nové ~í** посрещна, приветствам новодошлите; **jít vstříc ~ímu** отправя се към новодошлия

příchozí III, -í ж. пристигнала(та), новодошла(та); идваща(та); посетителка

příchuť, -ti ж. **1.** допълнителен (неприятен) вкус; примес, привкус към вкуса: **voda bez zápachu a ~ti** вода без (неприятна) миризма и (неприятен) вкус; **kyselá ~ť vína** кисела жилка на вино **2. прен.** оттѣнок, отсянка, нюанс, окраска, обогрѣност; чувство: **scéna v něm zanechala ~ť zklamání a trpkosti** сцѣната остави у него чувство на разочарование и огорчѣние; **slovo s hanlivou ~ti** дума с оскърбителен оттѣнок **3.** есенция (за храни, за напитки и под.): **citronová ~ť** лимонена есенция; **minerálka s ~ti** ароматизирана и подсладѣна минерална вода

příchvat|at, -ám св. (кат) пристигна (някъде) бързо, с бързане; притека се, дотичам, дотърча (някъде): ~ **at na pomoc** притека се бързо **приходи** **до mlýna** допринеса и аз за общото благо; подпомогна малко, с нещо дребно някого (в спор, в дебати и под.)

příchycen|í, -í ср. техн. прихващане, закрепване

příchyc|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) леко, свободно прикрепвам, прихващам, захващам, зайглям (нещо): ~ **ovat vlasy sponkou** прихващам коса с фиба

příchyc|ovat se, -uji se/разг. -uji se нескв. 1. (кого, чего) придържам се (за някого, за нещо); залавям се, улавям се здраво (за някого, за нещо): ~ **ovat se zádradlí** придържам се за перила **2. третол. -uje se (на со)** здраво, силно се прикрепя (към нещо); хваща се (за нещо); прилепва се, утаява се, натрупва се (някъде): **břeč|an se ~uje na stromy** бръшлянт се увива около дърветата; **prach se ~oval na šaty** прахът се трупаше, полѣпваше върху дрѣхите

přichýl|it se, -ím se св. (ке кому, к чему) **1.** наведа се, наклоня се (към някого, към нещо) **2.** присъединя се (към някого, към нещо); застана на страната (на някого, на нещо); подкрепя (някого, нещо): ~ **it se k Husovi** застана на страната на Хус; ~ **il se k názoru, že...** (след известно колебание) той възприе мнѣнието, той се съгласи с мнѣнието, че...

přichylnost, -i ж. **1.** привързаност, преданост; благосклонност, симпатия **2. остар.** склѣнност, наклѣнност

přichyln|ý, -á, -é 1. (ке кому, к чему) привързан (към някого, към нещо); предан (на някого, на нещо); благосклѣнен (към някого, към нещо) **2. (к чему) остар.** склѣнен (към нещо)

přichyst|at, -ám св. (со) **1.** пригѣтвя, подгѣтвя (нещо): ~ **at věci na cestu** пригѣтвя нещата, стѣгна багажа за път; ~ **at (si) papír a pero** пригѣтвя си хартия и писалка **2.** пригѣтвя, сгѣтвя (храна и под.): ~ **at oběd** пригѣтвя, сгѣтвя обяд; ~ **at kravám** пригѣтвя кърма, фураж за кравите

přichyst|at se, -ám se св. (к чему; на со) пригѣтвя се, подгѣтвя се (за нещо): ~ **at se k práci** подгѣтвя се за работа; ~ **at se na cestu** пригѣтвя се за път

přichystáv|at, -ám нескв. (со) **1.** пригѣтвям, подгѣтвям (нещо): ~ **at si náradí k práci** пригѣтвям си инструменти за работа **2.** пригѣтвям, сгѣтвям (храна и под.): ~ **at večeři** пригѣтвям вечеря

přichyt|it, -ím, přichyt|nout, -nu св. (со) леко, свободно прикрепя, прихвања, захвања, зайгля (нещо): ~ **it obrubu dlouhými stehy** зашия подгѣтв свободно, с ѣдри бѣдове; ~ **it vlasy stužkou** прихвања коса с панделка, с лѣнта

přichyt|it se, -ím se, přichyt|nout se, -nu se св. 1. (кого, чего) заловя се, уловя се здраво (за някого, за нещо); хвања се, задържã се (за някого, за нещо): ~ **it se opěradla** уловя се, хвања се за облегало; **dítě se ~ilo matky za sukni** детѣто се улови за полãта на майка си; ~ **it se špatné společnosti прен.** хвања се с лоша компания; ~ **it se sklenice прен.** хвања се за чãшката, отдам се на пиянство; ~ **it se karet прен.** хвања се за картите, отдам се на хазãрт **2. третол. -í se, -ne se (на со)** здраво, силно се прикрепя (към нещо); прилепи се, утай се, натрúпа се (някъде): **chmýří se ~ilo na šaty** пухът се залепи за дрѣхите **3. третол. -í se, -ne se разг.** развали се (под въздѣйствиѣ на топлина, стýд и под.) (за храни): **vánočka se trochu ~ila** козунакът малко прегоря, малко

- поизгоря; **brambory se mrazem ~ily** картофите измръзнаха от студа
- přijatelně** нар. приемливо, допустимо, поносимо, търпимо: **chovat se celkem ~** държã се горе-долу добре, прилично
- přijatelnost, -í** жс. приемливост, допустимост, поносимост, търпимост
- přijatelný, -á, -é** приемлив, допустим, поносим, търпим: **koupit za ~ou cenu** кúпя на приемлива цена
- přijedn|at, -ám** св. (*koho – вин. па со*) наема, привлекã допълнително (*някого на работа и под.*): **~at si na úklid** наема допълнително работници за почистване
- přijednáv|at, -ám** не св. (*koho – вин. па со*) наемам, привличам допълнително (*някого на работа и под.*): **~at dělníky na práci** наемам, приемам допълнително работници на работа
- přijem, -mu** м. 1. (*čeho*) приемане, получаване (*на нещо*): **~em zboží** приемане, получаване на стока; **~em zásilky** получаване на прãтка; в **nemocnici je dnes ~em** в болницата днес се приемат пациенти 2. (*z čeho*) икон. счетов. дебит, активи; приход, (парични) постъпления (*от нещо*): **státní ~my** държавни приходи; **~em ze cla** митнически приход; **daň z ~mu** данък общ доход 3. доход; заплата; трудово възнаграждение: **měsíční ~em zaměstnance** месечен доход, месечно възнаграждение на служител; **hrubý ~em** брутна заплата; **čistý ~em** чиста заплата 4. техн. приемане, прием: **rozhlasový ~em** радиоприемане; **televizní ~em** телевизионно приемане
- přijem|ce, -ce** м. получател: **oprávněný ~ce** пощ. законен получател; **~ce směnky** търг. банк. акцептант
- přijem|ka, -ky** жс. счетов. разписка за получаване (*на материали и под.*)
- přijemkyn|ě, -ě** жс. получателка
- přijemně** нар. приятно, мило: **být ~ překvapen** приятно съм изненадан; **zní ~** звучи мило, приятно
- přijemný, -á, -é** приятен, мил: **~ý zevnějšek** приятна външност; **~á chuť** приятен вкус; **~á společnost** приятна компания; **~é chování** приятно, мило държане
- přijet, -jedu** св. (*kam*) 1. пристигна, дойда (*някъде*) (с превозно средство) (*за човек*): **~jet na návštěvu** пристигна, дойда на гости (с превозно средство); **~jet vlakem** пристигна, дойда с влак; **~jet lodí** пристигна, дойда с параход; **~jet na kole** пристигна, дойда с колело, на велосипед; **~jet na koni** пристигна, дойда на кон, с кон 2. обикн. трето. -jede при-
- стигне, дойде (*някъде*) (*за превозно средство*): **vlak právě ~jel** влакът току-що пристигна; **auto ~jelo před dům** колата спря, пристигна пред къщата
- přijet|í, -í** ср. 1. приемане, получаване: **~í zboží** приемане на стока; **~í směnky** банк. акцепт, акцептация 2. прием: **~í u prezidenta republiky** прием при президента на републиката 3. приемане: **~í na vysokou školu** приемане в университет
- příjezd, -u** м. 1. пристигане, идване (с превозно средство): **očekávat něčí ~** очаквам нечие пристигане; **~ vlaku** пристигане на влак 2. място, през което се минава, за да се влезе, за да се пристигне някъде: **~ do hradu** път, мост, тунел, вход и под. към крепост
- příjezdov|ý, -á, -é** който води към място на пристигане: **~á silnice** входна артерия; път, който води към нещо
- příjice, -e** жс. мед. сифилис, лус
- přijímac|í, -í, -í** приеман; приемателен; който се отнася към приемане: **~í den** приеман ден; **~í hodiny** приемни часовè, часовè за консултация; **~í pohovory na vysoké škole** ústni приемни изпити в университет; разговор с кандидат-студент; **~í zkoušky** приемни изпити; **~í list** търг. разписка, квитанция, фактура за получени стоки; **~í kamera** филм. кинокамера, киноапарат; **~í stanice** техн. (радио)приемателна станция; **~í anténa** техн. (радио)приемателна антена
- přijímač, -e** м. техн. приемник, приемател: **rozhlasový ~** радиоприемник, радиоапарат; **televizní ~** телевизор, телевизионен приемник; **elektronkový ~** лампов приемник
- přijímač|ka, -ky** жс. 1. филм. кинокамера, киноапарат 2. техн. разг. приемник, приемател 3. обикн. мн. **přijímač|ky, -ek** разг. приемни изпити
- přijímán|í, -í** 1. приемане; получаване: **~í zboží** получаване на стока; **~í do strany** приемане в партия; **~í potravu** приемане на храна 2. църк. причестяване; причастие: **jít k ~í** отивам да взема причастие, да се причестя; **~í pod obojí způsobou** причастие „по двãта начина“ (*с хляб и с вино*)
- přijím|at, -ám** не св. 1. (*со*) приемам, получавам (*нещо*): **~at dary** приемам, получавам подаръци; **rád její pomoc ~á** той с удоволствие приема помощта ѝ 2. (*koho – вин. кам*) приемам (*някого на гости, на посещение, под закрила и под.*); вземам (*някого под закрила, да живее и под.*): **~at hosta** приемам гост; **~at pacienty** приемам пациенти; **~at někoho**

na **stravu** приëмам някого на хранà, да се хранì (при мен); ~**at někoho na milost** смилявам се над някого **3.** (со) приëмам, хвãщам, поëмам (нещо); възприëмам (нещо): ~**at podávanou ruku** приëмам подадена ръка; ~**at pozvání** приëмам покàна; ~**at gratulace** приëмам поздравлëния; ~**at sázku** приëмам облòг; ~**at nabídnutí k sňatku** приëмам предложëние за женитба; ~**al na sebe městské mravy** тòй възприëмаше градските нрãви; ~**at trest jurid.** отказвам се от обжãлване на присъда **4.** (кого – вин.; кого, со за со; кам, jak) приëмам, взëмам (някого като някакъв, за някакъв, някъде; нещо за нещо): ~**at nové členy do organizace** приëмам новì члëнове в организация; ~**at do učení** приëмам, взëмам на учëние; ~**at do služby** приëмам, взëмам на служба; ~**at za vlastní (dítě)** осиновявам детë; ~**at za žert** приëмам на шëга; схвãщам, възприëмам като шëга; ~**at všechny řeči za bernou mincí** взëмам всìчки приказки за чиста монëта, за истина **5.** (со) поëмам, приëмам (длъжност, работа и под.): ~**at povinnosti** поëмам задължëния; ~**at funkci předsedy** поëмам, приëмам длъжност на председател **6.** (со) придобивам, получавам, приëмам (вид, изглед, характер и под.): ~**at nové formy** придобивам, приëмам новì фòрми **7.** църк. причестявам се, взëмам причãстие

přijít, -jdu св. 1. (кам) дòйда, пристìгна (някъде) пëш: ~**jít do školy včas** пристìгна, дòйда наврëме на училище; ~**šel až do domu** тòй дòйде чãк вкъщи; ~**šel pro mne, abych šel do divadla** тòй дòйде да ме взëме, за да отидем на театър; ~**jít pro knihu** дòйда за книга, да взëма книга ♦ ~**jít k nejlepšimu** пристìгна в разгàра на нещò; дòйда в кулминациòнния момëнт; ~**jít s prázdnou a** дòйда си, върна се с празни ръцë, бëз да донесà парì **б)** дòйда си, върна се, бëз да съм свършил рãбота(та); ~**čekali s jakou ~jde** чãкаха да видят каквò е направил, да разберãт каквò е постигнал; ~**jít ke křížku** пойскам прошка; разкãя се; призная си винãта; ~**jít s křížkem po funuse** дòйда, направя нещò след дъжд качулка, късно, със закъснение, когãто вëче не è нужно; ~**jít se svou troškou do mlýna** и àз дам нещò за общòто блага, и àз допринесà за общòто блага; ~**nesměl mu ~jít na oči** тòй не биваше да се мърка пред очите му; ~**kdo dřív ~jde, ten dřív mele** поговорка кòйто превãри/кòй изпревãри, тòй натовãри **2.** (odkud) дòйда си, върна се (отнякъде): ~**jít z práce** дòйда си от рãбота, върна се от рãбота; ~**jít z vojny domů** дòйда

си, върна се след войнìшка служба, след казãрма; ~**šel z dovolené** тòй си дòйде от почивка, от òтпуск **3.** (kam) пристìгна, дòйда (някъде) (с определена цел, за да работя и под.); встъпя (в длъжност); вляза, попадна (някъде, в нещо): ~**šel nový ředitel** дòйде нов директор; встъпи в длъжност нов директор; ~**do oddělení ~šel nový spolupracovník** в отдëла постъпи нов сътрудник; ~**jít do vězení** вляза, попадна в затвòра; ~**jít do nemocnice** вляза, постъпя в бòлница; ~**jít pod auto** попадна под автомобил; ~**jít včas do postele** лягам ♦ ~**judomháy** попадна под ùдарите на някого; подлòжен съм, излòжен съм на ùдарите, на гневà на някого; ~**jít z deště pod okap, ~jít z bláta do louže** попадна от трън (та) на глòг **4.** в съчет. ~**jít (na svět)** родя се: ~**po pěti letech ~šel syn** след пët годìни (им) се родì син **5.** третол. ~**jde (komu; kam)** пристìгне, дòйде, отиде (някъде); полúчи се (някъде): ~**noviny ještě nešly** вестниците òще не сà дошли, не сà пристìгнали; ~**šel mu dopis** тòй полúчи писмò; пристìгна, дòйде писмò за нëго; ~**šla sem zpráva, že...** тук се полúчи, пристìгна, дòйде съобщëние, че...; ~**pomoc ~šla okamžitě** незабãвно бе окãзана пòмощ; незабãвно пристìгна пòмощ; ~**četl, co mu ~šlo do rukou** тòй четëше, каквòто му попаднеше; ~**statek ~šel do cizích rukou** чифликът, имëнието отиде в чужди ръцë; ~**skříň ~jde do vedlejšího pokoje** шкафът ще отиде, шкафът ще се премëсти в съседната стая; ~**vynález k nám ~šel z ciziny** изобретëнието пристìгна, дòйде при нас от чужбина; ~**peníze ~šly poštou** парите се полúчиха, дòйдоха по пòщата; ~**telegram ~šel včas** телеграмата дòйде, пристìгна, полúчи се наврëме; ~**nová kniha ~šla na trh** новата книга се появи, излëзе на пазãра; ~**kam ta kniha jen ~šla, mohla ~jít?** кдë ли се е дянала тãзи книга? **б.** обикн. третол. ~**jde (po čet)** последва, дòйде, настъпи (след нещо): ~**po polévce ~šlo maso** след супата последва (ястие с) месò; след супата се сервира месò; ~**po a ~jde b** след à ще слëдва, ще последва, ще дòйде б; ~**po zimě ~jde jaro** след зимата ще настъпи, ще дòйде пролеттã **7.** (na со) открìя (нещо); стìгна (до нещо); натъкна се (на нещо); установя, намëря (нещо): ~**jít na stopu** попадна на слëда; ~**jít na chybu v úctu** натъкна се на грешка, открìя грешка в смëtка; ~**jít na ztracenou knihu** намëря, открìя загубëна книга; ~**jít na záhadu** разкрìя, разрешã загãдка; ~**jít na řešení** стìгна до решëние; намëря решëние; ~**nemohl ~jít na**

vhodný výraz той не можеше да намѐри под-
ходящ израз; **~jít na něco nového** хрумне ми
нѐщо нѐво; попадна на нѐщо нѐво; **nemohu**
na to ~jít не мѐга да разбере това; **~jít na**
nové myšlenky разсѣя се, развлека се, разтуша
❖

~jít mu
крія добрите страни на нѐщо; нѐщо запѐчне
да ми се услажда, да ми допада; **~jít něčemu**
na kloub стигна до същината, до същността
на нѐщо; разбере нѐщо; *разг.* намѐра цаката,
чалъма на нѐщо; **nemůžu mu ~jít na jméno**
не ѝскам и да чѹя за нѐго **8.** (*na koho, na co*)
нападна (*някого, нещо*); отправа се, насѐча
се (*към някого, към нещо*) (*с неприятелски*
намерения): **~šli na ně loupežníci** нападнаха
ги разбойници; **nekřičte, nebo na nás ~jde**
soused не викайте, защото ще дойде съседът
(*за да ни се кара*); **na mne si ne~jde** на мен
няма да може да ми излѐзе с този нѐмер; с
мен няма да може да се разбере; **na květiny**
~šly mrazu цветята бяха попарени, бяха
❖

~kám
ударя на камък/о камък; остана излѐган в
надѐждите, в очакванията си **9.** (*ke koho, na*
koho s čít) обърна се (*към някого с молба, с*
желание и под.); дойда, отида (*при някого с*
молба, с желание и под.): **každou chvíli na**
mne s něčím ~jde все ми ѝска нѐщо **10.** *обикн.*
третол. **-jde** (*na koho*), *рядко безл.* **-jde**
(*někoho*) (*нещо*) обхва̀не, обзѐме (*някого*);
(*нещо*) сполетѝ (*някого*); (*някой*) е обхва̀нат,
обзѐт, сполетѝн (*от нещо*): **~šla na ni mdloba**
стана ѝ лошо; прилоша ѝ; **~šla na ni dřímota**
обхва̀на я, обзѐ я дря̀мка; придрѝма ѝ се; **~šlo**
na nás neštěstí сполетѝ ни нещастие; **~šlo mu**
špatně стана му лошо; прилоша му **11.** (*к ље-*
ти) спечѐля, придобѝя (*нещо*); събера̀, на-
трупам (*нещо*): **~jít lehce k penězům** лесно
спечѐля, натрупам пари; **~jít k úrazu** претърпя
злополу̀ка; постра̀дам при злополу̀ка; **~jít ke**
cti a полѹча почит, уважѐние **б)** заслѹжа
почит, уважѐние; **~jít k moci** дойда на вла̀ст;
~jít k platnosti *обикн. третол.* влѐзе в сила
❖

~jít k něčemu
си, в съзнанѝе; опѐмня се; **~jít k veslu** дойда
на вла̀ст; взѐма вла̀стта; **~jít k něčemu jako**
slepý k houslím нѐщо ми па̀дне от небѐто;
полѹча нѐщо наготѐво, изневидѐлица, без
усилѝе от мѐя страна̀; **jak k tomu ~jdu?** каквѐ
ме засѹга това̀? отдѐ-накѹдѐ аз? защѐ аз
тря̀бва да се занима̀вам с това̀? **12.** *обикн.*
третол. **-jde** (*na co*) излѐзе, стру̀ва, ко̀ства
(*на някого в пари*): **na kolik ~šel ten kabát?**
ко̀лко (ти) излѐзе това̀ палтѐ? **pobyt u moře**

~šel na velké peníze почѝвката на морѐ
стру̀ваше мнѐго пари; **to vám ~jde draho a)**
това̀ ще ви излѐзе солѐно, ще ви стру̀ва скѹпо
б) *прен.* скѹпо ще (ми) платѝте за това̀; това̀
ще ви излѐзе през нос̀а; **co/kolik od toho ~jde?**
разг. ко̀лко ще ми ѝскате за това̀? ко̀лко тря̀бва
да платѝ за това̀? **13.** (*kam*) достѝгна, стѝгна
(*do neço*) (*в работа, в дейност и под.*): **s**
ničím nemůžе ~jít ke konci нищо не може да
изка̀ра до кра̀я; **při čtení ~šel až k poslední**
kapitole при чѐтенето той стѝгна (ча̀к) до
последната глава̀; **na to řeč ne~šla** за това̀ не
стана̀ дѹма; **~šel k přesvědčení, že...** той стѝгна
до убеждѐнѝето, че... **14.** *обикн. третол.* **-jde**
(*na koho, na co*) (*нещо*) се па̀дне, излѝза (*в*
определена степен, в определено количество)
(*на някого, на нещо*): **na každého ~jdou dva**
chlebíčky на всѐки ще се па̀днат по дв̀а
сандвича **15.** *третол.* **-jde** настѝпи, наст̀ане,
дойде, приближѝ (се): **~šly velké deště** зава-
ля̀ха голѐми дѹждѐвѐ; **~šel rozhodný okam-**
žik настѝпи решѝтелният мѝг; **~šly zlé časy**
наст̀анаха лоши времена̀; **co asi ještě ~jde?**
каквѐ ли ѐще ни ча̀ка? каквѐ ли ѐще има да се
слѹчи? **vždy nám do toho něco ~jde** винаги
нѐщо ще ни попрѐчи, нѐщо ще ни се слѹчи;
jak to vlastně ~šlo, že... как всѝшност се слѹчи,
как всѝшност ст̀ана така̀, че...; **najednou ~šla**
nemoc a byl konec s prací внезапно дойде
болестта̀ и ра̀ботата бе прекратѐна; **jak to ~jde,**
že... как така̀ (ст̀ана), че... **16.** *обикн. третол.*
в съчет. **-jde (koho) na mysl, na paměť i**
под. (*нещо*) дойде на ѹм, в паметта̀, в съзн̀а-
нѝето и под. (*на някого*); (*нещо*) хрумне (*на*
някого); сѐтя се, спѐмня си, припѐмня си (*за*
нещо): **náhle mi ~šlo na mysl, abych...** вне-
за̀пно ми дойде на ѹм да...; **mluví, co mu ~jde**
na jazyk говори, каквѐто му дойде на езѝка,
каквѐто му па̀дне; **~šla mu spásná myšlenka**
хрумна му, дойде му на ѹм спасѝтелна мѝсьл
17. *обикн. третол.* **-jde (koho)** стѐри се, види
се (*на някого*): **~šlo mi vše jako sen** всѝчко
ми се стѐри като сѹн; **~šlo mu to k smíchu**
това̀ му се видѝ, това̀ му се стѐри смѐшно; **to**
ti nesmí ~jít zatěžko не бѝ тря̀бвало да го
схва̀щаш като трудна зада̀ча; **tak mi to ~šlo**
divně това̀ ми се стѐри странно **18.** *обикн.*
безл. **-jde** (*na koho, na co*) *разг.* (ще) завѝси
(*от някого, от нещо*): **když ~jde na to** ако се
стѝгне до това̀; в слѹчай, че; в такѹв слѹчай;
když na to ~jde, budu dělat cokoli ако се
стѝгне дот̀ам, ще ра̀ботя каквѐто и да ѐ; ако е
необходѝмо, ще вѝрша какв̀ато и да ѐ ра̀бота;
~jde na okolnosti, za kterých se bude případ

projednávat (ще) зависи от обстоятелствата, при който ще се обсъжда този случай; **pokud ~jde na mne, nic proti tomu nemám** щò се отнася до мѐн, аз нямам нищо прòтив това; **~jde na to, jak kdo bude pracovat** (ще) зависи от това кой как ще работи **19.** (o co) загубя, изгубя (нещо); лишà се (от нещо); пропусна (нещо): **~jít o peníze** загубя пари; **~jít o zaměstnání** загубя работа; **~jít o hlavu** загубя главата си; **~jít o život** загубя живота си; **~jít o začátek** пропусна начало; **to by člověk ~šel o uši** експр. човек може да оглуше (от това) **20.** (kam; odkud) в съчет. **~jít do let** вляза, навляза в години; остаря; **~jít do rozumu** вразумя се, поумнея; **nemohl do toho ~jít** той не можà да свикне с това, не можà да се нагоди към това; **~jít do nebezpečí** попадна, намèря се в опасност; **~jít do varu a)** обикн. третол. заври, възври, кипне (за вода) б) прен. кипна, избухна, ядòсвам се; **rozmluva nemohla ~jít do proudu** разговорът не можà да се оживи, не можà да тръгне; **~jít do rozpaků** смутя се, изпадна в смущение; **~jít do podezření** попадна под подозрение, запòчат да ме подозират; **~jít do lidských úst, do (lidských) řečí** вляза в хòрските уста; стàна предмет на одумки, на клепки, на укòри и под.; **~jít na mizinu** разоря се, стигна до прòсешка тояга; **~jít na přetřes** стàна обèкт на приказки, на одумки; **~jít vhod** дòйда на място, умèстно, наврème; прилèгна тòчно, удòбно; **~jít zkrátka** останà с празни ръце, с пръст в устàта; останà на сùхо, измàмен, излèган, надхитрèн; **~jít nazmar** обикн. третол. (нещо) отиде на вятъра, пропàдне; **~jít do styku** вляза в контакт, осъществя контакт, свържа се; **~jít do módy** обикн. третол. разг. (нещо) стàне модèрно, излèзе на мода; **~jít do úzkých** разг. изпадна в безизходница; намèря се в задънена улица, в затруднено положение; **~jít na buben** разг. фалирам, разоря се, стигна до прòсешка тояга; **~jít ve psí** разг. а) спукана ми е работата б) третол. (нещо) пропàдне, отиде на вятъра; **~jít do jiného stavu** разг. забременя; **~jít ze cviku** изляза от фòрма; **~jít z konceptu** объркам се, забъркам се, оплетà се, загубя връзката на мислите си; **~jít z rovnováhy** объркам се, забъркам се, изляза от равновесие; **~jít z módy** обикн. третол. разг. (нещо) излèзе от мода, престàне да б̀де модèрно **21.** само přijít si (na co) разг. изкарам, изработя, спечеля (в пари); полúча (в пари): **~jde si na 2000 korun měsíčně** ще изкара, може да изкара по 2000 кòрны

глèда кèфа; ще му падне сърце на място, ще б̀де удовлетворèн б) това ще му струва много усилия

přijždět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. (kam) **1.** пристигам, идвам (някъде) (с превозно средство) (за човек): **~ět k přátelům** пристигам при приятелите си; **~ět na návštěvu** пристигам, идвам на гòсти; **~ět na koni k městu** пристигам в града на кòн, с кòн; **~ět vlakem** пристигам, идвам с влак; **~ět autobusem** пристигам, идвам с автобус; **~ět lodí** пристигам, идвам с параход **2.** обикн. третол. -í пристига, идва (някъде) (за превозно средство): **vlak ~í do stanice** влакът пристига на гарата

přijmení, -í ср. фамилно име, фамилия

přijmout, -jmu св. **1.** (co) приема, полúча (нещо): **~jmout dopis** приема писмò (донесено вкъщи, връчено лично и под.); **~jmout zákazku** приема поръчка; **~jmout pomoc** приема пòмощ **2.** (koho – вин.; koho kam) приема (някого на гости, на посещение, под закрила и под.); взема (някого някъде под закрила, за да живее и под.): **~jmout hosta** приема гòст; **~jmout někoho na byt/do bytu** приема някого на квартира; **~jmout pod střechem** приема под пòкрива си; **~jmout pod ochranu** взема под свòя охрана, под свòя защита; **~jmout na milost** смиля се над някого **3.** (co) приема, взема (нещо); възприема, схва̀на (нещо); хва̀на, поема (нещо): **~jmout podávanou knihu** поема подавана книга; **~jmout rámem někoho** хва̀на някого под ръка; **~jmete mé díky** приемете мòята благодарност; **~jmout pozvání** приема покàна; **~jmout zprávu o něčem se zármutkem** приема със скръб вестта за нещо; **~jmout vyzvání k souboji** приема покàна за дуел; **~jmout nabídnutí k sňatku** приема предложение за женитба; **~jmout něčí slova jako urážku** възприема, схва̀на нечий думи като оскърбление; **~jmout trest** юрид. отка̀жа се от обжалване на присъда **4.** (koho – вин.; koho, co za co, kam, jak) приема, взема (някого като някакъв, за някакъв, някъде; нещо за нещо): **být ~jat na vysokou školu** приет съм в университет; **~jmout za členu** приема за члèн, като члèн; **~jmout za muže, za manželku** приема, взема за мъж, за съпруг; **~jmout za ženu, za manželku** приема, взема за жена, за съпруга; **~jmout za vlastní (dítě)** осиновя дете; **~jmout hochu do učení** приема, взема момчè за чирак **5.** (co) поема, приема (длъжност, работа и под.): **~jmout funkci předsedy** поема, приема председателска длъжност; **~jmout úřad** приема длъжност, служба **6.** (co)

придобия, полўча, приёма (*вид, израз, характер и под.*): **jeho tvář ~jala bolestný výraz** лицето му придобѝ болѣзнено изражение **7. църк.** причестя (се), взема причастие **příjmov|ý, -á, -é** *икон.* приходен, дõходен; който се отнася към приход, към дõход: **~á položka** приходно перõ (в приходна книга); **~á stránka rozpočtu** приходна страна на бюджет **příkap|at, -ám, příkáp|nout, -nu** *св. (со)* добавя, прибавя, (допълнително) слõжа (*нещо*) с капане: **~at ocet do omáčky** прибавя оцет в сõс **příkaz, -u** *м.* **1.** заповед, нареждане, распорѣждане: **dát ~** дам, издãм заповед; заповядам; **nedbat ~u** пренебрегвам, не съблюдавам, не изпълнявам, не спазвам заповед; **plnit ~y** изпълнявам заповеди; **~y nové doby** *прен.* изисквания на новото време **2. юрид. икон.** мандãт, дõговор за порѣчка **3. икон.** õрдер, платѣжно нареждане **4. спец.** оперãтор, команда **příkázání, -í** *ср.* **1.** (нравствено-религиõзна) заповед, (нравствено-религиõзно) предписãние; нравствена повѣля, нравствен закон **2. в съчет.** **desatero božích ~í** *църк.* десетте бõжи заповеди **příkáz|at, -žu/книж.** **-ži** *св.* **1. (кõти со)** заповядам, наредя (*нещо на някого*); распорѣдя се (*с нещо, с някого*): **~zat dětem, aby seděly klidně** заповядам на децãта да мирувãт; **lékař ~zal nemocnému ležet** лѣкарят нареди на бõлния да лежи **2. (кõho, со кõти, кãт)** *книж.* отредя, предоставя, отпýсна (*нещо на някого*); определя (*някого, нещо за някъде*): **~zat někomu byt** отредя, предоставя, отпýсна жилище на някого; **byl služebně ~zán do vzdáleného města** той бѣше определен, назначен (служѣбно) в далѣчен град **příkazec|e, -e** *м.* **1. юрид.** доверител, мандãнт **2. търг.** комитент **příkazník, -a** *м.* *юрид.* мандатõр, пълномõщник **příkaz|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* **1. (кõти со)** заповядвам, нареждам (*нещо на някого*); распорѣждам се (*с някого, с нещо*): **~ovat dětem poslušnost** заповядвам на децãта да слýшат; **strach ~oval mu opatrnost** *прен.* страхът му диктувãше да бѣде предпазлив **2. (кõho, со кõти, кãт)** *книж.* отрѣждам, предоставям, отпýскам (*нещо на някого*); определям (*някого, нещо за някъде*): **~ovat někomu byt** предоставям, отпýскам жилище на някого **příklad, -y** *м.* **1.** пример, образец: **být ~em svou obětavostí** слýжа за пример със свõята жертвогõвност; **dávat špatný ~** давам лõш пример; **jít někomu ~em vstříc** явявам се при-

мер, образец за някого; **sloužit za ~** слýжа за пример; **dávat někoho, něco za ~** давам някого, нещо за пример; **brát si/vzít si z někoho, z něčeho ~** вземам/взема пример от някого, от **оцãтõ** **~ánu** *книж.* **~ánu** заразителен **2.** пример, иллюстрация; пояснение, доказãтельство: **poučka doložená konkrétními ~y** (научен) извод, подкрепен с конкретни примери; **~y na užití slova** примери за употреба на дýма; **na příklad/například** на пример; **ku příkladu/kupříkladu** *книж.* на пример **3.** пример, задача: **(početní) ~** пример, задача (по смятане); **řešit ~y** решавам примери, задачи; **úsudkový ~** логическа задача; **~ na rovnici o dvou neznámých** пример за уравнение с двѣ неизвѣстни **příklád|at, -ám** *несв.* **1. (со на со; koho, со k čemu; со kõти)** слãгам, поставям, тýрям (*някого, нещо някъде, върху нещо, до нещо*); допýрам, поднасям (*нещо към нещо*): **~at obklady na otok** слãгам, поставям компреси на отõк; **~at ruku k srdci** слãгам ръкã на сърцето си; **~at (si) ruku nad oči** заслãням очѝ с ръкã; **~at binokl k očím** поднасям бинокъл към оцãтõ **~at ruku/ruce k dílu** запрѣтвам здраво ръкãви; хвãщам се (здраво) за работа **2. (со k čemu)** прилãгам, прибавям (*нещо към нещо*): **~at ilustrační materiál** прилãгам иллюстративен материал; **~at potvrzenku** прилãгам разписка, квитанция **3. (со; kãт; nad со)** добавям, прибавям, притýрям (*въглища и под.*): **často ~at (uhlí)** чѣсто прибавям, добавям, притýрям въглища (в õгњя) **4. (со čemu, kõти)** *книж.* придãвам, приписвам (*нещо на нещо, на някого*): **~at něčemu význam** придãвам значѣние на нещо; **~at slovům jiný smysl** придãвам, приписвам на дýми друг смѝсл; **~at něčemu váhu** вярвам на нещо; **~at někomu autorství článku** приписвам ãвторство на стãтия на някого; **~at si za zásluhu** приписвам си заслýга **5. в съчет.** **~at jméno, titul (kõти) стар.** приписвам, присвõявам, давам (*на някого*) ãме, титла и под.: **~at si věvodské jméno** присвõявам си херцõгска титла **příkladně** *нар. книж.* примерно, образцово; (кãто) за пример: **~ dobrý přítel** изключително добър приятел; **starat se o někoho ~** грижа се за някого образцово **příkladn|ý, -á, -é** примерен; образцов; който (мõже да) слýжи за пример, за образец: **~ý pracovník** образцов работник; **~ý pořádek** образцов порядък **příklán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í** *несв. (со; со, рядко*

koĥo k ĉetu, ke kotu) накланям, навещдам (нещо, някого към нещо, към някого): **~ět vyvrácený plot** изправям съборена ограда; **~ět hlavu k rameni** накланям глава към рамото

přiklánět se, -ím se, 3. мн. **-ějí/-í** неск. 1. (*ke kotu; k ĉetu; kat*) накланям се, навещдам се, свещдам се (към някого, към нещо, някъде): **těžké větve se ~ějí k zemi** тежките клони се свещдат към земята 2. (*ke kotu, k ĉetu; kat*) присъединявам се (към някого, към нещо; някъде); клоня (към някого, към нещо): **~ět se k názoru většiny** присъединявам се към мнението на мнозинството 3. обикн. *третол.* **-í se** език. образува една акцентна цялост с предходяща ударена дума

přiklápět, -ím, 3. мн. **-ějí/-í** неск. 1. (*co*) лѐко затварям, захлѐпвам, притварям (нещо): **~ět víko kufru** хлѐпвам, захлѐпвам капак на кѹфар 2. (*co*) захлѹпвам, похлѹпвам (нещо): **~ět mísy** захлѹпвам панийци

přiklápět se, третол. -í se, 3. мн. **-ějí se/-í se** неск. затваря се, захлѹпва се (за нещо отворено, отхлупено): **víko se špatně ~í** капакът се затваря лѐшо

přiklapnout, -nu св. (*co*) експр. захлѐпна, затръшна, тръкна (нещо); шѹмно затвѐря (нещо): **~nout víko** захлѐпна капак; **~nout knihu** шѹмно затвѐря книга

přiklep, -u м. 1. заковане, зачѹкване, приковане 2. спорт. забиване (в хѐкея): **střelba s ~em** удар със забиване 3. почѹкване, знак за приклѹчване (при наддаване на трѐг)

přiklepnout, -nu св. 1. (*co*) закова, зачѹкам, прикова (нещо): **~nout hřebík kladívkem** закова гвѐздец с чѹкче 2. в свѣт. **~nout (kotouč) (v hokeji)** спорт. забия шайба (в хѐкея) 3. (*co*) експр. захлѐпна, затръшна (нещо): **~nout víko** захлѐпна капак 4. и **přiklepnout sí** (*co*) ударя (си), нараня (си) (*ръка и под.*) при захлѐпване, при затръшване 5. (*co kotu*) присѣдя (нещо на някого) с ѹдар на чѹкчето (при трѐг, при наддаване): **~nout kupci koberec** с ѹдар на чѹкчето обявя купувача за собственик на килима; **~nout druŹstvu subvenci** прен. разг. отпѹсна на дру̀жество субсидия

přiklížit, -ím св. (*co*) залепя, прилепя (нещо) с туткал

přiklonit, -ím св. (*co; co, рядко koĥo k ĉetu, ke kotu*) наклоня, наведя (нещо, някого към нещо, към някого): **~it žebřík ke zdi** наклоня, наведя стълба към стената; **~it hlavu k rameni** наведя глава към рамото (си)

přiklonit se, -ím se св. 1. (*ke kotu, k ĉetu; kat*)

наклоня се, наведя се, склоня се, свѣда се (към някого, към нещо; някъде): **~ila se k němu a něco mu zašeptala** тя се наклони към него и му прошепна нещо 2. (*ke kotu, k ĉetu; kat*) присъединя се (към някого, към нещо): **~it se k předsedovi** присъединя се към председателя; **vítězství se ~ilo na naši stranu** прен. победата клонеше на наша страна

přiklonk[a, -u ж. език. енклитика

přiklonný, -á, -é език. енклитичен: **~é slovo** енклитика

přiklop, -u м. 1. похлупак, капак: **skleněný ~ na sýru** стъклен похлупак за сирена; **čapka s ~u na uši** шапка-ушанка 2. капак, падаща врата (*на отвор в пода*): **v podlaze byl ~ do sklepa** на пода имаше капак към мазето; **~ u tanku** лѹк на танк

přiklopit, -ím св. (*co*) 1. захлѐпна, хлѐпна, (лѐко) затръшна (нещо): **~it víko** хлѐпна, захлѐпна капак; **~it padací dveře** хлѐпна, захлѐпна врата-капак 2. затвѐря, захлѹпя, похлѹпя (нещо): **~it hrnec** захлѹпя тенджерата; **~it kufr** затвѐря кѹфар; **~it klavír (deskou)** затвѐря капак на пиано

přiklopit se, обикн. третол. -í se св. затвѐри се, захлѹпи се (за нещо отворено, отхлупено): **víko se ~ilo** капакът се затвѐри

přiklopk[a, -u ж. клѹпа; капаче, похлупаче: **čepice s ~ami přes uši** шапка-ушанка; **hrtanová ~a** анат. надгрѹклянник

přiklopat, -uji/разг. -uju неск. (*co*) 1. хлѐпвам, захлѐпвам, (лѐко) притварям (нещо): **~ovat pokličky** хлѐпвам, захлѐпвам похлупаци 2. затварям, захлѹпвам, похлѹпвам (нещо): **~ovat hrnce** захлѹпвам тенджери

přikluset, -šu/-sám св. (*kat*) дотѹчам (някъде); пристѹгна (някъде) препѹскайки, бързо, тичешком; дотърча (някъде): **koník ~sal k stáji** кончето допрѹпка, дотѹча до обѐра; **~sala četa strážníků** експр. дотърча взвѐд стражари

přikodrcat (se), -ám (se) св. (*kat*) експр. дотѹтря се, доклатѹшкам се (някъде); пристѹгна (някъде) с дрѹсане, клатешком, тресѹйки се, трополѹйки: **vozík (se) pomalu ~al** карѹцата се дотѹгри бавно и с дрѹсане; **~al se domů za tmu** по тѹмно с дрѹсане и трополѹене тѹ стѹгна вкѹщи

přikolíčkovat, -uji/разг. -uju св. (*co*) прикрепя, закрепя (нещо) с щипки за пранѐ: **~ovat prádlo** закрепя, простра пранѐ с щипки

přikolík[ovat, -uji/разг. -uju св. (*co*) закрепя, прикрепя (нещо) с колчета: **~ovat stan** закрепя палатка с колчета, забия колчета на палатка

přikop, -u *м. электр.* консумирана, входяща мощност

přikop, -u *м.* 1. ѝзкоп, ров, канавка, канал, вада: ~у **podél cesty** крайпътни канавки; **zavodňovací ~ na lukách** напоителен канал в ливади; **trativodní ~** банкетна канавка 2. окоп, ров: **ochranný ~ kolem hradu** защитен ров около крепост; **protitankový ~** противотанков окоп; **překlenout společenské ~у** *прен.* преодолѣя обществени различия 3. *геогр.* падинă

přikořen|it, -ím *св. (со)* слѡжа допълнително подправки (*на нещо, в нещо*): ~it **omáčku** слѡжа допълнително подправки в сос; ~it **salát** допълнително слѡжа подправки на салата; ~it **vtip** *експр.* (по)пресолѣя виц, включоа пикантни подробности във виц

přikoř|it, -í *ср.* неправда, кривда, ощетяване, уцърб, несправедливост: **činit někomu ~í** ощетявам някого; постъпвам несправедливо към някого; **snášet ~í** изпитвам неправди, несправедливости; понасям несправедливости

přikoup|it, -ím *св. (со)* докѹпя, прикѹпя (*нещо; от нещо*); кѹпя допълнително, ѡще (*от нещо*): ~it **metr látky** кѹпя допълнително метър плат; ~it **k chatě zahrádku** кѹпя допълнително към вила и градинка

přikous|nout, -nu *св. (со к četu)* хăпна, лăпна (*нещо*) заедно (*с нещо*), като добавка (*към нещо*): ~nout **k čaji sušenky** (заедно) с чая взема, хăпна и бисквити; **ke každému soustu masa ~l kus chleba** към всяка, с всяка хăпка месѡ той лăпваше (и) парчѡ хляб

přikouzl|it, -ím *св. (koho, со)* омагьѡсам (*някого, нещо*); обвѣржа с магически срьдства (*някого, нещо*)

přiková|vat, -ám *ср.* **stálo** ~ý стоя като прикован; стоя вцепенѡ

přikov|at, -ul-ám *св. (koho, со)* приковă (*някого, нещо*): **pohledem jakoby ji ~al** *прен.* той като че ли я приковă с поглед

přikováv|at, -ám *несв. (koho, со)* приковăвам (*някого, нещо*): ~at **otroky k veslům** приковăвам рѡби към веслă; **slova jakoby ji ~ala na místo** *прен.* дѹмите като че ли я приковăваха на (еднѡ) място

přikrač|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (ke komu, k četi; kat)* *остар.* пристъпвам (*към някого, към нещо*); приближăвам се (*към някого, към нещо; някъде*): ~ovat **k loži nemocného** приближăвам се към леглѡ на болен 2. (*к četi*) *рядко книж.* пристъпвам (*към нещо*); запѡчвам (*нещо*): ~ovat **k hlasování** пристъпвам към гласѹване; ~ovat **k přísnějším opatřením** прибѣгвам към по-стрѡги мѡрки 3. (*ke komu*

jak) *остар.* отнăсям се, държă се (*някак към някого, с някого*)

přikrád|at se, -ám se *несв. (kat)* прокрадвам се (*някъде*); промъквам се крадешком, дѡбнешком, неусѡтно (*някъде*); доближăвам се, пропълзѣвам тихо, незабележимо (*някъде*): **kočka se ~ala k ptačímu hnízdu** кѡтката се прокрадваше към птйчетѡ гнездѡ

přikráj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *св. (со)* нарѡжа, отрѡжа допълнително, ѡще (*нещо; от нещо*); донарѡжа (*от нещо*): ~et **salám** нарѡжа ѡще салăм, ѡще от салăма

přikraj|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (со)* наръзвам, отрязвам допълнително, ѡще (*от нещо*); донарязвам, доотрязвам (*нещо; от нещо*): ~ovat (**si**) **chléb do polévky** наръзвам, отрязвам си ѡще хляб за сѹпата 2. (*со*) изръзвам, отрязвам (*нещо*) в определѡна фѡрма: ~ovat **kůži na podrážku** отрязвам гьѡн за подмѡтка; **ne~oval jsem pravdu dle pohodlí** *прен.* не сѡм преиначăвал, промѡнял ѝстината, кăкто ми е удѡбно

přikras|a, -y *жс. книж. в съчет.* **psát bez ~** пиша директно, без разкрасѹвания; **hovořit bez ~** говорѣя направо, директно, без заобикăлки

přikrást se, -kradu se *св. (kat)* *експр.* прокрадна се (*някъде*); промъкна се крадешком, дѡбнешком, неусѡтно (*някъде*); доближă (се), пропълзѣ тихо, незабелязано (*някъде*): ~krást se **k oknu** промъкна се към прозѡрец; ~krást se **po špičkách** промъкна се, доближă (се) на пръсти

přikrášl|it, -ím *св. (koho, со)* поразкрасѣя, доразкрасѣя, доукрасѣя (*някого, нещо*); поразхубавѣя (*някого*): ~it se **na ples** доукрасѣя се, поразкрасѣя се за бăл; ~it si **obličej** поразкрасѣя си лицѡто; ~it **minulost** доукрасѣя, поразкрасѣя минало

přikrášl|ovat, přikrašl|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho, со)* поразкрасѣявам, доразкрасѣявам, доукрасѣявам (*някого, нещо*); поразхубавѣявам (*някого*): ~ovat si **tvář líčidlem** поразкрасѣявам лицѡто си с грѣм; ~ovat **skutečnost** поразкрасѣявам действителност

přikrčēn|ý, -á, -é *експр.* посгърчен, сгърбен, сгѹшен, свит: ~á **postava** привѡдена, сгърбена фигура; ~ý, **nedorostlý stromek** *прен.* сгърчено, недорăсло дръвчѡ

přikrč|it, -ím *св. (со)* посгърча, сгѹша, свѣя (*нещо*): ~it **nohy při skoku** свѣя кракă (под сѡбе си) при скѡк; ~it **hlavu do ramen** посгърча, сгѹша главă между раменѡте; ~it **čelo** сбръчкач чѡлѡ

přikrč|it se, -ím se *св. 1. (ke komu, k četi; kat)* сгърча се, свѣя се, сгѹша се, поприклѡкна, по-

приведà се (към някого, към нещо; някъде): **~il se (k zemi) a zas vyskočil** той поприклèкна (към земята) и след това скòчи; **děti se ~ily k matce** децàта се сгúшиха в мàйката; децàта се притиснаха към мàйката; **~it se pod peřinou** свия се, сгúща се под юргàна; **oči se ~ily strachem** очите се присвиха от стрàх **2. експр.** свикна; приспособя се, адаптирам се: **povaha schopná se všude ~it** характер, който е способен да се приспособи, да се адаптира навсякъде

příkřčovat, -uji/разг. -uju несл. (со) рядко (лèко) свивам, сгúшвам, попривèждам (нещо): **~ovat hlavu** сгúшвам главà

příkřčovat se, -uji se/разг. -uju se несл. рядко **1. (ke kоти, k čети; kat)** (лèко) се свивам, сгúшвам се, попривèждам се (към някого, към нещо; някъде): **~oval se k zemi** той се свиваше, попривèждаше се към земята **2. експр.** свиквам, приспособявам се, адаптирам се: **~ovat se v ústraní** свиквам да живèя затворено, усамотèно, далèч от хòрата

příkřeslit, -ím св. **1. (со kоти, ke kоти, k čети)** прибàва (нещо) към рисúнка, с рисúване; до-рисúвам (нещо на някого, на нещо; нещо върху някого, върху нещо): **~il mu vousy** той му нарисува допълнително и мустàци; **k textu ~it ilustraci** нарисувам (и) илюстрация към текст **2. (со)** нарисувам (нещо): **~it si obočí a)** подсиля си вèждите (с мòлив б) коригирам си вèждите; **~it zprávu podle své fantazie** прен. доизмисля (си), разкрася, доукрася (си) новинà

příkřeslovat, -uji/разг. -uju несл. **1. (со kоти, ke kоти, k čети)** прибàвам (нещо) към рисúнка, с рисúване; рисúвам допълнително (нещо на някого, на нещо; нещо върху някого, върху нещо): **~ovat další motivy vzoru** прибàвам към модел-рисúнка нови мотиви **2. (со)** рисúвам (нещо): **~ovat si obočí a)** рисúвам си, подсилявам си вèждите б) коригирам си вèждите

příkrm, -u м. готв. гарнитúра (към ястие): **podávat brambory jako ~** поднасям картофи като гарнитúра

příkrmlit, -ím св. (коho, со čím) подхраня, до-храня (някого, нещо с нещо): **~it dítě kaší** подхраня дете с каша; **~it včely cukrem** пчел. подхраня пчели със захар

příkrmlovat, -uji/разг. -uju несл. (коho, со čím) подхранвам, дохранвам (някого, нещо с нещо): **~ovat housata** сел.стоп. подхранвам гъсетà; **~ovat včely** пчел. подхранвам пчели

příkřořit, -ím св. книж. **1. (ke kоти, k čети; kat)** пристъпя (към някого, към нещо; някъде); приближà (се) (към някого, към нещо; някъде): **~it k oknu** пристъпя към прозòрец, приближà се до прозòрец; **~it blíž** пристъпя пò-близо **2. (k čети)** пристъпя (към нещо); запòчна (нещо): **~it k dalšímu jednání** пристъпя към пò-натàтъшни разисквания; **~it k věci** пристъпя към главното, към същността

příkřořovat, -uji/разг. -uju несл. книж. **1. (ke kоти, k čети; kat)** пристъпвам (към някого, към нещо; някъде); приближàвам (се) (към някого, към нещо; някъде): **~ovat k loži nemocného** пристъпвам, приближàвам (се) към легло на бòлен **2. (k čети)** пристъпвам (към нещо); запòчвам (нещо): **~ovat k řešení problémů** пристъпвам към решàване на проблем **3. (ke kоти jak)** остар. отнасям се (някак към някого, с някого); държà се (някак с някого)

příkřojit, -ím св. **1. (со)** нарежа, отрèжа допълнително, òще (нещо; от нещо): **~it maso a vyrovnat váhu** отрèжа òще месò, за да отмèря тòчно тегло **2. (со)** изрèжа, отрèжа (нещо) в определена форма: **~it kúži na podrážku** отрèжа гьòн за подмèтка

příkřost, -i ж. **1.** стръмнинà, отвèсност: **~ skal** стръмнинà, отвèсност на скали **2.** грубост, рязкост, сурòвост: **~ řeči** грубост, рязкост на рèч; **~ odmítnutí** рязкост на òтказ **3.** груба, рязка, сурòва постъпка, оцèнка; грубост, рязкост: **vyhýbal se ~em** той избягваше грубостите, грубите постъпки

příkřov, -u м. книж. **1.** покривка, обвивка, покривàло, пòкрив (средство за покриване и предпазване): **zelený ~ hustých haluzí** зелèн свòд от гъсти клòни; **mramorový ~ hrobu** мраморна плòча на грòб; **~ rakve** капàк на ковчèг; **sněhový ~** прен. снèжна покривка, снèжно покривàло; **být bez ~u** без подслòн, без стряха над главàта сьм **2. остар. книж.** покрòв, савàн: **aksamitový ~ na rakvi** кадифèн, аксамитен покрòв на ковчèг **3. геол.** навлак

příkřlý, -á, -é **1.** стръмнен, отвèсен: **~á skála** стръмна, отвèсна скала; **~é schody** стръмни стълби, стръмно стълбище **2.** груб, рязък; сурòв; òстър; стрòг: **~á kritika** òстра, рязка критика; **~é odmítnutí** рязък, òстър òтказ; **~á slova** сурòви думи; **být k někomu ~ý** груб сьм, рязък сьм към някого **3.** рязък, òстър; внезапен, неочàкван: **~ý rozpor** òстро, рязко противорèчие; **~é nerovností majetkové** òстри имуществени неравенства; **názory jsou v ~ém protikladu** вьзгледите са кòрнено противоположни; **~ý vzestup teploty** рязко, внезапно

покачване на температура; **~ý postup na město** внезапно настъпление към града

přikrýt, -kryji/разг. -kryju св. (koho, co) покрива, закрива, завива, загърна, затуля (някого, нещо); похлупя (нещо): **~krýt dítě (peřinkou)** покрива, завива детѐ (с пухено юрганче); **je zima, dobře se ~kryj** студѐно е, покривай се, завивай се добре; **~krýt na zimu růže** загърля рози за през зимата; **~krýt hrnec pokličkou** похлупя тенджерата с капак; **~krýt jámu prknem** покрива, закрива яма с дъска; **~krýt si obličeř rukama** закрива си лицето с ръце; **~krýt někomu ústa** прен. затворя устата на някого; накарвам някого да млъкне; **~krýt svou chybu** прен. скрива, прикрива грешката си

přikrýv|at, -ám неск. (koho, co) покривам, закривам, завивам, загръщам, затулявам (някого, нещо); похлупвам (нещо): **~at se dekou** покривам се, завивам се с одеяло; **~at hrnec pokličkou** похлупвам тенджерата с капак; **~at jámu prkny** покривам, закривам яма с дъска

přikrýv|a, -у ж. покривка; покривало; одеяло; кувертира: **prošíváná ložní ~a** юрган; **hodit ~u přes koně** хвърля покривало върху кон; **~a na stůl** покривка за маса; **sněhová ~a** прен. снежна покривка, снежно покривало; **ledová ~a řeky** прен. ледена покривка на река

přikř| нар. 1. стръмно, отвѐсно: **~klesající sráz** стръмно спускащ се склон **2.** грубо, рязко; сурово; остро; строго: **jednat ~** постъпвам, действам грубо, сурово **3.** рязко, остро; внезапно, неочаквано: **~ s něčím kontrastovat** рязко контрастирам с нещо

přikup|ovat, -uji/разг. -uju неск. докупвам (нещо; от нещо); купвам допълнително, още (нещо; от нещо): **~ovat látku** купвам още плат, още от плата; **postupně ~ovat sektorový nábytek** постепенно попълвам мебелировка със секции

přikus|ovat, -uji/разг. -uju неск. (co k čemu) хапвам, лапвам (нещо) заедно (с нещо), като добавка (към нещо): **~ovat k polévce chléb** ям супа с хляб; хапвам хляб със супата; **~ovat pečivo ke kávě** с кафето хапвам и бисквити

přikutál|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (co) дотъркалям (нещо); докарвам (нещо) с търкаляне: **~et sudy** дотъркалям бъчви

přikutál|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se св. (kam) дотъркалям се, търкулна се (до нещо; някъде): **míč se mu ~el až k nohám** топката се дотъркаля чак до краката му

přikvač|it, -ím св. книж. остар. пристигна с бързана, бегом, тичешком, препускайки, забързано, задъхано; дотичам, дотърча, довта-

сам: **jezdec ~il** ездачът пристигна с препускане; **~ila noc** прен. бързо се спусна нощта

přikvap|it, -ím св. книж. пристигна с бързана, бегом, тичешком, препускайки, забързано, задъхано; дотичам, дотърча, довтасам: **~ila se smutnou zprávou** тя побърза да дойде, за да съобщи една тъжна вѐст; **náhle ~í večer** прен. вечерта ще настъпи внезапно и бързо

přikysel|it, -ím св. (co) подкиселя (нещо): **~it salát citronem** подкиселя салата с лимон

přikysel|ovat, -uji/разг. -uju неск. (co) подкиселявам (нещо)

přikýv|nout, -nu св. 1. (koti) кимна (на някого) в знак на съгласие, одобрително: **mlčky ~nout** кимна мълчаливо в знак на съгласие **2. (koti; k čemu; na co)** съглася се (с някого, с нещо), одобря (нещо): **~nout ke všemu/na všechno** съглася се с всичко; **v tomhle vám ne~nu** в това отношение няма да се съглася с вас

přikyv|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (koti) кимвам/кимам (на някого) в знак на съгласие, одобрително: **~ovat na souhlas** кимвам/кимам в знак на съгласие; **pochvalně ~ovat hlavou** одобрително кимвам/кимам с глава **2. (koti; k čemu; na co)** съгласявам се (с някого, с нещо); одобрявам (нещо)

přilák|at, -ám св. (koho, co) 1. примамя, подмамя, прилъжа, подлъжа (някого, нещо): **~al ji k sobě sliby** той я примамя с обещания; **~at veverku oříšky** подмамя катеричка с орехчета **2.** привлекя (някого, нещо): **~at něčím pozornost** привлекя нещо внимание; **zápas ~al na hřišti tisíce diváků** публ. мачът привлече на игрището хиляди зрители

přilb|a, přilb|a, -у ж. 1. каска, шлем: **rytířská ~a s hledím** рицарски шлем със забрало; **vojenská ~a** войнишка, бойна каска; **hornická ~a** миньорска каска; **potápěčská ~a** водолазен шлем; **vzduchotěsná ~a** херметична каска, херметичен шлем; **modré ~y** сини каски (войски на ООН); **bílé ~y** бели каски (специални полицейски части) **2.** прен. предмет, подобен на каска: **kadeřnická ~a** сешоар, фризьорска каска

přiléh|at, -ám неск. 1. (k čemu; na co) прилягам, прилепвам (към нещо, върху нещо); допирам се плътно (до нещо): **límeč ~á ke krku** яката плътно приляга, прилепва към шията; **kozačky těsně ~ají na nohy** ботушите прилепват плътно по краката; **okna, dveře ne~aly** прозорците, вратите не се затваряха добре; **viko špatně ~á** капакът се затваря лошо **2. (k čemu)** допирам се (до нещо); съм, намирам се в съседство (с нещо): **ke krámu ~alo skladiště**

непосредствено до магазина се намираше складово помещение **3.** (*к četи, рядко četи*) подхождам, прилягам, отивам (*на нещо*); подходящ съм (*за нещо*): **nápěv písňě ~á k textu** мелодията на песента приляга, подхожда на текста; **hledá definici, která by ~ala** търси подходяща дефиниция

přiléhav|ě нар. **1.** прилепнало, плътно: **~ těsná sukně** тясно прилепнала пола **2.** подходящо, точно, сполучливо; уместно, подобаващо; както подхожда, подобава; както трябва: **mluvit ~** говоря както трябва, както подобава, както е (най-) подходящо в този случай

přiléhavost, -i ж. уместност, точност, сполучливост

přiléhav|ý, -á, -é 1. прилепнал (*към нещо*); опънат, обтегнат, изпънат (*по нещо*): **~é šaty** вталена рокля **2.** подходящ, подобаващ, прилягащ, уместен; точен, сполучлив: **~á odpověď** подходящ отговор

přilehl|ý, -á, -é 1. полегнал, приведен: **~á tráva** полегнала трева **2.** рядко прилепнал: **vlasy pevně k hlavě ~é** силно прилепнали към главата коси **3.** прилежащ, съседен, близък; граничещ (един с друг): **náměstí s ~ými uličkami** площад и съседните му улици; **~ý terén воен.** прилежащ терен; **~é úhly (mnohoúhelníka) геом.** прилежащи ъгли (на многоъгълник)

přileh|nout, -nu св. (*к četи, на со*) прилегна, прилепна (*към нещо, върху нещо*); допра се плътно до (*нещо*); затисна плътно (*нещо*): **šaty ~ly k tělu** роклята прилепна към тялото; **vlažné lístky k sobě ~ly** намокрените листове (хартия) се слепиха, прилепнаха един към друг; **záplata má dobře ~nout** крѝпката трябва да прилепне добре; **dveře dobře ne~ly** вратата не се затвори добре

přilep|ek I, -ku м. неоуш. **1.** нещо прилепено, залепено; налѝп: **~ek bláta na botě** налѝп от кал по обувка **2. прен. експр.** крѝпка; (неподходяща) добавка към нещо: **odstavec působí dojemem ~ku** абзацът създава впечатление за неподходяща, несвързана добавка

přilep|ek II, -ka м. одуш. експр. лѝпка, опашка, досадник, натрапник, навлек (*за човек*): **cítit se ~kem** чувствам се като лѝпка, като натрапник

přilep|it, -ím св. (*со; со на со; кам*) прилепя, залепя (*нещо към нещо, върху нещо*): **~it známku na dopis** залепя марка върху писмо

přilep|it se, -ím св. **1.** (*на со; кам*) залѝпна, полѝпна, прилепна, прилепя се, залепя се (*върху нещо, някъде*): **bláto se ~ilo na boty** калта се залѝпи по обувките, полѝпна по обувките; **pro-**

moklé šaty se ~ily na tělo измокрената рокля залѝпна за тялото **2.** (*на коho*) експр. лѝпна се, залепя (се) (*за някого*); непрекъснато се движа (*с някого*): **~il se na ně podvodník** за тях се лѝпна един измамник; **~il se na vedoucího běžce jako stín** той се залѝпи като сянка за водещия бѝгач; той бѝгаше непрекъснато

~někomu na paty експр. залепя се за някого; трѝгна по петите на някого; досадя на някого

přilep|ovat, -uji|разг. -uju неск. (*со; со на со; кам*) прилепвам, залѝпвам (*нещо към нещо, върху нещо*): **~ovat známky** залѝпвам марки

přilep|ovat se, -uji se|разг. -uju se неск. 1. (*на со, кам*) прилепвам се, залѝпвам (се) (*върху нещо, някъде*): **mokré plavky se ~ují na tělo** мокрият бански костюм залѝпва за тялото **2.** (*на коho*) рядко експр. лѝпвам се, залѝпвам се (*за някого*); непрекъснато придружавам (*някого*)

přilepšen|á, -é ж. в съчет. **na ~ou** за подобряване на положението (*материално, здравословно и под.*): **dostat peníze na ~ou** получа парична помощ

přilepšen|í, -í ср. (материална) помощ, добавка, надбавка: **peněžité ~í** парична помощ

přilepš|it, -ím св. (*коти jak, čím*) помогна (*на някого*), подпомогна (*някого*) да подобри (материалното си) положение (*с нещо*); подобри (материалното, здравословното и под.) положение (*на някого по някакъв начин*): **~it matce peněžitou podporou** подпомогна парично майка си; **~it nemocnému na jídle** подхраня болен (*за да възстанови здравето си*)

přilepš|ovat, -uji|разг. -uju неск. (*коти jak, čím*) помагам (*на някого*), подпомагам (*някого*) да подобри (материалното си) положение (*по някакъв начин*); подобрявам (материалното, здравословното и под.) положение (*на някого с нещо*): **~ovat někomu na jídle** разнообразявам храненето на някого с повече и похубава храна

přilet, -u м. 1. долитане, прилитане, пристигане: **~ tažných ptáků** долитане на прѝлетни птици; **~ delegace** пристигане на делегация със самолет **2. авиац.** кацане

přilét|at, разг. přilít|at, přilétáv|at, -ám неск. 1. (*odkud; kam*) долѝтам, прилѝтам (*отнякъде; някъде*); пристѝгам с летѝне (*отнякъде; някъде*); приближавам (*някъде*) с летѝне: **z dálky ~alo hejno ptáků** от далечината приближаваше ято птици; **~at letadlem** пристѝгам със самолет; долѝтам на самолет, със самолет **2.** (*на со*) кацам (*на нещо, върху нещо*):

na květ ~á motýl на цветето каца пеперуда
3. третол. -á (odkud; kam) експр. долита, пристига, идва (*отнякъде; някъде*) (*за звук и под.*): **z okna ~aly tóny** от прозореца идваха, чуваха се, звучаха тонове **4. обикн. третол. -á книж.** появява се, настъпва, настъва: **jaro dlouho ne~alo** пролетта дълго не настъпваше

přiletět, -ím, přilétnout, разг. přilítnout, -nu св. **1. (odkud; kam)** долетя, прилетя (*отнякъде, някъде*); пристигна с летене (*отнякъде, някъде*); приближя (*някъде*) с летене: **ptáci ~ěli z jihu** птиците долетяха от юг; **~ěla zpráva o neštěstí** долетя, пристигна вест за нещастие

♦ **~ěla kniha, ~ěla mluva** бебе **2. (na co)** кацна (*на нещо, върху нещо*): **motýl ~l na květ** пеперудата долетя, кацна върху цветето; **letadlo ~ělo na letiště** самолетът кацна на летището **3. (odkud, kam) експр.** долетя, пристигна, появя се бързо (*отнякъде, някъде*) (*за нелетящи същности*): **děvče ~ělo jako vítr** момичето пристигна много бързо, долетя като вятър; **~ěl k vlaku pozdě** въпреки бързането той закъсня за влака; **hřmot ~ěl z ulice** от улицата долетя гръхот, шум, тропот **4. обикн. третол. -í, -ne книж.** появи се, настъпи, настъна: **~ělo nenadálé štěstí** неочаквано ги споходи щастие

přiletovat, -uji/разг. -uju св. (*co*) припоя, запоя, заваря (*нещо*): **~ovat ucho k hrnci** запоя дръжка на тенджерата

přilév|at, разг. přilív|at, -ám неств. (*co; čeho do čeho; kam*) доливам, допълвам (*нещо в нещо; някъде*); сипвам още (*нещо, от нещо в нещо; някъде*): **~at víno do sklenice** доливам вино в чашата; **~at do čaje rumu** сипвам ром в чая

♦ **~at jedovatě** отравям, отравям
přiléz|at, разг. přilíz|at, -ám неств. **1. (ke komu, k čemu; kam)** припълзявам, допълзявам, долазвам (*до някого, до нещо, при някого, при нещо; някъде*): **hadí ~ali na slunce** змиите припълзяваха на слънце **2. (za kým; ke komu) разг. експр.** грубо довтасвам, домъквам се, идвам (*при някого*) с молба, с умилкване, с подмъзване: **pořád za ní ~á** постоянно се мъкне при нея и се умилква

přilízt, разг. přilíz|t, -lezu св. **1. (ke komu, k čemu; kam)** припълзя, допълзя (*до някого, до нещо, при някого, при нещо; някъде*): **housenka ~lezla na list** гъсеницата допълзя на листа; **~lézt po kolenou** допълзя, довелка се на коленя; **~lézt po čtyřech** долазя, допълзя на четири крака **2. обикн. přilíz|t (za kým; ke komu) разг. експр.** грубо довтасам, домъкна се, дойда (*при някого*) с молба, с умилкване,

с подмъзване: **~lezl za ní/k ní a udobřili se** той се домъкна разкаян при нея и се сдобриха; **urazila se, ale zase ~leze** тя се обиди, но пак ще довтаса

přilež|et si, -ím si св. *рядко* полежя си, поспя си, почина си (*повечко*): **~et si v neděli** полежя си в неделя

příležitost, -i ж. **1.** (удобен) случай; възможност; обстоятелство: **~ k hovoru** възможност, (удобен) случай за разговор; **~ poznat cizí kraje** възможност да се опознаят чужди земи; **mít ~** имам възможност, имам удобен случай; **neměl jsem ~ s ním mluvit** нямах възможност, удобен случай да говоря с него; **nezanedbat** **žádnou ~** не пренебрегна, не изостава, не зарежа никаква възможност; **dát ~ k něčemu** дам, предоставя възможност за нещо; **využít každé ~i** възползвам се от всяка възможност, от всеки удобен случай; **chápat se každé ~i** използвам всяка възможност, всеки удобен случай; **nechat si ujít ~** пропусна случай, възможност

♦ **~avě** **~avě** възможността е налице, престъплението се извършва лесно; който бърка в меда, не може да не си оближе пръстите **2. в съчет. při příležitosti, u příležitosti (čeho) като предлог с род. книж.** по случай (*нещо*): **při ~i narozenin** по случай рожден ден; **u ~i podepsání smlouvy** във връзка с подписване, по случай подписване на договор

příležitostně нар. при случай, при възможност: **~ něco říci** кажа нещо при (удобен) случай, при (удобна) възможност

příležitostn|ý, -á, -é **1.** случаян: **~á koupě** случайна покупка; **~é zaměstnání** случайна, временна, сезонна работа; **~ý kuřák** нареден, пишман пушач; пушач от време на време; **~ý střelec** нареден стрелец **2.** юбилейен; възникнал, създаден, станал по някакъв случай: **~á báseň** стихотворение, (написано) по случай...; **~á známka** пощ. юбилейна пощенска марка; **~é razítko** пощ. юбилейен печат

přilíc|it, -ím св. воен. лов. прицеля се, премера се (*при стрелба с пушка*)

přilín|at, -ám неств. книж. **1. (k čemu, na co; рядко ke komu)** прилепвам, залепвам (се), лепвам се (*към нещо; за нещо; по нещо*): **sukně ~á k bokům** полата прилепва към хълбоците **2. (ke komu, k čemu) рядко** привързвам се (*към някого, към нещо*); сприятелявам се (*с някого*); привиквам (*с нещо*): **~al vášnivě k drobnému tvorů** той страстно се привързваше към малкото създание

přilípnout, -nu св. (со *kat*) диал. прилепнѣ, залепнѣ (нещо някъде): ~**nout známku** залепнѣ пощенска марка

přilípnout se, -nu se св. диал. 1. (*kat*) прилепнѣ се, залепнѣ се (някъде, за нещо): ~**nout se na patřenou lavici** залепнѣ се за боядисана скамейка 2. (*na koho*) експр. лепна се, залепнѣ се (за някого); непрекъснато се движа (с някого): ~**l se na děvče** той се залепи за момичето

přilís[st se, -ám se св. (*ke kоти, k čети*) примѣкна се, прислѣмча се (към някого, към нещо) (с умилкване, с подмилкване): **pes se ~al k pánovi** кучето се заумилква около господѣря (си)

přiliš нар. прекалено, прекомѣрно, много, извънредно, твърде; повече, откълкото трѣбва: ~ **malý byt** прекалено малко жилище; ~ **dlouho** прекалено дълго, твърде дълго; **být ~ unaven** много съм уморѣн; прекалено уморѣн съм; **až ~ důvěřovat** прекалено много вѣрвам; вѣрвам повече, откълкото трѣбва; **je ~ chytrý, aby...** твърде ъмен е, за да...; **to se mi ~ nelíbilo** това не ми харѣсваше особено; **bere si to ~ k srdci** взема го много навѣтре, много надълбоко; **bylo toho ~ (nejednou)** твърде много ми се събра, много ми дойдѣ (наведнѣж); **to je ~!** експр. това е прекалено! прекаляваш!/прекалявате!

přiliš[n]ý, -á, -é прекомѣрен, прекален: ~**á námaha** прекомѣрно усилие; ~**á skromnost** прекалена скромност

přilítat, přilítnout вж. **přilétat, přiletět**

přilít, -liti/-liti разг. -**leji/-leju** св. (*co; čeho do čeho; kat*) долѣя, допѣля (нещо в нещо; някъде); сипя още (нещо, от нещо в нещо, някъде): ~**lít vodu do hrnce** долѣя вода в тенджерата; ~**lít si mléka do kávy** долѣя си, досипя си мляко в кафѣто; ~**lít sběračku omáčku** сипя още ѣмачко

přiliv, -u м. 1. прилив: **vlny mořského ~u** вълни на морски прилив; ~ **tvůrčí vášně** прен. прилив на творческо вдъхновение 2. приток; наплив: **nedostatečný ~ krve do srdce** недостатъчен приток на кръв към сърцето; ~ **pracovníků do dolů** приток, наплив на работници към мѣни; ~ **peněz do banky** приток на пари към банка

přilívat вж. **přilévat**

přilízat, přilízat вж. **přilézat, přilézat**

přilnavost, -i ж. 1. прилепчивост 2. физ. адхезия, сцепление

přilnavý, -á, -é прилепващ; плѣтно обгрѣщащ; долѣпващ се; който (се) прилепва, долѣпва: ~**é šaty a**) прилягаща, вталѣна рокля б) лепнеца, прилепваща рокля

přilnout, -nu св. 1. (*k čети, na со; рядко ke kоти*) прилепна, залепна, лепна се (към нещо, за нещо; за някого): **mokrý plavky ~nuly k tělu** мокрият бѣнски костюм залепна за тялото; **lak na mastný podklad ne~ne** лакът не хваща на мазна основа, върху мазна повърхност 2. (*ke kоти, k čети*) привѣржа се (към някого, към нещо); сприятеля се (с някого); привѣкна (с нещо): **nevěsta ~nula k tchánovi** бѣлката се привѣрза към свѣкѣра, сприятелѣ се със свѣкѣра; ~**nout k pracovnímu prostředí** привѣкна с работна обстановка

příloha, -y ж. 1. приложение, притѣрка: **obrázková ~a** илюстрировано приложение; **zábavná ~a** приложение (към вѣстник) с развлекателно, със забавно съдържание; ~**y k žádosti** приложения, приложени документи към молба 2. готв. гарнитѣра: **brambory jako ~a k masu** картѣфи като гарнитѣра към месѣ

příložit, -ím св. 1. (*co na со; koho, со k čети; со kоти*) слѣжа, поставя, тѣря (някого, нещо някъде, върху нещо, до нещо); допра, поднеса (нещо към нещо): ~**it obvaz na ránu** слѣжа, поставя превръзка на рана; ~**it ucho na dveře** допра, долепѣ ухѣ до вратата; ~**il si šáteček k nosu** той поднесе към носѣ си кѣрпичка, запуши си носѣ с кѣрпичка; ~**it nemocnému obklad** поставя, слѣжа компрѣс на болен; ~**it si pušku k líci** воен. прицѣля се, премѣря се; ~**it dítě k prsu** книж. взема детѣ, за да го накѣрмя 2. (*co k čети*) приложѣ, прибавя (нещо към нещо): ~**it doklady k žádosti** приложѣ документи

příložit запрѣтна (здраво) рѣкави; хвана се (здраво) за работа 3. (*co; kat; na со*) добавя, прибавя, притѣря (въглища и под. някъде, към нещо): ~**te, nebo to zhasne** сложѣте още дѣрва, въглища, иначе ъгънят ще угасне; ~**it na oheň** прирѣзѣ

příložit прирѣзѣ **polínko (do ohně)** влошѣ, утежня положѣнието (си) (със забележки, думи и под.); налѣя мѣсло в ъгъня 4. (*co čети*) книж. придѣм, припиша (нещо на нещо): ~**il pohledu zvláštní význam** той придѣде на тѣзи поглед особено значение 5. в съчет. ~**it jméno, titul (kоти)** стар. припиша, присвоѣ, дѣм (на някого) ѣме, тѣтла и под.: ~**il sobě titul krále českého** той (си) присвоѣл тѣтлата чѣшки краљ

příložník, -u м. Т-образен линеал, Т-линеал

přimáčk|nout, -nu св. (*koho, со*) 1. силно притѣсна (някого, нещо): ~**nout čelo na sklo** притѣсна чѣлѣ към стѣкло; ~**nout dívku na prsa** притѣсна момѣче към гърдите си; прѣгѣрна момѣче; ~**nout někoho ke zdi a)** притѣсна

някого до стената **б)** *прен.* поставя някого натясно; накарвам някого да признае, да приеме, да реши нещо **2.** притисна, затисна, прескрипя (*някого, нещо*): **~nout si palec ve dveřích** притисна (си), прескрипя (си) палец на вратата

přimáčknout se, -nu se *св. (ke komu)* силно се притисна (*към някого*): **dít se ~lo k matce** детето (силно) се притисна към майка си

přimalovat, -uji/разг. -uju *св. (koho, co)* **1.** нарисувам, дорисувам допълнително (*някого, нещо*): **~ovat pozadí** нарисувам допълнително фон, заден план; **~ovat detaily k základnímu motivu** дорисувам детайли към основен мотив **2.** гримирам леко, дискретно (*някого, нещо*): **~ovat si ústa rtěnkou** поначервя си устата с червило

přimastřit, -ím *св. 1. (co čím)* омазня, намазня допълнително (*нещо с нещо*): слюжа още мазнина (*на нещо*); добавя мазнина (*в нещо, към нещо*); **~it kaši máslem** слюжа (още) масло в каша; **~it pánev** добавя мазнина в тиган; **~it si obličej do mrazu** намажа лицето си с (повечко) мазнина срещу студа; **~it vypravování anekdotami** *експр.* обогатя, допълня, разнообразява разказа си с анекдоти **2. (co)** *експр.* добавя (*думи, приказки и под.*) във вреда, в ущърб на някого; напакостя, навредя допълнително, причинява допълнително неприятности на някого (*с думи, с приказки и под.*) **3. (komu)** *експр.* набия, напердаша (*някого*) допълнително: **vysadí mu pětadvacet a ještě mu ~í** ще му хвърли един хубав пердах, че и отгоре

přimaštitovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (co čím)* омазнявам, намазнявам допълнително (*нещо с нещо*); слюгам още мазнина (*на нещо*); добавям мазнина (*в нещо, към нещо*): **~ovat pánev** добавям мазнина в тиган; **~ovat knedlíky sádlem** слюгам още маз на кнедли; **~ovat vyprávění poznámkami** *експр.* обогатявам, допълвам разказа си със забелёжки **2. (co)** *експр.* добавям (*думи, приказки и под.*) във вреда, в ущърб на някого; напакостявам допълнително, причинявам допълнително неприятности на някого (*с думи, с приказки и под.*) **3. (komu)** *експр.* набивам, напердашвам (*някого*) допълнително

přimažat, -žu/-ží *св. 1. (co)* намажа (*нещо*) още, допълнително: **~zat si housku džemem** намажа си хлѐбчето с още мармалад; **~zat zámek** смажа допълнително брава **2. (čeho)** добавя (си) (*нещо за мазане; нещо, което се*

маже): **~zat si másla na chléb** добавя си масло към хляба, върху хляба

přimazáv|at, -ám, рядко přimaz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (co)* намазвам, мажа (*нещо*) още, допълнително: **~ovat chléb máslem** намазвам хляб с още масло; **~ovat strojek olejem** смажа допълнително машинка със смазочно масло **2. (čeho)** добавям (си) (*нещо за мазане; нещо, което се маже*)

přimáz|nout, -nu *св. 1. (co)* намажа (*нещо*) още, допълнително: **~nout krajíc chleba máslem** намажа филия хляб с още масло; **~nout si vlasy pomádou** намажа си косата с още помада; **~nout strojek** смажа допълнително машинка **2. (čeho)** добавя (си) (*нещо за мазане; нещо, което се маже*) **3. (co kam)** *разг. експр.* лепна (*нещо, някъде*): **~nout si ústa nálepku** лепна клеймò върху писмò; **~nout datum do dopisu** лепна, напиша набързо дата на писмò **příměr, -u** *м. книж. лит.* (разширено) сравнение **příměření** *нар.* съответстващо, съответно, в съответствие, подходящо, съразмерно; по мярка; както трябва: **~teplý oděv** достатъчно топли дрехи; **~věku** в съответствие с възрастта

příměrenost, -i *жс.* съобразност; съответствие; съразмерност

příměrený, -á, -é съответстващ, съответен, подходящ, съобразен, съразмерен: **váha ~á věku** тегло, съответстващо на възрастта; **~é pracovní zatížení** съответно, подходящо трудово натоварване; **~é chování** подходящо, съответно държание; **výdaje ~é příjmu** разходи, съобразени с дохода

příměří, -í *ср.* примірие: **uzavřít ~í** сключа примірие; **poruší ~í** наруша примірие

příměs, -i *жс.* примес и хим.: **písek s ~í šterku** пясък с примес на чакъл

příměš|ek, -ku *м.* примес: **čistý extrakt bez ~ků** чист екстракт без примеси

při|mět, -měji/разг. -měju *св. (koho, co k čemu)* *книж.* накарвам, застава (*някого да извърши нещо*): **~mět někoho k odchodu** накарвам някого да си тръгне; **~mět někoho k poslušnosti** застава някого да бъде послушен, да слюша; **~mět někoho k pozornosti** накарвам някого да внимава; **~mět se k činu** застава се да действам; **~měl ho k tomu, že věc vyřídí/aby věc vyřídil** той го накара да уреди въпроса

přimhouřený, -á, -é *в свѐт.* **~é oči** притворени, присвити, примижали очи

přimhouř|it, -ím *св. (co)* притворя, присвѐя (*очи*); примижá (*с очи*): **~it oči proti slunci** примижá **оці над нѐчим а)** затвòря си очите пред нещо,

за нещо; съзнателно се напраща, че не забелязвам нещо **б**) отмина нещо с мълчание

přimhuřovat, -uji/разг. -uju несл. (со) притврявам, присвивам (очи); примиждавам (с очи)

přimích|at, -ám св. (со/čeho do čeho) примеся (нещо с нещо, към нещо); прибавя, добавя, притуря бъркайки, смесвайки, размесвайки (нещо към нещо); смеся, забъркам (нещо с нещо): **~at mléko/mléka do kávy** разбъркам кафе с мляко; **~at mouku do těsta** прибавя, замеся брашно към тесто

přimích|at se, -ám se св. (ke komu, k čemu) експр. смеся се (с някого, с нещо); примеся се (към някого, към нещо): **~ali se k ostatnímu zástupu** тѐ се смесиха с останалото множество

přimícháv|at, -ám несл. (со/čeho do čeho) примесвам (нещо с нещо, към нещо); прибавям, добавям, притурям бъркайки, смесвайки, размесвайки (нещо към нещо); смесвам, забърквам (нещо с нещо): **~at do vína vodu** примесвам вино с вода; прибавям вода към вино; **~at do vyprávění vtípy** обогатявам, допълвам разказа си с шегѝ, вмѝквам в разказа си шегѝ

přimís|it, -ím св. (со, рядом/čeho do čeho) примеся, смеся (нещо с нещо); прибавя, добавя, притуря бъркайки, смесвайки, размесвайки (нещо към нещо): **~it cukr do žloutků** разбѝя жълтъци със захар; **~it kyselinu do roztoku** добавя киселина към разтвор

přimís|it se, -ím se св. **1.** (do čeho) примеся се (с нещо, към нещо); смеся се (с нещо): **do deště se ~il sniř** дъждѝ се смеси със сняг; към дъждѝ се примеси сняг **2.** (kam) присъединя се (към някого, към нещо, някъде); смеся се (с някого, с нещо): **~it se k houfu** смеся се с тълпа

přimíšenin|a, -y ж. примес

přím|it, -ím несл. (со) изпращам, изпѝвам (нещо): **~it ohnuté stromky** изпращам превити дръвчѝта; **~it páteř a)** изпращам, изпѝвам грѝб **б**) прен. вдигам, надигам глава; започвам да защитавам достойнството си

přím|it se, -ím se несл. изпращам се, възпращам се, изпѝвам се; издигам се, стърча: **~it se sebevědomě** изпращам се, възпращам се самоуверено; **uprostřed se ~il osamělý strom** в средата стърчѝше самотно дърво

přím|ka, -y ж. права (линия): **řídící ~a** геом. директрѝса, направляваща (права); **tvořící ~a** геом. образувателна (права)

přím|nout se, -nu se св. (ke komu, k čemu) книж. **1.** притѝсна се, долепя се, доближѝ се плѝтно (до някого, до нещо; към някого, към нещо): **~nout se k matce** притѝсна се към майка си; **~nout se ke zdi** долепя се до стена **2.** при-

сѝединя се (към някого, към нещо); премѝна на странѝта (на някого, на нещо): **~nout se k dělnické třídě** премѝна на странѝта на работническата клѝса

přímknut|í, -í ср. (k čemu) книж. сливане (с нещо): **~í k rodné zemi** сливане с родната земя

přím|lout|at se, -ám se несл. (za koho, za co) застъпвам се, пейор. ходатаѝствам (за някого, за нещо): **~at se za provinilce** застъпвам се за виновник/за виновници; **~at se za lepší řešení** застъпвам се да се взѝме по-добро решѝние; **~at se (za to), aby...** застъпвам се, пейор. ходатаѝствам (за това) да...

přím|lův|a, -y ж. застъпничество, пейор. ходатаѝство: **získat výhody na ~u přátel** спечѝла облѝги чрез ходатаѝство на приятели

přím|lův|e, -e, přím|lův|čí I, -ího м. застъпник, пейор. ходатаѝ: **vlivný ~e** влиятелен ходатаѝ

přím|lův|kyn|ě, -ě, přím|lův|čí II, -í ж. застъпничка; женѝ, която се застъпва за някого; пейор. ходатаѝйка; женѝ, която ходатаѝства за някого

přím|lův|it se, -ím se св. (za koho, za co) застъпя се, пейор. предприѝма ходатаѝство, ходатаѝствам (за някого, за нещо): **~it se za provinilce** застъпя се за виновник/за виновници; **~it se, aby byl návrh přijat** застъпя се да бѝде приѝто предложѝние; **slíbil, že se ~í** той обеща, че ще се застъпи, да се застъпи; пейор. той обеща, че ще ходатаѝства, да ходатаѝства

přím|o I нар. **1.** направо, право, по права линия: **kráčet ~ domů** отивам направо вкѝщи; **hledět ~ před sebe** глѝдам право пред сѝбе си; **dívat se ~ do očí** глѝдам право в очите; **letět ~ k jihu** летя право, направо на юг; **kouř stoupá ~ k nebi** димѝт се издига право към небѝто; **ranit někoho ~ do srdce a)** раня някого тѝчно в сърцѝто **б**) прен. засѝгна някого мнѝго болѝзнено, в най-чувствѝтелното мѝсто; **~ hled!** гимн. равнѝние по средѝта! (команда) **2.** изправено: **sedět ~** седя изправен; **nést, nosit hlavu ~** прен. с вдигната глава, гѝрдо **3.** непосредствено, направо, тѝчно; съвсѝм; лично, пряко: **zprávy ~ od účastníků** вѝсти, новинѝ направо от участниците; **to se tě ~ netýká** това не те засѝга пряко; това не сѝ отнѝса непосредствено до тебе; **onemocněl ~ před dovolenou** тѝй се разболѝ непосредствено преди, тѝчно преди ѝтпуската; **pochází ~ z Prahy** тѝй/тѝя е от самѝта Прага, родѝн/родѝна е в Прага; **člověk ne ~ starý, ale už starší** нѝ тѝчно стар, но вѝче възрастѝн човѝк; **jet ~** пътувам без прекѝсване и прехвѝряне; **~ vedle někoho** непосредствено, тѝчно до някого; **~ proti někomu** непосредствено, тѝчно срещу някого; **~ úměrný** мат.

правопропорционален **4.** прямо, откровено, направо: **jednat vždy** ~ постъпвам винаги прямо; **zeptal se** ~ той попита направо; **řekl svůj názor** ~ той каза мнението си открито

přímo II *част.* направо, съвсѣм, прѣсто (*за подчертаване*): **to je ~ neuvěřitelné** това направо не е за вярване, това е съвсѣм невероятно; **~ záračný lék** направо чудотворно, прѣсто чудодѣйно лекарство

přímočarost, -i *ж.* праволинейност

přímočar|ý, -á, -é **1.** праволинейен, прав: **~ý pohyb** *физ.* праволинейно движение **2. книж.** праволинейен, последователен, прям: **~é řešení problému** праволинейно решаване на проблем; **~ý člověk** праволинейен, прям човек

přímočaře *нар.* праволинейно: **jednat** ~ постъпвам праволинейно

přimontov|at, -uji|разг. -uju *св. (со)* прикрепя, наставя, прикача, монтира (*нещо*): **~ovat anténu na střeše** прикрепя антена на покрив **přímoř|í, -í** *ср.* морско крайбрежие, крайбрежна мѣстност

přímořsk|ý, -á, -é крайморски, приморски: **~é podnebí** *геогр.* крайморски климат

přím|ost, -i *ж.* **1.** праволинейност, изправеност; изопнатост **2.** прямота, прямодушие, искреност, откритост, откровеност: **jednat s ~í, bez přetvářky** постъпвам открито, без лицемерие; **výchova dětí k ~i** възпитание на децата в прямота

přimraz|it, -ím *св. (koho, co)* вкаменя, вледеня, втрещя (*някого, нещо*): **~il vůz, koně i vozku** той вкаменил каруцата, конете и коларя; **děti zůstaly stát jako by je ~il** децата останаха като вкаменени, като че ли ги бѣ вкаменил

♦ **střelo** *ср.* стрѣла; **střelci** *ср.* стрѣлци; **střelba** *ср.* стрѣлянна като втрещен

přimrz|at, -ám, přimrz|ávat, -ávám *несв. 1.* обикн. *третол.* **-á, -ává** (*к чему; на чем*) залѣпва се, прилѣпва се (*към нещо*) от студ; заледява се (*към нещо*): **v mrazu ruce ~aly/~ávaly k stromům** в студа ръцете залѣпваха за дърветата; **jinovatka ~ala na větvích** скрѣжът се заледяваше по клоните **2. в съчет. začalo ~at, ~ávalo** *безл.* започваше да стяга студ, започваше да става мразовито; стягаше студ

přimrz|lý, -á, -é замръзнал, заледен

přimrz|nout, -nu *св. 1.* обикн. *третол.* **-ne** (*к чему; на чем*) залепи се, залепне, прилепи се, прилепне (*към нещо*) от студ: **pára ~la na stěně** парата се вледени по стената; **úsmev mu ~l na rtech** *прен.* усмивката замръзна на усниему ♦ **mlčky** *ж.* мълчи като ням; мълчи като че ли му е отрязан

езикът; **stojí, jako by k zemi ~l** стои като вкаменен **2.** вледеня се, заледя се, скован се от студ; замръзна: **přes noc kaluže ~ly** през нощта локвите се заледиха, замръзнаха

přím|ý, -á, -é **1.** прав; равен; който е без извивки: **~á čára** права линия; **~á cesta** път направо, пряк път, директен път; **~ý pohyb** движение направо; **~á rána do terče** изстрел направо в целта, в мишената; **~ý nos** прав нос; **~ý úhel** *геом.* прав ъгъл; **~á vzdálenost** *геогр.* разстояние по въздушна линия **2.** изправен; изопнат: **~á postava** изправена, стройна фигура **3.** непосредствен, пряк, директен; прав: **~ý potomek slavného umělce** пряк потомък на знаменит артист; **~ý následek činu** пряка последица от постъпка; **~é nebezpečí** непосредствена опасност; **~é zprávy** новини от първа ръка; **~ý vůz, vlak** *ж.п.* директен вагон, влак; **~é spojení** *техн.* директна връзка; **~ý přenos** *техн.* пряко предаване (*по телевизия и под.*); **~é osvětlení** *техн.* пряко осветление; **~á závislost** *мат.* права зависимост, линейна зависимост; **~á úměrnost** *мат.* права пропорционалност; **~ý důkaz** *филос.* пряко доказателство; **~á řeč** *език.* пряка реч; **~á otázka** *език.* пряк въпрос; **~ý předmět** *език.* пряко допълнение; **~é pády** *език.* прѣки падѣжи; **~é volby** *полит.* прѣки избори **4.** пряк, откровен, открит, искрен, нелицемерен: **na ~ou otázku dát ~ou odpověď** дам откровен отговор на откровен въпрос; **~ý pohled** открит, искрен поглед; **~ý člověk** пряк, искрен човек; **~á povaha** открит характер **5.** пълен, абсолютен; непосредствен; същински: **bydlet v ~ém sousedství** живѣя в непосредствена близост; **hospitálnost, často ~á neúčast** равнодушие, често пълна безучастност

přimyk|at se, -ám se *несв. (ke komu, k čemu)*

1. книж. притискам се, долѣпвам се, доближавам се плътно (*до някого, до нещо*): **~al se ještě více k matce a)** той се притискаше още повече към майка си **б)** *прен.* той се привързваше още повече към майка си **2.** присъединявам се постепенно (*към някого, към нещо*); преминавам постепенно на страната (*на някого, на нещо*): **básník se ~á k surrealismu** поетът преминава постепенно към сюрреализма

přimysl|it, přimysl|et, -ím *св. (со)* доизмисля (си), до(из)фантазирам (си) (*нещо*); допълня (*нещо*) с догадки, предположения и под.: **vypravovala, co slyšela, ne~ila nic** тя разказваше, каквото бѣше чула, не (си) доизмисли нищо

přímýšlet, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (со) доиз-
мислям (си), до(из)фантазирам (си) (нещо);
допълвам (нещо) с догадки, предположения
и под.: **~et (si) další příběhy** доизмислям (си)
нови случки

přináležitost, -i ж. (ke komu, k čemu) при-
надлъжност, спадане, отнасяне, включване
(към някого, към нещо): **~ podniků k akciové
společnosti** принадлежност, включване на
заводи към акционерно дружество

**přináš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. (koho, co kam;
co komu)** донсям, зансям (някого, нещо
някъде, на някого): **~et talíře na stůl** донсям
чинии на маса; **pes ~í kořist** кучето донся
плячка; **vítr ~í děšť** вятърът докарва дъжд
2. (со) съобщавам, известявам (нещо); пу-
бликувам, обнародвам (нещо); правя (нещо)
обществено достойние; предавам, излъчвам
(нещо): **rozhlas ~í sportovní reportáže** ра-
диото предава спортни репортажи; **co nám
~íte?** какво ново? (учтив въпрос) **3. (co komu,
čemu)** предлагам, предоставям, давам, под-
насям, донсям (нещо на някого, на нещо);
доставям (нещо на някого): **kniha ~í poučení**
книгата съдържа поука, книгата е поучителна;
zima ~í dětem radovánky зимата предлага
на децата развлечения, удоволствия, игри;
umí ~et oběti готв/готвова е да дава, да пра-
ви жертви **4. само přináš|et si (со)** пренсям
(нещо); идвам (с нещо придобито, спечелено,
научено): **dítě si ~í na svět jistě dispozice** де-
тето се ражда с определени (генетични) пред-
разположения, наклонности **5. и přináš|et si
(со)** причинявам, предизвиквам (нещо) като
последница, резултат и под.: **vhodná léčba ~í
zdraví** подходящото лечение е залог за здраве
◆ **принос**

přinejmenším нар. най-малко(то); в най-добрия
случай: **věc ~ sporná** нещо, което е най-
малко(то) спорно

přinést, -nesu св. 1. (koho, co kam; co komu)
донеса, занеса (някого, нещо някъде, на
някого): **~něst knihu z knihovny** донеса книга
от библиотеката; **voda ~nesla nános bahna**
водата донесе, довлече нанос от тиня; **listonoš
~nesl dopis** раздавачът донесе писмо; **nevěsta
~nesla věnem sto tisíc** булката донесе стò
хиляди (като) зестра; **veletrh ~nesl nové stroje**
панайрът предложи нови машини; **~něst do
literatury nové formy** внеса в литературата
нови форми **2. (со)** съобщя, известя (нещо);
публикувам, обнародвам (нещо); направя
(нещо) обществено достойние; предам, излъча

(нещо): **rozhlas ~nesl poslední zprávy** ра-
диото предаде, съобщи последните известия,
новини; **večerník ~nesl plný text smlouvy**
вечерният вестник публикува пълния текст на
договора; **co jste nám ~nesli?** какво ново?
(учтив въпрос) **3. (co komu, čemu)** предложа,
предостава, дам, поднеса, донеса (нещо на
някого, на нещо); достава (нещо на някого):
koncert ~nesl všem požitek концертът достава,
предложи удоволствие на всички; **~něst oběti
rodině** дам, направя жертви за семейството;
mít obavy, co ~nese zítřek страхувам се от
това, което ще донесе утрешният ден; боя се
както ще се случи утре **4. и přinést si (со)**
пренеса (нещо); дойда (с нещо придобито,
спечелено, научено): **~něst si z ciziny mnoho
zkušeností** върна се, дойда си от чужбина с
много опит **5. (со)** предизвиквам, причиня (не-
що) като последница, резултат и под.: **práce
~nesla zisk** работата донесе печалба; **lék
ne~nesl utišení bolesti** лекарството не донесе
успокояване на болката, не успокои болката
přínos, -u м. книж. принос; влог; полза: **cenný
~ vědě** ценен принос за науката; **hodnotit práci
jako kladný ~** оценявам работа като поло-
жителен принос
přínosný, -á, -é приносен, плодотворен, пол-
зотворен; който има принос: **~á diskuse**
приносна, плодотворна дискусия
přinož|it, -ím св. физкулт. застана в основен
стоож; доближа крака един до друг
přinucení, -í ср. принуда, принуждение, при-
нуждаване: **poslechnout (někoho) z ~í** по-
слушам (някого) по принуда
přinut|it, -ím св. (koho, co k čemu) принудя,
застава, накарвам насилствено (някого да из-
върши нещо): **~it nepřítele k ústupu** принудя,
застава неприятел да отстъпи; **~ili je opustit
město** заставах ги да напуснат града; **~it se k
pozornosti** застава се да внимавам
přinýt|ovat, -uji/разг. -uju св. (co k čemu) техн.
занитя (нещо към нещо); прикрепя (нещо към
нещо) с нитове
přiobjed|nat, -ám св. (со) поръчам допълнително,
още (нещо; от нещо): **~at další zboží**
поръчам допълнително стока, още стока
přiobjednáv|at, -ám неск. (со) поръчвам до-
пълнително, още (нещо; от нещо): **~at suro-
viny** поръчвам допълнително суровини
přiostrěn|ý, -á, -é 1. издострен, надострен: **~ý nůž**
надострен нож; **~á tužka** надострен молив
2. остар. рязък, напрегнат, издострен, пови-
шен: **~á situace** издострена, напрегната си-

туа́ция; **~é vztahy** напръгнати, издострени отношения; **~ý hlas** рязък, остър глас

přiostr[í]t, -ím св. (со) 1. доиздотря, донадотря (*нещо*); издотря (*нещо*) още повече: **~it tužku** подотря мѝлив (още повече); **~it sekyru** натѝча секира (още повече) **2.** обтѝгна (*нещо*); напра́ва по-рязък, по-ѝстър, по-напръгнат (*глас, отношения и под.*): **~it napětí** издотря напръжение; **~it spor** издотря спѝр; **~it hlas do břitkosti** в гласа ми се появяват ѝстри, металически, метални нѝтки

přiostr[í]t se, третол. -í se св. 1. рядко издотри се, ста́не по-ѝстър (*по форма, по вид и под.*): **nos vyhublého obličejе se -il** върху отслабналото лице носѝт се издотри **2.** издотри се; напръгне се, обтѝгне се: **situace se ~ila** ситуацията се издотри

přiostr[í]ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) 1. доиздотрям, донадотрям (*нещо*); издотрям (*нещо*) (още повече): **~ovat nože** натѝчвам ножѝве (още повече); **~ovat kolíky** издотрям (още повече) ко̀лчета **2.** издотрям, обтѝгам, напръгам (*нещо*); пра́ва по-рязък, по-ѝстър, по-напръгнат (*глас, отношения и под.*): **~ovat hlas** заговарям с (по-)ѝстър глас; **~ovat spor** издотрям спѝр; **~ovat vtipy** попресолявам вищѝве

přiostr[í]ovat se, третол. -uje se неск. 1. рядко издотря се, ста́ва по-ѝстър (*по форма, по вид и под.*): **rysy nemocného se ~ovaly** чертите на болния се издотряха **2.** издотря се; напръга се, обтѝга се: **situace se ~ovala** ситуацията се издотряше

přiostráv[í]t, -ím св. 1. (*koho, со*) натрѝва (*някого, нещо*); отръва частично (*някого, нещо*): **~it strážníky houbami** натрѝва столѝващи с гѝби; **~it vodu** частично отръва, замърся вода **2.** (*koho – вин.; kоти со*) разг. експр. отегча (*някого*); доса́дя (*на някого*): **~it posluchače rozvleklým výkladem** отегча слушатели с разтѝгнато изложѝние; **~it někomu každou radost** разваля на някого и най-малката радост

přiostráv[í]t se, -ím se св. 1. натрѝва се; отръва се частично: **~it se alkoholem** натрѝва се с алкохол **2.** разг. експр. отегча се; доса́ди ми, ста́не ми доса́дно: **~it se v nudné společnosti** отегча се в скѝчна компания

připad, -u м. 1. слѝчай, събитие: **zvláštní ~** осѝбен слѝчай; **ojedinělý ~** единичен слѝчай; **typický ~** типичен слѝчай; **několik ~ů tyfu** няколко слѝчая на тиф/тифус; **ani jediný ~ úmrtí** нито един смъртен слѝчай; **nevyřízený ~ a)** неурѝден слѝчай **б)** юрид. висящо производство; **zajímavý právní ~** прен. разг. инте-

ресен юридически ка́зус; **do nemocnice přivezli těžký ~** прен. разг. жсрг. в болницата дока́раха те́жък слѝчай, те́жко бо́лен; **ujmout se toho ~u** заѝма се, хва́на се с та́зи ра́бота, с то́зи слѝчай; **vyslechnout celý ~** изслѝшам (да разка́зват) ця́лата слѝчка, це́лия слѝчай; **v daném ~ě** в то́зи слѝчай; **v některých ~ech** в някои слѝчай; **jsou ~y, že...** има, съществуват слѝчай, кога́то...; слѝчва се (така), че...; **staly se slůučajem ~**

~u k ~u в зависи́мост от конкре́тния слѝчай; **to je (právě) můj ~** разг. (то́чно) та́къв е мо́ят слѝчай; това́ се отна́ся то́чно за ме́н; **ty jsi ale ~!** руг. го́лям чешѝт си (бѝл)! **2.** слѝчай, възмо́жност, евенуа́лност: **být připraven na všechny (možné) ~** подго́твен съ́м за всѝчки (възмо́жни) слѝчай; подго́твен съ́м за всѝчки възмо́жности; **pro ~ nemoci** в слѝчай на бо́лест; **pro každý ~** за все́ки слѝчай; **pro ~, že...** в слѝчай, че...; **v každém ~ě** във все́ки слѝчай; **v nejlepším ~ě** в най-добрия слѝчай; при най-добра́та възмо́жност; **v pondělí, po ~ě v úterý** в понеде́лник, евенуа́лно във вто́рник **3.** в съ́чет. **v případě (čeho) jako předлог с rod.** в слѝчай на (*нещо*), при (*нещо*): **v ~ě potřeby** в слѝчай на ну́жда; при ну́жда; **v ~ě úmrtí obdrží pozůstalí...** в слѝчай на смѝрт, при смѝрт семе́йството на почи́налия ще полу́чи...

připad[á]t I, обикн. третол. -á неск. 1. (*kоти, čети*) па́да се, пола́га се, оста́ва (*на някого, на нещо*); полу́чава се (*от някого, от нещо*): **majetek po rodičích ~á dětem** имѝтът, оста́вен от родѝтелите, се па́да на децата; имѝтът на родѝтелите се насле́дява от децата; **družstvu ~ají rozsáhlé pozemky** на кооператѝва се па́дат обшѝрни позѝмлени уча́стѝци; кооператѝвѝт полу́чава обшѝрни позѝмлени уча́стѝци; **na každého/рядко každému ~á značná částka** на все́ки се па́да значѝтелна сѝма; все́ки полу́чава значѝтелна сѝма **2.** (*na koho, na со*) па́да се (*на някого, на нещо*) (в съ́отноше́ние към ця́лото): **na sto občanů ~á dvacet aut** на сто гра́ждани се па́дат по два́йсет ле́ки коли; **z celkového rozpočtu ~á ročně na kulturu značná částka** от ѝбщия бю́джѝт годи́шно на култу́рата се па́да значѝтелна сѝма **3.** (*kоти, čети/рядко na koho, na со*) па́да се, възла́га се, възло́жено е (*на някого, на нещо*) (*за задѝлжение, за право, за заслуга и под.*): **soudci ~alo rozhodnout ve sporu** на съ́дията се па́даше да разреши спѝра; **úkoly, které vědě ~ají** зада́чи, който се възла́гат на нау́ката **4.** (*na со, рядко kdy*) па́да се, е (*в еди-кой си ден, на еди-коя*

си дата) (за дата, за празник и под.): **1. leden** ~á letos na úterý тази година първи януари се пада, е във вторник

připad|at (si) II, -ám (si) неск. **1.** обикн. третол. безл. -á (коти jaký, jak) (някой) изглежда, струва се (на някого някакъв, някак): ~á mi stále mladší изглежда ми все по-млад(а); **ta slova mu ~ala jako výsměch** тези думи му изглеждаха като подигравка; той възприемаше тези думи като подигравка; ~á mi to divné струва ми се, изглежда ми странно; ~alo mi to jako sen струваше ми се, че е сън, че сънувам; това ми изглеждаше (като) сън; не можеш да повярвам на очите си; **všechno mu ~alo zatěžko** всичко му изглеждаше, всичко му се струваше трудно **2.** само **připad|at si** (jaký, jak) чувствам се (някакъв, някак); струва ми се, че съм (някакъв): **často si ~á zbytečný** често му се струва, че е излишен; ~at si důležitý чувствам се важен, значим **3.** третол. безл. -á (коти) остар. (някой) се сеща (за някого, за нещо); идва на ум, хрумва (нещо на някого): **ne~á mi právě jeho jméno** точно сега не се сещам за името му; в момента не ми идва на ум името му; ~á mi mimoděk myšlenka, že... неволно се сещам, неволно ми хрумва, че...; **nejednou mi ~alo na mysl** често ми идваше на ум

připad|at III, обикн. безл. -á св. в съчет. ~alo sněhu натрупа (още) сняг

připadně нар. 1. подходящо, по подходящ начин; уместно; както следва, както подобава: ~ nazvat нарѐка по подходящ начин; ~ charakterizovat характеризирам уместно **2.** евентуално; в случай на нужда; ако е необходимо: **napiš, ~ zatelefonuj** пиши, евентуално телефонирай **3.** остар. случайно

připad|nout I обикн. третол. -ne св. 1. (коти, četi) падне се, остане (на някого, на нещо); получи се (от някого): **domek po otci ~l dceři** къщата, оставена от бащата, се падна на дъщерята; къщата на бащата остана на дъщерята, бе наследена от дъщерята; **zabavené jmění ~lo státu** конфискуваното имущество остана на държавата; **na každého/рядко každému ~la značná částka** на всеки се падна по една значителна сума; всеки получи значителна сума; **na tento los ~la hlavní výhra** този билет спечели голямата печалба **2.** (на коho, на со) рядко падне се (на някого, на нещо) (в съотношение към цялото): **na kolik osob ~ne jeden televizor?** на колко души ще се падне един телевизор? **z volného prostranství ~la čtvrtina** на улични простор една четвърт от свободното

пространство се падна на улиците **3.** (коти, četi/рядко на коho, на со) падне се, възложи се, възложено е (на някого, на нещо) (за право, за задължение, за заслуга и под.): **starost o rodinu ~la matce** грижата за семейството се падна на майката, легна върху майката; **přední úloha v kulturní oblasti ~la divadlu** важна задача в областта на културата беше възложена на театъра **4.** (на со, рядко kdy) падне се, е (в еди-кой си ден, на еди-коя си дата) (за дата, за празник и под.): **1. máj ~l na sobotu** Първи май се падна, беше в събота **připad|nout (si) II, -nu (si)** св. **1.** обикн. третол. безл. -ne (коти jaký, jak) рядко покаже се (някакъв, някак); (някой) се види, стори се (на някого някакъв, някак): **sestry mu ~ly zastaralé** неговите сестри му се бяха видели остарели; **muži ~lo, že je (přítel) vyděšen** на човека му се стори, че приятелят (му) е изплашен **2.** само **připad|nout si** (jaký, jak) почувствам се (някакъв, някак); стори ми се, че съм (някакъв): ~l jsem si hloupě почувствах се глупаво **3.** третол. безл. -ne (коти) остар. (някой) се сѐти (за нещо); дойде на ум, хрумне (на някого (за) нещо): ~la jí na mysl matka тя се сѐти за майка си; дойде ѝ на ум (мисълта за) майка ѝ; **to slovo mi ~lo znenadání** думата ми хрумна неочаквано; **prosím tě, co ti to ~lo?** моля те, какво ти дойде на ум? **4.** (на со, рядко на коho) книж. хрумне ми, осени ме (за мисъл, за идея, за решение и под.); намѐря, открия (решение, изход и под.): ~nout na řešení úkolu открия решение на задача; осени ме решение на задача; ~nout na geniální nápad хрумне ми, осени ме гениална мисъл

připad|ný, -á, -é 1. подходящ, уместен, подобаващ, удобен: ~é poznámky уместни забелжки; **uspořádání látky je ~é** подреждането на материала е подходящо **2.** евентуален, възможен, вероятен: **odpověď na ~é dotazy** отговор на евентуални запитвания **3.** остар. случаен

připájen|í, -í ср. спец. припояване

připálen|í, -y ж. нещо загоряло, изгоряло (обикн. на дъното на готварски съд)

připálen|ý, -á, -é загорял, прегорял, изгорял (при печене, при пържене и под.)

připál|it, -ím св. 1. (со) прегоря, загоря, изгоря (нещо); препекá, препържа (нещо): ~it jíšku прегоря, препържа запържка; ~it mléko загоря мляко; ~it pečivo v troubě прегоря, препекá печиво във фурна; ~it límec žehličkou из-

жигач

опърлят ми се крилицата, опаря се, изпята си
2. само připál|it si (*od koho*) запаля си (*цигара*
и под. от някого, от нещо горящо); припаля
(цигара и под.): **mohu si ~it?** може ли огънче?
připál|it se, -ím se св. прегоря, загоря, изгоря;
 препека се, препържа се: **omastek se rychle ~í**
 мазнината бързо ще се препържи, бързо ще
 потъмнее (при пържене)
připal|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (*co*) прегарям,
 загарям, изгарям (*нещо*); препичам, пре-
 пържвам (*нещо*): **~ovat kaši** загарям каша;
jepice si ~ovaly u lampy křídla еднотнвките
 пърлеха крилицата си на лампата **2. само při-
 pal|ovat si** (*od koho*) запалвам си (*цигара*
и под. от някого, от нещо горящо); припалвам
 (си) (*цигара и под.*): **~ovat si cigaretu od sou-
 seda** припалвам (си) цигара от съсед **3. безл.**
-uje експр. прежуря, припича (*за слънцето*):
slunce od rána ~uje слънцето припича от
 сутринта; **pěkně ~uje** припича, прежуря
připal|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. пре-
 гарям, загарям, изгарям; препичам се, пре-
 пържвам се: **cibulka se už ~uje** лукът вече се
 препържва, прегаря
připamat|ovat (si), -uji (si)/разг. -uju (si) св.
1. само **připamat|ovat si** (*koho, co*) припомня
 си, спомня си (*някого, нещо; за някого, за
 нещо*): **~ovat si celou událost** припомня си
 цялото произшествие; **~ovat si příhodu z dět-
 ství** спомня си (за) случка от детството; при-
 помня си случка от детството; **~uj si, co jsem
 ti řekl** припомни си какво ти казах; **~ovat si
 matku** изведнъж си спомня за майка си; майка
 ми изведнъж изплува в съзнанието ми **2.** (*ко-
 ти co*) остар. припомня, напomnia (*на някого
 нещо*): **~ovat občanům jejich práva a povin-
 ností** припомня на гражданите правата и
 задълженията им
připražen|í, -í ср. физкулт. положение с при-
 брани към тялото ръце; положение „мирно“
připraž|it, -ím св. (*co*) физкулт. прибера (*ръце*)
 към тялото си; застана в положение „мирно“
připraž|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*co*) физкулт.
 прибирам (*ръце*) към тялото си; заставам в
 положение „мирно“
**při|péci, разг. při|péct, разг. při|píct, -peču/
 книж. -peku** св. (*co*) прегоря, изгоря (*нещо*):
~péci koláče v troubě изгоря сладкиши във
 фурна
**při|péci se, разг. při|péct se, разг. při|píct se,
 -peču se/книж. -peku se** св. **1.** прегоря, изгоря
2. (*k čemu*) залепна, залепя се (при печене) (*към
 нещо*); слепя се, слепна се (при печене) (*с не-*

що): **buchty se k sobě ~pekly** бухтите се сле-
 пиха една с друга (при печене)
připék|at, разг. připík|at, -ám нескв. **1.** (*co*) пре-
 гарям, изгарям (*нещо*): **~at buchty** прегарям,
 изгарям бухти **2. третол. безл. -á** експр. при-
 пича, прежуря (*за слънцето*): **slunce začalo
 ~at** слънцето започна да прежуря
připék|at se, разг. připík|at se, -ám se нескв.
1. прегарям, изгарям: **maso se už ~alo** месото
 вече прегаряше **2.** (*k čemu*) залепвам се (при
 печене) (*към нещо*); слепвам се (*с нещо*) (при
 печене): **pecny se k sobě ~aly** самуните се
 слепваха един към друг (при печене)
přípekl|ý, -á, -é **1.** прегорял, изгорял: **~ý koláč**
 прегорял сладкиш **2.** залепнал, слепнал (при
 печене)
přípeř|it, -ím св. (*co*) слюжа допълнително
 (малко) пипер (*на нещо*); подправя, подлютя
 (*нещо*) допълнително с пипер: **~it polévku**
 слюжа допълнително (малко) пипер на супа;
 подлютя супа с пипер; **~it vyprávění vtípem**
 експр. изпъстря разказ с пикантни остроумия
přípevně|ní, -í ср. техн. закрепване, прикръп-
 ване, захващане
přípevn|it, -ím св. (*co k čemu, na co*) прикрепя,
 закрепя, закача (*нещо към нещо*): **~it vizitku
 na dveře** слagam табелка с името си на врата;
~it si ozdabu na šaty прикрепя, забода, закача
 украсение а) на рокля б) на дрехи
přípevně|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*co k čemu,
 na co*) прикръпвам/прикръпям, закрепявам/
 закрепям (*нещо към нещо*): **~ovat záclonky
 na okna** прикръпям, закачвам пердента на
 прозорци
přípíct вж. **přípéci**
přípích|nout, -nu св. (*co*) забода, зайгля (*нещо*);
 прикрепя, закача (*нещо*) с игли, с карфйци *и
 под.*: **~nout na šaty brož** забода, закача брош-
 ка на рокля; **~nout jehlicí do vlasů** забода
 фуркет в косата (си); **~nout záplatu** прен. разг.
 лепна кръпка; пришия надве-натри кръпка; **~I
 vojáka očima ke stromu** прен. експр. той като
 че закован войника с поглед към дървото
přípích|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*co*) забоддам,
 зайглям (*нещо*); прикрепявам/прикръпвам/
 прикръпям, закачвам (*нещо*) с игли, с карфйци
и под.: **~ovat si odznak** забоддам си, закач-
 вам си значка
připí|jet, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. **1.** (*co/čeho*) пия,
 пийвам (*нещо*), отпивам (*от нещо*) (като ед-
 новременно с това ям): **~el k chlebu mléko**
 той ядеше хляб и (едновременно) отпиваше
 мляко **2.** (*коти*) пия (*за някого, в чест на
 някого*); вдигам тост, наздравява (*за някого,*

в чест на някого): **~et svatebčanům** пия за сватбари; вдигам тост в чест на сватбари; **~et si s přítelem na něčí zdraví** пия с приятел (наздравница) за здравето на някого

připíkat, připíkat se *вж.* **připékat, připékat se připínací, -í, -í 1.** който служи за забождане, закопчаване, закрепване, прикръпване: **~í jehla** фуркът; **~í hřebíček** кабарче **2.** който може да се забожда, закопчава, закрепва, прикръпва: **~í kapuce** подвижна качулка

připínáček, -ku *м.* кабарче

připínat, -ám *несв.* **1.** (со) закрепвам/закрепям, прикръпявам/прикръпвам/прикръпям (нещо) с карфица, с игла, с катаръма, с копчета и под.; забождам, зайглям, закопчавам, закачвам/закачам, прикачвам/прикачам, пристягам (нещо): **~at (si) odznak na klop** забождам си, закачвам си значка на ревера; **~at límec na šaty** прикачвам подвижна яка към рокля (с копчета и под.); **~at si batoh na záda** закопчавам, прикръпвам (със закопчаване на ремъка) раница на гърба си; **~at (si) lyže** закачам (си), слагам (си) ски; **~at další vozy k vlakové soupravě** прикачвам още вагони към влакова композиция **2.** (со к чету) *книж.* присъединявам, прибавям (нещо към нещо): **~at koncovky ke kmeni slova** прибавям окончания към корен на дума

připis, -u *м.* **1.** служебно писмо, служебно съобщение; прेषиска: **dostat ~ z notářství** получа съобщение от нотариата; **vyřídít ~** уредя прेषиска; придвижа прेषиска **2.** *книж.* писмо: **soustrastný ~** съболезнователно писмо **3.** *език.* глоса, обикн. *мн.* глоси

připis|ek, -ku *м.* писмена добавка; писмено допълнение; допълнителна белешка към текст; прेषиска: **koncept s různými ~ky** чернова, проект с различни писмени допълнения, белешки; **~ky na okraji knihy** (писмени) белешки в полъ на книга; прेषиски към книга

připis|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (со; со к чету, кат) дописвам, добавям, прибавям (нещо) с писане; вписвам (нещо към нещо, в нещо); написвам допълнително (нещо към нещо, някъде): **~ovat doušku** дописвам послепис, пост-скриптурм; **~ovat chybějící data** вписвам, дописвам липсващи данни; **~ovat přírůstky do inventáře** записвам, вписвам нови постъпления в инвентарна книга; **číšník ~oval (hostu) na tácek čárky** келнерът отбелязваше халбите бира с чертчки върху картонената подложка (на чашата) **2.** (со кому) *фин.* вписвам, начислявам (нещо на някого); отнасям (нещо) за сметка (на някого): **~ovat další částku na účet**

někomu вписвам нова, още една сума в сметката на някого, за нечия сметка; **~ovat k dobru někomu** вписвам в активите, отнасям към активите на някого; **~ovat k tíži někomu** вписвам в дебитата, отнасям към дебитата на някого; **~ovat dluh někomu** вписвам в дебитата, отнасям към дебитата на някого; **~ovat vklady, úroky** начислявам влогове, лихви; **~ovat něco na účet, na vrub nerozvážnosti** *прен.* отдавам нещо на безразсъдството; смятам, че безразсъдството е причина за нещо **3.** (со кому; со на кохо) *юрид.* приписвам (юридически) (нещо на някого): **~ovat příbuzným majetek** приписвам имот на роднини **4.** (со кому) посвещавам (нещо на някого): **~oval svá díla přátelům** той посвещаваше своите произведения на приятелите си **5.** (кому, чету со) *книж.* приписвам, отдавам (нещо на някого, на нещо); придавам, присъждам (нещо на някого, на нещо): **nalezený obraz se ~uje slavnému umělci** намърената картина се приписва на един знаменит художник; **zhoršení nemoci ~uje lékaři špatné životosprávy** лекарят отдава влошаването на болестта на лошия режим на живот; **~ovat někomu zásluhu o vyřešení problému** приписвам, отдавам на някого заслугата за решаване на проблем; **~ovat vodě léčivé účinky** приписвам на водата лечебни свойства; **~ovat něčemu velký význam** придавам, отдавам на нещо голямо значение

připít, -piji/разг. -piju *св.* **1.** (со/чехо) пийна (нещо), отпия (от нещо) (като едновременно с това ям): **jedl a občas ~pil pivo** той ядеше и от време на време пийваше бира; **~pil (si) čaje** той отпи от чая (като едновременно с това се хранеше) **2.** (кому) вдигна тост, наздравница (за някого, в чест на някого); изпия (нещо за някого, в чест на някого): **hosté ~pili oslavenci k jubileu** гостите вдигнаха тост в чест на юбилея; **musíš si se mnou ~pít** трябва да пийнеш с мен, да се чуъкнеш с мен; **~pít si s přáteli na zdraví** вдигна тост, чуъкна се с приятели за здраве; **~pít si s přáteli na bratrství** изпия брудершафт

připít|ek, -ku *м.* наздравница, тост: **~ek jubilantovi** тост за юбилей; **zvednout pohár k ~ku** вдигна чаша за наздравница; **pronést ~ek** произнеса тост, вдигна тост

připitoměle *нар. разг. експр.* налудничаво, смъхнато, оглупяло, глупаво: **~ se usmívat** усмихвам се налудничаво, глупаво

připitomělost, -í *ж.* налудничавост, смъхнатост, оглупялост

připitomě|lý, -á, -é налудничав, смáхнат, оглупял

připlác|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. (со; на со) доплащам, плащам допълнително (нещо; за нещо): **~et pravidelně za otop** доплащам редовно за отопление; **~et si na dietní obědy** доплащам (си) за диетични обеди

připlácl|ý, připlácnut|ý, -á, -é експр. сплѣскан, приплѣснат: **~ý nos** сплѣскан нос; **~á čepice** сплѣскана шапка

připlác|nout, -nu св. 1. (кого, со) сплѣскам, разплѣскам (някого, нещо): **~nout mouchu na zed'** сплѣскам, разплѣскам муха върху стена 2. (со кам) експр. плѣсна, лѣпна (нещо някъде): **~nout známku na dopis** лѣпна марка върху писмо; **~nout si čepici na hlavu** нахлупя си шапка на главата 3. обикн. **připlác|nout si** (с кým на со) разг. отсека пазарлък; ударя ръка (с някого) в знак на спазряване (за нещо)

připlat|ek, -ku м. допълнителна сума; допълнително заплащане; парична добавка: **~ek za vodu** допълнителна сума за вода; **~ek ke vstupe** добавка към входен билет; **rychlíkový ~ek** ж.п. добавка за бърз влак

připlat|it, -ím св. (со; на со) доплатя, платя допълнително (нещо; за нещо): **~it k nájmu poplatek za vodu** доплатя към наем такса за вода; **~it si na rychlík** доплатя билет за бърз влак

připlav|at, -u св. (ке кому, к ъети; кам) доплувам/доплавам (до някого, до нещо, някъде): **~at rychle k tonoucímu** доплувам/доплавам бързо до давещ се; **při táni ~aly kry** при топенето (на снега, на леда) доплуваха късове лед

připlav|it, -ím св. (со) 1. сплăвя, спусна, свлекă, докарăм (нещо) по рекă: **~it kmenu stromů z hor do údolí** спусна по рекăта дървени трупи от планината в долинăта 2. докарăм, донѣса, довлекă (нещо): **řeka ~ila nános** рекăта довлѣче нăнос

připlav|it se, -ím se св. (кам) доплувам/доплавам (до нещо, някъде) (обикн. с плавателно средство): **~íme se na loďkách k parníku** доплуваме с лодки до параход

připlaz|it se, -ím se св. (кам) доплъзя, приплъзя (някъде): **had se ~il na pěšinu** змията приплъзя на пътеката; **ještě se k vám ~í** експр. ще видиш как ще се домъкне при вас (да молї, да се подмăзва, да се умїлкава)

připlést, -pletu св. 1. (со к ъети; со) прикачă с плѣтене (нещо към нещо); доплетă, наплетă (нещо); удължă (нещо) с плѣтене; вплетă (нещо): **~plést rukáv k vestě** прикачă, слôжа допълнително плѣтен ръкав към елѣк; **~plést stuhu do copu** вплетă пãнделка в плитка;

~plést krátký svetr наплетă, удължă с плѣтене къс пулôвер 2. (кого, со до ъeho) експр. вмъкна, вмѣтна, намѣся (някого, нещо в разговор и под.): **do řeči ~pletl vždycky svou ženu** в разговор той винаги намираше начин да споменѣ за женă си; **~plést do výkladu všelicos** вмъкна, набутам в изложението си каквò ли нѣ, всѣчко възмôжно

přijplést se, -pletu se св. 1. (ке кому, к ъети; mezi кого, mezi со; кам) смѣся се (с някого, с нещо); присъединя се (към някого, към нещо; някъде); вмъкна се (между някого, между нещо; някъде): **~plést se k ostatním do průvodu** присъединя се към останалите в шѣствието, в манифестацията; **chtít se ~plést mezi dospělé** ѝскам да мина за голям 2. (кам) експр. попадна, озовă се, набъркам се, забъркам се, замѣся се (някъде, в нещо): **~plést se někomu do cesty** изпрѣча се на пътя на някого; **~plést se někomu pod nohu** замотă се в краката на някого; **omylem se mi sem ~pletla cizí kniha** по погрѣшка тук (ми) е попаднала чужда книга; **~pletl se mi na mysl** той изплува в съзнанието ми; спомних си (несъзнателно) за нѣго

připlét|at, разг. připlít|at, -ám нескв. 1. (со к ъети; со) прикачвам/прикачам с плѣтене (нещо към нещо); доплѣтам, наплѣтам (нещо); удължăвам (нещо) с плѣтене; вплѣтам (нещо): **~at bavlnu do vlny** вплѣтам памук към вълна; смѣсвам чрез плѣтене памук с вълна; **~at ponožky** наплѣтам къси чорăпи 2. (кого, со до ъeho) експр. вмъквам, вмѣтам, намѣсвам (някого, нещо в разговор и под.): **~at do řeči vtípu** вмъквам шегї в разговор

připlíž|it se, -ím se св. (ке кому, к ъети; кам) 1. доплъзя, приплъзя (към някого, към нещо; до някого, до нещо; някъде): **vojáci se ~ili v noci k nepříteli** през нощта войниците проплъзяха до неприятеля; **pes se ~il lísavě k rápnovi** кучето доплъзя с подмїлкване до господаря си 2. експр. промъкна се, прокрадна се, приближă се крадешкòм (към някого, към нещо; някъде): **~it se domů jako stín** промъкна се у домă като сянка, тãйно, незабелязано

přijplout, -pluji/разг. -pluju св. (к ъети, кам) 1. доплувам/доплавам (до нещо, някъде); приближă (нещо, до нещо, някъде) с плуване/плăване; пристїгна (някъде) с плуване (за човек): **~plout parníkem na ostrov** доплувам пристїгна до òстров, на òстров с параход; **dáma ~plula do sálu** прен. експр. дăмата влѣзе величествено и тържѣствено в залата 2. трепол. **-pluje** доплува/доплава (до нещо, някъде);

приблизїй (нещо, до нещо, някъде) (за плавателно средство): **čluny ~pluly k břehu** лодките доплаваха до брега

připlouvat, -ám неск. (к *čети, кат*) **1.** приближавам (нещо, до нещо, някъде) с плуване/плаване; стїгам/пристїгам (някъде) с плуване (за човек): **~at k přístavu** доплувам до пристанище **2.** *третол.* **-á** приближава (нещо, до нещо, някъде); стїга, пристїга (някъде) (за плавателно средство)

připnout, -pnu св. **1.** (со) закрепя, прикрепя (нещо) с карфїца, с игла, с катарѝма, с копчета и под.; забодѝ, зайгля, закопчѝя/закопчѝя, закачѝ, прикачѝ, пристѝгна (нещо): **~pnout špendlíkem ozdobu na šaty** забодѝ, закачѝ с карфїца украсѝние на рокля; **~pnout na prsa řád** закачѝ брѝен на гърдите; **~pnout vlnѝnou vložku do pláště** прикачѝ вълнена подплата, вълнен хастѝр на шлийфер; **~pnout si límec** прикачѝ си (подвижна) якѝ; **~pnout (si) lyže** прикрепя (си), слѝжа (си) ски **2.** (со к *čети*) книж. присъединя, прибѝва (нещо към нещо): **~pnout ke kmeni slova koncovku** прибѝва окончѝние към основата на дѝма

připnout se, -pnu se св. **1.** (ке *коти, к чети*) присъединя се, премїна (към някого, към нещо); приближа се (до някого, до нещо): **autor ~pjal se k domácí tradici** авторѝт се е слял с рѝдната традиция **2.** (к *čети*) прикрепя се (към нещо)

připočítat, -čítám, připočíst, -čtu св. **1.** (со к *čети*); прибѝва, притѝря, добѝва (нещо към нещо); начисля (нещо върху нещо): **~čítat/~číst sedm k šesti** прибѝва седем към шѝст; **~čítat/~číst úrok ke vkladu** начисля лихва върху влѝг; **~čítat/~číst zisky** начисля печѝлби **2.** (со *коти, чети*) припїша (нещо на някого, на нещо); вмѝнѝ (вина, отговорност и под. на някого); зачетѝ, признѝя (нещо на някого, на нещо): **~čítat/~číst něco někomu za vinu** припїша на някого вина за нѝщо; обвиня някого в нѝщо; **~čítat/~číst něco někomu za zásluhu** припїша на някого заслѝга за нѝщо; **to ti bude ~čteno k dobru** товѝ ще ти се признѝе, ще ти се зачетѝ

připočítáv|at, -ám неск. (со к *čети*) прибѝвам, притѝрям, добѝвам (нещо към нещо); начислявам (нещо върху нещо)

připodobn|it, рядко připodob|it, -ím св. *остар.* книж. **1.** (кохо, со *коти, чети*) уподобя, оприличѝ (някого, нещо на някого, на нещо); направя (някого, нещо) да прилича (на някого, на нещо): **sochař ~il Máchu Wolkeroví** скулпторѝт е направил/направи Мѝха подѝбен на Вѝлкер **2.** (кохо, со *ке коти, к чети*) сравня

(някого, нещо с някого, с нещо); приравня (някого, нещо към някого, към нещо)

připodobň|ovat, рядко připodob|ovat, -uji/разг. -uju неск. *остар.* книж. **1.** (кохо, со *коти, чети*) уподобявам, оприличѝвам (някого, нещо на някого, на нещо); правя (някого, нещо) да прилича (на някого, на нещо) **2.** (кохо, со *ке коти, к чети*) сравнявам (някого, нещо с някого, с нещо); приравнявам (някого, нещо към някого, към нещо)

připochod|ovat, -uji/разг. -uju св. домарширувам; пристїгна, дѝйда под стрѝй, в колѝна **přípoj, -e** м. **1.** *трансп. а)* врѝзка, съгласѝване в разписѝние на влакове, на автобѝси и под. (с *цел прекачване на пътници*) **б)** превѝзно средство, слѝжешо за врѝзка: **vlakový ~** влакова врѝзка; **autobusový ~** автобѝсна врѝзка **2.** *рядко* свѝрзване, скѝчване, вклѝчване; съединяване: **~plynového sporáku** свѝрзване на гѝзова пѝчка (с *източник на газ*)

připojení, -í ср. **1.** вклѝчване; скѝчване, прикачване: **~í ústředního topení na dálkový rozvod** вклѝчване на пѝрно отоплѝние към центрѝлна топлофикационна мрѝжа; **~í vagonů k vlakové soupravě** прикачване на вагѝни към влакова композиция **2.** присъединяване; прилагане; добѝвяне: **~í dokladů k žádosti** прилагане на документи към молба; **~í rejstříku k spisu** добѝвяне на индекс, на показѝлец към съчинѝние; **~í poznámky** добѝвяне на белѝжка, на пояснѝние; **~í území** присъединяване, анѝксия на теритѝрия **3.** *трансп.* врѝзка, съгласѝване в разписѝние на влакове, на автобѝси и под. (с *цел прекачване на пътници*) **4.** *юрид.* анѝкс, допълнѝние (към договор и под.)

připojit, -ím св. **1.** (со к *čети, па со; со*) вклѝча (нещо в нещо, към нещо); скачѝ, свѝржа (нещо с нещо); прикачѝ (нещо към нещо): **~ít ústřední topení na dálkový rozvod** свѝржа пѝрно отоплѝние с центрѝлна топлофикационна мрѝжа; **~ít telefonní přístroj** вклѝча телефонен апарат (в мрѝжа); **~ít vagony k vlakové soupravě** прикачѝ вагѝни към влакова композиция **2.** (со к *čети; со*) присъединя, прилѝжа, добѝва, прибѝва (нещо към нещо): **~ít ke spisu doslov** прибѝва послеслѝв към съчинѝние; **~ít vysvětlení** добѝва обяснѝние; **~ít k žádosti doklady** прилѝжа документи към молба; **~ít k smlouvě podpisy** заверя дѝговор с пѝдписи; **~ít obec k sousednímu okresu** присъединя община, сѝлище към съседен район; **řekl své mínění a pak ~il, že...** тѝй каза мнѝнието си и пѝсле добѝви, че...

připojit se, -ím se св. **1.** (ке *коти, к чети*) при-

съединя се (към някого, към нещо); включва се (в нещо): **~it se k příteli na procházce** придружа приятеля си на разходка; **~it se k výpravě** включва се в експедиция; **~it se k mínění většiny** присъединя се към мнението на мнозинството **2.** (к *čemu*) прибавя се, добавя се (към нещо): **k únavě se ~ila nemoc** към умората се прибави (и) болест

přípojka|a, -y ж. 1. техн. отвод (от главна мрежа, от линия и под.): **vodovodní ~a** водопроводен отвод; **plynová ~a** отвод от газопровод; **kanalizační ~a** канализационен отвод; **telefonní ~a** телефонен отвод **2.** трансп. отклонение; странично шосе; странична линия: **silniční ~a** странично шосе, пътно отклонение; **železniční ~a** отклонение от ж.п. линия; странична линия

přípojnice, -e ж. електр. шинна система: **adresová ~e** адресна шина; **hlavní ~e** главна шинна система; **okružní ~e** схема-многоъгълник; **zapouzdřená ~e** закрит шинопровод

přípojovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со к *čemu*, на со; со) включвам (нещо в нещо, към нещо); скъчвам, свързвам (нещо с нещо); прикачвам/прикачам (нещо към нещо): **~ovat elektrické spotřebiče na síť** включвам електроуреди към мрежа; **~ovat vedlejší tratě na trať hlavní** свързвам странични линии с главна линия; **~ovat vlečný vůz** прикачвам ремаркѐ; **~ovat rozhlasové zařízení** включвам, свързвам радиосъоръжение **2.** (со к *čemu*; со) присъединявам, прилагам, добавям, прибавям (нещо към нещо): **~ovat k výkladu vysvětlivky** добавям пояснения, белѐжки към изложение; **~ovat doklady k žádosti** прилагам документи към молба; **~ovat území k státu** присъединявам, анексирам територия към държава

přípojovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (ке кому, к *čemu*) присъединявам се (към някого, към нещо) включвам се (в нещо): **lidé se ~ovali k průvodu** хората се присъединяваха към шествието; **~ovat se k zpěvu** включвам се в пѐне; **~ovat se k názoru ostatních** присъединявам се към мнението на останалите

přípojenout, -menu св. 1. (кому со, коho) напомня, припомня (на някого нещо, някого, за нещо, за някого): **~menout dětem matku** напомня на децата за майка им; **zapomněl nám to ~menout** той забрави да ни припомни за това; **~meň mi to zítra!** напомни ми за това утре! **2.** (коho, со) напомня/напомням (някого, нещо; за някого, за нещо): **syn podobou ~mněl otce** по външност синът напомняше (за) баща си; **ta krajina místy ~mněla Polabí**

тази мѐстност на мѐста напомняше за Полабието **3.** (со) спомена (за нещо); напомня (за нещо); отбелѐжа, подчерта (нещо): **předseda ~mněl, že čas pokročil** председателят напомни, че времето напредва; **u každého článku je třeba ~menout prameny** при всяка статия трябва да се посочат източниците; **je třeba ~menout, že...** необходимо е да се отбелѐжи, да се спомене, че... **4. и** **přípo|menout si (коho, со)** спомня си, припомня си (за някого, за нещо): **~menout si své mládí** спомня си за младостта; **~menout si verše básníka** припомня си (за) стихове на поет; **~meň si, co jsi sliboval!** спомни си каквѐ си обещавал!

připomín|at, -ám неск. 1. (кому со, коho) напомням, припомням (на някого нещо, някого, за нещо, за някого): **~at pracovníkům jejich povinností** напомням на работници (за) задълженията им; **musím ti to pořád ~at?** трябва ли да ти напомням непрекъснато за това? **siréna ~á, že je poledne** сирената напомня, че е обѐд/обяд; **rád se z ješitnosti všude ~á** от тщеславие той обича да се изтъква навсякъде **2.** (коho, со) напомням (някого, нещо; за някого, за нещо); приличам (на някого, на нещо): **štíhlou postavou ~ala známou sportovkyni** със стройната си фигура тя прилича на една известна спортистка, напомняше за една известна спортистка; **obraz ~á slavného krajináře a)** картината прилича на картините на прославения пейзажист **б)** картината ни кара да си спомним (за) прославения пейзажист **3.** (со) споменавам, напомням (за нещо); отбелязвам, подчертавам (нещо): **autor v knize ~á starší výzkumy** в книгата авторът споменава за по-стари изследвания; **~áme, že...** напомняме, че... **4. и** **připomín|at si (коho, со)** спомням си, припомням си (за някого, за нещо; някого, нещо): **~at si školní léta** спомням си (за) училищните години; **~at si slova učitelů** припомням си (за) думите на учителите

připomínka|a, -y ж. забелѐжка, белѐжка; напомняне: **zásadní ~a k plánu práce** принципна забелѐжка към план на работа; **přezírat ~y zkušených pracovníků** не обръщам внимание на забелѐжките, пренебрегвам забелѐжките на опитните работници; **mít k referátu své ~y** имам забелѐжки към доклад

přípon|a, -y ж. език. настѐвка, сѐфикс: **slovo|tvorná ~a** словообразователна настѐвка; **mluvnická ~a** окончание

příponový|ý, -á, -é език. сѐфиксален

připotáčet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se св. дoйда с клатушкане, със залитане; доклатушкам се, доклата се, дотътря се: **opilec se ~el domu** пияницата се доклатушка до дома си

připouštění, -í ср. сел. стоп. покриване, съешаване (на добитък)

připouštět, -í, -í сел. стоп. случен, разплоден; който се отнася към съешаване на добитък: **~í období** случен период, разплоден период; **~í stanice** случна станция

připouštět, -ím, 3. мн. -ějí/-í не св. 1. (koho kam) пу́скам, допу́скам (някого) да влѐзе и под. (някъде): **ne~ět cizince mezi sebe** не пу́скам, не допу́скам **~ějí**

koho k tělu допу́скам някого прекалено бли́зко до себе си; прекалено се разкривам пред някого; **~ět někoho k slovu** давам на някого възможност да говори **2. (koho – вин. k čemu)** допу́скам (някого до нещо); позволявам (на някого) да участва (в нещо): **ne~ěl ji ke zkoušce** той не ѝ позволяваше да се яви на изпит, не ѝ допу́скаше на изпит **3. (co)** допу́скам, предпо́лагам (нещо): **~ím, že má pravdu** допу́скам, че има право; **~ět možnost** допу́скам възможност; **to ráda ~ím** на драго сърце бих допу́снала, бих предпо́ложила подобно нещо **4. (co, рядко čemu)** допу́скам, позволявам, търпя (нещо): **stavební předpisy to ne~ějí** строителните нoрми не допу́скат, не позволяват това; **ne~ěl odpor** той не допу́скаше, не позволяваше отпoр, съпрoтивя, възражение; **situace ne~í jiné řešení** ситуацията не допу́ска, не позволява друго решение; **báseň ~í několik výkladů** стихотворението допу́ска, позволява няколко тълкувания **5. (co/čeho)** допу́скам, доливам (вода и под.): **~ět horkou vodu** доливам гореща вода **6. сел. стоп.** пу́скам, допу́скам добитък за съешаване

připouštět si, -ím si, 3. мн. -ějí si/-í si не св. (co) често отриц. **nepřipouštět si (co)** (не) вземам (нещо) (много) прѝсърце; (не) позволявам, допу́скам (нещо) да ме обсе́би напѝлно, да ме обзе́ме изцяло: **~ět si starosti** вземам прѝсърце грижи; **~ěla si příliš otcovu smrt** тя преживяваше дълбоко смъртта на баща си; **nijak si to ne~í** той/тя никак не се вълнува от това; това никак не го/я вълнува, трoгва

připoutat, -ám св. (koho, co k čemu) 1. привѝржа, завѝржа (някого, нещо към нещо): **~at zajatce ke stromu** привѝржа, завѝржа плѝнник към дърво; **~at lod'ku ke břehu** привѝржа лoдка към брега; **~at psa na řemen** привѝржа куче с кайшка, на кайшка; **~at se v letadle (k sedadlu)** привѝржа се към седалката на самолѝт, слoжа

си колан в самолѝт; **~ejte se!** (мoля), привѝржете, пристегнете коланите! (в самолет); **~at k sobě pozornost** прен. привлека, прикова вниманието към себе си; **~at zájem** прен. привлека интерес **2. книж.** прикова, привѝржа (някого, нещо към нещо): **nemoc ho ~ala na lůžko** болестта го прикова към леглото; **přilíš ji k sobě ~al** той прекалено я привѝрза към себе си; **zájem o divadlo ho ~al k Praze** интересът към театъра го задържа за постоянно в Прага

připoutávat, -ám не св. (koho, co k čemu) 1. привѝрзвам, завѝрзвам (някого, нещо към нещо): **~at čluny ke břehu** привѝрзвам лoдки към брега; **~at lidi hmotnými výhodami** прен. обвѝрзвам, привлѝчам хората с материални облаго; **~at (k sobě) něčí zrak** прен. привлѝчам (към себе си) погледа на някого; **~at něčí pozornost** прен. привлѝчам нечие внимание **2. книж.** приковавам, привѝрзвам (някого, нещо към нещо): **nemoc ho ~á k lůžku** болестта го приковава към леглото; **rodný kraj ho k sobě ~al a)** рoдният край го задържаше при себе си **б)** рoдният край го привлѝчаше да се завѝрне

připověd', -di ж. 1. остар. обещание: **~d' lepší budoucnosti** обещание за по-добро бъдеще; **splnit ~d'** изпълня обещание; **dostát svým ~dim** устоя на думата си **2. остар.** пословица, поговорка

připozdit se, само безл. -í se св. стъмни се, мрѝкне (се): **ani nepozorovala, že se ~ilo** тя дори не забелязваше, че се е стъмнило, че се е мрѝкнало; **zůstal v zahradě, až se ~ilo** той остана в градината, докато (се) мрѝкна

připozdívat se, обикн. третол. и безл. -á se не св. 1. обикн. третол. изтича, свѝршва, отива си (за време): **den se ~á** денят си отива, денят свѝршва **2. обикн. безл.** мрѝква (се), стѝмва се, свечерява се

příprava, -y ж. 1. подготовка, пригoтовлѝние: **~a ke zkoušce** подготовка за изпит; **válečné ~y** военни пригoтовлѝния; **~a ve výcvikovém středisku** подготовка в тренировѝчен цѝнтер; **~y k svatbě** пригoтовлѝния, подготовка за сватба; **mluvit bez ~y a)** гoвoря без предварителна подготовка **б)** гoвoря каквoто ми падне; **~a půdy земед.** (предсеитбена) подготовка на почвата; **palebná ~a воен.** артилерийска подготовка **2.** пригoтвяне, пригoтовлѝние: **~a polévky** пригoтвяне на супа; **~a léku** пригoтвяне на лекарство; **~a píce pro dobytek** пригoтвяне на фураж за добитък **3. обикн. мн.** **příprav[y, -v гoтв.** необходимими продукти (за гoтвене) **4. обикн. мн. příprav[y, ~ шив.** по-

мощни шива̀шки матери́али (*хастар, копчета и под.*) **5. учил.** подготовка на уро̀ци; дома̀шни (упражнѐния); уче́бен пла̀н: **pečlivá domáci ~a** старате́лно подго̀тване на дома̀шни; **udělat si ~y** напра̀вя си уче́бен пла̀н за уро̀ка (*от страна на учителя*)

příprav|ek, -ku *м.* **1.** препара̀т, срѐдство: **dezinfekční ~ek** препара̀т, срѐдство за дезинфе́кция; **čisticí ~ek** препара̀т, срѐдство за почи́стване; **kosmetický ~ek** козмети́чен препара̀т, козметично срѐдство **2. техн.** загото̀вка

připravenost, -i *ж.* подго̀товка, подго̀твеност, гото̀вност: **tělesná ~ branců** физиче́ска подго̀товка на новобра̀нци; **vojenská ~ státu** воє́нна гото̀вност на дър̀жава

připraven|ý, -á, -é **1.** приго̀твен, подго̀твен, гото̀в: **předem ~ý referát** предва̀рително подго̀твен рефера̀т; **revolucionáři na všechno ~í** революцио́нери, (който са) гото̀ви на все́чко **2.** приго̀твен; сго̀твен: **dobře ~ý oběd** добре сго̀твен обя̀д

připrav|it, -ím *св.* **1.** (*koho, co; koho, co k čemu, na co*) подго̀твя, приго̀твя (*някого, нещо за нещо*): **~it studenta k maturitě** подго̀твя гимназист за мату̀ра; **~it půdu k setí** подго̀твя почва за сеитба; **~it rukopis k tisku/pro tisk** подго̀твя ръкопи́с за печа̀т; **~it někoho na zprávu** подго̀твя някого, за да му съобщи́ вѣст, новина̀; **~it si věci na cestu** стѣгна си неща̀та, бага̀жа за пъ̀т; **~it si projev** подго̀твя (си) рѣч, изка̀зване; **~it ke startu!** *спорт.* на ста̀рт! **2. (co)** приго̀твя, сго̀твя (*нещо*): **~it něco k snědku** приго̀твя, сго̀твя не́що за ха̀пване; **~it řezanku pro dobytek** нарѐжа сла̀ма за доби́тък; **~it někomu horkou lázeň a)** приго̀твя за някого горѣща ба̀ня **б) рядко прен.** създа̀м на някого непри́ятности; поста̀вя някого на́тъясно, в тру̀дно поло̀жѣние; **~it lék** приго̀твя лека̀рство; **dát si ~it mast** порѣчам да ми приго̀твят ме́хлѣм; **~it lůžko** приго̀твя легло̀; **~it na stůl** приго̀твя, сло̀жа ма̀сата **3. (co kоти)** *книж.* причи́ня, създа̀м (*нещо на някого*); подго̀твя, приго̀твя, устрой (*нещо на някого*): **~it někomu radost** създа̀м ра́дост на някого; **~it někomu zármutek** причи́ня скрѣ́б, огорче́ние на някого; наскрѣ́бя, огорча̀ някого; **~it někomu porážku** нанесе́м на някого пора́же́ние; разгро́мя някого **4. (koho – вин. о со)** *книж.* ли́ша (*някого от нещо*); отне́ма (*нещо от някого*): **prudká rána ho ~ila o vědomí** от си́лния уда̀р то̀й загуби́ съзна́ние; **~it někoho o všechno** отне́ма на някого все́чко; **~it někoho o iluze** разруша̀ илю́зии на някого; **~it někoho o klid** отне́ма

споко́йствието на някого; **~it někoho o čas** загубя̀, изям вре́мето на някого; **~it někoho o hrdlo, o život** отне́ма живо̀та на някого; **~it někoho o rozum** отне́ма разсъ́дка, забѣрка̀м ума̀ на някого **5. (koho, со kat)** *рядко* завлѣка̀, вка̀рам, изпра̀тя (*някого, нещо някъде*): **~it někoho do kriminálu** вка̀рам някого в панди́за; **~it někoho do hrobu** вка̀рам някого в гроба̀; причи́ня смър́тта на някого; **~it někoho ze světa** изпра̀водя, изпра̀тя някого на д́ня свѣт

připrav|it se, -ím se *св.* **1.** (*k čemu, na co*) подго̀твя се, приго̀твя се (*за нещо*): **~it se ke zkoušce/na zkoušku** подго̀твя се за изпит; **~it se na nejhorší** подго̀твя се, приго̀твя се за найло̀шото **2. (co)** *рядко* загубя̀ (*нещо*), ли́ша се (*от нещо*): **~it se o něčí důvěru** загубя̀ не́чие до́верие; **~it se o majetek** загубя̀ имо̀т, ли́ша се от имо̀т

připrav|ka, -ky *ж.* подго̀твителен ку̀рс; подго̀твителен кла̀с; подго̀твително учи́лище: **dělnické ~ky pro vysokoškolské studium** рабо̀тнически подго̀твителни ку̀рсове за сле́ждане в универси́тет; **absolventi ~ek** завѣршили подго̀твителни учи́лища

připrav|nja, -y *ж.* поме́щение за подго̀товка, за приго̀твя́не на не́що; подго̀твително поме́щение, отде́ление; подго̀твителен це́х: **~a jídel** поме́щение за приго̀твя́не на храна̀; **~a léků** фармаце́втичен це́х; **~a rudy** флота́ционен це́х

připrav|ný, -á, -é подго̀твителен: **~ý kurz** подго̀твителен ку̀рс; **~á schůze** предва̀рителна сре́ща, предва̀рително събра́ние; **~é práce** подго̀твителни рабо̀ти; **~é řízení** *юрид.* предва̀рително произво̀дство; предва̀рителна провѣ́рка (преди обра́зуване на де́ло)

připrav|ovat, -uji *разг. -uju* *несв.* **1.** (*koho, co; koho, co k čemu, na co*) подго̀твям, приго̀твям (*някого, нещо за нещо*): **~ovat útěk** подго̀твям бя̀гство; **~ovat si řeč** подго̀твям си рѣч; **~ovat někoho na zkoušku/ke zkoušce** подго̀твям някого за изпит; **~ovat pro život** подго̀твям за живо̀та; **~ovat na nejhorší** подго̀твям за найло̀шото; **~uje se nové vydání knihy** подго̀твя се но̀во изда́ние на кни́гата; **~ovat (si) věci na cestu** стя́гам си неща̀та, бага̀жа за пъ̀т **2. (co)** приго̀твям, го̀твя (*нещо*): **~ovat oběd** приго̀твям, го̀твя обя̀д; **~ovat ryby rozličnými způsoby** приго̀твям, го̀твя ри́ба по разли́чни на́чини; **~ovat víno z rybízu** приго̀твям, пра̀вя ви́но от фрѣ́нско грѣзде; **~ovat lék** приго̀твям лека̀рство; **~ovat koupel** приго̀твям ба̀ня **3. (co kоти)** *книж.* причи́нявам, създа̀вам (*нещо на някого*); подго̀твям, приго̀твям, устройвам (*нещо на някого*): **~ovat**

jí radostné chvíle създавам ѝ, подготвям ѝ радостни мигове; **~ovat jí trápení** създавам ѝ, причинявам ѝ страдания **4.** (*koho – вин. o co*) *книж.* лишавам (някого от нещо); отнемам (нещо от някого): **~ovat je o peníze** отнемам им парите; лишавам ги от пари; **~ovat někoho o zdraví** съсипвам здравето на някого; **~ovat někoho o rozum** отнемам разсъдъка, забърквам ума на някого; **~ovat někoho o čest** опозорявам някого; отнемам честта на някого **5.** (*koho, co kam*) *рядко* завличам, вкарвам (*някого, нещо някъде*): **~ovat do kriminálu** вкарвам в пандиза; завличам в дранголника; **~uješ nás na mizinu** ти ще ни докараш до просешка тояга, ще ни разориш

připrav|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. 1.* (*k čemu, na co*) подготвям се, приготвям се (*за нещо*): **~ovat se k řeči** подготвям се, приготвям се да взема думата; **~ovat se na rozhodnou chvíli** подготвям се за решителния момент **2.** (*o co*) *рядко* загубвам (*нещо*); лишавам се (*от нещо*): **~ovat se o peníze** загубвам, губя пари

připravovatel, -e *м.* човек, който подготвя нещо; **~ válku** подпалвач на война; **~ moderní poezie** предтеча на модерната поезия

připravovatelk|a, -u *ж.* жена, която подготвя нещо

připřah|at, -ám, připrah|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (co k čemu)* запръгам, впрягам допълнително, още (*нещо към нещо вече запрегнато*): **~at k vozu druhé spřežení** запръгам допълнително втори впряг към кола

připřáh|nout, -nu *св. (co k čemu)* запрегна, запрегна допълнително, още (*нещо към нещо вече запрегнато*): **~nout koně k vozu/do vozu** запрегна допълнително кон(е) към кола; запрегна още един кон в каруцата; **~lí do kopce ještě pár koní** за да изкачат хълма, те впрегнаха още един чифт коне

připřahovat *вж. připřahat*

připřež, -e *ж.* **1.** допълнителен впряг, помощен впряг: **bez ~e by se svah nevyjel** склониът не може да бъде изкачен без помощен впряг **2.** привпрягане, допълнително впрягане: **ani ~ nepomohla** дори и привпрягането не помогна **3.** впряг; чифт впрегнат добитък: **vůz bez ~e** кола без впряг **4.** *техн.* двойна тяга

připřežn|ý, -á, -é, -í *стар.* **připřežn|í, -í, -í** допълнително впрегнат; привпрегнат: **~ý vůz** кола с допълнителен впряг; **~í koně** привпрегнати коне, логби; **~á lokomotiva** *ж.п.* втори ло-

комотив, допълнително прикачен локомотив; локомотив с двойна тяга

pří|psat, -píšu/книж. -píši *св. 1.* (*co; co k čemu; kam*) впиша, допиша, напиша допълнително (*нещо към нещо, някъде*); добавя, прибавя (*нещо към нещо написано*): **~psat poznámku** впиша, добавя забелѐжка; **~psat dovětek** добавя, прибавя послепис; **~psal své jméno k ostatním** той вписа, прибави името си към имената на останалите; **na okraji papíru bylo něco ~psáno** в полето на листа имаше нещо, написано допълнително **~píš také řádek!** ти също прибави, и ти напиши един ред! **2.** (*kotičko*) *счетов.* запиша, впиша, начисля, отнеса (*нещо*) за сметка (в кредита или дебита) (*на някого*): **~psat ve prospěch** впиша, запиша в полза, в активите; **~psat něco na vrub někoho, na účet, na konto někomu a** впиша, запиша нещо в сметката на някого **б)** *прен.* отнеса, (в)пиша нещо за сметка на някого; **~psat k dobru a** впиша, запиша в кредит(а) **б)** *прен.* зачета, призная, взема под внимание нещо в полза на някого; **~psat k tíži a** впиша, запиша в дебит(а) **б)** *прен.* отнеса, впиша нещо във вреда на някого **3.** (*co komu; co na koho*) припиша, запиша (юридически) (*нещо на някого*): **dát ~psat dům dceři/na dceru** припиша къщата на дъщерята **4.** (*co komu*) посветя (*нещо на някого*): **~psat knihu otci** посветя книга на баща си **5.** (*kotičko, čemu co*) *книж.* припиша (*нещо на някого, на нещо*); отдам, присъдя (*нещо на някого, на нещо*): **chyby ~psali jeho nezkušenosti** отдадох грешките на неопитността му; **celou věc ~psal sobě za zásluhu** той (си) приписа за заслуга цялата работа, писа всичко за своа заслуга

přípudr|ovat, -uji/разг. -uju *св. (koho, co)* донापудря, понапудря (*някого, нещо*): **~ovat si nos** понапудря си нос

připump|ovat, -uji/разг. -uju *св. (co/čeho)* (по)напомпам, (до)напомпам (*нещо*) допълнително, още; напъля (*нещо*) с помпана; прибавя (*нещо*) с помпана: **~ovat vzduch do pneumatiky** напомпам още въздух в гума; **~ovat pneumatiku** понапомпам още, донापомпам гума; **~ovat vodu** изпомпам още вода

připust|it, -ím *св. 1.* (*koho kam*) пусна, допусна (*някого*) да влезе и под. (*някъде*): **~it návštěvy** **♦** **~it si někoho k tělu** допусна някого прекалено близко до себе си, прекалено се разкрия пред някого; **~it někoho k slovu** дам на някого възможност, позволя на някого да говори, да каже нещо **2.** (*koho k čemu*) допусна (*някого*)

до нецо); позволя (на някого) да участва (в нецо): **~it žáka ke zkoušce** допусна ученик до изпит, позволя на ученик да се яви на изпит **3. (co)** допусна, предположа (нецо): **~il, že mám pravdu** той допусна, че съм прав; **ne~il nebezpečí** той не допусна (че може да има) опасност **4. (co, рядко četu)** допусна, позволя, изтърпя (нецо): **to nemohu ~it** не мога да допусна, да позволя това; **ne~il, aby o tom mluvila** той не ѝ позволи да говори за това; **nemohu ~it, abys...** не мога да допусна, не мога да позволя да...; **~it odchylný názor** допусна, позволя (да съществува) друго мнение, друга гледна точка; **~it nekázeň** допусна недисциплинираност **5. (co/čeho)** допълня, долѐя (вода и под.): **~it do vany vodu/vody** долѐя вода във вана **6. сел.стоп.** пусна, допусна добитък за съешаване

připustit si, -ím si св. обикн. отриц. **nepřipustit si (co)** (не) взѐма (нецо) (много) присърце; (не) позволя, (не) допусна (нецо) да ме обсеби напълно, да ме обзѐме изцяло: **ani si tu myšlenku ne~il** хич и не мѝ мина такѐва нецо през умă; той дори и не допусна тази мисъл да му мине през главăта; **ne~it si žádnou starost** не сѐ вълнувам от грижи; **ne~il si, že je zle** той не допусна, че положѐнието е лошо; той не си и помисли, че нещата отиват на злѐ

připustk|a, -y ж. език. концесивност; отношѐние за отстъпка и изключване

připustkov|ý, -á, -é език. концесивен, отстъпитель: **příslovná věta ~á** подчинѐно обстоятелствено изречѐние за отстъпка; **~á spojka** съюз за отстъпка и изключване

připustnost, -i ж. допустимост, приемливост: **~ odchylky** допустимост на отклонѐние

připustn|ý, -á, -é допустим, приемлив, позволен и техн.: **největší ~é napětí** най-голямо допустимо напрежѐние; **~á odchylka** допустимо отклонѐние; **přesáhnout ~é meze** прекрăча допустими грăници; **není ~é, aby...** не ѐ допустимо, не ѐ позволено да...

přiraz, -u м. **1. физкулт.** изпѐлзване на кракăта при катѐрене: **šplh bez ~u** катѐрене само с ръцѐ (по възже и под.) **2. текст.** прибѐй **3. муз.** форшлаг

přiraz|it, -ím св. **1. (koho, co)** с бѝтане, с тлăскане притисна, долепя, залепя (някого, нецо); бѝтна, тлăсна (рăзко) (някого, нецо): **~it židli ke zdi** бѝтна, долепя стѐл до стенăта; **dav ho ~il ke zdi** тълпăта го притисна, залепи за стенăта; **~it paty k sobě** чѝкна тѐкове; **~it si čepici k uchu** нахлѝпя шăпка над ухѐто **2. (co)** затрѝшна, захлѝпна (нецо): **~it někomu dveře**

před noseм затрѝшна, захлѝпна вратă под носă на някого; **~it zásuvku** затрѝшна, захлѝпна чекмеджѐ; **~it si palec dveřmi** притисна, прескрипя си пăлеца с вратă **3. (co čít)** рядко забия, заковă (нецо) силно, със зăмах: **~it víko hřebíkem** заковă капăк с гвоздей; **~it spadlou podkovu** забия паднала подкѐва **4. (k četu; остар. na co)** стигна, пристигна (някъде, до нецо): **nepřítel ~il k hradbám** неприятелят стигна пред укреплѐнията, зăѐ позиции пред укреплѐнията; **lod' ~ila ke břehu** корабът акостира на брегă **5. (na čet; рядко koti, na kot)** разг. увеличă, повишă (такси, цени и под.): **~it na cenách** увеличă, повишă цени; **~it na činích** увеличă, повишă нăми; **~it nájemníkům** увеличă нăем на квартиранти; **~it si něco za donášku** пойскам бакшиш за достăвка

přiráz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. **1. (koho, co)** с бѝтане, с тлăскане притискам, долѐпвам, залѐпвам (някого, нецо някъде); бѝтам, тлăскам (рăзко) (някого, нецо): **~et paty k sobě** чѝкам тѐкове **2. (co)** затрѝшвам, захлѝпвам, хлѝпвам (нецо): **vitr ~el kdesi vrata** вятърът затрѝшваше, захлѝпваше някаква пѐрта; **~et zásuvky** затрѝшвам, захлѝпвам чекмеджѐта **3. (k četu) рядко** стигам, пристигам (някъде, до нецо): **místo, kde lod' ~í** място, където спира, където акостира кораб; **~et k městu** настѝпвам към град **4. (na čet; рядко koti, na kot)** разг. увеличăвам, повишăвам (такси, цени и под.): **~et na nájmu** увеличăвам, повишăвам нăем; **~et úroky** увеличăвам, повишăвам лѝхви

přirázk|a, -y ж. увеличѐние, надбăвка (към парична сѝма): **pětiprocentní ~a k ceně** пѐт процѐнтно увеличѐние върху ценă

přírod|a, -y ж. **1.** природă, естество: **zákony ~y** закѐни на природăта, на естествѐто; **hřívka ~y** игрă на природăта; **živá ~a** жива(та) природă; **neživá ~a** мъртва, нѐжива природă; **jarní ~a** прѐлетна природă, природăта през прѐлетă; **výlet do ~y** екскурзия сред природăта; **divadlo v ~ě** лѐтен театър; **škola v ~ě** учил. училище сред природăта, на открито; зелѐно училище **2.** натѝра, характер, сѝщност, природă; **od ~y** по рождѐние: **tvář od ~y snědá** лицѐ, мѝргаво по рождѐние; **mít vadu od ~y** ймам вродѐн недостатък, дефект; ймам дефект по рождѐние; **byl ničema od ~y** той бѐше по сѝщностă си, по природă негѐдник; **lidská ~a** чѐвѐшка сѝщност, чѐвѐшка природă **3.** натѝра, действительност: **kreslit podle ~y** рисѝвам от натѝра

přírodní|í, -í, -í 1. природен, естѣствен: **~í jevy** природни явлѣния; явлѣния на природата; **~í zdroje** природни източници; **~í katastrofy** природни, стихийни бѣдствия; **~í překážky** естѣствени препятствия, прѣчки; **~í bohatství** природни богатства; **~í krásy** природни красоти, красоти на природата; **~í rezervace** (природен) резерват; **~í člověk a)** човек, който живѣе в съответствие с природните закони **б) прен.** детѣ на природата; **~í divadlo** лѣтен театър; **~í vědy** спец. естѣствени, природни, положителни науки; **~í filozofie** филос. натурфилософия; **~í výběr** биол. естѣствен подбор; **~í plyn** хим. природен газ **2.** естѣствен, натурален; истински; домашен; екологично чист: **nábytek z ~ího dubu** дъбова мѣбел; мѣбели от естѣствен дъбов материал; **~í led** естѣствен лѣд; **~í víno** домашно вино (*без химикали*); **~í tuky** естѣствени мазнини; **~í bylinná kosmetika** (екологично чиста) билкова козметика; **~í potraviny** екологично чисти храни; **~í medicína** билкова медицина, нетрадиционна медицина; **~í jezera** естѣствени езера; природни езера; **~í řízek** готв. шницел натѣр; **~í omáčka** готв. сос натѣр; **~í hedvábí** текст. естѣствена копрѣна

přírodnin|a, -u ж. естѣственонаучен, естѣственноизпитателен обект; жива и нежива природа: **neústrojně ~у** естѣственонаучни неорганични обекти, нежива природа; **organické ~у** естѣственонаучни органични обекти, жива природа; флората и фауната; **sbírky** ~ естѣственонаучни сбирки

přírodopis, -u м. 1. естѣствознание, природознание **2. остар. учил.** естѣствена история; естѣствознание: **učit se ~u** изучавам (предмета) естѣствена история; **otevřít ~** отвѣря (учѣбник по) естѣствознание, по природознание

přírodopis|ec, -ce м. природовѣд, естѣственноизпитател, естѣственик

přírodopisn|ý, -á, -é естѣственонаучен; природовѣдски: **~é sbírky** естѣственонаучни, природовѣдски сбирки; **~ý kabinet** кабинет по естѣствознание, по природознание

přírodověd|a, -u м. естѣствознание; природознание; естѣствени науки; *остар.* естѣствена история

přírodověd|ec, -ce м. природовѣд, естѣственноизпитател, естѣственик

přírodovědeck|ý, -á, -é природовѣдски, природонаучен, природоизпитателен, естѣственноизпитателен, естѣственноизпитателски: **~á fakulta** природонаучен факултет; факултет по естѣствени науки

přírodovědn|ý, -á, -é природонаучен, природоизпитателен, естѣственноизпитателен: **~é poznatky** природонаучни (по)знания

přírodopyt, -u м. остар. естѣствена история, естѣствознание, природознание: **hodina ~u** час по естѣствена история; **zapomněl si ~ doma** той бе забравил у дома учебника по естѣствена история

přirostl|ý, -á, -é сраснал: **jazyk žáby je ~ý předním koncem** езикът на жабата е сраснал в прѣдния (си) край

přirovnán|í, -í ср. 1. сравнение: **výstižné ~í** сполучливо сравнение **2. в съчет. v ~í k někomu** в сравнение с някого; **to není ani ~í!** разг. не може да става и сравнение! не може да се сравнява! **3. език. лит.** сравнение

přirovnateln|ý, -á, -é рядко сравним, съизмерим; който може да се сравнява: **těžko ~ý úspěch** несравним успех; успех, който трудно може да се сравнява

přirovnat, -ám св. (koho, co ke komu, k čemu) сравня, приравня (*някого, нещо с някого, с нещо*); оприлича (*някого на някого, нещо на нещо*); съпоставя (*някого, нещо с някого, с нещо*): **~at děvče k růži** оприлича момиче на роза; **~at originál k reprodukci** сравня, съпоставя оригинал и репродукция; **~at minulost k přítomnosti** сравня минало и настояще

přirovnávač|í, -í, -í сравнителен, съпоставителен: **~í metoda** сравнителен метод; **~í věta** език. подчинѣно обстоятелствено изречѣние за начин, изразѣно чрез сравнение

přirovnáv|at, -ám несв. (koho, co ke komu, k čemu) сравнявам, приравнявам (*някого, нещо с някого, с нещо*); оприличавам (*някого, нещо с някого, с нещо, на някого, на нещо*); съпоставям, съизмервам (*някого, нещо с някого, с нещо*): **~at kluky k rozcuchaným vrabcům** оприличавам момчѣта на разрошени врабци; **~at češtinu k polštině** сравнявам, съпоставям чѣшки с полски, чѣшки и полски език

přirozeně I нар. 1. природно, по природа; вродѣно, по рождение: **je ~ inteligentní** той/тя е природно интелигентен/интелигентна; интелигентен/интелигентна е по рождение **2.** естѣствено, натурално; от само себе си: **~ se zalesit** третол. залеси се естѣствено, по естѣствен начин; **~ vyschlé dřevo** естѣствено изсушен дървен материал; **její slova zněla ~** думите ѝ звучаха естѣствено

přirozeně II част. разг. очевидно, разбира се, естѣствено: **~ z toho má radost** естѣствено, че

заклѣвам се, кълна се (в нецо): **~ám na svou čest a svědomí** заклѣвам се в честта и съвестта си; **~ám při památce své matky** заклѣвам се, кълна се в паметта на майка си; **vztyčil dva prsty, jako by ~al** той вдигна два прѣста, като че ли се заклѣваше; **~at věrnost někomu, něčemu** заклѣвам се, кълна се във вѣрност към някого, към нецо; **~al, že se pomstí** той се заклѣ, че ще (си) отмъсти **2.** (на кого, на со) *остар.* изцяло, безрезервно, напълно се осланям, доверявам се (на някого, на нецо), вѣрвам (в някого, в нецо): **staří lidé ~ali na bylinky** старите хора вѣрваха в лечѣбните тревы, осланяха се напълно на лечѣбна сила на билките **3.** *юрид.* полагам клетва

přisámbohu, přisámbohu 1. *като част.* ей богу! заклѣвам се в бога! бога ми! найстина! действително! **~, je to pravda!** бога ми, истина е! **učním to, ~!** ще го направя, ей богу! **2.** *като междум.* боже мой! боже господи! боже бо-жичко! о, боже! боже милостиви! леле боже! господи боже (мой)! **~, co vidím!** боже мой, какво виждам!

přiřát se, -saji se/разг. -saju se св. (к *četi*, на со) впия се, прилепя се (към нецо, в нецо): **dítě se ~sálo k prsu** детето засмъка гърдата; **~sát se očima k obrazu** *прен.* впия поглед в картина, не мога да откъсна очи от картина

přisávat se, -ám se неск. (к *četi*, на со) впивам се, прилепвам се (към нецо, в нецо, някъде): **přijavky se ~ají ke kůži** пиявиците се засмъкват в кожата, впиват се в кожата

přisavk|a, -y ж. **1.** *зоол.* смукало, смукалце (на пиявица); *вентуза* (на червей); смукателен орган **2.** *бот.* хаусторий, смукалце

přisavn|ý, -á, -é смукателен: **~ý orgán** *зоол.* а) смукателен орган, смукалце (на пиявица) б) *вентуза* (на червей); **~é destičky** *бот.* хаустории, смукалца

přisáz|et, -ím, 3 мн. -ejí/-í св. (со) посадя, насадя (нецо) допълнително, още (от нецо)

přisáz|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (со к *četi*; на со) рядко прикрѣпвам (нецо към нецо); наставям (нецо с нецо): **~ovat kus látky** наставям парче плат **2.** (со) посаждам, насаждам (нецо) допълнително; посаждам, засаждам още (от нецо): **~ovat do zahrady květiny** посаждам още цветя в градината

přisáz|ovat si, -uji si/разг. -uju si неск. (на со) присъединявам се, присламчвам се (към залог на някого) в игра; влизам в игра, залагам (на нецо) в игра заедно с някого: **~ovat si v loterii** залагам на лотария заедно с някого; **~ovat na**

jednu kartu залагам на една и съща карта с някого

přised|at, -ám неск. **1.** *и přised|at si* (ке *komu, k četi*; на со) присядам, сядам, премѣствам се (до някого, до нецо; по-близо до някого, до нецо, някъде): **~at (si) ke stolu** сядам на масата (при останалите, заедно с останалите); **~at (si) k někomu do lavice** сядам до някого на чина; **mlhy ~aly k zemi** *прен.* мъглите покриваха плътно земята **2.** *и přised|at si* (*kat*) качвам се (пътюм) (някъде): **během cesty ~ali další cestující** по пътя (при тях) се качваха и други пътници **3.** приклякам: **~at do dřevu** заставам в (при)клекнало положение; седя приклекнал; клечя **4.** (*při čem; u čeho*) присѣствам като участник (на изпит, на заседание и под.); участвам (в изпит, в съд и под.): **~at při zkouškách/u zkoušek** присѣствам на изпити, при изпити (като член на изпитна комисия)

přisedic|í I, -ího м. **1.** член на комисия: **~í zkušební komise** член на изпитна комисия **2.** асистент при изпит **3.** *юрид.* съдебен заседател

přisedic|í II, -í ж. **1.** членка на изпитна комисия **2.** асистентка при изпит **3.** *юрид.* съдебна заседателка

přisedl|ý, -á, -é 1. (к *četi*) който плътно се допира, доближава се (до нецо); който плътно допира, опира (в нецо); който плътно граничи (с нецо); залепнал, прилепнал (за нецо, към нецо): **chaloupka ~á na stráň** къщичка, къцнала на планински склѣн **2.** *бот.* присѣднал (*лист и под.*)

přised|nout, -nu св. **1.** *и přised|nout si* (ке *komu, k četi*; на со) присѣдна, сѣдна, премѣстя се (до някого, до нецо; по-близо до някого, до нецо, някъде): **~l ke mně do lavice** той присѣдна до мен на чина; **~nout (si) ke stolu** сѣдна на масата (заедно с останалите); **~nout (si) na kraj postýlky k dítěti** присѣдна в края на леглото при детето **2.** (*kat*) качна (някъде): **včela ~la na květ** пчелата качна върху цветя **3.** *и přised|nout si* (*kat*) кача се (пътюм) (в превозно средство): **ve stanici ~li další cestující** на спирката (при тях) се качиха и други пътници **4.** приклекна: **pes ~l na všechny čtyři** кучето приклекна на четирите си крака; **~nout na bobek** приклекна (за човек)

přisek|at, -ám св. **1.** (со) подкастрия, подрѣжа, подсекя, скъся (като отрѣжа, отцѣпя, отсека) (нецо); одялам, подѣстрия (нецо): **~at trám** одялам грѣда **2.** (*čeho/so*) насека, нарѣжа, на-кося, накълцам още, допълнително (нецо; от нецо): **~at ještě dřeva** насека още, допъл-

нително дървѝ; **~at trochu jetele** накосѝ още малко детелина, още малко от детелината

přísekáv|at, -ám *несв. 1. (со)* подкастриям, подрязвам, подсичам, скъсявам (като отрязвам, отцепвам, отсичам) (*нещо*); одялвам, подострям (*нещо*): **~at kůl** подострям къл, дирѝк

2. (čeho/со) насичам, нарязвам, накосявам, наклъщвам още, допълнително (*нещо*; *от нещо*): **~at trávu** накосявам допълнително тревѝ, още от тревѝта

přísek|nout, -nu *св. (со)* заостря, подостря, изостря (*нещо*): **~nout kůl do špičky** заостря връх на къл

přísežně *нар.* клѝтвено; под клѝтва: **~ potvrdit** потвърдя клѝтвено, под клѝтва

přísežn|ý, -á, -é клѝтвен: **~á formule** клѝтвена фѝрмула; **~é svědectví** клѝтвено показѝние; показѝние под клѝтва; **~ý znalec** заклѝт експерт, вѝщо лице

příschl|ý, -á, -é (*к ѝети*; *па ѝет*) засѝхнал (*към нещо*); залѝпнал (*към нещо*) при засѝхване: **bláto ~é na botách** кѝл, засѝхнала по обѝвки

přísch|nout, обикн. третол. -ne *св. (к ѝети)* засѝхне (*за нещо*); залѝпне (*за нещо*) при засѝхване: **obvaz ~l k ráně** превръзката залѝпна за рѝната

příská|kat, -ču *св. 1. (ке кому, к ѝети)* достѝгна, стѝгна (*някъде*) с подскѝчане, с подскѝци: **psi ~kali k dětem** кѝчетата доскѝчаха при децѝта; **vrabec ~kal k misce s vodou** подскѝчайки, врабѝцѝт стѝгна до паничката с вода **2. експр.** пристѝгна (*някъде*) бързо, препѝскайки, тичешкѝм; втѝрна се (*някъде*): **děti ~kaly k oknu** децѝта наскѝчаха към прозѝрѝца, струпаха се бързо до прозѝрѝца

přískak|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (ке кому, к ѝети)* достѝгам, стѝгам (*някъде*) с подскѝчане, с подскѝци: **pes ~uje k svému pánovi** кѝчето подскѝча към господѝря си; **~ovat někomu na pomoc** *прен.* веднѝга дѝтичам, дѝтърчавам, долетѝвам, хвѝрлям се на пѝмощ на някого **2. експр.** пристѝгам (*някъде*) бързо, препѝскайки, тичешкѝм; втѝрвам се (*някъде*): **lidé ~ovali k oknům** хѝрата се втѝрваха към прозѝрѝците, струпаха се бързо по прозѝрѝците

přískoč|it, -ím *св. 1. (ке кому, к ѝети)* подскѝча, подрѝпна (*към някого, към нещо, някъде*); озовѝ се, достѝгна, стѝгна (*до някого, до нещо, някъде*) със скѝк, с подскѝк: **pes ~il k dětem** кѝчето с едѝн скѝк се озовѝ при децѝта; **~it někomu na pomoc** *прен.* веднѝга дѝтичам, притекѝ се, дѝтърчѝ на пѝмощ на някого **2. (ке кому)** *експр.* веднѝга пристѝгна,

озовѝ се (*някъде*); **číšník ~il k hostu** кѝлнерѝт веднѝга дѝтърчѝ при клиѝнта

přískok, -u *м. воен.* прибѝжка, прибѝгване: **postupovat ~у** придвѝжвам се, напредѝвам с прибѝжки

přískříp|nout, -nu *св. (со)* прищѝпна, прѝтѝсна, прискрѝпя (*нещо*): **~nout si nohu mezi dveřmi** прѝтѝсна си кракѝ на вратѝ; **~nout viníka** *прен. експр.* прѝтѝсна винѝвник до стенѝта, хвѝна винѝвник натѝсно; **osud ho ~l** *прен. експр.* съдѝбата го сѝкруши

~nut *експр.* удѝря някого през прѝстите, през пѝлците; наклѝжа стрѝго някого

přískříp|nout se, -nu se *св.* прищѝпна се, прискрѝпя се: **~nout se ve dveřích** прискрѝпя се на вратѝта

přískřípnut|ý, -á, -é *прен. експр.* сѝкрушѝн, смѝзан, премѝзан (*от съдѝбата, обикн. за човек*)

příslad|it, -ím *св. (со)* подсладѝ допълнително, още (*нещо*): **~it kávu** подсладѝ кафѝ

přísládl|ý, -á, -é сладѝникав: **~ý hlas** *прен.* сладѝникав глѝс; **~é verše** *прен.* сладѝникави стѝхове

příslaz|ovat (si), -uji (si)/разг. -uju (si) *несв. (со)* подсладѝдам (*нещо*) допълнително, още: **~ovat si čaj** подсладѝдам си допълнително, още чѝя; **~ovat si život** *експр.* подсладѝдам си живѝта; достѝвам си удовѝлствие, сѝздавам си радѝст

příslib, -u *м. книж.* обещѝние: **~ pomoci** обещѝние за пѝмощ; **dostat devizový** *по-рано* полѝча от бѝнка докумѝнт за получѝване на валѝта; **~ vítězství** *прен.* предѝвѝстник на побѝда

příslíb|it, -ím *св. (кому со)* *книж.* обещѝя (*нещо на някого*): **~il mu půjčit knihu** тѝй (му) обещѝ да му дадѝ на зѝем кѝйгата

příslib|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кому со)* *книж.* обещѝвам (*нещо на някого*): **~ovat věrnost někomu** обещѝвам вѝрност на някого

příslovc|e, -e *ср. език.* нарѝчие, адѝвербиум

příslovečně I *нар.* послѝвично, общѝоизвѝстно; всеизвѝстно: **je ~ klidný** тѝй е послѝвично спѝкѝден; **je to ~ známo** товѝ е общѝоизвѝстно, товѝ е послѝвична ѝстина

příslovečně II *нар.* *рядко език.* адѝвербиѝлно, нарѝчийно, като нарѝчие: **vykládat slovo** *~* обясѝням дѝма като нарѝчие

příslivečn|ý I, -á, -é послѝвичен; общѝоизвѝстен; всеизвѝстен: **~á štědrost** послѝвична шѝдрѝст; **mít ~ou smůlu** ѝз сѝм послѝвичен мѝркотѝтевец; извѝстен сѝм с товѝ, че не мѝ вѝрѝвѝ

příslivečn|ý II, -á, -é *език.* нарѝчиен, адѝвербиѝлен, обстоятелствен: **~é určení** обстоятелственѝо поясѝнение; **~á spřežka** нарѝчие от сѝществѝтелно ѝме; **~á věta** подчинѝно обстоятелственѝо изрѝчение

přísloví, -í *ср.* пословица

přisluhovač, -e *м. пейор.* лакей, подлизурко, блюдолизец; *разг.* мекерè; безогледен слуга; безогледен поддръжник

přisluhovačk|a, -y *ж. пейор.* безогледна поддръжничка, безогледна помагачка

přisluhovačsk|ý, -á, -é *пейор.* лакейски, подлизурски: **~á politika** лакейска политика

přisluhovačstv|í, -í *ср. пейор.* лакейничество, подлизурство, блюдолизничество

přisluh|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (коти) 1. пейор.* лакейнича, угоднича (*пред някого*); безогледно поддръжам (*някого*); безогледно слугувам, служа (*на някого*): **~ovat okupantům** безогледно служа на окупатори **2.** прислужвам (*на някого*): **~ovat při mši** прислужвам, помагам при литургия (*за деца*)

přislun|í, -í *ср. астр.* перихелий

přislušenstv|í, -í *ср. 1. мн.* принадлежност; инвентар: **přijímač s ~ím** радиоприемник със съответните принадлежност; **zákulisní boj se vším ~ím** *прен. експр.* задкулисна борба с всичките ѝ атрибути, с неизбежните ѝ подробности; **~í stroje** *техн.* принадлежност, инвентар на машина **2. в съчет.** **byť s ~ím a)** обзаведено жилище с всички удобства **б)** жилище със сервизни помещения

přislušet, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв. книж. 1. (ke kotu, k čemu; kat)* принадлеж (към някого, към нещо); отнасям се, спадам (към някого, към нещо; *някъде*): **stavení a vše, co k němu ~í** постройка и всичко, което принадлежи, спада към нея; **~et do obce** *канц. остар.* записан съм в регистъра на община (и имам право там да живея, там да получавам социална помощ) **2. третол. -í (koti, čemu)** подобава, подхожда (*на някого, на нещо*); пада се, принадлежи (*на някого, на нещо*): **rodičům ~í úcta** родителите трябва да се уважават; за родителите подобава уважение; **výtěžek dávek ~í státu** данъчните приходи са за държавата

přislušnic|e, -e *ж.* члênка, представителка; жена, която принадлежи към нещо: **státní ~e** поданица; *адм.* гражданка; **~e strany** члênка на партия; партийка

přislušn|ík, -íka *м.* члên, представител; мъж, човек, който принадлежи към нещо: **rodinní ~íci** члêнове на семейството; **~íci starší generace** представители на (пò)-старото поколение; **~ík strany** члên на партия; партиец; **státní ~ík** поданик; *адм.* гражданин; **~ík Veřejné bezpečnosti, само ~ík** *разг. жарг.* милиционер **přislušnost, -i** *ж. 1.* принадлежност, члênство: **stranická ~** партийна принадлежност; партий-

но члênство; **dobová ~** времето, към което се отнася нещо; **státní ~** *юрид.* поданство; *адм.* гражданство **2.** компетенция, правоспособност: **~ k rozhodování** компетенция, правоспособност за вземане на решение; **místní ~** *адм.* местна, регионална компетенция

přislušn|ý, -á, -é 1. компетентен, съответен: **obrátit se na ~é činitele** обърна се към компетентните фактори; **soud nebo úřad podle zákona ~ý** съд или учреждение, компетентни по закон **2.** съответен, подходящ, надлъжен, потребен, нужен: **provést ~á opatření** взема съответните, нужните мерки; **dát ~ý pokyn** дам надлъжна инструкция **3. (k čemu; kat)** *книж.* принадлежащ (към нещо): **byla tam ~á kanč. остар.** тя беше записана в регистъра на общината

přismahl|ý, -á, -é (малко, леко) загорял, прегорял: **~é mléko** загоряло мляко; **~á kůrka** прегоряла кора (на хляб); **~á těla** загорели тела

přismah|nout, -nu *св. 1. (co)* (малко, леко) прегоря, загоря (*нещо*): **~nout tuk** прегоря мазнина **2. и přismah|nout se, третол. -ne (se) (co kotu) (малко, леко) се препече, препържи се, прегори, изгори (*нещо на някого*): **~la se jí cibulka** малко ѝ прегоря, малко ѝ се препържи лукъ; **obočí mu ~lo** вeждите му леко се опърлиха**

přísně *нар. 1.* стрôго, твърдо, неумолимо: **potrestat ~** накажа стрôго **2.** стрôго, напълно, свършено, изцяло: **sloh ~ vědecký** стрôго научен стил; **~ důvěrné** стрôго секретно, поверително; **~ rozlišovat** изцяло, напълно различавам; **~ vzato, je tomu tak** стрôго погледнато, това е така; **u nás se to tak ~ nebere** при нас на това не сè глêда така стрôго **3.** стрôго, сериозно: **~ se tvářit** имам сериозно изражение

přísnost, -i *ж. 1.* стрôгост: **zakročit s největší ~í** взема най-стрôги мерки; **~ diety** стрôгост на диета **2. остар.** стрôга постъпка; стрôгост; стрôг начин на действие

přísnl|ý, -á, -é 1. строг, твърд, неумолим; суров: **~ý trest** стрôго, сурово наказание; **~é měřítko** стрôг критерий; **~á kázeň** стрôга дисциплина; **být ~ý na někohe/k někomu** стрôг съм, отнасям се стрôго към някого, с някого **2.** строг, пълен, свършен, точен: **~á dieta** стрôга диета; **~á čistota** свършена чистота; **nej~ější inkognito** най-стрôго инкогнито; **je ~ý v plnění povinností** той е точен при изпълнение на задълженията си **3.** строг, сериозен: **~ý hlas** стрôг глас

přisolit, -ím *св. 1. (co)* допълнително посоля

(нещо); досоля (нещо); сложа още, допълнително сол (на нещо): **~it polévku** посоля (още) супа; **~it řeč vtípem** експр. освежа, разнообразя, изпъстрия речта си с остроумия **2.** (со коту) експр. напакостя, навредя, причиня неприятности, усложня положението (на някого) (с думи или постъпки): **jak jen mohl, tak jí/na ni ~il** щом му се удадеше случай, гледаше да ѝ причини неприятности

přisolovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (со) допълнително посолявам (нещо); досолявам (нещо); слагам още, допълнително сол (на нещо): **~ovat polévku** досолявам (допълнително) супа **2.** (со коту) експр. напакостявам, навреждам, причинявам неприятности, усложнявам положението (на някого) (с думи или постъпки): **~ovat robotu** правя още по-тежка крепостната работа на селяни(н)

přisoudit, -ím св. (коту со) **1.** определя (присъда и под. на някого); осъдя (някого на нещо); присъдя, отредя (нещо на някого): **~it někomu vinu** признава някого за виновен; **~it někomu trest** осъдя някого, определя наказанието на някого: **~ili mu dva dny vězení** осъдиха го на два дни затвор; **~it palmu vítězství** книж. присъдя победа, лавров венец; **~it někomu rozhodující úlohu** отредя на някого решаваща роля **2.** признава, припиша, отредя (нещо на някого): **~it někomu autorství** признава авторство на някого; **jemu ~ili první místo a)** на него му отредиха първо(то) място **б) спорт.** класираха го на първо място

přisouvat, -ám нескв. (со к чему; со коту) бавно, леко подбътвам, примъквам, премествам, намествам, помествам, придвижвам (нещо към нещо, към някого); приближавам (нещо към нещо, към някого): **~al stůl ke kamnům** той преместваше масата към печката; **~at si židli** премествам си стол; **~at lampu blíž očím** приближавам лампа близо до очите (си)

přisouvat se, -ám se нескв. (к чему) бавно, полёка се примъквам, премествам се, помествам се, придвижвам се (към нещо); приближавам се (към нещо): **pomalounku se ~á k dveřím** полёкичка се приближава към вратата

při|spat si, -spím si св. поспя (си) допълнително, още, по-дълго: **v neděli ráno si mohli ~spat** в неделя сътрин си позволяваха да поспят по-дълго, до по-късно

přispěchat, -ám св. (-; kam; s čím) побързам да отида, да дойда (някъде с новина и под.); дотърча, довтасам (някъде с новина и под.): **~at na pomoc** втърна се да помогна, на помощ; **~at se zprávou** дотърча със съобщение

přispějí, -í ср. помощ, съдействие: **~ím vojska byl požár lokalizován** с помощта, със съдействието на войската пожарът бе ограничен

při|spět, -spějí/разг. -spěju св. **1.** (к чему) окажа съдействие, допринеса (за нещо); подкрепя (нещо): **~spět k uchování míru** допринеса, окажа съдействие за запазване на мира; **~spět k zábavě** дам, внеса своя дял за (поддържане на) забавление, настроение **2.** (коту; коту čím) помогна, окажа помощ (на някого с нещо); **~spět radou** помогна със съвет; **~spět penězi a věcmi postiženým povodní** помогна парично и материално на засегнати от наводнение **3.** (коту на со) подпомогна (материално и под.) (някого); предложа, дам помощ (на някого): **rodiče mu ~spěli na cestu** родителите го подпомогнаха с пари за път; **~spět na stavbu domku** подпомогна строеж на къща **4.** напиша за периодично издание: **~spět do časopisu povídkou** напиша разказ за списание

přispěvatel, -e м. **1.** сътрудник, кореспондент (на списание, вестник и под.): **literární** ~ литературен сътрудник **2.** спомоществовател

přispěv|ek, -ku м. **1.** (парична) помощ, (парично) пожертвование; внос, вноски: **dobrovolný ~ek** доброволна (парична) помощ; **členské ~ky** членски вноски; **dát ~ek** дам (парична) помощ; **platit ~ek** плащам членски внос **2.** (к чему) принос, съдействие (за нещо): **~ek k míru** принос за мир(а); **~ek k veselému pořádu** участие в забавна програма **3.** статия, материал (в списание и под.): **poslat ~ek do sborníku** изпратя статия за сборник; **uveřejňovat ~ky** публикувам материали **4.** изказване, реч: **~ek do diskuse** изказване в дискуссия

přispěkov|ý, -á, -é в свчет. **~á známka** марка за членски внос

přispí|jit si, -ím si св. (s čím; -) побързам (с нещо; да направя нещо): **~it si s prací** побързам с работа; **~il si to odevzdat** той побърза да предаде това; **kdo si ne~í, nedostane nic** който не побърза, няма да получи нищо; **jaro si ~ilo** прен. пролетта подраня

přispív|at, -ám нескв. **1.** (к чему) оказвам съдействие, съдействам, допринасям (за нещо); подкрепям (нещо): **~at k rozmachu hnutí** съдействам за подем на движение **2.** (коту; коту čím) помагам, оказвам помощ (на някого с нещо): **~at radou** помагам със съвет; **~at peněžitými částkami na dobrý účel** оказвам парична помощ за добро начинание **3.** (коту на со) подпомагам (материално и под.) (някого); предлагам, давам помощ (на

някого): **~at na syna** подпомогам материално синà си; **~at na stavbu domku** подпомогам построяване на къща **4.** пиша, публикувам в периодични издания, пиша за периодични издания: **~at do novin povídkami** пиша разкази за вестник, публикувам разкази във вестник

příst, předu *несв. 1. (со)* предà (нещо): **~ len, přízi** предà лён, прѣжда; **pavouk přede pavučinu** паякът гчѣ паяжина **2.** мъркам, предà (обикн. за котка): **kotě spokojeně přede** котето доволно мърка; **motor auta přede** *прен. експр.* моторът на колата работи тихо и равномерно; моторът на колата „предѣ“

přístán|í, -í *ср. 1. авиац.* кацане, приземяване: **měkké, tvrdé ~í** мѣко, твърдо кацане; **nouzové ~í** аварийно кацане; **hladké ~í** безпроблемно приземяване **2. мор.** акостѣране

přij|stát, přijstat, -stanu *св. 1.* спра, пристѣгна, закотвя на брега (за плавателни съдове); акостѣрам: **lod' ~stála ke břehu/na břehu/u břehu** корабът акостѣра на брега **2.** приземя се, кацна (за самолет и под.): **letadlo ~stálo** самолѣтът кацна; **parašutisté ~stáli** парашутистите се приземѣха

přístav, -u *м. 1.* пристанище: **námořní ~** морско пристанище; **říční ~** рѣчно пристанище **2. прен.** приют, убежище, пристанище

přistávac|í, -í, -í който се отнася до кацане, до приземяване, до акостѣране, до спѣране: **~í člun** лодмански кораб; **~í plocha letiště** пѣста за кацане на лѣтище; **~í rychlost** скорост на кацане

přistáv|at, -ám *несв. 1.* спѣрам, пристѣгам, пристѣвам (за плавателни съдове); акостѣрам: **jedna loď ~á za druhou** корабите пристѣгат (на брега) един след друг **2.** приземявам се, кацам (за самолет и под.): **parašutisté ~ali** парашутистите се приземѣваха

přistavb|a, -y *ж. 1.* пристрояване, дострояване, надстрояване; разширяване, уголемяване чрез строителство: **~a chléva** пристрояване на обор; **~a mansardy** надстрояване на мансарда; **~a průmyslového objektu** разширяване (чрез строителство) на промишлен обект **2.** пристройка, надстройка

přistav|ek, -ku *м. 1.* пристройка, надстройка: **dům s ~kem** къща с пристройка; **pozdní ~ky paláce** построени по-късно части на дворец; по-късни пристройки към дворец **2.** допълнително поставени столове край редовѣ (в театър и под.) **3. език.** приложение, апозиция

přistav|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св. (со к ѣти)* пристрой, дострой, надстрой (нещо към нещо);

разширя, уголемя (нещо) чрез строителство: **~ět k domu garáž** пристрой гараж към къща

přistavišt|ě, -ě *ср.* пристанище

přistav|it, -ím *св. 1. (со к ѣти)* поставя, премѣстя (нещо близо до нещо); допра, доближа (нещо до нещо): **~it stolek k posteli** премѣстя масичка до легло; **~it žebřík ke zdi** допра стѣлба до стена **2. в съчет.** **~it brambory** слѣжа картофи (да се варят, да се пекат) **3. (со)** прикача, закача допълнително (вагони и под.); композирам (vlak и под.)

přistavn|í, -í, -í пристанищен: **~í molo** пристанищен кей; **~í dělníci** пристанищни работници, дѣкери

přistav|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (со к ѣти)* пристроявам/пристрѣйвам, достроявам/дострѣйвам (нещо към нещо); надстроявам/надстрѣйвам (нещо над нещо); разширявам, уголемявам (нещо) чрез строителство: **~ovat k továrně nové objekty** построявам към фабрика нови обекти; **~ovat stodolu** пристроявам/пристрѣйвам хамбар **2. (со к ѣти)** поставям (нещо близо до нещо); допѣрам, доближавам (нещо до нещо): **~ovat žebřík ke stromu** допѣрам стѣлба до дърво **3. в съчет.** **~ovat vodu na kávu** слѣгам (да заврѣ) вода за кафѣ **4. (со)** прикачвам, закачвам допълнително (вагони и под.); композирам (vlak и под.)

přistehnout *вж. přistehovat*

přistěhov|al|ec, -ce *м.* пресѣлник, засѣлник, колонист; пришълѣц: **~ec z ciziny** имигрант

přistěhovaleck|ý, -á, -ě пресѣлнически, засѣлнически; имигрантски; **~ý úřad** имиграционно бюро; **~á kvóta** имигрантска квѣта

přistěhovalectv|í, -í *ср.* имигрантство

přistěhovalkyn|ě, -ě *ж.* пресѣлничка, засѣлничка, колонистка; пришълкà: **~ě z ciziny** имигрантка

přisteh|ovat, -uji/разг. -uju, разг. přisteh|nout, -nu *св. (со)* тропѣсам (нещо); пришѣя (нещо) с ѣдри бѣдове, набързо: **~ovat límec** тропѣсам, пришѣя (набързо) якà

přistěh|ovat, -uji/разг. -uju *св. (koho, со kam)* премѣстя (някого, нещо на ново място, за постоянно); засѣля (някого някъде): **~ovat nábytek do nového bytu** премѣстя мѣбели в ново жилище; **~ovat rodinu do nového bytu** премѣстя семейство в ново жилище

přistěh|ovat se, -uji se/разг. -uju se *св. (kam)* **1.** премѣстя се (при някого, на ново място, за постоянно): **~ovat se do města** премѣстя се (да живѣа) в града **2.** имигрирам, засѣля се в чужбина

přistěn|ek, -ku *м. 1.* килѣр, малка (тъмна) стàич-

ка към по-голяма стая: **malý ~ek za krámem** малка стайчка зад магазин **2.** ниша, алков

přistihnout, -nu св. (*koho, co při čem*) хвана, уловя, завяря, свяря, разг. пипна (*някого, нещо обикн. при нещо лошо*): **~nout zloděje při krádeži** пипна крадец при самата кражба, на местопрестъплението; **~nout někoho při činu** хвана някого на местопрестъплението; **~l se, že na to stále myslí** той се улови, че постоянно мисли за това; **~nout někoho při lži** улича, хвана някого в лъжа

přistihovat, -uji/разг. **-uju** неск. (*koho, co při čem*) завярявам, свярявам, хващам, улавям, разг. пипвам (*някого, нещо обикн. при нещо лошо*): **~oval ho při drobných podvůdčích** той го хващаше в дребни мошеничества; **~oval se, že myslí na domov** той се улавяше, че мисли за родината

přistodůlek, přistodolek, -ku м. част от плевник за зърнени храни

přistoupit, -ím св. **1.** (*ke komu, k čemu; kam*) пристъпя, приближа (се) (*към някого, към нещо; някъде*): **~it k oknu** приближа (се) до прозорец; **~it o krok blíž** пристъпя една крачка по-близо, приближа се (с) една крачка; **~it k oltáři** прен. остар. венча се **2.** (*kam*) вляза, седна, кача се (*на място, където вече има някого*): **~it do vlaku** кача се (и аз) на влака; **zde ~í mnoho lidí** тук ще се качат (още) много хора **3.** (*k čemu*) присъединя се (*към нещо*); премина на страната (*на нещо*); встъпя (*в нещо*): **~it k paktu** присъединя се към пакт; **k hladu ~ila zima** към глад се прибави и студ **4.** (*k čemu*) пристъпя (*към дейност*); започна (*дейност*); заловя се (*за дейност, за работа*): **~it k vydávání slovníku** започна издаване на речник; заловя се с издаване на речник; **~it od příprav k činu** премина от подготовка към действие; **~it k věci** пристъпя, премина към същността на нещо **5.** (*na co; k čemu*) съглася се (*с нещо*); приема (*нещо*): **~it na návrh** съглася се с предложение; **~it na všechno** съглася се с всичко, на всичко **6.** (*do čeho; k čemu*) рядко запиша се, вляза (*в партия и под.*): **~it do strany** вляза в партия; **~it ke katolické víře** премина към католическа религия

přistřelit, -ím св. (*koho, co ke komu, k čemu*) помества, премества, помръдна, придръпна, подбутна, приближа (*някого, нещо към някого, към нещо, някъде*): **~it stůl k oknu** премества маса до прозорец, към прозорец; **přistřelil jí/k ní mikrofon** той приближи, подбутна към нея микрофон

си нося навсякъде; прекалено любопитен съм

přistřkáv|at, -ám, přistřk|ovat, -uji/разг. **-uju** неск. (*koho, co ke komu, k čemu*) помествам, премествам, помръдвам, придръпвам, подбутвам, приближавам (*някого, нещо към някого, към нещо, някъде*): **~at někomu talíř** подбутвам чиния към някого

přístroj, -e м. апарат, прибор, уред; устройство: **fotografický** ~ фотоапарат; **promítací** ~ проекционен апарат; **elektrický** ~ електрически прибор, уред; **hasicí** ~ пожарогасител; **měřicí** ~ измервателен прибор, уред; **destilační** ~ дестилационен апарат, дестилационно устройство; **~ pro elektrické svařování** електроужен; **~ pro svařování plamenem** окисжен

přístrojít, -ím св. **1.** (*co*) приготвя, подготвя, подрежда, оправя (*нещо*): **~it na stůl** приготвя маса (за хранене); **~it koně** натъкмя кон(е) **2.** (*koho – vin.*) облека, докарам (*някого*): **~it chlapce do školy** облека момче за училище

přístrojít se, -ím se св. облека се, натъкмя се, докарам се, пременя се: **šla se ~it** тя отиде да се облече; **jednoduše se ~ila** тя се облече сѐмпло; **~it se do svátečního** облека се, пременя се празнично

přístrojovk|a, -u ж. разг. командно таблѐ (*на автомобил*)

přístrojov|ý, -á, -é приборен; който се отнася до прибор, до апарат: **~á deska** бордно/бордово таблѐ на самолѐт

přístrouh|at, -ám св. (*co*) настържа допълнително, още (*нещо; от нещо*); добавя, прибавя (*нещо*) чрез стъргане: **~at do těsta kůru z citronu** настържа в тестѐ и лимѐнова корѐ

přístřeš|ek, -ku м. **1.** стрѐха; заслѐн, сѐшина, козиркѐ (*на стрѐха*): **schovat se před deštěm pod ~ek** скрия се от дъждѐ под стрѐхѐта; **vstupní ~ek** козиркѐ над вход **2.** навес, сайвѐнт, заслѐн, сѐшина; **~ek pro zemědělské stroje** навес, сайвѐнт за селскостѐпански машини; **sedět pod ~kem vozu** седя под заслѐна на колѐ; **~ek na zásyp pro ptáky** хранилка за птици **3.** в съчет. **palubní ~ek** мор. рѐбка

přístřeší, -í ср. **1.** подслѐн, покрив, убежище, стрѐха, дом: **lidé bez ~í** бездомници; **přijít o ~í** остана без покрив, без подслѐн; **poskytnout někomu ~í** предложѐ на някого подслѐн **2.** навес, заслѐн; издадена, надвиснала част на стрѐха: **~í sroubené z větví** навес, заслѐн от клѐни

přistřih|at, přistřih|at, -ám св. (*co*) малко подстрижа, подрежда (*нещо*): **~at keře** подрежда малко храсти; **dát si ~at vlasy** подстрижа си косѐ

крилата на някого; отнема на някого възможността да се разгърне, да се прояви напълно

přistřihávat, přistřihávat *вж. přistřihovat*

přistřih|nout, -nu *св. 1. (co)* малко подстрижа, подрежа (*нещо*): **~nout trávnik** окося, подстрижа тревна площ; **dát si ~nout vlasy** подстрижа си косите

~nout někomu křídla подрежа крилата на някого; отнема на някого възможността да се разгърне, да се прояви напълно; **~nout někomu hřebínek** чука някого по нос; поставя някого на мястото му **2. (co; na co)** разкроя, скроя (*плат, кожа и под.*): **~nout (látku) na kabát** разкроя плат за палто; **~nout šaty** скроя рокля

přistřih|ovat, -uji/разг. -uju, přistřiháv|at, přistřiháv|at, -ám *несв. 1. (co)* малко подстригвам, подрязвам (*нещо*): **~ovat větve stromů** подрязвам клони на дървета; **~ovat vous do špičky** подстригвам брада като клин, в изострена форма; заострям брада **2. (co; na co)** разкроявам, скроявам (*плат, кожа и под.*): **~ovat na kabát** разкроявам (плат) за палто; **~ovat šaty** скроявам рокля

přístup, -u *м. 1.* достъп; влизане; вход; **nepovolán|ým ~ zakázán** вход за външни лица забранен; **~k stavbě zakázán** влизането в строежа (е) забранено; **ke zkouš|kám má každý** ~ всеки може да се яви на изпит; достъпът до изпити е свободен; **získat někam** ~ получам достъп някъде; **mít ~ do knihovny** имам достъп до библиотека **2.** подстъп; път; вход; **zatarasit ~ k řece** препреча подстъп, път към река; **~z ložnice do koupelny** вход от спалня към баня **3. обикн. публ.** подход; **tvůrčí ~ k problému** творчески подход към проблем

přístupně *нар.* достъпно, разбираемо: **~psaná kniha** достъпно (на)писана книга

přístupnost, -i *ж.* достъпност, разбираемост

přístupn|ý, -á, -é 1. достъпен; достижим; **těžko ~ý hrad** труднодостъпен замък; **hora ze západu snáze ~á** планина, по-достъпна от запад, откъм западна страна; **knih|a těžko ~á** труднодостъпна книга; книга, която трудно може да се намери **2.** достъпен, открит, отворен; **zahrada ~á veřejnosti** градина, отворена за посетители; **veřejně ~é přelíčení** открит, публичен съдебен процес; **výstava bezplatně ~á** изложба със свободен вход **3.** достъпен, разрешен; **učinit vzdělání ~é každému** направи образованието достъпно за всеки; **film mládeži ~ý** филм, разрешен за младежи; **založit vědeckou práci na ~ých pramenech** изградя научен труд върху достъпни извори, източници **4. (četi)** възприемчив (*към нещо*);

поддаващ се, податлив (*на нещо*); отзивчив (*към нещо*): **člověk ~ý dojmům** впечатлителен човек; човек, податлив на впечатления; **nebyl ~ý žádnému rozumnému důvodu** той не възприемаше нито един разумен довод; **je ~ý lidské bídě** той е отзивчив към хорската бедност; бедността на хората му прави впечатление; **člověk ~ý žertu** човек, който има чувство за хумор, който разбира от шега; **je to velmi ~ý člověk** той е много отзивчив човек **5.** достъпен, разбираем: **lidem ~é umění** изкуство, разбираемо за хората **6.** достъпен, приемлив: **výrobek cenově ~ý** издѐлие на приемлива цена; **~é ceny** достъпни, приемливи цени

přístup|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (ke komu, k čemu; kam)* пристъпвам, приближавам (*се*) (*към някого, към нещо; някъде*): **~ovat ke stolu** приближавам се към маса, до маса; **poprvé ~ovat k volební urně** *прен.* за първи път участвам в избори **2. (kam)** влизам, сядам, качвам се (*на място, където вече има някого*): **~ovat do tramvaje** качвам се (и аз) на трамвая **3. (k čemu)** присъединявам се (*към нещо*); преминавам на страната (*на нещо*); встъпвам (*в нещо*): **k tomu ~uje nový důvod** към това се прибавя (и) нов аргумент, нов довод **4. (k čemu)** пристъпвам (*към дейност*); започвам (*дейност*); залавам се (*с дейност, с работа и под.*): **~ovat k hlasování** пристъпвам към гласуване **5. (na co; k čemu)** съгласявам се (*с нещо*); приемам (*нещо*): **~ovat na návrh/k návrhu** съгласявам се с предложение, приемам предложение; **~ovat na kompromis** приемам компромис **6. (do čeho; k čemu)** рядко записвам се, влизам, встъпвам (*в партия, в организация и под.*): **~ovat do strany** влизам в партия; **~ovat k protestantské (víře)** преминавам към протестантска религия

přístupov|ý, -á, -é 1. *в съчет.* ~é cesty подстъпи, подходи **2.** *в съчет.* ~ý kód, ~é heslo *комп.* парола

přistýlk|a, -y *ж. спец.* допълнително легло (в хотелска стая)

přisud|ek, -ku *м. език.* казъемо, предикат: **~ek slovesný** глаголно казъемо; **~ek jmenný** съставно именно казъемо

přisudkov|ý, -á, -é *език.* казъомен; предикативен: **~á věta** подчинено казъоменноопределително изречение

přísun, -u *м. 1.* примъкване, приближаване, придърпване: **krok s ~em (při tanci)** стъпка, крачка с плъзгане, с приближане на крака (при танц) **2.** доставка, доставяне, довозване, привозва-

не, докарване: **plynulý** ~ равномерно, периодично доставяне: ~ **materiálu na pracoviště** доставяне, довозване на материали на работно място; ~ **munice** воен. подвозване на муниции

přisun|nout, -nu св. **1.** (со) поместя, премества, придръпна (нещо) по-близо; приближа (нещо) с преместване, с бутане: ~**nout (si) ke stolu židli** примъкна (си) стол до масата; ~**nout talíř** поместя, приближа, премества, придръпна чиния (по-близо); ~**nula k němu svúj obličej** тя приближи лицето си до него; ~**nout nohu** премества крака си по-близо; приближа крака си **2.** (кого, со) доставя, довозя, докарвам (някого, нещо): ~**nout materiál do továren** доставя материал на фабрики; ~**nout vojáky blíž k frontě** съсредоточа, докарвам войници (по-)близо до фронта **3.** в съчет. ~**nout vagony** прикача, композирам вагони

přisun|nout se, -nu se св. (ке кому; к чему) примъкна се, приближа се (към някого, към нещо) бавно, полёка: **žena se ~nula blíž** жената се примъкна по-близо

přisun|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (со) помествам, премествам, придръпвам (нещо) по-близо; приближавам (нещо) с преместване, с бутане: ~**ovat žebřík ke zdi** примъкна стълба към стената, до стената **2.** (кого, со) доставям, довозвам, докарвам (някого, нещо): ~**ovat materiál do dílny** докарвам материал в работилница **3.** в съчет. ~**ovat vagony** прикачвам, композирам вагони

přisun|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (ке кому, к чему) примъквам се, приближавам се (към някого, към нещо) бавно, полёка

přisunov|ý, -á, -é който служи за подвозване: ~**á cesta** воен. път за подвозване

přisup|ět, -ím св. експр. приближа (се), пристигна с пухтене, с пухтене: **lokomotiva ~ěla** локомотивът се приближи с пухтене

přisuz|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кому со) **1.** определям (присъда и под. на някого); осъждам (някого на нещо); присъждам, отрещам (нещо на някого): ~**ovat trest** осъждам; определям наказание; ~**ovat náhradu** определям обезщетение; **vítězům ~uje ceny komise** комисията определя, присъжда награди на победителите **2.** признавам, приписвам, отрещам, определям (нещо на някого): ~**ovat někomu větší cenu** приписвам на някого по-голяма значимост, важност; ~**ovat někomu nepěkné vlastnosti** приписвам на някого недобри качества

přisvěd|it, -ím св. (кому на со; чему) съглася се (с някого за нещо); потвърдя, одобря (не-

що, казано от някого): ~**it soudci na otázku** отговоря утвърдително, с „да“ на въпрос на съдия; ~**it slovům přítelovým** потвърдя думи на приятел; ~**il, že ano** той потвърди, че е така; той каза „да“; ~**it hlavou** кимна с глава в знак на съгласие

přisvědč|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кому на со; чему) съгласявам се (с някого за нещо); потвърждавам, одобрявам (нещо, казано от някого): ~**oval jeho slovům** той потвърждаваше (с кимане, вербално) думите му; **ochotně všemu/na všechno ~ovat** охотно се съгласявам с всичко

přisvit, -u м. книж. отблясък, сияние: **bledý ~ měsíce** блед отблясък, блёда светлина на луната; **rudý ~ ohně** ален отблясък на огън; **první kalný ~ rodícího se dne** първи мътен отблясък на раждащия се ден; ~ **nové doby** прен. зора на новото време

přisvoj|it si, -ím si св. (со) книж. присвоя (си), обсебям (нещо): ~**it si něčí vynález** присвоя (си) чие изобретение

přisvoj|ovat si, -uji si/разг. -uju si неск. (со) рядко книж. присвоявам (си), обсебвам (нещо)

přisych|at, přisých|at, -ám неск. (к чему) засъхвам, залепвам (за нещо) при засъхване: **krev ~á na kůži** кръвта засъхва върху кожата

přisyp|at, -u/-ám св. (со/чео) досипя (нещо); насипя допълнително, още (нещо; от нещо); прибавя, притуря чрез сипване (нещо): ~**at mouku do těsta** досипя брашно към тестото

přisýp|at, přisypáv|at, -ám неск. (со/чео) досипвам (нещо); насипвам допълнително, още (нещо; от нещо); прибавям, притурям чрез сипване (нещо): ~**at obilí** досипвам жито

příšer|a, -y ж. **1.** чудовище, страшилище, ўрод: **pohádková ~a** чудовище от приказките **2.** прен. призрак, кошмар: ~**a války** призрак на войната

příšerně нар. **1.** ужасно, чудовищно, ужасяващо, зловещо, кошмарно: **oči sovy ve tmě ~ svítily** в тъмнината очите на совата свѣтѣха зловещо **2.** разг. експр. страхотно, ужасно, страшно, ѓдски: ~ **ho bolí hlava** ужасно го боли глава; **šel ~ pomalu** той вървѣше ѓдски бавно

příšern|ý, -á, -é **1.** ужасен, чудовищен, ужасяващ, зловещ, кошмарен: ~**é sochy bohů** чудовищни статуи на богове; ~**é vytyl hyen** зловещо виене на хиѣни; **starý ~ý činžák** ужасна стара (жилищна) кооперация **2.** разг. експр. страхотен, ужасен, страшен, ѓдски, много голям: ~**ý nepořádek** страхотен безпорядък; **to je ~á otrava** това е ѓдска скуќа

příšeř|í, -í ср. полумрак, сумрак, здрач: **ve světnici bylo ~í** в стаята царѣше полумрак

přišít, -šiji/разг. -šiju св. 1. (со; со к četи; на со) пришия, зашия (нещо към нещо): **~šít utržený knoflík** пришия, зашия скъсано копче; **~šít záplatu** зашия кръпка **2.** (коти со) експр. лепна, зашия (шамар и под. на някого): **~šil mu pohlavек** той му заши един шамар; той му удари, лепна един плесник

přišív|at, -ám св. 1. (со; со к četи; на со) пришивам, зашивам (нещо към нещо): **~at límeц** пришивам яка; **~at na límeц krajku** пришивам дантела към яка **2.** (коти со) експр. лепвам, зашивам (шамар и под. на някого): **~at něкому pohlavек** лепвам на някого шамар

přiškrcen|ý, -á, -é св. 1. (со; со к četи; на со) пришивам, зашивам (нещо към нещо): **~at límeц** пришивам яка; **~at na límeц krajku** пришивам дантела към яка **2.** (коти со) експр. лепвам, зашивам (шамар и под. на някого): **~at něкому pohlavек** лепвам на някого шамар

přiškrcen|ý, -á, -é св. 1. (со; со к četи; на со) пришивам, зашивам (нещо към нещо): **~at límeц** пришивам яка; **~at na límeц krajku** пришивам дантела към яка **2.** (коти со) експр. лепвам, зашивам (шамар и под. на някого): **~at něкому pohlavек** лепвам на някого шамар

přiškrcen|ý, -á, -é св. 1. (со; со к četи; на со) пришивам, зашивам (нещо към нещо): **~at límeц** пришивам яка; **~at na límeц krajku** пришивам дантела към яка **2.** (коти со) експр. лепвам, зашивам (шамар и под. на някого): **~at něкому pohlavек** лепвам на някого шамар

přiškrcen|ý, -á, -é св. 1. (со; со к četи; на со) пришивам, зашивам (нещо към нещо): **~at límeц** пришивам яка; **~at na límeц krajku** пришивам дантела към яка **2.** (коти со) експр. лепвам, зашивам (шамар и под. на някого): **~at něкому pohlavек** лепвам на някого шамар

přiškrcen|ý, -á, -é св. 1. (со; со к četи; на со) пришивам, зашивам (нещо към нещо): **~at límeц** пришивам яка; **~at na límeц krajku** пришивам дантела към яка **2.** (коти со) експр. лепвам, зашивам (шамар и под. на някого): **~at něкому pohlavек** лепвам на някого шамар

přiškrcen|ý, -á, -é св. 1. (со; со к četи; на со) пришивам, зашивам (нещо към нещо): **~at límeц** пришивам яка; **~at na límeц krajku** пришивам дантела към яка **2.** (коти со) експр. лепвам, зашивам (шамар и под. на някого): **~at něкому pohlavек** лепвам на някого шамар

přiškrcen|ý, -á, -é св. 1. (со; со к četи; на со) пришивам, зашивам (нещо към нещо): **~at límeц** пришивам яка; **~at na límeц krajku** пришивам дантела към яка **2.** (коти со) експр. лепвам, зашивам (шамар и под. на някого): **~at něкому pohlavек** лепвам на някого шамар

přiškrcen|ý, -á, -é св. 1. (со; со к četи; на со) пришивам, зашивам (нещо към нещо): **~at límeц** пришивам яка; **~at na límeц krajku** пришивам дантела към яка **2.** (коти со) експр. лепвам, зашивам (шамар и под. на някого): **~at něкому pohlavек** лепвам на някого шамар

přiškrcen|ý, -á, -é св. 1. (со; со к četи; на со) пришивам, зашивам (нещо към нещо): **~at límeц** пришивам яка; **~at na límeц krajku** пришивам дантела към яка **2.** (коти со) експр. лепвам, зашивам (шамар и под. на някого): **~at něкому pohlavек** лепвам на някого шамар

přiškrcen|ý, -á, -é св. 1. (со; со к četи; на со) пришивам, зашивам (нещо към нещо): **~at límeц** пришивам яка; **~at na límeц krajku** пришивам дантела към яка **2.** (коти со) експр. лепвам, зашивам (шамар и под. на някого): **~at něкому pohlavек** лепвам на някого шамар

sukni настъпя си, застъпя си полата; **~nout šmelináře** прен. експр. притисна, поставя на мястото им спекулантите **2.** (со; на со; до čeho) натисна (нещо); стъпя здраво (върху нещо): **~nout plyn/na plyn** натисна газта (на автомобил); дам газ; **~nout pedály/na pedály** натисна педалите; стъпя здраво, силно върху педалите; **je zapotřebí ~nout** експр. трябва да дам газ, да побързаме, да вървим по-бързо

přišlý, -á, -é пристигнал, дошъл; стигнал, докаран: **ze všech končin ~í návštěvníci** посетители, гости, пристигнали от всички краища; **na mizinu ~í sedláci** стигнали, докарани до прореска тояга селяни

přišoup|nout, -nu св. (со kat) разг. бътна (нещо някъде, до нещо); премества, придвижва, приближва (нещо някъде) с бътане: ~nout židli ke stolu бътна стол към масата, до масата; **~nout závoru** затъкна резе; **~nout si čepici do čela** бътна шапка напред, към челото; нахлупя шапка над челото

přišoup|nout se, -nu se св. (ke kоти, k četи) разг. примъкна се, премества се, придвижва се, приближва се (до някого, до нещо; при някого, при нещо) бавно, полёка: ~la se blíž k němu тя се примъкна по-близо до него

přišour|at se, -ám se св. разг. експр. дотъртя се, докрета, домъкна се, довлёка се (някъде); придвижва се, стигна (някъде) бавно, трудно, едва-едва: dítě se ~alo k dědovi детето се приближи бавничко до дядото

přišpendl|it, -ím св. (со) закарфича, зайгля, забодя (нещо); прикрепя, закача (нещо) с игла, с карфича и под.: ~it rukáv k pláští закарфича ръкав към шлифер; **~it si odznak** забодя си значка

přišpendl|ovat, -uji/разг. -uju несв. (со) закарфичвам, зайглям, забоддам (нещо); прикрепям/прикрепвам, закачам/закачвам (нещо) с игла, с карфича и под.: ~ovat motýly do krabice забоддам пеперуди в кутия

přišpičat|it, -ím св. (со) допълнително изостря, подостря (нещо); заостря (нещо) във форма на връх: ~it tužku заостря (връх на) молив

přišroub|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) завинтя, навинтя (нещо); завия, закрепя, затёгна (нещо) на винт: ~ovat brusli k botě затёгна, завинтя кънкя към обувка

přišroubováv|at, -ám несв. (со) завинтвам, навинтвам (нещо); завивам, закрепвам, затягам (нещо) на винт

příště нар. следващия път; следния път; в бъдеще: ~ vám to přinesu следващия път ще ви го донеса; **pokračování** ~ продължението след-

ва; ~ **si dejte pozor!** слѣдващия пѣт, в бѣдеще внимавайте!

příští |í, -í, -í **1.** слѣдващия(т); другия(т); идния(т): ~ **í den** слѣдващия(т), другия(т) дѣн; **pokračování v ~ím čísle** продължѣнието в слѣдващия брѡй; **vystoupíte na ~í stanici** ще слѣзете на слѣдващата спѣрка; **v ~í ulici odbočíte** на слѣдващата, на другата ўлица ще завѣете; ~ **í neděli pojedu na chatu** слѣдващата, другата недѣля ще отида на вилата **2.** бѣдещ, бѣден: ~ **í vývoj** бѣдещ(ият) развѡй; ~ **í pokolení** бѣдещ(ият) поколѣние

příštipkař, -e **м.** 1. *остар.* кърпач на обувка

příštipkař, -e **м.** 1. *остар.* кърпач на обувки; **обущар 2.** *нейор.* бездърник, мърляч, немарливец, дилетант; човѣк, кѡйто работи нехайно, некадърно, некачествено

příštipkařit *вж.* **příštipkovat**

příštipkařství, -í *ср., разг.* **příštipkařin|a**, -y *ж.*

1. кърпачество; обущарство: **chytit se ~í** заловя се с кърпачество **2.** *прен. нейор.* бездърние, некадърност, мърлячество, дилетантщина: **žurnalistické ~í** журналистическа мърлящина, некадърност

příštipkovat, -uji/*разг.* -uju, *разг.* **příštipkařit**, -ím *несв.* **1.** (со) кърпя (обувки), слѣгам кърпки (на обувки) **2.** *прен. нейор.* мърлям, дилетантствам; проявявам се като бездърник, некадърник, мърляч, дилетант

přít se, **přu se** *несв.* (*s kým o co*) спѡря, препѣрам се, карам се (*s někoho za něco*): **přel se s ní, že to není pravda** той спѡреше с нея, че това не ѣ истина; **přít se o peníze** спѡря за пари

přítáčet, -ím, **3. мн.** -ejí/-í *несв.* **1.** (со; со к ѣсти) позавъртам (*нещо*); приближавам (*нещо към нещо*) чрез завъртване, чрез въртѣне: ~ **el k sobě globus** той позавърташе глобуса към себе си **2.** (со/ѣho) понатѡчвам, поналиявам (*нещо; от нещо*): ~ **et piva do sklenice** понатѡчвам, доналиявам (ѡще мѡлко) бѣра в чашата

přítah|at, -ám *св.* (со *kat*) домѣкна, довлѣка (*нещо някъде*): ~ **at roští k cestě** довлѣка сѣчки до пѣтя

přítáh|nout, -nu *св.* **1.** (*koho, co kat*) притѣгля, примѣкна (*някого, нещо някъде*): ~ **nout si blíž křeslo** примѣкна си креслѡ пѡ-близѡ; ~ **nout si pokrývku až pod bradu** придърпам си одеяло чѡк под брадѡта; ~ **nout se ke kruhům** набѣра се на халки; ~ **l ho k sobě za ucho** той го хвѡна за ухѡто и го придърпа към себе си; ~ **nout někoho k práci** *експр.* натѣсна, накарам някого да се залови за работа; **pořádně ně-**

koho ~nout *прен.* натѣсна някого здравѡта да зѣна

taženo *експр.* това ѣ изсмѡкано от прѣстите **2.** (со) привлѣка, притѣгля (*нещо*): **magnet ~l hřebíky** магнитѣт притѣгли, привлѣче гвѡздеите; **divadlo ho znovu ~lo** *прен.* теѡтърѣт отнѡво го примѡми, привлѣче; ~ **nout k sobě něčí pozornost** *прен.* привлѣка нѣчие внимѡние към себе си **3.** (*koho, co*) пристѣгна, стѣгна, затѣгна (*някого, нещо*); завѣя, завѣнѣя здравѡ (*нещо*): ~ **nout brzdu** затѣгна спѣрачка; ~ **nout šroub a)** завѣя, затѣгна здравѡ вѣнт **б)** *прен.* дрѣпна юздите на някого; стѣгна някого; стѡна пѡ-стрѡг към някого; ~ **nout si řemen, opasek a)** стѣгна, пристѣгна рѣмѣк, колѡн **б)** *прен.* затѣгна, стѣгна колѡна; запѡчна да пѣстя; ~ **nout knot lampy** намалѣ плѡмѣкна на (газѣна) лампа; ~ **nout si plášť k tělu** загѣрна се плѣтно в шлѣфер; ~ **nout břítvu** понатѡча ѡще, допълнително брѣснач **4.** (*koho, co*) *разг. експр.* домѣкна, довлѣка, докарѡм, донѣса (*някого, нещо*): ~ **nout kufr domů** домѣкна кѡфар до вѣщци; ~ **l sem vši** той ни донѣсе, довлѣче вѣшки; ~ **nout si kamarády** домѣкна си, довлѣка си приятѣлите **5.** *обикн. мн. -neme или третол. -ne (kat)* приближаваме (се), стѣгаме, пристѣгаме, нахлѡваме, нахлѣтваме (*някъде*) в голѣмо количѣство, отвсякъде *и под.*: **vojsko ~lo k městu** войсѡтата заѣ позиции пред градѡ; **vojsko ~lo do města** войсѡтата врѣхлетѣ градѡ, нахлѡ в градѡ; ~ **li na koních s hřebou** нахлѡха на конѣ и с мѡзика **6.** *обикн. третол. -ne лов.* прилетѣ, долетѣ (от тѡплие страни) (*за птица*) **7.** *разг. експр.* залѣгна (*над работа и под.*); стѣгна се; стѡна пѡ-дисциплиниран, пѡ-работлив: ~ **li, aby splnili plán** стѣгнаха се, за да изпѣлнят плѡна

přítah|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* **1.** (*koho, co kat*) притѣглям, примѣквам (*някого, нещо някъде*): ~ **ovat loďku ke břehu** примѣквам лѡдка към брегѡ; **ptáci ~ují křídla k tělu** птѣците свѣват, прибѣрат крилѡ към тѣлото; ~ **ovat si čepici přes uši** нахлѡпвам шапка над ушѣте, върху ушѣте **2.** (со) привлѣчам, повлѣчам, притѣглям (*нещо*): **magnet ~uje železo** магнитѣт привлѣча жѣлѡзото; **vír ~uje plavce** въртѡпѣт повлѣча плувѣца/плувѣцѣте; **město ji ~ovalo** *прен.* градѣт я мѡмеше, привлѣчаше; ~ **ovala ho sláva** *прен.* привлѣчаше го, мѡмеше го, примѡмваше го слѡвата; ~ **ovat něčí pozornost** *прен.* привлѣчам, приковѡвам нѣчие внимѡние; ~ **ovat někoho k práci** *експр.* карам, рѣчкам някого да работи **3.** (*koho, co*) пристѣгам, притѣгам, стѣгам, затѣгам (*някого, нещо*); за-

вивам, завинтвам здраво (нещо): **~ovat šroub a)** завивам, затыгам здраво винт **б)** *прен.* дръпвам юздите на някого; стягам някого; ставам по-строг към някого; **~ovat (si) řemen, pásek a)** стягам, пристягам ремък, колан **б)** *прен.* затыгам, стягам колана, започвам да пестя; **~ovat struny** стягам, обтягам струни **4. разг. експр.** залягам (над работа и под.); стягам се; ставам по-дисциплиниран, по-работлив: **před zkouškou studenti ~ují** преди изпит студентите се стягат

přítak|at, -ám св. (*k čemu, na co; v čem; komu, čemu*) съглася се (*с някого, с нещо*); одобря, потвърдя (нещо казано): поддъкна, кимна (*на някого, на нещо казано*): **~at k otázce/na otázku** отговора утвърдително, с „да“ на въпрос; **~at hlavou** кимна утвърдително, кимна с глава в знак на съгласие; **ve všem jí ~á** за всичко ще се съглася с нея

přítakáv|at, -ám неск. (*k čemu, na co; v čem; komu, čemu*) съгласявам се (*с някого, с нещо*); одобрявам, потвърждавам (нещо казано); поддъквам, кимвам (*на някого, на нещо казано*): **~at horlivě matce** усърдно поддъквам на майка си; **~at k dnešnímu životu** одобрявам днешния живот; **~at žalobě** *юрид.* поддържам обвинение

přítáp|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. (*čím; kde; co*) позатоплям, позагривам, постоплям, стоплям още, допълнително (*с нещо; някъде; нещо*): **~ět chladné místnosti** (до)затоплям, (по)затоплям хладни помещения

přitažlivě нар. в съчет. **působit ~** привлекателен съм, привличам

přitažlivost, -i жс. **1.** привлекателност, атрактивност: **~ výstavu** атрактивност на изложба; **ženská ~** женска привлекателност; **mít velkou ~ pro někoho** притежавам голяма привлекателност, голяма притегателна сила за някого **2. физ.** привличане, гравитация: **zemská ~** земно притегляне, земна гравитация

přitažlivý, -á, -é 1. привлекателен, привличаш, атрактивен, обаятелен: **~á reklama** атрактивна реклама; **~á žena** привлекателна жена; **mít v sobě cosi ~ého** имам, нося в себе си нещо привлекателно, нещо обаятелно **2. физ.** притегателен, гравитационен: **~á síla magnetu** притегателна сила на магнит; **~á síla země** гравитационна сила на земята

přítěci, разг. přítěct, обикн. третол. -teče св. (*kat; k čemu*) придойде, потече (някъде, към нещо) (*за вода и под.*): **po deštích ~teklo do přehrad velké množství vody** след дъждовете

към язовирите придойде голямо количество вода

přítěk|at, обикн. третол. -á неск. (*kat; k čemu*) приижда, дотича (някъде, към нещо); събира се (някъде, в нещо) (*за вода и под.*): **voda ~á do kádě** водата се събира в кацата; **řeká ~á od východu** реката приижда, идва, тече от изток; **energie, která ~á do antény** *прен.* енергия, която идва към антената

přítel, -e м. **1.** приятел, другар: **~ z mládí** приятеломладостомладни ♦ **v nouzi poznáš ~e** поговорка приятел в нужда се познава **2.** привърженик, любител: **~ pokroku** привърженик на прогреса; **nejsem ~em dlouhých řečí** не съм привърженик, любител на многото приказки, на многословието **3. разг. ~i! přátelé!** приятелю! приятели! драги мои! драги мои! скъпи мои! скъпи мои! (*обръщение*): **ale kdepak, ~i!** ами, приятелю! ами, драги! **to, přátelé, ještě nic neznamená** това, приятели, още нищо не означава; **vážení ~é!** уважаеми приятели! скъпи приятели!

přítelč|ek, -ka м. *умал. експр. обикн. пейор.* приятелче, другарче: **rady různých ~ů** съвети от разни приятелчета

přítelčkovat se, -uji se/разг. -uju се неск. (*s kým*) *експр. пейор.* дружка съм, вода се, конуциясвам се, ймам се, дупе и гащи съм (*с някого*)

přítelkyn|ě, -ě жс. **1.** приятелка, другарка, дружка: **~ě z dětských let** приятелка, другарка от детските години **2.** привърженичка, любителка: **nebyla ~í zbytečných řečí** тя не беше привърженичка на излишните приказки

přítě|sat, -šu/-sám св. (*co*) поодялам, поотесам (нещо); поизтъня, поизостря (*дъска и под.*) с брадва, с тесла: **~at kůly do špičky** поизостря върховете на коллове

přítěsáv|at, -ám неск. (*co*) поодялвам, поотесвам (нещо); поизтънявам, поизострям (*дъска и под.*) с брадва, с тесла

přítěž, -e жс. **1.** баласт, тежест (за устойчивост): **~ balonu (k regulaci výšky)** баласт на балон (за регулиране на височина) **2. прен.** баласт, излишен товар, излишна тежест: **odstranit z učebnic všechnu zbytečnou ~** премахна от учебници всичко излишно; **stát se pro někoho ~** стана за някого излишна тежест; започна да съм в тежест на някого

přítěž|ovat, -uji/разг. -uju неск. (*komu čím*) утежнявам, влошавам положението (*на някого с нещо*); навреждам (*на някого с нещо*): **ne~ujte mu zbytečně!** не утежнявайте излишно положението му!

přítěžující, **-í, -í** в съчет. **~í okolnost** юрид. утежняващо вината обстоятелство

přítít|at se, -ám se несл. (ке кому, к чему; кам) намърдвам се, намъквам се, прислამчвам се (към някого, към нещо, някъде)

přítisk|nout, -nu св. **1.** (со к чему; на со) притисна (нещо към нещо): **~nout kapesník na ústa/k ústům** притисна носна кърпа към устата си; **~nout někoho k sobě** притисна някого към себе си; силно прегърна някого; **~nout někoho k zemi a)** притисна някого към земята **б)** прен. стъпча, смачкам някого; **~nout někoho ke zdi a)** притисна някого към стената **б)** прен. поставя, хвана някого натясно; притисна някого до стената **2.** (со) натисна, затисна (нещо): **~l ránu, aby nekrvácela** той затисна раната, за да не кърви; **život ho ~l** прен. експр. животът го смачка **3.** (со) отпечатам допълнително, още (нещо; от нещо); допечатам (нещо): **~nout další výtisky** допечатам екземпляри; **~nout k obrázkům verše** отпечатам допълнително към картинки и стихове

přítisk|nout se, -nu se св. (ке кому, к чему) притисна се (към някого, към нещо): **~li se k sobě** те се притиснаха един към друг

přítít|it, -ím св. (кому čím) утежня, влоша положението (на някого с нещо); навредя (на някого с нещо): **~it obviněnému svou výpovědí** утежня положението на обвиняем с показанията си

přítít|it se, обикн. безл. -í se св. (кому) стәне по-зле (на някого); здравословното състояние (на някого) се влоши, стәне по-лошо; **nemocnému se ~ilo** състоянието, здравето на болния се влоши

přítlač|it, -ím св. **1.** (на со) натисна по-силно (нещо): **~it na zvonek** натисна по-силно звънец **2.** (кого, со к чему, на со) притисна (някого, нещо към нещо): **~it víčko plechovky** притисна, затвори чрез притискане капак на тенекисна кутия; **~il klarinet k ústům** той притисна кларинета към устата си; **~it pečetní prsten do vosku** притисна пръстен с печат към восък **3.** (на кого) прен. експр. попри- тисна (някого); упражня натиск, насилие, при- нуда (върху някого): **jen na něho trochu ~ili a zbledl jako stěna** мъничко го попри- тиснаха и той пребледня като платно

přítlač|it se, -ím se св. (ке кому, к чему) притисна се (към някого, към нещо): **~it se ke stěně** притисна се към стена

přít|louci, разг. přít|louct, -tluču/книж. -tluku св. (со кам) заковá, приковá, зачукам, забия

(нещо някъде): **~tlouci víko k bedně** заковá капак на сандък; **~tlouci kolík ke stromku** забия колче до дърво (за да расте правилно)

přítlouk|at, -ám несл. (со кам) заковáвам, при- ковавам, зачукам, забивам (нещо някъде): **~at laťky** заковáвам летвички; **~at cvočky** за- бивам кабарчета

přítlumeně нар. **1.** поприглушено, позаглушено: **mluvit ~** говоря поприглушено, с поприглу- шен глас **2.** неясно, мътно, матово, замъглено: **osvětlit ~** осветя замъглено, неясно

přítlumen|ý, -á, -é **1.** поприглушен, позаглушен (за звук и под.) **2.** неясен, мътен, матов, замъглен (за светлина и под.); убит (за цвят)

přítlum|it, -ím св. **1.** (со) понижа, понамаля (глас и под.); позаглуша (звук и под.) **2.** понамаля (сила, яркост на светлина и под.): **~it vzru- šení** прен. потисна възбуда; **~it vášeň** прен. поукротя, поуталожя страст; **~it nepokoj** прен. поуспокой безпокойство

přítlum|ovat, -uji/разг. -uju несл. **1.** (со) пони- жавам, понамалявам (глас и под.); позаглу- шавам (звук и под.) **2.** понамалявам (сила, яркост на светлина и под.)

přítm|í, -í ср. полумрак, сумрак: **~í hlediště** полумрак на зрительна зала

přítoc|it, -ím св. **1.** (со; со к чему) допълнително позавъртя (нещо); приближа (нещо към нещо) чрез завъртане, чрез въртене: **~it křeslo ke stolu** позавъртя, пообърна кресло към маса **2.** (со/che) допълнително понаточа, поналя (нещо; от нещо); досипя (нещо; от нещо): **~it pivo do sklenice** досипя бира в чашата

přítoc|it se, -ím se св. **1.** (ке кому) промъкна се, приближа се, доближа се незабелязано (към някого); позавъртя се, поусу́ча се (около ня- кого): **~it se ke skupině turistů** примъкна се незабелязано към група туристи **2.** (ке кому, к чему) незабелязано се завъртя, обърна се (към някого, към нещо), завия (към някого, към нещо): **~it se k někomu zády** незабе- лязано извърна гръб към някого; **cesta se ~ila k propasti** пътят неусетно зави към пропастта

přítok, -u м. **1.** приток, прилив, прииждане: **zastavit ~ vody** спря приток на вода; **~ vzduchu** приток на въздух; **~ nových sil do výro- by** прен. приток, вливане на нови сили в производство; **~ peněz** прен. приток на пари **2.** геогр. приток (на река, на езеро и под.)

přítokov|ý, -á, -é който се отнася до приток: **~é potrubí** техн. захранващ тръбопровод

přítom нар. същевременно, едновременно; при това: **zobil se a ~ mu bylo do pláče** той се ядосваше и същевременно му се плачеше;

hraje a ~ zpívá свѣри и едновременно с това пѣе; **spravované, ale ~ čisté punčochy** кърпени, но чисти чорапи

přítomnost, -i ж. 1. съврѣмност, съврѣмие, настояще, днѣшно(то) врѣме, днѣшня(т) дѣн: **žít jen pro ~** живѣя само с настоящето; живѣя само с днѣшня, в днѣшня дѣн; **literární ~** литературна съврѣмност; литературно съврѣмие, настояще 2. присѣствие: **udělat něco v něčí ~i** направа нѣщо в присѣствието на някого; **~ všech členů na schůzi je nutná** на събраниято е необходимо присѣствието на всички членове 3. наличие, наличност, присѣствие: **~ dusíku ve vzduchu** наличие на азот във въздуха; **zjistit ~ ponorky** установя присѣствие, наличие на подводница

přítomný I, -á, -é I. сегашен, настоящ; днѣшен: **~ý okamžik** сегашен момент; **~ý čas** език, сегашно врѣме; **~ý kmen** език, сегашна основа, основа за сегашно врѣме 2. именна форма **přítomen, -mna, -mno** присѣстващ; който присѣства (някъде): **být přítomen čemu/na čem** присѣствам на нѣщо, при нѣщо; **nebýt duchem přítomen** присѣствам само телом; мисля за нѣщо друго; в мислите си съм далѣч отгук

přítomný II, -ého м. присѣстващ; **listina ~ých** списък на присѣстващи

přítopjit, -ím св. (čít; kde; co) позатопля, позагрѣя, постопля, стопля още, допълнително (с нещо; някъде; нещо): **~it elektrickými kamínky** дозатопля с електрическа пѣчка

přítrefjit se, -ím се св. разг. I. (к četu) намѣря се, слўча се (някъде); озовъ се, попадна (някъде) случайно, бѣз да зная как: **~it se k požáru** слўча се, озовъ се на мястото на пожар 2. обикн. третол. **~í se (коти)** слўчи се (с някого, на някого); стъне (с някого): **to se může ~it každému** това мѡже да се слўчи, да стъне с всеки

přítřhat, -ám св. (so/čeho) накъсам, набера допълнително, още (нещо; от нещо); понакъсам, понабера още (нещо; от нещо): **~at třetí** (по)набера още черѣши, още от черѣшите

přítřhnout, -nu св. остар. книж. 1. (kat) настѣпя, приближъ (се), достигна, стїгна (някъде обикн. с неприятелски намерения): **~nout k městu** приближъ към града, заема позиции пред града (за настѣваща войска); **~I městu na pomoc** той се притѣче на помощ на града; **~nou krutější mrazy** прен. ще настънат, ще настѣпят още по-люти, още по-сурови студове 2. (koho, so ke koho, k čemu) придръпна рязко (някого, нещо към някого, към нещо)

přítrobný, -á, -é разг. експр. смъхнат, глуповъат, налудничав

přítřpklý, -á, -é лѣко трѣпчив, лѣко горчив, лѣко стипчив; вѣзтрѣпчив, вѣзгорчив; горчивичък: **~ý humor** хумор с известна доза горчивина; горчив хумор; **mluvit ~ým hlasem** прен. говоря с известна (доза) горчивина в гласъ; **~é stáří** прен. горчива старост

přítřž, -e ж. обикн. в съчет. **učinit, udělat ~ něčemu** книж. слѡжа край на нѣщо; **křičet o ~** книж. викам, та се късам; **běžet o ~** книж. тичам бързо, бягам прѣзглава; **bez ~e, bez ~í** остар. непрекъснато, неспїрно

přítřít se, -třu се св. I. (o co; k čemu) поотрїя се (в нещо); попритїсна се (към нещо): **~třel se o zed'** той се поотрї в стената; **kočka se jí ~třela k nohám** котката се поотърка, замилква се в краката ѝ 2. (ke koho, k čemu; kam) намърдам се, намъкна се (при някого, при нещо, някъде); прислѡмча се (към някого, към нещо): **~třit se k dívkam** прислѡмча се към момичета; **kde může, tam se ~tře** ще се намърда навсякъде, където е възможно

přítřhnout, третол. безл. -ne св. засїли се, усїли се (обикн. нещо неприятно): **zima zase ~la** зимата, студът отново стѣгна; **perzekuce opět ~ly** гоненията, репрѣсиите се развихриха, изостриха се; **~lo** удари, стѣгна студ

přítřhovat, третол. безл. -uje неск. засїлва се, усїлва се (обикн. нещо неприятно): **zima ~ovala** зимата, студът стягаше; **začalo ~ovat** започна да стяга студ

přítřkáv|at, -ám неск. (коти) чўкам се в чѣст, за здравето (на някого) (при наздравца): **~at si s někým** чўкам се с някого; **~at snoubencům** чўкам се за годениците

přítřk|nout (si), -nu (si) св. (коти) чўкна се в чѣст, за здравето (на някого) (при наздравца): **~nout si s někým** чўкна се с някого; **všichni mu ~li** всички се чўкнаха в негова чѣст; **~nout si s hosty** чўкна се с гости при наздравца

přítřl|it, -ím св. (koho, so ke koho, k čemu) прилаская, притїсна нѣжно, притўля, гўшна (някого, нещо към някого, към нещо): **~it k sobě dívku** прегърна, притїсна нѣжно към себе си, гўшна момиче

přítřl|it se, -ím се св. (ke koho, k čemu) притїсна се нѣжно, притўля се (към някого, към нещо); сгўша се (при някого, при нещо; до някого, до нещо): **~it se k matce** притїсна се нѣжно, сгўша се до майка си; **kuřátka se ~ila ke kvoč-ně** пїленцата се сгўшиха около квачка

přítřlně нар. 1. ласкаво, гальовно, приветливо, нѣжно: **~ se chovat** държъ се ласкаво 2. привър-

зано, прѣдано, признателно: **psi leželi ~ u jeho nohou** кучета лежаха прѣдано в краката му
přítulnost, -i ж. 1. ласкавост, гальовност, приветливост, нѣжност 2. привѣрзаност, прѣданост, признателност

přítuln|ý, -á, -é 1. ласкав, гальовен, приветлив, нѣжен: **~é chování** приветливо, нѣжно държане 2. привѣрзан, прѣдан, признателен: **~ý pohled** признателен поглед

přítvář|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (со) книж. създавам, образувам, сътворявам, оформям (нещо) допълнително, още; дооформям, досътворявам (нещо): **~et nová slova** създавам допълнително нови думи

přítvořit -ím св. книж. (со) създам, сътворя, оформя (нещо) допълнително, още; дооформя (нещо): **~it nová slova** създам допълнително нови думи

přítvrdl|ý, -á, -é възтвърд, твърдичък; възкорав, коравичък: **~ý chléb** коравичък хляб

přiučit, -ím св. (koho četu) приуча (някого към още нещо, към нещо допълнително), науча (някого на още нещо, на нещо допълнително): **~it dítě lepším způsobům** науча детѣ на добрий обнѣски

přiučit se, -ím se св. (četu, рядко со) приуча се (към още нещо, към нещо допълнително); понауча се (на нещо от някого): **~it se něčemu novému** науча се и на още нещо, на нещо ново; **co neuměl, ještě se ~il** той се научи (и) на това, коѣто не умѣеше, не мѣжеше

přiučovat, -uji/разг. -uju неск. (koho četu) допълнително приучвам (някого към нещо), научавам (някого на нещо): **~ovat ruštině** давам (на някого) допълнителни часове по руски език

přiučovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (četu) допълнително се приучавам (към нещо), научавам се (на нещо), изучавам (нещо): **horlivě se ~oval češtině** той ревностно изучаваше чѣшки език

přiučt|ovat, -uji/разг. -uju св. (со k četu) 1. прибавя, впиша (нещо към сметки, изчисления и под.): **~ujte mi to k dřívější útratě!** впишѣте ми това към предишната сметка! 2. фин. начисля (нещо към нещо)

přiušn|í, -í, -í в съчет. ~í žláza анат. околоушна жлеза

přiušnice, -ic ж. само мн. мед. паротит, разг. заушка

příváb|it, -ím св. 1. (koho – вин. ke komu, k četu, kat) примамя, подмамя (някого към някого, към нещо, някъде): **~it dítě k sobě hračkou** примамя детѣ с играчка; **~it myš do pastí** подмамя мишка в капан; **~it vysokou (na dostřel)**

лов. примамя за отстрѣлване ъдър рогат дивеч (елени, сърни и под.) 2. (koho, со) книж. привлека, примамя (някого, нещо): **soutěž ~ila mnoho návštěvníků** състезанието привлече много посетители; **~it něčí pozornost na něco** привлекa вниманието на някого върху нещо
příváděč, přivaděč, -e м. обикн. в съчет. ~ vody техн. подводящ водопровѣд

přívádě|t, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. 1. (koho, со kam) довеждам, завеждам, докарвам, закарвам (някого, нещо някъде): **~ět někomu hosta** довеждам, вода гѣст на някого; **~ět děti do školy** завеждам децa на училище; **~ět vodu do města** докарвам вода в град; **~ět vzduch do plíc** вдъшвам, поемам въздух 2. (koho, со kat, odkud) довеждам, докарвам (някого, нещо някъде, в някако положение, до някако състояние и под.): **~ěla ji k němu starost o syna** при него я водеше грижата за синa ѝ; **~ět vodu do varu** възвѣирам вода ♦ **~ět na svět děti** раждам децa; **~ět někoho do slepé uličky** вкарвам някого в задѣнена улица; **~ět do hrobu** вкарвам в грѣба; **~ět do normálních kolejí** вкарвам, поставям (нешцата) в рѣлси, в установѣните нѣрми; **~ět něčí krev, někoho do varu** разгневявам, ядѣсвам, изкарвам някого от кожата му; **~ět někoho do lidských řečí** вкарвам някого в устата на хората; правя някого предмет на одумки, на клюки и под.; **~ět někoho do úzkých** поставям някого натясно, в безизходно положение; вкарвам някого в задѣнена улица, в безизходица; **~ět někoho do rozpaků** обърквам, смуцавам, хвърлям в смушение някого; **~ět někoho na scestí** отклонявам, отбивам някого от правия път; **~ět někoho z míry** изкарвам някого от търпѣние, от кожата му; **~ět někoho z konceptu** обърквам, оплитам, смуцавам някого; **~ět někoho do neštěstí** докарвам нещастие на някого; докарвам някого до нещастие; **~ět někoho k rozumu** вразумявам някого; **~ět někoho v úžas** изумявам, смайвам някого; докарвам някого до изумление; **~ět někoho k zoufalství** докарвам някого до отчаяние; **~ět někoho k sobě, k vědomí** връщам в съзнание, съживявам, свѣстявам някого; **~ět něco ke konci** довеждам нещо до края (му); **~ět řeč na něco** насѣчвам разговор към нещо; **~ět někomu něco na mysl** припомням нещо на някого
přívál, -u м. 1. порѣй; прииждане, прилив на вода; **jarní ~** прѣлетно прииждане, прѣлетни водѣ; **hrnout se ~em/jako ~** руквам, лѣя се като порѣй; нахлувам стремително, буйно, бързо 2. прен. наплив, прилив, порѣй, лавина:

~ **krve** прилив на кръв; ~ **nadšení** прилив на въздушевlenie; ~ **otázek** порой, лавина от въпроси; ~ **slov** порой от думи; ~ **dojmů** порой, наплив от впечатления; ~ **tónů** порой от тонове; ~ **světla** поток от светлина

přiválet, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (со) дотърколя, притърколя (нещо); докарвам (нещо) с търкаляне: ~ **et sudy k vozu** дотърколя бъчви до кола

přivállit, -ím св. (со) дотърколя, притърколя, добутам, довлека (тежък камък и под.): **zavřel vrátka a ~il před ně kámen** той затвори портината пред вратата

přivállit se, -ím се св. 1. третол. -í се нахлѹе, връхлетѹи, спусне се, придѹйде внезапно (за множество, за природни стихии): ~ **ila se lavina** спусна се, свлече се лавина; **mraky se ~ily ze severu** от север нахлѹха, спуснаха се внезапно тъмни облаци; ~ **ila se noc** нощта бързо се спусна; **katastrofy se na nás ~ily** връхлетѹха ни катастрофи **2. експр.** доклата се, дотѹтря се, дотѹтрузя се, търкулна се (обикн. за пълен човек)

přiválovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (со) дотъркалям, притъркалям (нещо); докарвам (нещо) с търкаляне: ~ **ovat klády** дотъркалям греди **2. (со їт)** опирам, подпирам, затискам, затулвам (нещо с нещо тежко): ~ **oval dveře těžkým kamenem** той подпираше вратата с тежък камък

přivandroval|ec, -ce м. пейор. пришълец, разг. навлек

přivandroval|ý, -á, -é пейор. чужд, вѹншен, нѹ тѹкашен, нѹ мѹстен (човек); който е отдалѹч, от другаде

přivandr|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. експр. домѹкна се, довлека се; пристѹгна: ~ **ovat autostopem** домѹкна се, пристѹгна на автостоп **2. експр. пейор.** пресѹля се, засѹля се някъде (без да съм желан)

přivápn|it, -ím св. (со) сел.стоп. наторя (почва) с калций, с вѹр

přivař|it, -ím св. 1. (со к ѹети) техн. заваря (нещо към нещо) **2. (со/ѹево)** доваря (нещо); сваря още, допълнително (нещо; от нещо): ~ **it omáčku** доваря сѹс; сваря още сѹс

přivař|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (со к ѹети) техн. заварявам (нещо към нещо) **2. (со/ѹево)** доварявам (нещо); сварявам още, допълнително (нещо; от нещо)

přívát, обикн. третол. -věje св. (коho, со) доведе (някого, нещо); докара, донѹсе (някого, нещо): ~ **větr ~vál zápach spáleného dřeva** вѹтърът

донѹсе, довѹ мѹрис на изгоряло дърво; ~ **át nemoc a smrt** прен. докарам, донѹса болест и смърт

přivá|zat, -žu/книж. -ži св. (коho, со; коho, со к ѹети) привѹржа, вѹржа (някого, нещо); привѹржа, завѹржа (някого, нещо към нещо, за нещо): ~ **zat si čistou zástěru** вѹржа си чиста престѹлка; ~ **zat psa k boudě** завѹржа, привѹржа кѹче към колибка; ~ **zat lod'ku ke břehu** привѹржа лѹдка към брега; ~ **zat, uvázat si ženu na krk** експр. ожѹня се

přívaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (коho, со; коho, со к ѹети) привѹрзвам, врѹзвам (някого, нещо); привѹрзвам, завѹрзвам (някого, нещо към нещо, за нещо): ~ **ovat koně ke stromu** завѹрзвам кон за дърво; ~ **ovat si vlasy stužkou** врѹзвам си косата с пѹнделка

přívaz|ek, -ku м. добѹвка, прибѹвка (обикн. към количество, към тегло и под.): ~ **kosti jako ~ek k masu** кѹкали като добѹвка към месѹ; ~ **kem ti dám dobrou radu** накрая в добѹвка от мѹн ще ти дам един добѹр съвет

příváz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. 1. (коho, со; коho со, kat) докарвам, закарвам (някого, нещо някъде): ~ **et obilí** докарвам жѹтѹ **2. (со коти)** донѹсям, нѹся (нещо на някого) (от пътуване): ~ **et si mnoho knih** донѹсям си много книги **3. (со)** остар. достѹвам, довозвам (стоки и под.)

přívdat se, -vdám se св. (kat) влѹза в семейство чрез женѹтба; стѹна члѹн на семейство чрез женѹтба; омѹжа се (някъде) (за жена): ~ **vdala se do dobré rodiny** чрез женѹтбата си тѹ отѹде в добро семейство; ~ **vdat se do statku** омѹжа се за чѹвѹк с чифлик, с имѹние; влѹза в чифлик, в имѹние чрез женѹтба

přívěs, -u м. 1. ремаркѹ; каравѹна; прикачѹвач: ~ **výklopný** ~ самосвѹлно ремаркѹ; ~ **auto s ~em** колѹ с ремаркѹ; ~ **obytný** ~ каравѹна **2.** кош на мотоциклѹт

přívěs|ek, -ku м. 1. колиѹ с висѹлка, с висѹщо украшѹние; висѹлка (към гривна и под.): ~ **náramek s ~ky** гривна с висѹлки **2.** издѹтък, изрѹстък: ~ **ĉervovitý ~ek slepěho stěva** анат. апѹндикс **3. експр.** придѹтък, второстѹпенна чѹст: ~ **předměstský ~ek** предградие, крайградски квартал

přívěs|it, -ím св. (со к ѹети) закача, окача, прикача, провѹса (нещо към нещо): ~ **it lampu ke stropu** окача лампа на тавѹн

přívěsk|a, -y ж. тѹрг. етикѹт (за цена върху денгове със стоки)

přivesl|ovat, -uji/разг. -uju св. (kat) доплѹвам,

акостірам (някъде); спр̀а (на брега) (за водно транспортно средство с гребла)
přívěsn|ý, -á, -é прикачен, прикачва̀ем; който се зака̀ча, прика̀ча: ~ý vůz ремарк̀е; ~ý vozík (u motocyklu) ко̀ш (на мотоцикл̀ет)
při|vést, -vedu св. 1. (koho, со kam) довед̀а, завед̀а (някого, нещо някъде): ~vést děti do školy завед̀а деца на училище; ~vést někoho k nějakému názoru прен. убед̀а някого в нещо; нас̀оча някого към определ̀ен възглед; създ̀ам у някого определ̀ен възглед; со vás sem ~vedlo? какв̀о ви довед̀е тук? какв̀о т̀ърсите? какв̀о искате? náhoda mu ~vedla do cesty п̀р̀ітеľ сл̀учаят, сл̀учайност̀а го ср̀ещна с едїн п̀р̀ітеľ 2. (koho, со kam, odkud) довед̀а, док̀арам (някого, нещо някъде, в някакво положение, до някакво състояние): ~vést někoho do trapné situace поста̀вя някого в нел̀овко положение; ~vést někoho do neštěstí причин̀я, док̀арам нещ̀астие на някого; док̀арам някого до нещ̀астие; ~vést třaskavinu k výbuchu възпламен̀я взривно вещество; ~vést mléko do varu кипна, свар̀я, възвр̀а мляко; ~vést na statek hospodyni довед̀а стоп̀анка в чифлик; ~vést někomu na krk dvě děti експр. ока̀ча, ув̀еса на някого (и) дв̀е деца на шьїта; ~vést někoho na svou stranu прен. спечел̀я, привлек̀а някого на св̀оя страна, за св̀язку
~vést někoho do hrobu вк̀арам някого в гр̀оба; умор̀я някого; ~vést někoho do blázince вк̀арам някого в л̀удница; подл̀удя някого; ~vést na svět род̀я (деца); ~vést někoho do rozpaků об̀ъркам, смут̀я някого; хв̀рля някого в смущ̀ение; ~vést někoho do úzkých поста̀вя някого нат̀ясно, в безизх̀одно положение; вк̀арам някого в зад̀ьнена у̀лица, в безизх̀одица; ~vést někoho do lidských řečí вк̀арам някого в уста̀та на х̀ората; напра̀вя някого предм̀ет на од̀умки, на кл̀юки и под.; ~vést někoho na scesti отклон̀я, отб̀ия някого от прав̀ия п̀їт; ~vést někoho na mizinu разор̀я, разсип̀я някого; ~vést někoho na žebráckou hůl док̀арам, довед̀а някого до прос̀ія, до пр̀осешка то̀яга; ~vést někoho vepší док̀арам, довед̀а някого до б̀едствено положение; ~vést někoho do varu разгнѐвя, вб̀еса, яд̀осам някого; изк̀арам някого от кожата му; ~vést někoho do nálady док̀арам някого до настро̀ение; създ̀ам на някого (добр̀о) настро̀ение; ~vést někoho k sobě, k vědomí (въз)в̀ърна, док̀арам някого в съзн̀ание; свест̀я някого; ~vést někoho na dobrý nápad нас̀оча някого към добра̀ ид̀ея;

навед̀а някого на добр̀о х̀р̀умване; ~vést někoho na myšlenku навед̀а, нас̀оча някого към мис̀ъл; ~vést někoho na stopu нас̀оча някого към след̀а; ~vést někoho na jiné myšlenky разс̀ея някого; отвлек̀а мис̀лите, вним̀анието на някого; ~vést do pořádku сл̀ожа, привед̀а в р̀ед; в̀вед̀а р̀ед; подр̀едя; ~vést něco nazmar поха̀бя, унищож̀а нещо; хв̀рля нещо на в̀ят̀ра; ~vést vničeť разруш̀а, унищож̀а, поха̀бя нещо; ~vést někoho na buben разор̀я нап̀ълно, док̀арам някого до п̀ълно разор̀ение; ~vedl ženu do jiného stavu жен̀ата забремен̀я от н̀его; ~vedl děvče do hanby остар. момич̀ето забремен̀я от н̀его; то̀й обезчест̀и, опозор̀и момич̀ето; ~vést řeč na něco загов̀оря за нещо; ~vést někomu něco na paměť подс̀ея някого за нещо; нап̀омня на някого за нещо; ~vést z míry а) изк̀арам някого от р̀елси б) изк̀арам някого от т̀ърп̀ение, от кожата му; ~vést z konceptu об̀ъркам, оплет̀а, смут̀я някого; ~vést někoho k rozumu вразум̀я някого 3. в съчет. ~vést to (kam, na co) разг. довед̀а, док̀арам нещо (до някъде, до някакв̀ резултат); стїгна (до някъде в положителен или отрицателен смис̀л) дал̀ече; uč se, abys to někam ~vedl! учи (се), за да постигнеш̀ нещо, за да изл̀езе нещо от тебе! ~vést to na doktora ст̀ана д̀октор; ~vést to na šibenici стїгна до бес̀ило 4. (koho – вин. о со) остар. лиш̀а (някого от нещо); отл̀еде от т̀ебе; ~vést o hlavu отн̀ема жив̀ота на някого
přívěšovat, -uju разг. -uju не св. (со k čemu) зака̀чвам, ока̀чвам, прика̀чвам (нещо към нещо): ~ovat na řetízek drobné ozdůbky зака̀чвам, ока̀чвам на вер̀ижка др̀ебни украш̀енийца
přívětivě нар. приветлїво, л̀аскаво, люб̀езно
přívětivost, -i жс. приветлївост, л̀аскавост, люб̀езност
přívětiv|ý, -á, -é приветлїв, л̀аскав, люб̀езен
při|vézt, -vezu св. 1. (koho, со; koho, со kam) док̀арам, зак̀арам (някого, нещо някъде): ~vézt pytle s obilím док̀арам чув̀али с жит̀о; ~vezli ho do nemocnice док̀араха го, зак̀араха го в б̀олница; lod' nás ~vezla do přístavu к̀ораб̀ът ни зак̀ара, док̀ара до прист̀анището 2. (со kouti) донес̀а, док̀арам (нещо на някого) (от пътуване): cos nám ~vezl? какв̀о ни донесѐ? ~vézt si mnoho knih донес̀а си мн̀ого к̀нїги
přivi|nout, -nu св. (koho) прит̀исна, прег̀ърна нежно, г̀ушна (някого): ~nout k sobě dítě нежно прег̀ърна, г̀ушна дет̀е

přiv|nout se, -nu se *св.* (*ke komu*) притїсна се, гїшна се (*кїм някого, до някого*): **~nout se k matce** притїсна се неїжно, гїшна се до мїйка си

přivír|at, -ám *несв. (со)* 1. притвїрям (*врата и под.*): **~at dveře** притвїрям вратà 2. примиїавам (*с очи*); присвївам, притвїрям (*очи и под.*): **~at víčka** присвївам клепàчи; **~at oči** притвїрям очї, примиїавам с очї 3. прищїпвам, прискрїпвам, притїскам (*нещо при затваряне*): **~at (si) prsty mezi dveře** прискрїпвам (си) прїстите на вратà 4. намалявам (*нещо*): **~at plyn** намалявам (прїток на) гàз; **~at plamen** намалявам (височїна на) плàмїк

přivír|at se, -ám se *несв.* притвїрям се; присвївам се: **dveře se ~aly** вратàта се притвїряше; **oči se mu ~ají únavou** очїте му се притвїрят от умòра

přivítac|í, -í, -í *в сїчет.* **~í proslov** прївїтствено слòво, прївїтствена рїч

přivítan|á, -é *ж. обикн. в сїчет.* **na ~ou** в прївїтствие; като прївїтствие; за добрї дошли: **několik slov na ~ou** нїколко дїми за добрї дошли; нїколко прївїтствени дїми; **podat ruku na ~ou** рїкувам се при посрїщане, за добрї дошли

přivítán|í, -í *ср.* посрїщане с прївїтстване, с прївїтствена рїч, с прївїтствено слòво: **srdečné ~í příchozích** сїрдїчно посрїщане на новодошли; **připravít vše na ~í nového roku** прїгòтвя всїчко за посрїщане на Нòва годїна

přivít|at, -ám *св.* 1. (*koho – вин.*) прївїтствам, поздравя (*някого*) при посрїщане: **~at hosty** прївїтствам гòсти с добрї дошли; **oba přátelé se ~ali polibkem** двàмата прїятели се поздравїха с целївка, разцелїваха се при срїщане 2. (*koho – вин. jak*) посрїщна (*някого някак, по някакїв начин*): **~at někoho pláčem** посрїщна някого с плач; **~at nepřítele dělostřelbou** посрїщна неприятел с орїдїйна стрелбà; **~al nás liják** посрїщна ни проливен дїжд; **~at někoho s otevřenou náručí** *прен.* посрїщна някого с отворени обїтия 3. (*со*) посрїщна (*нещо*) с одобрїние; прївїтствам, одобря (*нещо*): **~at novou sbírku básní** посрїщна с одобрїние, прївїтствам нòва стихосбїрка; **~at sdělení s úlevou** посрїщна сїобщїние с облекчїние

přivlast|ek, -ku *м. език.* определїние, атрибїт: **~ek shodný** сїгласївано определїние; **~ek neshodný** несїгласївано определїние; **~ek volný** обособїно определїние; **~ek těsný** не-обособїно определїние

přivlastkov|ý, -á, -é *език.* определїтелен, атри-

бїтївен: **~á věta** подчинїно определїтелно изрїчїние

přivlastn|it si, -ím si *св. (со)* присвоя (*си*) (*нещо*): **~it si něčí zásluhu** присвоя (*си*) нїчїи заслїги

přivlastňovac|í, -í, -í *език.* прїтежàтелен, посесївен: **~í přídavné jméno** прїтежàтелно прилагàтелно їме; **~í zájmeno** прїтежàтелно местоїмїние; **~í genitiv** родїтелен падїж за прїтежàние, прїтежàтелен родїтелен падїж

přivlastň|ovat si, -uji si *разг. -uju si* *несв. (со)* присвоявам (*си*) (*нещо*): **~ovat si cizí nápady** присвоявам си чїждї идїи

přiv|léci, разг. přiv|léct, -vleču *книж. -vleku, přivlék|nout, разг. přivlík|nout, -nu* *св. (koho, со kam)* домїкна, довлекà, примїкна, дотїгря (*някого, нещо някїде*): **~vléci kufr na nádraží** *експр.* домїкна, замїкна кїфар на гàрата; **~vléci na zádech pytel mouky** *експр.* домїкна, довлекà на гърбà си чувàл (с) брашнò

přiv|léci se, разг. přiv|léct se, -vleču se *книж. vleku se, přivlék|nout se, разг. přivlík|nout se, -nu* *св. (kam)* *експр.* домїкна се, довлекà се, дотїгря се, примїкна се (*някїде*): **~vléci se polomrtev do tábora** домїкна се полумїртїв до лагєр

přivléknout, přivléknout se, přivlíknout, přivlíknout se *вж. přivléci, přivléci se*

přívod, -u *м.* 1. прїток, подàване, докарване, придвїжване, подвòзване: **~vláhy** прїток на влàга; **~potravin** достàвяне, докарване на хранїтелни стòки 2. *техн. електр.* входящ кабел; нагнетàтелен трїбопровод; подàване; захрãнване; вхòд: **antenní ~** антїноотвòд; **~kabelový** кабелен вхòд; **~paliva** захрãнване с горїво; **~vysokofrekvenční** висòкочестòтен вхòд

přívod|it, -ím *св. (со)* *книж.* причиня, предизвїкам (*нещо*); стàна причина (*за нещо*); докарам (*си*), навлїка (*си*) (*нещо*): **~it změnu v politice** предизвїкам промяна в политїката; **~it zhoršení zdravotního stavu** влошà здравослòвно сїстойїние; **~it si zranění** навлекà си раняване; докарам си (на)раняване

přívod|ní, -ní, -ní, přívod|ný, -ná, -né, přívod|ový, -ová, -ové *техн. обикн. в сїчет.* **~ní/~ný** кабел захрãнващ кабел; **~ní/~né/~ové** **potrubí** захрãнващ трїбопровод; **~ní/~ová šňůra** входящ проводник

přivol|at, -ám *св.* 1. (*koho, со*) извїкам, вїкна, призовà (*някого, нещо*): **dítě křikem ~alo matku** детїто с вїк призовà, повїка мїйка си; **~at pomoc signály SOS** извїкам пòмощ сїс сигнàли SOS; **~at sousedy za svědky** призовà сїсїди като свїдїтели; **~at lékaře** повїкам лїкар **~at staré časy** *прен.* спòмня си за

стàрите временà **2.** (со) *прен.* предизвикам, причиня, докарàм (си), навлекà (си) (*нещо неприятно*): **~at neštěstí** предизвикам, причиня нещàстие; **~at na sebe trest** навлекà си наказàние

пřivolávač, přivolavač, -e м. в съчет. ~ **zdviže** *електр.* бутòн, кòпче за повикване на асансьòр

пřivoláv|at, -ám *несв. 1.* (кого, со) извикам, викам, призовавам (*някого, нещо*): **~at zvoněním pomoc** позвънявам за помощ, извикавам помощ чрез звънène; **~at do cizí země osadníky** повикам заселници в чужда страна; **~at sen, smrt** *прен.* призовавам, желàя съня, смърттà; **~at vzpomínku** *прен.* събуждам, извикам спомени **2.** (со) *прен.* предизвикам, причинявам, докарвам (си), навличам (си) (*нещо неприятно*): **~at nemoc** причинявам, предизвикам болест; **ne~ej neštěstí!** да не (тè) чже дяволъ! да спи зло под камък! **~at kletbu na někoho** изричам проклятия срещу някого, проклинам някого

пřivolit, -ím *св. (k čemu)* дам съгласие, съглася се, склоня (*за нещо*): **~it k sňatku** дам съгласие за брак

пřivol|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (k čemu)* давам съгласие, съгласявам се, склàням (*за нещо*): **kývl hlavou, že ~uje** той кимна с глава, че е съгласен, в знак на съгласие

пřivon|ět, (si), -ím (si), 3. мн. -ějí (si)/-í (si) *св. (k čemu)* помириша (*нещо*): **ke studiím jen tak ~ěl** *прен. експр.* той сàмо е помирисал следване, за крàтко е бил студент, следвал е не-сериòзно

пřívoz, -u м. **1.** превòзване, превòз, прекàрване, транспорт (*обикн. през река*): **zaplatit od ~u** заплатя за превòзване през рекà **2.** място, пристàнище на рекà за превòз на другия брãг **3.** сал, плавателен съд, плавателно транспортно срдство (*за превòз през река*)

пřivoznictví, přivozník *вж. převoznictví, převozník*

пřivrácen|ý, -á, -é (*k čemu*) *спец.* обърнат (*към говорещия*): **~á strana Měsíce** *астр.* видима(та) страна на Лунàта

пřivrat, -u м. *спорт.* снèжно рàло

пřivratn|ý, -á, -é в съчет. ~ý **oblouk** *спорт.* дъгà със снèжно рàло

пřivrt|at, -ám *св. (со, експр. кого)* завинтя (*нещо*): **~at někoho ke kartám** *прен. разг. експр.* пристрастя някого към картите; **~at někoho ke knize** *прен. разг. експр.* накарам някого да прочетè нещо

пřivržen|ec, -ce м. привърженик, последовател,

застъпник: **~ci sportu** привърженици, любители на спòрта

пřivržen|kyn|ě, -ě ж. привърженичка, последователка, застъпничка

пřivřen|ý, -á, -é **1.** притворен, полужатворен, полуотворен **2.** присвйт, примижал (*за очи и под.*)

пřiv|řít, -řu *св. (со)* **1.** притворя, полужатворя (*врата и под.*): **~řít dveře** притворя вратà **2.** примижà (*с очи и под.*); присвйя, притворя (*очи и под.*): **~řít ústa** притворя уста; **~řít oči a)** примижà с очи **б)** *прен.* затворя си очите за нещо; правя се, че не забелязвам нещо (нередно) **3.** намаля (*нещо*): **~řít plyn** намаля (приток на) гàз; **~řít plamen** намаля (височина на) пламък **4.** и **пřiv|řít si** (*со*) прищипя, прискрипя, притисна (*нещо*) (при затваряне): **~vřít si prsty mezi dveře** прескрипя си пръстите на вратàта

пřiv|řít se, обикн. третол. -ře se *св.* притвори се, присвйе се: **dveře se ~řely** вратàта се притвори

пři|vstat si, -vstanu si *св.* подраня; стàна, събужда се по-ранò от обичайното: **~vstanu si na ryby** подраня, стàна по-ранò, за да отидà на риболòв

пři|stádn|ě *вж. stádn|ě*

го усйлия, подгòтвя се предварително с доказàтелства, подхвàна рàботата отдалече, за да поставя някого натясно

пřivtěl|it, -ím *св. (со k čemu)* книж. присъединя, включà (*нещо към нещо*); анексырам (*нещо към нещо*): **~it území** присъединя, анексырам теритòрия; **~it dodatek ke smlouvě/do smlouvy** включà анекс към дòговор, в дòговор

пřivtěl|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со k čemu)* книж. присъединявам, включвам (*нещо към нещо*); анексырам (*нещо към нещо*)

пřivyděl|at (si), -ám (si) *св. (со)* припечеля, спечеля, изкарàм (*пари*) допълнително, чрез допълнителна рàбота

пřivyděláv|at (si), -ám (si) *несв. (со)* припечелвам, спечелвам, изкарвам (*пари*) допълнително, чрез допълнителна рàбота: **studenti si ~ali kondicemi** студентите припечелваха допълнително с (даване на) чàстни уроци

пřivyk|at (si), -ám (si) *несв. 1.* (*коти, čemu*) свйквам, привйквам (*с някого, с нещо, към някого към нещо*); научàвам (се) (*на нещо*): **~at nové matce** свйквам с мàщеха; **~at na horší jídlo** привйквам към по-лòша хранà **2.** (*кого, со čemu, k čemu*) свйквам, приучвам (се), привйквам, научàвам (*някого, нещо на нещо, към нещо*): **~at dítě pořádku** свйквам, научàвам детè на ред

пřivykl|ý, -á, -é (*čemu*) привйкнал, свйкнал (*на нещо, с нещо*)

ю♦ **~atenují(zav)říváti** чистосърдечно б) признава без насилие
příznáv|at, -ám нескв. 1. (со) признавам (нещо): **sebekriticky ~at chybu** самокритично признавам грешката си 2. (коти со) признавам (нещо на някого; че някой притежава нещо, че е някакъв): **~at někomu obětavost** признавам, че някой е жертвоготовен 3. (со) присъждам, отрещявам, давам, признавам (нещо): **~at někomu nárok na něco** признавам на някого право върху нещо, уважавам нечия претенция към нещо 4. в съчет. **~at barvu kartougr. a)** отговарям на боя б) *прен. експр.* откривам картите си; казвам открито какво мисля
příznáv|at se, -ám se нескв. (к četи) признавам си (нещо): **~at se k vině** признавам си вина; **~ám se, že tomu nerozumím** откровено казано, право да си кажа, не го разбирам; признавам си, че не разбирам това
příznivě нар. благосклонно, доброжелателно, положително, благоприятно: **byl mu ~ nakloněn** той бѣ благосклонно, доброжелателно настроен към него; **vyslovit se o něčem ~** изкажа се положително за нещо; **~ vyřídit žádost** удовлетвори мѡлба
přízniv|ec, -ce м. 1. доброжелател; покровител; меценат: **umělec podporovaný bohatým ~cem** човек на изкуството, подкрепян от богат меценат 2. любител, почитател, привърженик: **~ci kopané** любители, привърженици на футбола
přízniv|kyn|ě, -ě ж. 1. доброжелателка; покровителка; меценатка 2. любителка, почитателка, привърженичка
přízniv|ý, -á, -é 1. (коти, чети) благосклонен, доброжелателен (към някого, към нещо); положителен: **bude-li mi osud ~ книж.** ако съдбата е благосклонна към мен; **~ý poměr k někomu** положително, доброжелателно отношение към някого; **ukázat ~ou tvář** държам се, отнесам се благосклонно, доброжелателно 2. подходящ, удовлетворителен, благоприятен, положителен: **~é poměry** благоприятни условия; **~é počasí** благоприятни метеорологични условия; **čekat na ~ý vítr a)** чакам попътен вятър б) *прен.* чакам удобен, подходящ случай; **~á odpověď** положителен, удовлетворителен отговор; **vzít ~ý obrat** взема, придобива положителен обрат; **v ~ém případě** при подходящ, при удобен случай
přízov|ý, -á, -é трикотажен; който се отнася към прѣжда; плѣтен: **~é rukavice** плѣтени ръкавици
přízřpsob|ít, -ím св. (со, рядко *koho četи*) приспособя, приготвя, нагодя (нещо към нещо);

съобразя (нещо с нещо); адаптирам, акомодирам (нещо към нещо): **~it šaty postavě** приготвя рокля към фигурата; **~it stravu požadavkům diety** съобразя храна с изисквания на диета; **~it vydání příjmům** поставя разходи в съответствие с приходи
přízřpsob|it se, -ím se св. (коти, чети) приспособя се, приготвя се, нагодя се (към някого, към нещо); съобразя се (с някого, с нещо); адаптирам се, акомодирам се (към нещо): **~it se situaci** приспособя се към ситуация, съобразя се със ситуация
přízřpsobivě нар. в съответствие с обстоятелствата, съобразно обстоятелствата
přízřpsobivost, -i ж. 1. приспособимост, *пейор.* нагаждачество: **~ lidské povahy** приспособимост на човешката натура; **prospěchářská ~** сметкаджийско нагаждачество 2. в съчет. **~ organizmu** биол. адаптация на организма 3. в съчет. **~ oka** физиол. акомодация на окото
přízřpsobiv|ý, -á, -é приспособим, приспособяващ се; който лесно се приспособява, пригажда, нагажда, адаптира
přízřpsobovac|í, -í, -í в съчет. **~í schopnost** приспособимост, адаптируемост; способност за приспособяване, за адаптация
přízřpsob|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со, рядко *koho чети*) приспособявам, пригаждам, нагаждам (нещо към нещо); съобразявам (нещо с нещо); адаптирам, акомодирам (нещо към нещо): **~ovat krok chůzi druhého** нагаждам крачка към вървежа на друг
přízřpsob|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. (коти, чети) приспособявам се, нагаждам се (към някого, към нещо); съобразявам се (с някого, с нещо); адаптирам се, акомодирам се (към нещо): **rostlina se ~uje změněným půdním podmínkám** растението се приспособява към променените почвени условия
přízřračn|ý, -á, -é книж. 1. призрачен, химерен: **~ý zjev** призрак; **~á bělost** призрачна белота 2. ужасяващ, страховтен
přízřrak, -u м. призрак, видѣние, привидѣние, химера: **bledý jako ~** блѣд като призрак; мъртвѣшки блѣд; **~ krize a nezaměstnanosti** *прен.* призрак на кризата и безработицата
přízřrzl|ý, -á, -é рижав, възрїж, червеникав (обикн. за коса)
pří|zvat, -zvu св. (*koho – вин. k чети*) призова, приканя (някого към нещо); повикам, извикам (някого за нещо): **~zvat další svědky** призова нови свидетели; **~zvat odborníky k spolupráci** поканя, призова специалисти за

сътрудничество; **~zvat k nemocnému dalšího lékaře** повикам още един лекар при болен

přízvisk|o, -a *ср.* прòзвище, прякор: **znát někoho pod ~em** познавам някого под прòзвище; **vy-sloužit si ~o** спечеля си, заслужа си прякор

přízvučnost, -i *ж. език.* удареност, акцентуваност (на гласна, на сричка и под.)

přízvučn|ý, -á, -é **1.** *език.* ударен, акцентуван; който носи, който има ударение: **~á slabika** ударена сричка, сричка под ударение; **~é slovo** дума под ударение; ударена, акцентувана дума

2. *лит.* тонически, акцентен: **~ý verš** тонически стих **3.** *в съчет.* **~á doba** муз. силно време

přízvuk, -u *м.* **1.** акцент, изговор, произношение: **mluvil česky s německým ~em** той говореше чешки с немски акцент **2.** тон, интонация, отгънък, нюанс; израз: **mluvit s ~em pohrdání** говоря с пренебрежителен тон; **ironický ~** ироничен тон, иронична интонация; **řící beze všeho ~u** кажа съвсем безизразно **3.** *книж.* характер: **lidový ~ kultury** народностен характер на култура **4.** *език.* ударение: **hlavní ~** главно ударение; **vedlejší ~** второстепенно ударение; **slovní ~** слòвно ударение; **větný ~** изреченско, фразово ударение; **volný ~** свободно, равномерно, нефиксирано ударение; **po-hyblivý ~** подвижно ударение; **stalý ~** свързано, фиксирано, постоянно ударение **5.** *муз.* акцент

přízvuk|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (коти, чети)* **1.** съпровòждам (някого), акомпанирам (на някого) (*с муз. инструмент*): **~ovat zpěvákovi na harmoniku** акомпанирам на певец с акордеон **2.** пригласям, припявам (на някого, на нещо); подемам (*песен и под.*) заедно (*с някого*): **tiše ~oval příjemným hlasem** той тихо припяваше с приятен глас **3.** съгласявам се с думите, с речта и под. (*на някого*); пригласям (*на някого*); повтарям чужди думи, чужда реч и под.: **hlasitě ~ovat řečníkovi** гласно, шумно, гръмко изразявам съгласие с оратор

přízvuk|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* поставям, слагам ударение (*върху нещо*); произнасям (*нещо*) под ударение; акцентирам (*нещо*): **~ovat slabiku** произнасям сричка под ударение

přízvukov|ý, -á, -é *език.* акцентен, тоничен; който се отнася към ударение: **~á jednotka** акцентен такт, акцентна цялост; **~ý takt** акцентен такт

přížen|it se, -ím se *св. (кат)* вляза, отида (*в дом, семейство и под.*) чрез женитба; ожена се, отида заврян зет (*някъде*): **~it se do rodiny** вляза в семейство чрез женитба; **~it se do města** отида в града (като) заврян зет

příživ|it se, -ím se *св. 1.* (*kde; s kým*) преживяя (*при някого*) покрай другите; найм се, ханпа

си (*при някого*) покрай другите: **~it se na hostině** найм се покрай другите на гощавка; **chtít se lehko ~it** искам да се изхраня, да преживя по лек начин **2.** (*při čem*) *експр. пейор.* извлекà полза, намажа, обляжа се, възползвам се (*от нещо*) за чужда сметка; *разг.* удàря кòравото: **kouká, kde by se ~il** той търси къде може да намаже, да удари кòравото; **~it se na statku** живя за чужда сметка в имение, изхраня се за сметка на нечие имение

příživnic|e, -e *ж. пейор.* храненица, дармоедка, тунейдка; жена, която живее на чужда сметка

příživnick|ý, -á, -é **1.** *биол.* паразитен **2.** *пейор.* паразитен, дармоедски, тунейдски: **~á třída** паразитна класа

příživnictv|í, -í *ср. 1.* *биол.* паразитизъм **2.** *пейор.* паразитизъм, дармоедство, тунейдство: **~í na popularitě** паразитиране върху популярност

příživník, -a *м.* **1.** *биол.* паразит **2.** *пейор.* паразит, храненик, дармоед, тунейдец; човèк, който живее на чужда сметка

příživ|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho, co)* подхранвам, подсилвам с хранà (*някого, нещо*): **~ovat kojence umělou výživou** подхранвам кърмàче с изкуствена хранà

příživ|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. 1.* (*kde; s kým*) преживявам, прехранвам се (*при някого*) покрай другите; найждам се, ханпам си (*някъде, при някого*) покрай другите: **~ovat se u souseda** преживявам, прехранвам се покрай съседа (си); **~ovat se při hodech** преживявам, прехранвам се покрай угощениа **2.** (*při čem*) *експр. пейор.* извличам полза, намазвам, обляквам се, възползвам се (*от нещо*) за чужда сметка; удрям кòравото: **~ovat se na práci ostatních** възползвам се от работата на другите; **~ovat se na něčí popularitě** извличам полза от нечия популярност

psac|í, -í, -í **1.** писмен; който е предназначен за писане: **~í stůl** бюрò, писалище, писалищна маса; **~í stroj** пишешца машина; **~í potřeby** писмени принадлежности; **~í papír** *снец.* хартия за писане, за писмà **2.** *в съчет.* **~í písmena** ръкописни бѹкви

psan|ec, -ce *м.* **1.** изгнàник, безотечественик **2.** *истор.* човèк в немилост; човèк, отхвърлен, отритнат от обществòто; обезправен човèк; парий: **jíž vzhůru, ~ci této země!** на крак, о парии презрени!

psan|í, -í *ср. 1.* писане: **způsob ~í čínských jmen** начин за писане на китайски имена; **být znalý ~í** грамотен съм **2.** *учил.* чàs, урòк по писане; писане: **mít (ve škole) hodinu ~í** имам (в училище) чàs по писане **3.** писмò

psaníček |o, -a *ср. умал. експр.* 1. писъмцѣ 2. пред-мет с форма на плик: ~o **pod paží** чантичка-плик под мийшница; **gram heroinu v ~u** *жарг.* една дѡза хероин, едно пликче хероин

psan|ý, -á, -é 1. писан; рѣкописен (*противопол.* напечатан): ~é **noty** писани нѡти; **literatura ~á a tištěná** писана и печатна/печатана литература ♦ **je ~ýmъ** писан закон, неписано правило e, че... 2. писмен (*противопол.* ўстен): ~é **instrukce** писмени инструкции; ~ý **projev** писмено изказване; изказване в писмена форма; ~é **právo** *юрид.* писано право

psárk|a, -y *ж. бот.* класица (Alopecurus)

psát, pišu |книж. **piši** *несв.* 1. (*со; о ѣт*) пиша (*нещо; за н ещо*): **učit se ~ ýча** се да пиша; ~ (**si**) **deník** вода (си) днѣвник; **noviny pišou o pražském metru** вѣстниците пишат за пражкото метро; **psal se rok 1848** *остар.* бѣше 1848г. ♦ **~** дѣлѣние

но счетовѡдство; мѣря с двѡен аршин; ~ **za něčím (definitivní) tečku** слѡжа край, тѡчка на нѣщо; **má to psáno ve tváři** изписано е на лицѣто му/ѝ; познава се по лицѣто, по погледа, по очите му/ѝ; **je psáno ve hvězdách** предопредѣлено e, предрѣчено e; ~ **černou křídou do komína a**) нѣщо не сѝ заслужава да бѣде запѡмнено б) **трябва да обѣрнем нѣщо (за нещо хубаво, което се случва рядко); to si piš, že...** *разг. експр.* можеш да бѣдеш сигурен, бѣди сигурен, че... 2. (*со*) записвам, отбелязвам (*нещо/рѣшението*) ♦ **~** кѣ

stojí psáno, že to musím udělat? кѣдѣ е писано, кѣде пише, че трябва да направа това? **co není psáno, to není dáno** *поговорка* дѣма дѣпка не прави; ~ **něco někomu k dobru, ke ctí** пиша червена тѡчка на някого; вписвам нѣщо в актѝва на някого 3. (*коти*) пиша (писмѡ) (*на някого*): ~ **rodičům** пиша (писмѡ) на родителите си; ~ **si s někým** кореспондирам си, пиша си с някого 4. работя (*в канцелария и под.*) като а) писар б) машинописец: **piše v kanceláři** тѡй/тѡ работи като машинописец/машинописка 5. (*со*) пиша, създавам (*роман, опера и под.*): ~ **verše** пиша стихотворѣния; ~ **opery** композирам, пиша опера; ~ **do novin** пиша във вѣстник/вѣстници; ~ **pro divadlo** пиша за театър; създавам драматични произведения

psav|ý, -á, -é кѡйто обича да пише; кѡйто се отнася към прекомерно писане; *пейор.* графомански: ~á **horečka** писаческа, графоманска трѣска; ~ý **člověk** човѣк, кѡйто пише много, прекомерно

pseudogotick|ý [-ty-], -á, -é *архитект.* псевдоготически, лѣжеготически

pseudogotik|a [-ty-], -y *ж. архитект.* псевдоготика, лѣжеготика

pseudohumanitárn|í [-ny-], -í, -í псевдохуманитарен, лѣжехуманитарен

pseudointelektuálsk|ý, -á, -é псевдоинтелектуален, лѣжеинтелектуален

pseudoklasicizm|us, pseudoklasicism|us [-zm-], -u *м. изк.* псевдокласицизмъ, лѣжекласицизмъ

pseudoklasicistick|ý [-ty-], -á, -é *изк.* псевдокласицистичен, лѣжекласицистичен

pseudomarxistick|ý [-ty-], -á, -é псевдомарксистски, лѣжемарксистки

pseudomorálk|a, -y *ж.* псевдоморал, лѣжеморал

pseudonym I, -u *м. неодоуш.* псевдоним: **psát pod ~em** пиша под псевдоним

pseudonym II, -a *м. одуш.* автор, кѡйто пише под псевдоним

pseudonymně *нар.* под псевдоним: ~ **uveřejnit** публикувам под псевдоним

pseudonymn|í, -í, -í кѡйто се отнася към псевдоним: ~í **spis** съчинѣние, публикувано под псевдоним; ~í **básník** поѣт, кѡйто публикува, пише под псевдоним

pseudoprofesionál, -a *м.* псевдопрофесионалист, лѣжепрофесионалист

pseudoreklam|a, -y *ж.* псевдореклама, лѣжереклама

pseudorenesančn|í [-sa-], -í, -í *архитект.* псевдоренесансов, лѣжеренесансов

pseudouměleck|ý, -á, -é псевдохудѡжествен, лѣжехудѡжествен

pseudouměn|í, -í *ср.* псевдоизкуство, лѣжеизкуство

pseudovědeck|ý, -á, -é псевдонаѡчен, лѣженаѡчен

ps|í, -í, -í 1. кѡчешки: ~í **spřežení** кѡчешки впряг; ~í **drezura** дресѡра на кѡчета; ~í **věrnost** *прен. експр.* кѡчешка вѣрност, преданост; ~í **dni** *остар. разг.* горѣшници, горѣщи лѣтни дни между 22 юли и 22 август; ~í **víno** *бот.* кѡчешко грѡзде (Parthenocissus); ~í **dečky** *гама* ♦ **~** стѡдѣн б) *прен. експр.* недостѣпен; стѡден като лѣд (*за човек*); **dělat, provádět ~í kusy, kousky** правя, играя, въртя (бѣсни, шѡмни) номера; бесѡвам; **(na)strčit, strkat na někoho ~í hlavu; nasadit, nasazovat někomu ~í hlavu a**) изкар(в)ам някого най-лѡشيا; (на)говѡра за някого най-лѡшото б) (на)права на някого най-лѡшото 2. *експр.* кѡчешки, отвратителен,

тѣжък, непоносим, ужасен: **~í život** кучешки живòт; **~í počasí** кучешко врѣме, мнòго лòшо врѣме; **~í cesta** отвратителен, ужасен пѣт **3. в сѣчет.** **~í syne!** ругатня кучи сине! пѣси сине! сѹкин сине! **přivést někoho ve ~í/vepsí** доведà някого до окàяно положѣние; **být ve ~í/vepsí** спѹкана ми е работата; в окàяно положѣние сѣм; **přijít ve ~í/vepsí** стигна до окàяно положѣние; **dát, vydat něco ve ~í/vepsí** оставя(м) нѣщо на произвòла на сѣдбàта

psic|e, -e ж. кучка

psič|ek, -ka м. умал. експр. кученце, кутрѣ

psík, -a м. умал. експр. кученце, кутрѣ

psin|a, -y ж. **1. разг. експр.** майтàп, шегà; забà-ва, развлѣчение: **dělat si ~u** правя си майтàп; **užít si ~u** прекàрам мнòго вѣсело; мнòго се веселя, мнòго се шегѹвам при сѣбиране, при прекàрване; **být někomu pro ~u** слѹжа за посмѣшище на някого; **děláš to vážně, nebo ze ~y?** сериòзно ли го правиш или се майтàпиш, или на майтàп? **2.** кучешка миризмà: **páchne ~ou** мирише на куче

psín|ovní

кучешки стѹд, голjàм стѹд

zín|lovár

psink|a, -y ж. ветер. мед. кучешка чѹма; гàна

psírn|a, -y ж. рядко кучкарник, обикн. в сѣчет.

♦

zín|lovčeskouřmòd

psisk|o, -a ср. експр. пейор. пес; кучище, пѣсище, голjàмо куче

psohla|vec, -vce м. **1. Psohlavci** „Песоглавци“ (истор. роман от Ал. Ирасек) **2.** „псòхлавци“ (етноним на ходите – населението, охраняващо чешко-баварската граница, според кучешката глава в герба им)

psot|a, -y ж. експр. **1.** несгòда, притеснѣние, грижа, неприятност, мъчнотия; нѹжда, немотия, нищетà, мизѣрия: **žít v ~ě a bídě** живѣя в грижи и мизѣрия **2.** кучешко врѣме; киша, лапàвица: **v dešti a ~ě** в дѣжд и лапàвица

psotník, -u м. гърч, спàзъм, конвѹлсия (болест); дѣтска епилѣпсия; мед. еклàмпсия, тетàния: **malé děti umíraly často na ~** мàлките деца чòсто умирали **♦ (Hana)**

div jsem z toho nedostal ~ разг. (такà се изплаших), че едвà не си глѣтнах езика, едвà не умрях от стрàх; **z tebe by člověk dostal ~** експр. от твоето държàние, поведѣние човѣк мòже да полудѣе; ти мòжеш да умориш човѣка

psovit|ý, -á, -é в сѣчет. **šelmy ~é** зоол. сѣмѣйство Кучета (Canidae)

psovod, -a м. водàч на (ловджийски) кучета

psovsk|ý, -á, -é 1. кучешки; кòйто е като (на) куче: **~á věrnost** кучешка вярност; **~á podlí-zavost** кучешко раболѣние **2. експр.** кучешки,

тѣжък, непоносим, отвратителен, ужасен: **~ý život** кучешки живòт

pst, pss(s)t междум. шшт, шшт (за приканване към тишина): **~, ani muk!** шшт, нито гѣк!

pstruh, -a м. зоол. пѣстѣрва (Trutta)

pstruhov|ý, -á, -é кòйто се отнàся към пѣстѣрва: **~ý potok** потòк, в кòйто се вѣдят пѣстѣрви; **~é pásmo** зòна на пѣстѣрвите

pstruž|í, -í, -í кòйто се отнàся към пѣстѣрва: **~í jikry** хайвѣр на пѣстѣрва

psychiatr, -a м. психиàтѣр

psychiatrie, -e ж. мед. психиàтрия

psychiatricky нар. психично, психически; душѣвно

psychiatrick|ý, -á, -é психиàтричен

psychick|ý, -á, -é психичен, психически; душѣвен

psychik|a, -y ж. книж. псйхика; душà, душѣвност

psychoanalýza, -y ж. псих. мед. псйхоанàлиза

psycholingvistik|a [-tu-], -y ж. език. псйхoлингвистика

psycholog, -a м. психолòг

psychologicky нар. психологически; в психологическо отнòшение: **je možno to vysvětlit ~** товà мòже да се обясни психологически; **~ zajímavý** интересен в психологическо отнòшение

psychologick|ý, -á, -é 1. психологичен, психологически: **~ý moment** психологически момѣнт; **~ý experiment** психологически експеримѣнт; **~ý román лит.** психологически роман **2.** психичен, психически: **~ý vývoj** психическо развѣтие; **~é rozpoložení** психическо сѣстояние (на духà)

psychologij|e, -e ж. **1.** психолòгия: **experimentální ~e** експериментàлна психолòгия; **pedagogická ~e** педагогическа психолòгия; **inženýrská ~e** инженерна психолòгия **2.** психолòгия, псйхика, душѣвност; **~e národa** психолòгия, душѣвност на нарòд; нарòдопсихолòгия; **~e umělce** твòрческа душѣвност на човѣк на изкѹството; **~e dítěte** псйхика на дѣтѣ

psycholožk|a, -y ж. психолòжка, женà психолòг

psychopat, -a м. психопàт

psychopatolog, -a м. псйхопатолòг

psychopatologij|e, -e ж. мед. псйхопатолòгия

psychosociální, -í, -í псйхосоциàлен, псйхoлогическо-социàлен

psychotriller [-triler], -u м. псйхотрѣлѣр

psychotechnick|ý [-ny-], -á, -é псйхотехнически:

~é testy псйхотехнически тѣстове

psychóz|a, -y ж. психòза: **davová ~a** мàсова психòза

pš, pšš *междум.* ш-ш-ш (за успокояване на дете преди да заспи)

pšenice, -e *ж. бот.* пшеница (Triticum): **ozimá** ~е зимна пшеница; ~е **jarka** пролетна пшеница

nekvete тук няма да му излезе късметът; тук той няма да успее

pšeničn|ý, -á, -é пшеничен: ~á **mouka** пшенично брашно

pšouk, -u *м. разг. експр.* 1. пръдня 2. *прен.* гърмѐж

pšouk|nout, -nu *св. разг. експр.* пръдна

pšt, pššt *междум.* шшш, шшт (за приканване към тишина)

hlavu do písku jako ~ крия, завирам си главата в пясъка като щраус

pštros|í, -í, -í щраусов: ~í **politika** *прен. експр.* щраусова политика

pštrosc|e, -e *ж.* жѐнски щраус, жѐнска на щраус

ptactv|o, -a *ср. сбир.* птѐнци; пернатѐ: **stěhovávé** ~о прѐлетни птѐнци

ptáčátk|o, -a *ср. умал.* птѐченце; пѐленце

ptáče, -te *ср.* птѐче, пѐле: **jsem svobodný, volný jako (to)** ~ свободен съм като птѐчка бѐжия

рано пѐе; кѐйто стáва рано, нѐму и бѐг помáга; (**lidská**) **ptáčata** *книж.* децá(та)

hlásek jako ~ek гласчѐто му/ѐ е като на (сладкопѐйна) птѐчка; тѐй/тѐ яма гласчѐ като звѐнчѐ; **jí jako ~ek, jako vrabec** тѐй/тѐ яде кѐлкото еднá птѐчка (*много малко*); **poznat ~ka po zpěvu** *прен.* разбѐрам какѐв е някой по приказките, по дѐумите му; **když ~ka lapají, pěkně mu zpívají** *пословица* свáлям звезди от небѐто, за да спечѐля, привлѐка, съблазнѐ някого за нѐщо; **jen drápkem uvízl, a chycen je ~ek celý** *поговорка* мálкото кáмъче преобрѐща колáта 2. *експр. пейор.* шмѐкер, хитрѐц, пройдѐха; стрáнна, рýдка птѐца

тѐ не ѐ цвѐте за мирисане; **to je povedený, prohnáný ~ek** тѐй/тѐ е изпѐчен хитрѐц, стрѐлян зáек; **podezřelý ~ek** подозрѐтелна личност; **známe takové ~ky!** нѐ на мѐне такѐва номерá! не ми излизай с такѐва номерá! **přelétavý ~ek** непостоянен човѐк; човѐк, кѐйто се захвáща тѐ с еднѐ, ту с дрѐуго 3. **и ptáčjek, -ku** *неодуш.* обикн., в съчет. **španělský ~ek, често мн. španělské ~ky/španělští ~ci** *готв.* (тѐлешко) ролѐ, ролцѐ, вретѐно

ptač|í, -í, -í 1. птѐчи: ~í **hejno** птѐче ято; ~í **motiv** мотив с птѐци (*на бродерия*); **pohled z ~í**

perspektivy a) пѐглед отгѐре, от птѐчи полѐт б) *прен.* ѐбщ, повѐрхностен пѐглед; пѐглед отгѐре-отгѐре; ~í **hlásek** *прен.* глáс като (на) птѐчка (*слаб; висок; сладкопоен*); ~í **profil** *прен.* птѐчи профил; ~í **zob a)** просѐ за птѐци, птѐче просѐ б) *бот.* птѐчи дрýн (Ligustrum); ~í **hrudník** *мед.* пѐлешки грѐден кош 2. *прен. пейор.* пѐлешки, пáтешки, кокѐши: ~í **mozek, rozum** кокѐши мозѐк, ум

ptačín|ec, -ce *м. бот.* звездѐца (Stellaria)

ptáčnic|e, -e *ж. диал.* дѐва черѐша (*дърво и плод*)

ptáčník, -a *м.* птѐцелѐвец; лѐвец на птѐци

ptá|k, -ka *м.* 1. птѐца: **dravý ~k** граблива птѐца;

zpěvný ~k (сладко)пѐйна птѐца; **stěhovaví, tažní ~ci** прѐлетни птѐци; **vycpaný ~k** препа-

рѐна птѐца; **pusit ~ky** *свобѐднѐ* пѐсна затвѐрници; **být živ jako ~k v povětří** живѐя си като птѐчка бѐжия; **být volný, svobodný jako ~k** свѐбѐден съм като птѐчка; **letět jako ~k** летѐя като птѐца, като стрелá; **kovový ~k** *книж.* метáлна птѐца; самолѐт; ~k **Ohnivák** Жáр-птѐца (*в приказките*); ~a **poznáš po peří, po zpěvu** ще разберѐш какѐв е някой (ѐще) по вѐншността, по дѐумите му; **a je (bylo, bude) po ~kách** *експр.* край! свѐршено е!

отпиши го! 2. *експр. пейор.* шмѐкер, хитрѐц, пройдѐха; стрáнна, рýдка птѐца (*за човек*)

рѐсане; **mazaný ~k** изпѐчен хитрѐц; стрѐлян зáек; **cizí ~k** чужденѐц; **přelétavý ~k** непостоянен човѐк; човѐк, кѐйто се захвáща тѐ с еднѐ, тѐ с дрѐуго; **vzácný ~k** рýдка, стрáнна птѐца; чешѐйт; **černí ~ci a)** *остар.* чернокáпци, чернорѐзци, духѐвници б) есѐсовци, нацисти

ptakoještěr, -a *м. зоол.* птеродактил, птерозáвър, летящ гѐщер (Pterodactylus, Pterosaurus)

ptakopysk, -a *м. зоол.* птѐчѐчѐвка (Ornithorhynchus)

ptákostran|a, -u *ж. експр. пейор.* птѐчата пáртия (*спорѐд символа ѐ летяща птѐца – партия Граждáнски демократичен форум в Чехия след 1989 г.*)

ptač|í, -í, -í *книж.* птѐчѐнѐ ♦ **udělat něco bez ~í** *книж.* нѐщо по свѐя инициатѐва

ptát se, ptám se *несв.* 1. (*koho – род. na koho, na so; рýдко ro kot, ro čet*) пѐтам (*някого за някого, за нѐщо*): ~ se **dítěte na jméno** пѐтам детѐ за ѐмето му; **ptal se po vašem zdraví** тѐй пѐташе за здравѐто ви; ~ se **o očima** пѐтам с очи; **na to se tě nikdo neptá** никой не тѐ пѐта за товá, не сѐ интересѐва от товá (кѐето казваш); **moc se ptáš** (прекалѐно) мнѐго пѐташ, мнѐго ѐскаш да знáеш; **ani se neptejte, co se stalo** не ѐ за разпáвяне; (бѐше) тѐлкова

лошо, че по-добре не питайте (какво се слъ-
чи); **já se ho přece nebudu** ~ та няма да го
пита, я; няма да му искам разрешение за
това; **udělal to, aniž se ptal** той направи това,
без да пита; ~ **se svého srdce** *прен.* питам
сърцето ♦ **klademotěmosechví**
поговорка по-добре не питай много, за да не
научиш нещо неприятно **2.** (*po kot, po čet*)
пита, интересувам се (*за някого, за нещо*):
~ **se po matce** питам къде е майка, търся майка
си; **jak přijde domů, hned se ptá po jídle** щом
се върне вкъщи, веднага търси ядене, пита за
ядене; ~ **se na něčí zdraví** интересувам се от
здравето, питам за здравето на някого
pubert|a, -y *ж.* пубертет: **být v ~ě** в пубертета
съм; карам пубертет
pubertáln|í, -í, -í пубертетен; който се отнася до
пубертет: ~ **í vyspívání** (период на) полово
съзряване; ~ **í zmatky** пубертетни смущения;
~ **í věk** пубертетна възраст; пубертет; ~ **í**
chlapec момче в пубертета
publicist|a, -y *м.* публицист
publicistický [-ty-] *нар.* публицистично, в пу-
блицистично отношение: ~ **působící** публи-
цистично активен
publicistický [-ty-], -á, -é публицистичен: ~ **ý**
styl публицистичен стил
publicist|ka [-tu-], -ky *ж.* публицистика: **vě-**
novat se ~ce посветя се на публицистиката;
odborná ~ka научна публицистика; **umělecká**
~ka художествена публицистика
publicit|a, -y *ж.* публичност, гласност, об-
щодостъпност (на новини сведения *и под.*):
dát zpráve ~u дам гласност, публичност на
новина; **zajistit rozsáhlou ~u** осигуря широка
гласност; **rozhlas je nástrojem ~y** радиото е
инструмент на гласността; **sportovní re-**
portáže se těší ~ě спортните репортажи се рад-
ват на широк отзвук, на широка популярност;
zbavit někoho ~y лишя някого от възможност
да публикува; **postarejte se o náležitou ~u**
kurzů погрижете се за съответна реклама за
курсовете
publikac|e, -e *ж.* **1.** публикация; издание: **kniž-**
ní ~e книжно издание; **obrazová ~e** илю-
стрировано издание; **odborná ~e** научна пу-
бликация; **jubilejní ~e** юбилейно издание;
periodické ~e периодика, периодични изда-
ния **2.** публикуване, издаване, отпечатване:
připravit spis k/pro ~í подготвя труд за пу-
бликуване, за издаване; ~ **e zákonů** *юрид.*
обнародване на закони
publikačn|í, -í, -í издателски; който се отнася до
публикуване, до издаване, до отпечатване: ~ **í**

činnost (vědců) публикувана научна про-
дукция; ~ **í odbor ministerstva** отделение по
печата на министерство
publik|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)*
публикувам, издавам/издам (*нещо*)
publik|um, -a *ср.* публика; зрители; слушатели;
аудитория
pus *м.* в съчет. **dát se do ~u** *разг. експр.* наконтя
се, нагизда се, наглася се, накипря се, (из)до-
карам се
puč|ek, -ka *м.* *разг. експр.* **1.** дундъо, дундак,
дебеланко, шийшко; пумпал (*за дете*) **2.** шийш-
ко, дебелан(ко), шкембелія, шишкел (*за*
възрастен човек)
puč|ík, -a *м.* *рядко разг. експр.* дундъо, дундак,
дебеланко, шийшко, пумпал (*за дете*)
puč|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со) отстар. разг.*
лъсвам, лъскам, чистя, изчиствам (*добре*)
(*нещо*): ~ **ovat (si) boty** изчиствам добре,
лъскам обувките си; ~ **ovat okna** лъсвам
прозореца ♦ **odchovávám**
стълби, изтривам прагове някъде (*от често*
ходене с молби за ходатайство и под.)
puč, -e *м.* пуч, метеж, преврат
pučen|í, -í *ср.* **1.** разпукване (*на цвят*); разви-
ване, раззеленяване в природата **2.** *биол.* (раз-
множаване чрез) пъпкване **3.** *зоол.* беспло-
лово размножаване
puč|et, третол. -í *несв.* **1.** напъпва, прораства,
прокарва, развива се, разцъфтява, разтвържа
се, разпуква се (*за растение*): **pupeny ~í**
пъпките се разтвръжат, разпукват се; **květiny**
~ **í** цветята разцъфтяват; **stromy ~í** дърветата
напъпват **2.** развива се, прораства, пониква,
израства: **pod nosem mu ~í chmýří** под носа
му се появява мъх; започват да му растат
мустаци; **všude ~el nový život** *прен.* навсякъде
се зараждаше, покълваше нов живот
pučist|a, -y *ж.* *нейор.* метежник, превратаджия
pučistický [-ty-], -á, -é *нейор.* метежнически,
превратаджийски
puč, -u *м.* **1.** инстинкт, нагон: ~ **sebezáchovy** ин-
стинкт за самосъхранение; **pohlavní** ~ полов
нагон, полов инстинкт; **mateřský** ~ майчински
инстинкт **2.** страст, нагон, чувство: **tvůrčí** ~
творческа страст, творчески нагон; **šlechtné**
~ **y** благородни подбуди; **nizké ~y** низки стра-
сти; **zvířecí ~y** животински страсти, нагони;
majetnický ~ собственическо чувство
půd|a I, -y *ж.* **1.** почва, земя, пръст, грунд: **orná**
~ **a** орна почва; орница; **těžká ~a** глинеста поч-
ва; **obdělávat ~u** обработвам почва, обработ-
вам земя; (**živná**) ~ **a a**) *биол.* хранителна среда
б) *прен.* благоприятна среда, благоприятни

усѡвѡ ♦ **sovapadanaúrodnou-udŷ-** миге попаднаха на благоприятна пѡчва, намѣриха благодатна пѡчва **2.** земѣя, позѣмлени учѣстци: **zđědná ~a** наследствена, наследѣна земѣя; **panenská ~a** целина; **vlastnictví ~u** сѡбственост върху земѣята **3.** земѣя, сŷша, зѣмна повѣрхност: **vystoupit (z lodí) na pevnou ~u** слѣза (от кѡраб) на сŷша; стѣпя (от кѡраб) на тѣрѣзѣмѣя ♦ **zráčepnou-upodnĥana** губѣя пѡчва под кракѣта си, запѡчвам да се чŷвствам несѣгурно; **ocítat se na kluzké, na vratké, na nejisté ~ě** намѣрам се в несѣгурно положение; стѣпил сѣм на хлѣзгава пѡчва; **zkoumat ~u** проŷчвам, сондѣрам пѡчвата, положѣнието; **je tam horká ~a** там е опѣсно, там мирѣше на барŷт; **~a ho tu pálí pod nohama** пѣри му, горѣ му под кракѣта; тѡй се намѣра в затруднѣно положѣние; **~a mu hoří pod nohama** ѡгън му горѣ под кракѣта; тѡй сѣди върху бŷре с барŷт; **podrývat někomu ~u (pod nohama)** ровѣя под кракѣта на някого, вредѣя на някого (обикн. тайно) **4.** земѣя, теритѡрия, край, мѣсто, терѣн: **rodná ~a** рѡдна земѣя, рѡден край; **na univerzitní ~ě** прен. на университетска теритѡрия; зад стѣните на университета; **setkávat se na neutrální ~ě** прен. срѣщам се на неутрѣлен терѣн; **nové ideje získávají ~u mezi mládeží** прен. нѡвите идѣи получѣват разпространѣние, намѣрат пѡчва сред младежтѣ; **ztratit ~u mezi děl-nictvem** прен. загубѣя влияние сред работниците **5.** фон, оснѡва, полѣ: **pestrý vzor na tmavé ~ě** пѣстър мотив, десѣн на тѣмен фѡн **6.** оснѡва, основѣние, фундамѣнт, предпѡстѣвка, услѡвие, обстанѡвка, пѡчва: **vytváří se ~a pro vznik revoluce** сѣздава се пѡчва, оснѡва, обстанѡвка за избŷхване на революцѣя; **zŷstat na ~ě fakt, reality** базѣрам се на фѣктите, на реалносттѣ; **příznivá ~a pro úvaly** благоприятна обстанѡвка за размишлѣния; **základová ~a** строит. пѡчва, в кѡято се залѣгат оснѡви **7.** в сѣчет. **~a světnice** рядко пѡд на стѣя; **~a pece** спец. дѣно на пѣщ

pŷd|a II, -y ж. **1.** тавѣн, тавѣнско помещѣние: **sušit prádlo na ~ě** **2.** спец. (голям) склѣд, (голямо) помещѣние: **ječmenová ~a** (голям) склѣд, (голямо) помещѣние за съхранѣване на ечемѣк

pudink, puding [-dy-], -u м. **говт.** **1.** крѣм: **vanilkový ~** крѣм ванилия **2.** пŷдинг: **tvárohoový ~** пŷдинг с извѣра

pudinkov|ý, pudingov|ý [-dy-], -á, -é **говт.** **1.** кѡйто се отнася до крѣм: **~ý prášek** (прахообразна) смѣс за крѣм **2.** кѡйто се отнася до пŷдинг: **~á forma** фѡрма за пŷдинг

pud|it, третол. -í **несв.** (кѡго – вин. к ѣти, кат) **книж.** двѣжи, подтѣква, подбŷжда (някого към нещѡ, някъде); кѣра (някого) да извѣрши (нещѡ); често страд. **být puzen (čít)** двѣжен сѣм, подтѣкван сѣм (обикн. от чŷвство): **~ila ho zpět touha po domově** копнѣжѣт по рѡдниа край го подтѣкваше, кѣраше го да се вѣрне обрѣтно; **být puzen zvědavostí** подтѣкван сѣм от любопитство

pudiv|ý, -a м. **експр.** развѣйпѣрах, ветрогѡн; вѣтърничав, непостоянен чѡвѣк

pud|ý, -ý ♦ **vytřlo-č|ý** прилича на пŷдел (има кѣдрава коса) **2.** **експр.** кŷченце

pudlík, -a м. **умал.** пŷделче

pudlovac|í, -í, -í в сѣчет. **~í pec** метал. пŷдлиногова пѣщ

pudl|ovat, -uji|разг. -uju **несв.** (со) метал. **остар.** пудлŷвам чугŷн в стомѣна (в пламѣчна пѣщ)

pŷdn|í I, -í, -í **1.** спец. пѡчвен; кѡйто се отнася към пѡчва: **~í struktura** структурѣна на пѡчвата; **~í bakterie** пѡчвени бактѣрии; **~í fréza** сел. стоп. пѡчвена фрѣза; **~í vrstva** геол. пѡчвен слой; **~í klima** метеорол. пѡчвен климат, климат на пѡчва **2.** **рядко** (по)зѣмлен: **~í rezervy** позѣмлени резерви

pŷdn|í II, -í, -í **рядко** тавѣнски; кѡйто се отнася към тавѣн: **~í okénko** тавѣнско прозѡрче

pŷdorys, -u м. **1.** (горизонтѣлен) плѣн, чертѣж; скица, оснѡва (на предмет, на сграда и под.); **горизонтѣлна проѣкция на оснѡвите на сградѣ** **2.** **геом.** **горизонтѣлна проѣкция** **3.** **архит.** **горизонтѣлен рѣзрез; водорѣвно сечѣние** **4.** **прен. книж.** **оснѡва, фундамѣнт: ideový ~ literárního díla** идѣйна оснѡва на литературно произведѣние

pŷdorysn|a, -y ж. **геом.** **равнинѣна на горизонтѣлната проѣкция, пѣрва проѣкционна равнинѣ**

pŷdotvorn|ý, -á, -é **почвообразŷващ, почвообразŷвателен: ~é organismy** почвообразŷващи организми

pudově **нар.** **инстинктѣвно, по инстинкт, несъзнѣтелно**

pudovost, -i ж. **инстинктѣвност, несъзнѣтелност**

pudov|ý, -á, -é **инстинктѣвен; несъзнѣтелен: ~ý pohyb** инстинктѣвно, несъзнѣтелно движѣние

pŷdoznal|ec, -ce м. **почвовѣд**

pŷdoznaleck|ý, -á, -é **почвовѣдски**

pŷdoznalstv|í, -í **рядко pŷdoznalectv|í, -í** **ср.** **почвознѣние**

pudr, -u м. **1.** пŷдра, талк: **dětský ~** дѣтска пŷдра **2.** пŷдра захар

pudrátk|o, -a **ср. разг.** пŷхче (за пŷдрене)

pudrovan|ý, -á, -é напудрен; посипан с пудра
pudr|ovat, -uji/разг. -uju несов. (*koho, co*) пудря
 (някого, нещо): **~ovat si nos** пудря си нос
pudrovátk|o, -a ср. пухче (за пудрене)
pudrov|ý, -á, -é 1. който се отнася към пудра,
 към пудрене: **~ý poprašek** (тгънък) слой, пласт
 пудра 2. в съчет. **~ý cukr** готв. пудра захар
pudřen|ka, -y ж. пудриера
pugét, -u м. разг. букет, разг. китка
puch, -u м. смрад, воня, злово̀ние; ло̀ша ми-
 ризма̀, тѐжък възду̀х (в непроветрявано по-
 мещение): **sklepní ~** избена смрад
puch|nout, -nu несов. рядко подпъхвам, отичам,
 подувам се, надувам се: **~nou mu nohy** отичат
 му краката; **~la v obličejí** лицето ѝ подпъх-
 ваше, лицето ѝ се подуваше
puchř|et, обикн. третол. -í, 3. мн. -ejí/-í несов.
 изгнйва, разка̀пва се, ста̀ва на пра̀х; разпа̀да
 се: **šaty stářím ~ejí** дрехите се разпадат, ста̀ват
 на пра̀х от ста̀рост
puchř|ý, -e м. 1. плю̀ска, меху̀р (от изгаряне,
 претриване и под.); мед. бу̀ла: **pracoval, až**
měl na rukou ~e то̀й ра̀ботеше, докато на ръ-
 цете му се появи́ха плю̀ски; **naskočili mu na**
noze ~e на краката му изля̀зоха плю̀ски 2. прен.
 шу̀пла; предмѐт, подо̀бен на меху̀р: **~e na/v**
omítce шу̀пли в мазилка; поджо̀жшени места̀
 в мазилка 3. пейор. шйшко, дебеланчо; тулуп
puchř|lek, -ku м. 1. меху̀рче, плю̀ска (от из-
 гаряне, от претриване и под.): **~ky na ja-
 zyku** меху̀рчета на езика 2. прен. шу̀пличка;
 образу̀вание, подо̀бно на меху̀рче
puchř|ov|ý, -á, -é който се отна̀ся до меху̀р, до
 плю̀ска, до шу̀пла
půjč|ít, -ím св. (*co kоти*) да̀м (нещо на някого) в
 за̀ем, на за̀ем; за̀ема (нещо на някого); услу̀жа
 (на някого с нещо) на за̀ем: **~it knihu** да̀м на
 за̀ем кни́га; **~ mi tužku!** услу̀жи ми с мо̀лива
 си! **~it peníze na úroky** за̀ема па̀ри срещу ли́хва
půjč|ít si, -ím si св. 1. разг. взѐма (нещо от
 някого) на за̀ем, в за̀ем, под на̀ем: **~it si sto-
 korunu** взѐма на за̀ем сто̀ кро̀ни 2. (*koho –
 вин.*) експр. наредя̀, подре́дя (някого); раз-
 пра̀ва се (с някого); на̀карам се, да̀м да раз-
 бе́ре, свйя сарми́те (на някого): **~ím si ho, až**
se vrátí (аз) ще го наредя̀, ще му да̀м да раз-
 бе́ре, като се ве́рне
půjč|ka, -y ж. за̀ем: **bezúroční ~a** безли́хвен
 за̀ем; **novomanželská ~a** младоже́нски за̀ем;
dlouhodobá ~a дългосро́чен за̀ем; **státní ~a**
 фин. държа̀вен за̀ем; **vypsát ~u** фин. обявѝ
 дра̀жбѐ ◆ **~ař** дра̀жбѐч
 услу̀га за услу̀га; пла̀щам/пла̀тя на някого със
 същата мо̀нета

půjč|ovac|í, -í, -í в съчет. **~í den (v knihovně)**
 за̀емен ден; де́н за разда̀ване на кни́ги (в
 библиотѐка)
půjč|ovatel, -e м. 1. креди́тор, заемо̀давец, зае-
 мо̀да̀тел 2. услу̀жител, ра̀ботник в за̀емна услу̀ж-
 ба, за̀емно бю̀ро и под.: **~ loděk** па̀зач на ло̀дки
 (който ги да̀ва под на̀ем)
půjč|ovat, -uji/разг. -uju несов. (*co kоти*) да̀вам
 на за̀ем, в за̀ем (нещо на някого); за̀емам
 (нещо на някого); услу̀жвам (на някого с не-
 що) на за̀ем: **~ovat knihy** да̀вам на за̀ем кни-
~~ж~~ ◆ **~ovat**
látku да̀вам на ю̀нашка вересѝя; да̀вам нещо
 на за̀ем без надѐжда да бѝде ве́рнато
půjč|ovat si, -uji si/разг. -uju si несов. разг. взѐ-
 мам (от някого нещо) на за̀ем, в за̀ем, под
 на̀ем: **~ovat si na dům** взѐмам на за̀ем па̀ри
 за жи́лище
půjč|ovn|a, -y ж. за̀емна услу̀жба, за̀емно бю̀ро,
 за̀емно учре́ждение, бю̀ро за да̀ване на ве́щи
 под на̀ем: **~a knih a)** за̀емна услу̀жба на би-
 блиотѐка б) библиотѐка, която да̀ва кни́ги за
 дома̀шно по̀лзване; **~a průmyslového zboží**
 бю̀ро за да̀ване на ве́щи под на̀ем; **~a loděk**
 пу̀нкт за да̀ване на ло̀дки под на̀ем; **~a filmů**
 канто̀ра за разпро̀странѝние на фи́лми
půjč|ovně, -ho ср. та̀ка за да̀ване под на̀ем
půjč|ovn|í, -í, -í който се отна̀ся към да̀ване на
 за̀ем, в за̀ем, под на̀ем: **~í lístek** ра̀зписка за
 да̀ване на за̀ем, под на̀ем; **~í den v knihovně**
 за̀емен де́н, де́н за разда̀ване на кни́ги в
 библиотѐка; **~í doba (v knihovně)** сро̀к за
 ве́рщане на кни́ги в библиотѐка
puk I, -u м. остар. поет. пѝпка, пѝпчица (на
 расте́ние): **haluze plně lesklých ~ů** кло̀ни, по-
 кры́ти с пй̀щни пѝпки
puk II, -u м. разг. обикн. мн. **puk|y, -ů** рѝб на
 пантало̀н (от гла̀дене); плисѝ на по̀ла: **kalhoty**
s nažehlenými ~y пантало̀н с изгла̀дени рѝбове
puk III, -u м. спорт. (хо̀кейна) шайба
puk|at, -ám несов. 1. третол. **-á** пу̀ка се, напу̀ква
 се, пропу̀ква се (на много места): **země ~ala**
suchem земя̀та се напу̀кваше от су̀ша; **led**
~al ле́дѝт се пропу̀кваше; **kůže ~ala mrazem**
 ко̀жата се напу̀кваше от сту̀д; **zralé švestky**
~ají (y) зре́лите сли́ви се пу̀кат 2. прен. пу̀кам
 се, прѝсвам се, разкѝсвам се, кѝсам се: **srdce**
mi ~á žalem сѝрцѐто ми се кѝса от мѝка; **~at**
zlostí пу̀кам се от я́д; **div ne~al smichem/smí-
 chy** то̀й ще́ше да се прѝсне, да се пу̀кне от
 смѝх 3. третол. **-á** остар. разпу̀ква се, раз-
 тва̀ря се, разсѝфтѝява: **lilie už ~ají** ли́лии́те ве́че
 разсѝфтѝяват

pukavý, -á, -é *в съчет.* ~ý **plod** *бот.* шушулков плод

puklin|a, -y *ж.* пукнатина, цепнатина; пролука *и геол.*

pukl|ý, -á, -é **1.** пукнат, напукан, пропуан, спукан: ~á **tabulka v okně** пукнато, пропуано стъклò на прозòрец; **hlas ~ého zvonu** звън на пропуана, на спукана камбана **2. прен.** разбит, разкъсан, безжизнен, безсилен: ~é **srdce** разбито сърце; ~ý **hlas** *прен.* глух, безжизнен, безсилен глас

puk|nout, -nu *св. 1. третол.* -ne пукне се, напука се, пропука се, спука се: **tabulka v okně ~la** стъклòто на прозòреца се пукна **2. прен.** пукна се, пръсна се, разкъсам се: **naříkala tak dlouho, až jí srdce ~lo** тя тòлкова дълго плака и нарежда, че (накрая) сърцето ѝ се пръсна; **div mu ne~la žluč** щеше да му се пукне жлъчката; тòй щеше да се пукне от яд; **div ne~l pýchou** тòй щеше да се пръсне от гòрдост; **mohl ~nout smíchem/smíchy** тòй мòжеше, тòй щеше да се пукне, да се пръсне от смях **3. третол.** -ne *остар.* разпука се, разтвори се, разцъфти: **na záhonku ~l první červený tulipán** в лехата разцъфтя, разпука се първото червено лалè **4. студ. жарг.** пропáдна, проваля се, изгърмя (на изпит); скъсат ме, спраккат ме (на изпит): ~nout z **matematiky** скъсат ме на изпит по математика **5. третол.** -ne *разг. експр.* разчуе се, излезе найве, стàне известно (за нецò скривано): **věc ~la** работата излезе найве, разчу се **6. спорт. жарг.** загубя, проваля се; победят ме, бият ме: ~li, **chlapčkové, ~li do jednoho** загубихме, момчèта, всички загубихме

pukr|e, -e/-ete *ср. остар. разг.* реверанс, кникс(ен), поклòн (*с приклякане*)

půl I *неизм. числ.* половин, половина(та); **strávit doma ~ týdne** прекàрам вкъщи половина(та) (от) сèдмица(та), прекàрам вкъщи половин сèдмица; **mít ~ cesty za sebou** измйна половината (от) път(я); **je ~ třetí** часът е два и половина; **dostal za práci dvě a ~ stovky** тòй получи за работата си две стотачки и половина; **vlajka stažená na ~ žerdi** полуспуснато знаме; **bylo tam ~ Prahy** *разг. прен.* там бè(ше) половин(ата) Прага; там имаше мнòго пражани; **do ~ roku** до половин година; в продължение на половин година; ~ **druhého/~druhého, ~ druha/~druha metru** (един) мètър и половина; ~ **desátého/~desátého, ~ desáta/~desáta roku** девет и половина години, девет години и половина; ~ **kila** половин килограм, половин килограм

zdraví *пословица* добрòто настроение, бòдрий дъх е половин здраве; **s chutí do toho a ~ je hotovo** *поговорка* когàто запòчваш нещò с желание, половината рàбота е свършена; **je ho už jen ~** тòй се е стопил; тòй е стàнал наполовина(та); тòй е отслабнал мнòго; **poslouchat jen na ~ ucha** слушам разсèяно; слушам с еднò ухо, с половин ухо; **mluvit jen na ~ úst** гòворя неохòтно, гòворя с половин уста; **spát jen na ~ oka** спя лèко, нашрèк, само с еднòто окò

půl II *нар.* полý-: **řekl to ~ ironický, ~ vážně** тòй кàза товà полýиронично, полýсериòзно;

leží ~ neživá тя лежи полýжива, полýмъртва

půlarch, -u *м. полигр. 1.* половин лист (хартия)

2. половин кòла

půlčtvrta, půldesáta *вж. půl*

půl|den, -dne *м. 1.* полуден; половин ден: **volný** ~ свободен полуден **2. рядко книж.** пладне

půldenn|í, -í, -í *полуднèвен*

půldn|e, -e *ср. 1.* полуден, половин ден: **spí celé ~e** спи по половин ден **2. рядко книж.** пладне

půl|e, -e *ж. 1.* половина: **hrát na vlastní ~i hřiště** играя в своята половина на игрище; **první ~e zápasu** първо полувреме на състезание, на мач; **zavřít obě ~e dveří** затворя двете крила на врата **2. средà:** **přeříznout prkno v ~i** прережа дьска през средата, наполовина

půl|ec, -ce *м. 1. зоол.* пòпова лъжичка **2. експр.** мálко момиче; момиченце; жàбче

půl|hodin|a, -y *ж.* половин час: **za nějakou ~u se vrátil** след около половин час тòй се върна

půl|hodin|ka, -ky *ж. умал.* половин час: **v ~ce byl už zase zpět** за някакъв си половин час тòй се върна обратно; **ranní ~a** утринна половинчасова гимнастика

půl|hodinov|ý, -á, -é *половинчасов*

půl|ít, -ím *несв. (со)* разполовявам (*нецо*); разделям, деля (*нецо*) наполовина: ~ít **úhel** разполовявам ъгъл

půl|k|a, -y *ж. 1.* половина, половинка; половин: ~a **chleba** половинка хляб, половин хляб; ~a **kuřete** половин пиле; **rozkrajovat jablka na ~y** разрязвам ябълки на половинки, наполовина **2. в съчет.** ~a **piva** *разг.* петдесетлитрова бъчва за бира **3. муз.** половинка нòта **4. спорт. жарг.** бягане на 800 мètра

půl|kac|íř, -e *м. публ.* еретик, полýеретик

půl|kil|o, -a *ср. разг.* половин кило

půl|kilovk|a, -y *ж. разг. 1.* теглилка от половин килограм **2.** консерва с теглò половин килограм

půl|kilov|ý, -á, -é *половинкилограмов; кòйто тежì* половин килограм

půlkruh, polokruh, -u *м.* полукръг: **hlediště stavěné do ~u** зрительна зала, построена във форма на полукръг
půlkruhovit|ý, polokruhovit|ý, půlkruhov|ý, polokruhov|ý, -á, -é полукръгъл: **~ý amfiteátr** полукръгъл амфитеатър
půllet|ý, -á, -é *рядко* половингодишен
půlitr, -u *м.* **1.** половин литър **2.** съд, мярка за вместимост от половин литър **3.** халба, чаша за бира (*с обем 0,5 л*): **vypít ~ piva** изпия чаша бира, половин литър бира
půlлитrovk|a, -y *ж. разг.* **1.** халба, кана, канче от половин литър **2.** половинлитрова бутилка; половинка
půlлитrov|ý, -á, -é половинлитров; който има обем половин литър
půlměsíc, -e *м.* полумесец: **~ vycházející z mraků** полумесец, излизащ иззад облаци; **vlajka s ~em** знаме с полумесец; **vyznavači ~e** *прен.* мясюлмани
půlměsíční|í, -í, -í който се отнася до половин месец; половинмесечен; полумесечен: **~í dovolená** отпуск(а) за половин месец
půlmetrov|ý, -á, -é половинметров; който е дълъг половин метър
půlmilion, půlmilión, -u *м.* половин милион
půlmilionov|ý, půlmiliónov|ý, -á, -é половинмилионен
půlminutov|ý, -á, -é половинминутен: **~ý interval** интервал от половин минута
půlnoc, -i *ж.* полунощ, среднощ: **vrátil se k ~i, kolem ~i** той се върна към полунощ; **vlak odjíždí o ~i** влакът заминава в полунощ; **spal jako o ~i** той спеше непробудно
půlnoční|í, -í, -í полунощен, среднощен: **~í rychlík** среднощен експрес
půlnoční|í, -í *ж. църк.* коледна меса (в полунощ)
půlobrat, -u *м.* **1.** половин оборот, полуоборот **2.** *спорт.* завъртане, обръщане на 90°; непълно завъртане, обръщане
pulovr, -u *м.* пулвер
půlov|ý, -á, -é който представлява половината от нещо: **~é rukavice** ръкавици без пръсти; **~á nota** *муз.* половинка нота
pulp|a, -y *ж. хран.* пулп
pulpit, -u *м.* **1.** попийтър (за ноти) **2.** *остар.* висока писалищна маса
půlroční *нар.* за всяка половин година; на всяка половин година: **platit úroky** ~ плащам лихви на (всяка) половин година (наведнъж)
půlroční|í, -í, -í половингодишен; който продължава половин година; шестмесечен: **~í studijní dovolená** половингодишна, шестмесе-

сечна творческа отпусака; **~í dítě** шестмесечно дете; дете на половин година
půlro|k, -ku *м.* половин година, шестмесечие: **v posledním ~ce** през последното шестмесечие
půlstolet|í, -í *ср.* половин столетие, половин век
půlstolet|ý, půlstalet|ý, -á, -é половинвекòвен: **~ý vývoj** половинвекòвно развитие
půlstovk|a, -y *ж. разг.* половин стотница; петдесет: **~a let** петдесет години
pult, -u *м.* **1.** тезгях, бар (*в магазин, в пивница и под.*); щанд (*в магазин*): **prodejn|í ~** тезгях, щанд в магазин; **nálevn|í ~** бюфет, бар (*в пивниц|а*)
pod ~em крия стòки под щанда; продавам скрито стòки **2.** *в съчет.* **dirigentský ~** *муз.* диригентски пулт **3.** *муз.* попийтър, поставка, пулт (*за ноти*): **házet noty pod ~em** *разг.* свйря, без да гледам нòтите, без нòти **4.** висока писалищна маса **5.** *в съчет.* **řídící ~** *техн.* команден пулт, командно таблò
půltón, -u *м.* *муз.* полутòн
půltónov|ý, -á, -é *муз.* полутòнов
půltuc|et, -tu *м.* половин дузина; шест: **~ ka-pesník|ů** половин дузина нòсни кърпички
pulz, -u *м.* пулс: **zrychlen|ý ~** ускорен пулс; **zpo-malen|ý ~** забавен пулс; **změřit ~** премеря пулс; **nahmatat ~** напипам пулс; **~ doby** *прен. книж.* пулс на времето
pulzac|e, -e *ж. книж.* пулсйране, пулсация: **ho-rečn|á ~e krve** трескаво пулсйране на кръвт|а; **~e doby** *прен.* пулс на времето; **~e napět|í** *техн. електр.* пулсация на напряжèние
pulzovat, -uji/разг. -uju *несв.* пулсйрам: **v dálce ~ovalo velkoměsto** *прен. книж.* в далечин|ата пулсйраше големият град
pum|a I, -y *ж.* **1.** бòмба: **časovaná ~** бòмба със закъснител, с часовников механизъм; **třířtív|á ~a** оскòлочна, бриз|антна бòмба; **trhací ~a** фуг|асна бòмба; **zápaln|á ~a** запалителна бòмба; **chemick|á ~a** химическа бòмба; **leteck|á ~a** авиациòнна бòмба; **atomov|á ~a** атомна бòмба; ~~z|ápaln|á ~a~~
do místn|osti jako ~a тòй се втòрна в ст|аята като торпèдо (*неочаквано, внезапно*); **zpráva působila jako ~a** *експр.* известието подейства като бòмба, беше йстинска сенз|ация **2.** *студ. жарг.* цафка, цафунгер, двòйка: **dostat ~u** пол|уча цафунгер
pum|a II, -y *ж. зоол.* пума (Puma): **~a americk|á** кугу|ар, америк|анска пума
pumov|ý, -á, -é бòмбен: **~ý atentát** бòмбен атент|ат; **~ý útok** бомбардирòвка
pump|a, -y *ж.* пòмпа: **benzinov|á ~a** бензй-

- нова пѳмпа **б)** бензоколѳнка, колѳнка за бензин; **~а на tlak физ.** нагнетѳтелна пѳмпа
- pumpař, -e м.** 1. пѳмпаджия; чѳвѳк, който про-извѳжда или поправа пѳмпи 2. раѳѳтник на бензиностанция, разг. бензинаджия 3. жарг. дояч (чѳвек, който взема пари на заем)
- pumpiĉka|a, -у ж.** умал. пѳмпичка, пѳмпа: **~а на kolo** велосипѳдна пѳмпа; пѳмпа за гѳми
- pump|ky, -ek ж.** мн. гѳлф панталѳни, спѳртни панталѳни под колѳнаѳта
- pump|nout, -nu св.** (коѳо о со; коѳо – вин.) жарг. изпрѳся, изврѳнкам, изкрѳнкам, измѳкна (обикн. пари от някого); изрѳся, изнѳдя, издоѳя, израѳѳта (някого) да ми даѳѳ (обикн. пари): **~l mѳ o stovku** тѳй ми изпрѳси, изкрѳнка една стѳтѳчка; тѳй ме израѳѳти да му дам една стѳтѳчка
- pump|ovat, -uji/разг. -uju несв.** 1. (со odkud, kat) пѳмпам, изпѳмпвам (нещо отнякѳде, някѳде): **~ovat vodu ze studnѳ** пѳмпам, изпѳмпвам вода от клѳденец; **~ovat nѳkomu ųaludek мед.** промѳвам стомѳха на някого (при отравяне) 2. (со) пѳмпам, напѳмпвам (нещо): **~ovat vzduch po pneumatiky** пѳмпам, напѳмпвам гѳма 3. (со z коѳо) прен. разг. експр. измѳквам, изпрѳсвам, изкрѳнкам трѳдно, с усилне (пари, материали и под. от някого): **aby z nѳho odpovѳd' ~oval** трѳбва да му вѳдиш ѳтговора с ченгѳл (от устѳта); **~ovat z nѳkoho penize** измѳквам, изпрѳсвам, изкрѳнкам пари от някого; рѳся някого
- punc, -u/-e м.** 1. прѳба (на благородни метѳли); печѳт, мѳрка, клеймѳ за прѳба: **mѳt ~** нѳся печѳт за прѳба; **zlatý prsten s ~em** златен прѳстен с печѳт за прѳба 2. експр. печѳт, ѳтпечѳтък, знак, клеймѳ: **dѳlo mѳ ~ pokrokovostѳ** произведѳниѳто нѳси печѳта на прогрѳса, на прогресивното
- puncovan|ý, -ѳ, -ѳ** 1. кѳйто ѳма, кѳйто нѳси печѳт за прѳба; кѳйто е с печѳт за прѳба; гарантирано ѳстински, неподправен: **~ý prsten** прѳстен с печѳт за прѳба 2. експр. често ирон. ѳстински, чѳста прѳба, гарантиран, патентѳван: **~ý vlastenec** ирон. чѳста прѳба патриѳт
- punc|ovat, -uji/разг. -uju несв. и св.** 1. (со) поставям/пѳставя, слѳгам/слѳжа печѳт, клеймѳ за прѳба (на нещо): **~ovat stѳbrnѳ pѳedmѳty** слѳгам печѳт за прѳба на срѳбѳрни предмѳти 2. (коѳо, со) експр. провѳзгласявам/провѳзглася (някого, нещо за някакѳв, за нещо); изкарвам/изкарам (някого, нещо някакѳв, нещо) (обикн. не напѳлно заслужено): **~ovat ho na uznѳvanѳho umѳlce** изкарвам/изкарам някого признѳт художник, чѳвѳк на изкѳството
- puncovn|a, -у ж.** учредѳние за изпитване чистѳтата на благородни метѳли и за поставяне на пробни печѳти, мѳрки и под.
- puncovn|í, -í, -í в съчет.** **~í ųřad** учредѳние за изпитване чистѳтата на благородни метѳли и за поставяне на пробни печѳти, мѳрки и под.: **~í znaĉka** печѳт, мѳрка, клеймѳ за прѳба на благородни метѳли
- punĉ, -e м.** пунш: **vařit ~** пригѳтвям пѳнш
- punĉoch|a, -у ж.** (дѳлъг) чѳрап: **silonovѳ ~у** найлонови (дѳлги) чѳрапи; **mikulášskѳ ~а** подѳрък за Никѳлден (обикн. в чѳран); **pѳr ~** чѳфт (дѳлги) чѳрапи; **schovѳvat, uklѳdat peníze do ~у** прен. криѳя си парѳте под дюшѳка, под възглавницѳта; дѳржѳ си парѳте вкѳщи
- punĉochѳĉ, -e м.** обикн. мн. **punĉochѳĉ|e, -ų** чѳрапогѳщи
- punĉochov|ý, -ѳ, -ѳ** чѳрапен; кѳйто се отнѳся към (дѳлги) чѳрапи: **~ѳ vlѳkno** чѳрапна нишка; **~ý stroj** чѳрапна машина; машина за плѳтене на чѳрапи; **dѳtskѳ ~ѳ kalhoty** дѳтски чѳрапогѳщи; **dѳmskѳ ~ѳ kalhoty** дѳмски чѳрапогѳщи
- punĉořka|a, -у ж.** умал. 1. (дѳлъго) чѳрапче: **dѳtskѳ ~у** дѳтски чѳрапчета, чѳрапи 2. техн. чѳрапче на петромѳксова лампа
- punĉořkov|ý, -ѳ, -ѳ в съчет.** **dѳtskѳ ~ѳ kalhotky** дѳтски чѳрапогѳщи
- punĉov|ý, -ѳ, -ѳ** кѳйто се отнѳся до пѳнш: **~ѳ vѳnѳ** аромѳт на пѳнш; **~ý dort** гѳтв. тѳрта с пѳнш
- punker [pank-], pankeř, -a м.** пѳнкѳр
- punc|e, -e ж.** мед. пѳнкция: **nosnѳ ~e** пѳнкция на носѳ
- puntuáln|í, -í, -í в съчет.** **~í skla физ.** анастигматични стѳклѳ
- punsk|ý, -ѳ, -ѳ** пунѳчески; картагѳнски: **~ѳ lod'stvo** картагѳнска флѳта; **~ѳ vѳlky** истор. пунѳчески войни
- puntĉ|ek, -ku м.** умал. тѳчица, петѳнцѳ
- puntĉkѳř, -e м.** пѳдѳнт: **je na svѳ vѳĉi ~** тѳй е пѳдѳнт по ѳтношѳние на свѳдите нещѳ
- puntĉkѳřk|a, -у ж.** пѳдѳнтка, пѳдѳнтѳна женѳ
- puntĉkѳřsky нар.** пѳдѳнтѳчно
- puntĉkѳřský, -ѳ, -ѳ** пѳдѳнтѳчен, пѳдѳнтѳски; **~ý ųĉetnѳ** пѳдѳнтѳчен счетовѳдѳтел; **~а pѳsnost** пѳдѳнтѳчна, прекалѳна тѳчност
- puntĉkѳřstv|í, -í ср.** пѳдѳнтѳзѳм, пѳдѳнтѳчност; пѳдѳнтѳство
- puntĉkovan|ý, puntĉkovan|ý, -ѳ, -ѳ** кѳйто е на тѳчици, на капчици: **~ý řatek** кѳрпа, забрадка на тѳчици
- puntĉk, -u м.** 1. тѳчка, тѳчица: **lѳtka s ~у** плѳт на тѳчки, на тѳчици 2. рядко език. тѳчка: **udѳlat za vѳtou ~** слѳжа тѳчка в краѳ на изрѳченѳ
- сѳбитие, престѳна да се занимавам сѳ сѳ-

- битие; поставя, слѝжа тѝчка на събитие; **do posledního ~u** до най-малки(те) подробности; напълно; **je to lež od prvního do posledního ~u** това е лъжа от началото до края, от първата до последната буква; **vykonat práci na ~** извърша работа абсолютно точно; **všechno musí mít na ~** всичко трябва да му/й е ажур; **neslevit na ~ a)** не отстъпя нито грѝш, нито стотинка **б)** не отстъпя нито на йѝга
- puntíkat|ý, -á, -é** *рядко* който е на тѝчки, на капки: **~é šaty** рѝкля на тѝчки
- puntíkov|ý, -á, -é** *рядко* който е на тѝчки, на капки: **~á kravata** вратовръзка на тѝчки
- pup|a, -y** *ж. зоол.* какавида
- pupav|a, -y** *ж. бот.* решѝтка (Carlina)
- pupěční|í, -í, -í** пѝпен: **~í pás** бандаж; **~í šňůra** анат. пѝпна връв; **~í kýla** мед. пѝпна хѝрния
- pupěčník, -u** анат. пѝпна връв
- pupjek, -ku** *м.* 1. пѝп: **v samém ~ku Evropy** *прен. експр.* на пѝпа, в самия център на Европа
- ♦ **střídání zvonků** смѝх, скѝсам се от смѝх 2. *разг. експр. грубо* шкембѝ, тумбѝк, тѝрбѝх; корѝм: **najedli se, až jim ~ku praskali** така се наядоха, че тѝрбусите им щѝха да се прѝснат, да се пѝкнат 3. *в съчет.* **~ek elektrického zvonku** *експр.* бутѝн, кѝпче, пѝпка на електрически звѝнец
- pupen, -u, pupen|ec, -ce** *м.* 1. пѝпка (на лист или цвят): **kaštanové ~y/~ce** кѝстенови пѝпки 2. мехѝр (от ухапване на насекомо и под.); *мед.* попула: **štípl ho komár, naskočil mu ~** ухапа го комѝр, излѝзе му мехѝр; **~y/~ce po spálení kopřivou** мехѝри от опѝрване, от ужилване с копрѝва
- pupíček, -ku** *м. умал. експр.* 1. пѝпче 2. *разг.* тумбѝче, тѝрбѝхче; корѝмче: **ležet na ~ku** лежѝ по корѝмче (за бебе) 3. *в съчет.* **~ek vyřínáče** бутѝнче на електрически клѝч
- pupík, -u** *м.* 1. пѝп 2. *разг. експр.* шкембѝ, тумбѝк; корѝм: **má velký ~** има голям тумбѝк 3. *в съчет.* **stisknout ~ u lampy** *експр.* натѝсна бутѝн, кѝпче на лампа
- pupí|a, -y** *ж. анат. физ.* зеница, гледѝц
- pupín|ek, -ku** *м. умал.* 1. пѝпчица (на лист или цвят) 2. мехѝрче, прѝшка (от ухапване, от ужилване на насекомо и под.); *мед.* попула: **drobné ~ky při spále** дрѝбни мехѝрчета при скарлатина
- pupkáč, -e** *м.* 1. *разг. експр. грубо* шкембѝлия, тулѝм, шѝшко 2. *пейор.* туз, богатѝш, буржѝа
- pupkat|ý, -á, -é** *разг. експр. грубо* шкембѝст; който е с голям корѝм, с тѝрбѝх, с шкембѝ
- purée** *ж. рурѝ*
- purist|a, -y** *м.* пурѝст
- puristicky** [-ty-] *нар.* пурѝстѝчно
- puristický** [-ty-], **-á, -é** пурѝстѝчен
- puritán, -a** *м.* 1. пурѝтѝн(ин): **sekta ~ů** сѝкта (на) пурѝтѝни 2. чѝвѝк със стрѝга нравственост; пурѝтѝн(ин): **neúprosný ~** непреклѝнен пурѝтѝн(ин)
- puritánk|a, -y** *ж.* 1. пурѝтѝнка 2. женѝ със стрѝга нравственост; пурѝтѝнка: **chování přísné ~y** поведѝние на стрѝга пурѝтѝнка
- puritánsky** *нар.* пурѝтѝнски, като пурѝтѝн(ин)
- puritánský**, **-á, -é** пурѝтѝнски: **~é zásady** пурѝтѝнски прѝнципи
- puritánstv|í, -í** *ср.* пурѝтѝнство
- purizm|us, purism|us** [-zm-], **-u** *м. език. худ. архитект.* пурѝзъм
- purkmistr, -a** *м. остар.* бургмѝстѝр, градски кмѝт
- purkmistrovsk|ý, -á, -é** *истор.* бургмѝстѝрски, кмѝтски: **~ý úřad a)** градска община; градско общинско (само)управлѝние; муниципалитѝт **б)** кмѝтска длѝжност
- purkrab|ě, -ěte** *м., мн.* **purkrab|ata, -at** *ср.,* **purkrabí, -ho** *м. истор.* бѝургграф, управѝтел на град
- purkrabstv|í, -í** *ср. истор.* бѝургграфство (институция и сграда)
- purpur, -u** *м.* 1. *книж.* пѝрпур; пѝрпурен, пѝрпурночервѝн цвят 2. пѝрпур, пѝрпурно, ѝлено (за боя, за багривно вещество): **barvit látky ~em** боядисвам тѝкани с пѝрпурна боя 3. пѝрпур; тѝкан с пѝрпурен цвят; скѝпа дрѝха (*мантия и под.*) с пѝрпурен цвят; багреница: **královský plášť z ~u** пѝрпурна крѝлска мѝнтя
- purpur|a, -y** *ж.* смѝс от тамян и дрѝги благоухѝнни вещества
- purpurově** *нар.* пѝрпурно; в пѝрпурен, в пѝрпурночервѝн цвят: **~ě zbarvená látka** тѝкан, боядисана в пѝрпурен цвят
- purpurov|ý, -á, -é** пѝрпурен, пѝрпурночервѝн: **~á látka** пѝрпурна, пѝрпурночервѝна тѝкан; **~á barva** пѝрпурна, пѝрпурночервѝна боя
- pus|a, -y** *ж.* 1. *експр.* уста; *експр.* чѝвка: **špulit ~u a)** свѝвам уста на фунѝя, на трѝбѝчка **б)** *прен.* надѝвам се; намѝсвам се; **malovat si ~u** червѝ **оцѝнѝ** **гѝлѝрѝ** ймам горѝщ картѝф в устѝта; говорѝ неясно, неразбѝраемо, гѝгниво; **stát, dívat se, poslouchat s otevřenou ~ou** стоѝ, глѝдам, слѝшам с отвѝрена уста, изумѝно, в захлѝс; **~a mu jede** устѝта му е като воденица, като крѝчетѝло; тѝй говорѝ като картѝчница (*бързо и много*); **držet ~u** дѝржѝ си устѝта, езика; зная, ймам мѝрка на устѝта, на езика си; дѝржѝ сметка за дѝмите си; **zavřít někomu ~u** запѝша, затвѝря,

затъкна устата на някого; накарвам някого да млъкне; **že tě ~a nebolí!** как не те заболя устата! (да приказваш, да повтаряш това); **dát si pozor na ~u (před někým)** зная, ймам мярка на устата си; внимавам каквò говоря; не говоря необмислено (пред някого); **mlátit ~ou a)** меля, дрънкам като (празна) воденица, като (воденично) кречетало; говоря много, непрекъснато (обикн. празни приказки) **б)** възразявам, противореча на някого; карам се, ругая се с някого; **mít na někoho ~u** отварям уста срещу някого, против някого; ругая, хокам, нападам остро някого; **nevidí si (někdy) do ~u** (понякога) не сè чува каквò приказва, няма мярка на приказките си; **řící něco na plnou ~u** кажа нещо право в лицето, право в очите, без заобикалки, съвсем открито **2.** целувка: **dát ~u na rozloučenou** целуна за сбòгом (на раздяла, на прощаване); **dát pac a ~u** прен. сбогувам се, взема си сбòгом

pusatý, -á, -é разг. експр. евфем. устат; който йма остър, дълъг език; хлевоуст

pusink[a, -y] ж. **1.** експр. умал. устичка, устича **2.** експр. умал. целувчица: **dát ~u** дам целувчица; целуна **3.** експр. остар. мйличка, душице, сърчице мое (като обръщение): **jak se máš, ~o?** как си, мйличка? **4.** обикн. мн. **pusin[ky, -ek]** готв. целувки, безè (сладки)

působení, -í ср. действие, въздействие, влияние, ефект: **spisovatel měl velké ~í u čtenářů** писателят ймаше голямо влияние сред читателите

působišť, -ě ср. **1.** място на работа; работно място; полè, област на работа, на действие, на изява; поприще: **první ~ě po studiích a)** първо работно място след учение **б)** първо полè на изява след учение; **změnit ~ě a)** сменя работно място **б)** променя област, полè на действие; сменя поприще; **úřední ~ě** административно, чиновническо поприще **2.** полè, област на дейност, на въздействие, на влияние: **~ě různých vlivů** област на въздействие на различни влияния **3.** в съчет. **~ě síly** физ. приложна точка на сила

působit, -ím неств. **1.** (со коту; со) причинявам, създавам (нещо на някого); предизвиквам (нещо у някого): **~it někomu radost** доставям радост на някого; **~it někomu potíže** причинявам, създавам затруднения на някого; **dělostřelba ~ila zmatek v nepřátelských řadách** оръдейната стрелба предизвикваше объркване в редиците на неприятеля; **~it škodu** причинявам щетà, вредà **2.** (на коho čím, jak) изглеждам (някакъв на някого);

предизвиквам, правя, произвеждам (някакво впечатление на някого): **~il na nás nepřijemně** той ни правеше неприятно впечатление; **~it dobrým dojmem** правя, оставам добро впечатление; **jeho lítost ne~ila přesvědčivě** съжалението му не изглеждаше убедително **3.** (на коho, на со čím, jak) въздействам, влияя, оказвам въздействие, влияние (върху някого с нещо, по някакъв начин); служа, действам (за някого като нещо): **~it na ostatní dobrým příkladem a)** влияя на останалите с добрия си пример **б)** служа на останалите като добър пример; **pobyt na horách blahodárně ~í na zdraví** отидхът в планината оказва благотворно въздействие, влияние върху здравето; **slova útěchy ~ila na nemocnou jako balzám** утешителните думи действия на болната като балсам; **jed začal hned ~it** отровата започна да действа веднага; **~il na přítele, aby pomohl** той караше приятеля си да помогне; **vlhko ~ilo zhoubně na izolaci** влагата оказваше вредно въздействие върху изолацията, разваляше изолацията **4.** (jako kdo kde) работя (като някакъв някъде): **~it jako učitel** работя като учител **5.** в съчет. **~it ve směru přímky** физ. действам по посока на права (линия) (за сила); **kyselina ~í na kov** хим. киселината взаимодейства с метала, въздейства върху метала

působivě нар. **1.** въздействащо, впечатляващо, убедително **2.** ефикасно, резултатно

působivost, -i ж. **1.** (въз)действеност, убедителност **2.** ефикасност, резултатност

působivý, -á, -é **1.** въздействащ, впечатляващ; убедителен; пленителен: **~á řeč** въздействаща, впечатляваща реч; **~é důvody** убедителни доводи, аргументи; **~ý obraz** пленителна картина **2.** ефикасен, действен, резултатен: **~ý lék** ефикасно лекарство

působnost, -i ж. **1.** остар. дейност, деятелност, действие: **veřejná ~** обществена дейност; обикн. в съчет. **pole ~i** полè на дейност, на изява; **oblast ~i** област на действие; **okruh, sféra ~i** сфера на дейност, на действие **2.** компетенция, компетентност: **to spadá do ~i obecních úřadů** това влиза, спада в компетенцията на общинските съвети; **zasahovat do cizí ~i** намесвам се в чужда компетенция; **~ zákona** юрид. компетенция на закон

půst, postu/půstu м. **1.** пост, постене: **držet přísný ~** постя, спазвам стрòг, пълнен пост; тримиря; **vězení zostřené ~em** затвор без право на хранà (като допълнително нака-

зание) **2.** *църк.* по̀сти, пост: **zemřel v postě** той умря през постите, по време на постите
pust|a, -y ж. (унгарска) пуста, стѣп
pustě нар. **1.** пусто, необитаемо; безлюдно: **je tu po něm ~ a prázdno** без него, след него тук е пусто и празно **2.** разпуснато, безнравствено: **žít ~** живѣя разпуснато **3. експр.** извънредно (много), безкрайно (много), безбодно (много): **~ si vymýšlet** извънредно много си измислям

pustin|a, -y ж. пустош, пушинак, пустиня:
nehostinná ~a негостоприѣмен пушинак

pustinn|ý, -á, -é книж. пустинен, пуст, необитаем: **~á krajina** пустинна, необитаема мѣстност; **~á oblast геогр.** пустинна област

pust|it, -ím св. **1.** (co) изпусна, пусна, оста̀ва да па̀дне (нещо): **~it talíř** изпусна чиния на земята; **~it si závaží na nohu** изпусна топуз, тежест върху крака си **2.** (co) отпусна, спусна, пусна (нещо): **~it koni uzdu** отпусна, разхлабя юзда на кон: **~it otěže (z ruky) a** пусна, изпусна поводи, юзди **б) прен.** изпусна от ръцете си (кормилото на) властта; **~it z ruky moc, řízení, péči прен.** откажа се от власт, от

простор, свобода, воля на фантазията си; **~it stavidla výmluvnosti** развихря красноречието си, развържа си езика, разприказвам се **3.** (co) оста̀ва, освободя (нещо): **~it vztaženou ruku (dolů)** отпусна, спусна (долу) протегнатата ръка; **~it kliku** пусна дрѣжка на врата; **~it lano z okna** спусна въже от прозорец; **~it děvče z objetí** пусна момиче от прегръдката си; **~it byt** напусна, освободя квартира; **~it časopis** престана да получавам списание, откажа се от абонамент на списание **4.** (co) пусна, отделя (нещо): **sazenice ~ila kořeny** разсадът пусна корени; **ovoce ~ilo šťávu** плодовете пуснаха сок; **látka ~ila barvu** платът си пусна боята, избеля; **kartáč ~il zíně** ко̀смите на четката

експр. грубо изръся се **5.** (koho, co kam, z čeho, odkud, k čemu) допусна, пусна (някого, нещо някъде, до нещо); позволя (на някого, на нещо) да отиде, да дойде, да влезе, да излезе, да замине и под. (някъде, отнякъде; нанякъде и под.): **~it hosty do domu** допусна, пусна гости в дома (си); **k nemocnému ho ne~ili** не го допуснаха, не го пуснаха при болния; **~it děti do kina** пусна деца (да отидат) на кино; позволя на деца да отидат на кино; **~il ho napřed (u dveří)** той го пусна да mine преди него (през вратата); **~it vlak do stanice** приѣма, пусна влак (да спрѣ) на гара; **~it vlak**

ze stanice дам път на влак; пусна влак (да замине) от гара; **~it ptáka z klece** пусна птица от клетка; **~it psa z řetězu** отвържа куче от синджир; пусна куче; **~it na někoho psa** насъскам, пусна куче срещу някого; **~it někoho na svobodu (z vězení)** пусна някого на свобода, освободя някого от затвора; **pusť mě k tomu!** разг. позволи ми, пусни ме да напра̀ва, да видя и под. това! дай аз да го

на̀рѣя♦ **~it si něco** да мисля за нещо; избия си нещо от главата; от ума; **~it ze zřetele** не взѣма под внимание, не обърна внимание; **ne~il ho z očí** той не го изпусна от очи; **~it někoho k slovu** позволя на някого да каже нещо; **~it (si) pusu/грубо hubu na špacír разг. експр.** разприказвам се, раздърнкам се (за каквото не трябва); **~it někoho, něco k vodě експр.** зарѣжа някого, нещо; махна с ръка на някого, на нещо; престана да се интересувам от някого, от нещо; **~it si někoho k tělu** допусна някого прекалено близо до себе си; прекалено се разкрия пред някого; **pusť!** разг. махни се! отмести се! пусни ме! (да мина, да седна и под.) **6.** в съчет.

~it gól разг. спорт. изпусна гол; допусна да ми вкарат гол **7.** в съчет. **~it někoho z práce, ze zaměstnání** уволня, освободя, отстраня някого от работа **8.** (co) пусна, приведа в движение, включва (нещо): **~it (si) vodu (do vany)** пусна (да течѣ) вода във вана; **~it hudbu (z rádia)** пусна музика (от радио); **~it motor** включва двигател; **~it hodiny** курдисам, навия часовник; **~it rádio** пусна, включва радио; **~it gramofonovou desku** пусна грамофонна плоча; **~it lod' na vodu** пусна кораб на вода; **~it na plné obrátky** включва, пусна на пълни обороти, на пълн ход; **~it továrnu do chodu** пусна фабрика в експлоатация; **~it draka** пусна хвърчило (да лети); **~it šíp z luku** пусна стрелà от лък, изстрѣлям стрелà; **~il mu broky do zad** той му пусна сачми, той му

срѣднѣвѣкъ♦ **~it krev** пусна кръв, кръвчица на някого; раня някого **б) експр.** ограбя, разоря някого; **~it na někoho hrůzu** заплаша някого; опитам се да взѣма страхà на някого; **~it do světa zprávu** разпространя новина, съобщение **9. третол. -í** излезе, изчисти се, смъкне се (за боя, за петно и под.); **barva ~ila** боята пусна; **špina nechtěla ~it** мърсотията не можеше да излезе, не можеше да се изчисти; **skvrny od vína ne~í** петната от вино не могат да се изчистят **10.** в съчет. **oko (na punčoše) ~ilo** (на чора̀па) се пусна бримка

pustit se, -ím se св. 1. (*čeho*) пусна се (*от нещо*), престана да се държã (*за нещо*); пусна (*нещо*): **~it se zãbradlĩ** пусна се от перилò; **ne-il se její ruky** тòй не пуснаше ръката ѝ; **pust' se mě!** не сè дрѣж за мène! пусни ме! **~it se máminých sukni** *прен.* откъсна се от полãта, пусна полãта на мãйка си; стãна самостòятелен **2.** (*koho, čeho*) отбõя се, отклоня се (*от нещо*); отдалечã се, отделя се (*от някого, от нещо*); откъжа се (*от нещо*): **~it se silnice** отбõя се от шосè; **ať se ho ne-ĩš!** да не сè отдалечãваш, да не сè отделяш от нèго! да не гò изпускаш! **~it se svých zásad** *прен.* откъжа се от принципите си **3.** (*kam*) трѣгна, отправа се (*нанякъде*); впусна се, навляза (*някъде*): **~it se do hor** навляза в планинã; трѣгна за планинã; **~it se do světa** трѣгна да обикалям светã; трѣгна по светã; **~it se směrem na Tábor** трѣгна, отправа се по посòка на Табор, към Табор; **~it se do lesa** навляза в горã, отида в горã; **~it se za dobrodružstvím** впусна се в приключèние **4.** (*do čeho*) (за)хвãна се, заловя се, заема се (*с нещо*); впусна се (*в нещо*); запòчна (*да върши нещо*): **~it se do práce** (за)хвãна се за работа; **~it se do smíchu** запòчна да се смèя, разсмèя се; **~it se do řeči** запòчна да говорã, да приказвам; разприказвам се; **~it se do oběda** запòчна да ям обядã си; заема се с обядã си; **~it se do pařezů** запòчна да изкоренявам пѣнове **5.** (*do koho*) навърля се (*върху някого*); запòчна да упрèквам, да ругãя и под. (*някого*); запòчна да ~~нахвърля~~ ~~нахвърля~~ нахвърля се върху някого; **~it se s někým do křížku** хвãна се за гúшата с някого; вляза в схвãтка, в единòбрство с някого

pust|nout, -nu нескв. 1. обикн. *третол.* **-ne** пустèе, опустява: **noční ulice už ~la** нòщната улици вèче пустèеше **2.** обикн. *третол.* **-ne** запустява, запãда: **hřištè zarůstã a ~ne** игрището обрãства с тревã и запустява **3.** *прен.* разпускам се, разглèзвам се (*за деца*); пропãдам, изпãдам, изостãвам се (*за възрастни*): **~nout tělesně i mravně** изпãдам физически и нравствено

pusto нар. предикативно пúсто, необитãемо, безлюдно: **v ulicích je ~ a prázdno** по улиците е пúсто и прãзно

pustošen|í, -í ср. опустòшãване, унищòжãване, разорãване

pustoš|it, -ím нескв. (со) 1. опустòшãвам, разорãвам (*нещо*): **~it zemi** опустòшãвам земã, странã **2.** унищòжãвам, разорãвам (*нещо*): **povodně každý rok ~í údolí** всãка година наводнèнията унищòжãват долинãта

pustošiv|ý, -ã, -é опустòшителен, разорителен, унищòжителен: **~ý požãr** опустòшителен пожãр

pustot|a, -y ж. пустотã, празнòтã

pust|ý, -ã, -é 1. пуст, безлюден, необитãем, прãзен: **~ý ostrov** пúст, безлюден, необитãем òстров; **holé, ~é stěny** гòли, прãзни стени **2.** запуснат, изостãвен, запустял: **~ã zahrada** запуснатã, запустялã градинã; **~ã cesta** изостãвен, запуснат пѣт **3.** *нейор.* разпуснат, безнравствен: **vést ~ý život** водã разпуснат живòт; живèя разпуснатò **4.** *експр.* необуздãн, безмèрен; безкраен, бунен, краен, пѣлен: **~é orgie** необуздãни, буйни òргии; **~é násilí** крайно насилие; **~ý zmatek** пѣлна бъркотия **5.** *експр.* чист, прãзен, пѣлен: **~ã fráze** прãзна, кúха фрãза; сãмо фрãза; **~ã demagogie** чистã, пѣлна демагòгия; **~ã lež** абсолòтна лѣжа

pušk|a, -y ж. пушка: **loveckã ~a** ловджийска пушка; **vojenská ~a** винтòвка; **rãna z ~y** пушечен изстрел; **strojnĩ ~a** *остар.* картèчици; **samonabíjející ~a** *воен.* автомат

puškař, -e м. орѣжèйник, производител на пушки, на орѣжия

puškařsk|ý, -ã, -é орѣжèен: **~ã dílna** орѣжèйна работилница

puškařstv|í, -í ср. 1. производство на пушки, на орѣжия **2.** търговия с пушки, с орѣжия; орѣжèйна търговия

puškov|ý, -ã, -é в съчет. **~ý dalekohled** *техн.* оптически мèрник

puškovcov|ý, -ã, -é сãзов, трѣстиков; който се отнãся към миризлив сãз, към индийска трѣст

puškov|ec, -ce м. бот. акòрус, миризлив сãз, индийска трѣст (*Acorus*)

puštík, -a м. зоол. улулица (*Strix*)

put, put', puta, puti, puty *междум.* пили-пили! кѣт-кѣт! (*за викане на кокошки и под.*)

pu|ta, -ty, pu|řa, -řĩ ж. експр. кокошка: **sedět jako ~ta/~řa** седã тихо, крòтко

putičk|a, putink|a, puřk|a, -y ж. експр. 1. умал. кокошчици **2.** тих, смирен, плãх, крòтък човèк (*обикн. за жена*): **je jako ~a** на мрãвката пѣт прãви; **sedí v koutku jako ~a** свила се е, сврãла се е свенливо в ѣгъла

půtk|a, -y ж. 1. схвãтка, сбиване, мãлък бòй **2.** *книж.* скãрване, схвãтка, спор: **slovní ~a** словèsна схвãтка; **literární ~y** литературни спòрове

putn|a, -y ж. 1. съд за нòсене на грѣб (*на вода, на вèщити*) **2.** *книж.* ведро; **~ã vodu/na vodu** ведрò за водã

putován|í, -í ср. 1. *книж. експр.* странстване,

пъгешѣстване **2.** хаджилъкъ, пъгешѣствие до свѣщени местà, отиване на поклонѣние

put|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. книж. експр.* странствам, пъгешѣствам, пъгѣвам; обикалям различни местà: **~ovat od města k městu** странствам от град на град; **~ovat po horách** обикалям из планинà; **~ovat za vĕdělkem** търся прехрана на различни местà; обикалям различни местà, за да търся прехрана **2.** отивам, ходя на поклонѣние, на хаджилъкъ; пъгѣвам до свѣщени местà: **~ovat do Jeruzalěma** отивам на хаджилъкъ; **~ovat do Říma** отивам на поклонѣние в Рим

pučovk|a, -y *ж. жарг.* пъген лист

putovní|í, -í **1.** подвижен, пъгѣващ: **~í výstava** подвижна, пъгѣваща изложба; **~í kino** подвижно кино; **~í tábor** походен лагер **2.** прѣходен, *в съчет.* **~í vlajka** прѣходно знаме; **~í pohár sport.** прѣходна купа

puty *вж. put*

putyk|a, -y *ж. разг. пейор.* (долнопрѣбна) кръчма, пивница

putynk|a, -y *ж. 1. мал.* сѣд за нѣсене на грѣб (*на вода, на вĕглища и под.*) **2.** чѣбър, ведрѝ

půvab, -u *м.* очарованіе, обаяніе, чар; привлекателност, прѣлест; грація, изящество: **neodolatelný** ~ непреодолимо очарованіе; **to má svůj** ~ (и) в това има нѣщо привлекателно, крие се някакво очарованіе

půvabně *нар.* очарователно, обаятелно, чаровно; привлекателно прѣлестно; изящно, грациѝзно: **~ se usmát** усмихна се чаровно, очарователно; **~ položené městečko** живописно разположено градчѣ; градчѣ с прѣлестно местоположеніе; **~ upravené vlasy** изящно срѣсана косà

půvabnost, -i *ж.* очарованіе, обаяніе, чар; привлекателност, прѣлест; изящество, грациѝзност

půvabn|ý, -á, -é очарователен, обаятелен, чарѝвен; привлекателен, прѣлестен; изящен, грациѝзен: **~ý úsměv** очарователна усмивка; **~á krajina** прѣлестна мѣстност; **~ý pohyb** изящно, грациѝзно движѣние; **~ý klobouček** прѣлестна, изящна шапчица

původ, -u *м. 1.* произход, потекло: **~ státu** произход на държавата; **skladba neznámého ~u** композиция от неизвѣстен автор; **je venkovského ~u** той/тя има сѣлско потекло; **je ~em z jižních Čech** той/тя произхожда от Южна Чѣхия; той/тя (по произход) е от Южна Чѣхия; **řídní** ~ клàсов произход, социален произход; **slovo cizího ~u** *език.* дѣма от чужд

произход **2.** причинà, повод: **~ nemoci** причинà за болест; **~ sporu** повод, причинà за спѝр

původec|e, -e *м. 1.* причинител, организатор, инициатор; виновник, подбудител, подстрекател: **~e škod** виновник за щетѝ, вредѝ, загуби; **~e nemoci** причинител на болест; **~e sporu** подбудител на спѝр; **~e všeho zla** корен, причинà на злото; **~e děje** *език.* агент, деятел, източник на дѣйствиe **2.** създàтел, автор: **~e teorie** създàтел на теория; **~e díla** автор на произведѣние

původkyn|ě, -ě *ж. 1.* причинителка, организаторка, инициаторка; виновница, подбудителка, подстрекателка **2.** създàтелка, авторка

původně *нар. 1.* първоначално, отначàло, найнапрѣд, първо: **dům stál ~ o samotě** първоначално къщата бѣше усамѝтена, бѣше настранà от другите; **~ jsem to chtěl udělat docela jinak** отначàло йсках да го направа по съвсѣм друг начин **2.** по-рано; прѣдѝ, някога, едно време: **~ v Čechách sídlily keltské kmeny** някога в Чѣхия живѣли кѣлтски племена **3.** оригинално, своеобразно, самобитно

původn|í, -í, -í **1.** първоначален, първичен, изкѝнен, изначàлен: **~í obyvatelstvo** коренно, изкѝнно, автохтѝнно населѣние; **~í hranice země** първоначални гра̀ници на странà; **~í znění písně** първоначална вѣрсия на пѣсен; **zachovat si ~í rysy** запазя първоначалните си чертѝ; **vrátit budovu ~ímu účelu** вѣрна сграда към първоначалното ѝ предназначѣние; **~í předložky** *език.* същински, първични прѣдлози; **~í význam slova** *език.* първично значѣние на дѣма; **~í balení** *тѣрг.* оригинална опаковка; **~í tisk** *полигр.* първо, оригинално издàние (на печатно произведѣние) **2.** прѣдѝшен, по-ранен, по-раншен: **uvést do ~ího stavu** приведà в първоначалното състояніе; **vrátit se na ~í místo** вѣрна се на прѣдѝшното мѣсто **3.** оригинален, автѣнтѝчен; своеобразен, самобитен: **nenapsal nic ~ího** той не è написал нищо оригинално; **~í pojetí hry** оригинална трактовка на пиѣса; **~í román** оригинален роман (*противопол.* прѣводен); **~í tisk** авторски отпечатък (на графично произведѣние)

původnost, -i *ж. 1.* оригиналност, своеобразіе, самобитност **2.** автѣнтѝчност, оригиналност

puzen|í, -í *ср.* влѣченіе, желàние: **zápasit s nepřekonatelným ~ím ke kouření** бѝря се с непреодолимото влѣченіе към пушенето

puzzle [pazl/pazg. pucle], **-u** *м. и нескл. м., ср. и ж. 1.* пѣзел, кръстословица **2. пѣзел, картинна мозайка (*игра*)**

psych, -u *м.* браконіѣрство; кра̀жба или унищѝжаване на горско, полско и водно имѝ-

svých úspěších začal ~ět след успе́хите си то́й започна да се възгордява

pyšnit se, -ím se *несв. (kýt, čím)* гордѣа се (с някого, с нещо): **~it se úspěchy** гордѣа се с успе́хите си; **~it se (se) svými dětmi** гордѣа се с децата си; **~it se v nových šatech** *прен. експр.* пѣрча се, надувам се, пѣча се с нови дрѣхи; **žena se ~í po jeho boku** *прен. експр.* жена му пристѣпа гордо до него

pyšný, -á, -é **1.** горделив, надмѣнен, високомерен, надут ♦ **(nosí se jak) ~ý páv** *експр.* (пристѣпа като) надут пѣяк **2.** (*na koho, na co*) горд (с някого, с нещо): **učitel ~ý na svého žáka** учител, горд с ученика си **3. книж.** величествен, величав; великолѣпен, пищен: **~ý šat** пищни одежди

pytel, -le **м.** **1.** чувал: **~el na mouku** чувал за брашно; **~el mouky** чувал (с) брашно; **~le s uhlím** чували с вѣглища; **poštovní ~el** *пош.* пощенски чувал (*за малки пратки*) ♦ **roztrhl se ~el s peřím** започна да се сипе сняг, заваял гѣст сняг; **tma jako v ~li** тѣмно като в рог; **mít hlavu jako dřevý ~el** *имам* лоша памет; **je (jako) ~lem praštěný** *грубо* то́й е завѣян, отнѣсен, занѣсен; то́й не ѣ с всичкия си; хлѡпа му дѣската; **stát, koukat jako ~el neštěstí** сто́я, глѣдам като че ли са ми потѣнали гемйите, като поларен с вряла вода; **roztrhl se ~el s návštěvníky** гѡстите се изсипаха един след друг; **zaprjijda** един след друг; **kupovat zajíce v ~li** купувам на зелено; купувам нещо, бѣз да съм проверил стѡйността му; **házet, strkat, dávat někoho, něco do jednoho ~le** слагам някого, нещо в един кѡп, в ѡбщия кѡп; **má smích a pláč v jednom ~li** детѡ плаче, там се и смѣе; чѣсто си смѣня настроѣнието; **je to v ~li a)** *жарг.* нищо няма да излѣзе от това, отпиши го **б)** *грубо* работата е в кѣрпа вѣрзана, работата заспа; **ta věc nezůstane v ~li** това ще се разчѣе, това не можѣ да се скрие; **být jako ~el blech** *обикн. 3. мн.* не можеш да ги увардиш, да ги опазиш (*обикн. за деца*); **být z jednoho ~le** от едно тестѡ, от една чѣрга сѣм (с някого); *пейор.* от един дѡл дрѣнки сме (с някого); **být ze selského ~le** от сѣлска чѣрга, от сѣлско коляно сѣм; **prázdný ~el nestojí** *пословица* глѣдна мѣчка хѡро не играе; **šídlo v ~li neutajíš** *пословица* шило в торба не стой; **na hrubý ~el hrubá záplata** *поговорка* каквѡто повикало, такѡва се обѡдило; **do ~le!** по дяволите! (*като клетва, за учудване и под.*) **2.** предмет, подобен на чувал: **spací ~el** спален чувал; **kožešinový ~el** кѡжена завивка (*в шейна, във фритон за*

предпазване на краката от студ); **sportovní ~el** спортен сѡк, голяма спортна чѡнта; **větrný ~el** *авиаци.* ветропоказател-рѣкав **3. експр.** кѡпчина, чувал, голямо количество от нещо: **mít ~el peněz** *имам* кѡпчина, чувал парѣ; *имам* много парѣ; **mít ~el trpělivostí** много сѣмтрпелив ♦ **lepší hrst jstoty než ~el naděje** *пословица* по-добре днес едно яйце, откѡлкто утре цяла кокѡшка; по-добре врабче в рѣка, откѡлкто сокѡл в гора; по-добре пѣт на рѣка, вмѣсто десет, та чакай; дрѣж питомното, не гонѣ дивото **4. в съчет.** **prázdný ~el** глупѡк; **~el neštěstí** самѡто нещѣстие, вѣплѣтѣното нещѣстие; **je to ~el dobroty** то́й е самѡта добротѡ, то́й е много добѣр чѡвѣк

Pythagor|ův *в съчет.* **~ova věta** *геом.* Пифагѡрова теорѣма

Pýthi|e, -e *ж.* *митол.* Питѣя (*пророчица в Делфи*)

pythický, -á, -é **1.** питѣйски; свѣрзан с Питѣя **2. книж.** неясен, двусмислен, двузначен

pytlácký, -á, -é браконѣрски: **~ý kousek** *прен.* ковѡрен, неочѡкван хѡд

pytláctv|í, -í *ср.* браконѣрство: **provozovat ~í** браконѣрствѡм, занимавам се с браконѣрство

pytlač|it, -ím *несв.* браконѣрствѡм, занимавам се с браконѣрство: **chodit ~it** занимавам се с браконѣрство

pytlačk|a, -y *ж.* **1.** браконѣрка **2. разг. жарг.** браконѣрска (разглобяема) пушка; карабина

pytlák, -a *м.* браконѣр: **literární ~** *прен. експр.* пшицѡр ♦ **udělat ahajným** *пшицѡр* да пѡзят стадѡто

pytlíč|ek, -ku *м. умал.* кесѣйка, пакѣтче; книжно чувѡлче, пликче: **~ek bonbonů** кесѣйка, пакѣтче бонбѡни

pytlík I, -u *м. умал.* **1.** чувѡлче, кесѣя, торбѣчка, плик, пакѣт: **papírový ~** книжна кесѣя, торбѣчка; книжен плик; **igelitový ~** найлонова кесѣя, торбѣчка; **~ mouky** торбѣчка, пакѣт брашно; **~ na peníze** кесѣя за парѣ; **~ s penězi** кесѣя с парѣ; **~ na tabák** кесѣя за тютѡн; **lepít ~y a)** лепѣ кесѣи **б)** *прен. разг. експр. ирон.* в зивѡрасѣм ♦ **másmichapláč v jednom-u** *експр.* дѣто плаче, там и се смѣе; чѣсто си смѣня настроѣнието **2.** предмет с фѡрма на чувѡлче, на торбѣчка: **glotové ~y na rukávech** сатѣнени рѣкавѣли; **~y pod očima** торбѣчки под очѣте; **~ pod bradou** двѡйна брадѣчка

pytlík II, -a *м. разг. експр. пейор.* глѣпчо (*чѣсто при обрѣщение*): **pojd' sem, ty ~u!** ела тѣк, глѣпчо!

pytlovací, -í, -í *в съчет.* **~í stroj, zařízení** *техн.*

машина за пълнене на чували, за опаковане в чували
pytlovač, -e м. работник, който пълни чували, който опакова в чували
pytlovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (со) пълня (нещо) в чували; пълня чували (с нещо): ~ovat brambory пълня чувал(и) с картофи 2. мелн. сѣя, пресявам брашно (в старите мелници)
pytlovin|a, -u ж. зебло, тъкан за чували, чувален плат; кеневир: šaty z ~y a дрехи от зебло б) пейор. дрехи от груб, от некачествен плат
pytlovitě нар. чувалообразно, чувалесто, като чувал
pytlovit|ý, -á, -é чувалообразен, чувалест; който е подобен на чувал: ~é šaty рокля като чувал (по кройка или плат); ~ý střih rukávů чувалеста кройка на ръкави

pytlovk|a, -y ж. пощ. бандеролна пратка; бандерол
pytlov|ý, -á, -é 1. чувален; който се отнася към чувал: ~á tkanina чувалена тъкан, чувален плат; ~ý papír чувалена хартия, хартия за чували; ~á zástěra престилка от зебло, от чувален плат 2. който се пренася, складира се в чували; пакетирани: ~é uhlí вглища в чували, пакетирани вглища 3. чувалообразен, чувалест: ~ý střih чувалеста кройка
pyžam|o, -a, pyžama нескл. ср. пижама; pánské ~o/pyžama мъжка пижама; dámské ~o/pyžama дамска пижама; plážové ~o плажен костюм, плажен комплект
pyžamov|ý, -á, -é пижамен; който се отнася към пижама: ~ý kabát горнище на пижама

Q

q, Q 1. [kvé] [kv] [k] [ku] 2. q (100) = 100
qu [kvé] [kv] [k] [ku]
quasi [kvazi] [kv] [k] [ku]
quasičástic|e [kvazi-], kvazičástic|e, -e [kv] [k] [ku]
quasidemokraci|e [kvazi-], kvazidemokraci|e, -e [kv] [k] [ku]

quasilogick|ý [kvazi-], kvazilogick|ý, -á, -é [kv] [k] [ku]
quasiorigináln|í [kvazi-], kvaziorigináln|í, -í, -í [kv] [k] [ku]
quasirevolučn|í [kvazi-], kvazirevolučn|í, -í, -í [kv] [k] [ku]
quasivědec-k|ý [kvazi-], kvazivědeck|ý, -á, -é [kv] [k] [ku]
quattrocent|o [kvatročento], -a [kv] [k] [ku]
quickstep [kvik-], -u [kv] [k] [ku]
quisling [kvi-], -a [kv] [k] [ku]